

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Diplomatarium Flensborgense.

Samling af Aktstykker
til Staden Flensborgs Historie
indtil Aaret 1559

af

H. C. P. Sejdelin.

Første Bind.

Kjøbenhavn.

Gyldendalske Boghandel (F. Hegel).

Trykt hos J. H. Schultz.

MDCCLXV.

Forord.

Da jeg havde bragt i Erfaring, at Magistraten i Flensborg allerede i længere Tid havde paatænkt at lade Byens paa Raadhuset bevarede Arkiv bringe i Orden, tilbød jeg i Efteraaret 1856 at paatage mig dette Arbejde, og efterat Bykollegierne havde antaget mit Tilbud, fuldførte jeg Ordningen i Løbet af Aarene 1857—1861. Medens jeg under dette interessante, om end i flere Henseender besværlige Arbejde havde god Lejlighed til at overbevise mig om dette Arkivs Righoldighed, maatte jeg dog snart se, at en egentlig Fuldstændighed først begynder med Christian den fjerdes Tid, at Arkivet kun er nogenlunde fuldstændigt for Frederik den andens Regjerings Tid, og at alt, hvad der findes fra tidligere Perioder, kun ere spredte Aktstykker, hvoraf en stor Del vedrører Byens Privilegier, og forholdsvis ikke mange dens øvrige indre Forholde. Denne Arkivets Beskaffenhed bestemte mig til, som et Arbejde, jeg i den korte Tid, jeg turde anvende udenfor min egentlige Forretning, troede mig istand til at fuldføre, at samle og nøjagtig at afskrive, hvad der i Arkivet fandtes ældre end Frederik den andens Tid. Da jeg efter min Hjemkomst til Kjøbenhavn viste Hr. Etatsraad Regen burg den saaledes tilveiebragte Samling, opfordrede han, hvis Interesse for Slesvigs historiske Minder er noksom bekjendt, mig til at søge at fuldstændiggjøre den saa vidt mulig ved Benyttelse dels af Gehejmearkivet i Kjøbenhavn, dels af andre Arkiver i Flensborg. Ved det kongelige Ministerium for Hertugdømmet Slesvig blev mig allernaadigst bevilget en Understøttelse,

der satte mig istand til i Aaret 1862 at opholde mig nogle Maaneder i Flensborg, hvor jeg ved Hr. Kammerherre, Overpræsident v. Rosens velvillige Bistand erholdt Adgang til de i Marie Kirken bevarede Arkiver for Kirken og for Byens Stiftelser, samt til Helligaands-Hospitalets Arkiv, hvori de faa tilbageblevne Levninger af Klosterets Arkivalier forefindes. Det var ikke ubetydeligt, hvad jeg i disse tre Arkiver fandt til mit Formaal. Jeg undersøgte ogsaa ved denne Leilighed den store Feddersenske Samling til Byens Historie, der ogsaa bevares i Marie Kirken, men jeg erholdt herfra kun ganske enkelte Stykker, da jeg andensteds havde haft Adgang til de Originaler, som her findes i Afskrift. Det rigeste Bidrag til min Samlings Forøgelse erholdt jeg fra det kongelige Gehejmearkiv i Kjøbenhavn, hvor Gehejmearkivaren Hr. Konferentsraad Wegener ved sin bekjendte Liberalitet lettede mig den Benyttelse af det, hvortil Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet havde tilstaaet mig Adgang, og hvorved jeg ligeledes fandt en redbon Understøttelse af Arkivets Embedsmænd, dHr. Arkivsekretærer, Lieutenant Plesner og Matthiesen. Over Halvparten af de af mig samlede Dokumenter ere fra dette Arkiv. Endelig har jeg ogsaa fra det store kongelige Bibliothek i Kjøbenhavn erholdt nogle Stykker, der findes i et Par Kopibøger, der her bevares.

Til Udgivelse af det fra disse Samlinger hentede Materiale, hvortil endnu kom endel forhen trykte Dokumenter, hvis Originaler vare mig ubekjendte eller utilgjængelige, bevilgede Hans Majestæt Kongen paa Forestilling af Ministeriet for Hertugdømmet Slesvig en betydelig Understøttelse, og den første Halvdel af dette Bind kunde allerede midt i forrige Aar forelægges Publikum. Hvad Planen for Udgivelsen angaaer, da har jeg medtaget ethvert mig bekjendt Dokument, som i nogen Maade berører Flensborgs ydre eller indre Forhold, og kun forbigaaet dem, der alene ved Dateringsstedet staa i Forbindelse med denne By; Dokumenterne ere meddelte fuldstændige og kun ganske undtagelsesvis i Uddrag, hvor deres Omfang staaer i altfor skjærende Modsætning til de enkelte Notitser, der have Interesse for Flensborgs Historie; de ere ordnede kronologisk, og udgivne efter Originalerne, hvor de haves, med muligst diplomatisk Nøjagtighed; kun har jeg selv tilsat Skille tegn, og overalt anvendt smaa Begyndelsesbogstaver undtagen i Egennavne. Afskrifter (af hvilke dog endel ere officielle eller Koncepter) og tidligere Udgaver ere kun benyttede, hvor Originaler mangle. Rettelser til Texten, hvor denne synes forvansket, ere angivne under denne. Som Indledning til de enkelte Dokumenter har jeg meddelt en kort Angivelse af Indholdet, af de benyttede

Originalers eller Afskifters Beskaffenhed og Opbevaringssted, samt af de Steder, hvor Dokumentet tidligere er trykt. Nogle enkelte Stykker, som jeg er bleven opmærksom paa, efterat jeg under Trykningen var forbi deres kronologiske Plads, har jeg tilføiet i Slutningen af Bindet som Tillæg.

Det er med en øgen Følelse, at jeg skilles ved dette Bind. Da jeg begyndte Trykningen, var der Fred, og den Forbindelse, hvori Flensborg fra Arildstid havde staaet med Danmarks Rige, syntes at maatte blive inderligere end nogensinde, om end Uvejrsskyer alt længe mere og mere trak sig sammen. Ved Udgivelsen af Bindets første Halvpart var Flensborg i Fjendehaand, og tysk Overmod og Overmagt truede at fravriste Danmark denne Ædelsten; nu ved Bindets Slutning er Freden sluttet og Flensborg givet i Hænderne paa Danmarks Fjender. Men alle Dages Aften er endnu ikke kommen.

Kjøbenhavn, 8. Januar 1865.

P. Sejdelin.

1200—1500.

1.

Skraa for St. Knuds Gilde i Flensborg tilligemed nogle Optegnelser om Gildets Ejendomme og Renter i Midten af det 15de Aarhundrede.

Efter et Pergaments-Haandskrift i lille 4°. i Flensborgs Raadstue-Arkiv, mærket XXV, hvori Skraaen optager de 8 første Blade og Optegnelserne det 23de og 24de, medens de mellemliggende Blade ere ubeskrevne. Skraaen er udateret, og kan i sin nuværende Form næppe sættes tidligere end til sidste Halvpart af 14de Aarhundrede, hvorimod det oprindelige Grundlag for den synes at være langt ældre, hvortil ogsaa det tilføjede Beskyttelsesbrev af Kong Knud (formodentlig den sjette) henviser. Jeg har derfor troet at kunne aabne denne Samling med dette vigtige Aktstykke. Det er forhen trykt i U. A. Lüders, Statutum der Stadt Flensburg. Flensburg 1765. 4°. S. 41—55 med Optegnelserne, og uden disse i P. G. Thorsen, Gamle slesvigske Stadsretter. Kbhvn. 1855. S. 313—320.

HÆRÆ byris then scraa i sente Knutes gilde i Flensburgh ogh logh, hwilt then almachtægh guth sægne ogh styrke, ogh allæ them, the thæt styrke ogh halde mæth rete til guths hiethær ogh sente Knuts, ogh til allæ theres hielsum ogh sæligheyt, the nu til æræ ogh til scul kummæ. Ogh ær huræ brøthær i sæntæ Knuts gilde sculæ thæm bywaræ innen landes ogh vdenlandes, af nogher scathæ elder wath til kummer.

I thæt fyrstæ ær, af noghær man, *thær ey ær*¹ brothær i sænte Knuts gilde, dræbær noghær brothær af sænte Knuts gilde,

¹ Disse Ord, ligesom hvad der ellers i denne Skraa er trykt med Kursiv, ere Rettelser eller Tilføjninger i Haandskriftet.

æær gilde brøthær hvoos, tha sculæ the ham hæfnæ mæth ærving, af the mughæ. Æær æruing ey hvoos, tha sculæ the then mandræbær hinder at bæthær then dæthe man efter, ogh fyritywe mark yver rææt manbood. Mæn hawer han ey at bæthær mæth, tha scal lijf bæthærs¹ for lijf.

Af thet swo scher, at noghær brothær wil ey hielpæ sin gildbrothær ogh mattæ wæl hielpæ hanæm ogh wurthær forwunnet mæth twynnæ mens widende, tha schal han havæ nithænges naven. En kone mæn thæt ey biwise, svm saghæt ær øver hanem, tha schal thæn brothær, thær thøligh wanfræghæ ær over saghæt, wery sægh sielef syunde brøthær eeth, ogh bliue orsaghe ogh geef brothær.

Thær æfter schal enghyn sæntæ Knutis gildbrothær drikke ælder æde mæth thæn mandræber antygh o land ælder i schijb, førre han hawær bætheræth wijth ærving; ghør noghær mæth willi hær o moed, ogh mughæ man thæt biwisæ mæth twinne brøthær widinde, tha schal han bæthær thær for tolf mark til brøde j sæntæ Knutis gild.

Af thæt swo scheer, thæt ghuth forbyuth, at noghær brothær dræber sin gildbrothær, tha schal han bæthere ærving fyrtywæ march øver ræt man bood, *fyrtywe mark herscop* ogh tolf mark j gilde ogh wææ allæ gildbrøthærs nithæng ogh ey ander mends.

Af thæt swo scheer, at nogher twidrecth worthær mælle brøthær, tha schule allæ brøthær til samæn kummæ ogh scul prøue ogh dømæ mælle thæm æfter thær logh ogh thær schraa, hvosum ræt haver elder ey; hwilken af thæm ey wil gøre, sosum alder man ogh brøthær syghæ mælle thæm, han schal afsættes ogh wææ ey thyys bæthær man.

Hwilken brothær worthær forkærth ogh wil ey fult gøæ, tha scul hanym forleggæs fyrst fæmtan daghæ, annæn tymæ ty daghæ, thrithi sinnæ fæm daghæ; wil han ey a fyarthæ tymæ gialde ogh fult gøre, tha schal han afsættes ogh gialde fyrityugh mark til brøde.

Hwer gildebrotthær schal wææ hiepligh sin brothær til allæ sinæ ræte sagæ.

Vm noghær før scathæ i hænde mæth forath ællær for-

¹ Læs: bæthærs.

vræter sin gilde brothær, vpræte hanym sin schathæ, ok bæthær for fyrtiw mark til brøde, ok gøør svm alderman ok brøthær hanym til finde, wær tho allæ gilbrothærs nothing ok æy ander mænts.

Allæ the sage, thær noghær brothær hawer, fyrre en han gæær i sente Knuts gilde, antugh in at mane elder wt at gialde, thæm scal han al ene swore, mæthæn hwat thær scher efter han brothær ær worthen, thær schule allæ brøthær hanvm hielpe til ræte.

Af gildebrothær schylder sin brothær vreteligh for penning, sigher han ney for, weri sægh mæth sielæf thrithi brøthær eeth, tho so at hwat ær ynne en mark, sielæf thrithi, ær thæt mæær, wæri segh sielæf sæxte, tho at thæt waræ tolf mark elder mæere.

Brøther i sente Knuts gylde ær scyldygh at kaste loot, fyrst tith ær til, i melle thæm, vten nogher haver obenbar forfol, for thy at engyn, thær ær vden sente Knuts gylde, moo fæær logh i sente Knuts gylde mæth gylde brøthær, vden han wil, thær haver sag i hænðe. Mæthen ware ey so mannygh brøthær hoos, ens til logh burdes, tha stær thæt til hanym, aaf han wil biithæ ælder se logh aaf thæm, thær vden gilde æær.

Helder segh noghær burt thæn tith, thær brøther scul kaste loot, han scal gialde til brøde ent halift punt wax.

En mvghe man thit biwise, at han for thy burt war, at han wilde mæth thyllegh made daræ ogh scathæ sin brothær sin penning, gialde hanym vi mark fyrst, ogh sethæn vpræte hanym al sin schathæ, ogh i gilde tollif mark wax, ogh older man thre mark.

Af noghær brothær worthær ylle borth, ogh æy kær thit for older man og ey for brøthær, han schal gialde i sente Knuts gilde sæx mark thær for ogh older man æn mark, ogh sithæn schule brøthær hiælp hanym at fangæ ræt for sine schathe.

Af thæt swo scher, at noghær brothær dræber noghær man, ther ey er brothær i sente Knuts gilde, ok ær gilde brøthær hwos, tha schule the hanym hielpe af hans lyves nøth, svm the best korfe. Er han hwos wan, the schule hanym hielpe mæth en bood ogh oore ogh øskar og ældiern ogh øxæ, ogh sethæn hielpe segh syelef, svm han best kan. En thørf han hest with, brøthær schule schebe hanym meth hest, elder han mo theghe sin brothærs hest svm syn eghen ogh nyde ham dagh ogh naat. Thørf han lengher with, gialde then hest, svm brøthær sighe,

tho ey hygher en sex mark. Dør thæn hest i hans ærvith, gialde al ene, af han hawær æven til, hawær han ey æven, tha schule allæ brøthær gialde, ogh tho ey hygher en sex mark.

Hwilken brothær thær ey hyelper og wæl mo, ogh worthær forwunned thær mæth, at han war bæthen, han schal af gange mæth nighens naven, og hvosvm haver hanneling meræ mæth thæn man, bøde alle gildbrothær tolæf mark ogh alder man thre mark.

Af nogher brothær finnær sin brothær i schipbrot, han schal hielpe hany m af lives nøth, kast af sint schip so mөгhet ens ent punt swars, thær tre mark ær wært, ogh teghe sin brothær jn i sint schip, thæt schal han *tho* al ene æfter gialde, af *han* haver, haver han ey, tha schule alle brøthær thet gialde for hany m, ogh tho ey mer en thre mark.

Finner noghær brothær sin gilde brothær fanget i hiethæn mans fangcel, løse hany m vt mæth sine eghen penning thre mark, thørf han mere, lene hany m, ogh thæt schal han sielef gialde, af han haver even, haver han eky, tha schule alle brøthær hany m hielpe.

Af noghær brothær taber sint gooths, swo at han worthær fattugh aldels, kummer han til brøthær, tha schule the hannym hielpe, hvr myghet at the mæth wile.

Worthær noghær brothær swo snøthe, at han seller segh til siorøuer oo haf elder røver i schugh, ogh wil so forderve sijn brøthær, ogh mvghe man thæt biwise, han schal wære ollæ brøthærs nigheng, ogh alt hans gooths ær forbrot ogh hans lijf.

Af noghær brothær kær yver sin brothær for herrer ælder weldugh men jnnenlandes ælder vdenlands, mughe man thæt bywise, bæther hannym thær for tollef mark, ogh vp ræte alle schathe. Sigher han ney for, weri segh meth sielef sæte brøthær eeth.

Gærær brothær i sin gildbrothærs hws mæth annæn, thær eky ær brothær, ogh kaller hannym til thing, ogh sætter mod hannym vret doom, at forderve hannym, ælder at spille sint gooths, ælder før logh mod hannym ælder wident, worthær han forwundet thær mæth, bæther hannym thær for sæx mark, ogh vpræte alle schathe, ogh alle brothær tolif mark wax.

Hwilken brothær gyver sin gylbrothær i gyldehws vnde ogh vquemligh orth, so obenbarligh, at thit wideligh ær, ogh gæær thær mæth burt, thæn thær thæætte gøør, bæthær for tolif mark wax.

Gæær brothær anden gyldbrotthærs hws ælder goorth in mæth wæbend hand ogh uwinligh hwgh ogh weldeligh, ogh berier ælder slær sin brothær, ælder sin hvsfrwe, sin syn, sin datter, ælder noghær af hans hion, for thøligh brøde schal han bæthær liif ogh gooths, af han worthær forwoned mæth fult wydinde.

Thæt ær ent fult wydinde, thær en brothær schal føre mod anden, brothær al ene, of flere ær ey hwos, ælder tvo, of tvo ær hwos, tho mo ey minner widinde bære en tvo.

Hwinner brøthær kvmmæ til gildstæven, tha schule the allæ wære hoveske, ængen schal gør vlyth, hvinner en annen taler, hwsom thæt gor, bæther for thre mark wax.

Kvmmær alder man ey til gildstæven, fyrr thre kæræ worthæ kærth, bæther for en mark wax.

Hwat thær worthær ensinde ænde ogh lænd i gildstæven for alder man ogh brothær, thet schal ækki tither yppes.

I gildstæven schal ængin brothær sighe til anden, du lywær, hwsom thet gor, bæther for thre mark wax allæ gildebrothær.

Hwsom sclæær sin brother i gildehws ælder i gildegorth mæth øxæ ælder mæth bænck *ælder* mæth stol, thet han blothech worther, swo at han thørf smørels with ogh at bindæs, bæther hannym *fyrtyw* mark ogh i gilde ent *pund* wax.

Sclær thæn annæn ogh i geen, wære vnder thet samæ dom.

Alder mæn scule læde næven them, thær gilde schule vphalde.

Hwillik tyme gildstæven worther til saghæt, tha schule allæ brøthær kvmmæ, hwsom eky kvmmær, bæther for ny *ørtygh* pænning.

Hwynner gilde ær rethe, tha schulæ kvmmæ allæ brothær ogh syster, the hwos ær, hwsom ey wil kummæ, gialde tho so myghæt sum the, thær drikkæ, ogh bæther ny *ørtygh* pænning; gialder han ey then brøde fyrr annæn gilde druk, tha bæther han thre mark.

Thrinnæ hynder mo noghær hinders mæth, thær ær ræt hinderth, thet fyrstæ ær siygædom, thet annæt, af hans hwsfrwæ ær i syugesæng, thet trithi ær wfrith a landæ.

Allæ brøther og syster ær schyldigh at halde them hæfflich ogh tycthligh i gilde.

Hwosvm spiller sint øle, bæther for stoolbrøthær en øre pænning.

Læder nogher sint kar fallæ mæth øle, gialde for en øre pænning.

Bryder noghær sint kaar i synder, gialde for to øre pænning.

Hwosvm kastær lyvs ogh bryder thet, gialde for to øre pænning.

Af nogher tagher so myghæt af øle ogh mad, at han gyvær i gen, ælder gør noghær vbiquæmlighheit, bæther for thre mark.

Syver noghær a gildebænk, so at man mvgehe scriuæ øver hans hovæt thry kors a wægge, bæthær for nyy ørtuygh pænning.

Hwosum wil længer side, in tith ær til, vm aftæn, hanym schule stolbrother schænke en rynesek drych ogh ent stakygh lyvs, ogh thær mæth mughe stolbrothær gaggæ¹ at sove ogh ey fyrræ.

Æær nogher brothær ælder syster i syughe sæng, tha schule man lod kaste, hwosum schal wagæ øvær thæn syughe menske, ogh hwo thæt ey wil gøre, bæther for nyy øre pænning.

Fyrst noghær døer af sænte Knuts gilde, tha schule alle brothær ogh syster fylghæ *thet ligæ* til grave, ogh offær en pænning i siælmæsse for hans siæl, ogh hwosum thættæ ey gør, bæther for nyy ørtuygh pænning.

Thæn logh i sænte Knuts gilde schule wi alle menligh wæl haldæ ogh fasteligh, sosvm wor thyrft ær til, both for døthæ ogh for lijvende.

Tihæn næste dagh æfter gilde ær haldæt, tha schule wi læde halde en mæsse høttithæligh for brøther og for syster, thær ær døthæ af sænte Knuts gilde, ogh thær til schal kummæ syster ogh brøther, hwosum thet forsyrmer gialde for nyy ørtuygh pænning til brøde.

¹ Der har oprindelig staaet: *gane*.

Gær nogher fyr burt, fange sin brothær ælder sin syster en pænning at offer for hanyum.

Hwilken en mans naven gær i sænte Knuts gilde, han schal giuæ til sin ingang en schilling ængælsk.

En Jvmfrwæ ælder quinne schal gialde to mark wax til ther ingang.

Hwosum wurther næuent at halde gilde vp, ogh dør hær for innæn, hans ærving schule fult gøer for hanyum.

Døer noghær ogh hæver ey vp haldet gilde, fyr ænd han døer, tha schule hans ærving fult gøre sænte Knuts gilde i thre schilling ængelsch.

Hvær af the fjr, thær thyæner sænte Knuts gilde, schule gialde en mark pænning.

O thæn annæn gilde dagh schule mæn in lyusæ thæm, thær ingange.

O thæn samæ dagh schule mæn reygne moldschod. Ogh o thrithi dagh schule mæn løsæ gilde schraa ogh logh.

I sænte Knuts gilde schule wære fæm ræte ogh ey meere, vden bøeste, with tolf mark brøde.

Kanutus, mæth gwths nathe koning allæ Danæ, allæ Knvts gilde brøthær hyælsvm ogh san fryth. Wy gøer allæ mææn witlich, thær ær i sænte Knuts gilde, at wy taghem them allæ vnder wort wærn ogh wor fryth, sosvm them thæ ws daghligh thyene; hwosum ithær forvræter ælder vræt gør, thet wile wy hæven mæth wort konyngligh swærth.

Thet ære the, thær særligh hawæ giwæt theer giawe til sænte Knuts gilde:

Then fyrste ær Henrik Gulsmith.

Synik Boysyn.

Hær Albert.

Søneke Kyyl.

Hænneke Sinninge.

Nisse Bwgh.

Pæther Lille¹.

¹ De fire første Navne i denne Fortegnelse synes at være skrevne med samme Haand som Skraaen, de tre sidste derimod med den Haand, som har

[I Slutningen af Haandskriftet tilføjes følgende angaaende Gildets Ejendomme og Renter:]

Dit is sunte Kanutes gilde geld vnde sunderges de renthe in den eruen to Flensborgh. Primo:

In¹ Banneke Callissens huse c mark lub vnd gift viij mark to rente.

Item jn Banneke Hayessens huse l mark, iiij mark rente.

Item jn Cally Frederkessens huse xv mark, xx β rente.

Item jn [Cudemans² huse l mark, iiij mark Rente.

Item [Otte Bossow³ xvij β jarlikes vor de tufft, dar he vppe wonet.

Item sunte Kanutes stenhuse jn sunte Nicolaus kerspele, de rente de dar jarlikes van komende wert [vnde rentet x mark⁴.

Item enen hoppen hoff [vnde wisch⁵ by Ekens odde den⁶ Broder Benekensson hefft vnde rentet iij mark.

Item Clawes Brun hefft ene wisch dar negest vnde ghiff jarlikes viij β.

Item dar negest hefft Lasse Nigelssen ene wisch vnde rentet jarlikes iij mark.

Item Johan Schutte enen hoppen hofft vnde rentet xij [viij] β.

Item eyn hus by der ronnen jegen deme radhus ouer mit des jars rente.

Item jn Peter Stormes huse stan lx mark vnde rentet iiij mark jarlikes.

Item j gud to Hargesleue, dar wand Mickel Grys vppe, vnde rentet iij schepel rogghen, vnde steyt sunte Knute xx mark to pande van der stad to Flensborgh.

Item hefft sunte Knut in Clawes Cremer huse by sunte Nicolai kerken hundred mark vpp enen wedderkop vnde rentet vppe sunte Michels vj mark jarliker rente.

gjort Rettelser deri. Søneke Kyll er formodentlig den samme, som efter en Indskrift paa en Sten i Helligaands-Kirken i Flensborg i Aaret 1386 begyndte Bygningen af denne Kirke; den lyder saaledes: *ANNO Domini 1386 des ersten Mandags in der Fasten Begünzte Sünke Külle Dies Karke to buwende.* — ¹ Hvad der i det følgende er trykt med Kursiv, er overstreget i Haandskriftet. — ² Senere Skrift efter Radering. — ³ Ligeledes. — ⁴ Senere Skrift, men atter overstreget. — ⁵ Senere Skrift. — ⁶ Alt efterfølgende er med senere Skrift.

Jtem is [in Namen Brorsons¹ lxxx mark vppe enen wedderkop, vnde rentet jarlijkes v mark, de helffte vpp paschen vnde de helffte vppe sunte Michaelē.

Jtem Frodde Hayesson hus jegen deme radhuse is ane viff-tich mark vnde rentet iiij β vnde iij mark vppe paschen.

Jtem Cudemans dwer hus by Frenden steyt viff-tich mark vnde rentet jarlijkes iiij β vnde iij mark vppe paschen.

Jtem Boye Nisson hus vppe deme holme de dre del stan xx mark vnde rentet xx β vppe sunte Michele.

Jtem Clawes Smyters halue hus [by Hinrik² Blissen steyt hundred mark vnde rentet vppe sunte Michele vj mark.

Jtem hundred mark in Hayngh Payesson huse, dar he jnne wond, vppe enen wedderkop vj mark rente vppe sunte Mertene.

Jtem dat druddendel des huses, dar Hans Hermensson jnne waned, dat steyd sunte Knute vor lx mark vnde dar schal lx β to rente vore to paschen vnde to sunte Michele vth to geuende van Hinrik Hermensson wegen.

Item hefft sunte Knut in Jurgen Ketels huse suden Jacob Tomslegers xxx mark luβ, vnde dar schal he xv β to paschen vnde xv β to sunte Michele van to rente gheuen.

Jtem hefft sunte Knut in Catherinen Hans Payesson nalaten husurowen huse, dat erste geld, hundred mark, iiij β vnde vj mark to rente, de helffte to paschen vnde de helffte to sunte Michels dage vth to geuende.

Anno etc. lxxvj secunda feria ante carnisprivium³ hurede Gherke Schutte van deme ersamen rade to Flensborgh de Kokene vp deme dinge to den besten sunte Kanuti jn desser wise, dat Gherke schal geuen alle jare vppe paschen den vorstendern sunte Kanuti ene mark pennyngē, vnde mach se buwen to syner nutte, vnde men schal ene dar nicht aff werpen, sunder he segghe se suluen vp, vnde wes he buwet, dat schal dar by bliuen, vnde schal dat sunte Knute nicht rekenen, vnde efft welk, de jnne rade were, de koste don wolde, de scholde de Kokene vrygh hebben vnde ok to Kanutes gilde; quemen dar

¹ Læsningen af disse Ord, som ere skrevne efter Radering, er ikke ganske sikker. — ² Utydeligt og tildels udsløttet. — ³ D. e. 17. Februar 1466.

andere koste, dat is Gherken vrame; vnde de dore hijr buten to dinghe ward de schal to sloten wesen.

Jtem hefft sunte Knut eyndig to Bowrup in Sundwith, dar wand Lutke Bendictesson vppe vnde rented viff ortich korns.

Jtem Hemme Tatesson xvj mark, dar is j suluern s[ch]ale¹ vnde j suluern britze vor to pande.

Jtem her Luder Lutzen x mark, dar hefft Lasse Nigelsson vnde Hinrik Leuennouwe vor laued mit samder hand.

Jtem Anders Smadders hus steyt ver vnde twintich mark.

2.

3. Februar 1267.

Bondo, Biskop i Slesvig, befaler, efter den ham af den pavelige Legat, Kardinal Guido, meddelte Fuldmagt, Dominikanernes Prior i Aarhus, at citere Biskop Tuko i Aarhus for Biskop Bondos Domstol i Flensborg den 12. Marts næstkommende, i Anledning af en Stridighed med Abbeden og Munkene i Øm Kloster.

Efter en meget gammel, næsten samtidig Afskrift i Pergaments-Haandskriftet ex donat. varior. N. 135. 4°. fol. 41 paa Universitets-Bibliotheket i Kjøbenhavn. I dette Haandskrift, som indeholder Breve vedkommende Øm Kloster (Cara insula), findes ogsaa de øvrige Aktstykker angaaende denne Strid, navnlig det i det her meddelte Brev paaberaabte Kommissorium, der er dateret: *Magedborgh anno domini m. cc. lx. vj. ij. Kal. Dec.* (d. e. 30 Novbr. 1266). Hele Haandskriftet er aftrykt i Langebek, *Scr. rer. Dan.* Hafniae 1772—1834. Tom. V. og nedenstaaende Brev findes her p. 295—296.

Littera domini episcopi Slæswicensis ad priorem predicatorum in Arus.

BONDO, dei gracia Slæswicensis episcopus, discreto uiro priori predicatorum in Arus salutem in domino sempiternam. Literas uenerabilis patris domini Guidonis cardinalis recepimus in hæc uerba: Frater Guido miseratione diuina etc. vt in littera superius proxima. Huius igitur auctoritate mandati uobis sub pena excommunicationis, quam ex nunc in uos ferimus, si man-

¹ Her er et lille Hul i Pergamentet.

datum nostrum neglexeritis adimplere, uobis mandamus, quatenus infra octo dies a uisis litteris dominum Arusiensem episcopum personaliter peremptorie citetis, ut coram nobis Flensburg proximo sabbato post dominicam, qua cantatur officium Jnuocauit me, per se uel per procuratorem sufficienter instructum compareat, super hijs, que dicti abbas uel monachi contra eum deposuerint, degitime¹ responsurus. In signum etiam citationis facte reddite litteras sigillo nostro sigillatas. Actum anno domini m^o.cc^o.lx^o.vij^o. in die Blasij martiris.

3.

28. Juni 1282.

Raad og Borgerskab i Slesvig bekendtgjøre en Overenskomst med Borgerne i Flensburg om Forbud mod at anklage en Borger hos de Mægtige (u. Tv. Lensmændene) uden Medborgernes Samtykke, om gjensidig Hjælp ved Skibbrud, om Forbud mod For kjøb, samt om Afgjørelse af Tvist mellem begge Stæders Borgere indbyrdes.

Original paa Pergament i Flensborgs Raadstue-Arkiv; Seglet, som har hængt under Brevet, er affaldet, men nogle Brudstykker deraf findes endnu bevarede i en Blik-Kapsel. Tidligere trykt i Seelen, monum. Flensb. p. 195, Lüders, Statutum der Stadt Flensb. S. 57—58 og Schl.-Holst.-Lauenb. Urkundensamml. Kiel 1839—1858. I. S. 115—116.

OMNIBUS presens scriptum cernentibus consules ceterique ciues Sleswicenses in domino salutem. Nouerit discretio singulorum, nos et discretos viros ciues Flensburgenses inter nos vtrobique tale fedus et conditionem inijsse, quod si aliquis nostrorum alium coram potentibus irrationabiliter accusauerit, vel incusauerit, ciuibus suis non consultis, se deuictum ad tres marchas argenti recognoscat; jnsuper si aliquis in periculo naufragij inuentus fuerit, et alius superuenerit, sibi iuuamen porrigat, quanto magis fuerit posse suum; ceterum taliter concordauimus

¹ Læs: *legitime*.

et ordinauimus, quod nullus alterj irreuerentiam, que dicitur forkyöp, inferre debeat, sed vnusquisque alterum in sua emptione nobiliter venerari; jnsuper si aliquis aduersus alium querimoniam habuerit, cum duobus ciuibus vnaquæque pars ad ciuitatem suam perueniat, et ibidem fine laudabili terminetur; quicumque vero conditionem istam maculauerit, et non adimpleuerit, ad emendam trium marcharum argenti se conuictum coram suis ciuibus recognoscat. Datum anno domini m^o. cc^o. lxxx^o. secundo in vigilia apostolorum Petri et Pauli.

4.

Omtrent 1283.

Knud Snubbe's Testament, bekjendtgjort af hans Enke og Søn samt Diakonen i Oved og Præsten i Vodder, hvorved han, foruden endel Legater til det hellige Land og forskjellige Kirker og Klostre, og noget Jordegods til Løgum Kloster, skjænker et Legat til Hospitalet i Flensborg og ligeledes til Ordensbrødrene sammesteds. Det er udateret, men maa uden Tvivl henføres til den angivne Tid, da der i dette Aar, 1283, opstod en Tvist angaaende det af Knud Snubbe til Løgum Kloster testamenterede Jordegods.

Det er her meddelt efter Papirbogen Nr. 881. fol. i Ny kgl. Saml. paa det store kgl. Bibliothek i Kjøbenhavn, p. 369—371. Dette Haandskrift, som næppe er ældre end fra Begyndelsen af det 17de Aarhundrede, og indeholder Dokumenter vedkommende Løgum Kloster, er trykt i Langebek, Script. rer. Dan. T. VIII. og nærværende Testament her p. 159—160.

Canutus Snubbe giffuer y sin testamente abbeten oc conuent y Lyom Closter iij otting iord y Bolderslemarck, jtem iij otting y samme marck y Ætteboll medt sin schou kallis Urnæ.

OMNIBUS Christi fidelibus, ad quos presentes litere peruenierint, Canutus dyaconus de Aauith, Nicholaus sacerdos de Otær, Chrystina relicta Canuti Snubbe, et Matheus filius ipsius Canuti salutem in domino sempiternam. Quicquid pie a fidelibus geritur, iustum est, vt magna diligentia confirmetur. Exinde sciant presentes et posterj, quod Canutus Snubbe antedictus

sapiens et sana mente, non ab aliquibus illectus, nec mentis alienatione deceptus, sed ex bona premeditatione et sapienti deliberatione coram nobis lecto egritudinis decumbens, ante octauum diem mortis sue, presentibus dominis J.¹ quondam abbate Loci dei, et Gunnero eiusdem Loci monacho, pluribusque fide dignis, recitari fecit et ratificauit testamentum suum conditum in hunc modum. Omnibus Christi fidelibus, presentes literas inspecturis, Canutus dictus Snubbe salutem in eo, qui saluat omnes. Quoniam labilis est hominum memoria, et ne ea, que geruntur in tempore, simul labantur cum tempore, scripturarum soleant testimonijs perhennari. Hinc est, quod notum facio presentibus et futuris, me testamentum meum condidisse et sigilasse meo proprio siggillo cum sigillis dominorum sacerdotum Suenonis de Bulderop et Tuchonis de Wkæ, volens, vt idem testamentum inuiolabiliter obseruetur, cuius tenor talis est. In nomine patris et filii et spiritus sancti amen. Ego Canutus dictus Snubæ, facio testamentum meum in hunc modum. Primo do ad terram sanctam xxix marcas denariorum. Item ecclesijs in Slessuich, Ønsløff, Apenra, Ænsteth, Branthorp, Akerbeck, Oter, Øthesijck, beate Marie Ripis et domui sancti spiritus ibidem cuilibet vnam marcæ deñ, et dominis sacerdotibus in eisdem celebrantibus dimidiam marcham denariorum, et ministris cuilibet ij oras denariorum. Item ecclesijs Biuldorp et Tingløff cuilibet ij marcas, et sacerdotibus ibidem cuilibet dimidiam marcham deñ, et ministris cuilibet ij oras. Item fratribus predicatoribus et minoribus in Slessuich et Ripis quibuslibet vnam marcham, et monialibus dictis locis quibuslibet vnam marcham. Item hospitalibus Slessuich et Flenssburg, Apenra et Ripis quibuslibet vnam marcham, et fratribus in Flenssburg² vnam marcham. Item viris religiosis monachis de Loco dei confero tria otting terre in Boldersle marcæ in Haldenssbol viciniora soli, et tria otting in eodem campo in Ætteboll soli remotiora cum silua mea in Vrnæ tota, que me contingit, exeptis iij otting silue in Hal-

¹ 0: Johanne. — ² Herved forstaaes uden Tvivl Minoriter-Klosteret, der efter den af Langebek meddelte Historia fratrum minorum in Dania skal være stiftet 1263. Det hedder nemlig her (Scr. rer. Dan. T. V. p. 513): *MCCCLXIII fundatus est locus Flensburgis a domino Johanne de Hwitthing, quondam dapi-fero ducis Jucie, qui et sepultus est ibidem 1270.*

denssoli remotioribus, que Kettil Streng vilicus meus habet, que Matheo filio meo cedant ratione hereditaria paterna. Item omnia bona mea, exeptis, que in testamento meo presenti continentur, volo, quod dilecta mater mea libere disponat, donec de redditibus eorundem bonorum predicta legata poterunt integraliter persolui, exeptis filij mei Mathæi victu et vestitu. In cuius facti memoriam sigillum meum, cum sigillis dominorum sacerdotum Suenonis de Buderup et Tuchonis de Wkæ, presentibus duxi apponendum etc.

5.

Tønder, 29 December 1284.

Valdemar, Hertug i Jylland, stadfæster Flensborgs Stadsret, med Undtagelse af 3 Artikler om Forlig i Lejermaalsager, om Restitution af forefundet og gjenkjendt stjaalet Gods og om Anklage mod en Bonde for Tyveri begaaet i Byen ved Bondens eget Herreds-Ting.

Original paa Pergament med nogle ubetydelige Levninger af det neden under hængende Segl i Flensborgs Raadstue-Arkiv¹. Tidligere trykt i Westphalen, Monum. ined. Lipsiæ 1739—45. III. præf. p. 90 og IV. p. 1949—1951. Lüders, Statut. der Stadt Flensb. p. 58—60. Corp. statut. Slesv. Schleswig 1794—1812. II. p. 226—228. Kolderup-Rosenvinge, Saml. af gl. danske Love. Kjøbenhavn 1821—47. V. p. 434. Schl.-Holst.-Lauenb. Urkunden-samml. I. p. 120. Thorsen, Gamle slesvigske Stadsretter p. 119—120.

WALDEMARUS, dei gracia dux Jucie, omnibus presens scriptum cernentibus in domino salutem. Gesta fidelium ne simul cum tempore labantur, ex scripturarum testimonio immo-

¹ Professor Thorsen beklager (Gl. slesv. Stadsretter, Fortale S. 41—42), at han forgjæves har eftersøgt Originalen i Byens Arkiv. Jeg selv var længe ikke heldigere, og ansaa Dokumentet for tabt. I Sommeren 1862 blev det imidlertid tilfældig fundet mellem endel kasserede Papirer, der vare henkastede under et gammelt Pult, der staaer i den store Raadstue-Sal. Ved en nøiere Undersøgelse af disse Papirer var jeg saa heldig endnu at finde et andet forsvundet Brev, nemlig Grev Gerhards Told-Privilegium for Flensborg af 30. Marts 1337.

bile trahunt firmamentum. Scire volumus vniuersos tam posteros quam presentes, quod nos anno domini millesimo ducentesimo octogesimo quarto in quinto die post natiuitatem domini Tunderis de consilio meliorum nostri ducatus ordinauimus omnes articulos in libro legali dilectorum ciuium nostrorum in Flensaa-burgh depictos in comodum et legis eorundem confirmacionem, quos etiam articulos apud eosdem litteris nostris patentibus statuimus inuolabiliter obseruandos. Superexcepimus inquam hos tres articulos: videlicet primo, quod homo non componat pro causa, que dicitur leggærwitsaach, licet deprehensus fuerit, quod etiam excipitur in legibus omnium ciuitatum terre Dacie; secundo, si aliquis equum suum uel alias res quascumque furtiue ablatas in possessione ciuis sub bono testimonio agnouerit, quas si iuramento suorum compossessorum legaliter euicerit, res sibi sine omni diminucione integraliter restituentur; tercio etiam, si bondo rurensis apud ipsos ciues pro furto fuerit incausatus, liber abire permittatur, si sit sufficiens, et postea causa sibi imposita per ciuem in placito sui hæreth agatur contra bundonem; sub gracia nostra districtius prohibentes, ne quis nostrorum officialium, bundonum, uel militum, uel quisquam alius hanc legem apud ipsos ciues infringere presummat nec in aliquo violare; quod si quisquam ausu temerario attemptauerit, nostram non effugiat uiccionem. In huius igitur legis confirmacionem eisdem litteras nostras patentes contulimus, sigilli nostri munimine roboratas. Datum die et loco supradictis, presentibus militibus nostris dominis Nicholao Knutson, Thoma Muly, Johanne Grubby, Christiarno Troos, Joon Jwirson, Nicholao Tundering, Tukone dapifero nostro, et aliis quam plurimis fidedignis.

6.

Øm Kloster, 1284.

Tuko, Biskop i Aarhus, opfordrer de Kristne til at yde milde Gaver til Marie-Kirken i Flensborg, som man nu har paabegyndt at opføre af Sten, eftersom Kirken selv ingen faste Indtægter har, og lover dem, som saaledes komme den til Hjælp, 40 Dages Indulgentser.

Original paa Pergament i Marie-Kirkens Arkiv i Flensborg (Sect. 7. Nr. 1). Af Seglet, som har hængt neden under, men nu er afrevet, vedligge nogle ubetydelige Brudstykker. Forhen trykt i Beyer, de orig. Flensburgi. Jenæ 1684. p. 20—21. Pontoppidan, Annal. eccl. Dan. Copenh. 1741—49. I. p. 752—753. Clæden, Monum. Flensb. Flensburg 1765—68. p. 427—428. O. H. Moller, Bericht von der Stadt Flensb. Flensburg 1759—60. I. p. 19—20.

OMNIBUS presens scriptum cernentibus Tuko dej gracia Arusiensis episcopus salutem in domino Jhesu Christo. Quoniam, vt ait apostolus, omnes stabimus ante tribunal Christi, recepturi prout in corpore gesimus, siue bonum fuerit siue malum, oportet nos diem messionis extreme misericordie operibus preuenire, ac eternorum intuitu seminare in terris, quod red-dente domino cum multiplicato fructu recolligere valeamus in celis, firmam spem fiduciamque tenentes, quoniam, qui parce seminat, parce et metet, et qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus et metet vitam eternam. Cum igitur defensores et alij parochiani ecclesie beate Marie in Flensæburch quandam ecclesiam lapideo opere de nouo inceperant construendam, et ad ipsius ecclesie perfectionem per se minime sufficiunt, nisi fidelium Christi elemosinis aliquatenus adiuuentur, quia memorata ecclesia per se nichil habet in certis redditibus, sed quicquid habet, ex bonorum habet gracia speciali, vniversitatem vestram rogamus, monemus, et exhortamur in domino, in remissionem vestrorum peccaminum vobis iniungentes, quatenus de bonis vobis a deo collatis pias elemosinas et grata karitatis subsidia ad structuram dicte ecclesie misericorditer erogetis, vt per subuentionem vestram supradicta ecclesia valeat consumari, et vos per hec et alia bona, que domino inspirante feceritis, possitis ad eterne felicitatis gaudia peruenire; nos vero de omnipotentis dei misericordia et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi omnibus uere penitentibus et confessis, qui dicte ecclesie manum porrexerint karitatis, xl^a dies de in-iuncta sibi penitentia misericorditer relaxamus. Datum in claustro quod dicitur Cara insula, anno domini m^o. cc^o. lxxx^o. quarto.

7.

1291.

Pave Nicolaus IV.s Indulgentsbrev for Kloster-Kirkerne i Slesvig og Flensborg.

Dette Brev kjendes kun af nedenstaaende korte Udtog, som findes i L. Waddingi Annales Minorum. Edit. II. Romæ 1731—45. fol. T. V. p. 280.

Slevicensis diocesis in Holsatia ad Sliam fluvium.

SUB numero 517¹ similis Indulgentia² pro Ecclesiis Conventuum Slevicensis, et Flensburgensis; recensebantur olim sub Provincia Datiaë, et Custodia Ripensi.

8.

Før 1312.

Raad og Borgerskab i Slesvig, Flensborg og Haderslev forpligter sig med samlet Haand paa Hertug Valdemars Vegne i tre Terminer i Aarene 1319, 1320 og 1321 at betale Raad og Borgerskab i Greifswalde 500 Mark Slavisk.

Efter en af Langebek 1754 tagen Afskrift „ex Diplomatar. Gryphisw. ap. Dn. de Schwartz“, der findes i det store haandskrevne Diplomatarium i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Forhen trykt i Schl. - Holst. - Lauenb. Urkundensamml. 2. B. S. 41—42, efter et „Apogr. vet.“, der dog ikke synes at have været ganske nøjagtigt.

OMNIBUS Cristi fidelibus presens scriptum visuris nos consules ceterique ciues in Sleswik, in Flensburgh et in Hathersløf sinceram in domino dilectionem. Recognoscimus tenore presentium publice protestantes, quod nos honestis viris consulibus et burgensibus ciuitatis Grypstwold soluere tenemur coniuncta manu pro parte incliti principis domini nostri W. dei gracia ducis

¹ D. e. in Regestis Nicolai IV. papæ. De under dette Nr. af Wadding anførte Indulgentsbreve ere, forsaavidt Wadding tilføjer Datum, næsten alle fra Pavens 4de Regjeringsaar, d. e. 1291. — ² D. e. Indulgentia unius anni et quadraginta dierum in festiuitatibus beatæ Virginis, SS. Francisci, Antonii et Claræ.

Jutie ccccc. marcas denariorum slaicalium in terminis infra-scriptis, videlicet in festo pentecostes sub anno domini M. ccc. xix, [jtem in sequenti festo pentecostes sub anno domini M. ccc. xx,¹ jtem in festo pentecostes sub anno domini M. ccc. xx1; sic totalem summam huius debiti dictis consulibus et burgensibus de Grypstwold absque impedimento contentabimus et soluemus. In cuius rei testimonium presentes literas eisdem sigillis nostrarum ciuitatum dedimus roboratas.

9.

Flensborg, 1. November 1314.

Erik, Hertug i Jylland, bekræfter Flensborgs Stadsret, næsten med samme Ord som Hertug Valdemar (jvf. Nr. 5).

Original paa Pergament med Brudstykker af det neden under hængende Segl i Flensborgs Raadstue-Arkiv. Forhen trykt i Westphalen, Monum. ined. IV. p. 1951.

ERICUS, dej gracia dux Jucie, omnibus presens scriptum cernentibus salutem in domino sempiternam. Scire volumus tam presentes, quam futuros, quod nos de consilio meliorum nostrorum latoribus presentium, ciuibus nostris in Flensborch, gracias omnes et libertates, eisdem per antecessores nostros indultas, dimisimus, priuilegia ac iura in libro ipsorum contenta presentibus confirmantes; verumptamen excipimus hos tres articulos, prius exceptos: primo videlicet, quod homo non componat pro causa, que dicitur læghervitæ, licet deprehensus fuerit, quod eciam excipitur in legibus omnium ciuitatum terre Dacie; secundo, si aliquis equum suum vel alias res quascumque furtiue ablatas in possessione ciuis sub bono testimonio agnouerit, quas si iuramento suorum compossessorum legaliter euicerit, res sibi sine omni diminutione integraliter restituentur; tertio, si bondo rurensis apud ipsos ciues pro furto fuerit incausatus, si sufficiens sit, liber abire permittatur, et postea causa sibi imposita per ciuem in placito sui hæreth agatur contra bondonem; sub gracia

¹ Mangler i Aftrykket i Schl.-Holst.-Lauenb. Urkundensamml.

nostra districtius prohibentes, ne quis nostrorum officialium, bon-
donum, vel militum, seu quisquam alius hanc legem apud ipsos
ciues infringere presumat, aut in aliquo violare; quod si quis-
quam ausu temerario attemptauerit, nostram non effugiet vltio-
nem. In huius igitur legis confirmationem eisdem literas nostras
patentes contulimus sigilli nostri munimine roboratas. Datum
Flensborgh in presentia nostra, anno domini m^o. ccc^o. quarto-
decimo, in die omnium sanctorum, presentibus dominis Thoma
Alsing, dapifero nostro, Paulo Pætersen, Thoma Hak, militibus,
et Nicholao dyacono, cancellario nostro, ac alijs quamplurimis
fidedignis.

10.

Odense, 16. August 1320.

Kong Christoffer den anden tillader Borgerne i Flensborg at
handle ved Markederne i Skanør og andensteds i Riget med deres
Varer, mod ikkun at svare den sædvanlige Told.

Original paa Pergament i Flensborgs Raadstue-Arkiv. Seglet
er afrevet, men findes løst vedlagt, vel bevaret i en Blikkapsel.
Forhen trykt i Langebek, Script. rer. Dan. VII. p. 319 og Seelen,
Memorab. Flensb. p. 265.

CHRISTOPHORUS, dei gracia Danorum Sclauorumque rex,
omnibus presens scriptum cernentibus in domino salutem sem-
piternam. Noueritis, quod nos, dilectis nobis villanis nostris in
Flensburgh gratiam facere volentes specialem, concedimus eis,
quod tam in nundinis nostris Scanæør, quam alias infra regni
nostri terminos, cum mercemoniis suis vbicumque venerint exer-
cendis, thelonium datum antiquitus consuetum soluere teneantur;
vnde prohibemus districte, nequis aduocatorum nostrorum seu
quisquam alius, cuiuscumque condicionis aut status existat, ipsos
villanos aut ipsorum aliquem contra hanc gratiam ipsis a nobis
indultam inquietet aut impetat vilo modo, prout indignacionem
nostram duxerit euitandam. In cuius rej testimonium sigillum
nostrum presentibus est appensum. Datum Otthonie anno do-
minj millesimo trescentesimo vicesimo in crastino assumptionis
beate virginis, teste domino Laurencio Jønssun dapifero nostro.

11.

24. Januar 1321.

Erik, Hertug i Jylland, befaler alle vedkommende fast at overholde de Anordninger og Love, som ere givne eller ville blive givne af Raadet i Flensborg, samt de „Vilkaar“, som dette med Borgernes Samtykke maatte lade bekendtgjøre.

Original paa Pergament i Flensborgs Raadstue-Arkiv; Seglet mangler. Forhen trykt i Westphalen, Monum. ined. T. IV. p. 1951—1952.

ERICUS, dei gracia dux Jucie, dilectis sibi consulibus ceterisque ciuibus suis in Flænsborgh salutem et gratiam. Noueritis, quod nos omnia statuta et leges, que dicti consules pro commodo et vtilitate ciuium imposuerunt et imponent, ac etiam causas, que volgariter wilkoor appellantur, quas de consensu et voluntate prudentum ciuium statuerint et decreuerint publicare, firmiter teneri ab omnibus precipimus et inuiolabiliter obseruari ac in nullo infringi; quocirca per gratiam nostram mandamus omnibus et singulis apud eos morantibus, quatinus dicta statuta, leges et causas, pro communi bono vtiliter adinuenta, studeant efficaciter obseruare et in omnibus adimplere. Si vero dicti consules querimoniam super aliquo vel aliquibus premissa tenere nolentibus coram nobis proposuerint, preter mulctam a consulibus taxatam ipsum seu ipsos taliter corripere volumus et punire, quod ceteri contemptores inde merito terreantur nec talia presumant inposterum attemptare. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus duximus apponendum. Datum anno dominico m^o. ccc^o. vicesimo primo in profesto conuersionis beati Pauli apostoli.

12.

Flensborg, 24. Juni 1325.

Valdemar, Hertug i Jylland, stadfæster Flensborgs Stadsret næsten med samme Ord som hans Forgængere, Hertugerne Valdemar og Erik. (Jvnf. Nr. 5 og 9.)

Original paa Pergament i Flensborgs Raadstue-Arkiv. Af Seglet, som har hængt neden under, er kun Silkesnoren bevaret.

Forhen trykt i Westphalen, Mon. ined. T. IV. p. 1952. Clæden, Monum. Flensb. I. p. 694—696.

OMNIBUS presens scriptum cernentibus Waldemarus, dej gracia dux Jucie, salutem in domino sempiternam. Scire volumus tam presentes quam futuros, quod nos de consilio meliorum nostrorum exhibitoribus presentium, ciuibus nostris in Flensburgh, gracias omnes et libertates, eisdem per antecessores nostros indultas, dimisimus, priuilegia ac iura, in libro ipsorum contenta, presentibus confirmantes; verumptamen excipimus hos tres articulos prius exceptos: primo videlicet, quod homo non componat pro causa, que dicitur legherwitæ, licet deprehensus fuerit, quod eciam excipitur in legibus omnium ciuitatum terre Dacie; secundo, si aliquis equum suum uel alias res quascumque furtiue ablatas in possessione ciuis sub bono testimonio agnouerit, quas si iuramento suorum compossessorum legaliter euicerit, res sibi sine omni diminucione integraliter restituentur; tertio, si bundo rurensis apud ipsos ciues pro furto fuerit incausatus, si sufficiens sit, liber abire permittatur, et postea causa sibi inposita per ciuem in placito sui hæarith agatur contra bundonem; sub gracia nostra districtius prohibentes, ne quis nostrorum officialium, bundonum vel militum, seu quisquam alius hanc legem apud ipsos ciues infringere presumat aut in aliquo violare; quod si quisquam ausu temerario attemptauerit, nostram non effugiat vlcionem. In huius igitur legis confirmationem eisdem literas nostras patentes contulimus sigilli nostri munimine roboratas. Datum et actum Flensburgis, teste domino Thrugillo Pætersen, placito nostro presidente, anno domini millesimo trescentesimo vicesimo quinto in festo natiuitatis beati Johannis Baptiste.

13.

Flensborg, 24. Juni 1325.

Valdemar, Hertug i Jylland, befaler ubrødelig at overholde de Anordninger og Love, som Raadet i Flensborg udgiver, samt de „Vilkaar“, som det med Samtykke af Borgerne lader bekendtgjøre. (Næsten ordret med Nr. 11.)

Original paa Pergament i Flensborgs Raadstue-Arkiv; Seglet, som vedhænger, er meget beskadiget. Forhen trykt i Westphalen, mon. ined. T. IV. p. 1952—1953.

WALDEMARUS, dej gracia dux Jucie, dilectis sibi consulis ceterisque ciuibus suis in Flensburgh salutem et gratiam. Noueritis, quod nos omnia statuta et leges, que dicti consules pro commodo et vtilitate ciuium imposuerunt et imponent, ac etiam causas, que volgariter wilkor appellantur, quas de consensu et voluntate prudentum ciuium statuerint et decreuerint publicare, firmiter teneri ab omnibus precipimus et inuiolabiliter obseruari ac in nullo infringi; quocirca per gratiam nostram mandamus omnibus et singulis apud vos morantibus, quatinus dicta statuta, leges et causas, pro communi bono vtiliter aduenta¹, studeant efficaciter obseruare et in omnibus adimplere; si vero dicti consules querimoniam super aliquo uel aliquibus premissa tenere nolentibus coram nobis proposuerint, preter mulctam a consulis taxatam ipsum seu ipsos taliter corripere volumus et punire, quod ceteri contemptores inde merito terreantur, nec talia presumant attemptare. In cuius rej testimonium sigillum nostrum duximus presentibus apponendum. Datum et actum Flensburgh, teste domino Thrugillo Pætersen, placito nostro presidente, anno dominico m^o. ccc^o. vicesimo quinto in festo natiuitatis beati Johannis baptiste.

14.

Flensborg, 24. Juli 1325.

Valdemar, Hertug i Jylland, tager det nylig opførte Helligaands-Hus i Flensborg under sin Beskyttelse, fritager dets Gods, forsaavidt det giver en aarlig Indtægt af 150 Mark Kobber, for de sædvanlige Afgifter til Landsherren, med Undtagelse af det almindelige Landeværn, og tillægger dets Forstander i alle Tre Marks Sager Jurisdiktion over dets Bønder.

Original paa Pergament i Kloster-Arkivet i Flensborg (Class. 1. Nr. 1). Seglet mangler og kun Silkesnoren, hvorved det har hængt, er bevaret. Forhen trykt i Seelen, Memor. Flensb. p. 189—

¹ Læs: *adinuenta*.

190. Pontoppidan, Ann. eccl. Dan. 2. Th. S. 131. Clæden, Monum. Flensb. I. S. 691—694.

VUOLDEMARUS, dei gracia dux Jucie, omnibus presens scriptum cernentibus salutem in domino sempiternam. Nouerint vniuersi, quod, cum ex officio nobis per dei gratiam iniuncto tenemur omnibus, qui humanum solacium modicum habent, et quibus modicum vel nichil suppetunt, subuenire, nos domum sancti spiritus in Flensburgh nouiter constructam et eius prouisorem nec non omnia bona in rure et villa forensi sita, videlicet in redditibus centum quinquaginta marchas denariorum cupriorum annuatim valentia et non vltra, similiterque totam familiam, que quidem bona et familia eidem domui atinent, sub nostra pace et protectione recepimus specialiter defendendam; dimittentes ipsa bona omnia in redditibus, vt dictum est, ab impetitione exactoria, expeditionum grauamine, innæ, stutth, quærst, a solucione theolonii ceterisque seruiciis iuri nostro spectantibus, excepto communi edicto in defensionem terre, libera pariter et exempta, ita quod vilici et coloni eiusdem domus suo prouisorio de exsibus trium marcharum et nulli alii respondeant; prohibemus igitur districtius per gratiam nostram, ne quis aduocatorum nostrorum uel eorum officialium nec quisquam alius dictam domum vel eius prouisorem uel aliquem de familia illius domus super graciis et libertatibus sibi a nobis indultis audeat contra tenorem presentium aliquatenus molestare, sicuti dei omnipotentis iram et vlcionem atque nostram indignacionem voluerit euitare. Datum Flensburgh, anno domini milesimo trecentesimo vicesimo quinto in vigilia beati apostoli Iacobj, teste domino Thrugillo Petri.

15.

6. Mai 1327.

Revers af Hermannus de Nestwede angaaende en Overenskomst med Provst og Konvent i Klosteret Novum Monasterium (Bordesholm) om Tilbagebetaling af 80 Mark Lybsk. Blandt Vidnerne nævnes en Præst ved Marie-Kirken i Flensborg og Forstanderne for Helligaands-Hus sammesteds.

Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. De 6 Segl, som have hængt under Brevet, mangle nu. Tidligere trykt i Westph., Mon. ined. II. p. 95.

EGO Hermannus de Nestwede recognosco presentibus et protestor, quod a venerabilibus dominis preposito et conuentu Noui monasterij segregatus sum fauorabiliter et amice, jta videlicet quod octoginta marchas Lubycensium denariorum, quas pater meus bone memorie in subsidium, cum me suscipere, conuentuj predicto ministrabat, michi soluant in hunc modum, scilicet vt vltra sex marchas, quas actu suscepi, xxiiij marchas in festo pentecostes soluant nunc venturo; residuas vero quinquaginta marchas arbitrio predictorum committo minorum, ut, quando possint aut voluerint, mihi soluant, hoc adiecto, quod, quam diu non soluerint, me viuente pro quibuslibet x marchis vnam marcham dabunt annuatim; sin autem, priusquam soluta fuerit pecunia supradicta, me mori contigerit, tunc eadem pecunia sine vlla postolacione cuiuslibet viuentis in supradicto conuentu permanebit. In cuius rei euidentiam sigilla personarum et dominorum subsequencium sunt annexa, videlicet magistri Gotscalci persone ecclesie beate virginis Flensborgh, Hermanni supradicti, et tutorum domus sancti spiritus in Flensborgh, scilicet Reyneri sartoris, Agonis fabri, Popponis Strangding^{ij}, Bertoldi de Strandis. Datum anno domini m^o. ccc^o. xxvij^o. jn die beati Johannis ante portam Latinam.

16.

18. October 1330.

Valdemar, Hertug i Jylland, fornyer det Helligaands-Hus i Flensborg forhen givne Privilegium paa Afgifts-Frihed (jvnf. Nr. 14), og forunder det Jurisdiktion over dets Undergivne i 40 Marks Sager og derunder, Frihed til at bygge paa dets egen Grund saavel i Byen som paa Landet, samt Asylret, som allerede Ærkebispfen af Lund og Biskoppen af Slesvig have tilstaaet det.

Original paa Pergament med hængende Segl i Kloster-Arkivet i Flensborg (Class. 1. Nr. 2). Forhen trykt i Seelen, Memorab. Flensb. p. 190—191. Clæden, Monum. Flensb. p. 696—701. Corp. Statut. Slesv. 2. B. S. 780—782.

WALDEMARUS, dei gracia dux Jucie, omnibus presens scriptum cernentibus salutem in domino sempiternam. Quia domum sancti spiritus in Flensborgh cum omnibus bonis suis et familia sibi attinente prius per nostrum priuilegium sub nostra pace et protectione susceperimus specialiter defendendam, nos dictum priuilegium nostrum ac omnes libertates dicte domui a nobis et progenitoribus nostris concessas tenore presentium innovantes ac confirmantes, dimittimus sibi omnia bona in ciuitate rureque ad eam spectantia, que in presenti habet, vel in futurum iusto modo potuerit optinere, jta quod valorem in redditibus duodecim marcharum annone et centum marcharum denariorum cupreorum equeualentium decem libras sterlingorum¹, ab omni expeditionis onere, impetitione exactoria, jnnæ, stuth, theloneo, ceterisque solucionibus, oneribus et seruiciis terra marique ad ius nostrum spectantibus libera pariter et exempta; hanc sibi superaddentes gratiam specialem, quod ipsius familia, preter theghn gyald, pro excessibus suis tam quadraginta marcharum quam inferiorum iurium nostrorum prouisoribus dicte domus et nulli alii respondere debeant quoquomodo; adicientes, vt quicquid in curia sua in Flensborgh aut eciam in bonis suis rure sitis ipsa domus ad vtilitatem sibi construere potuerit, per presentes damus liberam facultatem. Ceterum, sicut reuerendi in Christo patres, videlicet domini archiepiscopus Lundensis et episcopus Sleswicensis, in suis priuilegiis eidem domui datis sub pena excommunicationis firmiter prohibuerant, sic et nos per gratiam et vlcionem nostram districte prohibemus, ne quis cuiuscumque condicionis in bonis predicte domus et precipue infra clausuram et terminos ipsius curie in Flensborgh aliquoliter presumat hominem capere, interficere aut aliquam violenciam exercere. Quicumque vero dictam domum vel eius familiam temere perturbare presumpserit, aut eius possessiones abstulerit, vel ablatas retinuerit vel diminuerit quoquomodo, non solum prouisoribus eiusdem domus principaliter pro suis forefactis, sed et nobis pro quatuor paribus litterarum, quas ad quedam placita nostri ducatus huius rei gracia direximus ad cautelam, quadra-

¹ Her synes at maatte tilføjes: *non excedant*, eller desl.; jvnf. det følgende Dokument.

ginta marchas singulariter emendabit. Ne igitur sepedicte domui sancti spiritus super hac libertatis gracia aliqua in posterum possit suboriri calumpnia, dignum eidem duximus presentes litteras concedere, sigilli nostri munimine roboratas. Datum anno domini millesimo ccc^o. tricesimo jn festo sancti Luce ewangeliste, presente domino G., dei gracia comite Holsatie et Stormarie, tutore nostro et auunculo predilecto.

17.

18. Oktober 1330.

Hertug Valdemars fornyede og udvidede Privilegium for Helligaands-Hus i Flensborg, omtrent af samme Indhold som Nr. 16, men af forskjellig Ordlyd.

Originalen har ikke været at finde, hvorfor Dokumentet her meddeles efter en Afskrift fra Begyndelsen af forrige Aarhundrede, der findes i Clædens Samlinger vedkommende Helligaands Hospital i Raadstue-Arkivet i Flensborg. Denne Afskrift er bedre og fuldstændigere, end tvende andre (a. og b.), som findes sammesteds, og som ere benyttede af Clæden til hans Aftryk af dette Aktstykke i Monum. Flensb. p. 700—703. De væsentligste Varianter har jeg anført under Texten.

VALDEMARUS, dei gratia dux Jutiæ, omnibus presens scriptum cernentibus salutem in domino sempiternam. Cum nos domum sancti spiritus yn Flensborch cum bonis suis omnibus et familia sibi attinente per priuilegium nostrum sub nostra pace et protectione susceperimus spetialiter defendendam, nos dictas libertates et immunitates omnes dictę domui per nos concessas tenore præsentium innouando confirmamus; decernentes, quod ipsa domus sancti spiritus cum bonis omnibus suis nunc habitis et spetialiter in campo Kaarschorp¹ sitis et a quibusdam Kallone Fraeffsz² et Anty emptis ac etiam in futurum iusto modo præstante domino habendis³, ita quod ualorem in redditibus duodecim marcarum annone et centum marcarum denariorum cupreorum non excedant, omnibus libertatibus et immunitatibus,

¹ a. *Kaarthorp*. — ² a. *Frætlæsz*, b. *Frællæss*; a. og b. tilføje *scilicet*.

³ a. b. *habens*.

in nostro priuilegio eidem dato expressis, libere gaudere debeat¹, et insuper ab omni impetitione exactoria et expeditionis grauamine, excepto communi edicto in defensione terræ, libera debeat² esse pariter et exempta; et quicquid ipsa domus in curia sua in Flensborch aut etiam in bonis suis rure sitis sibi³ ad vtilitatem construere potuerit⁴, per præsentis concedimus et per omnia ratificamus. Præterea sicut reuerendi in Christo patres videlicet domini archyepiscopus Lundensis et episcopus Slesewicensis firmiter sub pæna excommunicationis prohibuerant, sic et nos per gratiam et ultionem nostram districtius prohibemus, ne quis, cuiuscunque conditionis aut status existat, in quibuscunque bonis ipsius domus et precipue infra clausuram et terminos ipsius curiæ in Flensborch hominem capere aut interficere audeat, uel ibidem plus quam in alijs locis spiritualibus [immunitatem infringere aut aliquam uiolentiam exercere. Cæterum cum per dictum nostrum priuilegium, nec non et per quatuor nostras literas, quas ex superabundanti ad diuersos ducatus⁵ nostri hæræth⁶ direximus, ad cautelam manifeste prohibuerimus, ne quis dictam domum uel eius familiam super libertatis gratia eidem a nobis indulta impedire præsumat, seu in aliquo perturbare, sic declarando decernimus⁷, ut quicumque prædictam domum sancti spiritus aut eius familiam temere perturbare aut eius possessiones, in quacunque spetie fuerint⁸, auferre, vel ablatas retinere, minuere⁹, uel quibuslibet uexationibus conuictus fuerit fatigare quoquo modo, non solum dictæ domui pro singulis fere factis¹⁰ suis principaliter sed etiam nobis pro dictis quatuor literis xl marcas singulariter emendabit. Ne igitur supra dictæ domui sancti spiritus super hac libertate aliqua in posterum possit suboriri calumnia, dignum ei¹¹ duximus præsentis literas concedere sygilli nostri munimine roboratas. Datum anno domini m^o ccc^o xxx^o in festo beati Lucae euangelistæ presente domino G., dei gratia comite Holsatię et Stoirmarię, tutore nostro et auunculo nostro¹² prædilecto.

¹ a. b. *debent*. — ² a. b. *debeant*. — ³ a. b. *aut*. — ⁴ a. b. *possunt*. —

⁵ Disse Linier mangle i a. og b. — ⁶ b. *nostris hæretur*. — ⁷ a. b. *dedimus*. — ⁸ a. b. *fiunt*. — ⁹ a. b. *imminuere*. — ¹⁰ a. b. *rigtig: forefactis*.

¹¹ a. b. *nos*. — ¹² Mangler i a. b.

18.

30. Marts 1337.

Gerhard, Greve i Holsten, tilstaaer Borgerne i Flensborg Frihed for at betale yderligere Told af de Varer, hvoraf de engang have svaret Told, naar de føre dem andensteds hen inden hans Riges Grændser.

Original paa Pergament i Flensborgs Raadstue-Arkiv. Seglet mangler. Forhen trykt i Westphalen, Monum. ined. T. IV. p. 1953.

OMNIBUS presens scriptum cernentibus Gerardus, dej gracia comes Holsacie et Stormarie, salutem in domino sempiternam. Nouerint vniuersi, nos exhibitoribus presentium dilectis nobis ciuibus Flensburgensibus gratiam concessisse specialem, quod vbicumque ipsi ciues jn nostro dominio venerint et pro mercimoniis suis theolonium eorum semel dederint, vbi illa duxerint emenda vel vendenda, amplius jn pluribus locis, per que illos ciues infra terminum regni nostri contigerit declinare, aliud theolonium pro eisdem mercibus soluere vel exponere minime teneantur. Vnde per gratiam nostram firmiter inhibemus et districte, ne quis aduocatorum nostrorum, eorumdem officialium seu alius, cuiuscumque condicionis aut status existat, ipsos ciues contra libertatem sibi a nobis indultam audeat aliquatenus molestare, prout jndignacionem nostram voluerit euitare. Jn cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus duximus apponendum. Datum anno domini m^o. ccc^o. xxx^o. septimo in dominica, qua cantatur Letare.

19.

Lybek, 11. Februar 1340.

Hertug Valdemar af Slesvig bekendtgjør og lover at overholde en Overenskomst med Grev Gerhard af Holsten, hvorved Hertugen forpligter sig til at indløse Nørrejylland med 43,000 Mark lødigt Sølv; Afbetalingsmaaden i forskjellige Terminer bestemmes nøjagtig, og de Panter, som midlertidig skulle gives Greven, fastsættes; blandt disse nævnes Gottorp Slot med Dänisch Wold, Slesvig og Flensborg med underliggende Fogedier for en Sum af 13,000 Mark; Hertugen lover ikke at træde i Forbund med

Kong Christoffers Sønner, og Greven ikke at løslade Junker Otte m. m.

Original paa Pergament med vel bevaret Segl i Gehejme-arkivet i Kjøbenhavn.

WJ WALDEMAR, van godes gnaden herthoghe van Slesewich, bekennen vnde bethughen openbare in desseme breue, dath wi alle vser schelinghe, de twischen vs van der enen weghene vnde vseme leuen ome greuen Gherharde van Holsten vnde van Størmeren van der anderen weghene wesen heft, sint ghegan tho vsen vrenden, tho den edelen herren vseme ome greuen Hinrike van Zwerin vnde tho vseme svaghene greuen Conrade van Oldenborgh; de hebbet vs vruntliken vorliket vnde enscheden in desser vis, also hir na screuen steyt. Tho deme ersten, dat wi scolen losen van vseme ome greue Gherharde van Holsten de land tho Northiuthlande vnde de slothe, de dar inne lighem, also also se eme tho pande stunden van coninghe Cristofforo, de he nu heft an sinen weren, ane Warden, dath sin reghte erue is, dat scal he beholden, vnde ane de helfthe Brosherde, dath neghest deme sunde tho Middeluwar light, vnde ane dath hus tho Schandelingborgh vnde de voghedyghe, de dar tho light, dath greuen Johanne tho horth, vnde dath Marquard Rastorpe van siner weghene inne heft, vor dre vnde vertigh dusent mark lodyghes sulueres an Colniszer wight. Dith vorebenomede suluer scole wi eme vnde sinen eruen bereden in desser wis. Tho deme ersten male scole wi bereden dre dusent mark lodyghes sulueres binnen vere wekenen; dusent mark scole wi bereden an wande, dusent an wasse vnde an werke, vnde dusent an haue; de beredinghe scole wi dūn tho Lubeke oder tho Vlendesborgh; want, was unde werk scole wi bereden, also eyn kopman den anderen mede waren magh; de haue scole wi bereden, also twe vser beyder man spreken, dath ligk si; vnde en kunden de twe night ouer eyn draghen, so scal ith stan tho eyneme ouermanne, den se dar tho nemen, her Hinrik Spliith, her Harthwigh van Reuenthlo, Eghard van Aluerstorpe, vth dessen dren scal men eynen kesen; vnde en woldeth desser drigher neyn dūn, so scolen se en anderen dar tho nemen; vnde dith suluer scole wi eme vorwissenen mith vsen mannen, dar eme ane noghet. Vorthmer scole wi eme

vnde sinen eruen bereden tho pingsten, de nu negest tho komende sin, vif dusent mark lodyghes sulueres, vnde tho sunte Jacobes daghe dar na vif dusenth mark lodyghes sulueres an Colniszer wight; vor desse teyn dusent mark scole wi eme tho ghyselle setten vse man, de dar tho benometh sin, dar eme ane noghet; were dath wi eme desse ghyselle night en setten, so scolen vse ammeghlude, de Ripen van vsere weghene jnne hebben, greuen Gherharde vnde sinen eruen dath vorwissenen, dat se en Rypen hus vnde stath vnde voghedyghe weder antwerden vor teyn dusent lodighe mark, also also het vs antwerdet heft; dith sloth tho Rypen scal he vs holden tho gûde vere wekene na pingsten ane scaden; dar na scal he allen scaden, den he redeliken bewisen magh, den he dar vmme deyth, rekenen vppe dath sloth tho Rypen tho der ersten summen, vnde scalt dath sloth holden tho pande also langhe, wenth wi ith van eme losen beyde vor den houeth stol desser summen vnde vor allen scaden; vnde werdet de ersten vif dusenth mark vorghyseleth eder bereth, so en dorueth vse ammeghlude Rypen eme night antwerden. Vorthmer werdeth de lesten vif dusenth mark night vorghyseleth eder bereth tho sunte Jacobes daghe, so scolen vse ameghlude, de Caluø inne hebben, greuen Gherharde vnde sinen eruen dath hus tho Caluø weder antwerden mith der voghedyghe, also also het vs antwerdeth heft, vnde dat scal he vs holden na vere wekene tho gûde ane scaden; vnde berede wi ene night binnen vere wekenen na sunte Jacobes daghe, so scal he allen scaden, den he dar vmme deyth, den he vs redeliken bewisen magh, vppe dath hus tho Caluø vnde vppe de voghedyghe rekenen tho der ersten summen, vnde scal dath sloth tho Caluø also langhe holden tho pande, wenth wi ith van eme losen beyde vor houeth stol desser summen vnde vor allen scaden; vnde desse vorebenomeden teyn dusenth mark moghe wi bereden an suluere, an wande, an wasse, an werke vnde an boteren, na irme werde, dar eyn kopman den anderen mede waren magh, vnde scolen ene bereden in der stat tho Lubeke oder binnen deme lande tho Holsten, dar ith greuen Gherharde vnde sinen eruen euenst kumst; vnde de beredinghe scal greue Gherhard vnde greue Johan velighen vor alden, de dor eren willen dîn vnde laten willen. Vorthmer scole wi greuen Gherharde vnde sinen eruen setten vnde laten

tho eneme reghten pande dath hus tho Gothdorpe mith deme Deneschen Wolde, mith Slesewich vnde mith Vlendesborgh vnde mith alle der voghedyghe, de dar tho light, vnde dath hus tho Tunderen vnde stat vnde alle de voghedyghe, de dar tho light, vnde dat hus tho Dorninghen vnde de stat tho Hadersleue vnde alle de voghedyghe, de dar tho light, vor vif vnde twintigh dusent lodyghe mark sulueres Colniszer wight. Desse vorebenome slothe, land vnde voghedyghe, de dar tho ligghen, scal greue Gherhard vnde sine eruen hebben vnde besitten tho eneme reghten pande mith aller nut, mith aller vriheyt vnde mith aller rechticheyt vnde mith der manscop der manne; vnde wi scolen de man an en wisen, vnde se scolen eme huldegghen tho eneme pande, also also wif de land hebben ghehat, vnde binamen alle kerklen vnde andere gheystlike len, de scal greue Gherharde vnde sine eruen lenen, de wile dath de land en tho pande stan. Vorthmer moghe wi losen Tunderen vnde Dorninghe tho samende vor twelf dusent lodyghe mark Colniszer wight, vnde wanne wi desse slothe losen willen, de beredinghe scole wi dūn in der stat tho Lubeke eder binnen deme lande tho Holsten, dar ith greuen Gherharde vnde sinen eruen euenst kumth. Vorthmer moghe wi Gothdorpe losen vor druthteyn dusent mark sulueres Colniszer wight, vnde de beredinghe scole wi dūn tho Lubeke eder in deme lande lande¹ tho Holsten, wor ith greuen Gherharde vnde sinen eruen euenst kumth; vnde Gothdorpe dat scal dat leste wesen van den panden, de wi losen, vnde wanne wi desse land losen, so scole wi de beredinghe dūn tho Lubeke eder binnen deme lande tho Holsten, wor ith greuen Gherharde vnde sinen² euenst kumth, vnde he vnde greue Johan scolent velighen. Vorthmer scal greue Gherhard de ameghlude, de Coldinghe vnde Horsnes inne hebben, an vs wisen, vnde wi scolen en entrighteyn vif dusent lodyghe mark, ighere summe so hoghe lop, vnde lepe ere summe so hoghe night, wath dar ouer is, dath scal men slan tho den druthteyn dusent marken vppe dat hus tho Gothdorpe, vnde wi scolen en dat vorwissenen mith vsen mannen, dar se ane bewaret sin, dath wi se night en hinderen an dessen sloten, de en tho pande stan. Vorthmer, dath

¹ Sic. — ² Her er foreglet: *eruen*.

halue herde tho Brosherde, dath neghest deme sunde tho Middeluar light, dat scole wi greuen Gherharde vnde sinen eruen laten tho irme behoue, dar se sigh inne enholden moghen, wanne en boreth ouer tho varende, vnde dath scal he vs ghelden, also also vere vser beyder man, twe van vser weghene vnde twe van siner weghene, de wi dar tho nomen, spreken, dath ligh si; vnde en kundens de vere night ouer cyn draghen, so scal ith stan tho hertoghen Alberte van Sassen vnde tho greuen Hinrike van Zwerin, wath se dar vmme spreken, vnde wo se ith werderen, dat scal men vs afslan an den vif dusent marken, de wi tho sunte Jacobes daghe bereden scolen. Vorthmer scal greue Gherhard vs antwerden Rypen, Caluø vnde Aleborgh mith den voghedyghen, de dar tho ligghen, mith alleⁿ vriheyte vnde mith aller reghdigheyt, mith der lenware aller kerken vnde anderer gheystliker len, also also he de land nu vrighest heft. Vorthmer, alle de breue, de greue Gherhard gheuen heft, scole wi stede holden, vnde night breken, vnde scolen jewelken man laten bi sineme reghte. Vorthmer wolde jenigh man saken vppe greuen Gherharde eder vppe sine ammeghlude vmme jenegher hande vordath, ith were an gheystlikeme reghte oder an werlikem reghte, dath scole wi eme helpen weren truweghliken mith al vser maght. Vorthmer; wath vsemi ome na steyt in deme lande an bede, an tegheden vnde an anderer reghter gulde, dath scal eme volghen, vnde vse voghede, de vse slote inne hebben, scolen eme dar tho helpen, dath ith vth kome; were ogh, dath ienigh siner rathgeuen, de dar ouer was tho Ripen, don eme desse bede gheuen warth van des menen landes weghene, sigh des afnemen wolde mith sineme reghte, dat he eme desse bede night ghegheuen hebbe, de scal des los wesen. Vorthmer, wi en scolen vs mith koninghes Cristofforus eruen, jungherren Otten vnde Waldemar, night verbinden vnde night bevrenden mith vser suster; vnde greue Gherhard en scal jungherren Otten night van sigh komen laten mith willen, he en do dath mith vsemi vülborde, vnde he en scal sigh ogh night mith en bevrenden. Vorthmer en scole wi greuen Gherharde vsen om vnde greuen Johanne sinen vedderen night bewerren an eren panden vnde an ereme anderen gûde, dath se in Denemarken hebben; vnde wolde se jenigh man bewerren dar anc, dath scole wi en helpen weren mith hondert

mannen, wanne es en noth is, vnde se scolen vs becostighen, de wile dath se vser behouen. Vorthmer, vse man, de gût hebben in greuen Gherhardes vnde greuen Johannes herscop, de scolen bliuen bi erme gûde, vnde scolen dar van dûn, al dat ere andere man dûn, vnde scolen eres gûdes bruken, also seeth hadden, do wi ersten mith vsemi ome schelaghtegh worden. Hir vp hebbe wi vsemi ome greuen Gherharde louet ene ganzse sone mith vsen vrenden, de hir na screuen stan, mith greuen Hinrike van Zwerin, mith greuen Gherharde unde greuen Johanne van der Hoya, mith greuen Conrade van Oldenborgh vnde mith greuen Clawese van Tekelenborgh, de hebben mith vs vnde vor vs entruwen louet, vnde hebbet sight des vorwillekoret; weret, dat wi desse sone an jenighen stugken breken, se scolen greuen Gherharde helpen vp vs, also langhe wenth with weder dan hebben. Weret ogh, dath wi bi vsen landen bliuen wolden vnde en wolden dath land tho Northiuthlande night losen, des wi maght hebben vs tho beradende, so scole wi vsemi ome mith dessen vorebenomeden herren dat vorwissenen, dat wi ene an sinen panden night hinderen scolen; vnde wo wi vsen om greuen Gherharde vnde sine eruen hir ane vordere bewaren scolen, dat scal stan tho vsen omen, hertoghen Alberte van Sassen vnde greuen Hinrike van Zwerin, vnde wat se dar vmme spreken, dat scole wi deghere vâlteyn. Desse bref is ghegeuen, vnde dith is ghedeghedinghet to Lubeke na godes borth dusent jar, dre-hundert jar, in deme verteghesten jare, des negesten vridaghes na sunthe Scolastiken daghe der heylighen junghwrowen, vnder vsemi jngheseghele, dath wi tho eyner bethughinghe alle desser dinghe hebben ghehenghet to desseme breue.

20.

Lybek, 11. Februar 1340.

Grev Gerhard af Holstens Bekjendtgjorelse om den med Hertug Valdemar af Slesvig sluttede Overenskomst om Indløsningen af Nørrejylland. (Af lignende Indhold som det foregaaende Akt-stykke Nr. 19.)

Original paa Pergament med velbevaret Segl i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Forhen trykt i Dahlmanns Danmarks Hist. ved Jenssen. 1. D. S. 666—672.

WE GHERART, van godes gnaden greue tho Holsten vnde tho Sthormeren, bekenneth vnde bethughet openbare in desseme breue, dat wy al vnse schelinghe, de twischen vns van der enen weghene vnde vnseme leuen ome herthoghden Woldemere van Slezewic van der anderen weghene wesen hefth, sint gheghan tho vnzen vrunden, tho den edelen heren vnzeme ome herthoghden Albrechte van Saxen vnde tho vnzeme ome greuen Gherharde van dere Hoye; de hebben vns vrunthliken vorlikent vnde scheden jn desser wis, also hirna screuen steyt. Tho deme ersten, dat wy scholen don tholozende vnde laten vnseme ome herthoghden Woldemere van Slezewik de lanth tho Northiutlande vnde de slothe, de dar inne belegghen synt, also vryg, also se vns tho pande stath van konink Cristophere, de we nu in vnzen weren hebbet, ane Warden, dat vnze rechte erue iz, dat schole wy beholden, vnde ane de helfte Brozherde, dat neghest deme sunde tho Middeluare licht, vnde ane dat hus tho Scandeneborch vnde de voghedye, de dar tholicht, dat greuen Johanne vnzeme leuen vedderen tho horth, vnde dat Marquart Raastorp van syner weghene inneheft, vor dre vnde vertych duzenth marc lodeghes syluers an Colnscher wicht. Dijt vorbenoinde syluer scal vnze om vnz vnde vnzen eruen bereden in desser wis; thoo deme ersten male schal hee vnz bereden dre dusent marc lodighes suluers binnen vier weken; duzenth marc schal hee bereden an wande, duzenth marc an wasse vnde an werke, vnde duzenth an haue; de beredinghe schal hee don tho Lybeke eder tho Vlendesborch, want, waz vnde werc schal hee bereden, alze eyn copman deme anderen waren mach, de haue schal hee bereden, alze twe vnser beyder man spreket, dat lic sy; vnde ne kunnen de twe nycht ouer eyn dregghen, so scalleth staan to eneme ouermanne, dene sie dar tho nemen, her Hinrik Splijt, her Harthwich van Reuenthlo, Echarth van Aluerstorp; vthe dessen dren schal men enen kezen, vnde woldeth desser dryer neyn don, so scholen sie eynen anderen dartho nemen. Dijth suluer schal hee vnz vor wyssen mit synen mannen, dar vnz

ane noghe. Vortmer schal hee vnz vnde vnzen eruen bereden tho pinkesten, de nu neghest tho komende synth, vyf duzent lodighe marc suluers, vnde tho sunthe Iacobes daghe dar na vyfduzenth lodighe marc suluers an Colnescher wucht; vor desse teyn duzenth marc scal hee vnz tho ghysele zetten, de dar tho benometh synth, vnde dar vns an ghenoghe; wereth dat hee vnz desse ghysele nicht ne sette, so scholen sine ammet lude, de Rypen van siner weghene inne hebbeth, vnz vnde vnzen eruen dat uor wyssen, dat se vnz Rypen, hus vnde staad vnde voghedye, weder antworden vor teyn duzenth lodighe marc, also wy it en antwordet hebbet; diit sloth tho Rypen schole wy ome holden tho gâde ver weken na pynkesten, de nu neghest thokomende sint, ane schaden; darna schole wy allen scaden, den wy redeliken bewisen moghen, den wy dar vmme doth, rekenen vppe dat sloth tho Rypen tho der ersten summen, vnde scolen dad slot holden tho pande, also lange wenthe heth vans vns lost, beyde vor den houeth stol desser summen vnde vor allen schaden; vnde werdeth de ersten vif dusenth marc vorghiselt oder bereth, so ne dorueth sine ammetlude Rypen vnz nicht antworden. Vortmer, werdet de lesten vif dusent marc nicht vorghiselt eder bereth an sunthe Iacobes daghe, so scullen sine ammet lude, de Caluø inne hebbet, vnz vnde vnzen eruen dat hus tho Caluø weder antworden mit der voghedie, alze wet on antwordet hebbeth, vnde dat schole wy en holden na ver weken tho gode ane scaden; vnde bereth hee vnz nicht binnen ver weken na sunthe Iacobes daghe, so scole wy allen scaden, den wy dar vmme don, den wy ome redeliken bewyzen moghen, vppe dat hus tho Caluø vnde vppe de uoghedye, rekenen tho der ersten summen, vnde scolen dat slot tho Caluø also langhe holden tho pande, wanthe heth von vns lost vor houetstol desser summen vnde vor allen scaden; vnde desse vorbenomden teyn dusent marc mach he vnz bereden an suluer, an wande, an wasse, an werke vnde an botheren na orme werde, dar eyn copman den anderen an waren mach, vnde scolen vnz bereden in der stat tho Lubeke eder binnen deme lande tho Holsten, dart vnz vnde vnzen eruen euenst kumpt; vnde de beredinghe scole wy vnde vnze veddere greue Johan veleghen vor al den, de dorvnzen willen don eder laten willen. Vortmer scal he vnz vnde

vnzen eruen zetten vnde lathen tho eneme rechten pande dat huz tho Gottorpe mit deme Denschen Wolde, mit Slezewich vnde mit Vlendesborch vnde mit aller voghedye, de dar tho licht, vnde dat huz tho Thunderen, stat vnde al de voghedie, de dar tho licht, vnde dat hus tho Dornighe, vnde de stad tho Hadersleue vnde alle de voghedye, de dar tho licht, vor vifundetwintich dusent lodighe marc suluers an Colnescher wicht; desse vorbenomden slothe, lanth vnde voghedye, de dar tho liegeth, scole wy vnde vnse eruen hebben vnde besitten tho eneme rechten pande mit aller nuth, mit aller vrigheit vnde mit aller rechtcheit vnde mit der manscop der manne, vnde he scal de manne ans vns wysen, vnde se scolen vns huldegghen tho eneme pande, also wy de lant hebben ghehath; vnde bi namen alle kerken vnde andere geystleke len, de scole wy vnde vnse erue lenen, de wyle dat de lant vns tho pande stan. Vorthmer mach hee lozen Thunderen vnde Dorninghe tho samene vor twelf duzent lodighe marc an Colnescher wicht; vnde wan he desse slote lozen wil, de beredinghe scal he don in der stad tho Lubeke eder binnen deme Lande tho Holsten, dar et vns vnde vnse eruen euenst kumpt. Vortmer mach he Gottorpe lozen vor drudteyn dusent marc suluers lodich in Colnescher wicht, vnde de beredinghe scal he don binnen Lubeke oder in deme lande tho Holsten, worth vnz vnde vnzen eruen euenst kumpt; vnde wy vnde vnze veddere greue Johan scolen se velegghen; vnde Gottorpe scal dat leste wesen van den panden, de hee lost. Vortmer scole wy de ammetlude, de Coldinghe vnde Horsnes inne hebben, an den hertogghen wysen, vnde hee scal on vntrichten vifdusent lodighe marc, ofte ere summe also hoghe lopt; vnde lepe ore summe also hoghe nicht, wath dar ouer is, dat scal men slan tho den druthteyn duzent lodighen marken vppe dat hus tho Gottorpe, vnde he scal eme dat vor wissen mit sinen mannen, dar se an bewareth sin, dat hee se nicht ne hindere in dessen slothen, de ome tho pande stan. Vorthmer, dat halue herde tho Brozherde, dat negest deme sunde tho Middeluare licht, dat scal he vns vnde vnse eruen lathen tho vnsem behoue, dat we vns inne beholden mogghen, want vns boreet ouer tho varende; vnde dat sculle wy ome ghelden, also vere vnser beyder man, twe van vnser weghene, vnde twe van siner weghene, de wy

dar tho nomen, spreken, dat lic sy; vnde kunnen de vere nicht ouer en dreghen, so scal id stan tho hertoghen Albrechte van Sassen vnde tho greuen Hinrike van Swerin, wat sie dar vmme spreken, vnde wo se id werderen, dat scal men eme af slan van den vif dusent marken, de he tho sunthe Jacobes daghe bereden scal. Vortmer sculle wy vnde vnse eruen antworten deme hertogen vnde sinen rechten eruen Rypen, Caluø vnde Alborch mit den voghedien, de dar tho ligeth, vnde allent dat wy hebben jn Nortiuutenlande af tesse sith deme Middeluares sunde, ane dat wy bi namen dar vte nomet hebben, mit aller vriheit vnde mit aller rechteheit, mit der lenware aller kerken vnde anderer geystliken len, also we se vrigest hebben. Vortmer, alle de breue, de wy gheuen hebben, de scal de hertoghe stede holden vnde nicht breken, vnde scal yewelken manne laten bi sineme rechte. Vortmer, welde genich man saken vppe vns oder vppe vnse ammet ude vmme ghenegharhande vordath, id were an geistleken rechte eder in werleken rechte, dat scal he vns helpen weren mit alle siner macht. Vortmer, wath vns na steyth in deme lande an beden, an thegheden vnde an anderen rechten gulden, dat scal vns volgen, vnde sine voghede, de sine slote inne hebbeth, de scolen vs dar tho helpen, dat id vt kome. Wer oc dad genich vnser ratgheuen, de dar ouer waz tho Ripen, do vns desse bede gheuen warth von dez menen landes weghene, sic des af nemen wolden mit sime rechte, dat he desse bede nicht ghegheuen hebbe, de scal des loz wezen. Vortmer, so ne scal de hertoghe sic mit koninc Cristophers eruen, iuncheren Otten vnde Woldemer, nicht vorbinden vnde nicht bevronden mit siner suster; vnde wy scolen iunchern Otten nicht von vns komen lathen mit willen, wy ne don dat mit des hertogen vulborde, vnde we en scolen oc vns nicht mit ome bevronden. Vortmer scole wy den hertoghen vnde vnse om vnde greuen Johanne vnse vedderen nicht bewerren an oren panden vnde an anderen gode, dat se in Denemarken hebben, vnde wolde se ienich man bewerren dar ane, dat scole wy eme helpen weren mit hondert mannen, wannes en noth is, vnde se scolen vns becosteghen, de wile dat se vnser behoueth. Vortmer, vnse man, de god hebben in des hertoghen vnde greuen Johannes herzogop, de scolen bliuen by oreme ghode, vnde scolen dar van don, al dat

vnse anderen man don, vnde scolen ores godes bruken, also syeth hadden, do we ersten mit vnseme ome schelafftich worden. Hir up hebbe wy vnseme ome deme hertoghen loueth ene ganze zone mit vnser vronden, de hir na screuen stat, mit hertoghen Alberte von Sassen, mit greuen Johanne van Holsten vnde iunchern Johanne van Wenden, mit greuen Hinrike van Holsten vnde mit hern Gyselberte van Brunchorst, de hebbet mit vns vnde vor vns vntruwen gheloueth, vnde hebben sic des vorwillecorth: wereth, dat wy desse sone in yenghen stucken breken, so scolen se hertoghen Woldemere helpen vppe vns, also lange wente wy dat weder dan hebben. Weret oc, dat he bi sinen landen bliuen wolde vnde ne wolde dat lant tho Northiutenlande nicht lozen, dez he macht heft sic tho beradende, so scal he vns mit dessen ver benomden heren dat vor wissen, dat he vns an vnser panden nicht hinderen ne scal, vnde wo he vns vnde vnse eruen hir ane vorder bewaren scal, dat scal stan tho vnseme ome hertogen Alberte van Sassen vnde tho greuen Hinrike von Tzwerin, vnde wat se dar vmme spreken, dat scammen deghere vül then. Desse bref is ghegheuen, vnde dit is ghedeghedinchet tho Lubeke na godes borth dusent jar drehundert iar jn deme vertegesten iare, des negesten vrygdages na sunthe Scolasteken daghe der heylighen iuncvrowen, vnder vnseme ingheseghele, dat wy tho eyner betugninge alle desser dinghe hebben ghehengeth tho desseme breue.

21.

23. Juni 1340.

Hertug Valdemar af Slesvig bekendtgjør en med Greverne Henrik og Claus af Holsten sluttet Overenskomst om Indløsningen af Nørrejylland for 42000 Mark lædigt Sølv; Overenskomsten af 11. Februar s. A. med Grev Gerhard af Holsten er lagt til Grund, men afændret ved de forandrede Forhold som Følge af Grev Gerhards Død, Kong Valdemars Tronbestigelse i Danmark og dennes Svogerskab med Hertugen; ogsaa her bliver Gottorp Slot med Dänisch Wold og Byerne Egernfjord, Slesvig og Flensborg og underliggende Fogedier givet Greverne som Pant, men kun for 12000 Mark.

Original paa Pergament med et temmelig afslidt Segl i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn.

WI WALDEMAR, van godes gnaden herthoghe tho Slesewigh, bekennen vnde bethughen openbarliken in desseme breue, dath twischen vs van der enen weghene vnde greuen Hinrike vnde greuen Clawese van Holsten vnde van Stormeren den broderen van der anderen weghene ghedeghedinghet is in desser wis. Greue Hinrich vnde greue Clawes vnde ere reghten eruen hebben ghelaten vs vnde vsen reghten eruen dath land tho Northiuthlande mith Warden, ane de helfthe tho Brosherde, de neghest dem sunde tho Middeluor light, also also se ith hadden mith aller nûth vnde rechtigheith, vor twe vnde verthigh dusent mark lodighes sulueres. Desses gheldes desser vorghenomeden summen scole wi den vorghenomeden greuen Hinrike vnde Clawese vnde eren reghten eruen entwerren an deme huse tho Caluø teyn dusent mark lodighes sulueres; were ouer dath also dath de summe der rekenschop des huses tho Caluø also ho night enwere, wat dar ouer were, dat scal man rekenen vppe dath hus tho Gotdorpe vnde vppe de ganzen voghedighe. Vorthmer, vor de tve vnde drugthigh dusent mark lodighes sulueres, de dar ouer sint, hebbe wi greuen Hinrike vnde greuen Clawese ghesethet vnde sethen in dessen breuen en vnde eren reghten eruen tho eneme reghten pande dat hus tho Doringhe mith der stad tho Hadersleue vnde mith der ganzen voghedighe, de dar tho legghen is, vor teyn dusent mark lodighes sulueres, vnde dat hus tho Thunderen mith der stad vnde mith der ganzen voghedighe, de dar tho legghen is, vor teyn dusent mark lodighes sulueres, vnde dat hus tho Gothdorpe mith dem Denschenwolde vnde mith den steden Ekelenvorde, Slesewigh vnde Vlendesborgh vnde mith der ganzen voghedighe, de dar tho legghen is, vor twelf dusent mark lodighes sulueres. Desse vorghenomeden land, hus, stede vnde voghedighe scolen greue Hinrich vnde greue Clawes vnde ere reghte eruen tho pande holden vor dath vorbenomede ghelt mith aller nûth vnde rechtigheith, mith allen gheystliken lenen tho lenende, also also ith vse erue is, vnde wi ith ghehath hebben bet an de thit, dat wi de land vnde de slothe oder vse eruen losen vor dith vorghenomede

suluer van greuen Hinrike vnde greuen Clawese oder van eren eruen. Vnde wanne wi oder vse eruen desse slote losen willen, so scole wi losen Dorninghe erst, vnde Thunderen dar na, vnde tho lesten Gothdorpe vor also dannigh ghelt, also dar tho ghenomet is. Vorthmer, dat hus tho Svafstede scole wi wisen an greuen Henrike vnde greuen Clawese vnde an ere eruen mith also daneghem reghte, also wi dar ane hebben ghehat; vnde wanne wi oder vse eruen loset hebben Ghotdorpe van den greuen oder van eren eruen, so scole se vs weder wisen an Svafstede mith so danigher regtigheyt, also wi en dar ane bewiseden. Vorthmer, desse ghenomeden land, hus, stede vnde voghedighe scole wi greuen Hinrike vnde greuen Clawese vnde eren reghten eruen antwerden vry vnde vnbeworne. Desse beredinghe vor Dorninghe scolle wi herthoghe dūn en vnde eren eruen¹ Gothdorpe, vnde de beredinghe vor Thunderen scole wi en ogh dūn tho Ghotdorpe, vnde de beredinghe vor Gothdorpe scole wi dūn tho Rendesborgh, vnde weret dat se Rendesborgh vorloren, so scole wi desse beredinghe dūn in der stad tho Lubeke, vnde alle desse beredinghe scole wi vnde vse eruen dun greuen Hinrike vnde greuen Clawese vnde eren eruen in dessen steden, also hir vorsproken is, mith lodighem suluere Colniszer wight oder mith groten tornoyssen oder mith enghelschen oder mith lubeschen penninghen, dar en kopman den anderen mede waren magh in der stad tho Lubeke. Vorthmer, wanne wi greuen Hinrike vnde greuen Clawese van Holsten desse vorghenomeden slote, voghedighe vnde stede antwerdet, so scal her Emeke van Wonsvlethe vnde her Clawes van dem Crummendike vnde Thunno van Ranthzowe erer jewelc mith dren sinen vrenden vs dat vorwissenen, dat se vs vnde vsen eruen vse slothe vry vnde vnbeworne, also also de van vs vntfenghen, sunder alle arghelist weder antwerden scole, wanne wi desse beredinghe dan hebben, also hir vorsproken is; vnde weret dat desser drier jenigh oder jenigh erer borghen binnen desser thit, dat se desse slote in eren weren hebben, vorstorue, so scole se enen anderen gūden man setten in de stede binnen ver wekenen dar na; vnde weret dat desse dre van dessen sloten quemen, er se loset worden,

¹ Her mangler: *tho*.

so en scolen se de slothe night van sigh dūn, wi en sin so wol bewaret an der wissenheyt, also wi in den anderen weren. Vorthmer scal greue Hinrigh vnde greue Clawes sulf tvingthegheste dat vorwissenen vs, dath se vs vnde vsen eruen de land vnde de slote weder anthwerden vry vnde vnbeworne, wanne wi en ere suluer bereth hebben, also hir vorsproken is. Vorthmer scal greue Hinrigh vnde greue Clawes vnde greuen Gherhardes reghte eruen vs vnde vsen reghten eruen laten hus vnde sthad to Rypen vnde de voghedighe vnde Warden, also ith ere vader kofte van greuen Johanne tho reghtem erue kope, vnde dat hus tho Aleborgh mith der stad vnde de voghedighe mith den szuselen, de dar tho horen, vnde dat hus to Caluo mith der ganszen voghedighe, also also se her Clawes van dem Lembeke heft, scal greue Hinrigh vnde greue Clawes wisen an vs vnde an vse eruen to losende, mith dem vnderschede, also hir vorsproken is, vnde dat hus to Kormarke, dat drosten Peter horth, scolen se wisen an vs vnde an vse eruen mith sodanighem reghte, also greue Gherhard dar ane hadde, vnde dat hus tho Byggheholme vnde de ganszen voghedighe mith der rechtigheyt, de an Horsnes hort to deme huse, vnde Coldinghe hus vnde stad, vnde Wedele mith der voghedighe, de dar tho hort, ane dat halue herde tho Brosherde, dat neghest dem sunde tho Middeluor light. Vorthmer, hern Offen Nicleson scal men sin steynhus weder antwerden, vnde Anders Jonson scal sine vesten weder hebben tho Esendorpe, vnde Peter Mungk scal sine veste weder hebben tho Holbeke. Vorthmer, alle vanghende, de vanghen sin in beyden siden in dessem orleghe, de wi vnde vse hulperen den greuen vnde eren hulperen aue vanghen hebben, vnde de de greuen vnde ere hulperen vs vnde vsen hulperen aue vanghen hebben, scolen in beyden siden los wesen. Vorthmer so scole wi al vse man, de beseten sin in den landen, de wi greuen Hinrike vnde greuen Clawese hebben ghesat to pande, wisen an greuen Hinrike vnde greuen Clawese vnde an ere reghten eruen, de scolen en huldeghen vnde sveren, also man eren heren to reghte scolen; jn desser suluen wise scolen de greuen ere man, de se hebben in Northiutlande weder wisen an vs. Vorthmer scolen de greuen van Holsten vs vntwerren dat land tho Morsø van den van Ranthzowe vor dat ghelt, dar ith en vor

steyt; scolen se ith ogh entwerren van Stranghen Ebbeson oder night, dat scal stan tho hertoghen Alberthes worden van Sassen. Vorthmer, wat de greuen van Holsten bede nastande hebben in Northiuthlande, de scole wi en vnde eren boden vthvorderen mit reghte, liker wis ight ith vs suluen an ghinghe, vnde dat sulue scolen de greuen vs weder dūn; vnde wat in beyden siden wissenet is van scult, dar scal vser jewelc den anderen tho vorderen mith reghte, also ight ith en suluen anginghe. Vorthmer scal greue Hinrigh vnde greue Clawes vs wisen an Northiutlande, also also ith ere vader hadde, vnde also also desse breue spreken. Weret ogh dat jenigh man gūt kofth hadde mith reghte vmme sine penninghe, de scal dat beholden; hadde ogh jenigh man gūt van greuen Gherharde oder van greuen Hinrike vnde greuen Clawese sinen kinderen to lene, dat se mith reghte lenen moghten, de scal dat beholden vnde des bruken; hadde ogh jenigh man van sineme noten gūt tho weddescatte mith reghte, de scal dat beholden, wenth an de thit dat men eme sine penninghe weder ghift. Vorthmer, weret dat vser jenigh desse deghedinghe breke, also desse bref spright, des keese wi hertoghen Alberthe van Sassen tho eneme ouermanne, dath he vs schede mith reghte, vnde wat he vs vor en recht spright, dat scole wi holden. Vorthmer, alle de breue, de vser en dem anderen gheuen heft, er wi koninghe Waldemare vse suster gheuen, vppe de vorbindinghe des koninghes vnde der Denen, de en scolen nene maght hebben. Vorthmer, wanne wi oder vse reghten eruen gheuen greuen Hinrike vnde greuen Clawese oder eren reghten eruen seuen dusent mark penninghe Lubescher munthe, so scal greue Hinrigh vnde greue Clawes oder ere reghten eruen vs oder vsen reghten eruen antwerden hus vnde stad tho Coldinghe vnde Wedele mith der ganzzen voghedighe de dar tho legen is, vnde wisen de man an vs. Js ogh jenigh man sines gūdes entweldeghet, seder der thit dat wi greuen Gherhardes vnde siner kindere viande worden, de scal dat weder hebben vnde bruken des vnbeworne. Vorthmer, so ne scole wi oder vse eruen dath hus tho Dorninghe mith der voghedighe van greuen Hinrike vnde greuen Clawese vnde eren reghten eruen night eschen tho losende, wi oder vse eruen hebben hern Marquarde Wlue dem riddere oder sinen eruen ghegheuen

hundert mark lodighes sulucres bouen de reghten summen, dar en Dorninghe vor steyt. Dat alle desse dingh stede vnde vnthobroken bliuen, dar hebbe vi vore louet entruwen vsen leuen omen greuen Hinrike vnde greuen Clawese vnde eren reghten eruen vnde louen en in dessem breue, de ghegeuen is na godes borth dusent jar dre hundert jar in dem vertheghesten jare jn sunte Johannes aueuende¹ tho midden sommer vnder vseme jnghesegehele, dath hir to hanghen is mith vüller kunscoep vsere vnde vses rades.

22.

23. Juni 1340.

Greverne Henrik og Claus af Holstens Bekjendtgjørelse af den med Hertug Valdemar af Slesvig sluttede Overenskomst angaaende Nørrejyllands Indløsning. (Næsten enslydende med det næstforegaaende Brev.)

Efter en i Sønderborg 21. Februar 1348 udstedt Original-Vidisse paa Pergament med 6 hængende Segl i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Sammesteds findes en anden meget gammel Afskrift paa Papir, hvoraf jeg har noteret de vigtigste Afvigelser. Forhen trykt i Langebek, Script. rer. Dan. VII. p. 319—322. Schlesw.-Holst.-Lauenb. Urkundensamml. 2. B. p. 200—204.

OMNIBUS presens scriptum cernentibus Benedictus de Aleuelt miles junior, Arnoldus de Bentzin plebanus in Synderborgh, Bwske Westense, Breyde Hinrik, Rauen Metzke vnde Detleuus Rutze, in domino salutem sempiternam. Notum facimus vniuersis presentibus publice protestando, nos literas apertas dominorum Hinrici et Nicholai, comitum Holtzacie, sub eorum veris sigillis, non rasas, non abolitas, non cancellatas, nec in aliqua parte sui viciatas, vidisse et audiuisse, tenorem qui sequitur de verbo ad verbum continentes.

WI HINRIKE vnde Clawes, van godes gnaden greuen to Holtzsten vnde to Stormer lande, bekennen vnde betygen openbare in dessem breue, dat twisken vs van der enen weghene vnde hertoghen Woldmar van Sleswik van der anderen weghene

¹ Læs: *auende*.

gededinget is in desser wis, dat wi vnde vse rechte eruen hebben gelaten hertoghen Woldmar vnde sinen rechten eruen to losende to des koninges hant de lant to Norjutlande, mit Warden, ane de helfte to Broskherde, de negest deme sunde to Middelfar licht, also als wi it hadden mit aller nut vnde rechticheyt, vor twe vnde vertich dvsent lødeghe mark svluers; desses geldes desser vorbinomeden summen scal vs de vorbenømede hertoghe Woldmar entweren an deme hws to Kalfø teyn dusent mark lødiges svluers; were auer dat also dat de summe der rekenscop des huses to Kalfø also hoghe nicht en were, wat dar ouer were, dat scal men rekenen vppe dat hws to Gottorp vnde vppe de gantzen vogedye. Vort mer, vor de twe vnde dortich dusent mark lødiges svluers, de dar ouer sint, heft de hertoghe vs vnde vsen eruen geset vnde settet in desseme breue to eneme rechten pande dat hws to Dorninghe mit der stat to Hadersleue vnde mit der gantzen vogedye, de dar to gelegen is, vor teyn dvsent mark lødiges svluers, vnde dat hws to Tunderen mit der stat vnde mit der gantzen vogedye, de dar to gelegen is, vor teyn dusent mark lodiges svluers, vnde dat hws to Gottorp mit dem Densken Wolde vnde mit den steden Ekernvørde, Sleswik vnde Vlensborgh vnde mit der gantzen vogedye, de dar to gelegen is, vor twelf dusent mark lødiges svluers; desse vorbinømede lant, hws, stede vnde vogedye scøle wi greue Hinrike vnde greue Claus, de genømet sint, vnde vse rechte eruen to pande holden vor dat vorbinømede ghelt mit aller nut vnde rechticheyt, mit allen ghestliken lenen to lenende, also it des hertoghen erue is, vnde he it gehat heft, bet an de tiit dat de genømede hertoghe Woldmar eder sine eruen de lant vnde de slote løset van vs eder van vsen rechten eruen vor dat vorbinømede svluer; vnde wan de hertoghe eder sine eruen desse slote lösen wil, so scal he lösen Dorninghe erst, vnde Tunderen dar na, vnde to lesten Gottorpe vor also daningh ghelt, also dar to binømet is. Vor[t]mer, dat hws to Swauestede scal de hertoghe wisen an vs vnde an vse eruen mit also danichen rechte, als he dar ane heft gehat, vnde wan de hertoghe eder sine eruen Gottorpe løset hebben van vs eder vsen eruen, so scøle wi dem hertoghen weder wisen an Swauestede mit sodanicher rechticheyt, als he vs dar ane bewisede. Vort mer, desse genømeden land, hws,

stede vnde vogedye scal de hertoghe vs vnde vsen eruen antworden vry vnde vnbeworren; desse beredinghe vor Dorninghe scal de hertoghe eder sine eruen vs vnde vsen eruen doen to Gottorpe, vnde de beredinghe vor Tunderen scal he vs och don to Gottorp, vnde de beredinghe vor Gottorpe scal he vs don to Reynesborgh; were dat so dat wi Reynesborch vorløren, so scal de hertoghe eder sine eruen vs vnde vsen eruen de beredinghe vor Gottorpe doen in der stat to Lubeke, vnde alle desse beredinghe scal de hertoghe eder sine eruen vs vnde vsen eruen don in den steden, also als hir gesproken is, mit lødigeme svluere in Kolnischer wicht eder mit groten tornosen eder mit engelischen eder mit lubesken, alse eyn kopman den anderen mede waren mach in der stat to Lubeke. Vort mer, wanne de hertoghe vs desse benømeden slote, vogedye vnde stede antwordet, so scøln vse man her Emeke van Wonsvlete vnde her Claus van dem Crvmendike vnde Tunne van Rantzow erer jewelich mit dren siner vrvnde dem hertoghen dat vorwissen, dat se eme eder sinen eruen desse vorbinømeden slote vry vnde vnbeworn, also als wi se van ym vntfengen, sunder alle arghe list weder antworden, want desse beredinghe vs gedan is, alse hir vorsproken is; weret dat desser dryer eder jeninch erer børgen binnen desser tiit, dat se de slote in eren weren hebben, vanstoruen, so scølen se enen andern goden man setten in de stede binnen vere weken dar na; weret och dat desse dre van den sloten quemem, er se geløset worden, so ne scølen se de slote nicht van sich don, de hertoghe de ne si also wol bewaret an der wissinghe, als he mit ym bewaret was. Vort mer, so scøle wi greue Hinrike vnde greue Claus sulf twintigeste dem hertoghen dat vorwissen, dat wi de lant vnde de slote dem hertoghen eder sinen eruen weder scølen vry antworden vnde vnbeworn, wante vs vse svluer beret is, also als hir vøre sproken is. Vort mer scøle wi greue Hinrik vnde greue Claus vnde vses vaders greuen Gherdes rechte eruen hertoghen Woldemar van Sleswik vnde sinen rechten eruen laten hws vnde stat vnde vogedye to Ripen vnde Warden, als it vse vader kofte van greuen Johanne to rechtme erue kope, vnde dat hws to Aleborch mit der stat vnde mit der vogedye vnde mit den svselen, de dar to høren, vnde dat hws to Kalfø mit der gantzen vogedye,

also als it her Nicholaus van dem Lembeke heft, scøle wi wisen an den hertoghen vnde an sine rechte eruen to løsende mit deme vnderschede, also hir vor gesproken is, vnde dat hws to Karmark, dat droste Petere hort, scøle wi wisen an den hertoghen vnde an sinen eruen mit sodanicheme rechte, also vse vader greue Gheret dar inne hadde, vnde dat hws to Bywgholme vnde de gantzen vogetdye mit der rechticheyt, de an Horsenes hort to dem hws, vnde Koldinghe hws vnde stat, vnde Wedele mit der vogedye, de dar to hort, ane dat halfve herde Bros-herde, dat negest licht dem sunde to Middelvar. Vort mer, so scal her Offe Nielsson sin stenhws wede hebben, vnde Anders Iensson scal sine vesten wede hebben to Esendorp, vnde Peter Munk scal sine veste wede hebben to Holebeke. Vort mer, alle vangene, de gevangen sint an beyden siden in desseme ørløge, de de hertoghe mit sinen hulperen vseme vadere greuen Gherde vnde vs vnde vsen hvlperen afgevangen hebben, vnde de vse vader vnde wi mit vsen hvlperen deme hertoghen vnde sinen hvlperen afgevangen hebben, de scølen los wesen an beyden siden. Vort mer, so scal de hertoghe alle sine man, de de beseten sint in den landen, de de hertoghe vs to pande heft gesat, an vs wisen, de scølen vs hvldeghen vnde sweren, also man¹ erme herren to rechte don scøln; in desser svluen wise scøle wi vse mannen, de wi hebben in Norjutlande, wede wisen an den hertoghen. Vortmer scøle wi vnde vse eruen dem hertoghen vnde sinen eruen entweren dat lant to Morsøø van den van Rantzowen vor dat ghelt, dar it en vor steit; scole wi it och vntweren van Strangen Ebbeson eder nicht, dat scal stan to hertoghen Albrectes worden van Sassen. Vort mer, wat wi bede na stande hebben in Norjutlande, de scal de hertoghe van Sleswik vs vnde vsen boden vt vorderen mit rechte, like der wiis oft it eme suluen ane ginge; dat sulue scøle wi deme hertoghen wede don; vnde wat in beydent siden wissent is van scult, dar scal vsere en den anderen to vorderen mit rechte, also oft it in² svluen ane ginge. Vort mer scøle wi den hertoghen wisen an Norjutlande, als it vse vader hadde, vnde als desse breue spreken; weret och dat jennich man ghūt scoft³ hadde mit rechte

¹ For man har Afskriften: se. — ² Afskr. har: eme. — ³ Afskr. har: kost.

vm sine penninghe, de scal dat beholden; hadde och jennich man ghût van vseme vader eder van vs to lene, dat wi mit rechte lenen mochten, de scal dat beholden vnde des brûken; hadde jennich man van sine ghenoten ghût to weddescat mit rechte, dat scal he beholden, bet in de tiit dat man eme sine penningh gift weder. Vortmer, weret dat vser jennich van beyder siit desse dedinghe breke, alse desse breef spricht, desse hebbe wi gekorn vnde kesen hertoghen Albrechte van Sassen to eneme ouermanne, dat he vs scede mit rechte, vnde wat he vs vor eyn recht spricht, dat scøle wi holden. Vortmer, alle de breue, de vs de hertoghe van Sleswik gegheuen heft, er he sine svstere koningh Woldemare gaf, vppe de vorbindinghe des koninges vnde der Denen, de scølen nene macht hebben. Vortmer, want de hertoghe vnde sine eruen vs vnde vsen eruen gift seuen dusent mark penninghe lubesker mvnte, so scøle wi deme hertoghen eder sinen rechten eruen antworden vnbeworn hws vnde stat to Koldinghe vnde Wedele mit der gantzen vogetdye, de dar to geleghen is, vnde wisen de man an yn. Is och jennich man sines ghûdes vntweldeghet, seder der tiit dat vse vader vnde wi des hertoghen viend worden, de scal dat weder hebben vnde des brûken vnbeworn. Vortmer, so scal hertogh Woldemar eder sine rechte eruen dat hws to Dørninghe mit der vogetdye van vs eder van vsen eruen nicht esken to løsende, he ne hebbe eder sine eruen Marqwarde Wulff dem riddere eder sinen eruen ghegeuen hundred mark lødiges svluers bouen de rechten summen, dar vs Dørninghe vor steyt. Dat alle desse dingh stede vnde vntbroken bliuen, dar hebbe wi gelouet vor entruwen vseme leuen ome hertoghen Woldemar vnde sinen rechten eruen vnde louet in desseme breue, de gegheuen is na godes brot¹ dvsent jar dre hvndert jar an dem vertigesten jare in svnte Johannes auende to middensomer vnder vnsen yngesegelen, de hir to gehangen sint mit willen vnde mit vuller kvnzschop vnser vnde vnser rades.

Datum Synderborgh in presencia nostra nostris sub sigillis anno domini m^o. ccc^o. xl^o. octauo in profesto beati Petri apostoli in cathedra.

¹ Afskr. har: *bord*.

23.

15. August 1352.

Brudstykker af Slesvigs Kapitelsbog angaaende Kapitlets Ejendomme i Nærheden af Flensborg og om Archidiaconi Jurisdiktion i Flensborg.

Nyere Afskrift i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Den er fuldstændig aftrykt efter denne Afskrift, hvis Original, et Transsumpt af 22. April 1407, ikke kjendes, i Langeb. Script. rer. Dan. VI. p. 574—591. Et andet Aftryk findes i Pontoppidan, Ann. eccl. Dan. 2. Th. S. 181—201 efter en Afskrift i Ulrich Petersens collectaneis; denne Afskrift er nu ubekjendt, og findes ikke i de af Petersens Samlinger, der bevares i Gehejmearkivet.

REGISTRUM capituli Schlesvicensis, consignatum anno domini 1352 circa festum assumptionis Mariæ, transsumptum anno domini 1407 in profesto beati Georgii martiris.

[Fol. 8 anføres blandt Kapitlets Ejendomme i „Husbyherrit“:]
Jtem in Pulmoelen¹ juxta Flensburg sextam partem.

[Fol. 10 under Overskriften: „Sequuntur functiones“:]

Archidiaconus ecclesiæ Slesvicensis habet jurisdictionem in oppido Flensborg et infra scriptis herrit, videlicet Nieherrit, Slesherrit, Struxstrupherrit, Ugelherrit, Husbyherrit, Wysherrit, et de qualibet ecclesiæ pro procurationibus recipit 4 solidos sterlingorum et de capella 2 solidos sterlingorum.

24.

Sønderborg, 13. December 1354.

Hertug Valdemar af Jylland tager Flensborgs Borgere under sin særdeles Beskyttelse, fritager deres Gods paa Landet for de sædvanlige Afgifter til Landsherrn, giver dem Jurisdiktion i 3 Marks Sager over deres Bønder og fritager dem for Ryttertjeneste for deres Gods.

Original paa Pergament i Flensborgs Raadstue-Arkiv; Seglet mangler nu. Forhen trykt i Westphalen, Monum. ined. IV. p. 1953.

¹ Pontoppidan læser: *Palmoelehn*.

OMNIBUS presens scriptum cernentibus Waldemarus, dei gracia dux Jucie, in domino salutem sempiternam. Notum facimus uniuersis presentibus et futuris, quod nos una cum heredibus nostris exhibitoribus presentium, ciuibus Flensborghensibus, eorumque successoribus ac heredibus ex maturo consilio nostrorum nobilium gracias ac libertates, que subsequuntur in hiis literis, conferimus speciales: primo videlicet quod ipsos una cum omnibus bonis suis rure sitis et familiis eis attinentibus, in dominio nostro et ducatu sub nostra¹ et protectione suscipimus specialiter defendendos sicuti ceteros homines nostros liberales, dimittentes eisdem ciuibus et eorum successoribus omnia bona sua rure sita infra dictum dominium nostrum et ducatum ab omni expeditionis grauamine, impetitione exactoria, iura, stude, querset, retskywd, ceterisque solutionibus, oneribus et seruiciis omnibus ad ius nostrum spectantibus libera pariter et exempta; hanc supradictis gratiam superaddentes specialem, quod omnes villie sui, colonie et inquilini in dictis bonis suis pro excessibus trium marcharum ipsis dumtaxat ciuibus respondere debeant et non aliis quoquo modo, grauioribus tamen excessibus et precariis ac iuribus nostris nobis et heredibus nostris reseruatis; preterea dilecti ciues nostri suprascripti absque ipsorum voluntate et velle speciali per nos vel successores nostros extra ciuitatem Flensborgensem in seruiciis nostris ad equitandum pro bonis suis compelli non debeant vel aliquo modo euocari, sicuti ceteri homines nostri liberales. Unde per gratiam nostram prohibemus firmiter et districte, ne quis aduocatorum nostrorum, eorundem officialium seu quisquam alius, cuiuscumque condicionis aut status existat, ipsos aut aliquem de eorum familia contra huiusmodi libertatis gracias ipsis a nobis indultas aggrauare audeat vel attemptare quoquo modo, sicuti gratiam nostram diligere et violationem voluerit euitare. Datum Synderborgh nostro sub sigillo in euidens testimonium et cautelam anno domini m^o. ccc^o. l^o. quarto, in die beate Lucie virginis, presentibus domini Kanuto Friis, Wagn Nielsson, Cristyern Stwr, Petro Daa, Herman Dæne, ac pluribus aliis fidedignis.

¹ Her maa vel tilføjes: *pace* eller *desl*.

25.

Sønderborg, 13. December 1354.

Hertug Valdemar af Jylland forunder Borgerne i Flensborg Privilegium paa Toldfrihed i Staden.

Gammel plattysk Oversættelse af en nu ubekjendt latinsk Original, i en Pergamentsbog fra 15de Aarhundrede, mærket XXXI, i Flensborgs Raadstue-Arkiv.

ALLENN, de dessen jeghenwardighenn schriftt seen, Wol-demharus, van der gnade gades hertoge jn Jutlandt, ewighen heyl an den heren. Wij doen kundt allenn jeghenwardighenn vnnde tokomende, dat wy een midt vnnsenn eruen, vann ripen vnnde wolbedachten rade der mechtigestenn vnnses landes, desse jeghenwardighenn breff wisere borghere to Flenszborgh vnnde ere nhakomelinghe alle van alles tollen betalinghen vns edder vnnsen eruen hir nhamals to donde van erenn gudern edder eren copenschoppenn bynnen der stadt vorbeñ quydt, fry vnnde gantzlikenn entschuldigedt ewichlijkenn geuenn vnnde vorlaten vormiddelst dessenn jeghenwardigen breuenn. Hir vmme by vnnsere gnade vorbedenn starklijkenn vnnde strenglijkenn, dat nummenndt vnnsere vogede, ere amptlude, edder jummendt anders, wes wesendes edder states se sin, sick jeghenn desse jeghenwardt gaue jenigerleye wijs beswaren, lijkewijs se vnnsere gnade leff hebbenn vnnde vnnsere broke vormyden willenn. Gheuenn Sunderborgh vnnder vnnsere Ingesegele in ene openbare tuch-nissze vnnde vorwaringhe jnme jare des heren mcccliij jn sunte Lucie der juncfrouwenn daghe, jn jeghenwardicheidt Knut Frijssz, Wogij Niclesszon, Christiern Stür, Peter Daa, Hermen Dene vnnde velenn mer loffaftighenn ludenn.

26.

Ribe, 8. Februar 1360.

Overenskomst mellem Kong Valdemar af Danmark og Greverne Henrik, Claus og Adolf af Holsten om en Sammenkomst i Kolding den 22. Marts næstkommende til Bilæggelse af gjensidige Klager og Forurettelser, som havde fundet Sted efter Forliget i Stralsund. Blandt andet bestemmes, at de 20 Mænd, som gik

i Borgen paa Kongens Vegne, i Tilfælde af Kongens Misligholdelse af denne Overenskomst skulde holde Indlager i Flensborg, samt at det Udvalg af 3 Mænd fra hver Side, der skulde undersøge de tidligere gjensidig tilføjede Tab og derover afgive Voldgiftskjendelse, skulde samles i Flensborg, hvor atter 20 Mænd skulde holde Indlager, hvis Kongen ikke overholdt Kjendelsen. Bekræftet paa Grevernes Vegne af Niels Lembek, og paa Kongens af Knud Bugge.

Original paa Pergament med 2 vel bevarede Segl i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn.

NOTA. Placita inter Dominum W. regem Dacie et dominos Hinricum, Nicolaum et Adolphum comites Holtsacie. Primo occurrat eis jdem dominus rex in Kaldingh proxima dominica passionis domini, et faciat eis jbidem justiciam uel amorem pro omnibus articulis et causis contra eos perpetratis siue factis, postquam amicia siue sona publicata fuit Sundis inter eos per dominum Barnum ducem Stetinensem, pro quibus ipsum valeant accusare seu impetere justo modo; jllud idem predictis loco et tempore faciant predicti comites Hinricus, Nicolaus et Adolphus dicto domino regi pro omnibus causis, pro quibus ipse dominus rex dictos dominos comites accusare seu impetere poterit justo modo, postquam amicia et concordia Sundis placitata fuit et publicata per dominum ducem Stetinensem supradictum. Si uero dominus rex huiusmodi placita non deduxerit in effectum, extunc viginti viri ex parte ipsius domini regis infra quindenam post proximam dominicam passionis domini supradictam Flensborgh jntrabunt ad jacendum ibidem et manendum et de dicto loco minime recedendum sine voluntate dictorum dominorum comitum et licencia speciali, antequam placita supradicta integraliter deducta fuerint in effectum; quos quidem viginti viros domini comites supradicti in eundo, ibidem morando et ad propria redeundo plenarie securabunt et precautos conseruabunt pro se et pro omnibus et singulis coadiutoribus suis in presenti gwerra, et pre omnibus amore omni dominorum comitum Holtsacie quicquam facere vel omittere volentibus absque omni praua arte. Si uero domini comites Hinricus, Nicolaus et Adolphus supradicti placita supradicta non adimpleuerint tempore et loco supradictis, extunc viginti viri fidedigni ex parte sui infra quin-

denam post dictam dominicam passionis domini Ripis intrabunt ad jacendum et ibidem manendum et de dicto loco nullatenus recedendum sine voluntate domini regis et licencia speciali, antequam dicta placita integraliter per dictos dominos comites Hinricum, Nicolaum et Adolphum deducta fuerint in effectum; quos quidem viginti viros predictus dominus rex in eundo, ibidem morando et ad propria redeundo plenarie assecurabit et precautos conseruabit pro se et pro omnibus et singulis coadiutoribus suis in presenti gwerra, et pre omnibus amore sui quicquam facere vel omittere volentibus absque omni praua arte. Insuper tres viri domini regis de suis viginti supradictis et tres viri dominorum comitum de suis viginti predictis eligantur, qui quidem sex viri super omnibus dampnis dictis dominis comitibus per seruitores dicti domini regis ante incepcionem huius gwerre in aduocacia Gottorp, nec non et super omnibus dampnis dicto domino regi per seruitores dictorum dominorum comitum eciam ante incepcionem huius gwerre in terra Pheonie iniuriöse factis et illatis veritatem inquirant et pronuncient inquisitam loco et tempore supradictis, prout iuramentis suis, si necesse fuerit, voluerint affirmare, quid quibus predictorum dominorum alteri pro huiusmodi dampnis de iusticia vel amore facere teneatur; si uero dictis loco et termino super predictis dampnis non pronunciauerint extunc infra quindenam dictum terminum continue subsequentem Flensborgh intrabunt dicti sex viri et manebunt, abinde nullatenus recessuri, antequam inter ipsos dampnis pronunciauerint de premissis. Si uero dominus rex huiusmodi pronunciacionem sex virorum predictorum non deduxerit in effectum termino deputato, extunc viginti viri parte sui infra quindenam post dictum terminum Flensborch intrabunt et manebunt, abinde minime recessuri, antequam dicta pronunciata per dominum regem deducantur in effectum; quos quidem viginti viros predicti domini comites in eundo, manendo et ad propria redeundo omnibus modis et formis, vt predictur, cautos et securos conseruabunt. Si uero domini comites huiusmodi pronunciata sex virorum predictorum non deduxerint in effectum termino deputato, extunc viginti viri parte sui infra quindenam post dictum terminum Ripis intrabunt et manebunt, abinde minime recessuri, antequam dicta pronunciata per sepredictos dominos comites ad

effectum deducantur; quos quidem viginti viros predictos dominus rex in eundo, manendo et ad propria redeundo omnibus modis et formis, vt predicatur, cautos et securos conseruabit. Insuper omnes capti ex vtraque parte, qui nondum certificationem pro suis taliacionibus fecerant, habebunt inducias vsque ad dominicam passionis domini predictam, et tunc omnimode quiti et liberi dimittantur, et quicumque primus deliquerat, primitus emendabit. Si uero predicti rex et comites in predicta dominica passionis domini in predicto loco Kaldingh super singulis causis inter ipsos motis et habitis non potuerint concordari, extunc idem dominus rex tres fidedignos et honestos viros ex parte sui eligere debet; eciam supradicti domini comites debent tres fidedignos et honestos viros ex parte sui eligere, et isti sex viri debent habere plenam potestatem super singulis causis inter ipsos versis, motis et habitis, vt premititur, ad concordandum ipsos per viam equitatis, justicie uel amoris, et hoc in loco videlicet Kaldingh et tempore videlicet dominica passionis domini supradictis; et si dominus rex suos tres viros in dicto loco et tempore non elegerit seu eligere noluerit, tunc infrascripti tres viri, videlicet dominus Magnus Burglanensis episcopus, dominus Erlandus Kalf miles et Kanutus Buggy armiger, pro parte dicti domini regis debent habere plenam potestatem absque omni prorogacione vltiori et contradictione ad discernendum, concordandum et componendum ipsos secundum viam justicie vel amoris; et si predicti domini comites suos tres viros ibidem tunc eciam non elegerint seu eligere noluerint, tunc infrascripti tres viri, videlicet domini Nicolaus de Lembeke et Hinricus de Reuentlo milites et Wlf Pogwisch armiger, pro parte dictorum dominorum comitum debent habere plenam potestatem absque omni prorogacione vltiori et contradictione ad discernendum inter ipsos et concordandum et componendum eosdem secundum viam equitatis, justicie uel amoris. Si vero predicti sex viri dominos supradictos non potuerint concordare, tunc debent inter ipsos ius dicere, prout iuramentis suis velint edocere, quod non verius sciant, et in hoc predicti domini contenti permanebunt. Pro omnibus et singulis supradictis inuiolabiliter obseruandis infrascripti, videlicet dominus episcopus Burglanensis, dominus Erlandus Kalf, dominus Nicolaus Kydy, dominus Agotus Stek,

dominus Petrus Munk, dominus Lasso Was, dominus Nicolaus Wind, dominus Thuri Knuthson, milites, Kanutus Buggy, W. Sappy, Gunno Langsumson, Thomas Nielasson, Petrus Ywerson, Paulus Jensson, Nicolaus Eyson, Esgotus Jensson Haghel, Jo. Kaas, Sweningus Ywerson, Jo. Agheson et Joon Jønsson, armigeri, promiserunt ex parte domini regis supradicti omnibus modis supradictis. Acta sunt hec anno domini m. ccc. sexagesimo, sabbato post purificationis beate virginis in Ripis, quod nos dominus Nicolaus Lembeke miles et Kanutus Buggy appensione nostrorum sigillorum protestamur.

27.

23. April 1360.

Raadet i Flensborg bevidner, at det af troværdige Mænd har erfaret, at Svend Lille paa sit Yderste testamenterede sit Gods i Døstrup til Løgum Kloster.

Afskrift i Papirshaandskriftet Nr. 881. fol. p. 216—217 i Ny kgl. Saml. i det store kgl. Bibliothek i Kjøbenhavn. Forhen trykt i Langebek, Scr. rer. Dan. VIII. p. 91.

Swen Lille gaff Lyom Closter sith gotdz y Døstrup.

OMNIBUS presens scriptum cernentibus consules in Flensburgh salutem in domino perhennalem. Nouerint vniuersi, nos a relatu discretorum et fide dignorum veraciter percepisse, quod Sweno Lille, in extremis vitæ sue constitutus, legauit monasterio Loci dei omnia bona, a Riggel Eschilsson impignorata, et in campo Døstrup sita, sine omni contradictione in anime sue remedium et salutem; quod scimus et audiuius in verbo veritatis protestantes. Datum anno domini m. ccc^o. lx in die Georgii martiris nostro sub secreto.

28.

Flensborg, 14. Juni 1362.

Statuter for den hellige Trefoldigheds eller Kalands-Gildet i Flensborg, med Optegnelser om Gaver til Gildet og dets Ind-

tægter og Ejendomme indtil 1537, samt forskellige Fortegnelser over dets Medlemmer indtil 1526.

Efter en i Kloster-Arkivet i Flensborg bevaret Gildebog paa Pergament, 40 Blade i lille 4°. Statutterne findes her tilligemed de senere Vedtægter p. 5—13. De øvrige Optegnelser ere indførte til højst forskellige Tider mellem hinanden omspredte i Bogen. Medlems-Fortegnelserne ere saaledes indrettede, at de ere forfattede paa et bestemt Tidspunkt, og derefter Forandringerne indførte ved i de ældre Lister at udradere de afdøde Medlemmers Navne og isteden derfor at indskrive de nyeres; i de senere Lister ere de afdøde Medlemmers Navne i Almindelighed overstregede og de nyeres tilføjede i Slutningen med Angivelse af Indtrædelsesaaret. Disse forskellige Lister suppleres nogenlunde ved de tillige førte Fortegnelser paa de afdøde Medlemmer, der dog ikke ere fuldstændige. Statutterne ere forhen trykte i Clæden, Mon. Flensb. I. p. 603—616¹.

Statuta fratrum sancte Trinitatis in Flensborch.

5

AD HONOREM et gloriam sancte Trinitatis et gloriose virginis dei genitricis Marie omniumque sanctorum, nos presentis conuiuij confratres decreuimus et statuimus constitutiones infra-scriptas per nos et successores nostros perpetuis temporibus firmiter obseruari. Primo quod integer numerus personarum huius societatis sint viginti quatuor sacerdotes, qui si haberi non poterint, recipi possunt layci octo tantum et non plures. Jtem vnus presbiter sit senator et duo sint eius assessores. Jtem in duobus temporibus anni omnes fratres conueniant Flensborgh ad collaudandum deum ac eciam simul conuescendum. Primo videlicet dominica [post ascensionis domini] circa horam vesperarum ut vigilie in ecclesia, quam senator ipsis assignauerit, contentur pro defunctis. Feria secunda proxima quilibet frater presbiter legat missam de sancta trinitate, vna tamen de eadem sancta trinitate debet sollempniter celebrari. Jn tertia feria se-

6

¹ Hvad der i det følgende er trykt med Kursiv, er overstreget i Haandskriftet. Tilføjelser og Forandringer med anden Haand i selve Texten, sædvanlig efter Radering, ere betegnede ved []. Forandring af Haanden er antydet ved et fremhævet Begyndelsesbogstav. Da Optegnelserne staa blandede mellem hinanden, har jeg tilføjet Haandskriftets Sidetal, hvor de findes.

quenti simili modo fiant misse pro defunctis. Layci autem confratres hijs officijs intersint orando pro salute fratrum viuorum et defunctorum. Quicumque frater presbiter siue laycus de vigilijs seu missis defuerit sine licencia senatoris seu causa rationabili soluat turonensem. Jtem secundo conueniant fratres dominica proxima post festum beati [Michaelis] circa horam vesperarum, et obseruabitur de missis, de vigilijs et de excessibus absencium sicut prius, excepto quod feria secunda de domina nostra misse fiant. Jtem quodcumque fratres tempore statuto conuenierint, duo semper fratres prius premoniti vicissim secundum ordinem preuidere debent omnibus confratribus per duos dies, videlicet secunda et tertia feria, in expensis et potu Dacyano, dando eis quinque uel sex fercula et non plura; qui quatuor hospites, si uoluerint, et non plures in priori die possunt invitare; senator eciam et assessores eius rationabili causa interueniente duos uel tres hospites licenciam habent invitandi. Quicumque contra premissa fecerit, soluat pro quolibet invitato duos turonenses. Jn tertia uero feria nullus invitetur, quia tunc constitutiones recitentur et cetera necessaria ordinentur. Jn ceruisia Wismarica vnusquisque soluere debet suam porcionem, quam tamen senator et assessores eius debent comparare. Jtem non se obligent fratres ad potus equales, nec vnus alium cogat ad bibendum. Jtem quando fratres statutis temporibus conuenierint, quicumque occupatus venire non poterit, mittat vnum solidum Lubecensem pro debito dicto molthscoth soluendo et alijs oneribus supportandus,¹ seu aliquis ad hoc per ipsum deputatus exponat sub pena dupli; sed si forsitan quis sine causa notabili se absentauerit, soluat solidum sterlingorum. Jn tertia feria ebdomade sancte trinitatis singulis annis senator et assessores eligantur seu deponantur ad uoluntatem fratrum seu partis sanioris. Jtem quicumque in senatorem uel assessorem electus fuerit et esse rennuerit, soluat solidum turonensem, et alius eligatur. Jtem quilibet frater presbiter in canone cuiuslibet misse sue facere debet fratrum uinorum et mortuorum memoriam generalem. Quocumque uero die frater presbiter missam celebrare omiserit, legat psalmum: Deus misereatur nostri, Pater

¹ Læs: *supportandis*.

noster, et collectam: Pretende domine famulis etc. pro salute fratrum; quilibet vero frater laycus quotidie dicat vnum Pater noster et Ave Maria pro viuis fratribus et defunctis. Jtem quando frater diem extremum clauserit, omnes fratres, qui moniti fuerint, ad eius exsequias, missas defunctorum, vigiliis et fratrem tumultandum debent conuenire; quod qui non fecerit, soluat turonensem. Jtem quilibet frater presbiter in die sepulture eius habeat pro anima eius missam defunctorum, nisi fuerit dies celebris, et extunc, quanto cicius poterit, suppleat, quod omisit; laycus autem pro anima eius eodem die dicat xv Pater noster cum totidem Ave Maria. Jtem quilibet frater presbiter illius fratris defuncti memoriam in canone misse sue quotidie habere 10 debet nominatim per annum integrum, et legat psalmum: De profundis cum oracione dominica et collecta pro anima eius quotidie in anno antedicto; laycus vero vnum Pater noster et Ave Marie pro eo quotidie dicat, donec annus fuerit terminatus. Jtem quilibet laycus exponat vnum sterlingum pro anima eius pauperibus largiendum, necnon in vna feria sexta proxima pro anima eius in pane et ceruisia ieiunabit; in hijs explendis quilibet se habeat, pro ut coram deo voluerit respondere. Jtem si quisquam aliquem de confratribus super debitis aut alijs rebus seu querimonijs quibuscumque iniuste vexare voluerit, omnes fratres sibi assistere debent, quantum iuste poterint, ac ipsum, si necesse fuerit, fratres, super quos sors ceciderit, contra iniuriatorem suo defendant iuramento. Jtem si frater habet aliquid aduersus confratrem suum super debitis aut alijs offensis, primo 11 ipsum coram senatore aut assessoribus eius tribus vicibus sub pena solidi grossorum debet conuenire. Jtem quando fratres statutis temporibus conuenerint, quilibet frater, qui presens fuerit, exponere debet vnum sterlingum ad ceram comparandam, et extunc ministro conuinij pro suo labore dabuntur tres solidi lubicenses. Jtem magorum seu histrionum in conuiuio illusiones non admittantur. Jtem quicumque confratrem suum in conuinio minus iuste offenderit, uel quocumque modo deliquerit, secundum arbitrium senatorum et assessorum eius emendabit. Jtem nullus ultra solidum grossorum pro aliquo delicto in presenti collegio debet talliari. Jtem vnusquisque pro posse suo sit sollicitus de bono confratris sui procurando et malo pre-

cauendo. Jtem senator et assessores eius mediante causa legitima possunt fratres presentes conuocare. Jtem si quidquam
 12 in presentibus consticionibus¹ difficile visum fuerit, senator et assessores eius mediante causa rationabili possunt [aleuiare et ordinare cum consensu sacerdotum sanioris partis, qui pro tempore sunt saltem presentes. Jtem in cunctis a. endi habent potestatem]. Jtem quilibet pro introitu suo soluat duos solidos lubicenses. Jtem si quisquam, quod absit, rebellis et inuutilis inuentus fuerit, deponatur. Jtem quilibet frater sigillum suum presentibus appendat. Acta sunt hec anno domini millesimo trecentesimo lx^o. secundo, Flensburgis in domo sancti spiritus, in profesto beatorum martirum Viti et Modesti.

[Senere tilføjede almindelige Bestemmelser:]

Nota: Anno domini m^o. cccc^o. xx^o. ij^o. ad festum pentecostes omnes fere fratres presentes conuiuij instituerunt has infra
 13 scriptas constitutiones: *Primo videlicet, quod quicumque fuerit frater uel soror huius conuiuij et moritur, antequam ministrauerit fratribus in expensis, conferat pro legato ad usum conuiuij vnum solidum grossorum bone monete.* — Jtem laici existentes fratres huius conuiuij multis annis pecierunt a clericis predicti conuiuij, ut uxores eorum secum essent in mensa, quando fratres conuenerint statutis temporibus; sed propter eorum continuas petitiones ad ultimum consencierunt, tali tamen ratione prehibita, quod, quemcumque laycum tetigerit ordo ministrandi, ipse cum uxore sua legitima ministrare tenetur et debet; sicque Bertholdus Achtorp proconsul Flensburgensis primitus cum uxore sua fratribus ministrabat in expensis. — Jtem si aliquis episcopus inuitatus fuerit uel acceptauerit fraternitatem nostri conuiuij, sumat secum quo ad mensam ob reuerenciam et dignitatem suam vnum clericum et duos ministros; milites vero et nobiles quilibet eorum vnum famulum; alii autem laici neminem nisi licencia senatoris prius habita.

12 Nota: quod Petrus Carnifex, cocus conuiuij, quociens statutibus² temporibus escas parauerit pro dicto conuiuijo, habebit singulis vicibus quatuor solidos lubicenses pro sallario laboris.

¹ Læs: *constitucionibus.* — ² Læs: *statutis.*

[Angaaende Gaver til Gildet og dets Ejendomme:]

Nota: quod dominus Jens Duve et dominus Nicolaus Jwers- 3
son milites dederunt et satisfecerunt conuiuio sancte trinitatis
Flensburgensi pro suo moltschot ad octo annos subsequentes con-
tinuos ab festo beati Michaelis de anno domini millesimo ccccxi^o.

Nota: Quam rationi bene consonum est et congruum, vt hij
fratres et sorores maiora pre ceteris orationum suffragia con-
sequantur, quorum quarumque elemosinas et incrementa pro
salute viuorum ac mortuorum huius conuiuij hec presens frater-
nitas publice suscepisse dinoscatur.

Dominus Ywarus presbyter pie memorie contulit dimidiam
curiam iuxta forum australe in occidente sitam et prope domum
sacerdotis ibidem.

Jtem Johannes Steenbek quondam ciuis Flensborgensis jn
suo testamento contulit fraternitati nostri conuiuij l m̄ŕç lub;
propterea acceptauimus eum in confratrem conuiuij, ut de bonis
operibus factis uel faciendis in fraternitate nostra pro salute
animarum perfrui mereatur jn celestibus in perhenni seculorum
tempore. Amen.

Jtem dominus Hermannus Ruprap contulit redditus post
decessum parentum suorum sibi deuolutos, cuius anima requie-
scat in pace.

Jtem dominus Tobyas contulit vnum viaticum jn valore
xx m̄ŕç. Jtem idem contulit vnum librum continentem ex-
posicionem summe Raymundi cum questionibus.

Jtem dominus Johannes Paason quondam scolasticus Flens-
borgensis contulit librum decretalium jn valore iiii^{or} m̄ŕç lub.

Jtem dominus Meynardus presbyter contulit vnum viaticum
jn valore vj m̄ŕç lub.

Hij sunt fratres et benefactores conuiuij sancte trinitatis in 4
Flensborg, qui eorum caritatiua dona ad cultum diuinum eiusdem
conuiuij contulerunt, ut eorum memoria apud fratres predicti
conuiuij inperpetuum permaneret, quorum anime requiescunt jn
perpetua pace. Amen.

Primo Syfridus Krook quondam proconsul Flensborgensis,
qui primitus contulerat redditus, ut missa celebraretur pro viuis
et pro defunctis huius conuiuij, et predictos redditus subleuet
senator de domuncula, in qua quondam residebat Wigbolth.

Jtem dominus Eskillus episcopus Ripensis legauit vnum cornu circumdatum argento.

Jtem Merth Therkyls, que contulit centum m̄r̄ç lub.

Jtem Ketillus Tobyson, qui contulit vi talenta sterlingorum.

Jtem Katherina Petri, que contulit quartam partem quondam domus Haquini sartoris.

Jtem domina Anna relicta domini Johannis van Tyne militis pie memorie, que contulit centum m̄r̄ç lub in eadem domo.

Jtem dominus Arfastus presbyter legauit vnum viaticum jn valore xii m̄r̄ç lub.

Jtem dominus Syfridus presbyter legauit vnum viaticum jn valore viij m̄r̄ç lub.

Jtem dominus Nicholaus Lasson legauit vnum viaticum jn valore x m̄r̄ç lub.

Jtem dominus Regnerus Senekson canonicus Slesuicensis contulit pro dote ad usum sacerdotis illam domum cum loco immediate retro capellam continuatam pro eo, ut fratres predicti conuiuij statutis temporibus in ea conuenirent et non alibi ad conuescendum vnanimiter; cuius anima requiescat in pace.

35 *Anno domini m^o cccc xix in profesto beate Anne infrascripta fuerunt presentata domino Laurencio ex parte conuiuij sancte trinitatis: primo j missale et ordinarium, viaticum domini Tobie, decretales, liber continens expositionem summe Raymundi cum questionibus.*

Jtem calix deauratus cum patena.

Jtem due corone auree beate virginis date per Reginam M[argarete] et ij mantella de serico.

Jtem ij paria vestimentorum.

Jtem in domo conuiuij recepit vnum cornu nigrum circumdatum argento.

Jtem sarlaginẽ ignis.

Jtem ij mensas, que nunc sunt in superiori camera, datas per dominum Johannem Petri.

Dominus Nicolaus Bodeker emit vnum librum horarum de fratribus Kalendarum pro x m̄r̄ç sub ista condicione, quod post mortem ipsius redibit ad fraternitatem.

Dominus Johannes Gropengheter jnpingnorauit librum horarum, quem dedit dominus Meyge, pro iij marcis, fidem fecit dominus Nicolaus Thome.

Dominus Henneke tenetur xxiiij β.

Jsta sunt clenodia conuiuij kalendarum.

Primo vnum passionale scriptum in pergameno cum tenaculis 34 ossium (?).

Jtem vnam summulam Raymundi in papiro, quam dedit dominus Tobias, cum coreo pallido, [*quam impignorauit dominus Johannes Tucosson*].

Jtem [librum decretalium] in pergameno cum rubeo coreo, quod¹ dedit dominus Nicolaus Klok, [quem habet dominus Nicolaus Bodeker in custodia].

Jtem vnum librum questionum summe coreo tectum, quem dedit dominus Trugillus, [quem habet dominus Episcopus].

Jtem magnum viaticum cum psalterio, quem dedit dominus Ketillus.

Jtem duo cornua deargentata.

Jtem iiij amphre stannee [cum signis argenteis deauratis].

Jtem tres olle.

Jtem vnam sartagine[m] ferream aptam igni.

Jtem (Rasur.)

Jtem tres mensas.

Jtem vnum cyphum argenteum, quem dedit Heilcke Scheueldes pro memoria in valore x m̄r̄ç lub vel quasi.

Jtem tredecim vasa stannea, que dedit dominus Detleuus Kruse.

Jtem unum viaticum, quem habet dominus Petrus Stut pro vita sua, quem dedit Detleuus Kruse.

Dominus Nicolaus Thome iij m̄r̄ç pro j^o viatico, quem tenetur reddere post mortem.

Dominus Johannes Gummesson v m̄r̄ç pro j viatico, pro quo dominus Nicolaus de Broacker fecit fidem, et post mortem liber fraternitati reseruetur.

Anno domini mcccclv^o sequenti die Marci pape in domo ³⁶ conuiuij kalendarum fratribus congregatis collacionabiliter et amicablem mutuo consedentibus computationi fraternitatis de redditibus et prouentibus ad missam eorum in ecclesia siue capella sancti spiritus spectantibus: primo in stuba vij m̄r̄ç; de duabus

¹ Læs: *quen*.

cameris vi m̄ŕç; jtem in domo Johannis Dwlinj iiij m̄ŕç; jtem tutor ecclesie sancti Nicolai xvij ß; jtem in domo Hans Fresen xvij ß; jtem in domo domini Jacobi Thome vi m̄ŕç.

Anno domini m cccc^o lix vendidit fraternitas kalendarum domus sancti spiritus opidi Flensborgensis domum lapideam, sitam in platea, quæ tendit ad pontem, cuidam Frendyen Blek pro lxxx m̄ŕç, e quibus annuatim dabit v m̄ŕç expedite, quousque voluerit ipse et sui heredes soluere prefatam summam, tali condicione, quod intimetur solucio dimidio anno precedente.

Anno domini mcccclxxvij die Marci pape post Michaelis tempore kalendarum legauit honesta mulier Katharina Platen ad fraternitatem kalendarum ad augendum cultum diuinum sexaginta marcas lub in domo sua ad schotandum secundum consuetudinem fori Flensborgensis, quam scotacionem facere debent Huno Ebbesen et Bernt Petrusson prouisores et testamentarij ipsius, et quando heredes illam pecuniam reemere volunt ab eadem domo, tunc ad medium annum presens auisare debent fraternitati et postea soluere secundum legalem consuetudinem ciuitatis; si vero predicta domina pro sui vtilitate cupit habere redditus ab istis pecunijs, tunc ad vitam suam eos debet pacifice possidere. Super quibus actis me Jaspar Krogk notarium publicum requisit et pro testibus requisiti Nicolaus Rode nobilis, Jeppe Vincke, Willem Malere et Peter Runthouet.

- 14 **D**ominus Johannes Wise dedit j peluyn, j lauacrum et tria vasa stannea; jtem post mortem suam assignauit fratribus meliorem ollam suam.

Jtem Catherina vxor Clawes Vincken dedit vnam ollam.

- 55 **A**nno xv^o. xxxvij Michaelis hebbenn de Erszamen Bartelt Hanszen burghermeister, Jochim Holst radtmanne, Jacop Finck borgher bynnen Flensborch, myt des kalandes broderen beuell ghedan vnde bewylliget alle des kalandes houethsumme, renthe vnde klenodia tho vornijen vnde schriuen hetenn:

Jacop Rode x m̄, viij ß renthe. [Dusze bauen gemelte 10 ƒ hefft Jurgen Steffensen Ao. 82 an Clawes Wendt bethalett].

Hans Wyntherberch j^c m̄, v m̄.

Arnth bartscher ij^c m̄, x m̄.

Peter Nigelsson schomaker xx m̄, j m̄.

- Clawes Tamsen xx m̄r, j m̄r.
 Peter werckmester j^c m̄r, v m̄r.
 Karstin Symens xliij m̄r, ij m̄r iiij β. 56
 Clawes schomaker x m̄r, viij β.
 Jurgen Gammelgap x m̄r, viij β.
 Schipper Pauel x m̄r, viij β.
 Hans goltsmyt x m̄r, viij β.
 Eddelke Boys j^c m̄r, v m̄r.
 In Hans kannegeters hus xx m̄r, j m̄r.
 Hans Melsinck xl m̄r, ij m̄r.
 Hans Claweszen x m̄r, viij β. 57
 Thomys Tomsleger xx m̄r, j m̄r.
 Anders schomaker xx m̄r, j m̄r.
 Hans sadelmaker x m̄r, viij β.
 Vincentys hôtuylder xx m̄r, j m̄r.
 Hans slachter xxx m̄r, xxiiij β.
 Karstin Toppis xxx m̄r, xxiiij β.
 Karstin Lurkes x m̄r, viij β.
 Ern̄n Johan Bernardj de olde x m̄r, viij β. 58
 Foke Hanszen l m̄r, iij m̄r.
 Des kalandes memorien. 59
 Peter Brun xxxij m̄r, xx β.
 Peter Nhamensen l m̄r, iij m̄r.
 Las Hunt xx m̄r, j m̄r.
 Bonnick Feddersen xx m̄r, j m̄r.
 Karstin Lurkes xx m̄r, j m̄r.
 Hure.
 Jurgen slachter vj m̄r.
 Jep Juel iij m̄r.
 Marten glazmaker iij m̄r.
 Ern̄n Nicôlaus Petri beneficium. 60
 Matthys Eggerszen ij^c m̄r, x m̄r. [Dusze ij^c ⚔ houetstol
 sindt anno 1601 tho rechenschop gebracht van Jorgen Schulten,
 vnd anno 1598 van frawen Anna Giordtz sambt allen renthen
 vnd vnkostungen bethalst worden.]
 Tort Jepszen j^c m̄r, v m̄r.
 Kathrine Tyls j^c m̄r, v m̄r.
 De wanynghe iij m̄r.

- Eyn kelck ys vorpandet, [anhe de patene, hefft he verkamen],
vnde j pacifical van vij loth.
- 61 Don suluest worden klenodia besichtigeth:
Jtem ein blaw fluwels kasel, twe blaw Diaken rock myt
erer thobehoringhe.
Noch eyn kasel vnde ys eyn gulden stuck.
Noch eyn ander olde kasel.
Jtem Ein vorguldet kelck.
Ein krusz.
Jtem xij lepel wegheñ xxxij loth.
Jtem j horn myt suluer belecht.
Jtem tynnen vathe xxxvij vnde xxv salszere.
Jtem ij stouekens vnde ij halue stouekens kannen, dar van
hefft Karstin lurkes ij. Noch xv potth.
- 62 Jtem iiij grothe beckenñ.
Jtem j hantfatt.
Noch ij ketele, vnde j hanthketel, j myssinghes kanñ.
Jtem v grapen, vij holtenn fathe.
Noch xv tafellakenn vnde ij hanthdwelenñ.
- 63 Jtem szo ys by deme Rade ij hórne myt suluer beslagheñ
Noch viij tynnen vathe vnde viij salszernñ.
Noch j ketel vnde ij grapenn.

[Fortegnelser over Gildets Medlemmer:]

(A.)

14

Nomina viuorum.

Dñs [Petrus Jenson].	Dñs Thorstannus.
Dñs [Johannes Nyghelson].	Dñs Trugillus.
Dñs Hinricus Symonis.	Dñs [Otto Ottonis].
Dñs [Petrus Takeson].	Dñs Petrus Johannis.
[Jwarus Jûl proconsul].	Dñs [Bernardus].
[Clawes Frijs].	Dñs Nicolaus Lasson.
Dñs [Boetius Ottonis].	[Dñs Michael Jenson].
Dñs Johannes... (Rasur.)	Syfridus Crogh.
Dñs... (Rasur.)	Hinricus Polle.
D... (Rasur.)	Dñs Tydericus.
Dñs [Broderus Asseri].	Dñs [Petrus Riggelson].
Petrus... (Rasur.)	

(B.)

Nomina viuorum.

27

Dñs Petrus Jensson.	Dñs Petrus Johannis Pugh.
Dñs Johannes Nyghelsson.	Dñs Bernardus.
Dñs [Hennekinus Hinrici].	Dñs Nicolaus Bundonis.
Dñs [Mathias].	Dñs Michael Jensson.
Jwarus Jål.	[Dñs Thomas Marquardi].
Clawes Frijs.	Dñs Laurentius.
Dñs Boetius Ottonis.	[Folquardus Awthson].
Dñs [Tymmo Basse].	Dñs [N. Kory].
Dñs [Andreas Jacobi].	Dñs Petrus Ryggelsson.
Dñs [Johannes Strannyng].	Dñs [Johannes Petri].
Dñs Broderus Asseri.	[Do ⁹ Martinus Enson miles].
Jens Berntson.	[Hinricus Jacobi].
Dñs Thorstannus.	Dñs [Ericus Dozenrode].
Dñs [Johannes Krws].	[Federus Kory].
Dñs [Petrus Bertoldi].	

(C.)

Nomina sororum viuencium in conuiuio sancte trinitatis. 1

<i>Ingeburgh Sywarts.</i>	<i>Gunnerth Hagens.</i>
Dña Berta.	Thoor Tidelefs.
Gunnæ Arents.	Dña Geze Laurens.
<i>Symeke Brunen.</i>	Agnes Hinrici.
Jngheburgh Hwytzdatter.	<i>Este Mattiss.</i>
Katherina Acers.	<i>Dña Anna.</i>
<i>Katherina Petri Arfasti.</i>	<i>Katherina Rikolphi.</i>
<i>Katherina Petri Jonsson.</i>	Dña Tale Krumedike.
Jnghe Benekes.	Thyyre Therkilssz.
<i>Cristina Thorths.</i>	<i>Katherina Brothers.</i>
<i>Gunnær Ottes.</i>	Agnes Fedders.
Riggets Frederiks.	Cye Peter Achtrups.
Gunne Bughes.	Dña Fløre.
Modder Jeppes.	Rikmod Fedders.
Dña Helena.	Dña Sophia Petri Magnuxsson.
<i>Katherina Boecij.</i>	

(D.)

¶Ista sunt nomina fratrum et sororum viuencium kalen- 28
darum in Flensborgh anno domini M^o. cd^o. lvi^o.

Dñs Hennikinus.

Dñs Nicolaus de Broacker.

Oze Hakens.

Dñs Esbernus.

Dñs Kanutus Mathei, dñs Johannes Broderi fecit fidem.

Dñs Gobelus.

Dñs Johannes Laurencij, dñs Johannes Torkelsson.

Dñs Jacobus Thome.

Agnes Mûs.

Dñs Petrus Grummesson, [pro quo dñs Johannes Cornepaghe].

Dñs Johannes Torkelsson, dñs [Nicolaus Thome fidem fecit].

Kerstine Heysens.

(Fortsættelsen af denne Fortegnelse mangler, idet det følgende Blad er udskaaret.)

(E.)

15 Sequuntur nomina fratrum et sororum viuorum fraternitatis kalendarum sancte Trinitatis in Vlensborgh anno domini millesimo quadringentesimo octuagesimo primo.

Item Dñs Martinus Johannis, pro quo dñs Petrus Nicolai in Vedelstede fideiussit.

Dñs Kallo Smadder, pro quo Hans Petersson fidem fecit.

Katherina Platen.

Dñs Johannes Gropengeter.

Jacob Thomslegher, pro quo dñs Johannes Tymmesson.

Ywer Schröder cum uxore, pro quo dñs Johannes Cornepage.

Dñs Petrus Nicolai in Vedelstede, pro quo d. [Nicolaus Rigilleson].

Dñs Vulphardus Blome, pro quo dñs Jaspar Krogk.

Dñs Nicolaus Sarow, pro quo d. Jaspar Krogk.

Dñs Michael Andree, pro quo d. Wulphardus Blome.

Dñs Eskillus.

Dñs Michael Andree, pro quo d. Wulfardus.

Dñs Gerhardus Preen, pro quo d. Vulphardus Blome.

Dñs Johannes Kori alias Rutbecke, [pro quo dñs Jaspar].

Dñs Kerstianus Tilesson, pro quo d. Johannes Kori.

Dñs Elerus Schutte, pro quo d. Nicolaus Sarow.

Dñs Jaspar Krogk cum matre sua Bertha, pro quo [Nicolaus Rigilli].

Dñs Conradus Aspelkamp, pro quo d. Gerhardus Preen.

Dñs Johannes Cornepage, pro quo d. [Nicolaus Rigillisson].

Hune Ebbesson cum uxore, pro quo [Risenberch].

Hinrich Schinkel cum sua conthorali Katherina, dederunt ad 16
fraternitatem kalendarum casulam optimam cum suis attenencijs
et ideo non ministrabunt, [sed non fideiussorem habent].

[*Dñs Michael Johannis, pro quo*] *dñs Nicolaus tho Haxsted.*

Dñs Johannes Tymmesson, pro quo d. Jaspas Krogk.

Hans Petersson cum uxore, pro quo d. Nicolaus Petri [Jas-
par Krogk].

Dña Beata Holkessz.

Dñs Henninghus Lowesson, pro quo d. Conradus Aspelkamp.

Dñs Johannes Rishower, pro quo Hans Petersson.

Jes Smyt cum uxore, pro quo dñs Jaspas Krogk.

Dñs Johannes Kremer, pro quo d. Johannes Tymmesson.

Frendi cum uxore [Mette Frendis], pro quo d. Johannes
Cornepage.

Dñs Nicolaus Kletcamp, pro quo d. Gerhardus Preen.

Dñs Nicolaus Jernhad, pro quo d. G. Preen [Magister Mag-
nus Paysson].

Dñs Andreas Krogk, pro quo d. Johannes Cornepaghe.

Jeppé Vinke cum uxore, pro quo d. Jaspas Krogk.

Peter Runthoued cum uxore, pro quo d. N. Jernhad.

Dñs Albertus Strijd, pro quo d. Jaspas Krogk.

Dñs Nicolaus Johannis de Haxstede, pro quo d. Albertus Strijd.

Dña Beke van deme Haghen, d. Jaspas Krogk jussit.

Dñs Johannes Strijd, pro quo dñs Albertus Strijd.

Dñs Nicolaus Johannis in Rapstede, pro quo d. Cornepage.

Dñs Johannes Oxen, pro quo d. Jaspas Krogk.

Dñs Nicolaus Petri, pro quo d. Gerhardus Preen.

Dñs Hinricus Bodeker de Lemego, pro quo d. Jaspas Krogk.

Dñs Michael Petri, pro quo d. N. Kletcamp.

Katherina Rutbecke, pro qua d. G. Preen.

Merten Sniddeker cum uxore, non ministrabit in expensis
propter beneficium fraternitati exhibitum, sed tamen cetera omnia
alia onera portabit, pro quo Willem Maler fecit fidem.

Dñs Johannes Smadder, pro quo Hune Ebbesson.

Willem Maler cum vxore, pro quo d. Jaspas Krogk.

Claves Rode cum vxore, pro quo Frendi.

Dñs Nicolaus Broderi, pro quo d. [Jasper Krock].

Reuerendus in Christo pater et dñs, dñs Helricus episcopus Slesszwicensis dei gratia etc.

Dñs Otto Nigelsson canonicus Slesszwicensis.

Berend Petersson cum vxore, pro quo [Anders Smadder].

Mathias Kock, pro quo Peter Runthoued.

Hans Veelhauer, pro quo Jaspas Krogk.

Dñs Ericus Brun, pro quo d. [Nicolaus Rigelsen].

Hans Matheus cum vxore, pro quo Peter Runthoued.

Eskillus Brun cum vxore, pro quo Bernd Petersson.

[Dña Anna Rantzowen, pro qua]. . . (Rasur.)

Las Storme cum vxore, pro quo Hans Matheus.

[Dñs Paulus Achtorp, pro quo dñs Johannes Rutbeke].

[Frodde Haysen cum vxore Katrin, pro quo dñs Ericus Brun].

Dñs Olauus Rudeman cum sorore, pro quibus d. Johannes

Kory [pro quo dñs Johannes Rutbeke].

Dñs Nicolaus Brun, pro quo pater eius [Wyttelhouet].

Anders Smadder cum vxore, pro quo [Dñs Johannes Kornepage].

Peter Tammesson cum vxore, pro quo d. N. Broderi.

18 Hans Witwather cum vxore, pro quo *Jeppe Vinke* [Anders Smadder].

Dñs Nicolaus Wilkini, pro quo d. N. Broderj.

Dñs Mathias Dorheyde, pro quo d. Jaspas Krogk.

Namen Broders, pro qua d. Nicolaus Petri [Brun sutor].

Dñs Andreas Lasson de Grumphofft, pro quo d. [Olauus Rudeman].

Dñs Johannes Withoued, pro quo *Hans Velhauer* [Jasperus Krock].

Hans Mórken, pro quo Willem Maler.

[Botelt Tegelgardes, pro qua dñs Ericus Brun].

[*Lucia Ketels*], pro qua *Hans Matheus*.

Hans Vulf cum vxore, pro quo Peter Runthoued.

Dñs Gotfrigus Johannis, pro quo dñs Johannes Cornepage.

Johan Broders vidua, pro qua [M. Thomas Vincke].

[Peter Rutbeke cum vxore sua Katherina, pro quo dñs Johannes frater eius].

Dñs Nicolaus Rigilli, pro quo dñs Jaspar Krogk.

Dñs Hinricus Brun, pro quo dñs [Jasparus Krogk].

Eggert Gortsson cum vxore, pro quo [Ludde Broderson].

Juncfrouwe Anne Gordsz, pro qua *Clawes Brun proconsul.*

[*Hune Ebsen*] *fide iussit pro Juncfrouwe Anne Gordes et Eggert Gordes wult tenere [Hune Ebsen] indempnem.*

Lene Anders vidua, pro qua Albertus Strid.

Frodde Haysson, pro quo Jeppe Vinke [dñs Ericus Brun].

Marten Risenberg cum vxore, pro quibus *Hune Ebbessen* 19

[d. Johannes Tordis].

Dñs Olericus Schulte, pro quo dñs Jasparus Krok.

Brun cum vxore Lucia, pro quo dñs Jasparus Krok.

Dñs Matias Werkmester, pro quo dñs Johannes Kornpage.

Hermannus Moller, pro quo dñs Johannes Kornpage.

Otte Peterson, pro quo dñs Nicolaus Brun.

Dñs Goschalcus Vlaminck, pro quo dñs Wolfardus Blome.

Dñs Johannes Tordson, pro quo dñs Jasparus Krogk.

Dñs Hinricus Krogk, pro quo dñs Jaspar Krogk.

Dñs Nicolaus Andree, pro quo dñs Albertus Stridt.

Mette Broders Peter Tamsen dochter, pro qua [Mathias Stedow], ipsa ministrat cum Johanna Broders.

Dñs Petrus Trugilli, pro quo dñs Jaspar Krogk.

Dñs Paulus Payssen, pro quo Anders Smadder.

Dñs Eggardus Hayngh, pro quo dñs Jaspar Krogk.

Magister Magnus Paysen, pro quo dñs Paulus Paysen frater eius.

Simon Jensen cum vxore, pro quibus Peter Runthoueth.

Dñs Johannes Andree, pro quo d. Nicolaus Riggelson.

Dñs Hermannus Zornhagen, pro quo [d. Michael Nicolai].

Dñs Michael Klensmyt, pro quo d. Johannes Wittehouet.

Hans Brun cum vxore, pro quo dñs Jaspar Krock.

Ludde Broderson cum vxore, pro quo Marten Risenbergh.

Dñs Lodwicus Kornhagen, pro quo d. Hermannus Sornhagen.

Dñs Johannes Struck, pro quo dñs Paulus Paysen.

Kerstina Berndes, pro qua d. Johannes Tordis frater eius. 20

Anna vxor Maties Kockes, pro qua d. Michael frater eius.

Arnd Kyssenbrugge, Margareta uxor eius, pro quibus dñs Johannes Tordes fidejussit.

Her Hermen Smyt, pro quo fideiussit Arnd Kyssen-
brugghe proconsul Vlensburgensis ciuitatis.

Gunder Smadder, pro qua eius vir.

Dñs Mathias Blok, pro quo proconsul Arnt.

Dñs Petrus Smadder, pro quo Anders Smadder.

Marquard Holste cum Katherina vxore, fideiussit Arnd
proconsul.

Dñs Mathias Sledörn, pro quo dñs Nicolaus Rigillj.

Laurens Leuensson, cum uxore Yda, aduocatus in Strandh,
pro quo Arnd proconsul.

Jtem Magister Tomas Fynke, pro quo dñs Johannes Kari.

Ebj Jebesen cum vxore eius Katerina, fideiussit d. Nicolaus
Jarnhât.

Anno domini milesimo 494 visitacionis.

Dñs Petrus Rode, fideiussit Mgr. Thomas Fynke.

Leue Jnwerson consul et eius vxor Birgitte, fideiussit dñs
Eggardus.

Peter Nigelson cum vxore, fideiussit Magister Thomas Fynke.

21 **J**tem Nys Smyt cum vxore, fideiussit dñs Jaspardus Krock.
Ludde Brodersen cum vxore.

Luttcke Ludsen cum vxore, pro quo fideiussit d. Mattias
Sledorn.

Anno domini 1495.

Dñs Egardus¹, pro quo d. Jaspardus Krock.

Hans Cock, pro quo Mgr. Magnus Payson.

Jens Lowrup, fideiussit Arnt proconsul.

Lene Leuens, pro qua Egardus Hayngk.

Dñs Johannes Brun, pro quo Anders Smadder.

Clawes Goltsmyth cum vxore, pro quibus dñs Johannes
Rudebeke, et visitabunt mensam, antequam vocentur per sena-
torem.

(F.)

69 **S**equuntur nomina fratrum et sororum viuorum frater-
nitatis kalendarum sancte trinitatis in Flensborgh anno
domini millesimoquadringsimononagesimoquinto die
beate Margarete virginis et martiris.

¹ Det første Bogstav *E* er udraderet; i den følgende Fortegnelse kaldes
han *Gerardus*.

Dñs Johannes Gropengeter.

Dñs Petrus Nicolai in Vedelstede, pro quo dñs Nicolaus Riggelsen fideiussit.

Dñs Johannes Rudebeke, pro quo dñs Jaspas Crogk.

Dñs Jaspas Crogk cum matre sua Bertha, pro quibus dñs Nicolaus Rigilli fideiussit.

Dñs Johannes Cornepage pro quo dñs Nicolaus Rigilli [Medelbú].

Dñs Michael Johannis, pro quo dñs Nicolaus de Haxstede.

Jesse Smijt, pro quo dñs Jaspas Crogk.

Mette Frendis, pro qua dñs Johannes Cornepage.

Dñs Nicolaus Jernhat, pro quo Magister Magnus Paysen.

Dñs Andreas Crogk, pro quo dñs Johannes Cornepage.

Peter Runthouet cum vxore, pro quibus dñs Nicolaus Jernhat.

Dñs Albertus Strijt, pro quo dñs Jaspas Crogk.

Dñs Nicolaus Johannis de Haxstede, pro quo dñs Albertus Strijt.

Dña Beke van deme Hagen, pro qua dñs Jaspas Crogk.

Dñs Nicolaus Johannis de Rapstede, pro quo dñs Nicolaus Rigillj.

Agata vxor Jeppe Finkes, pro qua dñs Jaspas Crogk.

Dñs Michael Petri canonicus Haderslefszensis.

70

Willem Meler cum vxore, pro quibus dñs Jaspas Crogk.

Dñs Nicolaus Broderi, pro quo dñs Jaspas Crogk.

Dñs Otto Nigelsen canonicus Sleszwicensis; est liber propter statuta nostra, que scripsit, et indulgencias, quas impetrauit tempore Helrici episcopi Sleszwicensis.

Mathias Cock cum vxore, pro quibus Peter Runthouet fidem fecit [Simon Jenzon anno xv^c.]

Dñs Ericus Brun, pro quo dñs Nicolaus Rigilli [pro quo Hans Brun].

Vxor Hans Matteus, pro qua Peter Runthouet.

Dña Anna Rantzouwe, pro qua dñs Jaspas Krok.

Las Storm cum vxore, [pro quibus d. Nicolaus Rigilli].

Dñs Paulus Achtorpp, pro quo dñs Johannes Rudebeke [Peter Rudebeke].

Frodde Haysen cum vxore, pro quibus dñs Ericus Brun.

Anders Smadder cum vxore, pro quibus [Peter Rudebeke].

- Hans Witwater cum vxore, pro quibus Anders Smadder.*
Dñs Nicolaus Wilkini, pro quo dñs Nicolaus Rigilli.
Dñs Mathias Dorheyde, pro quo dñs Jaspas Crogk.
- 71 *Magister Hinricus Mynden Canonicus Sleszwicensis, non ministrabit propter beneficia fraternitati exhibita.*
Dñs Andreas Lassen de Grumtoft, pro quo Albertus Strydt.
Dñs Johannes Withouet, pro quo dñs Jaspas Crogk.
 Hans Morken cum vxore, pro quibus d. Jaspas Krock.
 Botelt Tegelgard pro qua dñs Ericus Brun.
Hans Vulff cum vxore, pro quibus Petrus Runthouet [Ludeke Ludecksson].
Dñs Gotfridus Johannis, pro quo dñs Johannes Cornpage.
Johan Broders vidua, pro qua Mgr. Thomas Vincke.
 Peter Rudebeke, pro quo dñs Johannes Rudebeke [Brvn].
 Dñs Nicolaus Rigilli, pro quo dñs Jaspas Crogk.
 Eggert Gortsen cum vxore, } [pro quibus Jens Lorvp].
 Junckfrouwe Anne Gordesszen, }
Lene Anders vidua, pro qua dñs Albertus Strijt.
 Merten Risenberch cum vxore, pro quibus dñs Johannes Tordsen.
- Brun cum vxore Lucia, pro quibus dñs Jaspas Crogk.
Dñs Mathias werkmester pro quo dñs Johannes Cornpage [Ericus Brun].
 Hermannus Moller de Hamborgh, pro quo dñs Johannes Cornpage; habuit octo annos libertatem, et satisfecit pro octo annis, et recessit altero anno ab ista ciuitate post eius combustionem.
- Dñs Johannes Tordsen, pro quo dñs Jasper Crogk.
 Mette Broders vidua, pro qua dñs Mathias Sledörn [dñs Nicolaus Riggelsson].
- 72 *Dñs Paulus Paysen, pro quo Anders Smadder [Mgr. Magnus Payson].*
 Dñs Egardus Hayngh, pro quo dñs Jaspas Crogk.
Magister Magnus Paysen, pro quo dñs Paulus.
 Sijmon Jensen cum vxore, pro quibus [Mathias Kock].
 Dñs Johannes Andree, pro quo dñs Nicolaus Rigilli.
 Dñs Michael Klenesmyt, pro quo dñs Johannes Withouet [d. Nicolaus Ludolphi].

Hans Brun cum vxore, pro quibus dñs Jaspar Crogk.
 Dña Anna conthoralis olim Ludde Broderson, pro qua Mer-
 ten Risenberch.

*Dñs Lodwicus Kornhagen in Alzen, pro quo dñs Johannes
 Wittehoueth.*

Dñs Johannes Struck, pro quo dñs [Mathias Dorheide].
 Kerstina Berndes vidua, pro qua dñs Johannes Tordsson.
 [Anna vxor Mathies Kock].

*Arnt Kissenbrugge cum Margareta vxore, pro quibus dñs
 Johannes Tordsson.*

*Dñs Hermannus Smijt, pro quo Arnt Kissenbrugge proconsul
 fideiussit.*

Gunder Smadder vxor Anders Smadders.

Dñs Mathias Block, pro quo Arnt proconsul fideiussit.

Dñs Petrus Smadder, pro quo d. [Johannes Hermanni].

Marquart Holste cum vxore, pro quibus [Peter Rudebeke].

Dñs Mathias Sledórn pro quo dñs Nicolaus Rigilli.

Laurens Leuensen [cum vxore Jde] in terra Strand, pro.
 quo Arnt proconsul; [liberatus est a singulis oneribus ratione
 dacionis dalmaticorum notabilium].

Anno domini xcij post visitacionis Marie subscripti fue- 73
 runt accepti:

Magister Tomas Fynke, pro quo dñs Johannes Andree.

Ebbi Jepsen cum vxore, pro quibus dñs [Johannes Tordes].

Dñs Petrus Rode, pro quo [dñs Johannes Andree].

Leue Ingertsen cum vxore, pro quibus dñs [Johannes Andree].

Peter Nigelsen cum vxore, pro quibus [d. Johannes Andree].

Nis Smijt cum vxore pro quibus dñs Jaspar Crock.

Ludeck Ludecksen cum vxore, pro quibus dñs [Johannes
 Tordes].

Jtem Anno domini etc. xciv ame dingsdage na Margrete
 jngingen desse nascreuen:

Dñs Gerardus, fideiussit d. Jasperus Krok.

Hans Kock, pro quo fideiussit Mgr. Magnus.

*Jens Loropp cum vxore Katerina, pro quibus fideiussit Arnt
 proconsul.*

Dñs Johannes Hermanni, pro quo [d. Johannes Tordes].

Clawes Goltsmyth cum vxore, pro quibus dñs [Jaspar Krock].

Anno etc. 1496 post visitacionis:

Dñs Johannes Raske, pro quo d. Nicolaus Rigilli.

Dñs Bertoldus Post, pro quo dñs Michael Nicolai, et ministrabit cum vxore Petri Rudbeke, sicut concordatum est.

Anno domini etc. xcvi:

Magnes Lowsen cum vxore, pro quo fideiussit Magister Magnus Paysen.

74 Anno domini 1497 visitacionis:

Dñs Sweno Olai, pro quo dñs Jaspas Crock.

Dñs Ericus Andree, pro quo dñs Michael Smydt.

Eline Peters, pro qua mater eius Mette Broders.

Dñs Gotfridus Wilkynj, pro quo dñs Nicolaus Wilkinj frater eius.

Dñs Nicolaus Ludoluj, pro quo dñs Michael Nicolai.

Hinrick Holste, pro quo Marqwarth Holste.

Margrethe Peters, pro qua Peter Rudebeck maritus suus.

Hans Kock alias Hans Peterson, Lena vxor eius.

Anno domini etc. xcix super Michaelis:

Dñs Johannes Rigilli, pro quo dñs Nicolaus Rigilli.

1500 visitacionis:

Peter Hansszon cum vxore, pro quibus d. Michael Smyt.

Hans Kock cum vxore Leneke.

Anno domini etc. v^e primo super Michaelis:

Dñs Jacobus Tamme, pro quo d. Nicolaus Haxstede.

Anno domini xv^e secundo super Michaelis:

Dñs Johannes Olai, pro quo dñs Johannes Andree.

Anno domini etc. xv^e tercio visitacionis Marie virginis:

Dñs Georgius Storm, pro quo d. Nicolaus Rigilli.

Anno domini etc. xv^e tercio Michaelis:

Eggardus Genne, pro quo d. Nicolaus Ludolphi.

75 Anno domini etc. xv^e iiij visitacionis Marie:

Dñs Jacobus Johannis, pro quo d. Johannes Rigilli.

Dñs Conradus Tomsleger, pro quo d. Johannes Andree.

Item Anno domini Millesimo quingentesimo quinto jpsa die diuisionis apostolorum fuit acceptus in fratrem Kalendarum:

Reuerendus dñs Delleus episcopus Sleszwicensis.

Eodem die dñs Johannes Theodorici et... (Rasur.)

Dñs Thomas Jacobi, pro quo dñs Nicolaus Rigilli.

Dñs Johannes Oxszen, pro quo dñs Nicolaus de Haxstede.

Dñs Nicolaus Petri, pro quo dñs Gerardus Maler.

Item dñs venerabilis Joachim de Aleuelde, archidiaconus Sleszwicensis, fuit acceptatus, pro quo venerabilis magister et dñs Michael Petri fideiussit.

Junghe Ketel, pro quo dñs Nicolaus Haxstede.

76

Anno domini millesimoquingentesimoquinto Michaelis:

D. Gerardus Schomaker, pro quo d. Nicolaus Ludolphi.

Jens Peterson cum vxore, pro quibus d. Johannes Tordes.

Vxor Clawes Goltsmedes, Mette nomine.

Anno domini millesimoquingentesimosexto feria tertia post Margarete virginis sequentes fuerunt acceptati ad fraternitatem Kalendarum sancte trinitatis:

Dñs Georgius Lundt, pro quo d. Johannes Tordes.

Wilhelm Wynberch cum vxore Elszbe, pro quibus Marquart Holste.

Anno domini millesimoquingentesimosexto Michaelis:

Dñs Jacobus Olai, pro quo d. Johannes Olai.

Anno domini etc. m. quingentesimo 7mo Margarete:

Taleke Holsten, pro qua maritus eius.

(G.)

Sequuntur nomina fratrum et sororum viuorum frater-
nitatis Kalendarum sancte trinitatis in Flensborgh anno
dñi millesimoquingentesimoseptimo feria 2ª ante festum
beate Margarete virginis et martiris:

Dñs Jaspar Crogk, pro quo dñs Johannes Rigilli fideiussit.

[Gotscalcus de Aleuelde, dei et apostolice sedis gratia episcopus Sleszuicensis, dominus noster gratosus, dedit argenteum coclear mirifice fabrefactum pro legato de pondere v lóth. 1520].

Dñs Nicolaus Johannis de Haxstede, pro quo dñs Albertus Stryth [d. Jacobus Tamme].

Dñs Michael Petri canonicus Haderslefszensis.

Mathias Kock cum vxore Anna, [Anna Koches], pro quibus Hans Brun.

Las Storm cum vxore, pro quibus dñs Nicolaus Rigilli.

[*Grete Stormes pro qua d. Jacobus. . . .*]

Katherine Froddes, pro qua. . .

38

- Dñs Mathias Dorheyde, pro quo dñs [Sweno Olau].*
Anna Mörkens, pro qua dñs [Sweno Olau].
Botelt Tegelgart, pro qua d. Johannes Andree.
Peter Rudebeke cum vxore Margareta, pro quibus [d. Mathias Dorheide].
- Dñs Nicolaus Rigilli, pro quo d. Jaspar Crogk.*
Relicta dña Eggert Gortsen pro qua.. [obiit anno m. quingentesimo decimo sexto].
Relicta dña Clawes Rødhe Katherina nomine, pro qua dñs Johannes Oxén plebanus Wighe.
- 39 *Thure Martens, pro qua [d. Jacobus Olau].*
Brun Diricksson, pro quo d. Jaspar Crogk.
Dñs Johannes Tordsen, pro quo d. [Sweno Olau].
Mette Broders, pro qua dñs Nicolaus Rigilli.
Dñs Eggardus Hayngh, pro quo d. Jaspar Crogk.
Anna Symens, pro qua [d. Sweno Olau].
Dñs Johannes Andree, pro quo d. Johannes Rigilli [Mathias Dorheide].
- Dñs Michael Klensmyt, pro quo d. Nicolaus Ludolphi.*
- 40 *[Hans Brun, Kerstine Bruns, pro qua Peter Rutbeke].*
Dña Anna conthoralis olim Ludde Brodersson, pro qua....
Dñs Johannes Struck, pro quo dñs Mathias Dorheide.
Hinrich Holste cum vxore Kerstjyne, pro quibus [Marquart Holste].
Margarete Arndes, pro qua dñs Johannes Tordsson.
Dñs Petrus Smadder, pro quo d. Johannes Hermanni.
- 41 *Marquart Holste cum vxore, pro quo Peter Rudebeke.*
Katherine Ebbens, pro qua dñs Johannes Tordsson.
Dñs Petrus Rode, pro quo dñs Johannes Andree.
Peter Nigelsson cum vxore, pro quibus d. Johannes Andree.
Nis Smydt, pro quo [d. Marquardt Holszte].
Ludeck Ludeckson cum vxore, pro quibus d. Johannes Tordes.
[Mette Ludecks, pro qua Peter Rutbeke].
- Dñs Gerhardus Maler, pro quo dñs [Gerardus Johannis].*
- 42 *Dñs Johannes Hermanni, pro quo dñs [Nicolaus Ludolph].*
Clawes Goltsmyt, pro quo dñs Gothfridus W.
 Anno domini 1496.
Relicta dña Anna Magnus Lowszen.

Anno domini 1497, visitacionis.

Dñs Sweno Olaii, pro quo dñs [*Johannes Tortsson*] [*Mathias Dorheide*].

Elyne Peters, pro qua d. [*Johannes Oxsson*].

Dñs Gotfridus Wilkini, pro quo d. Nicolaus Ludolphi.

Dñs Nicolaus Ludolphi pro quo d. [*Jacobus Tamme*].

Anno domini 1499 super Michaelis.

43

Dñs Johannes Rigilli pro quo dñs Mathias Dorheide [obit anno domini millesimo quingentesimo decimo quinto feria 6ta pentecostes].

Anno 1500 visitacionis.

Peter Hansson cum vxore Anne, pro quibus dñs [*Sweno Olaii*].

Hans Cock cum vxore Leneke, non ministrabunt.

Anno 1501 super Michaelis.

Dñs Jacobus Tamme, pro quo dñs Nicolaus Haxstede.

Anno domini 1502 super Michaelis.

Dñs Johannes Olaii, pro quo dñs Johannes Andree.

Anno domini 1503 visitacionis.

Dñs Georgius Storm, pro quo d. *Jacobus Tamme* [*Sweno*].

Anno domini 1504 visitacionis.

44

Dñs Jacobus Johannis, pro quo d. [*Nicolaus Ludolphi*].

Dñs Conradus Tomslegher, pro quo d. Johannes Andree.

Anno 1505 visitacionis.

Dñs Johannes Theodirici canonicus Haderslefsensis, non ministrabit.

Dñs Thomas Jacobi, pro quo d. Dorheide.

Dñs Johannes Oxsen, pro quo d. Nicolaus de Haxstede.

Dñs Nicolaus Petri, pro quo d. [*Nicolaus Ludolphi*].

Dñs venerabilis Joachim de Aleuelde archidiaconus Sleszwicensis, pro quo Mgr. Michael Petri.

Junghe Ketel, pro quo d. Nicolaus Haxstede.

Anno domini 1505 super Michaelis.

Dñs Gerhardus Johannis, pro quo d. Nicolaus Ludolphi.

Sens Petersson consul cum vxore [*Margrete Jessz*], pro quibus d. Sweno.

Mette vxor Clawes goltsmedes, pro qua maritus eius.

Anno 1506 visitacionis.

Dñs Georgius Lunth pro quo d. [*Nicolaus Johannis*].

- 46 Willem Wynberch cum vxore Elzebe, pro quibus Marquardt Holste.

Anno domini 1506 Michaelis.

Dñs Jacobus Olai, pro quo frater eius d. Johannes Olai.

Anno domini 1507 visitacionis.

Taleke Holsten vxor Marquardt Holsten, pro qua maritus eius.

Anno domini 1508 visitacionis.

Dñs Theodiricus Gruwel, curatus ecclesie sancti Nicolai in Flensborch, pro quo Marquardt Holste.

Jens Petersson cum vxore Mette, pro quibus Peter Nigelsson consul.

- 47 *Dñs Johannes Rudebeke, pro quo Peter Rudebeke.*

Anno domini 1509 visitacionis Marie.

Dñs Nicolaus Bernhardi, pro quo d. [Jacobus Olai].

Janne Bonsson cum vxore Renlich, non ministrabunt, et exempti ab omni onere propter legacionem lx mīr.

Anno domini 1510 visitacionis Marie.

Anneke Smedes, pro qua Nis Smit.

Tammes Lorck cum vxore, pro quibus Peter Niclsson consul.

Anno etc. vndecimo, Margarete.

Hans Holste cum vxore, pro quibus Willem Winbergh.

- 48 *Egerdus Leuen cum vxore [Birgitta Eggerdes], pro quibus d. Johannes Olai.*

Peter Klockengeter cum vxore pro quibus [Johannes Andree].

Anno etc. vndecimo Michahelis.

D. Johannes Vreessz, pro quo dñs Mathias Dorheyde.

D. Johannes Bernardi, pro quo dñs Nicolaus Bernardi.

Anno domini etc. duodecimo visitationis Marie.

D. Petrus Swaruer, pro quo dñs [Nicolaus Ludersson].

D. Petrus Wullff, pro quo d. Jacobus Tamme.

- 49 Dñs Mathias Brun, pro quo dñs Jacobus Olai.

Michaelis eiusdem anni.

D. Thomas Ruianer, pro quo dñs Nicolaus Ludolphi.

Anno domini millesimoquingentesimodecimoquarto visitationis Marie.

Jacobus Smidth pro quo Nyssz Smyth.

Joenñ Petersson cum vxore, pro quibus dñs [Nicolaus Ludolphi].

Anno vt supra Michaelis.

50

Dñs Laurentius Johannis pro quo d. [Johannes Andree].

Nis Kock cum vxore.

Anno domini millesimoquingentesimodecimoquinto post visitacionis.

Jochim Holste cum vxore, pro quibus Marquard Holste.

Anno decimo sexto Michaelis.

Dñs Kerstianus Tuchszen, pro quo dñs Matias Dorheit.

Dñs Luderus Berner, pro quo dñs Sweno.

Anno decimo septimo altera die Margarete.

Dñs Heningus Sonnekinj vicariorum¹ beate virginis, pro quo dñs Nicolaus Harstede.

Dñs Petrus Olauj, pro quo fratres, scilicet dñs Joannes Olauj et Jacobus Olauj.

Jacop Finck, pro quo pater eius Peter Nigelson.

Dñs Joannes Petri plebanus Burkael, pro quo dñs Nicolaus Petri.

Dñs Petrus Becker, pro quo dñs Conradus Tomsleger.

Otte Rantzow, pro quo dñs Jacobus Olauj.

51

Anders Kock, pro quo dñs Jacobus Olauj.

Lucie Paiszen, pro qua dñs Sweno.

Anno domini millesimoquingentesimodecimo octauo Margarete virginis.

Dñs Nicolaus Joannis, pro quo dñs Sweno.

Dñs Kerstianus Scheffot, pro quo dñs Laurentius Joannis.

Kerstin Lorkes, pro quo maritus eius.

Bertelt Hansen cum vxore Agnes, pro quibus Marqwart Holst.

Seuerin Nigelsen, vxor eius Elin, pro quibus dñs Joannes Vresze.

Anno vt supra altera die Franciscj.

Vedder Brun, vxor eius Margareta, pro quibus dñj Nicolaus Ludolphi et Jacobus Olauj fidem dederunt simul et insolidum.

Dñs Broderus Jull, pro quo dñs Petrus Swaruer.

Anno domini vicesimo secundo dominica post Margarete. 52

Venerabilis dñs Magister Andreas Glópp, pro quo Magister Jacobus Smydth.

¹ vicarius ?

Anno et die quibus supra jnierunt fraternitatem:
Tyle Peterson vna cum vxore Katerina, fideiussores Jo-
hannes et Jacobus Olauī fratres.

Anno dominj etc. vicesimoquarto.

Johannes Tuchsson, pro quo fidem dedit d. Johannes Oxen.

Johannes Ludolphi, pro quo d. Nicolaus Ludolphi frater eius

53 Nis Pauelsson cum vxore sua Abele, pro quibus Seueryn
Nigelsson fidem dedit.

Jurgen Kock cum vxore Botelt, cocus Kalendarum.

Anno domini etc. xxvj visitationis Marie.

Kerstynne Wynberges, pro qua maritus eius Wyllem Win-
berch.

Anno domini etc. xxvj Michahelis.

Dñs Michael Nicolaj, pro quo dñs Petrus Swaruer.

(H.)

29

Nomina mortuorum virorum:

Dñs Hennekinus.

Dñs Steno.

Dñs Johannes Eskilli.

Dñs Mathias Stolt.

Dñs Johannes Almannus.

Dñs Jacobus Ebbonis.

Dñs Nicolaus Ebbonis.

Dñs Petrus Hwith.

Dñs Johannes Boos.

Laurencius Freghetson.

Thomas Nicolai.

Dñs Nicolaus Clok.

Dñs Petrus Folckmari.

Dñs Thanqwardus.

Bernardus Sutor.

Dñs Laurentius Hwitson.

Dñs Regnerus.

Dñs Johannes Jone.

Dñs Aluericus Wluesbrok.

Ascerus Nigelsson.

Dñs Nicolaus Tollefson.

Seneca Kyyl.

Dñs Andreas de Sottorp.

Dñs Boecius cantor Sleswicensis.

Dñs Navno.

Nisse Brun.

Jesse Frijs.

Dñs Petrus Jacobi.

Dñs Hinricus Symonis.

Dñs Gotschalcus.

Dñs Johannes Laghonis.

Dñs Tydericus.

Dñs Trugillus.

Dñs Petrus Tagonis.

Dñs Okko.

Boecius Fedderi.

Laurencius Bustroy.

Eggert Carnifex.

Dñs Bannekinus.

Dñs Nyghels Ywarson miles.

Laurencius Sywardson.

Jacobus Frijs.

- Hinrik Polle.
Dñs Thorstannus.
 Dñs Boecius Okson.
Petrus Achtorp proconsul.
 Dñs Tymmo Bassy.
Gerik deghen.
 Dñs Petrus Jensøn.
 Clawes Frijs.
 Dñs Johannes Duwe miles.
 Dñs Andreas Jacobi prepositus
 in Withaa.
 Dñs Ericus Dozenrødhe, archi-
 diaconus Sleszwicensis.
 Ericus deghen in ecclesia sancti
 spiritus.
 Dñs Håns Straningh prepositus
 in Æydherstædh et canonicus
 Sleszuicensis et Ripensis.
 Dñs Johannes Aceri.
 1 Bertoldus Actorp proconsul in
 Flensborgh.
 Dñs Johannes Nicolai presbyter.
 Dñs Otto van Knoop miles.
 Jwarus Jwl.
 Otto Boyson.
Dñs Nicolaus Bundo presbyter.
 Dñs Hermannus Deen canoni-
 cus.
 Petrus Jwl.
 Dñs Johannes Byk presbyter.
 Hinricus Jacobi.
 Folqwardus Awetsôn.
- T**rugillus Moltsson.
 Mannigh Keyelsson.
Otto Mød.
 Haqwinus Kori.
Dñs Laurentius Johannis pres-
 byter.
 Hennichinus Petri.
 Dñs Nicolaus Kori.
Dñs Broderus Asceri.
 Dñs Jacobus Marquardi.
 Dñs Wernerus Steernbergh.
 Germen Etykesson.
Dñs Johannes Atzerson.
 Dñs Thomas Petri prepositus in
 Rypis.
 Dñs Jacobus Barne.
 Nampne Smyt.
 Heyzo Goltsmyt.
 Dñs Mathias Petri.
 Hermen Jnghesson.
 Dñs Luderus Nafnonis.
 Hans van Dulmen.
 Dñs Nicolaus Reff.
 Bandike Kallyesson.
 Dñs Petrus Rickelsson.
 Scheneuelt.
 Dñs Petrus Nicolai.
 Dñs Paulus deeghen in Cappel.
Dñs Nicolaus de Broaker.
 Dñs Hartwicus Laurentii.
Dñs Johannes Owesen.
 Dñs Johannes de Lucthe.

(I.)

2 **Nomina mortuarum mulierum:**

Dña Margareta regina Dacie,
 que multa bona contulit ad
 fraternitatem huius conuiuij]. | Dña Helena.
 Lyne Lasses.
 Yngae Tholfs. |
|---|--|

Gvne Benekes.
 Elsby Symyns.
 Virgo Ye.
 Virgo Este.
 Ose Hermens.
 Virgo Toue.
Greta Pollis.
 Margareta Sønekes.
 Katerina Jesses.
 Cristina Banekis.
Wey Andrewes.
Botildis Martins.
Lyne Peders.
 Dña Helena Johannis Puge.
Geze Hans'.
 Cecilia Hagens.
 Thyrr Sonekes.
 Tilske Kotes.
 Botilda Nysses.
 Symeke Brvns.
Este Mathis'.
 Gunne Ottes.
Katherina Boyes.
 Katherina Broders.
 Katherina Riggels.
Cristina Thorths.
Thyrræ Therkildes.
Gunne Buwes'.
Dña Tale Krummedykes.
Dña Helena.
Ynghe Folquartdes.

Karyn Assers'.
Cissel Edekys.
 Lyne Hagens. 33
 Oze Bernes.
 Gunne Arnes.
 Yngiburgh Clawis.
 Talik Køpekis.
 Dña Johanna uxor dñi Martini
 militis.
 Cristina Bertoldi Achtorp.
 Cyé Achtorpis.
 Riggis Frederikis.
 Husfruwe Gunner.
 Kayie Essys.
 Cecilia Folguardi.
 Ricmodh Fedders.
 Dña Sophia.
Jngerd Ottes.
Jnge Thruwelsz.
Elsoff Germens.
Abel Ewerdes.
 Dña Berth uxor Jwari Jwl.
 Modder Jappes.
Thore Bannykes.
 Anna vxor Johannis van Dulmen.
 Elyne Mannyes.
 Mette Bodies.
Mette Jonsses.
 Mette Hunners.
 Margrete Klinkers.
 Kerstine Truwels.

29.

24. Mai 1377.

Fortegnelse over Medlemmerne af S. Laurentii Gilde i Flensborg
 fortsat til 1518, samt forskellige Optegnelser vedkommende
 Gildets Formue og Indtægter indtil 1515.

Efter en i Kloster-Arkivet i Flensborg bevaret Gildebog, 35 Blade i 8°. De 7 første og de 7 sidste Blade ere Pergament, de øvrige Papir, af hvilke dog 13 Blade ere ubeskrevne.¹

JSTI sunt fratres in conuiuio sancti Laurentij, et volunt seruire in conuiuio, sicutj mos est ab antiquo, et semper quatuor fratres simul secundum ordinem. Sub anno dñj m.^o ccc^o. septuagesimo septimo, dominica trinitatis².

i Primo Jesse Callyson de Wol-
drup.

Bint Olligsson.

Jesse Nigilson Brwn.

Soneke Jensson de Horne.

Andreas Kedelson.

Jes Mikelson.

ij *Egert Solemmyn, pro quo pro-*
misit Syuert Cruk.

Hvne Matson.

Riklif Bvnsen in Rysun.

Jacobus Bueson.

ijj Henricus Kornepagh.

Broderus Jungson.

Eddich Harkeson.

Johannes Bødeker cum vxore.

Occo Hemelifson in Scattebyl.

iiij Harre Rellifson.

Fedder Ockesen in Mønicbil et

Broder Ockeson fratres.

Peder Tameson.

v Nisse Birik.

Johannes Pooson in Scatte-
byl.

Nisse Hayson.

Peter Draky dictus Jenson.

¹ Ved Udgivelse af denne Gildebog har jeg benyttet Kursiv, Klammere [] og fremhævede Begyndelsesbogstaver paa samme Maade som ved den næstforegaaende; dog er den første Del af Navnefortegnelsen indtil Aaret 1498 af nedenfor anførte Grund udgiven uden Hensyn til den forskjellige Haandskrift; jeg har ligeledes tilføjet Gildebogens Sidetal. — ² Da Gildets Vedtægter medførte, at Medlemmerne fordelte sig i mindre Afdelinger paa 4 Personer, er denne Fortegnelse oprindelig indrettet derefter. Det var ikke en kronologisk Liste, men en afdelingsvis ordnet Fortegnelse, hvori de afdøde Medlemmers Navne efterhaanden udraderedes eller overstregedes, og de ny Medlemmers indtegnedes i deres Sted. Denne Fremgangsmaade maatte imidlertid snart, især paa Grund af de gjentagne Raderinger, blive ubekvem, og man synes derfor tidlig at have opgivet Afdelingsystemet og indført Navnene, hvor man fandt Plads; dog vedblev man en Tidlang forsaauidt at tage Hensyn til de tidligere Afdelinger, at man ofte indførte Navnene parvis, ja endogsaa henflyttede ældre Medlemmers Navne til et andet Sted for saaledes at danne Par. I disse Afdelinger, hvoraf man ved en fortløbende, nu tildels udslettet Numerering, bestemt skjælner de 54 første, og som efter et mod Slutningen af den første Del af Fortegnelsen angivet Tal synes at have været 111, vil man derfor nu finde et højest ulige Antal Navne, og selve Fortegnelsen indeholder en broget Samling af Navne spredte over et Tidsrum af over 100 Aar. Først i Aaret 1498 er der paa indhæftede Papirblade paabegyndt en kronologisk Medlemsfortegnelse.

- vj Jens Moddersson.
 Johannes Pauli cum
 Jachobo jnsitori in domo Ocko
 Nawenson.
 Johannes Prenovy.
 Tomas Actrup.
 vij Jesse Fynebo.
Jem Martinus seruus balneator.
 Petrus Rekolphi.
 Terkillus Kallonis.
 Claus Actrup.
 Laus Clauesson.
 vij Hinricus Hermanni.
 Fedder Payson.
 2 ix Anders Byørnson dictus Kaye-
 son.
Jes Olyfson cum Edeke.
 x Jesse Boson.
Petrus Boson.
 Jtem Thomas dreger.
Petrus Kymer dictus Nigelson.
 xj *Petrus Knap.*
Jesse Angilbo.
Eskillus Syligh.
Fedder Paynghson.
 Ebby Henrichson de Holwegh.
Petrus Frijs.
 xij *Petrus Oggysen.*
 Petrus Thortson.
 Lillæ Nissæ Bywy.
Guy Lydwerson de Kyeyl.
 Pay Huneson.
 Nisse Michilson.
 Clawes Peddersson.
 xiiij *Nicolaus Andree.*
Fedderus Ogelson.
 xiiij Andreas Nigelson in Tumbly.
 Jesse Peterson.
- Sywer Krogh.
 Jtem Tygi Nigelson cum
 Mattis Cristernson.
 xv *Henrik Bofagher.*
 Wldy Payeson.
Occo Andersson.
Jacob Fris dictus Kremer.
Hinric Polle.
Jens Moddersson.
Jesse Plocstar.
 Boye Ponson.
 xvj *Jesse Martinson.*
Petrus Frodeson.
Soneke Enson.
 xvij Pyder Jeldricson.
Atte Nauenyng.
Payeke Atteson.
 Jtem Sywert Bandykson cum
Nisse Sywertson.
 xvij *Jtem Marten aurifaber cum*
Lasse Sywertsson.
 Jtem Hinric Fresenholt.
 Petrus Jwl de Oppenroo.
 xix Bo Lovenson.
 Petrus Byørnson in Alcia.
Henek Senech.
Ias Hansen in domo Andreas
Moddersson.
 xx Broderus Thomeson.
Nan Bonson in Horn.
 Henneke Iuerusson.
 Mattis Pederson.
 xxj Fedder Kremer et
Burre Smit.
Marquardus Faber.
Hemme Spøleborg.
 xxij *Feder Pyderson de Horne.*
Jesse Tobysen.

- Jacobus Nigelson dictus Blawrededek.*
 xxiiij Nisse Iensson.
Michel Røen.
 Petrus vitricus suus.
Gert Benikson.
Nigels Petrisson de Gelting.
 xxiiiij Broderus Thureson.
Kettil Momson.
 Nis Matson.
 xxv *Andreas Modderson.*
Ascer Nison.
 xxvj *Petrus Oggysen.*
Thomas. . .
Petrus. . .
 4 xxvij Jtem Petrus Taap dictus Wgenkarl.
Hayke Rygen.
Petrus Ingesson.
 xxviiij Bertyld Rørwold cum Hans Hwning.
Broder Kadrygson.
 Feder Harryngson awunculus Las Syuertson.
 xxix *Manny Payson.*
 Manny Ketilson.
 Las Tymson alius dictus Kymer.
 Kanutus Peterson.
 xxx *Thydyk Meler.*
 Jwer Petrisson cum Tyko Murmester.
 xxxj *Johannes Matson de Sameby.*
 Michâl Jenson.
 Nisse Iensson.
 Petrus Sagetarij.
 xxxij Mathias Oosmansson.
 Ebby Pauli.
- Broder Payson filius Pay Hansson.
Pay Hansson.
 Jens Yellingh.
 xxxiiij Jacobus Jernhaet.
Tygg Murmester.
Jesse Eskillj.
 xxxiiiij *Jes Nakky.*
 Petrus Lasseson.
 xxxv *Paye Kettilson.*
 Peter Peterson cum Thomas Jggern.
Thrugillus Faber.
 Jahan Fresenholt.
 xxxvj Jtem Jes Jwel.
Leue Broderson.
 Petrus Michilson Kymer cum Kaye Bongh.
 Nisse Wit in domo Petrus Arfasti.
 xxxvij Albert Hoppenner.
 Nis Bosen juxta Claues Celyn.
 xxxviiij *Paye Inggesson* cum Mandy Kedelson.
 Hermen Nigelson in domo Tygi Kyndy cum vxore.
 Jens Thomasson cum *Federo Reddelfson.*
 xxxix Anders Tygisson filius Tygi Rød.
 Paye Popson.
 xl Johannes Nicholai.
Jesse Honeman.
 Nisse Bramson.
Jacob Jensson dictus Finke.
 xlj *Heneric Dreger.*
Anders Jachobi habet vxor Jachobus Jens.

- Jtem Moldi Jwerson juxta Clauus
Trynig.
Goddeburgh Ienson.
Tygi Pederson de Clintring engi.
xliij Olauus Jacobj.
Ryglif.
Fedder Jacobson.
Jeppe Anderson cum vxore mo-
ratur cum Hwne Lyueson.
6 xliij Payke Senece.
Hune Hayson.
Byorn Bakinson.
Kareke Jhegher venator.
Kanutus Dvryng.
xliiiij *Jachobus Bong.*
Lydde Eddeson.
Thobe Broderon de Hwel.
Nis Jensson cum Anders Mo-
derson.
xlv Broder Hayson.
Hune Symmyng.
Jeppe Nigelson in domo Jes
Hwas. •
Olyf Oggysen de Jwcie.
xlvj Nis Ascerson.
xlvij Arfastus Bundyson hic in
ciuitate.
Nis Eddeson.
xlvij Nis Peterson alius dictus
Froweman.
Thordo Ostrytson.
xlix *Petrus Look cum Nis Tho-*
masson.
1 *Fedder Mammyng.*
Claus Lorck.
lj *Feder Ryddelfson.*
Petrus Bayer juxta domuj sancti
spiritus.
- Johannes Tosterup.
Pay Nicolausson.
Claus Andresson.
lij *Hennic Clausson cum Syfrido* 7
Kroge.
Jens Thomasson frater.
Nis Occoson.
Thording Nicholai.
Jtem Jens Vedder Egginges son.
liij Thobby Iohannis.
Jacobus Frederici.
Junge Leue.
Jes Knutson *scolaris est.*
Jes Friis *pistor est.*
liiij Jtem Sthen Haison.
Claues Jwde.
Jes Hardebo.
Jens Huneson.
Thomas Jensson filius Jes Ho-
ckeson.
Erik Paason.
Ebbo Boson jn platea piscatoris.
Jtem *Jeppe Nigelson juxta Broder*
Thyreson.
Jeppe Boyeson.
Jes Nigelson cum Jwaro Jwl.
Petrus Krog.
Hans Hering.
Hinricus Thorstanni.
Jtem Andreas Jensson.
Eggardus Solemin.
Claus Meyer.
Jes Jenson alius dictus... mo-
ratur in domo Jes Thobyson.
Sebby Booson filius Bo Bulstade.
Olauus Iensson.
Nis Jachobson in Dedisbyl.
Matis Petrisson de Oggord.

- Jwer Grumson in domo *Sye Iepes juxta domo sancti spiritus.*
- 8 *Nawen Lydwordson cum Frowe Feders.*
 Bertil Actrup.
Sven Run.
 Petrus Nigelson cum Jes Frihand.
 Koc Lyuing in Munkebyl.
 Jesse Frigehant.
Acer Aluerson.
 Petrus Callyson.
 Petrus Nicolai de Jucie.
 Hennickinus Petri hic in ciuitate.
 Synyc Sunson.
 Paulus Vylberson.
Therkildus sutor.
 Claues Peterson de terra Alselande.
Nicholaus Fedderson.
 Jesse Bydestro.
 Johannes Mycaeli dictus Brun.
 Johannes Anderson.
 Non Hayeson.
 Johannes Nicolaj.
Hermanus Jensson cum Syfrido Kroge.
Hans Platee.
 Jes Swaet.
Mester Brand dictus Hans.
Thomas Deho in Alcia.
 Hune Lynneson.
 Acerus Kanutison.
 Jes Nicholai dictus Golt.
 Petrus Haretson.
 Johannes Long.
Jens Scader.
Jes Tobyson de terra Alcia.
- Jes Fredeson in domo Nis Thobeson.
 Petrus Jensson de Haresleef.
Johannes...
Jes Jwl.
 Boo Okkoson.
Johannes Keman in Holtegorth. 9
 Bo Sustersyn.
 Cristiern Anderson.
 Nisse Billeson.
 Matis Jwde cum Matis Kymer.
 Kedel Jwrynson cum Rodemamme.
 Nicolaus Buson.
 Cally Petrison juxta domuj sancti spiritus.
Simeon Nicolai.
Petrus Nigelson Kymer.
Mateus Nicolai...
Nisse Kallison.
Sivert Boson.
Andreas Nicolai dictus Hopbul.
Momo Nicolai dictus Hopbul.
Haye Bonson.
 Petrus Matisson cum Molt.
 Jes Brwn habet filiam Thrugilli Deken.
 Lude Svstirson.
 Jes Huiit sutor.
Laurentius Bustroye.
 Nis Moltison moratur in domo Eskilli sutoris.
 Boecius Nawenson in parrochia beati Johannis.
 Jeppe Jenson dictus Timmerman.
Fredericus sartor.
 Claus Ruse cum vxore satiefecit pro introitu.

Jesse Iensson.	Ebbo Booson } fratres.
<i>Nigels Callison moratur cum Calli Bonson.</i>	Cally Booson }
<i>Jes Quast portator.</i>	Nicholaus Petrison.
Jes Thordson cum Jahan Lurgh.	Jes Andersson dictus Hobbesbyl.
Jnggemer Senekeson cum	<i>Nicholaus Johannis dictus Friis de Kolstrup.</i>
Hinric Polle.	<i>Arfastus Boson.</i>
Tidec Sanderson habet soror	<i>Jacob Sybicson.</i>
Claues Wrage.	<i>Bo Braghæ.</i>
Hans Hwnyng moratur...	Nis Iwde.
Pay Harkeson.	Grum Nigelson.
<i>Logy Jenson.</i>	<i>Lydic Paulusson de Querse.</i>
Petrus Andrej.	<i>Bole Broderson de Enghe.</i>
<i>Marquardus Hinrici.</i>	Andreas Oweson.
Johannes Roode nunc in domo	Las Oggysen dictus Kvndy.
Boecii Fedderi.	Petrus Sartor.
Hinricus Hagenow.	Arfastus Boecij in Wampdorp.
Nicholaus Petri in Scholdisbvl.	Jahan Peterson et Borquardus
Jens Jachobi in Medelby.	Hinrici promisit pro eo.
Magnus Hayngson.	Intrantes in festo pentecos-
<i>Claues Beyer avunculus Lauren-</i>	tes anno domini m ^o ccc ^o
<i>cius Bustoye.</i>	nonagesimo. ¹
Petrus Lot alius dictus Dreger.	<i>Jeyp Tobbyson.</i>
<i>Wyert Poonson de Bowrup.</i>	Matis Jeypson.
<i>Petrus Bunson et Johannes Hof-</i>	Harre Broderson.
<i>man promisit pro eo.</i>	Hennic Strongysen de Medelby.
10 <i>Laurencius Sifridi.</i>	Bundi Cristinson.
Bundy Peterson in domo Claues	Jes Thrugylson de Wldrup.
Actorp.	Jtem Hans Lyddeson.
<i>Olaus Albi.</i>	Jes Westhewale.
Petrus Thorson in parrochia	Jwer Aserson dictus Sock.
beati Johannis.	<i>Henyke Peterson.</i>
Taam Boeciison.	Haquine Faberi.
Matias Cristierni.	Ascerus Bwnson et Jes Hwyt
Thrugillus Moltysen.	promisit pro eo.

¹ Til dette Aar høre efter Haandskriften de efterfølgende 10 Navne med Undtagelse af det 3die, 4de, 6te og 7de, der ere senere tilskrevne efter Radering.

- Hans Stenebeke.
 Occo Addeson de Kierager.
Petrus Rønhollem cum Minor Seneke.
Pyder Stining hic in ciuitate.
Petrus Bwc.
Petrus Kwre in domo Edeke.
- 1 Fedder Sunch.
Albertus Sutor.
 Scypper Reynik.
 Therkel Thrugilson in Schnogebek in Sunwyd.
 Thomas Juwel.
 Hans Jenson filius Arfasti.
 Nauen Boykson.
Jacobus Ockoson.
Pidder Broderson filius Broder Thyreson.
Peder Haghenson.
 Hinricus de Lybik.
 Goscalus Laurencij de Meby.
 Petrus Kaars.
 Grumme Kallison de Byerdrup.
Petrus Actrup.
Hinricus Iacobi qui dicitur Wanhholm.
 Marten Lasson alius dictus Griis.
Hennicke Murmester.
Jes Ostricson cum Claues Meyer.
Jahan Wanderbeeke.
Hans Borquardson cum Strage Piscator.
Borquart Hinrici.
 Nis Olyfson.
Nis Broderson in domo Petri Actrup iuxta Holwegh.
 Petrus Elzebyson.
 Jens Paayson de Boorsbvl.
- Jahan Jacobson cum Anders Tygison iuxta Holwegh, satisfecit pro suo introitu.
 Jes Gyeedde cum Minore Seneke.
Heem Broderson in Risum Moor.
Marten Elerson habet filia Matis Wgenkaerl cum vxore.
Redelf Janson filius Federi Egyng.
Logy Jensson in Brestede.
Vedyng in domo Andreas Moder-son cum vxore.
Item Hermen Vedyngson.
 Wernyc Gøbelson.
 Dye Piddirson in domo Frodde Peyng.
 Petrus Noryude moratur in domo Lille Ebbeke.
 Lewe Systerson filius Syster.
Harre Stenson.
Item Stolte Claues.
 Paye Thoreson in Dedysbvl. 12
 Hans Repescleger iuxta ecclesiam beati Nicholai.
 Lasse Reymirson seruus Hennic Clauisson.
 Andreas husfugyt.
 Hinric Gerdson moratur cum Anders Kayeson.
Paye Poppenson alius dictus Smalle Paye.
 Payeke Stenson awunculus.
 Jacobus Scøtte.
 Knut Benedicson moratur cum Polle.
 Germen Edycson.
 Thrugillus Ryggelson scholaris est.
 Poppe Knutson filius Knut Dvryng.

- Jtem Thrugillus Petrisson in domo
 Broder Payeson.
Wylken Scrøder Vpperluchth.
Hans Laurensen de Kenynggesbyl.
Boo Poppenson cum Hays Boen-
son.
 Boo Federson juxta Ebby Fe-
 derson.
 Johannes Stoppelman alius dictus
 Scriuer in domo Johannis Ar-
 fasti.
 Gødeke Mesmaker in domo Cla-
 uis Actrup.
Marquardus Bernardi juxta Fri-
hand.
 Fedder Redelfson.
 Las Anderson habet filia Feder
 Lewyng.
Conradus Carnifer.
 Jtem Cally Jacobson.
 Jtem Synic Olyfson.
Mynor Andreas Modderson.
Pidder Broderson Thyreson.
 13 Jesse.
 Heneke Lykfoed cum vxore.
 Jtem Nisse Tygson vmdregher.
 Ericus Bord fatis fecit pro in-
 troitu.
 Petrus Hwyd cum vxore satis-
 fecit pro introitu.
 Petrus Arstson satisfecit pro
 introitu.
 Tygy Terkillson.
 Wernik Sutor.
 Tomas Dreger.
 Jacobus Dregher cum vxore
 satisfecit pro introitu.
 Laurens Lasson.
- exi Hans Nyelson.
 Soueryn Jensson.
 Tette Paeyens.
 Anno dñj m cccc lxxxiiij in
 sunte Lauerencii do wonnen
 dysse na schreuen de bro-
 derschop sunte Laurencius.
 Jtem Hinrick Dranck.
 Anno dñj etc. xc viij. 16
 Katherine Petersdochter.
 Gerdrut Euersdochter.
 Las Jwl } van Swynborg.
 Peter Magenson }
 Symen Godelucke.
 Truwels Stolder.
 Katerina vxor eius.
 Anna Magensdochter.
 Anno dñj etc. xc ix.
 Nisse Schipbuer.
 Cristina vxor eius.
 Hans Schipbuer.
 Michel Juwel.
 Botild Tegelgardes.
 Jens Marquardson.
 Jngeborg vxor.
 Anno dñj m quingentesimo.
 Dñs Johannes Vresze.
 Symen Jenson.
 Gåde Knutzdochter.
 Anne Hinrikes.
 Anno dñj etc. quingentesimo
 primo.
 Anno dñj m v^c 2°.
 Johannes Symonis.
 Pauel Jenson, Anna vxor eius.
 Jens filius.
 Wolborg Hanses.
 Annecke Mickelsdochter.

- Hans Tymson, Mette vxor.
 Peter Lasson, Mette vxor.
 Hinrick Bentzen.
 Katherina vxor eius.
 Tile Peterson.
 Laurens Tuchson, Marina vxor.
- 17 Anno dñi quingentesimo 3°.
 Botelt Prutzes.
 Bøy Ouerscherer, Dorothea vxor eius
 Anneke Hans Ebson dochter.
 Anno dñi m^o quingentesimo 4°.
 Jtem Her Johan kerkher to Luchte.
 Jtem Marqwort Schroder to Owbeke vnde syn werdyn.
 Anno dñi m^o quingentesimo 5°.
 Jtem Marqwort Brun vnde syn werdyn.
 Jtem Vrellow Schroder vnde syn werdyn.
 Jtem Broder Boddeker vnde syn werdyn.
 Anno dñj millesimo quingentesimo sexto.
 Josszt Holmer.
 Mette vxor.
 Dñs Jacobus Olauj.
 Clawes Goldtsmidt, Katerina vxor.
 Mette vxor de Post.
- 18 Clawes Rowedder.
 Anneke vxor.
 Clawes Bardthscher.
 Gardrwth vxor.
 Clawes Petersson, Abell vxor.
- Jtem Anno dñi 1507.
 Jtem Albert Meler cum vxore Anneke.
 Jtem Laurens Scroder cum vxore Hillebor.
 Jtem Anders Luthson by Vedder Brun.
 Jtem Gerth Schroder cum vxore Anneke Gerdes.
 Jtem Nicolaus Haxsted.
 Jtem Her Nicolaus Mathie van Huke.
 Jtem Lasse Laurenson.
 Jtem Virgo quedam nomine Elin Laurensdochter.
 Jtem Kerstine Eferdes.
 Jtem Michael Luchtemaker cum vxore Jngebor.
 Jtem Mette Hanses.
 Jtem Jens Petersson.
 Anno dñj xv^e vnde ix. 19
 Jacop Riggelson.
 Johan Kock, Margrete vxor.
 Clawes Wrede, Botild vxor.
 Ny(s) Boysson, vxor Margrete.
 Dñs Georgius Bosson.
 Hans Anderson, Gesze vxor.
 Junge Hinrick Post, Katrine vxor.
 Reymer Rowedder.
 Anno xv^e vnnd x.
 Hermen Wynbarch, syn husfrowe Margrethe vnnd syn dochter Leneke.
 Hans Jepsen.
 Jacop Tymmerman vnd syn werdynne.
 Nysz Juerszen Boddeker vnde syn husfrowe.

- Peter Tymmerman, syn hus-
frowe.
Karsten Jenszen tho Harreslê.
Jensz Mawenszen dar ock.
Tomysz Westock.
Jensz Scroder.
Broder Boddeker.
Jensz Bertelszen.
Andersz Helmych.
Peter Eskelszen vnd syn hus-
frowe Ingeborch.
Boye Ouerscher vnde Dorotheie
syn husfrowe.
Petrusz Swaruer.
20 Anno dñj xv^e xj jare.
Jtem Peter Hansson et vxor eius.
Anno dñj m d xij.
Jtem Kathrin Kopkens.
Jtem Meyster Johan Smydt.
Jtem Brix Knakenhouwer myt
siner werdynne.
Jtem Jacob Schroder cum vxore
Margareta.
Jtem Andreas Hermanson.
Jtem Pether Werckmester cum
vxore Botelt.
Jtem Hinryck Smydt to Mord-
kyer cum vxore Mette.
- Anno dñj xv^e xiiij^o.
Thomas Jebson cum vxore Mar-
rin.
Jtem Marquarth Lutkens stat-
knecht cum vxore Anna cum
filiabus Anna vnde Barbara.
Anno dñj m cccce vnde xvj.
Jtem Egberth Suertvigerh cum
vxore Mette.
Jtem Dñs Broderus Jul.
Jtem Peter Forman.
Anno dñj m cccce vnde 21
xvij.
Jtem Johannes Oxen.
Jtem Hans Scötthe, Katerine
vxor.
Jtem Peter Negelsen Ketelsmyth,
Katrine vxor.
Jtem Katryne Kerstensdocter.
Jtem Anne Hansis Hans Dre-
gers vroue.
Anno dñi m cccce vnnde
xvij.
Jtem Her Negels abbet.
Jtem Petrus Olai.
Jtem Kersstynne Gundesdocter.
Jtem Sysszell Hansdocter.

- 67 Anno dñj m^o ccc^o lxxxiiij^o ipso die bti Laurencij.
Nomina presbyterorum in conuiuio sancti Laurencij, que
non sunt ad seruiendum nominanda.
Primo do ^o . . . (Rasur.)	Jtem d . . . (Rasur.)
Jtem do ^o . . . (Rasur.)	Dñs Nicolaus Laasson satisfecit
pro introitu.
Jtem do ^o Banekinus.	Dñs Fedderus satisfecit pro in-
troitu.
Jtem dñs . . . (Rasur.)	
Jtem d . . . (Rasur.)	

Do ^o Johannes Bik satisfecit pro introitu.	Dñs Johannes Hane sacris satisfecit.
<i>Dñs Petrus Takonis satisfecit pro introitu.</i>	<i>Dñs Ketillus sacris satisfecit.</i>
Do ^o . . . (Rasur.)	Dñs Ogo Esgeri sacris satisfecit.
Do ^o Mathias satisfecit pro introitu.	Dñs Broderus Asceri satisfecit.
Do ^o Johannes . . . (Rasur.)	Dñs Sibrandus satisfecit pro introitu.
Dñs . . . (Rasur.)	Dñs Esbernus satisfecit pro introitu.
Dñs Petrus Recolphi satisfecit.	

[Om Gildets Indtægter, Ejendomme samt Regnskabssager:]

Nota: isti tenentur ad altare siue conuiuium beati Laurencij. 68
Primo supportauit Iuarus Iwl vj pund sterlingorum et pro denariis illis fideiussit Clauis Attrup et Laurencius Siuardi.

Jtem Petrus Vædel pro ij pund sterlingorum.

Jtem Twgi Sporsmit pro ij pund sterlingorum, (pro) illis denariis dederunt sibi (fidem) Andreas Moddersen et Fedderus Egging.

Nota: anno m^o quadringentesimo vij^o in proxima dominica post festum Laurencij, quod ego Petrus Thagonis do ad altare beati Laurencij decem et octo libras sterlingorum dictas punt cum libera voluntate cum propria manu mea.

Petrus Elsybyson te^r conuiuio sancti Laurencii x m^r ex 69 parte Johannis Tammeson.

Jtem Agnes Fedders v sol lub.

Dit synt de penninge vnde rente, de dar horen to sunte 59
 Laurens lage:

Tóm ersten Bo Jwerson xxvij mark, dar steyt syn hús vor.

Jtem Bennik Moltson xl m^rk, dar steyt syn hus vér.

Frederik Berkele xl m^rç, dar steyt syn hus vor.

Nisse Tymson x m^rç, dar steyt syn halff hus vór.

Peter Hautman x m^rç, dar steyt syn hus vór.

Sunnike Matson x m^rç, dar steyt syn part huses vór.

Nisse Namenson x m^rç, dar steyt syn halue hus vor.

Jtem Katheine Mathises j m^rk.

Broder Júl x m^rç, dar steyt syn halue hus vór.

Schipper Lasse v m̄r̄, noch ij m̄r̄.

Nisse Jónson ij m̄r̄.

Jtem de tofft by sunte Gerdrud, dar Relloff vppe wande, h́ort sunte Laurens to.

Jtem Ose Rutbekes heft xx m̄rk, dar steyt vor to pande de beteringe eres huses bouen xl m̄r̄, dar se suluen ynne wánt.

Frodde Haysen v mark, dar steit sin husz vor.

Pawel schomaker xl m̄rk dar steit sin husz vor.

Jtem Jesse Riggelson x mark, dar steyt syn veerde pard synes huses vor.

61 *Jtem Hune Ebbysen v m̄rk van loftis wegeñ vnde v jar rente daraff.*

Jtem Nisse Tymen viij m̄rk, de want by sunte Nicolaus, dar steyt suluer pande vor.

Jtem Pawel Detleffsen is schuldich sunte Laurencins viij m̄r̄ myn ij β vor seten rente.

Jtem Nis Wyddingh xx m̄r̄, dar steyt syn hus vor de beteringh bouen xv m̄r̄.

Jtem Hermen Tomschléger xxij mark, dar steyt sin hus vor.

Jtem Junghe Detleff is schuldich xxviii m̄r̄, dar settet he vor sinen edom an sineme huse; summa xxvij m̄.

Jtem Nys Kremer xx m̄r̄.

Jtem Hinrik Tomsleger x mark, dat steyt syn halue hus vor.

Jtem Her Haeye Bodeker v mark, dar steyt de veerde pard synes huses vor.

Jtem Symen Schroder v mark, dar steyt de verdepart synes huses vor.

63 **A**nno dnj m cccc lxiij iar, don dede rekenschap Truwels Yonson van sunthe Laurens laghe des ander dages na sunthe Laurens daghe vnde antworde Nisse Kremer sunthe Laurens ghelde, dat de summa des gheldes was ij hondert mark myn ij mark, vnde dat rekenschap is gheschen in de ieghenwordicheyt viij broder, alzo Clawes Brun, Fedder Fisker, Esbern Timmerman, Clawes Person, Bo Yuerson, Per Øsenson, Bertolt Erekson, Swen Ogson; vnde dar noch bouen de tocht, de dar licht by sunthe Gerdrud, dar Clawes Pyper uppe wane, de h́ort ok sunthe Laurens tho etc.

Anno dñj m cccc lxxvij jar, do dede wy rekenschap des ander dages na sūnte Lauerens, schypper Lasse vnde Nys Kremer, do was de summe sunte Laurens ghelt ij hondert mīr vnde noch xix mīr myn iiii β, dar was ouer Trowelsz Jensson, Hune Ebbeson, Paye Doyrenson, Hans Brandeborch, Hermen Schroder, Hermen Tomschleger, Peter Ossenson, Esbern Tymmerman, Hans Schammelson.

Na godes bort m cccc dar na jn deme lxxii iare, des 64 anderen dages na sunte Laurencius, dede ik Nisse Kremer rekenschap vor Clawes Brun vnde Truwels Jonson radlude vnde gemenen broderen der gilde becrekedes¹ geldes cc mīr vnde xix wisse vnde vnwisse, desse rekenschap antwerde wi Jurien Ketelson vnde Nisse vorbeñ.

Na godes bord m cccc dar na jn deme lxxvj jare, des mandaghes na Laurenti, don dede Juryen Ketelson rekenschap vor Truwels Jenson ratman vnde vor de mene gilde broder vnde vor Fedder Brun, de syn medebroder don sulwes wart; don was de sum des reden geldes lxxxvj mark vnde hondert; vnde des was noch xij mark vnwys gelt. Jtem des was dar noch xvj mark by Hune Ebson jn rechtes Sunck twysschen sunte Laurens vnde vnser leuen vrouwe altar.

Anno dñj m^o cccc^o lxxxij^o dominica die post oct̄ Laurencij, 68 do deden Fedder Brun vnde Hans Vrese rekenschap, vnde Junge Detleff wedder karen wart in Fedder Bruns stede; do hadde sunte Laurencius in deme houetstole hondert mīk lub vnde lxxv mīr in wisseme gelde.

Anno dñj lxxxviii vppe ander sunte Laurens daghe dede Hans 65 Frese rekenschap van sunte Laurens wegghen, do bleff Hans Frese schuldich xiiij β van aller rekenschap, hir seten an vnde ouer Anders Smadder, Hermen Schroder, Nisse Pawelson, Jeppe Peterson, Hermen Tomsleger, Claues Wrede vnde Nisse Matson.

Anno dñj lxxxix, do dede Junghe Detleff rekenschap van sunte Laurencius wegghen jn gegenwardicheit Anders Smadders, Nisse Paulson, Fedder Brun, Hinrik Hermenson, Bertelt Erikson vnde ander mer brodere, de dar do gegenwardich by seten, do bleff Detleff vorbñ schuldich sunte Laurens viij mark van aller rekenschap.

¹ berekendes?

Jtem in deme suluen jare dede Hans Frese rekenschup vor desse vorseŕe brodere, do bleff he schuldich iiij marc viide iiij ß van aller rekenschup.

- 66 Anno dñj m cccc xcvi des sonauendes vor sunte Gregorius dage dede Laurens Wrede rekenschop in jegenwardicheit Ebbe Jebson radmans, bisitters Fedder Brun, Hinricus Post, Oleff Hanson, Hermen Schroder, Clawes Wrede, Junge Detleff vnde Peter Murmestere, do bleff Laurens Wrede sunte Laurens schuldich vij m̄r lub, vnde Peter Eszgison wart in Laurens Wreden stede wedder gekaren.

Anno dñj m cccc xcvi des sonauendes vor sunte Gregorius dage, do wart de houetstol sunte Laurens gerekent in iegenwardicheit desser vorschreuen hundert m̄r vnde lxxxiiij m̄r, hijr worden de vij m̄r van Laurens Wreden rekenschopp mede an gerekent; so synt hijr bauen noch xv m̄r myt deme rade van Nis Widdinges wegen.

Fedder Brun teŕ xij ß, item noch xij ß.

- 62 Anno dñj m cccc xcvi sabbato ante Viti jnnouatum est registerum reddituum fraternitatis sancti Laurencii.

Peter Rudbeke x m̄r an deme huse, dar Sonnike Matson ynne wande, x ß iarlikes to rente.

Mergret Hemmes xx m̄rk in ereme huse, de ersten x ß renthe vppe paschen vnde de ander x ß to sunte Michel vth to geuende.

Laurens Wrede hadde xij m̄rk in syneme huse, dar he ynne wande, xij ß to rente iarlikes.

Boye Auerscherer hefft x m̄r an syneme huse.

Marquart Da hefft x m̄r an syneme huse.

Ingeborch Tukes hefft xxxviij m̄rk, de halue rente vppe paschen vnde de ander helfte vppe sunte Michél.

Jn Nis Lurkes hus xv m̄r, de nam de råd vpp.

Jn Hermen Tömslegers hus xxij m̄rk.

Jtem mester Peter hefft x m̄r.

Junge Detleff hefft xxviiij m̄rk vppe synem egendôm des huses.

Symon Schroder v m̄r, dar steyt de verdepart synes huses vor.

Clawes Schomaker koffte sunte Laurens boden vppe iarlikes xxxiiij ß, dar steyt beyde syn hús vor vnde ok de boden.

- 63 Jtem Haje Bonsen hefft enfangen van sunte Laurencius wegen v m̄rk lub, dar steyt syn halleff hus vor.

Hans Frese hefft xx m̄rk dar steyt syn hus v̄r.

De summe des houetstoles sancti Laurencij is to samen ij^o m̄r̄ v m̄r̄, ane de xv m̄r̄ vnder deme rade.

Jtem in Oleff Schomakers huse belegen jn Ramsherde jn deme 64 norden negest by Jesse Oweson jn der norder bode des huses hefft sunte Laurens xviij m̄r̄, jarlikes aff to gheuen xviij β.

Jtem so hefft sunte Laurencius v m̄r̄ jn Jesse Juwels huse by der nygen porte, jarlikes aff to gheuen v β.

Anno dñj m^o ccccc^o j^o des vrygdages vor letare, do deden 68 Vedder Brun vnde Peter Esgysson rekenschopp vor Ebby Jebson, vnde Hans Jebson wedder karen wart jn Vedder Bruns stede; do hadde sunte Laurencius in deme houetstole cc m̄r̄ vnde xvij m̄r̄ ij β, sunder de xv m̄r̄, de by deme rade staan.

M ccccc vnde iij.

58

Jtem Jes Jwerson de boddeker hefft viij marck up syn hus, dat ander gelt nha Hans Benneke, dath hus licht twysken Hans Erbo vnd Ingebrest Dey.

Jtem Meyne Namenson ter xviij marck yn dath hus, dath dar 14 horde Tuke Kalleson tho, belegen by Claus Bruns hus.

Jtem Fedder Brun ter sct̄ Laurencij ix r̄ ḡ myn viij β.

Jtem Peter Eskelson ter sct̄ Laurencij ix r̄ ḡ myn viij β, hyr is nyne settinge vor, to sunte Myggaelys dage nu to kamendes de helfete rente vt vnde de helfte to pachken.

Anno dñj m ccccc vnde sosz ame anderenn dage Laurencij 39 hebben wy Fedder Brun, Peter Eszgisson vnde Boye Oversch̄r heten sryuen dussze nagescreueñ articule, welker inbryngen de renthe van sancti Laurentije broderschupp vnde gilde, vnde ys benomelick yn geteckent de husze, dar szodān gelt yn ys, als na gescreuen steyth, midt der broder wyllē.

Jtem ersthenn Hermen Thomslegers hussz xx m̄r̄.

Jtem yn dem suluestenn husze x m̄r̄, welker anlanget zeliger Peter Barscher.

Jtem Boye Ouerscher x m̄r̄.

Jtem yn Peter Schomakers hussz xij m̄r̄ luð negeszt Hinrick 40 Poszt belighen.

Jtem yn Langhe Detleffs hussz xxviij m̄r̄ belighen by vnszere leuenn frowenn kerkenn.

Jtem Fedder Bruns hussz xiiij m̄r̄e lub.

[Jtem jn her Nygelsszensz husz jn Ramszherde, dat nu Vedder Brun horth, ysz in xxiiij m̄r̄ vnde ysz dat erste gelt].

Jtem Namen Modersson hússz súden negest Clawes Bruns hússz v m̄rk lub.

- 41 *Jtem Meye Namensson hussz, dar zeligher Tuke Kallisson wandhe, norden negest Clawes Bruns hussz, xviiij m̄r̄e lub.*

[Jtem dar sulueszt vorwiszede Peter Eszgysson xv m̄r̄e lub].

Jtem Peter Eszgysson hussz xiiij m̄r̄e lub.

Jtem Jes Jwersson eyn kymer yn Ramszherde viij m̄r̄e.

Jtem yn Mas Grumsson hussz aff gon syde sunthe Gerdrudt, dar Marqwardt Daa yn wánde, x m̄r̄e.

Jtem Jep Becker inme Ramzherde xvj m̄r̄e belegen jegennu de borchwech, vnde is dat erste gelth.

- 42 *Jtem yn Oluff Schomakers hússz yn Ramszherde by Jes Ows-son hússz beliggen xiiij m̄r̄e. Der hefft vns quyth gemaket Gerdrut Hansses vnde Peter Hansson.*

Jtem yn sunthe Laurens bode beleggen norden vnnser leuen frowenn kerckhoff, dar yn wánth Jeppe Norywth, xxxij m̄r̄e lub, dar he yárlick aff geuen schall iiij ß vnde ij m̄r̄e effte alle hallff yár xviiij ß.

Jtem yn Hans Freszen hússz xx m̄r̄e lub.

Jtem Jens Schroders hússz xx m̄r̄e, belegen súden Jwnghe Sunke.

- 43 *Jtem yn Margrethe Hemmens hússz xx m̄r̄e, dar yune wánth Hacke, suden Junghe Sonneke.*

Jtem Clawes Wreed j m̄r̄e.

[Jtem Fedder Brun iiij m̄r̄ vorseten rente van syn sons wegen Haken in deme husze jme Ramzherde].

Jtem j r̄e gulden hefft eyn wedewe tho Tostorppe, welker vormáls hadde Johan Tymsszón tho Sunderuppe.

Las to Bardrop j r̄insche gulden vor j koe.

- Anno dñi millesimo quingentesimo sexto effte ame yáre du-
sent vyffhundert vnde vj, rekenden de olderlude des lages vnnde
broderschuppe sancti Laurentij, vnde bleff de houctstóll auer
all wyssze renthe, beszunder de xv m̄r̄e, welker de rath by sick
hefft, als im vorgescreuē steyth, vnde de broder warenn dar
44 mede eyn parth auer, als Clawes Goltsmidt, Clawes Wrede,

Frelde Screder, Laurens Tucksson, Tordt Kleynsmidt, Nyssz Bosson, Marquardt Bodeker vnde ander merer; vnde de olderlude wareþn Peter Eszgisson vnde Boye Ouerschær; alle tidt tho guder Rekenschuppe.

Jtem yn deme húsze, dar zelige Tuke Kallisson in wanede, ⁴⁵ norden negeszt Clawes Bruns hussz by der nygen portenn hefft sunte Lauerens xvij m̄r lub.

Jtem noch hefft Peter Eszgysson yn deme suluestenn husze xv m̄r lub, de xij m̄r vorwyszet he dar yn, dede he yn szyneme husze hadde, vnde de ij m̄r gyfft he dar tho deme gades denszte, szo dat de veffteyn m̄r blyuen by den anderen; ock betughe ick Jacobus Olauj prester bynnen Flennszborgh, Sleszwikes stichtes, dat de erszamen Fedder Jenson, borger bynnen Flenszburgh, wanafftich bynnen Flennszborgh by vnszer leuen frowen kerckenn, hefft de vorgescreuenn xv m̄r deme vorgescruen Peter Eszgisson tho gesecht vnde vorwizet yn deme vppgenanten húsze Tuke Kallisson,* dar jegenwardich was Nys Smydt borgemester tho Vlenszborgh, Marquart Hessz vnde Clawes Schomaker borger dar sulueszt.

Jacobus Olauj notarius
propria manu ss^t.

Anno xv^e vnd x desz mandages na Laurentij rekende wy ⁴⁶ Fedder Brun, Boye Ouerscher vnd Peter Eskelszen mydt Hake Brun, dat he sunte Laurensz bleff schuldich iij m̄ lub vnd ij β van vj iar nasthande renthe.

Jn deme suluen dage rekende wy dre vorscr̄ jn Vedder Brunsz huse, dat de houetstol ysz clxxxijj marck.

De tofft twyschen Marten Ryszenbarge vnde vnszer leuen frowen kercken horth sunte Laurentius vrye vnd qwydt.

Anno dñj xv^e xiiij des anderen dages na sunte Laurencij ⁴⁷ weren hyr ouer vnde an wy brodere des lages vnde gylde sunte Laurencij, so dat Boye Ouerscher dede rekenschop vp vtgyfft vnde vpboringe vor vns Fedder Brun rathman, Fretleff Schroder, Pael Jenson, Thomas Jebson, Klaues Kluwer, Mychel Bundson, Jens Schroder, Marquart Statsknecht vnde ander brodere, so dat sunte Laurencius blyfft schuldich vj m̄ ij β vnde ij wytten

van wegen der buwinge des huses sunte Laurencij by vnsere leuen vrouwen, do Boye Ouerscherer olderman.

Jtem de summe aller houetstol ys hundert m̄ vnde lxxvij m̄.

Jtem de clxxvij m̄ auerantworde wy vorschreuen brodere de olderluden benomptlyken Boye Ouerscher vnde Paul Jenson.

Jtem ame suluesten dage rekende wy vorbeñ alle summe vnde houetstol, de sunte Laurencius hefft in huse bynnen Flensborgh, so dat de olderlude scholen alle jar vth manen xj m̄ vnde xj β.

- 44 Jtem Marquarth Daa heff(t) x m̄ an syneme husze, xx β renthe vp Michelis.

Jtem Namen Modderson v m̄ jn syn hus, dat ys dat erste gelt.

Noch jn Vedder Bruns hus xx m̄, rente j m̄, dar nu jnwanet Detleff Peterson.

Anders Ludsson vnde Jens Ludsson brodere hebben van sancti Laurens gelt jn erem~~e~~ husze x m̄, rente viij β.

- 46 Jtem anno. dñj m ccccc vnde xv don kregen de f(o)rescre~~e~~ x marck, de staen in eren boden vp de no(r)der syde, er namen is genommet Andreas Luddeson vnde Jens Luddeson jn her Nicolaus Haxstedes huse.

- 56 Jtem so ghaff ick Boye Ouerscher vth viij β vor ij punt wasses to altarlycht, noch xvij β to makelen gaff ick Paul Karedreyger.

Jtem noch viij β vor ij punt wasses to bôrlicht vnde xvij β to makelon.

Jtem de kercher iij β alle iar vor susteren vnde broderen to biddende.

Jtem so vaken als men begencknisse holt xvij β vor broth, dat gelt neme wy van der ouerlopende rente, de w̄ den prester geuen.

30.

19. Maj 1379.

Statuter for S. Gertruds Gilde i Flensborg med Fortegnelse over Medlemmerne af Gildet til 1509, samt nogle Optegnelser om dets Formue, Ejendomme, Indtægter og Udgifter til 1496.

Efter den originale Gildebog i lille 4°, som bevares i Marie-Kirkens Arkiv i Flensborg. Den bestaaer af 28 Pergamentsblade, hvortil bagefter er hæftet 1 Papirblad. Optegnelserne, som jeg har forsøgt at ordne, staa spredte mellem hinanden¹. Statuterne ere forhen trykte i Clæden, Mon. Flensb. I. p. 679—682.

NOTA, quod sub anno dominij m^o ccc^o lxx^o ix^o jn die ascen- 22
sionis domini conuiuium beate Gertrudis virginis cum consilio
discretorum ac honestorum jn ciuitate Flensburgensi commoran-
cium, videlicet consilio Petri Jwl, proconsulis, necnon aliorum
consulum jbidem existencium, venerabiliter permansit jncoatum,
ac modo singularj consilio et voluntate Johannis Andersson pri-
mitus fuit jnchoatum, tutoris eiusdem conuiuii ac senatoris exi-
stentis, et aliorum fratrum, videlicet Jacobi Remschyder et Jacobj
Crember et Thuconis Hedæ, ibidem dicencium stholbrodere, talj
condicione inter eos prelocuta, quod quilibet frater alium in suis
necessitatibus et angariis die noctuque in quantum potest verbis
ac factis fideli subsidio omni modo adiuuabit. Jnsuper, fratres
et sorores tanto subsidio pauperes peregrinos ac exules, versus
istam ciuitatem peruenientes, quanto proprios conuiuas, fideliter 23
adiuuabunt. Jnsuper, jn suis sepulturis fratres et sorores corpora
mortuorum tam egenorum quam diuitum ad ecclesiam pro ip-
sorum animabus deum subrogando debent imitarj². Jtem con-
uiue duo vnum denarium, conuiua vnus obolum in relaxacionem
animarum ipsarum necnon omnium fidelium defunctorum debent
presentare. Jnsuper, ipsis cum iiii^{or} candelis conuiualibus, necnon
veste preciosa, que dicitur baarclede, nitentur auxiliarj. Jnsuper,
quod, quocienscumque conuiuium prenotatum a fratribus et so-
roribus fuerit conuiuatum, seruitores duo, qui fratribus et soro-
ribus reddunt honorem, vnum grossum presentabunt; seruitor
vnus v denarios porrigere debet. Jnsuper, fratres nostri nobis
in Christo dilecti ac sorores vnusquisque caueat se de moribus

¹ Jeg har ved Trykningen brugt samme Betegnelse for overstreget Skrift o. s. v., som ved de to næstforegaaende Gildebøger; kun skal jeg bemærke med Hensyn til Medlemsfortegnelsen, at der i Haandskriftet fra S. 24 til 46 er trukken en skraa Stræg over hver Side, uden at jeg dog derfor har ladet denne Del af Fortegnelsen trykke med Kursiv Skrift. — ² Maaske Skrivfejl for: *comitarj*.

inhonestis et sedeat pulchre sine strepitu, sicut in aliis bonis conuiuiis permanet conseruetudo.

[Senere Vedtægter:]

- 53 **A**nno domini m cccc in deme xxvij jare an sunte Gertrudes dag. Dyt is de willekor der brodere jn sunte Ghertrude laghe, dat se hebben afset dat lyk schot vnde mysse penynghe vppe bescheden ghelt, jeselyk par volkes j β to sunte Ghertrud dages alle jar.
- 54 Dyt sint de ghenen, de den wilkor vunden jn deme houe des dinghiste dages na sunte Gertruden dage: Hans Smellyngh, Peter Brun, Magnus Krok, Gris, Tydeke Clemmer, Pawel Erechesson, Mattes Beyer, Jesse Beker.
- Jtem schal hebben de bode, dede brynght de dar dot js bolk vnde lycht van sinen broderen vnde susteren, j witten penynghe vnde j multiid brodes van den suluen doden.
- 16 (1498). **D**at lach sunte Gerdrut schal men holden in sunte Vitus dach, ofte mit wilkore der oldermannen.

[Fortegnelse over Gildets Medlemmer:]

- 24 **J**sti sunt fratres in conuiuiio sancte Gertrudis virginis.

Primo:

Jesse Andersson cum vxore.	Jtem Andreas Hardebo.
Jtem Thuco Hede cum vxore.	Jtem Strangy Aurifaber.
Jtem <i>Wyllbern Martinsson cum..</i>	Jtem <i>Iacobus Institor cum vxore eius.</i>
Jtem Hennichinus Thyleffson.	Jtem <i>Thymme Grolle.</i>
Jtem Mathyas Ebbysen.	Jtem Johannes Petri.
Jtem Johannes Nicholaj.	Jtem Boecius Hoornyngh.
Jtem (Rasur.)	Jtem Rygel Jensson.
Jtem Wryk Nikylson.	Jtem Kally Thugyson.
Jtem <i>Jepe Schonigh cum vxore eius.</i>	Jtem Iacobus Jensson.
Jtem Johannes Mykylson cum vxore eius.	Jtem Thusy Jensson cum vxore eius.
Jtem Hinricus Petrij.	Jtem Johannes Friis cum vxore.
Jtem Mathias Krooch.	Jtem <i>Thomas Paychson.</i>

- 25 Jtem Kanutus Nykelson cum vxore eius.
 Jtem dñs Johannes Jenson.
 [Jtem dñs *Wernerus*].
 Jtem pater Gardianus, [videlicet Johannes Skaafteleyng].
 [Jtem frater Albertus].
 Jtem dñs *Nicholaus Laasson*.
 Jtem dñs *Wyde*.
 Jtem Gerardus Kooster.
 Jtem frater Nicholaus Pauli.
 Jtem dñs Fedderus Nykelson.
 Jtem Hinricus Winman.
 Jtem *Conradus Thigelsclager* sua cum vxore.
 Jtem Jens Hermanson.
 Jtem Paulus Ludychini [cum vxore].
 Jtem Wylbern Jensson de terra Frisie.
 Jtem Buggy cum vxore sua.
 Jtem Haanse Friis.
 Jtem Kanutus Jenson.
 Jtem N. Cabup.
 Jtem Hinricus Wlf sua cum vxore.
 Jtem Petrus Institor.
 Jtem Jesse famulus Thuconis aduocati.
 Jtem Jesse Peterson.
 Jtem N. Nøthhoweth.
 Jtem *Ebby Spooresmyth et vxor eius*.
 Jtem Petrus filius Langhe Anders.
 Jtem Pidder Bundison et vxor.
 Jtem Petrus Aggyson.
 Jtem Nicholaus Faber et vxor.
- Jtem Jacobus Friis cum vxore sua et filia.
 Jtem Jesse Brun cum vxore.
 Jtem Jesse Magenson cum vxore.
 Jtem Hagen Pistor cum vxore.
 Jtem Rycht cum vxore.
 Jtem Claus Institor cum vxore sua.
 Jtem Haartuicus cum vxore.
 Jtem Jeesse cum vxore.
 Jtem Jacobus Remsnyder cum vxore sua.
 Jtem Hennike Svenssone.
 Jtem Nicholaus Bundeson cum vxore sua Cristina.
 Jtem *Schaake Lochk*.
 Jtem *Jernhath*.
 Jtem Claus Brvuer.
 Jtem *Stupeke cum vxore*.
 Jtem Gerardus cum vxore qui dicitur Remsnider.
 Jtem Esbernus de Hwdorph cum vxore.
 Jtem Jesse Pederson de Hudorp cum vxore.
 Jtem *Arnoldus Schynner* cum vxore.
 Jtem Jesse Moose cum vxore.
 Jtem Mathias Friis cum vxore.
 Jtem Martinus Koc cum vxore sua.
 Botilda Nighels. 28
 Jtem Nicholaus Pank eius maritus.
 Jtem Hinricus Rykeland.
 Jtem *Cristina Bannekes*.
 Jtem Nisse dictus Muule.
 Jtem Lydichinus Sartor.

- Jtem *Lydyke* Tyhelschlager cum vxore sua.
- Jtem Haquinus Kymmer.
- Jtem Cristina Alsenges.
- Jtem Jens Anderson.
- Jtem Petrus Lusowe.
- Jtem *Brand Cremer*.
- Jtem Jacobus Beschleger.
- Jtem Jesse Pederson.
- Jtem Trugillus Sporesmyth.
- Jtem Laasse Druken cum vxore sua.
- Jtem *Ghodeke Aurifaber*.
- Jtem vxor ipsius.
- Jtem Mathias Sthensson.
- Jtem Symoon cum vxore sua.
- Jtem Cristina vxor Petri Ogeson.
- Jtem Cristina Petersdoter.
- Jtem Ose Eskylsdater.
- Jtem Ose Gødekes.
- Jtem Modder Petersdater.
- 29 Jtem Kay in domo Hinrici Sculte.
- Jtem Marin Thorkylsdater.
- Jtem Lille Marinæ.
- Jtem Cristin Ebbysdater.
- Jtem Beghe Reepslager.
- Jtem Metthe in domo Tuconis Hede.
- Jtem Growe Jnge.
- Jtem *Gunner Hayes*.
- Jtem Cristin Lasses.
- Jtem Suster Janykes.
- Jtem Cristin Alsynghs.
- Jtem Cristin Wides.
- Jtem Cristin Mathys.
- Jtem Beech.
- Jtem Ryghes Thydeskdater.
- Jtem dña Grethe de castro Nyhūs.
- Jtem And vxor Petri.
- Jtem *Martinus Portator cum vxore*.
- Jtem Claus Mason cum vxore.
- Jtem *Hinricus Gedychini cum vxore Cristina*.
- Jtem Botilda Jacobi.
- Jtem *Wynter cum vxore*.
- Jtem Petrus Baaghson cum vxore.
- Jtem Nisse Jul. 30
- Jtem Thuco Blateman cum vxore.
- Jtem Syge Petri.
- Jtem *Petrus Schytthe cum..*
- Jtem *Taleke Scrams*.
- Jtem *Margareta Sonekes*.
- Jtem *Nicolaus Tascheman*.
- Jtem Esbern Smyth cum vxore.
- Jtem dñs Nicolaus Mattisson cum Suster ancilla.
- Jtem dñs Johannes Hermenson quondam in Lecky, cum Grete ancilla.
- Jtem Tuko Nighelson.
- Jtem Henneke Vêrst.
- Jtem Hans Ludikeson cum vxore.
- Jtem Hinrik Sweryn, Mette vxor.
- Jtem Petrus Ebbeson.
- Jtem her Peter Rygelsen, heut ut geuen syn jngank.
- Dñs Lydych filius Sweryn.
- Jtem vxor Iuuari Katerina de Spithael.
- Jtem *Nis Petrusson cum vxore*.
- Jtem Tomas Brun cum vxore.
- Jtem Andreas Nilsson.
- Jtem Ghese.

- Jtem *Hans Mûlswen.*
S*wen Hynde cum vxore.*
 Marin cum sorore sua.
 Cristin Tamisdater.
 Tomas Rex cum vxore.
 Pyber.
 Mert et Ciscil.
 Cristin que fuit cum Trugillo
 Sporsmyt.
 Bo Pederson in Heldevath.
 Nis Jenson cum vxore eius.
 Vllest.
 Claus Kymer cum vxore.
 Dñs Swen in Sederup.
 31 **S**ybbe Mikils.
 Otto serwus ipsius.
 Micael Broderson cum vxore sua.
 Dyre Backyns.
 Mert Maber cum filia sua Inge.
 Pat̄r noster Thora.
 Katerina Clemens.
 Cristin Hennekis cum filia Dyre.
 Ciscil vxor Nicolai.
 Bolde Petri dater.
 Ciscil Vbbys.
 Katerina Gant.
 Mert Nikils.
 Jeppe Finbo.
 Mert Iensys.
 Nicolaus Paysyn cum vxore sua
 et cum filia sua.
Mates Brun et Katerina vxor
 eius.
Acer Garn et Bodil vxor eius.
 Jens Monacus et vxor eius.
 Thyre Mickels.
Jtem Nes Cristernson in Vezeby
 habitans.
- Jtem Hans wander Helle.
 Jtem Esgy cum vxore eius.
 Jtem Hynryk Repesclaer cum
 vxore sua.
 Jtem Katerina Lilla filia Boldæ
 Bredefod.
 Jtem Inge Weuerst.
 Jtem Thora Laassis.
 Stackyt Ose.
 Jtem Hermen Svedefar.
Jtem Rvsup cum vxore sua.
 Henne Forman est plenus frater 32
 in conuiuio sancte Gertrudis.
 Jtem Hennyng Scøth.
 Jtem Nys frater Boecii Fabri.
 Jtem Lasse Houet et vxor ipsius.
 Jtem Boye Fedderson cum vxore.
 Jtem Bolde Peders.
 Jtem Beche Pipers et filia ipsius.
 Maryne Nigels dater.
 Maryne Jeppes dater.
 Cristina Reffe.
 Katrina Jeppes.
 Siburgh Nigels.
 Thorde Pederson.
 Petrus Basuner et vxor eius.
 Thyre Juth.
 Savennyng.
 Maryne Thyedels dater.
 Jeze Lambersth.
 Gvne Clawes.
 Thyre Pvdēsøch.
 Danyel Glazemester cum sua
 vxore.
Bern Remscnider.
 Hans Remscnider.
 Hans Steneforth.
 Cally Kory.

- Hans fan Ølzen cum vxore.
 Gebbel Fredeland cum vxore
 sua cum filio suo.
 Kanutus Ankerson.
 Wylken Haferland.
 Heyne Hastenbek ciuis in Hy-
 teshoo.
 Merth ancilla dñj Nicolay Lau-
 rencii.
 Thyderik Pyber cum vxore.
 Lvdeke Thydemanson.
 Jesse Booson cum vxore.
 33 Clawes Sartor cum vxore.
 Hans Muremester.
 Jesse Pedersson cum vxore.
 Sister Nafnes.
 Clawes Dytmerskæ cum vxore.
 Pippier cum vxore.
 Petrus Mabber.
 Henryk Heldehorn cum vxore.
 Tuky Mathesson.
 Knut Bagher cum vxore.
 Thette famula.
 Senece Boyesson.
 Mert Peders.
 ■Filia Stubbe Smydes.
 Petrus Mølner cum vxore.
 Henneke Rømescotel cum matre
 sua.
 Martinus Messemaker cum vxore.
 Abel Lydemans cum filia sua.
 Cristina filia Nicholay Foghet.
 Jtem Proykhana cum vxore.
 Jtem Acer Aluerson cum vxore.
 Jtem Claues Fudhens swen.
 Jtem Jnge Peders dater cum
 Trugillo Spoor Smyth.
 Jtem Hans fan Beregum.
- Tyky Mylscuen.
 Hans Krøpelyne.
 Nysse Schytte cum vxore.
 Maryn famula Cecilie Oves.
 Hans Werkmester cum vxore.
 Jtem Hemme Thygelsclager cum
 vxore sua.
 Jtem Kaye Nabys.
 Katerina Petrj.
 Jtem Bolde Martens.
 Jtem Nycholaus custos cum vxore
 sua.
 Jtem Jahan filia Johannis Frize.
 Nicholaus famulus.
 Lyne Peders.
 ■Jtem Elena Lasdater. 34
 Jtem Thyre Matisdater.
 Jtem Bundi Remsnider cum
 vxore.
 Jtem Jes Knyfsmyt.
 Jtem Hennic Werchmester cum
 vxore.
 Jtem virgo Elesby Gundi Frisis
 dater.
 Jtem Mette Hardboysdater.
 Jtem Hans Cruse cum vxore.
 Jtem Eggert Cruse.
 Jtem Ghisigk Stochoor cum filia.
 Jtem Met Ionsdater van Alze.
 Jtem Mester Gooske.
 Jtem Hennic Bonnigh.
 Jtem Jes Thordson.
 Jtem Swert Fisker cum vxore.
 Jtem Skele de Nouo Castro.
 Henneke Schutte.
 Jtem Marina Truelsdater.
 Jtem Las Moze.
 Jtem Gyde cum Botilda Martins.

- Botilda Hennekes dater.
 Jtem Botilda Hymes.
 Jtem ancilla Tiderici Piber.
 Jtem Mart Fosdater.
 Jtem Tyre Knutjs dater.
 Jtem Claus van Berghen.
 Jtem Bertram Mynter.
 Jtem Tuco Timmerman et Cecilia vxor eius.
 Jtem Cristina Nielsdater.
 Jtem Jngiburgh Clawisdater.
 Jtem Bo Sebson.
Jtem Iesse Brwn cum vxore.
 Jtem Yngeborgh Iesses.
 Jtem Henneke Bennych.
 Jtem Nicolaus custos cum vxore sua.
 Jtem Nisse Hayson cum vxore sua.
 Jtem Pidder Bovengh cum vxore.
Jtem Thoord Joonson.
 Jtem Tomas Stokebusk.
 Jtem Mychel Nyiekerke.
 Jtem Petrus Brwn.
 Jtem Hermand Cornob.
 Jtem Fedderus Helwit cum vxore sua.
 Jtem Pidder Anningh cum vxore.
 Jtem Symon Remesnider cum vxore.
 Jtem Iacobus Knvtson.
 Therkylda cum Peter Skvtte.
 Mette cum Vplogger.
 Meyeke.
 Cristina Stringis.
 35 Lasse servus Trugilli Spõrsmyt.
 Hauerlant.
 Marquart Mestmaker cum vxore.
- Herman Beyermand cum *Svugere*.
 Vxor Hans Sprynch.
 Berent Knochenhower cum vxore sua.
 Boldewan cum vxore sua.
 Gyseke Pelzer cum vxore.
 Ingwarus Jensson.
 Grote Kõrt Rossov.
 Johan Bvlowe.
 Koort Rvst cum vxore sua.
 Jeppe Nigelsson.
 Martinus Hanneman cum vxore.
 Matias Jepson.
 Jeppe Bager cum vxore sua.
 Hans Goltsmit cum vxore sua.
 Grete Copperscleger.
 Stamer Anders.
 Cønneke.
 Mathias Kymer cum vxore sua.
 Nisse Olefson cum filio suo.
 Marquard Swartencop.
 Gude.
 Nisse cum vxore sua.
 Anders Dyegen cum vxore sua.
 Clawes Blome.
 Jtem Stamer Anders cum vxore.
Jtem Terkil Wercmester.
 Hans servus Terkilli.
 Hinrich Scroder.
 Folcmer.
 Mester Peder cum vxore sua.
 Nisse Laurensso.
 Andreas Wiltson.
 Michael Petri cum vxore sua.
 Gunder Clemens.
 Cycel Peders dater.
Botilda Peders.

- Lasse Booson.
 Elina Laurentii Rub.
 Jtem Abel Clementis cum filia.
 Euerd Krember cum vxore.
 Jesse Krember cum vxore.
 Merte Loges.
 36 Jtem Per Bastower cum vxore.
 Jtem Arnoldus Sasse cum vxore.
 Jtem Geret Sorebek.
 Jtem Lasse Ienson.
 Jtem Hermen Wile.
 Gisike cum Botilda Roolfs dater
 [vnde Grete. vnde Katherine
 ere kindere].
 Skeefmake cum vxore [et filia
 Heynike].
 Mester Hans cum vxore.
 Hans Fresenholth cum vxore.
 Hans Kistemaker.
 Bocius Portator cum vxore.
 Ebbo Synger cum vxore.
 Fedder Folquardson cum vxore.
 Broder Kymber.
 Jesse Iacobi cum vxore in domo
 Hartvici Carnificis.
 Katerina Pepermølersk.
 Jesse Stuth.
 Jtem Hans Swertvegher cum
 vxore.
 Jyries Portator.
 Petrus Knap cum vxore.
 Cecilia Petri Piscatoris.
 Jacobus Nicolaison.
 Jtem Hennichinus Scinner.
 Jtem filia Iacobi Carnificis.
 Andreas Petri.
 Jtem Iohan fan Ymbekh cum
 vxore.
- Jtem Hinricus Bastower.
 Jtem Callo Martini cum vxore.
 Jtem Nisse Mason.
 Jtem Tyco Ebbison.
 Jtem Anno Knutson cum vxore.
 Jtem Cecilia Ebbis.
 Jtem Botilda Petri.
 Jtem Rødæ Annæ.
 Jtem Waburg Iarekokers cum
 filia.
 Jtem Iens Gamil cum vxore.
 Jtem Kynike Jensdater.
 Jtem Botilda filia Tyconis.
 Mette Trillebyt.
 Jtem Jes Pederson cum vxore.
 Jtem Paulus Petri cum vxore.
 Jtem Janhan Strongyson.
 Jtem Pedær Nighelson.
 Jtem Gunne Per Knep filia
 fratris.
 Jtem Andreas Hvnsftv cum vxore 37
 Møder.
 Jtem Federus Hæwet.
 Jtem Staffen Piscator cum vxore.
 Jtem Tyre Sünkes.
 Jtem Inghe mater Petri Ebbi-
 son.
 Jtem Cristina filia Gherardi
 Dyeken. 7
 Jtem Geze Hornborig.
 Jtem Sile Peders.
 Jtem Martinus Tygelsclager.
 Jtem Las Trugillisson.
 Jtem Matis Clauisson.
 Jtem Jes Niclesson.
 Jtem Jacob Schriuer.
 Jtem duo pueri Kanuti Tymmer-
 mandis, satisfecerunt pro toto.

- Jtem Nicolaus Akdorp et vxor sua.
 Jtem Andreas Lylienberch.
 Jtem Hinrik Kruse.
 Jtem Ebby frater Petri Ebson
 et Jeppe filius ipsius Petri.
 Jtem Peter Hardebo.
 Jtem Botild vxor Nickels Oues-
 son.
 Jtem Hans Marquardesson.
 Jtem Mette Jøns dochter.
 Jtem Johan Jøns dochter.
 Jtem Johan Voghel cum uxore.
 Jtem Hans vamme Harte.
 Anno dnj m^o cccc xxviiij jn
 sunte Gertrude dage.
 Here Esberen Matson.
 Here Jens Lasson, satisfecerunt
 pro introitu ambo.
 Dñs Johannes Broderi dedit
 jntroytum.
 Hans Lussen vnde sin hus-
 (vrowe) gheuen vt ere inganc.
 Gereke Becker vnde syn hus-
 wrowe Maryn, de hebben ut-
 geuen eren jngank.
 Egert Kok vnde syn husvrowe,
 se hebben vt gegeuen eren
 jngank.
 Jtem Las Man vnde syn hus-
 vrow heft vt geuen syn jngank.
 Clawes Kremer dedit jntroytum.
 Nis Ryggelson et vxor dederunt
 introitum.
 Ernigart in bastowen.
 38 Jtem Marine Henninges.
 Jtem Thormit Yønson.
 Jtem Hinrik Osenbrugghe cum
 vxore.
- Jtem Grete filia Erici.
 Jtem Mette ancilla Peder An-
 niges.
 Jtem Kerstine Swens dochter.
 Jtem Hans van der Lyppe.
 Jtem Marine Clementes.
 Jtem Grete Hermans dochter.
 Jtem Jesse Mikkelson.
 Jtem Hennyng Hans Malers
 sone.
 Jtem Peter Nickeson.
 Jtem Jesse Nyggghelson in Knüt
 Beckers hus.
 Jtem Mathis Kremer.
 Jtem Peter Bodyker cum vxore.
 Jtem Hermen Becker cum vxore.
 Jtem Knwt Duryng cum vxore
 et Poppe filius suus.
 Jtem Hans Kremer.
 Jtem Herslef cum vxore et cum
 filia, alle iar iij sol. vor sin
 jargelt vp sunte Wolborch.
 Jtem Hinrik Naghel cum vxore.
 Jtem Peter Knap cum vxore.
 Jeppe Wise cum vxore. 39
 Jtem Hinrik Kannenghiter cum
 vxore.
 Jtem Knut Benedictusson, de
 mit Hinrik Pollen was.
 Jtem Jøns Keltringh cum vxore.
 Jtem Gheze Mickels.
 Jtem Jesse Blekenisvaar, en
 dregher.
 Jtem Herman Schutte cum vxore.
 Jtem Kerstine Nassches
 Jtem Grete Hauerlandes
 Jtem Elze Yønsdochter
 Jtem Kerstine Yønses } desse ghin-
 ghen yn an
 sunte Gher-
 truden
 daghe.

- Jtem Tydike Zanderson et Kerstine vxor sua.
- Jtem Bertold Scroder vnde Reynborch sin wif.
- Jtem Anders Blakhorn cum vxore Helenen.
- Jtem Clawes Beghel.
- Jtem Yuer, dar heft Clawes Voghet vor louet vor alle broke.
- Jtem Anders Drake.
- Jtem Tuke Drake.
- Jtem Mette Hinrikes, dar steit Marquart Mestmaker vor.
- Jtem Iacob de mit Hinrik Kanenghiters is.
- Jtem Peter Schaffer de smyd.
- 40 Jtem Tymme de Esbern Sporsmedes dochter heft.
- Jtem Vrolik, in sunte Gerdruden daghe.
- Jtem Enghelke Goltsmyd cum vxore Sundwyd.
- Jtem Dyderik Pyper cum vxore, in sunte Gerdruden daghe.
- Jtem Gheze Tydikens dochter van Amerunghen.
- Jtem Jesse Kote cum vxore.
- Jtem Lyne Peders.
- Jtem Ymer cum uxore.
- Jtem Godike Mestmaker cum uxore.
- Jtem Jesse Waken.
- Jtem Haken Bûndyson.
- Jtem Hans Wilhelms, Voghels Ketelbûtes stalbroder vnde Elzebe sin husvrowe.
- Jtem Kaye Logisdochter, vp sunte Wolborch.
- Jtem Peter Peterson.
- Jtem Henneke Esberanson.
- Jtem Czissel Oues
- Jtem Kerstine hern } vp sunte
Laurencius
dach.
- Jtem Dyderikes maghet }
- Jtem Hans Yonson }
- Jthem Gheze Trûwels dochter des ridders.
- Jeppe Stenson cum vxore et 41 filia Wolborch, Beneke Hayieson vir eius.
- Jtem Langhe Abele.
- Jtem Jesse Boson cum vxore.
- Jtem Jesse Arfasson cum uxore.
- Jtem Jeppe Torkelson cum vxore et Anna filia eius.
- Jtem Elzebe Luders.
- Jtem Jesse Wijt cum uxore.
- Jtem Nysse Jønson vp dem holme, jargelt vp sunte Wolborch.
- Jtem Zissel Peders.
- Jtem Hans Ludekensson.
- Jtem Kaye Svønæs dochter.
- Jtem Tammes Jønson cum vxore.
- Jtem Jesse Werkmeyster, jargelt vp sunte Gerdruden dach.
- Jtem de blynde Helyne, vnde er man.
- Jtem Hans Wittenberch cum uxore.
- Jtem Reemboldus vnde sin wif.
- Jtem Nisse Johansson vnde Helene sin husvrowe.
- Jeppe Peterson Truwelses knecht.
- Haken Peterson.
- Henneke Strangison.
- Peter Trumper.

- 12 Peter Prik, *an sunte Gherdruden dach iargelt.*
 Jeppe Tymmerman cum vxore et filia Thure.
 Olef Nickelson.
 Jesse Rubbe cum vxore.
 Anne Olaues dochter.
 Suster Peters.
 Marquart Vleghe.
 Hans Make cum vxore.
 Namen Truwelses swagher cum vxore.
 Ghunny cum vxore.
 Ogy Jepson cum vxore.
 Nyse Hinrikesson vnde Kaye sin husvrowe.
 Peter Ebson.
 Wolter Schepingh cum vxore Telse.
 Vedder Jacobson cum vxore.
 Gheze Horneburghes.
 Steffan Visscher, jargelt vp sunte Michel.
 Jacob Tzerrentin, jargelt vp sunte Michel.
 Symon Jønson, jargelt vp sunte Michel.
 Lyne her Dankleues dochter.
 Katherine Jepes.
 43 Beke Reymers to dem hilghen gheyste.
 Peter Lebeke de dregher cum uxore.
 Reynolt Becker cum uxore.
 Hans Vløghel cum uxore.
 Peter Froddesson cum uxore.
 Tuke Nygghelson de tymmerman cum uxore.
- Wykbolt.
 Merte Jesses.
 Loue Ebbison cum uxore.
 Hans Batstouer cum uxore, vnde Katherine erer moddern dochter vnde Peter er knecht.
 Jeppe Kymer cum uxore.
 Køpikē Goltsmyd cum uxore.
 Anders Husvaghēt cum uxore.
 Peter Lok cum uxore, et filio suo Nyssen.
 Gharhardus de dreygher cum uxore.
 Jeppe Teghelslagher cum uxore.
 Tuke de tregher de Jønson het cum uxore.
 Øse Yonses.
 Anders Peterson cum vxore, jargelt vp pinghisten.
 Peter Mertenson de dreyer.
 Peter Volradesson, jargelt vp pinghisten.
 Wernike Knokenhower cum uxore et cum filio, jarghelt vmme sunte Michelis daghe.
 Kerstine Koses vnde ere dochter.
 Ghunne Kottes, vp pinghisten jarghelt.
 Yde Mannisdochter, jarghelt vp 44 pinghisten.
 Herman Schutten swagher cum uxore.
 Jtem Kaye Mannisdochter, jargelt vp pinghisten.
 Thure Scholdisdochter.
 Timy Dregher et vxor eius.
 Jesse Andersson de dregher cum uxore.

- Jesse Nygghelson cum uxore
Lunde.
- Gherdrud Dytlesdochter.
- Jesse Peterson cum uxore.
- Hans Kijl, jargelt vp vastelaent.
- Kaye Tonisdochter.
- Hinrik Zoltwedel cum uxore
Beken.
- Thort Scroder cum uxore Jn-
ghen.
- Ture Peters.
- Lucie Lasses.*
- Heyse Werkmeyster cum uxore,
jargelt vp sunte Gerdruden.
- Kaye Breywot.
- Syuert Tukesson } jar gelt vp
Olef Mattesson } vastelaent.
- 45 Hinrik Nyendorp cum uxore.
- Marquart Markgrewe, jargelt vp
sunte Wolborch.
- Lasse Atzerson cum uxore.
- Pluch Peterson, jargelt vp sunte
Wolborch.
- Agnes Nissen Tymmermannes
wif.
- Hans Schoningh de batstouer
cum uxore.
- Kerstine her Arfast deye.
- Ghunne jn deme stouen.
- Esschel Yonson cum uxore.
- Jtem Truwels Biuk cum uxore.
- Jtem Sween vnde Jesse Henne-
kesson, jargelt vp pinghisten.
- Clawes Tammesson, jargelt vp
pinghisten.
- Jtem Anders Peter, jargelt vp
pinghisten.
- Laurentz Detlefsen cum uxore.
- Annyke Tammesson cum vxore.
- Merte Kellebekes.
- Elze Bytze, jargelt vp sunte
Ghertrud dach.
- Jnghe Maper, jar gelt vp sunte
Johans dach.
- Jesse Quast.
- Ghude Peters.
- Marine Menghes.
- Peter Schol vnde sin wif.
- Kerstine Scol.
- Jesse Becker cum uxore. 46
- Thore Henneke Stokers wif.
- Helyne Petersdochter.
- Botyld Yønsdochter.
- Clawes Lembeke, jar gelt vp
sunte Michel.
- Meyster Hinrik cum uxore.
- Peter Mengh cum uxore.
- Talke her Marquardes, iargelt
vp paschen.
- Jnghe Esberns.
- Pawel Peterson, jargelt vp sunte
Wolborch.
- Marine Knytes, jargelt vp sunte
Wolborch.
- Jesse Hansson cum uxore.
- Mette Hans dochter.
- Hans Peterson cum vxore.
- Taghy Johanssone.
- Johan Peterson.
- Johan Jepson, jargelt vp pin-
ghisten.
- Mette Schøyers, vp sunte Wol-
borch jargelt.
- Tuke Jepson, jargelt vp sunte
Wolborch.

- Peter Niggelson to deme hil-
ghen gheiste, iargelt vp sunte
Wolborch.
Like Vet cum uxore.
Mette Rolefs.
Mattes Beyer.
Kort Tasschenmaker cum uxore.
Hebbele Jwens } vp sunte Michel
Ermegart Cordes } jargelt.
- 47 Mathis Niggelson cum uxore.
Jwer de bode in vnser vrouwen
laghe.
Mamme Wabbenson cum uxore.
Peter Schutte cum uxore.
Peter Frese to Knut Pollen hus,
jargelt vp Wyennacht.
Jeppe Mattesson de dregher.
Peter Tammesson de smyd, jar-
gelt...
Jeppe Grumson, vxor eius.
Telse Ketelbuters, jargelt vp
sunte Ge...
Katerina uxor Petri Jønson.
Katherina Peters.
Grete Cordes.
Thore Hinrikes.
Geye Jeppes, jar gelt vp sunte
Gerdruden dach.
Juncvrouwe Mette.
Bo Witson.
Hinrik Koler cum uxore.
Jeppe Olefson *cum uxore.*
Hans Køler cum uxore.
Elze Niggelsdochter.
Jeppe Möller cum uxore.
Jeppe Jønson.
Brvn der statknecht cum vxore.
Zisse Broder Hicson wif.
- Fünyssche Kerstine.
Asser Nisse cum uxore.
Jeppe Wise de vorman cum
uxore.
Gunner Thords kē.
Guy Jesses kē.
Jes Karlson kē.
Anno dñj m^o cdxxix,
do wan Hans Vrese vnde vrowe
Dorethe sunte Gertrud bro-
derschop.
Staffen Truningh.
Met Knudes.
Anne her Esberns quin.
Kyrstyn Anders datter.
Ghysel Nighelson.
Jeppe Swenson.
Hermen Clusenner.
Kune Peters.
Hans Wittenborch.
Peter Tammesson cum uxore
Ghunne.
Kerstine Uinckes.
Kerstine Brandes.
Hans Hennincson.
Clawes Peterson.
Botelt Enghels.
Brun Blumenberth, iar(gelt)
vmme pinxsten.
Curt Ghordelser.
Katherine Bastouers.
Peter Schudbery ch vnde syn
husvrowe.
Thord Pederson.
Hans Krysternson.
Jes Horwad.
Bol Kallysz kē.
Jacob Mesmaker cum vxore.

- Cissel Torsdochter, Cayie Jeppes filia eius.
 Peter Jonson.
 Jesse Nigelson.
 Thûre Eskels.
 Mette Laurenciusdochter.
Eryc Wulfbyter.
 Hinric Crop.
 Jesse Anderson, Mert vxor eius.
 Ghûde Marquardes.
 Curt Knochenhower, vxor eius.
 Botelt Hermens, de ghyft ere iarghelt to sunte Wolborch daghe.
 Hermen Vpleghgher, vxor eius.
 Rode Hans cum uxore.
 Peter Anderson et vxor eius.
 Abele Hinrikes.
 Grumme Peterson cum vxore.
 Lemmeke Pelsers cum uxore.
Jesse Karleson.
 Adam.
 Volret Zeebeke.
 Nisse Tammesson.
 Nisse Truelsson.
 Taleke Truels dochter, Nisse frater eius.
 Clawes Arffasson.
 Gûryth Hinrikes.
 Thûre filia eius.
 Hinric Wermester et vxor.
 Mette Cotes.
 Namen Smedes moder.
 Wolter Schepers wyf.
 Jesse Tydecson.
 Caye Tammes.
 Gunne Hildebrandes, jarghelt circa festum Michahelis.
- Botelt Lûdekes.
 Hayie Boonson, vxor eius.
 Jons Hayieson.
 Engghele.
 Jon Staf.
 Jesse Caarleson cum uxore.
 Pawel Ose cum uxore.
 Hummer et vxor eius.
 Euerd Scroder cum vxore.
 Boie Frese.
 Bo Becker cum vxore.
 Jeppe Belt.
 Eze Nighels cûn, iarghelt in 49 die ascensionis dñj.
 Hans Wytte cum uxore de be-
 kermaker.
 Jesse Hinricson.
 Ose Lasses.
 Botelt Schinckels dochter.
 Jver Peterson.
 Peter Nighelson cum uxore sua
 Anne.
 Ghese.
 Cristine Scholt, vmme sunte
 Ghertrud daghe.
 Tûke Booson.
 Grete Hanses.
 Jesse Peterson, vmme sunte
 Mychel daghe.
 Botelt Peters.
 Peter Hinricson.
 Brant cum uxore sua.
 Mattes Cristernson cum uxore,
 et filius eius, Knut Mattesson.
 Clawes Mûrmester cum uxore.
 Jnghe Lebekes.
Peter Wermester.
 Hermen Nigelson cum uxore.

- H**eyne Lûdekes.
 Erik Coster cum uxore.
 Botelt Swens dochter.
 Tûke Berteltson.
 Elyne Peters.
 Nysse Wisel cum uxore, cum
 filia ipsa, dat iarghelt vmme
 sunte Wolbor.
 Katherin Wilfongs.
 Boye Arfastson cum uxore Gudde.
 Botilt de Clawes Wernows wif is.
 Tugi Bager cum uxore Margrete.
 Kirstine Knwds.
Drewes Rodenborch de sedeler
 vnde Este sin husvrouwe.
 Hans Schacht eyn bômhower.
 Jnghe Abebû, gaf eren jngank vt.
 Gru Laghesson vnde sin wiff
 worde broder vnde suster des
 sondages na sunte Wolborghe
 dage.
 Mette Peterssen dochter, gaf eren
 inganc vt.
 50 **N**ysse Glurorne.
 Rouer vnde sin maghet.
 Mattes Truelson cum uxore,
 mater eius.
 Anders Munc cum uxore.
 Juncvrowe Abele.
 Juncvrowe Jnggheborch.
 Lasse Peterson de Wercmeyster.
 Peter Nighelson.
 Peter Ruprap, desse ghift lik-
 schot.
Jesse Tammesson cum vxore.
 Lasse Mattesson cum vxore.
 Peter Ryckelson cum vxore.
 Eric Jenson.
- Tort Jenson cum uxore.
 Jnghe Peters.
 Botelt Jesse Wises dochter.
 Clawes Booson.
 Jesse Nighelson.
 Nisse Sutor cum uxore.
 Lasse Nighelson cum uxore.
 Ghûde Peters cum filia.
 Detlef Myckelson.
Anders Pallyeson
 Peter Hinricson
 Jesse Claweson
 Hans Nighelson
 Peter Sutor.
 Erik Bort.
 Nisse Tâkeson cum uxore.
 Mattis Rauen.
 Clawes Wernowe.
 Jesse Peterson cum vxore.
 Torkel Tymmerman cum uxore.
 Mattes Velkenner, iarghelt vmme
 vastelauende.
 Mette Schowes.
 Jesse Pallyeson.
 Anne Marquart Mesmakers doch-
 ter.
 Peter Tortson.
 Torkel Peterson cum uxore.
 Abele Schedemakers.
 Kerstine Jesses.
 Esgy Deen.
 Serit (?) Gregorius.
 Jesse Pors cum uxore.
 Cristine Lasses.
 Kerstine Per Anderson husfruwe.
 Mattias van der Heyde cum
 uxore.
 Nisse Truelson.

} jarghelt vmme
 sunte Mychels
 daghe

- Hans Scroder.
 Arfast Swenson cum uxore.
 Esbern Jenson.
 Hans Bybowe.
 Grete Rethaghens.
 Bent Laghe.
 Anders Elefson.
 Hans Wernicson.
 Jwer Lagherson.
 Jeppe Torkelson.
 Bent Magnusson.
 Hinrik Jngwerson.
 Nanne Tubis.
 Hans Matson.
 Tuke Vndscmyt cum uxore.
 Jnghe Clawes Cremers wyf.
 Peter Arste.
 Lasse Nighelson.
 Johan Ebbison cum uxore.
 Jesse Cristernson.
 Per Truelson cum uxore.
 51 **P**eter Puc cum vxore.
 Hans Hoppenner.
 Else Ludekes dochter.
 Thure Jonsdochter.
 Elyne Jonsdochter.
 Peter Nighels.
 Anne Herde cun.
 Arst cum uxore in curia spiri-
 tus sancti.
 Anders Mattesson.
 Marquart Leue.
 Anne Clawes dochter. +
 Ogghy.
Swen Scroder.
 Boo Olefson cum uxore et cum
 filia.
 Jesse Jepson.
- Nisse Hinricson cum uxore.
 Nysse Hemmyncson.
 Byorn Jesson.
 Jesse Andernson.
 Jeppe Peterson.
 Jnghe Truels maghet.
 Hermen Cruckeman.
 Hinric Jenson cum uxore, iar-
 ghelt vmme sunte Wolborch.
 Jesse Peterson.
 Hinrik Pelser cum vxore.
 Nisse Bundison cum uxore.
 Taleke Peters.
 Godborch cum uxore.
 Johan Suenlink cum uxore.
 Eric Jepes.
 Jwer Stapel, iarghelt vmme
 sunte Wolborch.
 Peter Brun cum uxore.
 Hans Haghenberch.
 Hermen van Munster.
 Clawes Pelser.
Nisse Frese.
Caterin filia Bunke Broder-
 sons.
 Kaye Munks vnde ere dochter
 Cristyne.
 Mette Claweses.
 Luder Nauenson.
 Powil Iebson.
 Katerin Hermensdater.
 Nis Truwilson.
 Nis Iebson cum uxore Mergrete.
 Anders Ienson.
 Botild Frelous dater.
 Tomas Hopener.
 Ludeke Pren.
 Ludeke Anderson cum uxore.

Tale Bertowe mater Detlevi	Engilke Blankenstèn cum uxore.
Bastowers.	Dreüs Nyendorp.
Volret Tymme.	Clawes Witte Lemmekenson.
Mammy Jenson.	Kay Wilkens.
Nisse Lasson.	Ludeke Winter.
Lasse Jeppeson.	Oliff Nielson.
Vicke Plesse.	Clawis Hün.
Hermen Nigheson cum uxore.	Mattes Nielson cum uxore.
Bernt Wolers.	Jes Truwilson.
Hennynk Becker.	Per Ogson cum uxore Jnge.
Peter Cremer.	Jahan Bòs.
Elsebe Warnes.	Nisse Nighelson } iarghelt vmme sunte 52
Beneke Broderson.	Nisse Frese } Wolborch.
Jesse Erebo cum uxore.	Lasse Munc.
Hans Gronewolt.	Eric Nighelson cum
Hans Tammesson.	uxore
Clawes van Croppe.	Vrouwe Tale mater } jarghelt vmme
Jacop Scriuer cum uxore.	dñj Erici } sunte Wolborch.
Clement Pawelson.	Lasse Nighelson cum uxore.
Clawes Clensmyt cum uxore.	Jeppe Tammeson.
Mattes Bole cum uxore.	Anders Nighelson.
Haken Lageson.	Peter Cremer.
Gozeke Slore.	Jesse Johanson.
Torkel Nyghelson.	Moder Mattesses.
Johan Croc.	Moder Mattes.
Wilken Leuenowe.	Nisse Moller cum uxore.
Hermen Yngeson.	Otto Tegelslegher cum uxore.
Callye Vreddericson.	Mette Nighels dochter.
Peter Preen cum uxore.	Anders Goltscmyt cum uxore.
Ketel Iurienson cum uxore.	Swen Perborson.
Stephen Semyt cum uxore.	Magnus Crok cum uxore.
Hermen van der Molen.	Hans Iepson cum uxore.
Hans Nighelson.	Jesse Hennikson cum uxore.
Jons Fedderson.	Agnus Fedders.
Pawel Dorswen cum uxore.	Elyne Jensdochter.
Anders Truelson cum uxore.	Mette .. ubers.
Steffen to Ustorp cum uxore.	Andreas Tymmesson.
Jesse Janson to Kysbû.	Ghude Annes dochter.

- Detlef Bastouer.
 Henneke Bundison.
 Lasse Berntson.
 Peter Nighelson.
 Henric Vos.
 Jeppe Schutte.
 Nisse Booson cum uxore.
 Peter Tammesson.
 Bundy Deen.
 Jesse Laurenson.
 Hans Grabowe.
 Fedder Luderson.
 Henneke Peterson.
Tügi Broderson cum uxore sua.
 Vrouwe Grete van Refse.
 Broder Junge vnde Bunke Bro-
 dersøns stefdochter, [Elina
 vxor].
 Peter Tamson, Tammes Smedes
 son is.
 Jes Person, Ies Karlsøns knecht
 is.
 Hans Prikkil.
 Jessz Tamson cum vxore.
Hinric Sture cum uxore.
 Olde Osen.
 Henneke Beneke Broderson
 knecht.
 Anne Beneke Brodersons maghet.
 Nisse Peterson.
 Peter Brun cum uxore.
 Kerstine Lockes.
 Eler Jonson cum uxore.
 Jeppe Jernhat.
 Henneke Hoppenner.
 Mattias Visscher.
 Kersten Visscher.
 Nisse Gammel cum uxore.
- J**ver Gundison.
 Lüder van der Wysch.
 Clawes Crok.
Peter Holste cum uxore.
 Peter Cremer cum matre sua.
 Katherine Peters.
 Nisse Jonson.
 Haken Truelson.
 Jesse Langhe cum uxore.
 Peter Drucken cum uxore.
 Anders Jüte.
 Lütke Jesse.
 Clawes Witte.
 Thomas Peterson.
 Jtem Kört Hanson.
 Vrouwe Byate.
 Peter Laurenson.
 Kersten Daa.
 Clawes Mü.
 Moly Gotscalcson.
 Marquart Schutte.
 Jon Peterson.
 Hermen Kokemester.
 Clawes Dusthamer.
 Clawes Kotelberch.
 Peter Nighelson.
 Peter Pawelson cum uxore.
 Lasse Mattesson.
 Mattes Swas.
 Merten Jenson.
 Vrouwe Johan Iacobes.
 Swen Sagher cum uxore.
 Jesse Myckelson.
 Anders Jenson.
Jorden Becker cum vxore.
 Hinrik Stelter.
 Kersten Werkmester cum vxore.
 Marine Iesses dicti Nødehoweth.

- 53 Clawis Peterson.
Cissel Andersdater.
Lawe Eyson cum uxore Mette.
Hans Kok.
Bernt peltzer knecht.
Ghosk Holk.
Ghereke Vynke.
Hans Knûppel.
Jes Knûtsyn.
Hans Evertson cum uxore Lyne.
- 17 **A**nno domini mcccc in deme
xxvii iare,
do wart Drewes Lvdeker vnde
sin husvrowe ene broder vnde
soster.
Jtem Hans Funke cum vxore.
Jtem Katerine Trvvels.
- 18 **A**nno dnj m^o cd^o xxxij^o die
Phylippi et Iacobj jntrauit
in conuiuio sancte Ghertru-
dis primo:
Tûke Torkilson cum uxore Ker-
styne.
Otte Lembeke gaf vt sinen in-
ganc.
Clawes Bart vnde sin husvrowe.
Henninch Scroder.
Jeppe Tordesson cum sua et
ancilla.
Hinrik Bûs en scroder.
Kerstyne Benekes.
Steffen Trunyngh.
Ghese Gronowes.
Radleues husvrowe.
Kerstine er suster.
Pawel Pren.
Tuke Bere.
- Brede Else vnde ere dochter
Kaije.
Eller Overscherrer vnde sin hus-
vrowe vnde Wolborch vnde
Doretea sin dochter.
Trûwels Namenson.
Hans Brûn vnde sin husvrowe.
Jnghe Akebâ.
Marrine Boldersleue.
Nisse Iurenson j bagher.
Kaie Jeppes.
Heseke Peters.
Jeppe Kiner vnde sin hûs-
vrowe.
Lasse Tukeson vnde sin hûs-
vrowe Kaie.
Johannes Smiter cum sua. 19
Scheneueld cum sua et avunculo
suo Reymer.
Peter Janekson cum sua.
Hans Pors cum sua.
Riggel Ionson cum sua.
Jesse Riggelson cum sua.
Bertelt Remesnider cum sua cum
filiabus Elizabet et Lenken.
Mette filia Hinricj Wittenborch.
Hans Hennikson.
Peter Schonewint.
Esbern Acerson.
Hans Birch cum sua.
Wolborch.
Jesse Peterson Bekker vnde sin
husvrowe.
Bannek Hayson cum sua.
Tvui Hesel cum sua.
Clawes Peper cum sua.
Diderik Pyper cum sua.
Marine Refes.

- Mette Weuersk.
 Clawes Swinghe cum sua.
 Kaye Dudesches.
 Mette de mit her Broder denet.
 20 **A**nders Bekker cum sua vxore.
 Jon Tugheson.
 Gert Bekker cum sua vxore.
 Katerine Fedders.
 Hartwich Kremer cum sua.
 Abel Mesmakers.
 Jesse Miccelson.
 Cristine Bertoldes dochter.
 Clawes Kremer cum sua vxore.
 Hans Zideler filius Drewes.
 Jesse vnde Ture.
 Laurens. . . .
 Otte T. . . cum sua vxore Wendell.
 Bernt Bartman cum vxore.
 Anno dñj m (cd) xxxvj.
 Rykke Ekkers.
 Sine Oleues.
 Marine Achtorpes.

 Hans Murmester.
 Osy Pauvels dochter.
 Grete Muremesters.
 xxxvij.
 Geze Eggerdes.
 Hans Vinman cum sua.
 21 Reyneke Ditmers.
 Hans Haverlant vnde sin husevrowe Mette.
 Peter Swenson vnde sin husevrowe Ghæde.
 Tvke Ref.
 Marine Knvtes dhocter.
Jtem Marquart Nyelson.
- J**tem Geze Peters dochter.
Jtem Lasse Pwke cum uxore Toue et filia dicta Elena.
Jtem Mette Hinriks.
Jtem Hans Kerstens.
Jtem Jesse Nielson Ghrijm cum uxore Meerte.
Jtem Tomas Arstson dictus Kat.
Jtem Bernt Wolderzee vnde sin wiff Mette.
 Jacop Bødeker vnde sin wijff Mette.
 Lûtteke Merten vnde sin wif Anne.
Hans Maler.
 Peter Bosen.
 Hans Bose de goltsmit et vxore eius.
 Hans Slûter en becker.
 Anno dñj m^o cccc^o xlv. 15
 Do wart Anders Hennekeson broder in desseme laghe vnde syn husevrouwe Tete suster.
Jtem Mette Lasses suster in deme laghe.
Jtem Lucie Berns dochter suster in deme laghe.
Jtem Klawes Budelmaker (cum) vxore.
Jtem Kattrine de bastover maget.
- E**lsze Hinrikes. 2
 Her Luder vorstender.
 Botelt Remsnyder.
 Hans Wachter.
 Laurens Smyt cum vxore.
Jtem Marquart Scroder cum vxore.

- Jtem Lassz Andersson cum vxore Anna.
- Jtem Ellyn Broderss dochter.
- Jtem Jeppe Bennison cum vxore.
- Jtem Jurryn Ketelson.
- Jtem Thottes Matson cum vxore eius.
- Jtem Kerstyn Vggilges vnde Mette er dochter, Jaspascer eius.
- Jtem Brandenburg vnde syn wiff.*
- Jtem Kel Kelson.
- Jtem Hans Petri myt Elze vxore eius.
- Jtem Anne Peters dochter.
- Jep Tamson Marine vxor eius, Hunt frater.
- 3 Jtem Erick Peterson cum vxore.
- Jtem Hinrik Leuennowe cum vxore.
- Jtem Tunsnysze pelzerknecht.
- Jtem Jesse Manszen cum vxore.
- Jtem Hinrik Bernszen cum vxore.
- Jtem Broder Hinrik.
- Jtem Tammes Scroder cum vxore.
- Jtem Peter Lasson cum vxore.
- Jtem Hans Busche cum vxore.
- Jtem Marquart Scroder cum vxore.
- A**nno dñi etc. lxxxij.
- Hinrik Poste.
- Erick Jepson cum vxore Kay.
- Broder Boke cum vxore Botyl.
- Jesse Bunsson cum vxore Ynghe.
- A**nno dñi m cccc lxxxij jar.
- Claves Laurenson cum vxore.*
- Hans Arntson cum vxore.
- Laurens Wrede cum vxore.
- Nis Sywertson cum vxore.
- Michel Pauwelson cum vxore.
- Hans Brun cum vxore.
- Clawes Wrede cum vxore.
- Marcus Grapengeter.
- Hinrik Hotfylter.
- Tord Kleynsmyt cum vxore.
- Tydke Bodeker cum vxore.
- Kalli Becker.
- Albert Busch.
- Hans Frese cum vxore.
- Laurens Schomaker cum vxore.
- A**nno dñi m cccc lxxxiiij.
- Bernt Degener.
- P**eter Jebson cum vxore.
- Danel.
- Hans Gry.
- Kerstyn Gøerikes.
- Hans Vrese.
- P**awel Torkelson vnde Sile sin 12 husvrwe.
- Ghert van deme Hamme.
- Jtem Hans Dwer...
- Jtem Eggert Bybow...
- Jtem Anders Palson vnde syn...
- Hinrik der horn....
- Hartwich Wuner.
- Wobbeke Hartiches dochter.
- Gude Boes.
- Hans Luttekemeyer.
- Hinric Bälle vnde sin husvrwe.
- Mester Diderik vnde sin husvrwe.
- Kort Droghe.
- Ebby Knokenhower cum vxore Metten.

- Jesse Stolemaker vnde sin hvs-
vro Talke.
- 13 **T**ammes Peterson vnde syn hus-
frowe.
Tugi Boson vnde syn husfrowe.
Hinrik Bruer.
Ellyn Hinrikkesse.
Marrin Lasses doctor.
Fridrik Tam. . . .
Hinric Jonson cum sua vxore.
Gertrud de juncvrowe.
Heylwich her Pawels maghet.
Mette Ysleues.
Katerine Bøysenborges.
Hans Bvrsowe cum vxore, pro
ea Anders Bekker.
Cristine Buses.
Crystine Peter Ogson maghet.
Langen Mannen dochter vnde sin
sone.
Johanna Ieypes dochter.
Arnt Scroder.
Hinric Prutze cum vxore Ka-
terina.
Katerineke Hinrikes dochter.
- 16 **A**nno lxxxvij fratres sancte
Ghertrudis.
Jtem Detleff Rickstorpp.
Jtem Hinrik Moller vnde sin
werdynne Wolborch.
Jtem Clawes Dreger.
Jtem Jesse Petersson.
Jtem Hermennus Nicolai cum
vxore.
Anno xcvi.
Jtem Mas Anderson cum vxore.
- Jon Person cum vxore.
xcvij.
Jurigen Bartscherer, Sizsel sin
husvrowe.
Boi Scroder.
Las Holchk.
Loue Geriksen.
Per Nigelson.
Anders Tidechksen.
Hermen Ruter cum vxore Wol-
deborgh.
Knut Jensson.
Martinus Niclae.
Johannes Hynrikson.
Jons Iacopsson cum vxore.
Andreas Petersson cum vxore.
Elsow Nys Vryssz datter.
Anno dñj xcviij in die Viti
et Modesti intrauit in fra-
ternitatem nostram:
Luder Klipkenmaker vnde Pe-
ter Schomaker van der Wis-
mer vnde sin mede broder.
Anno v^c.
Detlef Tomsleger.
Hans Iepson cum vxore.
Arnde Tamson.
Katherine Raleffes.
Nis Fivian.
1509 introitum 27
Per Iepson dedit.
Hans Peterson.
Jacob Rudbeke.
Claus Hanson.
Kerstine Iepson.
Marquart Statknecht cum vxore.

[Optegnelser om Gildets Ejendomme, Formue, Indtægter og Udgifter:]

Na godes bort xiiij^c iar in deme viij iare in dem paschen. ⁵⁶
 Jtem witlik sy iū oldermannen vnde stól broderen in sunte Ghertrud lage, dat wy myd Asser Nes alzo syn over en worden, dat he dat eertryke, dat dar dwers over em lycht in der wester syde, dat heft he gheuen to sunte Ghertrud laghe in als sulker mate, dat de oldermanne in sunte Ghertrud laghe scolen em alle iar dar van gheuen viij m̄r gheldes, de wilen dat he levet vnde syn bedderve wyf, erer en na dem anderen; vnde want dar de olderlude af settet werden, de dar denne na komen in ere stede, de scolen de suluen viij m̄r gheldes gheuen alle iar úth Asser Nes vnde synen wyve, de wile dat se beyde leuen, erer en na dem anderen. Jtem wan se beyde dôt syn, so scal dat eertrike anders nummende to horen wen sunte Ghertrud laghe ane jengherleyge ansprake der ernamen; so scalme erer ok dencken laten in godes denste, de wile dat sunte Ghertrud lagh waren mach.

Na godes bort m̄ iar vnde cccc jar in deme viij iar in deme ⁵⁷
 paschen, do blef Reyneke Becker sculdych in sunte Ghertrud lagh xx m̄r, dar steyt syn halue hof vor, dar he ynne wonet; vor de xx m̄r scal he viij sol^e eng^e gheuen, also langhe dat he vnde de olderlude syk verdreghen konen.

Jtem is Reyneke Becker schuldych sunte Ghertrud laghe x m̄r lub, dar steyt syn halue hof vor.

Jtem is Truels Sporsemyt schuldych sunte Ghertrud laghe ij m̄r lub. Jtem is Anders Husfoghet sculdych sunte Ghertrud laghe iij m̄r lub. Jtem is Iesse Peterson sunte Ghertrud laghe schuldych ij m̄r.

In deme negheden iare to sunte Micheles daghe so is Haken Semyd ij iar renthe sculdych, de renthe is xij sol^e eng^e, dat houetghelt is ij punt eng^e, dat ghelt is he sculdych sunte Ghertrud laghe, dar steyt syn halue hus vor, dar he inne wonet.

Jtem is Merte Jesses sculdych sunte Ghertrud laghe ij punt engghels, dar settede Langhe Hans eren haluen hof vor vppe dem menen dynghe sunte Ghertrud laghe.

Jtem is Andreas Husvoghet schuldich sunte Ghertrud laghe ⁵⁸
 vj m̄r lub.

Jtem is Truels Sporsmit schuldich sunte Ghertrud laghe
 v m̄r lub.

Jtem is Truels Sporsmyt schuldych sunte Ghertrud laghe vij m̄r lub.

Jtem is Truels Sporsmyt schuldich sunte Ghertrud laghe xvj m̄r, de borde he vp vmme sunte Mycheles daghe in deme xix^o iare.

54 *Jeppe Wise is schuldich sunte Ghertrud laghe ij solf enghes.*

56 *Jtem gheue wy olderlude in sunte Ghertrud laghe dher brodere iijj m̄r lub vmme paschen in deme xvij iare.*

15 *Anno dominj m cccc xlv, do weren tho hope her Nyclus vnse prester vnde Hans Smyter vnde Anders Hinriksson vnde Ludke Preen vnde Jorden Bekker vnde Ekerd Barscher, Arnt Scroder vnde Thort Schroder, do hadde dat lach alles gheldes nycht mer dan lvj m̄r vnde hundert tho voren, vnde dyt was do Twy Hesel vnde yk Hinrik Prutze worden stolbroder.*

8 *Anno dominj millesimo cccc^o liij des neghesten mandaghes vor palmen, do weren to samende Tuwi Hesel vnde Hinrik Prütze de vorstendere des laghes sunte Ghertrudes vnde leten bescriuen de schulde des suluen laghes also hir na steyt.*

Steffan Trunigh de heft xx lub m̄r, dar heft he syne toft, de beleggen is in Rammesherde, vor scotet deme laghe vppe enen wedderkop, vnde Nisse Brun vnde Anders Smadder sint gud vor de rente.

Jtem Hans Becker, de dar want in Euerd Scrodens hus, de heft xx lub m̄r van deme laghe, dar heft he vor scotet sin hus vppe enen wedderkop.

Anders Wylre de heft x lub m̄r van dem laghe, dar heft he vor scotet sin hus vppe enen wedderkop.

Truels Tymmerman heft x lub m̄r van dem laghe, dar heft he sin hus vor scotet vppe enen wedderkop.

Jtem Hans Tilsson heft x m̄r lub van dem laghe sunte Gertrudes, dar heft he vor scotet syn hus vppe enen wedderkop.

Bernd Sorenhaghen de heft x m̄r lub, dar heft Ghereke Schoemaker vor louet.

2 *Anno dominj m cccc lx ij altera die sancte Gertrudis, summa sacerdotis sancte Gertrudis et beate Gertrutis virginis est cc m̄r vnde xv m̄r, singulis computatis, presentibus dñs Johannes Kornepage vikarius eiusdem capelle, jtem prouistes tunc temporis Nissz*

Alssen, Yuer Scroder et in domo Jwer Scroder Silunt, Hans Wentflet, Jurren Ketelson.

Jtem Nisse Klensmid heft x mark, dar heft Nisse Luchtink 10 vnde Nisse Alsink vor gelauet. Vortmer heft sunte Gertrud in Luteken Hotvilters hus x mark, dar heft he sin hues vor vorschotet vppe enen wedderkopp.

Jtem in Tuwy Hessels hus heft sunte Gertrud xx mark, dar heft he sin hues vor vorschotet vppe enen wedderkopp.

Jtem Michel Gris heft x mark lub, dar heft he sin hus vor vorschotet vppe enen wedderkop.

Jtem so heft sunte Gertrudes lach x mark lub in der dwerboede by Hans Tilsen hus, dar gift Bloke de rente aff.

Jtem so is Yesse Rigelson stolbroder worden in Hinrick Prutsen stede, do hadde sunte Gertrud twe hundert marck tovoeren, do stunt dar noch gelt bauen ene mark van ener swarten kogelen, viij schillinck van Hinrick Visscher, jtem enen roden hoyken van Kort 11 Scasth, dar hebbe ik aff gekregen ene mark vnde ene swarte kogelen ok ene mark.

Jtem so hebbe ik Yesse Rickelson vnde Twy Helsel betalt viij β , dat gelt krech Hinrick Prutze.

Jtem so lete wy de lichte maken, de stunden ij β vnde x mark.

Jtem so heft sunte Gertrud xx mark lub jn Nisse Jorers swagers hus vppe enen wedderkop.

Jtem so gaff ik vj β vth to bekekere(?), de sunte Gertrudes broder kregen.

Jtem soes schillinck to hakelwerk.

Jtem so hebbe ik Jesse Riggelson vp gebort xx mark, dar hebbe ik vor vorschotet myn hues vppe enen wedderkop.

Jtem so heft Boye Nysson x m̄rck, dar heft he vore settet to pande dat verde pard van syneme huse gheschotet vppe enen wedderkop.

Jtem so hebbe wy maket xv m̄rck van rente vnde van ghuder lude abnisse, dat ik Jes Ryghelson vnder my hebbe, dar hebbe jk nene wysse vore set, vnde annamede dat to sunte Mychelis daghe, do men screff jn dat lxxvij jar.

Jtem Mette Hans Brunen schomakers wyff, de heft x m̄rck 7

van deme laghe sunte Gherdrudes, dar hefft vore schotet de beterynghe eres huses vppe enen wedderkop.

Item Nis Clensmyt hefft x m̄rk, dar hefft he vor schotet de beterynghe synes huses vppe enen wedderkop.

Item Pawel Vrese [Jens Ascerson bi sunte Gerdrud.] hefft x m̄rk van sunte Gerdrudes laghe, dar hefft he syn halue hus vor schotet vppe enen wedderkop.

Item Anders Hune xx m̄rk van sunte Gerdrudes laghe, dar hefft he syn hus vor schotet vp enen wedderkopp.

Item Clawes Wulluff xj m̄rk etc.

Item anno dominij etoꝝ lxxx, do was de sume des gheldes sunte Gerdrudes laghe cc m̄rk vnde xxxij m̄rk.

Item Las Andersson vj m̄rk etc.

Item Nis Jesson i Rammesherde iij β jarlukes renthe in sineme tofte.

12 Item Erik Sebson, de dar wanet achther Seuerin Scroder an der suluen tofte, x m̄rk.

Item Jeppe Peterson Anken Scutes manne x m̄rꝝ, dar steyt sin hus vor vppe enen wedderkop.

5 Anno dominij millesimo quadringentesimo octogesimo nono, don weren vorsammelt de brodere van sunte Gertrudes laghe to Nisse Altzinghes huse des mydwekens na passchen, don dede Nisse Altzinck rekenschupp vnde Michel Pawelsson quam in sine stede.

Item Clawes Wulff heft van sunte Ghertrudes laghe xj m̄rꝝ vppe renthe, vnde sin hus vpp enen wedderkopp.

Item Anders Hund hefft xij m̄rꝝ vppe sin hus vpp enen wedderkopp vnde renthe dar aff to geuende.

Item Hans Wintuelt heft xx mark vppe sine tofft vppe enen wedderkopp vnde renthe dar aff to geuende.

Item Tord Smyt hefft x mark an sin hus vppe enen wedderkopp vnde de renthe dar aff to geuende.

Item Nisse Altzinck hefft x m̄rꝝ an syneme huse vp enen wedderkopp vnde renthe dar aff to geuende.

Item Mester Peter Klockengheter heft xx m̄rꝝ vpp sin hus vp enen wedderkopp vnde renthe dar aff to geuende.

Item Lasse Andersson vj m̄rꝝ an siner tofft vpp enen wedderkopp vnde de renthe dar aff to geuende.

Jtem Mette Bruns x m̄r̄ vppe ere toft vpp enen wedderkopp 6 vnde de renthe dar aff to gheuende.

Jtem Nisse Klensmyt vppe sin hus vnde tofft x m̄r̄ vpp enen wedderkopp vnde de renthe dar aff to gheuende.

Jtem Hans Rigghelsson hefft xxxv mark van sunte Gertrud vppe sin hus vnde erue vnde dar renthe van to gheuende.

Jtem Hans Brun hefft x m̄r̄ vppe sin hus vnde erue vp enen wedderkopp vnde de renthe dar aff to geuende.

Jtem Marin Hansson hefft an ereme huse iiij β van sunte Ghertruden wegen ewighe iarlike renthe.

Jtem Mette Iensson hefft x mark vppe ere hus vnde erue vpp enen wedderkopp vnde renthe dar aff to geuende.

Jtem Hinrik Steffens heft xv mark vppe sine tofft, vor de renthe is gud Nisse Brun vnde Anders Smadder.

Jtem Jeppe Petersson [Anders Eghens met Jeppe Smyt] de hefft x m̄r̄ vpp sin hus vnde hofte vpp enen wedderkopp vnde de renthe dar aff to geuende.

Jtem Hans Maricke de heft xv m̄r̄ vppe sin hus vnde erue vppe enen wedderkopp, dar renthe aff to geuende.

Jtem Oleff Becker de hefft x m̄r̄ vp sin hus vnde erue vp enen wedderkopp, dar renthe aff to geuende.

Jtem Summa summarum don was sunte Ghertrud to voren twehundert mark vnde xvj m̄r̄ vnde iiij β iarlike ewighe renthe houetstoles.

Anno dominj xcvi, jn deme anderen sondaghe na paschen, 14 do dede ik Hinrik Berntson (vnde) Mas Anderson rekenschap, dar do iegenwardich weren auer vnde al (?) genomt Michel Pawelson, Jacob Alsingh, Peter Brant, Jens Iepson vnde her Kort Tomsleger, also dat Hinrik Berntson des lages sunte Gerdrudes do tho vorne was in was vnde gelt xij β vnde iiij m̄r̄ vorbeteringhe des lages.

Jtem do suluest do was de houetstoel van des lages weggen vij m̄r̄ myn wen ij hunderth.

Jtem anno dominj xcvi des mydwekes na sunte Jacobs dage appostoli, do dede ik Michael Pawelson rekenschap van sunte Gerdruten wegen vor de erliken vramen luden by namen Jon Sampson, Hinrik Berntson, Mas Anderson, Hans Arntson, Jon

Person vnde Iacob Alssen, do was sunte Gerdrudes to vorne redes geldes in der bossze j β iij m̄r̄ vnde ij nye luchter vote, dar de lichte in stān, vnde ij nye baer lichte, de summe vij m̄r̄ dat se stunden.

Item do suluest do was ok de summe des houetstoel van des lages wegen ij hundred m̄r̄ vij m̄r̄ myn.

1 *Item Matze Anderson, seligher dechtenissze, he dede my xxvij β , iij dennsche witte tore β .*

Item so lende wy her Kordt eyynn marck lub vth sunte Gerdrutenn bussze.

Item iij punth wasszes entfangen van her Korth.

Item so hebbe ick Jón Sampsyngk vth gelecht vor wasze xv β , jtem noch ij β vor licht tho makende.

31.

21. Februar 1886.

Raad og Borgerskab i Flensborg bekjendtgjøre en Overenskomst med Raad og Borgerskab i Slesvig om Staden Slesvigs Borgeres Handels- og Jurisdiktions-Forholde i Flensborg.

Efter en af Langebek 1763 tagen Afskrift efter „Orig. membr. ex Arch. Cancell. Germ.“, der bevares i det store haandskrevne Diplomatarium i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Originalen, som efter Langebeks Bemærkning var forsynet med et vedhængende beskadiget Segl, har ikke været at finde. Forhen trykt i Noodt, Beyträge &c. I. p. 177—178. Seelen, memorab. Flensb. p. 195—196. Schlesw.-Holst.-Lauenb. Urkundensamml. II. p. 349.

OMNIBUS presentes literas visuris vel auditoris consules et ciues Flensburgenses salutem in domino sempiternam. Vniuersis constare volumus, presentibus et posteris, nos, matura prehabita deliberacione, de vnanimi consensu cum discretis viris consulibus et ciuibus Sleswicensibus, amicis nostris dilectis, tractatus et conuenciones fecisse, et bona fide promisisse, prout inferius continetur. Primo quod ciues Sleswicenses in foro et nundinis nostris merces emendi et vendendi, quociens ad nos venerint,

tamquam nostri conciues liberam habeant facultatem, non tamen possint per longam et continuam moram apud nos per longa tempora propter mercaturam exercendam commorari. Item nullus ciuis Sleswicensis apud nos debet vel possit pro debitis impediri, nec bona uel res ipsorum ciuium arrestari. Item nullus de nostris conciuibus aliquem de ciuibus Sleswicensibus trahere debet coram aliquo principe seu militari potente pro debitis seu excessibus, sed ipsum coram consulibus Flensburgensibus seu Sleswicensibus debet prius legaliter conuenire. Item nullus profugus pro debitis seu delictis quibusuis debet in preiudicium ciuium Sleswicensium securari, sed incusatus coram nobis iuri stare et satisfacere, prout requirit ordo iuris. Insuper prefatos ciues Sleswicensenses in suis iustis causis et agendis volumus, in quantum iuste et commode poterimus, promouere. In quorum omnium testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum anno domini m^o ccc^o lxxx^o sexto, in profesto cathedre beati Petri apostoli.

32.

21. Februar 1387.

Raad og Borgerskab i Slesvig bekjendtgjøre en med Raad og Borgerskab i Flensborg sluttet Overenskomst om Staden Flensborgs Borgeres Handels- og Jurisdiktions-Forholde i Slesvig. (Af lige Indhold med næstforegaaende Dokument.)

Efter en gammel plattysk Oversættelse i et Pergaments-Haandskrift (betegnet XXXI) i Flensborgs Raadstue-Arkiv. Den latinske Original findes ikke.

ALLENN, de desse jeghenwardigen breue szeen edder horenn, raedt vnnde borghere to Sleswick ewighenn heyl in gode. Willenn wetenn allenn jeghenwardighenn vnde nakomendenn, dat wy wolbedachtenn vnde beradenn mode midt eneme vulborde der beschedenenn manne rade vnde borghere to Flenszborch, vnnsenn leuen frundenn, hebben tractatus vnde endracht ghemaket, vnde vormiddelst gudenn louenn ghelauet, alse hir na schreuen steidt. Tome erstenn dat alle borghere to Flenszborgh in deme markede vnnde jn vnnsenn jarmarkede midt erenn copen-

schopp to kopende vnde to vorkopende, wo vaken see tho vnns komenn, lijck vnnsenn borgern hebbenn vriheidt midt erenn gudern; doch scholeenn se nicht eghen waninghe hebbenn, edder lange tijdt midt wesenn ere kopenschopp to driuende. Jtem nen Flenszborgher borger schal midt vnns edder mach werdenn hindert vmme schulde, ock ere gudere edder ere dinge nicht werdenn bekummerdt edder beseth. Jtem nummeth van vnnsenn borgern jemande van borgern vann Flenszborch schal theen vor jenighenn furstenn edder mechtighenn riddermateschenn man vmme misdaet edder broke, men he schal ene erstenn nach rechte vorvolgenn vor deme rade to Sleswick edder to Flenszborgh. Jtem nummeth de vorvluchtich is vmme schulde edder vmme misdaet, wat idt sy, schal werden gheleydet an vorval der borghere to Flenszborgh, men alse he vor vnns anghesprakenn werdt, schal to rechte stan, also de schickinghe des rechtes esschet. Jtem de vorbenōm borghere to Flenszborch in erenn rechtuerdighenn sakenn vnde werkenn willenn wij, so verne wij rechtlijckenn vnnde lymplijckenn dōn moghenn, vorderenn vnde bylegghenn sin. To ener tuchnissze js vnns seal hir vor ghehanget. Gheuen ame jare des heren m^o ccc^o lxxx sexto jn sunte Peters auende des werdenn apostels ad cathedram.

33.

Fløen, 21. Oktober 1394.

Hertug Gerhard til Slesvig og Greverne Claus og Albrecht til Holsten tillade Borgemestere og Raadmænd i Oldeslo at indløse tvende til Borgere i Lybek pantsatte, uden for Byen beliggende Gaarde, og give dem Pante-Skjøde paa samme. Blandt Vidnerne nævnes en Kirkeherre i Flensborg, Engelbrecht Louwe.

Gammel Afskrift i Papirs-Haandskriftet Nr. 1150 fol. (Christiern den førstes Registrant) i det store kongelige Bibliothek i Kjøbenhavn. Trykt i Schl.-Holst.-Lauenb. Urkundensamml. II. p. 409—410.

WIJ GHERARD, van godesgnade hertoge to Sleszwick, wy Clauwes vnde Alberdt, van der suluen gnade alle greuen to Holsten, to Stormeren vnde to Schowenborgh, bekennen apen-

bare in desseme jegenwardigen breue vnde betugen vor alle den
 gennen, de dessen breff seen edder horen lesen, dat wy myt
 beradenem mode, vnde na rade vnser raedgeuere, den besche-
 denen mannen Hinrike Eylardes, Corde Schuuere, Ludeken
 Muntere, borgermesteren, vnde deme gantsen rade to Odeszlo,
 vnde eren nakomelingen hebben ghegundt myt gudem willen
 vnd ghyunnen der losinge vnser twiger houe vor Odeszlo, der
 de ene belegen is buten den besten dore, den vnse vedder greue
 Johan, den godt gnedich sij, kofte van heren Hermen van Tra-
 louwe, anders gheheten van Wigersrade, ichteswanne ridder,
 vnde de andere belegen is buten den Hamborger dore, den ok
 vnse vedder vorbeñ kofte van heren Hinrike van Tralouwe,
 anders gheheten de Stolte, ok ichteswanne en ridder, welkes
 houes de acker dat meyste deel belegen is buten den molen-
 grauen dore, also dat se de vorbeñ houe losen mogen van den
 borgheren van Lubeke, den se nu to pande staet, vor achte
 hondert m̄ vnde vefstich m̄ penninghe, also to Lubeke vnde
 to Hamborgh genge vnde geue synt. Desse vorbeñ twe houe
 hebbe wy den suluen borgermesteren vnde radmannen to Odeslo
 vnde eren nakomelingen vorpandet myt alle eren tobehoringen,
 also myt wallen, houen vnde ackere, myt wisschen, weyde,
 broken, muren, toruen, myt holten, busschen, stude, myt watere,
 waterlope, myt waterstowinge, myt diken, visschen vnde myt
 visscherige, myt wegen vnde myt lantscheden, also se myt der
 grundt, droge vnde nat, in erer veltmerke vnde lantschedinge
 belegen vnde begrepen synt, myt alleme rechte vnde richte,
 hogest vnde sidest, also in hals vnde in hant, vnde myt alle
 deme dat dar to behoret, myt deme mesten vnde myt deme
 mynnesten, vnde myt aller vrigheyt vnde besittinge, also vnse
 vedder greue Alff vore vnde wy na je vrigest beseten hebben
 beth to desser tijd. Jo doch beholde wy vns vnde vnser eruen,
 dat wy visschen mogen laten vppe den vorbeñ diken to vnser
 behoff, wanner wy suluen komen to Odeslo. Vnde dyt vor-
 screuen gud schole wy vnde willen den vorbeñ borgermesteren,
 raedmannen vnde eren nakomelingen waren to ewigen tijden,
 de wile dat id ere pant is, vnde vrigen van aller ansprake enes
 jeweliken, de vor recht komen wil; vnde wes van dessen gude
 kumpt van hure vnde van ingelde, dat scholen desse suluen

borgermestere, raedmannen vnde ere nakomelinge vppe boren vnde in erer staed nutticheit keren, wor en dat euen kumpt, vnde dat schal me en nicht affsclan in der summen der vorbeñ pennyngē. Vortmer mogen desse suluen borgermestere, raetmannen vnde ere nakomelinge dyt vorscreuen gud vorsetten vnde vorpanden vor de vorbeñ summen pennyngē gestliken personen edder werliken, also dat id vns vnde vnser eruen nicht entferdet werde, sunder vnse vnde vnser eruen esschinge vnde vulbort. Vort mer hebbe wy vns vnde vnser eruen de losinge des vorscreuen gudes beholden to ewigen tijden, also dat wy dat wedder losen mogen to vnser eghenen behoeff vnde to vnser kosten to allen sunte Martens dagen bynnen den achtedagen; vnde wan wy vnde vnse eruen dat wedder losen willen, dat schole wy vnde vnse eruen deme raede to Odeslo, de denne to der tijd is, de wedderlosinge des vorscreuen gudes apenbare kundigen en jar to voren bynnen den achtedagen sunte Martens, vnde gheuen en des negesten iaes dat dar na kumpt in sunte Martens dage edder bynnen den achtedagen in ener summen achte hondert m̄ vnde viffich m̄ pennyngē, also hijr vorscreuen synt; vnde de suluen borgermestere, raedmannen vnde ere nakomelinge scholen to der suluen tijd vppeboren van den vorbeñ gude ere renthe vnde hure sunder jengerleye hinder vnde bekumminge vnser vnde vnser eruen ammetlude vnde vogede. To tughe alle desser vorscreuen stucke hebbe wy myt willen vnde myt wisschop vnse jngesegele an dessen breff ghehenget laten, de ghegeuen vnde ghescreuen is to Plone na godesbort drutteynhondert jar in deme veervndenegentigestenn jare in deme dage der hilligen eluen dusent megede. Hijr hebben auer vnde an ghewesen to tughe desser vorscreuen stucke vnse truwe mannen vnde raedgheuerer her Breyde van Ransouwe ridder, her Hinrick van deme Zee prouest to Sleszwick, her Marqwerdt Houeman domhere to Bremen, her Engelbrecht Louwe kerckhere tho Vlenseborgh, Snote van Bockwolde vnde Detleph Walstorpe knapen vnde vele andere truwe waerdegher lude.

34.

Osterhof, 15. Juni 1397.

Hertuginde Elisabeth af Meklenborg, Datter af Grev Claus til Holsten, indsætter Hertug Gerhard af Slesvig til sin Formynder. Blandt Vidnerne nævnes Præsten i Flensborg Engelbrecht Louwe.

Noget beskadiget Original i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn; Seglet er bortfaldet¹. Trykt i Michelsen, Polem. Erört. p. 75—76. Schl.-Holst.-Lauenb. Urkundensamml. II. p. 378.

WY ELIZABETH, van der gnade godes hertoghyne van Mekelnborch, greue Claweses dochter seligher dechnisse, de wandages greue to Holsten, to Stormern vnde to Schowenborch was, bekennen vnde bitughen openbar in desseme breue, dat wi den dorchlüchtigen vorsten vnde heren Gherarde, hertoghen to Sleswijk, greuen to Holtzsten, to Stormern vnde to Schowenborch, vnse leuen vedderen, myt guden willen, vnbedwngen vnde myt wol biradenem mude ghekoren hebben vnde kesen mit craft desseme breues to vnsem voremünder, also dat he vns seluen vnde vnse slote, stede, land vnde lude, vnde al vnse gud, wor wi dat hebben, voredeghedingen vnde bischermen scal, truweliken, als wi siner leue wol ghetruwen, alle de wile dat vns leuen lat in dysser werlde de gnade des almechtighen godes. Des to tughe heb wi vnse jngeszegele ghehenget laten an dessen bref, de ghegeuen is to dem Osterhoue, na godes bort dritteyn hundert jar dar na in deme seuen vnde neghentighsten iare, des frigidages in der weken to pinxsten. Tüghe desser vore-screuen stücke, de hir an *vnde ouer hebben* ghewesen, sint de erliken heren prestere, also her Hinrik van deme Zee doomprouest to Sleswyk, her Johan Howeschilt, her Marquard Houeman, her Hinrik Krakkerugge vnde her Engelbrecht Louwe.

35.

Urnehoved, 6. Oktober 1397.

Endel Prælater og Adelige, samt Raadene i Stæderne Flensborg og Slesvig og en Mand fra Sønderborg vidne, at Hertuginde

¹ Hullerne i Dokumentet ere her udfyldte og betegnede med kursiv Skrift.

Elisabet af Meklenborg, Datter af Grev Claus af Holsten, paa Urnehoveds Landsting gav Panteskjøde til Hertug Gerhard af Slesvig paa alt, hvad der i Hertugdømmet Slesvig var tilfaldet hende efter hendes Fader af Arvegods eller Pantegods, for 400,000 Mark lødigt Sølv.

Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn; af 49 Segl, som have hængt under Brevet, mangle Nr. 13, 14, 15, 16, 23, 25, 26, 27, 29, 32, 34 og 47¹. Forhen trykt i Michelsen, Polem. Erört. p. 83—86. Slesw.-Holst.-Lauenb. Urkundensamml. II. p. 385—387.

WY ABBET Sweno van Lugumcloster, abbet Nicolaus van Rude closter, her Conrad, archidiaken, her Johan Scriuer, her Anders Jacopessøn, domheren tu Sleswik, her Johan Helt, archidiaken, her Nicolaus Jønsøn, domheren tu Rypen, her Otte Tedinghusen, sangmester, her Thomas Buk, her Jøns Mykkelsøn, domheren tu Haderslue, her Benedictus van Aleuelde de øldere, her Henning Kotelberg, her Clawes Kerl, her Nicolaus vnde her Hinrik van Aleuelde brodere, her Wulf Pogwisch de junghere, her Johan Thammessøn, her Wulf Marschalk, her Benedictus van Aleuelde de junghere, ryddere, Henneke Lembeke, Esberne Thaghessøn, Marquard Wulf, Otte Snafs, Henneke Rantzow, Hartwich Sestede, Bundy Clawesson, Luder Storm, Eryk Crummedik, Wulf van der Wisch, Peter Erikesson, Thammes Sture, Split Eghesson, Marquard Sture, Borchard Crummedik, Blixte Sestede, Godzik Godendorp, Clawes Døø, Peter Vke, Reymer Sestede, Ywer Dyderikesson, Clawes Stamp, Godzik vnde Marquard Tedinghusen brødere, Laghe Nykkelson Hinrik Sønnekesson, de rad der stad tu Flensborg, de rad der stad tu Sleswik vnde Peter Støt van Sunderborg, bekennen vnde betughen openbar an desme breue vor al denghennen, de nu zin, edder de noch tu kømen mōghen, dat wy na godes bord drytteynhundert iar vnde in deme seuen vnde neghenti ghesten iare, des neghesten sunauendes na sunte Michelis daghe, op deme landes dinghe tu Vrenhōuede in Sunderjutlande weren vnde wezen hebben, dar de dorchluchtede fforste vnse gnedighe

¹ Nogle smaa Huller i Dokumentet ere her udfyldte og betegnede med kursiv Skrift.

here hertoghe Gherard, hertoghe tu Sleswik, greue to Holsten Størmeren vnde to Scowenborg, zin rechter ding ghezettet hadde in voller macht, alzo vnse Densche lantrecht vtwiset, vnde dar an vnde ouer weren, vnde dat zeghen vnde horden, dat de hogheborne forstinne vnde vrowe, vrowe Elizabeth, hertoghinne van Mekelenborg, greuen Clawes dochter, vor zyk vnde vor ere rechten eruen vnde nakømelinghe vnbedwunghen, myd guden vryen willen, vorsettede vnde vorpandede vnde vørschøtede redeliken vnde rechtliken tu eme rechten brukeligen pande deme vorbenømeden vnsem gnedighen heren hertoghen Gherarde vnde sinen rechten eruen, alzo vnse lantrecht vtwiset, dat gantze hertichrike tu Sleswik vnde tho Sunderjutlande myd allen landen, sloten, steden, myd alle den Vresen, myd allen ølanden, beyde ghestlik vnde werlik, myd allen tobehøringhen, alzo de bynnen al eren endescheden belegghen zin, dar nictes butene tu beschedende, allent des er dar ane angheuallen was vnde is van ereme vadere greuen Clawese vorscreuen, zeligher dechnisse, dat *were* jn eruegude edder in pantgude edder van wemen er dat anders mochte angheuallen wezen edder noch mach anvallen, tu hebbende vnde tu bezittende dat vørbenomede hertichrike tu Sleswik myd allen stukken vørbenomet brukeliken vor en pand myd alleme rechte vnde gherychte sunder aflach vor veer warue hundert dusent lodighe mark zuluers Kølischer wichte, dar er de vorbenomede vnse here hertoghe Gherard vollenkomene nøghe vmme ghemaket heft, dar er wol ane nøghede, alzo de vorbeñ hertoghinne vrowe Elizabeth bekande openbar vor vns op deme vorbeñ landesdinghe. Vnde dyt vorbeñ hertichrike tu Sleswik vnde allent, dat vorbenomet is, myd allen tubehøringhen, alzo vorscreuen is, scal de vorbenomede hertoghe Gherard vnde sine rechten eruen heholden vnde brukeliken bezitten, vry vnde vnbeborren, vor en brukelik pand myd alleme rechte alzo langhe, bette zee zuluen dat wedder løset van dem vorbeñ hertoghen edder van sinen rechten eruen vor de vorbeñ summen zuluers, vnde em dat wol tu danke betalet in ener summen in Kølischer wichte op ene tyd vnghescheyden in ener zekeren stede, de em euene vnde bequeme is, dar em dat vorbeñ zuluer nutte zy op tu børende vnde ok vnvntferet zy. Vnde zee schal deme vorbeñ hertoghen Gherarde vnde sinen rechten eruen des vorbeñ

hertichrikes vnde aller anderen stukke vorgescrē, wes er dar ane anvellich is, edder noch anvallen mach, alzo vorscrē is, waren vnde entfryen vor alle deghennen, de dar myd rechte op spreken mōghen, vnde se scal em vnde sinen rechten eruen alle ding in guden truwen tu dem besten keren vnde nen ding tu arghe. Dat alle desse vorscreuenen stukke alzo gheschen zin vnde ghescotet zin op der stede tu Vrenhouede op dem landesdinghe in vnser ieghenwardicheyt, des hebbe wy alle, de vorscreuen zin, eniewelik zin jnghezeghele tu tughe vnde to ener wytlicheyt ghehenghet an dessen bref, de gheuen vnde screuen is an dem iare, jn deme daghe, vnde in der stede, alzo vore-screuen is.

36.

Urnehoved, 6. Oktober 1397.

Endel Prælater og Adelige samt Raadene i Slesvig og Flensborg og en Mand fra Sønderborg vidne, at Hertuginde Elisabet af Meklenborg, Datter af Grev Claus af Holsten, paa Urnehoveds Landsting gav Arveskjøde til Hertug Gerhard af Slesvig paa alt hvad der i eller udenfor Hertugdømmet Slesvig var tilfaldet hende efter hendes Fader af Arvegods eller Pantegods.

Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Af de 48 Segl, som have hængt under Brevet, mangle Nr. 3, 13, 17, 25, 28, 31, 33 og 48¹. Forhen trykt i Michelsen, Polem. Erört. p. 86—90. Schl.-Holst.-Lauenb. Urkundensamml. II, p. 387—389.

W_Y **ABBET** Sweno van Lughumcloster, abbet Nicolaus van Rudecloster, her Conrad, archydyaken, her Johan Scriuer, her *Anders Jacobsøn*, domheren tu Sleswik, her Johan Helt, archydyaken, her Nicolaus Jonson, domheren tu Rypen, her Otte Tedinghusen, sangmeyster, her Thomas Buk, her Jøns Mykkelsson, domheren tu Hadersleue, her Benedictus van Aleuelde *de ældere*, her Henning Køteberg, her Clawes Kerle, her Nicolaus vnde her Hinrik van Aluelde, brodere, her Wulf Pog-

¹ Hullerne i dette noget beskadigede Dokument ere her udfyldte og betegnede med kursiv Skrift.

wisch de junghere, her Johan Thammesson, her Wulf Marschalk, her Benedictus van Aleuelde de junghere, ryddere, Henneke Lembeke, *Esberne Thaghesson*, Marquard Wulf, Otto Snafa, Henneke Rantzow, Hartwich Sestede, Bundy Clawesson, Luder Storm, Eryk Crummedik, Wulf van der Wisch, Peter Erykson, Thammes Sture, Split Eghesson, Marquard Sture, Borchard Crummedik, *Blive Sestede*, Godzik Godendorp, Clawes Doo, Peter Vke, Reymer Sestede, Ywer Dyderikesson, Clawes Stamp, Godzik vnde Marquard Tedinghusen, bródere, Laghe Nikkelsson, Hinrik Sønnekesson, knapen, de raad der stad tu Sleswik, de rad *der stad* tu Flensborg vnde Peter Ståt van Sunderborg, bekennen vnde betughen openbar an desme breue vor al den ghennen, de nu syn, edder de noch tu komen mōghen, dat wy, na godes bord drytтейnhundert iar vnde in deme seuen vnde *neghentigh*esten iare, des neghesten sunnauendes na sunte Michelis daghe, op deme landesdinghe tu Vrenhøuede in Sunderjutlande weren vnde wezen hebben, dar de dorluchteghe vørste vnse gnedighe here hertoghe Gherard, hertoghe tu Sleswik, greue tu Holsten, Størmeren vnde to Scowenborg, zin rechter ding hadde ghezettet in voller macht, alzo vnse Densche lantrecht vtwiset, vnde dar an vnde ouer weren vnde dat zeghen vnde horden, dat de hogheborne forstinne vnde vrowe, vrow Elisabeth, hertoginne van Mekelenborg, greuen Clawes dochter, vor zik vnde vor ere rechten eruen vnde nakømelinghe vnbedwunghen myd guden vryen willen schøtede op dem vorscreuen landesdinghe myd voller macht redeliken vnde rechtliken tu ener vollenkomenen ewighen erueschøte deme vørbenømeden vnsem gnedighen heren hertoghen Gherarde vnde sinen rechten eruen, alze vnse Densche landrecht vtwiset, dat ghantze hertichrike tu Sleswik vnde to Sunder Jutlande myd allen landen, sloten vnde steden, myd allen ølanden, myd allen tobehøringhen beyde ghestlik vnde werlik, vnde dar tho myd alle den Vresen, alze alle desse vorbeñ land binnen alle eren endescheden belegghen syn, dar nictes buten tu beschedende, allent des er darane an gheuallen was vnde is van eren vadere greuen Clawese vorescre, zeligher dechnisse, edder van wemen er dat anders mochte an gheuallen wezen edder noch mach anuallen, dat were in eruegude edder in pantgude; vnde dar tho zo schøtede zee deme vorbeñ

hertoghen Gherarde vnde sinen rechten eruen, alzo vorscr̄e is, myd voller macht alle andere land, slote vnde stede vnde øland, wor de beleghen zin, dat zy binnen deme hertichrike edder buten deme *hertichrike*, myt alle eren tubehoringhen, nictes vt tobeschedende, also vorscreuen is. Alle desse *vorscreuenē* land, slote vnde stede, alzo de in beyden erueschoten begrepen zin, alzo vorscreuen is, de scal de vorbenōmede hertoghe *Gherard* vnde sine rechten eruen tu rechtem erue tu ewighen tyden besitten, allent des *er dar ane* anvallich was vnde is edder noch anvallen mach van ienigherleye dinghen, dede vorscreuen zin, edder ok van anderen *dīnghen*, wilkerleye de zyn, dar ze recht ane hadde, edder recht ane heft, edder noch recht *ane hebben mach*, vnde scal de hebben vnde erfliken beholden tu ewighen tyden brukeliken tu besittende myd alleme rechte vnde myd aller rechticheyt tu eneme ewighen erue. Vnde see scal em vnde sinen rechten eruen des *vōrbenōmeden* hertichrikes vnde aller anderen land vnde stukke, de vōrescreuen zind, wes er darane anvellich is, edder noch anvallen mach, dat zy an eruegude edder an pandgude, also vōrescreuen is, waren vnde entfryen vor al *den ghenen* de dar myd rechte op spreken moghen, vnde se scal deme hertoghen vnde sinen rechten eruen vorscr̄e alle ding in guden truwen tu dem besten keren vnde nen ding tu arghe. Dat alle desse vorscreuenen stukke alzo *gheschen* zin, vnde de erueschōte gheschen is in vnser ieghenwardicheyt op deme landesdinghe tu *Vrenhōuede* vorghescr̄e, des hebbe wy alle, dede vorscr̄e zin, en iewelik zin jnghezeghel tu tuge vnde to ener vollenkomenen wytlicheyt ghehenghet heten vnde laten an dessen bref, de *ghegheuen* vnde scr̄e is in dem iare jn dem daghe vnde in der stede, alzo vorschreuen is.

37.

Urnehoved, 6. Oktober 1397.

Endel Prælater og Adelige, samt Raadene i Slesvig og Flensborg og en Mand fra Sønderborg vidne, at Hertuginde Elisabet af Meklenborg, Datter af Grev Claus af Holsten, paa Urnehoveds Landsting gav Arveskjøde til Hertug Gerhard af Slesvig paa

alt det Pantegods, som i eller udenfor Hertugdømmet Slesvig var tilfaldet hende efter hendes Fader eller efter hendes Fætters Greverne Henrik og Adolf.

Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Af de 48 Segl, som have hængt under Brevet, mangle Nr. 13, 14, 25, 26, 28, 31, 33, 36, 38 og 46¹. Forhen trykt i Michelsen, Polem. Erört. p. 79—82. Schl.-Holst.-Lauenb. Urkundensamml. II. p. 389—390.

WY ABBET Sweno van Lughumcloster, abbet Nicolaus van *Rudecloster*, her Conrad, archidiaken, her Johan Scriuer, her Anders Jacobson, domheren tu Sleswik, her Johan Helt, archidiaken, her Nicolaus Jønson, domheren tu Rypen, her Øtte Tedinghusen, sanghmester, her Thomas Buk, her Jøns Mikkels-son, domheren tu Hadersleue, her Benedictus van Aluelde de oldere, her Henning Kotelberg, her Clawes Kerle, her Nicolaus vnde her Hinrik van Aleuelde, brøderc, her Wulf Pogwisch de junghere, her Johan Thammesson, her Wulf Marschalk, her Benedictus van Aleuelde de junghere, ryddere, Henneke Lembeke, Esberne Thaghesson, Marquard Wulf, Otte Snafs, Henneke Rantzow, Hartwich Sestede, Bundi Clawesson, Luder Storm, Erik Crummedik, Wulf van der Wisch, Peter Erikson, Thammas Sture, Split Eghesson, Marquard Sture, Borchard Crummedik, Blixte Sestede, Godzik Godendorp, Clawes Doo, Peter Vke, Reymer Sestede, Ywer Dyderikesson, Clawes Stamp, Godzik vnde Marquard Tedinghusen, brøderen, Laghe Nikkels-son, Hinrik Sonnekesson, knapen, vnde Peter Stöt van Sunderborg, de raad der stad tu Sleswik vnde de rad der stad tu Flensborg, bekennen vnde betughen openbar in dessem breue vor alle den ghennen, de nu zin, edder de noch tu komen möghen, dat wy na godes bord drytteynhundert iar vnde in deme souen vnde neghentighsten iare des neghesten sunnauendes na sunte Michelis daghe op deme landes dinghe tu Vrenhouede in Sunder Jutlande weren vnde wezen hebben, dar de dorluchteghe vorste vnse gnedighe here hertoghe Gherard, hertoghe tu Sleswik, greue tho Holsten, Størmeren vnde to Scowenborg, sin

¹ Enkelte Huller, som findes i Originalen, ere her udfyldte og betegnede med kursiv Skrift.

rechter ding ghezettet hadde in voller macht, also vnse Densche lantrecht vtwiset, vnde daran vnde ouer weren vnde dat zeghen vnde horden, dat de hogheborne vorstinne vnde vrowe, vrow Elizabeth, hertoghinne van Mekelenborg, greuen Clawes dochter, vor zik vnde vor ere rechten eruen vnde nakomelinghe vnbedwunghen myd guden vryen willen schotede op deme vorscrē landesdinghe myd voller macht redeliken vnde rechtliken tu ener vollenkomenen ewighen erueschōte deme vorbeñ vnsem gnedighen heren hertoghen Gherarde vnde sinen rechten eruen, also vnse Densche lantrecht vtwiset, alle de rechticheyt, de er angheuallen was vnde is, edder de er noch mach anvallen, in alle deme pantgude, dat ereme vader greue Clawese edder eren vedderen greuen Hinrike edder greuen Alue, zeligher dechnisse, tu pande stan heft, edder noch tu pande steyt, edder van wemen dat anders vnde in welkerleye wis dat tu pande stan heft, edder noch tu pande steyt, dat zin lande edder lude, slote edder stede, edder blāde, edder Vreslande, edder wilkerleye ander gud dat zy; allent des er dar ane angheuallen was vnde is van ereme vadere greuen Clawese vorscrē edder van wemen er dat anders mochte angheuallen wezen edder noch mach anuallen, dat zy van wemen dat zy, vnde yd zy belegghen in deme hertichrike tu Sleswik edder buten dem hertichrike, edder wor dat anders belegghen zy, dat zy er angheuallen van erues wegghen edder van pandes wegghen, dar ze recht ane hadde, edder recht ane heft, dat scotede zee deggher vnde altomale op deme vorscrē landesdinghe myd voller macht, myd alleme rechte, myd aller rechticheyt, vnde myd allen tubehōringhen, alze de binnen al eren endescheden belegghen zin, nictes butene tu beschedende, deme vorbeñ hertoghen Gherarde vnde sinen rechten eruen erlikken vnde brukeliken tu beholdende vnde tu bezyttende tu eneme ewighen erue; vnde zee scal em vnde sinen rechten eruen des vorbeñ pantgudes vnde alle ander stukke, dede vorscrē zind, wes er dar ane anvellich is, edder noch anvallen mach, waren vnde entfryen vor alle den ghennen, de dar myd rechte op spreken mogghen, vnde se scal deme hertoghen vnde sinen rechten eruen vorscreuen alle ding in guden truwen tu den besten keren vnde nen ding tu arghe. Dat alle desse vorscreuē stukke also ghescheen zin, vnde de erueschōte gheschen is in vnser ieghen-

wardicheyt op deme landes dinghe tu Vrenhouede, alze vorscr̄ is, des hebbe wy alle, dede vorscr̄ zin, en iewelik zin jnghezeghel tu tughe vnde tu ener *vollenkomenen wytllicheyt* ghehenghet laten an dessen breff, de ghegheuen vnde scr̄ is jn dem iare jn deme daghe vnde in der stede, alzo vorghescreuen is.

38.

31. Marts 1398.

Thomas Petersen Jul tilstaaer at have solgt det efter Faderen Peter Jul arvede Gods i Akdorp til sin Svoger Sivert Krok.

Original paa Pergament i Kloster-Arkivet i Flensborg; Seglet, som har hængt under Brevet, mangler.

WYTLIK sy al den ghenen, de dessen brief zeen edder høren lezen, de nū synt, vnde de noch to komen scholen, dat jk Thomas Petersone, de Jwl gheheten is, bekenne vnde betughe openbare in desme breue, dat jk vorkoft vnde geschøtet hebbe vnde myne rechten eruen, rechtliken vnde redeliken, mynem swagher Syuert Kroke vnde synen rechten eruen min ghud, dat dar licht to Akdorp, dat my angheeruet is van mynes vader weghene Peter Jules, dem god ghenedich sy, vor twe phunt Enghelsch, to der helfte van dem ghude to Akdorp, dat myner leuen suster syner husvrowen ok anghestoruen van vnser vadere weghene Peter Jules. Ouer desme kōpe weren myne leuen brōder, Yuer Jwl vnde Truwels Jwl. Dat dyt war js, des hebbe jk Thomas Jwl vorbynømet mit ja vnde mit willen vnde mit wol beradenem mōde to tūghe myn jnghezeghel ghehenghet vor dessen brief, de ghescreuen js na godes boort druttien hondert jaar, dar na jn deme achtevndenehgentighisten jare, des sōndages thō palmen.

39.

Gottorp, 10. August 1398.

Hertug Gerhard af Slesvig stadfæster de Friheder, som Flensborgs Borgere havde nydt under Hertugerne Erik og Valdemar af Jyl-

land og Greverne Henrik og Claus af Holsten, samt forunder dem Toldfrihed af deres egne Varer i Flensborg.

Original paa Pergament med vedhængende Segl i Flensborgs Raadstue-Arkiv. Forhen trykt i Westphalen, Mon. ined. IV. p. 1955. Clæden, Mon. Flensb. I. p. 248—249.

WY GHERARD, van godes gnaden hertoghe tu Sleswik, greue tho Holsten, Størmeren vnde to Scowenborg, enbeden al den ghennen, dar desse breff tu kumt, heyl an gode, vnde begheren tu wetende beyde de tu komende zin, vnde de ieghenwardich zin, dat wy vor vns vnde vor vnse eruen hebben ghegheuen vnde stedighet, gheuen vnde stedighen an desme ieghenwardighen breue, na rade vnde volbord vnser truwen radgheuen, dem rade vnde der menheynt vnser stad Flensborg al de vryheynt vnde statuta, de zee ghehad, bruket vnde bezeten hebben vnder den tyden Erikes vnde Woldemares, wandaghes hertoghen tu Jutlande, vnde na hebben bezeten vnder den tyden vnser leuen vaders greuen Hinrickes vnde vnser vedderen greuen Clawes, zeligher dechnisse, greuen to Holsten, Størmeren vnde to Scowenborg, alzo dat ze der so bequemeliken vnde zo vryeliken scolen bruken vnde ze bezitten, alzo zee dan hebben by vnser voreuaren vnde olderen tyde, sunder ansprake vnde bewernisse enes ieweliken, de dor vnser willen don wil vnde laten. Vortmer zo gheue wy den bærgheren vnser stad Flensborg vørescreuen de gnade vnde vryheynt, dat ze vor ere eghene gud, haue vnde kopenscop binnen vnser stad Flensborg nenerleye tolne gheuen dæruen edder scolen; vnde hebben des tu tughe vnse jnghezeghel myd willen vnde wiscop henghen laten an dessen breff, de gheuen is tu Gottorpe na godes bord dryttuyndert iar dar na an deme achte vnde neghentighsten iare an sunte Laurencius daghe. Hir hebben ouer ghewezen vnse leuen truwen man vnde radgheuen, also her Siuerd Dozenrode, her Hinrik van Aleuelde, ryddere, her Nicolaus Bekker, vnse scriuer, Eghard Kule, vnse voghet tu Gottorpe, vnde vele guder lude, de louenwerdich zin.

40.

Gottorp, 10. August 1398.

Hertug Gerhard af Slesvig sælger og skjøder til Raad og Borger-
skab i Flensborg Skoven kaldet „de Rude“ med alt tilliggende
med Undtagelse af Møllestrømmen, hvori han dog indrømmer
dem Fiskeri.

Original paa Pergament i Flensborgs Raadstue-Arkiv; Seglet
mangler nu. Forhen trykt i Westphalen, Mon. ined. IV. p. 1954.
O. H. Møller, Bericht von der Stadt Flensb. I. p. 9. Clæden,
Mon. Flensb. I. p. 247.

WY GHERARD, van godes gnaden hertoghe tu Sleswik, greue
tu Holsten, Størmeren vnde to Scowenborg, bekennen vnde be-
tughen openbar an desme breue, dat wy vor vns vnde vor vnse
eruen myd desme openen breue hebben ghescötet vnde vorkoft
den erliken luden, deme rade vnde der menheyt vnser stat
Flensborg, dat holt gheheten de Rude, bylegghen an dat zuden
by Flensborg, alzo dat belegghen is an siner schede, myd erde,
watere, holten, buschen, stuveten, droghe vnde nat, vt ghenomen
al vnser molen ströme myd al eren anvallen; doch zo ghunne
wy vnser radmannen van Flensborg vnde orlouen en an des-
sme breue, dat ze mögghen bruken erer vischwatere, vnde scolen
bruken desses holttes, alzo dat belegghen is an siner schede, tu
ewighen tyden zunder ansprake enes ieweliken, de dor vnser
willen don wil vnde laten; vnde beden vord by vnser hulden,
dat ze ienichman na desme daghe dar niet¹ ane hindere edder
bewere; vnde hebben des tu tughe vnse jnghezeghel henghen
laten an dessen breff, de gheuen is tu Gottorpe na godes bord
drytteyn hondert iar dar na an deme achte vnde neghentighsten
iare an sunte Laurencius daghe. Hir hebben ouer ghewesen
vnse leuen truwen radgheuen her Siuerd Dozenrode, her Hinrik
van Aleulde, ryddere, her Nicolaus Bekker, vnse scriuer, Eghard
Kule, vnse voghet van Gottorpe, vnde vele anderer louenwer-
dighen lude.

¹ Læsningen af dette Ord er tvivlsom.

41.

10. Juni 1399.

Forskjellige Optegnelser vedkommende Dragernes Gilde (convivium latorum s. fertorum, unser leuen Vrowen Laghe der Dregere Laghe¹) i Flensborg, indeholdende et Par almindelige Vedtægter fra Aarene 1399 og 1463, spredte Efterretninger om Gildets Formue, Indtægter og Udgifter fra 1399 til 1466, og nogle Fortegnelser paa Medlemmerne af Gildet til Aaret 1468.

Den her benyttede Gildebog findes i Marie Kirkens Arkiv i Flensborg. Den bestaaer af 14 Pergamentsblade i lille 4°. For de enkelte Optegnelser har jeg angivet Sidetallet, da de staa spredte mellem hinanden, og iøvrigt er ved Udgivelsen brugt samme Fremgangsmaade, som ved Gildebøgerne ovenfor Nr. 28, 29 og 30.

- 1 **I**N NOMINE domini amen. Sub anno domini m^o ccc^o xc^o ix incipit iste novus libellus in honorem beate virginis Marie et confraternitatis latorum ciuitatis Flensburgensis.

[Optegnelser om Gildets Formue, Indtægter og Udgifter, samt enkelte almindelige Vedtægter:]

Notandum in primo, quod sub anno domini eiusdem m^o ccc^o xc^o ix^o in crastino sanctorum martirum Primi et Feliciani emerunt cenator et assessores eius vnam calicem de Tydeman Grubbe, ciue Flensburgensi, pro xij marchis lub cum iiij^{or} sol^e lubic^e, tali condicione, quod ipse Tydeman Grubbe predictus obligauerat se et suos heredes ipsis cenatori et assessoribus antedictis ac eciam eorum successoribus pro tempore ad conuiuium et confraternitatem eandem ipsam calicem appropriare et liberare ab omni impedicione et acclamacione, que in posterum oriri possit, quod absit, quorumcumque, et promiserat se ipsos seruare indempnes coram testibus infrascriptis ad merapotum vocatis specialiter et rogatis, videlicet domino Thoby Hermann presbitero, Feddero Eggyngh, Petro Skytte, consulibus Flensburgensibus, Assero Aluerichson, Hartwico Carnifice et Hermanno Vppelegger, laycis, in testimonium premissorum.

¹ Gildet synes ogsaa at have staaet i Forbindelse med S. Katharine Alter.

Jnsuper notandum, quod confratres et sorores huius conuiuij et fraternitatis debent conuenire ad bibendum jnicem jn sex temporibus anni, videlicet primo in festo pentecostes, quo tempore presens fraternitas primitus fuit instituta, et sic continuando per quatuor dies; secundo in festo assumptionis beate virginis; tercio jn festo natiuitatis eiusdem beate virginis; quarto jn festo omnium sanctorum; quinto jn festo purificationis beate virginis; sexto jn annunciacione eiusdem virginis Marie; et in istis quinque temporibus est bibendum semper per duos dies et non vltra.

Jsti dabunt annuatim suas annuales pecunias. Jn primo: 13

Nanne Frowe Fedders modder dabit annuatim circa festum natiuitatis Marie duos β lubiceñ, sed tenetur de anno viij^o.

Jtem Jesse Østerykesson dat solidum sterlingorum circa festum purificationis Marie, [cum tribus annis].

Jtem Brunkhorst dabit circa festum omnium sanctorum β sterlę, sed idem Brunkhorst non satisfecit per vij^{tem} annos.

Jtem Hinryk de Lubek dabit annuatim circa festum assumptionis Marie solę sterlingorum, sed tenetur de viij^o anno [iiii] β.

Jtem Katherina Payes dabit annuatim circa festum penthecostes duos solidos lubiceñ, nauclerus Jesse Hwyt fideiussit pro ea.

Jtem Hans Steenbeke dabit circa festum pasce viij^o stę.

Jtem Hans Heryng dabit solę stę circa festum penthecostes.

Jtem Merten Atcersson dabit solę stę in festo predicto.

Jtem Duye Lagysson viij^o stę dabit annuatim; Agnes Fedders fideiussit pro eo [cum duobus annis].

Jtem Petrus Alekrak dabit annuatim cum vxore β stę circa festum annunciacionis Marie; [tenetur de anno viij^o].

Jtem Margreta Boyesson dabit circa festum purificationis duos solidos lubiceñ.

Jtem Keldebek dabit iij β lub circa festum pentecostes [tenetur de tribus annis].

Jtem dñs Petrus Tagisson dabit annuatim pro ancilla et sorore pro qualibet vj stę, de quibus satisfecit ad festum purificationis.

Jtem Mette Schøyers vj stę circa festum assumptionis Marie. 14

Jtem vruwe Ellyne vj sterlingos annuatim.

Jtem Lütteke Wylleken solę stę circa festum penthecostes.

Jtem mater dñj Ketilli vj sterlingos } ambo satisfecerunt

Jtem ancilla dñj Ketilli vj sterlingos } a^o m^o cccc^o vj^o

Jtem Ghunder Per Mollers wif ij β lubiceñ } circa festum

Jtem Mamme Nysson ij β lubiceñ } pentecostes.

Jtem Hinryk Dregher β sterlingorum } circa festum

Jtem Ghunny Peders ij β lubiceñ } pethecostes.

Jtem Marine Tensnyders ij β lubiceñ circa festum assumpcionis [tenetur ij^{os} annos].

Jtem Hinryk Korn tenetur nostre fraternitati vnam marcam ex parte fratris sui.

Jtem Lasse Torkelsson β sterlingorum circa purificacionis Marie dabit annuatim, sed de *tribus*[4^{or}] annis preteritis non satisfecit.

Jtem Jesse Oleuesson et Gunner Etykessz dabunt quilibet duos β lubiceñ circa festum purificacionis Marie [tenentur ambo quilibet annos iiij].

Jtem Jesse Jonsson dabit annuatim duos β lubiceñ.

Jtem Este Nysses satisfecit de anno isto m^o cccc^o vij^o circa festum natiuitatis Marie.

Jtem Okky Nauensson dabit annuatim circa festum natiuitatis duos β, nichil tenetur de anno transacto sub anno m^o cccc^o vij^o.

Ghudy Hinrikes maget van Lubek dabit annuatim circa festum natiuitatis Marie vj sterlingos [tenetur de anno viij^o].

Per Nyghelsson dabit annuatim vj stę ad festum beate Anne matris Marie, [dit is eyn kotmanger knecht].

Tuke Jonsson dabit annuatim ij^{os} β lub ad festum purificacionis, satisfecit de anno cccc^o vij^o et de anno viij^o.

Jtem Wybe Tordes dabit annuatim ij β.

Ghunder Truwels Sporsmedes moder dabit annuatim circa festum annunciacionis vj stę.

15 *Merte Thordes dabit annuatim ij^{os} β lub ad festum pentecostes.*

Callye Petersson dabit annuatim suas annuales ad festum annunciacionis Marie in uerno sex sterlingos [per duos annos non satisfecit].

Jtem Clawes Glazemester dabit annuatim circa festum penthecostes ij β lubceñ.

Item her Ketels maghet soluebat de anno iæ^o.

Item Hans Sonnekesson dabit annuatim iiij albos; Jesse Andersson fideiussit.

Item Jngge Thammesses dabit festo annunciacionis ij β; Werneke Kotmenger pro ea.

Item Per Nyghelsson dabit annuatim iiij β lubiceñ festo penthecostes, pro quo fideiussit Sebbye Bolsmit.

Item¹ dabit sua annualia festo penthecostes x stē, pro qua fideiussit Thure quondam vxor Jesse Brunen.

Item Per Brun dabit annuatim festo pentecostes vj sterlingos.

Item Lyke Vette cum vxore dabunt omni anno ad festum natiuitatis Marie iiij β.

Item Petrus Brun dabit omni anno ad festum concepccionis beate Marie iiij engē, Jesse Brun pater suus fideiussit.

Item Per Brun dabit annuatim circa festum pentecostes vj stē.

Item Per Lang dabit annuatim vj stē festo pentecostes, Jesse Andersson fideiussit pro eo.

Item Johannes Hennekini dabit omni anno ad festum annunciacionis duos β lubiceñ.

Item Mette Martens dabit annuatim circa festum purificacionis Marie, Haken Deken fideiussit pro ea.

Her Ketels moder vnde maghet dabunt annuatim ij β [vj stē]. 24

Ghûnder Per Mollers kone dabit annuatim ij β.

Mamme Nysson dabit annuatim ij β circa pentecostē.

Hinrik Dregher dabit β stē pro suis annualibus.

Ghunny Peders dabit annuatim ij β circa festum assumpcionis Marie.

Marine Tensnyders dabit annuatim ij β ad assumpcionis².

De oldermanne vnde stolbrodere der dreghere hebben ghelent Alberd Hoppener xvi β stē [j punt], dar scal he alle jare vore gheuen to rente xvij stē, dar heft Mattes Kymer vore louet vppe pinxsten, dar steit j breze vore to pande vnde j pater noster; wes de pande alze gud nicht an zyn, so scal Mattes so ghud dar vor zin³.

¹ Navnet er glemt. — ² De sex sidstnævnte ere allerede nævnte S. 146. —

³ Jvfr. S. 150.

Hæc acta sunt sub anno dñj m^o cccc^o ix^o festo natiuitatis Johannis. De olderlude vnde stolbroder vt der dregher laghe hebben ghelenet Seby Bolsmidte j punt engē, dar schal he vore gheuen to rente alle jar to vnser vrowen daghe der lateren sæs schillinge lub, de wyle dat he dat ghelt vnder heft, dar heft he deme zukuen laghe vor zettet zin hūs vnde erde.

25 **S**ubscripta pecunia est exposita per Nicolaum Quast: Notandum, quod nos cenatores et assessores conuiuui latorum exposuimus pro edificacione altaris, videlicet pro cemento et pro lateribus jn primo murarij simul computatis decem solꝝ sterlingorum. Jtem pro consecracione illius iij m̄rꝝ cum iij^{or} solꝝ lubiceñ. Jtem pro benedictione vestimentorum iij stopas vini, qualibet stopa pro ij^{bus} albis. Jtem ad vnum calicem xii m̄rꝝ¹. Jtem dedimus vj m̄rꝝ lubiceñ pro cera ad lumina, antequam edificatum fuit ipsum altare. Jtem dedimus xxv m̄rꝝ pro vno boldyke. Jtem dedimus iij^{or} β pro ipso boldyke ad consuendum. Jtem dedimus pro ligneis luminibus et pro crateribus ad illa pertinentibus xiiij β lub. Jtem pro pede ad pingendum pertinenti ad illud lumen, quod pendet ante altare beate Marie virginis, iij β lubiceñ.

Notandum: isti restant conuiuio beate Marie siue fertorum in Flenszeborch. Jn primo: *Seby Bulsmit tenetur conuiuio antedicto vnam libram sterlingꝝ, quod sibi consesserant² cenatores et assessores conuiuij antedicti. Jtem Lilde Brun tenetur eodem³ conuiuio ij librꝝ sterlingorum, pro quibus impignerata est curia eius, et quam diu eandem curiam in possessione habet, dabit pro eadem annuatim in festo Michahelis iij β stꝝ; et quum prouisores conuiuij antedicti volunt rehabere principalem summam, intinabunt ei antea dimidium annum, et sic etiam ipse intinabit eis eodem modo, quum ei placuerit summam exponere et curiam suam redimere.*

Jtem dedimus pro pictura super altare nostrum xij β. Jtem vj β lubiceñ pro pede luminis. Jtem exposuimus pro vna autentica litera reuerendi patris ac dominj, dominj Nicolai episcopi Sipotinensis⁴ viij^o β stꝝ pro meliori vtilitate nostri conuiuij. Jtem

¹ Jvfr. S. 144. — ² Læs: *concesserant*. — ³ Læs: *eidem*. — ⁴ Uden Trivl Biskop af Sipontum 3: Manfredonia.

dedimus pro conuiuio lucerna ij β lub. Jtem iiij β pro tabula rogatoria, pro pede luminum iij witte. Jtem pro funibus ad lumina vj β . Jtem xj β vor was. Jtem vj β vor delen.

Nysse Quast gaf vt π mark vor dat myssebuk van der 17 dreghere lages weghene. Jtem xj β vor dat glasevinster. Jtem iiij witte λ vor de lik lynen. Jtem gaf he vt xx β vor lenewant vnde vor blawe kogheler vnde vor gharn. Jtem eyn mysse schrüd j mfc. Jtem xij β vor stole vnde vor er arbeit. Jtem iij β grot vor de bare vnde iiij st ϵ . Jtem pro illa litera, quam nostro conuiuio dedit reuerendus dominus, dominus Johannes episcopus, qui posuit cistam sancte sedis apostolice in ecclesia minorum fratrum ex parte pape, sex β lub. Jtem pro cruce stanti super nostrum altare viij^o β st ϵ . Jtem viij witte λ vor de stangen, dar de vlogel inne hangen. Jtem iiij witte λ vor de pipen, de vppe den olten luchteren stan. Jtem vor dat slot vor der bussen xvij λ .

Jsti tenentur conuiuio fertorum in Flenzeborch. Jn primo: 9 Thammes Ekern j libram sterlingorum, pro quibus dabit annuatim vnam marckam [iij β] lubiceñ de suo toft.

Jtem Claves Bruwer dabit annuatim vnam marckam lubiceñ.

Nysse Thordesson de Østerbú habet vnam vaccam a nostro conuiuio, pro qua dabit annuatim j β st ϵ ad festum beati Johannis baptiste; si ita contigerit, quod deus auertat, ut predicta moriretur, tunc soluet vaccam pro sex β st ϵ ; et quam diu optinebit istas sex β st ϵ , dabit iterum annuatim pro istis β st ϵ ad festum predictum [sed tenetur huram de duabus annuatim (?)].

Jtem tenetur Alberd Grønowe iij^e murstens vnsem laghe.

Jtem Nysse Quast tenetur nostre fraternitati x β myn wen ij mark. Jtem nam he vp j t ϵ beres van des laghes weghene van Hans Papen. Jtem j t ϵ beres van Yngge Tortens. Jtem van Anders Moddersson j t ϵ beres. Jtem j t ϵ beres betaledde he mit des laghes ghelde, dat was den broderen vnwityk. Jtem van Trwels Sporsmedes moder iij β . Jtem viij st ϵ jargheldes, dat he vp nam van Tuky Dregher. Jtem noch viij st ϵ , de he ok vpborede van Tyky Dregher vore j mes. Jtem iiij st ϵ van Hinrik Scrodens lykschote. Jtem vij β , de he vp nam van her Trwelzes lykschote. Jtem tenetur xix β . Jtem van Per Kotmenger vj st ϵ . Jtem van Tyky Dregher iij β myn ij λ . Jtem

van Hinrik van Lubeke vnde siner maget iij β . Jtem van Henneke Petersson iiii st π . Summa vij m π min ij solidos.

10 **J**tem Mattes Kymer tenetur nostro conuiuio iij jare jarpenning to enem iewelken jare iij lub β vor zyke vnde zine husfruwen.

Jtem Mattyas Kymer tenetur conuiuio fectorum tres solidos lube \tilde{n} de iustis debitis denariorum annualium. Jtem habet de nostra fraternitate vnum fundum, pro quo dabit annuatim j m π c. Jtem Marine Tensnyders posuit nostre fraternitati pignora pro quinque solidis in die conceptionis Marie sub anno dominij cccc $^{\circ}$ ix $^{\circ}$, et sunt xl $^{\circ}$ nodulos argenteos.

23 **D**e olderman vnde de stolbrodere der dreghere laghe hebben ghelent Jesse Wite deme schomaker j punt engelsch stralepenninge; de schal he betalen alze n \tilde{u} to paschen vort ouer eynen jare an ghuden wittem ghelde, alze to Lubeke ghenge vnde gheue zint; dit schude vnder dem jare vnser heren m $^{\circ}$ cccc $^{\circ}$ x $^{\circ}$ vnde was in sunte Blasius daghe.

De olderman vnde de stolbrodere vt der dregher laghe hebben ghelenet Alberd Hoppener j punt engelsch, dar schal he alle jar vore gheuen, de wyle dat he dat ghelt vnder heft, tho renthe vj β lub tho pynxten; dar heft Mattes Kymer vore louet beyde vor schult vnde vor penninghe, vnde dar steit vore j pater noster bant vnde j breze.

De oldermanne vnde de stolbrodere der dregher laghe hebben lent Nisse Wilsson j punt engelsch to betalende tho paschen, vnde weret, dat he dat ghelt lenger behelde, so schal he dar alle jar vore gheuen tho renthe vj β lub; dit schude vnder den jaren vnser heren m $^{\circ}$ cccc $^{\circ}$ x $^{\circ}$.

22 **D**e oldermanne vnde de stolbrodere van der dregher laghe hebben ghelenet Truwels Nyghelsson j punt eng π , dar schal he alle jar voregheuen tho renthe vj β lub to der erliken hochtijt to paschen, dit ghelt leenden ze em vppe den zuluen paschen alze men schreff m $^{\circ}$ cccc $^{\circ}$ xj $^{\circ}$, dar heft mede vorelouet beyde vor schult vnde vor penninge Jesse Fryehant vnde Jesse Petersson.

Anno m $^{\circ}$ cccc $^{\circ}$ xj $^{\circ}$. De olderman vnde stolbrodere van der dregher laghe hebben gheleent Jesse Brune j punt engelsch, dar scal he alle jar af gheuen ij β eng π to sunte Mychels daghe.

Anno m $^{\circ}$ cccc $^{\circ}$ xj $^{\circ}$. Jtem de olderman vnde stolbrodere van der dregher laghe hebbent leent Truwels Nyghelsson to deme anderen

male j punt engē, dar schal he alle jar voregheuen vj β lub to zunte Mychels daghe, dar heft vore louet Jesse Loyt de schomaker.

Anno m^o cccc^o xj^o. Jtem de olderman vnde stolbroder hebben gheleent Lutteke Jesse Brun xij β engē, de schal he betalen tho vnser ersten vruwen daghe.

Jtem Haken Deken hebbe wy lent j punt engē, dar ghift¹ he alle jare vore gheuen vj β, de wyle dat he dat gelt vnder heft, to zunte Bartholomeus daghe.

De olderlude vnde de stolbroder van der dreger lage hebben 21 ghelenet Jeppe Treghe j punt engē, dar schal he alle jar aff geuen to rente ij solē stē; dar heft vor ghelouet Jesse Wyt de schomaker vnde Jeppe Wijs beyde vor rente vnde vor den houetstol; dat ghelt lende se em vppe den suluen vastelauent alse men schreff m^o cccc^o xij^o.

De olderlude vnde de stolbroder van der dregher lage hebben ghelenet Jeppe Tygelslagher xx mark, dar heft he set den houē, dar Jesse Brun ine syt, to pande, vnde alle jar ij mark tho rente, alzo langh als den pennyng steyt.

Jsta sunt exposita per Petrum Lokky et per suos com- 7 plices. Jn primo exposuerunt x β pro pixide nostri conuiuij. Jtem iij β ad pingendum pixidem, iij witte pro cera. Jtem ij witte vor j lyue(?). Jtem vj ʒ vor popper(?). Jtem vor de bēre iij stē. Jtem x stē vor j lichtlade. Jtem x albos pro crateribus. Jtem iij albos pro cera. Jtem xij β vor j hakelwork. Jtem iij β vor j thun by der straten. Jtem vor pale vj β vnde ij witte.

Jtem sub anno dn̄j m^o cccc^o xij pro cera ob festum natiuitatis xxvij β lub. Jtem pro ampullis fraternitatis renouandis iij sterlingē. Jtem domino Johanni pro missis ix β j album denariorum.

Anno dominj m^o cccc^o xliij jare, do drunken de broder 18 vnde suster to Namen Smedes hus; do deden Hune Paienson vnde Jes Tammeson reghenscup, do was de summa des gheldes cc m̄ vnde x m̄, van desseme summa des gheldes de half hort vnse leue vruwe to deme dregher laghe, de ander helfte sancta

¹ Læs: schal.

Katerina, dar was ouer Kalli Bosen, Anders Smader, Kudeman, Jes Peterson, Rudebeke, Tade, Soneke Godenson, Peter Voghel, Nis Jupson.

Item sedder der tijt dat se rekenden jn deme suluen jar do voroverden se x mark. Summa des gheldes cc vnde xx mark.

Item to deme pinxsten do was Yesse Tammesson vnde Hune Paeyson vnde Hans Bekker also men scref in deme yare m^o cccc^o in deme xliij yare, do tügen se eyn mysse boek vor xxviij mark, dat wart betalt de helfte myd der dreger gelde vnde de helfte myd sunte Katerynen gelde.

11 Anno dominj millesimoquadringsimoquadragesimo nono, jndictione duodecima, do dede Hune Payesson vnde Jesse Tammesson rekenschop van sunte Katherinen vnde vnser leuen vrowen lage der dregere laghe, do bleff alles rekendes na van deme laghe twe hondert mark vnde vertich mark lub, de helfte van sunte Katherinen vnde de helfte van vnser leuen vrowen laghe.

12 Anno m^o cccc^o also men scref l yar do dede Yesse Tammesson rekenschop vor Hune Paeyson vnde Sonneke Godenson vnde Tycke Golssmyt vnde vor alle broder, do auewarde he van syk dordehalfhundert mark, do he af gynck; de helfte hort vnser leuen vrowen to vnde de helf hort sunte Katerynen; dat scude an deme yare also men scref l yar, dat scude in Hune Paeysens hus in sunte Mattyes avende des ersten mandages in der vasten.

Anno dominj m^o cccc^o lxij jn deme ersten sondage der hilgen aduent, do dede Sunneke Godenson rekenschop vor de gantzen broderschop, vnde Broder Volquortson, vnde antworten van sik in guden bestanden eruen iij hondert mark vnde xij mark.

3 Item in nomine dominj amen. Anno etc. lxij iar zo is dar eyn wilkor gheghan ouer deme gannsen laghe, myt deme rade der stollebrodere vnde dat gantse lach, vnde noch dar bauen senden se vj der oldesten broderen in den hoff, datt se des ut kesen scholden; zo sint se wedder ynne komen myt schulken beraden mode, dat de in deme laghe is, vnde dar mede drinkket, dat de syn ber betalen schal in den fefften dach, er de sunne to ghade gheyt, by de broke j punt wassz, vnde dit

is so bostedeget vnde boleuet beyde van susteren vnde broderen vnde alle nakamelink so to holdende. Amen.

Anno dominj m^o cccc^o lxxj, des ersten sundaghes jn der 16 vasten, do dede rekenschop Jaspar Grapengreter vnde Broder Volquartzen vor Clawes Brun vnde Jeppe Vyncken, Sunneke Odentzen vnde Berteld Eriktzen, do entfingk Nysse Paweltzen, de do stolbroder wort myd Jaspar Grappengreter, veffte halff-hundert mark vnde vj mark sunder na stande rente.

[Fortegnelser paa Gildebrødre og Søstre:]

(A.)

Nomina consulum viuorum, qui elegerunt fraternitatem fertorum. 3	
<i>Atte Namelyng cum vxore.</i>	<i>Peter Schutte cum vxore.</i>
<i>Hinryk Vreze.</i>	<i>Tydeke van Ameren.</i>
<i>Anders Moddersson cum vxore.</i>	

(B.)

Nomina presbiterorum, qui sunt confratres istius conuiuii. 6	
Primo dñs Nicholaus Laurentij.	Dñs Thomas Marquardi minister ecclesie beate virginis.
Dñs Johannes Bich.	Dñs Delleus de Renesburch.
Dñs Johannes de Lekke.	Dñs Ditlefus Wossel.
Dñs Thrugillus.	Dñs Gotscalcus Sweyme.
Dñs Ketillus Mathie.	Jtem Petrus Remesnider satisfacit pro vna missa; ista missa debet manere in omni tempore.
<i>Dñs Thobyas Hermanni.</i>	Dñs Henricus Vite rector beate Marie in Flensborgh.
<i>Dñs Thidericus in Horne.</i>	Jtem dñs Petrus Manneson.
<i>Gerardus custos.</i>	Dñs Johannes Brunyg.
<i>Dñs Johannes Dere.</i>	Dñs Petrus Tagisson.
<i>Dñs Marquardus Beghe(?) rector ecclesie beati Johannis.</i>	
<i>Dñs Wernerus Sternebergh.</i>	

(C.)

Merten Aserson.	<i>Wiue Torst de Hotorp.</i>
<i>Merten Rienson.</i>	<i>Mates Brun.</i>
<i>Nisse Bodde et filius eius, qui vocatur Pater.</i>	Hennickinus Petri.
Mathes Kimer et vxor eius.	<i>Petrus Pistor et vxor.</i>
Henneke Strangheson et vxor.	<i>Haken Matesson.</i>
	<i>Lasse Terkilson.</i>

Nisse Bosen et vxor eius.
 Botilda Nannes soror Kelde-
 bech.
 Weueke Martens.
 Claus Henricson.
Fykke Ingeburgh ancilla eius.
 Lagy Keldebek.

Okky Nafensson cum sua vxore
 satisfecit.
 Mathias Lork.
 Lilde Ebbye Boesson.
 Jesse Andersson cum vxore.
 Jtem Swen Sager vnde sin hws-
 frw hebben vol dan voor ere
 ingang.

(D.)

4 Nomina viuorum fratrum scilicet fertorum.

Jesse Quost.
Tüke Jensson.
Thammes Jensson cum vxore.
Per Lokky cum vxore, suus ma-
ritus fideiussit pro ea.
Per Lebek.
Bo Andersson.
Oggy Bulder.
Wilken Lange.

Jesse Andersson.
Tuwi Dregher cum vxore.
Mattes Nyghelsson cum vxore.
Per Lokky et vxor eius satisfece-
runt per se.
Tuwy Dregher.
Jeppe Grumsson cum vxore.
Per Andersson cum vxore.

(E.)

26 Nomina sororum viduarum.

Primo Bolde Sughetap.
 Mette Skødhels.
 Telsk Kodes.
 Kaye Quøst.
 Thyre Jons [non satisfecit per
 dudum tempus].
Cye Jepes.
 Katherin Hirdekon.
Ynge Okkes.
 Eze Kabuppies.
 Gydeke.
Rykyn.
 Vxor Lyktemakers.
Filia Asseri Aluerichson.
 Gladeban.
 Wybe Muremesters.

Syster Hunes.
 Kaye Bangh.
 Lyne Redlefs.
 Merte Studis [non satisfecit per
 dudum tempus].
 Filia Oze Petri Kymer.
 Oghens Fedders.
 Merte cum dño Nicholao Lasson.
 Modder Korys [non satisfecit].
 . . . *hadh Bughe.*
 Ancilla dñi Marquardi [non sa-
 tisfecit].
 Sybbe Gerlefs [non satisfecit].
 Gunne Arns.
 Bolde Hyghemes.
Merte Prigh.

Wendel Ieppeſ.	Katherin Broders [non ſatis-	
Mette quondam ancilla dñi Jo-	fecit].	
hannis Jone.	Gunne Buwes.	
Mette Jacobi Scriuers.	Gunne Schønewynd.	
Bege Bruwersch.	Mette Martyns.	
Poppe Mages [non ſatisfecit].	Grete Spekbyder.	
Cyſſe Owes.	Kay vxor Jacobi pistoris.	
<i>Bege Baſtowers.</i>	T heze Bruns.	
Frowe Fedders.	Marine Tenesnyders.	
<i>Rette Froddes.</i>	W yue Torsth.	
Criſtina filia eius.	Swſter Tamesses.	
Cecil Pytze.	Kaye Perſdater.	
Modder Matesses.	Kriſtina Niclesdater.	27
Mette Jesses.	Botilda Kallis.	
Line Anders.	Katerina Jesses.	
Wolborgh Stenbeks.	Mette Børdes.	
Kay mater Nycholai Okſon	Wolburgh vxor Petri Olekarl.	
[non ſatisfecit].	Kaye Banges.	
Elyn Peders.	Marine Mates Stenſon [non ſa-	
	tisfecit].	

(F.)

J tem anno dominij m ^o cccc ^o xxx ^o ix.	10
Cecilia Payes.	Talikke Formans.

(G.)

A nno dñj m ^o cd ^o xl ^o fratres et ſoroſes fiebant.	1*
Primo Sonke Matisſon cum	Jtem Geeske. . . . dh her Ludeke.
vxore.	Bolle Eng. . .
Jtem Marquard Jenſſon.	Tilzeke.
Jtem Hans Tomſlagher.	

(H.)

Dit ſint de broder, de dar her ingank wth hebben geuen 19
an vnſen leuen vrouwen vegen in dat jar, do men ſcreff m^o cccc^o lxi
jaren.

Jtem Plate.	Jtem Awel Eggerdis.
Jtem Hayig Payſon vnde ſin	Jtem Hans Paiſon vnde Katrine
werdinne.	ſin werdinne.

Jtem Frouue Payiens.	Elyn Knutz dochter.
Jtem Ingge Hunes vnde ere docter vnde ere son.	Kerstin Ertmans.
Jtem Sunneke Gudenson.	Maryn Lowdetter.
Jtem Broder Volquartson.	Sofke.
Marine Sunekens.	Clawes Brun cum vxore et filia 20 Agnes.
Namen Broders.	Dñs Johannes Kornpaghe.
Jep Tamson vnde sin werdinne.	Jesse Nigelson cum vxore.
Jtem Oluf Gadburison.	Ghereke Rask.
Jtem Gadburi Namenson vnde sin werdine.	Clawes Kok cum fratre, filij Hen- nyn Kok.
Folquart Sunekson.	ElynLaurensdochter } satis- Niss Peterson } fecerunt.
Paye Sunekson.	Jep Nisson.
Jes Louson vnde sin werdinne.	Junghe Clawes Kok, filius Hans Kok.
Rode Kort.	Kerstin Yensdochter.
Jens Tostison.	Laurens Person.
Fedder Bennig vnde sin wer- dinne.	Detleff Lasson cum vxore.
Paye Durson vnde sin werdinne.	Sunnek Broderson cum fratre Johanne.
Ludeke Alrdes.	Tõr Bertelsdedter.
Frede Marquartson cum vxore Lene.	Maryn Lassesdatter.
Sciscil Ghercken dochter.	Jense Smader.
Elzebe Anders dochter.	Mette Maes.
Hans Kok cum vxore cum filia- bus ambabus.	Bol Anderses.

17

(I.)

5 Anno dñj milesimo quadringentesimo sexagesimo viij ^o fra- tres et sorores, qui intrauerunt festum purificationis.	
Hans Velhauer.	Jesse Bonson.
Marine Petersdochter.	Peter Bentsson.
Jeppé Benwetsen cum vxore.	Hans Petersen to Polwarm.
Janne Bonsen.	Hans Hermenson.
Peter Towes wywes mome.	Marine Bertels.
Peter Scroder cum vxore.	Katerine Kordes dochter.
Eline Broders dochter.	Peter Jeppesen cum vxore.
Metel Knokenhower, (cum)	Grethe Tames.
vxore.	Peter van der Leke.

6. Decembar 1400.

Hartvig Breydes Gjældsbrief til Erik Krummedike paa 100 Mark Lybsk, at betale til næstkommende S. Martini Dag med rede Penge eller med tilstrækkeligt Pant i Siverd Kroks Hus i Flensborg eller et andet sikkert Sted i Hertugdømmet Slesvig.

Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn; af 4 Segl, som have hængt under Brevet, mangle de 3 første.

WITLYK sy al den ghenen, de dessen brief seen vnde høren leszen, jk Hartwich Breyde vnde myne eruen rechter sculdich synt dem erbarn knapen Eryk Crummedyke vnde synen eruen hundred mark pennynghen, als to Lubeke vnde Hamborgh ghenghe vnde gheue synt, vnde dar en ghûd man dem anderen mach vûl mede dôn jn dem lande to Holsten, ane dat hole gheld, to betalende to sûnte Mertens daghe, de nû neghest to komende is, myd reden pennynghen, als hir vorescreuen is, eder myd also vele vorvolgheden nøghaftigen panden, dar de vorbenømede Eryk Crumdyk vnde syne eruen mōghen den summen der vorescreuen gheldes mede nemen, ghans vnde altomal, to ener tyd vnde vp ener stede bynnen der Stad to Flensborgh jn Syuerd Krōkes hwse, edder jn ener anderen sekeren stede jn dem hertoghdōme to Sleswich, dar jt dem vorbenømeden Eryk Crummedyk vnde synen eruen behgehelyk, vnde dar en ere gheld vnvntferet sy, sûnder jenegherleye vorthogherynghe, arghelist vnde sûnder helperede, de my vnde mynen eruen moghen to vromen komen, vnde de deme vorbenømeden Eryk Crummedyke vnde synen eruen mōghen to scaden komen. Dat loue jk Hartwich Breyde vorbenømet vnde myne eruen myd mynen medeloueren, her Wulf Pogghewyschen dem jûngheren, rydder, Hermen Sletzen vnde myd Bunde Clawessone, knapen, myd ener sameden hand vnde jn ghûden trûwen stede vnde vast to holdene dem vorbenømeden Eryk Crummedyke vnde synen eruen, vnd louen vort to syner vnde to syner eruen trûenhand Lûder Crummedyke vnde Borchard Crummedyke her Mesekensone, knapen. To grøterer betûghnesse al desser vōrescreuen stûcke so js myn jngheseghel Hartwich Breyden vorbenømet myd den jngheseghelen myner medelouere vore-

screeuen myd wyllen vnde myd beradene måde an dessen bref henghet. Gheuen na godes bord dusent jar, dar na jn deme verhundersten jare, jn sunte Niclawes daghe des hilghen Biscopes.

43.

Pløen, 5. Mai 1404.

Hertug Gerhard af Slesvig tillader Abbed og Konvent i Rheinfeld aarlig uden Told at lade føre til Heiligenhaven 12 Læster Korn og derfra uhindret at lade dem bringe til deres Kloster. Blandt Vidnerne nævnes Kirkeherren til vor Frue Kirke i Flensborg Nicolaus Becker.

Her meddelt efter H. Scholtzens Nachr. von der Stadt Heiligenhaven. Pløen 1743, p. 33—34, hvor dette Brev er indført i Hertug Henriks Konfirmation af 15. Marts 1426.

WY GERARD, von godes gnaden hertoge tho Schleszwig, greve tho Holstein, tho Stormarn unde tho Schawenborch, bekennen unde betügen openbahr in dessen brefe, overgeven und erloven den geistlicken lueden und herren, deme abte und convente tho Rheinfelde, de nu sien, und eren naekömlingen, dat se alle thokamende jahre jeszlicken jahres vrielicken mögen thofören unde schepen lathen an der haven unser stadt tho der Haven sunder jennigerley tolln edder jennige hinder twelf last kornes, und mögen de fortfören lathen tho erem closter, tho dem Rheinevelde, tho erer behof und tho erem kosten. Up datt disse vorschrevene stücke to ewigen tyden stede unde machtig blieven, so hebbe wy unse inssegell wittlicken henghen lathen an dessen bref, de gegeben tho Plöne na gades bort vertheinhundert jar, darna in dem veerdten jahre, des ersten mandages na des hillighen crücis dage, als idt wardt gefunden. Dar tho tuegen aver wehren her Johann Howschildt, domher tho Schleszwig, her Niclas Becker, karcckher tho unse leven frowen tho Flendsborch, unse notarius, Martquart von dem Hagen, unse vaget tho Plöne, Bruncke Tralow, unse man, unde veele andre glowwürdighe luede.

44.

Viborg, 11. Marts 1406.

Johan, Biskop i Slesvig, kvitterer Dronning Margrete for 1000 Mark lybsk, som han i Flensborg havde laant hende.

Original paa Pergament med vedhængende Segl i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn.

WY JOHAN, van godes gnaden biscop to Sleswik, bekennen vnde betughen openbare jn dessem brefue, dat de dusent march lubische, de wy vnser vrouwen koningynnen Margreten to Vlenborch lenden, vnde se vnde ere riddere vnde knechte vns loueden wedder to gheuende an penningen edder an kopmans ware edder vns ghut dar vore to settende, de vorscrē dusent march lubische heft vns vorbñ vnse vrouwe koninginne Margrete to dancke beret nw hir an reden penningen, alsz to Lubeche ghenge vnde gheue zin, also dat vns dar wol ane noghet, vnde dancken er ghuder beredinghe; dar vmme late wy vnde vnse medelouere vorbñ vnse vrouwen vnde ere riddere vnde knechte, de vns desse vorscrē dusent march vnde dyt vorscrē loueden, vnde ere erfuen qwit, ledich vnde loes vor desse vorscrē dusent march lubische vnde dyt vorscrē lufte, vnde to merer bewaringhe zo hebbe wy vnse jngheseghele ghehenget laten vor dessen breff. Datum Wyborch anno domini millesimo cd^o sexto, quinta feria ante dominicam oculi.

45.

27. Mai 1407.

Borgemestere og Raadmænd i Lybek bevidne, at Møntmester Gherd i Nestved samme Dag havde udbetalt til Kong Albrechts Kantsler Johan Bentlaghe 8000 Mark lybsk paa de Ridderes Vegne, som i Flensborg havde lovet at betale denne Sum.

Efter en af Langebek 1763 tagen Afskrift, der findes i det store haandskrevne Diplomatarium i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Originalen, som Langebek benyttede, var paa Pergament uden Segl og bevaredes dengang i samme Arkiv; den har nu ikke været at finde.

WII borghermeistere vnde radmanne der stad Lubeke,

bekennen vnde betugen openbare vor allesweme in dessem vnsem breue, dat vor vns qwam vp den dach des datum des breues de erbare man her Johan Bentlaghe, kentzeler des hochghebornen vorsten koning Albertes, hertogen to Mekelenborch, greuen to Zwerin, to Stargarde vnde to Rostok here, vnde bekande openbare, dat mester Gherd, muntmester to Nestwede, eme to danke vnde tor noghe van sines heren wegene vorscreuen beret vnde betalet hadde achtedusend mark lubesk in sulken penningen vnde munte, also hiir in der stad genge vnde gheue sind, in deme huse, dar her Henningh van Rentelen, deme god gnade, inne wonede, van der riddere wegene, de gelouet vnde bebreuet hadden to Vlensborch dit vorscreuene gelt to betalende twusschen desser tiit vnde sunte Johannes daghe neghest komende, vnde de sulue her Johan antworde deme vorscreuene mester Gherde den openen bref, den de riddere vnde borghen vorscreuene vppe dat ghelt gegeuen hadden, vnde dar to ene qwitancie, dar mede he de suluen borghen leddich vnde loes leet van des vorscreuenen geldes wegene, vnde vor dat inlegher, dat de borghen gelouet hadden, eft dat gelt nicht hadde betalt worden. Vnde dat alle desse vorscreuene stucke also vor vns gehandelt sint, also vorscreuen is, so hebbe wi vnse ingesegel mit willen vnde witschop, vmme vulbort willen hern Johans des kentzellers vorscreuen an dessen bref hengen laten, de gescreuen is na godes bort veerteynhunderd jar dar na in deme seueden jare, des negesten daghes na des hilghen lichames daghe.

46.

19. Februar 1409.

Matthias Gortzes Gjældsbrief til Henrik Smalstede paa 24 Mark lybsk, at betale til næstkommende S. Martini Dag med rede Penge eller tilstrækkeligt Pant i Siverd Kroks Hus i Flensborg eller paa andet sikkert Sted i Hertugdømmet Slesvig.

Original paa Pergament med Fragmenter af 3 nedenunder hængende Segl i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn.

Ik MATHIAS Gortze, knape, bekenne vnde betûghe openbare an desme breue vor als weme, dat ik vnde myne eruen

schuldich sint van rechter schult deme vromen knapen Hinrik Smalsteden vnde sinen rechten eruen veervndetwintich m̄rk penninghe lubesch to betalende to s̄unte Mertens daghe, de n̄ negest to kommende is, mit reden penninghen, also denne to Lubeke vnde to Hamborch ghenge vnde gheue sint, vnde en gud man deme anderen v̄l mede don mach an deme hertichrike to Sleswik, ane dat hole ghelt, eder mit also vele vorvolgheden nogaftegen panden, dar Hinrik vorscr̄e vnde sine eruen ere rede ghelt mede nemen vnde maken moghen, to ener tid, vnde op ener stede, an der stad to Flensborg an Syuerd Kr̄okes h̄use, eder an ener anderen sekeren stede an deme hertichrike to Sleswik, dar em vnde sinen eruen ere ghelt bequeme op to borende sy, vnde v̄nentferet bliue. Alle desse vorscr̄e stucke loue ik Mathias Gortze vorscr̄e vor my vnde myne eruen mit mynen medelouern, also Detleue van Aleuelde vnde Poppe Sesteden, knapen, mit ener sameden hand deme vorscr̄e Hinrik Smalsteden vnde sinen eruen, vnde louen vord to siner vnde siner eruen truwen hand deme ghenen, dede dessen breff mit sinem edder siner eruen willen heft, he sy ghestlik eder werlik, in guden truwen stede vnde vast to holdene sunder alle argelist vnde hulperede. Des to groter betuchnisse so hebbe ik Mathias vorscr̄e myn jngesegel mit den jngesegeln myner medelouere witliken ghehenghet laten an dessen breff, de ghescr̄e vnde gheuen is na godes bord verteynhundert jare, dar na an deme negheden jare, des dinxdages to vastelauende.

47.

Hindsgavl, 21. September 1409.

Overenskomst mellem Kong Erik, paa den ene Side, og Grev Henrik af Holsten, Hertuginde Elisabet af Slesvig og hendes Børn, paa den anden, hvorved blandt andet fastsættes, at Staden Flensborg og Slottet Nyhus skulle gives Kongen i Pant for 10000 Mark lybsk.

Gammel Afskrift paa Papir i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Det er uden Tvivl herefter, at dette Dokument er trykt i F. H. Jahn, Danmarks Hist. under Unionskongerne. Kjøbenhavn 1835, p. 492—494, uagtet det her siges at være udgivet efter Originalen.

DIT sint de degedinge, de begrepen sint twischen deme alldurchluchtigesten ffursten vnde heren, heren Erike, koninge der rijke Denemarken etc., vpp de eyne sijde, vnde deme wolgeborn heren greuen Hinrike to Holtzsten etc. van siner, der hertoginnen van Sleswig vnde erer kindere wegen, upp de andere sijde: also dat de sulue here koning schal to pande hebben vor x^m m̄r lūb jn sulken penningen, alsz jn Flenzeborch nu genge vnde geue sint, de stad Flenzeborch mit alleme rechte, dat de greue, de hertoginne vnde ere kindere darinne hebben, sunderlingen uthgenomen, wes de hertoginne greue Clawes dochter vnde vrow Helene van Hadersleuen darinne hebben, de summe js van beider wegene drehundert m̄r lūb; vnde dat slot vnde veste Niehues mit deme lene vnde aller tobehoringe, also dat Laurentz Heesten jn sine pande heft; vnde de vorbenomde stad Flenzeborch schal greue Hinrik koning Erike uorscr̄ antwerden van stunden an sunder arch; vnde kan he dat slot Niehues mit siner tobehoringe, also dat Laurentz Heesten jn sine pande heft, em antwerden van stunden an, so schal he dat doen sunder arch; were dat ok, dat he eme dat nicht van stunden an nicht antwerden konde, dat jt Laurentz Heesten eme vor entholden wolde, so schal greue Hinrik vorbenomet eme dat schicken to eyner tijd bynnen achte weken jn desser wijse, also hir nascr̄: were dat so, dat greue Hinrik mit rechte edder mit vruntscope van Laurentz Heesten dat slot nicht kregen konde bynnen achte weken, so schal greue Hinrik koning Erike vorskcr̄ de leen denne van stunden an antworden, vnde schal van stunden an theen mit sinen mannen vor dat Niehus, vnde schal dat bestallen, wente so lange dat he dat slot antwerdet koning Erike vor eyn pand, alsz vorskcr̄ js; weret ok, dat he kōning Erikas hulpe dar to behōvede, so schal he eme helpen dat bestallen vnde vorbuwen upp de ene sijde, vnde de here kōning vorskreuen schal greue Hinrike nenen schaden, koste edder teringe rekenen, des he edder de syne dar vore edder dar uppe vorteren. Ok schal kōning Erik vorb̄n edder de sine hir bouen nenen schaden mit roue edder nemende doen greue Hinrike edder sines broder kinderen edder den eren jn eren landen, de wile he de uorskcr̄ pande heft. Vortmer wan greue Hinrik vorskcr̄ edder sines broder kindere de vorb̄n stad vnde slot losen willen, so scholen

se kundigen de losinge jn den vier hilgen dagen to pinxten to deme Nienhuse, vnde so schal men de beredinge doen, also uorscr̄ js, jn den negesten vier hilgen dagen to winachten dar na to Coldingen sunder arch. Ok schal greue Hinrik uorscr̄ richten ouer desse, de nascreuen staet, alsz hern Erike Krummedike, her Otte Zeesteden, Laurents Heesten, her Wulff Poggewisch, Henneke Staken vnde Detleue van Aneuelde, mit vollenkome-
 liken rechten, wes men den tobringen kan mit rechte na koning Erikes clage, ok schal greue Hinrik dar nene gnade bi doen, dat gelde an er ere edder an er lijff, ane dat si koning Erikes wille. Ok weren dar jennige andere, dar de here koning schulde-
 ginge tohadde, des schal greuen Hinrik vnde sines broder kin-
 dere mechtich wesen, wes se dar bi doen willen. Vnde were dat ok also, dat de here koning edder de sine jennich recht vorder hadde to greue Hinrike, to der hertoginnen, to eren kinderen edder to den eren van roues, nemende edde vredebrokes wegene, wen to desser tijd scheen js, dat schal dar mede quijt wesen vmme des greuen, der hertoginnen vnde erer kindere bede willen. Heft ok jemand van beident sijden tosprake to dem anderen, dat ertguet anrôret, dar schal malk sines rechten vnuorsumet ane wesen. Vortmer weret ok, dat greue Hinrik edder sines broder kindere edder de eren jennige tosprake hadden to kôning Erike edder to den sinen, so schal de sulue here koning en doen vruntliken so uele, alsz mynne edder recht js, vnde behelpen en mynne edder recht ouer de sine; weret ok, dat dat gulde lijff edder ere, des schal de sulue here koning mechtich wesen. Vortmer schal neen vrede hir mede broken wesen, vnde ok schal it nenen breuen edder degedingen to schaden komen, de uor desser tijd geuen vnde scheen sint, sunder de breue, de uppe de artikele spreken, de jn dessem breue staen. Vortmer schal de here koning geuen deme greuen, der hertoginnen vnde eren kinderen enen breff ludende also hir nascr̄ steit: wanncir dat se losen willen de pande Flenzeborg vnde Niehues, so scholen se toseggen jn den vier hilgen dagen to pinxten to deme Nienhuse, vnde denne schal de beredinge scheen jn den vier hilgen dagen to winachten dar negest uolgende to Coldingen; vnde wan de beredinge js gescheen na des breues uthwisinge, den de here kôning van greuen

Hinrike hebben sal, so schal de sulue here kōning Erik edder vrowe kōning[inn]en Margarete, ere eruen edder ere nakomelinge deme greuen, sines broder kinderen edder eren eruen de uorscr̄e pande mit aller tobehōringe, alse de eme geantwerdet werden, wedder antwerden vrig vnde vnbeworen sunder jennigerleie vortogeringe vnde sunder arch. Acta sunt hec sub anno dominj mcdix^o jpsō die beati Mathei apostoli et ewangeliste in castro Hintzegauel.

Udenpaa:

Copia aff thet breff, myn here konyngen hauer vpa Flensborgh oc Niehws aff greue Henrik, hertuchynnen aff Slesuich etc.

48.

Flensborg, 9. Oktober 1409.

Pantebrev givet af Grev Henrik af Holsten, Hertuginde Elisabeth af Slesvig og hendes Børn til Kong Erik og Dronning Margrete paa Staden Flensborg og Slottet Nyhus for 11400 Mark lybsk.

Original paa Pergament med 2 nedenunder hængende Segl i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Forhen trykt i Antislesvigholst. Fragm. XIV. p. 97—100.

WYTLIK vnde opembaar si alle den ghenen, de dessen breff zeen vnde hōren lezen, dat wy greue Hinrik to Holtzsten vnde vørste to Stormeren, vnde wy Elizabeth, hertoginne to Sleswig, vnse kyndere vnde vnse eruen recht vnde reddeliken schuldich synt deme allerdurchluchtigesten vorsten vnde heren, heren Erike, van godes gnaden der rijke Denemarken, Sweden, Norwegen, der Wende vnde der Gothen koninge vnde hertogen to Pomeran, vnde der durchluchtigesten furstynne vnde vrowen, vrowen Margreten, koninginnen der vorscreuenen rijke, alse Denemarken, Sweden vnde Norwegen, eren eruen vnde nakomelingen eluendusent vnde vierhundert lubesche mark alsulker munte, alse nu bynnen Flenzeborgh genge vnde geue synt, ane hole penninge; vor welke eluendusent vnde vierhundert lubesche mark wi en to eynen bruekliken pande setten de stad Flenzeborch mit aller rechticheit vnde tobehoringe, geistlik vnde wert-

lik, nictes uthgenomen, vnde dat slot Niehues mit aller rechticheit vnde tobehoringe, also dat Laurentz Heesten jn syne pande heft gehat, vnde ok nictes uthgenomen, dat si geistlik edder wertlik, ane dar synt uthgenomen drehundert lubesche mark jarliker rente, de de hertoginnen van Saszen, greue Clawes dochter, vnde vrouwen Helene van Hadersleuen bynnen Flenzeborg hebben scholen. Wanneir wi desse uorscreuenen pande also Flenzeborch vnde Niehues losen willen, so schole wy de losinge kundigen to deme Nienhuse jn den vier hilgen dagen to pinxten, vnde denne jn den vier hilgen dagen to wynachten dar negest uolgende schole wy greue Hinrik vnde wi hertoginne Elizabeth vorbenômet, vnse kindere edder vnse eruen deme vorbenômden heren kôning Erike edder vrouwen kôninginnen Margareten, eren eruen edder eren nakômelingen gutliken vnde to danke betalen de eluendusent vnde vierhundert lubesche mark jn sulker munte, also uorscreuen steit, vpp deme slote Coldingen sunder arch, vnde dar scholen se de annamen gutliken sunder arch. Vnde wan wy denne de beredinge hebben gedaen, also hir uorscreuen steit, so schal de sulue here kôning Erik edder de vrowe kôninginne Margarete, ere eruen edder ere nakômelinghe vns wedder antwerden de uorscreuenen pande mit aller rechticheit vnde tobehôringe, also de en to pande geantwerdet synt, sunder uortôgeringe. Vortmer weret sake, dat en de vorschreuenen pande also Flenzeborch vnde Niehues afgewonnen, afgesleken edder afuorraden worden bynnen der tijd, dat se de to pande hebben, so schole wy vnde willen, also greue Hinrik vnde hertoginnen Elizabeth vorbenomet, vnse kindere vnde vnse eruen, deme vorbenômden heren kôning Erike vnde vrouwen kôninginnen Margareten, eren eruen edder eren nakomelingen de sulue pande helpen jn guden truwen mit vnser macht wedder wynnen to erer hant sunder arch, vnde uort de jn ere pande to beholdende, so lange dat se geloset werden, also uorscreuen steit. Vortmer schole wy vnde willen, also greue Hinrik vnde hertoginne Elizabeth vorbñ, vnse kindere vnde vnse eruen, deme uorscreuenen heren kôning Erike, der vrouwen kôninginnen Margareten, eren eruen vnde eren nakômelingen de uorscreuenen pande, also Flenzeborch vnde Niehus mit allen eren tobehôringen, also vorschreuen js, vrigen vor allerleie ansprake, geistlik vnde

wertlik, vnde uor alle den gennen, de dar mit rechte upp tosprekende hebben. Alle desse uorscreuenen stucke vnde artikele loue wi greue Hinrik vnde hertoginne Elizabeth vorbñ, vnse kindere vnde vnse eruen jn guden truwen stede vnde vast toholdende, also hir uorscreuen steit, sunder jennigerleie hulperede vnde argelist. Vnde des to gróterer betúchnisse vnde bekantnisse der warheit so hebbe wy greue Hinrik vnde hertoginne Elizabeth vnse jngesegele mit willen vnde mit wolberadenem mode gehenget laten an dessen breeff, de gegeuen vnde screuen js to Flenzeborch, nach godes bord vierteynhundert jaar, dar na jn deme negenden jare, jn sunte Dyonisius dage.

49.

Flensborg, 9. Oktober 1409.

Kong Eriks Revers til Henrik, Biskop til Osnabrücke og Greve af Holsten, og hans Broderbørn angaaende Pantsættelsen af Staden Flensborg og Slottet Nyhus til Kongen for 11400 Mark lybsk.

Beskadiget og skrøbelig Original med et nedenunder hængende Segl i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Hullerne ere her udfyldte efter en Afskrift i det store haandskrevne Diplomatarium i samme Arkiv. Forhen trykt i Langeb., Script. r. D. VII. p. 365—366.

W_Y ERIK, van godes gnaden der ryke Dennemarken, Sweden, Norwegen, der Wende vnde der Gothen koning, vnde hertoge tø Poemeren, bekennen vnde betugen oppenbare an dessem breue vor allen luden, dat wy van deme wolgebornen heren, hern Hinrik, bisschoppe tø Osenbrugge, greue tø Holsten, tø Stormeren ffurste, vnde tø Schouwenborg here, vnsem leuen søeme, vnde van sinen broder kinderen vnde van eren eruen, tø pande hebben vor eluen dusent lubesche mark pennighe vnde vor veerhundert lubesche mark pennighe, also binnen Flensborg nu ghenge vnde gheue sint, ane dat hole ghelt, de stad Flensborg mit aller rechticheit vnde tøbehoringe, also se dar bynnen went tø desser tijd hebben gehat, vnde dat slot vnde veste Nyehus mit deme lene vnde aller tøbehoringe, also dat Laurentz Heesten jn sine pande heft gehat, sunder dar sint uthgenomen

drehundert lubesche mark iarliker renthe, de de hertoghinne van Sassen, greue Claweses dochter, vnde vrouw Helena binnen Flentzburg hebben, de tō Hadersleue wonet. Vnde wanner greue Hinrik vorgenomed edder sine broder kindere edder ere eruen de vorgescruenen pande, also Flentzburg vnde Nyehus, losen willen, sō scholen se de losinge kundegen tō deme Nyenhuse jn den veer hilgen dagen to pinxsten, vnde in den veer hilgen dagen tō winachten dar negest volgende scholen se vns edder vnser gnedigen vrouwen koninghinnen Margareten, edder vnser eruen, de vnse kindere sint, edder vnser nakomelingen gutliken bereden de eluen dusent lubesche mark vnde veerhundert lubesche mark jn sulken pennighen, also vorescruenen is, vppe vnsem slote Coldinge sunder arch, vnde dar schole wi de pennige gutliken annamen vnde vppboren laten sunder arch; ock schole wi koning Erik vnde de vnser de boden, de den vorgenomeden summen penninghe voren vnde bringen, *nerghen* ane hinderen sunder arch. Wanner denne de tōsegginge vnde de beredinge gescheen is, also hir vorescruenen is, so schole wi koning Erik vnde willen edder vnse gnedige vrouw vorgenomet edder vnse eruen, also vorscrē is, edder vnse nakomelinge, deme vorgenomeden greuen Hinrik edder sinen broder kinderen edder eren eruen de vorgescruenen pande, also Flentzburg vnde Nyehus, vry vnde quyt vnde vmbewornen in aller mathe wedder antworten, also de vns tōpande geantwordet sint, mit aller tōbehoringe sunder ienigerleie vortogeringe edder hulperede edder argelist. Alle desse vorgescruenenen stücke vnde artikele loue wi koning Erik vorgenomet vnde vnse eruen in guden truwen vor vns vnde vnse gnedigen vrouwen koninghinnen Margareten vorbē vnde vor vnse nakomelinge stede vnde vast tōholdende, sunder ienigerleye hulperede vnde argelist, also hir vorescruenen is. To ener groteren betuchnisse vnde bekantnisse der warheit desser stücke vorgescrē, so hebbe wi koning Erik vorgenomed vnse jngesegel mit willen vnde mit wolberadene mæde gehanget laten an dessen breff, de gheuen vnde screuen is tō Flensborgh nach der bort vnser heren Cristi verteynhundert jar, darna in deme negeden iare, in sunte Dyonisius dage vnde siner seltschapp der hilgen mertelere godes.

September 1410 (?).

Kong Eriks Klagepunkter mod Hertuginde Elisabet af Slesvig og hendes Børn, samt Greve Henrik af Holsten, særdeles at de have bortført Biskoppen af Slesvig fra Flensborg Slot, bemægtiget sig Slottene Stubbe og Svavested, og angrebet Staden Flensborg.

Udkast paa Papir i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn.

DIT is de tosprake, de wy koning Erik, van godes ghenaden der rike Denemarken, Sweden, Norweghen koning vnde hertoghe to Pomeran, hebben to der erluchten hochgheboren vorstinnen vrouwen Elysabeth, hertoghinne to Sleswyk, vnde eren kinderen, vnde greuen Henrik to Holsten et cet̄. To deme ersten dat ere man vnde denre hebben vns afgheuangen in vnsen sloten Vlenborch vnse rat vnde denre, alze den bysscop to Sleswyk, wedder god vnde wedder recht, alze wy nye rechtes ouer em gheweyghert hebben, vnde hebben vns vnse slot, dat wy in vnser were hadden, alze Stubbe afghewnnen wedder god vnde wedder recht, alzo de vorbenomde heren vnse man vnde vnse rat weren, vnde is ghescheen na erme rade wt eren sloten vnde dar wedder in, vnde hebben dat vorbenomde slot noch in ere were, vnde hopen to rechte, se scolen vns dat vorbenomde slot wedder antworden, vnde wedder gheuen, wes se dem bysscope afggeschattet vnde ghedrunghen hebben, vnde scholen vns dat vorbøten mit bøten na rechte, vnde vorbroken hebben, wes se van deme rike hebben; wes hinder, koste, teringe, scade vns dar af vntstan is, des sint se vns plichtich wedder to legghen na rechte. Jtem so quemen de vorbenomden heren vnde de eren wedder god vnde wedder dat recht, alze wy en nye rechtes vorweren edder gheweyghert hebben, alzo de vorbenomde greue Henrik vnse sworn man, rat vnde denre was, na rade der vorbenomden vrouwen Elysabeth, hertoghinne to Sleswyk, vnde eren kinderen, vnde bestalden vnse slot Swauestede, dat wy in vnser were hedden, vnde hebben vns dat afghedrunghen wedder god vnde wedder recht, vnde hope to rechte, se scolen vns dat wedder antworden, vnde vorboret vnde vorbroken, wes se van deme riken hebben, vnde scolen dat

forbøten mit bøten na rechte, vnde wat scade, hinder, koste, teringhe vns dar af vntstan is, des sint se vns plichtich wedder to legghen na rechte. Jtem sint desse vorbenomden heren vnde de eren ghekomen wedder god vnde wedder dat recht, vnde jeghen ere beseghelde breue, vnde wy en nye rechtens vorgheuweset hebben, vnde hadden vnse stat Vlensborch bestallet, vnde hebben dar vor ghelegghen vnde ghestormet, vnde wolden vns de afghewnnen hebben; de jnholdinge ere bezeghelde brief de holt, dat id vnse brukelike pant wesen schal; weret, dat vns dar jement an hinderen edler vorweren wolde, dar scholden se vns dat vor vntvrien, vnde weret, dat id vns afghewnnen worde edder vorraden worde, so scolden se vns wllenkømeliken dar to helpen mit ganser macht, vnde mit allen truwen, dat id jo in vnse were wedder komen scolde; nv sint ze suluen de ghenen ghewest, de vns de stat af ghedrunghen wolden hebben mit vorsate, alze vorsæt is, vnde hopen to rechte, se scolen vorboret vnde vorbroken hebben, wes van deme rike hebben, vnde forbøten dat mit bøten na rechte, vnde wat schade, hinder, teringhe, koste vns dar af vntstan is, des sint se vns plichtich wedder to legghen na rechte. Jtem sint desse vorbenomde vrouwe Elysabeth vnde ere kindere vnde greue Hinrik vorbenomd vnse viande worden wedder god vnde wedder recht, alze wy ene nye rechtens vor gheweset hebben, edder gheweyghert hebben, vnde vnueruolghet mit rechte, vnde hope to rechte, se scolen dar mede verbroken hebben, wes se van deme rike hebben, wente nen man edder vndersat sines heren viant werden mach, he en hebben dat veruolghet mid rechte, des doch nicht ghescheen; wes hinder, koste, schade, teringhe vns dar af vntstan is, des sint se vns plichtich wedder tolegghen, vnde scolen vns dat forbøten mid bøten na rechte. Jtem hebben desse vorbenomde vrouwe Elysabeth vnde ere kindere vnde greue Henrik vnse rechte erue mid walt vnde vnrechte, vnde hopen, se scolen vns dat wedder don, vnde dat forbøten mid bøten na rechte. Jtem ware wy vns vnde de vnse vnuersumet; wes wy der vorbenomden vrouwen Elysabeth vnde eren kinderen vnde greuen Henrik vnde den eren vorder toseggghende hebben, des wille wy vnde de vnse vnuersumet wesen in al vnse rechte.

51.

Flensborg, 16. September 1410.*

Overenskomst mellem Kong Erik paa den ene Side, og Hertuginde Elisabet af Slesvig og Greve Henrik af Holsten paa den anden Side, hvorved Afgjørelsen af deres Stridigheder overdrages til 6 Voldgiftsmænd, der 14 Dage efter Michelsdag skulle samles i Flensborg. Brevet er udstedt paa Hertugindens og Grevens Vegne til Kong Erik af Hertug Henrik af Brunsvig og Hertug Johan af Meklenborg.

Original paa Pergament med 2 vedhængende Segl i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Forhen trykt i Jahn, Danm. Hist. under Unionskongerne, p. 496—497.

IN DEME namen godes Amen. Aldus synt de degedinge begrepen twuschen deme allerdurchluchtigestem ffursten vnde heren, heren Erike, van godes gnaden der rijke Dennemarken, Sweden, Norwegen, der Wende unde der Gothen kónigen vnde hertogen to Pomeran, synen rijken, landen vnde alle den synen, upp de ene sijden, vnde der jrluchtigen furstynnen vnde vrowen Jlsen, van den suluen gnaden hertogynnen to Sleswig, eren kynderen, deme eddelen hern greuen Hinrike van Holsten vnde allen den eren, upp de andere sijde, jn desser wijse, alse hir nascreuen steit: also dat de sulue here kónning Erik vorscreuen heft gekoren to schedesluden de allerdurchluchtigeste ffurstynné vnde vrowen Margarethen, der rijke Denemarken, Sweden vnde Norwegen konningynnen, den jrluchtigen fursten hern Wartzlaue, hertogen to Stetyen etc. vnde den eddelen heren Balthazar, heren to Wenden upp syne sijde, vnde de hertogynne van Sleswig mit eren kynderen vnde greue Hinrik van Holsten vorbenomet hebben gekoren to schedesluden de jrluchtigen ffursten vnde heren, heren Bernde vnde hern Hinrike, brodere, hertogen to Brunsvig vnde to Luneborg, vnde den jrluchtigen ffursten vnde heren, heren Johanne, hertogen to Mekelenburg vnde greuen to Zwerin etc., hertogen Magnussone, upp ere sijden, alle schuldeginge vnde schelinge, de twuschen en vnde alle den eren an beident sijden gheweset synt went an dessen dach, mit ere vnde mit rechte to vorscheidende, wes erer een deme anderen to toseggende heft van erer edder der eren wegene. Des is een dach genomen, dar se an beident sijden kómen schólen, vierteyn

dage na sunte Micheles dagh negest komende to Flenzeburg; vnde wes dar de schedeslude vorbeñ vor recht vinden, dat scholen se van sik seggen vnuortôgert. Weret sake, dat desse vorbenômden schedeslude nicht kunden een werden dat recht van sik toseggende, so schôlen se vulle macht hebben enen ouerman tokesende vnder en. Weret ok sake, dat se des ouermannes nicht eendregen konden vnder sik, mit weme denne de meste partye van den schedesluden touellet, de schal ouerman blyuen, vnde mit weme de ouerman denne touellet, dar schal dat recht by blyuen, vnde dar mede scholen se sik genôgen laten an beident sijden alse vorscr̄ is. Weret ok, dat jennich van dessen uorbñ scheidsluden nicht konde komen to dessem vorscreuenen dage, so schal de here, deme de scheideman gebrek wert, enen anderen kesen jn syne stede, vnde de sal de sulue macht hebben, alse de andere hadde jn alle der mate, alse hir uorscr̄ steit. Vortmer so schal de vorbeñ here koning Erik van sik antwerden synen vedderen hertogen Wartzlauen vorbñ de lande Alssen vnde Erre, vnde wat dar uppe gebuwet js van syner wegen, vnde de genne de eme gehuldiget hebben jn den suluen landen, de to beholdende jn truwen vnde jn louen wente to deme vorbñ dage; vnde de hertogynne van Sleswig vnde greue Hinrik van Holsten verbñ scholen van sik antwerden hertogen Hinrike van Brunswig de slote Swauestede vnde Stubbe jn truwen vnde jn louen, de tobeholdende wente to deme uorscr̄ dage, jn sulker mate: weme desse vorbenômden schedeslude edder ouerman mit rechte to vinden desse vorbeñ lande, slote vnde leen, deme scholen se de antwerden vnuortôgert. Ok schal men allen reisegeren, de geuangen synt an beident sijden, dach geuen vnde borgere vnde buer to borge doen bet des negesten sondages na sunte Gallen dage erst komende. Ok so schal de here kôning Erik vnde de hertogynne mit eren kynderen vnde greue Hinrik vorscreuen vnde alle de eren uppe deme vorbñ dage erer een deme anderen vultheen vnde doen bynnen vierteyndagen dar negest uolgende, wes de scheidslude edder de ouerman vor recht seggen. Were dat jennich van den eren rechtes vørsatigh worde, so schal de here des vndersate de is rechtes ouer eme helpen, vnde de schedeslude schôlen blyuen mit aller macht bi deme gennen, de dat recht heft, bet also lange dat dat recht

vultogen wert, vnde vorbott js na rechte. Vortmer so scholen alle de genne, de desse nascreuenen louere veiligen willen to deme vorscreuenen dage to Flenzeburg, geleidet vnde geueliget wesen to vnde aff sunder alle arch. Hir mede schal alle veide affgelecht wesen an beident sijden vnde schal ene ewige sone wesen sunder alle arch. Dat alle desse vorscre stucke vnde artikele vnde een jewelik besundern stede vast vnde vnuorbroken scholen geholden werden, so loue wy hertoge Hinrik van Brunswig etc. vnde hertoge Johan van Mekelenburg van der jrluchtigen ffurstynnen vrowen Jlsen, hertogynnen to Sleswig, erer kyndere vnde greuen Hinrikes wegen vorscreuen, jn guden truwen sunder alle argelist, deme alldurchluchtigesten ffursten heren Erike, koninge to Denemarken etc., vnde to syner truwen hant, hertogen Wartslaue vnde hern Balthazar, heren van Wenden, vnde hebben des to tuchnisse vnse jngesegele mit witlicheit heten hengen an dessen breff, de gegeuen js na godes bord vierteynhundert vnde teyn jaar des dinxdages negest vor sunte Matheus dage des hilgen apostels vnde ewangelisten to Flenzeburg.

52.

Flensborg, 11. November 1410.

Overenskomst mellem Kong Erik og Hertug Henrik af Brunsvig og Lyneborg paa Hertuginde Elisabet af Slesvigs og Greve Henrik af Holstens Vegne, hvorved bestemmes, at det tidligere Forlig (jvnf. Nr. 51) skal staa ved Magt indtil 18. Maj næstkommende, til hvilken Dag et Møde fastsættes i Flensborg; tillige vedtages blandt andet, at Kongen saalænge skal blive i Pantebesiddelse af Nyhus og Flensborg.

Dokument paa Papir i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn; det synes ikkun at være en samtidig Afskrift. Tidligere trykt i Jahn, Danm. Hist. under Unionskongerne, p. 497--498, hvor det kaldes Original.

IN GODES namen Amen. Dyt sint de deghedinge, de vppe dessen dagh sūnte Mertens gedeghedinget hebben de alldorluchtigheste vūrste vnde here, here Erik, koning to Denmark etc., vor sik, syne rike vnde lande, syne hulperen vnde de synen,

vppe de enen siden, vnde de hochgeborne dorluchtighe vorste vnde here, heren Henrik, hertoghe to Brunswik vnde to Lunenborgh, van weghen der hochgeboren vorstynnen vnde vrowen, vrowen Elizabeth, hertoghinnen to Sleswik, vnde eren kinderen, vnde van wegen des wolgeboren heren, heren Henrikes, greuen to Holsten, erer lande, erer hulpere vnde der eren, vppe de anderen siden, jn desser wise, alsē hir nagescreuen steit. Jn dat erste, dat se jn beiden siden sitten scholen vppe de sone, de de dorluchtighen vursten hertogh Wartslaff to Stetyn vnde here Baltazar, here to Wenden, van des vorscrē koning Erikes siden, vnde hertoghe Henrik to Brunswik vorbeñ vnde hertoghe Johan to Mekelenborgh, van der anderen siden, gedeghedinget vnde bebreuet hebben, also dat de suluen breue scholen jn allen eren articulen vnde jnholdinge by aller macht bliuen ane argh, vnde se scholen mit dessen deghedingen nicht gekrenket wesen. Vortmer so scholen se an beiden siden holden enen dagh vnderlank binnen Flensborgh vppe de hochtid to Trinitatis neghest tokomende, se dar denne vppe deme daghe to wesende vnde se dar myt mynnen edder myt rechte to vorschedende; vnde se scholen jn beiden siden vnde alle de ghenen, de se myt sik bryngen, geveleghet vnde geleidet wesen ane argh to vnde aff. Were dat ok, dat me se denne myt mynnen edder myt rechte nicht vorscheden konde, so schal malk mechtich wesen van dennen to ridende, wen he wil; vnde weret, dat me wech rede vnde nicht vorscheden denne wurde, also vorscrē ys, so schal malk synes rechtes vnuorsumet wesen jn aller wise, also id nw steit, vnde de breue, de de vorscrē heren beseghelt hebben, scholen by aller macht bliuen. Vortmer so scal de koning Erik jn syner were beholden dat Nyehus vnde Flensborgh to deme vorbeñ daghe jn sodaner wys, dat yd myt der anderen siden schal staen vmme de løsingē vppe den vorscrē dach to Trinitatis vnde achte daghe dar na, jn aller wise, also id nu staen scholde vppe wynachten neghest to komende, erer beider recht an beiden siden vnuorsūmet. Vortmer so schal en yslich bruken bet to deme daghe synes erues vnde synes gudcs, dar he recht to hefft, ghestlik vnde werlich, he sy vordreuen effte nicht, yd ligge wor yd ligge jn deme hertoghrike to Sleswik, dat jn desseme krighe geschen ys; men vppe Alsen, Erre vnde wes de koning

nu jn weren hefft, dar schal he vp setten syne voghede, de dar aff scholen vrede holden vnde laten de jnwonere der lande by rechte bet to deme daghe; des ghelikes schal hertogh Henrik setten vppe Swauestede vnde Stubbe vnde wes he dar nu jn weren hefft, syne voghede, de dar vrede van holden vnde laten de jnwonere der lande by rechte bet to deme vorscrē daghe. Vortmer scholen se an beiden siden alle eres rechtes bliuen vnuorsūmet, vnde desse deghedinge scholen eren rechten an beiden siden nerghen ane hinderlik wesen. Desse scriffte sint gescreuen to Flensborgh jn deme jare vnser heren verteynhundert vnde jn deme teynde jare dar na jn sunte Mertens daghe; dar van gemaket synt twe scriffte de ene vte der anderen gesneden.

53.

Flensborg, 11. November 1410.

Claus Lembeks Gjældsbreu til Dronning Margrete paa 1000 Mark lybsk, som hun nu havde laant ham her i Flensborg.

Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn; af 3 Segl, som have hængt derunder, mangler nu det første.

JK CLAWES Lembeke knape bekenne vnde betūghe openbare mit dissem mynen openen breue vor alle den ghenen, de en seen edder horen lesen, dat ich van rechter schult byn schuldugh der allerdorchluchtigesten vorstynnen, vrow konyngynnen Marghreten, van godes gnaden konyng Waldemars dochter, miner ghnedigen vrowen, dusend lubescher mark jn sulker mūnte, also nū to Lūbeke ghenk vnde ghēff ys, de se my nū hyr to Flensborgh ghelēnt heft, welke dusend lubescher mark ich vorbeñ Clawes Lembeke edder mine erfnamen betalen scholen der vorbeñ konynginnen Marghreten edder eren erfnamen to Ripen edder to Koldinge, welk dat se lewer wil, vppe sūnte Mertens daghe als dalling ys ower eyn jaar, jn sulken penningen vnde mūnte, also nū to Lūbek ghenge vnde ghefue synt, also vore screuen steit, sunder vūrdere togheringe. Dit vorbenomede lowe ich mit mynen erfnamen der vorbeñ konynginnen Marghreten vnde eren erfnamen jn ghuden truwen to holdende

sunder jennigherleye hulpperede edder argelist jn aller mate, also vore screuen steit; vnde to merer bewaringe so hebbe ich Clawes Lembek vorben minen jngeseghele mit willen vnde witschop hengen laten vor dyssem breue, vnde bidde den erlichen lüden Lüder Lembek vnde Gotschalk Godendorpp knapen, dat se eren jngeseghele willen laten hengen hir vore to tuchnisse. Disse breff ys gheuen vnde screuen to Flensborgh jn den jaren na godes börd verteynhundert vppe deme teynden jare, sunte Mertens daghe, des hilghen biscoppes.

54.

3. Januar 1411.

Hertuginde Elisabet af Sachsen befaler Borgemestere og Raadmænd i Flensborg at vedblive at betale Dronning Margrete den Hertuginde tilkommende Rente og Rettighed af Staden Flensborg saalænge den mellem hende og Dronningen oprettede Overenskomst varer.

Original paa Papir med bagpaa paatrykt Segl i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn.

WY ELYSABETH, van godes gnaden hertichinne to Sassen, groten jw borghermeysterre vnde ratlude to Vlensborch euichlike mit gode, vnde doen jw witlich, dat vnse vroue vnde moder koniginne Margrete, koning Woldemars docter to Denmarken, hefft vns vuldand vor de rente vnde rechticheyt, de wy binnen Vlensborch hebben; dar vmme bidden wy jw, dat gy eer de rente vnde ok hiir namals in den anderen jaren gheuen, also lange also ere vnde vnse deghedinge dar vmme stan; vnde doet, also hiir vorscrē steyt, vnde latet dat nenerleye wiis. Dar mede beuele wy jw ghode. Ghescrē jn dat jar vnser heren vereteyenhndert jar vnde in dat elffte jar dar na, des sunnaendes neghest vor twelfften, vnder vnsem jngesegl gedrucket an den rugge an dessen breeff.

55.

Nyenhuse i Darsinge, 20. Januar 1411.

Hertug Erik af Sachsen og Hertuginde Elisabeth af Sachsen, Greve Claus's Datter af Holsten, pantsætte Slottet og Fæstningen Aabenraa, forskjellige Birker, Sogne og Herreder, samt al deres Rente og Rettighed af Staden Flensborg til Dronning Margrete for 3000 Mark lybsk, uindløselig i 5 Aar.

Original paa Pergament med 2 vedhængende Segl i Gehejme-arkivet i Kjøbenhavn. Forhen trykt i Antislesv.-holst. Fragm. 14. H. p. 100—103.

WY ERİK, van godes gnaden herteghe to Sassen, vnde wy Elisabeth, van der suluen gnaden greue Claweses dochter, de greue to Holsten was, vnde herteghinne to Sassen, bekennen vnde betughen jn dessem vnseme openen breue, dat wi van rechter schult weghene schuldich sint der allerdorluchtigesten vorstinnen vnde vrowen, desses breues wisere, koninghinnen Margareten, koning Waldemars, deme got gnedich sy, der Denen koninghes dochter, dredusend lubesche mark jn guden witten penninghen, also nu to Lubeke ghenge vnde gheue synt, effte vor jewelke twe lubesche mark vnde dre schillinge lubesche eyne gude enghelsche nobele, also nu ghenge vnde gheue ys; vor welken sumen penninge wy vnde vnse rechten eruen der vorbenømeden vorstinnen vnde vrowen koninghinnen Margareten vnde eren eruen vnde nakomelingen dat slot vnde veste Openraa vnde de stad Openraa jn Sunder Jutlande liggende, de koninges berke, Warnes, Sødorp vnde Alsleff, vnde de twe kerspele, Qweerne vnde Stenberk jn Angelen, vnde de twehundert lubesche mark jarliker rente, de wy jn der stad to Flensborch alle jar hebben, vnde alle dat recht vnde rechticheit, de wy jn der suluen stad to Flensborch hebben, vnde de herede Sunder Rangstorps herede vnde Riisherede, vnde dat halue land to Barsøø, vnde dat gued vnde de leen, de nu to deme vorbeñ slote Openraa liggen vnde hir vøre to gelegghen hebben, als wy yd hir to gehat hebben, myt aller desser vorschreuenen slotes, stades, hereden, berken, kerspelen vnde lenen tobehoringe, akker, wysche, vyscherye, veegank, holtinge, mølen, brøke, tollen etc. vorpanden vnde myt desseme jeghenwardeghen openen breue to pande setten to

eynem brukeliken pande, bynnen dessen neghesten vyff jaren to samende volghende nicht to losende. Wan ouer wy edder vnse eruen dat vorscr̄ slot vnde stad, jarlike rente, recht vnde rechticheit, leen vnde herede van der vorscr̄ vorstinnen vnde vrowen koninghinnen Margareten edder eren eruen vnde nakomelingen na dessen neghesten jaren vorscr̄ lösen willen, so schole wy en de losinge eyn gantz halff jar to voren kundeghen, vnde losen dat denne vor penninghe, mûnte vnde summen, alse vorscr̄ ys; vnde jn welkeme jare dat wi edder vnse eruen dat slot vnde de stad mit der vorscr̄ tobehoringe na dessen jaren vorscr̄ lösen, so schal de vorscr̄ vorstinne vnde vrowe koninginne Margareta edder ere eruen vnde nakomelinge des jares vpboren alle de rente, de van deme slote, van der stad, van den berken, kerspelen, molen, hereden, lenen vnde van deme rechte vnde rechticheit, de wi hebben bynnen Flensborch, vnde brôke vnde tollen vnde allerleye andere stukke, wat dar aff gaen vnde vallen mach edder kan jn jenegherhande mate, vnde also schal de vorscr̄ vorstinne vnde vrowe koninginne Margarete vnde ere eruen vnde nakomelinge ok duen bynnen dessen vorscr̄ jaren neghest tokomende vnde dar na alle jar also lange, went dat slot myt syner tobehoringe van vns edder vnse eruen van eer edder eren edder nakomelingen læset wert, alse vorscr̄ steit, vnde nicht aff to slânde jn den houetpenningen, wes se edder ere eruen vnde nakomelinge dar van vpboren, also lange dat yd geloset wert, alse vorscr̄ ys. Vortmer weret sake, dat desse vorbeñ vorstinne vnde vrowe koninginne Margareta edder ere eruen vnde nakomelinge wolden dat vorscr̄ slot Openraa vpp eyne anderen stede buwen edder eyn ander slot jn desses slotes leen nye buwen, so schal men dat nicht høgher losen wen jn sulker mate, alse vorscr̄ steit. Vortmer weret, dat dat vorbeñ slot vnde veste Openraa, vnde berken, kerspelen, hereden, recht vnde rente der vorscr̄ vorstinnen vnde vrowen koninginnen Margareten edder eren eruen vnde nakomelingen affgesleken, affgewonnen, affvorraden edder myt macht affgedwungen wörden, de wyle dat yd in eren pande steit, dat got vorbede, so schal de vorbeñ koninginne Margareta vnde ere eruen vnde nakomelinge dar vmme vngeschuldeghet vnde vnghe-manet wesen, vnde werde wy edder vnse eruen dar to esschet, so schole wi vnde

vnse eruen eer vnde eren eruen vnde nakomelingen dar myt guden truwen vnde myt vlyte to helpen, dat dyt vorscr̄ moghe vry wedder jn ere were komen vnde blyuen, also lange went wy jd losen na jarscharen, also vorscr̄ ys. Vortmer schal de vorbeñ vorstinne vnde vrowe koninginne Margareta vnde ere eruen vnde nakomelinge alle ere recht vnde rechticheit jn Sunder Jutlande vnuorsümet blyuen, vnde ere recht vnde rechticheit hir mede nerghen mede gekrenket edder ouergheuen hefft, allene dat se dyt vorscr̄ to pande hefft jn aller mate, also vorscr̄ steit. Vnde to merer sekercheit vnde vorwaringe alle desser vorscr̄ stükke so hebbe wy vnse jngheseghele gehenget laten vor dessen breff. De ghegheuen vnde geschreuen ys vppe dem Nyenhuse jn Darsinge¹ jn den jaren vnser heren duzend veer hundred vnde dar na jn deme elfften jare jn sunte Fabiani vnde Sebastiani daghe der hilghen martiren.

56.

Omtrent 20. Januar 1411.

Kong Eriks og Dronning Margretes Revers til Hertug Erik af Sachsen og Hertuginde Elisabeth, Grev Claus's Datter af Holsten, i Anledning af den ved foranstaaende Pantebrev skete Pantsettelse af Aabenraa, Flensborg m. m.

Original paa Pergament med 2 vedhængende Segl i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. I Brevet, som er skrevet samtidigt med det foregaaende Brev, er Datum ikke tilføiet. Forhen trykt i Antislesvigholst. Fragm. XIV. p. 104—106.

WY ERIK, van godes gnaden der ryke Dennemarken, Sweden vnde Norweghen, der Wende vnder Göthen kōning, vnde herteghe to Pomeran, vnde wy Margareta, van der suluen gnaden koning Waldemars dochter to Dennemarken, bekennen vnde betūghen jn dessem vnseme openen breue, dat de hogh-

¹ Formodentlig Halvøen Darsent ved den nordøstlige Grændse af Meklenborg, til hvilket den før har hørt, medens den nu regnes til Forpommern; herfra er den korteste Overfart fra Fastlandet til Gedsør Odde.

geborene here vnde vörste, her Erik, van godes gnaden her-
 teghe to Sassen, vnde de hoghgeborene vorstinne vnde vrowe,
 vrowe Elizabeth, van der suluen gnaden greue Claweses dochter,
 de greue to Holsten was, vnde herteghinne to Sassen, vns van
 rechter schult weghene schuldich synt dredusend lubesche mark
 jn guden wytten penninghen, alse nu to Lubeke ghenge vnde
 gheue synt, effte vor jewelke twe lubesche mark vnde drie
 schillinge lubesch eyne gude enghelsche nobele, alse nu ghenge
 vnde gheue ys, vor welken summen penninghe see vnde ere
 rechten eruen vns vnde vnsen eruen vnde nakømelingen dat
 slot vnde veste Openraa vnde de stad Openraa jn Sunder Jüt-
 lande liggende, de koninges berken Warnes, Sødorp vnde Als-
 leff, vnde de twe kerspele Qweerne vnde Stenberk jn Angelen,
 vnde de twe hondert lubesche mark jarliker rente, de se jn der
 stad to Flensborch alle jår hebben, vnde al dat recht vnde rech-
 ticheit, de se yn der suluen stad to Flensborch hebben, vnde
 de herede Sūnder Rangstorps herede vnde Rysherede, vnde dat
 halue land to Barsøø, vnde dat gued vnde de leen, de nu to
 deme vorbenomeden slote Openraa liggen, vnde hir vøre to ge-
 leghen hebben, alse se yd hir to ghehat hebben, myt aller desser
 vorscreuenen slotes, stades, hereden, berken, kerspelen vnde le-
 nen tobehøringe, akker, wysche, vyscherye, veeghank, hóltinge,
 mōlen, brōke, tollen etc. vorpanden vnde myt erem breue to
 pande setten to eynem brukeliken pande, bynnen dessen neghe-
 sten vyff jaren to samende volghende nycht to lösende. Wan
 ouer de vorbeñ herteghe Erik vnde herteghinne Elizabeth edder
 ere eruen dat vorscrē slot vnde stad, jarlike rente, recht vnde
 rechticheit, leen vnde herede van vns edder vnsen eruen edder
 nakømelingen na dessen neghesten jaren vorscrē lösen willen,
 so scholen se vns de lösinge eyn gantz halff jår to voren kün-
 degghen, vnde lösen dat denne vor penninge, mūnte vnde summen,
 alse vorscrē ys; vnde jn welkeme jare dat se edder ere eruen
 dat slot vnde de stad myt der vorscrē tobehøringe na dessen
 jaren vorscrē lösen, so schole wy edder vnse eruen vnde na-
 kōmelinge des jares vpboren alle de rente, de van deme slote,
 van der stad, van den berken, kerspelen, molen, hereden, lenen,
 vnde van deme rechte vnde rechticheit, de se hebben bynnen
 Flensborch, vnde brōke vnde tollen, vnde allerleye andere stükke,

wat dar aff gaen vnde vallen mach edder kan jn jenegherhande mate, vnde also schole wy vnde vnse eruen vnde nakômelingē ok dûen bynnen dessen vorscr̄ jaren neghest tokomende, vnde dar na alle jâr, also lange went dat slot myt syner tobehōringe van den vorscreuē herteghe Erike vnde herteghinnen Elizabeth edder eren eruen van vns edder vnse eruen vnde nakômelingen loset wert, also vorscr̄ steit, vnde nycht aff to slande jn den houetpenningen, wes wy edder vnse eruen vnde nakomelingē dar van vpbōren, also lange dat yd gelōset wert, also vorscr̄ ys. Vortmer weret sake, dat wy edder vnse eruen vnde nakômelingē wolden dat vorscr̄ slot Openraa vppe eyne andere stede buwen edder eyn ander slot jn desses slotes leen nye buwen, so schal men dat nicht hōgber lōsen, wen jn sulker mate also vorscr̄ steit. Vortmer weret, dat dat vorbeñ slot vnde veste Openraa vnde berken, kerspele, hereden, recht vnde rente vns edder vnse eruen vnde nakômelingen affgesleken, affgewonnen, affvorraden edder myt macht affgedwungen wōrden, de wyle dat yd jn vnse panden steit, dat got vorbede, so schole wy vnde vnse eruen vnde nakômelingē vngeschuldeghet vnde vnghe-manet wesen. Vnde werden de vorbeñ hertegh Erik vnde herteghinne Elizabeth edder ere eruen dar to esschet, so scholen se vnde ere eruen vns vnde vnse eruen vnde nakômelingen dar myt guden truwen vnde myt vlyte tohelpen, dat dyt vorscr̄ mōghe vry wedder jn vnse were komen vnde blyuen, also langhe went se yd lōsen na jarscharen, also vorscr̄ ys. Vortmer schole wy vnde vnse eruen vnde nakômelingē alle vnse recht vnde rechticheit jn Sunder Jutlande vnuorsūmet blyuen, vnde vnse recht vnde rechticheit hir mede nerghen mede gekrenket edder ouergheuen hebben, allene dat wy dyt vorscr̄ to pande hebben jn aller mate, also vorscr̄ steit. Vnde to merer sekercheit vnde vorwaringe alle desser vorscr̄ stükke so hebbe wy vnse jngeseghel vnde signet gehenget laten vor dessen breff.

Kolding, 24. Marts 1411.

Overenskomst mellem Kong Erik og Hertuginde Elisabet til Slesvig og Grev Henrik af Holsten, Biskop til Osnabrücke, hvorved blandt andet bestemmes at Kong Erik og Dronning Margrete i 5 Aar skulle blive i Besiddelse af Nyhus og Flensborg, og af Lille Tønder samt forskjellige Herreder og Landskaber i Slesvig, saalænge de Breve udvise, som de derpaa have.

Beskadiget Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn; af 29 Segl, som have hængt under Brevet, mangle Nr. 5, 11 og 21; Hullerne ere her udfyldte (med Kursiv) efter en Notarial-Vidisse af 7. December 1414, der findes sammesteds. Forhen trykt i Antislesvigholst. Fragm. XIV. p. 91—97 og efter en Vidisse af 31. Decbr. 1413 i Jahn, Danm. Hist. under Unionskongerne, p. 498—503.

IN GODES namen Amen. Dyt sind de degedinge, de gededinget sind tusschen deme allerdorluchtigsten fursten vnde heren, heren Erike, mit godes gnaden der rike Denmarken, Sweden, Norwegen, der Gothen vnde der Wende koninge, vnde hertogen to Pomeran, vor sik vnd sine eruen vnde nakomelinge vnd sine vorscr̄ rike vnde sine lande vnde der rike vnde landen jnwonere vnd ere hulpere, denere vnd alle de eren, vppe de eene siden, vnde der hochgeborenen furstinnen, frowen Elizabeth, van godes gnaden hertoginnen to Sleswik, greuinnen to Holsten, to Stormeren vnd to Schowenborg, vnd eren kinderen, vnde deme hochgeborenen fursten vnde heren, heren Hinrike, der suluen gnaden bisscope to Osenbrugge, furstengreuen to Holsten, to Stormeren vnde to Schowenborg, vor see vnd ere eruen vnd nakomelinge vnd ere lande vnd erer lande jnwonere vnde ere hulpere, denere vnde alle de eren, vppe de anderen side. Vnde wi koning Erik, hertoginne Elizabeth vnde greue Hinrik vorscreuene bekennen vnd betugen openbare jn desseme breue, dat tusschen vns jn beiden siden gedegedinget is jn aller wise, als hir vor vnd na screuen steit: also dat de vorbeñ koning Erik vnd de dorluchtigste furstinne koninginne Margareta vnd ere eruen vnd nakomelinge scholen beholen dat slot Nyhus vnd de stad Flensborg vnde Wikesherde vnde Hwsbuherde vppe de breue, de dar vpp gegeuen sind, vnd mit alsodanigheme rechte,

alse se dat nu jn weren hebben, vnde scolen dat vredesamliken besitten vnd bruken vngehindert van sunte Johannis *dage to middensomere* negest to komende vort ouer vijff jare negest volgende; vnde binnen dessen vorbñ vijff jaren scal men de vorbeñ slot, stad vnde herde, alse vorscr̄ ys, nicht losen; ock scal desse vorbeñ *koninginne* Margareta dat slot Lutteken Tunderen mit der vogedie, alse mit Tundersherde, mit Slockesherde, mit Hodersherde, mit Kerreherde, mit Horsbuherde, mit Bokingerde, mit Wirkesherde, mit *Beltringeherde*, mit Pylwyrmingeherde, mit Osterherdefō̄r, vnde mit Tzilt, vnde mit Eyderstede, Euerkesschip vnde mit Vtholme vredesamliken besitten, bruken vnde beholden jn aller wise vnde to den jaren, *alsz* de breue vtwissen, de dar vpp gegeuen sind, vnde malk sines rechtcs vnuorsumet. Ock scal desse vorbñ hertoginne, ere kindere, vnde greue Hinrik bisscop Johanne to Sleswik wedder antwerden de *slote* Swaffstede vnde Stubbe mit den lenen qwijt vnde vrigh jn sines were, vnde dat so fruntliken mit em maken, dat he vordrege desser vorbñ koninginne Margareten vnde eren borgen der slotlouen vnde der leen, de dar to liggen, des he eer vnd eren borgen belouet hefft, vnde dat he eer danke vmme den vorbeñ louen der slote vnde der leen, dat em de wol geholden is; wes men em ouer vurder plichtich is, dar sy he vnuorsumet ane; ock scolen se den vorbeñ bisscop laten bi vrede vnde bi alleme rechte. Vnde wen desse vorantwerdinge alsus gescheen is, alse vorscr̄ is, so scal men van staden an der vorbeñ hertoginnen, eren kinderen vnde greuen Hinrike, edder wene se dat hebben willen, antwerden laten Erre, Alssen vnde Sundwith, vnde scal den bunden vnde den landsten jn den vorscr̄ landen vnde den jn Norregusherde der eede vordrege, de se deme koninge sworn hebben, malk sines rechtcs vnuorsumet jn beiden siden; doch so dat men nenen vnwillen, vngnade edder hat den jnwoneren der lande vnde den buren tokere, dorch den willen dat se sik to deme vorbñ koning Erike gesettet hebben. Och scal de vorbeñ hertoginne, ere kindere vnde greue Hinrik de riddere vnde knechte, houelude, borgere vnd denere, de deme vorbeñ koninge Erike gehuldeget hebben vnde sik to em gesettet hebben jn deme hertichrike to Sleswik edder wor se sin, se sin ghestlik edder werlik, se vnde ere eruen vredesamliken besitten laten mit alle ereme erffgude vnde panden, dat en jn desseme

krighe nomen ys, vnde wes se ok hebben, vnde bi alleme rechte
 vnde vrede laten binnen dessen vorbeñ vyff jaren. Were ock,
 dat de vorbñ koning Erik edder de sinen jemande riddersen edder
 knechten, houeluden, borgeren vnde deneren, de bi den Holsten
 heren bleuen, se sin ghestlik edder werlik, binnen dessem krighe
 wes vntweldeget hadden eres erffgudes edder pande jn deme
 hertichrike to Sleswik, des scolen de vorbeñ riddere vnde knechte,
 houelude, borgere vnde denere vredesamliken bruken, vnde men
 scal se bi alleme rechte vnde vrede laten binnen dessen vorscr̄
 vyff iaren. Vortmer so is hir nu een vrede gewissent an beiden
 siden, vnde vppe den vorscr̄ vrede sind hir nu vredebreue gheuen,
 de man sunder jenegerleie arch vulteen vnde holden scal an
 beiden siden jn aller wise, als de luden; doch so dat desse vor-
 scr̄ vredebreue vnde vrede vnde desse degedinge der sone, de
 hertog Hinrik van Luneborg, hertog Johan van Mekelenborg,
 hertog Wartzslaff van Stetin vnde her Baltazar van Wenden to
 Flensborg besegelt vnde bebreuet hebben, nicht to schaden edder
 to hindere komen, vnde de sone an beiden siden nergen mede
ouergeuen sy, men de sone scal men holden jn beiden siden,
 vnde scal hir mede gesterket wesen vnde nicht gekrenket edder
 hindert; doch so scal een jeslik sines rechtes wesen vnuorsumet
 jn beiden siden vnde nergen *hir mede* ouergheuen. Vnde we
 vangen ys *synt der* tijd, dat desse sone wissent wart to Flens-
 borg, de scolen loes wesen, vnde wes sind der tijd gescheen ys
 van roue, van dotslage vnde van nemende, edder *dar de* sone
 nicht mede holden is, des scal *de vorbeñ* koning Erik edder de
 koninginnen bliuen bi twen vte ereme rade, vnde des gelijk de
 hertoginne, ere kindere edder greue Hinrik bliuen ock by twen
 vte ereme rade, vnde de scolen wesen drie weken na *paschen*
 negest to komende to Flensborg; were ouer, dat de, deme sone-
 brake gescheen *is*, dar nicht komen konde, so scal he enen an-
 deren jn sine stede schicken, de nete vnde vntgelde, also he
doen scolde; vnde wes de vorbeñ schedeslude dar vmme seggen,
 wo men de sonebrake vorboten scal, dar scal sik een jeslik ane
 noghen laten, doch so dat *men* nemande dar vmme vntliue;
 weret dat de schedeslude des nicht eendregen konden, so scal
 her Erik Krummedik vnde Clawes Leembeke ouerlude dar to
 wesen; wes se denne dar vmme seggen, dar scal yt bi bliuen,
 vnd her Erik Krummedik vnde Clawes Leembeke scholen dat

vppe de vorscrē tijd dar vorscheiden vnuortoghert. Ock scal alle tosprake, de erer een to deme anderen hefft went to desser tijd, fruntliken bestāde bliuen, also dat erer een deme anderen nicht to seggen scal binnen dessen verbē vyff jaren; sunder efft Tunderen loes wurde binnen dessen jaren, dar moste men wol vmme spreken, doch een jeslik sines rechtes vnuorsumet; wen ouer desse vorbeñ vyff iar vmme komen sind, so scal erer een deme anderen fruntliken rechtes plegen vmme alle tosprake, de erer een to deme anderen hefft an beiden siden, jn desser wise, als hir nascrē steit; also wan desse vorbeñ vyff iar vmme komen sind, welkere deme anderen denne to seggen wil, de scal em to voren to seggen edder to seggen laten neghen weken to voren; wen de neghen weken vorgān sind, so scolen se van staden an, also men dat aller eerst affvaren edder affriden kan, sunder togeringe vnde sunder arch denne eenen vruntliken dagh holden an beiden siden to Nuborg jn Fūne; doch so we deme anderen to seggen wil, de segge em to tusschen passchen vnde sunte Michaelis dage so tideghen to voren, dat de dagh moghe holden werden vor sunte Michaelis dage; vnde uppe *deme* dage vnde der stede scolen se denne kesen sosse an jewelker siden eres rades vte Denmarken vnde vte Sunder Jutlande; de twelue scolen denne vullenkomene macht hebben se dar to vorschedende mit rechte na vtwisege Densches rechtes na tosprake vnde na antwerde; vnde wes de twelue denne eendrachtliken vor recht seggen na Denscheme rechte, dat scolen se an beiden siden holden; were ouer, dat de twelue des rechtes nicht een en drogen, so scolen de vorbeñ twelue, sosse an jewelker siden, eenen heren kesen, vnde mit welkere siden van den tweluen de twe heren denne eendrachtliken tovallen, de rechtst gesecht hebben na Denscheme rechte, dat scolen se an beiden siden holden vnde duen; were ouer, dat de twe heren des rechtes nicht een en drōgen, so scal men klage vnde antwerde vnde de rechte, de dar denne vppe gesecht sind, bringen vor den Romesschen koning, vnde wene de Romesche koning denne secht edder seggen let, dat he rechte secht heft na Denscheme rechte, dat scolen se denne to beiden siden also holden vnde duen vnde sik dar ane noghen laten an beiden siden. Vortmer desse degedinge vnde desse vorscrē vredebreue, vrede vnde sone scal men holden jn beiden

siden jn aller mate, also vorscr̄ ys. Alle desse vorscr̄ articule vnde stucke vnde een jeslik by sik loue wi koning Erik vorbeñ vnde vnse eruen vnde nakomelinge, vnde wi hertoginne Elizabeth vorbeñ vnde vnse kindere vnde vnse eruen vnde nakomelinge, vnde wi greue Hinrik vorbeñ vnde vnse eruen vnde nakomelinge an beiden siden stede vnde vast toholdende vnser een deme anderen jn guden truwen jn aller wise, also vorscr̄ is, sunder jengerleie hulperede edder argelist. Vnde to groterer bewaringe vnde sekerheit alle desser vorscr̄ stukke so hebbe wi koning Erik, hertoginne Elizabeth vnde *greue Hinrik* vorbenomede vnse ingesegele mit willen vnde mit witscop gehenget laten vor dessen breff, vnde wi Baltazar, here to Wenden, vnde wi Peter, bisscop to Ripene, Bo, bisscop to Arhusen, Johan, bisscop to Sleswik, Jenes Duue, Anders Jeepsson, Niels Ywarsson, Jenes Nielsson van Awenzberge, Clawes van Vitzen, Johan Scharpenberg, Erik Nielsson, Berneke Schinkel, Niels Strangesson, Peter Magnusson, riddere, vnde Clawes Leembeke, knape, de des vorbeñ koning Erikes rad vnde man sind, vnde wi Erik Krummedik, Marquard van Siggem, Otte Seestede, Otte vamme Knope, Tunne Ronnowen, Luder Storm, Syuerd Seestede, Reymer Seestede, riddere, Johan Howeschild, archidyaken to Sleswik, Syuerd Lembeke vnde Borchard Krummedik, de der vorbeñ hertoghinnen vnde des vorbeñ greue Hinrikes rad vnde man sind, hebben hir an vnde ouer gewesen, als vorscr̄ is, vnde hebben alle des to tũghe vnse jngesegele mit willen vnde myt widscop gehenget laten an dessen breff, de gegheuen vnde schreuen ys to Koldinge, na godes bort dusend jar, veerhundert jar, jn deme elfften jare dar na, jn vnser vrowen auende annunciacionis.

58.

Kolding, 25. Marts 1411.

Overenskomst mellem Kong Erik og Hertuginde Elisabet af Slesvig, samt Grev Henrik af Holsten, Biskop af Osnabrücke, om en femaarig Fred imellem dem. De i denne Tid forefaldende Forbrydelser skulle paakjendes af en af Høvedsmændene paa

Gottorp, Pløen, Kolding og Ribe sammensat Ret, der to Gange om Aaret skulde samles i Flensborg.

Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn; der findes 14 Segl bevarede; desuden vedhænge en stor Mængde Seglremme, af hvis Beskaffenhed det er tydeligt, at Seglet ikke har været paatrykt den langt overvejende Del af dem; dette gjælder udelukkende om de Seglremme, der have været bestemte for de holstenske Forloverses Segl. En dansk Oversættelse heraf findes i Hvitfeld, Danm. Krøn. p. 638—641.

JN GODES namen Amen. Wy Erik, myt godes gnaden der rike Denmarken, Sweden, Norweghen, der Goten vnde der Wende koning vnde hertoghe to Pomeran, vnde wi Elizabeth, der suluen gnaden hertoginnen to Sleswik, greuyne to Holsten, to Stormeren vnde to Schowenborg, vnde vnse kyndere, vnde wy Henrik, der suluen gnaden biscope to Osenbrugge, ffursten-greue to Holsten, to Stormeren vnde to Schowenborg, wy vorbenomeden mit vnser eruen vnde nakomelingen bekennen vnde betughen openbare jn dessem breue, dat wy vor vnser vnde vnser eruen vnde nakomelinge vnde vor vnser vorscr̃ rike vnde lande, manne, denere, jnwonere der lande vnd der stede, also Denmarken, Sweden, vnde Norwegen, vnde dat hertogrike to Sleswik, vnde dat land to Holsten, vnde alle vnser lande vnde alle de vnser an beiden siden, vnde wes wy nu an beiden siden jn Sunder Jutlande an vnser weren hebben, na jarscharen, vnde na der breue lude, de dar upp spreken vnde dar upp geuen sind, vnde mit allem rechte, als wi dat nu jn vnser weren hebben, to Koldinge enes vredes an beiden siden eendregen vnde wissent hebben, dede staen scal van nu an bet to sunte Johannis Baptisten dage to middensomere negest komende vort ouer vyff jaren negest folghende, den wi holden scolen vnde willen an beiden siden to lande vnde to watere jn aller wise, als hir nascreuen steit: Also dat wi edder nemand jn dessen vorben riken vnde landen, manne, denere vnde jnwonere der lande vnde der stede, ghestlik vnde werlik, edder nemand van den vnser, als vorscr̃ ys, scal den anderen bescheddegen, noch to lande noch to watere, mit vengnisse, mit roue, mit brande, mit deuerye, mit morde, noch mit vorretnisse, edder slote, stede,

veste edder hóue to slikende edder aff to wynnende. Were ouer, dat jemand dessen vrede breke vnde nicht en helde binnen dessen jaren, als vorscr̄ is, dat got vorbede, jn dessen vorbeñ riken vnde landen van mannen, deneren edder jnwoneren der stede vnde der lande, he were we he were, edder van welker side he were, vnde bi der schinbaren daet begrepen wurde, edder ock bekantnisse dede der missedát, an welkes heren lande dar dat schege van dessen vorbeñ heren, dar scal men ouer de misdedere richten, als jn deme lande een recht is, dar se jnne begrepen edder beherdet werden. Were ock, dat jemand missedát dede an den stúcken, als vorscr̄ is, vnde nicht begrepen edder beherdet wurde bi der schinbaren daet, vnde deme misdedere volge daen wurde, vnde de misdedere wor to vlogen, vnde efft se wor houet edder huset wurden binnen dessen vorbeñ riken vnde landen vnde steden, vnde de ghenne, de se houede edder husede, den volgeren edder den klegeren de misdedere vore vnt-helde edder vore bewerede edder jenegerleie vordernisse edder hulpe dede, lenger wen als em de missedát witlich gedán wúrde, de de misdedere gedán hadden, so scole wi vorbeñ an beiden siden vnde willen den ghenen, de de misdedere houet edder huset edder hulpe edder vordernisse deyt, like schuldich holden alse de misdedere, vnde dar ouer richten, als jn deme lande een recht is. Were ock, dat de ghene, de de misdedere houede edder husede, eer wol nicht enthelde edder bewerede den ghenen vore, de volghere edder klegere weren, so scal doch de houer edder de huser sik der missedat vntleddeghen, so dat he der missedát rades vnde dades vnde medewetendes vnde nicht gevorderet hefft, vnschuldich is, alse in deme lande een recht is, dar de huser edder de houer ane beseten is. Weret, dat he des nicht en dede, so scal men ene like schuldich holden alse den misdeder, vnde dar ouer richten, als jn deme lande een recht is. Were ouer, dat jemand husede edder houede, de desse missedát gedán hadden, edder ock suluen de missedát dede, als vorscr̄ is, de so vaste beseten were, dat de here nicht ouer em richten konde, dar he vnder beseten were, sunder der anderen heren hulpe vnde der lande jnwonere, so scal de here vnde de jnwonere, de to der hulpe esschet werden, truweliken volghen, vnde hulpe dar to dñen, vnde dar mede vóre teen, vnde

dar nicht aff, ane ouer den sy gerichtet, de de houet vnde huset hefft, edder de missedât suluen gedân hefft, doch so vppe des heren koste vnde scaden, dar he vnder beseten is, de de missedât gedan hefft. Vnde weret, dat dar ieneghe slote edder lande, veste edder houe ouergewonnen wûrden, de vorvracht edder vorbroken weren myt rechte, so scolen de slote, lande, veste vnde houe vorbroken wesen, vnde vallen an den heren, dar se jn syneme lande liggen, doch so dat deme klegere sin schade wedderlecht werde, vnde wes deme klegere bôert mit rechte. Veret, dat desse missedât we dede vnde de klegere, deme de schade gescheen were, edder jemand deme misdedere volghede, so scal een jewelik, de dar to geeschet wert, deme klegere edder den volgheren truweliken volghen, vnde dar to behulpelich wesen, dat men dar ouer richte, als jn deme lande een recht is. Were ouer, dat dar we to esschet wûrde, vnde nicht en dede, als vorscr̄ is, den scal men like schuldich holden deme misdedere, vnde dar ouer richten, also ouer den misdeder, doch so dat men den volgheren vor kost vnde vor scaden sta. Were ock, dat de klegere edder volghere jemande teghen, dat em also to secht were, als vorscr̄ is, vnde dat he nicht truweliken volget hadde, vnde de ghene dar neen to seghde, deme des geteghen wurde, de scal komen vor de richtere desses vredes, de de heren an beiden siden dar to setten, vnde scal sik des entleddegen, also se seggen dat jn deme lande een recht is; dede he des nicht, so scal men ene like deme misdedere schuldich holden. Were ock, dat jemand binnen dessen jaren, als vorscr̄ is, slote edder stede, veste edder houe sleke, wuune edder vorrede, dar vns got vor beware, so scal vnser een deme anderen vnde de jnwonere der vorbeñ rike vnde lande mit allen truwen dar to helpen vnde dar mede vore teen, vnde dar nicht aff, ane de ghenne hebbe dat wedder, deme yt aff gewonnen ys, vnde ouer de ghenne sy gerichtet, de de missedât gedan hebben; doch so uppe des ghenen koste vnde schaden, de se dar to esschet, vnde des heren, deme dat affgewonnen ys. Were ouer, dat jemand desser vorbeñ missedât welk dede, deme nene volghe dâ n wurde van klegheren edder van jemande, we den husede edder houede edder em hulpen dede wetendes der missedât, den scal men like schuldich holden den misdederen, vnde dar

ouer richten, als jn deme lande een recht is; vnde efft dar jemand mede beruchtet wurde edder beteghen, vnde he dar neen voreseghde, de desse vorbeñ husinge, houinge edder hulpe scolde dån hebben, de scal komen vor de richtere desses vredes, vnde scal sik des entleddegen, also de richtere seggen, also jn deme lande een recht is. Were ock, dat jemand beruchtet edder betegen wúrde myt missedåt, als mit vengnisse, mit roue, mit brande, mit deuerye, mit morde, mit vorretnisse, mit veste edder houe to slikende edder aff to wynnende, dar vns got vor beware, vnde dar neen schinbare daet edder bekenntnisse were, den scolen de richtere desses vredes voreladen; kumt he vore vnde wil sik des entleddegen, so scal he sik des entleddegen, also de richtere des vredes seggen, also jn deme lande een recht is, vmme de missedåt, dar he mede beruchtet edder beteghen is. Were ock, dat he nicht vore queme vnde entleddegede sik also, also vorscr̄ is, so scolen ene de richtere voruesten vnde denne vredeloes kundegen; we ene dar na husede edder houede edder jeneghe hulpe dede, wan em de kundeginge der voruestinge witlich worden were, den scal men so schuldich holden also den voruesteden man, also jn deme lande een recht is. Were ock, dat jemand dar mede beruchtet edder beteghen wurde, de den voruesteden man scolde huset, houet edder em hulpe dån hebben na der tijd, dat em de voruestinge witlich worden were, vnde dar neen schinbare dåt edder bekenntnisse were, de scal komen vor de richtere desses vredes, vnde scal sik des entleddegen, also se seggen, dat jn deme lande een recht is; kumt he nicht vnde entleddeget sik, also vorscr̄ is, so scal men ene also schuldich holden also den voruesteden man. Were ock, dat jenich man mit desser missedåt vorrichtet vnde voruestet wurde, also vorscr̄ is, vnde wech queme vngehendert vte dessen vorbeñ riken vnde landen, so scal yt vmme syn gued gân, als in deme lande een recht is; vnde so scole wi vorbeñ heren truweliken vnde eendrachtliken dar vmme schriuen, wor wi ene voresschen, dar he vns vore entholden wert, biddende, dat men ene vns nicht vore entholde, men dat vns edder den vnsen moghe ouer em gericht werden; weret, dat vns des geweyghert wurde vnde nicht ouer em gericht wurde, so scole wi vorbeñ heren dar vmme to samende komen edder vnsen truwen raed an beiden

siden darumme to samende senden, dar vmme to sprekende, wo wi dat wedderstân willen, dat vns vnse voruestede man vore entholden wert; vnde wes wi denne edder vnse raed darumme eendrachtliken een werden an beiden siden, dat scole wi denne an beiden siden truweliken holden vnde dûen. Were ock, dat vns vorbeñ heren edder den vnseren an beiden siden van desser vorscr̄ hulpe wegene edder ock van richtendes wegene desses vredes, als vorscr̄ is, jeneghe veide edder vnwille aff vntstunde, dar scole wi an beiden siden vnser een bi des anderen hulpe mit gantzen truwen bliuen, so lange bet got helpet, dat wi des enen gantzen ende hebben an beiden siden. Were ock, dat welk krich edder veide edder jn welcher mate vpstoet scheghe jn malkes lande edder dat he jn weren hefft, van den synen, so scal to newedder side vnser een deme anderen de misdedere vore vordegedingen edder vore entholden edder houen edder husen edder en behulpelich wesen binnen dessen vorscr̄ vrede, men vnser een scal deme anderen helpen ouer de misdedere jn aller mate, also vorscr̄ is. Were ock, dat welk desser vorbeñ heren edder vrowen jenich vorbot dede jn deme synen, dat he jn der were hefft, dat schal men also holden. Were ouer, dat welk dat vorbot breke, jn wes lande edder gebêde he breke, dar scal he ane beteren, als jn deme lande een recht is; vnde dar mede scal desse vrede nicht gebroken edder gekrenket wesen. Vnde dessen vorbeñ vrede vnde alle stucke vorscreuene scal men holden jn aller wyse vnde also lange, also vorscr̄ is. Vnde wi hebben newer mit dessem breue edder myt dessem vrede vnde nergen mede vnse hulpere ouergheuen edder noch ouergheuen an beiden siden se syn wor se syn. Desses vorscr̄ vredes richtere scholen wesen an beiden siden de ghenen, de houetlûde sind edder werden vppe Gottorpe vnde vppe Plône vnde vppe Koldinge vnde vppe Ripen. Vnde desse vorbeñ richtere scolen tosamende komen twye jn deme jare, als vppe sunte Walburgen dage vnde vppe sunte Andreas dage to Flensborgh vnde eneme jesliken richten, als vorscr̄ is. Weret ouer, dat welk desser vorbeñ richtere alsodane vorval hadde, dat he van noet wegene dar vppe de vorscr̄ tijd vnde stede nicht komen konde, so scal he enen anderen jn syne stede schicken

myt vuller macht to richtende, also he suluen scholde duen. Ock so scal de soone, dar hertog Henrik van Lunenburg, hertog Johan van Mekelenborg, hertog Wartzslaff van Stetyn, vnde her Baltazar, here to Wenden, an beiden siden to Flensburg vore gelouet hebben, by vullenkomener macht bliuen vnde holden, doch so malk synes rechtens vnuorsumet an beiden siden. Ock so scal desse breff deme breue, de gegeuen vnde besegelt wart to Koldinge nu jn vnser vrowen auende annunciacionis negest vorgân, nergen mede to hindere edder to schaden komen vnde nergen hir mede krenken; mên de vorscre breff scal by alle syner vullenkomener macht bliuen vnde holden jn allen articulen vnde stucken, also he vtwiset. Alle desse vorscreuenen stücke vnde articule vnde een jeslik by sik lobe wy koning Erik vorbeñ vnde vnse eruen vnde nakomelinge, vnde wy hertoginne Elizabeth vorbeñ vnde vnse kindere vnde vnse eruen vnde nakomelinge, vnde wy greue Henrik vorbeñ vnde vnse eruen vnde nakomelinge stede vnde vast to holdende vnser een deme anderen jn guden truwen jn aller wise, also vorscre is, sunder jenegherleie hulperede edder argelist; vnde wi nascreueñ louere vppe des vorbeñ koning Erikes siden, also Peter, ertzebiscop to Lunden, Peter, bisscop to Roskilde, Peter, biscop to Ripene, Boo, biscop to Arhusen, Johan, biscop to Sleswik, Jenes, biscop to Odhense, Laghe, biscop to Wiborgh, Peter, biscop to Wendesûsel, Jenes Duue, Thure Beentsson, Algoth Magnusson, Folmar Jeepsson, Vicke van Vitzen, Niels Ywarsson, Thomas van Vitzen, Johan Olafson, Erik Vmmereise, Anders Jeepsson, Niels Boosson, Biørn Olafson, Beent Steensson, Johan Scharpenberg, Godscalk Beentsson, Jeep Truwelsson, Boð Steensson, Erik Nielsson, Thure Steensson, Niels Strangesson, Knuth Bûnde, Peter Magnusson, Endrith Erlandsson, Niels Krabbe, Otte Mychelstorp, Joon Litlæ, Giordh Giordsson, Laurens Hwas, Halworth Finds-son, Jenes Nielsson van Awenzberge, Cristern Schram, Thruet Hasse, Jenes Schram, Stigh Petersson, Swen Vdsson, Niels Swensson, Stigh Munk, Niels Brok, Jenes Eskilsson, Hinrik Jensson, Johan Thomesson, Joon Bing, Luder Cabolt, Berneke Schinkel, Waldemar Bydelsbach, Cristern Friis, Niels Jensson van Tange, riddere, Clawes Lembeke, Hermen van Vitzen,

Luder Lembeke, Knwt Beentsson, Olaff Hakensson, knapen, vnde wi nascreuē louere vppe der vorbeñ hertoginnen Elizabeth vnde erer kindere vnde greuen Henrikes siden, alse Johan, bisscop to Lubeke, Erik Krummedik, Otte Seestede, Luder Storm, Wulff Pogwisch de junghere, Otte vamme Knope, Tunne Rønnowe, Syuerd Seestede, Benedictus van Aneuelde, Reymer Seestede, Hartwich Heesten, Johan Rantzowe, Otte Wilberg, Clawes van Boekwolde, Herding Stake, Marquard van Siggem, Detleff Rixstorp, Schakke Rantzowe, Pawel Breyde, Johan Stake, Laurens Heesten, Nicolaus Swaff, Bertram Heesten, Detleff van Aneuelde, riddere, Henneke Tralowe, Bertram Sabele, Henneke Stake her Herdingessone, Johan Hummersbütel, Ludeke van Boekwolde, Henrik Alwerstorp, Woldemar Breyde to Zaghowe, Hinrik Brochtorp Clawessone, Volrad van Boekwolde, Marquard van Siggem, Marquard van Qualen, Marquard Stake, Keye Rantzowe de junghe, Henrik van Stōwe, Emeke Ratlowe, Otte Ratlowe, Luder Langelowe to Seldorp, Borchard Krummedik, Henrik Rantzowe her Godscalkenssone, Godscalk Rantzowe her Godscalkessone, Henneke Ratlowe, Clawes Rauen, Detleff Walstorp, Clawes Ascheberg, Henrik Kūle, Eggerd Gørse, Marquard Breide de jungere, Otte Meynerstorp, Clawes van Tynen vnde Henneke Dosenrode, knapen, wy alle vorscreuene louen alle desse vorscrē articule vnde stücke, een jewelik vor sik vnde des he mechtich is, vnde vor alle de vmme sinen willen duen vnde laten willen an beiden siden vnser een deme anderen jn guden truwen stede vnde vast to holdende jn aller wyse, alse vorscrē is, sunder jenegerleye hulperede edder arghelist; vnde weret, dat jemand were van dessen vorscrē lōueren, de dar vmme gebeden wurde, dat he dessen breff besegelen scholde, vnde ene denne nicht besegelen wolde, de scal vorvestet wesen, alse efft he desser missedat welk gedān hadde, de hir vorescreuen staen. Vnde to groterer bewaringe vnde sekerheit alle desser vorscrē stücke so hebbe wy koning Erik, hertoginne Elizabeth vnde greue Henrik vorbenomede vnde wy vorscreuē lōuere an beiden siden vnse jngesegele myt willen vnde mit widscop gehenget laten an dessen breff, de gegeuen vnde gescrē is to Koldinge na godes boert dusend jar veerhundert jar jn deme elfften jare dar na jn vnser leuen vrowen dage annunciacionis.

Udenpaa:

Thet fredhæ breff som giwet war j Koldinghe et cetera; som the Holster sculde haue haft, vm frith mællom Danmarc oc them, oc tha sculde the haue giuet eet annet slicht jgen j samme made.

59.

Kolding, 27. Marts 1411.

Vidnesbyrd af Biskop Johan af Slesvig og flere Riddere og Adelsmænd, at de havde været tilstede her i Kolding, da Hertuginde Elisabeth af Slesvig og Grev Henrik af Holsten den 24. Marts næstforhen udstedte et Brev, hvorved de iblandt andet indrømmede Kong Erik og Dronning Margrete Besiddelsen af Flensborg og Nyhus i 5 Aar og Lille Tønder med flere Herreder saalænge de Breve udvise, som de derpaa have.

Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn; af 15 Segl, som have hængt under Brevet, mangle nu Nr. 4, 14 og 15. Forhen trykt i Michelsen, Nordfriesland, p. 201—202.

IN GODES namen Amen. Wy Johan, mit godes gnaden biscoppe to Sleswiik, Anders Jeppsson, Clawes van Fitzzen, Niels Ywersson, Johan Skarpenbergh, Berneke Skinkel, Erik Nielsson, Ywen Bruske, Henrik Knudzson, Jenes Nielsson van Awenzbergh, Niels Strangesson, Peter Magnusson vnde Merten Jeneson, riddere, Clawes Lembeke vnde Clawes Skinkel, knapen, bekennen vnde betugen openbare an desseme breue, dat wi hir to Koldinge jeghenwardigen ouer vnde an gewesen hebben vnde ok seen vnde hōrd hebben, dat dar een open breff van der hochgeboren furstinnen, fruē Elyzabet, mit godes gnaden hertoghinnen to Sleswik vnde greuinnen to Holsten, to Stormern vnde to Skowenborgh, vor er vnde vor ere kyndere vnde ere eruen vnde nakomelinge, vnde van deme hochgeboren furste greuen Henrike, furstengreuen to Holsten, to Stormern, vnde Skowenborgh, vnde biscoppe to Osenbrugge, vor em vnde syne eruen vnde nakomelingen, gegheuen was vppe vnser leuen vrowen awende annunciacionis nu neghest vorleden, jn welkem breue mank anderen artikelen, de de sulue breff hōlt, disse twe na-

screuene artikele jnghescreuēn weren in allerleye mate vnde wise, als hir na screuen steit: Also dat de allerdorchlughtigste furste, vnse gnedige here, koningh Erik, mit godes gnaden der rike Denmarken, Sweden, Norwegen, der Ghoten, der Wende koningh, vnde hertogh to Pomern, vnde de allerdorluchtigste furstinne, vnse ghnedige vrowe, koninginne Margareta, vnde ere eruen vnde nakomelinge scholen beholden dat slot Nyehws vnde de stad Flenssborgh vnde Wikesherde vnde Husbuherde vppe de breffue, de dar vpp gegheuen synd, vnde mit alsodanighem rechte, als se dat nu jn weren hebben, vnde scholen dyt vorscreuēn vredesamliken besitten vnde bruken vngehindert van sunte Johannes daghe to middensomer neghest tokomende vort ouer vyff jaren neghest volghende, vnde bynen dessen vorbeñ vyff jaren schal men de vorbenomeden slot, stad vnde herde, also vorscreuen ys, nicht lösen; ok schal desse vorbeñ koninginne Margreta dat slot Lütke Tunderen mit de voghedye, also ys mit Tundersherde, mit Slokkesherde, mit Hodersherde, mit Horsbuherde, mit Bokingerde, mit Wirkesherde, mit Beltringeherde, mit Pilwirmingesherde, mit Ostreherde Føør, vnde mit Syld, vnde mit Eyderstede, Euerkesschyp, vnde mit Vtholme vredesamliken besitten, bruken vnde heholden jn aller wise vnde to den jaren, also de breue vt wisen, de dar vpp gegheuen synd, vnde doch malk sines rechtes vnuorsumet an beiden siden. Vnde to merer tughe vnde vurder bekantnisse, dat vns alle ding, also nu vorscreuen steit, witlich sy, vnde wi dar ouer vnde an gewesen hebben, dat de vorbeñ open breff mit den twen artikelen also gheuen was, als vorscreuen steit, so hebben wi alle vorbenomeden vnse jnghesegele mit willen vnde mit witscopp hengen laten vor dessen breff, de gegheuen vnde screuen ys hir to vorbeñ Koldinge jn den jaren na godes bord dusent verehundert jn deme elfften jare, des vridaghes neghest na vnser leuen vrowen daghe annunciacionis vorbeñ.

60.

28. Juli 1411.

Willem van der Lynden kvitterer Ridder Martin Jensen og Borgemester Peter Achtorp i Flensborg for 192 Mark lybsk, som de paa Dronning Margretes Vegne havde betalt ham.

Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn; Seglet mangler.

JK WILLEM van der Lynden do witlik vnde openbare in desseme breue vor allen den ghenen, de desse schrift anzen edder hören lezen, dat ik hebbe vpgheboret vnde vntfangen tho danke vnde tho eyner vullenkomen nøghe alze van deme erbaren riddere here Merten Jenssøne vnde van Peter Achtorpe, bürgermeistere tho Flenzborch, hündert lubsche mark vnde twe vnde neghentich lubsche mark van der hochgheboren vnde aller dørlichtighesten vørstynnen weghene vnde vrüwen, vruwen Margareten, konyngynne der dryer ryke Dennemarken, Norweghen vnde Sweden. Desser vørebeñ hündert lubschen mark vnde twe vnde neghentich lubsche mark late ik vnde myne erüen de vørebeñ hochgheboren vørstynnen vnde ere erüen myt deme vørebeñ erbaren riddere her Merten Jenssøn vnde mit Peter Achtorpe erbeñ qüyd vnde vry, leddich vnde loes aller namanyge tho ewighen tyden, vnde hebbe desses myn jnghezeghel myd willen vnde myd ja tho eyner høgheren bewisinge vor dessen breff ghehenget, de schreuen is na godes boord veerteynhundert jar, dar na jn deme elften jare, des dyngesdaghes neghest na sunte Jacobs daghe.

61.

Flensborg, 15. Juni 1412.

Beretning af Menigheden i Flensborg til Dronning Margrete om en Injurie-Sag mellem Curd Martens og Jaspas Stubbekstorp, der havde kaldet hin en Forræder.

Original paa Papir med Levning af det bagpaa paatrykte Segl i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn.

WETET, hochgheboren vnde aller dørchluchtigheste vørstynne, konyngynne Margareta, wo Curd Mertens, deme gy schult

gheuen, etc., schelinge hadde jeghen Jaspar Stubbekstorp vmme boze wort, de em Jaspar sproken hadde in zin ruchte vnde in syne ere; des quemen ze beyde vor de erbaren riddere, alze is her Nisse Jwersson, her Jens Dûuen, her Johan Scharpenberghe, her Peter Magnusson vnde vor her Merten Jensson, de ze beyden vorliken scholden; dar schuldede Curd Mertens den zûlûe Jaspar; dar antwardede Jaspar tho vnde zede: wes dat he Cûrde oûerrecht hadde, dat wolde he bewyzen myt deme menen dinge tho Flenzborch, dat id ware were; do zede her Nisse Jwersson: dit mach myn nicht wezen, gy mæten beyde borghen zetten, wente Jaspar dû zechst, dat Cûrd eyn vorreder is. Dar quemen ze beyde in borghe hant. Des quam Cûrd tho deme dyng vnde zine borghen, de antwarden en vp. Do vragede Cûrd in dat meyne dyng vnde zede: js hir jenich man, jûnk edder olt, de jenighe vorrederye, schande edder vnere van my wete, vnde voresschet edder bevraghet hebbe, de zegge dat nû vnde swyghe hir na. Do zeden de meynen borghere: Cûrd, wy weten anders nicht van iû, men dat gy eyn bedderf man zint. Do zede Cûrd: jk sta hire vor eynen vngheleydeden man vnde wyl rechtes pleghen, oft my jemende schûlden wyl vor alsulke rede, alze my Jaspar Stubbekstorp heft tho ghelecht. Leûe gnedyghe vrow, dit jeghende tho dren tyden, dat zik Cûrd alzus vorbôt in deme dyng, men Jaspar quam dar nicht; vnde Cûrd de mande Jaspars bôrghen. Do zeden zine borghen: Jaspar dar nicht tho dyng komen, he vruchtet zik vor den bôrgheren. Do zede Cûrd tho Jaspars bôrghen: jk wil dat vormøghen mit den bôrgheren, dat he schal velich vnde leydet wezen vore de borghere tho deme dyng vnde velich wedder in zin beholt vor alle schuldinge, behalûen vor dat, wes ik em tho tosprekende hebbe, vnde de bozen wort, de he myk tho ghelecht heft. Des en wolde Jaspar nicht dôn vnde quam ok nicht tho dyng, alze he zuluen zik hadde vorwillekört. Dar na quam Cûrd echter tho deme dyng vnde bat vmme eyn godes recht. Do wyzede Peter Attorp de borghermeistere vt veer vnde twyntich bedderûe lude, dat ze dar vmme zeggen scholden, oft Cûrd jenich rûchte vp zik hadde, vnde wat man dat he were. Do bereden ze zik vnde zeden, dat ze van Cûrd Mertens anders nichten wisten, men dat he eyn bedderf man were, vnde hadden van em anders

nicht vornomen, men ere, vnde dankeden em alto male, dat bederue lude weren. Do zede Peter Attorp de borghermeister: Curd, nū dy de menheit nichten schuldeghet, so schuldighet dy de rat nicht, vnde ik schuldighe dyk ok nicht. To eyner hogheren bewyzinge der warheit vnde dat dit alsus vor vns menheit gheschen is vnde vns ok wol witlik is, so hebbe wy menycheit to Flenzborch der erbenomeden stat secretum to rūgge vppe dessen breff ghedrūcket, de schreūen is vt vnsem munde der vorerorden menheit, na godes bord veerteynhūdert jar, in deme twelften jare, des daghes sunte Viti des hillegen mertelers.

62.

For Flensborg, 5. Oktober 1412.

Overenskomst mæglet af Hertug Ulrik af Meklenborg mellem Kong Erik og Dronning Margrete paa den ene Side og Hertug Henrik af Brusvig og Hertuginde Elisabet af Slesvig paa den anden Side angaaende en treaarig Fred; heri bestemmes blandt andet, at Staden Flensborg igjen skal overgives til Kongen og Dronningen som brugeligt Pant, og at Striden om Slottet ved Flensborg skal afgjøres ved en Kjendelse af Hertug Ulrik.

Hertug Ulriks Brev (A), hvoraf Hvitfeld meddeler et Uddrag paa Dansk S. 641—642, haves kun i en Vidisse af 7. December 1414 i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn; desuden udstedtes Breve af Hertugens (B) og Kongens Forlovere (C), der ordret stemme med hint med Undtagelse af Slutningen; det første af disse to Breve haves i Original paa Pergament i Gehejmearkivet; det har haft 20 vedhængende Segl, hvoraf nu Nr. 3, 4, 6, 9, 11, 12, 13, 14, 18 og 19 fattes; det andet findes i en ufuldstændig gammel Afskrift sammesteds. Her er meddelt Brevet B efter Originalen og af Brevene A og C Slutningerne, forsaavidt de haves. Brevet B er tidligere trykt i Antislesvigholst. Fragm. XIV. p. 86—91.

JN GODES namen Amen. Dit sind de degedinge, de gededinget hefft de dorchluchtige furste vnd here, hertogh Olrik, hertoge to Mekelenborg, to Stargarde vnd to Rostok here, hir nu vor Flensborch twischen deme dorchluchtigesten fursten vnd

heren, heren Erike, der ryke Denemarken, Sweden vnd Norwegen, der Wende vnd der Ghoten koninghe vnd hertoghen to Pomern, vnde der dorchluchtigsten vurstinnen, koninginnen Margareten, koning Waldemars dochter, vor see vnd ere eruen vnd nakomelinge vnd eren vorsere ryken vnd landen vnd der rike vnd lande jnwonere vnd ere hulpere, denre vnd alle de oren, vppe de enen siden, vnd deme dorchluchtigen vursten vnd heren, hern Hinrike, hertoghen to Brunswik vnd to Lunenburg, vnd der hochgebornen vurstinnen, vrouwen Elizabeth, hertoginnen to Sleswik, greuinnen to Holsten, to Stormeren vnd to Schowenborgh, vnd eren kinderen vor see vnd ere eruen vnd nakomelinge vnd eren landen vnde erer lande jnwonere vnd ere hulpere, denre vnde alle de eren, vppe de anderen siden: To dem ersten dat men van stunden an weder antworden schal der vorbenomeñ koninginnen de stad Flensburg brukeligen jn ere were tobeholdende vnd to besittende vor ere pand, als ere breue vtwiset, de see dar vpp hefft; ock so sin de koning vnd koninginne vorbeñ vnd hertoge Hinrik van syner suster wegene vrouwen Elizabeth vorbeñ vnd eren¹ kindere recht es gebleuen by hertoghen Olrike vmme den bergh, de gebuwet is by Flensburg, vnd he schal see vorscheden van stunden an myt rechte na tosprake hertogen Hinrikes van siner suster wegene frouwen Elizabeth vorbeñ und erer kindere vnd na antworde der koninginnen vorbeñ na Denscheme rechte vnd na vtwisinge erer breue, vnde men schal em tosprake vnd antwerde an beiden siden bescreuen gheuen, vnd wes he vor recht dar vp secht, dat scal he en beiden wedder bescreuen gheuen vnder synem jngesegele, vnd dat scal men also holden. Vortmer so scolen de vorbeñ heren vnd vrouwen an beiden siden fruntliken sitten jn enem vasten veligen vrede twischen en vnd alle den eren vnd alle eren beiden landen vnd luden vnd alle eren hulperen jn² beiden siden, als der rike Denemarken, Sweden vnd Norwegen vnde des hertichrikes to Sleswik vnde des landes to Holsten; vnde de vrede schal an stan nu van stunden an vnd vortan waren wente to vnser leuen fruwen dage geheten annunciacionis negest tokomende na gifte desses breues vnd vort ouer dre jare

¹ erer A. — ² an A.

Ock so scholen desse vorscr̄ koning vnd koninginne vnd her-
toge Hinrik vorgeñ van siner suster wegene vrouwen Elisabeth
vorbñ vnd erer kindere enen fruntliken dach binnen desser vor-
scr̄ tijd holden, dede wesen schal nu an dem negesten to-
komende sunte Johans dage to middensomere to Nyborg in
Vüne, vnd scholen dar rechtes bliuen vmme alle tosprake, de
erer ên to dem anderen hefft edder to den eren, eyn juwelik
by sessen vte ereme rade; de twelue scholen see mit rechte vor-
scheden na Denscheme rechte na clage vnd na antwerde, de
erer een dar to deme anderen deit an beiden siden; konden de
twelue des rechtes nicht endregen, so scholen de sesse vppe
jewelker siden denne malk kesen enen ouerheren; mit welkeren
sessen de twe heren denne eendrachtliken to vallen jn deme
rechte, dar schal id by bliuen; were auer dat de twe heren des
rechtes nicht eendregen en konden, so scholen see klaghe vnd
antwerde vnd de rechte, de sê dar vp seggen, bescreuen gheuen,
vnd scholen de van stunt an senden vor den Romischen koning;
weme de Romische koning denne tozeght edder toseggen let,
de rechtes gesecht hefft na Denschem rechte, dar schal id denne
by bliuen, vnd dar schal men sek anne noghen laten an beiden
siden, vnd dat sunder wedersprake also holden. Were ock, dat
jemand deme anderen tospreke vmme vredebrake, de ghescheen
were edder noch schege, dar scholen de heren vnd vrouwen
vorbeñ an beiden syden rechtes ouerhelpen, als vorscr̄ is. Ock
schal de bischop van Sleswik vnd alle ghestlike wolt vnd alle
riddere vnd knechte jn Sunder Jutlande vnd de jnwonre des
suluen landes van beiden syden dat ere van stunden an wedder
hebben jn Sunder Jutlande, des see vntweldeget sind, vnd to
brukende in aller wise, als de breue vtwise, de to Koldinge
gheuen worden. Vnd alle riddere vnd knechte, de an beiden
siden gedenet hebben, schal men bij vrede vnd bij rechte laten
ock in aller wise, als de suluen breue vtwise, de to Koldinge
gegheuen worden. Were ock, dat desser vorbeñ heren edder
frouwen welk vorbode vtføre edder vtdriff vte eren landen, we
dat vorbot breke, vnd worde he darouer gehindert, dar en schal
neen vrede mede vorbroken wesen. Ock en schal desse breff
vnd vrede nenen breuen schedelik wesen edder to vorvange
komen, men dat artikel, dat de breff inneholt, de to Koldinge

gheuen wart, dat men nicht affrichten scholde, eer de viif jar vogaen weren, als de breff vtwiset, dat scal men nu richten vppe dessen vorscrę sunte Johans dache, doch en jewelk synes rechtcs vnuorsumet an beiden siden. Ock scholen alle vangenens dach hebben, de an beiden siden gevangen syn, bette verteyn nacht na sunte Johansz dage to myddensomere negest tokomende, sunder her Bartram Heesten, Clawes van Tynen, Lemmeke van Bockwolde vnd Otto Ascheberch; willet de dach hebben vnd vngeschattet bliuen bynnen desser vorscrę tijt, so scholen zee dat also maken, dat alle vangen gelt bestande bliue bet vppe de vorscrę tijt. Ock vmme de slote, stede vnd lande, de desse heren vnd vrouwen vorbeñ vnd de eren jn beiden siden nu in weren hebben, weret sake, dat en dar aff wes affgesleken edder affgewonnen edder affvorraden wurde binnen dessem vrede, dar schal de ene dem anderen an beiden siden behulpen to wesen myt truwen vnd myt ganser macht, dat id em wedder 'werde in sine were'¹, de id vorloren hefft, also vrigh als he id tovoeren hadde. Vnd weret, dat jemand dessen vorscrę vrede breke, dar scholen desse vorscrę heren vnd vruwen an beiden siden erer een deme anderen in guden truwen truweliken to helpen, dat dat gerichtet werde na vredes rechte. Alle desse vorscrę stuccke vnd artikele vnd en jewelik bij sik dat de aldus gehalten vnd gerichtet schullen werden jn aller wijs, als vorscrę steit, lóue wij nascrę, als her Niclawes van Bókwolde, her Erik Krummedik, her Marquard van Siggem, marschalk, her Luder Storm, her Otto Sestidde, her Syuerd Sestidde, her Detleff van Aneuelde, her Otte vamme Knope, her Reymer Sestidde, riddere, Clawes van der Wisch, Luder Storm, Johan Molteke, Marquard van Ouwe, Syuerd Leembeke, Tyme Méynerstorp, Jwan Pogwisch, Otto Schinkel, Johan van Siggem, Hinrik Stoue, Henneke Meynerstorp Ottensone, knapen, vor vnse heren hertoghen Hinrike vnd vor vnse fruwen Elisabeth hertoginnen vorbeñ vnd ere kindere vnd de eren, den strengen vnd duchtighen ridderen vnd knechten nagescrę als her Jonse Duuen, her Hanse van Podbusch, her Pridbern van Podbusch, her Johanne Scarpenberge, her Byørn Olauesson, her Nis Strangesson, her Erike

¹ werden moghe A.

Nielsson, her Jacobe Kalue, her Jwer Krabbe, hern Bilde, hern Olaue Axelsson, her Petere Magnusson, hern Tage Hinrikesson, ridderen, Cristern Krabben, Jessen Krabben, Waghn Jacobsson, Clawese Schinkel, Pauwele Stighsson, Nycle Ericsson vnd Brwne Erike, knapen, to des vorgescrē koninge Erike vnd koninghinnen Margareten vnd der eren truwen hant, sunder argh, in guden truwen, de ene dem anderen stede vnd vast to holdende in beiden siden, vnd hebben des to merer bekantnisse, bewaringe vnd witlicheit vnse jngesegele myt willen vnd myt wisschop gehenget laten vor dessen breff. Datum anno dominj millesimo quadringentesimo duodecimo, crastino sancti Francisci confessoris.

[Slutningen af Brevet A. lyder saaledes:]

Vor alle desse vorscrē stuccke vnde artikele vnde een jewelk by sich, dat de aldus gheholden vnde gherichtet scolē werden jn aller wiis, alsz vorscrē steit, hebben ghelouet de strengen vnde tuchtighen riddere vnde knechte naghescrē, alsz her Claws van Bookwolde, her Eric Krummedike, her Marqward van Siggem, marskalk, her Luder Storm, her Otte Sestede, her Dytloff van Aneuelde, her Otte vamme Knope, her Reymer Sestede, riddere, Claws van der Wiisk, Luder Storm, Johan Moltike, Marqward van Owen, Siward Lembeke, Tymme Meynerstorp, Ywan Pogwiisk, Otte Skinkel, Johan van Siggem, Henrik Stoue, Heyneke Meynerstorp Ottensone, knapen, vor den vorbeñ hertogh Henrik vnde de vorbeñ vrouwen Elizabeth vnde ere kyndere vnde de eren den strengen ridderen vnde tuchtighen knechten als her Jens Duwen, her Hans van Podbusch, her Pritbern van Podbusch, her Johan Scarpenberghe, her Biørn Olafsonē, her Eric Nielssone, her Jacob Kalfue, her Ywar Krabben, her Bilden, her Olaff Axelsonē, her Peter Magnussonē, her Taghe Henriksonē, ridderen, Cristiern Krabben, Jens Krabben, Woghn Jacobsonē, Claws Skinkele, Niels Ericssonē, Pawel Stighsonē vnde Brwn Erike, knapen, to der vorbeñ koning Erikes vnde koningynnen Margreten vnde der eren truwen hand, sunder arch, jn guden truwen, de ene deme anderen stede vnde vaste to holdende jn beiden siden, vnde wy hertogh Ølrich vorbeñ, na deme dat wy alle stuccke vnde artikele also ghedehedinget hebben,

so hebbe wy to merer witlicheit vnde bekantnisse vnse jngese-
ghele mit witscop gedruket laten to rugge vppe desse scriffte,
vnde hir synt twe scriffte aff ghemaket, de ene vte der anderen
ghesneden, wort van worden ludende, alsz vorscr̄ ys. Datum
anno domini millesimo cd^o xij^o crastino beati Francisci confessoris.

[Slutningen af Brevet C. lyder efter Afskriften saaledes:]

Alle desse vorscr̄ stücke vnde artikule vnde een jewelick
by sik dat de aldus gehalten vnde gerichtet scolen werden jn
aller wis als vorscr̄ steit, loue wi nascr̄^m N. vor vnsem heren
K. Er. vnde vnse vrowen koninginen Mrḡ^r vorscr̄ vnde de
eren, den strengen ridderen vnde knechten to hert̄ Hinr̄ vnde
siner suster vrowen Elizabet vnde erer kindere vorscr̄ vnde
der eren truver hand jn guden truwen sunder argh.

63.

Ved Flensborg, 7. Oktober 1412.

Hertug Ulrik af Meklenborg tilstaaer, at da han overleverede til
Dronning Margrete den beskrevne Kjendelse, som han havde afsagt
paa Bjerget ved Flensborg (Slottet) angaaende Striden mellem Kong
Erik og Hertug Henrik af Brunsvig, bød Dronningen sig paa sin
Søns Vegne til Rette, medens ingen mødte paa Hertugens eller hans
Onkels Vegne.

Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn;
Seglet mangler.

WY VLRICH, van godes gnaden hertoge to Mekelenborgh,
to Stargarde vnde to Rozstock here, bekennen vnde betugen
openbare in desseme vnser openen breue, dat do wi der dor-
luchtigsten vurstinnen, koninginnen Margareten, koning Walde-
mars dochtere van Denmarken, dat recht beschreuen antwerdeden,
dat wi vppe den bergh, de by Flensborgh gebuwet ys, na to-
sprake des hochbornen vursten, hertoghen Hinrikes, to Brunswik
vnde to Lunenborgh hertogen, van syner ðeme weghene,
vnde na antwerde der ergenomenen koninginnen Margareten,
van eres sones, vnser gnedigen heren koning Erikes, vnde erer
eghenen weghene, gesecht hadden, do stoet de ergeñ koninginne

Margarete, van des ergeñ koning Erikes vnde erer eghenen wegene, vnde vorboet sik dar vor vns to rechte, als yd eer gevunden was, als id sik jn deme rechte böert, vnde dar do nemand was van des ergeñ hertogen Hinrikes vnde syner oeme weghene, de dar vmme sprak edder dat annamen wolde. Desses to merer witlicheit vnde bekenntnisse, dat dyt aldus vor vns gescheen is, so hebbe wy vnse jngesegel gehengen laten mit willen vnde myt witscop vor desser breff. Datum prope Flensborgis, anno domini mcdxij^o, feria sexta post festum beati Francisci confessoris.

64.

Flensborg, 24. Oktober 1412.

Borgemestere og Raadmænd samt Menigheden i Flensborg hylde Kong Erik og Dronning Margrete.

Original paa Pergament med vedhængende Segl i Gehejme-arkivet i Kjøbenhavn.

WI BORGHEMESTERE ok rathmæn ok all menighedin j Flensborg kungøre thet allæ, som thettæ breff see eller høræ, ath æfter thet at wi nw igeen komp næ æræ til wor nathighæ hærres koning Eriks och wor nathige frwes dronning Margretes ok rikesens aff Danmark thiænestæ, oc theres thiænere æræ, ok the nw nathelighæ oc wæl met oss gyort hawe, æfter thet at wi brædelikesomme nw amod them waræ, tha tilbinde wi oss nw allæ met thettæ wort opnæ breff with wor gothæ tro, the fornempde ware kære nathighe herræ koning Erik oc dronning Marghrete oc righet aff Danmark all tiidh trolike ok wæl at menæ oc at thiæne, ok wi scule oc wele fornempde wort herschapp oc righet aff Danmark wæl thiænæ och menæ, oc all tiidh trolike j thet fornempde wort herscapps och righes thiæneste bliue, oc met thet fornempde wort hærscapps oc righes bæste vmgaa j allæ made, som tro dondemæn bør at gøre oc at mene theres rætæ hærscapp; ok sculæ wi ok wele holde wort fornempde herscapps budh ok hørsam, oc scule oc wele til thet fornempde wort herscapps och righes gafn ok nytte altiidh willighe oc redhæ ware æfter wor bæste macht, som dondemæn

bør at gøre theres rætæ herscapp, som foræ ær sacht. Waræ thet ok saa, at noghen hær æffter, han waræ hwo han ær, then fornempde by Flensborgh forradhæ wilde eller winne amod thettæ fornempde wort herscapp oc righet aff Danmark, æller ok tidhere jn til oss komme, thet guth forbywthe, tha scule wi oc wele alle tilsammen gange oc tilsammen bliwe ok harthelike amod stande, oc thet met guthz hielpp hielpe at keræ oc at wærie met wort liiff oc wort gotz oc met all wor makt; ok hwilken aff oss thet jkke gør, og sigh hær vdj æy swo trolike bewiser, som fore ær sakth, oc som hanom bør at gøre met sit ræte hærschapp, oc worther han thær met befunnen, tha schal man holde hanom for een forræther, ok ower hanom rætæ som ower een forræthere. Ok at wj j alle made swo holde ok gøre schule, som fore ær sacht, thet lowe wi alle fornempde borghmestere oc radhmæn ok all menigheden j Flensborgh fornempde war nathige herræ koning Erik oc war nathige frwæ dronning Margrete oc righet aff Danmark with ware gothe troo oc sannende ok vden alt archt ok hielpperethe. Ok til mere wissen oc ydermere forwaring alle thisse forscræ stykkes tha hawe wi fornempde borghmestere, radhmen ok all menighedin j Flensborgh then fornempde Flensborgs byes jnzighlæ ladet hengis for thettæ breff met alle wores wilie ok widscapp oc fulborth. Datum Flensborgh anno dominj millesimo quadringentesimo duodecimo, feria secunda proxima ante festum sanctorum apostolorum Symonis et Jude.

65.

Omtrent 25. Oktober 1412.

Iver Juel og hans Hustru Berta Tymme Lembeks Datter tilskjøde Dronning Margrete en Gaard, liggende norden for Flensborg, uden for Byen.

Original paa Pergament med 10 vedhængende Segl i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Forhen trykt i Molbech og Petersen, Udvalg af danske Diplomer, p. 15—16, hvor det henføres til Aaret 1388.

W Y YWAR JWL wæpnere ok Berta Tymme Lembeks dotter, fornempdæ Ywar Jwls husfrw, kennes meth thettæ wart opnæ

breff, at then gardhen, som Pæther Jwl, myn fornempdæ Ywar Jwls fadher, wdj bodhe, ok wy badhe myn husfrw fornempdæ ok jak sidhen wdj haffwæ boot, liggende nordhen Flensborgh vden byen, hwilken gardh jak Ywar Jwl fornempde gaff myn husfrw Bertæ fornempdæ til leffgheding, tha kennes jak Bertæ fornempdæ, at mic ær for then fornempdæ gardh swo fullelicæ fult oc alt schet ok giort, swo at mik fullelicæ oc wæl at nøgher; ok thy haffwæ wy badhe Ywar Jwl ok Bertæ fornempdæ then forscrifnæ gardh ladet til thingx laghbyudhe, æfter thy som lagh oc ræt ær, ok thy hafwæ wy badhe Ywar Jwl oc Bertæ fornempdæ æfter war eghen oc waræ wenes oc frænders rath oc gothwilæ salt, schæt oc affhænt then fornempdæ gardh, och scødæ oc affhændæ meth thettæ wart opnæ breff fran oss oc ware arffwingæ ok til war nadhighæ frwæ drotning Margretæ oc hennes arffwingæ oc æfterkommere, eller hwem hwn then fornempdæ gardh meth ja oc goth wilæ vnnæ eller ladæ wil, meth jordh, steenhws, træhws oc bygnyng, abeldæ gardh oc kaalgardh oc al hans tilliggelsæ, wat oc thywrt, engte vndentaget, ee hwat thet helst heder eller ær, som ther tilligger eller tillighet haffwer, til ewerdhelich eyæ; ok kennes wy Ywar Jwl oc Bertæ fornempdæ, at oss for thenne fornempdæ gardh, jordh, steenhws, træhws oc bygning oc al hans tilliggelsæ aff fornempdæ war nadhighæ frwæ drotning Margretæ swo fullelicæ fult oc alt schet oc giort ær æfter war eghen oc waræ wenes oc frænders rath oc goth wilæ, swo at oss fullelicæ oc wæl at nøgher; ok thy kennes wy oss eller ware arffwingæ engen ræt eller rættichet til then fornempdæ gardh, jordh, steenhws, træhws eller bygning eller til nogor hans tilliggelsæ her æfter at haffwæ eller haffwæ sculæ j nogræ madæ; oc ware thet swo, at nogor the breff eller rættichet til ware eller fynnes kunnæ, som røæ eller ludæ vppa thenne fornempdæ gardh, jordh, steenhws, træhws eller bygning eller nogor hans tilliggelsæ, the sculæ kommæ fornempdæ war nadhughæ frwæ drotning Margretæ oc hennes arffwingæ oc æfterkommere, eller hwem hwn then fornempdæ gardh, som fore ær sacht, meth hans tilliggelsæ vnnæ eller ladæ wil, til godhe oc til fromæ oc engen stadh til hinder eller scadhe j nogræ madæ; oc bynde wy oss oc ware arffwingæ til with war godhe tro ok sannend thenne fornempdæ gardh meth al hans tilliggelsæ, som

fore ær sacht, at frij oc hemblæ fornempdæ war nadighæ drotning Margretæ oc hennes arffwingæ oc æfterkommere, eller hwem hwn then fornempdæ gardh meth hans tilliggelsæ, som fore ær sacht, vnnæ eller ladæ wil, for hwers mants tiltalen, som ther meth rættæ vppa talæ kan. Allæ thisse forscrifnæ stycke oc artikle ok hwor there with sich lowe wy fornempde Ywar Jwl oc Bertæ Tymme Lembeks dotter, oc wy Sywardh Lembek, Clawes Lembek, Otte Lembek ok Marqwardh Lembek, fornempdæ Bertes Tymme Lembeks dotter brøthræ, alle meth een samneth hand meth ware arffwingæ fornempdæ war nadhigæ frwæ drotning Margretæ oc hennes arffwinge oc æfterkommere stedhighe oc fastæ at haldæ with war godhe tro oc sannend vden alt archt oc hiælpærædhe oc vden alt hinder. Ok til mere bewaring alle thisse forscrifnæ styckes tha hafwæ wy alle fornempde ware jncigle meth wilæ oc withscap hengt for thettæ breff ok til witnesbyrdh stadhsens jncigle af Flensborgh, Clawes Lembeks, Lyder Lembeks og Gotsche Godendorps jncigle.

66.

Nyborg, 26. og 29. Juli 1413.

Dom af Danmarks Riges Kantsler, Biskop Peder af Roskilde, hvorved Hertugdømmet Slesvig frakjendes Hertuginde Elisabet og hendes Sønner, og tilkjendes Kong Erik. I denne Domsakt findes forskellige Efterretninger om Flensborgs Overdragelse og Pantsættelse til Dronning Margrete og Kong Erik og om denne Byes Skjæbne under Stridighederne mellem Hertuginde og Kongen.

Af dette Aktstykke findes i Gehejmarkivet i Kjøbenhavn 3 Originaler forsynede med notarial Paategning, af hvilke de 2 (*a* og *b*) ere skrevne med Notaren Petrus Nicolai's egen Haand, den 3die (*c*) med en anden Haand. *a* og *b* have været forseglede med Kantslerens Segl, som dog kun nu er bevaret ved *a*; *c* synes derimod ikke at have været forseglet. Her er *a* lagt til Grund for Aftrykket, og de vigtigste Varianter meddelte af *b* og *c*. Akten er forhen trykt i Hvitfeldt, Danm. Riges Krøn. p. 645—652; Pontanus, Rer. Dan. Hist. lib. IX. p. 548—555; Antislesvigholst. Fragm. XIV. p. 3—26.

JN ¹NOMINE dominj¹ amen. Anno natiuitatis eiusdem millesimo quadringentesimo tredecimo, iudictione sexta, xxvj die mensis Julij, hora nona uel quasi, jn platea castri Nuborgh² jn orientali parte Ottoniensis dyocesis, pontificatus sanctissimi jn Christo patris ac dominj³, dominj Johannis diuina prouidencia pape xxijj, anno eius⁴ quarto, jn nostrorum notariorum tanquam auctenticarum personarum presencia⁵ constituti serenissimus princeps et dominus, dominus Ericus, Dacie, Swecie, Norwegie, Sla-uorum Gottorumque rex etc., ex vna, nec non jllustris princeps et dominus, dominus Henricus, dux Luneborgensis, parte ex altera, presentibus ibidem et astantibus reuerendis jn Christo patribus ac dominis Petro archiepiscopo Lundensis, Petro Roskildensis, Johanne Sleswicensis, Johanne Ottoniensis, Petro Rypensis, Boecio Arusiensis, et Lagone Wyborgensis ecclesiarum episcopis, ac jllustribus principibus et dominis, dominis Bugslauo Pomarenensi, Olrjco Magnopolensi, Wartzslauo Stetinensi et Johanne Saxonie ducibus, dictus dominus dux Luneborgensis, se gerens pro tutore sororis sue, generose domine, domine Elizabet, relicte dominj Gerhardi, ducis Sleswicensis, et nepotum suorum, ut asseruit, nomine dicte tutele proposuit et dixit, quomodo dictus dominus Gerhardus, pater nepotum suorum, fuisset homo ligius et omagialis⁶ dicti dominj regis et regni Dacie de dicto ducatu⁷, jta desiderarent esse et⁸ filij. Ad que pro parte dicti dominj regis fuit responsum, quod ducatus Sleswicensis per dominam Margaretam reginam clare memorie fuisset exhibitus dicto domino Gerhardo jn opido Asnes in pheodum coram consiliariis regalibus et ducalibus in magno numero, quem pro tunc in pheodum recipere recusauit; dicto domino duce Henrico hoc negante, ipse dominus rex asseruit, se istud sufficienter probaturum, et addidit, istud ex eo clarescere, quia dictus dominus Gerhardus maluit pro vna certa pecuniarum summa ipsis serenitatibus regalibus jn eorum gwerris seruire, quam dictum⁹ ducatum jn pheodum recipere, prout eciam dictas pecunias pro complendo fideliter huiusmodi seruicio ex parte dicti regni

¹ *dei nomine, b.* — ² *Nubory, b.* — ³ *nostri, tilfœies i b. c.* — ⁴ *udelades i b. c.* — ⁵ *personaliter, tilf. i b. c.* — ⁶ *homagialis, b. c.* — ⁷ *Sleswicensi, tilf. i b. c.* — ⁸ *udl. i b.* — ⁹ *udl. i b.*

habuit et pro¹ eidem minime seruiuit. Ipse vero dominus rex prefatus² dicte diete, prout recepta erat, juxta literas ex utraque parte desuper confectas satisfacere satagens, sex iudices pro parte sua et regni sui Dacie super discordijs inter eos exortis sedandum³ secundum dictarum literarum tenores pro tribunali sessuros jn judicialibus sedibus sedere fecit, jpsasque literas quo ad articulos presentem materiam et dietam concernentes per predictos quatuor principes et duces ad dictum ducem Henricum Luneborgensem ad audiendum et percipiendum dictos articulos per dictam sororem suam, cnm ipsa per se tutelam puerorum suorum ageret, cum suis literis confirmatos vna cum plurimorum potentum procerum et nobilium militum et militarium sigillis sigillatos transmisit et legi fecit, super quibus dicta dieta eciam per dictum dominum Henricum Luneborgensem recepta fuerat, ut prefertur; quorum articulorum tenor sequitur jn hec verba⁴: Ok en scal desse breff vnde vrede nene breue schedelich wesen edder to vorvank komen, men dat artikel, dat de breue jnneholt, de to Koldinge gheuen wart, dat man nicht affrichten scholden, eer de viiff jar vmme gaen weren, alzo de breue utwysent, dat scal man nw affrichten uppe dessen uorscreuen sunte Johannes daghe. Tenor secundi articuli⁵ sequitur jn hec verba⁶: Wen auer desse viiff jar vmme komen sind, so scal erer een deme anderen fruntliken rechtles plegen vmme alle tosprake, de erer een to deme anderen hefft jn beiden syden, jn desser wyse alzo hir nascreuen steit: alzo wen desse uorbenomen viiff jar vmme komen sind, wilkere deme anderen denne to seggen wil, de scal em to uoren toseggen edder toseggen laten negen weken to voren; wen de negen weken vorgaen sind, so scholen se van staden an, als man dat aller erst affaren edder affriden kan, sunder togeringhe vnde sunder arch denne enen vruntliken dagh holden an beiden syden to Nuborgh jn Fune; doch so, we deme anderen toseggen wil, de segge em to tuschen paschen vnde sunte Michaelis daghe to⁷ tidegen to uoren, dat de dagh moghe holden werden uor sunte Michaelis daghe. Vnde

¹ udl. i b. — ² udl. i b. c. — ³ *sedandis*, rigtig b. c. — ⁴ Jvnf. Brevet Nr. 62, S. 199. — ⁵ *secunde litere*, tilf. i b. — ⁶ Jvnf. Brevet Nr. 57. S. 184. — ⁷ so, c.

uppe deme dage vnde der stede schole see denne kesen sosse an jeweliker syden eres rades ut Denmarken vnde vte Sunder Jw-lande; de twelue scholen denne vullekomene macht hebben see dar to uorschedende mit rechte na utwysynge Densches rechtes na tosprake vnde antworde; vnde wes de twelue denne endrachliken vor rechte seggen na Denscheme rechte, dat scholen see an beiden syden holden; were ouer, dat de twelue des rechtes nicht een en droghe, so scholen de uorbeñ twelue, sosse an jeweliker syden, enen heren kesen, vnde mit wilker syde van den tweluen de twe heren denne endrachtliken to uallen, de rechtest geseht hebben na Denscheme rechte, dat scholen see an beiden syden holden vnde duen. Were auer, dat de twe heren des rechtes nicht een en drogen, so scal man clage vnde antworde vnde de rechte, de dar denne uppe gesecht sind, bringen uor den Romeschen koningh, vnde wene de Romesche koningh denne secht edder seggen leet, 'dat he recht¹ secht hefft na Denscheme rechte, dat scholen see den to beyden syden alzo holden vnde duen, vnde sik dar ane noogen laten an beiden syden. Et perlectis sibi dictis literis quo ad dictos articulos, requisierunt dictum dominum Henricum, ducem Luneborgensem, ut eisdem literis et presenti diete placiti satisfaceret, ut nomine tutelae sue teneretur et suos sex iudices idoneos iuxta dictarum literarum continenciam ordinaret; a quo quidam² domino duce Luneborgensi dicti quatuor dominj duces nullum aliud responsum habere potuerunt, ut asseruerunt, nisi quod dictus dominus dux Luneborgensis libenter vellet deputare sex ad amicabiliter tractandum stando, sed non judicialiter sedendo; quos nominauit; qui tamen per dominum regem omnino fuerunt inhabiles ad huiusmodi actum refutati³, quia nec erant de Dacia nec de Sunderjweia, prout esse debebant iuxta formam dictarum literarum; et adiecit dictus dominus dux Luneborgensis, quod nullos alios uellet deputare, asserens, quod iuxta tractatus dominj Olrici, ducis Magnopolensis, uellet tenere dietam presentis placiti, et quod nichil constaret sibi de literis coram eo productis, per dictam sororem suam et comitem Henricum Holzacie et aliorum

¹ de he rechteste, b. dat he rechtest, c. — ² quidem, rigtig i b. c. —

³ reputati, b. c.

nobilium sigillis sigillatis. Tunc replicatum fuit per dominum regem, quod ipse dux Luneborgensis jn propriis tractatibus pro huiusmodi dieta seruanda jn dictis literis consensisset; et addidit, quod jn dictis articulis sibi lectis expressa¹ contineretur, quod posterior litera se ad priorem referret et ad eundem effectum tenderent, et indissolubiliter vna sine alia seruarij non posset; obtulitque se dictus dominus rex ad standum diffnitioni dictorum quatuor principum et ducum super hoc, ex quo dictus dux Luneborgensis se de tutela dictorum sororis et nepotum intromitteret, utrum teneretur tenere literas dicte sororis sue cum sigillis comitis Henrici, patruj suorum nepotum, et aliorum nobilium suorum consiliariorum per eandem sigillatas, dum ipsa predicta tutela fungeretur; uel an ipse dominus rex super hijs ipsam sigillatricem impetere deberet. Cuj diffnitioni stare dictus dominus dux Luneborgensis penitus denegauit. Tunc protestabatur dominus rex, quod ipse dominus Henricus, dux Luneborgensis, sine satisfactione ipsius diete placiti et dictarum literarum obseruancia², super quibus dicta dieta per eundemmet recepta fuerunt³, diuersis delusorijs euasionibus studuit euadere de facto, licet de jure non potuit, ipseque dominus rex, uolens in omnibus satisfacere literis predictis et diete presentis placiti, assumpsit dictas literas in manibus suis et vna cum dictis principibus, episcopis et alijs spiritualibus et temporalibus circumstantibus ad iudices suos jn cathedra judicialiter tunc sedentes, pro huiusmodi discordiarum descisione⁴ deputatos, se sponte obtulit stare jurj, diffnitioni et decisionj eorundem juxta dietam receptam; et si hoc facere debeant stando uel sedendo, super hoc remisit eos ad leges regni⁵ Dacie; et rogauit omnes et singulos premissos astantes, ut eum informarent, si jn aliquo ipse dominus rex pro regno suo Dacie se ultro offerre deberet, quam se obtulerit, ad satisfaciendum huiusmodi diete pro discordiarum decisione juxta continenciam predictarum literarum, ad hoc faciendum omnino esset paratus. Et responderunt sibi communiter et concorditer, quod dictus dominus rex se jn premissis sufficienter exhibuisset secundum literarum⁶ pro huiusmodi dis-

¹ *expresse*, rigtig i b. c. — ² *obseruanciam*, c. — ³ *fuerat*, rigtig i b. c. — ⁴ *decisione*, rigtig i b. c. — ⁵ *sui*, tilf. i c. — ⁶ *continenciam*, tilf. rigtig i b. c.

cordiarum decisione confectarum. Deinde dominus rex protestatur jn hec verba uel saltem consimilia, quod libenter vidisset, quod omnes controuersie jnter eos exorte fuissent sedate et discusse secundum literas predictas, super quibus jnter eos presens dieta fuit recepta; sed quia nec dictus dux Luneborgensis tutor dicte sororis et nepotum suorum nec ipsa soror nec nepotes sui huiusmodi literis seu tractatibus satisfacere curauerunt neque curant, et per dictum dominum ducem tutorem dictarum literarum obseruancia, per ipsam sororem et patruum suorum nepotum super premissis sigillatarum, penitus denegaretur: quapropter, ne dictus dominus rex negligens in prosecucione jurium regni suj Dacie jnueniretur, ipse dominus rex a iudice et executore justicie, domino Petro, episcopo Roskildensi, cancellario regni Dacie per generale parlamentum et placitum Danorum specialiter deputato, cum debita juris jnstancia citari petiit et postulauit dictum ducem Henricum Luneborgensem, tanquam tutorem pretensum sororis et nepotum suorum, ac ipsam dominam sororem et nepotes et omnes alios et singulos, quorum jnterest¹ seu jnteresse poterit, nec non occupatores uel² detentores bonorum dicti ducatus Sleswicensis, jn pheodum³ a dicto domino rege descendentis, jn fraudem seruiciorum ipsi domino pheodi inde debitorum, ad standum juri coram dicto iudice regni et toto parlamento regali juxta leges municipales regni Dacie super huiusmodi jniurijs et alijs enormibus infra describendis. Huiusmodi petitioni predictus reuerendus pater et dominus, dominus Petrus, episcopus Roskildensis, cancellarius dicti regni Dacie, iudex ad infrascripta, cupiens parere, jllustri principi ac domino, domino Bugslauo, duci Pomarensi, execucionem huiusmodi citationis jn debita forma jniunxit et commisit exequendam. Moxque et in continenti dictus dominus dux Bugslauus assumpsit secum pro testibus alios tres duces, uidelicet Olricum Magnopolensem, Wartzslauum Stetinensem et Johannem Saxonie prenomatos, accessit⁴ ad personalem presenciam dicti dominij ducis Henrici Luneborgensis, citauit⁵ eundem dominum Henricum ducem tanquam se gerentem pro tutore sororis predictae et nepotum suorum

¹ intererit, b. — ² et, b. c. — ³ ut premittitur, tilf. i c. — ⁴ accessitque, c.
— ⁵ citauitque, c.

dictamque sororem et nepotes et alios quoscumque, quorum interest seu interesse poterit¹ occasione premissorum, necnon occupatores, detentores, dilapidatores bonorum dicti ducatus in fraudem seruiciorum dicti domini regis pheodatarij et complices et consiliarios necnon auxilios eorundem, videlicet Ericum Krumedike, Ottonem Seestede, Ottonem de Knopp, Tunnonem Runnowe et Elerum Runnowe, milites, et generaliter omnes et singulos ipsis in hac parte adherentes, consiliarios et auxilios eorundem, terras, possessiones et bona hereditaria in dicto ducatu possidentes et habentes, alta et intelligibili voce, quatenus proxima die juridica in dicto parlamento Danorum coram dicto domino cancellario, generali iudice regni Dacie, in castro Nuborg super premissis et alijs eis obiciendis dicto domino regi secundum leges regni Dacie comparerent in dicto generali parlamento legitime responsuri. Quo quidem termino adueniente, que² fuit xxix dies eiusdem mensis, dictus serenissimus dominus et rex Ericus comparuit coram dicto domino Petro³ iudice et cancellario pro tribunali sedente, ut supra, in maiore sala regali dicti castri Nuborg, dictorum⁴ citatorum et cuiuslibet eorum non comparencium contumaciam accusauit, adiciens, dictum ducem Henricum contra⁵ dictarum literarum tenorem contumaciter recessisse, petens omnes et singulos sic citatos, non comparentes, contumaces per dictum iudicem reputari. Qui quidem iudex de execucione dicte citacionis certificatus, dictos citatos sufficienter expectatos⁶, non comparentes, contumaces reputauit, prout erant. Demum in eorum contumaciam dictus dominus rex coram dicto domino cancellario regni et iudice ordinario in hac parte proposuit et dixit contra et aduersus dictum dominum Henricum, ducem Luneborgensem, tanquam tutorem intrusum sororis sue, domine Elizabet, et nepotum suorum, necnon contra ipsam dominam Elizabet et eius filios et ceteros infra et supra scriptos in hunc modum⁷: Venerabilis domine, iudex ad infra et supra scripta, et cancellarie regni nostri Dacie, coram vobis et archiepiscopali et episcopalibus dignitatibus, regali et generali parla-

¹ *sua credentes quomodolibet interesse, c.* — ² *qui, c.* — ³ *episcopo, tilf. i c.*
 — ⁴ *dictorumque, c.* — ⁵ *et aduersus, tilf. i c.* — ⁶ *et, tilf. i c.* — ⁷ *videlicet, tilf. i c.*

mento dicti regni nostri Dacie, nos Ericus, dei gracia Danorum, Sweorum, Noricorum, Slaorum Gottorumque rex et cetera, et dux Pomarensis, contra et aduersum dominum Henricum, ducem Luneborgensem, intrusum tutorem domine Elizabet, sororis sue, et nepotum suorum jn ducatu nostro Sleswicensi, nec non contra omnes et singulos eorumdem complices, auxiliarios et consiliarios supra nominatos, videlicet Ericum Krummedike, Ottonem Seestede, Ottonem de Knop, Tunonem Runnowe, Elerum Runnowe et Laurencium Heesten, milites pretensos, seu quoscumque alios eorum adherentes, quos hoc presens negocium concernit, seu quorum jnterest seu jnteresse poterit jn futurum, et quoscumque jn dicto ducatu possessiones habentes, nobis et regno nostro Dacie jn hac parte contrarios, dicimus et proponimus jn hunc modum, quod interfecto jn Dytmarcia domino Gerharo, qui se gessit pro duce Sleswicensi, per utrumque statum dicti ducatus ecclesiasticum¹ et temporale² et per prestanciores milites et militares comitatus Holzacie et presertim per dictos Ericum Krummedike, Ottonem Seestede, Ottonem de Knop, Tunnonem Runnowe, Elerum Runnowe et Laurencium Hesten et eorum jn hac parte adherentes domina regina Margareta, mater nostra, clare memorie, et nos fuisset concorditer electi jn tutelam dicti ducatus et ipsius domine Elizabet, relicte dicti dominj Gehardi, et puerorum suorum; quam eciam tutelam acceptauimus pre omnibus, saluo jure nostro materno et pheodali jn dicto ducatu nobis debito; et extunc ante omnia de concordii consensu premissorum fecimus generalem et perpetuam pacem per regna nostra et dictos ducatum et comitatum, quj³ eciam per premissos milites et militares dictorum ducatus et comitatus et per nostros subditos fuit promissa bona fide debere seruari. Et tandem consilijs et auxilijs et nostris paratis pecunijs iuuimus dictam relictam cum pueris suis, ut ipsi et ipse ducatus non perierent⁴, quia alias insimul fuisset⁵ penitus destructi. Et dicte domine Margarete regine super huiusmodi tutela castrum Gottorp et opidum Flenzborgense presentabantur, et valenciores milites et militares dictorum ducatus et comitatus et presertim

¹ videlicet, tilf. i c. — ² temporalem, rigtig i b. c. — ³ que, rigtig i b. c. —

⁴ perirent, rigtig i b. c. — ⁵ fuissent, rigtig i b. c.

dicti Ericus Krumdike, Otto Seestede, Otto de Knop, Tunno Runnowe, Elerus Runnowe, Siffridus Dozenrade, Laurencius Hesten et Borquardus Krummedike et quamplures alij facti sunt seruitores dicte domine Margarete regine et nostri, et super huiusmodi seruicio recipere¹ nostra stipendia bene larga. Omnibus vero bene ordinatis vigore dicte tutele pro bono statu dictorum relicte, puerorum et ducatus per dictam dominam Margaretam reginam, ipsaque regina ad alia facta regnorum suorum² retrocedente, dicta domina Elizabet et dicti complices Ericus Krummedike, Otto Seestede, Syffridus Dozenrade, Laurencius Hesten, Otto de Knopp, Tunno Runnowe et Elerus Runnowe, dictorum beneficiorum et premissis iuncte pacis et premissorum seruiciorum et receptorum stipendiorum et dicte tutele et debiti fidelitatis et fidei castrensis immemores, pro bono malum reddentes, ipsam dominam Margaretam reginam de dicto castro Gottorpp excluserunt contra dictum fidelitatis debitum et fidei castrensis, et contra dictam pacem et tutelam et eorum fidem multa alia enormia mala intentarunt. Nam proconsulem et consules Flensborgenses traditorie captiuerunt, et tot et tanta dampna nobis et regno nostro Dacie intulerunt, quod oportuit eos pro huiusmodi dampnis recompensandis impignorare opidum Flensborgense et castrum Nyhus, ut in literis desuper confectis clarius continetur, magna tamen parte dictorum dampnorum eis indulgentia; que pingnora acceptauimus, saluo tamen iure nostro hereditario et pheodali in eisdem, ut prefertur. In quibus tamen pingneribus contra eorum literas et sigilla nos impediuerunt et obsederunt eadem. In hoc de nouo ad tantos sumptus et ad tantas expensas nos artauerunt, quod nos et regnum nostrum Dacie dampnificati et grauati fuimus ex hijs ad summam ducenarum milium marcarum Lubicensium. Et tandem in eadem pace episcopum Sleswicensem consiliarium nostrum proditorie captiuaerunt, exactionauerunt, spoliauerunt et castra ecclesie sue Stubbe primo et tandem Swauestede, in possessione dicte domine regine ad manus fideles dicti domini episcopi, ipso in negocijs regnorum dicte domine regine occupato, existencia, pro-

¹ receperunt, rigtig i b. c. — ² nostrorum, c.

ditorie ceperunt, dampnificantes nos et dictam ecclesiam et ipsum¹ et dominum Andream², cappellanum nostrum, ad summam iij^m florenorum³. Jtem capitaneos⁴ nostros jn nostra absentia tales malicias et sacrilegia cohercere curantes, prout de jure tenebantur, captiuauerunt, interfecerunt et dampnificauerunt ad summam cc milium marcarum Lubicensium. Jtem dum nos rex Ericus cum magno exercitu ad faciendum iusticiam de huiusmodi tradicionibus superueniremus, infrascripti principes interposuerunt se, videlicet Wartzslauus, dux Stetinensis, Henricus, dux Luneborgensis, Johannes, dux Magnopolensis, et Baltazar, dominus terre Slauię, et tractauerunt de nouo jnter nös perpetuam pacem, pro qua seruanda promiserunt nobis dictus dominus Henricus, dux Luneborgensis, et dominus Johannes, dux Magnopolensis; quod tamen promissum nobis et regno nostro Dacie minime extitit seruatum; quinimo per Ottonem Seestede et Tunonem Runnowe innocentes subditi nostri nobis jn contemptum fuerunt suspensi et nonnullis guttura incisa, nec non sumptuose nostre machine per eosdem maliciose combuste. Nicolaus Lembeke et Petrus Wke, seruitores nostrj, et nonnulli alij nostrj familiares et subditi fuerunt capti. Demum per dictam dominam Margaretam reginam fuerunt alia placita facta jn castro Koldingen cum dicta domina Elizabet et domino Henrico, comite Holzacie, et dicto domino Baltazar et eorum consiliarijs, et jn dictis placitis concorditer concordatum fuit ex utraque parte, jnprimis quod ad corrigendum dicte pacis transgressores deberent deputari arbitri ex utraque parte, prout jn literis desuper confectis clare patet; quod pro parte nostra extitit adimpletum et pro parte alia penitus defecit; secundo quod predicta domina Margareta deberet domine Elizabet, relicte predicte, restituere terras Alsia et Erren, et ipsa domina Elizabet et sui viceuersa deberent restituere episcopo Sleswicensi castra ecclesie sue traditorie eidem ablata, videlicet Swauestede et Stubbe, quod pro parte dicte domine Margarete impletum fuit realiter⁵ cum effectu, et pro parte alia nulliter et collusorie⁶ cum defectu; jtem quod cautum fuit in eisdem literis, quod quilibet

¹ dominum episcopum, tilf. i b. episcopum, tilf. i c. — ² Jacobi, tilf. i b. c. — ³ Rinensium, tilf. i b. c. — ⁴ captiuos, b. — ⁵ et, tilf. i c. — ⁶ et, tilf. i c.

spoliatus bonis suis hereditarijs tempore huiusmodi gwerre siue ecclesiasticus siue temporalis ad eadem bona sua cum effectu ex utraque parte restitui deberent¹; quod similiter pro parte alia defecit, ut apparet jn episcopo Sleswicensi, Jwaro Jul etc. et in militaribus jn Alsia morantibus, quibus eorum bona hodie non sunt restituata. Jn eadem pace proditorie intrauerunt opidum Flensborgense contra eorum proprias literas et sigilla, depredantes et dampnificantes in eodem incolas et conuentum fratrum ad summam lx milium marcarum Lubicensium et ipsum episcopum² ad summam iij^m marcarum Lubicensium, et cogerunt nos et dictam dominam³ matrem nostram ad dampna, expensas, sumptus et fatigas ad reformandum et corrigendum predicta ad summam cc milium marcarum Lubicensium. Jtem dicta domina Margareta parte ex vna et dictus dominus dux Luneborgensis parte ex altera arbitrati sunt super huiusmodi tradicionem et pacis fractionem jn dominum Olricum, ducem Magnopolensem. Jpse vero dominus Olricus pronunciauit,⁴ Flensborg restituendum et pacem predictam seruandam, que non longe post rupta fuit jn aduocacia Sunderborgh homicidijs, spolijs et captiuitatibus seruatorum nostrorum, dampnificantes nos⁵ ad summam decem milium marcarum Lubicensium. Et ipse dux Henricus fecit episcopum Sleswicensem ad statim post hoc spoliari jn villa sua Rodemesse clxxx bobus et vaccis, et per aduocatos suos fecit eundem episcopum spoliari jn decimis, jurisdictionibus et terragijs suis vsque ad summam vj^c marcarum Lubicensium. Postmodum vero dictus dominus dux Luneborgensis et dominus Wartzslauus, dux Stetinensis, uenerunt ad nos jn Wardingborg, et ibidem promisit nobis dictus dux Henricus uel sororem suam predictam cum nepotibus suis, castris et terris ad tutelam nostram presentare, et quod nos pro eorum debitis persoluendis pecuniam accomodaremus, uel si Holzati hoc impedirent, ipse dominus Henricus dux uellet stare juri jn parlamento Nuborgh celebrando juxta tenorem literarum desuper confectarum, dummodo hoc protraheretur vsque ad festum sancti Jacobi tunc proxime futurum, promittens extunc de cetero dicto domino regi nunquam

¹ *deberet*, b. c. — ² *Sleswicensem*, tilf. i b. c. — ³ *reginam*, tilf. i b. c. — ⁴ *opidum*, tilf. i c. — ⁵ *iterum*, tilf. i c.

contrahere, et super hoc posuit fideiussores, quos et fefellit et de premissis¹ nichil tenuit, sicut pro nunc contumaciter recessit. Ex quibus omnibus et singulis, tanquam notorijs, publicis et manifestis taliter, quod nulla valeant nec possunt tergiuersacione celari, colligitur, quod licet dictus ducatus Sleswicensis materna successione iuxta leges municipales regni nostri Dacie hereditario jure ad nos spectat, nichilominus per subditos² dicte domine Elizabet, illicite detentricis, predictorum temerariorum et violentorum detentorum dicti ducatus, castrorum, terrarum eiusdem sine quacumque inuestitura debita et absque justo titulo, qui tamen a nobis jn pheodum descendit, hostiles inuasiones contra nos, dominum dicti pheodi, exdirecto contra debitum fidelitatis militantes, et seruiciorum nobis jnde debitorum et dicti debiti fidelitatis fraudaciones nec non eorumdem traditorias et proditorias felonias contra nos, dicti pheodi dominum, et dictum fidelitatis debitum machinatas, que crimine³ sapiunt lese maiestatis, dictus ducatus ad nos de jure pheodali secundum dictas leges municipales regni Dacie existit deuolutus et ad nos dinoscitur pertinere; et maxime cum dicta detentrix et dicti detentores necnon⁴ eorum literas et sigilla nec fidem nec pacta nec fideiussorias cauciones nec promissam ore et manu pacem seruent nec nobis seruauerint usque modo. Quare vos, reuerendum patrem iudicem et cancellarium, ut supra, petimus et requirimus, quatenus auctoritate, qua fungimini jn hac parte, de consilio dictorum assessorum et consensu et tocius nostri regalis et generalis parlamentj, iuxta dictas leges municipales et alijs⁵ jura regni nostri declaretis, denunciatis, diffiniatis, dictum ducatum, saluo quod materna successione jure hereditario ad nos spectare noscatur, occasione premissorum eciam jure pheodali ad nos et ad regnum nostrum et heredes et successores nostros fore legitime deuolutum, ipsamque premissam illicitam detentricem et illicitos detentores et occupatores dicti ducatus et jntrusos intentores jn dictum ducatum amouendam et amouendos fore de eodem, declarantes dictum ducatum usque in presens eandem et eosdem detinuisse et detinere, et ex eodem nobis et

¹ *promissis*, c. — ² *Maaske maa her læses: supradictas*. — ³ *crimen*, b. c. —

⁴ *Her maa vel læses: nec*. — ⁵ *alia*, rigtig i c.

regno nostro Dacie contra fidelitatem exinde nobis debitam iniustas et indebitas gwerras mouisse, nobisque et dicto regno nostro Dacie eosdem teneri ad restitutionem fructuum inde perceptorum necnon ad restitutionem omnium dampnorum per nos et adherentes nostros ecclesiasticos et temporales passorum spolijs, rapinis, incendiojs, homicidijs, captiuitatibus, captiuatorum redemptionibus, castrorum ¹et fundorum¹ ecclesie Sleswicensis tradicionibus, bonorum mobilium et immobilium ipsorum adherentium ablacionibus per dictas eorum iniustas gwerras nobis et eis illatas illicite et inique, et ad restitutionem sumptuum², expensarum, ad quos et³ quas faciendum nos et dictos nostros adherentes nequiter artauerunt. Nos vero Petrus, episcopus Roskildensis, cancellarius dicti regni Dacie et iudex prefatus, huiusmodi requisicionem et petitionem reputantes fore iustas et rationi consonas, et quia omnia premissa sunt publica et notoria taliter, quod nulla valeant tergiuersacione celari, dei nomine inuocato, pro tribunali sedentes, solum deum et iusticiam pro oculis habentes, venerabilium assessorum nostrorum jurisperitorum et tocius regalis parlamenti freti consilijs et consensu, cognititis et pensatis huiusmodi cause et causarum meritis et circumstancijs, perlectisque et intellectis capitulis legum municipalium regni Dacie, hanc materiam immediate concernentibus, et presertim capituli, cuius tenor in Danica lingua⁴ sequitur in hec verba⁵: Thet schal man oc withæ, at sin eghnæ jordh ma man medh enckte forgøræ, for vdhen han faar vdhen rigæ, oc faar medh vdhen rigens hær in uppa sit eghæt rigæ oc hærier uppa thet, tha hawer han for giordh hwer then penninge han a jnnen riget, bothæ jordh oc andre koste, modh koningen, for thy at thet kalle man awenschioldh fërth a riget; quod sic sonat in Latino: Quicumque exiuerit regnum, et cum extranijs⁶ reuertitur in regnum et in eodem predas et uastaciones contra regnum excercuerit, priuatus est omnibus bonis suis mobilibus et immobilibus, quia tale forefactum reputatur pro crimine lese maiestatis; quare auctoritate, qua fungimur in hac parte, et vigore

¹ *prefati episcopi, b.* — ² *et, tilf. i b. c.* — ³ *ad, tilf. i b. c.* — ⁴ *de verbo ad verbum, tilf. i b. c.* — ⁵ Eriks sjællandske Lov, 2. B. 27 Kap., Thorsens Udg., p. 38. — ⁶ *extraneis, b. c.*

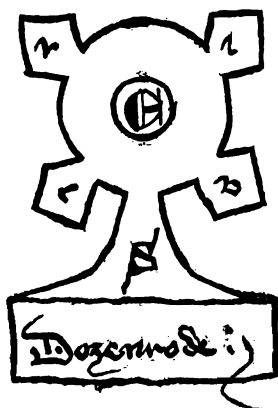
huiusmodi legis municipalis dicti regni Dacie et aliorum jurium dicti regni decernimus, declaramus, pronunciamus et diffinimus jn hijs scriptis, non licere nec licuisse, non decere nec decuisse ipsam dominam Elizabet nec dominum Henricum, ducem Luneborgensem, intrusum tutorem dicte domine Elizabet, sororis suæ, et nepotum suorum, nec dominum Henricum, comitem Holzacie, nec Ericum Krummedike, Laurencium Hesten, Ottonem Seestede, Ottonem de Knopp, Tunnonem et Elerum Runnowen, pretensos milites dicti ducatus Sleswicensis, nulla inuestitura nec iusto titulo suffultos, serenissimum principem et dominum, dominum Ericum, dei gracia regnorum Dacie, Swecie et Norwegie etc. regem, cuius dictus ducatus Sleswicensis successione materna vera hereditas existit et nichilominus ab eodem et eius regno Dacie jn pheodum descendit, omnis rationis et juris pheodalis ordine pretermisso, palam, publice et notorie hostiliter inuasisse et inuadere, et eundem dominum Ericum regem, dominum pheodi dicti ducatus, suis seruicijs debitis eidem de dicto ducatu et debito fidelitatis defraudauisse et defraudare, eique proditorias et traditorias¹ felonias multipliciter intulisse et inferre contra dictum debitum fidelitatis, que eciam crimen sapiunt lese maiestatis, et dicto domino regi et regno eius Dacie literas per eosdem eidem datas et sigillatas, pacta, promissam ore et manu pacem et fideiussorias cauciones minime seruauisse; sed per hoc, si quid juris eisdem uel alicuj eorum in dicto ducatu competiisset uel competeret, perdidisse; decernentes, eosdem castra et terras dicti ducatus illicite et iniuste detinuisse et detinere, quia absque inuestitura debita et sine justo titulo eundem uolenter et de facto occuperunt², jpsumque ducatum eciam jure pheodali occasione premissorum et juxta leges municipales et alia jura regni Dacie ad ipsum dominum pheodum³ et regnum Dacie fore et esse legitime deuolutum et ad ipsum dominum Ericum regem et regnum eius Dacie et ad nullum alium pertinere, quem eciam dictis regi et regno adiudicamus jn hijs scriptis, jpsamque dominam Elizabet et filios suos de dicto ducatu et ipsum⁴ dominum Henricum, ducem Luneborgensem, a dicta tutela, ad quam se intrusit, et omnes et singulos alios

¹ *fraudatorias*, c. — ² *occuparunt*, b. c. — ³ *pheodi*, rigtig i b. c. — ⁴ *udl. i b. c.*

supra nominatos amouendam et amouendos fore tanquam illicitam et illicitos detentricem et detentores dicti ducatus, quos et¹ nos sic amouemus a ducatu antefato; decernentes insuper, dictam illicitam detentricem et iniustam et illicitos detentores et iniustos dicti ducatus dicto domino regi et eius regno Dacie ad restitutionem fructuum, de dicto ducatu perceptorum, necnon omnium et singulorum dampnorum, per ipsum dominum regem et regnum Dacie et per adherentes eorundem ecclesiasticos et temporales passorum spolijs, rapinis, incendijs, homicidijs², captiuitatibus, captiuorum³ redempcionibus, castrorum⁴ et fundorum⁴ ecclesie Sleswicensis tractacionibus⁵, bonorum mobilium⁶ ablacionibus, per dictas iniustas gwerras dicto domino regi et regno et eis⁷ adherentibus illatis illicite et inique, tenerique eosdem ad restitutionem sumptuum et expensarum, ad quos et ad quas faciendas dicti rex et regnum et eorum adherentes per eosdem iniustos gwerratores nequiter sunt artati, cum debita et condigna premissorum satisfacione et⁸ iniuriarum realium et verbalium per dictos iniuriatores premissis iniurijs principibus et eis adherentibus ecclesiasticis et temporalibus nequiter⁹ illatarum. In quorum omnium fidem et testimonium premissorum presentes literas fieri et per notarios infrascriptos subscribi et publicari mandauimus sigillique nostrj iussimus ac fecimus appensione communiri. Datum et actum anno, iudicacione, mense, die, hora, loco, pontificatu, quibus supra, presentibus reuerendis in Christo patribus ac dominis Petro archiepiscopo Lundensis, Johanne Sleswicensis, Boecio Arusiensis, Johanne Ottoniensis, Petro Rypensis, Kanuto Lincopensis, Jacobo Asloensis ecclesiarum episcopis, nec non illustribus principibus et dominis Bugslauo Pomarensi, Wartslauo Stetinensi, Johanne Saxonie ducibus, aliisque quam pluribus proceribus, militibus et militaribus, proconsulibus et consulibus plurimarum notabilium¹⁰ et insignium ciuitatum et communitatum infra regna dicti domini regis et extra in terris et patrijs partim in remotis partim in vicino dictis regnis constitutis, testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

¹ quam et quos, b. c. — ² iniurijs, b. — ³ captiuorum, c. — ⁴ episcopi, b. — ⁵ tradicionibus, rigtig i b. c. — ⁶ et immobilium eiusdem, tilf. i b. et immobilium, tilf. i c. — ⁷ eius, b. — ⁸ udl. i b. c. — ⁹ prefatis, b. — ¹⁰ nobilium, b.

Et ego Ericus Dozenrode, clericus Ottoniensis, publicus imperiali auctoritate notarius, quia premissis tractatibus, impeticionibus, responsionibus, huiusmodi citacioni et libelli verbotenus oblacioni ac sententie fulminacioni et declaracioni omnibusque alijs et singulis, dum sic, ut premittitur, coram dicto domino cancellario in dicto parlamento ¹dum sic¹ agerentur et fierent, vna cum prenominitis testibus et notario

infrascripto presens interfui eaque sic fieri vidi et audiui; jdeoque hoc presens publicum jnstrumentum, per alium fideliter conscriptum, de mandato reuerendi in Christo patris dominj episcopi Roskildensis et cancellarij antedicti cum sigilli sui appensione in hanc publicam formam redegi, quam nomine et signo meis solitis et consuetis signauī, rogatus et requisitus, in fidem et testimonium omnium premissorum.

Et ego Petrus Nicolaj, clericus Ottoniensis diocesis, publicus imperiali auctoritate notarius, quia premissis tractacionibus², impeticionibus, responsionibus, huiusmodi citacioni et libelli verbotenus oblacioni ac sententie fulminacionibus et declaracioni³ omnibusque alijs et singulis premissis, coram dicto domino cancellario in dicto parlamento dum sic agerentur et fierent, vna cum prenominitis testibus et notario suprascripto presens interfuj, eaque sic fieri vidi et

audiui; jdeoque hoc presens publicum instrumentum, per me⁴ conscriptum, de mandato reuerendi in Christo patris dominj episcopi Roskildensis et cancellarii antedicti cum sigilli sui appensione jn hanc publicam formam redegi, quam nomine et signo meis solitis et consuetis signauj, rogatus et requisitus, in fidem et testimonium omnium premissorum.

¹ udl. i b. c. — ² tractatibus, c. — ³ declaracionibus, c. — ⁴ alium fideliter, c.

67.

Flensborg, 14. August 1413.

Overenskomst, mæglet af Hertug Wartslav til Stetin, mellem Kong Erik og Hertug Henrik til Brunsvig, hvorefter en Udlevering af Fangerne paa begge Sider skulde finde Sted dels i Flensborg dels i Gottorp, og et Møde i denne Anledning afholdes 25. November næstkommende i Flensborg.

Notarial-Vidisse, udstedt 3. September 1413, paa Pergament forsynet med Bispen af Slesvigs Segl, i Gehejmearkivet i København.

JN NOMINE domini amen. Anno natiuitatis eiusdem millesimo quadringentesimo tredecimo, iudictione sexta, tercia die mensis Septembris, hora completorij vel quasi, jn domo habitationis strenui militis domini Andree Iacobi, magistri curie illustrissimi principis ac domini, domini Erici, Danorum, Swecorum, Noricorum regis et ducis Pomeranie, jn monte Marie circa Flensborg, Sleswicensis diocesis, apud mensam dicti militis, pontificatus sanctissimi in Christo patris ac domini nostri, domini Johannis, diuina prouidencia pape xxij, anno eius quarto, presente reuerendo jn Christo patre domino Johanne, episcopo Sleswicensi, jn mei notarii publici et testium infrascriptorum presencia, personaliter constitutus dictus dominus Andreas miles et magister curie antedictæ, quamdam literam papiraceam sub impresso sigillo illustris principis domini Wartslai, Stetinensis et Pomeranie ducis, et ab alia litera dictæ litere consonante decisam, vt apparuit, produxit, et per me notarium infrascriptum publice legi fecit in hec verba:

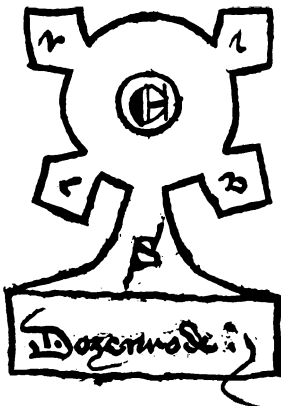
Jn godes namen amen. Wy Wartslaff, van godes gnaden to Stetin, to Pomeran hertog vnde vorste to Ruyen etc., hebben aldus gedegedinget twysschen dem dorluchtigen, hochbornen vorsten vnde heren, heren Erike, van godes gnaden to Denmark, to Sweden vnde to Norwegen koninge vnde hertogen to Pomern etc., vppe de ene syden, vnde dem hochbornen vorsten vnde heren, heren Hinrike, van der suluen gnaden to Brunswik vnde to Luneborg hertogen, van syner oeme weghene der hertoghen to Sleswik vppe de anderen syden, so dat alle vangene, de de Holssten vnsem heren deme koninge affgevangen hebben bynnen deme vrede, den de irluchtige vorste Vlrik, van godes

gnaden hertogh to Mekelenborg etc., gedegedinget hefft tusschen der dorluchtigen hochbornen vorstynnen Margareten, to Denmark koninginnen etc., seligher dechnisse, vnde koning Erike etc., scolen loes wesen vnde en dat ere wedder; wes ouer nicht loes vnde weddergheuen werd nu to Flensburg, dat schal men an midweken negest tokomende to Gottorpe vulteen vnde holden; were ock, dat alle vangene vpp den vorscr̄ midweken, de jn deme vorscr̄ vrede grepen syn, to Gottorpe nicht quemen, so schal hertog Hinrik bestellen, dat wanner de vangenen to Gottorp komen, dat se denne loes werden, vnd en dat ere wedder. Ock scolen vnse here de koning vnde hertog Hinrik enen dagh to Flensburg holden to sunte Katherinen daghe negest tokomende, jn desser wys, wat vangenen schade vnde vredebrake nicht vorbot vnde loes worden syn, de scal men dar loes laten, vnde den schaden vnde vredebrake vorboten na rechte, de bynnen hertog Vlriks vrede scheen ys. Des gelikes so scal vnse here de koning alle vangenen, de jn deme vorscr̄ vrede grepen syn, loes laten vnde en dat ere wedder, de hertog Hinrike vnde den Holssten affgegrepen syn, vnde ock eren schaden vnde vredebrake richten, als vorscr̄ steit; vnde wanner de vangenen to Flensburg komen, de noch nicht loes syn, dat scal vnse here de koning bestellen, dat se loes werden to Flensburg vnde en dat ere wedder. Vnde ock wes van schaden vnde vredebrake vorsumet werd, dat scal vnse here de koning bescreuen veer weken vor sunte Katherinen daghe edder mer to Gottorpe senden; des gelikes scal hertog Hinrik vnde de Holssten ere schellinge bescreuen gheuen vnde senden veer weken vor sunte Katherinen dage edder mer to Flensburg; so scal men dat vorboten als vorscr̄ steit. Ock scolen alle vangenen an vrede, van beiden syden, twysschen Flensburg vnde Gottorpe riden, wanner se loes syn. Were ouer, dat de heren suluen vppe den vorscr̄ dagh nicht konden komen, so scolen se eren raed vulmechtich dar senden alle ding entrichtende vnde to vorschedende, als vorscr̄ steit. Vnde hertog Hinrik edder wene he dar send, de scolen an gudeme vrede riden vnde an geleide sunder argh vt vnde to hus. Doch so dat desse breue vnde degedinge nenen voruang, hinder edder scaden duen scolen, men alle degedinge vnde breue by erer vulmacht to bliuende, vnde malk synes rechtes vnuorsumet. Dyt is gescheen to Flensburg, na godes

bort verteyn hundred iar jn dem xiiij jare, des auendes assumpcionis Marie vnder vnsem secrete, dat wi nedden an desse schriff gedrucket hebben heten to witlicheit.

Sigillum vero dicte litere impressum erat rotunde figure de cera rubea papiro coopertum, jn cuius medio fuit clipeus, in quo apparuit ymago grifonis cum crista, super quam apparuit Sarra-cenicus pilleus cum perizomate de pennis pauonum, jn cuius circuferencia apparuerunt hec verba: Sigillum Wartislai ducis Stetinensis et Pomeranie. Post cuius quidem litere lectionem dictus dominus Andreas miles et magister curie antedicte me notarium publicum infrascriptum requisivit, vt dictam literam in formam publicam per interposicionem decreti dicti reuerendi patris domini Johannis, episcopi Sleswicensis, redigerem, et sibi vnum vel plura tociens quociens fuerit oportunum conficerem instrumentum seu instrumenta. Acta sunt hec anno, jndictione, mense, die, hora, loco et pontificatu, quibus supra, presentibus honorabilibus et discretis viris domino Martino Beronis, officiali generali curie Sleswicensis, necnon validis famulis Nicolao Da et Laurencio Cristerni armigeris, Sleswicensis Ottoniensisque diocesium, et aliis quampluribus fidedignis testibus, ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Et ego Ericus Dozenrode, clericus Ottoniensis dyocesis, publicus jmperiali auctoritate notarius, quia huiusmodi requisicioni, dicte litere lectioni ac sigilli auscultacioni, dum sic agerentur et fierent, ut premittitur, vna cum prenomiatis testibus presens interfui eaque sic fieri vidi et audiui; jdeoque hoc presens publicum jnstrumentum per alium fideliter conscriptum de mandato dicti reuerendi patris domini episcopi Sleswicensis per interposicionem sui decreti et sigilli sui appensione in hanc publicam formam redegi, signo et nomine meis solitis et consuetis signaui rogatus et requisitus in fidem et testimonium omnium premissorum.

Marienberg¹, 14. September 1413.

Kong Erik stadfæster Flensborg Byes Privilegier og forunder Borgemestere og Raad Ret til at vælge Byfogden, og til at lejde hvem de ville, undtagen Kongens Fjender, til Byen, samt tillader Borgerne at købe Fødevarer til eget Brug paa Markederne i Nørre-Jylland og føre dem toldfrit til Flensborg.

Original paa Pergament med vedhængende Segl i Raadstue-Arkivet i Flensborg. Forhen trykt i Westphalen, Mon. ined. IV. p. 1955—1956, og i Clæden, Mon. Flensb. II. p. 86—88.

WY ERIK, meth guds nadhæ Danmarks, Swerighes, Norghes, Wændes ok Godes konungh ok hertogh j Pomerens, helsæ allæ mæn, som thettæ breff høræ eller see, ewynnelikæ meth gudh, ok kungøræ allæ mæn swo wæl nærwærendes som kommæ schulendes, at æffter thy at waræ kæræ rathmen ok bymen ok almughe j war stadh Flensborgh j longæ tiidh fra waræ forældræ, konungæ j Danmark ok waræ hænder ok styrelsæ waret haffwæ, ok andre herræ, the som oss ok ware forældræ konungæ oftæ ey wenlike waret haffwæ, vnder giffwen haffwæ waret, ok æræ nw aff guds nadhæ til waræ ok wart riges hænder ok styrelsæ jgen kompne, for hwilket oss bør thøm j allæ handæ madæ j theræ bestandelsæ at betrachtæ, ok nw helst forthy at wy fynnæ, at theræ logh ok priuilegia, ther the her til hafft haffwæ, ære thøm ey swo fulkommelikæ til there bestand, som the wæl bethorffte, tha for theræ troschap, kerlich ok tro thiænistæ, wy nw aff thøm befunnet hafwæ, ok her æffter aff thøm swo befyunnæ schulæ: tha aff war konungxlikæ macht ok nadhæ tha stædhe wy thøm theræ priuilegia til wart ok theræs ok theræ stadhs oc almennelegh nyttæ ok gagn, the waræ forældræ konungæ ok herræ thøm giffwet haffwæ. Ther ower aff war synderlich nadhæ ok kerlichet vnnæ wy thøm, at borghemæstære ok rathmen mughæ kesæ een beschedhen man j theræ by til

¹ Marienberg eller, som det ogsaa kaldes, Marienberg (se nedenfor Nr. 70) er uden Tvivl Slottet eller det ofte omtalte Bjerg ved Flensborg; i den ovenfor under Nr. 67 meddelte Vidisse nævnes udtrykkelig „Mons sanctæ Mariæ circa Flensborg“ som det Sted, hvor Vidissen er affattet.

war byfoghet, ok hanom sculæ the sændæ til oss, at wy hanom stadhfæstæ, ok then schall swo lenge waræ foghet, som oss ok thøm thycker nyttelicht ware, swo at the sculæ stædhæ hanom till ok hiælpæ hanom till meth all troscap til all war ræt. Jtem vnnæ wy thøm, at nar gudh will, at thenne twedracht mellen the Holstæ herræ ok oss een endæ haffwer, at the sculæ haffwæ full macht at leydhæ j theræ stadh hwem the welæ, waræ fiendæ vnden taghnæ, ok ee mædhen thenne twedracht staar, vm the nogor leydhæ welæ, tha sculæ the gøre thet æfter war høwitzmants radh, som wy her haffwæ; æn thok vnnæ wy thøm, vm nogor wilde kommæ til there stadh ok byggæ ok bo meth thøm, the mughæ the felighe ok leydhæ, eller vm nogor aff theræ eynæ borgheræ wordhe forarmedhe, thøm mughæ the ok felighe ok leydhæ for gæld ok maning; wilde ok nogræ køpmen haffwæ leydhæ, thøm sculæ the haffwæ macht at leydhæ, vden the ware wt aff Holsten; welæ the thøm leydhæ, thet sculæ the haffwæ meth war æmbitzmants radh jnnen then tiidh, som fore screuet staar. Jtem vnnæ wy thøm aff war synderlich nadh at købæ vppa ware menlikæ jarmarkneth wdj Norræ Jutland ædende ware til theres eghet hws kost ok thet heem at føræ til Flensborgh, vden all toll oss eller ware æmbitzmen vppa ware wæghnæ ther fore at giffwæ. Ok forbyudhe wy hardhelikæ alle ware æmbitzmen ok theræ vnderfogheda ok alle andræ, ee hwo the hælst ære, thisse forscriffnæ ware bymen amod thenne forscriffnæ war nadhæ j nogræ madæ at hindræ vnder war wredhe ok konunglike hæffnd. Till mere bewaring alle thisse forscriffnæ styckes tha haffwæ wy wort jncigle meth wiliæ ok witschap æfter war riges raths rath ladet hænges for thettæ breff. Datum jn castro nostro Maryenbergh anno dominj millesimo cd^o xiiij^o ipso die exaltacionis sancte crucis.

69.

Flensborg, 10. November 1413.

Forlig mellem Peder Hase af Vellum, Væbner, og Nis Hvas i en Sag angaaende et Gjælds-brev, mæglet i Flensborg af flere gode Mænd.

Efter en Afskrift af Bircherod i det store haandskrevne Diplomatarium i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Om Originalen vides intet.

ALLE MEN thette breff høræ eller see Pether Haasæ aff Wellom, wabener ær, helsær ewindeligh met guth. Jegh kwndgioræ alle nærværende oc kommæ skullæ, at Nissæ Hwas han delæth meth megh hordeligh i Flensborgh for herræ Jahan Skarpenbiærg, Cristiærn Krabbe, Pabe, oc mange fleræ gode men, ther hossæ ware, for eth breff, ther Nis Hwass incegelæ stoth for, ther Brother Bændæ custos skreff oc ey forwarith hannom och megh ther i, som wy troeth hannom til. Ther forlicæ woræ wener oss so, at iegh soor aff myn cristelig troo, at thet breff, Nis Hwas megh gaff, thet skuldæ wære døth apa stadhet for the gode men, oc sithen ehwar thet finnæs, oc aldre komme hannom til skade i the pandæ, iegh hannom satte for xl lode marck. Til hwes ydhermere winde oc forwarelse ær mith incegelæ hengd for thette breff met hetherligh danne-mentz incegelæ, so som ær herræ Thomes prest oc Powel Lassen. Gfæwet i Flensborgh oc skrewet vnder wors herræ aar mcdxiiij, sancti Martins aften.

70.

Marienburg, 21. Januar (1415?).

Ridder Jens Due beder Borgemestere og Raad i Aarhus strax at sende 30 væbnede Mænd til Flensborg, da denne By og Slottet trues af Fjenden.

Meddelt efter J. R. Hübertz, Aktst. vedk. Aarhus. I. p. 4—5, hvor det er trykt efter Original paa Papir med Segl i Raadhus-Arkivet i Aarhus. Ogsaa trykt i Molbech og Petersen, Danske Dipl. p. 399.

JÆGH JÆNS DUWÆ riddære helssære burghmæstære, rathmen ogh all almwghen i Aars kærligh mett guth. Jægh bether ether ogh biwther hartheligh paa myn heræ konnyngghens weghnæ, ath i strax hiid kommæ til Flænsburgh mett xxx weriendæ anten til skepps ellære hæst wdæn all dwalæ ogh tøffrynggh, om i wilæ

noghet gøræ myn heræ konnynghen lyøfft ære ogh righens bestandelse, fore thy hertoghen ogh grewen hawæ theræ gantze samlyngh ogh menæ ath bestollæ Flænsburgh ogh byerghet ellære andere slot hæære i myn heræs land; fore thy kommære ændeligh ogh hyæppær at weriæ hans land ogh slot, som i welæ hawæ hans gynstæ ogh thach, ogh bewisære ether hæære wdi, som han ether til trooer. Skrevet pa Marienburgh sante Agnetis dagh, wnder myt jnciglæ trycket paa ryggæn aa thettæ breff.

71.

Flensborg, 12. September 1415.

Erik Dozenrode, Arkidiakonus i Slesvig og Vikarius for Bispen sammesteds, exkommunicerer ved sin Domstol i Flensborg Katherina Knuts Enke paa Føer for at have tilbageholdt noget til Kapitlet i Ribe legeret Jordegods; med Paategning af Præsterne paa Føer og i Flensborg, at denne Kjendelse er forkyndt i Kirkerne paa disse Steder.

Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Af 12 Segl, som synes at have hængt under Brevet, findes nu kun Levninger af det 6te og 10de. Forhen trykt i Michelsen, Nordfriesland, p. 203—206.

ERICUS DOZENRODE, archidiaconus Sleswicensis, reuerendi in Christo patris ac domini, dominj Johannis, dei et apostolice sedis gracia episcopi Sleswicensis, in remotis agentis, in spiritualibus et temporalibus vicarius generalis, vniuersis et singulis ecclesiarum cappellarumque rectoribus seu eorum vices gerentibus presbiterisque curatis et non curatis per et infra ciuitatem et diocesim Sleswicensem vbilibet et presertim per insulam Føer constitutis, salutem jn domino. Alias per duplices certas nostri tenoris literas quamdam Katherinam Knûts viduam de Føer ad certos peremptorios terminos tunc in dictis literis nostris expressos, ut coram nobis in opido Flensborgh in iudicio compareret, honorabilibus viris dominis archidiacono et capitulo Ripensi uel eorum procuratori de et super quibusdam bonis immobilibus dictis Kalffhemme in dicta jnsula Føer sitis ac ad dictum capitulum Ripense de iure spectantibus et per dictam

Katherinam iniuste occupatis et detentis, ut dicitur, et eorum occasione successiue citari fecimus in iudicio legitime responsuram. In quibus quidem terminis vicissim comparuit coram nobis in iudicio procurator dicti capituli Ripensis, de cuius procuracionis mandato nobis sufficienter constabat, ipsiusque Katherine Knuts sic ut premittitur dupliciter citate et non comparentis contumaciam accusauit petensque ipsam Katherinam quo ad actus et terminos huiusmodi per nos contumacem reputari et in penam tante sue contumacie excommunicari ac in expensis legitimis condempnari. Nichilominus tamen eosdem terminos super prorogauimus usque ad horam vesperorum ad videndum, si dicta Katherina per se uel procuratorem aliquid contra procuratorem dicti capituli in causa huiusmodi allegare vellet uerbo uel in scriptis. In ultimo uero termino comparuit iterum coram nobis procurator dicti capituli Ripensis et proposuit in iudicio, quomodo validus famulus Ericus Ludsen zelo deuocionis accensus et ob salutem anime sue et parentum suorum quoddam pratum suum dictum Kalfhemme in dicta insula Føør capitulo Ripensi dedit, donauit seu uerius legauit perpetuo possidendum ipsaque Katherina, nescitur quo spiritu ducta, in graue anime sue periculum ecclesiasticeque libertatis eneruacionem ac dicti capituli Ripensis dispendium non modicum et grauamen impediuit et adhuc impedit, quominus idem capitulum Ripense supradictum pratum nancisci et optinere poterit ipsiusque possessione gaudere pacifice et quiete, ac supradicte Katherine sic ut premittitur citate et non comparentis contumaciam interim instanter accusauit ac petijt, eam per nos contumacem reputari et in penam contumacie excommunicari ac legitimis condempnari in expensis. Vnde nos Ericus archidiaconus et vicarius prefatus, sedentes pro tribunali ac deum et iusticiam pre oculis habentes, attendentesque, procuratoris supradicti capituli fore iustam et consonam racionem, consideratisque deligenter dicti negocii circumstancijs, sepedictam Katherinam Knuts propter eorundem bonorum sic ut premittitur donatorum et legatorum violentam et iniquam detencionem et occupacionem ac in penam sue contumacie excommunicamus in nomine domini in hijs scriptis legitimisque eam condempnamus in expensis, quarum taxationem nobis in posterum reseruamus. Mandantes uobis uniuersis et

singulis supradictis et cuilibet vestrum, qui tenore presencium fueritis requisiti uel fuerit requisitus, jn virtute sancte obedientie et sub excommunicacionis pena, quam in vos et vestrum quemlibet huiusmodi nostris mandatis non parentes seu parentem ferimus in hijs scriptis, si non feceritis, quod mandatur, districte precipiendo mandamus, quatenus supradictam Katherinam Knuts singulis diebus dominicis et festiuis, pulsatis campanis ac candelis accensis, ut moris est, coram plebe infra missarum sollempnia excommunicatam publice nuncietis, non cessantes ab hijs, donec se humiliauerit ac beneficium absolucionis meruerit obtinere. Jn signum execucionis vestre vos, qui executi fueritis, cum cedulis transfixis presencia sigilletis. Datum Flensburgh in domo habitacionis nostre anno dominj millesimo quadringentesimo quinto-decimo feria quinta infra octauas natiuitatis beate Marie virginis, sub nostro sigillo pendente, presentibus extunc prouidis viris Erico Bundesson clerico nostro et Paulo Dozenrode, testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Paa en ved en Seglrem fastgjort Pergamentsseddel:

Noueritis, domine vicarie, quod istud mandatum vestrum nos presbiterj de Føør in ecclesiis nostris secundum ipsius tenorem fideliter sumus executj, et in testimonium sigilla nostra presenti cedula sunt appensa sub anno dominj m^o cccc^o xv dominica die proxima post festum beati Mathej apostoli, et deinceps secundum tenorem mandatj.

Paa en anden paa samme Maade fastgjort Pergamentsseddel:

Noueritis, domine vicarie, quod istud mandatum vestrum nos presbiteri jn opido Flensborch in ecclesiis vestris secundum ipsius tenorem fideliter sumus executi et in testimonium sigilla nostra presenti cedula sunt appensa.

72.

Kalundborg, 16. Marts 1419.

Kong Erik befaler Borgemestere og Raad samt Menighed i Aarhus at sende tre Mand med Redskab og Proviand til Arbeide ved Befæstningen af Bjerget ved Flensborg i en Tid af 6 Uger.

Efter Aftrykket i Hübertz, Aktst. vedk. Aarhus, I. p. 7, hvor Brevet er meddelt efter Originalen paa Papir, der har Mærke af Seglet, i Raadhus-Arkivet i Aarhus.

ERICUS, dei gracia Dacie, Suecie, Norvegie, Sclauorum Gothorumque rex etc., dux Pomeranie. Præmisso nostro fauore. Witer, at wi hawe thet nw owerweyghet met wort righes rath vm berghet hos Flensborgh, at thet fast gøres bothe met grafue oc met bygning, oc thyckes bothe thøm oc oss, at thet storlige behoff er bothe for righet oc oss, suo oc fore ether; thy bethe wi ether, at j genist rethe ether ther suo vpa, at j lade thre wæl føre karske mæn thiit wdkommæ at grafue, oc flyr thet jo suo, at the ære ther timelege forinnæn quasimodogeniti søndagh, som kommer nw nest efter pasche, oc at the hawe suodan rethskap thiit met thom, suosum ther til hær, oc øl oc mat til øfrens, suo at the blifue ther quere j thet arbeyth j sæx wgher, efter at the thiit komme, oc gøre ther, efter thy som wore howetzmen her Eric Krummedik, her Anders Jacobssen oc her Iwar Bryske thom til sier; oc lader thet engelund vden noghet hiuder eller forfall, suoframpt som i welæ hawe thac eller got aff oss oc fly wor hæfnd ok wrethe. In Christo valet. Scriptum Calundeborge feria quinta post dominicam riminiscere, nostro sub secreto, anno MCDXIX.

Udenpaa:

Dilectis nobis proconsulibus et consulibus totique communitati in Arws etc.

73.

Flensborg, 28. November 1420.

Kong Erik tilkjendegiver Borgemestere og Menighed i Aarhus, at de fremdeles kun skulle holde 10 vel bevæbnede Mænd i Flensborg, og at han derfor af de 20 Mand, som de her have liggende, har hjemsendt de 10, idet han overlader til dem, om de ville lade de 10 tilbageblivende afløse.

Efter Aftrykket i Hübertz, Aktst. vedk. Aarhus. I. p. 9, hvor Brevet er meddelt efter Originalen paa Papir med Segl i Raadhus-Arkivet i Aarhus.

E_R Sw Slav rex, dux Pomeranie. Præmisso nostro fauore. Witer . . . nw swo æns worthen . . . met wort radh, atj scule holde oss framl . . . pingxdaghe nw kommende x færdughe man her j Flensburgh aff the tywghe, som j før wtgiorth, oc ther met vnne wi the andre x nw strax hem at ffare; thy bethe wi ether oc ændelighe wille . . . met the same x, som her nw igen bliue, at the bliue . . . framl . . . tis swo lenge som fore screuit staar, eller oc atj . . . sende . . . andre x wel færdughe mæn met kost oc harnisch at løsse the x meth, oc bestiller thet jo swo, at then kost . . . x, ther nw hem fare, sculde haffue hafft til pingxdaghe, bliuer liggende vpa bjerghet . . . tæreth, og gører her wtj, som wi tro ether til, oc lader thet engelund, swo frampt j noket gøre wele, thet oss liøfft ær. In Christo valete. Scriptum Flensburgh feria quinta proxima ante festum beati Andree apostoli, nostro sub secreto, anno etc. xx^o.

Udskrift:

Dilectis nobis proconsulibus et villanis nostris in Arws salutem.

74.

Omtrent 1420.

Statuter for Vor Frues Kjøbmands-Gilde i Flensborg tilligemed Fortegnelse paa Gildets Medlemmer indtil Aaret 1531.

Den originale Gildebog, som bevares i Marie-Kirkens Arkiv i Flensborg, bestaaer af 43 Pergaments-Blade i lille 4°; Statutterne findes her paa 2det til 6te Blad, Medlems-Fortegnelsen paa 8de til 30te Blad og en Fortegnelse over de afdøde Medlemmer paa 40de til 42de Blad. Gildets Stiftelse falder ved Udgangen af 14de Aarhundrede, men denne Bog er først senere paabegyndt, omtrent ved den ovenfor angivne Tid, og derefter fortsat indtil Reformations-Tiden. Med Hensyn til nærværende Aftryk bemærkes, at Forandring af Haandskrift er betegnet med et fremhævet Begyndelsesbogstav, og at det, som er overstreget, er trykt med Kursiv. Statutterne ere forhen trykte i Clæden, Mon. Flensb. I. p. 474--476.

JN DEME namen godes vnde vnser leuen vrouwen Jüncurowen Marien. So hebben dyt de ghennen ghewesen, de ghedichtet hebben dessen wilkore vnde desse broderschop, also her Haghedorne, Hermen van Vmmeren, Ruthgher vppe deme Ouene, Hermen vppe deme Ouene, Clawes Redentym vnde Mathias vppe der Lucht, dat got erer zele gnedich sy, vnde vortmer so hebben dar nû ouer ghezeten erbare lude, de dessen wilkore ghemeret hebben vnde vast ghemaket. Jtem vp enen vastelaent druncken to hôpe koeplude vnde schippern. Do sy reKent hadden, do leep dar ouer vj β . Do vraghede een: wat wille gy don van den vj β . Do zede her Haghedorne: wy willen dar eyn licht mede maken laten, dat dar berne vor Marien bilde an deme lijk hûs vore an vnser leuen vrouwen kerken. Dat sulue bylde steyt nû ter tijt an der cappellen der coplude, vnde dar de broderschop ghans van vpghenomen is. Jtem so begûnde zyk de selschop to merende, dat se hebben wolden olderlude vnde enen wilkore. Do ghinghen vt de vorbenomeden sesse vnde koren olderlude, vnde makeden enen wilkore: Dat we dar neen to secht olderman to wezende, de heft vorbroken ij tunnen beers. Jtem beghunde sik de broderschop to beterende, dat van den vj β myt der gnade vnser leuen vrouwen worden lx mark myt rechter copenschop. Jtem aldus scullen de olderlude dat vort an holden: Wanne sy penninghe hebben, vnde dôn sy mank de broderschop, de penninghe schullen sy nicht leggen to ereme gûde; wen wat sy kopen mit den pennighen, dar schal men op scriuen een sloten cruce — dat is vnser leuen vrouwen merke — so moghen coeplude vnde schippern zeen, weme dat goed to horet. Vnde weret, dat id jenich weygherde den olderluden desse penninghe mid syner copenschop to nemende, de heft vorbroken j pûnt wasses vppe deme bezemere gheweghen. Jtem mit dessen penninghen schullen sy copslaghen alzo langhe, dat de olderlude de wedder eschen. Jtem wat sy islykes iares wynnet mid den penninghen, dat schullen sy bringhen an de broderschop by deme hoghesten brôke. Jtem wanne de koepman to hôpe drincken wil, so schullen de olderlude to zeggen laten broderen vnde susteren, so schullen de erbaren vrouwen zyk zuluen to hôpe vorboden, vnde ghan an ere broderschop vnghebeden, de dar sint zûnder vóruaal; we dat nicht en deyt,

de heft ghebrōken den wilkore. Jtem so schal eyn jeslyk ghan an syn eyghene broderschop by synem hoghesten wilkore; vnde heft dar yement werff, de schal den olderluden to zeggen, vnde betalen syn beer, eer dat he wech gheyt. Jtem we dar gheste bidden wil, de sint gode vnde vns willekōmen; vnde dar gheste bringhet, de schal den olderluden to zeggen edder deme scriuer; vnde eyn jeslik ghaest schal betalen van myddendaghe to der maaltijd des auendes ij engē, jtem van der maaltijd des auendes bet de broder to hūs ghan ij engē. Jtem schal dar neen man den anderen entfanghen vor enen broder edder vor ene zūstere, sūnder he spreke den olderluden to: sy willen weten, we der broderschop werdich sy. Jtem wanne de olderlude bedoruen gōde knapen, de ghan schullen mede der broder werff, we des weygherd, de heft vorbroken ij mark wicht wasses. Jtem wanne de zelschop des auendes to hūs gheyt, so schullen de schencken alzo langhe na bliuen, vnde vorwaren dat beer, vnde spōlen de beker, vnde droghen de, dat sy verdich syn des anderen daghes; don sy des nicht, so hebben sy vorbroken j tūne beers. Jtem wanne de olderlude orloff gheuen, dat een jeslic schal ghan to goder nacht, vnde blyft dar jement na zittende ane der olderlude dank, de heft vorbroken j tunne beers. Jtem oft dar jement den anderen stotte edder schoue edder na sloghe mid wapender hant, de heft vorbroken j tūne beers. Jtem ofte jement spreke vppe des anderen ere, he were buten der brōderschop edder dar bynnen, de heft vorbroken ij mīk wicht wasses. Jtem we deme anderen stele an der broderscop alzo vele alzo ij engē, de heft vorbroken de broderschop. Jtem so schal dar nement vorkōpen edder kopen in der broderschop; ok so schal dar nement wedden edder dobelen in der broderschop; ok schal dar nement den anderen grōte schalen edder grōte bekere edder meer wanne em behaghet todrinken; vnde myt bere begheten; we desse vorscreuen stucke deyt, de heft ghebroken j groten. Jtem we alzo vele drincket, dat he dat vnhofyken wedder in der broderschop edder in deme houe ghift, dat it bezeen worde, de heft ghebroken j tūne beres. Jtem oft dar jenich man kyfastich worde an der broderscop mit deme anderen, dat schal men den olderluden zeggen, vnde we den olderluden nicht horen wil, de heft vorbroken de broderschop, sūnder dat se ene be-

gnaden willen. Jtem so schal dar nement drehgen an de broderschop jensen, edder wapen, sunder sy dōn dat den olderluden edder den schencken, edder ok de knechte bliuen bûten der dōren dar mede. Jtem so schal dar ok nement zitten an der broderschop oppe den bencken, sunder he wille betalen. Jtem oft dar jement schelaflich worde mit deme anderen, vnde ghinghe to hûs, vnde halde wapen, vnde wolde enen slaan, wert dat bezeen, he betere dar vore j pûnt wasses oppe deme bezemere gheweghen, dar vmme dat id vorzaat is. Jtem ofte hir jement den anderen bloet wndede, dat got vorbede, de heft vorbroken j bezemer pûnt wassz. Jtem wanne hir gherekent is, so schal eyn jeslek syn beer betalen edder des anderen daghes; we des nicht en deyt, de heft ghebroken iij m̄rk wicht wassz. Jtem oppe den zuluu dach schal men beghan sustere vnde brodere; dar schal een jeslek broder vnde suster, de dar sunder vorual is vnde bewysen mach, dar komen vnde bringhen dar syn offer; we dat nicht eyn deyt, de heft ghebroken j m̄rk wicht wassz; dat schullen vorwaren de olderlude. Jtem des zuluu daghes heft dar jement ghebroken luttik edder vele, wil he beteren, so schullen de olderlude dar gōde knapen to nemen vnde laten se beteren na gnaden. Jtem is dar jement, de dar nicht beteren wil, vnde den wilkore ouerghift, vnde secht, he wil vnghedwnghen syn, den schal men scriuen vte deme bōke der broderschop, wente he heft sik suluen vorwyset; he kan dar ouer nemende nene schult gheuen. Jtem ofte dat jement dede an hasticheit edder an drūnkene mōde, vnde eme na leet were, vnde wolde gherne beteren, so schullen de olderlude spreken myt den broderen, vnde laten ene beteren na gnaden. Jtem so schal eyn jeslek olderman twe iar olderman bliuen; so mach men ene affzetten, vnde bynnen twen jaren wedder jnkezen. Jtem dessen wilkore vnde broderschop beuale wy olderluden na olderluden, dat so deme enen alzo deme anderen; were id, dat se des nicht en deden, so scholen sy dar zuluu vore beteren. Jtem is dit de wilkore vnde de broderschop, de dar maket is vmme der misse willen vnser leuen vruwen, vnde vmme vnser zeele salicheyt willen. Jtem we dessen wilkore nicht holden wil, he mach neen mid vryen willen zeggen; hir is nement to bedwnghen. Jtem weme desse wilkore vnde broderschop wol behaghet, de

sta op vnde loue vnser leuen vrouwen truwe broderschop; jtem so boghe een jeslek syne knee, vnde spreke gode vnde vnser leuen vrouwen j Pater noster vnde j Aue Maria; jtem so spreke en jeslek j Pater noster vnde j Aue Maria vor alle de sustere vnde brodere erer zeele, de vte desser broderschop ghestoruen sint, dat got en altemalen gnedich sy; jtem vor vader vnde vor moder, vnde vor alle cristene zeele vnde vor jw zuluen, dat jw got stercke an eneme ghuden salighen leuende. Amen.

Jtem so beghunden zy an dem namen godes, dat se leten holden an der weke iij misse, vnser leuen vrouwen to denste vnde to loue.

Jtem so schal de ene olderman hebben de kisten, vnde de andere schal hebben den slotel.

Med en senere Haand tilføiet:

Anno xv^c xiiij mydweken in den vastelaent ys van allen broderenn beleuet, dat eyn jslich broder vnde suster schal ein dach tho laghe kamen; he kame edder nicht, scholen se doch eyn dach b̄er betalen. Jtem ock wort beleuet, dat Sunte Nicolawes lach schal men holden mede in den vastelauen, vnde scholen den ock rekenschup don vnde olderlude kesen, de vnkost schal Marien thogerekent werden, de dar olderlude to sin.

Jn den namen vnzes heren. So sint dyt de suster vnde broder jn vnzer leuer vrouwen lage des kopmans to Flensborch vnde to s̄nte Margreten altare.

To deme ersten:
Her Erik Dozenrode.
Her Nycolaus Wichman.
Her Johan to Stenberghe.
Her Hinrik Saffe.
Her Hartich Bostede.
Her Meye.
Her Hinrik St̄ueneryngh.
De mynister jn dat closter.
De gardyan.
De kustos.

Her Vedder.
Jwer Jul.
Ghermen Etikesson vnde sin wiff.
 Johan Petersson.
Nysse Berendesson.
Hermen Kyl vnde syn wiff.
 Kalge Vrederikesson et vxor eius.
Her Henmynghe Ekstede vnze prester.
 Heyze Goltsmyt cum uxore Kerstyn.

- Taleke Kopekens.
 Hans Lûdekensson et vxzor.
Hans Heryngh.
 Mange Ketelsson et vxzor eius.
 Steffen Trimyngh.
Hinrik Jacobesson et vxzor Agnus.
Hans Holste.
 Kûrt Mertensson.
 Anders Bangh et vxzor *Eline.*
Ketel Jûrygensson et vxzor eius.
 Beneke Brodersson et vxzor eius
 Katerine.
Broder Jûnghe.
Ludeke Goltsmyt et vxzor Grete.
Hermen Vpleggher et vxzor Ka-
terine.
 Jordan Moller et vxzor Ghezeke.
 Hans Cremer et vxzor *Elzebe.*
Peper et vxzor Katerine.
 Katerine Hartighes.
Hans Stenbe[ke].
Jacob Velehauer.
Pawel Rozenûelt.
 Clawes Dordewant.
 Hennyngh Voet.
Her Johan Hoghedorp prester.
Hinrik Wizeman.
 Ludeke Pren.
 Arent Wittenborch.
Curt Taskemaker et vxzor.
Hans Repscleggher.
Hermen Ouerkerke.
Hans Dytzoû et vxzor.
 Jordan Bekker.
Wolquard Autesson.
 Hans Lytzow.
 Hans Schikkepyl et vxzor.
 Peter Puk et vxzor eius.
- Hûne Payesson cum vxzore Ynghe.
Mester Hinrik et vxzor.
 Jesse Jepesson van Sunderborch
 et vxzor.
 Tord Scroder et vxzor eius.
Clawes Sweder een schipper.
 Werneke Schomaker et vxzor eius.
 Arent Rode.
 Hinrik Medowe.
 Clawes van Eûeren.
 Hinrik Stelter.
 Kalge Bonesson et vxzor eius.
 Tydeke Groneman.
 Magnus Hayesson.
 Clawes Cremer et vxzor.
 Pawel Dorswen et vxzor eius.
 Peter Jul.
 Hinrik Pans.
 Jesse Pederson Rudebeke et vxzor
 eius.
 Wilhelm Wilmesson.
 Tydeke Smyt.
Hans van der Lippen.
 Marquar Bouenou.
 Hinrik Kornepaghe et vxzor.
 Bertolt Gos.
 Jesse Karelesson et vxzor eius
 Ingeburgh.
 Hans Dargheman.
 Diderik Bars et vxzor ok sin
 dochter.
 Diderik Sparke sines wiues bro-
 der.
Agnus Vedders.
Hans vamme Hamme cum vxzore
 Mette.
 Her Hinrik Schade kerkher to
 Openra.

Ericus Bëndesson.
Jeppe Wyze et vxor eins.
 Sweyder Lünt.
 Clawes Mychghel.
 Godeke Smyt et vxor eius.
 Peter Oghessone et vxor.
 Scheneuelt et vxor eius.
 Peter Bertoldesson.
 Mette Tordes.
 Jesse Tordesson et vxor.
Rode Jesse.
Her Jones Bik prester.
Her Hans Nielsson prester.
Okke Willesson.
 Hildebrant Scroder cum vxore.
 Hermen Katte et vxor.
 Jeppe Hermensson cum vxore.
 Hinrik Ranzou.
Clawes Mode.
 Hartich Arnekil.
Ryæze Frederikes.
Jones Feddersson et vxor Karin.
 Laurens Jonesson et vxor Jnge.
Nicolaus Butendik et vxor.
 Molt Laurensen.
 Hinrik Bulle et vxor.
Peter Smit et vxor.
Hans Kok et vxor.
 Her Broder to sunte Ghertrud.
Clawes Selyn et vxor.
 Andreas Sedeler, vxor.
 Banneke Hayesson cum vxore
 Bold.
Berent Ouerschere et vxor.
 Eler Hopenere cum uxore Efte.
 Hans Meldorp et vxor.
 Enghelke Goltmit et vxor.
 Nisse Jonesson.

Terkil Nielsen cum uxore Jnge.
Nis Jébson cum uxore Suster.
 Henneke Brån.
 Albert Scroder van Zegharde.
 Claws Dreyer myt *Hans He-*
rynck is.
Namen Gholsmyd cum vxore sua.
 Hinrik Rånghe.
Nanne Boson.
 Peter Deken cum uxore Suster.
 Hans Mårborch.
Jesse Jwl cum uxore Lynæ.
 Per Tamson cum uxore Elyn.
 Hinrik Rethaghin cum uxore
 Katerina.
 Beneke Kallison cum uxore Thòre.
 Gereke Bekker cum uxore Marin.
Volkqm(?) Meyger.
 Hermen Schutte vnde syn wyf.
 Jeppe Sutor vnde syn wyf.
 Esbern Ienson.
 Ghereke Vynke.
Mattes Pædhirson.
Smadder cum uxore Mette.
 Broder Tymme.
Bybauwe de Muremester.
 Hans Kok van deme Berghe.
 Detmer Taschemaker cum vxore.
 Dñs Nicolaus Paschedach cap-
 pellanus in ecclesia sancti Ni-
 colai.
 Gheze Albrectes Gronouwen
 dochter.
 Mamme Tamses.
Henneke Went.
 Jesse Deken.
Tuke Broderson cum uxore Ker-
styne.

Torlow Ieepson cum uxore Kaye.	Rikquart Rikkilson cum uxore
Peter Brwn cum uxore Katheryne.	Elyne.
Las Man cum uxore Swænneke.	Luder Hanson.
Tûke Wijt cum uxore Gyde.	Jepe Tortson.
Nis Brwn cum uxore Kerstyne.	Mester Jahan.
Nisse Achtorp vnde sin wiff Mette.	<i>Tomas Jahanson.</i>
K ersten Werkmester cum uxore.	Jahan Brokenhws.
Jesse Frese anders gheheten Peters.	<i>Jes Thwerson.</i>
Clawes Godow.	Nis Hermenson.
Thideke Schroderknecht.	Peter Hermenson.
G oddeke Voget vnde sin wyf.	Hans Bundesson.
P eter Remsnider tho Nackschowe.	Beneke Hermenson.
Hans Plaute tho Nackschowe.	<i>Jesse Thruwilson biscop Øbriks knecht.</i>
Hennyg Cok cum uxore Katheryne.	Hinrik Da.
Clawes Cok cum uxore.	Kerstyn Lasses.
Lucas Maler cum vxore.	Vruw Abele van Tynen.
<i>Thomas Peter Beckersson.</i>	Bernt Pederson.
<i>Thomas Jensson cum vxore.</i>	Wolborch Pederson.
A nders Jonsson cum vxore.	Jesse Peterson vnde sin husfruw Mette.
<i>Jepe Tammesson.</i>	Bleek vnde sin husfruw Ghrete.
Luder Detleuesson cum vxore.	Jepe Matson.
Her Peter Rycleuesson.	Lill Oleff.
C issel Krabbes.	Ghert Schulte.
Langhe Mathias.	Jesse Schütte.
J ahan Snellynk cum vxore.	Mette Hunwordes cum filia Grete.
<i>Maugns Krók cum vxore Mette.</i>	Bernd Nyghelson.
Nisse Drukken, Biscop Gherdes knecht.	Jahan Smyth.
Kerstyne Tûkes.	Nisse Jensson.
<i>Jacop Kremer vnde sin husfruwe Katheryn.</i>	Tymme Appelgharde.
Erik Nyelson wepener.	<i>Her Clawes Nielson kerckhere to sunte Nicholas kerke in Vlensborg.</i>
<i>Knwt Iensson knape.</i>	Lawe Wiltfange.
	Clawis Schynkel.
	Peter Schütte van Alsen.

- Tijle van Kollen* vnde sin hus-
 fruw Nezke.
 Werneke Pranger.
Hans Nykale.
 Marquart Stijgsyn.
 Anders Martensson Belowe.
Jeppe Krumpen.
 Mougns Nijst.
 Mougns Ghrijs.
 Pynnenberch.
 Jesse Twrson.
Hertoch Alleph.
 Her Johan Stake.
 Henneke Dozenrode.
 Her Nyclawes Michaelis.
 Johannes Boecij scriptor cum
 vxore.
 Hinryk van der Molen.
 Hans van der Heyde.
 Jurries Slepser.
 Clawes Kedynghe.
 Hans Bosson cum vxore.
 Olde Hinryk.
 Hinrik Feerst.
 Peter Schutte.
 Hans van der Haßen.
 Clawes Tralowe cum vxore.
 Clawes Stolte.
 Hinrik Wynman.
 Paye Jepson cum vxore Vrowe.
 Johan Dosenrode.
 Seueryn Vrese.
 Blawe Hinrik.
 Nysse Bossen cum vxore Ke-
 therine.
 Broder Hinrik de gardian to
 Flenseborch.
 Eggardes cum vxore.
- Broder Merten Dosenrode.
 Wydstych Peterson genomt
 Schutteke.
 Herman Mokelman.
 Henningh van den Haghen cum
 vxore vor Margrete.
 Vrome Hans.
 Bundy Bolzendal.
 Johan van Sygghem.
 Clawes Stake.
 Hans Breyde.
 Maties van Rimmelze.
 Hans Bastelts.
 Egghert Heesten.
 Reymer Zeestede.
 Egghert van der Herberghe.
 Hinrik Stake.
 Henneke Hauerbeer.
 Marquart Seestede.
 Hans van Kollen vnde Tale van
 Kollen syn husvruwe.
 Tydeke Gredorberch cum vxore.
 Jesse Reuentlowen.
 Lodewich van dem Horne.
Clawes Splyd cum vxore Mar-
 gareten.
Berent van Bardorp.
 Hinryk Sinne.
 Tydeke Bere.
 Hans Tylsson cum vxore.
 Mester Hermen cum vxore.
 Mattyyes Hake cum vxore.
 Albert Kellerknecht cum vxore.
 Cort van Hamme.
 Bernt Bûsman cum vxore.
 Hans van Paeyne.
 Clawes Vyncke cum vxore.
 Hynryk Prûse cum vxore.

- Hinry Cornbagenh vnde sin wyf.
 Hinryck Moncyck.
 Peter Ose.
Hans Boleken cum vxore.
 Hertych Nerynck cum vxore.
 Broder Ywl cum vxore.
 Hans Weneholt.
 Peter Houemester.
 Hans Smyter cum vxore Jngen.
 Ture Nigelses.
Clawis van Aleuelde her Det-
 lefs sone.
 Clawis Ransow her Scackenson.
 Jven Meynstorp.
 Ghert Walstorp.
 Otte van Tynen.
 Jacop Brümmer.
Here Bertold Ronnouw.
 Her Werner Gezeuitz.
Otto Rantzouw.
 Cristoffer myns heren basuner.
 Clawis Schynkel.
Truwils Peterson.
 Clawis Staal.
 Kersten Bode.
 Hans van dem Berghe.
 Mester Dyderik Klockengeter.
 Peter Rudebeke.
 Benedictus van Aleuelde.
 Keldebeke.
 Tomas Reyneken cum vxore.
 Hermen van Køllen.
 Nisse Ionson cum uxore.
 Mester Hyntz cum uxore.
 Hinrik Kok vnde sin wiff.
 Dreus vamme Hørne.
 Hermen Boosman.
Peter Stijch cum uxore.
- Claws Smyter* cum vxore Cri-
 stina.
Hans Porsse vnde Yngghe.
Jesse Mws.
 Marquart van dem Holme ge-
 heten Nyelson.
Hennynk Gropengeter cum
 uxore.
 Jtem Laghe Røød cum uxore
 vru Margrete.
 Jtem Hans van Weueren.
 Wedeghe Plate vnde Peter sin
 knecht.
 Jtem Rutgher Būneman.
 Eler Bodendorp.
 Hinrik Arndes.
 Albert Kallison.
Hans Werkmester cum vxore.
 Anders Hennekesson cum vxore
 Thete.
 Dñj mylesymo [cccc^o] xlj
 yare.
 Hinryk Scheffot cum vxore.
 Peter Achtorp.
 Hans Toghesson myt syner hus-
 vrowen.
 Jesse Schypper.
Pawel Schultes.
Dorothea. . . .
 Arnd Hovel.
 Ludichke Herman cum vxore.
 Vrouwe Katherine Frezes.
 Merthen Wischur.
 Mathias Kerstenson.
 Haygynk cum vxore.
 Hans Vòs.
 Hans Blomberch.
 Yacop Manderowe.

- Tytke Platen knecht.
 Gert Grote vnde vro Mette.
 Kort van deme Berge mit Gheseken syner husurowen.
 Hinryk Smyt, Anneke syn huswrow.
 Gert van der Herberghe cum vxore Abel.
 Peter Pauwelson.
 Detmer.
 Laurens Gammel.
 Ludich Botzman.
 Bartholomeus vnde sin husurowe.
 Hynryk Korf.
 Gherke Schutte, sin werdinne Taleke.
 Ane Gotkes, Gøtkes Mestemaker werdyne.
 Detlef Rote cum vxore Syle.
 Peter Germenson cum vxore Anne.
 Wylken Hotviltter cum vxore.
Dreues Schroder.
 Clauwes Detmersche.
 Detleff Ghotson.
 Meyster Johan Murmeyster.
 Hans Vistensse cum vxore.
 Broder Bennickson.
 Clauwes Bruen cum vxore.
 Thomas Peterson.
Frederik Berchleye.
 Bern Berchley.
 Peter Vryse cum vxore.
 Kersten Goltzmit.
 Tort Torsen vnde Mette sin husurowe.
 Hinrik Rask.
- Hans Knapp.
 Hans Frese cum vxore.
 Hans Schonink cum vxore.
 Laurens Nyelson.
 Seuerin Broderson cum vxore.
Johan Berkleyge.
 Jesse Anderson cum vxore.
 Hynrik Scrøder vnde Kerstine sin husurowe.
 Ludick Torstede.
 Diderik Neelson cum vxore.
 Kersten Wischure.
 Dñs Johannes Selsynge.
 Hynrik Brant broder.
Gerike Prene.
 Hans Payson frø cum vxore.
 Lasse Nyelson frø.
 Hennick Beerson frø.
 Hans Grónowe.
 Dñs Gherardus Prøn.
 Siuert Payson.
 Thewes Alerdes cum vxore.
 Clawes Kremer cum vxore.
 Herman Kremer cum vxore.
Anthonius Prøn.
 Kerstine Kallesson.
 Lasse Nigelsson cum vxore.
Gherke Nigelsson.
 Hans Ws.
 Hans Cremer.
 Erik Nigelson vnde Kerstine sin husurowen.
 Vreseke.
 Inge, Clawes Kakes dochter.
 Hans Payesson cum vxore. ✓
 Lasse Bundesson cum vxore.
 Tuke Kallesson vnde syne husurowe.

- Haken Kalleson.
 Nisse Riggelsson.
 Oloff Petersson.
 Willeken Hotuilter cum vxore.
 Hans Rødink.
 Jeppe Kalleson cum vxore.
 Heyne Schomaker.
 Cristiern Tukesson.
 Gotzik, Hermen Bosmans knecht,
 ij β dedit.
 Gotzik Dues.
 Jacob Tomesson myd sinen wijff.
 Otto Rantzouw cum vxore Elin.
 Jurgen Ketelsson mit Dorothien
 syner husurowen.
 Hans Mickelsson.
 Her Dyderik Strýs.
 Hern Laurencius Lund officia-
 lis.
Hans Krane.
 Volmers Bremer.
 Jacob Om.
 Beert Boddeker.
 Meyster Vruwendorp.
 Peter Didickson.
 Orlík cum vxore.
 Klaes Thesmon.
 Peter Tidichson.
 Hinrik knecht.
 Kort Hiltmers.
 Boye Paynson cum vxore.
 Hans Splithoff cum vxore.
 Jaspár Gropengeter cum vxore.
Arnd van Hasseler.
 Peter Holmer cum vxore.
Tuke Kalleson husurowe.
 Euerd Werkmester.
 Gotzijk Stake.
- Hans Petersson cum vxore Ger-
 drud.
 Gotzijk Snell.
 Poppe Jepsson mit syner hus-
 urowen.
 Truwels Jenson vnde Kerstine
 sin husurowe.
 Hans Kok cum vxore.
 Erik Smyt mit syner husurowen.
 Cissel Bruns.
 Peter van deme Horne.
Wldy Vedderson.
 Jtem Peter Holmers wijf.
 Jtem Erk Jeppes.
 Jtem Pawel Tortson.
 Jtem Bernt to Solte.
 Jtem Hinrik Blesse myd sinen
 wiffe.
 Jtem Jeppe Moltson cum vxore.
 Jtem Jes Masbul vnde sin wiff.
 Jtem Hinrik Stolte vnde sin wijff.
 Jtem Clawes Brunkhorst.
 Jtem Clawes Rysenberch cum
 vxore, non dedit.
 Jtem her Tükke.
 Jtem Detloff Vaghet.
 Jtem Peter Storm.
 Jtem Nikkel Swensen.
 Jtem Johan Teteson myd sinen
 wiiff.
 Jtem Hinrik van der Osten.
 Jtem Bundye Jenson.
 Jtem Okke Vederson.
 Jtem Peter Toueson myd sinen
 wybe.
 Jtem Jacob Staffuelt.
 Jtem Nisse Peterson cum vxore
 Ture.

- Jtem Ingeborch Jesses.
 Jtem Iwer Neghelson.
 Jtem Vldy Vederson.
 Jtem Hans Wulleff vnde sin
 werdinne.
 Jtem Peter Petersson vnde sin
 werdinne.
 Jtem Ludeman Kok vnde sin
 werdinne.
 Jtem Jacob Archste vnde sin
 werdinne.
 Jtem Jacob Tomslegher myd
 siner werdinne.
Jtem Annichke Broders.
 Jtem Hinrik Scroder.
 Jtem Hinrik Bekeman.
 Jtem Jesse Hunt.
 Jtem Lasse Nielson myt der
 hûsfrowen.
 Jtem Matsse Peterson.
 Jtem Hune Ebbyson cum vxore
 Katerin.
 Jtem Hinrik Moller.
 Jtem Ludich Moller cum vxore
 Woldeborch.
 Jtem Heninge Plate.
 Jtem Jep Ebbyson.
 Jtem Clauwes Vink mynor.
 Jtem Iwer Scroder cum vxore.
 Jtem Iggheborghe Heninges, non
 dedit.
 Jtem Gundi Hanson.
 Jtem Iesse Martenson, non dedit.
 Jtem Nisse Martenson.
 Jtem Herman Schroder myt ter
 husfrouwen.
 Jtem Thimme van der Heyde.
 Jtem Arnt Rode cum vxore.
- Jtem Claues Smiter cum vxore.
 Jtem Jacup Coppin.
 Jtem Hinrik Dosenrade.
 Jtem Claues Flen.
 Jtem Henneke Matson.
 Jtem Hinrik Meyenborch.
 Jtem Tammes Runthouet.
 Jtem Detleff Lasson.
 Jtem Peter Payeson.
 Jtem Masse Jvrinson.
 Jtem Hermen Jenssen.
 Jtem Jacup Bodeker cum vxore.
 Jtem Hans Pawelson cum vxore.
 Jtem Claues Kari.
 Jtem Oluff Anderson.
 Jtem Hans Prusse.
Jtem Thugi Nyelson cum vxore
 to Truelbul.
 Jtem Hinrik Leuenoge cum
 vxore Elin.
 Jtem Tymme Kortson.
Jtem Hans Frendy.
 Jtem Jesse Ludichson cum vxore
 Annen.
 Jtem Jens Hunenson.
 Jtem Johan Matson.
 Jtem Hans Hagenson.
 Jtem Jes Kalison to Blanze
 cum vxore.
 Jtem Jes Brun.
 Jtem Hinrik Smid cum vxore,
 Vxerager.
 Jtem Marquart Prutze.
 Jtem Marquart Werkmeyster.
 Jtem Jep Bårnson.
 Jtem Jep Peterson.
 Jtem Marquart Holdenson.
 Jtem Hinrik van deme Hoge.

- Jtem Henning Plate.
 Jtem Jwer Plate.
 Jtem Clauwes Tomsleger cum vxore.
 Jtem Pawel Tamson.
 Jtem Hinrik.
 Jtem Clauwes Kok cum vxore Sissel.
 Jtem Broder Jenson.
 Jtem Peter Goltsmid.
 Jtem Hans Skefvod cum vxore.
 Jtem Tydich Skefvod cum vxore Doretie.
 Jtem Anders Kornepaghe.
 Jtem Herman Goltsmid cum vxore.
 Jtem Goslik Stielsz.
 Lipholt Rosenberch.
 Hans Berndes cum vxore.
 Peter Smit to Apenra.
 Anno domini m cccc lx^o jar.
 Clauwes Runthowet cum vxore Gerdrut.
 Herman Swarholt myt syn husevrouw Geske.
 Jens Berttelson.
 Peter Runthowet vnde syn husevrouwe Bottilt.
 Ludert Rask.
 Anders Thamson,
 Aggo Broderson,
 Las Storme cum vxoribus.
 Boye Jenson.
 Clauwes Freze. — X
 Marten Kremer cum vxore Gerdrut.
 Nis Bruen.
 Clauwes Elerson.
- Oluff Hermenson cum vxore.
 Jesse Mamson.
 Anno domini m cccc^o lxj jar.
 Clauwes Holdenson cum vxore.
 Hans Ebbeson.
 Marten Ærlinger cum vxore.
 Her Peter Stud.
 Peter Rossen vanachtich to Lagghebro.
Hans Brun.
 Jep Thorlison cum vxore Mette.
 Jep Keelson.
 Gerke Bodchow.
 Paye Thadison.
 Laurens Poppenson cum vxore.
 Hans Oldelant.
 Jnt jar vnse hern m cccc lxij jar.
 Hans Mateus cum vxore.
 Peter Tortson mit sin werdinne Tilske, vnde Herlich.
 Albret Glasemaker cum vxore.
 Hern Hinrik Detmari.
 Hern Eler Schutte.
 Hartich Schinkel mit syn werdinne frowe Katerin.
 Peter Ludichson cum vxore Marin, vnde Anne.
 Johannes Brun cum vxore Ghese.
 Lutke Horn.
 Peter Cordson cum vxore.
 Hans Kok Heningh Kokes sone.
 Leue cum vxore Line.
 Jwrin Schriuer cum vxore.
 Andreus des konighes schipper.
 Jacup Jenssen.
 Otte Frende.
 Jesse Laus.

- A**nno dominj m cccc lxiiij.
 Hans Mateus cum vxore.
 Anders Buntson cum vxore.
 Willum Meler.
 Arnt Meler cum vxore.
 Hans Frende mit syner werdinne
 Kerstine.
 Jep Tamson mit sin werdinne
 Aghate.
 Titke Smit cum vxore.
 Powel Esbernson.
 Jacup Clauessen.
 Hans Peterson, Leuen knecht.
 Lutke Mateus.
 Peter Tamson cum vxore.
 Andreus Frelde.
 Tille Meler.
Peter Wre.
Anno dominj m cccc lxiiij.
 Jep Boson vnde syn wyf.
 Jwrin Plate cum vxore Doretea.
 Claues Ebbison.
 Paye Huneson cum vxore.
 Jnt jar vnser hern m cccc lxx
 jar.
 Cord Duve cum vxore Mette.
 Lutke Lutdichson cum vxore.
 Nisse Cremer cum vxore Line.
 Claues Jngwortson.
 Nisse Timmeson.
 Nisse Jensz Callison son to
 Blansse cum vxore Mar-
 grete.
 Jesse Juwl cum vxore Jahanne.
 Herde Peterson.
Michel Anderson.
 Peter Røde vnde de werdynne
 Wybeke.
- Nisse Namenson cum vxore
 Ghude.
 Claues Klinker cum vxore Ka-
 terin.
Anne lxxv jar.
 Peter Flade.
 Hern Laurens Callison en pre-
 ster.
 Hans Brues werdynne Taleke.
 Timme van der Heiden werdinne.
 Kersten Slanghe.
 Bundy Jul.
 Jorgen Schryuer anders Jorgen
 Clawesson genommet vnde Gun-
 der sin hufrouwe.
 Peter Goltsmyt vnde sin werdyn.
 Kattryn Budemans dochter.
Jnt jar vnser hern lxxvij jar.
 Jeppe Ebbeson cum vxore Gre-
 teghe.
 Bertelt Goltsmyt cum vxore.
Jnt jar vnser heren m cccc
 lxxvij jar.
 Tymme Ruter knape cum vxore.
 Peter Pens.
 Jeppe Peterson cum vxore to
 Fruerlunt.
 Henneke van Avelde knape.
 Bernt Jesse Peterson son vnde
 syne hufrouwe Angens.
 Jeppe Buntson.
 Jacup Claues en Hollander
 cum vxore.
 Hans Kolthoff.
Jnt jar vnser hern m cccc
 lxxix jar.
 Peter Rudebeck.
Nesse Sywertson cum vxore.

- Symen Jesse Callison son to
Blansse cum vxore.
Paye Nessen.
Peter Berteltson myt syn hus-
vrow Abelke.
Hans Gernynghes.
Oluff Plate cum vxore Grete.
Vedder Hemmenghson myt syn
husvrow Syssel.
Jnt jar vnse heren lxx jar.
Hans Sperlynghe.
Merten Ebson.
KetelKnakenhouwer cum Maryn.
Hans Peterson werdynne Elsebe.
Vedder Brun mit syn werdinne
Mergrete.
Anno dominij lxxj.
Peter Ebson to Tunder.
Nesse Pauelson.
Peter Bentson.
Jens Negelson.
Peter Schroder cum vxore Elin.
Henneke Smylow.
Hans Lvdickson.
Boye Nesson myt der husvrouen
Katerin.
Ludecke Jensson to Blansse myt
der husurowen Dortye.
Ludolphus Mynrik.
An deme jar vnse heren
lxxij isti intrauerunt.
Peter Masse Jensson sone.
Knut Tetenson.
Worrys Holst cum vxore.
Jens Odeson myt der husvrowe
Margrete.
Jeppe Peterson cum vxore An-
neke Smytes.
- Hans Goltsmyt.
Hermen Balhus.
Titke Wesselhouer cum vxore.
Nesse Plate cum vxore.
Duie Momson myt syner hus-
vrouen.
Merten Snytker cum vxore An-
neke.
Gert Selant myt syner hus-
frowen.
Am jar vnse hern m cccc
lxxij isti intrauerunt.
Hans Wynberch cum vxore
Anneken.
Jacop Schroder van deme Slate.
Jens Bolson cum vxore Kerstine.
Nesse Blesse.
Wolter Meler.
Gobel van der Lippe.
Her Johan Oxse.
Wulff Ransouw knape.
Hans Goltsmyt.
Bernt van dem Slate.
Frodde Hayson cum vxore.
Am jar vnse heren m cccc
lxxiiij.
Clawes Aluelt cum vxore.
Nys Suenson.
Jeppe Rossz.
Lauwers Smyt.
Hans Blauw.
Tyman Scvter.
Hans Dysselouw cum vxore
Anneke.
Kersten van Pagen.
Matyes Nyman.
Mychyel Quant.
Peter Range.

- Hans Kerstens vnde syn husse-
ffro Anke.
Brun Hockenborch cum vxore.
Sunke Bonson cum vxore.
Hans Gertson.
Her Haken.
Hans Tyskow.
Jens Bonson cum vxore.
Hans Moller.
Hans Jepson cum vxore.
Peter Wessel.
Tames Clawes Brun knecht.
Anders Peterson cum vxore
Mette.
Anno etc. lxxv jar.
Clawes Brun de schypper cum
vxore Jnghe.
Hans Schunnelsz cum vxore.
Teues Schutte.
Nys Payeson cum vxore Lucie.
Hans Fykke.
Hermen Leuetzow.
Markort Anderson.
Ketel Ketelson cum vxore.
Jacop Hinrikson cum vxore
Anneke.
Hinrik Schult.
Roluff Rouer.
Claues Hartychson cum vxore.
Hans Peterson.
Selfester Peterson cum vxore.
Jes Nyelson.
Andreas Tamson.
Knut Beyer cum vxore Este.
Tomes Row.
Kort Germson.
Ebbe Petersqn.
Bernt Deygener.
- Andreas Bachson.
Tuke Wynter.
Hans Moller vnde syn wyf.
Junghe Detleff cum vxore Sywe,
vnde Mergrete.
Anno dominj m cccc lxxviij.
Peter Nigelsson myt siner werd-
innen Jngeborch.
Hans Stalknecht.
Peter Gonnesen.
Jes Peterson cum vxore.
Peter Jensson.
Markort Holste cum vxore Ka-
therine.
Nys Nyesson vnde Taleke syn
werdynne.
Merten Nysen Buch syn jwnfrow.
Gótze Beyer cum vxore.
Peter Tamson.
Jep Peterson to Hostrop.
Anno domini m iij^o lxxix jar.
Hinricus Post cum vxore sua.
Lasse Jensson.
Heyne Ekhop.
Hans Jacobson.
Hans Mickelson cum vxore.
Jeppe Becker cum vxore.
Swen Peterson cum vxore.
Peter Plate.
Boeye Laurenson cum vxore.
Masse Jebson.
Godeke Goltson cum vxore.
Hinrik Plump van Bremen.
Hinrik Scroder to Apenra cum
vxore.
Otte van Anuelt ampman vp
der borch.
Peter Anderson cum vxore.

- Elsebe Wernekes.
 Junghe Hans Mattewes cum
 vxore Jnghebor.
Anno domini m iiij^e lxxxiiij
 jar.
 Hans Brun de becker cum vxore.
*Ebbe Jep Jensson son vnde syn
 werdyn.*
 Juryen Truwelson cum vxore.
 Nys Jepsson.
 Her Nyclus Hansson.
 Juer Hansson cum vxore Ghese.
 Masse Massen.
 Claues Bertelson.
 Hans Lunt.
 Chort Ernst vnde syn wyf.
Jens Broderson cum vxore et
 cum matre.
 Las myt Fedder Hemmenson.
 Hans Arberstwyck to hus myt
 Hans Mattewes.
 Hans Hummeluelt cum vxore.
 Asser Jensson Tegelmester.
 Heyen Frame.
 Hinrik Jep Torloues son.
Anno dominj lxxxiiij jsti
 intrauerunt.
 Peter Niclauesson van Swynborg.
 Laurens Esbernsson cum vxore
 Ghertrud.
 Andreas Jurgensson.
 Haken Hansson.
 Frederick Andersson.
 Jacob Petersson to Sunderborgh.
 Heyne Matheus cum vxore Ker-
 stine.
 Ketil Lasson.
 Kersten Lunt cum vxore Metten.
- Jons Gundesson.
 Kersten Gundesson.
Nys Fywyans cum vxore Este.
Anno dominj m cccc lxxxv.
 Mattias Kock.
 Boie Paeison.
 Simon Berteltson.
 Bo Tamson cum vxore.
 Bertram Brun.
 Jeppe Didricson cum vxore.
 Jes Ouwson.
 Jane Bonson cum vxore.
 Hans Tomeson.
 Paie Gunter.
 Peter Laurenson.
 Hinrick Tymmerman.
 Hans Went.
 Tomas Vincke.
 Jens Claueson cum vxore Mer-
 grete.
 Anders Poppeson.
 Hans Poppeson.
 Ebbe Jeppeson vnde Kattryn
 syn hussvrouw.
 Hinrik Tordes.
 Her Tomas Boeison.
Jons Lorep cum vxore Kathe-
 rinen.
 Katherine Kletcampes.
Anno dominj lxxxvj jsti
 jntrauerunt.
Arint Kussenbrughe cum vxore
 Mergrete.
 Bo Peterson.
 Edde Broderson cum vxore Ger-
 drud.
 Hinrik Moller.
 Hinrik Tormenson.

- Hermen Wynbergh cum vxore
Mergrete.
Hans Brun husvrouw Kerstine.
Claues Kortson.
Jacop Widder.
Peter Diderikson myt siner hus-
frouwen Elline.
Jost Hansson.
Knut Jensson.
Jesse Oluffson.
Hinrik Hinrikson.
Hinrik Snitker cum vxore.
Gorges Schutte.
Clawes Eckleff eyn goltsmyt
myt Metken syn husfroue.
Anno domini m cccc lxxxvij.
Her Nicolaus Brun.
Hans Jwerson.
Hans Krosse.
Jachjm Wynckelman.
Her Pawel Paeyson.
Hans Boyeson cum vxore Mer-
grete.
Peter Arntson.
Hans Buntson myt syner brut
Drutke.
Her Hermen Sornhagen.
Hinrik Tucsson.
Erasmus sunte Niclaues til-
mester.
Hans Kangeter.
Tade Federson.
Harttych Stalmester.
Henryk Post cum vxore Kateryn.
Anno domini lxxxvijij.
Jons Ionson.
Tort Blesse cum vxore sua
Heilcke.
- Obbij Hakenson.
Hermen Swartenholtes werdinne
Wolburgh.
Jnt jar lxxxix.
Leue Jngwertsen vnde Byrete.
Ludde Brodersen.
Wulff Ryxstorp.
Her Andrewes Neclaye.
Hans Petersson en meler knecht.
Boje Fedderson.
Hans Erdenprysz cum vxore.
Junge Boje Sunkson.
Hans Dorynk vndesyn werdynne.
Lutke Kerstenson.
Dyrik van dem Schilde.
Clawess Partye.
Jnt iar xc isti intraue-
runt.
Nisse Tegelgarde.
Laurens Tucsson myt zyn hus-
vrou Maryn.
Mester Peter en Bartscherer cum
vxore.
Laurens Guntter cum vxore.
Jep Jeipson to Heyegarde cum
vxore.
Jost Hansson cum vxore Ka-
teryn.
Tomas Peterson cum vxore An-
neken.
Bertoldus Post.
Knut Masson to Langhebro cum
vxore Anne.
Her Hermen Eberkouw.
Kersten Peterson.
Hans Fresen husvrow Mette.
Janne Bonson vnde syn werdyn.
Hans Stolte.

- Sunneke Veddersen myt zyn
husvrow Anne.
Her Hermen Smyt kerkher tome
hylgen geste.
Mester Mangens vnse prester.
Her Dyryk Tamsen.
Anno xcj isti intrauerunt.
Pauuel Peterson vnde Grethe syn
werdyne.
Peter Lassen.
Peter Massen cum vxore Anne.
Ludeck Kristernson.
Claues Schroder anders geno-
met Moller cum vxore Ker-
stine.
Petrus Schutte.
Hans Hansson.
Mickel Bunson cum vxore Mette.
Vedder Mickelson.
Wylleken Smedyngh.
Erik Lund.
Hinrik Holste, Katereyn syn
husfruwe.
Nicolaus Holst cum vxore.
Kerstine Poppe Snitkers hus-
vrow.
Jsti intrauerunt in conuiuio
beate virginis anno xcij.
Ludde Broderson cum vxore
Kerstine.
Hinrik Husman.
Rawerd.
Rychuert Heyky cum vxore
Jnghe.
Anno domini xcij intra-
uerunt.
Hans Tuchson.
Jens Ludeckson cum vxore Beate.
- Junghe Hans Holste.
Anno xciiij isti intrauerunt.
Pawel Jenson cum vxore Anne.
Peter Klempe.
Peter Remsnider cum vxore.
Peter Jenson.
Haken Tordson.
Tomes Krok, Katherine vxor.
Ollof Hansson cum vxore Ka-
terinen.
Peter Wulluff van Sestede [cum]
vxore Anne.
Mykel Pauelson cum vxore
Druyk.
Pap Rask in der Angelbostraten.
Claues Hoggheborch.
Anno domini xcvi isti in-
trauerunt.
Swen Ponson.
Oluff Becker cum vxore Elsebe.
Ludeke Peterson cum vxore
Aneke.
Krystern Jesson.
Kleyes Schybbuwer cum vxore
Abel.
Laurens Witwater.
Peter Jenson Jesse Ludeckson
son.
Jnt jar xcviij.
Jtem Junge Vedder.
Jtem Bryx Pawelson.
Pawel Jebesen.
Jannyck Hansson, Mergrete vxor.
Tort Jebesen.
Hans Jebesen.
Peter Jenson.
Anno domini xcviij isti in-
trauerunt.

Broder Peterson.

Symen Andersson vnde sin werd-
ynne.

Hynryk Bruske myt Katryn
syn werdyn.

Boyie Paison, Dorthea sin hus-
frowe.

Lutke Petersson cum vxore.

Peter Andersson.

Anno domini xcviij isti in-
trauerunt.

Otte Ludeckson.

Vedder Bonsson.

Hans Kristernson.

Willum Wynbergh vnde sin
werdinne.

Peter Jepson cum vxore Kateryn
to Fruwerlunt.

Kersten Kok cum vxore.

Nisse Lund.

Jesper Goltsmyt cum vxore
Angnete.

Bvndy Terkelson.

Jachgym Rode to Lindevit(?)
to wesen.

Peter Scroder de sunder pleich
scroder.

Jtem Frederick Frodesson Kat-
terynne syn husfrowe.

Jtem Baneke Fris.

Anno domini m v° vnde
j jar.

Peter Benyckson.

Trvnnes Hynryksen.

Sunneke Veddersen.

Jeppe Peterson jn Ramsherde.

Terkel Bundysen.

Jep Jwersen.

Jes Andersson.

Jtem Marqwert Werkmester
vnde syn werdyn.

Anno domini m xv° vnde ij jar.

Jtem Anders Broderson vnde
Katryn syn werdyn.

Lafrens Lewen.

Eler Ketelsen.

Owe Hanssen vnde Abel syn
werdyn.

Mattyes Mannyson vnde Anne
syn werdyn.

Hans Cisteresson, Dorite syn
werdinne.

Anno domini m v° iij jar.

Junge Lawfrens Lewensen vnde
sin husfrowen.

Marquart des rades knecht unde
sin werdinne.

Lutke Sonkesen.

Hongert Nyssen.

Nys Japsen.

Namen Modersen.

Egardes Hangeink.

Hans Knop unde Anneke sin
werdin.

Anno domini m v° iiij jar

do ingingen jn vnser leuen

frouwen broderschop, also

jnt erest:

Sewerin Nelsen, Elyn vxor.

Kasten Goltsmyt.

Hans Palm vnde sin werdinne.

Peter Mattesen.

Mychel Risenborch.

Anders Ludesen vnde Jens Lu-
desen.

Jachem Tilink vnde syn frowe.

- Marten Mychelssen cum vxore
Anna.
Hans Itike.
Peter van der Lippe.
Jens Sonnekese cum vxore.
Pawel Jebesen.
Hinrik Post vnde syne werdynne.
Anno domini millesimo
quingentesimo v.
Luterð Storm amptman tho
vpp¹ st.¹
Her Frederick Blome plebanus.
Her Michel Petersson.
D. Thomas Ruyan.
Peter Inghersen.
Marquart Hesse, Jngheborch
vxor.
Anders Kremers verdynne Ker-
stine.
Ebbe Dûessen.
Paye Ketelsen vnde syn hus-
fruwen.
Jens Bartelsen, Katerine vxor.
Jeb Fyant.
*Mats Bundesson myt Tomas Korck
was.*
Reyneke Mysleken vnde syn
werdynne.
Anders Aggesson.
Clawes Meler, Anneke sin werd-
ynnen.
Hans Dûsck.
Bertel Hansson vnde sin werd-
eynen Angens.
Lafrens Deyslaw.
Jackop Entbecke cum vxore
Agate.
- Matis Krock cum vxore Anne.
Jtem ynt jar xv^e vnde x dôn
gynck yn vnser leuen wro-
uen lach:
Hans Gryp myt syner werdynne
Ghude vnde wart fort older-
mann.
Anno xv^e vnde xj.
Hans Runthou vnde syn werd-
ynne.
Hans Peterson Bartscher, An-
neke syn werdynne.
Hans van Bremen.
Marquart Holste vnde syn werd-
ynne Talke.
Nis Smyt vnde syn werdynne
Anneke.
Hennichus Sonkini.
Detleus Scriuer to Norborch.
Dñs Jurgns Hermenson.
Boye Peterson cum vxore Vrsula.
Las Clauuesson.
Anno xv^e vnde xij.
Klawes Visker myt syn hus-
frowe.
Hans Smyt myt syn husfrowe.
Erick Jensson.
Fabianus Buntwerker.
Anno xv^e xijj.
Dñs Petrus Sweruere tunc tem-
poris vicarius capelle.
Arnth Michelszen.
Jurgen Peterszen cum vxore
Anna.
Jacob Ryggelsen cum vxore
Marine.
Nygels Forman cum vxore.

¹ Maaske: amptman vppeme slote.

Anno xv^c xiiij.

Peter Vesterson cum vxore Anna.

Jep Wranghe.

Laurens Jensen.

Jens Luddesszen vnde Beate.

Laurens Seuerinsen tho Hadersleue vnde sin werdinne Marin.

Cristern Jenszen tho Eggebeck cum vxore.

Lasz Jenszen to Junnewath cum vxore.

Anno xv^c xv.

Michel Kremer vnde sin husfrowe Margarethe.

Nis Hinrichson tho Hasderup.

Her Johan Olauj }
Her Jacop Olauj } fratres.

Her Broder Juel.

Ludolphus scriptor castri.

Ludich Ludichson cum vxore Katrin.

Clawes Barthscher cum vxore.

Hinrich Barnow cum vxore Elizabet.

Hans Fosz cum vxore Swaneke.

Nis Peterson cum vxore Jngheborch.

Vincensis Hothfilter cum vxore Anneke.

Anders Peterson.

Nis Jessen cum vxore Katharina.

Mester Hans vnnes g. h. herholt.

Leue Jacopson cum vxore Kerstin.

Anno xv^c xvij.

Janne Bonson cum vxore Renlich.

Gude Jeppes mater dominj Petri Sweruer.

Arnt Fick van Husem.

Nigels Martensen, syn husfrowe Katrynne.

Broder Peterson cum vxore Lucia.

Frederich Andersen cum vxore Karstin.

Ludich Jesszen.

Hans Kannegeters swager cum vxore.

Hinrich Fisker.

Jacob Olufszen, syn husfrowe Margarete.

Anne Nissz to Harderup.

Peter Arntszen cum vxore Marin.

Jens Hansen mydt Jens Peterson.

Peter Hanson mydt Seuerin.

Jens Hanson mydt Peter Matszen.

Jyrgen Luchtingh.

Hans Lassen.

Kersten Scroder cum vxore Katrin.

Anders Nigelsen cum vxore Ture.

Schipper Bunde cum vxore Katharina.

Anno xc^c xix.

Martenn Kordes, Lencke vxor.

Jacob Oleffson, Margrete vxor.

Jacup Peterssenn cum vxore Byrgete.

Peter Hacke, Katrina vxor.

Hans Goltzmit, Margrete vxor.

Nis Hannsson cum vxore Mette.

Peter Japson cum vxore.

Peter Swelundt.

Hans Wulff.

Anno xxj.

Rasmus Sonnickszen.

Laurens Goltzmydt, syn hus- frowe Margarete.	Juer mydt Peter Arntsen.
Karsten Richquarst.	Hans Jepszen.
Nis Bennyeh.	Anno xxx.
Clawes Jensson.	Johannes Tymisen vnde syn husfrow.
Hans Smyt to Sunderborch.	Anno xxxj.
Anders Clauesson cum vxore Modder.	Matthijs Sunt vnde syn husfrow Margrete.
Hinrick Sonnekesson.	Peter Mole.
Anno xxij.	Hans Kallyssen.
Hans Paulson.	Cristoffer Ketelsmit.
Hynryck Lant.	Peter Post.
Peter Kremer.	Soneke Knutzzen by Junge Jens.
Hans Runge.	Hans Ebsen mydt Boie Pai- sen.
Fedder Sonnyckson.	Peter Nigelsen mydt Namen Jensen.
Maryn Detleues.	Matthies Rask.
Anno xxv.	Anders Krake by Peter Hack.
Nigels Fysker.	Marten Matthissen.
Clawes Boson cum vxore.	Junghe Jens.
Jachim Groninck cum vxore.	Hindrich Bremsz.
Hinrich Borchars cum vxore Margrete.	Hans Michelson by Clawes Bro- derson.
Laurens mydt Jens Petersen.	
Clawes Schroder cum vxore Agate.	

Dy sint de ghenen de hir vorstoruen sint vte der broderschup vnzer leuen vrouwen des kopmans to Flensborch.

To deme ersten hertoch Ghert, de ghesclaghen wart jn der Hamme, dat em got gnedich sy.	Peter Sture knape.
Her Haghedorne een prester, de dyt lach ersten stichte.	Her Hermen van Mynden prester.
Her Nysse Ywersson ridder.	Her Hinrik Saffe.
Her Johan Scharpenberch.	Her Peter Jacobesson.
Bundy Clawesson knape, dat en got gnedich sy.	Her Johan Hane.
	Her Johan Muzeke.
	Her Broder Marquart vte deme closter, dat en got ghenedich sy.
	Her Tymme Basse.

- Peter Ogson.
 Peter Actorp borghermeyster
 was.
 Hermen van Vmeren.
 Clawes Redentyn.
 Hermen van Ouen, dat en [got]
 gnedich sy.
 Rotghert van Ouen.
 Mattiges vppe der Lucht.
 Brunhorst.
 Clawes Sellyn.
 Gróne Hinrik.
 Egghert Grauerbiter, dat en got
 gnedich sy.
 Egghert Selemyn.
 Henneke Lubbe.
 Johan Niperstorp.
 Hans Distelouwe.
 Henneke Kok.
 Kurt Hake.
 Clawes Álsteker.
 Wiggbert.
 Kalge Jacobesson.
 Clawes Vritze.
 Euert van dem Hamme.
Her Peter Jacopson préster.
 Kopeke Goltsmyt.
 Hinrik van Lubeke.
 Ludeke Lyndouwe cum vxore
 Marine.
 Hans Pape.
 Turd Tordesson.
 Wilhelm van der Linden.
 Ghert Ouerscherer.
 Hennyngh Repsclegher.
 Mekelenborch.
 Hersslefsz.
- Mette Hans Repscleghers hus-
 vrouwe was.
 Jngher Volquar Autesson wif
 was.
 Mette Bertolt Gus wiff was.
 Hans Litsauwe.
 Clawes Aleman.
 Grete Jeppe Hermesson wiff
 was.
 Mester Hermen dat en bússe
 meyster was.
 Klawes Swerder en scipper.
 Jes Vrederkeson, dat en got
 gnedich si.
 Hans van der Lippen.
 Hermen Vpleger, dat em got
 gnedich si.
 Her Jahan van Stenberghe.
 Symmeryk Engheleke Gholt-
 smyts wyf was.
 Ellyne Jens Karlsons wyf was.
 Hermen Kyl, dat en ghot ghne-
 dich sy.
 Botilt Callis.
Ketil Jurykson.
 Matis Kymer.
 Jnge Tordes, de Tort Scroders
 husfruw gewest is.
 Her Erik Dozenrode, dat en got
 gnedich sy.
 Jtem her Hartich Bostede.
 Bertilt Achtorp.
Her Claws Scriuer presbyter.
 Peper.
 Jesse Jull.
Jwer Jul et vxor eius vrowe
 Berthe.

Jons Vedderssone.
 Pawel Dorswen.
 Taleke Kopekens.
 Her Lodewich prester.
Kristine Hennekens.
 Katherine Kornepage.
 Her Hans Nyckelsson.
 Elsebe Albertes.
 Suster Peters.
 Botelt Hermen Schutten wyf.
Marquard Bøze.
 Ingeborch Clawesses.
 Hermen Klüzener.
 Hinrik Rikquartson.
 Mette Peter Smedes husfruw
 west is.
 Botilt Jahan Snellyngs wif west
 is.
 Grete Ouerschers.
 Hans Steenbeke.
 Mattis Peterson.
 Knwt Jenson.
Elyn Remensnyders.
 Yesse Truwelsson.
 Hans Herynk.
Elyn Büllen.
 Bernt Ouerscherer.
Tvke Broderson.
 Lasse Syvertson.
 Jacop Vreze vnde Modder sin
 husfruw was.
 Ghrete Ghümphouwers.
 Jacop Kremer vnde sin husfruw.
 Broder Jünge.
 Bybowe.
 Hinrik Achtorp.
 Katheryne Truwelses.
 Broder Esghy de mynister west
 is in deme ordeñ der rike Daç,
 Sweç et Norwege.
 Jtem frater Nicholaus Ienson
 ghardianus Flensburgensis.
 Elyne Banges.
 Thammes Jenson.
 Ghese Anders Sedelers wyf.
 Torkyl Nyelson.
 Her Heningh Ekstede prester.
 Her Johan Hogedorp prester.
 Marquwart Hinrykson.
 Peter Hinrykson sin broder.
Jep Thomason.
 Wylhades.
 Her Yons Byk prester.
 Cort Tasschemaker.
 Peter Yül.
 Ghunne Hunes.
 Hynryk Yaccopson.
 Clawes Vtrider.
 Ludeke Goltssmyt.
 Hans van deme Hamme.
 Mester Hinryk.
 Volquwart Avtson de cüstús.
 Suster Peters.
 Hermen Ouerkerke.
 Cerstine Hans Cokes wyf.
Magnes Haysone, deme god
 gnedych sy.
Clawes Splijt.
 Hans Kokke.
 Hans Holste.
 Pawl Rosenuelt.
 Hans Ditzowe.
 Jeppe Wis.
 Ekke Wiltson.
 Claws Mødh.
 Claws Butendijk.

- Tile Harnskmaker.
 Tomas Johanson.
 Peter Gildesmit.
 Jacob Krumpen.
 Nisse Bernson.
 Inge Clawisses.
 Hermen Scutten husfruwe.
 Peter Brwns wiff Katherine.
 Hinrik Dao.
 Inge Beckersche.
 Dorethye Tralows.
 Namen Goltsmyt.
 Ghüne Tordes.
 Rixe Vrederiks.
 Clawis Smyter.
 Manny Ketilson.
 Truwils Moltson.
 Her Clawis Wichmañ.
 Rikquart Rikquartson.
 Her Hinrik Rixstorp ritter.
 Her Bortilt Ronouwe ritter.
 Margrete Rudebekes.
 Tydeke Beere.
 Yorden Moller, dat ene got gne-
 dich sy.
Engelke Gholtsmyt.
 Truwels Jensson.
 Jesse Tordesson.
 Jesse Vrese.
 Peter Rutbeke.
 Hans Neghelson, Mette vxor eius.
 Ghermen Etikysson, Else vxor
 eius.
 Kalge Frederkson.
 Heneke Dozenrode.
 Katherina Vpleghers.
 Jeppe Schomaker.
 Hans Bosson.
- Albert Kalgeson.
 Boge Vldesson cum vxore.
 Heningh van deme Haghen cum
 vxore.
 Hermen Kater.
Hinryk Medowe, dat em god
 gnedich sy.
 Hartich Kremer.
 Heyse Goltsmid.
 Glenlige (?).
 Peter Stich.
 Hans Sofson.
 Johan Peterson.
Lucas de Meler.
 Mathias van Remmetze.
 Nisse Bruen cum Kerstinen vxore.
 Ludick Preenson.
 Eggherd Bonsson Borgermeyster.
 Arnd Schroder.
 Peter Oxsson.
 Jesse Karlesson.
 Peter Ghermensson.
 Tymme Nygelsson.
 Anders Hennekesson.
 Peter Thamson, dat em got gne-
 dich sy.
 Hertich Alue, dat em got gne-
 dich sy.
 Jngheborge Lassess vpdeme Holm.
 Radik Polman.
 Jnghe Smits.
 Jesse Petersson, dat em got gne-
 dich sy.
 Clawes Ellersson, dat em got
 gnedich sy.
 Nisse Smadder.
 Peter Jepson.
 Haken Callison.

Henink Kok.
Hune Payeson.
Claues Kok.
Arnd Rode.

Peter Tamson cum vxore Elyn,
dat em god gnedich zy.
Telske Peter Tordson werdynne.
Otte Frende.

75.

Helsingborg, 22. April 1421.

Erklæring af Ridder Pridbern van Podbusch angaaende et Laan, hvormed Dronning Margrete havde forstrakt Biskop Peder af Roeskilde. Hæri nogle Oplysninger om Dronningens sidste Reise til Flensborg.

Original paa Pergament med vedhængende Segl i Gehejme-arkivet i Kjøbenhavn.

JK PRIDBERN van Pudbusch ridder bekenne vnde betughe vor allesweme, de dessen breff seen edder hōren lesen, dat ik dar an vnde ouer weset hebbe, vnde hōrde, dat myn vrouwe konyngynne Margrete, seligher dechnisse, sprak bishop Petere van Roschilde, deme god gnedich sy, dat he scholde myme gnedighen heren koningh Erike dōn vppe Nesbuhouet teyendusent guldene; do claghede sik bishop Peter vnde seyde, dat he er nichten hadde edder dat en den konde; do seyde myn vrouwe koninghynne Margrete vorscre to bishop Petere, dat he des nichten lete, he dede dat jo, se wolde em dar veerdusent guldene to hulpe lenen, vppe dat sik alle ding deste bet vūde, vnde myn here dat ghelt kreghe; des bat my myn vrouwe vorbeñ, dat ik des vordencken scholde, vft erer to kort wurde, dat myn here de koningh vorbeñ jo veerdusent guldene myt bishop Petere jne hadde to hulpe jn Nesbuhouet. Dyt schude dat ik dyt hōrde vnde dar by was to Korsøer, to der tijd do myn here vnde vrouwe vorbeñ dar latest to hope weren, vnde do Vicke van Vitzen vnde ik dar gebracht hadden to er hertich Olrik vnde hertich Wartslaff, vnde vppe de sulue tijd voer myn vrouwe na Sunder Jutland vnde Flenseborgh, dar se do straff. To merer witlicheyte vnde betughnisse so hebbe ik myn jngeseghel vor dessen breff myt witschap laten henghen. Datum Helsingborgh anno dominj millesimo quadringentesimovicesimo-primo profesto beati Georgij martiris.

76.

Femernsund, 23. Maj 1421.

Kong Eriks Tilsvær paa Hertugerne af Slesvigs Klage mod Kongen, overgivet til de af Kongen valgte Voldgiftsmænd, Hertugerne Johan af Meklenborg og Wartslav af Stettin samt Greve Albrecht af Nougard. Heri berøres Flensborgs Pantsættelse og Skjæbne under Stridighederne mellem Danmark og det holstenske Grevehus.

Original paa 5 sammensyede Ark Papir med Kongens, meget beskadigede, Segl i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Forhen trykt i Antislesvigholst. Fragm. XIII. p. 92—109. .

DIT is dat antworde, also hiir na screuen steyt, wedder der Holsten heren tosprake an vns, dar se vns mede beclaghen nw tor tiid, vnde vns nu van vnser schedesheren gheantwordet ys.

To dem ersten, also se scriuen van deme hertuchdome to Sleswiik myt siner tobehoringe, wo dat schole ere vederlike erueleen wesen, dar segge wij nen to, vnde willen dat afweren, als vns to rechte boret, na Denscheme rechte, na seggende vnser schedesheren, dat se newedder leen edder vederlike erue hebben an Sunder Jutlande edder anders wor jn Dennemarken, vnde moghen dat ok myt vnseme Denschen rechte wol openbarliken bewisen, dat jn Dennemarken neen erueleen gheit edder myt rechte ghaen mach to eruelene, noch van konyngen edder heren edder ghestliken personen edder van jummande. Hiir vmme heft en juwelk wol to merkende, wo se muchten edder konden erueleen hebben jn deme rike to Dennemarken. Ok vinde wi openbare an vnseme rechte, dat neen konyng de krone vfte dat rike vormynren mach jerghe mede, edder affhenden edder vorlaten ychtwes, dat to der kronen vnde to deme rike horet, lenck also syne tiit edder des yennen tiit, dem he wes vorlent. Were ouer, dat dat jenigh koning dede, so darff de koning, dede na kumpt, dat myt rechte nicht holden, vnde moet van ede weghe, de he der kronen vnde deme rike deyt, wen he konyng wert, dat wedder to der kronen bringen, dat sus edder wo van der kronen komen were, vnde mach dar myt rechte rechtes to brucken, vnde wes em dar to behoff ys. Hiir vmme so horet dat vorscre Sunder Jutland gode vnde der kronen vnde deme rike to Dennemarken vnde vns myt alleme rechte vnde tobehoringe,

alse dat jn alle synen endescheden belegghen ys; dat moghe wy vnde willen wol bewisen vnde nabringen myt rechte, alse vns to rechte boret, na Denscheme rechte. Vnde weret ok, dat jd crueleen wesen muchte myt rechte, alse id nicht en ys vnde nicht wesen mach, so wete wij wol vnde ys ok wol bewiislich, dat wij dar betere recht to hebben, wen ere vader vfte se, wan id van erues wegghen crueleen wesen scholde, dat doch nicht en ys vnde nicht wesen mach na Denscheme rechte, alse vorscre ys. Ok alse se scriuen, dat wij se scholden vorweldighet vnde vorvnrechtet hebben jn Sunder Jutlande, dar segge wij neen to, wente wij en hebben se dar ane nicht to vorweldighende, dar vmme dat se myt rechte dar nicht ane hebben, men dat horet deme rijke vnde der kronen to Dennemarken vnde vns myt rechte, alse wij auer wol bewisen moghen vnde nabringghen, alse vns to rechte boret, na Denscheme rechte, alse vorscre ys, vnde se hebben dar nicht ane myt rechte. Men de welde, der dar ane scheen ys, de ys vns van en ghescheen vnde schuet vns noch alle daghe, wente se holden vnde besetten vns dat vnse myt vnrechte vore, dar wij godes recht to hebben, alse wij wol bewisen moghen, alse vns to rechte boret, na Denscheme rechte, ouer, alse vorscre ys.

Jtem alse se scriuen vnde schuldighen vns vnde benomen de ghudere, dar wij se scholden ane vorweldighet vnde vorvnrechtet hebben, wo wij scholden greuen Hinrike affghedrunghen hebben myt vnreddeker schuldinge dat Nyehws vnde Vlenseborch, dar antworde wij aldus to, dat wij hadden tosprake to der Holsten heren moder vnde to greuen Hinrike vnde weren rechtes dar vmme van en begherende; vnde vor de sulue tosprake, dar wij rechtes vmme begherende weren, wart vns toghegedhedinget Nyehws vnde Vlenseborgh vnde gheantwordet, dar wij wol bewisinge vpp hebben van en, alse jn openen breuen, vnde hopen, wij moghen der jo to rechte bruken; vnde jo doch dat wij Nyehws vnde Vlenseborgh jn sulkeme schyne kregghen van en, so hadden se dar doch neen recht to edder noch en hebben, alse wij ouer wol bewisen moghen vnde nabringen, wo vns dat to rechte boret, na Denscheme rechte. Ok alse se scriuen, do wij Nyehws vnde Vlenseborgh kregghen, do scholde dar also geghedinget weset hebben, dat wij se vurdere nicht

scholden vorwerren jn Sunder Jutlande, dar segge wij neen to; wij en hebben nerghen je vordeghedinget edder ouergheuen, dat wij dar vmme nicht spreken scholen, vnde dat vorderen, dar wij recht ane synt.

Jtem also se scriuen, wo wij vns dar to scholden vorsecht vnde vorplichtet hebben, ereme vedderen rechtes to pleghende, dar antworde wij aldus to, wij hebben dar jewerlde to vorsecht weset, vnde so synt wij noch, eneme jewelken bedderuen manne rechtes to pleghende; got gheue, dat se ok so dōn wolden vnde enthelden vns dat vnse also vorweldichliken nicht vore, also se dōn.

Jtem also se scriuen, wo wij en dat Nyehws vnde Vlenseborgh myt ghewalt voreentholden, dar antworde wij aldus to, dat wij Nyehws vnde Vlenseborgh kregghen hebben jn alsulkeme schine, also hiir vore jn desser scrift gherort ys, vnde hebben des ghude bewisinge, de wij wol vorebringhen moghen, welke tiit vns des behoff ys, vnde hopen, de suluen bewisinge wol vtweisen scholen, dat se vns de ghewalt myt vnrechte toleggen.

Jtem also se scriuen, wo vnse gnedighe vrouwe koninghynne Margrete zeligher dechnisse scholde ghekoft hebben slote, also Troyeborgh, Schinkelsborgh vnde Grodersbâ, vnde hurede vnde jnman¹ van dem biscope van Sleswijk Swauestede vnde Stubbe, dar antworde wij aldus to, dat wij dat nerne jn vnseme Denschen rechte bescreuen vinden, dat se edder wij nicht kopen vnde huren moghen slote edder land vte gūder van den jennen, de se myt rechte vorkopen edder vorhūren moghen.

Jtem also se scriuen, wo vnse vrouwe de koninghynne vorsecht zeligher dechnisse scholde ghesecht hebben, dat dat en scholde to ghude komen vnde nicht to arghe, dar antworde wij aldus to: men mach vppe se seggen, wat men wil, se ys, dar god se hebben wil, vnde kan dar nū suluen nicht to antworden; men wij hopen vnde weten vor war, er moghe niemand myt rechte toleggen, men dat se beyde ere wort helt vnde ere dāt dede, also ener bedderuen vorstynnen vnde vrouwen borde to donde.

Jtem also² scriuen vmme Tundern, dat dat vnser vrouwen vorbeñ scholde gheantwordet wesen vppe louen, dar antworde

¹ Læs: *innam.* — ² Læs: *alse se.*

wij aldus to, dat Tundern wart er gheantwordet van der Holsten heren moder vor een pand, alsoe vor x^m mark, de se rede wtgaff vnde betalede, vnde wij vnde se doch nicht bruken mosten des suluen slotes vnde voghedye, alsoe se dat vor en pand entphanghen hadde; men wij synt des entweldighet vnde de Holsten heren hebbent vns affghewunnen vnde ghenomen, vnde hopen to rechte, se synt plichtich vns dat sulue slot vnde voghedye wedder to antwoordende jn vnse were bette to rechte, vnde den schaden wedder to richtende, de se vns ghedan hebben, vnde wij vnde de vnsen dar ouer gheleden hebben, dede ghrot ys, alsoe wol bewislik mach wesen.

Item alsoe se schriuen vmme Sildt vnde Føør, dat wij en myt welde vnde vnrechte scholden vore enthouden, dar segge wij neen to, wente se en hebben dat myt rechte nicht ane; men wi hebben Sild vnde Føør myt rechte, vnde wes wij jn deme hertichdome hebben, vnde horet gode vnde deme rike vnde der kronen to Dennemarken vnde vns to, alsoe wij ouer wol bewisen vnde nabringhen moghen, alsoe vns to boret, na Denscheme rechte.

Item alsoe se schriuen vmme Openraa, wo dat ere erue wesen scholde, dar segge wij neen to, se hebben dar altes nen erue ane; vnde alsoe se schriuen, wo vnse vrouwe vorbeñ seligher dechnisse scholdet myt vnrechte jn ere were ghenomen hebben, dar antworde wij so to: se kreggh dat myt ja vnde willen der hertoghynnen, de jt do jn der were hadde, vnde gaff dar ere ghelt vnde ere gud vore; daromme heft alle man wol to merkende, myt welker warheyt se er dat ouerschriuen vnde seggen, dat se jt myt vnrechte schole nomen hebben, vnde js nicht dat se er dar ane ouerschriuen, wente Openraa horet myt rechte der kronen van Dennemarken vnde vns, alsoe wij ouer myt rechte wol bewisen vnde nabringhen moghen, alsoe vns to rechte boret, na Denscheme rechte.

Item alsoe se schriuen vnde vns schuldigen vmme dat slot Traneker vnde Langeland vnde Schelschør, wo dat to deme hertichdome horen scholde, des hope wij vnde weten vorwaar, dat wij jt myt en nicht wt to richtende hebben, wer jt to Sunder Jutlande horet edder nicht, hirumme dat se noch jn Sunder Jutlande, noch jn Langelande, Traneker edder Schelschøør

nichtes nicht myt rechte hebben, wente Sunder Jutland vnde Langeland, Traneker vnde wat dat ys, dat horet gode vnde der kronen to Dennemarken vnde vns myt rechte to, vnde willen dat ouer myt rechte wol bewisen vnde nabringhen, also vns to rechte boret, na Denscheme rechte.

Jtem also se schriuen, wo wij vns scholden vnderwunden hebben Hadersleff slod vnde stad bynnen vredes, dar antworde wij aldus to, se en hebben nichtes nicht in Hadersleue, noch jn slote noch jn der stad, myt rechte, vnde wij hebben dat myt rechte wunnen vnde jn vnse were kregghen, also wol bewislik ys van den jennen, de jt jn der were hadden, vnde ys godes vnde der kronen vnde vnse, vnde nemand heft dar beter recht to, wen wij, dat wij wol bewisen moghen, also vns to rechte boret, na Denscheme rechte; dar vmme schriuen se jt vns to vnrechte ouer, dat wij jt jemande nomen hebben.

Jtem also se schriuen, do wij dat Nyehûs jn vnse were kregghen, dar na scholde vns greue Hinrik to hebben sproken vnde ghemant hebben vmme schaden, de em scholde geschen wesen van jnwonren der rike, den wij em scholden wedderlecht hebben, vnde he vns de losinge kûndighede vppe dat Nyehus, do scholde wij em entsecht hebben, dar antworde wij aldus to, dat wij hebben greuen Hinrike nee jenighen schaden secht wedder to leggende, vnde weten ok nenen schaden, des wij em edder en plichtich synt wedder to leggende; sânder wij weten wol, vns wart entsecht vnde wart affghewunnen land vnde slot, also Swauestede, vnde nomen vnde rouet all vnvntsecht en gantz herde wuste, also Husbø herde; dar na kwam vns eres vedderen vnde erer menen manschop entseggebref; heft jemand entseggebreue van vns, de mach se vorebringhen, dat wij dar denne to antworten.

Jtem also se schriuen van den viif jaar vrede, bynnen deme de bergh to Vlenseborgh gebuwet were, vnde wo en scholde to rechte vûnden wesen, dat men den bergh breken scholden, dat is vns vnwitlik, dat vns dat je myt rechte tovunden ys, vnde hopen, id en hebbe vns ok nen reddelik man myt rechte to vyndende, dat wij dat vnse vnde dat wij jn vnse weren hebben nicht buwen moghen, wor wij willen vnde moghen; vnde wij weten woll, dat bynnen den suluen viif jar vrede, dar se aff

schriuen, wart vns Flenseborgh affvorraden vnde affghewunnen, dat vns jo bynnen deme suluen vorwissenden vrede schûde, also bynnen den suluen viff jaren, dar der kronen vnde deme rijke, vns vnde den vnsen grøtter schade aff entstund vnde leden, dat wol bewijslik is, wen alle de schade is, dar se vns mede beclaghē, wo vnmogheliken vnde ghrot se eren schaden myt vnredelicheyt ok gherekenen vnde vorluden laten; sunder allen anderen schaden de beyde vore vnde na geschen ys, de wol bewislik ys, vnde wi wol vorebringhen moghen, also gheroret ys jn desser suluen schrift.

Jtem also se schriuen, wo wij in eren landen scholden ghebuwet hebben Koningesbergh, Vredeborgh, Lundaa en to grote me schaden, dar antworde wij aldus to, dat wij hebben jn eren landen altes nicht ghebuwet; men hebbe wij wes ghebuwet, dat hebbe wij buwet vp dat vnse, dat ghode vnde deme rijke vnde der kronen to Dennemarken vnde vns hōret, dat wij ouerbevisen vnde nabringhen moghen, also vns to rechte bōret, na Denscheme rechte.

Jtem also se schriuen van eme vrede, dar de sendeboden der menen Hensestede scholden en vōrghelouet hebben, vnde bynnen deme vrede wo wij dat land to Oldenborgh scholden ghebrant vnde gherouet vnde lude doet geslaghen hebben, hijr antworde wij aldus to, dat sendeboden der stede weren by vns to Roschilde vnde bearbeydeden by vns, dat wij myt den Holsten heren enen vrede wolden liden vnde hebben to twen jaren jn aller wise jn beyden siden to holdende, also de schrift vtwiset, de vppe den suluen vrede ghemaket ys, dar wij do myt en ane seten, ok seyden vns mede de sendeboden der stede, wo dat vele gudes jnbringhen mochte, dat wij deme also deden, wente se deste vterliker arbeyden wolden, also se seyden, dat vns recht wedderuaren mochte van den Holsten heren; vnde de sulue vrede scholde stān vnde holden werden jn aller wijs, also de scrift vppe den vrede, dar wij do myt en ane seten, vtwise; vnde to der suluen tiid sete wij jn vrede myt den Holsten heren bette to deme neghest volghende sunte Michaelis daghe, also dar ene scrift ouer ghemaket was, de dat noch wol vtwiset. Do antwordede wij der sendeboden der stede, de do by vns weren, wij wolden den vrede gherne so lange liden, also se dat

do an vns brachten, vmme godes vnde vmme ere willen, vnde vppe dat, dat vns recht vedderuaren mochte van den Holsten heren, vnde seyden en, wij wolden den vrede wol holden, wo se dat so makeden, dat he vns wol gheholden wurde; dar se vns do vpp antwordeden, se en haddent van den Holsten heren ghehort, vnde were en enkede ghesecht, de Holsten heren wolden den suluen vrede wol holden, vnde dat dat de stede so bearbeyden wolden, dat wij des wol louen mochten; des sede wij en, dat wij dat gherne so holden wolden, wo dat vns so holden wurde. Dar na jn den suluen deghedingen wunnen se vns aff dat slot Swauestede, dat her Erik Krumedike vnse råd vnde man mede jn den weren hadde, vnde buweden een nye slot to Ekelenuorde, dat doch de scrift vnde breff des vredes vorbeñ, dar wij do myt en ane seten, do de stede by vns weren, dar de scrift ouer maket was, also vorscheyt, jneholt, dat men nicht buwen vfte bevesten scholde bynnen dem vrede de stede edder slote, dede broken edder vorwüstet weren. Ok entweldigheden se vns de Vreseschen herde bynnen den suluen deghedingen, also Beltringeherde, Pulwermungherde, Wirkinherde vnde meer, des vele to nomende were. Ok behelden se deme bischope van Sleswijk sin gud vore, dat he hadde ouer deme Slie, wo doch wol bedeghedinget was, dat en islik des synen bruken scholde de tiid des vredes. Ok behelden se heren Erik Krummedike dat sin vore, dat he hadde jn Sündergursherde, vnde ok dat Jwer Jwl hadde jn deme suluen herde, vnde heren Otte vamme Knope, dat he hadde jn Norregúrsherde, jtem Hinrik Sturen, Mathias Gårs, Otten Snaffs, Splyjt Eygesson, Esge Thomesson, wat de hadden jn der voghedye to Tundern. Vnde ok wart vns vnse busse hemeliken ghenomen, des nemand bekant was, de nũ jn der Holsten heren were ys; wor man dat voreholden wil vordeuerye edder roff, welk er dat wesen schal, dat heft men wol to merkende. Do vns dyt aldus weddervuer, do beclaghede wij vns des wedder de stede, vnde manden se dar vmme, dat vns dyt gescheen were. Des quemen se to ener tiid by vns, vnde seden vns, do wij en dar vmme tospreken, se en hadden vns vor nenen vrede louet, men se hadden enen vrede ghedeghedinget vnde tusschen vns an beyder siid gesproken, vnde wolde wij jt van en hebben, se wolden dar gherne vmme varen vnde ar-

beyden, dat vns dar liik vmme weddervore. Do bede wij se, dat se dar vmme arbeijden wolden; also se ok deden vnde toghen dar vmme to Sleswiik. Dar sande wij de vnsen ok vmme bette to Flēnsēborgh, vnde en deel to en vortan jn to Sleswijk vnde weren van vnser wegghen begherende, dat vns dar reddelicheyte vmme mochte wedderuaren hebben, vnde boden ok vul to donde van vnser wegghen, vft men vns wes toseggende hadde van der suluen deghedinge wegghen; dat vns doch nicht helpen konde, wente wij konden dar der sendeboden der stede edder nemandes to neten, dat vns jenighe reddelicheyte dar vmme wedderuaren mochte van der vorsecē deghedinge wegghen. Wes dar schūde jn deme lande to Oldenborgh, dat ys dar vmme scheen, dat vns nene deghedinge ghehouden wurden, also vorsecē ys, vnde hopen to rechte, vns dar nene vredebrake ane dan hebben wedder en, wente wij hadden den Holsten to der tiid nenen vrede secht.

Jtem also se scriuen vmme Vemeren, dat wij en ere land scholden hebben vorderuet myt vncristliker dāt, de wij vnde de vnsen beyde an vrouwen, juncvrouwen vnde mannen gestlik vnde werlik scholden beghaen hebben, so dat wij scholden godes licham suluen nicht gheschonēt hebben, vnde scholden den vt syner hūsingē schūdden vnde wedder de erde treden laten, vnde vrouwen vnde juncvrouwen scholden schendet, vneret, ghehouet vnde noettogghen hebben laten, vnde scholden de vangen, den wij vor liiff vnde sund ghesecht hadden, ghemordet hebben laten, vnde vele meer andere vncristlike vnde vnmynschlike zake beghan hebben, dat eneme heydenen vorsten vntemelik were an cristenen luden to donde; hiir antworde wij aldus to: vor dat erste, also se scriuen, dat wij en Vemeren scholden affghewunnen vnde vore vorderuet hebben: se hebben an Vemeren nicht, vnde horet en nicht to, men jt horet gode vnde der cronen to Dennemarken vnde vns, dat wij wol bewisen vnde nabringghen moghen, also wij van rechte wegghen scholen, na Denscheme rechte; ok wiset greuen Alffues open breff clarliken wt, wo he dat vorbeñ land Vemeren van konyng Woldemar vnde van deme Rijke to Dennemarken hadde, vnde wo he dar by dede, dat ys ok witlike noch; vnde dar vmme so mene wij, dat wij en dar nictes vmme pleghe synt, dat wij an deme

vnsen dan hebben, vnde hebben dar nemande vmme to antwordende, wen vnseme heren gode. Ok also se scriuen van der vncristliken daet vnde van der vndoghet, de wij scholden beghan hebben wedder godes licham vnde an vrouwen vnde mannen, also se scriuen, des mene wij, we en ghud cristen ys, dat bekent god best, wente dat vynd sich doch wol jn der warde; ane dyt wete wij wol, we arme lude dar to bringhet, dat se vorraden scholen, vnde we se dar to gheherdet, dat se dar jnne stande scholen blyuen, bette dat se dar liiff, gud vnde ere ouer vorlesen moten, also vnse oem ghedan heft by den suluen armen luden vppe Vemerer; de ys ere rechte vorreder vnde moet ere vorreder blyuen; vnde dat steyt em nummermer aff to dellighende noch vor ghode noch vor der werlt, wente he mûd ere liiff, ere gud vnde ere sele vor ghode beteren; daromme schriuen vnde seggen se jt vns ouer to grotem vnrechte, wente wij weten vorwar vns dar so vnschuldich ane, dat wij myt rechte beyde schriuen vnde seggen moghen, dat alle de jenne, de vns dyt ouerseggen edder ouerschreuen hebben, edder noch seggen, ouerschriuen vfte toleggen, vnde jn rûne edder jn rade edder dade mede weset hebben, dat id vns ouerschreuen edder secht ys, edder secht edder schreuen wert, dat se jt vns ouerlegghen also snode, erlose schelke, wente vns neen bedderue man myt rechte ouerseggen edder bewisen mach, dat myt vnsem willen, hete edder vulborde sulkes wes, also vorscre ys, geschen sy, vnde schal, vft god wil, alsulke vndaat edde nene by vns bevunden werden. Schal dar vndoghet ghevunden werden, de schal by en vnde by eren olderen ghevunden werden vnde nicht by vns, wente wij menen, wij moghen wol bewisen, dat ere olderen slote vnde land vppe louen entphangen hebben wedder to antwordende, also de bewisinge wol wtwiset, de dar ouer ys, de se noch huten jn den dagh jn eren weren hebben vnde men en edder eren olderen noch nemande affmanen konde bette to her, dat se dar vmme doen vnde liden wolden, also en to eren vnde to rechte bõrede. Ok do wij witlik allen bedderuen luden, dat vns schrifte worden synt, dar vnse gnedighe vrouwe, konynghyne Margrete, seligher dechnisse, vnde wij zwarliken ane bedichtet vnde besunghen synt, dat vns doch geschen ys wedder god vnde wedder recht, dat wij vorluden leten to Vlenseborgh,

do vnse oem van Holsten dar by vns was, also dat vns dat geschen were van em vnde van den synen jn deme lande to Holsten, dar he doch do syne vnschult hoghe sede, also dat he dar rades vnde dades vnde alles arghes ane vnschuldich were, vnde were em leet van alleme herten, dat jt geschen were, vnde were ok nicht van den synen geschen, dat he voruaren konde. Nu heft alle man wol to merkende, wo war syne vntschuldeghinge ys wedder dat gedichte vnde sanck, wente dat gedichte ys euen van deme suluen synne, also he vns nû jn syner tosprake tolecht vnde schuldighet vmme de vncristlike daet, de wij an Vemerem, also he schrift, scholden beghân hebben, dat he vns doch myt ghrotome vnrechte vnde vnwarheyte tolecht, also vore gheroret ys; also ys ok dat gedichte beyde vnser gnedighen vrouwen vorbeñ vnde vns tolecht vnde ouergedicht, beyde myt rade vnde myt der daed, myt grotome vnrechte, also wol en jewelik man dirkennen mach jn der openbaringe syner schrift, dat he en anhoff ok en medeweter ys des suluen gedichtes; vnde dat gedichte mede jneholt mank anderen worden, wo de mellik scholde beschoren wesen vnde de vos jn deme krude; ok wete wij wol vorwar, hadde he rechte bedacht, dat to der eren vnde woldaet hôret, he hadde vnser gnedighen vrouwen vnde vns wol vnbesunghen vnde vnbedichtet laten; hadde he sik des ok beleret vnde bevragnet myt synem wisen rade, also myt heren Schacken vnde heren Laurenses Hesten vnde myt Dyderik Blomen vnde myt meer bedderuen luden jn Sunder Jutlande, se en hadden em des nicht geraden, dat he vnse gnedighe vrouwen vorbeñ vnde vns so lasterliken hadde bedichtet vnde besinghen laten, wente se se alle wol bekanden, vnde nen bedderue man kan edder mach er anders myt rechte ouerseghen vfte toleggen, men dat se beyde leuede vnde starff also ene erlike bedderue fustynne; des gheliik hope wij ok to ghode, dat wij hebben vnse leuent bette to her togebracht vnde willent, vft god wil, so vort an tobringhen myt godes hulpe, also lange vns god hijr laten wil; ok leueden vnse vader vnde moder vnde vorstoruen also, dat dar nene beschorene mellik mede was vfte jenich vos in deme krude van erer edder vnser wegghen; js sulkes wes, dar mach he sik suluen by bedencken vnde vns nicht toleggen. Hijrumme so bidde

wij jw, jrluchtighen heren vnde vorsten, vnser beyder schedesheren, vnde alle bedderue lûde, dat gij vnser oem van Holsten dar ane vnderwisen, dat he desser vorserç vndaet, de he vns togelecht heft, vnde gedichtes vore gherôret, des wij em tighen, dat he raed, daet vnde medewetent gehat heft, dat he des myt vns to rechte kome, welk, alse de vndoghet, de he vns hijr nû ouerschrift, vns doch jn sûnderliker velicheyt gescheen ys, de de heren syne schedeslûde vnde de van der stede weghe, de nû hir synt, vnser schedesheren vnde den vnser gesecht hebben. Deyt he des nicht, so wille wij ouer em claghen heren, steden vnde allen bedderuen luden, dat he vnser gnedighen vrouwen vnde vns desse vorserç vndoghet vnde gedichte tolecht vnde ouergedichtet heft wedder ere vnde wedder recht, alse neen bedderue man, vnde moten ok denne seggen vnde vnderwisen, dat wij node deden.

Jtem alse se schriuen vmme den koperbergh, wo jt ere pand wesen scholde, dat ys vns vnwtlik; hebben se jenighe bewisinge dar vpp, dat se de vorebringen; so moghe wij dar to antworden; des ghelijk vmme Gotlande.

Jtem alse se schriuen vmme koningh Cristoffere, wo he scholde greuen Johanne schuldich hebben wesen twyntichdusent lodighe mark, dar antworde wij aldus to, dat wij weten wol vorwar vnde myt rechte nabringen moghen, dat de suluc koningh Cristoffer antwordede greuen Johanne Dennemarken, alle slote, stede vnde land to truer hant vppe louen, vnde do he de wedder hebben wolde vnde van em esschede, do leet he ene dôden vnde doet rôkeren jn eme huse, dar he ene jnne belecht hadde, to Saskôpinge beleggen jn Lalande; so behelt he vortan dat gantze koninghrike; wo he em denne so vele mochte schuldich wesen alse xx^m lodighe mark, vnde wo wol he en de plichtich were to betalende, dat heft men wol to merkende.

Jtem alse se schriuen van koningh Erike vnde konyng Magnus, de eren olderen scholden hebben schuldich wesen, dar antworde wij aldus to, we en dar myt rechte heft to to antwordende, deme moghe se dar vmme tospreken; des synt wij nicht, alse wij menen.

Jtem alse se schriuen van vredebrake, van roue vnde brande, nemende edder sulker schuldige, wes des js, alse ere schrift

inneholt jn erer tosprake, vnde wes vnser een deme anderen vmme sulkes wes to to seggende heft, hebbe wij alrede vorantwordet vnde gherøret jn vnser tosprake, de wij vnser schedesheren gheantwordet hebben, dede jnne holt mank anderen artikelen, dat vns dat reddelikest vnde rechtst düncket, dat men vns erst vorsche de vmme dat, dar vnse maninghe, schelinge, krich vnde vnwille aff entstan ys vnde aff zaket; doch dat en islik, beyde se vnde wij, vnvorsumet blyue jn sulker tosprake, de vnser een to deme anderen heft van vredes wegghen, roues, brandes, nemendes, walt, vnrechtes vnde wes alsulkes tusschen vns ys, dat men vns jo vnder ennighes myt rechte ok dar vmme vorsche de; düncket ouer vnser schedesheren, dat dyt vorschere voreghan schal vns vmme to vorschede, so wolde wij gherne vorebringen vnse tosaghe vnde schuldunge vmme sulkes wes, also hiir vore gherørt ys, vnde so wille wij noch don, vnde willent dar vmme ghan laten, also jt to rechte boret, welkere schuldunge ere edder vnse voreghan schal; des vnser schedesheren düncket vnde vor recht seggen na Denscheme rechte, dat wille wij so holden.

Jtem also wij an erer tosprake vornemen vnde vynden van older schuldunge, dede ouer veftich jaren edder lx edder c schen synt, dar en hadde wij nichte dacht vore to bringhende edder vorluden to latende, dat van so langer tiid gescheen ys, hadde wy jt jn erer tosprake vnde scrift nicht ghevonden, vnde wolden nicht vorebracht hebben meer also vppghestan vnde scheen ys jn desseme kriche bynnen korten jaren, de nu nulekest tusschen vns ghescheen ys; ouer nu se it van sulker langen tiid vppheuen, so werde wi ok vorenemende vnde vorebringende de vndoghet vnde vorrenisse, de ere voruaren greue Johan beglink an koningh Cristoffer, also vor jn desser suluen scrift gherørt ys, vnde den schaden to achtende, de deme rike vnde der kronen dar aff entstund, vnde wo greue Ghert ere ouerolderuader vnde greue Hinric ere olderuader, vnde greue Clawes ere veddere dicke vnde to velen tijden toghen jn jn Dennemarken myt walt vnde macht vnde roueden vnde branden vnde welde vnde walt deden, also jt noch wol openbar schin ys jn Nort Jutlande, des en ghrot dell dar aff noch wuste licht, des wij jo hopen, dat wij dar wandel vnde beteringe eyghen vore to hebbende, bet

wen se vmme den schaden, dar se vns vmme schuldighen; wente were de schade noch altomale scheen, alse se schriuen, so røret he doch mestedeel vnse borghere vnde de vnse an; dar vmme hebbe wij den Holsten heren myt rechte dar nicht vp to antwordende.

Desse vorscr̄e artikeler vnde stücke antworde wij vnse schedesheren alse hertich Johanne van Mekelenborgh, hertich Wartzslaff van Stettin vnde ghereuen Albrechte van Nougarden vor en antworde wedder der Holsten heren tosprake, de vns nũ tor tiid jn scriften gheantwordet wart, vns myt rechte to vorschedende, alse sik dat to rechte bort, na bescreueneme Denschen rechte, na ansprake vnde antworde. Doch beholde wi vns vnvorscreuen vnde vnvorspraken antworde to hebbende vnde bewisinge vnde rechtes to brukende wedder der Holsten heren to saghe edder bewisinge, de se vorebringhen willen, edder myt rechte vorebringende werden wedder vnse tosprake, de vnse schedesheren gheantwordet ys, vnde wor vnde wanne vns des behoff ys, yft dar ichtwes vorlũd were edder wurde, dar vns antwordes vnde bewisinge vnde vurdere tosprake vmme to behoff were; ok vns vnvorsumet to wesende vore to bringhende vnde to achtende vredebrake, schaden, brand, roff, des der kronen vnde vns vnde den vnse van en vnde eren olderen vnde voraeren vnde den eren gescheen ys; vnde vft vorebracht wurde van den Holsten heren van besittinge yfte van hebbender were wedder vnse tosprake, dat wille wi affveren vnde bewisen, als vns to rechte boret, na Denscheme rechte, dat se noch recht edder rowlike besittinge hebben yfte hebbende were, wente de besittinge vnde dat hebbent, dat se dar ane beseten vnde hat hebben, dat hebben se van ambeghin weldeliken vnde vnredeliken beseten, alse se jo ton huden jmme daghe don, also dat landen vnde lũden wol witlik ys, dat se jt ny rowliken beseten hebben; dat sulue wy wol bewisen vnde nabringhen moghen na Denschem rechte, alse vns dat to rechte boret.

Jrluchtighen, hochgeboren forsten vnde heren, vnse schedesheren vorbeñ, alle desse vorscr̄e stücke vnde artikeler sament vnde ens juwelken artikels besundern sint wi ghebleuen vnde bliuen by jw na rechteme De(n)schen bescreueñ rechte to vorschedende, vnde bidden van jw, dat gij juwe scheidung, de gij

dar vpp vorscheden myt dem rechte, vns wedder gheuen bescreuen vnde besegelt, so wi vnse tosprake an jw gebracht hebben vnde bringen an desse scriffte besegelt vnder vnse secret gedrucket an desse scriffte, de gescreuen ys jn deme Vemersund na godes bord verteynhundert jaar, dar na jn deme een vnde twyntighesten jare, des vridaghes na des hilghen lichames daghe. Desse yeghenuardighe scrift heft by viiff arkens papiirs vnde veer nede, *vppe juwelke naat js ghedrucket vnser kenzelers signet*¹, vnde js twyerleye hande scriffte.

Udenpaa med en samtidig Haand:

Des koninges antwerde teghen vnser heren tosprake.

77.

28. Mai 1421.

Kjendelse af de af Hertugerne af Slesvig, Henrik, Adolf og Gerhard, valgte Voldgiftsmænd, Hertug Bernhard af Brunsvig, Hertug Erik af Saksen og Grev Adolf af Holsten, i deres Stridigheder med Kong Erik angaaende Sønderjylland, blandt andet om Pantsættelsen af Flensborg og Befæstningen af Bjerget ved Flensborg.

Original paa Papir med Mærke af 3 nedenunder paatrykte Segl i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Forhen trykt i Noodt, Beyträge etc. II. p. 429—433. Antislesvigholst. Fragm. XIV. p. 38—43.

NA SCHULDEN vnde tosprake Hinrikes, Alues vnde Gherdes, hertoghen to Sleswiik vnde greuen to Holsten etc, so de scriuen teghen den hochgheborn ffursten heren Erike, koninghe to Denemarken etc, vmme dat hertichdom to Sleswiik mid siner tobehoringhe, vnde na des ergenanten koninghes antworde, so dat in scriften bracht is, also an ghekorne schedesheren, an vns Bernde to Brunswiik vnde to Luneborch hertighen, Erike to Sassen, Engern vnde to Westualen hertoghen, vnde Alue to Holsten,

¹ Disse Ord ere i Originalen overstregede, ligesom heller ikke Kantsleren har forsegleet den paa den angivne Maade.

Stormeren vnde to Schowenborch greuen, myt mannichvolden worden, de dat antworde jneholt, enteghen lantvitlike warheit, so de hertighen spreken, so men wol weten moghe, dat dat hertichdom to Judlande mid sinen endescheden, dar Gottorpe jnne belegghen is, vnde Vlensborch, dat Nigēhus, vnde alle slote, stede, land vnde lude mid allen tobehoringhen an deme suluen hertichdome belegghen, Glambeke vnde dat land to Vemeren mit allem rechte vnde tobehoringhe van langhen jaren here, en bouen jar vnde dach, vnde dach vnde jar, de Holsten heren in eren rechten brukeden hebbenden weren ghehad hebben, also vor ere erueleen, so de hertighen scriuen, dar wi vore recht vpp ghescheden hebben, vppe des koninghes ansprake vnde der hertighen vnde der Holsten heren antworde, so wi rechters nicht en weten, vmme der were langhe besittinghe willen, so spreken wi auer vor recht aldus: kunnen de hertoghen betughen vnde bewisen ere leen vnde were, so hir na bescreuen steit, ere leen mid eres enes hand, vnde de were sulff souende vnbesprokener lude an ereme rechten ouer de hilghen, alse recht is, edder mid ligghenden orkunden, alse mid openen bezeghelden breuen, so sind zee eres lenes vnde were negher tobeholdene, wen de koningh edder iemend een dat affzegghen moghe, edder en buten dem rechte zee des entweren moghe, wente dat ghemene bescreuenen recht vthwiset in deme anderen boke an dem xxiiij cappittele aldus: men schal nemende vth sinen weren wisen van gherichtes haluen, al sy he dar mid vnrechte jnghekomen, men breke em de were mid rechter claghe, dar he suluen ieghenwardich sij etc; desses so vorbenoñ is, vnde wes de koningh edder de syne den ergenanten hertighen edder eren vndersaten en buten dem rechten vnde mid ghewalt entweret hebben, dat schullen se van rechtens wegghen cen jn ere brukende hebbende were wedder antworten leddich vnde loes mid bōte vnde alle vredebrake vorbūten na vredebrakes rechte, vnde vurderen schaden mid ghulde vnde rechte richten vnde wedderdōn. Vortmer vmme Vlensborch vnde dat Nigēhus vnde wes to deme hertichdome vorscrē hort, dat deme koninghe vorpendet is jn breuen, dar he breue entegghen gheuen heft, wol dat de koningh scrift, he hebbe dat an deme schine to siik ghekregghen, dat id gode vnde der cronen vnde dem rīke to Dennemarken vnde em

schule tohoren, vnde id neen koningh vorlenen moghe etc; dar vpp spreke wi vor recht: wat de koningh des in pendesschen weren heft, des en moghe hee also van rechtes weggen siik nicht beholden vurder wan in pandeswise; sind ok dar breue ouer gheuen deme koninghe, vnde heft he dar vpp wedder breue gheuen, de schal men an beiden siiden holden, so de breue vthwisen, wente dat recht wil, dat de l uer schulle vmbdroghen bliuen. Vnde also de hertighen scriuen, dat bedeghedinghet were twisschen dem koninghe vnde eren vedderen greuen Hinrike vnde een, wan men dem koninghe de deghedinghe vultoghen hadde vnde vornoghet, also men dede mit Vlensborch vnde Nigehuse vmme sine schuldighe, dat he denne greuen Hinrike vnde een van stund wolde antworden vnde doen vmme eren schaden, so uele also he van rechte plichtich were, vnde een vnde eren vndersaten ok neen ghedreng noch ghewold vurder doen scholde an deme hertichdome to Judlande etc; hir vpp spreke wi vor recht: kunnen de hertighen de deghedinghe bewisen mid de dinghesluden, de dar an vnde ouer wesen hebben, vnde sind een de deghedinghe nicht gheholden vnde ere schade nicht wedderlecht vnde vorghulden, so schal men een noch de deghedinghe holden vnde eren schaden, de landwitlik is, vorb ten mid ghulde vnde mid rechte. So de hertighen ok scriuen, wo bedeghedinghet vnde gherichtet sy, dat men den berch, bouen Vlensborch buwet was, breken scholde; dar de koningh doch enteghen scrift, jd si em vnwitlik etc, so sin antworde vthwiset, vnde de hertighen des bezeghelde breue hebben, de hertich Olriik van Stargarde, de do an der koninghynnen rade vnde deghedinghe was, bezeghelet heft to bekantnisse, dat he dat vor recht ghevunden hebbe, dat men den berch breken scholde etc; hir vpp spreke wi vor recht: wes ze mid des erghenanten hertighen Olrikes breue bewisen konen, dat he vor recht ghescheden hebbe, js des nicht gescheen, so schal men dem van rechtes weggen noch also doen; vnde is dar ienich schade aff gescheen den hertighen, edder hebben ze des schaden, de bewislik is, des dat de berch nicht ghebroken wort, des sij de koningh plichtich to gheldende mid ghulde vnde mid rechte. So de hertighen vort scriuen vmme den koperberch, de een vorpendet sij, dar een jarlike rente na steit teyn dusend mark lodighes suluers, vnde

vmme Godlande, dat een vorpendet sij jn openen bezegheleden breuen, vnde koningh Cristoffer een schuldich bleuen sij twintich dusent lodighe mark, jtem koningh Eriik van Sweden dredusent mark suluers, jtem koningh Magnus vnde koningh Hake van Sweden vnde van Norweghen hundert lodighe mark suluers Kolnesscher wicht, des ze allent opene bezeghelde breue hebben, alsoe ze zegghen, vnde hopen des, dat men een de breue holden schole na ereme jnholde, so ze vthwiset, edder entleddeghen de mid rechte; hir vpp spreke wi vor recht: opene bezeghelde breue schal men holden, so ze jnneholden, ane men kone ze mid rechte entleddeghen. So ok de hertighen scriuen vmme de bede an Vreslande, de de koninghynne leet vpboren, de een doch scholde de helfte to gude komen, de siik leep wol vppe achte hundert pund Enghelssche, vthghenomen Eyderstede, des zee een ere helfte vor enthelt vnde noch vor enthouden werd, also dat wol bewislik is; dar de koningh teghen antwoordet, de koninghynne sij dar ze god hebben wil etc; hir vpp schede wi vor recht: wes de koninghynne also vorbeholden hebbe, dat schullen ere nakomelinghe alsoe de koningh den hertighen betalen vnde weddergheuen. Jtem so de hertighen screuen hebben in erer tosprake vnde schuldighe vmme benomeliken schaden, de een vnde den eren gescheen is van deme koninghe vnde den sinen, de mannichuolt is benomet in der tosprake, wo vnde wemen de gescheen is, dat de koningh an sineme antworde vorswicht vnde mid rechteme antworde nicht vorantwordet en heft; dar spreke wi vpp vor recht: wes de koningh mid rechtem antworde nicht vorantwordet heft to benomtliken schulden, de schulde schal he vorghelden mid rechte. Dat wi schedesheren vorbeñ rechtens nicht en weten na den vorscrē tosprake vnde schuldighe, dat betughe wij mid vnsen jnghezeghelen ghedrucket beneden vpp desse scriff, de screuen is na godes bord veerteinhundert jar, dar na jn dem een vnde twintighesten jare, des mydwekens na des hilghen lichames daghe.

Femernsund, 30. Maj 1421.

Kjendelse i samme Sag af de af Kong Erik valgte Voldgiftsmænd, Hertug Johan af Meklenborg, Hertug Wartslav af Stettin og Grev Albrecht af Nougard. Heri berøres, ligesom i det foregaaende Dokument, Pantsættelsen af Flensborg og Befæstningen af Bjerget derved.

Original paa Papir, 7 sammensyede Ark med et Segl paa hver af de 6 Sømme og med 3 nedenunder paatrykte Segl, i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Forhen trykt i Antislesvigholst. Fragm. XIV. p. 43—66.

JN DEN NAMEN godes Amen. Dit is dat vns hertoch Johan to Meklenborch, hertoch Warslof van Stettin vnde greuen Albrecht van Nougarden, gekornen schedesheren des dorchluchtigesten fursten, heren Erikes, der ryke Dennemarken, Sweden, Norwegen etc. konynghes, recht dunket, vnde wy vor recht segget, alzo hir na gescreuen steyt, na ansprake des zuluen heren konynghes, vnde na antwerde der hochghebornen vorsten, heren Hinrikes, Alffues, Gherdes, broderen, greuen to Holsten etc., alzo vor vns in schriften ghebracht is vmme erer beyder schelynghe, de se vnderlank hebben.

To deme ersten, alzo wy vinden in des vorbeñ heren konynghes tosprake, wo de Holsten heren vorbeñ em vore entholden dat syn vnde dat der kronen vnde deme ryken to Dennemarken tohort, dat he myd rechte wol bewisen mach, alzo em to rechte bort, na Denschem rechte, alzo is Gottorp vnde wes de Holsten heren hebben in erer were in Sänder Jutlande myd welde vnde myd vnrechte, alze he menet. Hebben se ouer jenige bewisinghe dar vp, de vorbracht werden, der se to rechte neten moghen wedder em vnde sin antwerde vnde bewisinge, de he dar entyeghen bryngende wert, na Densschem rechte, dat se des in beyden sijden neten vnde entghelden, alzo recht is, na Denschem rechte, na seggende erer schedesheren.

Hir entyeghen is der Holsten heren antwerde aldus, dat se esschen van deme heren konynghe desser vnde alle siner tosprake, de ghewalt vnde vnrechte anrorende sind, ene rechte bestellede ghewere, alzo na ghemeynen rechte recht is, vnde blyuen rechtes

by eren nabeneden schedesluden, ofte he en de ghewere vor ere antwerde icht bestellen vnde don schole.

Na der bestellden were dar se af schryuen, is ere antwerde alzo, dat dat gantze hertochdom to Jütlande myd alle sinen endescheden, dar Gottorpe ynne beleggen is, landen, insulen, borgen, steden, vesten, mannen, meren, wateren, hauenen, ghe-richten vnde to gerichtende myd alleme koninghliken rechten etc., schole weset hebben vnde noch is ere olde, rechte, vaderlike erfleen, dat scholen vor en ere olderen vnde vorolderen, vnde se na ereme dode, in rechten brukenden besittenden weren beseten vnde ghehat hebben bouen jar vnde dach, vnde dach vnde jar sūnder jemandes rechte bysprake, vnde vor der tijd dat konyng Erik to der kronen quam to Dennemarken, vnde se willen ere rechte vederlike erueleen vnde ok ere rechte were tughen, bewisen vnde vorstan, wo de schedesheren se vor recht scheden, des se to rechte plichtich sind.

Vppe desse vorgeschreuen artikule segge wy vorbeñ schedesheren aldus na Denschem rechte. Erst, alzo de vorbeñ here konyng schrift, dat de vorbeñ Holsten heren em scholen dat sin vnde des rykes, alzo he dat benomet in siner schrift, weldichliken vnde myd vnrechte vore entholden, vnde wil dat bewisen, alzo em to rechte bort; dat holde wy vor recht: wor en vor deme gerichte sik wes beromet, dat he bewisen wil, dat he vore brynget, alzo em to rechte bort, he mach des to rechte neten, alzo verne alzo he de bewisinge deyt vnde nabringet, alzo em to rechte boret. Ok alzo se schryuen vmme de bestellden were, der se sik verhopen vnde esschen van den heren konyng to bestellende in zulkem lude, alze se dat schryuet; dar segge wy aldus to, dat wy dar nerghen vinden in dem Denschen rechte, vnde is ok nicht recht na Denschem rechte, dat jemant alsulke were bestellen darff, alzo se dat vorluden laten. Wo id dar vmme recht sy in deme keyser rechte edder in Zasseschen rechte effte in anderen, dat late wy by sik; men na Denschem rechte is dat neen recht.

Na der bestellden were ludet ere antwerde aldus, wo dat hertochdum schole ere rechte vederlyke erueleen wesen, myd aller tobehoringe, in deme synne alzo se dat vurder schryuet. Hir segge wy aldus to, dat wy nergene in deme Denschen rechte

vynden, dat dar jenich erueleen gheit ofte recht is; men we in deme ryke myd rechte wes hebben schal, des em schole vorlaten wesen efte werden, deme schal dat gheschötet wesen efte werden, alzo Densch recht vurder wol klarlyken vtwiset. Ok vinde wy in deme Denschen rechte, dat neen konyng in Dennemarken macht heft jenigerleye slote, lande efte liggende grunde, de der kronen efte deme rike hort, an jenigerleye wijs vorlaten efte voregeuen moghe lenk also sine tijd vnde des ghenen, deme he dat vorlenet.

Na dessem rechte alzo vorschre is, dat recht is na vtwisinge Densches rechtes, so konen de Holsten heren vorbeñ dar myd rechte nicht tokomen, dat Gottorpe vnde Sûnder Jutlande myd erer tobehoringe ere rechte vederlike erueleen wesen moghe, alzo se schryuen, efte tuchnisse, bewisinghe efte vorstant gheneten moghen to erem vederliken erueleen, alzo se schryuen, na deme dat dar neen erueleen gheyt in Denschem rechte vnde neen konyng in Dennemarken erueleen to vorlenende heft efte tho voregheuende, alzo vorschreuen steyt.

Jtem alzo de here konyng schrift, dat he hopet to rechte, dat me se myd rechte vorscheden schole myd Denschem rechte vmme dit vorgeschreuen, alzo vmme Gottorpe vnde wes se in eren weren hebben in Sûnder Jutlande, na deme dat id in deme ryke to Dennemarken lycht vnde in deme Denschen rechte vnde myd rechte to der kronen hort, also he wol bewisen mach, also em to rechte bort, na Denschem rechte. Hijr antwerden de Holsten heren aldus to. Zind deme dat de schrift, dar dessen dach tho holdeñ vnde ok de degedinge ynne beschreuen sind, also men to Vlensborch dar aff schedede, nicht in en holden benomentlyken, dat men se na Denschem rechte scheden schole, so schole van rechtes weghene de schede gan na ghemeyneme rechten rechte vnde nicht na Denschem rechte. Vnde also se schriuen, wo ere ghekorne schedeslude ghemenes rechten sind vnde desse sake steit vp een hertochdom, lant vnde lûde, so schole wy schedesheren van rechtes weghene ere twedracht, de se in beyden sijden an vns ghebracht hebben in schriften, myd ghemeynem rechten rechte scheyden, so se hopen, vnde nycht na Denschem rechte.

Uppe desse vorgeschreueñ articule segge wy vor récht aldus, dat dat recht is, dat sik desse sake vnde schelinge bort to richtende na Denschem rechte, na deme dat dat slote vnde lant vnde liggende grunde sind, dar ere twewinghe vmme vppe steyt, vnde desse zuluen lant, slote vnde liggende grunde in deme rike to Dennemarken belegen sind, also sik des de vorbeñ here konynghe beromet to bewisende, also em to rechte bort. Vnde also de Holsten heren schriuen vnde sik vorhopen, dat men desse vorschreueñ zake to richtende hebbe na gemeyneme rechten rechte, vnde nicht na Denschem rechte, dar vmme dat id een hertochdom, lant vnde slote anroret; dyt holde wy vor en mene recht in allen rechten, der wy vns vornemen, vnde seggent vor recht, dat men richten schal vmme alle liggende gründe vnde vmme lant vnde slote na deme rechte, dar se ane liggen.

Jtem also se schryuen, wo dat lantwitlik schole wesen, dat de here konynghe vnde siner ryke inwonere vnde vndersaten sind ere vnde erer lande vnde lûde entsechte vigende worden; hir vmme hopen se, he en moge van rechtens wegene desse sake to richtende vte dem gemeynen rechte in syn Densche recht nicht teen, na deme dat de sake dem koninge vnde siine rike ghelt. Hijr segge wy aldus to vor recht: na deme dat de here konynghe vnde de sinen scholden en entsecht hebben, so vorhopen se sik, dat he dat nicht to teende hebbe vt deme ghemenen rechten rechte in dat Densche recht, na deme dat yd em zuluen vnde deme ryke anghelt. Hir vmme is des rikes recht nicht ghekrenket vnde is dar vmme nycht machtloes, dat de entsegginge al ghescheen were, also se schryuen. Heft de here konynghe dar wes mede verboret na vtwisinge des zuluen rechte, eft de entsegginge al geschen were, dar moghen se vmme spreken, vnde ga dar denne vmme, also recht is.

Vort schrift de here de konynghe, wo he hebbe des gude bezegelde breue vnde bewisinge van velen degedingen, de in vortijden twusschen en geweset hebben vmme dyt zulue vorgeschreuen vnde vmme wes erer een dem anderen to toseggende hefft, dat men se yo myd Denschem rechte vorscheiden scholde. Oft men nû seggen wolde, dat desse schrift, dar desse degedingen ane begrepen sind, dat nicht ynne holt, so holdet se yo dit, dat men alle dinghe dar scheden schole, also sik dat na rechte

boret. Dar antwerden de Holsten heren aldus to, se hopen, se en doruen van rechtes wegene to den breuen vnde degedingen, de he nycht clarliken in sinen tospraken geopent heft, to desser tijd nicht antwerden. Wes vurder in dessem articule bescreuen steyt van desser zake wegene, dat vorantwerden se in aller wijs, so hijr bouen an deme anderen articule eres antwerdes geschreuen steit, dat sik begynnnet: Sind deme etc.

Hir segge wy aldus to: van deme antwerde, dat wy vinden in deme anderen articule vor dessem, also se schryuen, dar hebbe wy alrede recht vppe secht, also dar negest in deme suluen articule alrede schreuen steyt. Van den breuen, dar se van schriuen, de vp dat Densche recht wisen, de in vortijden scholen ghegheuen wesen, dar dorue wy nû tor tijd vorder nicht vp seggen, wente de here konyng dar nû nicht vp en tûd.

Vort schrift de koningh: Jtem vfte de Holsten heren vorebrachten in eren tospraken van schele, also van roue, brande, dotslage, vredebrake edder wat alsulkes, twusschen en en beyden sijden scheen is, vnde weren dar vmme rechtes begerende; dar secht de konyng aldus to vnde hopet to redelicheit vnde to rechte, dat dat rechter sij na Denschem rechte, dat men se crsten vorschele vmme dat meste etc. By desseme articule hebben se nicht vurder by schreuen, wen etc., dar wy doch meer ane vinden in desseme vorgeschreuen articule an des vorebeñ heren konynges tosprake, also vmme dat, dar ere zake van entsteit, vnde se to kryge, veyde, manynghe vnde vnwillen vmme gekomen sind, dat doch en jewelic in beyden sijden in sineme rechte vmme alsulke tosprake vnde vnwillen, also vorgeschreuen is, vnvorsumet sij, men dat de schedesheren vnder eninges ok dar vmme vorschele; vnde na deme dat deme heren konyng rechter vnde redeliker dunket, dat dit vorga, also vorgeschreuen is, so brinkt he noch nicht vore, wes em schelet van alsulker tosprake to den Holsten heren, also van roue, brande, dotslage, vredebrake, edder wat alsulkes twusschen en in beyden sijden is. Wes ouer sinen schedesheren dunket vnde seggen, dat na Denscheme rechte voregan schal, dat he dat also holden vnde gherne vorebringen wyl, vnde des em yo vnvorsumet to wesende vore to bringende, wes he nicht vore ghebracht heft, vnde wat denne van rechtes wegene voregan schal van erer beyder

tosprake na seggende siner schedesheren vnde na Denschem rechte, dat wil he so holden.

Teghen dit vorgescreeuē artikel is der Holsten heren antwerde, dat se hebben myd eren gekornen schedesluden des dages gewardet laten vnde zuluē gewardet, so de dach beschreuen was to Vlensborch, vnde also men nū an mandage negest vorgan dar af schedede by der cappellen vppe dem Vemersunde, dat des konynges schedeslude vnde ere ghekorne schedeslude scholden an deme dinxstedage dar negest to samende komen in dem Vemersūnt vnde dar an beyden sijden erer en jewelik deme anderen van sik antwerden des heren koninges ansprake vnde schuldinge vmme allent, wes erer en deme anderen to toseggende heft, dem der Holsten heren schedeslude van erer wegene also scholen gedan hebben: so hopen se, dat se van rechtes wegene nicht mer plichtich en sind to vorantwerdende, men alze des heren koninges schedesheren eren schedesluden nū an dinxstedage vor sine antsprake beschreuen wedder geantwerdet hebben, vnde sik vorhopen, dat de konyng sine tosprake noch sine schuldinge van rechtes wegene jegen ere jegenwardighe antwerde myd claghen noch myd schriften nicht vorlengen noch voranderen edder vornygen moge.

Hijr segge wy aldus to vor recht, dat de here koningh siner tosprake also van zulker schele, brant, roef, vredebrake, edder wat zūlkes wes twusschen en is, myd rechte vnvorsumet wesen mach vnde is, na deme dat he dit vorschreueē geroret heft in siner tosprake vnde heft dat gesettet to rechte by vns schedesheren wat van rechtes wegene voregan schal, alzulke schele edder dat, dar ere schele, maninge, veyde, vnwille van vp enstan is, vnde na deme dat he sik beholden vnde vorwaret heft in siner tosprake vore to bringende, rechtes dar vmme to netende vnde to entgeldende na vnseme seggende. Ok duncket vns rechter, vnde wy seggent vor recht, dat sik dat boret to voren to richtende, dar ere krych vnde vnwille, schele vnde maninge van vppe stan is, also sik de here koningh des vormodet vnde schrift in siner tosprake, vnde in jewelik vnvorsumet in anderer tosprake, also vorgeroret is, dar wy schedesheren se vnder eninges ok vmme hebben to vorscheddende.

Jtem also de ergenanten Holsten heren den heren konynghe beclaghden in erer tosprake vnde spreken to deme ersten aldūs, dat dat hertochdom van Sleswijk myd siner tobehoringe schole ere rechte vederlike erueleen wesen, vnde an deme vorgeschreueñ hertochdome schole se de here konynghe vnde de sinen, vnde an eren landen, gūderen vnde luden vorweldiget vnde entweldiget hebben bynnen vredes buten dem rechte, so en dat myd rechte nicht afgerichtet is, vnde bliuen rechtes by eren schedesheren, wes se in den benomeden gūderen vorweldiget vnde entwerdet sin sūnder richte vnde recht, wer en vnde den eren de here koninghe vnde de sinen dat icht scholen wedder vry volgen laten in erer were na rechte, myd alsodanigher ghulde also de gudere pleghen to donde, vnde en vnde den eren den schaden wedderleggen vnde richten sūnder ede, den se myd lantwitliker warheit bewisen moghen, de en an den guderen gescheen is.

To desseme vorgeschreueñ articule antwerdet de here koninghe aldus. To deme ersten, also se schryuen van deme hertochdome to Sleswijk myd siner tobehoringe, wo dat schole ere rechte vederlyke erueleen wesen; dar secht de here koninghe neen to, vnde wil dat afweren, also em dat to rechte bort, na Denschem rechte, na seggende siner schedesheren, dat de Holsten heren ne wedder leen edder vederlike erue hebben in Sūnder Jutlande edder anderswor in Dennemarken, vnde mach dat ok na Denschem rechte openbare bewisen, dat in Dennemarken neen erueleen gheit efte myd rechte gan mach to eruelene noch van koningen efte van heren edder ghestliken personen efte van jemande. Hir vmme heft en jewelic wol to merkende, wo se mochten efte konden eruelen hebben in deme ryke to Dennemarken, vnde wo he openbar vinde an des rikes rechte, dat neen konynghe de krone efte dat rike vormynren mach jergheue mede, edder afhenden edder vorlaten ichtwes, dat to der kronen efte to deme ryke horet, lenk also sine tijd edder des ghennen tijd, deme he wes vorlenet. Were auer, dat dat jenich konynghe dede, so darf de koninghe, de na deme kumpt, dat myd rechte nicht holden, vnde mūt van ede wegene, de he der kronen vnde deme rike deyt, wen he konynghe werd, dat wedder to der kronen bringen, dat sūs edder wo van der kronen komen were, vnde mach dar myd rechte rechtes to bruken vnde wes em dar to

behûf is. Hir vmme so horet dat vorscreuen Sûnder Jutlande gode vnde der kronen vnde dem ryke to Dennemarken vnde is syn myd alme rechte vnde tobehoringhe, also dat in alle sinen endescheden belegen is. Dat mach de here koningh vnde wil wol bewisen vnde nabringen myd rechte, also em to rechte bort, myd Denschem rechte. Were ok dat id erueleen wesen mochte myd rechte, also id nicht is vnde nicht wesen mach, so weet he wol vnde is ok wol bewislik, dat he dar beter recht to hebbe, wen der Holsten heren vader efte se, wen id van erues weghene erueleen wesen scholde, dat doch nicht is vnde nicht wesen mach na Denscheme rechte, alzo vorgeschreuen is. Ok also se schriuen, dat he se scholde vorweldiget vnde vorvnrechtet hebben an Sûnder Jûtlande, dar secht he neen to; wente he en hebbe se dar ane nicht to vorweldigende, dar vmme dat se myd rechte dar nicht ane hebben, men dat horet deme ryke vnde der kronen to Dennemarken vnde em myd rechte, also he ouer wol bewisen mach vnde nabringen, also em to rechte bort, na Denscheme rechte, also vorscreuen is. Vnde se en hebben dar nicht ane myd rechte, men de welde, de dar ane gescheen is, de schole em van en geschen wesen, vnde schût noch alle daghe, wente se holden vnde besitten em dat sin myd vnrechte vore, dar he godes recht to heft, dat he wol bewisen mach, alzo em to rechte bort, na Denschem rechte, also vorgeschreuen steyt.

To desser vorgerorden tosprake der Holsten heren vnde des heren koninges antwerde segge wy aldus vor recht. To dem ersten, also se schryuen, wo dat hertochdom van Sleswijk myd siner tobehoringe schole ere rechte vaderlike erueleen wesen, dar se ane scholden vorweldiget wesen bynnen vredes buten deme rechte, so en dat myd rechte nicht afgerichtet is, vnde vorhopet sik mank anderen worden, dat de here koningh schole en dat myd rechte in ere were volgen laten vnde den schaden wedder richten etc. Hir wedder vinde wy an des heren koninges antwerde mank anderen worden, dat he dar neen to secht, vnde wil dat afweren, also em to rechte bort, dat se ne wedder leen efte vederlike erue hebben an Sunder Jutlande edder anderswor in Dennemarken.

Deyt de here koningh dyt, also he sik vorromet, so heft he en myd rechte nicht to antwerdende wedder. Vnde also de

Holsten heren sik vorhopen den schaden, de an sulken guderen schole scheen wesen, der se myd rechte nicht entwerdet sin, sik wedder to richtende; wy vinden clarliken in des zuluken rikes rechte, dat neen koningh vorlaten efte entuerdighen mach wat der kronen hort, also vorgeroret is, vnde were dat dat jenich koningh dede, so moet de koningh, de na deme kumpt, van ede wegene, de he der kronen doen moet, na des rikes rechte vtwisinge, wen he koningh wert, dat nicht laten, he en mûte dat wedder to der kronen bringen, dat sus edder wo van der kronen komen is, vnde mach dar myd rechte rechtes to bruken vnde wes em dar to behuf is, also vorscrey steyt. Hir vmme heft de vorscreuen here koningh den Holsten heren nenen schaden wedder to richtende, de an sulken guderen geschen is, de der kronen vnde deme ryke tohort, also vorscreuen is.

Vortmer also de Holsten heren schriuen vnde benomen de ghudere, dar se vnde den eren scholen ane vorweldiget vnde vorvrechtet wesen. To deme ersten, wo de here konyng schole eren vedderen, greuen Hinrike, afgedrungen hebben myd gewalt vnde vnredeliker schuldinge dat slot Nigehus vnde de stat Flensborch myd erer tobehoringe, vnde wo gedegedinget scholde hebben weset, dat he sik vurder an dat hertochdome nicht keren scholde, en efte den eren to schaden, vnde dar en bouen scholde he hebben ingenomen vnde en afgedrungen Husbûherde.

Hir antwerdet de here koningh aldus to, dat he hadde tosprake to der Holsten heren mûder vnde to greuen Hinrike, vnde was dar vmme rechtes van en begerende. Vnde vor de zuluken tosprake, dar he rechtes vmme begerendes was, dar wart em vore todegedinget Nigehus vnde Flensborch vnde geantwerdet, also he dar wol bewisinge vppe heft van en in openen breuen, vnde vorhopet sik der to rechte to netende.

Hir segge wy aldus to vor recht: dat mach de here koningh bewisen vnde myd rechte nabringen, dat he Nigehusen vnde Vlensborch gekregen heft myd degedingen vor alsulke tosprake, dar he rechtes vmme begerende was, vnde heft des ere bezegelde opene breue, also he sik des beromet, der mach he wol neten vnde myd rechte bruken, also de ynneholdet.

Ok schriuen se, wo dar scholde hebben ghedegevinget wesen, do de here koningh Nigehusen vnde Vlensborch krech, dat he se nicht vurder scholde vorwerren an Sünder Jutlande. Dar antwerdet de here koningh vp vnde secht dar neen to; he en hebbe dat nerne vordegevinget edder ouergeuen, dat he dar nicht vmme spreken vnde dat vurderen moge, dar he recht ane is.

Hir segge wy aldus to vor recht, dat de here koningh is sik des neger to werende myd rechte, also sik dat to rechte bort, na deme dat he dar neen to secht, wen em jemant is ouer to bewisende efte to to tughende; se en hebben denne dar alsodane bewisinge vp wedder em, dar myd rechte neen neen vore wesen mach.

Jtem also de Holsten heren schriuen, wanner deme heren koninge den summe siner schüldeginge vornoget were myd Vlensborch vnde myd deme Nigenhuse, so scholde he denne vnüortogert eren vedderen antwerden vnde don vmme ere tosprake, dar ere veddere deme heren koninge vmme wedder to to seggende hadde, wes he an rechte plichtich were, des he sik scholde vorplichtet hebben to donde, vnde doch nichten dede.

Hir antwerdet de here koningh aldus to, he en hebbe dar jewelde to vorsecht weset, also is he noch, eneme jewelken bedderuen manne rechtes to plegende.

Hir segge wy aldus to vor recht. Also de here koningh schrift vnde bekent, dat he dar ye to hebbe vorsecht wesen vnde noch is eneme jewelikeme rechtes to plegende: dat antwerde lut vul, vnde mach des to rechte neten; id en sy denne, dat em jemant myd rechte ouerbewisen kan, also em to rechte boret, dat he jemande rechtes gheweygert heft, dar he sik scholde jeghen vorsecht hebben rechtes tho plegende.

Jtem also se schryuen, wo en de here koningh schole myd walt vore entholden Nigehusen vnde Vlensborch, vnde konet en nicht to losende werden, also des heren koninges opene besegelde breff vtwiset.

Dar antwerdet de here koningh aldus to, dat he Vlensborch vnde Nigenhuse schole kregen hebben in alsulkeme schine, also vore geroret is, vnde wo he des gude bewisinge hebbe, also opene besegelde breue, de he wol vorebringen moge, welke

tijd em des behueff is, vnde vorhopet sik, de suluen bewisinge wol vtweisen scholen, dat se em gewalt myd vnrechte toleggen.

Hir segge wy aldus to vor recht. Na deme also sik de here de koningh des beromet in sime antwerde, dat he des gude besegelde breue heft van den Holsten heren, dar he dat wol mede bewisen moghe, dat se em de gewalt myd vnrechte toleggen: der bewisinge mach he wol neten to rechte, na lude also de ynneholden.

Jtem also de Holsten heren schriuen van deme, wo koninginne Margarete, zeliger dechnisse, mank anderen worden scholde slote vnde lant in Sûnder Jutlande to sik koft vnde pandet hebben; dar de here koningh vp antwerdet vnde secht, dat he dat nerne in Denschem rechte beschreuen vynt, dat se edder he nicht kopen edder huren moghen slote edder lant vnde ghudere van den ghenen, de se mid rechte vorkopen vnde vorhuren moghen.

Hir segge wy aldus to vor recht, dat dat Densche recht nicht ynne holt, dat de koninginne edder koningh nicht kopen edder panden moghen van den ghenen, also vorschreuen is, vnde se moghen myd rechte also wol to sik vorpanden vnde vorkopen also andere lude; men heft de koningynne wes sik vorsecht wedder en, dar mogen se vmme spreken.

Jtem also se schryuen, wo de vrowen konynginne vorbeñ scholde Tunderen vppe louen vnde to truer hant entfangen hebben, so dat se dat scholde hat hebben to x jaren, eft se so lange leuet hadde, vnde worde erer bynnen der tijd tokort, so scholde men en dat wedder antwerden, also vro also se dot were, des en doch nicht weddervaren konde, vnde wert en myd vnrechte vore enthouden, also se schryuen, dat en kostet vnde schadet heft also vele dusernt mark etc., vnde en de konyng noch scholde vore enthouden de twe lande Sylde vnde Føre, de to deme vorbeñ slote Tunderen horet.

Hir antwerdet de here konyng aldus to, dat Tunderen wart konyngynnen Margareten geantwerdet van der Holsten heren moder vor en pand alzo vor x^m mark, de se rede vtgaf vnde betalede, vnde se vnde he doch nicht bruken mosten des zuluens sloten vnde vogedye, also se dat vor en pand entfangen hadde; men de Holsten heren hebbent em afgenomen vnde ge-

wunnen, vnde vorhopet sik des, se sind plichtich em dat zulue slot vnde vogedye wedder to antwerdende bette to rechte, vnde den schaden wedder to richtende, den se em gedan hebben vnde he vnde de sinen dar ouer hebben gheleden.

Hir segge wy aldus to vor recht vnde rechtens nichten weten: kan de here konyng bewisen vnde myd rechte nabringen, dat dat vorbeñ slot em afgewunnen vnde genomen is, so boret em dat zulue slot wedder in sine were, vnde se hebben beter recht em sinen schaden dar ane wedder to richtende, wen he en jenigen schaden wedder to richte(n)de heft, den se myd alsulker weldelyker walt leden vnde nomen hebben, wente se hadden ere recht to besprekende vnde to bemanende, eft en ichteswes were vore enthouden worden, dat se vppe louen wech ghedan hadden, also se schryuen.

Jtem schriuen se vmme Syld vnde Føre, de en de here konyng noch scholde vore enthouden myd vnrechte. Dar antwardet he aldus vp vnde secht dar neen to, wente se en hebben myd rechte dar nicht ane, men dat de here koning hebbe Silt vnde Fore myd rechte vnde wes he in Sünder Jutlande heft, vnde horet gode vnde der kronen vnde deme ryke to Dennemarken vnde eme to, also he wol bewisen vnde nabringen mach, also em to rechte bort, na Denschem rechte.

Hir segge wy aldus to vor recht, dat, kan de here koningh desse bewisyng, der he sik beromet, doen vnde vorebringen, he mach erer neten myd rechte.

Jtem also se schryuen van deme slote Openra myd siner tobehoringhe, wo dat ere erue scholde wesen, dat de koninghyne vorbeñ in ere were myd vnrechte scholde nomen hebben bynnen enen vrede, dar se myd er ane seten sünder arch, vnde menen, se en moghe dat myd rechte nicht dan hebben.

Hir antwerdet de here konyng aldus to: van deme also se schryuen, dat Openra ere erue wesen scholde, dar secht he neen to, vnde dat se dar altes nen erue ane hebben.

Ok also se schriuen, wo de konynginne vorbeñ scholde dat myd vnrechte in ere were genomen hebben. Dar antwerdet de here de konyng aldus to, dat se dat krech myd ya vnde myd willen van der hertochynnen, de dat do in der were hadde, vnde gaf dar ere ghelt vnde ere gut vore. Dar vmme heft alle

man wol to merkende, myd welker warheit se er dat ouerscryuen vnde seggen, dat se id myd vnrechte scholde nomen hebben, vnde is nicht, dat se er dar ane ouerscryuen, wente Openra horet myd rechte der kronen van Dennemarken vnde eme to, also he myd rechte wol bewisen vnde nabringen mach, also em tobort, na Denschem rechte.

Hir segge wy aldus to vor recht, dat hebben de Holsten heren dar nicht ane, also de here koningh schrift vnde sik bomet dat wol to bewisende, also em to rechte bort, vnde heft de vrowe koninghinne dat myd willen vnde ja kregen van der hertoghinnen, de dat do in der were hadde, so is he en dar nichtes vmme plichtich vnde is ok neen vrede dar ane wedder en gebroken.

Jtem also se schriuen vnde schuldigen den heren konyng vmmē dat slot Traneker vnde vmmē dat lant Langelant, wo dat to deme hertochdome scholde horen vnde konynginne Margareta scholde zecht hebben der Holsten heren vader, hertoch Gherde, wedder to antwerdende, wen her Jens Andersson vorstorue; ok also se ene schuldigen vnde schriuen vmmē de stat Schelschore, wo de ok to dem hertochdome horen scholde; des vorhopet sik de here de koningh vnde weet dat vor war, dat he dat myd em nicht vt to richtende heft, wer id to deme hertochdome horet edder nicht; dar vmmē dat se noch an deme hertochdome, noch an Traneker edder Langelande edder Schelsore nichtesnicht myd rechte hebben, wente dat hertochdom, Langeland, Traneker vnde wat dat is, dat schole gode vnde der kronen to Dennemarken vnde em myd rechte tohoren, dat he wol myd rechte bewisen wil vnde nabringen, also em to rechte boret, na Denschem rechte.

Hir segge wy aldus to vor recht, dat kan de here konyng en des myd rechte vorewesen, dat se in deme hertochdome nichten hebben, also he schrift, so en heft he dat ok myd en nicht vt to richtende, wer Traneker, Langelant, Schelschore to deme hertochdome horet edder nicht. Vmmē dat seggent, dar se af schriuen, dat de koninghinne ereme vadere scholde ghesecht hebben dat slot Traneker vnde Langelant to antwerdende, des is sik de here konyngh neger to werende myd rechte van erer wegene, wen se em to to bringende; jd en sy denne, dat se

sulke bewisinge dar vp hebben, dar myd rechte nen neen vore gheyt.

Jtem also se schryuen, wo de here koningh sik schole vnderwunden hebben vnde in sine were nomen ere slot vnde stat Haderslef bynnen vredes, dat en schole to grotem schaden komen wesen, vnde noch deyt. Dar de here koningh to antwerdet also, dat se nictes hebben in Haderlef, noch in slote noch in der stat, myd rechte; men he schole dat myd rechte wunnen hebben vnde in sine were kregghen, also bewiselic is, van den ghennen, de dat in der were hadden, vnde schole gode vnde der kronen vnde em tohoren, vnde nummant schole dar beter recht to hebben, wen he, dat he wol bewisen wil, also em to rechte bort, na Denschem rechte.

Hir segge wy aldus to vor recht, dat kan de here koningh de bewislichkeit, der he sik beromet, vorbringen, also em to rechte boret, dat he dat vorbeñ slot vnde stat myd rechte van den ghennen, de id in den weren hadde, kregghen heft, so en heft he dar wedder vrede nicht ane dan, wente dat recht brekt nicht.

Jtem also se schriuen, do ere veddere greue Hinrik deme heren koninge geantwerdet hadde Vlensborch vnde Nigehus, vnde deme koninge wedder tosprak vnde manende was vmme den schaden, de den Holsten heren vnde den eren van inwoneren der ryke scheen were, wo den de koningh do scholde wedderlecht hebben, dar he sik to scholde hebben vorplichtet, vnde deme heren koninge de losinge vppe Nigehusen vnde Vlensborch scholde hebben ghekundighet, do scholde en de here koningh hebben entsecht in sinem veyde breue, vnde scholde em rechtcs hebben vorsatich wesen van erer wegene.

Hir antwerdet de here koningh aldus to, dat he heft greuen Hinrike ne jenighen schaden gesecht wedder to leggende, vnde weet ok nenen schaden, de he en edder em plichtich is wedder to leggende; sunder de here koningh de weet wol, em wart entsecht vnde afgewunnen lant vnde slot alze Swauestede, vnde nomen vnde rouet, al vnentsecht, en gantz herde, alzo Husbûherde; dar na scholde em gekomen wesen eres vedderen vnde der menen manschop entseggebreue; heft jemant entseggebreue van em, dat men de vorebringhe, dat he dar denne to antwerde.

Hir segge wy to, also vppe desse twe vorscreueñ articule. So do wy ok vmme allent wes deme vorscreueñ heren koninge vnde den Holsten heren twusschen is van alsulker tosprake, also vredebrake, rof, brant, nement: dar entschede wy se nicht vmme meer, also vore geroret is, hir vmme, dat de vorscreueñ here konyng heroret vnde gescreuen heft in siner tosprake vnde vorhopet sik, dat sik dat to rechte boret van vns schedesheren ene myd rechte erst tho vorschedende vmme dat, dar sik ere sake, maninge, krich, schele vnde vnwille af vpsteit, vnde bewaret sik doch in siner tosprake vnuorsumet to wesende, wes em schelend eis van sulkes wes, also rof, brant etc., vore to bringende vnde des to netende vnde to entgeldende, also dat to rechte boret, na ansprake vnde antwerde, also dat denne vorbracht wert. Vnde wy willen dar al berede to wesen van des vorbeñ heren koninges wegene dar vmme to vorschedende, also wol also wy dan hebben vmme dat andere vorschreuen.

Jtem vmme schult, dar erer en den anderen vmme beclaget, dar mach en jewelic sine bewisinge vmme vorebringen, vnde ga dar vmme, also recht is.

Desse vorgescreueñ stucke hebbe wy gesecht vnde vtgesproken vor recht na Denschem rechte. Eft jemant anders wes vinde in anderen rechten, de vns hir vmme straffen wolde, dar en hebbe wy des nicht mede to donde; wente wes wy vor recht vt gesprochen hebben, dat hebbe wy secht vnde vte spoken na Denschen rechte, dar wy dat wol mede bewisen moghen, dat id recht is.

Alle desse vorgeschreueñ rechte vnde vtsprake, also de hir vorgeschreuen stat, setten vnde wisen wy vorbeñ schedesheren an vnser aldergnedegisten heren, heren Sigismund, Romesschen konyng etc., also vor enen ouerheren to desser zake, des beyde wy vnde der Holsten heren schedesheren an beyden tziden endrachtlyken en gedregen hebben, dat juwe gnade en ouerhere to desser zake wesen schal, also myd welkereme vtsproke, vnser edder der Holsten heren schedesheren, juwe gnade mede toũalt, dat deme rechte negest is, dat id dar by blyue.

Desse vorbeñ rechte vnde vtsproke hebbe wy gesprochen vnde vtsecht na Denschen rechte, also de vorbeñ here konyng des na Denschem rechte by vns ghebleuen is, vnde hopen, id

bore sik na Denschem rechte to vorschedende na deme also vorscreuen is, vnde setten dat to rechte by iuwe gnade.

Jtem desses vorgescreeuē rechtes vnde vtsproke is souen stucke vnde sos nede, vnde vppe jewelke naet is ghedrucket hertoch Johans van Mekelenborch signeet, des wy alle dar nū tōr tijd bruken; vnde wy alle dre vorbeñ heren hebben vnse ingesegele to tuchnisse desses vorgescreeuē gedrucket nedden an desse schrift, de gegheuen vnde screuen is in deme Vemersunde, na godes bort xiii^e jar, dar na in dem xxj jare, vor dem lesten daghe in deme manten gheheten Maius; geschreuen myd ener hant.

79.

Flensburg, 5. Januar 1423.

Klage af Hertugerne Henrik, Adolf og Gerhard af Slesvig mod Kong Erik af Danmark over de dem i Hertugdømmet Slesvig skete Forurettelser, overgivet til Kejser Sigismunds Kommissarius Hertug Henrik, kaldet Rumpold, til Gross-Glogau. Heri berøres blandt meget andet Pantsættelsen af Byen Flensburg og Slottet Nyhus, Befæstningen af Bjerget ved Flensburg, samt forskellige Forurettelser udøvede mod enkelte Borgere i Flensburg.

Meddelt efter en latinsk Oversættelse af de kejserlige Tolke Johannes Emeshus og Eberhardus Rode i Script. rer. Dan. VII. p. 276—293, hvor den er optagen blandt Akterne ved den det følgende Aar for den kejserlige Kommissarius Ludvig de Cataneis førte Proces mellem Kongen og Hertugerne. Disse Akter siges her at være aftrykte efter en af Langebek i Aaret 1771 tagen Afskrift af en vanskelig læselig Original, der dengang fandtes i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Saavel denne Original som Langebeks Afskrift ere nu forsvundne. Blandt de Vossiske Excerpter i Gehejmearkivet findes nogle enkelte Uddrag af denne Oversættelse. Aftrykket i Scr. r. D. er i højeste Grad fejlfuldt og vanskeligt at forstaa. Jeg har forsøgt at lette Læsningen ved endel Forslag til Rettelser, som dels naturlig frembød sig, dels fremgik ved Sammenligning med ældre i denne Samling optagne Klageskrifter, Kjendelser og Domme vedrørende disse langvarige Stridigheder og med Kong Eriks Gjensvar paa nærværende Klage, der findes i Script. rer.

Dan. VII. p. 293--303, samt med de nysnævnte Vossiske Excerpter, der nedenfor ere betegnede med V. Der ere dog blevne en ikke ringe Del Steder tilbage, som trænge til Rettelser, i Særdeleshed en Mængde aabenbart forskrevne og urigtige Navne. Voss har ogsaa haft den plattyske Original for sig, endog i to Exemplarer, som nu heller ikke findes, og har givet nogle Uddrag deraf; den synes dog ikke at have været ganske fuldstændig, da der ikke er meddelt Uddrag af Afsnittet nedenfor p. 303—322; dette kan imidlertid for en Del suppleres ved de af Voss givne Uddrag af Hertug Henrik af Brunsvigs Klageskrift af 25. Juli 1413, hvortil Originalen heller ikke nu haves. De Vossiske Uddrag af disse plattyske Originaler, der ligeledes give et vigtigt Bidrag til at forstaa og rette Texten, har jeg meddelt under denne.

Copia querelarum Holstenensium contra regem Dacie.

CORAM VOBIS generoso principe et domino Heinrico, dicto Rampold¹, duce Majoris Slogonie², tanquam coram uno³ serenissimo principe et domino, domino Sigismundo, Romanorum rege etc., et sacri Romani imperii electoribus facta⁴ et misso plene potestatis iudice in omnibus causis eciam⁵ dissencionibus, ex⁶ parte ducatus de Slesuick inter illustrem principem et dominum, dominum Ericum, Dacie, Swecie et Noruegie etc. regem, dominum nostrum, ex una⁷, et nos Heinricum, Adolfum, Geruardum fratres, duces Sleswicenses et comites Holstetenses etc., ex alio latere fuerunt et adhuc esse poterunt, dicimus nos Heinricus, Adolfus et Geruardus fratres prenominati et notum facimus, quod parentes nostri ab antea et demum nos ducatum Sleswicensem, alio nomine ducatum in Jutlande, in qua⁸ Gottorp et Sleswick et eciam⁹ site sunt, cum omnibus suis finibus, provinciis, civitatibus, castris, personis et hominibus, cum omnibus pertinenciis in eodem ducatu sitis et eciam Scrambek¹⁰ et terra Vemerem, cum toto jure et pertinenciis a longis annis ultra annum et diem, diem et annum, in eorum et nostra possessione et potestate quiete habuerunt, sicut pro eorum et nostro feudo

¹ Rumpold — ² Glogouie — ³ uno a — ⁴ facto — ⁵ et — ⁶ que ex —
⁷ uno — ⁸ quo — ⁹ etc. — ¹⁰ Glambek

et hereditate, prout hoc nostro de jure debemus, bene¹ probare poterimus, exceptis impedimentis et adversitatibus, que nobiscum dominus rex prefatus in hoc fecit et facit prejudicialiter; et nos volumus nostri feudi confessione concessione² defendere et conservare, prout de jure debemus; et quamvis nos dux Henricus tamquam senior 'a nobis³ duobus fratribus prefatis post obitum nostrorum parentum 'ipsum feudum⁴ concessionem pre-nominati ducatus multis temporibus ab ipso illustrissimo principe rege serenissimo nostro domino prenominato cum humilitate requisiverimus, postulamus⁵ et peti fecerimus et nos eciam personaliter ab ipso humiliter postulamus⁶ et requisierimus et petimus⁷, nichilominus tamen ipse nobis illud negavit usque, imo id ullo⁸ jure, et nos ultra hoc, prout notum et verum est, multipliciter impediuit et violentavit in nostro paterno feudo, patrimonio prefato, et aliis multis rebus et causis, prout infra scriptum est.

Inprimis quod ipse Inostri paterna⁹ comiti Henrico felicis recordacionis, qui prout¹⁰ noster tutor erat, cum violencia abstulit et inracionabilibus culpis castrum Nyheus et nostram civitatem Flensburg cum eorum attinenciis, prout hoc tractatum fuit, quod ipse in ducatu ulterius non se debebat ingerere, nos aut nostros damnificando. Item fuit ibidem eciam tractatus¹¹, quem¹² rex in sumam suorum debitorum contenta¹³ esset cum Flensburg et Nyheus, quod ipse extunc sine dilatione ibidem in eodem loco deberet et vellet nostro paterno¹⁴ et suis respondere et facere pro eorum inpeticione, super quibus noster patruus haberet regem inpetere viceversa, in quibus ipse de jure teneretur, ubi rex protunc se obligabit¹⁵ ad hec facienda et non fecit. Super quo justiciam postulamus. Item detinet nobis rex cum violencia nostrum castrum Nyheus et civitatem Flensburg suprascriptam, ita quod non permittitur ea redimi, prout sue patentes sigillate litere declarant, et de quo justiciam postulamus.

Item ultra hoc quidem certatum¹⁶ fuit, quod rex non debebat

¹ et bene — ² concessionem — ³ pro nobis et nostris — ⁴ ipsam feudi —
⁵ postulaverimus — ⁶ postulaverimus — ⁷ petierimus — ⁸ nullo — ⁹ nostro patruo
 — ¹⁰ protunc — ¹¹ tractatum — ¹² quum (?) — ¹³ contentus — ¹⁴ patruo —
¹⁵ obligavit — ¹⁶ tractatum

nobis nec nostris subditis in ducatu ipso impedimentum prestare aut impressionem facere, tamen regina Margaretha componit ad se infra fidem hec infrascripta castra sita in ducatu sint¹ Trogenborg², Schuckeborg³, Brodersby⁴ et Hurede⁵ et recepit in suam⁶ ab episcopo Sleswicensi hic⁷ duo castra scilicet Swaffstede et Stubbe, et dixerant⁸, quod nos⁹ debebat cedere in bonum et volebat nos inde juvare adversus illos dictos Dietmerschen pro justicia et emenda pro nostro patre mortuo super tali perpetracione, que perpetrata fuit per illos de Ditmerschen nobis in grande dampnum, quia nos et nostri de illis spoliati et depredati fuimus, quod dampnum notum est tote prouincie, quod extimamus ultra cc¹⁰ milia marcarum.

Item super paterno Tundern, quod regine datum fuit sub fide et ad fideles manus taliter, quod ipsa hoc debeat habere ad decimum¹¹, si ad tantum tempus viveret, si autem morietur, tunc deberet nobis restitui, quam cito ipsa mortua esset; quod nobis contingere non poterat et fuit nobis detentum cum injusticia et nobis¹² in dampnum portavit ultra xl¹³ marcarum; ubi rex adhuc nobis detinet videlicet injuria duas terras Sylt et Fore, que ad prefatum castrum Tundern spectant, et super hoc justiciam postulamus. Item recepit cum injusticia in sua potestate regina castrum Oppenra cum suis attinenciis, quod nostra hereditas est, infra tempus treugarum, in quibus cum eo¹⁴ residimus¹⁵ sine dolo; credamus, quod ipse¹⁶ de jure non potuit hoc fecisse, et de hoc justiciam postulamus.

Item accusamus regem super castro Traneker et super terra Langelant, que ad ducatum pertinet¹⁷, et quia¹⁸ regina Margaretha patri nostro, duci Gerhardo, felicis recordacionis, promiserat restituere in suam fruibilem potestatem, ...¹⁹ dominus Joris²⁰ filius Andree decederet, quod cum²¹ factum non est.

Item super civitate Schelsore in Zelandia, que ad ducatum

¹ scilicet — ² Trogenborg — ³ Schinckelborg — ⁴ Grodersby — ⁵ Hersynes Oversætteren at have gjort det plattyske Verbum hurede til et Stednavn. — ⁶ suam — ⁷ hec — ⁸ dixerat — ⁹ nobis — ¹⁰ xxx, jvnf. S. r. D. VII. p. 344. — ¹¹ decimum annum — ¹² nos — ¹³ xlm, jvnf. S. r. D. VII. p. 344. — ¹⁴ ea — ¹⁵ resedimus — ¹⁶ ipsa — ¹⁷ pertinent — ¹⁸ que — ¹⁹ cum — ²⁰ Jonas — ²¹ tamen

ipsum pertinet, quam rex nobis detinet et justiciam tamen ¹de supra¹ postulamus. Eodem modo rex se intromisit et in suam potestatem recepit castrum et civitatem Hadersleue cum omnibus suis pertinenciis infra treugas, quod in magnum dampnum nobis adorescit et adhuc hodierna die in dampnum cedit, et justiciam super inde postulamus.

Item postquam patruus noster comes Heinricus de² Flensborg et Nyheus pro summa suarum impeticionum regi restitueret, et regem viceversa impetiit et monuit super dampnum, quod sibi et vobis³ et nostris ab incolis nostrorum⁴ regnorum illatum fuit, quod ipse rex protinus debuit nobis refundere, prout tamen se ad hoc obligavit, ut supra scriptum est, et regi ipsam redemptionem de Flensborg et de Nyheuus in⁵ eorum attinencia denunciavit. Tunc rex diffundauerat⁶ nostrum patruum, et nobis et sibi suas literas diffidatorias misit, sibi que ex parte justiciam negavit, et super inde justiciam postulamus.

Post hoc ipsa gubernatio fuit ad quinquennium pacificata, prout domini et amici nostri ex parte patrum nostri et nostrum inter regem et nostrum patruum et nos tractauerunt, infra quod tempus pacis rex ⁷cum...⁷ de Flensborg edificanda⁸ contra nos se fortificaverit⁹, cum tamen de jure repertum fuit, quod ipse mons rumpi deberet, super quo sigillate litere sunt, quod tamen factum non fuit, de quo nobis et nostris magnum dampnum factum est, quod extimamus ultra decentena¹⁰ milia marcarum.

Item rex infra easdem treugas edificavit in nostra terra, que vocant Fredeborg, Coningesborg et Lindewe¹¹; cum hiis tribus castris nos et terras nostras damnificavit ultra cc^m marcharum.

Item rex infra unam certificatam pacem, quam nobis illi de Lubek et Luneborg et de Wismar et de Rostek cum eorum nunciis ex sui¹² communium civitatum de Hansesteten et pro rege Dacie nostro patruo et nos¹³ cum manu et ore promiserunt, et dixerunt, servaturos nostram terram, in Oldenbork¹⁴ civitates

¹ *desuper* — ² *udelades*. — ³ *nobis* — ⁴ *illorum* — ⁵ *cum* — ⁶ *diffidauerat* — ⁷ *in monte* — ⁸ *edificando* — ⁹ *fortificavit* — ¹⁰ *decies centena*, jvnf. S. r. D. VII. p. 345. — ¹¹ *Lindowe* — ¹² *sententia* — ¹³ *nobis* — ¹⁴ *tilføj: cum suis*

et villas spoliarunt et cremarunt et homines nostros interfecerunt, captiuarunt, abduxerunt et exaccionarunt, mediantibus quibus nos et nostros damnificauit ultra l^m marcharum.

Item rex infra eandem certificatam pacem nos et¹ terram nostram Vemerem destruxit cum spolio et incendio et totaliter desolauit, quod dampnum nos extimamus ad c^m marchas².

Item accusamus regem super monte l... cupli³ in Swecia, qui nobis inpignoratus est pro una magna summa denariorum, de quo nos habere debemus ...⁴ nauales libras cupli⁵, prout hoc bene probare possumus, quibus nobis⁶ a longis annis integre non habuimus nostrum supranominatum cuplum⁷ ab ipso monte cupli⁸, quem tamen montem regina Margaretha cum violencia nobis detinuit, quod dampnum nos extimamus ultra x^m marcarum lodighes argenti.

Item accusamus regem super terra Gotlande, quam eciam in potestate habet, et que nobis inpignorata sunt⁹ pro iiii^m marcarum lodighes argenti, et super inde iusticiam desideramus.

Item rex Dacie Cristoforus remansit obligatus comiti Johanni de Holsten in c^m lodighes marcarum, super quo literas sigillatas habemus.

Item Ericus rex Suecie remansit obligatus comiti Heinrico, comiti Nicolao et comiti Adolffo de Holsten in iij^m lodighe marcarum, super quo literas sigillatas habemus.

Item Magnus rex Sueciæ et Noruegie remansit obligatus nostris auis¹⁰ mc lodighe marcarum¹¹ argenti ponderis Coloniensis, super quo literas sigillatas habemus, et iusticiam super inde desideramus.

* Item prout tractatum fuit cum regina, quod ipsam¹² unam petitionem petere deberet super terra Frisie, que peticio nobis pro media parte cedere deberet et ad bonum prouenire, ubi ipsi

* *Voss. Excerpt. af den plattyske Original: Vortmer also dar ghedeghedinghet ward mid der konyngnyhnen, dat ze ene bede scholde bidden ouer Vreslande, dede vns scholde half ghelden, vnd vns to*

¹ nobis — ² marcarum — ³ minere cupri — ⁴ centum, jvnf. S. r. D. VII. p. 361. — ⁵ cupri — ⁶ ex quibus nos (?) — ⁷ cuprum — ⁸ cupri — ⁹ fuit — ¹⁰ tilføj: in — ¹¹ marcis — ¹² ipsa

magnam pecuniam leuari fecerunt, de quo¹ nobis nichil tamen prouenerat, prout dictus² Ericus Krumedik bene recordari poterit, que summa est viij^e libre denariorum Henghelsche minus quatuor libris Henghelsches, excepta Ejderstede, quicquid minus³ prouenerat, . . .⁴ una magna summa prouenerat.]

*Jtem mater nostra domina Elysabeth ducissa Sleswicensis in una assecurata pace ¹nisi in uno . . .⁵ equitauit pro suis negociis ab Hermanno Meyger, Hermanno Hagen, Marchardo Woren et domini Ottonis de Kenope⁶ familiaris⁷ et cum eorum adiutoribus, et ipsius presbiteri, cappellani et ipsius familiares, qui cum ea equitarunt, fuerunt spoliati, depredati et derobati et captiuati et exactionati, quod⁸ dampnum recepimus ultra ¹vj^e marcas⁹ extra et intra regis jurisdictionem, ultra hoc, quod eidem matri nostre rex oretenus dixerat, staret qui¹⁰ inter ipsum et nos quantumque staret, ipsa deberet libere equitare, ubicunque equitare haberet.]

Jtem hec est pacis violacio, accusacio et impeticio, quas patruus noster ex parte nostri habuit aduersus regem, qui sibi restituit Nyeheus et Flensborg pro sua impeticione, ubi rex

gude komen, dar ze grod gheld van vppe boren led, dar vns doch nicht aff en ward, also her Erijk Krummedijk des wol vordenken mach; de summe ijs viij^m [NB. *aliud exempl. habet*: viij^e] punt Engelsch myn iij punt Engelsche, vthghenomen Eyderstede, wes dar vth qwam, wente dar en grod summe vth qwam.

* *Voss. Excerpt.*: Vortmer ward vnse moder vrouwe Elysabeth, hertoghynne to Sleswic etc., an enen wisseden vrede, dar ze vur upp erem waghen eres werues, van Hermen Meyger, Hermen Haghen, Marquard Worren vnde van her Otten knechten van deme Knope, vnd mid eren hulperen, ere papen vnd denre, de by er reden, schinnet, berouet, vanghen vnd beschattet, dat vns hefft gheschadet bouen vj^m [*aliud exempl. habet*: vj^e] mark, vth vnd in des konynghes ghebede, bouen dat er de konyng muntlijken ghesecht hadde, id stunde twischen em vnd vns, wo id stunde, ze scholde jo velich varen, wor zee to weruende hadde.

¹ qua — ² dominus — ³ inde — ⁴ unde tamen — ⁵ cum in uno curru —
⁶ Knope V. — ⁷ familiaribus V. — ⁸ quo — ⁹ vjm marcarum (?), i.vfn. S. R. D. VII. p. 346. — ¹⁰ quid

universa¹ deberet stare juri patruo nostro, prout ipse ad hoc se obligavit, prout conscriptum est. Inprimis fuerit oblata² nostris ciuibus in Flensborg sicut³ Heinkem Koke et suis sociis ad m marcas Lubicensis, quod fecerat Jappe Jerrefange⁴, doctori⁵ Wendelbuo⁶ advocatus.

Jtem Longo Johanni de Flensbork fuerunt ablati xiiij equi et septem eque, qui simul valebant ij^c marcas Lubccenses, quod fecit Benedictus Reder, et duxit equos ad castrum Cabie⁷. Jtem est ablata Petro Boghen sua navis, quod fecerat archiepiscopus Ludicensis⁸ et sui, que navis et bona, que intus erant, fuerunt valoris iij^c lmarcas . . .⁹ Jtem fuit ablatum . . . de Flensborg ad valorem c lmarcas Lubicensis¹⁰, quod fecerat dominus Wendeby⁶. Jtem Lutkeko fuit recepta sua navis in Swecia, que navis et bona, que in ipsa fuerant, fuerunt valoris v^c marcarum Lubicensium.

Summa viginti duo centena marcarum Lubicensium.

Jtem dominus Nesse filius Jone de Tanghen¹¹ recepit Laurentio et Johanni filio Petri de Porta in Flensborg ad valorem vij^c marcarum, ubi famuli domini Jone filii Andree et domini Johannis filii Oleuos¹² interfuerunt. Jtem dominus Schutzburg¹³ recepit Gerhardo Ouenscherer¹⁴ unum pannum griseum ad valorem quinque marcarum.

Jtem ciues nostri de Kile, inprimis Detleff Saltzawen, Emeke Krage et eorum societas perdiderint¹⁵ uno tempore in butiro, in ordeo, in pellibus bouinis, in pannis et in seruitzia¹⁶ Wismariensi ad valorem quinque marcarum et xxxij, prout in parata pecunia ipsa bona constiterunt, que bona recepi¹⁷ fecit Barn¹⁸ Olffsen¹⁹, et fecit in Karstan²⁰.

Jtem Heinrico Hæssen fuit recepta una navis in Rossande, in qua fuerunt bona ad valorem iij^c marcarum, que bona spectabant singulariter ad Dethleff Saltzow y cum sua societate, que

¹ *viceversa* — ² *fuerunt ablata* — ³ *scilicet* — ⁴ *Jernfange* — ⁵ *domini* — ⁶ *o*: Hr. Christern Vendelbo. — ⁷ *Calue* (?) *o*: Kale. — ⁸ *Lundensis* — ⁹ *marcarum Lubicensium*. — ¹⁰ *marcarum Lubicensium* — ¹¹ *o*: Hr. Niels Jenssen til Tange. — ¹² *Olavi* *o*: Hr. Johan Olufsen til Søholm. — ¹³ *u*. Tv. Hr. Johan Scharpenberg. — ¹⁴ *Ouerscherer* — ¹⁵ *perdiderunt* — ¹⁶ *cerevisia* — ¹⁷ *recipi* — ¹⁸ *Borne* ¹⁹ *o*: Hr. Bjørn Olufsen. — ²⁰ (*sic?*).

recipi fecit dominus Nicolaus Grubendal, et ducta fuerunt ad castrum Alheby. Jtem naute Arnoldo fuit recepta ante Voborge una navis, in qua fuerunt bona ad valorem ij^c marcarum, que recepit dominus Jonas filius Andree, et venerunt ad Nuborg. Jtem dominus Magnus Monch recepit Smoby et incolas¹ Wulnæ tres equos in Warden, pro quibus componderant lx marcas. Jtem Jesse Tummissen exactionavit eundem super Scherita ad xxx marcas, cum tamen in regia via bestias duxissent, et hoc fecit, cum Lundenes in sua potestate. *Jtem Vorkesine² de Santholte fecit recipi Heinricho doleatoris³ lx marcas et duas libras denadorum⁴. Jtem dominus Ipátruus Regelson⁵ de Ow-garden fecit recipi Johanni Copelar x^c marcas.

Summa xxxviii^c marcas⁶ et vij cum dimidia.

Jtem Johanni Heslein fuerit⁷ recepta bona ad valorem lx marcarum in Moresuade, et venerunt ad castrum Helssingeborg, et hec receperunt familiares domini Jappe Aruses. Jtem Marquewardo Hargien et suis fratribus fuerunt recepta bona ad valorem c marcarum in naue naute Arnoldi, que bona recepit dominus Jonas Andree et fuerunt ducta ad Nuborg. Jtem Stamer Thymen et Nicolao Odden et suis sociis fuerunt recepta bona ad valorem iij^c marcarum in Wemorsunde, que bona fuerunt ducta in Rudegharden, et receperunt famulis⁸ domini Nesse Swensson tempore, quo Hakenschow in sua potestate habuit.

Jtem Oleff Thuisson recepit Johanni Gunthere de Kile bona ad valorem iij^c marcarum in Oressunde, que ducta fuerunt ad Helsingeborg. Jtem Longo Detleff fuerunt recepta bona ad xxx marcas, que receperunt famulos⁹ domini Petri Magnesson et ducta fuerunt in Biigholm. **Jtem dominus junior Johannes de Pudbusch fecit recipi Ekelop c marcas cum tercia decima, que portata fuerunt in Zeborg.]

* *Voss. Excerpt.*: Jtem so leed vor Kerstine van Santholte nemen Hinrik Bodeker lx m^rk vnd ij punt pennynghe.

** *Voss. Excerpt.*: Jtem Eler Lope, deme led nemen junghe her Hans Pogwische ij^c mark, dat qwam to Zeborch [NB. *aliud exempl. habet*: Junghe her Hans van Putbussche, *id quod forte rectius.*]

¹ *incolis* eller *Nicolao* — ² *Vorkestne* (sic) V. 3: Fru Kerstine. — ³ *doleatori* — ⁴ *denarium* V. — ⁵ *Petrus Negelson* 3: Hr. Peder Nielsen til Aagaard. — ⁶ *marcarum* — ⁷ *fuerunt* — ⁸ *famuli* — ⁹ *famuli*

Jtem Johanni Koke fuerunt recepta¹ in Riippen xx marcarum², quod fecit Cunradus Uaget, et dominus Olff Neghelsson recepit filii eidem³ viij marcas ante Schelscor, quum ipse advocatus fuit in Kassore⁴. Jtem nostris civibus de Idtzek⁵, inprimis dominus Wendelbo fecit recipi in Norre Jutland Nicolao Koke, qui in nundinis in Westerwik fuit, quatuor equos et xii boues, ...⁶ dampnificatus fuit ad valorem ij^c marcarum. Jtem idem dominus Wendelbo fecit recipi eidem Nicolao Koke apud Holsterbro boues, equos, pannos lineas et alia bona, de quibus dampnificatus fuit ad valorem vi^c marcarum, et hec bona recipi fecit Jappe Jarnefang, qui presente⁷ domino Wendelbo advocatus fuit, et idem Nicolaus Koke eadem sua bona comparauit in Westerwik infra eorum datum et denunciatum saluum conductum et de suis bonis thelonii⁸ soluerant⁹ et . . . fieri fecerat. Jtem in eodem loco et tempore fecit idem dominus Wendelbo recipi Arnolde Laurentii et Engelberto suo filio sua bona, de quibus damnificati sunt ad valorem ij^c l marc.

Summa xxj^c xviiij marcarum.

Jtem eodem loco et tempore dominus Wendelbo recepit Wolle filio Jari boues et pannos ad valorem xxx^c¹⁰ marcarum. Jtem eodem loco et tempore dominus Wendelbo fecit recipi Makwaldo Andree boues, pannos et alia bona ad valorem cl marcarum.

Jtem eodem loco et tempore idem dominus Wendelbo fecit recipi Heinrichi sartoris boues, pannos et alia, in quibus damnificatus fuit, que extimatur¹¹ ad valorem xx marcarum Lubicensium. *Jtem Luder Rantzow recepit Mengerise¹² mercimonia in portu apud Vooborg in valore cc marcarum Lubicensium, prout ipse computauerit.] Jtem nostri cives de Nyenstat, inprimis Simon Wissmer recepit dampnum, la . . . in Zelandia nouerit in responsum de Schone¹³, in valore lx marcarum. Jtem Johannes Wan-

* *Voss. Excerpt.*: Jtem so nam Luder Rantzouw Meyenrise kram in der hauen by Voborch wol vppe ij^c mfk, also he reKent.

¹ *recepte* — ² *marce* — ³ *filio ejusdem* (?) — ⁴ *Korsore* — ⁵ *Itzeho* —
⁶ *de quibus* — ⁷ *predicto* — ⁸ *theolonium* — ⁹ *soluerat* — ¹⁰ *xxx et c* (?) —
¹¹ *extimantur* — ¹² *Meygenrise V.* — ¹³ (sic?).

derheyde recepit dampnum de castro Vordenborg ad valorem x marcarum. Jtem fuerunt recepti¹ Johanni Scelten l marcarum² ante castrum Logehenberg ad distanciam duorum miliarium. Jtem consilium de Oppenheim detinuit Godelian . . . cc marcas. Jtem Johanni Bokine fuerunt recepte xxx marce ante Riipen. Jtem Marcho Nowkinden fuerunt recepte ab illo³ de Vstede⁴ ad valorem viij^c marcarum et preterea fuerunt interfecti xxiiij homines et ipsi⁵ in persona. Jtem Paulus Kint fuit vocatus a regina, et ipsa voluit sibi justiciam administrare pro sua fide supradicta, qui recepit ibidem dampnum ad valorem c marcarum Lubicensium. Jtem Ambrosio si⁶ fuerint⁷ recepte xij lodighe marce a domino Boræ⁸ Oleffsson tempore, quo in sua potestate habuit Valkempork⁹. Jtem Johanni Magno et suis fratribus fuerunt recepte¹⁰ ad valorem lx marcarum a Dacis, et frater suus fuit interfectus in eodem loco.

Jtem dominus Nichelsser¹¹ Swensson captivum tenuit Hermannum Skomberge ad medium annum, et detinuit sibi bona ad valorem l marcarum Lubicensium, et fuit ibidem interfectus. Jtem fuit receptum nostris civibus de Aldemborg, in primis Johanni de Tweid, qui¹² Jonas Lundensis violenter detinet in terra Loland suam veram hereditatem, ad valorem cc marcarum, que fuit ad eum hereditarie devoluta a quodam nomine Beydench, qui 'suis subjectis¹³ erat.

Jtem infrascripta damna sunt facta nostris civibus de Hilgenhauene, inprimis redimebant illi de Langelande suam¹⁴, ita quod dabant mille paratas marcas, et receperunt ibidem ultra hoc iij boues ad valorem iij^m¹⁵ marcarum, et captiuauerunt nostros cives, qui eis dabant vj^c marcas; hec fecerunt eis Heinricus Jacobi, Kent filius Jacobi, Toreus Rint et eorum adjutoribus¹⁶ infra securam pacem. *Jtem dominus Berneko¹⁷ Schinkel recepit nostro civi Heinrico Toden unam nauem in Vemerzsunde,

* *Voss. Excerpt.*: Jtem zo nam her Berneke Schinkel vnsem Borgher Hinrik Toden [to Oldenborgh] en schip in dem Vemerssunde, dar

¹ recepte — ² marce — ³ illis — ⁴ Ystede — ⁵ ipse — ⁶ (sic) — ⁷ fuerunt — ⁸ Borne — ⁹ Vordenborg (?) — ¹⁰ recepta bona — ¹¹ Nicholas — ¹² cui — ¹³ suus subjectus — ¹⁴ sua — ¹⁵ (sic) — ¹⁶ adjutores — ¹⁷ Berneke V

in qua fuerunt panni et farina et alia bona ad valorem ij^c marcarum infra securam pacem.] Jtem dominus Nicolaus Howscheten¹, dominus Bild, Nicolaus Spakzyn et Nicolaus filius Andree Ingramannum² de Assenzer receperunt nostris civibus tres naues cum frumento, pro qua³ unus et⁴ nostris civibus dare oportuit centum marcas, antequam sibi ipsum frumentum restitueretur⁵. Jtem Tunebunden et illi de Wizeborg ceperunt a Tideken Skarde et Tames Scharde nostris civibus in paratis bonis ad valorem iij^c marcas⁶. Jtem recepit Rubeus Nicolaus, familiarum⁷ Thontbanden⁸, Sukyne Skarde nostro civi in butiro et in aliis bonis ad valorem cc marcas⁶. Jtem Nicolaus Yuerson recepit Johanni Scake nostro civi ante Assenze xxvij marcas in paratis denariis. Jtem dominus Volmar filius Jacobi recepit Michli Raugen nostro civi ad valorem l marcas⁶ in ceruisea, quod factum fuit de castro Skeleborg. Jtem Cosmer de Horzen recepit in Nestwede nostro civi Hermanno Langen xx marcas.

Summa istius vj^m viij^c xxxj marcas⁶.

Jtem Nicolaus Hauskelt recepit nostris piscatoribus ante nostram civitatem ad valorem xx marcas⁶ in retibus. Jtem dominus Walmer filius Jessæsen⁹ recepit nostro civi Nicolao Sasse l marcas in paratis bonis. *Hec sunt dampna et injurie, que domino Bemeke Schinke¹⁰ fecit domino¹¹ Abelon de Belwade¹², inprimis quod ipse detinet ei cum violencia et injuria sua bona in Harheslewig et civitatem in Bakenge¹³, quod possedit cum injusticia ad xxx annos nec voluit¹⁴ pauperi omnem¹⁵ equi-

jne was wand vnde mele vnde ander gud, also gud also ij^c mrk, bynnen vrede.

* *Voss. Excerpt. af Hertug Henrik af Brunsvigs Klage mod Kong Erik, dat. Nyborg, S. Jacobi Dag (25. Juli) 1413.* Jtem dyt is de schade vnde dat vnrecht, dat her Berneke Schinkel dan heft vor Abelen van Bokwolde, to dem ersten, dat he er vor enthelt myt welde vnde myt vnrechte dat gud to Harghesleue vnde de stad to

¹ Howschelten — ² Heri synes at ligge: in portu eller desl. — ³ quo — ⁴ ex — ⁵ restitueretur — ⁶ marcarum — ⁷ familiaris — ⁸ Uden Tvivl den samme, som ovenfor kaldes Tunebunden. — ⁹ Jeppesen ∴ Hr. Folmer Jacobsen (Lunge). — ¹⁰ dominus Bernike Schinkel V. — ¹¹ domine V. — ¹² Abelen de Bokwolde V. — ¹³ Bokenge V. ∴ Bogense. — ¹⁴ vult V. — ¹⁵ dare V. Læs: mulieri

tatem nec justiciam facere et ¹eodem domino personarum¹ super hiis fuit apud reginam, sed ¹non profuit sibi². Eciam dux Gerardus et comes Albertus felicitis recordacionis super hoc ¹quod episcopi³ scripserunt nec poterant supremum finem obtinere, et ipsa exinde dampnificata fuit ¹cum suplicibus et ipsis⁴ ultra mille marcas. Jtem hec sunt damna, que facta sunt nostris hominibus Ludolffo de Bokualde⁵, patri suo, et amicis in seruiicio regis Haken, itaque⁶ sibi pater suus ¹per annuam guer-ram⁷ seruiuit cum xxx marcis⁸ plusquam per annum, de qua guerra pater suus dampnificatus fuit in valore viii^c lodughe marcas⁹, de qua¹⁰ sepius conquestus est cum regina, que ipsum de die in diem protelabat, et sibi ¹nulla justicia ministrabatur¹¹. Jtem ea, que nostris civibus de Rendesborg facta sunt, inprimis¹² villam¹³ de Stokemarke, et Inder¹⁴ Kabel receperunt¹⁵ eorum bona in equis et pecoribus ad valorem iij^c marcas¹⁶. Jtem Walstorp

Bokense, dat he beseten heft myt vnrechte wol xxix jar, vnde wil der armen vrowen nicht lik edder recht don, vnde desulue vrowe heft suluen dar vmme wesen to der konynginnen, vnde heft er nicht gheholpen. Ock hebbet hertoch Gherd vnde greue Albrecht zeligher dechnisse vor ze dar vmme screuen, vnde kunde des ne ende kryghen, vnde heft des to schaden had myt koste vnde terynghe bouen duzent mark. Jtem dyt is de schade, de gescheen is vnsem mannen Ludeken van Bokwolden, synem vadere vnde synen vrunden an koning Haken denste, also dat zin vader enen krich vth dende myt xxx wapent lengher den en iar, des kryghes zin vader schaden nam vppe viij^c lodighe mark, dar he sik vaken vmme beklaghet heft vor der konyngynnen, de ene van tyden to tyden ghetoghert heft, vnde nen ghelik wedder varen kunde. Jtem dat vnser borgheren van Rendesborch gescheen is. To dem ersten Detlef Herte worden afgheslaghen ij synes vader broder [*s. d.*: knechte]; dat schude an deme lene Rauensborch, dat deden de bure van Stockemark, vnde Luder Kabold nam

¹ *eadem domina personaliter* V. — ² *id profuit nihil* V. — ³ *quoque ipsi* V. — ⁴ *udelades hos* V. *Læs: cum sumptibus et expensis* — ⁵ *Bokwolde* V. — ⁶ *ita quod* V. — ⁷ *in proxima (?) guerra* V. *Læs: per unam guerram*. — ⁸ *armatis* V. ⁹ *marcarum* — ¹⁰ *quo* — ¹¹ *nullam justiciam ministrabat* V. — ¹² *Her mangler noget; se de her astrykte Voss. Excerpt.* — ¹³ *villani* — ¹⁴ *Luder* — ¹⁵ *recepit* — ¹⁶ *marcarum*

recepit ibidem fratri patris sui lx petras antiquorum equorum de equacijs et alia bona ad valorem ccc ¹marcas Lubicensis¹.]

Summa precedentis iiiij^m marcas² et lxx.

Jtem nostris civibus de Castro in Wemmeren, inprimis Jesse Jule et dominus Pereson receperunt civibus Petro Suilken et suis sociis ad valorem xxx marcas² apud Naskow. Jtem Conrado Sartoris³ et suis sociis fuerunt recepta ad valorem c marcas² aput Verdemborg a Dacis. Jtem si⁴ in feudo de Sammendorpe recepit Barnakow in valorem x marcas² apud Rymborg. Jtem dominus Otto Lauson recepit Johanni Strecheman ad valorem v marcas². Jtem Petro Sleff recepit Otto Holsten ad valorem l marcas². Jtem Swaldero de Waldersen fuit ¹interempti fratres sui⁵, videlicet Petrus, et Johannes Walder fuit nocturno tempore combustis in bonis, et Walderik⁶ fuit perspoliatus, captus et detentus et fuit taxatus ad cc marcas nec adhuc aliqua equitas impensa pro eorum fratre. Hec fecit Nicolaus Kaud et hec bona devenerunt ad curiam Fritzelt Kortess fratris sui. Jtem fuerunt ei recepta bona ad valorem iij^c marcas², quod fecit Anckmus Skutte in Voborg. Jtem Tydeken Brunzuike fuerunt recepte c marce, quod fecit Jesse Luke dictus Yuersson. Jtem Nicolaus Schinkesson fuit prouectus extra spandam nauis ad mare, et fuerunt sibi recepta bona ad valorem c marcas². Jtem Martinum⁷ Sifridi fuerunt recepte xx marce, quod fecit dominus Wendelbo.

Jtem ¹Martioualdo Tancherus⁸ fuerunt recepte xii marce, quod fecit Petrus Sleff et Vorels apud Hamenden. Jtem dominus Joo⁹ filius Andree recepit Nicolao Schapel c marcas, quod cum eo fecerunt cives de Swineborg. Jtem nostris subditis comorantibus in terra Vemornensi, inprimis Johanni Toden fuerunt¹⁰ recepta a domino Ottone Jonsson et a suis subditis una nauis cum ordeo ad valorem iij^c marcas², quod probabile est. ere gud an perden vnde an haue, also gud also iij^c mark. Jtem nam Walstorp darsulues synes vader broder lx stucke olden studperde vnde ander gud vppe iij^c mark lub.

¹ *marcarum Lubicensium*. — ² *marcarum* — ³ *Sartori* — ⁴ *sibi* (?); eller maaske ligger der et Navn skjult i Ordene: *si in feudo*, f. Ex. *Sifrido*. — ⁵ *interemptus frater suus* — ⁶ u. Tv. = den forannævnte Swalderus. — ⁷ *Martino* — ⁸ *Marquardo Tanchero* (?) — ⁹ *Jonas* — ¹⁰ *fuit*

Jtem dominus Jonas filius Andree fecit recipi Heinrico expanseri¹ duas naues de portu apud Flensborg, qui nostri patris comitis Gerhardi fuit famulus juratus, que bona, que in eis fuerunt, fuerunt in valorem iij^m marcas², quam causam pauper homo diu prosequutus fuit apud reginam, tibi cum nulla justicia³ sibi impendere vellet.

Summa precedentium v^m xvii marcarum.

Jtem quando regi fuit Flensborg traditum, tunc ipsi de Flensborg debebant habere dilationem ad octo septimanas sibi tradendi castrum Nyehus; tunc dixit ipse, quod debetur⁴ sibi castrum Niehus incontinenti tradi aut deberent sibi refundere cives omnes expense⁵ et sumptus, quas fecisset et aduc facere posset, quousque sibi traderetur, et exiuit incontinenti civitatem et posuit exercitum suum cum potencia contra castrum et stetit ibi, et spoliavit in terra et fecit de exercitu lequitorum et spoliatorum ad...⁶ vj^m equorum aut viij^m, et receperunt quicquid eis necesse fuit, cum quibus nos et nostros subditos⁷ dampnicati fuerunt bene in m lodighe marcas; et si debebat exire de terra, oportuit sibi tradi ipsum castrum Niheus, quod constitit nobis bene m marcas⁸ ultra hoc, quod constare debuerat, si fuisset permissum uti nostro tempore, prout hoc non⁹ eo tractatum fuit, quam violenciam et damna ipse nobis fecit ultra hoc, quod nobis dixerat, quod taliter venire vellet, quod nobis nec nostris subditis deberent aliqua damna evenire. Ac statim sequenti die, postquam sibi Flensborg traditum fuit, fecit capi nostrum familiarem Tydeken de Ammeren, qui noster advocatus erat, et fecit eum ligari infra securitatem, et fecit eum duci extra civitatem et sibi recipi septem porcos pingues ad valorem vij marcas² et duos equos ad valorem xij marcas², quos sibi recepit Petrus Attorsson¹⁰, ultra que sibi recepit in let...¹¹ et utensilibus ad valorem xl marcas².

Eciam rex in Hinsegabel fecit deleri suo personali capellano in presentiam¹² nostri patris comitis Heinrici viii^jc marcas, que

¹ *expansori*, formodentlig: Overskjærer. — ² *marcarum* — ³ *que tamen nullam justiciam* — ⁴ *deberetur* — ⁵ *expensas* — ⁶ *equorum spolia ad numerum* — ⁷ *nostri subditi* — ⁸ *marcis* — ⁹ *cum* — ¹⁰ *Achtorppe* (?) — ¹¹ *lectis* (?) — ¹² *presentia*

prescripte fuerunt in sua petitione, quas nos finaliter oportuit soluere et venerunt iterata¹ in summam super castrum Nieheus.

Summa precedentium iiiij^m viii^o lviii^j marcas².

Item postquam regi castrum Niheus traditum fuit, tunc posuit in predicto duos capitaneos, qui nobis magna dampna intulerunt in portibus et arcibus infrascriptis. Imprimis recepit ipse nobis Injureth³ in sex parochiis, que sibi impignorate non fuerunt, de quibus sui officiales cum injusticia leuarunt, prout infra scribitur, in primis viij pingues boues, xij porcos pingues, xij maceros, xx oues, quamlibet ouem ad computum quatuor solidorum, xij paratas marcas devenerunt, viij lastanes⁴ frumenti et xij boues et vj marcas decimarum, xl modia auene, xl modia siliginis, cxx plaustra ferrea⁵, ultra hoc oportuit quemlibet hominem commorantem in ipsis sex parochiis dare unum modium auene et unum siliginis et unum plaustrum ferreum⁶, que taxantur ad cc marcas.

Item taxavit infrascriptas ecclesias ad ... prout infra scribitur, in primis ecclesiam in Sutorfete⁷ ad xij ore⁸ frumenti, ecclesiam in Haslow⁹ ad viij ore frumenti, ecclesiam in Hudorp¹⁰ ad quatuor ore frumenti, ecclesiam in Rothanrup ad viij ore frumenti, ecclesiam in Aldeby¹¹ ad iiiij marcas. Item captiuauerunt nostrum advocatum Jesse Wreden et exaccionarunt ab eo cxx marcas. Item exaccionarunt a nostro subdito Georgio xx marcas et unum are¹² frumenti. Item exaccionarunt a nostris hominibus infrascriptis, videlicet Lake Bundessen x marcas. Item a Sebbo Monk x marcas. Item a Conrado Monk xxx marcas. Item a Jesse Tydelson xviiij marcas. Item Tuken Vnsemet x marcas. Item a Laghekorn duos boues et quatuor ore auene. Item exaccionauerunt a nostris subditis rusticis ibidem duas et centum marcas. Item a Sassen viij marcas. Item a Johanne filio Thome vi marcas; ultra suprascripta damnificauerunt nostros preterea homines commorantes in eisdem partibus cum injuriacionibus et aliis decimis bene ad mille lodighe marcas, quod bene probabile est. Item rex habet eandem

¹ iterate — ² marcarum — ³ injuria — ⁴ last — ⁵ fenea — ⁶ feneum —
⁷ Sudorp (?) ∴ Sørup — ⁸ Dette maa vel her, som ogsaa i det følgende, være Ørtug. — ⁹ Husbu (?) ∴ Husby. — ¹⁰ ∴ Hyrup. — ¹¹ ∴ Adelby. — ¹² ore

parochias aduc cum injusticia in sua potestate, quod nobis in dampnum venit omni anno ultra c marcas, et possedit illas injuste ultra xij annos.

Summa precedentis vj^m vj^c lxxxvij marcas¹.

(Computando summam scriptorum pecudum, frumenti, feni, decimarum et equorum, porcorum et quicquid a nostris pauperibus hominibus exaccionatum est et dampnificati sunt in suprascriptis sex parochiis et ecclesiis, ad denarios, x octo ore frumenti pro una last, et quamlibet last pro xxv marcis, et quotlibet modium affene pro 6 solidis, et plaustrum feni pro sex solidis, et quemlibet bouem pro xxiiij solidis, pinguem porcum quemlibet ad valorem unius marce, et quamlibet marcam ad valorem viij solidorum, et modium siliginis ad octo solidos.)

Jtem sui capitanei imposuerunt nouum theoloneum injuste apud castrum Nieheus, ita quod oportuit quemlibet vectatorem, qui juxta castrum boues duxit, dare pro quolibet boue dare² octo solidos, in quo nos et nostros damnificat bene in m lodighe marcas. Jtem receperunt ipsi nostris civibus de Kyle lx boues, quemlibet in valorem quinque marcas¹, et cum ipse pauper homo, ad quem spectabant ipsi boues, venerat ad repetendum eosdem cum literis patru nostri comitis Heinrici, ibi in tanto gauisus fuerit³ de ipsis literis et petitionibus, quod oportuit 'cum soluit⁴ xx marcas pro sale, in quo suos proprios boues insolserunt, et ipse homo vocabatur Detleff Heynsson. * Jtem receperunt ipsi domino Sifrido Dosenrode viij boues ad valorem xlv marcas⁵]. Jtem receperunt ipsi nostris civibus de Jdzeho lxxv boues ad valorem cccxxx marcas¹. ** Jtem exaccionarunt ab hominibus domini Heinrici Krummedich xxx marcas et duos boues de decem marcis et unum equum de decem marcis. Jtem Luder Lembach⁶ captiuauit nostros pauperes homines in Slexherde⁷,

* *Voss. Exc. af samme Dok.*: Jtem nemen ze her Syuerde Dozenrode ix ossen also gud else xlv m^{rk}.

** *Voss. Exc. sst.* Jtem schatteden ze af hern Erikes Crummedikes luden xxx m^{rc} vnde ij ossen van x marken vnde j prd van x marken. Jtem so venck Luder Leembeke her Erikes armen lude in Slokes-

¹ *marcarum* — ² *udelades*. — ³ *fuit* — ⁴ *eum soluere* — ⁵ *marcarum V.* —

⁶ *Lembek* — ⁷ *Sluxherde*

recepit eis eorum bona, que taxant ad ccc marcas. Jtem equitavit Nicolaus Lambede¹ et dominus Borue² Oluesson cum illis de Flensborrig ad bona nostra in Tundern, et receperunt a nostris pauperibus hominibus bene ad m lodighe marcas et hoc fecit dominus Berno³ . . . adversando³ quemquam extra murum castri regis. Jtem receperunt a domino Laurencio Heesten bona, de quibus levauerint⁴ bene mille marcas. Jtem quum dominus Laurentius Heesten castrum Nieheus a se divisum⁵, tunc invenit familiarem unius capitanei in suo equo fuerit⁶ subtracto valoris xx marcarum, qui eum⁷ sibi non restituebant.⁸]

Summa dampnorum suorum⁹ est in viij^m lxxv marcas .

* Jtem postquam regi fuit traditum Nieheus, tunc illi, extimauerunt¹⁰ ipsum castrum, receperunt domino Laurentio sua bona et suum computum, super quod nos . . .¹¹ oportuit subire¹² cc marcas, ultra hoc, quod rex nostro patruo comiti Heinrico personaliter dixit, quod quicquid dominus Laurentius in castro

herde, vnde nam en dat ere, dat ze reket vppe iij^c mfk. Jtem so reed Clawes Leembeke vnde her Borne myt den Flensborgheren in her Erikes gud, vnd nemen eme vnde sinen armen luden in roueliker haue wol vppe dusent lodighe mark, vnde dat dede her Borne vnuorwaret vihe des koninges sloten vnde dar wedder in. Jtem so nemen se her Laurentius Heesten gud, dar ze wol dusent mfk vihe vpgheboret hebben. Jtem do her Laurentius Heesten dat slot Nygehus van sik antworde, do vant he des enen houetmannes knecht vppe synem stolne peerde, also gud also xx mfk, dat eme doch nicht wedder werden kunde.

* *Voss. Exc. stt.* Jtem do gheantwerdet wart dem koninge dat slot Nygehuus, do nemen ze her Laurencius, de dat slot do jnne hadde, syn gud vnde syne rekenschop, dat vnser suster kynder eme nabetalen mosten vor^a hundred mark bouen dat, dat he greuen Hinrike secht hadde, wes her Laurentius vppe dem slote hadde, dat scholde eme bequemeliken volghen, dar greue Hinrik eme gud vor was, also de koning eme segghen het, vnde eme vore bouen desse summen^b

^a Læs: *ver* eller *twe*. — ^b Tilfoj: *enthelden*.

¹ *Lembek* — ² *Borne* — ³ *non advisando* (?) — ⁴ *levarunt* V. — ⁵ *demisit* V. — ⁶ *furto* V. — ⁷ *tamen* — ⁸ *restituatur* — ⁹ *illorum* — ¹⁰ *qui tenuerunt* V. — ¹¹ *ei* — ¹² *soluere*

haberet, hoc deberet ipsum sequi commodose. Jtem detinuerunt sibi bombardas, lectas¹ et ferrementa ad valorum² l marcarum.]

Jtem quum celebrabatur rex in Rippen in nativitate beate Marie virginis, antequam regi castrum Nieheus traditum fuit, tunc fuit omnibus inuitatoribus³ data lecentia emendi quicquid vellent libere et ducendi, et postquam emerant, fuerunt nostri cives et subditi in eorum bonis impediti, ita quod eorum nullubi⁴ ducere poterant, in quos⁵ nos et nostri damnificati sumus bene in m marcas. *Jtem domino Laurencio Hesten fuit suus equus clam ablatus ad valorem l marcas⁶, qui fuit ductus ad castrum Neuhus⁷, quem captivorum⁸ unus obtinuit, et famulus ille, per⁹ hoc fecerat, incontinenti equitavit ad castrum Nieheus et fuit ibidem receptus.] Jtem captiauerunt unum famulum Ottonis Span et ceperunt ei sua bona rustici¹⁰, in quo dampnum cepit bene ad centum marcas. Jtem fuit captus homo noster Tormerlund, quem oportuit soluere lx marcas. Jtem fuit captus Nicolaus Braneke infra treugas pacis, qui adhuc captivus est. **Jtem Nicolaus Loembach¹¹, qui famulus est domini regis et consiliarius, voluit detinere usum fructum matris nostre in Sunderborch cum consilio et scitu regis, prout credimus]. Jtem exaccionavit dominus Nesse Heinricson in Bruneranse cxxx marcas. Jtem sui capitanei ex parte regis violauerunt et nobis injuriati sunt, et inhiuerunt eorum¹² pauperibus hominibus, quod nobis nullam taxam aut petitionem dare deberent; ubi tamen nostri homines in hoc non exaudivissent, et¹³ dixerunt, pro¹⁴ terra

bussen, bedde vnde smedetuch vppe l mfk, dat em noch betalen mosten vnser suster kynder.

* *Voss. Exc. sst.* Jtem so wart Laurentius Hesten zin hinxst entreden also gud also ij^c mfk, vnde de quam to dem Nygenhus, vnde den wan de ene houetman, vnde de knecht, de dat dede, de reth van stunden an to deme Nygenhus vnde wart dar enthouden.

** *Voss. Exc. sst.* Jtem so wolde Clawes Leembeke, de des konynges knecht vnde rad is, vnser suster lyfgedink Sunderborch myt des konynges rade vnde wytshop, also wy menen, affghewunnen hebben.

¹ lectos — ² valorem — ³ institoribus — ⁴ ea nullibi — ⁵ quo — ⁶ marcarum V. — ⁷ Nuenhus V. — ⁸ capitaneorum — ⁹ qui — ¹⁰ rustica — ¹¹ Lembeke — ¹² nostris (?) — ¹³ illi — ¹⁴ quod

spectaret ad regem et non ad nos, in qua¹ nos dampnificauit bene in m liddich marcas.

Summa supradictorum dampnorum iij^m vj^c xl marcas².

* Jtem sui capitanei expulerunt hominem nostrum Amchinum³ Dozenrode et suos subditos captiuarunt et exaccionarunt injuste, in quo dampnificarunt nos bene in m marcas, prout ipse persone bene dicere possunt, quare ipsum taliter expulerunt, violentarunt et injuriati sunt. Jtem instrati⁴ sunt sui capitanei unum famularem⁵ Panvenus⁶ Sested, et receperunt sibi bene xl⁷ marcas in paratis denariis. Jtem dominus Sigfridus⁸ Dozenrode oretenus tractauit cum rege, quod ipse debet⁹ permittere consequi nostre matri ccc marcas primi anni de civitate Flensborgh, quod ejus ususfructus fuit, quos¹⁰ ipse levauit et sibi nichil inde dabatur].

Hec sunt dampna, que nobis fecerunt capitanei de Swanestede¹¹, in primis illi de Ranthem¹² in Sundergosherde astringebantur dare capitaneis l marcas ultra omnem eorum justiciam. Jtem Bolsendal recepit Ottoni Hauschelde quinque equos ad valorem septuaginta marcarum.

Jtem astringebantur dare illi de Oldersborg¹³ inprimis Sanneke Lyonsson xl marcas, quas ipsi cum injusticia ab eo exaccionarunt. Jtem a Langebayen quinque marcas et unam

* *Voss. Exc. sst.* Jtem so hebben syne houetlude vnser suster kynder man Henneken Dozenrode vordreuen vnde zine lansten vanghen vnde beschattet myt vnrechte, dar ze em wol duzent mark mede schadet hebben, dat he wol suluen seggen kan, worumme dat ze ene alsus vordreuen, vorweldighet vnde vorunrechtet hebben. Jtem so iagheden syne houetlude enen knecht her Reymer Zeesteden vnde nemen em wol ij^c m^{rk} an reden pennigen. Jtem so hadde her Syuerd Dozenrode muntliken myt dem konynghe ghedeghedinget, dat he vnser suster schulde volghen laten iij^c m^{rk} des ersten iaes vthe der stad to Flensborch, dat ere lyfghedingk was, de he vpghenomen heft, vnde er dar nicht af werden kan.

¹ quo — ² marcarum — ³ Henechinum V. — ⁴ (eller iustrati V.) Læs: venati — ⁵ familiarem V. — ⁶ Reymarus (?) V. Læs: Reymari — ⁷ cl V. — ⁸ Seyfriden V. — ⁹ deberet V. — ¹⁰ quas V. — ¹¹ Swauestede — ¹² o: Rantrum — ¹³ o: Oldersbeck (?)

tunnam auene. Jtem a Jappe Nyensten xv draue siliginis ad valorem duarum marcarum, quas sibi in natura ipsi de agro receperunt.

Exaccionarunt familiares aratoris Nicolai de Winderde¹ in septem marcas. Jtem exaccionarunt a Nicolao familiatore² et a Nicolao Halsten x schapper. Jtem receperunt a Hamren unam³ bouem ad valorem iij marcarum cum dimidia. Jtem receperunt a Petro Synson unam tunnam butiri et sex tunnas affene. Jtem xxvi draue siliginis, quas receperunt ipsi a rusticis in agro tempore nocturno.

Summa summarum damnorum m vj^c xli marcarum.

Jtem vulnerauerunt ipsi Johannem Ostenson in tantum, quod inprimis jacuit in lecto ad medium annum. Jtem illos⁴ de Holstenvelde⁵ sicut Heinchino de Olstenvelde receperunt ipsi xxx marcas et patri suo unam tunnam cerevisie Wisnariensis. Jtem ipsi Marqualdum Worme vulnerauerunt, quod ad medium annum in lecto jacuit. Jtem receperunt ipsi duobus hominibus unum plaustrum frumenti. Jtem interfecerunt ipsi Petrum Sunnesson. Jtem in Widbeke⁶ receperunt ipsi omnibus rusticis xx tunnas affene. Jtem Laurentio filio Petri duas tunnas butiri ad valorem nouem marcarum. Jtem receperunt ipsi Tamers Syerson duas marcas. Jtem in Hauenborg⁷ receperunt ipsi Detleue mediam marcam. Jtem illi de Swanested⁸ receperunt vaccas de Winderde ad valorem m marcarum et unam mulierem interfecerunt. Jtem alia vice receperunt vaccas de Widbeke, quas cum⁹ rustici viceversa recuperarunt ab eis; sed tamen duos rusticos in hoc interfecerunt et captiuauerunt ad ducatum Suethe¹⁰. Jtem Jeppe Iwersson recepit Magno Hansson septem equos ad valorem centum marcarum et captiuauerunt filium sororis sue, qui remansit mortuus in carcere. Jtem capitanei de Swanested¹¹ receperunt Heinrico Heynsson xv last tritici, et idem Henricus soluebat suum theoloneum, fuerunt sibi recepta infra pacem, et quamlibet last ad valorem xxx marcarum. Quorum summa...¹² Henricum Heissen est v^c¹³ marcarum.

¹ o: Winnert -- ² aratore (?) -- ³ unum -- ⁴ illis -- ⁵ o: Ostenfeld --
⁶ o: Witbeck -- ⁷ o: Harenburg (?) -- ⁸ Suauested -- ⁹ tum -- ¹⁰ (sic?) --
¹¹ Swauested -- ¹² apud (?) -- ¹³ v^c

*Jtem dominus Ness Swensson¹ et sui advocati receperunt Schakken Zeesteten sua bona ad valorem lx marcarum, quod factum fuit infra treugas pacis]. Jtem perdidit filius Andree Madensson de Flensborg suam nauem cum suis bonis juris² ad valorem cccc marcarum, in qua naue habuit xl last cerevisie, que recepit dominus Boerne Oleuesson, quum sue nuptie fuerunt, quod factum fuit infra ultimas treugas pacis in Rauenspork. Jtem dominus Magnus Monke recepit Hermanno Janitori ¹suo, cui³ iij boues ad valorem xx marcarum in nundinis in Rippam⁴ infra treugas pacis.

Summa supradictorum damnorum ij^m vj^d marke.

Jtem Bolsendal de Swauested vi rapuit quandam virginem et violauit eam, et quanquam fuit liberata, moritur ad Sattorpp incontinenti, et conquesta est de sua violacione coram nostra matre, super quo comes Henricus presentes⁵ litteras scripsit ad dominum Nysse Iwersson petendo justiciam super inde, de quo tamen nulla justicia, pauper dictus fuit, ministrata. **Item dominus ¹Swenson vi⁶ nobis abstulit ¹terras Geet⁷ infra treugas pacis, antequam rex nos auisauerat, in quo nos et nostros homines ipsius terre dampnificauit ultra x^m marcarum. Jtem dominus Swensson⁸ et dominus Bony⁹ et eorum famuli receperunt nostris civibus de Sunderborch eorum naues, frumentumque¹⁰, pecudes et bona infra treugas pacis, in quo ipsos et eorum subditos dampnificarunt ultra ccc marcas].

Summa summarum dampnorum est v^m ccc marcarum Lubicensium.

* *Voss. Exc. sst.* Jtem so nam her Nesse Jwerssen vnde sine voghede Schacken Zeesteden zin gud vppe lx mark, dat schude bynnen vrede.

** *Voss. Exc. sst.* Jtem so wan her Swen Sture vnser suster kynderen af dat lant Erre bynnen vrede, ere de koning vorwaringhe dede, dar he en vnde eren armen luden vppe deme lande mede schadet heft bouen x^m mīk. Jtem so nemen her Swen vnde her Bern vnde ere denere eren borgheren to Sunderborch ere schepe, ere korne, ere quyk vnde ere gud bynnen vrede, dar ze en vnde den eren mede schadet hebben bouen iij^c mark.

¹ Jwersson V. — ² (sic?) — ³ (sic?) — ⁴ Rippen — ⁵ patentes — ⁶ Swen Sturen V. — ⁷ terram Erre ∴ Ærø. — ⁸ Sweno V. — ⁹ Boeti V. Læs: Boerne. — ¹⁰ fructus et V.

Jtem conquestus est abbas de Rudeclauster, quod capitanei regis de castro Nyheuus et sui damnificarunt ipsum claustrum, et damnum in Rudeclauster cum spoliis et rapina in xv centenas marcas ultra literam, quam rex sibi dedit super hoc, quod eorum bona deberent esse secuta ab ipso et suis.

Summa dampni est xv centena marcharum.

Hec sunt, que facta sunt a tempore illo, quo dux Heinricus de Luneborg se pacificauit cum rege ex parte nostri, inprimis hec sunt, que illis de Sunderborg recepta sunt, et perdiderunt Knud Hansson unum bouem et tres vaccas ad valorem viiij marcarum. Jtem Jacobus Faber duas vaccas et tres pingues porcos ad valorem vii marcarum et unam tunnam ad valorem vnus marce. Jtem Petrus Sputersson quatuor pingues porcos ad valorem iiii marcarum. Jtem Jesse Skynke unum lectum, duas anphoras, duas ollas et quatuor pingues porcos ad valorem vij marcarum. Jtem Heinrici Sartoris¹ unam cistam ad valorem unius marce. Jtem Johanni² de Minden iij pelles bouinas et ouinas ad valorem sex marcarum. Jtem Borchardo sartori³ sex porcos ad valorem sex marcarum. Jtem Cristiano Peper fuerunt recepta in utensilibus diversis de ecclesia ad valorem xiiij marcarum, et xx porci ad valorem xv marcarum et una vacca ad valorem duarum marcarum. Jtem Margarethe sartoris xviiij pingues porci et tres vacce ad valorem xxiiij marcarum. Jtem Petro Lad due vacce, unus equus, unum caldare ad valorem viiij marcarum. Jtem Ture Gherke una vacca ad valorem ij marcarum. Jtem Heinrico Suder unus lectus et iiii porci ad valorem iiii marcarum. Jtem Mechildi Grubes una olla et quinque porci ad valorem vj marcarum. Jtem Jesse filio Andree una vacca et una tunna salis ad valorem duarum marcarum. Jtem Goozke Suter unus equus et unum caldare ad valorem vj marcarum. Jtem Lassen Weid x porci, viij oues ad valorem xiiij marcarum. Jtem Nessen Jepson una cista et quicquid in ea fuit, que sibi recepta fuit de ecclesia, et duo porci ad valorem viiij marcarum. Jtem Johanni scriptori sex ulne panni et tantum de utensilibus, quantum habuit, fuerunt recepta de ecclesia

¹ Heinricus Sartor — ² Johannes — ³ Borchardus sartor

ad valorem xviiij marcarum. Jtem cremauerunt dominum¹ Nepsten Jepson, et perdidit in eo² in bonis et utensilibus ad valorem xxiiij marcarum excepta domo. Jtem Cristiano Korbes unam vaccam et unam togam ad valorem iij marcarum. Jtem Lasse Vederlan unam balistam ad valorem duarum marcarum. Item Buteld Rellenok iij vaccas et viij porcos ad valorem xviiij marcarum. Jtem xxiiij domos, quas fregerunt, et lita quibus blasarunt et piscauerunt³, inprimis domum Petri Slieden ad valorem xxiiij marcarum. Jtem HeleneJensson ad valorem xxiiij marcarum. Jtem filii Nicolai de Alsson ad valorem xxvj marcarum. Jtem Borchardi sartoris ad valorem xxx marcarum. Jtem Petri Skaffes domum ad valorem xl marcarum. Jtem Ture Gherekes recepit dampnum in sua domo ad valorem xij marcarum. Jtem Heyne Suders ad valorem xxxiiij marcarum. Jtem Ditmari sutoris ad valorem xxviiij marcarum. Jtem Jesse Ronsson domum ad valorem xxvj marcarum. Jtem Nicolai de Bart domum ad valorem xl marcarum. Jtem Mette Suders domum ad valorem xxxviiij marcarum. Jtem Jesse Bonson domum ad valorem xxvj marcarum. Jtem Nicolai de Bard domum xvj marcarum⁴. Jtem Nysse Jaspersson domum ad valorem lxxx marcarum. Jtem Johannis Werkmaisters domum ad valorem xvj marcarum. Jtem Mechildis Mederlarensis domum ad valorem xl marcarum. Jtem Martini Tros domum ad valorem xxxvj marcarum. Jtem Amedes domum ad valorem xxxviiij marcarum. Jtem domum filiarum Ottonis Heinrici ad valorem xliiij marcarum. Jtem domum Nicolai Laghen ad valorem l marcarum. Jtem domum Wikrini ad valorem xiiij marcarum. Jtem domum Petri Heinrici ad valorem xx marcarum. Jtem domum Jørgen Jeipson ad valorem xvj marcarum. Jtem domum domini Rantzous ad valorem xxviiij marcarum. Jtem molendinam dominorum, quam cremauerunt at aduxerunt⁵, ad valorem c marcarum. Jtem molendinam Margarethe sartoris ad valorem xxx marcarum. Hec facta fuerunt, quia remanserunt in civitate Sunderbork et ab ea recedere volebant post tempus, quod⁶ pax fuit assecurata et publicata, et pauperes homines de ipsa pace non poterant gaudere.

¹ domum — ² ea — ³ (sic). — ⁴ (sic). — ⁵ adusserunt — ⁶ quo

* Hec sunt eciam, que facta sunt a tempore illo, quo se dux Henricus pacificatus¹ cum rege Dacie ex parte nostri; inprimis domino Gerardo l. . . de Altemborge² receperunt Otto Skynke³ et sui in frumento et lardone in valorem xvj marcarum. Jtem xvj porcos ad valorem xvj marcarum]. Jtem fuerunt recepti Nicolao Brunner xlvi porci ad valorem xlvi marcarum. Jtem Tuke Jul perdidit xxx pingues porcos, duos boues, iiij latera lardonum, unum mede last cerevisie, aucas et gallinas ad valorem l marcarum. Jtem domina Rissa perdidit in frumento, in lardonibus et diversis utensilibus ad valorem xxx marcarum. Hec sunt bona libera et spectant dominis⁴ ad defendendum in eorum pace. Jtem pauperes ductores principes⁵ in Sunderborch perdiderunt tempore pacis in valorem xij marcarum, et eorum nauicula ad valorem iiij marcarum. Jtem Næsse Bundesson rusticus. . . Georgii ad valorem xij marcarum. Jtem Tuke Jul vij vaccas ad valorem xij marcarum. Jtem Ludolfus van der Wage in omnibus rebus ad valorem xl marcarum.

Jtem in Snakembeche⁶ Terechel Trawelsson⁷ rusticus domini Wulffe unam marcam, frumentum⁸, lardonem, victualia et cerevisiam ad valorem sex marcarum, que recepit Heyne advocato⁹. Jtem Nisse Petersson ad valorem x marcarum. Jtem Helena Thames perdidit vj marcas. Jtem Jnghert perdidit vj marcas. Jtem Hermannus Budensson perdidit quinque marcas. Jtem Petrus Smyt perdidit quatuor marcarum¹⁰. Jtem Ketel sartor perdidit sex marcarum¹⁰. Jtem Nisse Ranssou vj marcarum¹⁰. Jtem Bundel de Snakenbech xvij marcarum¹⁰. Jtem Petrus Andersson xiiij marcarum¹⁰. Jtem Tames Lille sex mar-

* *Voss. Exc. sst.* Dyt is dat dar gescheen is sodder der tijd, dat zik hertoghe Hinrik vredede myt deme koninge van Dennemarken van der Holsten weghe. To dem ersten her Gherde dem kerkheren van Hakenberghe vñ^a Otte Schinkel vnde de synen an korne vnde an specke so gud also xvj mark, item xvj swyn also gud also xvj mark.

^a Læs: nam.

¹ pacificavit — ² plebano de Hakenberghe — ³ Skynkel — ⁴ dominos — ⁵ principis (?) — ⁶ Suakembeche V. — ⁷ Terchel Truwelsson V. — ⁸ fructum V. — ⁹ advocatus V. — ¹⁰ marcas

carum¹. Hec sunt illa, que illi de Kokenborg² rapiebant a civibus de Sunderborch, inprimis Petro Sphuthesson ad valorem xx marcarum. Jtem 'ad Heinricum sutor³ vj marcarum¹. Jtem Lasse Wreden xxiiij solidos. Jtem Petro Ouerscherer iiij marcarum¹. Hec fiebant, quum gentes domini nostri regis jam recesserant et illi de Kokenborg² post remanserunt.

* Hec sunt dampna, que receperunt rustici Ottonis Sotoren⁴, Petrus Kok perdidit xxx marcarum¹, quod dampnum fecerunt sibi illi de Kokenborg², quum stabant in Sunderborg. Jtem due vidue in Wibuke⁵ ad x marcarum¹. Jtem in Sudorppe⁶ desolauerunt viij bona sua, de quo dampnum instruunt ad vj marcarum¹. Jtem in Ekerig⁷ Jesse Olsson xxx marcarum¹. Jtem vicarius suus Petrus Kamsser x marcarum¹. Jtem Kalgo in Ekeng⁷ quinque marcarum¹. Jtem Samuelsson x marcarum¹. Jtem Nicolaus fabri⁸ in Ekenge⁷ v marcarum¹. Jtem in Klismarke⁹ Petrus Saldesson perdidit ad valorem xxxvj marcarum. Jtem Jesse Essegerson in Clismarke⁹ iiij marcarum¹. Jtem Pallie in Clismarke⁹ perdidit quatuor marcarum¹. Jtem Henricus in Clismarke⁹ v marcarum¹. Jtem Jesse Geldesser vj marcarum¹. Jtem idem duas vigenas cum dimidio porcorum.]

** Hec sunt dampna, que infra pacis restitutionem¹⁰ sustinuerunt, Jesse Rorik in Lebuld¹¹ recepit dampnum ad xxx marcarum¹, quod illi de Kokenborg² fecerunt, quum in Sunderborg steterunt. Jtem Petrus Delen in Hantselt¹² xx marcarum, quod illi de Kokenborg² fecerunt. Jtem Petrus Kruk in Ausolent¹² x marcarum. Jtem Russe Thammesson in Auselt¹² v marcarum. Jtem Trallow in Auselt¹² viij marcarum. Jtem Ost

* *Voss. Exc. sst.* Dyt is de schade, den Otten Sturen lansten nemen, Peter Kok myssede so gud also xxx m̄rk, den em dede de Kekenborghere, do de to Sunderborch legen. *Die Dörfer und Örter, wo seine Leute Schaden gelitten, heissen:* Wybuk, Sadorp, Chreng (?), Elismark.

** *Vos. Exc. sst.* Dyt is de schade, den Peter Sturen lansten

¹ *marcas* — ² *Kekenborg* — ³ *a Heinrico sutore* — ⁴ *Sturen* — ⁵ *o: Viby (?)*. — ⁶ *Sadorppe* *o: Serup.* — ⁷ *Ekeng* *o: Igen.* — ⁸ *faber* — ⁹ *Elismarke* *o: Elismark.* — ¹⁰ *Tilføj: rustici Petri Sturen* — ¹¹ *o: Lebol.* — ¹² *o: Tandselle eller Tandslet (?)*.

Truuelsson in Auselt iij marcarum. Jtem una vidua in Josterpesowe¹ x marcarum. Jtem Jesse Sad in Momarch viij marcarum. Jtem Johannes in Momark iij marcarum. Jtem Lasse Jonsson in Ressappel² x marcarum. Jtem Finsse Pedersson in Lusappel vj marcarum. Jtem Tames in Lusapel iij marcarum. Jtem Jesse Faber in Lusapell iij marcarum]. * Hec sunt dampna, que ¹Mathaardus Schure³ recepit, Asser in Schomby⁴ xvj marcarum. Jtem Rosse Suder in Schamby⁴ v marcarum. Jtem Hermannus in Lusappel v marcarum. Jtem Vbe Schake in Kloke xx marcarum. Jtem Lasse Pedersson in Lusappel x marcarum.]

** Hec sunt dampna, que ¹Dønno Sosio Stamps⁵ et ejus filii rustici⁶ perdiderunt, ¹xv vaccas⁷ in valorem xxxij marcarum. Jtem in curia fuerunt et ⁸recepte in frumento lx marce. Jtem ejus porci et denarius⁹, qui sibi debebatur¹⁰ prouenire de sua propria silua pro impingandis porcis, in quibus violentata¹¹ fuit, et non potuerunt eis gaudere, ad valorem c marcarum. Jtem receperunt dampnum in eorum frugibus, quia non poterant venire ad suam curiam tempore debito, postquam pax fuit publicata, ad valorem xl marcarum, quod fecit dominus Andreas Jeppson. Jtem receperunt sibi unam nauem, que ad littus...¹² applicuit,

nemen hebben. *Die Dörfer heissen:* Lebul, Anscler, Jastorpsow, Momark, Lusappel.

* *Voss. Exc. sst.* Dyt is de schade, den Marquard Sture nam, *scil. seine Lasten in den Dörfern:* Schoubu, Lusappel, Schakelocke.

** *Voss. Exc. sst.* Dyt is dat vor Sophie Stampes vorloren heft, vnde ere kynder vnde lansten, xvj koge, so gud also xxxij mark; jtem jn dem houe wart er ghenomen korne vor lx mark; jtem ere swyn vnde ere mastghelt van eren eghenen holten, des ze vntwel-dighet worden, vnde mochten des nicht bruken, also gud also hundred mark; jtem so nemen se schaden to erer zaed, dat ze in den hof nicht komen kunden to rechter tijd, do de vrede kundighet was, wol so gud also xl mark, dat dede her Anders Jeppessen; jtem so nemen

¹ Jastorpsow ∴ Jestrup. — ² Lusappel — ³ Marquardus Sture — ⁴ Schoubu — ⁵ domina Gesa [læs: Sophia] Stampe V. — ⁶ et rustici — ⁷ pro vaccis V. urigtigt. — ⁸ ei V. — ⁹ denarii V. — ¹⁰ debebant V. — ¹¹ molestata V. — ¹² ipsius (?).

ad valorem xxiiij marcarum. Jtem quum pax fuit publicata et super ea conclusum, tunc dominus Otto, dictus Tigme¹ et eorum auos², qui interfecerunt³, fecerunt adduci⁴ equos suos, qui fuerunt eis recepti infra pacem, quos repetierunt et fuerunt eis repromissi, quod tamen non fuit factum, qui valebant ad vj^c marcas ultra hoc⁵, et ultra hoc pecudes, porci et oues in valore c marcarum. Jtem receperunt nobis xx arculas⁶ affene, quas nos pro...⁷ denariis fecimus compari⁸, et ultra hoc nostros familiares percusserunt, hec fecerunt Geruardus Ryth et Giruidis cum suis.]

Jtem perdidit Johannes filius Nicolai equos et iiij porcos ad valorem xxx marcarum. *Jtem pro dampno domini Laurentii Helsen⁹ et bonis in valore m marcarum, que sibi adhuc detinentur. Jtem de bonis Nicolai Sesteden, de quibus Nicolaus Skinchel censum leuat, sexaginta marcas, et dampnificauit eum ad c marcas a tempore, quo pax fuit tractata. Jtem dominus Berne Schinkel et sui leuarunt in bonis Luder Petersson xl marcarum¹⁰ et in xl marcarum¹⁰ auene¹¹ damnificarunt]. Jtem

ze er en schip, dat dar to lande sloch, dat was so gud also xxiiij m̄rk. Jtem do de vrede kundighet wart vnde darvp ghesloten ward, do leed her Otto, her Tunne, vnde ere vrund, de dar myt en vppe weren, ere perde afriden, de worden en ghenomen in dem vrede, de se wedder esscheden, vnde worden en wedder gesecht, vnd doch des nicht en schude, de weren so gud also vj^c m̄rk, dar to quijk vnde swyn vnde schaep also gud also hundred mark; ok nemen ze vns xx artç hauerer, den wy vmme vnse penninge kopen leten, vnde dar to sloghen se vnse knechte, dat dede Vend Pijk vnde Grumdijs myt den synen.

* *Voss. Exc. sst.* Jtem vmme her Laurentius Heesten schaden vnde gud, also gud also dusent mark, dat em noch vore enthouden werd. Jtem vmme Clawes Zeesteden gud, dar Clawes Schinckel de hure vtheboret heft van hure lx m̄rc vnde schadet heft vppe hundred m̄rc, sund der tijd, dat id ghedeghedinghet wart. Jtem so heft Berneke Schinckel vnde de sinen Luder Peterssen in synem gude vpgheboret xl m̄rk vnde xl m̄rk gheschadet.

¹ dominus Tunne — ² amici — ³ interfuerunt — ⁴ abduci — ⁵ uelades. —
⁶ artucas o: ðrtug — ⁷ nostris — ⁸ comparari — ⁹ Heesten V. — ¹⁰ marcas —
¹¹ eum V.

de bonis Peder filii Laurentii, cui recepti fuerunt duo equi in valore xx marcarum et x marcas¹, quod Nisse Taggesson famulus Nicolai Rudensson² fecit. Jtem filius sororis Magni Hansson fuit interfectus in captivitate infra ipsam pacem, quod fecit dominus Borune³ Oluesson. * Jtem familiares domini Schampemverch⁴ captiuaerunt rusticum colonum domini Erici Krummedich, et receperunt sibi ad valorem xij solidorum engelsche, ultra quod exaccionarunt ab eo unum ore affene.] Jtem propter ecclesiam in Kappellem, quam violenter detinent et hodierna die occupant cum injusticia. Jtem in priori tempore, quum prius pax erat inita, tunc Nicolaus Baudensson⁵ percussit ad mortem tres familiares et recepit eis tres balistas et eorum vestimenta isto tempore pacis, ita quod utique sic fuit pacis fraccio.

Jtem illi de Kegemborch interfecerunt duos familiares in civitate Sunderborch stante pace ipsis immeritis. Jtem illi de Kegemborch captiuaerunt duos familiares domini Tomen⁶, et receperunt eis duos clippeos et duos pileos. ** Jtem fuerunt violenter occupate domino Erico Clumedik⁷ due domus in Flensborch, que fuerunt violenter occupate longe ante tempus, antequam gubernatio⁸ inceperat, nec adhuc sunt sibi restitute.] Jtem fuit receptum propriis hominibus in advocacia Sunderborch cum violencia et vi a tempore, quo⁹ tractata fuit, debent¹⁰ stare pacifice et secundum justiciam, bene ad mille marcas in pecoribus et frumentis, et eodem modo pauperes homines de Sae dampnificati sunt, et damnum receperunt ad valorem mille marcarum.

* *Voss. Exc. sst.* Jtem so venghen her Scharpenberghes knechte her Erikes Crummendikes lansten vnde is noch ghevanghen, vnde nemen em also gud alsz xij ß enghelsche, dar en bouen hebben se em en ore hauen^a afgheschattet.

** *Voss. Exc. sst.* Jtem so ward entweldighet her Erik Crummedike twe hus to Flensborg, de eme entweldighede worden langhe to voren er der tiid, dat id krig ward, vnde heft ere noch nicht wedder.

^a Læs: hauerem.

¹ marce — ² Bundensson (?) — ³ Borne — ⁴ Scharpemberch V. — ⁵ Bundensson (?) — ⁶ Tome (?) — ⁷ Krummedik V. — ⁸ bellum (?) — ⁹ quo pax — ¹⁰ et debebant (?).

Jtem familiares Peder Atthorpes interfecerunt unum hominem in Flensborch, et vi spoliarunt eum de mandato Peder Atthorpes. Jtem fuerunt¹ Magno Agssøn xij equi in vigilia omnium sanctorum, quod fecit Ebbe filius Hiemensson et filius fratris sui. Jtem fuerunt recepti Heimentersson in terra mobili² duo equi et unus captivus, quod fecit Payke Jespersson cum suis complicitibus. Jtem fuit captus unus homo de Sunderhorde in Tunder, in peraccionem³ fuerunt recepti quatuor libre Ergeshleke⁴.

Jtem capitanei domini Beeruethen receperunt lvij rusticolono⁵ uxoris domini Bangk unam vaccam, boues, caldaria, ollas et lectus⁶, que pauper homo in domo sua habuit. Jtem fuerunt recepti rustico colono 'domini Florenboytes⁷ in Taestorpe quatuor equi, quod fecerunt capitanei constaliati⁸ in Flensborg. Jtem dominus Christiernus Scram recepit rustico colono Heinrici Neghelsen in Burkal vnum par boum ad valorem nouem marcarum.

Hec sunt, que facta fuerunt tempore treugarum pacis, que ad quinquennium scilicet fuerunt, in primis quod bene rex promisit, et oretenus dixit, quod civibus de Flensborg ulla⁹ injuria deberet sequi, cum ultra hoc sunt violentati et injuriati, vocati et exaccionati bene ad valorem xx^m marcarum, prout tradimus. *Jtem est damnificata domina Anna de Aluelde in Sogharden¹⁰ bene in milibus lodighe marcis incendiis et rapinis, quod fecerunt subditi domini Swen et domini Ottonis et Nicolai Bundesen, et illi qui in Oppera¹¹ manere consueverunt.] Jtem episcopus Slesvicensis fecit spoliari infra eandem pacem plebanum de Ekerenwarden in bobus et aliis, et sibi violenciam intulerunt in sua dote. Jtem fecerunt ibidem violenciam domino Didriko de Vffel in sua domo. Jtem receperunt ipsi illi plebano in Breteheluighe sua bona ultra l marcas. Jtem plebano in Santorpe receperunt quinque equos et quidquit in domo sua habuit

* *Voss. Exc. sst.* Jtem is beschedighet vor Anne van Aleuelde to Segarden wol an durent lodige marken an brande vnde an roue, dat ghedan hebben her Swen vnde her Otte Pyracin(?) vnde Clawes Bundessen vnde de ghenen, de to Oppenra pleghen to ligghen.

¹ tilføj: recepti — ² (sic?) — ³ peraccionem — ⁴ Engelsche. — ⁵ vni rustico colono — ⁶ lectos — ⁷ domine Floren Bootes (?) — ⁸ constituti (?) — ⁹ nulla — ¹⁰ Segharden V. — ¹¹ Oppenra

ultra xxx marcas. Jtem plebanum de Seymborg captiuauerunt, et taxauerunt et damnificauerunt eum ultra centum marcas.

Jtem plebanum in Gottorpe captiuauerunt, receperunt in domo sua ad xl marcas. Jtem homines armorum et Peder Athdorpp de Flensborg receperunt nostro, seruitori Villhado de Linden tunc ad valorem ij^m marcharum, ut¹ hoc quod nobis datum erat, quod nostri possent eorum bona secure exportare. Jtem gentes armorum domini regis receperunt colono² canonicorum Slesvicensium in terra Erre eorum bona in pecoribus et frumentis ad valorem centum marcarum, et ultra hoc nostrorum canonicorum censum, de quo infra . . .³ nichil poterant habere. Jtem plebanus de Fiolde fuit captus et ligatus, receperunt sibi ultra hoc unum equum de vij marcis, et cassarunt tunc ad unum medium last butiri. Istud fiebat de parte domini episcopi Slesvicensis. Jtem Grotte Vyel et Berne Jurensso et Ebe ¹Anne Kensso⁴ captiuauit dominus Cristianus. Jtem ¹quidam valens homo, qui cum nobis captivatum recepit⁵ in hac altera pace, quem Ditleff de Vinn et dominus Martinus Jonsson adhuc detinent captivatum.

* Hec est pacis violacio, que nobis et nostris facta est ¹a rege et sive⁶ a rege illo et suis a tempore illo, quod⁷ inter nos et ipsum fuit inita pax⁸ Christi nativitatem mcccc⁹ anno in die Martini.] In primis infra primas quatuor septimanas pacis fuit recepta ille¹⁰ de Tyle cum¹¹ nauis cum bonis ad valorem cl marcarum, quod fecerunt Daci de Swaffstet. Jtem Swecii, postquam recesserunt de Slesswick, receperunt illis de Eklenuorden ad valorem xiiij^c marcarum. ** Jtem dominus Swen Storm¹² recepit Johanni Luzerne¹³, Petro Kampsoe¹⁴ et ¹Marchewido

* *Voss. Exc. af den plattyske Original til oventrykte Brev*: Dit is de vredebrake, de vns vnd de vnsen geschen is van deme koninghe vnd den sinen sedder der tijd, dat id twischen vns ghevredet ward na ghodes bort verteynhundert jar, darna an deme souenteynden jare vp sunte Mertens dach.

** *Voss. Exc.* Jtem her Swen Stur nam Johan Boseheren, Peter

¹ contra — ² colonis — ³ pacem (?) — ⁴ Hennekensson (?) — ⁵ (sic?) — ⁶ udelades. — ⁷ quo — ⁸ tilføj: post — ⁹ mcccc xvij^o — ¹⁰ illis — ¹¹ una — ¹² Storm V. Læs: Sture — ¹³ Buzeric V. — ¹⁴ Kampsoe V.

Bosson¹ in frumento ad valorem lxj marcarum. Jtem Eler Radlowe fuerunt sua bona cremata et spoliatus² in advocacia¹et. . . . a dextra et partus³ terram Saxonie et fuit damnificatus bene in m marcis. Jtem Christianus Schinkel, Nicolaus Bechel⁴ et Jesse Ragel⁴ fuerunt suspensi in Flensborg contra jus. Jtem fuerunt nobis recepti xiiij equi extra et intra terram Saxonie, quod fecerunt illius de Saxonia familiares continui commensales, videlicet Eiler Meynerstorp cum suis adiutoribus, nisi⁵ tunc dux Saxonie fuit inclusus in tractatu pacis inter regem et nos et adhuc est. Omnia suprascripta dampna sunt nobis illata infra primas quatuor septimanas treugarum pacis, pro quibus cum⁶ obsides habemus, qui nobis promiserunt, et⁷ literis eorum sigillatis, se presentant⁸ pro illis ad nostram voluntatem, quos nos mouimus, et se non presentauerunt. Jtem Christianus familiaris domini Erii Clumedich⁹ recepit octo civibus¹⁰ de Homborg¹¹ cl marcas infra Gottorp et Flensborg infra tempus pacis.] Jtem Jesse Bechted, Henekeden Schenuelt, Herman Mayer receperunt Laurorencio Seuerensson super Rode ad valorem l marcarum. Jtem

Kampsone vnd Marquarde Bosson an korne alzo ghud alzo iiij^c mark. Jtem Eler Radlowe ward ghebrand vnde berouet an der voghedye to Trittowe uth dem lande to Sassen vnd dar wedder in, vnd ward beschedighet wol uppe dusent mark. Jtem Kersten Schinkel, Clawes Boghel vnd Jesse Boghel worden ghehenghet to Flensborch wedder recht. Jtem worden vns ghenomen xvij perde vth deme lande to Sassen vnde dar wedder in, dat dede des van Sassen brodighe knechte, alzo Koler Meynerstorp mid sinen hulperen, dar doch de hertoghe van Sassen mede in des koninghes vrede bedeghedinghet ward vnd noch is. Alle desse vorscr^ç schade is vns gheschen bynnen den ersten veer weken des vredes, dar wij doch borghen vor hebben, de vns ghelouet vnd biseghelet hebben en jnlegher dar vor to holdende, de wij doch do maneden, vud vns dat jnlegher nicht en helden. Jtem Kersten her Erijk Krummedijkes knecht nam enem borger van Hamborch ij^c m^{rc}^a penninge twischen Gottorpe vnd Flensborch bynnen vredes.

^a Maaske: ij^c m^{rc}

¹ Marcovido Booson V. Læs: Marquardo Bosson. — ² spoliata V. — ³ de Trittowe extra et intra — ⁴ Boghel — ⁵ etsi — ⁶ tamen — ⁷ etiam — ⁸ presentare — ⁹ Crumedich — ¹⁰ vni ciui — ¹¹ Hamborg

Ludike Zeehussen recepit Lasse Reddenvssen duos boves ad valorem viij marcarum. Jtem idem recepit Schadlande duos boves ad valorem iij marcarum. Jtem idem recepit Abel Basen unum intechnum ad valorem xxiiij solidorum. Jtem idem recepit Nicolao Arnoldo duas vaccas ad valorem duarum marcarum. Jtem noster homo Heinricus de Sachowe fuit captivatus de terra Anglen linter ccx^c bona regis¹, que pro suis bonis reputat et per accionem² sunt sibi recepte ccc marce, viij baliste, et ultra hoc sibi receperunt et dampna intulerunt bene ad ccc marcarum³. *Jtem dominus Windem Kenoppe⁴ exaccionauit nostros rusticos colonos de Swantze infra treugas pacis. Jtem est captiuatus unus rusticus colonus nostri hominis Keyen Rantzowen lin meris⁵ et receperunt sibi ultra lx marcarum⁶ et exaccionauerunt eum ad lxxx marcarum Lubicensium⁷, et idem homo fuit captiuatus ab Ottone Schinkele et a suis adjuutoribus. Jtem rusticis colonis nostrorum hominum seu⁸ illorum de Rotenborg⁹ in Wismark fuerunt recepta eorum frumenta ad valorem xlj marcarum Lubicensium.] Jtem illis de Asens fuerunt recepta frumenta ad¹⁰ x marcarum, quod fecerunt illi de Chunchsberg. **Jtem nostro homini Henichino Mistorppen fuerunt recepta bona ad valorem cc marcarum. Jtem Skeneuelt recepit Nicolao Kvttelberge unum equum ad valorem l marcarum. Jtem volebant¹¹ captiuare Waldemarum Wunfleht, ubi ipsius uxorem. . .¹²

* *Voss. Exc.* Jtem heft her Otte van deme Knope vnser bunden bischattet vth Swantze bynnen vrede. Jtem so is vnsem manne Keye Rantzowen dem jungheren en lanste afghegrepen, vnd nemen eme bouen lx m̄r̄c vnd schatteden eme af lxxx lubsche m̄r̄c, vnde de sulue man ward ghegrepen van Otte Schinkele vnd van sinen hulperen. Jtem worden vnser man lansten alse der Kotelberghe to Mistmarke korne ghenomen, alzo ghud also xej m̄r̄c Lub.

** *Voss. Exc.* Jtem ward vnsem manne Henneke Mistorpen ghenomet alze ghud alzo ij^c m̄r̄c. Jtem nam Scheneueld Clawes Kotelberghe en perd alzo ghud alzo lv m̄r̄c. Jtem wolden se Woldemer Wunsflete

¹ (sic?) — ² accessionem — ³ marcas — ⁴ van dem Knoppe V. — ⁵ iunioris — ⁶ marcas — ⁷ marcas Lubicenses — ⁸ scilicet V. — ⁹ Kotellberg V. — ¹⁰ tilføj: valorem — ¹¹ volebat V. — ¹² vulnerauerat, V.

quod tamen inconsuetum fuit, quod fecit Hammer cum suis complicibus.] Jtem detinet nobis rex contra jus parochias Schenaborg et Guberre, que ad nos hereditarie devolute sunt, post obitum nostre matris, vulgariter Geseke ducisse de Saxonie. *Jtem Harthiche Crumekeppe¹ fuerunt recepti duo equi ad valorem lxxx marcarum, quos recepit 1Luk Jesk², et fuit in Hardersleue famulus receptus.] Jtem dominus Martinus Jansson recepit nobis duos rusticos colonos, qui sunt possessionati in Tunderstharden in Tuete³ etc. Jtem idem dominus Martinus extrusit a nostris rusticis colonis in Hensburherde⁴ xv marcarum⁵. Jtem Pallie Jul recepit in Odersbwerder a nostris hominibus xxx boues infra treugas pacis. Jtem Machald Kos et Benike Withe ciues in . . . conqueruntur, quod dominus Martinus Jansson advocatus in monte Flensburg impediunt⁶ eos contra justiciam, et oportuit eos sibi promittere cum cautione xvj 1marcarum Lubicensium⁷. Jtem receperunt unum equum, quem destruxerunt, ad valorem viij marcarum. Jtem duos enses et vnum frenum ad valorem duarum marcarum. Jtem quatuor solidi⁸ et sex marce⁹ in parata pecunia. Jtem Jesse Junkresson de castro in Nevheus receperunt¹⁰ Boemmesson in Horue duos equos, qui¹¹ paratam pecuniam ad valorem xxx marcarum. Jtem advocatus de Troyeborg recepit Possen Ingvensson de Orue boues et alia bona ad xij 1marcarum Lubicensium¹². **Jtem 1Erico Skankes¹³ recepit nobis et nos damnificat extra et intra jurisdictionem regis ultra 1vj marcas Lubicensis¹⁴, ad quod in adjutorium habuit homines et famulos regis.] Jtem illi de civi-

gripen, dar wunden se sin wijf ouer, dat doch nen wonheyt is, dat dede Hamer mid siner selschop.

* *Voss. Exc.* Jtem warden Hartich Crummekoppe ghenomen ij perde alzo ghud alzo lxxx m̄f̄, vnd de nam Ludke Jesseke vnd de ward to Hardersleue enthouden.

** *Voss. Exc.* Jtem heft Otte Schinkel vns ghenomen vnd gheschadet vth des koninghes ghebede vnde dar wedder in bouen sos dusent mark lub, dar he to to hulpe hadde des koninghes man vnd denre.

¹ Crumekoppe V. — ² Luke Jesze V. — ³ 3: Tved. — ⁴ Huusbuherde — ⁵ marcas — ⁶ impediuit — ⁷ marcas Lubicensis — ⁸ solidos — ⁹ marcas. — ¹⁰ recepit — ¹¹ et — ¹² marcas Lubicensis — ¹³ Otto Skinkel V. — ¹⁴ vjm marcarum Lubicensium

tate Flensborg receperunt infra hujusmodi treugas pacis Johanni Holsten xiiij equos ad valorem cl marcarum Lubicensium, et captiuauerunt eum. Jtem Gotzyk filius Laurentii recepit rusticis colonis Andree de Alten ad xij marcas et ij solidos. Jtem dominus Marcus¹ Jonsson recepit ejusdem Andree rusticis colonis in Burestorpp xiiij marcas. Jtem Petrus Grantorp et sui adjutores receperunt Syfrido Brandi de Kyle ij nobilia, xxxij florenos Lubicensis, xxviiij florenos Renenses, xxiiij solidos denariorum, unum equum de viij marcis, vestimenta ad duas marcas. *Jtem ¹Hermann Saghen², Fridericus Marchuardi et quidam Dacus captiuauerunt Hermannum Moliber³ de Kyle et ceperunt⁴ sibi unum equum de viij marcis, et extorserunt ab eo lxiiij marcas Lubicensis, quam pecuniam oportuit eum cum caucione fidejussoria promittere in Flensborg, quod factum fuit, postquam Otto Skinkel fuit captiuatus. Jtem dominus Laurentius Hesten est damnificatus per rapinam et incendium infra treugas pacis extra et intra terras ducis Saxonie, et damnum sustulit ultra mille marcas a hominibus et familiaribus commensalibus ducis. Jtem dominus Detleff de Alleuelde est damnificatus, inprimis Pallie Jul recepit sibi xl boues. Jtem idem cepit dominus⁵ Detleff xxx boues. Jtem idem Palye Jul recepit uxori domini Detleff de Allewelde unum currum cum quatuor

* *Voss. Exc.* Jtem Herman Haghen, Frederik, Marquard vnd en Dene venghen Henneke Moller van deme Kyle vnd nemen en perd van viij m^{rc}, vnd schatteden eme af lxiiij m^{rc} lub, dat ghelt moste he en wissen mid borgheren^a to Flensborch, na deme dat Otte Schinkel vanghen schude dyt. Jtem so is her Laurentius Heesten beschediget, rouet vnd brand bynnen vredes vth des hertoghen lande van Sassen, vnd dar wedder in, vnd is gheschadet bouen dusent mark van des hertoghen mannen vnd sinen brodighen knechten. Jtem so is her Detleff van Aleuelde bischedighet, jnt erste nam em Pawel Jul xl ossen, jtem desulue nam hern Detleue xxx ossen, jtem desulue Pawel Jul nam hern Detleues wyue van Aleuelde enen wagh en mid

^a borghen (?)

¹ *Martinus* — ² *Hermannus Haghen* — ³ *Moller* — ⁴ *receperunt V.* — ⁵ *domino V.*

equis et bona in terra¹ ad valorem lx marcarum Lubicensium, et ejecerunt filios ipsius et puellas extra currum, quod tamen inconswetum est. Jtem dominus Ericus Crumedike recepit a familia domini Detleff quatuor boues et unum equum infra treugas pacis.] Jtem Hennicus Haghen, Pagus Mathaaldus et famulus Bertholdi Actorpes de Flensborg cum eorum complicitibus captiuauerunt Detleffy Mathie venatores et receperunt eorum equos, quod fecerunt extra et intra Flensborg. Jtem Hermannus Haghenus imet gutis² recepit Hermanno Hudoskyle et³ de Kyle duos equos de x marcis Lubicensibus. Jtem idem recipit⁴ Henokyno Schutrepen unum equum de quinque marcis. Jtem idem receperunt Marchohardo Lungemaken duos equos, viij marcas et sunt omnes iij captiuati, et promiserunt se presentare in Gottorpp, quod factum fuit post tempora, postquam civitates recesserunt et ipade hucheyd⁵ expirata treuga fuit denunciata ab utraque parte. *Jtem Hermanus Jonsson recepit Hennikyno Densbodden⁶ in parata pecunia et uno equo in Sil⁷ ad valorem cxl marcarum. Jtem Hermannus Haghen et Mathias Stormen cum eorum societate receperunt Michaheli Schomaker de Skelenaverde⁸ unum equum ad valorem x marcarum et captiuauerunt eum,] quibus oportuit dare xxx marcas Lubicenses et quatuor ulnas panni de Leyden.

Jtem idem receperunt Heincino Krygkere de Kos⁹ quinque equos ad valorem xxx marcarum. Jtem quidam de Kerkerde¹⁰ fuit captiuatus, cui fuerunt recepti xxiiij equi. Jtem dominus

iiij perden, vnd ghud uppe deme waghens alzo ghud alz lx mīr lub, vnd schuddeden vnd worpen ere kinder vnd meghede uth deme waghens, dat doch vnwonlijk is; jtem her Erijk Crummedijk nam her Deileues knechte iijj ossen vnd j perd bynnen vredes.

* *Voss. Exc.* Jtem Hermen Jonsson nam Henneken Dozenrode an redem ghelde vnd j perd to samende alzo ghud alzo xl mīr vnd hundred. Jtem Hermen Haghen vnd Matthes Storm mit erer selschop nemen Michele Schomaker van Ekkrenvorde j perd alzo ghud alz x mīr, venghen ene etc.

¹ *curru* — ² *cum suis* (?) — ³ *Her synes at mangle et Navn.* — ⁴ *recepit* — ⁵ *pae huiusmodi* (?) — ⁶ *Dozenrode* — ⁷ *simul* — ⁸ *Ekelenvorde* — ⁹ *Kosel* (?) — ¹⁰ *Kerherde* (?)

Ericus Nygelsson recepit nouem boues de Husteherd¹. Jtem dominus Martinus Jonsson recepit uni rustico colono de Oderhs-heder xij boues, et extorsit ab eo xx marcas absque justicia et ultra hoc damnificat² eum ultra lx marcas. *Jtem Hermannus Meyer et quidam calceator de Flensborg cum eorum complicitibus captiuauerunt Henricum Rixtorp et receperunt sibi suum equum, quibus oportuit dare iiij^c lmarcarum Lubicensium³. Jtem dominus Otto de Kenoppe captiuat⁴ nostrum rusticum colonum Ericum Jonsson⁵ et suum filium de Sunderbrodorp⁶ et exactionauit eum in decem marcas cum iniusticia. Jtem Petrus Actorp⁷ captiuauit Laghen Michelsson et fecit eum promittere in⁸ manus domini Erii Krumedich, a quo dampnum recepit bene ad centum marcas. Jtem noster camerarius Hartich Crumedich fuit captiuatus infra treugas pacis, et promisit prius in manus Ottonis de Cronop⁹, qui consequenter fecit eum promittere in manus Ottonis Skankes¹⁰, qui ab eo extorsit ccc marcas. Jtem Nicolaus de Tynen captiuauit nostrum ciuem Bege¹¹ Nichelsson de Tundern infra civitatem Flensborg et fregit sibi policem et voluit eum iniuste suspendisse.

Jtem post diem pacis, que facta fuit in Flensborg in die

* *Voss. Exc.* Jtem Hermen Meyer vnde en schomaker van Flensborch mid erer selschop grepen Hinrik Rixstorpen vnde nemen em sin perd, vnde moste en to schatte gheuen wol iiij^c mark lub. Jtem her Otte van deme Knope vengh vnsen bunden Erijk Bosson vnde sinen sone van Sunderbradorpe, vnde schattede eme x mñc mid vnrechte aff. Jtem Peter Actorp vengh Laghen Mikkellsson vnde leth en louen to her Erijk Crummedikes hand, dat Laghe wol hundred mark schadede. Jtem is vns vnse kemerer Hartich Krummedijk binnen fredes afgerepen, vnde hadde hern Otten van deme Knope louet, de ene vort leeth Otten Schinkele louen, de eme afschattede iij^c mñc. Jtem Clawes van Tynen vengh vnsen borger Boge Nickelsson van Tundern binnen Flensborch, vnde brak eme sinen dumen entwey, vnde wolde ene mit vnrechte gehenget hebben.

Vortmer na deme dage des vredes de maket ward to Flensborch

¹ Husbuherde — ² damnificauit — ³ marcas Lubicenses V. — ⁴ captiuauit V. — ⁵ Erasmus Jessen V. (?) — ⁶ Sunderbradorp — ⁷ Actorp — ⁸ ad V. — ⁹ Knoppe — ¹⁰ Skinkel V. — ¹¹ Boge (Boye?)

sancte Cathrine proxime predicte, quod unus quisque frui et gaudere debet de suis infra ipsam pacem, nichilominus dominus Tymne¹ adhuc in sua potestate habet.] Jtem dominus Martinus Jansson detinet bona Andree Draken. *Jtem dominus Otto de Chenoppe detinet Heincino Itzehuden in Aughen² sua bona.] Jtem dominus Martinus Jonsson expostulavit taxam et debitam³ ab omnibus villagiis ab⁴ herden, qui⁵ manent in Tundern, et impedit nostros advocatos in Tundern in ipsis herden vel villagiis. Eciam detinet nobis rex villagia Silt et Inffore⁶ vulgariter Osterherden. Jtem advocatus de Ohaldughe detinet Laghen Lauterson sua bona.

** Jtem postulauimus a domino nostro rege supradicto, quod ipse velit obseruare et permittere consequi nobis omnia, que a nostris arbitris, videlicet generosis principibus et dominis, dominis Euardo⁷ de Bronsuik et Luneborch, et domino Erico Saxonie, Angharie et Westualie ducibus, et domino Adolfo de⁸ Holzacie, Stormarie et Schawenborg comite, in annis⁹ Christi m quadringentesimo xxj in die Mercurii post diem corporis Christi in terra¹⁰ Wemersunde adjudicata sunt nobis.]

Generose princeps, de omnibus suprascriptis articulis, capi-

an Sunte Katherinen daghe, dat en jslick des sinen bruken scholde bynnen dessem vrede, des entholt her Tunne (*aliud exemplum habet* Tonne) Ronnowe Jurien Crummedijke vore den hoff to Nubele, dat her Tunnen wiff noch an den weren hefft.

* *Voss. Exc.* Jtem her Otte van deme Knope entholt Henneke Itzehuden sin gud an Anghelen.

** *Voss. Exc.* Jtem esche wij van vnsem heren deme koninge vorgeñ, dat he vnsz wille holden vnde laten volgen al dat vns van vnsem schedesheren, alze dem hochgeborne fursten vnde heren, hern Bernde to Brunswik vnde Luneborch, vnde hern Erike to Sassen, to Engheren vnde to Westfalen hertogen, vnde hern Alleue to Holsten, to Stormern vnde to Schowenborch greuen, an den jaren etc. veerteinhundert dar na in deme een vnde twintigsten jare des midwekens na des hilghen lichammes daghe vppe deme Vemerssunde is togevunden.

¹ Tunne (her mangler noget, jvnf. de hostrykte Voss. Exc.) — ² Anglen
V. — ³ debitum — ⁴ vel — ⁵ que — ⁶ in Fore — ⁷ Bernardo — ⁸ udelades.
— ⁹ anno — ¹⁰ tilføj: ad

tulis et particulis et de quolibet eorum singulariter nos Heinrichus, Adolfus et Gerhardus duces prefati in nos¹ remanemus tamquam in nostrum plene potestatis iudicem ex parte sacri Romani imperii, et damus et presentamus patentes scripturas vestre generositati et in vestro iudicio. Et supplicamus devote, quod nos¹, mediante vestra serenitate², in scriptis indicetis³ et pronuncietis, quod hujusmodi impedimenta, occupationes, contrarietates, inviolencie⁴ suprascripte, que nobis dominus noster rex suprascriptus in nostro feudo et hereditate suprascripta intulit et infert, indiscreta⁵ et injusta fuerunt et sunt; et prefatum dominum nostrum regem Dacie taliter habere et sibi mandare in vestrum⁶ juris, ipse⁷ ipsum ducatum Slesuicensem cum omnibus suis pertinentiis, nec non Scauenborch⁸ et Vemerem prefatis, et quicquid aliud de jure ab ipso in feudum habere debemus, in feudum concedat, prout de jure tenetur, consequi nobis, et quiete possidere permittat; et nobis Flensborg et castrum Nieheus et omnia alia nostra pignora, que ipse ex parte nostra pro pecunia in potestate⁹, pro pecunia, pro qua inpignorata sunt, restituat, et nobis jus nostrum, quod in monte Vennere cupli¹⁰ in regno Suecie et in terra Sueorum, et alibi Heinrichus¹¹, consequi promittat¹² nostra damna suprascripta, que nos ad omne minus¹³ extimamus ad octogena centena milia marcarum denariorum Lubicensium, resarciat et refundat.

Et si, genere domine, contingeret, quod nos¹⁴ presentem causam infra tempus, prout acceptastis, non ita breviter diffinieritis, quod deus auertat, extunc remanemus nos de nostro certo jure in sanctissimum Romanum imperium ipsum infra idem tempus diffinendi.

Et reseruamus nobis, quod ad superfluum probationem et testimonia non volumus esse obligati, nisi tamen modo ad clericum obligatus¹⁵ et testimonia in nobis, pro¹⁶ nobis pro nostro jure necessaria¹⁷ sunt et non aliter, et reservamus eciam nobis per pre-

¹ vos — ² sententia — ³ iudicetis — ⁴ et violencie — ⁵ indecencia — ⁶ vi-
gore — ⁷ quod ipse — ⁸ Glambech (?) — ⁹ tilføj: habet — ¹⁰ minere cupri —
¹¹ habemus — ¹² permittat et — ¹³ minime — ¹⁴ vos — ¹⁵ clausulas obligati (?) —
¹⁶ rebus, que — ¹⁷ necessarie

sentem scripturam, possumus¹ minuere, augmentare, juvare et meliorare quicquid velimus, si hoc deliberaremus.

Scripta sunt hec in Flensborg post Christi nativitatem mccccxxij anno in vigilia epiphanie domini sub sigillo nostri ducis, quo nos omnes tres ad hoc utimur, quod impressum est inferius ad presentes scripturas, et hujusmodi scripture scripte sunt sub sex monerierum² manuum scriptura, item de xij conscriptis comitibus consuta et quelibet consuccio superius est nostro sigillo sigillata.

80.

Flensborg, 6. Januar 1423.

Kong Eriks Klageskrift mod Hertugerne af Slesvig, overgivet til den kejserlige Kommissarius Hertug Henrik, kaldet Rumpold, til Gross-Glogau. (Heri omtales enkelte Forurettelser mod Borgere i Flensborg).

Meddelt efter en latinsk Oversættelse i Script. rer. Dan. T. VII. p. 266—272. Dette Dokument er af samme Beskaffenhed som det foregaaende, og jeg har behandlet det paa samme Maade. I de Vossiske Excerpter i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn haves af den nu tabte Original til denne Oversættelse nogle Uddrag, hvilke jeg har benyttet (V.), ligesom ogsaa af den ligeledes tabte plattyske Original, hvilke jeg fuldstændig har meddelt.

Querele et petitiones domini regis Dacie in Latino sequuntur, videlicet:

JSTE SUNT querele et petitiones, quas nos Ericus, dej gracia regnorum Dacie, Suecie, Noruegie, Sclauorum et Gotorum rex et dux Pomeranie, dedimus et damus, et de quibus nos conquerimus³ aduersus generosos dominos Heinricum, Adulfum et Gerhardum, comites in Holsten etc., prout hic inferius scriptum

¹ *quod possumus* — ² I det følgende Dokument staar: *manerierum*, hvilket Ord vel maatte betyde: Haandskrivere; maasko det dog paa begge Steder kun er en Læsefejl for *notariorum*. — ³ *conquerimur*

est, super quibus nos justiciam desideramus coram vobis generoso principe, dilecto domino duce Heinrico, dicto Rumpolt, dei gratia duce Imajori Flagonie¹, Slauonie etc., tanquam coram iudice, sicuti² vos nobis ex una parte et nostris auunculis de Holsten ex alia parte pro uno plene potentis³ iudice huc Imissus est⁴ a serenissimo principe, domino Sigismundo, Romano rege semper augusto ac Hungarie, Bohemie, Dalmacie, Croacie etc. rege, nostras⁵ diferencias et discordias cum jure hic terminandas, quarum⁶ ab utraque parte in vos remansimus, quod vos eiam acceptastis sicut plene potestatis iudex in nostris causis.

Inprimis quod nostri auunculi detinent nobis nostra, sicut Gottorp et quicquid ultra in eorum potestate in Sunderjutland cum Silua Danica, et Alsen et prouincias Frisie vulgariter Heidem⁷ nuncupata⁸, cum pluribus aliis insulis cum omnibus eorum pertinentiis, sicut ille ab antiquo in omnibus eorum metis et granitiis sitæ sunt, super quibus dei justiciam habemus et ita bonum verumque jus tam ex parte hereditatis, ac si in jure hereditas esse deberet et esset, ex⁹ parte nostrorum regnorum et corone Dacie, ad que cum jure spectabant, ab illo tempore, quo ipsum cum hominibus fuit inhabitatum, et sicut adhuc est, quod bene probare poterimus tam cum inhabitacionibus illarum terrarum, quam eiam quodcunque¹⁰ nobis illud de jure secundum nostri regni jus opus et necesse est. Quapropter desideramus nos et postulamus a vobis tamquam apud iudicem, si justum fuerit, sicut nos speramus, quod sit juxta nostri regni jus nostris auunculis de Holsten denunciandum et pro jure pronuntiandum, quod ipsi in contractu sine dilacione renuncient et dimittant et sequi permittant nostra, sicuti Gottorp et quicquid ipsi ultra in eorum potestate habent in prenominata terra Sunder Judland, secundum quod bene sufficimus et possumus probare et ostendere tam cum inhabitatoribus ipsarum terrarum, et sicut nobis secundum jus notum est, quod ipsum prefatum castrum Gottorp, et quicquid nostri auunculi de Holsten prefati plus habent in eorum potestate in Sunder Jutland, ad nos de jure spectat. Eiam con-

¹ Majoris Glogouie — ² sicuti — ³ potestatis — ⁴ missi estis — ⁵ ad nostras — ⁶ de quibus — ⁷ herden — ⁸ nuncupatas — ⁹ quam ex — ¹⁰ quodcunque

fidimus justicie, quod sit jus, quod nostri auunculi prefati debent nobis esse obligati pro omnibus perceptis earundem terrarum, et dampna supradicta et¹ propriis restituere vel refundere, quas² nos et nostri predecessores reges Dacie sustinimus et fecimus propter ipsam violentam detencionem et injustam possessionem, quas ipsi nobis et nostris predecessoribus regibus Dacie intulerunt et fecerunt. Quod si nostri auunculi prefati quanquam³ proponerent, sicut ipsi antea bene fecerunt, sub tali intellectu prenominatam terram Sunderjutland deberet⁴ ipsorum rectum antiquum paternum feudum esse, et quod hoc possiderunt quiete per annum et diem et diem et annum sine impetitione seu querela, et volunt, hoc ipsorum esse paternum feudum, probare testibus, ostendere, tenere, defendere, sicut ad ipsos de jure spectat: ad hec respondemus, non, et volumus hoc defendere, ubicunque hoc ad nos de jure spectat, secundum nostri regni jus, per⁵ hoc nunquam factum est a nobis aut a nostris predecessoribus regibus Dacie, quando nos et nostri auunculi⁶ de Holsten aut eorum parentes⁷ nec feudum nec concessionem in hoc fecerunt; nec est hoc jus secundum regni scripti juris denunciationem, quod alius regni⁸ Dacie aut aliquis in eodem regno aliquot⁹ feudum concedere habeat, aut aliquis in eodem regno suam hereditatem in feudum acceptare soleat. Et speramus, quod sit justum, quod nostri auunculi de Holsten prefati de jure non possint gaudere adversus nos probatione, testimonio aut defensione ipsius feudi, sicut ipsi de hoc se jactant, si ipsi hoc proponere vellent, secundum quod in nostro regno Dacie nullum jus feudi est et nullus talibus testibus pretactis ibidem gaudere potest de jure, prout nos illud juxta nostri regni jura bene probare possumus.

Item possumus bene probare cum nostrorum prefatorum auunculorum de Holsten presentibus sicut comitis Henrici et comitis Nicolai patentibus sigillatis tunc¹⁰ in quibus ipsi nobis concedunt, quod ipsi Gutorp et plura castra in prefata terra Sunderjutland pro uno pignore sub fide ceperunt pro una summa

¹ ex — ² que — ³ quodammodo (?) — ⁴ debere — ⁵ quod — ⁶ predecessores nostris auunculis — ⁷ parentibus — ⁸ aliquis rex — ⁹ aliquod — ¹⁰ literis,

pecunie, sicut credere licet, bene¹ ostendunt; a quibus bene poteritis considerare, que rei veritas in hoc consistere possit, si ipsi tale quid proposuerunt, quod ipsorum antiquum paternum feudum esse deberet, quia si fuisset eorum paternum feudum, quid opus fuisset eis hoc pro pignore sub fide recipere et ejusdem pignorationis; nostri parentes et predecesores, sicut ipse idem, qui ipsam pignorationem fecit, et omnes illi, qui ab illo tempore citra reges Dacie fuerunt seu administratores usque ad nos, hii omnes pro majori parte requisierunt pretacta pignora redimere secundum jus et secundum probacionem, quam super hoc habent, sicut et nos fecimus, quod bene probare potuimus, quod tamen nobis fieri non potuit, et semper tamen violenter detinuerunt, prout adhuc; fecerunt eciam nostri predecesores questionem cum benignitate et requisierunt iterum et iterum redimere secundum jus, et propter hoc ad guerras et displicentias devenerunt, cum talibus monicionibus et requisicionibus ipsorum juris, sic semper et nos, et speramus in justicia. Si nostri auunculi prefati tale quid proposuerunt, in quo de nobis conquererentur aut de nostris predecesoribus quicquid violencie et injusticie, in quocunque modo, quando hoc proponerent, in prescriptis pignoribus, let attinenciis² ipsarum literarum, let hoc³ sumus nos sicuti existimamus ad nullam emendam de jure obligati, ex eo, quod ipsi nostros predecesores et nos ad tales insultos⁴ cum violenta et injusta detencione induxerunt et portauerunt; tamen quamcunque penam, necessitatem et dampnum quisque sibi tam violenta perpetracione in detencione importauerit, hoc ipse jure sustinebit.

Etiam conquerimur coram vobis, prout vos noster judex estis, de grandi insultu, violentia et injuria, quam nostri auunculi prefati et eorum predecesores in nos et nostros predecesores reges Dacie commisserunt cum pacis violacione, rapinis, incendiis, interfectionibus, ultra restitutionem et refusionem sumpserunt⁵ violente detencionis et injuste possessionis, de quibus speramus emendam impendi juxta pronunciacionem et diffinicionem juris, prout supra scriptum est.

¹ et litere bene — ² ex continencia — ³ maa vel udelades? — ⁴ insultus — ⁵ prescripte. Ved at sætte de paafølgende Ord de quibus foran ultra vilde Meningen formentlig bedre komme frem.

In primis eorum ipsorum parentes et predecesores, sicut comes Gerardus et sui filii, comes Henricus et comes Nicolaus, regnum Dacie infestarunt cum guerris et litibus taliter, quod centum ecclesie et parrochie adhuc hodierna diē propterea deserte jacent in Jutlande et eque bene alibi in regno, quod multum esset describere; quare illud dampnum nominatum extenuare debeamus, poteritis vos et omnes probi viri bene considerare. Nichilominus quod illud utique nominemus, prout in veritate bene possumus, tunc revera bene sumus¹, et propter veritatem, de qua scribimus, per² talem esse debebitis, tunc extimamus nos illud dampnum eo minus et ponimus illud ad cccc marcarum³ leoduhge dictas. Et ut vos sciatis, quod rex Waldemer noster predecesor felicis recordacionis habuit in sua vitali fruitione in sua potestate, quod nos bene probare potuimus, in prescripta terra Sunderjutland castra, videlicet Sunderborg, Norborg, Kekelborg⁴, Brodeborg⁵, Openra, Hardsla⁶, per⁷ Tunderen, et pro tunc tali tempore nichil ultra habuerunt nostrorum prescriptorum auunculorum de Holsten parentes in eorum potestate in prescripta terra preter Gotrop⁸ cum talibus attinenciis, prout hæc in eorum pignoribus. Habuerunt inde, extunc rex Woldemar felicis recordacionis defunctus fuit, tunc comes Henricus nostri prescripti auunculi predecesor et comes Nicolaus frater suus, se⁹ magis incenserunt, cujus¹⁰ violenciam et potenciam talem, quod ipsi prescripta castra et terras in suam potestatem obtinuerunt eo tempore, quo ipsum regnum sine defensione fuit, sic quod nullus rex in regno erat; taliter ipsi prescripta castra et terras in eorum potestatem obtinuerunt cum nullo jure et in ipsis illam¹¹ concessionem, feudum aut hereditatem habent a nobis aut a nostris predecesoribus regibus prescripti regni, secundum quod prescriptum est, et volumus et possumus hoc bene probatur¹², ubicunque nobis de jure hoc incumbit, cum nostri regni jure. Eciam contigerat, quod rex Cristoforus nostri predecesoris regis Waldemari pater, felicis memorie, tradidit sub fide comiti Jo-

¹ Disse Ord synes indkomne ved Gjentagelse fra de næstforegaaende og maaske vel udelades. — ² quod per — ³ marcas. Rimeligvis er dog Summen forskreven, og skal maaske være cccc^m marcarum. — ⁴ Kekenborg — ⁵ Grodersbu (?) — ⁶ Hardslev — ⁷ et — ⁸ Gottorp — ⁹ cum se — ¹⁰ ejusmodi — ¹¹ nullam — ¹² probare

hanni de Holsten regnum Dacie sicut castra, ciuitates, terras. Ille idem comes Johannes cum¹ auunculis prescriptis predecessor fuit, et ipsi suas successiones, hereditates et bona possident jure hereditario; et illud idem regnum, castra et terras detinuit idem comes Johannes aduersus dictum regem Cristoforum contra fidem, prout ipse sibi promisit, et fecit, cum interfuerit², quando ipse sua castra et terras repetiit; et³ regnum suo filio regi Waldemaro a prescripto comite Johanne remanserunt detenta tamdiu, quod ipse cum potestate et cum magnis expensis recuperauit. Illud dampnum tam magnum, sicut fuit, quod male statuit⁴ extimandum, tamen nos ipsum extimamus ad omne munus⁵ ad decem centena milia lodike marcas⁶, et speramus de justitia, quod nostri auunculi prescripti teneantur et debeantur⁷ nobis prescripta dampna refundere de jure, cum ipsi ejusdem prescripti comitis Johannis heredes sint et castra possideant, et sustinere debeant, quicquid de jure spectat, propter suprascriptam fidem et confidenciam, qua prescripto Johanni comiti confisum fuit etc.

Item dampnum et pacis fractio et libere nobilitatis⁸, de quibus nos conquerimur coram vobis sicut coram iudice, de quo nos justitiam desideramus; de quibus nostri auunculi de Holsten prenominati nos et nostros subditos et terram et homines personarum⁹ priuarunt cum rapinis, incendiis et homicidiis; inprimis combuxit¹⁰ et annihilauit et destruxit, videlicet Anglem, quod¹¹ nos et nostri seruitores presentialiter existentes et nostri officiales¹² in Nyenysten¹³, in Openra, Adesleue¹⁴, in Troyenborg, in majori Tondern, et nostram terram Gerthadeo, Bursao et de Lage et Hams¹⁵ et etiam multas alias terras; dampnum illud existimamus xx^c marcas argenti; et ipsi receperunt etiam a nobis infra pacis tempus Swanastede¹⁶ et Flensborg, de quibus dampnificati sumus in centenis milibus lodige marcis¹⁷ argenti, et speramus in justitia, quod ipsi tenebuntur nobis ad restitutionem dampnorum et emendam secundum jus, et sustinebunt in se pro eo jus pacis fraccionis, sicut pacis fraccionis jus postulat. Et conquerimur

¹ tunc — ² fecit eum interfici — ³ et hec et — ⁴ stat — ⁵ minus — ⁶ marcarum — ⁷ debeant — ⁸ violentie, eller desl. — ⁹ personaliter — ¹⁰ combussit — ¹¹ et quod — ¹² tilføj: tenebant — ¹³ Nyehus — ¹⁴ Hadersleue — ¹⁵ (sic?) — ¹⁶ Swauestede — ¹⁷ marcarum

nos de ipsis, pro quo justiciam postulamus, quod ipsi nos dampnificarent contra jus in homicidiis et captiuacionibus nostrorum seruitorum et hominum ad xxx^c lodige marcas argenti.

Item fuit¹ nobis tempore pacis interfecti quidam dictus Nicolaus Schlett et plures alii homines cum eo in Sunderburg et eorum bona recepit², quod dampnum existimamus ad iij^m marcarum.

*Item civitates tractauerunt et fecerunt treugas pacis ad duos annos, sicuti bene probabile est, infra quod tempus pacis fuerunt recepta nostro homini et famulo domino Ottoni Wadenkenoppe³, domino Eler Rønnow et Nicolao Anderwysch⁴ eorum bona, que facta fuerunt de Gottorpp intus et extra, quod dampnum exestimant ipsi ad mille marcas. Hanc pacis violacionem noster auunculus de Holsten confessus est, quod hoc fuit suum mandatum et studium,] et nos credimus, quod ipse teneatur de jure pro hoc sustinere penam et emendam secundum pacis jura, quod⁵ si hoc preter suam voluntatem et mandatum factum fuisset.

**Item domino Erico Krumedike fuerunt recepta infra tempus pacis sexaginta equi per illos, qui fuerunt in pace colligati,] sicut beue⁶ probabile est etc.

Item fuit nobis interfectus . . . in Flensburg Petrus Amthorp⁷ infra tempus pacis.

Item Bondi Belzendal, Hassencoppe et eorum complices receperunt famulis Bischopp Bohes quatuor equos juxta Slesuick.

* *Voss. Excerpt. af den plattyske Original.* Item hadden de stede ene vrede ghededinghet to twen jaren, also wol bewislic is, bynnen deme vrede word ghenomen vnsen mannen vnde deynern, hern Otten van deme Knope, hern Eler Runnowen (*alias* Ronnowen) vnde Claves van der Wisch dat ere, dat to Gottorp in vnde vth schude, den schaden achten see vpp durent mfk; dessen fredebrake hefft vnse ohem van Holsten bekant, dat yd syn heed vnd daat was.

** *Voss. Excerpt.* Item wart her Erick Krummedike nomen bynnen fredes sestich perde, dat deden de in erem frede begrepen weren.

¹ fuerunt — ² recepta — ³ van dem Knoppe V. — ⁴ van der Wisch V. — ⁵ etiam — ⁶ etiam V. — ⁷ Achtorp.

*Jtem filius Nicolaus¹ van der Wische et Hasekoppe et sui complices receperunt pauperibus hominibus prefati Bishop Bohes iij wy. . . . et² xxxvj capita boum³ bobus, vaccis et . . .⁴ et fuerunt ducta in domum prefati Nicolai [. . . ansthorpe⁵.]

Jtem Conradus van der Wysch abscedit crura nostro civi Truwels filio Martini. Jtem recepit ipse idem piscatoribus eorum naues et recia et eos percussit.

Jtem recepit ipse idem Truwels Spensmit⁶ suam togam. Jtem eciam recepit ipse idem Nicolao filio Oleues suam togam. Jtem vulnerauit ipse Halen famulum Rades⁷ et Hennynk Reyslegers⁸ famulum. Jtem captiuauit Græsen et Johannem Beker et cassauit eos ad equos et boues. Jtem captiuauit ipse Jesse Brun. Jtem recepit filio suo⁹ Wilhades, Bouek, Rodehamse et Korenpagen ipsorum boues, equos et multis nostris ciuibus in Flensborg; et ipse idem Conradus fuit continuus domesticus publicus in Gottorp et in Sleswik in tempore, quo ipse supra-scripta facta perpetrare voluit et perpetravit; cum qua ratione hoc factum est, hoc poteritis eciam perpendere.

** Jtem fuerunt recepta¹⁰ Heinrico Hansow¹¹ nostro seruitori sui boues, quod fecerat Conradus filius Martini. Jtem conquiretur dominus Heinricus Krumedich, quod sua familia¹² Gotschalko Laurentii fuerunt recepte sue pecudes et equi] et quicquid in sua domo habuit, et hoc fecerat unus nomine Jesse Jesson, Erike Bundeson et eorum adjuutores, quos bene nominare poterimus. Jtem uni alteri suo pauperi homini, qui nominabatur

* *Voss. Excerpt.* Jtem nemen Clawes kinder van der Wisch vnd Hasekop vnd ere selscop des biscop Boos armen luden in Wuxherdeses vnd dertich houede quekes ane ossen, kogen vnd perden, vnd wart gedreuen to des vorscreñ Clawes hus to Ranstorpe.

** *Voss. Excerpt.* Jtem worden Hinric Rantzawen vnsem dener syne ossen genomen, dat Curd Mertensson dede. Jtem beclaged sijk her Erijk Krummedijke, dat synem knechte Gotschalck Laurenciesson wart genomen sin quik vnde syne perde etc.

¹ filii Nicolai — ² in Wyzherden V. — ³ pecudum in — ⁴ equis — ⁵ in Ransthorpe V. — ⁶ Sporsmit (?) — ⁷ maaske: famulum magistratus, Radesdiener. — ⁸ Reyslegers (?) — ⁹ filius suus (?) — ¹⁰ recepti — ¹¹ Ranzow — ¹² suo famulo V.

Jesse Wagenson, de sua domo bona omnia, que in eis¹ habuit, quod eadem societas fecit; et ipsi adduxerunt illi bona in Sondorgansherde² et in Syderstede³, et fuerunt ibi domestici; et eciam alibi alius noster auunculus⁴ aliquid proponere habuit.

* Jtem conqueritur dominus Elerd⁵ Rønow, quod suus amicus sibi fuit interfectus [pro omni⁶ nomine Nicolaus Tidynghusen, ubi noster auunculus de Holsten in persona presens fuit in campo. Jtem conqueritur dominus Martinus Jonson, quod sibi infra tempus pacis unus famulus interfectus fuit, et unus equus receptus ad valorem quinquaginta marcarum Lubicensium, quod fecerat⁷ Jurgen⁸ de Qualen et Hasekope.

Jtem dominus [de Oloff Pederstorp⁹ recepit uni¹⁰ nostro ciui xxx^c¹¹ boues et dixerat se velle soluere, quod non fecit.] Jtem fuit nobis clam recepta una bombardia infra tempus pacis a Sleswik vi facta, speramus, quod noster auunculus nescius fuit, [quam cum¹² noster auunculus non in sua potestate habuit; et speramus de justitia, ipsi sint nobis obligati ad restituendum in nostram potestatem, cum tamen in una fide et pace fidebamus.

Jtem noster auunculus de Holsten infra unam manifestam pacem adfuit contra nostram Frisiam, quam in nostra potestate habuimus, intermisit se de ea et exactionavit a qualibet domo unam libram denadorum¹³ Anglicorum.

** Jtem fuerunt recepte vacce apud Flensborg infra tempus pacis, et quamvis dicatur, quod Paulus Dosenrade hoc fecerat,

* *Voss. Excerpt.* Jtem beclaget sijk her Eler Ronnowe, dat em syn frund afgeslagen wart by em, de hete Clawes Tidinghusen, vnde dar was vnse ohem suluen iegenwerdich mede vppe dem velde. Jtem beclaget sijk her Merten Jensson, dat em bynnen fredis eyn knecht afgefangen were, vnde eyn hinxt genomen, also gud else veflich lub mīk, vnde dat dede Jurges van Quale vnde Hasekop. Jtem nam her Detleff Rixstorp Otte vnsem borger dertich ossen, vnde sede, he wolde se em betalen, vnde des en dede he nicht.

** *Voss. Excerpt.* Jtem wart de ko bynnen fredis vor Flensborch genomen, vnde wol dat men secht, dat yd Pawel Dosenrode dede,

¹ ea — ² Sundergoesherde — ³ Eyderstede — ⁴ adversus nostrum auunculum — ⁵ Elerus V. — ⁶ per unum V. — ⁷ fecerant V. — ⁸ Juries V. — ⁹ Detloff Rixstorp — ¹⁰ Otte — ¹¹ xxx — ¹² cum eam (?) — ¹³ denariorum

tamen ipsi ad hoc equitarunt de terra Holsten et redierunt iterato in eam, et fuerunt in pace¹ auunculi nostri² in seruicia³ dominorum,⁴ habuerunt bene sexaginta equos tempore illo, quo hoc faciat⁵, sicut bene probabile est.]

Jtem Nicolao Daa nostro seruitori fuerunt recepta de domo et curia omnia, que habuit, quod bene declarari poterit, quicquid hoc fuit, quod eadem societas fecit.

Jtem eodem tempore fuerunt recepte⁶ viro de Flensborg nomine Nicolaus Clemer⁷ omnia bona sua et mercimonia in Sunderborg ciuitate, et qui hoc fecerunt, fuerunt domestici in Gottorp et in Slesuick, Ise ipsum⁸ memorat. Jtem eodem tempore fuerant recepta illis⁹ de Flensborg xj vasa alechum in Wogenstad et quicquid plus habuerat de bonis, quod fecerat eadem societas.

Jtem fuerunt recepti Martino Wussen sui equi siluestres; hoc fecit¹⁰ Gekhofft in¹¹ Hasekop et eorum societas; eciam fuerunt domestici in terra de Holsten, et duxerunt equos ipsos in eandem terram, et fuerunt in valore iij^c marcarum Lubecensium.

*Jtem fuerunt recepti Henrico Sant¹² duo equi, quod eciam Paulus Dosenrod fecit.] Jtem Nicolaus¹³ Daa fuerunt recepti nunc iterata vice quatuor equi et cum hoc quicquid in domo sua habuit. **Jtem episcopo de Rapence¹⁴ domino Henrico¹⁵ Melsse¹⁶ fuerunt captiuati duo famuli et recepti duo equi, quos¹⁷

so weren se dar doch togereden vt dem lande to Holsten, vnde dar wedder in, vnd syn dar noch huden dessen dach vnd in vnser ohems brode, vnde in der heren manscop, wente se hadden wol sestich perde to der tijt, alze se dat deden, als wol bewijslike is.

* *Voss. Excerpt.* Jtem worden Hinric Sturen twe perde genomen dat ok Pawel Dosenrode dede.

** *Voss. Excerpt.* Jtem worden dem biscop van Ripen vnde her Erijk Nielsson twe knechte affgegreden, vnde twe perde nomen, do se to eme dage wolden reden hebben to Sleswijk; dyt vorscreñ deden

¹ pane — ² tilføj: et — ³ seruicio — ⁴ tilføj: qui — ⁵ faciebant — ⁶ recepta — ⁷ Cremer (?) — ⁸ quod ipse (?) — ⁹ illi (?) — ¹⁰ fecerunt — ¹¹ et — ¹² Saaledes ogsaa V. Sture (?) — ¹³ Nicolao — ¹⁴ Ripen et V. — ¹⁵ Saaledes ogsaa V. Erico (?) — ¹⁶ Nelssen V. — ¹⁷ qui

debebant equitasse ad diem placitum in Sleswik, et predicta fecit Paulus de Dosenrod¹].

Si noster auunculus ad prescriptas pacis violaciones vellet respondere negatiue et cum jure negandi repellitur², speramus, quod sit de jure, quod omnis pacis violacio possit testibus probari, prout nos bene possumus omnes istas violaciones, prout nobis de jure incumbit.

* Eciam conquiruntur³ nostri homines et seruitores aduersus nostrum auunculum de Holsten prescriptum⁴, inprimis dominus Ericus Krumedik, cui detinent lx marcas⁵, quas pro ipsis soluit suis certis creditoribus, de quo dampnum recepit. Eciam conqueritur dominus Helardus⁶ ex parte filiorum fratris sui domini Teyonensis⁷ ecclesie⁸ ex parte sua propria de iij⁹ marcarum, de quibus potest veram probacionem ostendere, quod ipsi de jure teneantur. Dominus Otte de Kenap¹⁰ similiter conqueritur, quod ipsi filii¹¹ detineant xv centena marcas¹², quas tempore pacis in eorum certis bonis¹³ persoluit. Eciam detinent ipsi domini Rayneri¹⁴ Sesteden filiis xv contena marcarum, de quibus eciam

Pawel Dozenrode vnd ok syne hulpere, vnde de knechte loueden in to Tilen, vnde dar was ok Pawel erbeñ to hus, wen em des hogede.

* *Voss. Excerpt.* Ock beclagen sijk vnse man vnde denere wedder vnsern oehmen den Holsten vorscreñ, als tom ersten her Erijk Krummedijke, deme vorentholden teyn dusent m̄rc, de he vor en betalit hefft, eren witliken schulden, vnde des he erer to schaden hefft. Ok beclaget her Eler Ronnouwe van syner bruder kinder wegen her Tunne, vnde ok van siner eghen wegen wol dre dusend m̄rc, dar he wol witlicheit van vorebringen mach, dat se se em to rechte plichtich synt. Her Otte vame Knoop des gelijkes sijk beclaget, dat se em vore entholden vifteynhundert m̄rc, de se vor en in eren witliken sculden betalit hefft. Ok entholden se her Reymers Sesteden kindern vifteynhundert m̄rc, hijr wij ok rechtes vmme begern vnde eschen van vnsern

¹ Uddraget af den plattyske Original har her et Par Linier, som ikke findes i den latinske Oversættelse. — ² repellimur (?) — ³ conqueruntur — ⁴ nostros auunculos d. H. prescriptos — — ⁵ x^m marcarum — ⁶ 3: Eler Ronnow. — ⁷ Tunnonis — ⁸ et eciam — ⁹ iij^m — ¹⁰ Knope — ¹¹ sibi — ¹² marcarum — ¹³ debitis — ¹⁴ Reimeri

nos jus petimus ex parte nostrorum fautorum¹ et hominum a nostro auunculo prescripto.]

Omnes istas prescriptas particulas et unamquamque singulariter ponimus nos rex Ericus prescriptus et statuimus jure coram uobis generoso principe domino Heinrico prenominate nos cum jure componendi, prout ad nos missus est² pro vero potente iudice ab utraque parte; si quis adversus predicta dicere voluerit, qui suam extimacionem reddere voluerit, quod tam nostra scripta auunculus noster et nos invitare³ habemus secundum aliud jus, debetur determinari, quare secundum jus regis Datum⁴ sicut supra scriptum est.

Ad hoc nos talem⁵ respondemus, quod non debet de jure tamen⁶ ullum aliud jus definiri nisi secundum regni nostri jura, prout suprascriptum est, sicut nos in nostra petitione in nos⁷ remansimus, secundum quod discordie et dissenciones site sunt infra nostrum regnum et jurisdictionem nostri regni Dacie; et cum hoc⁸ sint castra et prouincie et valles sita ibi, super quibus nostros auunculos prefatos impetimus; eciam ea de causa, quod vos estis in presentis regni jurisdictione, ubi nos⁹ nostra jura regnique nostri juxta petitionem et responsionem nostram propterea habebitis eciam secundum talia jura diffinire, prout hic habetur¹⁰, ubi¹¹ de nostro jure in nos¹² remansimus; et credimus, quod sit juris in omnibus regnis¹³ sua antiqua et confirmata et approbata scripta jura habent, quod secundum ea judicare¹⁴ debet super omnibus situacionibus, hereditatibus et adjacentibus vallibus in illis jurisdictionibus, in quibus site sunt; in casu, quo nostra¹⁵ neglexerit petitor, est, et¹⁶ suum jus defendat et preseruet, quando ipse de sua causa vellet stare jure, quemadmodum nos in presenti prescripta occasione facimus et nichil dimittimus, in quibus nobis reseruamus omnia, que de jure reseruare et uti possumus, et eciam super hoc bene habemus patentes literas aptas, quas

denern vnde van vorscreñ wegen van vnsem vorscreñ oheme van Holsten.

¹ famulorum — ² missi estis — ³ invicem — ⁴ regni Dacie — ⁵ taliter —
⁶ secundum (?) — ⁷ uos — ⁸ hec — ⁹ uos — ¹⁰ habentur — ¹¹ uli — ¹² uos
 — ¹³ tilføj: que — ¹⁴ judicari — ¹⁵ tilføj: jura — ¹⁶ ut

bene ostendere potuimus¹, prout hoc in pristinis temporibus inter nos tractatum est, et super quibus nos ab utraque parte consensum dedimus nos secundum jura datitica² comparandi³, quicquid unus adversus alterum agere habet, et speramus nos utique de jure illo debere gaudere, quod cum literis sigillatis probare possumus.

Si nobis⁴ suprascriptis aut quicquid aliud propositum aut enarratum fuit de nobis ab utraque parte taliter, quod vos taliter pro presenti fueritis⁵ nos hic in eadem⁶ non componendi⁷ secundum jus, quod tamen male libenter videremus, cum tamen in tali spe semper sumus, quod velitis nos hic cum justicia componere; seu velitis fieri talis propositi, quod velitis nos ambas partes ulterius remittere ad nostrum dominum Romanum regem prefatum in tali modo et intellectu, prout hoc nobiscum inter nos ambas partes tractastis et super hoc⁸ scriptas sigillatas a nobis ambabus partibus accepistis; ita nos libenti animo de hujusmodi causa remanebimus apud eundem dominum nostrum, dominum Romanum regem etc. cum jure nos concordandi in omnem modum, prout de hoc hic in vos remansimus, et secundum talia jura, prout nos hic debuistis componere, infra talia tempora et denunciaciones temporis et loci, ubi ipsa summa juris feretur, prout hoc jam actu utrique parti dixistis, et vestre sigillate litere hoc clarius de jurantur⁹. Nichilominus reservamus nobis petitionem et responcionem omnium haberi¹⁰, quociens et ipsi¹¹ et quando nobis de jure necesse et opus fuerit adversus prenomi-
natos nostros auunculos super talium¹² verbis aut scriptis,¹³ adversus nos dantur, ad que nobis opus et necesse fuerit respondere. Omnes istarum syncerarum¹⁴ petitionem et petitiones, quas nos damus et quibus respondemus, in scriptis tot fuerunt, quot jus etc. et tot manerierum¹⁵ etc., ut in fine originalium concluditur. Datum et scriptum in Flensborg mccccxxij die epiphanie domini, nostro sub secreto.

¹ potuerimus — ² Danica — ³ componendi — ⁴ vobis — ⁵ potueritis —
⁶ tilføj: causa — ⁷ componere — ⁸ tilføj: literas — ⁹ de jurant — ¹⁰ habere —
¹¹ hoc ipsum — ¹² talibus — ¹³ tilføj: que — ¹⁴ querelarum — ¹⁵ jvfr. S. 331
Ann. 2.

Der findes i Gehejmearkivet nogle originale Optegnelser paa Papir om den Skade, der er tilføjet enkelte Personer af Kongens Parti; de angaae et tidligere Tidspunkt og synes affattede omtrent 1409 eller lidt senere. Hvad der heri vedkommer Flensborg, indskrænker sig til følgende korte Notitser:

Jtem Jes Scütten wart syn pert genomen vor Flenszborch, dat deeden Marquart Stubbenstorpes knechte.

Jtem wart vnser borgheren to Flenszborch vnde den vnser genomen t'Eklenuørde ere gud alz negen last heringhes ane ander, gud.

Jtem heft de gardian van Vlenseborch upp Alssen uorloren ij leste gersten, de worden geuøret to Norreborch.

Jtem heft de hertoghinne laten vangen Peter Aktorppen, vnser vorbñ leuen vrouwen vnde møder koninginnen Margareten knecht, dem wij laueden vruntschopp vnde ghut in iegenwardicheid vnser vorscre leuen vrouwen vnde møder vnde menniger guden mannes.

Jtem so dede myn vrouw de koninginnen Margarete Peter Aktorppen hundred lub mrc, de scholde he betalet hebben Clawese Leembeken van erer weghene, vnde tø der tid, do Peter Aktorpp geuangen ward, do worden em de c mrc genomen.

81.

Flensborg, 14. April 1424.

Dr. Ludovicus de Cataneis underretter Hertugerne af Slesvig, Henrik, Adolf og Gerhard, om, at det af den romerske Konge Sigismund er overdraget ham at kjende i Sagen mellem dem og Kong Erik af Danmark, og beder dem enten selv at komme til Flensborg eller at sende Fuldmægtige for at se hans Fuldmagt, hvorhos han skikker Kongens Lejdebrev.

Efter Script. rer. Dan. VII. p. 304. Jeg har tilføjet enkelte Forslag til Rettelser i Texten.

ILLUSTRES principes et magnifici domini, dominus serenissimus et invictissimus princeps et dominus noster, dominus Sigis-

mundus, dei gracia Romanorum etc. rex, cupiens, quantum patet¹, in litibus, que coram eo vertuntur pro nunc, vexacionibus et dispendiis obviare in hiis, que per viam compromissi in se facti decidere debet et vult, me ad hoc regnum Dacie et ad vos misit, michique commisit ac potestatem et autoritatem inter partes, videlicet illustrissimum regem Dacie etc. et vestrum, videndi et cognoscendi concessit. Ideo vos affectuosissime precor, quantum velitis et vobis placeat, ut sequitur, decisio² cause inter vos et dictum dominum regem vigentis, huc venire omnes, vel saltem aliquis vestrum pro omnibus, vel procuratores ydoneos transmittere ad videndum commissionem et potestatem meam, michi in hac parte concessam, et³ quicquid super eam vobis loqui voluerimus, quibus secure huc veniendi, standi ac recedendi per latorem presencium saluum conductum illustrissimi domini, domini regis Dacie prefati, prout videbitis, transmitto. Qua propter iterato vos precor, ut hodie vel saltem cras huc veniatis vel mittatis infallanter⁴, quoniam vobis affirmo, quod secure potestis venire vel mittere, quia ultra saluum conductum habeo bonam promissionem ab hiis, qui sunt hic pro ipso rege Dacie. Datum in Flensborgh die xiiij Aprilis.

Ludouicus de Cataneis de Verona, legum doctor, serenissimi domini, domini Romani etc. regis consiliarius et commissarius.

Udskrift.

Illustrissimis principibus et magnificis dominis, dominis Hincrico, Adolfo et Gerardo, ducibus Sleswicensibus et comitibus de Holsten etc.

82.

Gottorp, 17. April 1424.

Hertug Henrik af Slesvik tilkjendegiver Dr. Ludovicus de Cataneis, at han den næste Dag vil sende sine Fuldmægtige til Flensborg for at se hans Fuldmagt, og lover selv siden paa et passende Sted at komme sammen med ham.

¹ potest — ² sequatur decisio — ³ tilføj: ad audiendum — ⁴ infallaciter

Efter Script. rer. Dan. VII. p. 304—305. I Geheimearkivet i Kjøbenhavn findes det originale Udkast (A) til dette Brev, hvoraf jeg nedenfor har meddelt Afvigelserne, der for største Delen tillige ere Rettelser af Texten.

HENRICUS, dei gracia dux Sleswicensis, comes Holtzacie, Stormarie et in Schowenborgh etc.¹ Salutem et omne bonum. Pridie cum in civitate Lubicensi existeremus, quendam patentem literam vestro, ut dicitur, signeto signatam recepimus intra certam² continentem, quod³ certa potestate a serenissimo domino nostro Romanorum etc. rege semper augusto in causis, que inter illustrissimum principem et dominum, dominum Ericum, Dacie etc. regem, ex una et nos partibus ex altera vertuntur, suffultus de eadem nos sive nostros fideles erudire let cetera⁴ alia referre curaretis. Jtaque extunc statim arrepto itinere continuatis⁵ gressibus usque nostris⁶ ad castrum nostrum Gottorp pervenimus. Sed quod⁷ presentis temporis, quo digne dominica passio colitur⁸, securitas non nisi devotissimis sinit insistere speculationibus, jdcirco eidem tempori dignum duximus, quoad personalem nostrum adventum vobiscum, de presenti indulgere, hac siquidem ratione moti; nichilominus nostros fideles die crastina ad veram⁹ ldirigemus personam¹⁰; hoc¹¹ nempe¹², si placeat, et de vestra potestate, quam asseritis, et de aliis informare; et demum, si opus fuerit, hoc lugubri tempore in dei sermone¹³ transacto, poterimus¹⁴ nos vobiscum in loco competenti convenire. Datum in castro nostro¹⁵ predicto anno mccccxxiii in crastino palmarum, nostro sub secreto¹⁶.

A tergo:

Venerabili et circumspetto viro Ludouico de Cattaneis, legum doctori eximio etc.

¹ Findes ikke i A. — ² cetera A. — ³ quomodo A. — ⁴ ac eciam A. — ⁵ continuatibus (sic) A. — ⁶ modo A. — ⁷ quia A. — ⁸ recolitur A. — ⁹ vestram A. — ¹⁰ p. d. A. — ¹¹ hos A. — ¹² poteritis tilføjes i A. — ¹³ seruitio A. — ¹⁴ poterimus A. — ¹⁵ Gottorp tilføjes i A. — ¹⁶ ikke i A.

Flensborg, 18. April 1424.

Den romerske Konge Sigismunds Kommissarius Dr. Ludovicus de Cataneis opfordrer Hertug Henrik af Slesvig til et personligt Møde i Flensborg den næst paafølgende Dag.

Original paa Papir med Segl i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Forhen trykt i Script. rer. Dan. T. VII. p. 305.

JLLUSTRIS princeps et magnifice domine, hodie mane jllustris dominationis vestre accepi literas, per quas michi significatis, qualiter meis moti literis vestros fideles hodie ad meam personam dirigetis, quos potero de mea potestate et alijs informare, et demum, si opus fuerit, poterimus simul in loco competenti convenire; quibus literis vestre dominationis uisis et perlectis ualde gauisus sum, sperans ea celeriter exequi posse, que michi serenissimus ac justissimus dominus noster, dominus Romanorum rex, commisit pro pace et bona concordia fienda inter jllustrissimum dominum, dominum regem Datie, et jllustrem dominationem vestram jllustresque fratres vestros. Sed postquam secure potestis et sine ulla suspicione ad hanc terram Flensborg accedere, et stare, et inde redire, maxime precor et supplico, ut personaliter die crastina huc accedere dignemini, vt dominationi vestre commissionem meam ostendere possim, et loqui multa, que michi prefatus serenissimus dominus noster Romanorum etc. rex iniunxit. Ego enim ualde melius et facilius potero cum dominatione vestra, quam cum procuratoribus aut fidelibus vestris tractare, et expedire ea, que in his partibus agere habeo. Venite ergo precor, quia, etiam si vestrj, ut scribitis, hodie huc accedant, expectabo tamen, ut cras jllustris dominatio vestra huc ueniat, quoniam, si placebit, etiam eodem die possetis ad propria reuerti. Et licet tempus sit lugubre propter sanctissimam passionem dominicam, non debeat hoc deficere, quia nil magis deo acceptum et nil laudabilius fieri potest, quam discordias et guerras dirimere, pacemque omni populo delectabilem procurare. Et si expedire putatis, ut obuiam vobis aliquos mittam, premittere placeat aliquem vestrum fidum, qui michi aduentum vestrum

nuntiet, et bonum conductum ordinabo, ac vestre jllustri dominationi mittam. Datum Flensborg die Martis xvij Aprilis.

Ludouicus de Cattaneys legum doctor serenissimi domini nostri Romanorum etc. regis consiliarius et comissarius.

Udskrift:

Jllustri principi et domino, domino Henrico, duci Sleswicensi, comiti Holczatie, Stormarie et in Schowenborg etc.

84.

Flensborg, 2. Maj 1424.

Den romerske Konge Sigismunds Kommissarius Dr. Ludovicus de Cataneis tilstaaer Hertug Henrik af Slesvig og hans Brødre en peremptorisk Termin til 9. Maj næstkommende til at møde eller ved Fuldmægtige lade møde i Flensborg for at være tilstede ved Edsfæstelsen af de Vidner, som Kong Erik agter at føre, og at se de Aktstykker fremlagte, som han vil producere; tillige bestemmer han den 10. Maj til et Møde i Slesvig for Kongens Fuldmægtige, hvor disse i lige Anledning skulde træffe sammen med Hertugerne eller deres Fuldmægtige.

Original paa Papir med Segl i Gehejmarkivet i Kjøbenhavn. Nogle enkelte Huller, som findes i denne Original, ere nedenfor udfyldte (med kursiv Skrift) efter Script. rer. Dan. T. VII. p. 313—314, hvor dette Brev forhen er trykt.

JLLUSTRIS princeps et magnifice domine, cum pridie ad presenciam vestram essem et peterem, vt hodie huc coram me procuratorem vestrum mitteretis ad videndum productionem priuilegiorum et testium et aliorum iurium jllustrissimi regis Datie jn causa et causis, que vertuntur inter ipsum ex vna parte et vos et jllustres fratres vestros ex altera coram serenissimo et jnuictissimo principe et domino nostro, domino Romanorum etc. rege, jllustris dominatio vestra respondit, quod non poterat hodie mittere, et petijstis a me terminum octo dierum proxime futurorum. Ego vobis respondi, quod prius volebam deliberare et vobis hodie respondere. Vnde prefate dominationi vestre per presentes respondeo, quod volens vobis in omnibus michi pos-

sibilibus complacere libenter do vobis *dictum* terminum, quem a me petiistis, et ob eam causam statui terminum peremptorium procuratoribus prefati domini regis Datie, vt feria *tercia proxime* futura, que erit dies nona presentis mensis Maij, coram me comparere debeant in hoc opido Flensborch in domo habitacionis mee, et producere testes omnes et priuilegia et literas et jura, que et quas producere intendunt. Quapropter, jllustris princeps et domine, dicta dje nona hora vesperorum velitis vos et jllustres fratres vestri per vos uel procuratores vestros ydoneos hic personaliter esse coram me ad videndum jurare testes partis aduerse et produci priuilegia et literas et alia jura dicte partis, et ad recognoscendum literas et sigilla etc., et ad procedendum et procedi videndum in dicta causa et causis usque diffinitiuam sententiam exclusiue. Vobis autem et jllustribus fratribus vestris dominis Adolpho et Gerardo decreui et statui terminum peremptorium quartam feriam, id est diem Mercurij, que erit dies decima presentis mensis, vt in ciuitate Sleswijek hora vesperorum in domo, in qua me residere continget, vos personaliter uel per ydoneos procuratores coram me compareatis et producatis omnes testes et literas et priuilegia ac omnes alias probationes et jura, quas et que producere et allegare intenditis; quem locum pro ydoneo et vobis congruo elegi ad hoc, ne possitis aliquam suspicionem loci allegare et pro negotij expeditione; ad quem etiam procuratores partis aduerse citauj, quibus dignemini vestrum liberum saluumconductum concedere et mittere; rogans vestram jllustrem dominationem, ut per vestras literas me tempestiue saltem per vnam diem ante preuisum faciatis, vt dicta die Mercurij possim esse in dicta ciuitate Sleswijek ad predicta exequendum; me vestre jllustri dominationi recomendo, ad quelibet vestra beneplacita et mandata paratus. Datum in Flensborch die secunda mensis Maij etc.

Ludouicus de Cataneis de Verona, legum doctor,
necnon serenissimi domini Romanorum regis consiliarius et commissarius.

Udskrift:

Jllustri principi et magnifico domino, domino Hinrico, dei gratia duci Sleszwicensi, ac Holtzacie, Stormarie et in Schowenborg etc. comiti, domino meo singulari.

Gottorp, 8. Maj 1424.

Hertug Henrik af Slesvik underretter Dr. Ludovicus de Cataneis om, at han den næste Dags Middag vil sende sine Gesandter til Flensborg.

Efter Script. rer. Dan. T. VII. p. 314. I Gehejmearkivet i Kjøbenhavn findes det originale Udkast til Brevet (A), hvoraf Afvigelserne her ere noterede.

HINRICUS, dei gracia dux Sleswicensis, comes Holsacie, Stormarie¹ etc. Salutem et omne bonum. Egregie vir, cras hora meridiei intendimus 'ambaxiatores nostros² in Flensborg apud vestram reverenciam transmittere pro factis secundum tenorem vestre commissionis 'exequendis, de quo nuper vobis scripsistis etc.³ Et petimus instanter, ut modicum tardetis in dicto negocio, quousque dicti nostri ambaxiatores illic venire valeant ac⁴ possint interesse. 'Datum in castro nostro Gottorp anno domini mccccxxiiij, feria secunda post dominicam, qua cantatur misericordias domini, nostro sub sigillo⁵.

A tergo:

Venerabili et circumspecto viro Ludouico de Cattaneis, 'legum doctori eximio, nobis dilecto⁶.

Flensborg, 9. Maj 1424.

Dr. Ludovicus de Cataneis tilkjendegiver Hertug Henrik af Slesvig, at han vil vente paa hans Gesandters Ankomst til Flensborg til om Aftenen; tillige beder han om Lejdebrev for Kongens Fuld-mægtige til Mødet i Slesvig næste Dag.

Original paa Papir med Segl i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Et Par smaa Huller ere her udfyldte (med kursiv Skrift) efter Script. rer. Dan. T. VII. p. 315, hvor dette Brev forhen er trykt.

¹ Udel. i A. — ² n. a. A. — ³ d. q. nobis nuper s. etc. exeq. A. — ⁴ et A. — ⁵ Scriptum secunda feria post misericordias dominj nostro sub sigillo anno dominj m cccc xxiiij^o. A. — ⁶ etc. A.

JLLUSTRIS princeps et magnifice domine, hodie hora sexta de mane per nuntium vestrum presentium gerulum literas jllustris dominationis vestre recepi, per quas scribitis, ista die hora meridiej vos intendere huc mittere ambaxiatores vestros ad me pro factis etc. Quibus respondeo, me vestros et jllustrium fratrum vestrorum procuratores expectaturum vsque ad horam uesperorum, ut juris est, et secundum citationis et literarum mearum vobis presentatarum tenores, in quo facile poterunt vestrj cum legitimo mandato adesse. Rogans dominationem vestram, vt vestrum saluum conductum dignemini transmittere dominis procuratoribus jllustrissimi dominj regis Datie etc., videlicet Erico Krumedik, magistro curie regie, *Absalonj* Petrj, militibus, Nicolao Jonsson, militarj, et *Johannj* Petrj, canonico Lundensi, cancellario eiusdem domini regis, et cuilibet ipsorum in solidum simul et de per se coniunctim et diuisim pro se et suis, in forma bona, vt possint cras iuxta formam ipsius citationis in Sleszwik esse, visurj testes et iura, si qua producere intenditis et prout iura uolunt, quod michi hodie etiam uelitis et placeat michi intimare per vestras literas, vt non accedam illuc frustra. Datum in Flensburg die Martis nona mensis May m cccc^o xxiiiij^o.

Ludouicus de Cattaneys de Verona, legum doctor, serenissimj dominj Romanorum regis consiliarius et commissarius.

Udskrift:

*J*llustrj principi et magnifico domino, domino Hinrico, dej gratia duci Sleszwicensi, et Holczacie, Stormarie ac in Schowenborch etc. comitj.

87.

Gottorp, 9. Maj 1424.

Hertug Henrik af Slesvigs Fuldmagt for Domprovst Nicolaus Sachow og Domherre Marqvard Vlotow til Mødet i Flensburg sammé Dag.

Efter Script. rer. Dan. T. VII. p. 317—318. I Gehejmearkivet i Kjøbenhavn findes det originale Udkast (A) til denne Fuldmagt, hvoraf Afvigelserne her ere meddelte.

WY HINRIK, van godes gnaden hertoge to Sleswyk, greue¹ to Holsten, ¹Stormeren vnd to Schowenborgh², don witlik als-weme, dat wy wol vorvaren hebben vnd en ruchte is, wo en, ¹de sik hed³ Ludouicus³ de Cattaneis vnd nomet sik vnser herrn des Romischen koninges commissaries, vns schole⁵ ghe-laden hebben in Flensborgh, to wesende vppe dessen dagh⁶ jenwardich⁷ to seende vnd to horende vorbringhen, tuchnisse vnd bewisinge, de de dorchluchtigste⁸ here to Dennemarken etc. koningh, also men secht, wedder⁹ bringhen wil hir vmme; so verne also wy van der ladinge wegghen wes plichtich zind¹⁰ vnd anders nicht, so zende¹¹ wy dar to komende Magnum¹² Nicolaum Sachowen domproueste vnd hern ¹Marquardum Vlotto-wen¹³ domhern to Sleswyk, vnser leuen getruwen¹⁴, vnd gheuen en macht to horende vnd to sende wes dar sthet¹⁵ vnd dat¹⁶ in to segende¹⁷ vnd dat wedder an vns to bringende¹⁸. Des to tughe zo¹⁹ hebbe wy vnser ingeseghel drucket²⁰ heten bouen²¹ vpp dessen breff, de ghegheuen²² is to Gottorpe ¹na Godes bord verteyn hondert jar dar na an deme vervntwintighesten jare des dinghesdages na Matthias domini²³.

88.

Gottorp, 11. Maj 1424.

Biskop Henrik af Slesvigs Brev angaaende de for ham af 6 Riddere og 13 Væbnere, som Hertug Henrik af Slesvig havde fremstillet, afgivne Vidnesbyrd om Hertugdømmet Slesvigs Udstrækning og Lensforhold til Danmark. (Heri omtales blandt andet ogsaa Staden Flensborgs Stilling).

Original paa Pergament med vedhængende Segl i Gehejme-

¹ vnde greue A. — ² etc. A. — ³ dese heet A. — ⁴ Ludeuicus A. — ⁵ scole A. — ⁶ dach A. — ⁷ jegenwardich A. — ⁸ dorchluchtigheste A. — ⁹ wedder vns A. — ¹⁰ sint A. — ¹¹ sende A. — ¹² Magistrum A. — ¹³ Marquard Vlotowen A. — ¹⁴ ghetruwen A. — ¹⁵ schee A. — ¹⁶ dar A. — ¹⁷ segghende A. — ¹⁸ bringhende A. — ¹⁹ so A. — ²⁰ drucket A. — ²¹ beneden A. — ²² gheuen A. — ²³ anno dominj m cccc xiiij tertia feria post misericordias dominj. A.

arkivet i Kjøbenhavn. Forhen trykt i Script. rer. Dan. T. VII.
p. 349—351.

VNIUERSTIS et singulis presencia inspecturis Hinricus, dei et apostolice sedis gracia episcopus Sleszwicensis, salutem in domino sempiternam et presentibus fidem indubiam adhibere. Hodie coram nobis notarioque et testibus infrascriptis personaliter constitutus jllustris princeps et dominus Hinricus, dei gracia dux Sleszwicensis ac comes Holtzacie, Stormarie et in Schouwenborgh, exposuit, qualiter nonnulli senes et in etate prouecti et alij hodie in castro Gottorp Sleszwicensis diocesis infrascripto reperirentur, quorum testimonio ipse et fratres suj in iudicijs ecclesiasticis et secularibus ac extra super certis articulis inferius insertis indigerent, et quia de eorundem senum et in etate prouectorum virorum morte propter annos eorum accumulatos probabiliter timeretur, aliqui eciam eorum bellis et stragibus se cottidie immiscerent, jdcirco idem jllustris princeps nobis humiliter supplicauit, quatenus nos tamquam ordinariam in dicta nostra Sleszwicensi diocesi iuris dictionem exercentes et tamquam ecclesiasticus princeps viros huiusmodi coram nobis euocare et citare ac ad testimonium huiusmodi medijs illorum iuramentis recipere et deposicionibus eorundem in scriptis redactis testimonium sub nostro sigillo ad futuram rei memoriam reddere dignaremur; presertim cum heri sibi per quemdam Ludowicum de Cattaneis asserentem se legum doctorem et commissarium serenissimj et jllustrissimj principis et domini domini Sigismundi Romanorum etc. regis semper Augusti arbitri in causis, que inter ipsum ducem et fratres eius ex vna et jllustrissimum principem et dominum dominum Ericum Dacie etc. regem vertuntur partibus ex altera, terminus in ciuitate Sleszwicensi ad huiusmodi testimonia et alia facienda, ut dicitur, esset prefixus, et idem Ludowicus ibidem non aduenisset pro huiusmodi recipiendis, de quo tunc coram nobis et notario infrascripto eciam fuit sollempniter protestatus. Nos itaque petitioni huiusmodi annuentes, citatis per notarium infrascriptum de nostro mandato coram nobis ad nominacionem dicti domini Hinrici ducis viris antedictis, videlicet strennuis Schakkone Rantzouwen, Detleuo van Aluelde, Sifrido Zesteden, Ottone Zesteden, Johanne Staken, et Laurencio

Hesten militibus, necnon Woldemaro Wonsfled, Henrico Smalstede, Hennekino Jtzehuden, Wulfardo van Aluelde, Marquardo Droghedijk, Hennekino Mystorp, Hennekino Swaff, Hennekino Ratlowen, Heynone Daem, Detleuo van Bukwolde to der Zyraue, Marquardo Breyden, Benedicto van Aluelde et Hennekino Ketelhud armigeris militaribus, Lubicensis et Bremensis et Sleszwicensis diocesium, eisque per prefatum dominum ducem productis et per nos, tamquam de quorum morte¹ tum propter senium ipsorum tum eciam quia bellis et stragibus, ut prefertur, frequenter se immiscerent, prout ex ipsorum propria iuratoria assercione constabat et eciam id aspectus indicauit, receptis, et ne cum eis pariter periret probacio veritatis, diligenter medijs eorum iuramentis, que de dicenda veritate in manibus nostris, tactis scripturis sacrosanctis, ad sancta dei ewangelia corporaliter presterunt, diuisim coram notario et testibus infrascriptis examinatis, jllam quam sciuerunt super quatuor articulis infrascriptis comperimus veritatem. Primo videlicet, quod territorium a flumine Leuingesowe incipiens et vsque ad pontem Coldinghen terminans, vbi regnum Dacie incipit, a tanto tempore, quod memoria hominum in contrarium non existit, fuit et est specialis ducatus vocatus communiter et appellatus ducatus Sleszwicensis siue Jucie, habens arma specialia et distincta videlicet duos leopardos blaueos in campo glauco, ac continens inter cetera in se castrum Gottorpe, ciuitatem Sleszwicensem, opidum Flensburgh, castrum Nyehus, castrum Oppenra cum opido, castrum Hadersleue cum opido, terram Alsen cum castris suis, castrum Tunderen et alia in Jucia Australi cum Nemore Danico et multis prouincijs Frisonicis, que dicuntur proprie herden, et cum nonnullis insulis alijs et omnibus eorum attinencijs, consuetus a rege Danorum pro tempore in pheodum perpetuum ac paternum et hereditarium donari et concedi; quodque ducatus huiusmodi cum attinencijs predictis progenitoribus dicti domini Hinrici ducis Sleszwicensis et fratrum suorum in talismodi pheodum perpetuum paternum et hereditarium a tanto tempore, quod memoria hominum in contrarium non existit, est donatus et concessus, et

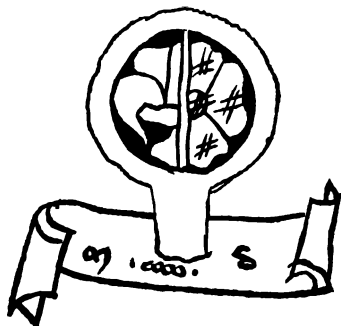
¹ Tilføj: *timereetur*

per eos sic pacifice tentus et possessus, salua gwerra, que nouissime per dictum dominum Ericum regem Dacie est mota, sicque sit habitum, tentum et reputatum communiter et notorie. Hunc quidem articulum verum esse cum omnibus suis membris, omnes dicti testes, ut premittitur, diuisim examinati tamquam publicum et notorium testabantur de visu, auditu et reputatione. Jtem secundo videlicet quod recolende memorie quondam dominus Gherardus dux Sleszwicensis, pater dominorum ducum modernorum predictorum, de ducatu predicto cum omnibus iuribus et pertinencijs suis tamquam de pheodo perpetuo et paterno ac hereditario pro se et suis legitimis heredibus nouissime a diue memorie quondam domino Olauo tunc rege Danorum, existentibus ibidem quondam domina Margareta, regina et matre eiusdem domini Olai, septemque episcopis et omnibus alijs consiliarijs secularibus regni Dacie et non contradicentibus, quinymmo expresse consentientibus, in castro Nyuborgh fuit sollempniter cum vexillorum projectione, ut moris est, inpheudatus et inuestitus, jpsumque ducatum ex hoc per tempora vite sue tenuit pacifice et quiete, et pro duce habitus fuit, tentus, nominatus et reputatus palam et publice communiter et notorie. Et hunc quidem articulum secundum dicti testes omnes de fama et notorio verum esse dicebant, et eorum aliquj videlicet Detleuus van Alleuelde, Laurencius Hesten milites, Woldemarus Wonstled, Marquardus Droghedijk, Hennekinus Mystorp, Hennekinus Ratlowe et Hennekinus Ketelhud armigeri militares predicti de visu, quia tempore inpheudacionis huiusmodi in dicto castro Nyuborgh affuisse vexillorumque projectionem vidisse se affirmarunt, diuisim ut premittitur examinati verum esse testabantur. Jtem tercio videlicet quod ex post, dicto quondam domino Olauo rege vita functo et domino Erico predicto moderno rege Dacie in illius locum surrogato, jdem dominus Ericus rex modernus a prefato quondam domino Gherardo patre modernorum ducum Sleszwicensium predictorum in opido Assensen publice homagium et fidelitatis iuramentum ratione ducatus Sleszwicensis siue Jucie predicti recepit et omnia per predecessores suos reges Dacie sibi domino Gherardo duci et suis heredibus circa ducatum facta et concessa sollempniter confirmauit palam et publice. Hunc quidem articulum tercium omnes dicti testes de fama publica et notorio,

quidam vero eorum videlicet Otto Zestede, Johannes Stake, Laurencius Heste et Sifridus Zestede milites, Hennekinus Itzhude, Wulfardus van Aluelde, Marquardus Droghedijk et Hennekinus Ketelhud armigeri militares predicti ex eo, quia tempore prestacionis homagij et confirmacionis huiusmodi in dicto opido Assensen et in loco scilicet in foro se presentes fuisse et solemnitatem cum pannorum extencione et tribunalis posicione se vidisse dicebant, verum esse testabantur diuisim ut premittitur examinati. Jtem quarto videlicet quod domini duces modernj Sleszwicenses videlicet Hinricus, Adolphus et Gherardus pluries et semper se optulerunt velle in iure respondere jllustrissimo domino domino Erico regi etc. predicto super omnibus, de quibus eos impetere vellet, et nunquam iuris processum super talibus declinare, quodque hiis non obstantibus jdem dominus Ericus rex eos pluries temerarie defidauit et eorum terras inuasit palam et publice. Hunc quidem quartum articulum omnes dicti testes ex auditu proprio premissarum oblacionum et facti euidencia verum esse testabantur. Hijs itaque testium predictorum dictis et deposicionibus in scriptis fideliter redactis, nos Hinricus dei et apostolice sedis gracia episcopus supradictus eadem dicta et deposiciones cunctis presencia visuris sic facta, dicta et coram nobis veluti ordinariam in dicta nostra diocesi Sleszwicensi iurisdictionem exercentibus et tamquam ecclesiastico principe gesta attestamur. Jn cuius rei testimonium presentes literas siue presens publicum jnstrumentum fieri et per notarium infrascriptum subscribi mandauimus, nostrique sigilli iussimus appensione communiri. Datum et actum jn castro Gottorp Sleszwicensis diocesis prefato sub anno a natiuitate domini millesimo quadringentesimo vicesimo quarto, jndictione secunda, die vero vndecima mensis Maij, hora sextarum uel quasi, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri dominj Martini diuina prouidencia pape quinti anno septimo, presentibus ibidem honorabilibus viris dominis Hermanno Denen et Nicolao Steenwere canonicis ecclesie Sleszwicensis, testibus ad premissa vocatis pariter et rogatis.

Et ego Matheus Ditmarj, clericus Brandeburgensis diocesis, publicus jmperiali auctoritate notarius, quia huiusmodi testium productioni, citacioni, juramenti prestacioni et

examinacioni, omnibusque alijs et singulis premissis, dum sic ut premittitur agerentur et fierent, vna cum prenominate testibus presens interfui, eaque omnia et singula sic fieri vidi et audiui, jdeoque hoc presens publicum instrumentum per me fideliter conscriptum exinde confeci, subscripsi, pu-

blicaui et in hanc publicam formam redegi signoque et nomine meis solitis et consuetis vna cum reuerendi in Christo patris et domini domini Hinrici episcopi predicti sigilli appensione signaui et communiui rogatus et requisitus jn fidem et testimonium omnium et singulorum premisorum.

89.

21. Maj 1424.

Vidnesbyrd af Borgemestere og Raadmænd i Byen Neustadt om Hertugdømmet Slesvigs Selvstændighed og Udstrækning. (Heri omtales ogsaa Byen Flensborgs Stilling.)

Original paa Pergament med vedhængende Segl i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Sammesteds findes enslydende Vidnesbyrd fra Borgemestere og Raad i efternævnte Byer, som paa vedføjede Steder ere trykte i Script. rer. Dan. T. VII, nemlig: Oytin (p. 379—380), Jdzeho (p. 374—375), Crempe (p. 380), Kyle (p. 377—378), Lutkenborgh (p. 376), Oldenborch (p. 375—376), Plone (p. 378), Zegheberge (p. 378—379), Wilster (p. 373) og Rendesborch (p. 374). Nedenstaaende Vidnesbyrd fra Neustadt findes ikke i Script. rer. Dan., hvorimod der her (p. 376—377) endnu findes et fra Byen Hilghenhauene, hvis Original ikke er i Arkivet.

DEME allerdorluchtighesten ffursten vnde hochgeborn heren, hern Sigimunde, Romischen konynghe, tho allen tiden merer des rykes, to Vngheren vnde Behemen, Dalmacien, Croacien etc. konynghe, vnseme gnedighen leuen heren, vnde vordmer al den

ghennen, de dessen breeff seen edder horen lesen, enbede wij borgermestere vnde radmanne der stad Nygestad vnsen odmodighen willigen denst vnde wes wij gudes vermoghen, openbare to betughende an crafft desses breues, dat vns witlik war, openbar vnde landkundich ys, vnde van langhen olden yaren voreden vnde van sodannen langhen tiden, dat des anders nemand leuendich endencket, dat dat hertochdom to Sleswijk, anders geheten to Judlande, een sunderich herschop vnde hertochdom gheweset hefft vnde noch also ys, van anderen heerschoppen dar vmmelangk belegghen myd synen endescheden, eghendome, vrygheyt, rechte vnde wonheyt, sloten, steden, also dat slot Gorttorpe myd den steden Sleswijk vnde Ekerenvorde, dat slot Nygehus myd der stad Vlensborch, dat slot vnde stad Openra, dat slot vnde stad Hadersleue, dat slot vnde stad Lutteke Tunderen, dat land tho Alsen myd den sloten Sunderborch vnde Norborch, dat slot vnde land vppe Erre, dat land Eyderstede myd anderen Vreschen herden, vnde anderen velen ghoderen vnde thobehoryngghen, myd manschop, rydderen, knechten, landen vnde luden, openbare ghescheden vnde sunderet vnde also beseten wandaghes der hochgebornen ffursten vnde heren hern Hinrikes, Alfes vnde Gerdes nv leuendigher hertogen to Sleswijk vnde greuen tho Holsten etc. eldere vnde ouerelderuadere, vnde sunderghen besad wandaghes hertoch Gerd seligher dechnysse, der vorscreuenen dryger leuendigher hertoghen vader, dat sulue hertochdom bette an den ende synes leuendes, vnde de suluen leuendighen dre hertogen ock beseten hebben roweliken vnde myd vrede wente in de tijd, dat de dorchluchtigeste ffurste vnde here her Eryk to Denemarken etc. konynghe se myd kryghe vnde myd orleghe hefft beuallen. Dat sulue hertochdom vorscreuen gheyt an van der Leuynghesow vnde endighet syk vor deme slote Koldynghe, dar dat ryke to Denemarken angheyt. Alle desse vorscreuen stuccke thughe wij radmanne vorbñ by vnsen eden vmme willicheyt vnde warheyt willen. To thughe desser vorscreuenen stuccke hebbe wy vnsere stad in geseghel vor dessen breeff henghen laten. De screuen ys na godesbord veerteynhundert vnde an deme veervndetwyntyghesten jare des veerden sondages na paschen.

1. Juni 1424.

Vidnesbyrd af Borgemestere og Raad i Byen Winsen i Stiftet Verden af samme Indhold som foregaaende Brev.

Original paa Pergament med vedhængende Segl i Gehejme-arkivet i Kjøbenhavn. Forhen trykt i Script. rer. Dan. T. VII. p. 372—373.

SERENISSIMO principi et jnuictissimo domino, domino Sigismundo, diuina fauente clementia Romanorum regi semper Augusto, ac Vngarie, Bohemie, Dalmacie, Croacie etc. regi, domino nostro graciousissimo, omnibusque alijs et singulis, ad quos presentes literas nostras peruenire contigerit coniunctim uel diuisim, proconsules et consules opidi Winsen in dyocesi Verdensi situati cum humilimis nostris obsequijs reuerenciam debitam et honorem. Ad uestre maiestatis regie ac aliorum quorumcumque presentes literas nostras intuencium deducimus noticiam, quod in Almania bassa prope regnum Dacie a tanto tempore et per tantum tempus, cuius initij seu contrarij memoria hominum non existit, fuit esseque consuevit et hodie est quidam ducatus vocatus communiter et nominatus ducatus Sleswicensis alias dictus Jucie, a prefato regno et ducatibus circumuicinis realiter distinctus, quem quidem ducatum quondam dominus Gherardus, dux Sleswicensis, Holtzacie, Stormarie et in Schowenborgh comes, bone memorie, pater jllustrum principum et dominorum, dominorum Hinrici, Adolphi et Gherrardi, modernorum ducum Sleswicensium ac Holtzacie, Stormarie et in Schowenborgh comitum, cum ciuitate Sleswicensi ac opido Vlensborg, Hadersleue, Oppenra, Ekerenvorde, Lutkentunderen ac castris Gottorpe, Nyehus, Hadersleue, Lutkentunderen, Oppenra, Sunderborgh, Norborgh, Erre ac terris Erre et Eyderstede vsque in finem vite sue tenuit et possedit pacifice et quiete, quodque ducatus, ciuitas, opida, castra et terre predictae per et post obitum dicti quondam domini Gherardi ducis et¹ prefatos dominos Hinricum, Adolphum et Gherardum fratres, legitimos eiusdem dominij Gherardi filios, paterno et hereditario jure fuerunt deuoluti, ac huiusmodi duca-

¹ Læs: ad

tum, ciuitatem, opida, castra et terras predictas memorati dominj Hinricus, Adolphus et Gherardus duces ex tunc jure hereditario et paterno tenuerunt et possiderunt, saluis litibus, controuersijs et questionibus inter jllustrissimum principem et dominum, dominum Ericum, Dacie, Swecie et Norwegie regem, ac prefatos dominos Hinricum, Adolphum et Gherardum duces super ducatu, terris, opidis et castris pretactis demum subortis; et quia premissa omnia et singula vera sunt, ac de eis fuit et est publica vox et fama, credulitas et opinio hominum in ducatu predicto et locis circumuicinis commorantium, jdeoque in, de et super premissis omnibus et singulis medijs nostris juramentis testimonium perhibemus. Jn quorum omnium et singulorum¹ sigillum nostrum presentibus scienter est appensum. Datum anno dominj millesimo quadringentesimo vicesimoquarto jpsa die ascencionis dominj.

91.

27. Juni 1424.

Edelige Forklaringer afgivne til den romerske Konge Sigismunds Kommissarius Dr. Ludovicus de Cataneis om Sønder Jyllands Forhold til Danmark af de af Kong Erik fremstillede Vidner i den til Kong Sigismunds Kjendelse henstillede Strid mellem Kongen og Hertugerne af Slesvig. (Heraf ere nedenfor meddelte Vidneforklaringerne af Ærkebisp Peder af Lund, Ridder Anders Jakobsen Lunge, Ridder Morten Jensen, Høvedsmand i Flensborg, og Borgemester Berthold Achdorp i Flensborg, hvilke kun have nogen Interesse for Flensborgs specielle Historie).

Samtidig og som det synes officiel Afskrift paa Papir (56 Sider in fol.) i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. I Afskriften findes ikke faa Fejl, til hvis Rettelse jeg for en stor Del har benyttet nogle Optegnelser af afdøde Registrator H. Knudsen. Hele Dokumentet er forhen trykt i Scrip. rer. Dan. T. VII. p. 399—426.

JN NOMINE domini amen. Sequuntur attestaciones siue dicta testium pro parte jllustrissimi principis et domini, domini Erici, dei gracia Dacie etc. regis, coram egregio legum doctore domino

¹ Her mangler: *testimonium*

Ludowico de Cataneis de Verona, consiliario serenissimi et invictissimi principis domini nostri, dominj Sigismundi, dej gracia Romanorum etc. regis, et ipsius serenissimi domini nostri regis commissario specialiter deputato, productorum, receptorum et juratorum ac per ipsum dominum commissarium in partibus examinatorum jn causa et causis, que vertuntur coram serenissimo domino nostro prefato jnter jllustrissimum dominum, dominum regem Dacia etc. ex vna et jllustres dominos duces Sleszwicenses etc. partibus ex altera, vigore compromissi facti in dictum dominum nostrum, dominum Romanorum etc. regem, describe per me Anthonium de Pisis, notarium publicum, et ipsarum causarum scribam specialiter deputatum ab ipso serenissimo domino nostro regc.

Reuerendissimus in Christo pater et dominus, dominus Petrus, dej gracia Lundensis ecclesie archiepiscopus etc., testis productus, citatus et iuratus more prelatorum; ut supra, annorum sue etatis sexaginta quinque et vltra, vt dixit, et sic ex aspectu sui corporis apparebat, et diligenter interrogatus et examinatus per egregium legum doctorem dominum Ludowicum commissarium prefatum in Latino super petitione et querela jllustrissimi principis et domini, domini Dacie etc. regis, de Almanno ad Latinam interpretata per interpretes serenissimi domini nostri regis Romanorum etc. ad hec deputatos super articulo, qui incipit Inprimis, ad suam plenam intelligenciam, sub eodem suo juramento dixit, se tantum pro certo scire super dicta petitione et tota causa, quod terra Sunderjutland, quet¹ alias Latine dicitur Jucia Australis, et omnes ciuitates, castra, ville et alia loca omnia, videlicet Sleszwik, Gottorp, Flensborg, Siluadanica et alia in dicta terra contenta sub regno et dominio regis Dacie et ad ipsius coronam spectant et pertinent et spectarunt et pertinuerunt de jure ad² tempore, quo Dacia nominabatur regnum. Jnterrogatus de causa sciencie, dixit, se predicta scire, quia regnum Dacie habet sua jura et consuetudines et constituciones per ipsos regnicolas facta et factas, quibus incole et habitantes dicte terre Sunder Jutland vtuntur et secundum que se regunt, sicut in Nor Jutland, et sic

¹ læs: que et — ² læs: a

vidit seruarj toto tempore vite sue et maxime a quinqueginta annis citra, de quibus bene recordatur, et vidit eciam constare per cronicas auctenticas et quibus danda est fides; et eciam vidit plura priuilegia inmunitatum et aliorum data per reges Dacie monasterijs et alijs in terra predicta Sunder Jutland, et tantum scit, quod castra, que sunt in dicta terra Sunder Jutland, erant sub dominio regis Waldemarj regis Dacie et in eius possessione, videlicet castrum Hadersleff, quod erat comissum ad custodiam cuidam Henichino Witkop per dictum regem, castrum Openrav erat comissum ut supra cuidam Spiker, castrum Lillethonder erat comissum cuidam Peffse ut supra, et quod comites Henricus et Nicolaus predecessores modernorum comitum emerunt contra voluptatem¹ presidencium ipsi rengno et regnicolarum. Jnterrogatus de tempore dixit, quod sunt bene quadraginta sex anni uel circa et post mortem dictj dominj regis Waldemarj; et quod dictj dominj de Holsten dicta castra et castrum Gottorp et Sleszwik et plura alia loca tenent iniuste, quia habuerunt illa, videlicet Sleszwik et Gottorp, in pignore, et oblata eis pecunia restituere noluerunt nec uolunt; de quo pignore constare vidit per literas dictorum Henrici et Nicolaj comitum, in quibus ipsi confitentur habere in pignore, ad quas se eciam refert. Et continuando dixit, quod insula Halsen cum omnibus suis castris, locis et pertinencijs spectat ad regnum et coronam Dacie et spectauit et pertinuit a maximo et antiquo tempore, ut supra de alijs dixit. Jnterrogatus de causa sciencie dixit, se predicta scire, quia in dicta insula quondam erant castra certa, ad minus tria, que spectabant ut supra, et que rex Waldemarus habebat et tenebat et possidebat et erat illorum dominus et dederat ad custodiam primo domino Jacobo Olavj militi, deinde domino Nicolao Ruzer et fratri suo Petro Rukenhoge et post domino Henningho Mexnstorp², qui mortuo ipso rege contra honorem suum et contra volumptatem presidencium regni illa castra et insulam vendidit comitibus Holzazie Henrico et Nicolao. Jnterrogatus de causa sciencie dixit, qui³ vidit et bene scit a certo predicta. Et similiter jnterrogatus de Frisia dixit, quod

¹ læs: *volumptatem* — ² læs: *Meynstorp* — ³ læs: *quia*

Frisia, que est contigua Jucie Australi, est pars regni Dacie et ad illud et spectat sicut alia predicta loca et Sunder Jutland. Interrogatus de finibus et granicijs Australis Jucie, dixit, quod extenditur ad flumen Eydern et Lewingessuw et ad fossatum Denewerk ulterioris. Interrogatus de causa sciencie, dixit, sic¹ predicta bene scire, quia vidit, et sic communiter reputatur ab omnibus, et vtuntur legibus et constitutionibus regni ut supra. Jtem interrogatus, si scit aut audiuit, quod vnquam pater comitum presencium, videlicet Hinricj, Adolphi et Gerardi fratrum, habuerit in feudum Sleszwik, Gottorp uel aliquam aliam terram uel castrum in Jucia Australi uel insula Alsen uel in dicta Frisia ab aliquo rege Dacie, respondit, quod nunquam sciuit uel audiuit, quod predictorum comitum pater, auus aut proauus uel alius quicumque eorum predecessor habuit predicta in feudum uel aliquid eorum. Interrogatus, si presens dominus rex Ericus Dacie etc. inuestiuerunt² presentes comites uel aliquem eorum predecessorem de aliquo castro uel terra, uel inuestituram ab alijs factam confirmauerit, respondit, quod nunquam sciuit uel audiuit. Interrogatus, si per antiqua tempora aut per presenciam de consuetudine, vsu seu obseruancia rengni reges, qui pro tempore fuerunt, potuerunt dare in feudum aliquam ciuitatem, castrum, uel villam in regno Dacie et maxime jn Australj Jucia et in Frisia sibi contigua et in insula Alsen, respondit, quod nunquam vidit nec ab aliquo dici audiuit, quod aliquis rex Dacie dederit aliquid alicui in feudum; sed bene soliti fuerit³ pingnorare castra et loca et ipsa redimere, et eciam soliti fuerunt concedere castra et loca militibus et suis seruitoribus ad certum tempus et etiam ad vitam pro certis seruicijs factis et faciendis. Interrogatus, si rex Dacie aut sui predecessores potuerunt uel possit dare in feudum aliquod castrum uel locum aliquem, respondit, quod non. Interrogatus de causa sciencie, respondit, se scire, quia non fuit unquam consuetum in dicto regno, nec vnquam fuit hoc factum; jtem quia, quando reges Dacie assumuntur, promittunt non alienare uel diminuere de bonis regni, nec eis hoc permittitur, nisi pro fundacione ecclesiarum et dotacione

¹ læs: se — ² læs: inuestiuerit — ³ læs: fuerunt

earundem, et sic vidit semper seruari. Jtem jnterrogatus dixit, quod ¹si in¹ leges nupciales² regni Dacie³ vlllo unquam tempore consequi et obtinere possit et ualeat, requiritur, quod per iustum tytulum et bonam fidem ac a vero et legittimo possessore hoc obtineat. Et in causa sciencie dixit, quia uidit leges municipales dictj regni hoc statuantes et sic seruari. Et continuando dixit, quod secundum iura et consuetudinem regni, si actor petitionem suam contra reum probare potuerit secundum iura ipsius regni, reo non datur amplius defessio⁴ contra actorem, et sic seruatur. Et similiter jnterrogatus dixit, quod secundum leges dicti regni quicumque detinet uel occupat domum uel agrum uel terras aut castra, ciuitates uel aliam rem, si tales res fuerint euicte a tali inlicito detentore per iusticiam, tunc uictus condemnatur victorj in expensis factis propter hanc causam; et continuando dixit, quod eciam talis victus tenetur victorj restituere omnia percepta saltem post interpellacionem et petitionem datam et a tempore mote litis. Et similiter interrogatus dixit, quod de jure regni fuit estque, quod quicumque pro dampno, interesse uel debitis a quoquam inpetatur, ille tenetur respondere affirmatiue uel negatiue, videlicet ita uel non, nec per allegacionem ignorancie, quod hoc sit sibi incognitum, si pretenderit, excusatur, ymmo ad purgacionem secundum leges regni compellitur, et sic vidit semper seruari et tempore seruauit et habuit in pratica, uel⁵ supra. Jtem interrogatus super interrogatorijs partis aduersse respondit, quod est subditus et sub dicione regis Dacie et quod nunquam uidit uel audiuit, quod esset ducatus specialis Sleszwicensis et Jucie ab antiquo. Jnterrogatus, si est inimicus partis aduersse, dixit, quod non est. Super generalibus interrogatus per ipsum dominum commissarium, respondit, quod non testatur odio, amore, precio, precibus aut timore, nec sperat inde commodum, nec est informatus sic dicere, uel contulit cum alijs testibus, et uellet obtinere partem fouentem iusticiam; et fuit iniunctum, quod nulli pandat presentem atestacionem et dicta, donec fuerint publicata.

¹ læs: sunt — ² læs: municipales — ³ Her syncs efter de følgende Forklaringer at være udeladt: quod, ut aliquis proscriptionem legitimam et possessionem pacificam in aliquibus bonis — ⁴ læs: defensio — ⁵ læs: vt

[Herefter følge Vidneforklaringer af Bisperne Lage i Viborg, Johannes i Roskilde, Navne i Odense, og Christiern i Ribe samt af Provst Johannes i Børglum; derpaa følger:]

Egregius miles, dominus Andreas Jacobi Lunge, miles de Zelandia regni Dacie, testis productus, citatus et juratus ut supra; et diligenter interrogatus per venerabilem Johannem et Eberhardum interpretes, de quibus supra, in ydyomate Theotunico, quia aliam ligwam¹ Latinam dixit se nescire, secundum interpretationem eorundem de dicto ydyomate factam, suo ut supra prestito juramento, jnterrogatus de mandato eiusdem domini comissarij et illo loquente in Latino, dixit, quod est annorum sexaginta vnus uel circa et est regis Dacie consiliarius et tenet quatuor castra a rege Dacie predicto, et habet in bonis ualorem quatuormilium florenorum. Et super articulo primo petitionis seu querele dominj regis Dacie interrogatus sub eodem², qui incipit ut supra Inprimis etc. in Latino, in Theotunico uero incipit Vor dat, dixit sub eodem juramento, quod tota Australis Jucia et quitquid in ea situm est citra fossatum Denewerk vltterius, quod uocauit in wulgarj eorum Suderdenewerk, quasi³ est situm prope ciuitatem Rensborg, ubi a parte regni est jus Danicum et ab alia jus Holstetense, pertinuerunt semper ad regnum et coronam Dacie, et adhuc pertinent de jure, et sunt pars dicti regni, et sic habentur et tenentur, et audiuit sic ab antiquioribus predecessoribus suis regni predicti, nec unquam audiuit contrarium nec credit, quod comites Holstetenses dicant contrarium. Et continetur in libris legum regni Dacie, quomodo olim reges Dacie ediderunt leges in presencia eciam omnium prelatorum regni, et episcopus Sleszwicensis et alij episcopi Jucie Australis acceptauerunt et approbarunt ipsas leges, praticabantur et secundum illas iudicabatur, et sunt leges indiuise hinc et inde, et habent vnum et idem ydyoma, et in monasterijs et alijs locis immunitates concessse per reges Dacie et non per comites uel alicuj⁴, ut uidit constare eciam, et audiuit in sui presencia legi priuilegia de hijs et cognouit sigilla ibidem appensa. Et bene scit, quia recordatur, quod tempore suo rex Woldemarus recu-

¹ læs: *linguam* — ² Tilføj: *juramento* — ³ læs: *quod* — ⁴ læs: *alium*

perauit totam Australem Juciam l suo tempore¹, excepto Gottorp, quod fuit inpigneratum pro pecunia, non recordatur tamen cui aut per quem, nec de summa pecunie; tamen uidit literas et audiuit illas legi, ad quas se refert; et similiter non recuperauit Doringen, quod est in Australi Jucia, quod rex idem Waldemarum uoluit redimere et similiter rex modernus, et obtulerunt² pecunias, et non potuerunt habere, et hoc audiuit ab antiquis et moderno rege, et ipsemet fuit in consilio regis modernj et sic fuit ordinatum de redemptione ipsa. Item jnterrogatus, utrum juste an iniuste comites Holstetenses teneant scriptas terras et loca, sub eodem juramento dixit, quod castrum Gottorp cum suis pertinencijs tenent in pignore et reges uoluerunt redimere ut supra et non potuerunt rehabere, oblata pecunia. Et eciam insulam Alsen cum suis pertinencijs et castris tribus et vno a parte Jucie Australis, quod uocatur Brodeburg, dictj comites tenent per vim, quia quidam nomine Heningus Meyenstorp post obitum regis Waldemarj contra uoluptatem regis et regni tradidit ad manus ipsorum comitum, et vsque ad idem temporis reges Dacie illa tenuerunt et pacifice possiderunt. Jnterrogatus, quomodo scit predicta, dixit, quia predicta tempora³ suo facta sunt, et pater suus ipsam insulam et castra habuit a rege Waldemaro in custodia antequam prefatus Heningus. Jnterrogatus de Frisia predicta, dixit, quod vi guerrarum obtinuerunt et occupauerunt. Jnterrogatus, a quo tempore citra, dixit, se non recordari. Item jnterrogatus, utrum castrum Gottorp aut aliquid aliud fortilitium in Jucia Australi uel insula Alsen uel terra Frisie et Sleszwik fuerunt data uel concessa in feudum alicuj predecessorum presencium comitum Holtzacie ab aliquo predecessorum l presencium comitum Holtzacie ab aliquo predecessorum⁴ regis Dacie modernj uel ipso rege, aut ipse modernus rex fecit aliquam inuestituram de predictis aut factam confirmauit; respondit sub eodem juramento, quod non, nec est consuetudo regni Dacie aliqua bona concedere in feudum, nec leges regni hoc permittunt, et si aliquis rex hoc faceret, successor rex reuocaret, nec unquam rex modernus infeudauit comitibus

¹ Maa uelades. — ² læs: obtulerunt — ³ læs: tempore — ⁴ Gjentaget ved Fejlskrift.

presentibus uel alijs, nec aliqua superinde priuilegia confirmauit; verum est, quod moderni comites petierunt in feudum a rege moderno supradictas terras et loca Australis Jucie, quod feudum in Theotunico dicitur Eeruelen, et idem rex negauit eis negauit¹ dicens, se non posse hoc facere, cum sit contra jura regni sui. Interrogatus, quomodo scit predicta et quando petierunt, dixit, quod ipse fuit presens et audiuit predicta jam per spatium trium annorum tempore guerrarum in opido Flensborg. Jtem interrogatus ut supra, si reges Dacie possunt concedere ad tempus uel ad uitam aut inpignerare aliqua castra, loca uel bona regni; respondit, quod sic, et hoc ad tempus uite ipsius regis, sed successor potest ea aprobare uel reuocare simul; et hoc est publicum et notorium et sic seruatur in dicto regno. Jtem interrogatus ut supra sub eodem juramento dixit, quod in regno Dacie sunt leges et taliter est consuetudo et seruatur, quod quicumque possiderit aliquam possessionem, domum aut bona longo tempore, et inpetatur, requiritur, quod doceat, se habuisse a uero domino et a justo et uero possessore, et sic audiuit legi in eisdem, et ipse sedit in iudicio, et sic praticauit, et uidit praticarj, et est consuetum et notorium in toto regno; et quod quicumque euictus fuerit super aliqua possessione et loco detentus² injuste, tunc jlle euictus condemnatur in expensis et fructibus perceptis a tempore, quo lis incipit, secundum dicta jura et leges, et sic audiuit et uidit seruuarj et seruauit, ut supra; et similiter continetur in eisdem legibus, quod si quis actor impetat reum super aliquibus damnis uel debitis, tunc ipse reus tenetur respondere ad petita ita uel non, et si negauerit, tunc debet jurare, actore non probant³, cum xj coniuatoribus et pluribus et paucioribus secundum qualitatem cause, et sic tenetur et seruatur per dictas leges in dicto regno. Jtem interrogatus, si Sleszwik et Gottorp sint ducatus specialis et feudalis, sub eodem jure⁴ dixit, quod non, let omnibus⁵ supradictis et consuetudinibus regni, ut supra. Sed quando reges Dacie habent plures filios aut fratres, ut aliquid habeant, jnde⁶ possint sustentarj, cum regnum non possit diuidj in pluribus partibus, concedunt ipsis tunc

¹ Bør udelades. — ² læs: *detentis* — ³ læs: *probante* — ⁴ læs: *juramento* —

⁵ Knudsen formoder: *racionibus* — ⁶ læs: *unde*

et solent concedere aliquam partem regni, vnde viuant, quam partem vocant ducatum et jllum, in¹ conceditur, ducem; sed post illius mortem redit ad coronam uel regem; et rege mortuo, si contingat, jlle dux uel eligitur in regem, si uolunt regnicole, uel remanet vsque ad uitam suam in ducatu. Qui si relinquat filium et² petat ducatum ipsum a rege, rex eidem concedit, si sibi placeat, uel dat alium ducatum simili modo, sed non in feudum, quia de feudo in ipso regno non est mencio, sicut in terra Saxonie audiuit quod sit. Super generalibus recte respondit etc.; et fuit³ non est inimicus partis aduerse, nec est doctus uel informatus etc.; et fouet partem habentem iusticiam et fuit sibi iniunctum etc.

[Herefter følger en Vidneforklaring af Ridder Johannes Nicolaj de Awentzbergh. Derpaa:]

Egrégius ac strenuus dominus Martinus Johannis miles, capitaneus in Flensburg regni Dacie, testis productus, citatus et juratus, ut supra, pro parte jllustrissimi domini regis Dacie, et diligenter interrogatus et examinatus per egregium dominum comissarium prefatum sub suo prestituto⁴ juramento, vt supra, dixit: quod est capitaneus in Flensburg, annorum sue etatis quadraginta quinque, et sic ex sue persone aspectus⁵ apparebat. Et super primo articulo petitionis seu querele serenissimi domini, domini regis Dacie, qui incipit: inprimis quod nostri auunculi prefati detinent etc., eodem sibi lecto et explanato in Latino sermone interpretato per interpretes ad hoc specialiter deputatos ^lsuo modo⁶ juramento eodem Latino sermone respondit et dixit: quod Jucia Australis, Silua Danica, Gottorp, Sleszwik et omnia alia, que continentur in dicta Jucia Australj vsque ad limites Almanie, qui vocantur Eydorn, Lewingesow et fossatum detentum⁷ Deneuerch, quos⁸ predicta continentur, spectauerunt et pertinuerunt et spectant et pertinent regno Dacie a tempore paganissimi citra et a tanto tempore, cuius contrarij memoria non existit, et sunt pars dictj regni jure rectj dominij et sicut ^let erisima⁹ pars dictj regni, et similiter eciam Frisia contigua Jucie citra flumen

¹ læs: cui — ² tilføj: hic — ³ maa udslettes. — ⁴ læs: *prestito* — ⁵ læs: *aspectu* — ⁶ læs: *sub eodem* (?) — ⁷ læs: *dictum* (?) — ⁸ læs: *inter quos* — ⁹ læs: *uerissima*

Eydorn et insula Alsen cum omnibus castris et pertinencijs suis per omnia dicta tempora pertinuerunt et de presenti pertinent ad ipsum regnum et coronam Dacie jure predicto. Interrogatus de causa sciencie, dixit, se predicta scire, quia omnes ciuitates et terre ac terra Jucia Australis et incole ipsarum utuntur eisdem legibus et constitutionibus, quibus Jucia Borealis, que est principalis et maior ac honorabilior pars regni Dacie, et secundum illas se regunt in placitis, litibus et alijs; quas leges condiderunt reges Dacie cum suis baronibus et consiliarijs; et vtuntur eodem ydiomate, excepta Frisia, que in aliquo uariat in ydyomate et consuetudinibus suis; et eciam vtuntur priuilegijs et immunitatibus dictis concessis per reges Dacie tam seculares quam ecclesiasticj in Jucia quam ciuitates; et insula Alsen similiter utitur eisdem legibus; et sic pro talibus habentur et reputantur publice et palam in toto regno, et est publicum et notorium ibidem et alibj inter scientes et est publica uox et fama. Et quod ipsi comites Holstenenses tenuerunt et occuparunt ciuitatem Sleszwik, castrum Gottorp uidelicet¹ Silua Danica, insulam Alsen cum eorum pertinencijs, castris et insulis injuste. Interrogatus de causa sciencie, dixit, se predicta scire, quia omnia supradicta pertinent ad regem Dacie et regnum ac coronam Dacie; et quod ipsi nullum titulum aut justam causam habent detinendum² predicta uel aliquod eorum; et quod castrum Gottorp, castrum Dorningen et castrum Thundere cum eorum pertinencijs et aduocacijs fuerunt pignerata per quendam Waldemarum, ducem Jucie Australis, predecessoribus presencium comitum pro certa quantitate pecunie, vt constat per literas sigillatas et datas per ipsos comites, qui dicta castra in pignus habuerunt; et quod rex Waldemarus, regina Margaretha, rex Ericus modernus obtulerunt pecunias predecessoribus presencium comitum et ipsis comitibus presentibus, et³ rehabarent ipsa castra cum eorum aduocatijs, et nunquam potuerunt rehabere, sed negauerunt uelle restituere illa, et propter hec fuerunt guerre et lites multo tempore, quia nolabant ipsi comites ea restituere. Interrogatus de causa sciencie, dixit, quod ipse testis audiuit ab antiquis fidedignis quam plu-

¹ læs: cum — ² læs: ad detinendum — ³ læs: ut

ribus, quomodo rex Waldemarus fecit dictam oblacionem; et ipse fuit presens, quando regina Margareta et rex modernus similiter obtulerunt dare pecuniam pro dictis castris redimendis; et dixit eciam, quod Alsen detinent iniuste, quia occupauerunt sine aliquo jure uel tytulo saltem justo; et quod dictj comites nec castrum Gottorp aut aliquid aliud in dicta Jucia Australj habuerunt in feudum ab aliquo rege Dacie, nec potuerunt habere, quia non est jus in dicto regno nec consuetudo, quod rex Dacie possit dare aliquod castrum, villam uel aliud in feudum alicui persone, nec unquam fuit aliquod datum in feudum in regno Dacie alicuj ab aliquo rege nec ab aliquo barone vel¹ seruitoribus suis et nobilibus propter seruicia futura ad beneplacitum ipsorum dominorum regum; nec potest rex Dacie minuere aliquid de regno, et hoc quando eliguntur in reges promittunt, et jurant non minuere nec alienare ciuitates, castra uel bona regni, et ita audiuit ipse testis, vt dixit, a moderno domino rege et alijs, quod sic jurasset; dixit tamen, quod reges Dacie possunt fundare pia loca et dotare de bonis regni; ac eciam potest pignerare castra et alia bona regni pro utilitate et necessitate regnj cum consilio tamen suorum consiliariorum, et de hoc est publica uox et fama, et sic seruatur publice et palam; et ipse testis uidit, quando rex modernus concessit ad vitam domino Erico Krumedik vnum castrum dictum Alehulm et sibi testi uillam dictam Orsleff et sic multis alijs concessit. Jtem interrogatus, vtrum presentes comites uel aliquis predecessor² suorum habuerunt in feudum a rege moderno uel alio aliquod castrum, dixit, se nescire, nec potuisset facere de jure. Jtem jnterrogatus, vtrum presens dominus rex inuestiuerit presentes duces uel eorum predecessores de Gottorp uel de alio feudo, suo juramento respondit, quod non. Jtem interrogatus dixit, quod nullam inuestituram alicuj de aliquo fecit, nec factam per aliquem confirmauit, racionibus quibus supra. Jtem interrogatus ut supra per dictum dominum commissarium, sub eodem juramento respondit idem testis, quod in regno Dacie sunt leges et talis est et obseruancia scripta per totum regnum, quod, ut aliquis prescripcionem legiti-

¹ Her ere nogle Ord glemte, omtrent: . . . *prelato; possunt tamen castra et loca concedi. . .* — ² læs: *predecessorum*

mam et possessionem pacificam in aliquibus bonis vlllo tempore possit obtinere, requiritur, quod per justum titulum et bonam fidem et a uero et legitimo possessore hec obtineat; et quod quicumque domum, agrum, terras, castra, ciuitates, loca uel quascumque alias res seu bona immobilia detinet uel vsurpat, ab¹ huiusmodj illicito detentore per justiciam euicta fuerunt, dictus victus condemnatur victorj in expensis, in fructibus perceptis a tempore mote litis et qui percipi potuerunt; et quod quicumque pro damno, interesse uel debitis a quoquam impetatur, ille tenetur respondere affirmatiue uel negatiue, videlicet ita uel non, nec per allegacionem ignorancie, quod hoc sit sibi incognitum, si pretenderit, excusatur, ymmo ad purgacionem compellitur secundum leges regni cum iuramento suo et vndecima manu discretorum secundum qualitatem cause; et ita ipse leges regni dictant et disponunt, quas uidit, legit, et secundum illas iudicarij uidit et seruarij, et ille seruantur et tenentur in regno. Jtem jnterrogatus, si Sleszwik et Jucia Australis sint specialis ducatus, qui uocetur ducatus Sleszwicensis et sit feudalis, sub eodem iuramento respondit, quod non; sed dixit, Juciam Australem solitam uocarj ducatum, ut supra alij testes dixerunt etc. Super generalibus interrogatorijs recte respondit, et non est inimicus partis aduersse et uellet obtinere partem jus habentem et est oriundus de Zelendia regni predicti. Et fuit sibi iniunctum etc. ut supra.

[Derpaa følge Vidneforklaringer af Petrus Magni, miles de Zelandia, Olauus, abbas monasterii Rudhe closter, Andreas Nicolai, miles de Zelandia de Herlowe, og Petrus Lucke de Jucia Boreali de Stusghar. Dernæst:]

Egregius vir Bertoldus Achdorp, proconsul opidi Flensborg regni Dacie, testis productus, citatus et juratus, ut supra ex actis apparet, et diligenter interrogatus et examinatus per dictum dominum commissarium ad interpretationem predictorum interpretum de Theotunico in Latinum, quod Latinum eciam competenter intelligebat, dixit, quod est annorum sue etatis quinquaginta trium uel circa et sic ex sui corporis aspectu apparebat et

¹ læs: si ab

laicus. Et super petitione data pro parte domini regis Dacie et tota causa interrogatus, que peticio incipit in Theutonico: vor dat erst etc. et in Latino: in primis etc., sub suo juramento, ut supra, prestituto¹ respondit, esse² tantum scire videlicet, quod tota Jucia Australis, in qua sunt sita castrum Gottorp et ciuitas Sleszwik et alia castra et loca cum Silua Danica et tota Frisia, que est a flumine Eydorn versus Daciam, spectarunt et pertinuerunt et spectant et pertinent ad coronam et regnum Dacie iam longissimo tempore et a tempore, quo regnum Dacie fuit regnum, et predicta sunt pars regni Dacie et de ipsius dominio vsque ad confinia ipsius, que confinia diuidunt regnum Dacie et Holsaciam, que confinia³ fiunt per flumina Eydrum et Lewigesouw, quorum vnum intrat mare occidentale prope Reynsborg et aliud intrat mare orientale. Interrogatus de causa sciencie et rationibus predictorum dixit, quod ratio est, quia ipse ita legit in antiquis cronicis et inuenit ibidem, quod sic est; et quia duces, qui pro tempore constituuntur in Jucia Australi et⁴ rege Dacie, participant in armis cum regno Dacie. Interrogatus, si vidit aliquem constitui ducem ibidem, respondit, quod non; sed bene audiuit dici predicta, et quod regina Margareta constituit in ducem Gerardum comitem de Holsten ad uitam ipsius Gerardj. Interrogatus, si in feudum concessit sibi ducatum Australis Jucie, respondit, quod non.⁵ Et eciam quia incole Jucie Australis, Silue Danice, jusule Alsen viuunt et requiruntur⁶ eisdem legibus et iure scripto, quibus incole Jucie Borealis, quas leges Waldemarum et alij reges Dacie constituerunt, et sic uidit et legit et vidit praticari et de hijs est publica uox et fama et est publicum et notorium in toto regno. Jtem interrogatus, ut supra, si terra Frisia habet easdem leges et eisdem utitur et secundum illas se regit, dixit, quod sic, nisi aliqui uelint se retrahere per potenciam et inobedienciam, et ad hoc dixit concurrere rationes que supra. Jtem interrogatus, si dictj comites tenent et occupant Gottorp, Sleszwik, Siluam Danicam et insulam Alsen cum parte Frisie suprascripta, respondet, quod sic. Interrogatus, si iuste uel iniuste, dixit, quod iniuste. Interrogatus

¹ læs: *prestito* — ² læs: *se* — ³ (?) usikker Læsning. — ⁴ læs: *a* —

⁵ Her synes noget at mangle. — ⁶ læs: *reguntur*

quomodo scit, dixit, se bene scire, quia castrum Gottorp cum suis pertinencijs, videlicet Silua Danica et parte Frisie et alijs pertinencijs, fuit pigneratum per quendam ducem Australis Jucie, de cuius nomine non recordatur, comitibus de Holsten pro certa summa pecunie, quam ignorat, qui quidem dux fuit de stirpe regia; insulam vero Alsen cum castris¹ pertinencijs suis habuerunt jidem comites per prodicionem et astucias, partem emendo pro pecunia ab illis, qui tenebant in custodia pro rege Dacie, et partem habuerunt per vim et violenciam, que interuenerunt post mortem regis Waldemarj; altera vero pars Frisie, que non est de pertinencijs castrum Gottorp, fuit per vim occupata per dictos comites. Interrogatus de causa sciencie, dixit, quod ipse scit predicta, quia sic audiuit dicj a nobilibus et maioribus et antiquioribus regni in pluribus locis et diuersis, de hijs est publica uox et fama, et eciam audiuit, ut supra, quod modernus rex Ericus obtulit comitibus de Holsten pecuniam pro redemptione castrum predictj Gottorp cum suis pertinencijs, quod ipsi comites restituere noluerunt. Jtem interrogatus, ut supra, vtrum castrum Gottorp aut aliquod aliud castrum in Australi Jucia aut insula Alsen fuerunt vnquam concessa in feudum ab aliquo regum Dacie predecessoribus presencium et modernorum comitum aut ipsis comitibus de Holsten, respondit sub eodem juramento, quod nunquam fuit concessum aliquod in feudum, nec in regno Dacie vtuntur jure feudalj, nec est consuetudo concedere aliquid in feudum per reges uel alias ecclesiasticas uel seculares personas, nec eciam est aut fit aliqua mencio in regno de ipso feudo ullo modo. Potest tamen rex Dacie, et sic est consuetum, concedere alicui ex militibus et nobilibus regni uel familiaribus suis pro seruicij aliquod castrum uel aliam rem regni tam ad tempus vite ipsius regis quam ad tempus vite recipientis, sicut concessit cuidam domino Erico Krumedik militj et alijs pluribus; et similiter potest pignerare, si sibj uidetur, pro commodo et vtilitate ac necessitate regni, et potest eciam edificare ecclesias et pia loca ac dotare de bonis ipsius regni ad honorem dej et cultum diuinum ampliandum; et sic iurant et promittunt reges Dacie, ut

¹ tilføj: et

audiuit dicj a multis, facere ut supra, quando assumuntur ad regnum; et de hoc est publica uox et fama, et est publicum et notorium in toto regno et alibj. Jtem jnterrogatus, vtrum pater, auus uel alij predecessores modernorum comitum de Holsten aut ipsi moderni comites habuerunt in feudum castrum Gottorp, Sleszwik uel aliquid aliud in Australi Jucia aut insula Alsen ab aliquo regum Dacie, sub eodem juramento respondit, quod non, causam dictj sui fundans per dicta superius. Jtem interrogatus, si modernus dominus rex Dacie uel aliquis eius in regno predecessor modernos comites Holstetenses uel aliquem suorum predecessorum inuestiuerunt unquam de castro Gotorp aut aliquo alio tamquam de feudo uel confirmauerunt feudum per alios factum dictis comitibus; et respondit, quod debet¹ sibi testi nil constabat. Jtem interrogatus, utrum in regno Dacie sint tales leges et talis obseruancia et consuetudo, prout aliquis prescriptionem aliquam et pacificam etc., ut alijs testibus supra; jtem vtrum quicumque domum, agrum, terras, castra, ciuitates et loca uel alia immobilia etc., ut supra in alijs; jtem vtrum quicumque pro damno, jnteresse uel debitis a quoquam inpetatur, jlle tenetur respondere etc., prout supra in alijs testibus petatum est: jllis similiter ad eius plenam jntelligencie² bene explanatis, suo juramento quo supra respondit, quod sic sunt leges scripte in dicto regno, et sic uidit et legit, et secundum ea eciam iudicauit et practicari uidit, et sic seruatur per totum regnum et est inde publica uox et fama in toto regno, et est ibidem publicum et notorium. Jtem interrogatus ut supra, si Sleszwik et Jucia Australis sit specialis ducatus et feudum, qui uocetur ducatus Sleszwicensis, sub eodem suo juramento ut supra respondit, quod nunquam fuit in Jucia aliquis ducatus feudalis nec aliquis dux feudatarius regni, sed fuit ducatus isto modo, quia reges habentes filios uel fratres plures posuerunt vnum de ipsis filijs aut fratribus in ipsa Jucia et ille appellabatur dux, sed tamen, tali duci³ existente in Jucia, rex semper erat dominus dicte Jucie et in ea habebat omnem potestatem ¹creandi nobiles et nobilitandi in dicto ducatu⁴ et dabit⁵

¹ læs: *de hoc*. — ² læs: *intelligenciam* — ³ læs: *duce* — ⁴ Disse Ord ere tilføjede over Linien, og i Margen staar: *dictus testis rediens post examen coregit dictum suum ut hic*. — ⁵ læs: *dabat*

immunitates et libertates tam ecclesiasticas¹ quam secularibus personis. Super alij² non fuit interrogatus de uoluntate procuratoris partis producentis. Super generalibus recte respondit, et non est inimicus partis aduersse etc. ut supra; et fuit sibi iniunctum ut supra etc.

[Derefter følger en Vidneforklaring af Godikinus Bakes, proconsul Ripensis, og til Slutning følgende Paategning med en anden samtidig Haand:]

Lecti, aperti et publicatj sunt dicti testes et eorum dicta et attestaciones per serenissimum dominum nostrum etc. anno dominj millesimo cccc^o xxiiij^o, iudictione secunda, die Martis vigesima septima mensis Junij.

92.

Lybek, 10. September 1425.

Overenskomst, mæglet af Walraven van Hunesbach, den tydske Ordens øverste Marskalk, og Afsendinge fra Raadene i Lybek, Rostok, Stralsund og Wismar, mellem Kong Eriks Sendebud, Erik Krummedige og Sten Basse, og Hertug Henrik af Slesvig paa egne og Brødres Vegne, hvorved der fastsættes et Møde den 25. Juli 1426 i Flensborg til Afgjørelse af Stridighederne om Slesvig ved 8 Voldgiftsmænd, 4 valgte af hver Part, eller hvis disse ikke kunde opnaa Enighed, ved en endelig Kjendelse af Højmasteren i Preussen og Raadene i de nævnte 4 Stæder, eller disses Fuldmægtige.

Udskaaren Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn.

WITLIK sy, dat de erwerdige here, her Walrauen van Hunesbach, ouerste marschalk Dudeschen Ordens, vnde de ersamen rede der stede Lubeck, Rozstock, Stralessund vnde Wismer, ghode to loue vnde to nutticheid vnde to vromen des gemeynen gudes, wente en sodane mishegeliheid vnde scheelinghe, also dar eint twisschen deme jrluchtigesten vorsten vnde heren, hern Erike, koninge to Denemarken etc, vnde sinen

¹ læs: *ecclesiasticis*. — ² læs: *aliis*

rijken van eyner, vnde den hochgebornen vorsten heren Hinrike, heren Alue vnde heren Gherde, hertogen to Sleswik etcę, van der anderen zijden, alse van rechtes vnde ordels wegen, alse de ergeñ here koningh menet, dat he gewonnen hebbe vor vnseme allergnedigesten heren, heren Sigmunde, Romschen, Vngrischen etcę koninghe, vppe dat hertichdome to Sleswijk vnde sine tobehoringhe, gentzliken let vnde enteghen sint, sik gudliken dar ane vorarbeibet hebben, vppe dat vormydst medewerkinghe vnde gotliker hulpe des gheuers alles guden, sodane schelinge vnde myshegheleheid to gutlikem vleghe vnde eynem saligen ende komen moghen in desser wijse: Jnterste hebben se vorramet twisschen den strengen vnde duchtigen ritteren hern Erike Crummedijke vnde hern Steen Bassen, des erbeñ heren koninghes Erikes vulmechtigen sendeboden, so se zeden, alse van des suluen heren koninghes wegen, vnde dem erbeñ heren hertogen Hinrike van siner eghenen vnde siner brodere weggen: also dat de ergeñ here koningh Erik vmme der uorscę mishegheleheid vnd schelinge willen vppe sunte Jacobs daghe des apostels erst tokomende mit sik hebben schal bynnen Flensborch veer vorsten edder heren, alse twe geistlike vnde twe werlike, de in der vorschę sake siner gnaden schedesheren sin scholen, vnd des gelikes schal de ergeñ here hertoge Hinrik van siner vnde siner ergeñ brodere wegen vppe de uorscę stede vnde tijd ok myt sik hebben veer vorsten edder heren, alse twe gheistlike vnde twe werlike, de in der uorscę sake ere schedesheren sin; vnde de suluen achte vorsten edder heren van beyden siden scholen dar uorsoken, wer se de erbeñ heren, alse den heren koningh Erik vnde hertogen Hinrike van siner eghenen vnde siner brodere wegen, vmme de uorgerorden schelinge icht in vrundschoep nach erer beyder willen vligen vnde vorenen moghen; vnde weret, dat se erer in vrundschoep nicht vlien noch voreynen en konden, so scholen de zuluu achte vorsten edder heren vornemen beyder uorscę dele schrifte, breue vnde muntlike jnsaghe, der eyn islik deel meynet vmme der vorgerorden sake willen in dem rechten to netende, vnde de lutterliken ouerweghen, alse wer dat uorscreuen recht vnde ordel schole mechtich sin edder nicht, vnde darup denne beyde uorscreuen deele myt rechte eyndrechtliken to vorschedende. Weret auer, dat de uorscę achte vor-

sten edder heren sodaner rechtschedinge nicht eyndreghen en konden, so scholen uppe de uorscr̄ tiid vnde stede de erwerdighe vnde grotmechtige here homeister van Prützen, edder wene sin herlicheid dar to schicket, vnde de rede der erbeñ stede Lubek, Rozstock, Stralessund vnde Wismer, edder de se van en vte eren raden dar to schicket, de beide uorscr̄ deele, de se vor ere ouerschedeslude in der uorscr̄ sake eyndrechtliken gekoren hebben, se nach eren scriffen, breuen, bewisingen vnde muntliken jnsaghen na erer hogesten mogelicheid vnde vlite myt rechte vorscheden; vnde dat ok de vorscr̄ erwerdige here de homeister de vorgerorden sake der entschedinge anname, dar scholen siner herlicheid beyde uorscreuen dele vormydest eren breuen vrundliken vmme bidden. Vnde desse uorscr̄ stucke hebben de ergeñ here hertoge Hinrik van siner eghenen vnde siner ergeñ brodere wegghen vnde de erbeñ her Erik vnde her Sten van wegen des ergeñ heren koninghes Erikes an beyden sijden so angenamet. Doch de zuluen her Erik vnde her Sten hebben dar buten bescheden de lande Tzilt vnde Føre, wente se zijk der nenewijs mechtighen en wolden; auer de ergeñ here marschalk vnde de uorscr̄ stede willen deme ergeñ heren koninge Erike dar gerne gudliken vmme scryuen vnde bidden, dat id sine gnade myt den landen Tzilt vnde Føre bet to dem vorgerorden daghe gnedichliken bestan late, alse id nu steyt. Vnde desses to merer tuchnisse sint desser scriffte dre, der de eyne vte der anderen gesneden, eynes luden, vnde der hebben de ergeñ here hertoge Hinrik eyne, de ergeñ her Erik vnde her Sten de anderen, vnde de erbeñ stede de dorden. Datum Lu-beck anno domini m^o cccc^o xxv^o feria secunda jnfra octauam natiuitatis Marie virginis gloriosissime.

93.

25. Februar 1426.

Thørmid Lund i Thystrupgaard sælger sit Gods i Lille Solte til Forstanderen for Helligaandsgaard i Flensborg Johan Snelling.

Original paa Pergament i Kloster-Arkivet i Flensborg; Seglet, som har hængt under Brevet, mangler nu.

ALLE MEN, ther thette breff see eller høre læse, helser jægh Thørmith Lwnd j Thystrup garth ewinneligh met guth, oc kungør met thet mynt open breff, migh haff saald een beschethen man Jahan Snellink forstander j hellichandes garth jnnen Flensburgh mynt gotss, ther ligger j Lille Solte, met alle syne tilhøringh, agger, eng oc skwff, hwad thet helst ær, enkte vnder-taghet; oc tilbinder jægh migh oc myne ræte ervinge forscræ Jahan Snelling oc hanss efterkomme aff then hællichandes weghe thet for^{de} gots fry oc vbekummerth at skøte oc antworde til ewinneligh æghe vden nogher geensiels, patale eller hielperæthe, oc haff Jahan Snellingh forscræ aff then hællic¹ weghe migh winligh betald oc fornyghet, thet jægh hannom thakker. Til en større forwaringh oc mere bewisingh thesse forscræ stukke haffer jægh for^{de} Thørmith Lwnd met berad hwgh oc gothe wilie læt mynt jngesegel henghe næthen for thette breff, thet giuen oc scriuet ær efter wors herre aar m cccc pa thet xxvj, then tiis-dagh nest efter sente Mathie dagh hællich apostil.

94.

Kjøbenhavn, 23. April 1426.

Ærkebisp Peder af Lund tilbagekalder sine tidligere Forbud mod Udvalgelsen af Henricus de Ze til Biskop i Slesvig og navnlig sit Brev af 28. Juni 1423, hvorved Bispestolens Indtægter midlertidig vare overgivne til Bestyrelse af Nicolaus Wlfardi, Kannik i Haderslev, og Petrus Rigolphi, Præst i Flensborg.

Original paa Pergament med Levning af Segl i Gehejme-arkivet i Kjøbenhavn.

PETRUS, dei gracia archiepiscopus Lundensis, Suecie primas et apostolice sedis legatus, vniuersis et singulis, quorum interest aut interesse poterit quomodolibet in futurum, dilectionem in domino cum salute. Alias sub anno dominj mcdxxiiij^o vigilia apostolorum Petri et Pauli jn villa Haffnensi propter certas causas in prohibicione de qua inferius contentas, que proponebantur et quodammodo probabantur, contra electionem et

¹ Læs: hællichandes

personam electi domini Henrici de Ze episcopi Sleswicensis inhibitionem solempnem fecimus, ne quis sibi obedienciam vel reuerenciam prestaret aut prestari procuraret, donec litis pendencia contra ipsum super dyocesi Sleswicensi mote in Romana curia per diffinitiuam sentenciam sopiretur, ffructibus in sequestro positis sub manibus honorabilium virorum dominorum Nicolai Wlfardi, canonici Hadhersleffnensis, et Petri Rigolphi, presbiteri in Flensburgh pro episcopo Sleswicensi, litis pendentis victoriam in curia obtinente, post deduccionem onerum integre reseruatis. Vt autem grate et debite dileccionis et concordie aditus prebeat et odiose litis materia hincinde penitus auferatur in posterum, sicut in presencia dilecti nostri capituli Lundensis et aliorum nobilium in anno proximo preterito ante citationum publicaciones pro nostro prouinciali concilio Haffnis nuper celebrato cum debita solempnitate inhibitiones reuocauimus et cassauimus etc., jta denuo eciam ad euidentiosem ipsius reuocacionis renouacionem et vigilantem memoriam omnes inhibitiones, prohibitiones, jstitutiones preiudiciales seu commissiones indistincte hucusque contra predictum dominum Henricum Sleswicensem per nos quacumque solempnitate factas et transmissas exnunc prout extunc solempniter reuocamus, cassamus et nullitamus viue vocis oraculo ac eciam per presentes, presentibus honorabilibus viris dominis Johanne Wilhelmi cantore, Olauo Jacobi canonico Lundensibus, Tuone publico notario, et alijs pluribus fidedignis in multitudine copiosa, reputantes et tenentes jpsum Sleswicensis ecclesie nostre prouincie verum episcopum et pastorem. Actum et datum in maiori ecclesia Haffnensi sub anno domini mcdxx sexto ipso die beati Georgij martiris, nostro sub secreto.

95.

Efter 1427.

Beretning (som det synes) til Hertugerne Adolf og Gerhard af Slesvig om det af deres Fuldmægtige gjorte Forslag til Deling af Slesvig og Holsten. (Herved fastsættes Flensborgs Stilling og Bestemmelser træffes om Befæstningen af Bjerget ved Flensborg).

Samtidig Afskrift eller maaske Koncept paa Papir i Gehejme-arkivet i Kjøbenhavn.

GNEDIGEN leuen heren. Juwe vrund de gij dar touoget hadden, de hebben vppe juwer gnade vorbeterend der dëlinghe des hertochrikes to Sleswijck alzo uorramet, dat Gottorpe mid der nascreñ tobehoringe een deel wesen schulle, alze Riseherede¹ mid Ekelenuorde, Sorkeherede mid Croppe, Arnsherede, Selke, Bustorpe, Dënewerd, Eggersee, Ghudebu, Vleckebu, Strukstorp-herede, Sleesherede, de vere to dem Moessunde, Sleswijck, Sunderghusherede, vnde dre dorpe in dem kerspele to Bunstorpe alze Lembeke, Borchstede vnde Schulendorpe vnde dre land in Eyderstede. Desse herede vnde gudere vorscreñ mid den molen dar to behorende sind vorslagen in renthen vppe ij dusent m̄k vj^o mark vnde lij m̄r^e penninge.

Dat ander deel schal wesen Vlensborgh vnde dar to desse nascreñ herede vnde ghudere, alze Tzijlt vnde Phore, Norgusherede, Wijkesherede, Vggelherede, Husbuherede, Nuherede vnde de Nordstrand mid Pilwormingherede. Desse herede vnde gudere mid den molen dar to belegen sind vorslagen in renthen vppe ij dusent mark vnde vj^o m̄k vnde iij m̄k penninge.

Vnde desse erbeñ twe slote mid den vorscreñ tobehoringe schullen to erfdele nicht gedelet wesen, de moge gij to iaren na juwer beider willen vnde behegelcheit vmme setten vnde vmme ghan laten, vnde ein jewelk mach ghestlike leene vorlenen, de eme in sinen iaren vnde an sinem deele voruallen, sunder vnwillen des anderen.

Ok so is vorramet vmme den bergh to Vlensborgh to buwende, alzo dat beide heren dat buwet bekostigen schullen; men in wes deel Vlensborgh kumt, de schal sine tijd den arbeides luden de koste gheuen, dem anderen vngerekent.

Vortmer vmme Sunderborgh vnde Tunderen js vorramet, dat Sunderborgh und Norborgh vnde mid der tobehoringe beter sij wen Tunderen; jodoch so schullen de beide slote alze Sunderborgh vnde Tunderen ein islik mid siner tobehoringe gedelet wesen vnde bliuen to eruende, vnde vmme de beteringe

¹ Læs: Risebuherede.

to Tunderen ieghen Sunderborgh sette wij to juwes sulues rade vnde to juwen willen.

Vmme Oppenra is vorramet, dat Oppenra noch tor tijd vngedelet schulle bliuen to behoff juwer beider.

Vortmer js vorramet vmme dat land to Holsten, jft juwer beider gnaden dat beheghelk is, dat Segeberge mid den steden, sloten vnde landen, de eme in delinge juwes vaders vnde siner brodere milder dechnisse togelecht weren, ein deel bleue, alze de stad vnde slot to Segheberge mid der vogedie, de stad tor Nygenstad, de kerspele Seelente, Gijkouw, de Crempen bij der Nygenstad, dat dorp tom Grotenbrode, de stad vnde slot to Rendesborgh vnde de Tilenborgh vnde dat kerspel to Nigemunster mid dem haluen geleyde.

Vnde dat Plone mid den sloten, steden vnde landen, de eme in der suluen delinge togelecht weren, dat ander deel bleue, alze slot vnde stad to Plone, dat land to Oldenborgh, de stad to Luttekenborgh, de stad tor Hauen, dat land to Vemern mid dem Glambeke, de Hanrouw, de kerspele Hademerschen vnde Scheneuelde, dat slot Hazeldorpe mid aller tobehoringe.

Vmme dat drudden deel juwes vaders delinge vnde siner brodere js vorramet, dat men dat drudde deel deele in twe deel, dar men de ersten twe deel alze Segeberge vnde Plone etc. na gebore mede vorbetere. Dat drudden deel was do de Kijl, Trittouw, Odeslo, dat land to Stormeren, Itzeho, de Osterhoff, vnde enem jewelken in sinem deele beholde de lenware ghestliker leene.

Vmme vnwillen vnde mishegelcheit, de eer twischen der herschop gewesen is vmme gestlike leene, to uormidende, js vmme des besten willen vorramet, dat ghestliken leene bynnen der stad Hamborgh vnde bynnen Vthin schullen bliuen bij Segeberge, vnde de gheestliken lêne bynnen Lubeke schullen bliuen bij Plone.

96.

Omtrent 1429.

Hertugerne Adolf og Gerhard af Slesvig overdrage til Banneke Calliesen for Livstid det Borgerne i Flensborg Henning og Claus

Kock tilhørende Gods i Fortoft, i Risingmore og i Kjærherred, dog med Forbehold af deres Handlefrihed, hvis bemeldte Borgere atter skulde komme i Hertugernes Naade.

Afskrift i den saakaldte Christiern den førstes Registrant (Papirshaandskr. Nr. 1150 fol. i gl. kongl. Saml. i det store kgl. Bibliothek i Kjøbenhavn) p. 424—425. Det staaer mellem to Breve af 1429 og 1430.

Jtem enen breff gegeuen Banneke Calliesson ludende vppe etlike gudere liggende to Fortoft jn deme Risingmore vnde jn Kerherde to brukende de tijd sins leuendes.

VAN GOTS GNADEN wij Alff vnnde Gerdt, hertogen to Sleszwig etc., bekennen vnde betugen apenbar in desseme breue vor alle den jennen, de ene zeen edder horen leszen, dat wij vnseme knechte Banneke Calliesson vmme sines truwen denstes willen, den he vns gedan hefft vnnde vns in tokomeden tijden noch furder don mach, hebben vorlenet vnnde vorlenen mit crafft dusses breues alle de gudere, de Henning Kock vnde Clawes Kock, borger to Flensborch, liggende hebben in Fortoft jn deme Risingmore vnde in Kerherde, de tijd vth sines leuendes, quijd, frig vnde bruckliken to besittende, mit allen eren tobehoringen. Jo doch beholde wij vns hir ane, jfft id ichteswanne in tokomeden tijden na qweme, dat de sulue erbeñ borger bynnen Flensborch in vnse hulden vnde gnaden qwemen edder anders in gudere wise twisschen vns worde, so wolde wij vns mit Banneken erbeñ in sodaner vorsegeling vnde lenendes der vorseg gudere vnvorsecht hebben. Dit vorseg loue wij Alff vnnde Gherd hertogen vnnde greuen erbeñ vor vns vnde vnnsen eruen Banneken erbeñ in truwen stede vnnde vaste to holden sunder arch etc.

97.

9. Juni 1430.

Hertugerne Adolf og Gerhard af Slesvig tillade, at Magnus Haiesens Datter og hendes Børn deres Livstid maa besidde det Gods, som de arve efter Magnus Hayesen, ligesaa frit, som denne havde brugt det.

Afskrift i den saakaldte Christiern I.s Registrant p. 425, paa

det store kgl. Bibliothek i Kjøbenhavn. Forhen trykt i Michelsen, Nordfriesland p. 207.

Jtem enen breff gegeuen Magnus Haïsson vppe etlike erffgudere ludende, de he vnnde sine kyndere scholen vnde mogen bruken de tijd eres leuendes.

WY ALFF vnnde Gherd, van gotsgnaden hertogen to Sleszwig etc., dōn witlick alle den jennen, de dessen breff zeen edder horen leszen, dat wij vmme mannichuoldes denstes willen, den Magnus Hayesson vns to velen tijden hefft bewiset, so hebbe wij dorch siner leue willen tolaten vnnde ouergeuen, gunnen vnnde geuen ouer jn desseme breue, dat sin dochter vnde erer kyndere alle mannes schlechte vnde vrouwen slechte de gudere, de se aneruen van Magnus wegen, mogen vriig besitten de tijd eres leuendes, alse Magnus der gudere wente an desse tijd vrijg hefft gebruket. Des to tuge hebbe wij Alff vnnde Gherd, hertogen erbeñ vnse jngesegele witliken to desseme breue hengen laten, na godesbordt xiiij^e jare dar na jn deme xxx jare ame hilgen dage sunte Felicianj des hilgen mertelers.

98.

Gottorp, 31. December 1430.

Hertugerne Adolf og Gerhard af Slesvig stadfæste de Friheder og Statuter, som Byen Flensborg havde brugt under Hertugerne af Abels Stamme og under det holstenske Grevehus, samt meddele Borgerne Toldfrihed inden Byen af deres eget Gods.

Original paa Pergament i Raadstue-Arkivet i Flensborg; af 2 Segl, som have hængt under Brevet, ere kun Levninger af Seglremmene tilbage. Forhen trykt i Westphalen, Mon. ined. T. IV. p. 1956—1957.

WIJ ALFF vnde Gherd, van godesgnaden hertogen to Sleswijck, greuen to Holsten, Stormeren vnde to Schowenborgh, entbeden alle den ghennen, dar desse breff to kumpt, heyl an gode, vnde begheren to wetende, beide de tokomende syn, vnde de jeghenwardich syn, dat wij vor vns vnde vor vnse eruen hebben gegheuen vnde stedighet, gheuen vnde stedighen an

desseme ieghenwardighen breue, na rade vnde vulbort vnser truwen ratgheuen, dem rade vnde der meenheit vnser stad Vlensborgh alle de vrijheit vnde statuta, de se gehat, bruket vnde beseten hebben vnder den tijden Erijkes vnde Woldemares, wandages hertoghen to Jutlande, vnde na hebben beseten vnder den tijden vnser eldervaders greuen Hinrikes, vnde vnser vedderen greuen Claweses, vnde vnder den tijden hertoghen Gherdes, vnser leuen vaders, hertoghen to Sleswijck, greuen to Holsten, to Stormeren vnde to Schowenborgh, seligher dechnisse, alzo dat se der so bequemelike vnde so vryeliken scholen bruken vnd zee besitten, alze se dan hebben bij vnser voreuaren vnde olderen tijden, sunder ansprake vnde bewernisse enes jewelken, de dor vnser willen don wil vnde laten. Vortmer so geue wij den borgheren vnser stad Vlensborgh vorscreuen de gnade vnde vrijheit, dat se vor ere eghene ghud, haue vnde kopenschop bynnen vnser stad Vlensborgh nenerleie toln gheuen doruen edder scholen; vnde hebben des to tughe vnse jngheseghele mid willen vnde witschop henghen laten an dessen breff, de gheuen is to Gortorpe na godesbort veerteinhundert jar dar na in deme eenvndedrittigesten jare an dem nygen jares auende. Hijr hebben ouer gewesen vnse leuen truwen man vnde ratgheuen, alze her Johan Stake, her Detleff van Aleuelde, her Hinrik Rixstorp, her Diderik Blome, rittere, Henneke Dozenrode, Breydeke Rantzow, knapen, vnde vele mer ghuder loffwerdigher lude.

99.

Rom, 11. Marts 1431.

Pave Eugenius den fjerde overdrager til Biskoppen af Viborg efter tilbørlig Undersøgelse at meddele Guardian og Brødre i Minoriter-Klosteret i Flensborg pavelig Koncession til at opføre et Kloster ved Kapellet i Krokriis (Clues) udenfor Flensborg, hvilket Kong Henrik (o: Erik) tilforn havde tilladt dem; han bekræfter herved en Resolution af Pave Martin den femte af 14 Juli 1427, som ved denne Paves kort paafølgende Død ikke var bleven fuldbyrdet.

Efter L. Wadingi Annales Minorum, Ed. II. T. X. p. 487—

488, hvor det er meddelt efter „Reg. Vat. Ex lib. 2. de Regularib. anno I. folio 86“.

Venerabili fratri episcopo Wibergensi.

[EUGENIUS papa IV. etc.] Rationi congruit etc. Dudum siquidem pro parte dilectorum filiorum guardiani et fratrum Ordinis Minorum domus oppidi Flensburgensis, Sleswicensis diocesis, felicitis recordationis Martino papæ V. prædecessori nostro exposito, quod olim carissimus in Christo filius noster Henricus¹, Daniæ, Svetiæ et Norvegiæ rex illustris, ob sinceræ devotionis affectum etc. quoddam oratorium in fundo seu loco dicto Krocziis² erectum, ut circa illud domus cum hortis, hortaliis et aliis necessariis officinis pro usu et habitatione nonnullorum fratrum dicti ordinis, qui perpetuo inibi altissimo deservirent, ædificaretur, pia largitione concesserat, prout in litteris dicti regis plenius contineri dicebatur; et supplicato, ut concessionem hujusmodi confirmare etc. recipiendi licentiam concedere dignaretur; idem prædecessor, videlicet 11. Idus Julii, pontificatus sui anno x., voluit et concessit dari certo judici in mandatis, ut si vocatis, qui forent evocandi, ita esse reperiret, prius concessionem hujusmodi approbata, dictis guardiano et fratribus oratorium recipiendi etc. licentiam auctoritate apostolica largiretur. Ne autem dictus guardianus et fratres voluntate et concessionem hujusmodi, pro eo quod super illis litteræ apostolicæ, ejusdem prædecessoris superveniente obitu, confectæ non fuerint, vero suorum frustrantur effectu, volentes et auctoritate prædicta decernentes, ut voluntas et concessio prædictæ proinde a dicta die 11. Idus Julii suum sortiantur effectum, ac si super eis dicti prædecessoris litteræ sub ejusdem diei data confectæ fuissent, prout superius enarratur, quodque præsentis litteræ ad probandum plene voluntatem et concessionem easdem ubique sufficiant, nec ad id probationis alterius adminiculum requiratur, fraternitati tuæ etc. mandamus, quatenus si vocatis, ut præfertur etc., inveneris ita esse, dummodo a dicta die in eodem oratorio non sit alicui

¹ Læs: *Ericus* — ² Læs: *Krocziis*

specialiter jus quæsitum, concessionem dicta auctoritate nostra prædicta approbans et confirmans, dictis guardiano et fratribus recipiendi oratorium prædictum, et circa illud domum, ut præfertur, ædificandi, jure parochialis etc. salvo, licentiam largiaris, piæ memoriæ Bonifacii papæ VIII. etc. contrariis quibuscumque non obstantibus. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis dominicæ MCCCCXXXI v. Idus Martii, anno 1.¹

100.

2. September 1431.

Hertugerne Adolf og Gerhard af Slesvig overdrage Staden og Slottet Flensborg med Møllen og Fogdiet samt Nyherred og Husbyherred til Henrik Rixtorp og Henning van dem Hagen til tro Haand.

Gammel Afskrift i den saakaldte Christiern I.s Registrant paa det store kgl. Bibliothek i Kjøbenhavn p. 425—426. Forhen trykt i Michelsen, Nordfriesland p. 207—208.

Jtem enen breff gegeuen heren Hinricke Rixstorppe vnde Henninge van deme Hagen vppe dat slodt vnde stadt Flensborch mit eren tobehoringen, dar se denn heren hertogen Alue vnde Gherde ja holden ene truwen handt.

VAN GOTS GNADEN wij Alff vnde Gherd, hertogen to Sleszwig, greuen to Holsten etc., don witlick alle den jennen, dessen breff zeen edder horen leszen, apeubar betugende, dat wij na rade vnnses rades vnser leuen getruwen deme erbaren strengen heren Hinrike Rixstorppe rittere vnde deme fromen knapen Henninge van deme Hagen to vnser vnde vnser eruen truwen handt hebben beualen vnse slot den berch to Flensborg, mit der stadt, mit der molen, vnde mit der vagedie, mit Nuherde vnde Husebuherde, vnde mit aller desser guder to-

¹ Den endelige Koncession er næppe bleven givet, da den vilde komme i Kollision med Hertug Henriks († 2. Maj 1427) Donation af det samme Kapel til Rudekloster, der bekræftes ved et Brev af Hertugerne Adolf og Gerhard af 11. Januar 1433, der siden skal meddeles.

behoringe, alsz de Denen dat sulue slodt, stadt, herde mit eren tobehoringen hebben besetten, vnnde alsz wij mit der hulpe gades en dat affgewunnen hebben, dar se vns van reken scholen allen vromen vnde schaden, wan wy edder vnser eyndat van en edder erer eneme esschende sint; vnnde wesz se vns wynnen to des erbeñ vnser slotes behoff, dat se vns redelken berekenen kunnen. Dar vor schal dat sulue vnse sloth, stadt, mole, herde erbeñ mit eren tobehoringen mit alleme rechte erer vnnde erer rechten eruen vorwaringe wesen, so lange dat wij edder vnse eruen see edder ere eruen dar van deger vnnde all benomen. Ock so wille wy heren Hinrike vnde Hennynge erbeñ samptliken edder erer en sundergen van der vagedie nicht setten, wij edder vnse eruen hebben se beyde samentliken edder erer enen bisundergen vnnde ere eruen fruntliken vnnde al benomen, wesz se vns redeliken bereken kunnen. Des to tuge hebbe wij Alff vnnde Gerd hertogen etc. vorbeñ vnse yngesegele mit willen gehenget laten an dessen breff, na godes bort xiiij^e dar¹ in deme xxxj jare, des negesten sondages vor vnser leuen frouwen dage erer bordt.

101.

Flensborg, 18. November 1431.

Drosten i Sønder Jylland, Detlef van Alefeld, underkjender i Landretten en Dom af de syv Herreders Raad angaaende Manddrab paa en Kirkegaard; blandt de tilstedeværende nævnes Borgemestrene i Flensborg Magnus Haysson og Nisse Berntson.

Original paa Pergament med 9 vedhængende Segl i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Forhen trykt i Michelsen, Nordfriesland, p. 208—209.

NA DER BORT CHRISTI verteynhundert iar dar na in deme eyndat vnnde drutigestem iare, des achtenden daghes na sunte Merthen tho Flensborgh, zad ik Detlef van Alleuelde ridder vnde droste an Sunderiutlande eyndat richte van der dorchluchtighesten hochgheboren vorsten vnde heren, hern Allefes, hern Gherdes,

¹ Læs: *darna*

hertoghen tho Sleswiik, greuen tho Holsten, to Stormeren etc. Dar an vnde ouer was de erwerdighe vader an ghode bisschop Nicolaus to Sleswiik, her abbet Oleff to Rudekloster, her Johan Nosse prouest to Sleswiik, her Bartholomeus archidiaken to Sleswiik myt dren dômheren vte deme capitele to Sleswiik, vort myt den vromen knapen alze Henneke Dozenrode, Henningh van deme Haghen, Otto Myødh vnde ander ghude lude, vort myt den borghermesteren van Sleswiig vnde Flensborgh alze Peter Jonssone, Magnus Hayssone, Nisse Berntsone vnde vort ander bedderue lude vdh eren rades kumpanen der stede erbenoñ vnde vort myt andere bedderue huslude, also vte deme Strande, Eyderstede, Sundergoesherde, Norgoesherde, Husebyherde, Nüherde vnde vort andere bedderue bunden vnde borghere vnde huslude, de dar to gheesschet weren, tho vorschedende sake twysschen vnsen ghenighen heren hertoghen Gherde vppe de enen syde vnde der souen herde rade vppe der anderen syde. Na erer beyder clage vnde antworde, also zee vor vns brachten, de sik vor vns aldus vorludden, dat her Hinrik Rixtorp anclaghede van hertoghen Gherdes weghene der souen herde raad, dat se dat vnrechte wunden hadden, dat wôr eyn man vppe eyne kerkhoue sclaghen worde, dat men den betalen scholde vor twe mannebote, vnde de handedeghe wedder slaghen worde, scholde ligghen vppe syne eghene daet. Dar se do etlike vte den souen herden to antworden, dat se dat also wunden hadden van vriheyd weghen des kerkhoues vnde dat also hebben vnde holden wolden. Dar ik op vand to rechte na anwisinghe vnde rade des erwerdighen vaders bisschop Nicolaus erbenoñ vnde der erliken prelaten vnde domheren to Sleswiig vnde der vromen knapen vnde der bedderuen luden vdh steden vnde vte herden, dat men den lesten betalen schal vor enen slichten manbote, alze in deme lande recht is, vnde dat se dat vnrechte wunden hadden, na deme dat se sunderghen dar neen priuilegia edder bewisinghe vp hadden; dar se vnsen heren penningh broke vmme plichtich synd also er houetlot; jo doch er ere vnde ruchte dar nerghe vmme to straffende, na deme dat se dat van vnwetenheyd so to rechte wunden hebben. Tho merer tuchnisse desser vorscr̄ sake vnde stucke hebbe ik Detleff van Aleuelde ridder vnde droste in Sunderiutlande des ammettes jngzeghel ghehenghet laten

nedden an desseme breue, myt der jngezeghelen des erwerdighen vaders an ghode bisschop Nicolaus to Sleswiik, des abbates abbet Oleff to Rudekloster, her Johan Nossen domprouest to Sleswiik, her Bartholomeus archidiaken to Sleswiik, Henneke Dozenrode knape, Henningh van deme Haghen knape, Peter Jonsson borghermester to Sleswiik, Magnus Hayssone borghermester to Flensborch, to dessen erbenom̄ stucken ghecsschet vnde ghebeden.

102.

3. Februar 1432.

Skraa for Hellig Legems Gilde i Flensborg, tilligemed Fortegnelse paa Gildets Medlemmer, saavel de ældste stiftende, som de senere fra 1473 til 1523, samt Optegnelser angaaende Gildets Formue fra 1445 til 1559.

Den originale Gildebog, der findes i Marie Kirkens Arkiv i Flensborg, bestaaer af 29 Blade af Pergament i lille 4°. Naar undtages Fortegnelsen over de ældste Medlemmer, der er tilføjet foran i Bogen omtrent ved den Tid, da den fuldstændige Medlemsfortegnelse begynder, er denne Fortegnelse ført samtidig med Medlemmernes Indtrædelse; ligeledes ere de øvrige Optegnelser skete efterhaanden samtidig, men indtegnede for Pladsens Skyld mellem hinanden. I nedenstaaende Aftryk har jeg ordnet dem kronologisk, men tilføjet Haandskriftets Sidetal; tillige har jeg betegnet de overstregede Stykker med kursiv Skrift og senere Tilføjelser ved Klammere. Skraaen er tidligere trykt i Clæden, Mon. Flensb. I. 673—675.

JN DEME NAMEN GODES Amen. In den jaren vnser heren 2 veerteynhundert jar vnde dar na jn deme ene vnde dortigheste jare vppe lichtmissen dach, don wart dar ene broderschop ghestichtighet bynnen Flensborch in de ere vnde to loue des hillighen lichammes vnde dar eyn ewych licht vor to holende vnde to bernende in de ere des hillighen lichammes. Des negesten jares dar na des mandaghes to vastelavent, don wart desse broderschop ghestichtighet jn der scholer laghe jn sulker mate, wente de scholers de en hadden nenen houetman van hilghen to erende, alse in anderen lage synt. Jn deme ene laghe hebbe

se vnser leuen vrouwe lach, in deme anderen hebben se sunte Peters lach, vnde in etlyke anderen hebben se sunte Johannes lach, vnde nu des gheliken so schole gy dyt lach heten des hilghen lichammes lach vnde schal syn der scholer lach. Item welk bedderue man edder bedderue knecht edder bedder vrouwe edder juncvrouwe in dyt lach wyllen ghan vnde wyllen dar broder edder suster jn werden, eyn islik de gheue eyn mark-
 3 wucht wasses vth edder so vele pennynghen, also eyn markwuch wasses ghelt. Item welk broder edder suster, de vte desseme laghe vorsterft, dar schal de scholmester komen myt synen scholers vnde de presters myt der processen vnde scholen eren broder vnde ere suster to graue volghen, vnde alle broder vnde suster, de mede in deme laghe synt, eyn islik schal dar ok jeghenwordich syn by syne broke, also eyn markwuch wasses. Item weret sake, dat dar eyn scholer ok storuet, deme scholen de brodere vnde sustere ok myt der processen menliken to graue volghen by eren broken, also touoren screuen steyt, vnde sunder dat eyn mynsche vorval hadde, vnde so schal dar jo eyn mynsche toderstede wesen van deme par volkes. Item so scholen de scholers nene jnganck vth gheuen vmme des wyllen, dat se myt der processen scholen ghan vnde scholen dar rede to wesen, wan des behoff is, ere suster edder er broder to graue to volghende.

4 Dit is vnser laghes wytkor: Neyn broder edder suster schal den anderen vorspreken, edder an syn ere edder an syn ruchte spreken; we dat deyt, wert dat behort van veere bedderuen luden, de schal en tunne bērs breken in dat lach. Item welk broder den anderen wundet edder sleyt, de schal en halue last bērs breken in dat lach. Item welk broder syn mest ofte syn wapen tud jn erstem mode, de brecht en tunne beers. Item welk broder kyff ofte plas roert jn vnsem laghe, vnde sik nicht berichten wyl laten edder sturen laten, den suluen bosen mynschen scholen de olderluden vnde veer broders vth deme laghe¹; weme de olderlude dar to nomen, de scholen vpstan by erer broke vnde nemen ene by der hant vnde brynghen ene vthe der dore, vnde dar en bauen schal he en tunne beers breken

¹ Tilfoj: *bringhen*

in dat lach. Item deyt eyn gast ok des gheliken, deme schal men ok also doen, wyl he sik nicht sturen laten, vnde de ghenne, de ene jnghebeden heft, de schal en tunne beers ghelden in dat lach. Item welk broder de so dryncket, dat he yd wedder gyff in deme huse, de breckt en tunne beers, jn deme haue, 5 en half tunne beers. Item nen broder schal beer spylden, we dat deyt myt wyllen, de brecht en half tunne beers. Item welk broder dar gheste wyl bydden, de schal to den olderluden gan, vnde schal yd en seggen, vnde laten se scriuen; vnde nemant schal ander gheste bydden sunder bedderue mans vnde bedderue knechte vnde bedderue vrouwen vnde juncvrouwen; we ander lude byddet, wan de erlik synt, de schal en tunne bers breken in dat lach. Item welk broder de myt vorsate licht vor der doer edder in deme huse vnde wyl sinen broder slan edder morden, de schal en last beers hebben ghebroken in dat lach. Item so schal nen broder ruttynck edder wapen dreghen jn vnse lach; we syn wapen jn vnse lach wyl dreghen, de schal se van sik dōn deme kellerknecht, dat he se beware so langhe, wente he rede is to ghande. Item so schal dar nen broder myt deme anderen wedden jn vnseme laghe by syn broke. Item so schal ok nement vth desseme laghe in nen. 6 ander lach vth entbeden to stekende edder to brekende edder jenich homot to entbeden; we dat deyt, de schal en tunne bērs jn dat lach breken. Item welk broder deme toghedruncken wert, de he schenken schal, vnde wyl he den nicht schenken, vnde wert dat gheclaget vor den olderluden, de breckt en halff tunne beers jn dat lach.

[Fortegnelse over Medlemmerne:]

Dyt sint de broder vnde de suster, de jn deme laghe sint, 1 vnde de dyt lagh ersten beghrepen.

To deme ersten:

Her Hans Broderson.

Her Esbern.

De prester sin:

Her Jahan Mart.

Her Ghobel.

Her Peter Rygghelson.

Her Marqart Bustentyn.

De borghers syn:

Clawes Kremer vnde sin wyff.

Beneke Hayson vnde sin wyff.

Heyse Gholtsmyt vnde sin wyff.

Namen Gholtsmyt vnde sin wyff.

Harnskmaker vnde sin wyff.

Mester Johan.
Hynryk Schroder.
Steffen Trunynk.

Hynryk Kornpaghe vnde syn
wyff.

- 12 Am jar vnser hern m cccc
in deme lxxij jsti jntraue-
runt in conuiuio corporis
Christi.
- Jeppe Vincke cum vxore Agha-
then.
- Hans Witwater cum vxore Jnghe.
Jeppe Peterson cum vxore Anne.
Hinrik Brun cum vxore Anne.
Hermen Balhud.
Claues Dyderikson.
Claues Wrede cum vxore Boteld.
Knut Beyer cum vxore Mette.
Hinricus Post cum vxore Katrine.
Paye Huneson cum vxore Mette.
Tammes Wulvenson.
Anders Smadder cum virgine.
Peter Runthouet cum vxore Bo-
tilt.
- Claues Runthouet cum vxore
Gerdrud.
- Jeppe Trulssen.
Mykkel Kremer cum vxore Kat-
trine.
Pawel Klensmyt.
Hacke Botker cum vxore Ker-
styne.
Peter Rooth cum vxore Wibke.
Kersten van Enghen.
- An jar vnser heren m cccc
in deme lxxv vp sunte Ber-
telmeus dach.
- Hans Hermenson cum vxore
Ellyn.
- Jurgen Scriuer vnde sin hus-
frouwe Ghunder.
- Hans Bertelmeus cum vxore
Cissel.
- Hans Fresens wyff Mete. 13
Hans Brun cum vxore Marine
[Kerstyne].
- Peter Toneson cum vxore Cyssel.
Hans Brandi cum vxore.
Hans Moreken Gholtsmyt.
Peter Banghe cum vxore.
Merten Snytker cum vxore.
Nysse Pawelson cum vxore.
Masse Jebson cum vxore.
Kerstinen Hermen Tomslegers.
Kerstinen Wasses.
Bertel Gholtsmyt cum vxore.
Hans Uten.
Merten Lassen cum vxore.
Jesse Knutson cum vxore.
Hermen Schroder cum vxore
Sissel.
- Frende syn werdinne Mette.
Euert Werckmester.
Her Gherd Pren.
Clawes Brun cum vxore Lene.
Her Cort vnse Kerkhere.
Clawes Swertfeger cum vxore.
Trowels Jensson.
Tydeke Smyt cum vxore.
Vlryk cum vxore.
Tuky Kallyson.
Clawes Fynk.
Hynrik Klensmyt.

- Jacob Hinrikson cum vxore.
 14 Bertel Post cum vxore Grete.
 Jeppe Hermenson cum vxore.
 Ose Hakens.
 Elyne Hans Toneson werdinne.
 Jesse Jonson werdinne Grete.
 Lasse Nyelson cum vxore.
 Tort Jensson.
 Hayeng Payeson cum vxore.
 Hans Bose cum vxore.
 Hans Payesson cum vxore.
 Paye Nysson cum vxore.
 Anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo sexto.
 Nysse Pawelson cum vxore.
 Hermen Tomsleger cum vxore.
 Her Peter Truwelson.
 Her Hennyng Ladewysy.
 Her Mathias Werckmester.
 Jacob Scroder de Idzeho.
 Merten Bodeker cum vxore Cetzilia.
 Symen Jenson cum vxore.
 Hans Brandenborch.
 Taleke Peters.
 Nys Bekermaker.
 Schypper Hinryk.
 Hans Frende.
 15 Lxxvij^o corporis Christi.
 Dñs Nicolaus Iernhat.
 Dñs Conradus Gerardi.
 Dñs Nicolaus Broderi.
 Dñs Hinricus Horstman.
 Dñs Ericus Brun.
 Dñs Nicolaus Hinrici.
 Hinrik Bles cum vxore.
 Nysse Smadder cum vxore.
- Ellyna syn dochter.
 Luddeke Prèn.
 Wedeghe Plathe cum vxore Kerstinen.
 Hans Swertveggher cum vxore.
 Anders Henkeson.
 Jnghert Nysses dochter.
 Her Mouryns.
 Her Wulluff.
 Jeppe Teghelgharde.
 Hans Schammelson.
 Dñs Petrus Trugilli.
 Nysse Luchtynk cum vxore Mete.
 Anno domini etc. lxxviiij.
 Hermen Scroder cum vxore.
 Jeppe Vyncke cum vxore Agate.
 Dñs Carstianus Andree.
 Dñs Jacobus Hanneman.
 Johannes Pyll.
 Dñs Nicolaus Wilkini.
 Dñs Mathias Dorreheide.
 Hans Velehauer.
 Swen Peterson cum vxore.
 Kerstyn Gotzekes dochter.
 Hans Marke Goltsmyt vnde sin suster.
 Tord Kleynsmyt cum vxore. 16
 Wolter Meler.
 Katerine Mertens Bodkers dochter.
 Lasse Smyt cum vxore.
 Dusent cccc an dem lxxxjare.
 Clawes Hartychsson cum vxore.
 Peter Schroder cum vxore.
 Pope Snytker cum vxore.
 Hinrik Snytker.
 Vbby Jenssens cum vxore Jngghe.

- Tyke Bodeker cum vxore.
 Hermen Leucowe cum vxore
 Talke.
 Jnghe Haussz.
 Hinryk Holste.
 Her Jasper kerkhere to vnser
 leuen vrowen sin moder.
 Hans Petersson.
 Peter Laurenssoon.
 Hermen Schulte.
 Hans Hildebrant cum vxore Ka-
 therinen.
 Anno dominj etc. lxxxj.
 Jens Clauson.
 Her Nicolaues Ryghilly.
 Dñs Johannes Rigilli.
 Peter Bertelsson cum vxore Abel.
 Oueke Snytker.
 Jens Boynsson cum vxore.
 17 Godeke Goltsmyt cum vxore.
 Lauerens Smyt sin wyff Gretke.
 Nys Fiant cum vxore Este.
 Nys Payesson cum vxore Lucia.
 Anno domini m cccc lxxxijj.
 Her Nicolus Brun.
 Boeye Laurenson cum vxore.
 Wolter Meler cum vxore.
 Lauren myt Len Leuens.
 Hans Kellerknecht.
 Tomas Boeyson.
 Haken Jensson.
 Hans Holste.
Peter Nigelson.
 Junghe Detloff cum vxore Mar-
 grete.
 Anno domini m cccc lxxxijj.
 Her Michel Koppnagel.
 Eline Andersses.
- Jurien Hase to der hauen.
 Jes Hennickson.
 Symen Bodeker cum vxore.
 Jwer Hansson.
 Elzebe Pelssers.
 Knut Jensson.
 Kersten Lunt cum vxore Mette.
 Peter Anderson cum vxore.
 Olloff Becker cum vxore Ka-
 terina, [et Katherina vltima
 nupta].
 Jens Peterson cum vxore.
 Peter Nielsson cum vxore Jnghe-
 borch.
 Laurens Wrede.
 Her Ludeck Jes Luckesson. 18
 Magister Tomas Fyncke.
 Peter Esbernson cum vxore.
 Anno domini m cccc lxxxv.
 Johannes Tome cum vxore, de
 koster to vnser leuen vrouwe.
 Hinrik Tomsleger cum vxore.
 Peter Dyrikson.
 Clawes Kannengeter cum vxore
 Katrine.
 Tye Broderson.
 Andreas Peterson cum vxore.
 Anneke Hans Bruns dochter.
 Anneke Hans Hermens dochter.
 Yacopp Tymmerman.
 Anno domini m cccc lxxxvj.
 Johannes Andree.
 Petrus Wulff.
Hermen Arst cum vxore Grete.
 Clawes Person.
 Jtem Nell Meler cum vxore.
 Freryk Anderson cum vxore.
 Kattryne her Wlff modder.

19 Anders Runthuuet cum vxore Mette.	Dñs Nicolaus Fedderj. Jacobus Gothschalcj. ¹	20
Yacop Scroder cum vxore Karstyne.	Ebby Jebson cum vxore Katerine.	
Kattryne Kerstensz dochter.	Otte Bartscherer.	
Masse Hynrykson.	Clawes Goltsmyt cum vxore Metken.	
† Yacop Tymmerman cum vxore Mette.	Hans Plawe cum vxore.	
† Her Yohen Andre.	Dñs Hermannus Kornhagen.	
† Petrus Wulff.	Nisse Lorcke cum vxore Anna.	
† Hermen Arste cum vxore Grete.	Hans Bennycksson.	
† Clawes Peterson.	Seuerin Negelson Schrøder cum vxore.	
† Nell Meler cum vxore Kattryne.	Anno dominj 1489 vel m cccc lxxxix.	
† Freryk Anderson cum vxore Mette.	Marthen Ebsen myt syner husfrouwen.	
† Kattryne her Wulff modder ¹ .	Her Korth Thomslegher.	
Drewes Bekker cum vxore Grete.	Dñs Sweno Olauj.	
Anno domini etc. lxxx vij.	Yensse Claweson cum vxore Mergrete.	
Her Johan Wytkop.	Clawes Chararuillis.	
Dñs Olauus Kudeman.	Wyllom Jacobson.	
Dñs Paulus Payson.	Detloff Hermenson.	
Dñs Michael Nicolai.	Anno dominj m ^o cccc xc.	
Nicolaus Thome rector scholarium pro tempore.	Dñs Johannes Fresze cappellanus anno eodem ecclesie beate virginis.	
Oloff Hansson, Katherina vxor.	Dñs Bartoldus Post.	
Laurens Esbernson, Anna vxor.	Mester Peter cum vxore Anneke.	
Nis Jwerson, Beke vxor.	Hinrick Post cum vxore Kattryna.	
Anders Mikkelson Becker vp der borgh.	Nisse Smyt cum vxore Katerina.	21
Anders Peterson cum vxore Kerstyne.	Hinrik Snytker cum vxore Marina.	
Anno domini millesimo quadringentesimo octuagesimo octauo.		
Dñus Johannes Tordis.		

¹ Disse 8 sidstnævnte ere gjentagne fra den foregaaende Side i Haandskriftet.

- Junghe Jensze cum vxore Margareta.
- Hans Mickelsszon cum vxore Herteke.
- Anno domini etc. xcj.
- Dñs Mathias Block.
- Arnt Kissenbrugge borgermester cum vxore Margareta.
- Marten Risenbergh cum vxore Tyre.
- Albert Jonson cum vxore Grete.
- Johannes Jacobi filius Ieppe Buristedh.
- Hans Jebson cum vxore.
- Marryne Holstes.
- Otte eyn mollerknecht.
- Mette Hennekesdochter.
- Nis Masson cum vxore.
- Oloff Peterson eyn becker cum vxore Elzebe.
- Anno domini milesimo [cccc] xcij.
- Bernt Gerchgow.
- Knut Smyt cum vxore.
- Marquart Smyt cum vxore.
- Dñs Nicolaus Berndson.
- Dominus Johannes Klethkamp.
- Dñs Nicolaus Nielson.
- Dñs Gotfridus Wilkini.
- 22 Haken Tordson.
- Jens Markquartson cum vxore.
- Anders Peterson cum vxore.
- Jes Peterson cum vxore.
- Marquart Becker cum vxore.
- Anno xciiij^o.
- Dominus Johansz Veddersson vel Brun.
- Tonnyes Goltsmydt cum vxore Kathrine.
- Nyssz Knudtszen cum vxore.
- Peter Esgisson cum vxore.
- Hinrick Holste.
- Luder Hingheldeye.
- Dauidt Jenszen.
- Bundy Nighelsszon.
- Junghe Sonneke et vxor [Katrina que intrauit anno etc. xxj].
- Clawes Petersszon cum vxore.
- Jessz Terkelszon.
- Arndt Mestmaker cum vxore.
- Thure Erickszen.
- Karstine Ottes.
- Anno etc. xciv.
- Her Gerdt Maler.
- Her Thomas Jacobi.
- Hans Jacobszen cum vxore Ma- 23 rin.
- Jurigen Bardtscherer cum vxore Cysszell.
- Jwer Ouerscher cum vxore Marin.
- Tyll Lasszen cum vxore Kathrine.
- Magister Magnus ex Aysens (?).
- Peter Kemppe.
- Peter Arntszen.
- Kathrine Anderszes.
- Namen Janson cum vxore Folle.
- Anno domini millesimo etc. nonagesimo sexto.
- Vinde cum vxore Katherina.
- Clawes Bardtscherer cum vxore Gertrudt.
- Peter Ruther cum vxore Kathrineken.
- Jwer Petersszon.

Marquardt Becker cum vxore Boteldt. Anno etc. nonagesimo septimo.	Peter Hinse cum vxore quacumque.
Sonneke Bonszen cum vxore Ingeborgh.	Joen Peterszen cum vxore Kathrina.
Peter Bleck cum vxore Grethe.	Hinricus de schriuer cum vxore Anneke.
Barteldt Burrystede cum vxore Gesze.	Petrus Hildebrandt.
Wyllem Hanszen.	Dñs Jacobus Asserj.
Dominus Johannes Gudeluck.	Johannes Ryke cum vxore Katharina.
Marquardt Bodeker cum vxore Anneke.	Karstine Hanssz.
Thomes Krock cum vxore Kathrine.	Dorothe Vryes.
24 Anno domini etc. nonagesimo octauo.	Anno domini quingente- 25 simo.
Dominus Nicolaus de Hackstede.	Nigels Louenstede.
Dñs Gherardus Johanis vel Schoemaker.	Bartholomeus Fynkel.
Reyneke cum matre Arnde.	Marquardt Erickszen cum vxore Abel.
Ghereke Hane cum vxore Anneke.	Hans Jensson cum vxore Anneken.
Lene Wilkens mater dñorum Nicolaj et Gotfridj fratrum.	Anne Jacobes.
Ingherdth Knudes.	Stheffen Moller cum vxore Metke.
Hans Pandemaker.	Dñs Symon Jacobi.
Junghel Clawes Kluwer cum vxore Kathrine, [Mette].	Mester Johann cum vxore Barbara.
Dñs Nicolaus Ludolphi.	Lucas Hogenwalt.
Anno domini etc. nonagesimo nono.	Mester Hermen cum vxore Boteldt.
Riggell Bennick cum vxore Gunder.	Peter Kristiernsszon.
Bundy Torkelszen cum vxore Katherina.	Peter Schroder.
Marquardt Werckmester cum vxore Anneke.	Hans Boysszen cum vxore Margrethe.
	Anno domini millesimo quingentesimo primo.
	Peter Schroder de castro.
	Mergretke Hogenwalth bone jndolis.

- Janne Bonszen cum vxore Ren-
uell.
- Kerstine Ewerdes.
- Lene Laurens.
- Gude Swaruers.
- Dñs Nicolaus Petri ecclesie beate
Marie virginis in Flensborg
pro tempore custos.
- Ellyn Madtszen.
- 26 Anno domini millesimo quin-
gentesimo secundo.
- Dñs Johannes Jasperi de Kroxaw.
Thomas Jacobi rector scholarium
scole beate Marie virginis
tunc temporis.
- Laurens Tuchszen myt szyner
husszvrowen Marin vxore.
- Erasmus Laurensen.
- Gwye Luddes dochter.
- Anneke Brunsdochter.
- Anno domini millesimo quin-
gentesimo tercio.
- Dñs Johannes Olaii.
- Peter Brun, Maryna vxor.
- Dirick Kannegheter, Anneke
vxor.
- Clawes Hansson ofte Schomaker,
Maryna vxor.
- Mette Hynrickes.
- Dñs Mathias Brun.
- Clawes Rowedder ofte Hothfil-
ter.
- Cissel Iostes.
- Owe Hanssen cum vxore Abell.
- 27 Anno domini millesimo quin-
gentesimo quarto, iudictione
sexta.
- Dñs Nicolaus Bernhardi.
- Tyll Tostyszen cum vxore Ka-
therina.
- Anneke Smedes, soror Nissz
Smedes consulis.
- Jngeborgh Hans Bruns maget
do tor tijdt.
- Hans Arndtszen cum vxore Ka-
therina.
- Johannes Boszen collaborator
scole pro tempore.
- Anno domini millesimo quin-
gentesimo quinto.
- Hinrick Sack.
- Hinrick Kock.
- Schipper Nhamenn.*
- Andrewes Kremer cum vxore
Karstyneke.
- Schipper Pawell cum vxore An-
neke.
- Clawes Peterssen.
- Rigwerdt cum vxore Ingeke.
- Laurentius N. rector scolarium
scole sancti Nicolai pro tem-
pore.
- Anno et diebus quibus supra 28
predictam venerabilem frater-
nitatem jngressus circumspec-
tus et honorabilis vir dñs Fre-
dericus Blome pro tempore
ecclesie beate Marie virginis in
Vlenszborch vicecuratus bene-
meritus.
- Anno domini etc. quingen-
tesimo sexto.
- Dñs Jacobus Olaii.
- Kersten van Lundenn.
- Pawell Jenssen cum vxore An-
neken.

- Thomes Bardtschere cum vxore
Cileke.
Anno domini etc. quingentesimo septimo.
- Johann van Coln cum vxore
Marghrete.
- Johannes Godt cum vxore quacumque.
- Jann Hanssen cum vxore Margharete.
Anno domini etc. xv^o octauo.
- Hans Kock cum vxore Leneke.
- Marquardt Hesse cum vxore
Jngeborch.
- Michel Jull cum vxore Kathrine.
- Pawel Krudux cum vxore Margrethe.
- Merten Swelundt.
- Jngeborch Andersses.
- Jepp Gummysen.
- Elyn Nisses.
- ²⁹ Dñs Hinricus Langhberch.
Berndt Reyningk.
- Jens Becker cum virgine putatiua.
Anno domini etc. xv^o nono.
- Dñs Johannes Rutbeke.
- Jens Sonneckson cum virgine etc.
- Jochim Dorheyde.
- Jens Peterson molenknecht.
- Martinus Nicolai.
- Johannes Petri rector scholarium.
- Tomas Ceruis.
- Petrus Olai.
- Jacop Scroder cum virgine.
- Hans Barscherer.
- Botelt Krysterns.
- Peter Piper.
- Marcus Branth.
Anno millesimo quingentesimo decimo.
- Petrus Swaruer scriptor ciuitatis anno eodem.
- Peter Eskelszen.
- Marqwart Da cum vxore Anneke.
- Oleff Claweszen.
- Hansz Engele Smidt wanhafftich in Hansz Frysen husz.
- Clawesz Knakenhouer. 30
- Laurensz Gunther, vxor ipsius Taleke.
- Vincentius Moldenhower, vxor Taleke.
- Hansz Schot, vxor Anna.
- Hans Krysternszen wyl ock gheuen iiij marck jn syn husz dem hilgen lichame to hulpe.
- Hans Anderszen, vxor Jngheborch.
- Boteldt Prutzesz.
- Peter Moltszen.
Anno domini 1512°.
- Peter Serryckson van Bowens vnde syn hus vrouwe Mette.
- Matze Clawson, Mette vxor.
Anno domini millesimo quingentesimo decimo tertio inierunt fraternitatem præsentem subsequentes fratres:
- Dñs Johannes Oxen, Marianus diue virginis protunc.
- Dñs Joannes Ludolphi protunc inibi Marianus.
- Dñs Nicolaus Joannis scholasticorum rector ecclesie dicte protunc.

- Pariter Joannes Johannis frater suus.
- Meyster Fabian Bundtmaker eynd gudher krighsman.
- Peter Potter et vxor sua Anna.
- 31 Anno domini vefteyn hundred vnde dortteyn jar.
- Jacob Peterssen Peter Nygelsens sone [vnde syn husfrowe Birrethe anno xx].
- Peter Matsson wanafftych jn Tomas Krockes hus.
- Andersz Hansson effte Andersz Kremer mit siner wertin Kerstin.
- Jnge Hermens Jacop Schroders moder.
- Namen Ketelson, Anna vxor.
- Jurien Petersson, Anneke vxor.
- Tomas Orliksson, Maryn vxor.
- Jacob Golsmith, Meth vxor.
- Nis Petersen cum Jngeborch vxore.
- Namen Jensen, Gunder vxor.
- Nickels Forman cum vxore Tore.
- 32 Anno domini millesimo quingentesimo decimo quinto ipso die corporis Cristi.
- Dñs Georgius Hermens.
- Anno domini millesimo quingentesimo decimo quinto ipso die corporis Cristi.
- Mathias Krok cum vxore Anneke.
- Broder Nysszen cum vxore Karstin.
- Seuerin Nigelsen cum vxore Elin.
- Anno domini millesimo quingentesimo decimo sexto 2ª feria corporis Cristj.
- Dñs Broderus Jvl.
- Dñs Petrus Olauj.
- Andreas Kock, Meth vxor.
- Claues Viscker cum vxore Jnge.
- Dñs Johannes Hermanni.
- Anno xix.
- Bundj Schomaker cum vxore Anne.
- Laurens Dregher cum vxore Botelt.
- Anno dominj millesimo quingentesimo vicesimo sequentes inierunt fraternitatem dominica prima post corporis Cristj.
- Anne Nis Smedes husfrowe.
- Hans Nisszen tho Oberch cum vxore Ture.
- Magnus Lawszen cum vxore Jnghe.
- Hermen Meler cum vxore Anne.
- Hans Goltsmith cum vxore Margarete.
- Thomys Jepszen, Tibbeke vxor.
- Swen Anderson, Karstin syn husfrowe.
- Johan Kremer.
- Fedder Hayszen cum vxore Margarete.
- Jens Kremer cum vxore Katrin.
- Jacop Rick vnde syn werdynne.
- Anders Peterson vnde syn husfrowe Anne.
- Anno domini etc. vicesimo primo.
- Her Johann Timsson.

Cortd Goltsmyt, Cissel vxor.	Nis Hansson, Mette vxor.
Peter Hack, Katryna vxor.	Marquardt Smyt eyn schipper vann Femernn.
Anders Clawsson, Moder vxor.	Hynryck Brems.
Mychel Jensson, Grethe.	Nys Hanssenn myt Klawes Fy- sker.
Anno etc. vicesimo tertio.	
Andreas Nigelsson, Thure vxor.	

[Om Gildets Formue findes følgende Optegnelser.]

Na godes bort m cccc in deme viiff vnde vertichsten jare des 46
mondaghes na des hilghen lichames dage, don wy seten to Jeppe
Hermenson huse, don leten wy scriuen de ij hundred m̄r̄, de
Truwels Jenson vnde Sissel sin husvrowe gheuen to deme laghe
des hilghen lichames; dar schal Nisse Smadder en vormán to
syn alle de wile dat he leuet, vnde na sineme dode so schal de
rad to Flensborch dar en oldermán tho kesen, de dat wol vor-
steyt.

Vortmer gaff dar Heyze Golsmyd to l m̄r̄ to deme sulue
hilghen lichames lage.

Vortmer van guder lude almisse synt dar noch l m̄r̄ tho
gheuen.

De summe des gheldes is ccc mark nu.

Vortmer so heft Jesse Tamson vnde syn husvrowe Kerstin
dar c mark to ghegheuen, dar steyt sin hus vor.

Ouer dit ghesette dar heft over gheuest Nisse Smadder,
Kalli Boson, Tralowe, Peter Ogzen, Yesse Tamson, Peter Brun,
Peter Wis, Hans Boze. To der tijd don was Jesse Tamson
vnde Jeppe Hermenson vorstender des laghes.

*Dyt synt de gennen de schuldich sin to des hilgen lichammes 52
laghe.*

*Jtem Kerstine Popholtes [Hans Kannegeter] de hefft sostich
mark, dar steyt ere hús, vnde vor de rente hefft Hans Tilleson louet.*

*Jtem Marquard [Berteldt] Ouerscherer de hefft xl mark, dar steyt
de helfte sines huses vore vry vnde quyt, vor de rente hefft ghelauet
Hans Brún; vnde noch x, summa l m̄r̄ck.*

Item Hinricus Post hefft xx m̄r̄, dar steyt dat verdendel synes huses vore vp eyn wedderkop, vnde dyt gelt dede Jes Tammesson vth, vnde is de erste settinghe.

Item [Oleff Becker] hefft lx mark, dar steyt sin hus vore jegen em ouer, dar nu Claves Becker jnne w̄nt.

Summa des geldes ouer all verdehalue hundred mark vnde v mark, Jesse Tampsson vnde Jeppe Hermensson stolbrodere anno domini m cccc l^o.

Na der bord vnser heren m^o cccc^o lij, do Iesse Tampsson vnde Jeppe Hermensson stolbrodere rekenden, do bleff de summe des geldes xxv m̄ myn wen uer hundred m̄r̄.

- 47 Anno dominij mccccvij in profesto sancti Nicolai, do koffte Jesse Tampsson in eneme verdendel an Hans Bolcken hus vp enen wedderkop xx β jarliker rente vor xx m̄r̄ lub, vnde van den xx β schal men ene m̄rk gheuen alle jār des vrigdages vor mituasten to ener begengnisse syner vnde syner husurowe Kerstine, vnde de ver β scholen komen tome laghe, vnde desset scholen de vorstendere to des hilgen lichammes laghe vorstan. Jussu consulum.

- 54 *Item jn deme lviij jare do dede rekenschop Hinrik Hermenson van sins vaders wegen Jeppe Hermenson vor den menen brodere des hilgen lichammes lage, do blef he schuldych to des hilgen lage lxxx mark, dar heft he syn hus vor to vorwaringe set.*

In deme suluen jare do dede Hans Bolcken ok rekenschop vor den menen brodere, do blef em des hilgen lichammes lage schuldych vij mark vnde vij β.

Item Anders Bundesson xxx mark jn deme huse, dar Hans Arste jnne was.

Item Jasper Grapengheter xxx mark, dar steyt syn hus vore.

Item Jesse Juel xx mark, dar steyt dat huse vore, dar syn vader heft jnne wand.

Item Gude Anders [Hinric Berndes Schomaker] hus steyt xx mark, vppe Michael xx β to rente jarlijkes. [Dar nu Hinrick Berntson jnne wanet]. [Noch iiij m̄r̄].

Item Hans Klower [Claves Kluuer] hefft xxx mark, dar steyt syn hus vore dem hillighen licham.

Anno domini mccccxxij ipso die Thome apostoli, setteden de 55
ersamen rad vnde menen brodere des hilgen lijchams laghe to
Flensborgh to stolbrodern Orike, Hans Hermensson vnde tho older-
manne Anders Smadder, vnde do was in der bussen v rynsche
gulden, dre suluern lepele vnde eyn gulden rynk vnde by ener mark
braken geldes.

Anno domini mcccc lxx vj des vrydaghes na des hilligen 51
lichames daghe, do dede wy Hermen Schroder, Hans Hermen-
son dem borghermester vnde dem rade Anders Smader, Tuke
Kallyson, Nys Pawelson, Jeppe Peterson, Hinrykus Post reken-
schop deme rade vnde broderen, de sum v hundert mark lub
myn den xx m̄r̄.

Item Merten Tuckson vnde Hinrik Slorff hebben xx m̄r̄, vnde
dar steyt dat halue hus vor, dar Peter Brun in wande, vp en
wedderkop.

Item Hinrik Gordelmaker [Mester Peter] de heft x mark,
dar steyt sin halue hus vor to pantde.

Item Hans Pelser heft l m̄r̄, dar steyt sin hele hus vor vry
vnde quit dem hilligen lichgham.

Item Clawes Hartyges heft xx m̄r̄, vnde dar steyt syn halue
hus vp eyn wedderkop.

Item Hans Brun heft van deme hilghen lichammes laghe xx
m̄r̄ lub.

Do men schref lxxvij.

55

Item Lasse de borghermester is schuldich dem hilligen lich-
gham l m̄r̄ lub, de dan gheschreuen in der stad bok, dat is deme
ganse rade wytlijk.

Item so neme wy vp van Clawes Boddeker x m̄r̄.

Item so neme wy vp van Hans Witwater xx mark to tynmer.

Item so neme wy vp van Lasse vnse borghermester x mark.

Item so gheue wy wedder vt vor Kerstinen Lasse hus xij m̄r̄,
do wy dat olde hus kofen.

Item jn Hans Bruns hus in Ramsherde, dar dat vorhus is
affghebrakenn, heft de hulghe lichame x m̄r̄ in, vnde is dat erste gelt.

Item in Hermen Scrodens hus besudenn Peter Nielson, dar
heft de hulghe lichame viij m̄r̄ jn, vnde dat ander gelt neghest sunte
Nicolaus laghe.

De sum des hilligen lichames ghelt is v hundert mark.

56

*Jtem so bin ick schuldich dem hillighen vj β vnde ij m̄r̄e,
vnde vij β, noch ij β von der begenusse, vnde iij β.*

Jtem Hans Hermenson xix β schuldich dem hilligen.

*Jtem so bin yck schuldich dem hilligen lichgam xij β, vor
blaw want Nysse Wytdink en m̄r̄e.*

Jtem vij mark bin yk schuldich dem hillighen lycham.

*Jtem so bin ick schuldich dem hilligen lychgam xxiij β de ick
lende to dem Ryper markede.*

Jtem is my de hellighe lycham xij β schuldich myn ij λ.

Jtem so nam yk vp van Bertel Post en m̄r̄e.

Jtem so bin ick schuldich dem hilligen licham vij m̄r̄e vnde vij β.

51 Lxxix.

Jtem Clawes, de vp desse kopmans toft wonet, de heft xij m̄r̄e van des hilligen lychames weggen; dar steyt sin hus vnde erde vor, vnde alle jare xij β ewych to der lampen vor deme hillighen licham jn vnsere leuen vrouwen kerken bernet.

45 Anno dñi mcccclxxx in profesto conuersionis Pauli gaff Truwels Jonsson xij β jarlijke rente vor xij mark lub vp enen weddercop, de he hadde in Clawes Jwersson huse jnt osten by den Marianen, de scholen ewichlijken bliuen to der lampen mede to en holdende, de vor deme hilgen licham hanged in vnsere leuen vrouwen kerken, vnde dat steyd ok so in des rades boke, vnde de mach vnde crafft desset vorschre so to schickende beueld he vnde giffit deme ersamen rade vnde den vorstendern des hilgen lichaams laghe.

50 Anno domini m cccc lxxxij des mandaghes na des hilghen lichaumes daghe kos Herman Scroder van des oldermans dom des hylgen lichaumes laghe vnde bath, dat men eyn ander an syn stede scholden kesen, vnde des de ersame borgermester Clawes Brun vnde Tucke Kallison radman vnde deye nascreñ medeborgher, alse Jacob Fyncke, Nisse Pawelson, Jurien Ketelson, Bertel Goltsmyt, Clawes Wrede, Jacob Peterson, Swen Becker, endrachtigen vnde myt vulborde to gyngen vnde koren Hans Brun wedder in Hermen Scroders stede, vnde don dede Hermen Scroder rekenschop deme ersamen Hans Hermenson vnde Hans Brun, vnde don was de sum des geldes v hundredt mark vnde noch xvij m̄r̄e.

53 Anno domini m cccc xxiij deden wy, alze Hans Hermenson

vnde Hans Brun, Hans Jebson xl m̄r̄ lub, dar steyt syn hus vnde erde vor neghest suden by Hans Vreesze.

Jtem Hans Michelson Becker hefft xl m̄r̄ lub, dar steit syn hus vor de beteringk bouen lx m̄r̄.

Jtem Bundy Tymmerman bij der Rude porten heft xx m̄r̄, dar vor steyt de beteringe siner beyde huse bauen xxx m̄r̄, de dar toforne jnne weren.

Jtem Jost Schot [Clawes Schomaker] hefft xv m̄r̄ in syn hus vnde erde van deme hillighen lichames altar in vnser leuen vrouwen kerken, dar schal he aff geuen vppe alle paschen viij β vnde vp alle sunte Michel viij β.

Jtem Hans Boysszen heft l m̄r̄ lub van des hilligen lichames laghe, dar vor steyt de beteringhe synes huszes.

Jtem Hans Boleken [Hans Vrese] heft xx [xviij] m̄rk houetstoles, dar steyt dat verde part synes huses vor, [vnde x mark vnde noch viij mark.]

Anno domini vefteynhundert vnde vyff jar des mandaghes 50 na des hilghen lichammes daghe, don dede Hans Hermenson vnde Hans Brun rekenschap van des hilghen lichammes laghe wegen vor Nis Smyt borghemester vnde Brun Buckenberch vnde Peter Nielson, Vbbi Hakenson, Junghe Sunke, Clawes Goltsmyt, Tomas Krock, Peter Nielson de Schomaker, Hans Ryke, Hans Mickelson de becker vnde Nis Luck vnde de ghemene gyldeborders, de hyr don tor stede weren; don was de summe des geldes veer hondert marck vnde tachtentich mark [vnde noch xxx marck houetstol].

Anno domini. . .

41

Jtem Hans Kannengeter de hefft lx m̄r̄ lub van des hylgen lychammes lage, dar steyt syn husz vnde hoff vor, vnde ys de erste settynge.

Jtem [Hans Kock jn] Bertelt Ouerscher [hus] hefft xl m̄r̄ lub vnde noch x m̄r̄ lub vth des hylgen lychammes lage, vnde dar steyt syn husz vnde hoff vor, vnde ys de eerste settinge. [Nu Claws Scroder.]

Jtem Hans Mychelson Becker [Peter Gunisson] hefft xl m̄r̄ lub, dar steit syn husz vnde quist vor, de beteringe bouen lx m̄r̄. [Nu Jacob Ebbissen Ebbs Hinrickson son.]

Jtem Bundy Tymmerman by der rude porten hefft xx m̄r̄,

dar vor steyt de beteringe syner beyde huse bouen xxx m̄r, de dar to vorne jnne weren.

Jtem Hans Boyson hefft 1 m̄r lub van des hylgen lychams laghe, dar vor steyt de betteringe sines huses vnde haues sunder 1 m̄r, de dar to vortyden ynne weren.

Jtem Matyes Budelmaker suden by Byssendael hefft xx m̄r lubb dar vor steyth syn hussz vnde hoff vnde ys dat ander gelth [jarliks renthe to geuen j m̄r].

42 *Jtem Jesse luel xx m̄r, dar steyt dat hus vor, dar syn vader hefft ynne want, vnde ys dat erste gelt.*

Jtem Olde Oleff Becker hefft lx m̄r, dar steyt syn hus vnde hoff vor van des hylgen lychams wegen, vnde is dat erste gelt. [Nu Hans Tamson edder Kremer].

Jtem Klaues Kluwer hefft van des hylgen lychammes lage xxx m̄r lub vnde noch xx marck, de lose wy vorstander des hylgen lychammes lage vth vnser leuen vrouwen, de summe is 1 m̄r lub vnde ys dat erste gelt.

Jtem des hylgen lychams lage hefft in olde Hynryke Postes hus xx m̄r lub, vnde ys dat erste gelt. [Nu Clawes Kluszimans husz suden Michel Kremer, vnde ys dat erste gelt].

Jtem Hynryck Berntson hefft xx m̄r lub van des hylgen lychammes lage, vnde ys dat erste gelt, noch x m̄r lub. [Kirstyn Lurchis].

Jtem jn Hans Bartschers husz hefft des hylgen lychammes lage x m̄r lub, vnde ys dat erste gelt.

Jtem Broder Botker hefft van des hylgen lychams lage xx m̄r lub, dar vor steyt husz vnde hoff vnde ys dat erste gelth. [Is vthgelost dorch Ricquardt Kerstenson, vnde Tomes Swelund als eyn kerckswaren gedan, vnde schal Detleff Bodeker nu in syn hus hebben].

Jtem mester Johan Smydt hefft van des hylgen lychams lage xx m̄r lub, dar steyt syn hus vnde hoff vor vnde ys dat erste gelt. [Disse vorgescreu en xx m̄r stan nu by Peter Schomaker dar aff to geuen tho renthe j m̄r, dit sint de mester Hans Smyt hadde.]

43 Jtem Hans Brun [Hans Scroder] in Ramsherde hefft *xxij m̄r lub* [xx m̄r lub] van des hylgen lychammes lage, dar vor steyt hus vnde erde, vnde ys dat erste gelt.

Jtem Hans Jensson de Schomaker heff xv m̄rk lub, dar hefft vorgelauet Pether Nygelson vnde Klaues Schomaker vnde Hynryck Tylson, myt samender hant hebben se gelauet to deme hylgen lychams lage etc. Jtem Hans Jenszen heft ock noch v m̄r entfangen van Hinrik Post vnde Andrewes Kremer, welker se em deden vth des hilgen lichammes busse.

Jtem Pether Eskelson [Magnes Schomaker] hefft van des hylgen lychams lage x m̄r lub, dar vor steyt dat nyge hus vnde hoff, dat he buwede suden by deme nygen dore, vnde ys dat erste gelt.

Jtem Jesse Ourwyson hefft van deme hylgen lycham xxiiiij m̄r lub yn syn hus vnde hoff, vnde ys dat erste gelt.

Jtem her Johan Hermenson hefft van deme hylgen lychammes lage viij m̄r lub, dar vor steyt syn hus vnde hoff, vnde ys dat ander gelt, dat erste is lxxx m̄r van sunte Nicolaus wegen etc. Jtem her Johan Hermenszen gaff iij m̄r to deme hilgen lichammes lage to dyssen viij m̄r to bliuende ock in syneme huse vnde blyuen x m̄r samptliken. [Nu Dirick van Deunter.]

Jtem Hans Hermenson hefft xx m̄r lub vpgebort van des hylgen lychammes lage, betalet xij m̄r redtgelt vnde pande vor iij m̄r. [Desse xv m̄r hefft Anders Kremer anhe dat ander gelt, dat syn sume is xx m̄r.]

Jtem Andrewesz Kremer heft xx marck van des hylygen 44 lychames gelt, vnde ys dat ersst gelt, anno xi; des Jars j m̄r to renthe.

Anno dominj dusent viifhundert vnde vefftein mandages 48 infra octauas corporis Cristi, de ersamen Hans Brun Becker vnde Hans Hermenson deden rekenschup van des hilligen lichammes wegen, dat de houetstol was vj^c m̄r lub; dyt gelt hebben se den ersamen Seuerin Nigelson vnde Anders Kremer ouerantwardet in jegenwardicheit der ersamen Nis Smydt borgermester, Jens Peterson, Peter Nigelson radtmanne, vnde Vbbi Hakenson, Peter Nigelson Schomaker vnde ander broder mher.

Jtem Olde Oleff Becker is x m̄r schuldich vorseten renthe.

Jtem Hinrich Kock is ix m̄r schuldich vorseten renthe.

Anno ut supra is van den broderen beleuet, dat de vicarius des hilligen lichams cappelle in Marien kercken schal na desser

tidt hebben jarlikes xxiiij m̄ lub to lon vnde xij β tho win, dat he desthe beth gades denst ware nympt.

Anno xv° xvij mandages jnfra octauas corporis Cristi, de erszamen Seuerin Nigelson vnde Anders Kremer deden rekenschup, dat de houetstol ys vj° xxxj m̄, *van dat ys in der bussen v m̄ iiij β vnde iiij loth suluer*; don suluest bleff Seuerin schuldich xij m̄ iiij β; jn jegenwardicheit Vedder Brun vnde Peter Nigelson radtman vnde vele broder mer; xij β renthe; de v m̄, de in der bussen weren, syn ouerantwardet Hans Jenson Schomaker in Ramshert, dat syn summe is xx m̄.

- 44 Jtem Schypper Pauwel jn Hans Bruns husze hefft lx m̄ lub van des hylgen lychames wegen, tho renthe alle iar iij m̄, anno xvij.

Jtem noch entfenck Schipper Pauwel xx m̄ van Pawel Jensen, tho renthe alle iar j m̄.

Jtem Peter Nigelson de schomaker by deme hylgen geyste hefft xx m̄ van des hylgen lychammes lage, vnde giffit jarlikes j m̄ renthe.

- 33 *Anno dominj millesimo quingentesimo decimo nono dede jck Hinrich Post rekenschop jn jegenwardicheit der erszamen broderen also besunderen Peter Nyelszen rathman, Jens Peterszen, Hans Hermenszen, Boye Scroder vnde vele ander broder, doen bleff ick schuldich deme hylgen lichamme samptliken to der broderschop xvj m̄. Disse rekenschop schach des mandages negest na des hilligen lichammes dage.*

Anno xv° xv dede de erszame Hinrich Post rekenschup, dat he blifft schuldich xiiij m̄ mandages na corporis Cristj.

- 44 Anno xx bekende Hans Jenson Schomaker in Ramshert, dat in syneme husze ysz dat erste gelt x m̄ de Calant, her Nicolaus Wykinj x m̄ dat ander gelt, sunte Jacobs lach x m̄ offte de kumpanie Marien, vnde ysz dat dorde gelt, dat iiij gelt xx m̄ des hyligen lichammes gelt, in jegenwardicheit der broder mandages negest na corporis Cristj.

- 49 *Anno xx mandages negest na corporis Cristi dede Peter Nigelson Schomaker rekenschup in jegenwardicheit Jacop Peterson, Hans Hermenson, Peter Matzen, Nigels Forman, Seuerin Nigelson, Tade Janson vnde Claves Bartscher vnde ander vrame lude mher, dat he blifft schuldich vj m̄ iiij β, vnde de houetstol is vj° xliij m̄*

iiij β, wort ouerantwardet de houetstol Sonneke Bonszen, vnde in der bussze is ij m̄r iiij β, schal Peter Nigelson van don eyn memorie vor broder vnde suster, vnde don dat ander iar rekensschup. Och iiij lot suluer.

Anno etc. xv^e xxj hefft Hinrick Post de xvj m̄r, de he schul- 33
dich was bauen gescreuen, ouerantwordet vnde gedan Junge Suneke.

Anno dominj etc. xv^e vnde xxj des mandages jnfra octauas corporis Christi dede Junge Sunneke renkenschop jn jegenwardicheit der erszamen broder des hilgen lichammes laghe, alsz Tomes Jepson, Seuerny Nielson, Peter Nielson Schomaker, Hinrick Post vnde Peter Matson vnde mer ander frame lude, alsze dat de summe vnde houetstol geldes des hilgen lychamis bliff vj^e xiiij m̄r.

Anno etc. xxij mandages infra octauas corporis Christj dede 49
Jens Peterson rekenschop jn jegenwardicheit Peter Nielson Schomaker, Schipper Paul, Peter Matzen, dat jn burszen bliff vj m̄r iij β vnde iij loth suluere, noch dar bauen behelt Jens Peterson by sich ij m̄r, dar he mit eyn memorien holden laten schal pro fratribus et sororibus predicte fraternitatis.

Noch hefft Sonnicke by sich xvj m̄r, de summe des houetstol des lychammes bliff vj^e xv m̄r.

Anno etc. xxiiij mandages jnfra octauas corporis Christi dede Peter Matzen rekenschopp jn jegenwardicheit der erszamen framen ludenn Jacop Fincke, Nigels Vorman, Peter Hacke etc., dat jn der bursze bleff vj m̄r ix β, v denske witten in den β, de houetstol js vj^e xvj m̄r.

Anno domini etc. vicesimoquinto mandages jnfra octauas 39
corporis Christi dede Clawes Viscker redenschop van des lichammes lage van ij jare jn jegenwardicheit der ersamen Tomes Jepson radtman, Jurien Peterson, Andreas Kock vnde andere mer broder, szo dat he bliff schuldich vj m̄r luβ, vnde horen in der bursen.

Der suluen tidt dede rekenschop Anders Nigelson ock van des hilligen lichammes jn jegenwardicheit der vorgesechten luden vnde bliff schuldich vj β [nicht schuldich].

Anno dominj etc. vicesimosexto dinxdages jnfra octauas corporis Christi dede Owe Hannson rekenscoppe van wegenn des hilligen lichammes lage jn jegenwardicheidt Tammes Lurcken, Jacop Fin-

cke, Peter Negelsen Schomaker vnde vele mer andern, alsoz dat he schuldich blyfft iij m̄ ij β, vnde jn der bursen bleff ij m̄ myn iij β.

Anno dominj etc. vicesimoseptimo ame dage Johannis Baptiste dede Jurien Peterson rekenschuppe van wegen des hilligen lichammis lage jn gegenwardicheyden Hans Wynterberch, Jacob Fincke vnde andern broderen mher vnnnd blyfft schuldich x m̄.

40 Jtem An Repslegers in Ramshert heft vnamen van hillich lichams gelt xx m̄ lub, dat gelt heb wi namen x m̄ van Søn-
nick, noch heb vi namen van Claues Fischer v m̄, noch dat suluer vnde gelt, dat in de bus was, dar heb wy af maket v m̄, dat gelt heft er dan Iurren Petersen vnde Owe Schoth.

36 Anno xv^c xxxij dede Anders Clawesson rekenschup van des lages haluen vpe deme rathuse jn gegenwardicheit der erszamen Thomis Jepsen, burghermester, Marquart Hesz radtmann, Mas Krogh, Cort Goltsmyt, Peter Hack, Dethleff Petersen der¹ mher, so dat he blyfft schuldich viif m̄.

Don suluest bekende Cort Goltsmyt, dat he bleff schuldich viij m̄, so he was vorstender dorde halue iar thogegeuen.

Don suluest bleff schuldich Mas Krogh iiij m̄ iij β in den tiden, don he was vorstender tho gegeuen van Clawes Beckers weggen.

Anno xxxiiij mydwekens in den fastelaent dede Peter Hack vpe deme rathuse rekenschup, dat syn vpeboringe xxxij m̄ hefft he deme karccheren to vnser leuen vrouwen her Nicolaus gegeuen.

37 *Anno xxxiiij mydwekens in den fastelaent dede Anders Kock rekenschup, dat he hefft her Nicolaus deme karccheren ghegheuen xxxij m̄ viij β, vnde blyfft nicht schuldich.*

Anno xxxv mydwekens in den vastelaent dede Nigels Martenson rekenschup, dat he hefft her Nicolaus vicarius des hylligen lichames laghe betalt xxxviij m̄, dat he nicht blyfft schuldich, vnde Nys Vke wort wedderkaren.

Anno xxxvj mydwekens in den vastelaent dede Nys Vke rekenschup, dat he hefft her Nicolaus vornoghet xxxiiij m̄, vnde Fedder Sonnichson wort wedderkaren.

¹ Læs: vnde andern

Anno *xxviij* mydwekens in den vastelaent dede Fedder Sonnichsen rekensschup, dat he hefft vornoghet her Nicolaus *xxxiij* m̄r vnde Hinrich Bremson wort wedderkaren.

Anno *xxviiij* dede Hinrich Bremson rekensschup, dat he hefft betalt de summe vorscr̄e, vnde Laurens Oæen wort wedderkaren.

Anno *xxxix* mydwekens in den fastlauent dede Laurens Oæen rekensschup, dat he hefft vornoghet her Nicolaus *xxxiij* m̄r, vnde Nys Kopman wort wedderkarn.

Anno *xlij* mydwekens in den fastelauenth dede Nys Kopman ³⁸ rekensschup, dat he hefft heren Nicolaus betalt, vnde Frederich Scroder worth wedderkaren.

Anno *xliij* mydwekens in den vastelauent dede Frederich Scroder rekensschup, dat he hefft heren Nicolaus betalt, vnde Fedder Renwarson wort wedderkaren.

Anno *xliij* ame mydweken in den vastelauent dede Fedder Renwarson rekensschup, dat he hefft betalt her Nicolaus, vnde Didirich van Deunter wort wedderkaren.

Anno *xliiij* dede Didirich gelike rekensschup des mydwekens in den vastelauent, vnde hefft heren Nicolaus betalt, vnde Paul Sonnichsen wort wedderkaren.

Anno *xlv* dede Paul Sonnichson rekensschup, dat hefft eren Nicolaus betalt, vnde Peter Post wort wedderkaren.

Anno *xlvj* dede Peter Post rekensschup, dat he hefft eren Nicolaus betalt, vnde Jacop Ebsen worth wedderkaren.

Anno 47 dede Jacob Ebbissen rekensschop, dat he hefft heren Nicolaus vornoget *xxxiij* m̄r, vnde darmitt clar rekensschop gedan, vnde wort wedder gekaren Marten Schulte.

Anno 48 am mitweken jm vastelauende dede Marten Schulte ³⁵ rekensschup, vnde hefft heren Nicolaus vornoget *xxxiij* m̄r, vnde darmitt clar rekensschop gedan, vnde wurt wedder gekaren Marcus Wolder.

Anno *xlix* des mydwekens in den vastelauent dede Marcus Wolder rekensschup, vnde hefft eren Nicolaus vornoget *xxxiij* m̄r klar, vnde wort wedder gekaren Clawes Jepszen.

Anno 50 des mitwekens jm vastelauende dede Claus Jepszon rekensschup vnde hefft heren Nicolaus vornoget *xxxiij* m̄r, vnde wort wedder gekaren Tomes Swelunt.

Anno dominij 1551 des miduekens jn den fastelauent dede

Thomes Swelundt rekenshop van des hilgen lychamis altars rente, vnnnd hefft eren Nicolaus vornoget xxxij m̄ viij β.

Nicolaus Johannis sscr.

Anno etc. lij midwekens in den vastelauent dede Peter Saxen rekenshop van deme vorschreuen lenhe, vnnnd hefft ock eren Nicolaus vornoget xxxij m̄ viij β.

Nicolaus Johannis propria manu.

45 *Anno 54 midwekens jm vastelauende dede Oluff Sonnicksson rekensshop van aller vpboringe, vnde dem kerckheren vornoget den gansen summen alsz xxxij m̄, vnde wurt wedder gekaren Asmus Vke.*

Anno 55 midtwekens jm vastelauende dede Asmus Vke rekensshop van aller vpboringe, vnde dem kerckheren hefft he vornoget xxxij m̄, vnde wurt wedder gekaren Jurgen Steffensen.

Anno etc. jm 56 midtwekens jm fastelauent dede Jurgen Steffenssen rekenshop van aller vpboringe, vnd hefft deme karkhern her Nicolaus vornoget xxxij m̄k, vnd js wedder gekaren Aszmus Petersson Goltszmit.

Anno etc. jm 57 mydtwekens jm vastelauende dede Asmus Goltsmit rekensshop, vnde dem kerckheren hefft he vornoget xxxij m̄k, vnde wurt wedder gekaren Cristoffer Vke.

7 *Anno 1559 midwekens im vastelauende dede Hans Bornszen clare rekenshop van des hilligen lichammes altare, dat he hadde vornoget her Nicolaus selygers frouwen xxij m̄, vnde wart wedder gekaren Asmus Jacobszen.*

103.

5. Januar 1433.

Hertugerne Adolf og Gerhard af Slesvig forunde Bunde Asmussen for Livstid Frihed for alle personlige Afgifter, ligesom ogsaa for Afgifter af det Sted, som han beboer udenfor Flensborg, og af hans Gods i Husbyherred.

Afskrift i Christiern I.s Registrant p. 426 i det store kgl. Bibliothek i Kjøbenhavn.

Jtem enen breff gegeuen Bundi Asemessone, ludende oppe eyn gud belegen in Husebuherde, dat he mach bruken de tijd sines leuendes.

VAN GOTS GNADEN wij Alff vnnde Gerdt, hertogen to Sleszwigk etc., bekennen vnde betugen apenbar in desseme breue vor alszweme, dat wij Bundi Asemessone, wonnafftich in Husebuherde, vnnde de stede, dar he nu vppe wonnet vor Flensborch jn deme erbeñ herde, vnnde sin gud, dat he nu hefft jn deme suluen herde, vmne sines vordenstes willen, den he vns truweliken hefft bewiset, hebben vorlaten vnde quijd vnnde vry gegeuen, geuen vnnde vorlaten ene vnnde sin gud erbeñ quijd vnnde vry to der tijd sines leuendes van allen denste, van aller beschattinge, van aller beswaringe, wontlick vnnde vnwontlick, vnnde hebben des to tuge vnsc ingesegele hengen heten to desseme breue. Datum anno domini m cccc xxxij, feria 2ª post circumeisionis domini.

104.

Flensborg, 11. Januar 1433.

Hertugerne Adolf og Gerhard af Slesvig bekræfte deres afdøde Broder Hertug Henriks Overdragelse af Kapellet i Kroknis (Krokris) nærvæd Flensborg til Rude Kloster. (Jfr. Nr. 99.)

Afskrift i Christiørn I.s Registrant p. 356—357 i det store kgl. Bibliothek i Kjøbenhavn.

Vulbordes breff der zeligen hertogen Alues vnde Gerdes vppe vnser leuen frouwen cappellen buten Flensborch belegen, de de durchluchtige here hertog Hinrik er twier brodere mildichliken hefft gegeuen vnde to getekent deme abbete vnde conuente to Rudekloster.

ADOLPHUS et Gherardus, duces Sleszwicenses, comites Holtzacie, Stormarie et in Schowenborch, omnibus et singulis has nostras literas cernentibus salutem. Quia pridem jllustris et generosus dominus, dominus Hinricus, dux Sleszwicencis, frater noster dilectus, felicitis recordacionis, humilibus et pijs inclinatus petitionibus venerabilis et religiosi domini Olauī abbatis eius-

que conuentus monasterii Rurisregii, Cisterciensis ordinis, dioecesis Sleszwicensis, quondam cappellam siue oratorium beate et gloriose virginis Marie prope Flensburch in quodam loco Krok-nis vulgariter dicto in parrochia Hantwit dicto abbati eiusque conuentui ad honorem dei et diuini cultus augmentum libere donauit: nos igitur deuote intencioni fratris nostri in Christo defunctj in nullo derogare volentes predictam cappellam siue oratorium cum suis attinentijs eidem abbatj et eius conuentui pro nobis ac pro posteris nostris ad vsum ipsius monasterij perpetuum pro diuini cultus augmento donamus ac per presentes assignamus, jn hijs dicti nostri fratris donacionem ratificantes et approbantes. Jn cuius testimonium magis euidens sigilla nostra presentibus sunt appensa. Datum Flensborch dominica die infra octauas Epiphanie, sub annis domini m cccc xxx iij.

105.

Rude Kloster, 24. Maj 1433.

Abbed Olaus og hele Konventet i Rude Kloster love for de Velgjerninger, der ere beviste Klostret af Hertugerne Adolf og Gerhard af Slesvig, aarlig den 1. September personlig at fejre en Messe og samme Dag om Aftenen de større Vigilier i Marie Kirken i Flensborg, og desuden den 30. Oktober og den 7. Februar at lade holde Memorier i deres eget Kloster, alt for de afdøde Hertuger af Slesvig og Grever af Holsten.

Original paa Pergament med 2 vedhængende Segl i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn.

JN NOMINE sancte ac jndiuidue trinitatis amen. Omnibus Christi fidelibus frater Olaus abbas monasterii Rurisregij totusque conuentus ibidem, Cysterciensis ordinis, Sleswicensis dyocesis, in domino salutem et orationum nostrarum suffragia. Exigentibus quam plurimis meritis et beneficiis per illustres et magnificos principes ac dominos, dominos Adolphum et Gerardum, gracia diuina duces Sleswicenses, comites Holzacie etc., nobis ac monasterio nostro predicto jn ipsorum ducatu sito libere et vberime impensis ac in antea de quo minime dubitamus domino deo annuente jmpendendis, que donis temporalibus ipsis

dominis nobis graciosis rependere non valemus, de gratitudinis vt tenemur virtute spiritualibus debemus recompensare obsequiis. Ad noticiam igitur omnium et singulorum, quorum huiusmodi litterarum nostrarum auditus aut visus percipit effectum, cupimus peruenire, quod de vnanimi consensu et deliberato consilioque prehabito maturo ipsis dominis et suis heredibus volumus nos ad infrascripta esse astrictos ac in perpetuum obligatos: videlicet quod nos nostrique successores, pro tempore abbates, duobus nobis coassumptis nostris conuentualibus, personaliter volumus, jmmo debemus, dum commode poterimus, esse in missa omni anno jn die beati Egidii abbatis uel circa ad honorem sancte trinitatis in ecclesia gloriose virginis Marie jn Flensburg hora congrua cum omni glorificatione per nos siue per alium vice nostri decantanda; et omnibus presbyteris tam religiosis quam secularibus, rectorj scolarium propter presenciam iuuenum et organiste tunc presentibus et honorifice pro diuinis complendis officiis ibidem tunc presentibus et congregatis prouidebimus de nostris, et vnicuique sex denarios Lybiceses ad manus in promptis procurabimus erogari, campanario vero pro solempni pulsu solidum vnum; et vnicuique scolarium dabitur cuneus. Eadem eciam die hora vesperorum in eadem beatissime virginis Marie matris dei ecclesia jterum omnibus tam religiosis quam secularibus ut supra ad omnipotentis dei laudem et in animarum remedium congregatis, et pro salute omnium fidelium et specialiter dominorum et dominarum de Sleswig ducum ac Holzacie comitum etc. defunctorum ac presertim eorum omnium, qui pro defensione ducatus atque comitatum dictorum morsibus se mortis exposuerunt, vigiliis maiores personaliter decantantibus prouidebimus et vnicuique sex denarios Lybiceses de nostris ad manus prompte dari procurabimus. Jn crastino vero cuilibet in sua qua ei celebrare contingit ecclesia missam celebranti et dictorum memoriam defunctorum fideliter peragenti prouidebimus ac vnicuique tam religioso quam seculari de nostris sex denarios Lybiceses in promptis ad manus procurabimus elargiri. Preterea in aliis duobus anni temporibus, videlicet tricesima Octobris et septima diebus Februarij, dictorum memorias defunctorum de vespere cum vigiliis et de mane in missis in nostro monasterio antedicto omni anno fideliter peragendas procurabimus,

et bona fide in perpetuum seruari modis prescriptis promittimus et frequentari. Vt autem pro animarum remedio salutari huiusmodi memoriarum suffragia in forma prenotata singulis annis et diebus supramemoratis per nos et per successores nostros perpetue frequententur, jn testimonium et cautelam firmiorem sigilla nostra presentibus sunt appensa. Datum et actum in monasterio nostro antedicto sub anno dominj m^o cd^o tricesimo tercio dominica infra octauas ascensionis dominj.

106.

Efter 1433.

Hertug Adolf af Slesvig tilstaar Hans Brungerhusen, ogsaa kaldet Hans Arste, en aarlig Rente af 10 Mark Penge, at betale af Raadet i Flensborg.

Afskrift i Christiern I.s Registrant p. 423 i det store kgl. Bibliothek i Kjøbenhavn.

Jtem enen breff gegeuen Hanse Brungerhusen anders genomt Hans Arste, ludende jarlikes op teyn marck geldes, de he schal hebben van deme rade vnde vth der stadt to Flensborch de tijd sines leuendes.

VAN GOTS GNADEN wij Alff hertoge etc. bekennen vnde betugen apenbar jn desseme breue vor alszweme, dat wij vor vns vnnde vnse eruen vnde nakomelinge deme beschenede ¹⁾ manne Hansze Brungerhusen anders genomt Hans Arste vmme sines truwen denstes willen, den he vnse broderen milder decht-nisse vns vnde vnse vndersaten in vortijden bewiset vnde gedan hefft vnde vns vnde vnse vndersaten in tokamenden tijden don vnde bewisen mach, hebben ghelenet vnde ouergegeuen, geuen ouer vnde lehenen em in craft dusses breues teyn marck geldes jarliker rente de tijd sines leuendes al vth, de he vpeboren vnnde hebben schal vame rade vnser stadt to Flensborch alle jare na gifte dusses breues in den achte dagen sunte Mertens in vnnde vth den alder wissesten renten vnde gulden, de

¹ Læs: *beschedene*

wij jarlikes bij deme erbeñ vnnseme rade dar hebben, sunder jenigerleye vortogeringe edder hulperede. Wannere ouer de erbeñ Hans van dodes wegen jn god vorstoruen is, so scholen de vorscre teyn marck geldes iarliker rente an vns vnde an vnse eruen voruallen wesen vnde wedder to vns komen. Alle desse vorscre.

107.

10. Februar 1434.

Anders Lund, Borger i Kiel, tilskjoder Johan Snelling, Forstander for Helligaands Hus i Flensborg, sit Gods i Lille Solt, og bekræfter herved sin Broder Tormed Lunds tidligere Overdragelse af samme Gods til bemeldte Helligaands Hus. (Jfr. Nr. 93.)

Original paa Pergament i Kloster-Arkivet i Flensborg; Seglet mangler.

VOR ALLE den ghenen, de dessen breff zeen vnde horen lezen, bekenne vnde betûghe jk Anders Lûnd, borgher to deme Kijle, dat jk myt mynem vrien willen vnde wolberadene mode rechtliken vnde redliken vorkoft hebbe deme beschedene manne Jahan Snellynk, vîrstender in des hilghen ghestes houe in Vlensborch, myn ghut, dat dar licht in Lutteke Zolte, myt alle sine tobehoringe vnde rechticheyt, myt akker, wiske, weide, holtynge, drøghe vnde nat, nîchtes nîcht wtghescheden; vnde alze myn broder Tormed Lunde dat vorscreuen ghut to vorne vorlaten hefft to des hilghen ghestes houe vorscreuen to blyuende, vnde he myt sinen eruen dat gut tho vriende deme erbeñ houe, alzo vulborde ik dat. Vnde jk Anders Lunde vorscreuen vnde mynen rechten eruen, wy willen vnde scullen deme erbeñ Jahan Snellynk vnde sine nakomynghe van des hilghen gheestes weghene dat vorscreuene gut myt alle sine tobehoringe vnde rechticheit vrij schøten vnde vorlaten uppe Vggilherde dynghe, welke tijt vnde wannere dat erbeñ Jahan edder sine nakomynghe des erbñ houes dat van vns eschende sint, vnde jk Anders Lunde vorscreuen vnde mynen rechten eruen willen vnde scullen deme erbeñ Jahan vnde sine nakomynghe des erbeñ houes dat vorscreuene gut mijt alle sine tobehoringe vnde rechticheit vrijen vor allen

ansprake, de dar myt rechte vppe schên mach, ok heft erbeñ Jahan my dat vorbeñ ghut myt alle sine rechticheit wol to danke vornoghet vnde betalet. Alle desse vorscreuene stücke loue jk vorbeñ Anders Lunde vnde mynen rechten eruen deme erbeñ Jahan Snellynk vnde sine nakomynghe des erbeñ hilgen ghestes houes vorstender in Vlensborch in guden truwen stede vnde vaste wol to holdende sunder ienigherleye argeliste edder hulperede. Tho groter betüchnisse vnde merer vorwaringe alle desse vorscreuene stücke so hebbe jk vorbeñ Anders Lunde myn jngeseghil myt willen vnde wolberadene mode henget laten an dessen breff, de geuen vnde screuen is na godis bort veerteynhündert jaer, dar na in deme vere vnde drüttixsten jare, des ersten mitwekens in der vasten.

108.

Begyndt 3. December 1436.

Fortegnelse over Grundejendommene i Staden Flensborg og deres Besiddere, tilligemed en, skjøndt ufuldstændig, Angivelse af de senere Besiddere; desuden ere de Servituter, som hvile paa endel af Ejendommene, tildels anførte.

Efter den ældste saakaldte „Stadbok“, en Pergamentsbog, 128 Blade i stort 8°, der bevares i Raadstue-Arkivet i Flensborg; Fortegnelsen indtager her de 34 første Blade. Den oprindelige Fortegnelse af Ejerne er for en ikke ringe Del bleven ufuldstændig derved, at man har udskrabt de ældste Navne for at give Plads for de senere; ved enkelte af Ejendommene have Besiddernes Navne aldrig været tilføjede. Ved Udgivelsen har jeg betegnet alle senere Forandringer og Tilføjelser ved Klammere, og alt hvad der er overstreget ved kursiv Skrift.

NA DER BORD vnnes heren Cristi verteynhunderd iar jn deme sessevndedrütigesteme iare, jn deme auende sünthe Barbaran der hilghen juncfruwen, do let de ersame råd to Flensborgh begynnen desset ieghenwardighe stadbok, in to scriuende der erbenøm stad legenicheyd, to eren vnde to werdicheyt deme vadere; deme søne vnde deme hilghen gheyste Amen.

Jn dat erste dat beghyn der liggenden erue alze de bynnen Flensborgh belegen syn jn vnser leuen vruwen kerspele.

De bastouen by deme dinge belegen, de hort to Luder Lassen quyd vnde vryg went to deme sode. — [Nu Engelke Kremer edder Thres nha den zarten anno xv^e xxxvij.]

Dat erue dar negest belegen in dat norden, dat hort to [Hermen Tomsleger] quyd vnde vryg [de helffte, vnde de ander helffte in norder syden Hinrik Tomsleger vrygh vnde quyd.]

Dat erue negest jnt norden, dat hōrt to Anders Tydekesson [myd deme ghanghe beleggen by nōrden deme huse.]

Dat erue jnt norden negest belegen, dat hōrt to [Wilem Klouer, anders Wilm Meler genomed, vry vnde quyd, mit deme varweghe vppe der norder syde des huses. — Dyt erue hort nu Arnt Kissenbrugge quidt mydt deme varwege. — Dit sulue hus vnde erue hort nu tho quid vnde vryg Tomes Loreck vnde wart eme scotet vp deme menen dinge van Eggardus Leuen.]

Dat erue negest jnt norden, dat hōrt *Gundy Smyd quyd vnde vry* [Arnde Kissenbrugge quidt vnde vrij. — Dat sulue hus vnde erue hort ock to Tomes Loreck vryg vnde quyd.]

Dat erue negest jnt norden, dat hort [Hermann Meler] quyd vnde vry.

Dat erue negest jnt norden, dat hort [*tho Hinrik Blyssen vrygh vnde quyd to vrygh vnde quyd Sonneke Bonsson, Hinrik Blissen dochter manne; jo doch behold Hinrik Blisse dar j hunderd mark dar jnne.* — Nu Matthijs Kallissen.]

Dat erue negest jnt norden, dat hort to [Nisse Loreck vnde Clawes Rowedder to samende, vnde schal eyn erue bliuen vngesceden; welker sin dēl nicht beholden kan, de bede yd deme anderen to kope edder jn beyden parten to vorkopende, dit hebben se beleuet mit samender hant.]

Dat erue negest jnt norden hort to Hinrik Stobbeker quyd vnde vry.

Dat erue negest jnt norden belegen hort to Thurd Tūkesson quyd vnde vry. — [Nu tor tyt Laurens Rauen.]

Dat erue negest jnt norden hort [to Marquart Brun eyn botker quyd vnde vryg.]

Dat erue negest jnt norden hōrt Hinrik Tammesson quyd vnde vry.

Dat erue negest jnt norden hort Bannek Hagesson quyd vnde vry, myt syner moder.

Dat erue negest jnt norden hōrt Boye Laurensso quyd vnde vry.

Dat erue negest jnt norden hort to deme hilgen geiste, vnde synt vyf boden vnder eneme dake; jtem dat lūtke dwerhus vor der kerken gheuele hort ok deme hilgen geiste.

[Dit nascreñ erue horet nu to her Nicolaus Haxsteden vnde gedenket dat to kerende jn gades ere eyn part.]

Dat erue negest jnt norden by der kerken hōrt [Hans Brune de beckere quyd vnde vrygh tho, vnde Peter Curdesso de vorleth Hans Brune openbar vppe deme menen dinghe alle erue, dat eme an geuallen vnde noch anuallen mochte van vader vnde moder to nynen tijden mer vp to sakende, dat vunden xxiiij also vppe deme dinghe.]

Dat erue negest jnt norden hort to [ok Hans Brune deme becker vrygh vnde quyd, vrygh vnde quyd Anne Junge Hinrik Bruns nalatenen husurowen.]

Dat erue negest jnt norden hōrt to Heysen Goldsmede quyd vnde vry.

Dat erue negest jnt norden hort to Bertold Poste [vry vnde quyt vnde synen eruen.]

Dat erue negest jnt norden hort to [Peter Nyelson deme scomaker.]

Dat erue negest jnt norden hort to Cally Bosso half, de andere helfte hort Alberde syneme sone; dar gat vt vesteyn schillinge ewiger rente to vnser leuen vruwen kerken.

Dat erue negest jnt norden hort to Gherken Schomaker quyd vnde vry. — [Nhu Jorgen Steffens.]

[Dat erue negest jnt norden hort tho Tymme Cordes vnde synen eruen vry vnde quyt. — Nu Hans Wyntherberch anno xv^e xxxviiij vrygh vnde quijt, wo Hinrich Bremson bekende, ock hort Hans dat erthrick norden beth in Arndes druppeual anno ~~xxxx~~.]

De stouen dar negest belegen hort to Mule. — [Nu Arnt Barscher anno xxxx.]

Dat erue negest jnt norden hort to Hune Pagesson quyd vnde vry. — [Nu Junghe Anders Nigelsen anno xxxiiij.]

Dat erue negest jnt norden hort Werneken Schomakere quyd vnde vry. — [Nu Anders Nigelsen.]

De quyst dar negest jnt norden belegen hort to *half Hinrik Smede, de andere helfte hort to Jesse Mickelsson vnde in deme suluen dele der helfte dar heft syn suster jnne en suster deel.* — [Jep Tegelgarde quidt vnde fri. — Nu Gerdt van Mehrfelde, anno 1593.]

Dat erue to norden negest der uorscreñ quyst dat hort to [Jep Tegelgarde] quyd vnde vry. — [Nu Gerdt van Mehrfelde, anno 1593.]

Dat erue negest jnt norden hort de helfte Bò Becker, de andere helfte hort Wolborge syner dochter vry vnde quyd.

Dat negest jnt norden hort to Jngerde Ottes quyd vnde vry. — [Vnde horet to Nis Smit deme borgermester. — Nu Marten Schulten borghermester vnde synen eruen.]

Dat erue negest jnt norden hort to [Truwels Jensson] quyd vnde vry. — [Dit sulue erue kumpt nu by Nis Smit deme borgermester vnde sinen eruen. — Nu Marten Schulten borghermester vnde synen eruen.]

Dat erue negest jnt norden hort to Hartich Kremer quyd vnde vry. — [Nu Marten Fedderson vnde synen eruen.]

Dat erue negest jnt norden hort to Hans Klêkampe *quyd vnde vry* [dochtern alse Catherinen de helfte, vnde Metken erer suster de andern helfte den eghendom. — Nu tortit Anders Kock anno xv° xx dinstages na Vincentij.]

Dat erue negest jnt norden hort to [Jurghen Ketelsson], dar geit *vth alle iar teyn schilling engelsch ewiger renthe* to vnsere leuen vruwen altare belegen in dat norden jn vnsere leuen vruwen kerken. — [Nu Ludolphus vpper Heyne vrigh vnde quyt.]

De quyst dar negest jnt norden hort to Clawes Kremer quyd vnde vry.

Dat erue dar negest jnt norden hort to [Jacob Tómslegher] *vry vnde quyd* [Brún Diderickson vry vnde quidt.]

Dat erue negest jnt norden hort to [Tord Jensson, Tymme Nighelsen], myd deme akeweghe besuden deme huse vry vnde

quyd, vnde Jesse schal de ronnen allenen holden twüsschen em vnde Tralowen.

Dat erue negest int norden hort Tralowen vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt norden hort to [Lasse Nigelsson vry vnde quyd. — Nu schipper Symen Peterson anno xv^c xxxij na des rades breff.]

Dat erue negest jnt norden hort to [Hune Ebbesson] vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt norden hort to [Hune Ebbesson] vry vnde quyd.

[Jtem de tofft achter Hune Ebbesson haue de horet Hune Ebbesson vnde synen eruen, vnde dar von scholen se holden de muren verdich achter der toft.]

By norden by der porten dar de pørtener vppe wonet dat hort der stad to.

Dat erue by norden by deme holenwege myd der quyst hort to Hinrik Mønneke. — [Nu Katrina Jurgens.]

Dat erue negest jnt norden hort to Anders Todson vnde Hanse syneme sone mit deme akewege by norden deme huse; *de ronnen twüsschen deme huse vnde Hinrik Monneke de schal Anders allenen holden, vnde de erde went an de muren bouen vnsere leuen vruwen hus vnde stalstede de hort to desseme verbeñ erue.*

Dat erue negest jnt norden hort to [Suntte Knutes] *vruwen altare gestedeget jn der norder syden* in vnsere leuen vruwen kerken [mydt deme haue wente to der muren.]

Dat erue negest jnt norden hort to Peter Brune vry vnde quyd. — [Nu Dethleff Petersen.]

Dat erue negest jnt norden hort to [Laurens Tugson] myd deme akeweghe by norden deme huse; de ronnen twusschen dessen vorbeñ twen eruen scholen Peter Brun vnde [Laurens Tugson beyde holden. — Nu Hermen Kuwenmaker.]

Dat erue negest jnt norden hort to *Hans Bollen* vry vnde quyd. — [Anne Morkens vnde..... (Rasur) gescho-
tedt.....mit deme haluen vareweghe mit allen synen tobeho-
ringhen. — Nu Baltzer Nigelsen.]

Dat erue negest jnt norden hort to Hune Pāgesson vry vnde quyd.

Dat erue negest dar by jnt norden hort half to Jesse

Oggesson; de andere helfte hort to Peter Jannekesson vry vnde quyd. — [Anno etc. xlix dijt husz hort gansz Jens Peterson tho.]

Dat erue negest jnt norden hored to [Bo Vldison vnde synen eruen vry vnde quyd, vnde de ronnen tusschen en vnde Tuke Kallesson jnt norden scholen se van beyden husen holden. — Jtem dit sulue erue heft Bo Vltson husfrowegegeuen de helfte Ebbe Harkenson vnde sinen eruen mit der helfte vthgift vth to geuende. -- De vârwech vp der suder side horet frie vnd qwiet to deme suluen huse, so Andres Sonnicksen nu besitt.]

Dat erue negest jnt norden hort [Tuke Callesson] vry vnde quyd [mit deme akeweghe norden deme huse.]

Dat erue negest jnt norden hort to Jeppe Kremers kynderen vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt norden hort to Corte Johanne, vnde de gank by norden twusschen deme huse vnde der müren de hort der stad to.

De molendik by norden hort to vnser herschup.

Dat [erue negest by hort tho Magnusz Lasszen vrigh vnde quyd, wo dat nu ghebuwet ys.]

Dat erue negest jnt norden hort to Wulf Rixstorppe myd deme akewege in dat suden, de schal wesen verdehalue elen brêd. — [Dyt erue mydt deme akeweghe hort nu tho Hans Repsleger vnde sinen eruen anno xv^c xxij.]

Dat erue negest jnt norden hort to half Sûster Torkel Iønsson dochter, de andere helfte hort Lenen Torkels vnde Torkel ereme sone vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt norden hort to Hune Pagesson vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt norden hort to Nisse Smader vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt norden hort to [Jesse Lûtckesson] quyd vnde vry. — [Nu tortit Peter Werckmester.]

Dat erue negest jnt norden hort to [Jesse Lûtckesson] vry vnde quyd. — [De varwech de hort tho beiden vorscr^e husern bekende Michel Bundesen anno xv^c xxiiij donrdages nha Dionisij.]

De tuft negest jnt norden horet half to Hinrik Boyesson, de andere helfte hort to her Alberde.

De erue negest jnt norden hort to deme dregher laghe vry vnde quyd de grund, men dat buwete hort to Nisse Becker.

Dat erue negest jnt norden hort to deme dregher laghe vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt norden hort to Clawes Kremer vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt norden hort to Poppe Knutesson vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt norden hort to Henneken Petersson vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt norden hort to Eler Pærter.

Dat erue negest hort to Mattes Beyer.

Dat erue negest jnt norden hort to de drepart Lasse Kymer; dat verde part hort Lütteke Bothilden.

Dat erue negest int norden

Dat erue negest jnt norden

Dat erue negest jnt norden de grund hort to sunte Johannes kerken to Flensborgh, dat tymmer hort to Hummer.

Dat erue negest jnt norden hort half to Peter Puke, de andere helfte hort Thûre Nygels vnde Peter ereme sone.

Dat erue negest jnt norden hort to Tammes Puke vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt norden

Dat erue negest jnt norden hort to Curd Vosse.

Dat erue negest jnt norden hort to Hans Mûrmesters wyue vnde ereme sone.

De tuft dar negest jnt norden

Dat erue negest jnt norden de grund horet to vnser leuen vruwen altare in dat norden in vnser leuen vruwen kerken, dar heft vnse leue vruwe ane ewiger iarliken rente twel schillinge lubesch; dat buwete hort to Hanse van Halteren.

Dat erue dar negest jnt norden de grund hort to vnser leuen vruwen altare by norden in vnser leuen vruwen kerken, dar heft vnse leue vruwe ane twelf schillinge lubesch ewigher rente; dat buwete hort half to Nysse Smadder, de andere helfte hort to Jesse Vresen.

Dat erue negest jnt norden hort to Jesse Iepesson vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt norden hort to de grund deme hilgen geste, dat buwete hort to Merten Tydekesson.

Dat erue negest jnt norden hort [vrigh vnde quyd Hans Goze.]

Dat erue negest jnt norden hort to Mester Dyderik Hauerlaghe vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt norden

Dat erue negest jnt norden by sunte Ghertruden hort to Tuuy Ouerscherer vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt norden hort to Jesse Jonsson vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt norden hort to Steffen Laurensen vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt norden hort to sunte Laurencius laghe vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt norden hort to Jngherd Ottes vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt norden hort to Gherken Vyncke vry vnde quyd.

Dat rum vnde de erde nordert went in de planken dat hort der stad to.

Dat erue vnde de tegelhof jn de ostersyden by deme norder dore dat hort to vnser leuen vruwen kerken to Flensborgh.

Dat erue negest jnt suden hort to Peter Schutten vry vnde quyd.

Dat erue jnt suden dar negest hort to Lasse Tûkesson vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt suden hort to Katherinen Peters vnde Katherinen erer suster Lasse Kûndyen dochter vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt suden hort to Kerstynen Ebbies vnde Peter ereme sone vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt suden hort to Eryk Hyort vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt suden hort to Cally Tûkesson vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt suden hort to Nisse Sonsson vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt suden hort to half Wolborch Hermens, de andere helfte hort to Hinrik Smede ereme swagere vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt sūden hort to Jesse Nygelsson vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt suden hort to sunte Ghertrud.

De strate dar by jnt suden hort to vnsere stad.

Dat erue negest jnt suden hort to

Dat erue negest jnt suden hort to

Dat erue negest jnt suden hort to

Dat erue negest jnt suden hort to Jeppe Nygelsson vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt suden hort to Hinrik Schomakere vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt suden hort to Trūwels Tymmermanne vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt suden hort to Lūder Schomaker vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt suden hort to [Ketel Mattesson vrigh vnde quyd, yppe deme dinge geschoted].

Dat erue negest jnt suden hort to Jesse Olafsson vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt suden hort to Hans Koke vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt suden hort to Nisse Rikkelsson vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt suden hort to Peter Lønsson vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt suden hort to

Dat erue negest jnt suden hort to

Dat erue negest jnt suden hort to de erde der stad, vnde dat buwete hort to Mattes Smyd.

Dat erue negest jnt suden hort to Steffen Trūnyngge vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt suden hort to half Jeppe Hermensson, de andere helfte hort to Peter vnde Nyssen synen broderen.

Dat erue negest jnt suden

Dat erue negest jnt suden hort to Steffen Laurensen vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt suden hort to Hinrike Koke vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt suden hort to Truwels Jonsson vry vnde quyd. — [Nu Jurgen Gotzigk.]

Dat erue negest jnt suden hort to Anders Mattesson vry vnde quyd. — [Nu Andres Schriuer.]

Dat erue negest jnt suden hort to Mattes Tymmermanne vry vnde quyd. — [Nu Andres Schriuer.]

Dat erue negest jnt suden hort to Jesse Ionsson vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt suden hort to Johan Holsten vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt suden hort to vnser leuen vruwen kerken, vnde Hinrik Jacobesson vorvolgede dat van vnser leuen vruwen wegen myd vnseme stadrechte vor druttich m̄rk lubesch, vnde hadde to gehort Heylwighe Laghe Russen wyue.

Dat erue negest jnt suden hort to Tydeken van Stendel quyt vnde vry.

Dat erue negest jnt suden

Dat erue negest jnt suden hort to Anders Smadder dat buwete vnde de halue grunt, vnde de halue grunt hort to Broder Pagesson. — [Nu tortit Nigels Formann. — Hört nu Marten Šnydtker mydt deme helen varweghe, wo em schotet ysz beth vpe dat water anno xv^o xxvj.]

Dat erue dar negest jnt suden hort to Jesse Degen. — [Dat Nis Jwerson horde. — Nu Nigels Forman mydt der quist.]

Dat erue negest jnt suden hort half to Nysse Jopkesson, de andere helfte hort to Ingen syner dochter vør ere mōderlike erue.

Dat erue negest jnt suden hort Ghermen Etekesson.

Dat erue negest jnt suden hort to Tūke Broderssons kyn-deren vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt suden hort to [Peter Lūtkeesson vnde synen eruen vry vnde quyd.]

Dat erue negest jnt suden hort to dat buwete Nysse Ionsson, de grunt hort der stad, vnde he gift alle iar achteyn schillinge lūb to hure.

Dat erue negest jnt suden hort to sunte Knutes laghe to Flensborgh.

[Dat husz negest inth suden, dat gebwte hefft Nis Peterson geeruet van siner vrowen wegen, dat erthrick hort der stat, dar van viij β erthur alle iar.

Dat erue negest jnt suden hort to [Clawes Kysenbergh] vry vnde quyt.

De wech dar negest jnt suden hort to der stad dale went in den stadtoern vnde vort bylangen der muren went in de norder schipbruggen.

Dat erue dar negest jnt suden hort to Broder Jule vnde syner moder vry vnde quyt. — [Nhu Vith Bolgener.]

Dat erue negest jnt suden hørt en verndel to Syuerde Angenson, dat he myt syneme wyue nam, vnde de dre verndel horen to synen dren stēfsōnen Magnus Krokēs kynderen.

Dat erue negest jnt suden hort to de grunt Peter Schütten, dat buwete hort to Marquard Specke. — [Vnde dit sulue erue horet nu to Seuerin Nyelsen vrig vnde quyt. — Nu Peter Nysszen.]

Dat erue negest jnt suden hort to Relief Bondessons erf-namen.

Dat erue negest jnt suden hort to Broder Jule vnde syner moder.

Dat erue dar negest hort to Tammes Achtorpes kynderen. — [Nu dem burgermeyster Johan Klöker, anno domini 1604.]

De dre boden negest jnt osten horen to Moly Ywersson. — [Nu Johan Klöker anno domini 1604.]

Dat erue negest jnt osten hort half to Muse, de andere helfte hort Broder Jule vnde syner moder. — [Nv hort dat to vrig vnde quid Seuerin Nyelsen. — Nu Peter Nysszen.]

Dat erue negest jnt osten dat is de wedeme to vnser leuen vruwen kerken. — [Nu Marten Andersen vnde syne eruen.]

Dat erue negest jnt osten hort to [Truwels Jensson vrig vnde quyd.]

Dat erue negest jnt osten hort to [Magistro Thome Fincken vnde synen eruen tho der elemosunen in vnser leuen vrouwen kercken ghegeuen.]

Dat erue dar negest jnt osten hort to Tammes Achtorppes kynderen. — [Nhu Gerdt van Osede anno 88.]

Dat erue negest int osten hort to den ver Marianen in vnser leuen vrowen kerken vnde eren nakomelingen vrig vnde quid, vth genomen alle iar viij β husgelt.

Dat erue negest jnt osten hort to des copmans laghe.

Dat erue negest jnt osten hort to Nysse Andersson.

[Dat erue dar negest jnt osten horet to Merten Rysenberch vrig vnde quyd.]

Dat erue negest jnt osten myt der grunt hort to [deme ersamen rade vnde der stad vry vnde quid, vnde hebben dat vord ghelecht to ener schole tor menicheid beste.]

Dat erue dar negest vppe de suder syden hort to der stad to Flensborgh.

Dat erue dar negest jnt westen hort de grunt to vnser stad, dat buwete hort to Fedder Visscher, vnde gift der stad alle iar neghen schillingh lubesch.

Dat erue negest jnt westen hort myt grunt to vnser leuen vrowen altare vry vnde quyd [van aller bezwaringhe, hus geldes, wachte vnde vurwerke, deme vicaries to brukende na vicariese to ewigen tijden, mit deme gange vppe dat water, den de ersame rad gunde vnde gaff deme ersamen her Michele Wolterecken, de dat hus vp buwede vnde synen nakomenden vicarien to ewigen tijden.]

Dat erue dar negest jnt suden hort de grunt to sunte Annen altare jn vnser leuen vruwen kerken.

Dat erue negest jnt suden hort to des copmans laghe to der cappellen jn dat suden jn vnser vruwen kerken.

Dat erue negest jnt suden

Dat erue negest jnt suden hort to sunte Herasmus altare jn dat suden in vnser vruwen kerken.

Dat erue negest jnt suden hort to sunte Nicolaus lage in vnser vruwen kerken.

Dat erue negest jnt suden hort to sunte Jacobes laghe in vnser leuen vruwen kerken.

Dat erue jnt suden hart by vnser leuen vruwen kerkhoue hort to de grunt der stad, dat buwete hort to Peter Scroder, vnde schal alle iar geuen to hure vefteyn schillinge lubesch.

De erde negest int westen by Peter Scroder went in de straten hort der stad to.

Dat erue to osten by der straten by deme erue, dat sunte Jacobes laghe to hort, dat hort to de grunt der stad, dat buwete hort to Peter Røde, vnde gheuen alle iar to hure achteyn schillinge lub.

Dat erue dar negest int suden hort Muse to.

Dat erue negest int suden myt deme akewege to norden hort Muse to, vnde de ver stenboden to osten myt der erde

went to deme gange by den planken horen ok Muse to. — [Nu Peter Saxe.]

Dat erue besuden deme weghe by der porten hort to [Haye Payesson nv koft], vnde de akewech twusschen deme erue vnde der muren hort der stad to. [Desse kop tusschen Nisse Achtorp vnde Hayen is geschotet vppe deme dynghe, vnde de rad hefft id schryuen laten vnde heten. — Vnde horet nu to Tomes Lorken, de de scote krech.]

[*Dat stenhuis jnt westen, dat Curde vppe der Lucht plach to horende, horeth nu dat verdepard vnser leuen vrowen kerken to, vnde dat ander verdendel hort Hans Petersson to vnde synen eruen.*]

[Dat stenhuis jnt westen, dat Curde vppe der Lucht plach to horende, horet to vnser leuen frouwen karcken de helfte jn der oster ende, vnde de ander helfte in der wester ende horet to Vester Peterson vnde sinen rechten eruen quidt vnde frig.]

Dat erue negest der Lucht int westen vnde synt twe boden vnde horen to [Junge Sünneke vryg vnde quyd.]

Dat erue negest jnt westen hort to [Junge Sünneke vrig vnde quyd.]

Da strate besuden Lodewiges huse vnde de erde to osten went in de planken hort to vnser stad.

Dat erue bysuden der straten, dar de bodel vppe wonet, dat hort der stad to.

De dre boden dar negest jnt westen de horen to Banneken Kallysson.

Dat erue negest int westen vppe deme orde hort to [Merten Brün vry vnde quyd wente tor bodellye, vnde horen twe muren tho.]

De strate dar by jnt suden went in de planken hort to der stad.

Dat erue by suden by der straten hort to Luder Lassen.

Dat erue negest jnt suden hort de helfte to Ode Pönsson, de andere helfte tohert Kerstynne Tete Ebbesons dochter.

Dat erue negest jnt suden hort to Haken Kory de grunt, vnde dat buwete hort to Bernd Smede vnde schal Haken geuen alle iar to hure vervndetwyntich schillinge lubesch.

Dat erue negest jnt suden hort to Cally Bönsson vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt suden myt deme akewege by suden

hort to [Peter Hansson] vry vnde quyd. — [Nu Euert Friedagh anno 1604.]

Dat erue negest jnt suden hort to [Jeppe Petersson] vry vnde quyt. — [Nu Lorentz Vbbingh anno 1604.]

Dat erue negest jnt suden vnde synt vif boden vnde en hus in deme houe høren half to Page Jeppesson, de andere helfte hort to Hune Pageesson, vnde ver vake, de deme huse nye to gheset syn, de høren Hune Pageesson allenen to. — [Nu twehe hueser, ein geuel vnd ein dwerhusz, so Johan Klöker burgermeyster anno 1602 heft buwen lathen, gehören em nu beyde.]

Dat erue negest int suden myd der quyst vnde myt deme akeweghe by norden hørt to Page Jeppesson vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt suden hort to deme hilgen geste vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt suden hort to Gherken Vynke myd deme akeweghe vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt suden myt deme akeweghe to suden hort to Hinrik Kórnehaghen vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt suden [hort to Peter Nigelszen radtman vrig vnde quyd.]

Dat erue negest jnt suden horet [tho Jeppe Tamesson vryg' vnde quyd. — Dat hort nv tho Peter Nyelsson.]

Dat erue negest jnt suden horet to Hermen Scroder vry vnde quyt.

Dat erue negest jnt suden hort to Nysse Tymmesson vnde synen twen sones Syuerde vnde Hanse vry vnde quyd. — [Nu tortit Hinrich Bremson anno xv^e xxxvij. — Nu Henrich von Mherfelde anno 1604.]

Dat erue negest jnt suden hort ok to Nysse Tymmesson vnde synen twen sones Syuerde vnde Hanse vry vnde quyt. — [Nu Hinrich von Mherfelde anno domini 604].

Dat erue negest jnt suden myt der quyst by suden hort to Laurens Ebbesson vry vnde quyt. — [Nu Jens Hansen.]

Dat erue negest jnt suden hort to [Hinrich Post] vry vnde quyt.

Dat erue negest jnt suden hort to half vnser leuen vruwen kerken, de andere helfte hort to sunte Nicolaus laghe, vnde Elyn Mannys schal des erues bruken de tyd eres leuendes. — [Hort nu Jurien Peterszen vrig vnd quijdt vnde sinen eruen.]

Dat erue negest jnt suden hort to Hans [Smijdt] vry vnde quyt. — [Nu Laurens Oxen.]

Dat erue negest jnt suden hort to Page Ieppesson vry vnde quyt. — [Nu Baltzer Lorch.]

Dat erue negest jnt suden horen to de dredel Euerd Scroder, dat verndel hort to Jacob Woltersson deme schomaker vry vnde quyt.

Dat erue negest jnt suden hort to [Junghe Sunneke] vry vnde quyt.

Dat erue negest jnt suden hørt to [Junge Sunneke vnde synen eruen vry vnde quyt, mit deme vaerwege besuden beth vppe dat water.]

Dat erue negest jnt suden hort to Tammes Achtorppes kynderen vry vnde quyt.

Dat erue negest jnt suden [hort to Jeppe Vincken vrigh vnde quyd, vnde Scheneueld gaff Zonneke Godessen teyn mrk lub, dat he mochte synen vryen varwech hebben ewichlijken samtlijken nummer to schedenden wedder de ene van deme andern, sunder id schal to beiden husen denen. — Nu gehort dith husz dem burgermeister Karsten Beyer. 1599.]

Dat erue negest jnt suden hort to Scheneuelde myt deme gange by norden vry vnde quyt. — [Horet nu to Johan Hanson. — Nu Pauel Petersen. — Nu Johan Bremer.]

Dat erue negest jnt suden horen to *verdel Nysse Bósson, vnde dat vefte del hort to Guden syner suster* [vry vnde quyd Hinrik Blyssen vnde synen eruen.]

Dat erue negest jnt suden hort to, myt achtevoten to eneme akeweghe by suden, de helfte [Hynrik Blissen vry vnde quyd], de andere helfte hort to [Clawes Hartiges vry vnde quid; vnde de ronnen to norden schølen he allenen holden.]

Dat erue negest jnt suden hort [tho Hans Knutson jnwonne tho Husem,] myt deme farwege jnt suden. — [Nu Hans Grip.]

Dat erue negest jnt suden vnde synt twe dwêrboden vnde de akewech to suden myd deme huse dar by jnt suden hort to [Sonneke Bonszen vnde sinen eruen] vry vnde quyt. — [Anno xv° xxv vorleten Rasmus vnde Hinrich Sonneckson gebroder Tort Jepsen eres vader erue Sonneck Bonson.]

[Jtem de schomakere hebben gesecht vnde loued vnser leuen vrouwen kerken vnde eren kerkzweren van der buwed wegen erer cappellen an nynen schaden komen edder dar aff hebben schole an ronnen edder anderswor an.]

Hir na volghen de erue in sünthe Nicolaus kerspele.

Dat negest der beke belegghen is jnt suden dat erue, [dat horet tho Broder Volquarsson vnde synen eruen vry vnde quyd. — Nu Johannes Meier. — Nu Cornelius Steinhusz anno 1623.]

Dat erue negest jnt suden hort to [Froddy Hayesson] vry vnde quyd.

De strate negest jnt suden hort to der stad. — [Ist vorkofft.]

Dat erue negest jnt suden myd den twen stênboden de horen to [Junghe Ketel vnde synen eruen vryg vnde quyd. — Nu Boie Payszen. — Nu Pawel Payszen.]

Dat erue negest jnt suden hort to [Jens Clawson dictus Lourop vnde synen eruen vry vnde quyt. Dar to de varewech norden des huszes. — Nu hort Clawes Potter vrigh vnde quit. — Nu Thamijs thor Smede. — Nu Jurgen Valentin.]

Dat erue negest jnt suden myd deme akeweghe by suden deme huse hort to [Hinrick Barnow quidt vnde fry. — Nu tortit Thamis thor Smede anno xv^e xxxj.]

Dat erue negest jnt suden hort to Thurde Scroder vry vnde quyt.

Dat erue negest jnt suden myd deme akeweghe by norden deme huse hort to Beneke Brodersson vry vnde quyt. — [Nu Jwer Petersen.]

Dat erue negest jnt suden myd deme akeweghe by suden deme huse hort to [*Leue Jngwersen*] vry vnde quyt. — [Jacob Ketelson.]

Dat erue negest jnt suden [horet tho Vedder Jenszen vrig vnde quidt.]

Dat erue negest jnt suden [horet Hans Porse vry vnde quyt mit deme varwege jntsuden. — Dijt erue hort nu Oluff Becker. — Anno xv^e xxvj vorkoffte Oluff mydt wyllen der renteners dem erszamen Bernt Reyningh de halue varwegh beth in sin hoff, wo nu gebuwet, vnde Bernt schal de helffte stedes buwen vnde vardich holden tho ewighen tiden.]

Dat erue negest jnt suden horet [to Bertram Schomaker vry vnde quyd. — Nu tortijt Hans Luders. — Nu D. Luisz.]

Dat erue negest jnt suden myd deme akeweghe by suden deme huse horet to [Leue Jngertson vnde synen eruen] vry vnde quyd. — [Nu Boie Paisen. — Nu Jacob van der Wetteringe.]

[Dat erue dar negest horet to Leue Jngertson vnde sinen eruen quydt vnde vrig. — Nu Boye von der Wetteringe anno 1604.]

[Desse ganck hort tho beiden huseren, vnde is gemyddelt, dat Tort Jepszen vnde sin eruen schal de ganck bruken, de wyle Fedder Froddesson vnde sin eruen de beiden huser by eyn hefft; dat planckwerck blifft stande, offte Fedder behouede den ganck, so schal Fedder eyn porten maken in dat planckwerck de in sin hoff vpgan schal. . . . vry vnde quid *vnde also Mamme Releues sterfft, schal de hilgheyst hebben vijftich m̄.*]

Dat erue negest jnt suden hort to [Jeppe Torligesson] vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt suden hort to [Olryk Pallesson] vry vnde quyd, vnde [Olryk] holt de ronnen allenen twusschen Iessen Karlsson vnde eme.

Dat erue negest jnt suden hort to [Nisse Fiuyans] vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt suden hort to [Joachym Tylyngk] vry vnde quyd.

[Dat erue negest jnt suden midt deme halue varwege besuden deme husze horet tho Marquardt Holsten vnde sinen rechten eruen vrig vnde quyd.]

Dat erue negest jnt suden hort to [Marquart Holste] vry vnde quyd, vnde de akewech twusschen Jeppe. (Basur). . ession huse vnde [Marquart Holste] huse de hort to eren beyden eruen. — [Nu Christian van Eulenouw.]

Dat erue negest jnt suden hort to [Hinrik Holste. — Dat Bernt vrig vnde quyd schotede vppe dynghe Peter Torsson syn naber. — Jtem de mure twisken Hinrik vnde Marquart Holsten mydt der ronnen twisken beiden vorhusen scholen de beide holden.]

Dat erue negest jnt suden hort to Clawes Beckere myd deme akeweghe by suden deme huse vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt suden [horet to Tydeken Kremere vry vnde quyd. — Nu Hansz Clementsen.]

Dat erue negest jnt suden hort to Ghermen Etekesson vry vnde quyd.

Dat erue negest jnt suden hort to [Vedder Froddesson] vry vnde quyd. — [Nu Fruw Magdalena von Alfelt.]

Dat erue negest jnt suden myt deme akewege by norden *vn myt deme gange by suden* hort to [Peter Rutbeken vry vnde quyd. — Nu Fruw Magdalen van Alfelt.]

Dat erue negest int suden hort to [Hans Myckelsson] vry vnde quyd. — [Nu Bernt Schurman.]

Dat erue negest in suden [nu Bernt Schurman.]

[De dwerbode negest int suden hort to Tijtke Schefote vry vnde quyt.]

Dat erue negest jnt suden hort to [vry vnde quid Silvester Petersson vnde sinen rechten eruen.]

Dat erue negest jnt suden hort to Peter [Nigelson] vry vnde quyd.

De strate negest dar by negest jnt suden de hort to vnser stad. — [Jsz vorkofft.]

Dat erue dar negest jnt suden hort to sunte Knutes gylde vnde... (Rasur)...schal... (Rasur)... In deme... (Rasur)...h... (Rasur)... .

[Dat erue dar negest int suden horet to Erick Lange vrig vnde quyd.]

Na godesbord xiiii^e iar jn deme xxxvi iare des mandages na der xi^m junckfruwen dage vppe deme menen dinge to Flensborgh was de ersame her Iohan Scriuer domhere to Sleswick, dede vnde gunde vor sik vnde syne nakomelinge domheren der prouene vnser leuen vrowen de wurt vnde hustede der suluen prouene belegghen ieghen sunte Nicolai kerken to Flensborgh ouer der straten in dat nordenwart, myt aller tobehoringe, rechticheyt vnde vriheit, bebuwet vnde vnbebuwet, vor vif mark penninge iarliker ewighen erthure vnde renthe, also to Lubeke vnde to Hamborgh genge vnde geue synt, vnde Hans Wÿnman vppe deme suluen dinghe iegenwardich annamede de vorscreñ wórt vnde hustede vor de vorbeñ vif mark iarliker ewighen erthure, vnde louede vnde vorplichtede sik myd hande vnde myd munde, dat he, syne eruen vnde syne nakomelinge, scholen vnde willen de vórscreuen viff mark penninge erthure alle iår vtgeuen

vnde betalen deme suluen hern Johan Scriuere vnde synen na-kømelinghen domheren der prøuene vnser leuen vruwen quyd vnde vry ane alle gebrak vnde beswaringe, bynnen der Stad Sléswik, an mûnte, alse uorscreuen is, vppe twe tyde, alse half bynnen den achtedagen paschen, vnde half bynnen den achtedagen sûnte Michaelis, he vnde synen eruen bebuwen vnde bewonen de wûrt edder nicht. Wan Hans Wynman vnde syne eruen dat buwete, dat sê vppe der vorbenomeden wurt buwende werden, willen vorkøpen, so schal de sulue dómhere vnser leuen vruwen prøuene de negeste wesen vmme also vele, alse id gelden mach, vnde den kóp scholen Hans Wynman vnde syne eruen deme suluen dómheren vnser leuen vruwen prøuene to vorne vorkundigen; wo hir yenich kóp bouen scheghe, de schal macht-løs wesen. In desser uorscreuen wise, na lude desses vøregerørden breues, so hort dat erue negest int suden by sûnte Kanutes erue de grunt, dar dat hus vnde de quyst uppe steyt, vnde de akewech deme dómheren vnser leuen vruwen prøuene to Sleswik, vnde dat buwete alse dat hús vnde de quyst myd deme anderen gebuwete hert to Hans Wynmanne vnde synen eruen. Vnde vmme flytiger bede willen des erwerdigen in gode vaders vnde heren, hern Nicolai Wulfes, bisscuppes to Sleswick, so hebben de ersamen vromen lûde, geheten de Kanutes gilde brødere to Flensborgh, mildichliken gegont vnde êndrachtigen togelaten, dat Hans Wynman syn hus mochte buwen hart an by norden by sunte Kanutes ghilde brødere stenhús; dar vmme schal Hans Wynman vnde syne eruen, edder wol des huses ên besitter is, de ronnen by norden allenen holden to ewigen tyden sunder weddersprake vnde sunder schaden des stênhuses vørebemømet. — [Anno xv^o vnde x hefft de ersame Tomysz Lorck borger tho Flensborch den capittelsz heren bynnen Sleszwygh vornogeth desse bauenscrif viff vnde achtentich marck mydt der rente, na jrkantenysse er geuen hantschrift by deme rade gelecht, oc eren Jochim van Aluelde screuen hefft dan thor tydt archidiaken vnde vorszegelt. — Nu Peter Mulc.]

[Dat erue negest jnt suden Hans Wynmans huse, dar de domheren to Sleszwich hebben jnne vif m^{rk} jarlike rente vn hure, dit erue hort nu to Hermen Wynborch. — Hinrik Scheuote vry vnde quyd. — Nu thor tijt Marten Kordes. — Nu Davidt Marheimb.]

Dat erue negest jnt suden [nu vrigh vnde quidt hort tho Marten Kordes, vnde Botelt Beckers schal eyn vrigh wanynge hebben in de suder bode vnde schal bruken den ganck betto an de mur. — Nu Peter Nicolai.]

Dat erue negest jnt suden [horet to Hans Kannegeter. — Nu Magister Fridericus Dame probst.]

Dat erue negest jnt suden hort to *Banneke Kallysson* vry vnde quyt. — [Broder Petersson. — Nu Hinrich Holste.]

Dat erue negest jnt suden hort to [vrigh vnde quid Jesse Mammesson.]

Dat erue negest jnt suden hort to Nisse Tymesson myt synen twen sonen Syuerde vnde Hanse vry vnde quyd, vnde Nisse schal de ronnen allenen holden twusschen Tydeken Kremer vnde em. — [Dijt husz hort nu Marten Smijt vnde sin eruen anno xv^e xxxij fridages na Antonij; desse varwech horth tho beiden huseren, dat ander hefft nu Peter Banch in besyttinghe sudewert, vnde schal wesen lxxvj foth van der ronsten an thor straten wart beth an de osterste pale nedden, de tun schal vp de norderste syde des pales des sodes bauen vnde nedden; de sothe hort tho beiden huseren.]

Dat erue negest jnt suden hort half to Tydeken Kremer. — [Dijt husz hort nu ganz tho Peter Meydenborch vnde synen eruen vrigh vnde quydt, so he hefft dat van dem ersamen Hans Lenninck tho Rinkeynisse ghekofft anno xv^e xlix.]

Dat erue negest jnt suden vnde synt twe boden vnde horen to Nisse Tymesson vnde synen twen sonen Syuerde vnde Hanse vry vnde quyt.

Dat erue negest jnt suden

Dat erue negest jnt suden hort to [Hinrick Symenson de Scot] vry vnde quyt, [vnde he heft gekoft van Hans Tugson de smit vth sineme haue to ener stalstede, welker dar nu is gebuwet vnde betunet, vnde was xxv vot lank vnde xxxi vot bret, vnde de waterlop scal vrig lopen vnder Hinrikes stal hen.]

Dat erue negest jnt suden hort to Hinrik Schëffvôte vry vnde quyt.]

Dat erue negest jnt suden hort to deme kerkheren to sunte Johanse to Flensborgh. — [Nu Bernt Ruther anno xlvij.]

Dat erue negest jnt suden myt der boden hort to [Hans Berch de Schotte.]

Dat erue negest jnt suden alse [dat orthûs] horet to [Peter Dyrickszen] vry vnde quýt, [sunder jenuigherleye ansproke].

Dat erue negest jnt osten hort to myt der wæsten êrde by deme huse int osten deme kalande to Flensborgh, vnde Hans van Dûlmen vnde Anne syn wif scholen dar ynne wonen ere leuedage vnde geuen deme kalande alle iar veer mark lub.

Dat erue negest jnt osten horen to sunte Nicolaus kerken to Flensborch, vnde de kerkhere to sunte Nicolaus schal dar hebben vt alle iar achte schillinge lûbesch vor Syuerd Krokes dachtnisse, vnde synt twe boden.

Dat erue negest int osten hort to [Jeppe Beckere] vry vnde quyt [vnde synen eruen].

Dat erue negest jnt osten myt deme akeweghe by osten deme huse hort to Hennynghe Koke vry vnde quýt.

[Dat erue negest in dat osten hort to Mas Jensen deme schomaker fry vnde quidt. — Nu Hans Tijlszen.]

Dat erue negest jnt osten hort to [Bernd Cârdes] vry vnde quyt.

Dat erue negest jnt osten hort to Bernd Nykelsson de twe deel, dat druddendêl hort to Peter syneme sone, vnde wan Bernd dat druddendêl wedder losen wil, so schal he Petere gheuen hondert mark lubesch, vnde de akewech by osten deme huse de hort to deme vorbeñ erue. — [Dit vorscreuen gedelgede erue søk jn deme ersten blade negest sunte Johannes kerspele dar achters dar des kerspels erue screñ stân etc.¹ — Nu Thomas Kalliesen.]

Dat erue negest jnt osten myt deme akeweghe by osten deme huse hort to de helfte Jesse Petersson, de andere helfte hort to synes wyues suster vry vnde quyd.

De quyst dar negest jnt osten hort to sunte Herasmus altare in vnser leuen vruwen kerken to Flensborgh, vnde Mette Nysse Berndsons husfruwe schal de quyst bruken de tyd ergs leuendes; wan se afyuich wert, so moghen de negesten eruen de quyst wedder losen vor hondert m̄rk lubesch.

Dat erue negest jnt osten hort to Jesse Petersson vry vnde quyt.

¹ Se nedenfor S. 446.

Dat erue negest jnt osten hort to Holden Swensson vry vnde quyt.

Dat erue negest jnt osten myd deme akewege by westen deme huse hort to [Laurens Henkson] vry vnde quyd; [vnde den suluen haluen varwech schotede he Lutke Lutkesson syneme naber vnde synen eruen vryg vnde quyd anno etc. lxxxiiij.]

Dat erue negest jnt osten [horeth to Lutke Lutkesson vrygh vnde quyd mit de haluen hakewege dar by in dat westen, den he kofte van Laurens Hennickson, wente to der porten by siner schlapkamer, vort hort Lutke de akewech al hel beth to syner stalstede vort an.]

Dat erue negest jnt osten hort to Lasse Brodersson vry vnde quyt.

Dat erue negest jnt osten myt der quyst hort to Truwels Mertensson vry vnde quyt. — [Dat husz westen Clawes Pelsers hort to Nis Luchtinck.]

Dat erue negest der Angelburporten by suden der straten hort to Jeppe Pawellsson dat buwete, vnde de grund hort to vnser stad, vnde gift alle iâr viii schillinge to hure.

Dat erue negest int westen hort to Lasse Kok dat buwete vnde de grund hort to lutike sânte Johannes laghe.

Dat erue negest int westen hort to Kerstyne Lasses vry vnde quyt.

Dat erue negest int westen horet to [Jesse Andersson] vry vnde quyd.

Dat erue negest int wsten hort to Curd Sassen vry vnde quyt.

Dat erue negest int westen hort to [Las Clawesen vnde na syneme vnde siner husefrowen dode is idt sunte Nicolaj quidt vnde fry vppe deme dinghe gheschotet. De halue varwech hefft he vorpandet Jep Schomaker vor twintich marck, anno xlj betalt, wo dat ander bok inholt. — Dijt erue hort nu Hans Diderichson anno xlviij.]

Dat erue negest int westen hert to [Nysse Thavsson] vry vnde quyt. — [Bartolt Scemaker.]

Det erue negest int westen hort to myt deme akeweghe int osten [horeth tho Jeppe Petersson] vry vnde quyt.

[Dat erue jnt westen horet to vry vnde quyd Nisse Alssink

vnde synen eruen, vnde de ronnen tusschen Nissen huse vnde Tile Schomaker scholen se beyde holden.]

Dat erue negest int westen hært to [Peter Jessen, vnde Hans Tilszen de schomaker de schotede idt eme bynnen iij dinkstocke.]

Dat erue negest int westen hært to dat buwete Hans Bården Werppere, vnde de grund hort to deme hilghen gēste, vnde he gift ên pund lubesch to hure.

Dat erue negest int westen hort to [Jon Samson vry vnde quyd. — Nu Karsten Paisen.]

Dat erue negest int westen hort to [vrigh vnde quid Hans Arntson.]

Dat erue negest int westen myt deme akewege by osten hort to *Haken Kory* vry vnde quyt. — [Nisse Rutbeken.]

Dat erue negest int westen hort to [Merten Tukesson vry vnde quyd.]

Dat erue negest jnt westen hort to [Jesse Andersson vry vnde quyd, vnde de gank van der muren wente vppe dat water de schal wesen in de brede vifftehaluen vôt ok vry.]

Dat erue negest int westen hort to [Hans Petersson vrigh vnde quid.]

Dat erue negest int westen myt der quyst hort to [Hans Petersson] vry vnde quyt, [sunder Eline sin moder de schal hebben de tijd eres leuendes dat slaphus achter vnde schal er dat werdich buwed holden.]

Dat erue negest int westen hort to [Willem Wybarch] vry vnde quyt. — [Nu tor tit Namen Janszen vnde sin eruen myt deme haluen olde klostere gank beth in des klostere mure.]

Dat erue negest int westen

Dat erue negest int westen hort to Eryk Smyd vry vnde quyt.

Dat erue negest int westen hort to [Hans Lunt] vry vnde quyt. — [Nu Jochim Tilinck.]

Dat erue negest int westen hort to Ingen Godborghes vnde eren kynderen, de se myd Godborghe hadde.

Dat erue negest int westen hort to myd deme akeweghe by westen [Peter Tammesson, quyd vnde vrigh. — Nu Clawes Frese. — Nu Marcus Schroder anno 1593.]

[Dat erue negest inth westen hort tho Erick Jenszen vrigh vnde quidt bettho in des closters mur. — Nu Carsten Rickquertzen.]

Dat erue negest int westen horth to [vrigh vnde quyd Seueryn Nygelsson.]

Dat erue negest der Rudeporten by der westermuren hort to dat buwete [Hynrik Holsten], de grunt hort der stad to.

Dat erue negest jnt norden hort dat buwete to Dudessche Bernde, de grunt hort der stad to, vnde gyft neghen schillinge to hure.

Dat erue negest jnt norden myt deme stalle by suden hort to dat buwete Nyese Iessen, de grunt hort der stad to, vnde gift to hure xviii β.

Dat erue negest jnt norden myd der wæeste tuft by suden hort to *Lucas Maler vry vnde quyt.* — [Haye Payesson vnde synen eruen vry vnde quyd.]

De wæeste stede twusschen Lucas erue vnde deme Vresen dore hort to vnser stad.

Dat erue negest myd den bōden dar achter hort to [Jens Clawson Lourop] vry vnde quyt.

Dat erue negest jnt norden dat dwerhus myt deme gange int suden by Thammes Bōsson hort to Peter Thammesson vry vnde quyt. — [Nu Hans Didirichson. — Nu Rasmus Peterson anno xlix.]

Dat erue negest jnt norden hort to [deme altare der hilgen dren konynghen in sunte Nicolai kerken, vnde dat waterlop van deme huse vnde sode schal westen vnme Peter Broderssens synes nabers hus lopen wente in den gank by Frodi Hayenseon hus.]

Dat erue negest jnt norden js sūnte Nicolaus wedeme, vnde de waterlop tusschen der wedem vnde den stenboden jnt suden negest horet to beyden huseren.

Dat erue dar negest myt deme vørhuse to osten hort to de veerdēl Eggerd Bōsson, vnde dat vefte del hort to Nyese Achtorpe, de grunt hort der stad to vnde gift der stad to hure xxiiii β lub. — [Dijt stensuz hort tho Andrewes Barthscher mijt der quist vppe de oster sijde.]

Dat erue negest jnt osten myt des cæsters wonynge hort to sunte Nicolaus kerken. — [Dusse veer waningen, de Hans

Kellinghusen jtziger tidt nie gebuwet, hefft he van dem carspel gekofft erfliken, tuge: Andres Vedderson, Aszmus Cristenson.]

De twe sténboden by sūnte Nicolaus kerkhoue horen to sūnte Nicolaus kerken.

Dat erue negest jnt norden myt deme gange hort to [nu Marcus Mandixen.]

Dat erue negest jnt norden myt deme gange by norden horet to sūntē Nicolaus kerken.

Dat erue negest jnt norden hort to [dat horet to Hinrik Stoltten vrigh vnde quyt. — Nu Jacop Jensen anno xlix myt dem haluen varweghe.]

Dat erue negest jnt norden hort to vnser leuen vruwen laghe jn sunte Nicolaus kerken. — [Nu Hans Fosz vnde sin eruen.]

Dat erue negest jnt norden horet to [vrigh vnde quyd Matties Mandekson vnde sinen eruen mit deme varwege by suden deme huse.]

Dat erue negest jnt norden hort to [Hans Doryngk vry vnde quyd.]

Dat erue negest jnt norden hort to Dyderik Feddersson vry vnde quyt. — [Nu Peter Juth. — Nu Jacop Owsen.]

Dat erue negest jnt norden [hored tho Peter Entbeken vrygh vnde quyd.]

Dat erue negest jnt norden hørt to half Peter Stych, de andere helfte hørt to Peter Thammesson.

Dat erue negest jnt norden hort tho Hans Bōsson.

Dat erue negest jnt norden hort to Kerstynē Boes.

Dat erue negest jnt norden hort to

[Dat erue negest jnt norden hort to Lasse Andersson, vnde de gank tusschen Querscherer vnde en horet en beyde, so verne also nv Lassen pesel steyt, vnde syne porten bauen Lassen.]

Dat erue negest jnt norden hort to *Clawes Tralowen* [Hinryk Holsten vrig vnde quyd.]

Dat erue negest jnt norden hort to [Bernd Petersen] myt deme gange by suden, [dat schotede eme Nys Viant vppe deme dinge; vnde horet nu Hinrik Holsten.]

Dat erue negest jnt norden hort to her Boyen de twe del, vnde Bertold Achtorppes kynderen dat drūddendel.

Dat erue negest jnt norden [hort to Seuerin Magnissen vry vnde quyt. — Nu horet dat hus to Jachym Tylyng vrig vnde quyd.]

Dat erue negest jnt norden hort to Hans Brune vry vnde quyt. — [Nu Asmus Pren.]

Dat erue negest jnt norden hort to myt deme gange by norden Clawes van Klepleue. — [Nu Arnth Etelinck.]

Dat erue negest jnt norden hort to Jesse Rikkelsson.

Dat erue negest jnt norden hort to Jordan Becker dat buwete by der straten vnde de halue grunt, de andere halue grunt hort to Anders Pallisson vnde de herberghe in deme houe.

Dat erue negest int norden hort to Suster Peters vnde eren kynderen, de se hadde myt Peter Ionsson.

Dat erue negest int norden hort to Fådeken Smede.

Dat erue negest int norden hort to Namen Smede vry vnde quyt.

Dat erue negest int norden hort to Boye Nyssen.

Dat erue negest jnt norden hort to Eler Ouerscherer vry vnde quyt, vnde de ronnen twüsschen Boye Nyssen vnde Elers huse, de schölen se beyde holden.

Dat erue negest int norden hort to Nisse Smede vry vnde quyt.

Dat erue negest int norden hort to [Jens Kleynsmyth vrygh vnde quyd.]

Das erue negest int norden hort to Jon Lassesson vry vnde quyd. — [Nu tortijt Nigels Ketelsmyt myt de varweghe vrygh vnde quyt anno xv° xxiiij]

Dat erue negest int norden hort to Katherinen Jesses vnde eren kynderen Johanne vnde Greten.

Dat erue negest int norden hort Cally Frederkesson vry vnde quyd.

Dat erue negest int norden hort to Peter Ogsson vry vnde quyd myd deme akeweghe by suden syneme huse.

Dat erue negest int norden hort to [Hans Wulue] vry vnde quyt. — [Nu Nysz Kleinsmit.]

Hir na volghen de erue jn sūte Johannes kersepele.

Dat erue buten der Angelbōporten by deme Mølenströme jn der norden syden hort to *Harre Ionsson* [Peter Anderson anno xv° xxiiij. — Nu tortit Paue Petersen, vnde de rath hefft

em ghegunt de stede beth vppe de strome tho bruken, so he dat nu myt velststen vppe gesettet hefft, vnde benedden schal de wech bliuen, wo nu de sten liggen.]

Dat erue negest int osten myt deme akeweghe by osten hort to Jesse Becker.

Dat erue negest int osten hort to Nisse Ieepsson.

Dat erue negest in osten hort to Hans Knutesson.

Dat erue negest int osten hort to Lasse Nigelsson.

Dat erue negest int osten hort to Jesse Olauesson vnde gift alle iar to hure dre β lub, de helfte sunte Iohannes kerken, vnde de helfte to des kerkheren lifvødinge.

Dat erue negest int osten hort to Nisse Curdesson.

Dat erue negest int osten hort to

Dat erue negest int osten hort to Clawes Bolten.

Dat erue negest int osten hort to Thüre Hansses dat buwete, dat grunt hort to sūnte Iohannes kerken.

Dat erue myt deme akeweghe int osten hort to der wedeme.

Dat erue negest int osten hort to vnser leuen vruwen altare in sunte Iohannes kerken to ener ewighen missen, vnde welk prester dat altar heft, de schal synghen alle vrigdagen auende ene vigilie myt neghen lectien vnde singhen alle sonnauende ene missen van vnser leuen vruwen, vnde de coster schal hebben alle iar achte β lub, dat he de uørscreñ vigilien vnde de missen synghen schal helpen; dyt wart togelaten vnde myldichliken ghestedeghet van deme erwerdighen vadere in gode vnde heren, hern Nicolao, bisscuppe to Slēswyck anno domini m^o cccc^o xxxvii^o.

Dat erue negest int osten hort to Hans Pattynen.

Dat erue negest int osten hort to Thammes Rassehe vry vnde quyt.

Dat erue negest int osten hort to Jesse Røden.

Dat erue negest int osten hort to Peter Trugelsson.

Dat erue negest int osten hort to Peter Rassehe.

Dat erue negest der porten in der suder syden hort to Jeppe Stých.

Dat erue negest int westen myd deme akewege by osten hort to half Symon Bentsson, de andere helfte hort to Nysse Tymmesson.

Dat erue negest in westen hørt to Tåke Petersson.

Dat erue negest int westen mit deme akeweghe by osten hort to Ywer Fadersson.

Dat erue negest in westen myt akeweghe by osten hort to Tymme Weldeghen.

Dat erue negest int westen myd deme akeweghe by westen hort to Jesse Nygelsson.

Dat erue negest int westen hort to Peter Munk vry vnde quyt.

Dat erue negest int westen hort to [Ryggel Dûyesson vry vnde quid, behaluen dat Cayen synes broder dochter der hord dat sostendel des erues tho.]

Dat erue negest int westen myd deme akeweghe by osten hort to Peter Saxsson vry vnde quyt. — [Nu tortit Laurens Scroder edder Tamszen anno xv^c xxx.]

Dat erue negest int westen hort Jesse Petersson vry vnde quyt.

Dat erue negest int westen myt deme akeweghe by osten hort to Bundy Petersson.

Dat erue negest int westen myt deme akeweghe by osten hort to Gødeken, vnde de erde achter Iesse Peterssons houe vnde achter Bundy Peterssons houe de hort Gødeken ok to.

Dat erue negest int westen hort to Anders Tagesson vry vnde quyt.

Dat erue negest int westen hort to Peter Iohansson vry vnde quyt.

Dat erue negest int westen hort to Nysse Ieepsson, vnde de akewech by westen hort Nyssen vnde Hermen Schutten tosamende to.

Dat erue negest int westen hort to [Seuerin Brûn] vry vnde quyt.

Dat erue negest int westen hort to Anders Logesson.

Dat erue negest int westen hort to Jeppe Oleuesson vrygh vnde quyt myt desseme vnderschede, dat Kerstine Peter Callys-søns husfruwe schal hebben ere leuedage dat lûttyke hûs achter in deme houe to erer wonyng vnde eren vryen v̄tgank.

[Vyscher straten.]

Vortmer jn der visscher straten by westen sūnte Johannes kerkhoue achter Hans Knutessons erue dat erste erue int norden hort to Harre Ionsson.

Dat erue negest int norden hort to Olef Hezel.

Dat erue negest int norden hort to Nysse Ieepsson.

Det erue negest int norden hort to Swen Foryngh.

Dat erue negest int norden hort to Tammes Brune.

Dat erue negest int norden hort to Riggel Ionsson.

Dat erue negest int norden hort to Jesse Nigelsson.

Dat erue negest int norden hort to Gregorius Petersson, vnde schal gheuen alle iar grote sūte Johannes laghe viij β lub.

Dat erue negest int norden hort to Nisse Staf vnde schal gheuen alle iar grote sūte Johannes laghe viij β lub.

Dat erue negest int norden hort to Detlef Myckelsson, vnde schal gheuen vnser leuen vruwen laghe jn sunte Nicolaus kerspele alle iar viij β lub.

Dat erue negest int osten ouer de straten hort to Marten Hennekesson vnde Hans Henekesson syneme broder.

Dat erue negest int osten hort to Radelef Tymmermanne.

Dat erue negest int osten hort to Peter Hyas.

Dat erue negest int osten hort to Trügels Hinrikesson.

Dat erue negest int osten hort to Johan Rauen.

Dat erue negest int osten hort to Peter Ionsson.

Dat erue negest int osten hort to Kerstynen Knutes.

Dat erue negest int osten hort to Nisse Mule.

Dat erue negest int osten hort to {Hans Tylesson vry vnde quyd; sunder Nisse Mule hefft ene elen in deme várwege mit em.}

Dat erue negest int osten hort to Thammes Pryt, dar gât vt alle iar ix β lub, de helfte schal hebben sunte Johannes kerke, de anderen helfte schal hebben de kerkere to sunte Johannes.

Dat erue dar negest int osten hort to Jeppe Schonyngh.

Dat erue negest int suden hort to Hans Krake.

Dat erue negest int suden hort to dat buwete Otte Schomakere, de grunt hort der stad, vnde gift alle iar vi β lub to hure.

Dat erue negest int suden hort to dat buwete Johan Dreyger, de grunt hort to Rūde Closter, vnde hêt de Peperborgh.

[Senere Tilføjelser:]

[Vortmer dat erue in sūte Nicolaus kerspele twusschen Jesse Petersson vnde Gherken Beckers erue belegen hort to Bernd Nigelsson half, de andere helfte hort to Peter Berndesson

syneme søne quyt vnde vry myt deme varweghe belegen in dat osten, vnde wes Peter vørbenomet in desseme vørscreñ erue vorbuwet, des schal em Bernd syn vader vorbeñ vnde syne rechten eruen de helfte to danke wedder betalen. — Nu Thomas Kalliesen.]

[Jtem jmme Jare vnser heren verteynhundert Jar dar na jn deme achte vnde vertigesten schotede vor deme menen dinghe Benneke Moltessen Anders Tammysson to Gammelgapp syn hus norden aller negest belegen by Clawes Brun vry vnde quyd. Jussu consulatus. Jn vnser leuen vrowen kerspele.]

[Anno domini mccccj^o ipso die Lucie ghingen vth xxiiij vnser besetener borgere vnde brachten wedder jn de ver dinkstocke, dat de ersamen vrowe Mette Grummes hadde schotet de tofft vry vnde quyd Nisse Rutbeken, dar de boden nu vppe stan norden syneme huse.]

[Anno domini mccccj^o ipso die Lucie bekande Peter Achtorpp vor deme rade, dat he Broder Juele vnde synen eruen vry vnde quid to eneme ewigen erfkope hadde vorkofft dat gud to Kalund, dar nu Boye Jonsson vppe wonet, he vnde syne eruen dar nummer vp to sakende.]

[Anno domini mccccj^o ipso die Lucie ghingen vth xxiiij man vnde brachten wedder bynnen vnse ver dinkstocke, dat de tofft mit der buwet, dat dar vppe stund, ward Nisse Rutbeken mede gheuen mit syner werdynnen Margreten seliger dechnisse, by Rutbeke belegen negest.]

[Anno domini mccccxxxij makede vulmech Lucie Claweses van erer dochter wegene seliger dechnisse Clawes Frenden Radman de grunde vppe vnse mene dyuk vnde to verlatende Peter Rutbeken erer dochter man vor gude erffschichtynghe vnde alle schulde, deme Clawes apenbarlijken vppe vnseme dinge so dede.]

[Anno xv^e ime xvij mandages negest na Lucie was bynnen vnse ver dinckstock Hans Iepson wanafftich to Walsbul, vader broder sòn zelige Margarete Ruthbeken, vnde Botelt wanafftich to Handewit, ock vader broder dochter, de vor de negeste erue kant sin van deme ersame rade to Flensborch tho entfangen dat erue zelige Margarete Ruthbeken, so iar vnde dach vorschonen is; daromme hebben de beiden deme ersamen Peter Rutbecken vorlaten vnde bedancken guder erffschichttinghe.]

Flensborg, 24. Juli 1437.

Skraa for Skomagerne i St. Jakobs Gilde i Flensborg.

Efter Originalen, der er indført i den saakaldte „Stadbok“ fol. 115—123, der bevares i Raadstue-Arkivet i Flensborg. De ved de enkelte Artikler anførte Tal ere tilføjede med en senere Haand.

JN NOMINE patris et filii et spiritus sancti Amen.

Dyt is der schomakere rechticheyt to Flensborgh.

Wy borgermestere vnde radmanne, also wy an dessen natscreuen iaren godes jegenwardich vnde vredesamentliken besittende weren den erliken stól des rades bynnen Flensborgh, hebben samentliken vnde êndrachtighen, myd wolbedachten vryen willen, den fromen beschedenen lûden, deme erliken schomakere ampte, vnser leuen medeborgheren, also de to der êre des allemechtighen godes myd ener ewighen missen vorsammelt sijn in sunte Jacobus laghe des hilghen apostels bynnen Flensborgh, mildichliken gegont vnde waraftighen gegeuen, vmme guder reddelicheyt willen eres gemênen vorbenoem amptes, alsodane amptes rechticheyde, wyllekore vnde vryheyde, also hir clârliken myd benoemen articulen na gescreuen stân.

1. Enen olderman vth deme rade.

To deme ersten hebbe wy deme erliken schomakere ampte gegont, vnde gonnen en iegenwardich enen personen vt vnser rade tohebbende, myd enen olderlûden wesende ouer ereme rechte vnde wyllekore, alle sake, twêdracht vnde schelinge gansliken touorschedende, de se bynnen amptes myd rechte edder in der vrûntscup reddeliken vorscheden mœghen.

2. Enen β lûb to des rades renthe twye ut togeuende.

Vortmer schal eyn islik schomaker in sunte Jacobus laghe vtgegeuen alle iâr vppe sunte Wolburghen dach vnde vppe sunte Michaelis dach to isliker tyd enen schillingh lûbesch to des rades renthe, wente de ersame råd schal hebben to ysliker vorscreuen tyd neghen schillingh engelsch; kônen se ouer myd deme enen schillinge nicht torecken, so schôlen se dat verbeterer, vnde wol dat vorscreuen geld nicht vt gift bynnen den achtedaghen,

wan de olderlûde vmme gân, de schal breken ene tonnen Flensborgher beres.

3. Vppe deme Sudermarkede stân.

Vörtmer mœghen de schômakere alle sonnauende myt ereme werke stân vppe deme Sudermarkede, wan en des ghelûstet.

4. Ere schô nême vnde wurde toslaghen.

Vörtmer schal de voged hebben vppe isliken sûnte Thomas dach vor wyenachten neghen grote; dâr vore schølen de schômakere brukende wesen erer olden rechticheyt, also oft yement en nême ere schô hemeliken edder openbare, vnde de hantdadige dar ouer toslaghen wûrde myt lêsten vnde myt bløcken, dâr schølen se nicht vøre beteren; men de voged vnde de kemerere mœghen wol spreken vppe den suluen hantdadighen vmme ere recht, oft se dat myd guden willen nicht togheuen willen.

5. Vrômde schô.

Vörtmer schal men nenerleye schô veyle brynghen van buten to in de stad to Flensborgh, wûrden dar auer welke schô to kope ingebracht, de schal ere olderman vt deme rade vnde de olderlûde vt deme ampte nemen vnde gheuen de dorch god armen lûden.

6. Steuene pennynghe brynghen.

Vörtmer schal eyn islik broder vnde suster in sunte Jacobus laghe bryngen syne steuene pennynghe in sunte Thomas dage vor wyenachten, êr men de lichte vpstecked; wol des nicht en deyt, de schal dôn ene nye kôste, id en sy denne sake, dat eme de olderlûde vnde de brodere gnade dôn willen.

7. Alle broke half.

Vörtmer offt ienich broder offte suster in ereme laghe edder in ereme ampte brokaftich wûrde, so schal io de helfte van allen brøken komen in de büssen to deme dênste godes vnde sûnte Iacobes, vnde schølen dar mede vorbeteren ere lach, vnde de anderen helfte schølen hebben sûnte Jacobus brodere to bere.

8. Vorspreken olderlûde vnde brødere.

Vörtmer welk broder ofte suster, de dar vnvorschuldes vorsprik de olderlûde edder de ghantzen brødere, de schal dat beteren myt twen tonnen Flensborger beres.

9. Vth syner wonynghe hûren.

Vörtmer schal nên broder in sûnte Iacobus laghe den an-

deren broder v̄t syner wonynghe hūren sunder syne witlicheyt, men he schal ersten to sik nemen twe brødere vte deme sūluen laghe vnde vraghen ene, oft he in deme huse wille blyuen edder nicht; wol des nicht en dede, vnde synen broder hir enbouen vthhūrde sunder vraghent, de schal dat sunte Iacobus laghe beteren myd ener tonnen Flensborgher beres.

10. Echte nēmen erlike vruwen edder juncvruwen.

Vōrtmer welk meyster in sūnte Iacobus lage vnde in deme ampte der schōmakere sik voranderen wil in dat hilge echte, de schal sik klokliken v̄reseen, dat he nēme alsodāne ene bedderue erlike vrowen edder ene juncfruwen, dat se sunder to-saghe des erliken amptes wērdich sy.

11. Echte ouertreden vruwen.

Vōrtmer oft welk vrowe in deme schomakere ampte ere hilge echte ouertrede, edder queme in quād gerūchte, des se sik myd rechte nicht entleddighen konde, vnde ere man se vort an vor syne bedderuen husvruwen in deme ampte vordeghe-dingen wolde, so schōlen beyde man vnde vrouwe des erliken amptes entberen also langhe tyd, went se syk des arghen rūch-tes myt rechte reddeliken entledeget heft.

12. Schomakers sone enes schomakers dochter.

Vōrtmer oft enes schomakers sōne wolde nemen enes scho-makers dochter edder ene schōmakerschen, de deme ampte lijk vnde recht gedān hadde, de schal deme ampte geuen twe tonnen Flensborger beres, vnde schal des amptes vōrt an wesen bru-kende.

Weret auer ēn vrōmpt knecht vnde hadde myd guder handelinge synen eren recht gedān, alsē des amptes rechticheyt vtwiset, vnde wolde nemen enes schomakers dochter edder ene schōmakerschen, de schal syne bewisinge bringen, dat he echte vnde rechte geboren sy van vader vnde van moder, vnde schal deme ampte dōn de haluen kōste vnde bruken des amptes.

13. Schomakers sōne buten amptes nympt.

Vōrtmer oft sik enes schomakers sōne voranderde buten deme ampte, de schal deme ampte dōn de haluen kōste, vnde wesen vulbroder in deme ampte.

14. En vrōmpt knecht schal dēnen ij iār touōrn.

Vōrtmer welk man edder knecht, de van buten tokumpt

in vnse stad, vnde ere nēn ampt beseten heft, de schal twē iār al vmme touōrn dēnen, ēr he dat ampt wert esschende; so schal he denne bewisinge bringen myd breuen vnde myt ingesegelen van der ieghene, dār he v̄t geboren is, dat he echte vnde rechte geboren sy van vader vnde van mōder, vnde syne handelinge rechtferdigen geholden hebbe van iunger iōged, dat he des amptes werdich sy, vnde schal denne dat ampt esschen to dren morgenspraken, vnde wan he denne togelaten is, so schal he bōrghen setten vor de kōste, vnde schal denne syne kōste dōn bynnen vefteyn dāghen; dok schōlen denne de olderlūde myd deme knechte gān vor den rād vnde bidden vmme de borgherschup vnde seggen, dat he na syner bewisingen des erliken schomakere amptes wol werdich sy.

15. Knecht van buten to schōmakers dochter edder wif.

Vōrtmer welk knecht van buten inkomende wert vnde vryet enes scomakers dochter edder ene schōmakerschen, vnde is echte vnde rechte geboren, vnde synen eren recht gedān heft, alse vōrscreuen steyd, de schal doen des amptes rechticheyd alse de haluen kōste, vnde schal dat ampt twye esschen, vnde he en darf touōrn in deme ampte nicht denen.

16. Lerejunge enes schomakers dochter edder wif.

Vōrtmer welk lerejunge, de des amptes werdich is vnde syne haluen kōste gedān heft, wil nemen enes schōmakers dochter edder ene schōmakerschen, deme schal de halue kōste tohūlpe komen, de he touōrn dān heft, vnde schal ok geuen deme ampte twe tonnen Flensborger beres, vnde wesen vulbroder in deme ampte.

17. Lerejunge buten amptes.

Vōrtmer welk lerejunge, de sik buten deme ampte vorandert, deme schal de halue kōste tohūlpe komen, de he touōrn gedān heft, vnde de haluen kōste schal he denne dar na dōn, vnde wesen vulbroder in deme ampte.

18. Nympt ene vruwen buten amptes.

Vortmer welk man, de dar nympt ene vruwen buten amptes edder enes schōmakers dochter, de in deme ampte nicht en is, de schal to der negesten morgensprake, wan syn brudlacht gedān is, v̄tgeuen dre schillinge lūbesch to wyne vnde to wasse;

vorsümet he dat, so schal he van synes wyues weghene deme ampte dōn ene halue koste.

19. Nenen knechte mêden, êr he myt syneme meistere reket.

Vōrtmer welk schōmaker wil mêden enen knecht, de schal ene meden to rechter tyd, vnde nicht vor der tyd, êr he myd syneme meistere gerekent heft; wol sik dar ynne vorsümet, de schal sūnte Jacobus laghe beteren myt twen tonnen Flensborger beres.

20. Twe knechte vnde enen jungen.

Vōrtmer schal nēn sūlues here in deme schōmakere ampte mēr knechte holden also twe knechte vnde enen iunghen by drēn tonnen Flensborger beres brōke, wente de arme behœuet so wol knechte also de ryke.

21. Neen vrōmpt man ere knechte entmeden.

Vōrtmer schal dar nēment van buten to komen in vnse stad, de jenigeme manne in deme schōmakere ampte myd vōrsate syne knechte entmede; deyt dat ienich vrōmpt man, den schal men myt rechte tœuen, vnde he schal dat deme rade beteren myt achteyn schillinge lûbesch, wente etlike vrōmde lûde komen vnde entmeden en ere knechte vor rechter tyd, vnde dōn deme ampte drepliken groten schaden.

22. Lerejunghe halue koste.

Vōrtmer oft ienich man eneme jungen schōwerk lërde, de schal dōn de haluen kōste.

Vōrtmer wan he denne v̄t der lere kumpt vnde wil werden synes sūlues, so schal he dōn de anderen haluen kōste, vnde bringen denne mede nōgafte bewisinge, dat he echte vnde rechte geboren sy, also v̄re gescreuen steyd.

23. Knecht de entlopt.

Vōrtmer welk knecht, de syneme meistere v̄t deme ampte hemeliken entlopt myt synen pennynge edder myt syneme dēnste, de schal in der stad to Flensborgh nicht mēr dēnen, vnde schal dar ok nicht werden synes sūlues in allen tokomenden tyden. Helde den knecht jenich meister in deme ampte myt witlicheyt ofte myd vōrsate, de schal dat beteren myt ener tonnen Flensborgher beres.

24. De meyster deme knechte syn lôn nicht.

Vórtmer welk knecht syneme meystere vt gedênet heft syne rechten tyd, vnde wil van eme gân, vnde de sülue meyster eme syn lôn vnde syne pennynges to der nøghe nicht betalen wolde, so schal de knecht gân vör de olderlûde vnde claghen ouer synen meyster, so schölen de olderlûde deme knechte geuen syne pennynges, vnde so schal de sülue meyster den olderlûden in deme ampte dat geld tweuldich wedder geuen, also des laghes rechticheyt vtvised.

25. Knecht vp vordrêt denet.

Vórtmer welk knecht, de syneme meystere dênet myt homôde, myt vordrete vnde myt wreuele, vnde de meyster eme van nôtwegen vmme syner ouerdât willen orlof geue, so schal de knecht synes lones, dat he went an den dach vordênet heft, beydende wesen wente vppe de rechten tyd, also he syneme meystere denst gesecht vnde ghelouet heft.

26. Xv mark touörn.

Vórtmer welk knecht, de dar is begherende sünthe Jacobus lach, de schal hebben touörn vnvorborghet vefteyn mark lûbesch sunder syne kledere.

27. Viiij schilling to wyne vnde to wasse.

Vórtmer welk knecht, de dår wert synes sülues in deme ampte, de schal geuen vt achte schillinge lûbesch to wyne vnde to wasse sünthe Jacobus laghe to verbeteringe to der ewighen missen.

28. De knechte meden to rechten tyden.

Vórtmer welk meyster in deme ampte, de knechte mêden wil, de schal se meden to rechte tyden, also van sünthe Michaelis dage went to wyenachten, van wyenachten went to passchen, van paschen went to sünthe Michaelis dage, vmme beschedene lôn; wol dat ienigerleyewis anders deyt, de schal dat deme laghe vnde deme ampte beteren myt twen tonnen Flensborger beres.

29. Nicht meden dachlôn, ofte wekenlôn.

Vórtmer oft jenich knecht queme in de stad buten tydes, den mach ên meyster in deme ampte wol meden vmme mógelik beschedene lôn vppe der mer(k)liken houetdagen enen vörbenomet; men nên meyster schal ene mêden by dachlône edder by weken-

lône by deme vørscreuen brøke, also twe tonnen Flensborger beres.

30. Knechte to entlockende.

Vörtmer were jenich meyster in deme ampte, de deme anderen myt vørsate entspânde synen knecht edder to vörvange entlockede, also dat he syneme meister dår vmme to vnwillen dênde, dat he leuer wolde wesen myd deme anderen, de meyster, de den knecht also entlocked, de schal dat beteren myd twen tonnen Flensborgher beres, vnde de knecht schal in der stad nicht mêr dênen.

31. Smêlike quade wört tosprekende.

Vörtmer welk broder jn sünthe Jacobus laghe deme anderen myd homôde, myt vørsâte edder van drunkenscup wegene spreket smelike vnde vntüchtlike quade wört, dar de brødere tosamende drynken, de schal dat beteren myt twen tonnen Flensborger beres.

32. Myt bere beghêten.

Vörtmer were dar iement, de synen broder edder suster myd hómode edder myd vørsate begôte, edder myd bere bespilde, edder ienigerleye ander vordrêt dede, dat men bewisen mach, de schal dat beteren myt ener tonnen Flensborger beres.

33. To vullen drynken.

Vörtmer so schal nên broder edder suster deme andere todrynken vulle können edder halue by ener tonnen Flensborger beres.

34. Nødeghen to drynkende.

Vörtmer so schal nên broder edder suster den anderen nødighen mêr to drynkende, wan eme wol gelüstet, vnde also dat syner nature bequeme is to dregende, by ener tonnen Flensborgher beres.

35. Van ouerulødicheyd spyen in deme huse.

Vörtmer welke brødere vnde süstere, de bouen ere mate also uele drynken, dat se in deme huse, dår de brødere to samende ynne drynken, van ouerulødicheyd wegene wedder geuen, de schølen dat beteren myt twen tonnen Flensborger beres.

36. Jn deme houe spyen.

Vörtmer welk broder edder suster, de dår van ouerulødicheyd wegene wedder gift in deme houe des huses, dar de

brødere ynnen drynken, de schal dat beteren myt ener tonnen Flensborger beres.

37. Jn dat lach wedder sitten gheyd.

Vórtmer weme alsodâne vórscreuene ouerulédicheyt myd vorlatende beschûd in deme huse edder in deme houe, vnde geyt wedder sitten in dat lach by de brødere edder by de sústere, de schal de vórscreuen broke tweuoldich vt gheuen.

38. Nicht kópslágghen edder wedden.

Vórtmer schal nèn man myd deme anderen kópslágghen edder wedden, wór de brodere laghebêr to samende drynken, by ener tonnen Flensborgher beres.

39. Nene lust togheuende.

Vórtmer were dar ienich broder ofte suster, de vnhorsam were vnde wolde nene lust geuen, wan de olderlúde hebben laten vpkloppen, de schal vor de vnlust den olderlúden vnde den broderen beteren ene tonnen Flensborgher beres.

40. Vórsónede sake vornyet.

Vórtmer were ienich broder edder súster in deme laghe, de dar olde twedrachtige vórsónede sake myd arghe wedder vornyede vnde vpreppede, de in vortyden gansliken geseten weren myt rechte edder myd vrúntschoppen, dar de erlike rádman vnde de olderlúde ouer geseten hadden, do de sake endet vnde lendet wárt, de jene schal nicht weten, wat syn bróke wesen schal; men dat schal stán myt vullenkomener macht to deme ersamen radmanne, to den olderlúden vnde to den mēnen broderen, wo se dat willen richten.

41. Ere werk vórkopen na der tyd.

Vórtmer so mōghen de schómakere to Flensborgh ere werk vórkopen na der tyd geliken anderen erliken borgheren, na vulbórd eres oldermans.

42. Vórekóp dede.

Vórtmer were ienichman in deme schomakere ampte, de syneme lachbrodere vórekóp dede vor deme dore edder vppe deme markede, dat ere ampt anrērende is, de schal dat beteren myt ener tonnen Flensborger beres.

43. Nen bork buten dyngen.

Vórtmer were dar jenich man in deme ampte, de dar dingede bork twusschen sūnte Wolburgen vnde sūnte Iacobus daghe

buten der stad Flensborgh, de schal deme laghe beteren ene tonnen Flensborgher beres.

44. Bork bynnen kopen, nicht buten.

Vörtmer so en schal nēn schōmaker bork kōpen, er de waghene myt deme borke komen in dat dōr bynnen de stad; wol dar en bouen deyt, de brekt ene tonnen Flensborgher beres.

45. Zeelsmēr nēn man kōpen besūnderghen.

Vörtmer so en schal nēn man in deme ampte besūnderghen zeelsmēr kōpen, by ener tonnen Flensborgher beres; men de olderlūde schōlen dat kōpen to des gantzen amptes behōff; vnde wan dat zeelsmēr mankt den amptgenoten ghedēlet is, so schal en islik man syn gelt na bōrentale rede v̄tgeuen bynnen den ersten v̄rteyn nachten negest volghende; wol ouer den dach vorsittet, de brikt ene tonnen Flensborger beres, vnde schal syne pennynghe allikewol v̄tgeuen.

46. Neen v̄llesmēr kōpen.

Vörtmer so en schal nēn man in deme ampte bynnen der stad rechte ienigerleye v̄llesmēr kōpen by helen tonnen edder by haluen tonnen, sunder allenen de olderlūde; de mōghen dat kōpen to des amptes behōff; wol dat dar en bouen deyt, de heft gebroken ene tonnen Flensborgher beres.

47. Van pennynghe schuld.

Vörtmer were ienich man in deme ampte, de deme anderen schūldich were, vnde entsete eme weldichliken, vnde wolde eme nicht betalen syne pennynghe in der ersten morghensprake, wan he eme klaghe geuen heft, so mach he des negesten mādaghes na der morghensprake myt sik nemen enen broder in deme kerspele, dar de olderman ynne wonet vnde dār de kleggher ynne wonet, vnde geuen eme klaghe to der anderen tyd, vnde so to der drūdden tyd, vnde vōrt to der v̄rden tyd; vnde heft he denne de pennynghe to der anderen morghensprake nicht betalet, so heft he gebroken ene tonnen Flensborger beres.

48. Brōke, schuld, waspennynghe.

Vörtmer welk man in deme ampte, de sūntē Jacobus brōderscup schuldich is brōkegheld, waspennynghe edder andere schuld, dat deme mēnen ampte vnde sunte Jacobus laghe to godes dēnste anrōrende is, dat mōghen de brōdere vtmānen by des amptes brōke, so vakene also de brōdere tosamente komen.

49. Veer man eneme tolotende.

Vórtmer oft ienich broder den anderen schuldige vmme pennyng schuld bynnen amptes, vnde he eme nicht to enstúnde, edder eme schúldinge toleghede vmme andere sake, dár he nêñ vøre segede, so schal men eme v̄t deme ampte toloten veer man, de myt ereme rechte eme behelpen synes rechtes, so mach he syk der sake sūlf vefte reddeliken wol entleddegen.

50. De êne den anderen to deme rade nicht beclaghen.

Vórtmer schal nêñ broder den anderen vorclaghen vor deme ersamen rade to Flensborgh vmme tweedrachtighe sake, men he schal en ersten schúldighen vor deme oldermanne des rádes, de myt en syt, vnde vor eren olderlúden vnde vor deme ampte, vnde schal reddeliken nemen vnde gheuen, alse en dunked wesen recht ofte vruntscup; wol sik dar ane vorsúmet, de schal deme ampte beteren twe tonnen Flensbørgher beres.

51. Vor den raed scheten.

Vórtmer welk broder in ereme ampte, de sik nicht wil laten nøghen in deme rechte edder in der vruntscup, dat em de êrlike rádman, de myt en syd, vnde ere olderlúde myt vulbórd des amptes reddeliken afsegghen, vnde sik dar enbouen schút vor den rád, vnde wert dár der sūluen sake vnrecht, de schal deme ampte beteren twe tonnen Flensborger beres.

52. De sik led laghsøken.

Vórtmer welk man in deme ampte, de myd vruntscup nicht betalen wil, vnde let sik vorvolghen in deme rechte, also dat he wert laghsocht, de schal des amptes nicht bruken, went also lange dat he de schuld betalet heft, vnde schal dat deme laghe beteren myd dren tonnen Flensborger beres; jd en sy denne sake, dat eme de olderlúde vnde de brødere willen gnade dôn.

53. Deme doden like volghen.

Vórtmer welk broder edder suster deme vørstoruen like synes dōden broders edder syner dōden suster nicht willichliken na en volghet to der kerken vnde to deme graue, de heft gebroken neghen lūbessche to wyne vnde to wasse. Vnde welk broder edder suster deme like nicht en offert enen clen lūbesschen pennyng to der selemissen, de schal lyden den sūluen brøke, vnde men schal de brøke van stunden an v̄t panden.

54. Ên vruwe na eres mannes dode.

Vórtmer welk erlik vrowe in deme schomakere ampte beseten, de na deme willen godes eren leuen man van dodes wegen verloren heft, de schal des amptes brukende wesen na eres mannes dode drê vulle iâr al vmme, vppe dat se sik na willen wedder voranderen mæghe, oft êr dat also bequeme sy.

55. To der groten morghensprake komen.

Vórtmer welk broder, de dat vørsûmede vnde nicht en queme to sûnte Wolburghen dage, to sunte Iacobus daghe vnde to sûnte Michaelis dage to der groten morgensprake, wan de drûdde klaghe gân is, de brikt enen groten to wyne vnde to wasse.

56. Vruwe edder Juncvruwe suster werd.

Vórtmer welk vruwe edder iuncvruwe wert suster in sûnte Iacobus lage, de schal gheuen dre schillinge lûbesch to waspennynghen.

57. En schômaker v̄t der stâd tud.

Vórtmer oft iement v̄t deme ampte der schomâkere tøghe vt der stad to Flensborgh myt wyue vnde myt kynde vnde myd synen gûdere anders wôr to wonende, vnde queme nicht wedder bynnen iare vnde bynnen daghe, vnde queme doch wedder na der tyd, vnde wolde bruken des amptes, so schal he dat ampt vppe dat nye wedder wyngen, alle amptes rechticheyde todônde in alle der wise, also voregescreñ steyt.

58. Ên schômaker van buten queme.

Vórtmer queme ienich schômaker van buten in to Flensborgh in de stad, vnde wolde myt wreuele deme gantzen ampte entegene wesen, welk man v̄t ereme ampte ene dar to sterkede myd gelde vnde eme pennynghe lênde, de schal dat beteren myt twen tonnen Flensborger beres.

59. Den sûluen.

Vórtmer welk man in ereme ampte den sûluen vrânden man sterkede vnde hûlpe myd leddere edder myd anderen gûderen ofte myt resscuppe, dat deme ampte schedeliken enteghen were, de schal dat ok beteren myd twen tonnen Flensbørgher beres.

60. Nément neen ledder gheren.

Vórtmer so en schal nêen man bynnen der stad Flensborgh

ienich ledder gheren, he en sy mede in deme ampte der schōmakere vnde in erer rechticheyt.

61. Ungheue werk maked.

Vörtmer welk schōmaker alsodāne werk maket, dat de olderlūde straffen vnde vngheue holden, de schal deme ampte dat beteren myt ener tonnen Flensbørgher beres, vnde dat arghe werk schal io touörn vorbroken wesen.

62. De vulle kōste ses richte.

Vörtmer welk man sūnte Jacobus laghe dōn schal ene vulle kōste, de schal gheuen ses gude richte ane kēse vnde ane botteren; dar to schal he gheuen ses tonnen Flensborgher beres.

63. De halue koste iij richte.

Vörtmer de halue kōste schal wesen dre gude richte, dar to bottere vnde kese, vnde dre tonnen Flensborger beres.

64. Neen ledder touörn dynghen.

Vörtmer schal nēn man v̄t deme schōmakere ampte ienich ledder touorn vordyngen van den knokenhōweren, wente de arme schal dar so wol kōp ane hebben alse de rike; deyt dat ienich man, de schal deme laghe beteren vor islike hūd twe tonnen Flensborger beres.

65. De olderman schal sweren.

Vörtmer welk man in ereme ampte vnde in deme laghe olderman wesen schal, de schal sweren an den hilghen, dat he deme armen also rechte richten wille alse deme ryken.

66. Den vastelaent holden.

Vörtmer so schōlen de brōdere vnde de sūstere in sūnte Iacobus laghe alle iār ēndrachtigen to samende holden eren vastelaent, id en were sake, dat id v̄rual krankheyt edder ander nōtsake benēme, dat de brōdere vnde de sustere merkliken konden irkennen, dat id nicht myt v̄rsate v̄rmydet wūrde; wol dar enbouen myt partyen andere besūnderghe vastelaundes kumpanye maket vnde holt, de schal deme laghe beteren ene tonnen Flensbørger beres, vnde schal so vele in des laghes kumpenye betalen, alse der erliken brōdere vnde sūstere ēn deyt, de dat rechte lach den vastelaent ouer geholden hebben.

67. Ēns rekenscup des iares.

Vörtmer de v̄rstendere der ewighen missen in sūnte Iacobus laghe de schōlen ēns in deme iare deme erliken lage

rekenscup dōn, dar sik de brødere vnde de sūstere weten na torichtende.

68. Dat ampt tosamende.

Vōrtmer wan de olderlūde vmme des amptes nūtticheyd varlosen to samende komen, vnde dat ampt myd der hast to sik vorboden vp ene enkede stunde in de klocken, welk man myt wreuele vnde myd vōrsate dat vōrsmāt vnde vōrsūmet, de schal dat beteren myt' ener tonnen Flensbōrgher beres sunder gnade; heft he auer bewislik vōreval, so mōghen eme de olderlūde gnade dōn.

69. De mynneste volghed deme meysten.

Vōrtmer bouen alle desse vōrgerōrden stūcken, wes de erliken olderlūde des amptes to des ghemēnen amptes vōrbeteringe gudes vorramen mōghen, deme armen so wol to vōrdele also deme ryken, des schōlen de mynnesten den meysten volghaftich wesen sunder weddersprake; wol sik dār nicht ane nōghen let, de schal deme ampte beteren twe tonnen Flensbōrger beres, vnde schal allikewol vulbōrden in de olderlūde vnde in de meysten mēnheyte des erliken amptes vōrbenōmet.

70. Echte breue.

Vnde men schal bringhen de echte breue vnder eneme hangenden ingesegele der negesten stad edder enes gantzen herdes hangende ingesegel.

Vnde wy bōrghermestere vnde rādmāne to Flensbōrgh vōrebenōmet myt alle vnsen nakōmelinghen, de ok den ērgenanten erliken rādstōl in tokomenden tyden besittende werden, bestedigen vnde confirmeren in craft desser ieghenwardighen scriffte alle desse vōrgerōrden articule, wyllekōre, vryheyde vnde alle erliken olden rechticheyde vnde plechliken wōnheyde den erbenōmeden erliken vromen mannen olderlūden, vōrstenderen, werkmeysteren vnde der gantzen mēnheyte des erliken schōmakere amptes, vnde der gantzen vorsammelinghe des erliken laghes sūnte Iacobus des hilgen apostels, bynnen Flensbōrgh wonaftich, vnvorbreklik tobyuende vnde berouweliken tobrukende in allen tokomenden tyden. Vmme welker vōrscreuenen beghiftinge willen de sūluen erliken schōmakere myt gantzer andacht deme ersamen rade to Flensbōrgh lefliken danken, vnde willen alle tyd myd likwerdighem wedderlone myd gantzen trūwen en

gherne hōrsam vnde vnderdanich wesen, in allen reddeliken saken ereme rechte bystandich to blyuende, wōr en des nōt vnde behoef is. To waraftiger betūchnisse vnde merer beuestynghe desser vorbenōmeden rechticheyde vnde vryheyde des ērgenanten erliken schomakere amptes, so hebbe wy bōrghermestere vnde rādmāne to Flensborgh ērbenōment to ewigher sekericheyd de samentliken laten scriuen in vnser stadbōck to Flensborgh; vnde wy hebben ok deme sūluen vorbenōmeden schōmakere ampte mildichliken gegeuen ere egene sūnderge bōck to hebbende bynnen ereme ampte, dar desse sūluen vorbenōmeden articula, rechticheyde, wyllekōre vnde amptes vryheyde van wōrde to wōrde in eneme lude klārliken ynne gescreuen stān, noch myn edder mēr also vnse stadbōck vtwiset; dar se sik myd ereme gemēnen ampte vnde myt ereme erliken laghe sunte Iacobus mōghen weten na to richtende to ewyghen tyden. Ghegheuen, ghestedighed vnde ghescreuen na der bōrd vnser heren Cristi veerteynhundert iār dar na in deme seuenvndedrūttigesteme iāre in deme hilghen auende sūnte Iacobus des grōteren, des hōchgeloueden werdighen apostels.

Deo laus.

110.

Flensborg, 15. November 1437.

Skraa for Bundtmagernes Laug i Flensborg.

Efter Originalen, der er indført i den saakaldte „Stadbok“, fol. 124—128, i Raadstue-Arkivet i Flensborg.

Der Peltzer Schrae.

IN NOMINE PATRIS et filij et spiritus sancti Amen.

Wij bōrghermestere vnde rādmāne, also wij jn dessen nagescreñ jaren godes vnde an der jeghenwardigen tyd vrede-samentliken besittende weren den ērliken stōl des rādes bynnen Flensborgh, hebben samentliken vnde endrachtigen myt wolbedachten vryen mōde den vromen beschedenen lūden, deme peltzere ampte, vnser leuen medebōrgheren wonafftich bynnen Flensborgh, myldichliken ghegond vnde warafftigen gegheuen

alsodâne amptes rechticheyde, wyllekøre vnde vryheyde, also myd articulen clârliken na gescreuen steyd.

1. Enen personen des rades to hebbende in erer morgkensprake.

To deme ersten hebbe wij bõrghermestere vnde rãdmanne vorbenõmet deme êrbenõmeden peltzere ampte gegond vnde gõnnen en jeghenwardich enen personen vth vnseme rãde mede tohebbende jn erer morgkensprake, myt eren olderlûden wesende ouer ereme rechte vnde wyllekøre, alle twydrachtighe sake vnde schûldynghe gûdliken to vorschedende, de se bynnen amptes, myt rechte edder myt vrûntscupp, reddeliken vorscheden mõghen.

2. Deme rade alle jãr to gheuende iij mark to renthe.

Vortmer vmme myldichliker tolatighe willen des võrbenõmeden amptes rechticheyde, wyllekøre vnde vryheyde, so schal dat êrbenõmede peltzere ampt alle jãr wylichliken gheuen deme êrbenõmeden ersamen rãde tho Flensborgh drê mark lûbesch jslikes jares to twen tyden to betalende, also to paschen vnde to sunte Michaelis dage.

3. De Renthe tobesammelende van den amptgenoten.

Võrtmer schal eyn jslik amptgenote syne pennynghe to des rades renthe vtgheuen bynnen den ersten achtodaghen, also eme toegesecht wert; wol dat vorsûmet, de schal dat deme ampte beteren myt ener tonnen Flensborg beres.

4. Ene juncvruwen oftte vruwen nêmen to der e.

Võrtmer welk man in deme peltzere ampte wil nemen to der ee jn dat hilge echte ene juncvruwen oftte ene vruwen, de zê sik wysliken vøre, dat he neme ene erlike vnberûchtete personen, de des amptes wêrdich sy; we sik dar ane vorsûmet, de schal des amptes nicht werdich wesen.

5. Welk vruwe ere echte ouertred.

Võrtmer oft welk vruwe jn deme ampte ere hilghe echte ouertrede myt ouerspele vnde queme in quãd gherûchte, des se sik myt rechte nicht entleddeghen kunde, vnde ere echte man se vortan vordegedingen wyl vor syne bedderuen husvruwen jn deme ampte, so schølen beyde de man vnde de vruwe des peltzer amptes entberen also langhe tyd, went se sik des arghen rûchtes myd rechte vnde myt reddelicheyte entleddeget hefft.

6. Peltzers sone nympt peltzers dochter edder wyff.

Vortmer oft enes peltzers sone wolde nemen enes peltzers dochter edder enes peltzers wyff, de deme ampte lijk vnde recht ghedân hadde, de schal deme ampte gheuen twe tonnen Flensbøgger beres, vnde schal des amptes bruken. Weret auer ên vrômpt knecht, vnde hadde synen eren recht ghedân, vnde neme enes peltzers dochter edder ene peltzerschen, de schal syne bewisinge brynghen, dat he van vader vnde van moder echte vnde rechte gheboren sy, vnde schal dat ampt twye esschen, vnde schal denne dôn de haluen kôste vnde bruken des amptes.

7. Peltzers sone nympt juncvruwe ofte vruwe buten amptes.

Vortmer oft sik enes peltzers sone voranderde in dat echte myt ener vruwen ofte juncvruwen buten deme ampte, de schal dôn de haluen kôste deme ampte, vnde wesen vulbroder mede in deme ampte.

8. Lerejunghe de in ere ampt kumt.

Vortmer welk lerejunghe kumt in ere ampt, de schal gheuen deme ampte ene tonnen Flensbøgger beres vnde twe markwicht wasses, vnde wan he in dat echte sik wyl voranderen in ere ampt, edder ere ampt esschen wyl, so schal he bewysinge brynghen, dat he echte vnde rechte geboren sy, vnde bewysinge, wôr he lest gedênet hefft, vnde dôn denne amptes rechticheyd.

9. Welker peltzerschen ere man affsteruet.

Vortmer welk erlik vruwe jn deme Peltzere ampte beseten, de na deme willen godes eren leuen man van dodes wegene verloren hefft, de schal des amptes brukende wesen na eres mannes dôde drê jâr al vmme, vppe dat se sik na willen wedder voranderen mōghe, oft er dat also bequeme sy.

10. Welk knape dat ampt wynnen wyl, de schal ên jâr to vōrn denen.

Vortmer welk knape dat peltzer ampt bynnen Flensborgh wynnen wyl, de schal ên gantz vul jâr touōrn jn ereme ampte myt en jn der stad gedênet hebben, dat men syne handelynge mach irvaren.

11. To dren tyden dat ampt to esschende.

Vortmer wol ere ampt wynnen wyl, de schal to dren tyden dat ampt esschen, vnde schal to isliker tyd deme ampte gheuen twe schillinge to bere jn reden pennynge, ock schal he bringhen nøghafftige besegelde bewysinge, dat he van vader vnde van moder echte vnde rechte geboren sy, vnde bewysinge, wór he latest gedenet hefft, dat he des amptes werdich sy. Vórtmer schal he gheuen deme ampte ene kóste alse veer gude rechte vnde twe tonnen Flensbørgber beres. Vortmer schal he gheuen to der sùluen tyd achte schillinge lúb jn des amptes bússen.

12. Wo men de brøderscupp wynnet.

Vortmer wol ere brøderschupp wynnet, he sy meyster, vruwe edder knecht, de ghyfft vt veer schillinge lúbesch.

13. Wo eyn yslik knecht de brøderscupp wynnet.

Vortmer welk knecht myt en jn deme peltzere ampte gedénet hefft een verndél jares, de schal wynnen ere brøderschupp.

14. Nement schal deme anderen synen knecht entmeden.

Vortmer schal nèn man van erem ampte deme anderen synen knecht entmèden, jd en sy sake, dat he reddeliken van syneme meystere gescheden sy myt syneme guden willen, by ener tonnen Flensbørgber beres.

15. Neneme knechte vòrdél louen.

Vortmèr schal nèn man offte vruwe jn ereme ampte jenigheme knechte vòrmede offte jenich vòrdél louen, dat deme mènén ampte to schade komen mach, by ener tonnen Flensbørgber beres.

16. Wó ên knecht syn egene werk arbeyden schal.

Vortmer mach eyn islik knecht, de eneme meystere jn deme ampte dénet, maken van syneme egenen werke alle verndéljares enen pels vnde mèr nicht, by ener tonnen Flensbørgber beres.

17. Neen vrompt man schal en entmeden ere knechte.

Vortmer schal nèn vròmpt man van erem ampte van buten tokomen in de stad, he sy ere broder edder nicht, de en myt vòrsáte ere knechte entmède vor rechter tyd; deyt dat jenichman, den schal men tóuen myt rechte, vnde schal deme rade beteren achteyn schillinge lúb vnde deme ampte ene tonnen Flensborger beres; wente edlike vrómde amptlúde komen vnde

entmeden en ere knechte bytydes vnde dôn deme ampte groten schaden. Vnde were jenich meyster jn ereme ampte, de deme anderen meystere bynnen amptes synen knecht entmedede offte entspânde, eneme vrânden peltzere buten Flensborgh wonaftich to der hand, de schal deme råde vnde deme ampte beteren den sûluen vōrscreñ brâke.

18. Eyn knecht de syneme meystere entgeyt v̄t syneme dēste.

Vōrtmer welk knecht, de syneme meystere v̄t syneme dēste hemeliken entgheyd myt synen pennynge edder myt syneme loueden dēste, de schal bynnen Flensborgh nicht m̄r dēnen, vnde schal dar ock nicht werden synes sūlues jn deme ampte jn allen tokomenden tyden; ok schal dat peltzere ampt eme nene breue geuen jn andere gude stede, dar he synes sūlues werden wolde, vnde dar he sik wolde legeren; helde na der tyd jenich meyster bynnen Flensborgh den knecht myt witticheyd vnde myt vōrsâte, de schal deme ampte beteren ene tonnen Flensborger beres vnde schal den sūluen knecht van stunden an vorwysen v̄t syneme denste.

19. Wan eyn meyster syneme knechte syn lōn nicht gheuen wyl.

Vōrtmer wan eyn knecht syneme meystere jn deme ampte syne rechte tyd v̄t ghedenet hefft, vnde wyl van eme gān, vnde de sūlue meyster deme knechte syn lōn vnde syne pennynge to der nōghe nicht betalen wolde, so schal de knecht gān vor de olderlūde vnde claghen ouer synen meyster; so schōlen de olderlūde deme knechte gheuen syne pennynge, dar he recht to hefft, vnde de sūlue meyster schal den olderlūden in deme ampte de sūluen pennynge tweuldich wedder gheuen.

20. Welk knecht syneme meyster dēnet to vnwyllen.

Vōrtmer welk knecht syneme meystere jn deme ampte dēnet myt homode vnde myt vordrete, also dat eme de meyster van nōtwegene vmme syner ouerdāt willen orloff geuen moste, so schal de knecht synes lōnes, dat he went an den dach vordēnet hefft, beydende wesen wente vppe de rechten tyd, also he syneme meystere dēnst ghelouet hefft, vnde schal ok bynnen der tyd neneme meystere bynnen der stad dēnen; wol ene dār bouen enthold, de schal dat deme ampte beteren myt ener

tonnen Flensbørger beres, vnde schal den suluen knecht van stunden an wysen vt syneme dēnste.

21. Offt eyn meyster deme anderen meistere synen knecht entlockede.

Vortmer were jenich meyster jn deme ampte, de deme anderen meistere synen knecht entlockede myt vōrsate edder to vōrvange entspānde, also dat he syneme meistere dar vmme to vnwillen dēnde, dat he wolde leuer wesen myt deme anderen, de meyster de den knecht also entlocket, de schal deme ampte dat beteren myt ener tonnen Flensbørger beres, vnde de knecht schal bynnen der tyd, dat he deme ersten denst gesecht hefft, neneme anderen meistere bynnen Flensborgh dēnen.

22. Offt men peltzwerk van buten jnbrachte.

Vortmer wūrde jenich peltzwerk van buten to ghebracht to kōpe bynnen Flensborgh, dat schal en de olderman vorbēden nicht to vorkōpende; dede he dat dār enbouen, so schal dat wesen vorvaren gud, vnde men schal dat geuen armen lūden.

23. Wol dar maked vntydich werk bynnen Flensborgh.

Vortmer welk man jn deme ampte, de dar maked ofte gemaket hefft vntydich werk vnde wert dar mede bevunden, de schal beteren deme ampte ene tonnen Flensbørgher beres, vnde schal ok den schaden wedder vōrbōten myd gudēme tydighen werke; wūrde ok jenichman jn ereme ampte myd also-daneme vorbenomeden vntydigeme werke bevunden buten Flensborgh, de schal ok de vorscreuene broke beteren bynnen Flensborgh.

24. Nēn peltzer schal peltzwerk kopen buten Flensborgh.

Vortmer schal nement van ereme ampte jenich maket peltzwerk kōpen buten Flensborgh, dat he bynnen der stad wedder vōrkōpe, by deme suluen vōrscreuē brōke, vnde dat werk schal deme ampte wesen vōrvāren.

25. Nēn meyster den anderen hūren vt syner wonynghe.

Vortmer schal nēn man in ereme ampte den anderen vt-hūren vt syner wonynghe sunder vōrevorwarynghe vnde sunder syne vulbōrd, by ener tonnen Flensborger beres ereme ampte.

26. Eyn islik broder bynnen j β alle jār to waspen-nyngghen, brōdere buten ij β.

Vortmer eyn islik man, de jn des amptes brōderschup is

bynnen Flensborgh, de schal vt gheuen islikes jares vpp alle godes hilgen dach enen schillingh lûbesch to waspennyngen.

27. Vortmer de brødere, de buten Flensborgh wonnaftich syn, de schølen vt gheuen vppe de vørscreuē tyd twe schillinge lûb to waspennyngen, vnde wol des bynnen den achtedagen nicht rede vtgiff, de schal dat beteren myt ener tonnen Flensborger beres, jd en sy sake, dat eme de olderlûde vnde de brødere gnade dōn wyllen.

28. Wol nicht en kumpt, wan dat ampt vorbodet wert.

• Vortmer wan dat ampt to hope vorbodet wert van den olderlûden, wol dar denne nicht en kumpt, de brikt ene markwicht wasses.

29. Wōr men dat brøke gheld laten schal.

Vortmer alle brøke, de bynnen amptes vorbroken werden, de schølen komen half to wasse jn godes ere, de anderen helfte schølen hebben de brødere to bere.

30. Wol de olderlûde ofte de brødere vorsprekt.

Vortmer welk broder ofte suster, de dār vnvorschuldes vorsprikt de olderlûde des amptes edder de brødere vnde de sūstere, dat bewislik were, de schal dat beteren myt ener tonnen Flensborger beres vnde twe markwicht wasses to den lichten.

31. Wol deme anderen sprekt vntüchtlike smelike wōrt.

Vortmer wol deme anderen myd vørsāte jn drunkener wyse edder myt hōmode sprekt vntüchtlike smelike wōrt, dar de brodere to samenden sitten vnde drynken, de schal dat deme ampte beteren myt ener tonnen Flensborger beres.

32. Wol den anderen myt bere beghūt.

Vortmer wol synen broder ofte suster myt hōmode myt bere beghūt, ofte myd vørsate myt bere bespyldet, edder ander vnhøuesscheyt vnd vōdrēt deyt, dat bewislik is, de schal dat beteren deme ampte myt ener tonnen Flensborgher beres.

33. Wol jn deme hūs edder jn deme houe vorlet van bērs wegene.

Vortmer welk broder ofte suster also ouervlōdighen drunke, dar de brodere vnde sūstere to samende eten edder drynken, dat he in deme huse edder in deme houe van beres wegene

vorlête, de schal dat deme ampte beteren myt ener tonnen Flensbørgher beres.

34. Wol denne wedder by de brødere vnde sūstere sytten gheyt.

Vortmer welkeme brodere ofte sūstere alsodane vnhøuescheyt myt ouerulødigher weddergheuynghe beschût jn deme hūs edder in deme houe, vnde geyt van stunden an wedder sytten by de brodere vnde sūstere in ere lach, de schal den vōrscreñ brōke twēuoldich v̄t gheuen.

35. De ene myt deme anderen nicht kōpslagen edder wedden.

Vortmer schal nēn man myt deme anderen bynnen amptes kōpslaghen edder wedden, wōr de brødere laghebēr to samende drynken, by ener haluen tonnen Flensbørgher beres.

36. Wol dar nene lust gyfft den olderlūden.

Vortmer were dar jenich broder ofte suster, de vnhorsam were, vnde wolde nene lust gheuen, wan de olderlūde laten vppkloppen, de schal vōr de vnlust den olderlūden vnde den brōderen beteren ene tonnen Flensbørgher beres.

37. Wol dar vornyet olde sake, de vorsōnet syn.

Vortmer were jenich broder edder sūster jn deme laghe, de dar olde twedrachtige vōrsōnede sake myt arghe wedder vornyedede vnde vpprepede, de jn vōrtyden gantzliken to eneme guden ende gesleten weren myt vruntscup ofte myt rechte, dat bewislik were, de jenne schal nicht weten, wat syn brōke wesen schal, men dat schal stān myt vullenkomener macht to den olderlūden vnde to den mēnen brōderen, wo se dat willen richten.

38. Wol deme anderen nicht betalet syne pennyngehe.

Vōrtmer were jenich man jn deme ampte deme anderen schūldich, vnde entsete eme weldichliken, vnde wolde eme nicht betalen syne pennynge jn der ersten morghe sprake, wan he eme claghe gheuen hefft, so mach he des negesten mandages na der morghe sprake myt sik nemen enen broder jn deme kerspele, dar de olderman ynne wonet vnde dar de clegher ynne wonet, vnde gheuen eme claghe to der anderen tyd, vnde so to der drūdden tyd, vnde vort to der vērden tyd; vnde hefft he denne de pennynge to der anderen morghe sprake nicht betalet, so heft he an dat amt gebroken ene tonnen Flensbørgher beres.

39. Den vorstoruene lyken tovolghende.

Vortmer welk broder edder suster deme vorstoruene lyke synes doden broders edder syner doden suster nicht wylichlyken na en volget to der kerken vnde to deme graue, de heft ghebroken neghen lûbessche to wasse to den lichten.

40. Den lyken to offerende.

Vnde welk broder ofte suster deme lyke nicht en offert enen clenen lûbesschen pennyng to der selemysen, de schal lyden den suluen brøke, vnde men schal de brøke van stunden an vt pänden.

41. Wol nicht kumpt to der groten morgensprake.

Vortmer welk broder, de dat vorsûmede vnde nicht en queme to pynxste, to sunte Michaelis dage vnde to wynachten to der groten morgensprake, wan de drudde claghe gân is, de brekt neghen lûbessche to wasse to den lichten.

42. Wol dar louet vor enes knechtes kòste.

Vortmer welk meyster jn deme ampte, de deme peltzere ampte louet vor enes knechtes jnghank vnde vor syne kòste to donde, de van deme ampte togelaten is to werdende synes sâlues, vnde de knecht denne feylede in syneme vòrtghange vnde nicht vullenqueme, so schal de sulue meyster, de vør em geloued hefft, allikewol deme ampte dòn des knechtes kòste vnde alle amptes rechticheyde ghelyken der wyse, oft de knecht vullengekomen were sunder weddersprake, by ener tonnen Flensbørger beres.

43. Oftt ên vrompt peltzer gesterket wûrde deme ampte to schaden.

Vortmer queme jenich peltzer van buten in to Flensborgh vnde wolde myt wreuele deme gantzen ampte entegene wesen, welk man vt ereme ampte ene dar to sterkede myt pennyngen, myt velwerke, myt resscuppe, edder myt anderen gûderen, dat deme ampte schedeliken entegene were, de schal dat beteren myt ener tonnen Flensbørger beres.

44. De olderman schal sweren.

Vortmer welk man jn ereme ampte olderman wesen schal, de schal sweren in den hilgen, dat he deme armen wille richten also deme ryken, vnde wol olderman wert, de schal deme ampte gheuen ene halue tonnen beres; wyl he auer nèn olderman

wesen, so schal he gheuen ene hele tonnen beres, vnde wesen quyt des jares.

45. Den vastelaent tosamende holden.

Vórtmer so schólen de brødere vnde de súster alle jár én-drachtighen tosamende holden eren vastelaent, jd en were sake, dat id vórrval, krankheyt edder ander nótsake beneme, dat de brødere vnde de sústere merkliken konden irkennen; dat id myt vórsate nicht vormydet wúrde; wol dár enbouen myt anderen partyen besúnderghe vastelauendes kumpenye maket vnde holt, de schal deme ampte beteren ene tonnen Flensbøgger beres, vnde schal alsoeue jn des amptes kumpenye betalen, alse der anderen brødere offte sústere én deyt, de des amptes kumpenye den vastelaent ouer gehalten hebben; des ghelyken schal ok wesen jn deme pynxsten by deme sáluen brøke.

46. Brødere vnde sustere berouweliken sytten, de dár weren vor desser begiffinghe.

Vortmer alle de jennen, de dat peltzere amt vnde ere brøderscupp vor desser beghiffinghe berouweliken besittende weren, vnde ok vnse medebørgere weren vor der tyd, de schólen also vórt an besittende blyuen sunder tosaaghe; jd en sy sake, dat welkeme personen jn deme ampte alsodáne arych gherúchte nakome, dar he offte syn wyff des amptes nicht vmme werdich sy, so schólen beyde, de man vnde dat wyff, des amptes entbereren also lange, dat se sik des arghen ruchttes myt eren vnde myt reddelicheyt hebben entleddeget.

47. Wol deme ampte schúldich is, edder vor enen anderen ghelouet hefft.

Vortmer welk man jn ereme ampte erer brøderscupp vnde deme ampte schúldich is brøkegheld, waspennynghe edder andere pennynghe schuld, edder deme ampte vor andere lúde ghelouet hefft, dat mōghen de olderlúde ftmanen myt den brøderen by des amptes brøke, so vakene alse de brødere tosamende komen; wyl he auer des amptes nōghe nicht maken myt willen, so schal men dat van stunden an vt panden.

48. Wol velwerk jnnympt peltze tomakende.

Vortmer welk peltzer, de velwerk jnnympt van fromen luden peltze to makende vpp ene beschedene tyd, vnde dat nicht en holt, cumpt den olderlúden dar claghe ouer, so schal he

dat deme ampte beteren myt ener haluen tonnen Flensborger beres, vnde schal dat sülue werk allykewol råde maken bynnen den ersten veerteyn nachten negest volgende by ener helen tonnen Flensborger beres deme rade to Flensborgh to gheuende.

Vnde wij borghermestere vnde radmanne to Flensborg vorbenomet myt alle vnser nakemelyngen, de ok den erghenanten êrliken rådstól jn tokomenden tyden besittende werden, bestedighen vnde confirmeren jn craffth desser jegenwardighen scriffte alle desse vórgerörden articule, wyllekóre, rechticheyde vnde vryheyde den êrbeñ beschedene vromen lúden, olderlúden, vórstenderen, werkmeysteren vnde der gantzen ménheyt des peltzere amptes bynnen Flensborgh wonafftich vnvorbreklik tobrukende vnde berouweliken to blyuende jn alle tokomenden tyden. Vmme welker vorscreuene begyfftinge willen de vorbenomē beschedene peltzere myt gantzer andacht deme ersamen råde to Flensborgh leffliken dancken, vnde wyllen alle tyd myt likwerdigheme wedderlône, myt gantzen trúwen, en gherne hórsum vnde vnderdanich wesen, jn allen reddeliken saken ereme rechte bystandich toblyuende, wór en des nót vnde behóff is. To warafftiger túchnisse vnde merer bevestynghe desser vorbeñ amptes rechticheyde vnde vryheyde, so hebbe wij borghermestere vnde radmanne to Flensborgh êrbeñ to ewigher sekericheyt de samentliken laten scriuen jn vnser stadbóck to Flensborgh, vnde hebben ok deme vorbeñ peltzere ampte myldichliken ghegheuen ere egene sūnderghe bóck tohebbende bynnen ereme ampte, dar desse sūluen vórbeñ articula, rechticheyde, wyllekóre vnde amptes vryheyde van wórde to wórde clarliken ynne ghescreuen stān, noch myn edder mēr alse vnser stadbóck vtwyset, dar se sik myt ereme gemēnen ampte moghen weten na torichtende to ewighen tyden. Ghegheuen, ghestedighet vnde gescreuen na der bórd vnser heren Cristi veerteynhundert jār dar na jn deme seuenvndedrúttigesteme jāre des vrygdaghes na sunte Mertens daghe des hilghen bisschuppes.

Flensborg, 2. Marts 1438.

Revers af Biskop Nicolaus i Slesvig, at han for sig og efterfølgende Bisper i Slesvig havde af Hertug Adolf til Slesvig modtaget i Pant noget Gods i Angel, som forhen havde tilhørt Anders Iversen paa hans Hustrues, Claus Krumkoppes Datters Vegne. Pantet skulde indløses efter Aars Opsigelse ved Udbetaling af 1400 Mark Lybsk i Slesvig, Flensborg eller paa andet sikkert og bekvemt Sted i Holsten.

Nyere Afskrift i det slesvigske Ministeriums Arkiv. I Gehejmearkivet findes flere Original-Dokumenter, samme Gods vedkommende, hvorefter jeg har rettet nogle forskrevne Navne.

WY NICOLAUS, van gades gnaden bischoff tho Schleszwigk, bekennen vor vns vnd vnse nakomelinge apenbar vor alszwehm to betugende, dat de hochgeborne furste vnd herre, herr Alff, hertoge tho Schleszwich, greue tho Holsten, Stormarn vnd Schowenborgh, de dorffe vnd gudere, de de duchtige knape Anders Jwerszen van siner huszfrowen wegen, Clawes Krukowes¹ dochter, in Angelen hadde, also de gudere tho Gumelengarden², Gumeln³, Widerott⁴, Vlaszbu, Satorpholm, mit eren tobehorungen, vns van sondergen gonsten to vnser stichtes behoff gunde to vns to pandende, mit sodanem vnderschede, dat de sulue her Aleff vnd sinen eruen de vorbenomede gudere, de, also vorschreuen jsz, vns vorpandet sindtt, to erer egen behoff, van vnser nakömelingen bischopen tho Schleszwigk, na vnsem leuende tho allen tyden, wen se dat ein jahr tho vorne vorkundigen, vnd denne vp de tidt dat geltt vthgeuen mogen, tho sich wedder lösen, vnd entfreyen, vor dusentt vnd 400 m̄ lubisch penninge, also tho Lubegk vnd to Hamborch genge vnd geue sindtt, sonder hole penninge vnd schwarren to betalende, tho einer tidt, tho Schleszwigk, oder tho Flenszborg, edder in einer anderen sekeren stede jn deme lande tho Holsten, dar jdt vnser nakomelingen denne beqweme jsz; vnd wen de sulue hochgeborne furste herr Alff hertoge etc. edder sine eruen de

¹ Læs: *Krumkoppes* — ² Læs: *Gammelbugardt* — ³ Læs: *Gammelbu* —
⁴ Læs: *Winderot*

vorschreuen guder also tho sick wedder losen, were dahr denne wes bey vnser edder vnser nakömelingen tyden ane verbowett vneder we wi plegede weren¹, dat he edder syne eruen by dem vorschreuen gude beholden wolde, des scholen he, sine eruen vnd vnse nakomelinge bliuen by twen deszuluen herrn Alues edder siner eruen gude mahnnen, vnd by twe vnser nakomelingen bischoppes tho Schleszwigk frunde, de se dahr entlicken vmme scheden. Desz tho mehrer tuchnisze vnd witligheitt hebbe wy Nicolaus bischoff to Schleszwigk vorschreuen, vor vns vnd vnser nakomelinge, mit volbordtt vnd gudem freyen willen, vnse yngesegell gehengett laten nedden an deszen breff, de geuen jsz na der gebordtt Christi veerteinhundertt jahr an dem acht vnd druttigsten jahre, tho Flenszborg, des ersten sondages jn der vasten.

112.

24. April 1438.

Eggerd Frille, der efter sin Tilbagekomst fra Flensborg blev beskyldt for der at have drevet forræderiske Underhandlinger, forlanger Vidnesbyrd desangaaende af Hertug Adolf af Slesvig.

Skrøbelig Original eller Original-Koncept, skreven med Eggerd Frilles egen Haand, paa Papir uden Segl og Udskrift i Saml. til den danske Adels Hist. Fasc. 12 i det store kgl. Bibliothek i Kjøbenhavn.

OMNIBUS SALU..... in domino premissis. Jwghe gnade begere ik to ik hir to.....wart ghegrepen, do ik van Vlenseborgh.....vnde hebbe in deme torne leghen be.....dar to.....des kan my hir neman seggen....wet ik des sulw.....nw is my to wetende worden, dat de my grep leght my dat to, dat ik myn here des koninges vnde des rikes arghist scholde woruen hebben, doen ik by jwe gnade was; bidde ik jwe gnade vmme gades willen vnde vmme rechtes willen, dat jwe gnade her schriue in

¹ Maasck skal her læses: *vnde mehr wen wi plichtige weren*

eyname openen breue, wes ik myt jw gnade worff, wonte des wil my bederff doen. Dat wil ik myt jwe gnaden vordenen, wor ik kan vnde magh. Zyt gode beualen almechtich. Screwen des dūnerdaghes na sunte Juriens dage vnder mynnen ingezeghel.
 Eggerd Frille.

113.

Den 4. Maj 1438.

Vidnesbyrd af Hertug Adolf til Slesvig, at Eggerd Frille ved sin sidste Nærværelse i Flensborg ikkun har bedet ham om at tilbagegive ham sit Gods i Hertugdømmet Slesvig, og overhoved vist sig som en ærekjær Mand.

Original paa Papir med Segl i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn.

VAN GODES GNADEN wij Alff, hertoge to Sleszwig, greue to Holstenn, Stormarn vnde Schowemborg, bekennen vnde betugen openbare in dessem breue vor alszweme, dat latest to Flensborg in vnser jegenwardicheit was de vrome knape Eggart Frel dj vnde warff to vns in desser nascreueñ wise, odmodigen biddende, dat wij ene wedder wolden steden to zinen guderen in deme hertochrike to Sleszwig vnsem gebede belegen; dar wij eme vnder mer worden aldus to antworten, alsz twuschen dem jrluchtigesten fursten vnde heren, vnsem leuen heren vnde ohme, dem koninge van Denemarken etc., vnde vns gedege dinget were, zo wolden wij ene vnde enen jewelken to dem zinen, dar he recht ane were, gerne weddersteden, zo verne vns vnde den vnsem dat vnse, dat vns vorentholden wert, to voren wedder werde. Vurder hadde Eggert nene werue to vns, vnde weten ok anders nicht van eme, men dat he en vrom bedderue man is. To betugnisse hebben wij vnse jngesegel drucket laten nedenn vnder desse scriff. Geuen na godes bort xiiij^e jar darna in dem achte vnde drittigesten jare up den sondag na paschen alsz men synghet Jubilate etc.

114.

Den 5. Maj 1438.

Vidnesbyrd af Biskop Nicolaus i Slesvig, at Eggerd Frilles Forhandling med Hertug Adolf, under hans Ophold i Flensborg sidste Faste, angik hans Godser i Sønder-Jylland, og at han ikke vidste, at Frille havde haft noget Hværv hos Hertugen eller hans Raad mod Kongen af Danmark.

Original paa Papir med Levninger af Segl i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn.

VAN GODES GNADEN wij Nicolaus biscop to Sleswijk be-
kennen vnde betugen openbar an desseme breue vor alswemende,
dat latest to Vlensborch des ersten mandages an der vasten
negest vorgan de duchtige knape Eggherd Freldi warff vor deme
hochgeboren fursten vnde heren heren Alue, hertogen to Sles-
wijk, greuen to Holsten etc., vmme zine gudere, de de zulue
Eggherd hebben scholde an Zunder Jutlande, vnde vns nicht
wytlijk ys, dat he yenich ander werff hadde to deme vorscreñ
heren Alue edder to zineme rade jeghen den jrluchtigesten fur-
sten vnde grotmechtighen heren deme koninge van Denemarken
etc. edder anders wemen. Des to merer tughenisse vnde wit-
licheyt hebbe wij vnse jnghesegel drucket laten nedden vnder
desse scrift. Gheuen na godes bort xiiij^e iar dar na an deme
achtendruttigesten jare op den mandach na des zondages also
me singet jubilate.

115.

Begyndt 13. September 1438.

Protokol over Staden Flensborgs Gjæld og Tilgodehavende, fort-
sat til Aaret 1528.

Den originale Protokol bevares i Raadstue-Arkivet i Flens-
borg. Den bestaaer af 48 Papirblade i Folio, hvoraf dog kun
fol. 1—3 og 13—24 ere beskrevne. Den er ofte vanskelig at
læse, da de enkelte Poster ved deres Afgjørelse i Regelen ere over-
stregede, hvilket som Følge heraf er Tilfældet med største Delen
af Bogen. De overstregede Stykker ere betegnede med kursiv
Skrift, senere Tilføjelser med Klammere.

NA DER BORD vnser heren Cristi v̄rteynhundert jár, dar na jn deme achtevnvederüttigesteme iare, jn deme auende des hilghen crūces, also dat wart irheuen, do wart dyt bōck beghund van deme ersamen rade to Flensborgh jn to scriuende de schuld, de men der stad Flensborgh schūldich is; jtem vnde ok wes de stad wedder schūldich is etc.

Eggerd Bósson de b̄rghermester tenetur vij m̄rk myn iiij β; hir hefft he van vte gheuen ij m̄rk to deme brótluse; jtem vij β, de Eggerd vnde Smadder vortērdē van der stad wegen to Sleswick; jtem iiij witte & vor dyt bōck tobyndende vnde vor de coorporture; jtem Hermenn van der Osten ij β vor j bōck pappire to desseme boke; jtem Page Jeppsson ix m̄rk, de eme de rád schūldich was van der stad schote.

Jtem dede de rad to Flensborgh Jesse Petersson mede to Hamborgh wort ij m̄rk vnde iiij β in elenen penningen vnde ij m̄rk in blafferden van deme vorboden gelde van deme schote; jtem nam he mede v m̄rk vnde vj β vorbodens geldes van deme bergelde vth deme b̄rkeller.

Jtem so is schuldich Jesse Peterson vj lūb m̄r myn iiij β.

Desse nascreuen sint schuldich:

Primo ij punt vnse borghermester.

Jtem Banneke Kallison ij tē oldes.

Jtem Banneken j punt vor j tē.

Jtem Henning Kok ij tē oldes.

Jtem Erik Tugison j tē oldes d'.

Jtem Hans Tilson j tē oldes.

Jtem Clawes Kok ij tē oldes.

Jtem Hans Smiter j tē oldes.

Jtem Pawel Wachter j tē oldes.

Jesse Tortson j tē oldes d'.

Jtem vnse borghermester j tē oldes d'.

Jtem Tralowen j punt vor j tē.

Jtem Tralow j Sundesche tē.

Jtem Benedictus deme vogede ix punt van ouer eine jare vor ix tē Wismers beers.

Jtem iiij m̄r vor ij tē Hamborges beers.

Jtem Benedictus viij tē beers vor viij punt, fideiussit Conradus Detleffson.

Item Ploten iij tē.

Item Bleke ij tē [j tē is betalet].

Item Kerstine Wisen iij m̄r.

Item Scheneuelde x m̄r vor j last.

Item Nisse Smadder j tē oldes d̄r.

Item Herman van der Osten j tē [soluit].

Item iij leddeghe tunnen sint vorkofft vor ix β; dat gelt is an der kysten.

Nota, de rad heft dan Clawes Bundeson viij m̄r vppe steen.

Item deme gardian dede de rad xvj m̄r.

Item heft de rad vtedan xviij m̄r vor kalk.

Item Nota, desse sint schuldich der stat:

Primo Banneke Kallison xx m̄r vnde x witte.

Item Hans Smiter xv β.

Item Luder Lassen j m̄r vor ij tē kalkes, Magnus Hayson louet.

Item Hartich Pren poperschen man¹ iij m̄r.

Item Henning Kok ij m̄r vor kalk d̄r.

Item Banneke Kallisson hefft an syne schult, de he mit de rade hadde, van de schote entfangen twyntegestehalue mark twe β vnde twintich mark lub.

Anno dominj m^o cccc^o xliij^o.

Item desse nascre synt schuldich der stad to Flensborgh:

Hans Smyter ter xv β, jtem ter vj m̄r der stad, jtem j m̄r van vnser heren bedeschatte.

Hartich Preen ter iij m̄rk.

Luder Lassen ter j m̄rk vor ij tē kalkes.

Eggerd de borgermester ter iij schippunt vngebrandes kalkes.

Item Banneke Callison ter vj m̄rk myn iij β, jtem ter j m̄r van des radhuses wegene, jtem ter j m̄r van vnser heren beddeschatte.

Item Smadder ter j last kalkes, jtem ter xviij β van eneme suluer lepel.

Item in deme xlv jare etc.

Eggerd de borgermester lende van der stad iij Prüssche delen.

¹ Den nævnte Hartich Pren er i Haandskriftet først kaldet *Hartich Kremer*, hvilket er understreget og erstattet med ovenstaaende *Benævneelse*; jeg formoder, at derved betegnes en Krydderihandler i Analogi med vore Pebersvende.

Jtem Gherd van der Herberghe ter' iij Prussche delen, dar is Tralowe gud vore.

Jtem Hayngh ter iij β vor j τ kalkes.

Jtem Jesse Petersson ter ij β , dar he vore louede vor Clawes Hoppen schatte anno etc. xliij.

Jtem Tuke Wyt ter xx β vppe mydfasten to betalende edder dubbeld geld.

Jtem Inge Torkels ter viij β huspenninge, én grope to pande.

Jtem Erik Tukesson ter xx β to vnser heren bedeschatte.

Jtem Hans Tilsson ter xx β to vnser heren bedeschatte.

Jtem Jes Grymes hus ter viij β to deme radhus.

Jtem Lasse Bundesson hus ter viij β to deme rådhus, jtem ter viij β to huspenninge.

Jtem Hinrik Thammesson hus ter viij β to deme rådhus, jtem ter viij β to huspenninge.

Jtem Jens Dyderkesson ter iij β to deme rådhus.

Jtem Smadder vnde Hans Tilson teñ v mñ vor Córnepagen schatte.

Jtem Jacob in deme kelir ter ix mñk van Clawes Heringes wegene, jtem d' iij mñk, jtem j zwerd vnde Katherineken rok to pande.

Jtem her Jacob ter viij β to deme rådhus, j ketel pand.

Jtem Gherke Vynck ter x β van deme rådhus, en myssinges ketel pand.

Jtem Hinrik Synne ter schatte vnde huspenninge anno etc. xliij.

Jtem Thammes Puke ter iij β huspenninge, de Peter Bragge nicht vt gaff anno etc. xliij.

Jtem Jes Dregher ter ij β van Peter Braggen wegene to vor-schatte.

Jtem Jorden Becker ter j mñ, ij kannen vnde j grope pand.

Jtem Bertold Remensnyder ter iij β , en kanne pand.

Jtem Hagedórne ter ij β , en kanne pand.

Jtem her Luder Lütze ter iij β huspenninge vor dat hus, dar Peter Clawesson ynne wonet, wente dar was nicht to pandende.

Anders Hennekesson ij mñ to deme rådhus.

Do Smadder deme rade rekenscopp dede vppe sunte Peters dach cathedre anno etc. xlv etc. van der kemenerie, do bleff eme

de stad ter xxx m̄r lub. Hir hefft Smadder van entfangen viij m̄rk vnde ij β.

Jtem bleff de stad schuldich Hans Tillsen vppe de vorscre tiid ij m̄r lub van aller rekenscop van syner kemenerye.

Jtem bleff Banneke Kalleson schuldich deme rade jn deme jare vnser heren mccccxlvj^o van deme schote, dar he vore louet hadde vnde suluen vpgheboret hadde, iij mark vnde xij β; dar hebben se wedder vpp entfanghen xxj β vnde vij pennynge van deme ghelde, dat he vth ghelecht hadde to den xiiij marken deme sankmestere vnde iij β deme bodele myn j ʒ.

Jtem jnne jar vnser heren dusend verhundert jn deme vervnde vijftigsten jare do bleff de menicheid Platen deme borgermestere schuldich negentich m̄rk van deme schatte van twen jaren, dat em to betalende vppe sunte Jacobi dach jn deme suluen jare, vnde wanner Plate de betalinghe kreglien hefft, so js Plate deme rade schuldich van aller rekenschop wedder negentich m̄r vnde vij m̄r.

Jtem anno dominij m^o cccc^o xlv do vorpandede de ersame råd to Flensborgh myd willen vnde vulbord der gantzen mēnheyte deme vørstendere to dem hilgen geste Lassen Brodersson der stad gud to Engelsbū vor c m̄rk vnde xx m̄rk.

Van dessen vørscree penningen js wedder vte geuen. Primo: Jtem entfing Hayng liij m̄rk myn xvj witte jn syne schuld van vnser heren schattes wegene.

Jtem Hans Euerdesson x m̄rk jn syn arbeyt to dem radhuse.

Jtem Hans Tillsson xxiiij β vor bool to deme rådhus.

Jtem Peter Møller iij m̄r vnde iiij witte vor syn arbeyt vor pøste vnde vynstere to makende.

Jtem sunte Ghertruden xvij m̄rk jn dat geld, dat de stad van er lende to kalke.

Jtem Jesse Petersson jn syne schuld van deme kelre xx m̄rk.

Jtem xij m̄rk vor dēlen to deme rådhus.

Jtem Clawes Kistenmaker iij m̄rk myn iiij β vor pøste to makende vnde vor ēn schap vppe dat rådhus.

Jtem anno dominij m^o cccc^o xlv^o do vorpandede de råd myd vulbord der borgere deme Gardiane to Flensborgh der stad tufft by suden deme clostere vor lx m̄r lub, dar was em to¹ stad

¹ Læs: de (?)

to vórne aff schuldich xxx densche m̄rk, de lépen vppe xxiiij m̄rk ; jtem K̄rege wij jn de vórscreñ lx m̄ iij^m m̄rstenes vnde iij^c, dar quam vpp in gelde xiiij m̄ vnde iij β ; jtem entfingh Plate de bórgermester jn syne schuld xxiiij m̄rk myn iij ʒ.

Jtem jn deme s̄luen jare vorpandede de rád myt vulbord der bórghere der stad gud belegen to Haresleff s̄unte Kanute vor xx m̄ lub ; de s̄luen xx m̄rk entfingh Plate de bórgermester ok in syne schult.

Jtem jn deme s̄luen jare vorcoffte de rád myd vulbord der bórghere de tufft tegen deme rádhuse ouer Nisse Brune vor lx m̄, dar weren to vórne xl m̄rk ane vorpandet, also entfing de rád xx m̄rk in reden penningen.

Jtem van den vórscreñ xx m̄rken gaff de rad Reymer Séstede x m̄rk vnde ok vj m̄ van deme schote, summa xvj m̄ vor ij^c m̄rk rente.

Jtem der closter vruwen to Sleswick viij m̄rk to erer rente vor c m̄rk.

Jtem anno dominj mccccxlvj^o do vorpandede de rad myt vulbord der borgere Bleken de tufft, dar Peter Rød vppe wánd, vor xxx lub mark ; de xxx mark kregen Hans Tylesson, Smadder vnde Andres Hennekesson, de se to deme nigen radhus tor buwet ghelecht hadden.

Jtem in deme suluen jare verpandede de rad mit vulbord der borgere Hune Payesson de tufft, dar Hans Brandgy vppe wánd, vor xx mark lub ; van deme gelde krech Hans Bolcken iij β myn wan vij mark vor smedelón to deme radhuse. Jtem xj β vor j balken to deme radhuse Muse, vnde dat ouergelt krech vrowe Payessz mit eren kynderen, dat se to achter wesen hadden wol iij jare van deme schote van vnser heren wegen.

Jtem jn deme suluen jare verpandede de rad Platen de tufft, dar Fedder Vischer vppe wánd, vnde de wusten tufft darby vor xv mark vor syne schult, de em de rad schuldich was van deme radhuse.

Anno dominj m^o cccc^o xlv^o etc.

Do was de stad schuldich desse nascreñ schuld. Primo:

Jnt erste Jessen Petersson xvij m̄ myn v witte ʒ, der is he to achter van deme kelre.

Item bleff de stad to achter van deme schote jn deme xliij jare lxiiij m̄r vnde iij β, dar quemen mede in xlv m̄r, de vorteret wörden teghen de Schinckele.

Item Hans Euerdesson steyt na xvj m̄rk vnde xj witte Ɔ van syneme arbeyde to deme rádhuse. [Hir van entfing Hans x m̄r. Item ij m̄r myn ij β van Hans Tilson.]

Item sūte Ghertruden xv m̄rk myn viij witte Ɔ.

Item Claves Bundesson xvj m̄rk vor kalk.

Item deme Gardiane iiij^a m̄rstēnes vnde iiij^c.

Item Haynge lxxv m̄rk vnde vij β vnde iij Ɔ van vnser heren schattes wegen. Hir hefft Hayngh van entfangen liij m̄rk myn xvj witte Ɔ. Item accep^t xiiij β. So enbrekt em noch xxiij m̄r vnde xxv Ɔ.

Item Platen deme bōrgermestere xxxviij m̄r myn vj Ɔ [xix m̄r vnde iij β]. Hir hefft he van entfangen xxiij m̄r myn iij β van deme gardiane.

Item schal de rád to Flensborgh wedder hebben van der stad xvj m̄r, de se samendes vtgeuen deme sangkmester to Sleswich to rente vor ij^c m̄r.

Item Déléff Vormanne vij β to lone.

Item Eggerde proconsuli vij engē vor j holt, dat he vt nam.

Item deme répsleger vij β.

Item Hans Tillsson iij m̄r myn vj β. Item ij m̄rk lub van der kemerye wegen Petri cathedre anno etc. xlv.

Item bleff de stad to achter vij m̄r vnde iij β, do de rád den borgeren rekenscopp dede van deme reden gelde, dat se vpgeboret hadden van deme rádhuse, dat bouen den summen vte geuen vnde vorlouet was.

Item Hanse Brédeló ix β.

Item Platen deme Bōrgermestere xix [iiij] m̄r myn ij witte Ɔ.

Item js de stad Platen deme bōrgermestere schuldich xxxix m̄r myn iiij β [xl mark lub].

Item Muse j m̄rk vor enen balken.

Item is de stad schuldich Hans Bølcken vij m̄r myn iiij β vor ysenwerk to deme rádhuse.

Item is de stad schuldich Hans Dannenberge deme glasewertere x m̄r vor de glasevinstere to deme rádhuse [betalt].

Jtem is de stad schuldich Eggerde deme bürgermestere .xxvij m̄r vnde viij witte penninge.

Jtem bleff de stad schuldich Nis Smaddere vppe sunte Peters dach in deme .xlv jare van der kemenerye .xxij m̄r vnde ij β [x m̄r sint betalet].

Jtem Anders Hennekenson .xxiiij m̄r [hir sint .xiiij m̄r vnde ij β an betalet].

Jtem Hans Tilson x m̄r.

Jtem Hayngh vj m̄r vnde iiij β.

Jtem dem klenesmede xv β.

Jtem is de stad schuldich Eggherde deme borgermestere ix mark [iiij mark].

Jtem is de stad schuldich Jesse Petersson vj mark vnde ij β lub.

Jtem bleff de stad Platen schuldich j pund lub.

Jtem is de stad schuldich Nisse Smaddere ij β myn danne iiij mark lub.

Jtem Andres Hennekesson bleff de stad schuldich v β myn danne iiij m̄r lub [solutē].

Jtem is de stad schuldich Nisse Clensmede xv β lub.

In deme jare vnses heren verteynhundert jar vnde in deme achte vnde vertigesten jare des mandages vor sunte Peters daghe do rekede de ersame rad mit Nisse Smaddere van der kemerie wegghen, vnde de rad bleff Nissen schuldich .xxvij mark lub vnde iiij schillinge.

Jtem in deme vorscren jare vnde daghe do rekede de rad mit Hans Tilesson ok van der kemerie wegen, do bleff de rad Hanse schuldich .xiiij mark vnde v schillinge.

In deme jare vnses heren millesimoquadringsesimoquinquagesimo rekede de ersamen rad mit Nisse Smaddere, do bleff de rad schuldich Nissen van aller rekenschopp .xxv mark vnde x β lub vppe sunte Peters dach, dar is ane betald x mark van Gherken, ij mark van Kersten Goldsmede, vnde .xij β van den panden.

In deme vorschreuen jare vnses heren bleff de ersame rad schuldich Hans Tilesson van aller rekenschop van der kemerie wegen vppe sunte Peters dach xv mark vnde vj β lub.

Jtem jnme jare vnses heren mcccclj^o vppe sunte Peters dach do rekede de rad mit Nisse Smaddere, do bleff de rat Nissen schuldich van aller rekenschop v m̄rk vnde ij β [ij m̄rk viij β].

Item jnme jare vnser heren mcccclij^o uppe sunte Peters dach do rekende de ersame rad mit Hans Tilesson van der kernerie wegene, do bleff Hans schuldich deme rade van aller rekenschop x m̄rk iiij β vnde ij witte.

Item jnme jare vnser heren mcccclij^o do rekende de rad mit Clawes Brun van de kernerie wegene, do bleff de rad schuldich van aller rekenschop Clawes Brun j m̄rk lūb.

Item jnme jare mcccclij^o jn sunte Peters dage bleff de ersame råd schuldich Hans Tilesson van der kernerie wegene eluen m̄rk iiij β vnde ij witte.

Item jn deme vorscre jare bleff de rad schuldich Clawes Brune ix m̄rē myn iiij β vnde ij penninge van der kernerie wegene [xxvj β] [xiij β] [vj β].

Item jn deme jare vnser heren mcccclij^o in sunte Peters daghe rekende de ersame rad mit Detleue Vote van der kernerie wegene, do bleff de rad schuldich Detleue ix m̄rk vnde xvj witte.

Item desset bleff Plate schuldich van aller rekenschop jn deme mcccclij^o in sunte Peters daghe deme rade xiij mark vnde ix β.

Item inme jare mcccclv jn sunte Peters daghe rekende de ersame rad mit Jesse Bleken, do bleff de rad Bleken schuldich van der kernerie wegene viij m̄rk vnde v β [iiij m̄rk].

Item do sulues bleff de ersame rad schuldich Detleffe Vote van der kernerie wegene xv β myn ij penninge.

Item deme suluen bleff de rad schuldich des andern jars xj m̄rē vnde x penninge.

Item de ersame rad bleff schuldich Jesse Petersson van der kernerie wegene jnme lvj jār xxv m̄rk vnde ix β.

Jnme jare dusend verhundert vnde lvij jare do rekende Hennynk Kok mit deme rade to sunte Peter van der kemerye wegene, do bleff Hennynk schuld deme rade xj m̄r myn ij β, dar is ane vorwiset Jesse Petersson viij m̄rē, jtem Anders Smadder ij m̄rē vnde vj β.

Item do sulues rekende Smadder mit deme rade, vnde de rad bleff Smadder schuldich v m̄rē vnde ix β [xxvj β].

Anno dominij mcccclvij ipso die Petri rekende Curd Torsson van der kernerie wegene vnde bleff deme rade iiij m̄rē vnde ij β.

Jn deme vorscre jar bleff de rad Platen schuldich xiij m̄rē iiij β ame jare lvij.

Item bleff de rad Platen schuldich xix m̄r̄c vnde iij β ame jare lix.

Item bleff de rat Gherken schuldich xij β, vnde Gherke schal den keller hebben vppe sunte Michels vor xx m̄r̄c vnde vj t̄c bers Wismers anno etc. lviij.

Item Platen anno etc. lx schuldich vj m̄r̄c vnde vj β, dar is mede jnne berekend vj tunne Wismers bers.

Item ame jar vnses heren mcccclix rekend Curd Jensson van de kemerie wegene mit deme ersamen rade to Flensborgh, do bleff de rad schuldich Curde van aller rekenschop xlij m̄rk vnde xij β. [Bleke soluet x m̄r̄ Curde de anno etc. lx et sic maneb' xxvij m̄r̄ xij β. Item Haje betalde Curde xiiij m̄r̄c myn ij β].

Item do sulues bleff Hans Tilesson deme rade schuldich xix β.

Item rekende Clawes Smyter mit deme ersamen rade van der kemerie wegene, do bleff de rad Clawese schuldich ij m̄r̄c vnde xiiij β anno etc. lx Petri.

Item jnne jare lxxj do bleff de ersame rad schuldich Clawes Brune vj m̄r̄c van der kemerie wegene [ij m̄r̄c vnde vj β.]

Item jnne jare mcccclxxj rekende Plate de borgermestere mit deme ersamen rade van aller vthghiff vnde vpborynghe, do bleff de rad Platen schuldich achtentich m̄r̄c vnde vijff m̄r̄c vnde viij β, jtem x β.

Item ame jare vnses heren mcccclxxij Petri rekende Bleke mit deme ersamen rade, do bleff Bleke de rade schuldich van de kemerie wegene xxx m̄r̄c vnde iij β; dar schal he Clawes Smyter aff vornoghet vij m̄r̄c vnde iij β; jtem Curd Torsson schal he gheuen xix m̄r̄c vnde xiiij β; jtem schal he Clawes Brune betalen iij m̄r̄c vnde iij β.

Item ame jare vnses heren mcccclxxij Petri dede Bleke deme ersamen rade rekenschop van der kemerie wegene, do bleff Bleke deme rade schuldich van aller rekenschop xxij mark vnde ij β.

Item jnt jar vnses heren mcccclxxij vppe sunte Peters dach rekede Hayen van deme vlacktorne mit deme rade, de hadde kostet xlv m̄r̄c vnde j β, vnde ward em wol betald, vnde he bleff deme rade do schuldich xiiij m̄r̄c vnde vij schillinge. [Item xiiij m̄r̄ van der kellerhure entfanghen.]

Item also Bleke rekende van der kemerie wegene jnne jare lxxij vppe sunte Peters dach, do bleff Bleke van deme jar schuldich xxv m̄r̄c vnde ij β.

Item rekende Tord Jensson do sulues van de kernerie wegene xxv m̄rē myn ij penninge, dar hefft Tord Clawes Brun ane vornoget ij m̄rē vnde vj β; soluit aliam summam totam Truwels Jensson.

Item hefft Hayngh vornoghet van syner schuld wegene xxvj m̄rē, de he gaff Clawes Bundesson van nyen dores wegene, vnde iiij β.

Item bleff Clawes Smyter schuldich deme rade van lofftes wegene van deme schate x β vnde viif m̄r, alse de schot-registere wol vthwiset.

Item jnme jar mcccclxv vppe sunte Peters dach do rekende Lasse Nigelsson van der kernerie wegene mit deme ersamen rade, do bleff Lasse Nigelsson schuldich xx m̄rē xj β vnde ij witte.

Item Truwels bleff do sulues schuldich iiij β vnde v wit pennyngh.

Item is de rat schuldich ij m̄rē vnde xviij ᳚ Hayen vnde ok ij m̄rē vnde iiij ᳚, de juncher Gherd vorterede.

Item bleff de rat schuldich Poppen xviij β van der koste wegene mit den santmannen.

Item Tort hefft Truwelse geuen xv m̄rē.

Anno dominij mcccclxvj in festo Petri:

Interste bleff Hayngh de borgermester schuldich tor kernerie xlw m̄rē vnde xviij ᳚.

Item bleff Hayngh do ok schuldich vnde held by sijk xij m̄rē, de men scholde hebben, efft der stad rydent anuelle, to hulpe Haynk de borgermester.

Item xxx m̄rē hefft Hayngh by sijk van des bisschoppes wegene.

Item bleff de rad schuldich Lasse Nigelsson v m̄rē van der kernerie wegene.

Item bleff de rad schuldich Truwels Jensson vj m̄r iiij β.

Item bleff de ersame rad Hayen schuldich anno etc. lxxij Petri xviij m̄rē myn ij witte.

Item anno etc. lxxvij bleff Leue schuldich deme rade van der kernerie v m̄rē vnde iiij β, vnde dar schal Clawes Brun aff hebben xxiiij β; jtem Torde xxviij β van deme summen [j m̄rē].

Item anno etc. lxxvij Petri bleff de rad Haynge deme borgermestere schuldich xv m̄rē myn ij β van der stad teringe wegene.

Item bleff Gherke Schutte schuldich van der keller rente deme rade xvij m̄r vnde iiij β vnde j last Wismersches bers nu in der

vasten vth to geuende; betalt xxv β, dat dede Leue; entfangen ij tunne bers Hayen.

Item Clawes Brün vij m̄r̄ vnde iiij β, Poppe vij m̄r̄ iiij β, jtem Leue vij m̄r̄ iiij β, jtem Hayngh ij m̄r̄ ok...kellergelde... xxv β, jtem Leue xxv.

Item Junge Leue ter de rade xix β van aller rekenschap van der kernerie wegene.

Item is Hayngh deme rade schuldich van Gherken Schutten van der kellerhure, de nu was to pasche anno etc. lxxvij, xv m̄r̄ vnde xj β.

Item van deme suluen iare betalde Gherke Hayen ij tunne Wismersches, vnde bleff do vurder deme rade x tunnen to delende vnder sijk.

Item bleff de ersame rad schuldich Hayngh xij m̄r̄ myn xj witte anno etc. lxxix altero die Petrij.

Item eodem tempore bleff Leue schuldich deme rade van aller rekenschap x m̄r̄ lüb.

Item Lasse bleff schuldich deme rade van der kernerie wegen xxij m̄r̄ viij β vnde x ℥ anno etc. lxxix Petri. Solv xxv β pro potu.

Anno dominij mcccclxx Petri rekende Hayngh de borgermester mit rade, do bleff de rad schuldich Hayen van aller rekenschap xlvj m̄r̄ xij β vnde ij ℥. Betald xv m̄r̄ vnde v penninge.

Item is rat vurder schuldich ij m̄r̄ vnde xvij witte vor wyn vnde Hamborger bers.

Anno dominij mcccclxxij Petri rekende Hayngh de borgermester mit deme rade, do bleff de rad schuldich negenvndeviffich m̄r̄ vnde x β.

Item lij m̄r̄ de he wedder vthgaff den, de dar to gelend hadde tho den twen hunderd m̄r̄, dat dar enbrak in des hilgen gheistes gelde, vnde dat bysproket de rad, wente to rechte werd gheschedet vth wedder to gheuende.

Item anno dominij mcccclxxij Petri rekende Lasse Nigelsson mit deme rade van der kernerie wegene, do bleff de rad Lassen schuldich ix m̄r̄ vj β vnde ix ℥.

Item anno dominij mcccclxxij Petri rekende Anders Smadder mit deme ersamen rade van der kernerie wegene, do bleff Anders schuldich deme rade viij m̄r̄ vnde iiij β vor paschen to betalende; [betald ij m̄r̄ vnde xij β, jtem ij m̄r̄ betald Tuke Kallesson.]

Item Hans Gotkesson do sulues bleff de rade schuldich xxij m̄r̄ vnde ij β [xv̄j m̄r̄ myn j β], betald v m̄r̄ [iij m̄r̄].

Item ame jare mcccclxxiij rekende Clawes Brun mit deme rade van der kernerie wegene vnde ok van den vij m̄r̄, de he entfenk van Berteld Goldsmede, so bleff Clawes van aller rekenschap ij m̄r̄ vnde ix β schuldich, jtem is Clawes schuldich ij m̄r̄.

Item anno dominj mcccclxxv Petri rekende Leue mit deme rade, do bleff Leue schuldich ouer all iij m̄r̄ myn ij β.

Item anno dominj mcccclxxvj Petri rekende de ersamen rad mit Tuken Kalleson, do bleff schuldich de rad Tuken xxiiij m̄r̄ vnde v β van aller rekenschap der kernerie.

Item is Lasse de borgermestere schuldich deme rade xv m̄r̄ vnde j β.

Anno dominj mcccclxxvij bleff schuldich viij m̄r̄ Cissel Gotkes van eres sones wegene.

Item anno etc. lxxvij Petri rekende Tuke van der kernerie wegen, vnde de rad bleff em schuldich xvij m̄r̄ x β, jtem v m̄r̄ iij β vor den wyn.

Item do sulues bleff de rad schuldich x witte.

Item anno etc. lxxviij rekende Tuke mit deme rade, do bleff de rad Tuken schuldich xvj m̄r̄ myn ij schillinge.

Item do sulues bleff Leue schuldich xxv m̄r̄ vnde iij β deme rade, vnde dar is ane betald achtehalue m̄r̄ vor stēn to árstrake, jtem Tuken xij m̄r̄, jtem noch ij, [betalt anno etc. lxxix.]

Item bleff schuldich Leue ouer all xxviij β anno etc. lxxix Petri.

Item Tuke dede rekenschap vor deme ersame rade Petri anno lxxix, do bleff de rad em schuldich lxx m̄r̄ vnde viij β, hijr ane hefft Leue secht to betalende xiij m̄r̄ vnde Hans Kok ok xiij m̄r̄ vnde xij β.

Item bleff de rad schuldich Tuken ouer all xlv m̄r̄ anno etc. lxxx.

Item dede Truwels rekenschap deme rade van der kernerie wegene, do bleff de rad Truwelsse schuldich x m̄r̄, Petri. Betald xxvj β vnde ij witte, jtem betald xij β van Clawes Wagesson.

Item do sulues bleff de rad schuldich Poppen xiiij m̄r̄; betald xxj β vnde ij witte; ij harnssches perde (?).

Summa den de rad schuldich bleff Tuke Kalleson auer al xxix m̄r̄ myn ij β anno etc. lxxxj Petri.

Item Poppen bleff de rad schuldich do suluest xxxiij m̄r vnde viij β; betald x m̄r van Hunen, de gaff he em.

Summa de Tuke schuldich bleff sunte Knute lxxiiij m̄rē myn iij β anno lxxxij, vnde noch ij β des negesten jar, betald ij m̄rē.

Summa den Anders Smadder bleff sunte Knute auer all xvij m̄rē iij β anno etc. lxxxj.

Item bleff Anders schuldich van sunte Kanuti wegen jnme lxxxiij Petri auer all xxv m̄r myn ij β.

Item entfenk Tuke xxviij m̄r vnde ix Ḃ an reden pennyngē van deme palgelde Petri jnme lxxxj jare.

Item js Hune Ebbesson schuldich deme ersame rade van sunte Knutes wegene sostich lub m̄rē to betalende to sunte Michele anno etc. lxxxiiij.

Item Bernd Jesson js schuldich van aller rekenschop deme ersamen rade eluen m̄rē anno etc. lxxv post reminiscere.

Item anno dominij mcccclxxiiij Petri, alse de ersame rad rekende mit Clawes Frendi, bleff de rad em schuldich xx m̄r myn iij β.

Item bleff de rad Tuken Kalleson schuldich xxix m̄r myn iij β anno etc. lxxxiiij vincula Petri van der stad wegene.

Item anno dominij mcccclxxiiij altero post reminiscere bleff Hune schuldich deme ersamen rade viij m̄rē myn j β, betalt iij β Clawes Frendi.

Item Peter Tampsson eodem tempore bleff do sulues schuldich deme rade x m̄r auer all.

Item anno domini mcccclxxv feria secunda bleff Tuke Kalleson schuldich sunte Kanuto eluen m̄rē lub myn iij β.

Item bleff Wijtwater schuldich deme rade, alse (he) rekenscho dede van der kemerie wegen, xxx m̄rk vnde iij β altero die reminiscere. Item altero anno bleff he ok schuldich xxv m̄rk vnde v β; betald xxx β; jtem soluit vij m̄rk vnde ij β.

Item bleff schuldich do sulues Hans Lunt van der kemerie wegen negenteve mark vnde iij β. Altero anno bleff he ok schuldich van der kemerie wegen x m̄rē vnde vj β; betald iij m̄r vnde iij wytte.

Item bleff Merten Resenbergh vij m̄rk van der kemerie wegen schuldich anno etc. lxxxvij reminiscere.

Item anno etc. lxxxvij altero die post reminiscere do bleff

Hans Wijtwater van aller rekenschop xlvij mark vnde j β; betalt xxvj m̄r̄.

Jtem bleff Hans Lund schuldich van aller rekenschop twyntich m̄rk lub anno etc. lxxxvij, vnde anno etc. lxxxvij so bleff he schuldich iij m̄r̄ vnde xv β van aller rekenschopp.

Jtem blijft Anders Smadder de borgermester van suncte Knutes wegen xij m̄r̄ vnde x β van twen jaren anno domini lxxxvij ame mandage na reminiscere.

Jtem so blijft Merten Risenberch schuldich xix m̄r̄ van aller rekenschopp anno lxxxvij.

Jtem noch blijft Merten schuldich van suncte Knutes wegen x m̄r̄ vnde iij witte anno etc. lxxxvij.

Jtem anno dominij mcccclxxxvij ame mandaghe na reminiscere do bleff de rath deme hilligen geyste schuldich l m̄r̄ myn ij m̄r̄, dat schal de rath betalen, wen se konen.

Jtem bleff ok de rat do suluest suncte Knute l m̄r̄, dar is en breff vppe, dat myn here de konigk de schuldich is.

Anno domini lxxxix ame mandaghe na reminiscere.

Jtem Anders Smadder t̄r sunte Knute iij m̄r̄ ij β.

Jtem eodem anno t̄r Merten Risenberch ij m̄r̄ iij witte sunte Knutes.

Jtem eodem anno t̄r Anders de borgermester deme rade x m̄r̄.

Jtem blijft Hans Lunt deme rade schuldich xxvj m̄r̄ myn i β.

Jtem t̄r Merten Risenberch xxij m̄r̄ iij β deme rade.

Jtem blijft de rat schuldich Bernt Peterson van aller rekenschopp xxij m̄r̄ myn iij β.

Anno domini negentich.

Ame mandaghe na reminiscere blijft de rat Merten Riseberch schuldich negentich m̄r̄ myn viij β.

Jtem blijft sunte Knut schuldich Anders Smadder iij m̄r̄ myn j β.

Jtem blijft de rat Hans Witwater schuldich xxvij m̄r̄ j β.

Jtem bleff de rat Bernde schuldich xij m̄r̄ ij β.

Jtem blyft sunte Knut Merten Risenberch schuldich van aller rekenschopp xxvj m̄r̄ ij β.

Jtem blyft de rat schuldich Arnde deme borgermestere schuldich ix m̄r̄.

Jtem blyft sunte Knut schuldich Marten Risenberge xvj m̄rē iij β.

Jtem blyft Anders sunte Knut schuldich xv β myn iij β.

Jtem blyft de rat Hans Witwater schuldich xxx m̄rē ij β anno j vnde negentich.

Anno domini dusent verhunder vifvndenegentich.

Ame suluen jare ame mandage vor Gerdruten dede Nys Paysen rekenschopp, so dat de rath eme bleff schuldich xvij β; hir vpp noch betalet xxiiij β.

Ame suluen jare ame mandage vor Gardruten dede Nys Payszen rekenschopp, vnde de rath bleff eme schuldich xxiiij m̄rē iij β [anno etc. xv^e eyn jare ame mandage negest vor Gerdruten].

Ame suluen jare do dede Marquardt Holste rekenschopp vnde de rath bleff eme schuldich iij m̄rē.

Anno etc. xv^e eyn iare don bleff de rat Merten Risenberch ter aller rekenscup xxxij m̄r.

Anno etc. xv^e ij iare don Peter Rudebeke deme rade reckenscup dede ame mandage vor Petri, vnde van allen synen registeren blyft eme de rat schuldich achteyen m̄rē luß.

Anno etc. wan men wert scriuen na gades bort xv^e iij jar so wert Nis Paison betalt van alle schulde haluen, de eme de stat is schuldich gebleuen, also vorhen gescreuen is, vnde so werden de tofte vrig vnde quid van eme, de he suslange gebruket heft.

Anno etc. xv^e iij jare ame donredage na jnvocavit bleff de stat Vedder Brun ter iij mark i β.

Don suluest bleff de stat ter Hermen Wynbarch xxxiiij mark iij β, dar heft eme de rat van gunt alle jar iij mark to korten jn desseme summen, also van Marquart Holsten xij β, vor Tomes Reyneken toft vnde Hermens egen wisk viij β, Ellin Peters xij β, Katrine Matewes iij β, Stalmestersce ij β.

[Dar na gunde de ersame rat Hermen Wynbarch alle iar van deme kemmenere to boren v m̄rē van deme toftgelde, vnde de summe is jn al xxxx m̄rē, datum xv^e vj jare. Jtem Hermen Winberch entfink van Willem Winbarch x m̄rē van twen jaren. Jtem noch hefft Hans Holste vornoget x m̄r, noch vornoget Hermen Wynbarch v m̄r anno xv^e vnde xj van Peter Rutbeken, noch v m̄r vornoget anno xv^e xij, gaff ick em van dem szegel gelde.]

Anno etc. xv^e v jar ame dinxstedage na Mathie don bleff de rat schuldich Nis Smit van der kemmerye haluen xvij m̄rē myn iij β.

Anno etc. xv^{vj} jare ame dinxstedage na jnvocavit dede rekenscop Ludek Ludeckson deme rade, vnde he bleff schulldich xlj m^re iiij β viij λ .

Vnde Jes Peterson blijft schulldich vj m^re myn ij β .

Anno etc. xv^e viij jare vp Petri don bleff de rad Jens Peterson schulldich viij mark, vj β myn; hir is jnne betalt j g^e van Tomis Loreck.

Ame suluen jare vnde dage vorscr^e don bleff de rad Willem Winbarch schulldich xxxiiij mark myn iiij β ; hir js jnne betalt xij mark vor j last bers.

Jtem Jens Peterson scal geuen vth xvij m^re Vedder Froddesson vp Michaelis erstkamende, vnde Willem Winbarch xiiij mark ok Vedder Froddesson.

Anno etc. xv^e iiij don lende de råd van sunte Jurien hir auer dat water sosteyen mark lub vnde buweden dar mede de nye Angelbw porten.

Anno etc. xv^e viij jare don lende de rad van deme hilligen geiste hundert mark lub vnde betaleden her Jasper Krock dar mede.

Anno xv^e x ame dinxsdage na oculi don rekende Peter Nygelszen mydt deme rade, dath de radt em schulldich blyfft xiiij m^r van twen jaren. [Darumme ysz em ghegunt an de schipbrugk suden de porte eyn husz tho buwen bettho em betalighe schen ysz; dar na gheue he wath lick ysz.]

Anno xv^e x ame dinxdage na oculi don rekende Hans Holste mydt deme rade, dat de radt em schulldich blyfft xiiij m^r van twen jaren.

Jtem Peter Nygelszen beholt by sick x m^r myn iij β , dat deme rade tho kumpt, vnd Hans Holste iiij m^r iiij β vppe de sulue tydt; noch iiij marck szegel gelt beholt Hans by sick.

Anno xv^e xj vridages vor oculi don rekende de erszame Peter Rudtbeke mydt deme rade, dat he deme rade bleff vj m^r iij β van der stadt weghe. [Betalt alz dar buten gemaket wort dar dat harnsk hengt.]

Anno xv^e xv mandages na oculi quitede Peter Rudbeke desse vj m^r vor der stadtbussen vnde pannel vp dat radthusz vnde restat em van desseme iar ij m^r v β ane de xviiij m^r anno xv^e ij bauenscr^e.

Don suluest rekende Vedder Brun mydt deme rade, dat he deme rade schuldich bleff xvij β.

Na der bord Christi xv^c vnde iiij jare ame douredaghe na jnvocauit wart dit nagescreuen beleuet van deme ersamen rade, dat de kemmeners alle iar van desseme nascreñ gelde scolen rekenschop don deme rade.

Jnterste xiiij mark van deme schencke, de de rat misset.

Jtem xij tunne bers vth de vrigheit des kellers.

Jtem islick kemmener x mark van der groten kost.

Jtem faget vnde kemmener van der lutken kost viij m̄r.

Desse vorscrñ beleuinge scal stan bet so lange de rat vth den schulden kamen ys.

Anno xv^c xiiij berekende de borgermeester Nijs Smydt, dat de radt em schuldich bleff xxxv m̄r; dar vor wordt em don suluest mandages negest jnuocauit gegunth, he eyn stucke huses by der suder schipbrugge mach vpsetten vnde bruken vrij, so lange sodan xxxv m̄r betalt sinth; dar na schal he mydt deme rade ouereinkame, wen de betalinghe schen ys, vor dat erthrick ein redelich gelt alle iar dar vor togeuen.

[Anno 1585 ahm mandage den elfften Martij blefft ein ersam raht beuohlen touorricende, dat Catharina Schulten als seligen Nisz Schmedes dochter vormoege ergangener handelunge, twischen dem ersamen rahte ahn einem vnd Hansze Kellinhusen vnnd Catharinen ahm anderen deille ergangen, van duszer boden wegen, einem ersamen rathe genoch gedahn, vnnd nuhn die suluige plattz ferner einem ersamen radhe fry thogehorig, nha vormoege des contracts, so nachmahls midtt Hansze Kellinckhusen vollentogen worden.]

Anno xc^c xii dede Vedder Brun deme rade rekenschop ganz klar ouer al, dinsdages na letare.

Anno xv^c xiiij desz mydwekens na letare dede Ludich Ludichson rekenschop deme ersamen rade, dat de radt em schuldich bleff ij m̄r vj β viij β.

Don suluest dede Richart Paysen rekenschop, vnde de radt blyfft em schuldich iiij m̄r iiij β iiij β, vnde de laten vppe dat porthus bleuen vngerekent.

*Item de scriuer hefft vij m̄r iij β van deme segelgelde by sick.
Anno xv° xiiij mydweken negest jnuocauit dede Richart rekenschup vnde bleff deme rade xxvj β schuldich.*

Don suluest dede Ludich Ludichsen rekenschup vnde bleff xj m̄r schuldich.

Don suluest bleff de schriuer segelgelt schuldich iij m̄r, beholt ick by my.

Anno xv° xv mandages negest oculi dede Vedder Brun rekenschup vnd bliff schuldich iij m̄r vj β.

Don suluest dede Wyllem Winberch rekenschop, dat he der stadt bliff xxj m̄r.

Don suluest bleff de scriuer segelgelt schuldich xvij β x Ɔ.

Anno xv° xvj donrdages negest nha reminiscere dede Wyllem Winberch rekenschup, dat he bliff van aller rekenschup der stadt schuldich iij m̄r myn ij β.

Don suluest dede Vedder Brun rekenschup, dat he bliff der stadt van twen iaren schuldich xj m̄r vj β, hir in schal Vedder Thomis Lorck iij m̄r betalen, vnde xvij Ɔ vor brede.

Don suluest bleff de scriuer van twen jaren schuldich iij m̄r vj β x Ɔ.

Anno xvij mydweken negest na reminiscere dede Bertelt Hanson rekenschup van twen iaren, dat he bliff schuldich xv m̄r.

Don suluest dede Thomis Lorck rekenschup, vnde bliff van twen iaren schuldich xxvuj m̄r, de viij β hadde Peter Nigelson vor laten buwen.

Don suluest dede de scriuer rekenschup, dat he bliff schuldich segelgelt van iij iaren xij m̄r iij β x Ɔ.

Anno xx dede Jochim Holst rekenschup van twen iaren, dat de stat bliff em schuldich xvij m̄r xij β mandages na Laurentij; entfanghen iij m̄r van Jacop Olufson.

Don suluest dede Marquart Hesz rekenschup, dat he bliff der stat schuldich van twen iaren xx m̄r iij β iij Ɔ. Hir is anne botalt x m̄r myn ij β.

Don suluest dede de schriuer rekenschup, dat he bliff schuldich van viff iaren xix m̄r iij β iij Ɔ.

Donrdages na visitacionis Marie dede Thomis Lurck rekenschup, alz he dat rathhusz leth bestyghen(?), dat he bliff schuldich viij m̄r, anno xxj.

Anno xxiiij dede Wilhelm Winbarch dem rade rekenscop van twen jaren, bleff he der stat schuldich x m̄r ix β, vnde schagh des dinxtedages na inuocauit.

Ame suluen dage dede Tomes Olrik rekenscop, vnde de stat bleff ome tr xxiiij β van twen jaren.

Ame suluen jare vnde dage dede Marquart Hesse rekensscop, vnde de stat bleff ome sculdich xij mark, de sint gekortet ju de bauen screuen, dat de stat ome tr is ju al vij m̄ ij β.

Ame suluen dage dede Hans Holste rekensscop van enem jar, bleff ome de stat sculdych vij mark iiij β.

Anno xxviiij fridages nha ascensionis dede Hans Holst rekenschup van deme jare xxiiij, vnde de stat bliff em schuldich viij m̄ iiij β.

Don suluest dede Marquart Hesz rekenschup, dat he bliff der stat schuldich iij m̄ v β van iiij iaren, vnde de vij m̄ ij β syn kortet, de he tachter was anno xxiiij.

Anno vorscr̄ vnde daghe dede Jochim Holst rekenschup van deme jare xxvj vnde xxvij, dat de stat bliff em schuldich xxj m̄ v β x β, dar is mede inbetalt de xvij m̄ xij β van deme iare anno xx.

Anno xxviiij dinsdages nha corporis Cristi dede Thomis Lurek rekenschup, dat he bliff der stat schuldich van twen iaren anno xxiiij vnde xxv vj m̄ iiij β iij β.

Don suluest dede Bertelt Hansen rekenschup van deme jare anno xxiiij vnde xxv, szo dat dhe stat bliff em schuldich van den twen iaren xij m̄ xvij β.

116.

Fynbo Landsting 22. November 1438.

Fynbo Landstings Vidne, at Eggerd Frille paa samme Ting lovligen fralagde sig det Paasagn af Matthies Jensen og Henrik Pors, at han i Flensborg havde talt med Hertug Adolf paa Kongens og Rigets Værste.

Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Af 15 Segl, som have hængt under Brevet, er nu kun Nr. 4, 5, 6, 7 og 9 i Behold.

VY NAFFNE, met guts nadhe biscop¹ Fyne, Jeib Gedh, prior j sancte Knwts closter j Othens, Hans Rynckeby, prior j Dalom, Jeib comender j sancte Johannes closter, Jens Mickelssen, landzdomer j Fynæ, her Fredrik Barsbek, ridder, oc Henrik Barssbek, brøther, Mattes Anderssen aff Grwndropp, Jwrien Vrnæ, ther wepnere ære, Hennik Tykssen, burghermæster j Othens, Hans Eggertssen, Jes Pæterssen, ther radmæn ære j same stædh, Mattes Anderssen, burgermester j Assnes, Olluff Tagssen, foghet j Ossomhæret, oc Knwt Iensson, foghet j Skamhæret, kungøre alle mæn, som nw ære oc komme scullendes, at aar æffter wors herres fõtzelssse tijdh m^o cd^o xxx viij^o then lœuerdaghe som ware sancte Clementz afften nærwerendes wore vpa Fynebolandstthing, sôghe oc hêrdhe, ath vpstodh en wælbêrdigæ man Eggert Crestiernssen ther kalles Frille til Urbierk, sathe oc atspurdæ Jens Mickelssen, lantzdomer j Fyne, oc flere godhe mæn, som tha vpa thing wore, vm thôm witherligt ware, at for^{de} Eggert Frillæ hafte været vpa thridie thing tillforne vpa samme thing oc steffnet Mattes Jenssen oc Henrich Porss, oc framdels bethet lantzdomer steffne thôm thry samffeld thing met thingrither at modhe for^{de} Eggert Frille vpa forneffnde thing, at hænde then lagh aff hanom, for then sagh, som the hathe tillagt hanom, oc offuerscrewet til wore nadhige here koningh, som rigxens radh j Korssøre hanom for ræt fundæ, hworlethes hanom thet aff rætæ rætlighe affwærie burthe; som han ther vpa bewisingen² meth wore nathige here koningens breff, hwilket som Ywen Fooss wtgiffuet hathe vpa alle rixens radhes wegne, som ther j Korssøre samelde wore, lythendes, hwæ hanom ther for rætæ fundæn ware, hwrllethes hanom burdhe thæt rætælige oc skellelige aff at wærie, vm han wille fuldælige wære affwort for thølligh oosawen, tigt oc scriff; hwilket lantzdomer oc flere, som tha vpa thinge wore, fuldkomelige tilstodhe, at the swo laglighæ steffnæt ware bothe aff landzdomer oc swo af thingridhere lofflighe oc skelligæ, som forscrowet stander, thry samffelde thing; oc tilstodh samæ lantzdomere oc flere, som tha vpa thingæ ware, at for^{de} Eggert Frille hathe openbarlige bothet pa for^{de} thing for^{ne} Mattes Jenssen oc Henrik Porss felighet, dawæ æller foroordh

¹ Tilføj: j -- ² bewiste (?)

met godhe mæn thet at forwisse, vpa thet at the wille komme at hände then ræt, som hanom fundet wore. Oc spurda lantzdomer tha openbarlige ther vpa thinge, vm for^{de} Mattes Ienssen oc Henrik Pors ther ware æller noger fuldmægtich vpa theres wegnæ met breff æller budh at sware til then for^{ne} steffninge fornæfnde Eggert Frillæs ræt at hände; ther swarthe ængen til. Ther æfter gensten gik for^{de} Eggert Frille til mijt vpa for^{de} thing, oc bleff standen, oc sathe swo: Mattes Jenssen oc Henrich Pors hafue sagt mek ower oc screffuet mek offer til myn nathige here koningh, at nw j fastæ, tho iek war j Flensborg at tale widh hertogh Alff oc hans radh, thet ware vpa min nathige here koninges oc rigxens wærste, oc swo flere stædhe som iegh hathe wæret j aar; oc ther æfter rackte han hans fingær vp, oc sathe swo: thet meg gudh hielp swo oc alle helligen, thet iek j Flensborg wore, oc at tale widh hertog Alffue, thet war ey vpa myn here koningens wærstæ, oc ey rigens wærste, oc ey vpa noger mans werstæ, j thesse rigiæ boo, og ey anderstædes vpa Danmarks wærste, hware iek hauer wæret j ar. Ligerwise vpa samme stædh met vpræctæ finger swore elffuæ ridhermætsmæn, som hære oc æfter screwet stander, som wore, Ottæ Skinckell aff Rudgordh, Hartog Hesten, Pæther Hogenskilde, Pæter Nielsen aff Broholm, Claus Rantzo, Otto Smegher, Jachim Henrikssen, Follert Krogæ, Claus Siker, Jahan Brokenhws oc Morten Skinckell. Ther æfter swore so Jahan Biørnssen, Henrik Gwnissen oc Jahan Frillæ, at for^{de} Eggert Frillæ oc the met hanom swore, swore skeær edh, reæn oc ey ameen. Swo vpstode two godhe mæn, swo som ware Anders Yuerssen oc Nis Vrnæ, ther wj thinghwirffuinge kalle, oc meltæ theres eedh reen oc faast, som wore ræt wtwise. Hwilket wj horde oc soghe, thet withne wj met wore jngesegell hengæt fore thættæ breff. Datum die, loco, quibus supra.

117.

1438.

Hertug Adolf til Slesvig tilstaaer Jesse Paiesson (eller Bonsson) Frihed for det Gods i Østersnatebøl i Kjær Herred, som han

havde kjøbt af Henrik Rixdorp; kun skal han aarlig levere en halv Tønde Smør i Flensborg eller i Tønder.

Udtog i Christiern I.s Registrant p. 399 i det store kgl. Bibliothek i Kjøbenhavn.

Ame jar xxxviij.

JTEM JESSE PAIÉSSON¹ mach dat gud, dat he van heren Hinrike Rixstorppen koffte vnde to voren gehordt hadde Jesse Lagesson, to Ostersnatebul frig hebben vnde bewonen vnde na eme sine eruen sunder houedenst; ane wes de lansten alle jn Kerherde don edder vthgeuen, deme schal he ock so don vnde sine eruen. Dar scholen se alle jare vor geuen ene halue tē botteren to Flensborch edder to Tunderen, wor de herschoppe wil.

118.

1438.

Paye Jepsen, Borger i Flensborg, overdrager en halv Gaard i Truelsbøl, som han havde i Pant af Graabrødrene i Flensborg, til Hertug Adolf for Pantesummen.

Udtog i en Registrant, optaget i Hertug Adolfs (Kong Christian III.s Broders) Tid, med Overskrift „Vorzeichnus etzlicher Siegel vnd Briue, so inn dem vndersten Gewelbe gefunden worden; vnd ist das Original widerumb in das Gewelbe gelecht worden.“ Af denne Registrant findes en Afskrift i Gehejme-arkivet i Kjøbenhavn.

JTEM, EINN BREFF darinne Pange² Jepsenn borger tho Flenszburg vorleth herrnn Aleue, herthogenn tho Schleswig etc., den haluenn hoffe tho Truwelszbull vor vofftich marek lubiseck, dar vor he ehne vonn den grauen monnekenn tho Flenszburgk vorpandet hadde. Anno etc. xiiij^c xxxviij.

¹ Over dette Navn er skrevet: *Bonsson*. — ² Læs: *Paye*

Hertug Adolf giver Kapitlet i Slesvig 59 Mark aarlig Rente af Staden Flensborg imod 6 Landsbyer i Angel, som Erik Krummedike forhen havde overdraget til Kapitlet.

Afskrift i Christiern I.s Registrant, p. 121—122, i det store kgl. Bibliothek i Kjøbenhavn.

Jtem selige hertoch Alff hefft deme cappittel to Sleszwig vppelaten jarliker rente negen vnde vefftich lub m̄r penninge bij deme rade to Flensborch, vor welker lix lub m̄r penninge dat vorbeñ cappittel zeligen hertogen Alue wedder hebben vorlaten sos dorppe in Angelen belegen, also hir na gescr̄ steyt.

VAN GOTS GNADEN wij Alff etc. don witlick alle den jenen, de dessen breff zeen edder horen lesen, apenbar betugende, dat wij vor vns, vor vnse eruen vnde vor vnse nakomelinge hertogen to Sleszwig mit wolberademe mode den ersamen heren deme domproueste vnde deme gantzen cappittel der domkerken to Sleszwig to behoff eres gades denstes hebben vorlaten, vorschattet vnde ouergeuen vnde vorlaten, vorschaten vnde geuen ouer in crafft dusses breues negen vnde vefftich lub m̄r penninge, also to Lubeke vnde to Hamborch genge vnde geue sint, iarlike ewige rente, de vnse leuen getruwen borgermestere vnde radthane vnser stad Flensborch den vorbeñ heren van vnser, van vnser eruen vnde van vnser nakomelinge wegen alle jare to willen vnde wol to dancke scholen betalen bynnen den achte dagen sunte Mertens van vnser jarliken plicht vnde rente, de vns, vnser eruen vnde vnser nakomelingen hertogen to Sleszwig de borgermestere vnde radthane vnser stad Flensborch iarlikes plichtich sint to betalende. Vor desse lix lub m̄r penninge iarliker rente erbeñ hebben de vorsch̄ heren de proueste vnde dat gantze cappittel vns, vnser eruen vnde vnser nakomelingen wedder vorlaten vnde mit vrigeme gudeme willen ouergeuen vnde vorschattet desse nabescr̄ sos dorppe Pomerbu, Solbu, Duttebul, Vogelsanck, Stolte vnde Schurdorppe in Angelen, des stichtes to Sleszwig, mit allen dersuluen dorppe rechticheit vnde tobeforinge, de de suluen heren wente an desse tijd van rechtes

vnde van macht wegen enes breues hadden, den her Erick Krummedick mit sinen medeloueren den vorgerorden heren in variaren vorsegelt hefft gegeuen¹, den de suluen heren vns ock ouergeantwordet hebben na inholde eres volgebreues, vns dar oppe gegeuen. Hijr opp hebbe wij Alff erben, hertoge to Sleszwig, vor vns, vor vnse eruen vnde nakomelinge hertogen to Sleszwig de ergnañ heren den domprouest vnde dat gantze capittel der kerken to Sleszwig an de lix m̄r penninge iarliker rente wyset, setten vnde wysen se mit krafft desses breues in de were vnde rouwelike besittinge de lix m̄r rente to manende, vry vnde vnbekummert op to borende vnde de in vnser bescherminge vnde velicht to Sleszwick in ere beholdt to bringende. Doch hebben wij vns, vnse eruen vnde vnse nakomelingen de macht beholden, dat wij alle jare de lix m̄r geldes vorgerord in den achte dagen sunte Mertens wedderkopen mogen vor souenhundert lub m̄r penninge der vorscr̄ munte; vnde wanner wij dat don willen, so schole wij vnde willen den vorscr̄ heren deme proueste vnde deme capittel der kerken to Sleszwig den wedderkop witliken don mit twen vnse mannen, edder ock mit vnseme besegelden breue touoren vorkundigen in den achtedagen sunte Mertens bynnen Sleszwick; to deme negesten sunte Mertens dage edder bynnen den achtedagen sunte Mertens na der vorkundinge erst volgende scholen wij vnde willen vnse eruen vnde vnse nakomelinge hertogen to Sleszwig den vakenom̄ heren deme domproueste vnde deme cappittel to Sleszwig vijf lub m̄r penninge mit aller nastanden vnde mit des iares renten tosamende in eneme summen in gudeme golde vnde in suluer penninge bynnen Sleszwig edder in ener anderen sekeren stede in deme lande to Holsten, dar en beqweme is ere geld optoborende, vmbeworen betalen vnde wol to willen bereden, en nene holepenninge in betalinge des houetsummen to bedende. Wert ock, dat wij, vnse eruen edder nakomelinge hertogen to Sleszwick den erben heren den wedderkopp vorkundigeden, vnde tome negesten jare dar na de betalinge vppe tijd vnde stede vorgerord nichten deden, dar de heren bewisliken schaden ouer

¹ Af Erik Krummedikes Brev af Aar 1409 havet et Udtog i Swabsteder Buch hos Westphalen, Mon. ined. IV. p. 3185.

nemen, des schaden schole wij, vnse eruen vnde vnse nakomelinge hertogen to Sleszwig vnde willen de suluen heren deger vnnde al benemen sunder allen vnwillen vnde weddersprake. Ock scholen wij, vnse eruen vnde vnse nakomelinge erben̄ vnde willen den erben̄ heren deme domproueste vnde deme cappittel gunstich vnde vorderlich weszen, dat se de vorgerorden vij^e m̄r̄, wan de vor den wedderkop betalet werden, in andere gudere leggen mogen, rente op enen wedderkoppe dar mede wedder to kopende, wor en dat beqweme is. Alle desse vorscr̄e stucke to samende vnde en jslick besunderen laue wij Alff erben̄ vor vns, vor vnse eruen vnde vor vnse nakomelinge hertogen to Sleszwig den velebenom̄ heren deme domproueste vnde deme gantzen cappittel der kerken to Sleszwig in guden truwen sunder alle arch stede vnde vaste to holdende. Vnde wij borgermestere vnde radtmane der stad Flensborch erben̄ bekennen apenbare in desseme suluen breue, dat de hochboren furste vnse gnedige leue here hertog Alff etc. erben̄ vor sick, vor sine eruen vnde vor sine nakomelinge hertogen to Sleszwig etc. vns vnde vnse nakomelinge borgermestere vnde radtmane der stad Flensborch mit schotinge vnde vorlatinge, alse vorscr̄e is, wiset hefft an de vorben̄ heren deme domproueste vnde deme gantze cappittel der kerken to Sleszwig to betalende alle jare in den achtedagen sunte Mertens lix marck lub penninge, alse to Lubeke vnde Hamborch genge vnde geue sint, van aller renten vnde plicht etc.

120.

1438.

Det Slesvigske Domkaptittels Brev til Hertug Adolf i samme Anledning som det næstforegaaende.

Udtog i den i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn bevarede, af Johann Moth og Burchard Niederstet i Aaret 1671 forfattede Registrant over das Gemeinschaftliche Archiv, hvilket stemmer med et Udtog i Swabsteder Buch hos Westphalen, Mon. ined. IV. p. 3186.

PROBST und Thumb Capittel zu Schleszwigh vberlaszen Hertzogh Adolffen zu Schleszwigh die Gerechtigkeitt auff 50 m̄r̄

jehrlicher Rente, die sie von Herrn Erich Krumendick an sich gebracht, und jehrlich ausz diesen sechs Dorffern Pomerbuj, Solbuj, Dittebull, Vogelsangk, Stolte vnnnd Schadorff bezahlet werden sollen; dargegen hat sie Hertzogh Adolff wieder gewiesen an die Stadt zu Flensburgh mit 50 m̄r̄ jehrlicher Hebung auff einen Wiederkauff. Anno 1438.

121.

Den 25. November 1439.

Went Frese giver Paye Jepsen, Borger i Flensborg, Pant for 100 Mark Penge i 2 Gaarde i Haxstede i Uggil Herred og 2 Gaarde i Judebek i Arns Herred.

Original paa Pergament med 2 vedhængende Segl i Gehejme-arkivet i Kjøbenhavn.

JK WENT FRESE knape bekenne openbare in dessem breue vor alswemen, dat ik vnde mynen eruen schuldich sint rechter warer scult deme vromen manne Paye Jeppson borger to Vlensborch vnde sinen eruen hundred m̄r̄ penninge, also in deme hertichdom tho Sleswijk genge vnde geue sint, vnde dar en islik gut man deme anderen vul mede don mach, sunder dat hole ghelt; vor desse vorscreuen hundred m̄r̄ sette jk erb̄n Went vnde mynen eruen deme vorbēn Paye vnde sinen eruen to pande brwkaftigen to hebbende myne twe gudere, de liggende sin jn Vggilherde in deme dorpe to Haxstede, dat nv Peter Ketilson in weren heft vnde rentet islik iaer twelff scillinge engilske, vnde ok twe gudere belegene in Arnsherde to Judebeke, dar nv uppe wonen Mattis Lasson vnde Tomas Bassy, dede renten islik iår teyn heitschepil rogge vnde ok ene m̄r̄ penninge, desse erb̄n gudere vrij brukaftigen to hebbende myt akkere, weide, wiske, holtynge, viskewatere, drøge vnde nat, myt aller nut vnde vromen, myt aller rechticheit vnde tobehoringe, nictes nicht ut gesceden; jn sulken vorworden vnde vnderscedinge, wanner ik erb̄n Went vnde mynen eruen desse vorscreuen gudere wedder lozen willen, edder wanner erbēn Paye vnde sinen eruen desse erb̄n summe penninge wedder hebben willen, so scal vnser een deme anderen de løzinge kundigen uppe

Vggilherde dink, des dinkdages vor sunte Johannes dage to middensomer, vnde betalen denne deme erben̄ Paien Iepson vnde sinen eruen desse vorscreuen hundert m̄rc, vppe sunte Mertens dach ersten volgende na der toseggynge, vnde so scal de rente van den vorscreuen guderen volgen den penningen vnde nicht afftoslande in den vorscreuen houetsummen. Vnde ik vorben̄ Went Vrese vnde mynen eruen willen vnde scolen Payen vnde sinen eruen desse erben̄ gudere myt alle erer rech- ticheit vrijen vor allen ansprake, de dar mit rechte uppe schen mach, de wile de erb̄n gudere in sin vnde siner eruen pant is. Alle desse vorscreuen stucke loue jk Went Vreze vorben̄ vor my vnde vor mynen rechten eruen jn guden truwen stede vnde vaste wol to holden deme erben̄ Paye Iepson vnde sinen rechten eruen, sunder ienigerleie argeliste edder hulperede. To groter betuchnisse vnde merer vorwaringe alle desser vor- screuen stucke, so hebbe jk erb̄n Went Vrese myn jngesegel myt mynes vaders Hinrik Vresen jngesegel witliken hengen laten to desseme breue na godis boort veerteynhundert jaer jn deme negen vnde druttixsten jare uppe sunte Katerinen dach der werden juncvrowen.

122.

Gottorp, 25. Juli 1440.

Hertug Adolf til Slesvig opfordrer Borgemester og Raad i Kiel til at sende 10 fuldrustede Mænd tilfods til Flensborg.

Afskrift i et Hæfte af Breve til Raadet i Kiel i Westphalens Samling af Diplomasrifter, Vol. XXVI. i Gehejmearkivet i Kjøben- havn. Forhen trykt i N. Falck, Neues Statsb. Mag. VII. p. 105.

ALFF, van gottes gnaden hertog tho Schleswig etc. Unse gunste tho vorn. Leven vr̄nde, wy begehren und bidden juw vr̄ndliken, dat gy uns lenen teyn wertige¹ wehrhaftige to vote, de mit schilde, hode, pantzer etc., so se verdigest können, by uns wesen tho Flensborg des donnersdages na sunte Jacobs dage vort over 14. dagen mit² unsern fr̄nden up unsere koste, als wy sie denn wohl berichtende werden; und weigern uns des nicht,

¹ verdige, F. — ² F. tilføjer: *andern*

wennte uns darüwe¹ tho dohnde is. Und wy vorlaten uns dartho; dat ys uns dancklicken van juw tho willen. Screven tho Gottorp an sunte Jacobs dage unter unseren jngeaegel, anno domini mccccxl.

123.

Flensborg, 6. December 1440.

Hertug Adolf til Slesvigs Gavebrev paa 60 Mark aarlig Rente af Byen Flensborg, hvoraf 24 Mark skulde anvendes til et Vikarie i St. Hjælpers Kapel ved S. Nicolai Kirke i Flensborg, 15 Mark til et Vikarie ved Alteret paa Bjerget ved Flensborg, 15 Mark til et Vicarie ved Alteret paa Gottorp og 6 Mark til Uddeling af Borgemester og Raad i Flensborg til Præster, Skolebørn og Fattige.

Efter Westphalen, Mon. ined. T. IV. col. 1957—1960, hvor der bemærkes, at Hertugens Segl er bevaret ved Originalen, hvorimod Flensborgs Bysegl fattes; denne Original har jeg ikke kunnet finde.

VAN GODES GNADEN wy Alff, hertoghe to Sleswick, greve to Holsten, Stormaren vnd to Schouwenborg, bekennen und betughen openbare in desseme breue vor alswem, dat wy myd andacht hebben to sinne genomen vnd overtrachtet, wo mildig-
 liken god allmechtig to velen tyden vns angeseen heft in bescher-
 minge vnser lande vnd lude, vnd in wederstande dem grotmechtigen
 heren heren Erike, de rike Dennemarken, Sweden vnd Norwegen
 koninghe, vnsem oheme, de in mannigher wise upsate gesocht
 heft vns van vnsem vederliken erue to enghende vnd to vor-
 driuende; sunderges so hebben wy ouergheweghen, two mid so
 milde siner gnaden hulpe², de he vns in vorjaren barmhartigen
 heft bewiset, in deme dat wy macht vnd ouerleghen wald des
 erbenomeden grotmechtigen heren des koninges vnd siner drier
 rike, vnser viande, vthe etliken slothen vmme Vlensborgh bele-
 ghen vnd vthe Vlensborgh vnd vthe Hadersleve, to vnsem veder-
 liken erue behörende, gheenget vnd gedrunghen, vnd to vns
 wedder hebben gewonnen. Unde vppe dat sodane grothe trost

¹ *darane*, F. — ² Disse Ord maa være urigtig læste af Westphalen.

vnd gnade van uns vnde van vnser eruen in tokomenden tiiden gansliken nicht vorgeten bliue, so hebben wy mid gudem willen, wulberadens modes, na vulbort vnd innigher begheringe vnser leven broders hertoghen Gerdes milder dechnisse, vnd na rade vnser truwen ratgheven, to love vnde to ere des allmechtigen godes, siner benedigeden moder Marien vnd alles hemelschen heres, vor vns, vor vnse eruen vnd vor unse nakomelinge, to troste vnd tor hulpe vnser elderen vnd vnser vorvaren vnd aller lovigen cristenen zelen, in de hande des erverdigen in gode vaders vnd heren hern Nicolaus bischopes to Sleswick mid otmodicheit innighen geofferd vnd ghegheven, gheven vnd offern in craft dusses breves sötig lubische mark penninge to Vlensborg ghege vnd geue ewigher jährliker rente to behoff drier ewigen vicarie vnd anderes denstes godes nascreven, anthohevende vnd to bestedighende van vnd vthe dem ersten vnd redesten gelde, dat vns van rechter pligt jarlikes bored vnd vorvalled to orbor van vnsem rade vnd vnser menheid to Vlensborg. Welker drier vicarie de ene wesen schal in sunte Hulpers cappellen vppe dem kerkhove sunte Nicolaweses bynnen Vlensborg in de ere der hilligen drivaldicheid vnd des hilligen Cruces, vnd de vicarius, de darmede belenet werd, scall van desser vorscreven rente alle jar hebben ver vnde twintigh mark der erbenomeden penninge, vnde scall wesen vorplichted alle weken to dem mynnesten drie myssen in der capellen to holdende, vnd darstilveren to sittende. De ander vicarie schall wesen to vnsem altare oppe dem berge to Vlensborg, in de ere der reinen koninginnen juncvrouwen Marien, sünte Andreas des hilligen apostels vnd aller cristenen zelen. De drudde vicarie schall wesen tho vnsem altare vppe Gottorpe in de ere sunte Jurjens vnd sunte Mauricii vnd siner selschop vnd aller cristenen zele. Und de vicariese van desen beyden vicarien scholen hebben van dessen renten alle jar eyn islik vor sick veftein lubesche mark der vorscreven penninge vnd vrie coste vppe vnser erbenanten sloten, als de enevppe dem berghe, de andere vppe Gottorpe; vnd scholen beyde wesen to der stede, de wile se der rente willen bruken. Desse erbenante dre vicarie scholen wy vnd willen, ifte vnse eruen, nemande lenen, he en sye prester, edder he werde prester binnen enem jare. Hiir vore

scholen desse dre vicariese vorplichtet vnd verbunden wesen, dat se in eren missen vnd in anderen eren beden vnd ghuden werken bidden scholen vor vns hertoghe Alue, vor vrouwe Margareten vnse husvrouwen, vor vnse erven vnde vor vnse vorstorven vorvaren heren vnd vrouwen des hertogdomes to Sleswik vnde des landes to Holsten, sunderges vor vnser vader vnd sine broder vnd suster, vnd vor vnse broder vnd suster, vnd ok sunderges vor alle de jenen, de vmme vnser vaders, vnse broder vnd vmme vnser lande vnd lude willen sint vorstorven, vorlagen vnd dot gebleven to lande edder to watere; vnd scholen dat sunder alle vorsumenisse in der vorscrevenen wise opembare vorkundigen, so vaken als se vnder missen den loven spreken dem volke, und dat ghemene beth don vor de levendighen vnd doden, also dat de vorbenomeden armen vorghe-
 tenen seelen sodaner innighen guden werke delaftigh mogen wesen by dem almechtigen gode. Und bevalen dat ok an de hande des hern biscoopes to Sleswik vorbenomed to bestellende, vnd an de hande siner nakomelinge, dat de vicariese, de de rente entfangen, dem jo so don. Dar wy ere sampwitticheit mede beswaren. De overghen sös mark scholen vnse borgermestere und ratman to Vlensborg van vnser wegen in de ere godes delen den presteren gestlik vnd werlik, vnde den scholeren, de mede sint in dem denste godes vnd in der beghengnisse, de jarlikes schud vppe sunte Johannis dag ad portam Latinam; vnde wes en van de sös marken overloped, dat scholen se vortan delen in de hande armer lude, als wii en bevalen hebben to donde, vnd als se wente herto ghedan hebben, dat se dar ok vortan by don, als se gode darvor rede gheven moten. Wii beholden ok vns, vnser erven vnd vnser nakomelighen deser drier vicarie leenwahre to ewighen tiiden, wan des to donde is, vnde de macht desse vorscreven rente samptliken vnde besunderen wedder tokopende, wanne wii den vorscreven vicariesen samptliken ifte besundern den wedderkop eyn gans vull jar tovoeren in den achte dagen sunte Nicolaweses witliken vorkundigen, vnde na rade des hern biscoopes ter tiid to Sleswik de vorgerorden drie vicarie vnde ander vorscreven godesdenst in den renten myt eynen nochhaftigen summen penninghe wedder into leggende also besorgen, dat de vicarie und ander godes-

denst vorscreven samptliken und besunderen van der vthlosinge wegen vnvornichted vnd vnvorerghet bliven. Vnde wanne de vicarie vnd godesdenst vorscreven na vullbort des hern bischopes vorscreven myd andern gelycken renten, als söstig mark der vorscreven penninge, van vns ifte von vnser erven sint vorward vnd besorget in andern belegelken guderen, jarlikes vnbeworen to entfangende, so scholen de borgermestere vnd ratmann to Vlensborgh den vicariesen, den ere rente in andere gudere sint vorwised vnd vorwissent, in dem dele der rente to gevende, vnd de vorscreven sös mark to delende van vnser wegen nicht mehr vorpflichtet wesen, men se scholen sik darnede richten na vns vnd na vnser erven. Uppe sodane milde offer vnd milde gave vorscreven hebben wy Alff hertoge to Sleswik vorbenomt vor vns, vor vnse erven vnd nakomelinge vnse borgermestere vnd ratman to Vlensborg myd söstig lübische marken penninge jarliker rente van vnsem orbor munthliken vorwised, vnd vorwisen se jeghenwardig vnd tokomende in craft desses breves to den dren vicariesen en ere vorscreven rente alle jar in den achte dagen sunte Nicolaus darvan to gevende vnd to betalende myd roden¹ penningen to danke vnd wal² to willen sunder jenigherley insage, vnd sunder vnse, vnser erven, nakomelinge, amptlude vnd enes jewelken hinder ifte weddersprake. Und wanne de dre vicariese van jaren to jaren also sind betaled vnd entrichted, dar de rat sint van quiteert, so sik dat behored, vnd de overgen sös mark gedeled sind, so vorscreven is, so scholen vnd willen wy edder vnse erven ifte jemand van vnser wegen vmme de söstigh mark penninge to den jaren vppe vnse stad Vlensborgh nicht manen ifte manen laten. Alle desse vorscreven stukke sampte vnd besunderen love wy Alff hertoghe to Sleswik erbenomt vor vns, vor vnse erven vnd vor vnse nakomelinge dem allmegtigen gode stede vaste vnd vnvorbroken to holdende, unde hebben des te groterer tuchnisse vnse in-gesegel witliken henget laten to dessem breve. Unde wy borgermestere vnd ratmanne der erbenömden stad Vlensborg bekennen opembare in dessem breve vor alswem, vor vns vnd

¹ Læs: reden — ² Læs: wol.

vor vnse nakomelinge, dat wii na begheringe vnser erbenomeden leven gnedigen heren alle vorbenomede stukke vnd articule samptliken vnd bisunderen mit gudem willen vnd wolberadenem mode togelaten hebben, vnd by vnser truwen und lowen stede vaste vnd vnvorbroken holden scholen vnd willen in sodaner vorgerorden wise, dat de vorscreven süstig mark ewiger rente jarlikes to behoff der vorscreven drier vicarie den vicariesen, de de denne besitten vnd hebben, vnd to godes denstes behoff, als vorscreven is, van vns scolen vthgegeven vnd ghedelet werden sunder jenigherley vortoch ifte behelpinge jeniges rechttes gestikes ifte werlikes. Unde hebben des to tuchnisse vnde wittlicheit vnser stad ingeseghel mit gudem vryem wolberadenem mode mede hengen laten an dessen breff, de ghegheven is na godes bort verteynhundert jar, darna in deme vertigesten jare, int sunte Nicolaus des hilligen bischopes daghe.

124.

Flensborg, 17. Juni 1443.

Vidisse udstædt af Borgemestere og Raad i Flensborg af en Overenskomst mellem Dronning Margrete og Biskop Johannes af Slesvig, hvorved denne overdrager til Dronningen Svabsted m. m. paa 6 Aar mod en aarlig Udbetaling af 300 Mark til Biskoppen, dateret Ribe, 31. Juli 1406.

Original paa Pergament med vedhængende Segl i Gehejme-arkivet i Kjøbenhavn.

VOR ALLEN erwerdigen heren vnde vromen luden, de dessen breff sên edder høren lesen, bekennen wij bürgermestere vnde radmanne der stad to Flensborgh, dat hûten vppe giff desses breues de erbare man her Luder Lund, dômhære to Sleszwick vnde official des erwerdigen jn god vaders vnde heren, hern Nicolaweses, biscoptes to Sleszwick, vnser holden heren, brachte vnde wisede an vnser iegenwardicheid vor den sittende stól vnser rådes enen open permyntes breff myd sesse anhangenden jngesegelen, den wij lesen vnde besegen, dar wij ok nêñ gebrecke an kennen konden, vnde na begere vnde bede des erbeñ hern Luders esschede wij vor vns de êrliken mans

Hans Smytere, vnser rades leue medecumpán, Tideke Goldsmyt vnde Hans Vós, vnse leuen medebørgere, vnde bøden en, dat sê scholden seggen bij eren êden, wer se kanden de jngesegele des erbeñ breues; des nemen de vorscreñ tũghe den breff to zick, vnde do sê de jngesegele enckede besceen hadden, do segede de êne na deme anderen, en jslik bij sijnen êden an den hilligen, stauedes êdes, myd utestreckeden armen vnde opperichteden vyngeren, dat se kennen konden de wapene der ses jngesegele vnde ok lesen de namen der jennen, de in deme breue benømet synd, vnde dat de wapene weren weset derjennen ritteren vnde knapen, de an deme breue vtedrũcket synt; aldus mēden sê, dat jd ere rechtuerdige jngesegele weren vnde wysten anders nicht. To grøtere tũghenisse vnde witticheyd alle desser articule vnde stũcke so hebbe wij vnser stad secrete êndrachtigen myd gudem willen laten hangen an dessen openen breff, de geuen vnde screuen is na der bōrd vnser heren Christi vørteynhundert jār, dar na an deme drevndevertigesteme jare, des mândages vor sunte Johannis dage Baptisten to myddensomere.

Vörtmer de vtschrift des erbeñ besegelden breues is ludende van worden als hijr na screuen steyt:

Wij Volmar Jacopssone, Eric Krummedike, droste to Sũnder Jũtland, Nicles Iuerssone, Peter Niclessone van Agard, Johan Scharpenberch vnde Eric Niclessone, riddere, bekennen vnde betũgen openbare an desseme breue vor all den ghennen, de ene seen edder høren lesen, dat tũsschen der hoghebornen vorstynnen vnser leuen gnedigen vrowen kōnyngnynnen Margareten vnde deme erwerdigen hern biscop Johanne to Sleswick gedege dinget vnde endit is jn aller mate, also hir navolget vnde screuen steit. Jn dem ersten also vmme dat slot vnde veste Swawestede, dat schal de biscop vorbenømede vnser vrowen der kōnyngnynnen edder weme se wil van erer wegene nu antworten vrij vnde vnbeworen myd der stad vnde kerspele Swawestede myt aller rechticheit, teyghende, hure, schũlde, beden, denst, ackern, gheyst vnde mersch, myt kōrn vnde høye, wisschen, visscharie, høltynge, valkeleye, watermøle, wyntmøle, hogh vnde zijd, nat vnde drøghe, nictes vtgenomen, als et jn synen steden belegen is; jtem dat dørpp to Rademezee vnde des stichtes

lansten to Rantem, Aldersbec vnde Zwesent och myt aller rechticheyt, vnde drūddehalff last rogghe dar sūlues to Rade-
mezee an hure vnde an teyghende, dat dar licht in dem ker-
spel to Myldestede; jtem de mēle to Soldorpe vnde des stychtes
lansten to der Treya och myt allen rechte, hogh vnde zijd, vnde
vifte half last kórnes to dem Stapelholm; vnde weret sake, dat
an dessen vorscreueñ ghūlde, renthe, korne, gūde ychtes breke,
dar schal de here biscop vørbeñ vnser vrowen vul vør doen
vnde entfryen; all dyt vorscreueñ myt aller tobehoringe vnde
rechticheit, also vorscreñ steyt, nictes vtgenomen, schal de
vørbeñ vnse vrowe de konyngynne hebben, beholden vnde
vryleken na ereme willen bruken van desseme daghe an wente
to sunte Merten nu negest komende vnde vórt ouer susse vul
jaren negest dar na volgenden. Vor dyt vørscreueñ schal vnse
vrowe vørbeñ nu to sunte Merten negest komende vnde dar na
alle jår to sunte Mertens daghe, de wyle sē dyt vørscreueñ
hefft, betalen vnde gheuen deme vørscreñ biscop Johanne dre-
hundert lūbesk mark bynnen Lūbek jn syneme houē jn also-
danen penningen vnde mūnte, also dar ghenge vnde gheeff is.
Vnde wan de vørscreñ jår vulle vmme komen sint, wannēr de
vørbeñ biscop dyt vorscreñ slot, ghūlde vnde rente denne
wedder hebben wil, so schal he yt der vørscreñ vnser vrowen
eyn jar tovoren seggen vp sunte Mertens daghe, edder myt
synem openen besegelden breue kūdighen laten; vnde wan se
yt na den vørscreñ jaren och nicht lenk hebben wyl, so schal
se yt em des ghelikes eyn jår touoren seggen edder kūdighen
laten, also vørscreñ steyt, vnde denne schal men dyt vørscreñ
slot, ghūlde vnde rente deme vørscreñ biscop Johanne edder
dem ghenen van syner weghene, de synen openen beseghelden
breff myt synem willen vnde witschopp dar vmme bringet, also
vrij vnde vnbeworen, als se yt nu anamen lat, wedder antworden
sunder jennigherleye arghelist, hūlperede vnde lengere tōgerenge.
Were ouer, dat vørbeñ vnse vrowe bynnen dessen vorscreñ
jaren affghinge vnde vørstorue, dat ghot vørbede, so schal men dyt
vørscreñ slot, ghūlde vnde ghut deme vørbeñ biscop Johanne
wedder antworden also vrij vnde vnbeworen, also vørscreñ
steyt, van staden an, wan he yt denne sūlucn esket, edder och
deme ghenen, de synen openen beseghelden breff van syner

wegene dar vp bringet myt synem wyllen vnde witschopp, sunder argh vnde lengere tøgheringe; gheynt och de vørbeñ biscop aff vnde steruet bynnen dessen vørscreueñ jaren, so schall vnse vrowe de kōnyngynne vørbeñ dyt vørscreñ slot, ghūlde vnde ghut hebben, bruken vnde beholden desse jårscharen vul wt, alsz vørscreñ steyt, vnde gheuen alle jar to sunte Mertens daghe iij^c lūbisch mark wt, also vørscreñ steyt, vnde denne dar na schall men dyt vørbeñ slot myt rente vnde ghūlde vørscreñ antworden also vrij vnde vnbeworen alsz vørscreñ steyt den ghennen, de myt des pauesses van Rome wyllen vnde vulbōrde biscop to Sleswich wert, wan he it denne esket vnde hebben wyl, sunder argh vnde lengere tøgheringe. Jtem wan desse vørscreñ jårscharen vulle vmme komen synt, vnde dyt vørscreñ slot vnde rente vnde ghut also denne wedder gheantwordet ys biscop Johanne vørscreñ edder wē synen openen breff bringet, oft he leuet, edder dem ghennen, de denne biscop to Sleswich na em wert, also vørscreñ steyt, so schal vnse vrowe de kōnyngynne och nicht lenk plichtich wesen de vørscreñ iij^c lūb mark w̄t togheuende. Jtem wat van brōke velt in dessen vørscreñ kerspele vnde ghude bynnen dessen vørscreñ jarscharen, dat man krighen mōghe myt gheystlikem edder myt werlikem rechte, dar schal vnse vrowe vørbeñ de twe dele van hebben, vnde de biscop vørbeñ dat drūdde dēl. Jtem vmme dat soltwerk, des hebbe vnse vrowe vørbeñ den kōer, oft se de helffte dar van hebben vnde beholden wyl desse jårscharen vmme, vnde wyl se de beholden alsz vørscreñ ys, so stā se an der helffte beyde kōste vnde vrome myt deme biscope; wyl se auer nicht, so beholde de biscop suluen dat soltwerk tomale vnde stā sūluen beyde koste vnde vrome dar ane. Jtem wan de biscop dyt vørscreñ slot vnde rente na dessen vørscreñ jaren wedder hebben schall, des jares schal vørbeñ vnse vrowe de bēde vpbāren laten. Jtem schal nu de vørbeñ biscop Johan vnser vrowen vørbeñ vppe deme slote vørbeñ antworden spise vnde were vor hudert marcken, vnde de c mark schal he hebben myt den anderen iij^c marken nu to sunte Merten neghest komende, vnde dar na schall he men iij^c mrrcken hebben alle jār de vørscreñ jårscharen vmme jn aller mate, also vørscreñ steyt; vnde wan men em dat slot wedder antwordet, wyl he

denne spyse vnde were van er dar vppe hebben vor c marcken, des hebbe he den koor; wyl he ouer nicht, so mach vnse vrowe vorbeñ ere spise vnde were denne affvoren laten. Alle desse vòrscreueñ stucke vnde articule vnde islich by sich, loue wij vorbeñ Volmar Jacopssone, Eric Krummedike, droste to Sunder Jútland, Nicles Juerssone, Peter Niclessone van Agard, Johan Scarpenbergh vnde Eric Niclessone, riddere, myt vnser eruen myt ener sameden hand, jn guden trúwen, deme vorbeñ biscopp Johanne vnde deme ghenen, de biscop to Sleswich na em wert, also vòrscreñ steyt, stede vast vnde vntobroken toholdende jn aller mate, also hir vòrscreñ js, sunder jenigerleye argelist, hùlperede edder lengere tøgherynge; vnde des tø merer bewaringe vnde høgerer bekenntnisse so hebbe wij vnse jngesegele myt wyllen vnde witscop an dessen breff gehengen laten. Datum in castro Ripen, anno dominij millesimo quadringentesimo sexto, jn profesto beati Petri apostolj ad vincula.

125.

Flensborg, 28. Juli 1444.

Vidne paa Flensborgs Byting af 24 gamle, ærlige Borgere, at deres afdøde Medborger Thomas Jul pantsatte og afhændede meget af sine Ejendomme for egen Trangs Skyld og ikke paa Grund af overdaadig Levemaade eller uredelig Vandel af hans Hustru Fru Bothilde eller dennes Moder Fru Christine Nigels, der vare ærlige og retskafne Kvinder; disse havde ogsaa solgt meget af deres eget Gods for derved at indløse Thomas Juls.

Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn; Seglet mangler.

VOR ALLEN erwerdigen vromen luden, de dessen breff sèn edder høren lesen, bekenne wij borgermestere vnde rådmanne to Flensborgh, nach frundliker grute, openbare betugende, dat na der bórd vnser heren Cristi verteynhunderd jår, dar na jn deme vèrvndevertigesteme jare, des måndages na sunte Jacobi dage des grøteren also genømet des hilligen apostels, do würden jn vnser jegenwardicheyd vppe deme ménen dinghe bynnen Flensborgh, bynnen den vèr dinghstøcken vppgenømet vèrevnde-

twyntich olt setene bedderue lûde, erlike bœrgere, erue vnde egene myt vns hebbende, vnberûchtete vrome manne, tuges vnde louen wêrdich; de êndrachtigen wedder inbrachten vppe dat êrbeñ mêne dingh vnde segeden warafftigen bij ereme eede, dat en merkliken witlik vnde bekentlik is, dat Thomas Jûl, wandages gewesen ên medebœrger to Flensborgh, seliger dachtnisse, vakene vnde vele vorpandede vnde vorbrachte syne gûdere vmme syner egenen notrœfflicheit willen, vnde nicht vmme vnnøtter kœstliken vœrteringe willen, offte vnredeliker vorbringinge der êrliken vrouwen, vrouwe Bothilden syner êliken bedderuen husvruwen, offte ok nicht vmme erer erliken môder willen geheten vrouwe Cristine Nigels, wente de sûluen erbaren vrouwen vœrbeñ leueden êrliken, mêtliken vnde beschêdeliken alsoe dœgentsamen vromen vrouwen, to den eren, wolghethemet, sunder jenigen ouerdadigen houârt vnde nemende to vordrête. Vœrtmer segeden de vœrscreueñ verevntwintich man, dat en vûrdermer witlik is, dat de vœrbeñ erbare vrouwe Cristine Nigels vœrbeñ vakene vnde vele hefft vorcofft ere vnde erer dochter vrouwe Bothilden egene gûdere, dar se des vœrscreñ seligen Thomas Jûls gûdere mede jnlœseden vnde entfrieden, vnde nicht dat de sâlue Thomas Jul jenige gûdere van synen egenen gûderen vorcœffte offte vorpandede vmme nôt willen der twyer erliken vrowen, vrouwe Cristinen vnde vrouwe Bothilden vœrbeñ nenerleiewis alsoe vœre gerœret is; alsoe dat ok wol mêr erliken lûden witliken vnde warafftigen bekentlik is jchteswelken ersamen mannen jn demerade vnde velen vromen bœrgeren van den eldesten bynnen Flensborgh, de des vœrscreñ geschichtes noch gans wol vordacht syn; de oock den erbaren vrouwen beyden vœrbeñ naspreken vnde seggen êrwerdich loff vnde dancken en vûrdermêr gûdliken aller erlicheyd vnde bedderffcheyd, de se myt en dœgentsamliken vnde reddeliken myt guder handelinge œueden vnde hadden sunder alle mysstaldicheit, alle de wile vnde so lange sê myt en woneden bynnen Flensborgh. Des wij vns doch vûrdermer gansliken syn vorhopende to gode almechtich, to jrlûchtigen hœchgebœrnen landes ffûrsten, to erwerdigen, strengen ritteren vnde dûchtigen knapen vnde to allen vromen lûden, den recht beualen is, dat de êrliken vrouwen vœrbeñ nach alsoe daner vœrscreueñ warafftigen bewisinge vnde ok anderer bewi-

singe, de sê tögende werden, jo myt rechte berouweliken mögen brukende vnde besittende wesen sunder affwisinge ere egene gûdere de tijd eres leuendes vnde ere rechten eruen na en nach vtwisinge des êrliken lantrechtes etc. To grotere betûchnisse vnde merere witlicheid desser vòrscre stücke, so hebbe wij bürgermestere vnde rådmanne to Flensborgh vòrbeñ vnse secrêt êndrachtigen laten hangen an dessen breff, na godesbòrd vnser heren vòrteynhunderd jår dar na jn deme verevndevèrtigesteme jare jn deme werdigen auende sunte Olai des hilligen kòninges vnde merteleres.

126.

Flensborg, 1. Juli 1445.

Borgemestere og Raad i Flensborg tilstaa at have laant 120 Mark Penge af Forstanderen for Hellig Gejstes Hus i Flensborg og pantsætte derfor noget Gods i Engelsby, Adelby Sogn.

Original paa Pergament med vedhængende Segl i Marie Kirkens Arkiv i Flensborg. Forhen trykt i Clæden, Mon. Flensb. I. p. 251—252.

WIJ BORGERMESTERE vnde rådmanne to Flensborgh, de nu jegenwardich syn vnde tokomende mōghen werden, bekennen vnde betûgen openbare jn desseme breue vor alsweme, dat wij van rechter schuld schuldich synt deme hilgen gēste bynnen Flensborgh hundert mark penninge vnde twintich mark penninge, also bynnen Lûbeke vnde Hamborch genge vnde geue synt, de wij van syneme vørstendere Lasse Brodersson jn rēden wol getelleden penningen to gantzer nøghe entfangen hebben, vnde jn vnser stad buwete vnde nûtticheyt gekeret vnde gebracht hebben; dar wij em, myd wolberaden vryen willen, wedder vøre setten vnde vorpanden jn crafft desses breues ên gud, dat vnser stad Flensborgh to horet, also dat myt syner vryheyt vnde rechticheit vnde myt alle syner tobehørige beyde draghe vnde nat grundeliken belegghen is, to Engelsbû jn deme kerspel to Adelbû, dar nu tor tijd vppe wonet Peter Schipher. Vòrtmer wan wij dit vòrscre gud wedder jnløsen willen, so schøle wij vnde willen deme vørstendere des hilgen gestes, de denne is, de løsinge to

vorne vorkundigen bynnen den achte daghen sunte Johannis Baptisten to myddensomere, vnde denne dar na bynnen den achtedagen sunte Mertens negest volgende de vorscren penninge vnbeworne vtgeuen vnde to dancke wol betalen in eneme summe vnde jn guder munte, also vøre gerøret is, sunder alle argelist. To grøter betuchnisse der warheit desser vorscren stucke so hebbe wij borgermestere vnde rådmanne to Flensborgh vorben vor vns vnde vor vnse nakømelinge vnse hemelike jngesegel witliken laten hangen an dessen breff, na godesbord vørteynhundert dar na jn deme vifvndevertigesten jare, jn vnser leuen vruwen auende visitacionis.

127.

28. Maj 1446.

Hertug Adolf til Slesvig stadfæster Brødrene Henning og Claus Kok, Borgere i Flensborg, Kjøbet af Gaarden Undevad i Grumtofte Sogn i Husby Herred og tilstaar dem adelig Frihed for dette Gods og for hvad andet Gods de nu for Tiden maatte besidde i Hertugens Lande, dog forbeholder han sig den højeste Bøde og Forkjøbsret.

Gammel Afskrift i Christiørn Is Registrant, p. 401, i det store kgl. Bibliothek i Kjøbenhavn.

Jtem zeligen hertog Alues vultort vppe den hoff Vndiwath myt syner tobehoringe, den de ersamen Henning vnde Clawes Koken borger to Flensborch hebben ghekofft, welkere gudere se likest anderen gudemannen frig mogen bruken.

WIJ ALFF, van gots gnaden to Sleszwig hertog etc., bekennen vnde betugén apenbar an desseme breue vor alswe me, dat wij beleuet vnde gegunt hebben vnde gunnen in krafft dusses breues den beschedenen mannen Henning vnde Clawese Koken broderen, borgeren to Flensborch, den kopp den se gedan hebben jn Vndiwat houe mit alle siner tobehoringe, als mit molen, molenstromme, damme vnde dammestede, vnde mit lansten, vnde mit landtguderen, buwet vnde vnbeuwet, mit

allen eren tobehoringen, alsz de grundtliken belegen sint in eren feltscheden jn deme kerspele to Grumtoffte jn Husebuherde; vnde wij Alff hertoge to Sleszwig vorbeñ gunen den vorbeñ Henning vnde Clawes Koken broderen vorbeñ vnde eren eruen de vorseꝛ gudere vnde alle andere vryge gudere, de se nu tor tijd in vnser landen hebben, vry to brukende lick vnser gudenmanne gudere, vns, vnser eruen vnde nakomelinken jo doch dar ane beholdende den hogesten broke, plichtigen mande(n)st, vnde effte de vorbeñ gudere sauptliken effte besunderen in tokomenden tijden to kope worden, dat wij, vnse eruen vnde nakomelinge to deme kope scholen de negesten wesen, vnde me schole vns den kop to voren beden. To tuchnisse alle desser vorseꝛ stucke hebben wij Alff hartoch to Sleszwig erbeñ vnse secret hengen heten nedden an dessen breff, de gheuen vnde schreuen is na der bordt Christi xiiij^e jare dar(na) in deme xlvj iare ame sonauende na der hemmelvardt vnser heren.

128.

16. Juli 1446.

Hertug Adolf til Slesvig tilstaar, at da han sad i Rette i Flensborg paa Bjerget, kom Lutke Schinkel og pantsatte sin Gaard Brunsholm med Tilliggende til Claus Porsfeld paa 10 Aar for 1100 Mark Lybsk.

Gammel Afskrift i Christiern I.s Registrant, p. 471, i det store kgl. Bibliothek i Kjøbenhavn.

Jtem Lutke Schinkel vorpande synen hoff Brunsholm mit aller tobehoringe Clawese Porsfelde vnde synen eruen vor xj^e lub mī^e penninge mit willen vnde vulbordt zeligen hertoges Alues.

VAN GOTS GNADEN wij Alff etc. don witlick apenbar alle den jennen, de dessen breff zeen edder horen lesen, dat vor vns to Flensborch vppe deme berge, dar wij seten in gerichte, qwam Lutke Schinkel vnde vorpande Clawes Porsfelde vnde sinen eruen syne hoff Brunsholm mit xiiij lansten, mit molen, mit wisschen, weyde, holtinge, mit aller tobehoringe vnde rech-

ticheit, also id belegen is in alle sinen endescheden, vor xj^c lub mī^r penninge, also to Lubek vnde to Hamborch genge vnde geue sint, to teyn iaren erst volgende na gifte desses breues; wen ouer de teyn jare volleden sint, wil denne Lutke erbeñ edder sine eruen Clawese edder sinen eruen afflosen den vorscr^e hoff mit den vorscr^e guderen, so schal he edder sine eruen Clawese vorbeñ edder sinen eruen toseggen in den achtedagen sunte Mertens erst volgende, vnde in den ersten achtedagen sunte Mertens volgende ouer eyn jare Clawese edder sinen eruen geuen vnde wolbetalen xj^c lub mī^r penninge, also vorscr^e is; vnde de hure de schal denne ock volgen Clawese edder sinen eruen; wes ock Clawes vorbeñ edder sine eruen vorbuwet an der veste also xxx mī^r, dat schal eme Lutke edder sine eruen wedder geuen glick deme houetstole; vnde wes de molenstene denne better sint, wen se nu sint, dat schal Lutke edder sine eruen Clawese edder sinen eruen vorbetteren nach twier frunde seggent in beyden siden. Hir weren an vnde ouer Otte Poggewisch, Hertich Poggewisch, Clawes van der Wisch, Wulff van der Wisch, Luder Rixstorppe vnde Lage Rode. Des to groter tuchnisse hebbe wij vnse jngesegele etc. Datum anno etc. xlvj sabbato ante Margarete.

129.

1446.

Skraa for det til S. Nicolai Alter i Vor Frue Kirke i Flensborg knyttede S. Nicolai Gilde, med Optegnelser angaaende Gildets Formue indtil Aaret 1560.

Efter den originale Gildebog i lille 4° i Marie Kirkens Arkiv i Flensborg. Den bestaar af 27 Blade, hvoraf de 12 første ere Pergament, de 15 sidste Papir. Angaaende Bogens Oprindelse hedder det p. 1: „Na godes bort vefteyehundert jar ame vrygdaghe vor Nicolai leth Hermen Wynberch dyt hock aldus bereden vnde makenn.“ Den ældre Gildebog, som omtales p. 25, synes nu ikke at være til; maaske ere dog Pergamentsbladene en Levning deraf. Da Optegnelserne, som jeg har meddelt kronologisk, ere spredte i Haandskriftet, har jeg tilføjet dettes Sidetalt; hvad der i Haandskriftet er overstreget, er betegnet ved

kursiv Skrift, og senere Tilføjelser ved Klammere. Statutterne ere forhen trykte i Clæden, Mon. Flensb. I. p. 672—673.

NA DER BORD CHRISTI vnser heren dusentverhundert yn 3
deme soszvndevertigesten iare wart beleuet vnde vulbordet desse
schra vnde rechticheit jn sunte Nicolaus lage.

Jtem welk broder jn sunte Nicolaus lage deit deme anderen
vngevoge, also dat he syn mest tuch vp eyn ander, edder sprickt
deme ander schentlick, edder tobrickt de bekere edder schalen
jn deme huse myt vngevoge, efte ber vp eyn ander gûth van
tornes wegen jn deme lage, de heft gebraken ene tunne bers
vnde eyn markpunt wasszes.

Jtem welk broder, de den anderen blaw edder blodich
maket yn deme huse, de heft gebraken twe tunne bers vnde
twe markpunt waszes.

Jtem welk broder desse vorscrñ stucke deme anderen dede 4
yn deme haue to vngevoge, de heft gebraken yn dat lach iij
tunne bers vnde iij markpunt wassz.

Jtem welk broder desse vorscrñ dede vppe der straten edder
jenigerleie vordret, de heft gebraken yn dat lach iiij tunne bers
vnde iiij markpunt wassz.

Jtem welk broder edder suster vresschet des anderen dodes
vnde volget deme like nicht to graue, de heft gebraken yn dat
lach i markpunt wassz.

Jtem welk broder deme anderen yn sunte Nicolaus lage
vynt buten landes yn kranckheit liggende, de schal deme anderen
helpen myt xij β; beholt he dat leuent, so schal he dat wedder
geuen; steruet he, so scolen sine negesten de xij β vthgeuen;
heft he der nicht, so schal sunte Nicolaus lach dat betalen. 5

Jtem welk broder den anderen vynt yn waters noden, de
schal werpen eyn schippunt swares vth syneme schepe vnde
redden den den anderen, de syn lachbroder is; deyt he des nicht,
so schal he vorwiset wesen vth deme lage vnde vth aller bed-
derue lude lage.

Jtem welk broder drincket syn rechte lachdage, vnde des
sondages negest na nicht en kumpt vnde betalet syn ber, de
heft gebraken ene tunne bers vnde eyn markpunt wassz.

Jtem welk broder, dede lenger syt, wen de olderlude vnde

lachbroder vp stan vnde willen tho hus gan, de heft gebraken yn dat lach i tunne bers vnde i markpunt wasszes.

Jtem auer dit gesette hebben geweseth Nisse Brun, Peter 6 Brun, Scheneuelde, Las Bundson, Jes Tamson, Peter Rode, Kornepage, Peter Ockson; vns dunket dit so gud syn al vmme des lages beste.

Jtem wor eyn broder ersten sitten geit, steit he vp, so ga he wedder vp de stede sitten, by broke ener tunne bers.

Jtem¹ só hebben de gemeynen broderen jn sunte Nicolaus lage beleuet, dat oldermanne na oldermanne schal vpmanen alle bedagede rente vnde dar vullenkamen rekenschup van don vnde nene schult van syck to leuerende.

Jtem nen broder edder gast jn sunte Nicolaus lage schal dregen korden edder vorborgen wapent by broke ener tē bers vnde i punt wassz, sunder de brodere eme willen begnaden.

24 Jtem de prester to deme altare sunte Nicolaus laghē schal alle yar hebben xx mark vnde xij β to wyne, dit gelt scolen vth geuen oldermanne na oldermanne.

Ok scholen de olderlude alle yar jn den achtedagen sunte Nicolaus ene memorie jn vnser leuen vrouwen kercken holden laten vor sustere vnde brodere vnde belonen de prestere van desseme vorscrī summen.

[Optegnelser om Gildets Formue:]

11 Dit nascreuen gelt heft sunte Nicolaus altare jn vnser leuen vrowen kercken yn dessen nascreuen huseren vnde erde.

Jn Hermen Scrodere hus achtentich mark lub, vnde ys dat erste gelt, welkere hus belegen ys recht auer van deme hilgen geiste, alle yar to rente v mark.

Jn Poppe Snydkers hus norden negest by Hans Fresen ys hundert mark lub. — [Nu Jurgen Petersen.]

Jn Hune Ebbeson hus by deme halen wege synt twyntich mark lub. — [Nu Bo Hakensen.]

Jn Vedder Bruns hus achter vnser leuen vrowen kercken dortich mark lub. — [Nu Detleff Petersen. — Nu Laurens Owsen.]

¹ De følgende Artikke ere senere tilføjede med to forskjellige Hænder.

Jn Peter Barteltson hus norden Hans Morck sint eluen mark lub. — [Nu Michel Jensson. — Nu Clawes Jepsson.]

Jtem by den rat to Vlensborch synt twelff mark lub.

Jn Seuerin Bruns [Clawes Brant] hus jn sunte Johannes 12 kerspел osten negest by Poppen teyen mark lub.

Jtem de toft norden Peter Eskelson hus jn Ramsherde, de wandages Boye Nisson to horde, de horet sunte Nicolaus vrig vnde quid, vnde dar geit aff alle yar xii schillinge lubesck. — [De houetstol ysz xv m̄. — Nu Hinrich Repsleger.]

Jn Hans Kocken hus Peter Lasszone yn Ramsherde recht auer van Peter Bleken synt teyen mark lub. — [Nu Peter Erickson.]

Jn Jwer Mangnesson hus jnt westen van sunte Johannes porten negest sint xx mark lub, vnde is dat ander gelt; dyt gelt dede eme Hinrik Holste vnde Boie Paison entfenk de set-tynge. — [Bendix to Runtofft.]

Jn Peter Ketelsmit syn hus tusschen Hinrik Smyt vnde Jens Kleynsmit sint xx mark lubesck, vnde is dat ander gelt; dit gelt was toverne jn Fedder Jenson hus vp deme holme, vnde Fedder Frodson vnde Boye Paison deden eme dit gelt; van der mark j β.

Jn Anders Smadders husz, dar he ynne wanet, synt teyen mark lub. 13

Jn Kerstinen huse tusschen Brun Buckenberch vnde Clawes Goltsmyt sint soesteyen mark lub. — [Nu Tore.]

Jn Baneke Kremers huse tuschen Jens Bolson vnde Nis Loreck sint twelff m̄ lub.

Jn Hans Peterson hus, dar wandages Hans Was plach ynne to wanende, jn sunte Johannes kerspele sint teyen m̄ lubesck. — [Nu tortit Hans Kån, vnde hefft iij m̄ mher, wo des radesbôck secht.]

Jn Marquart Hotfilters hus sint x mark lub; dat gelt plach Jep Boeson to hebbende. — [Nu Jacop Top.]

Nis Payesson ys schuldich twelff mark lubesck. — [Dessze xij m̄ krech Bertelt Hanson.]

Jn Peter Rudebeken huse sint dortich mark lub. [Desse xxx 14 m̄ syn in der bussze anno xxij.]

Jn Hans Tugson huse by deme Sudermarkede synt twintich mark lub, vnde is dat erste gelt. — [Nu Hinrich Smydt.]

Jn her Oleues huse jn Ramsherde tusschen Peter Lasson vnde Peter Jepson sint xv mark lub, vnde is dat erste gelt. — [Nu Nis Schipbuwer.]

Jn Peter Masson huse jn Ramsherde sint twintich mark lub, vnde is dat erste gelt. — [Nu tortit Fester Vorman.]

Jn Hans Jepson luse tusschen Jens Lorup vnde her Jasper Krokes by deme Sudermarkede sint twyntich mark lub. — [Dat gelt hefft nu Matthys Schomaker.]

Jn Bundi Tymmermanes huse jn sunte Johannes kerspele sint xx mark lub; noch vj mark lub. — [Nu Peter Andersen. — Nu Sile Barschers.]

Jn Marquart Nigelson huse by deme borchwege sint xvj mark lub. — [Knut Da.]

Sunneke Bonsson ys schuldich teyen mark lubesck. — [Nu tortit Tort Jepszen. — De losede Tort vth in den vastelaent anno xxxj. — De x m̄ hefft nu Dethleff Peterson; don suluest krech Dethleff noch x m̄ vth der busze. — Desse xx m̄ syn nu by Laurens Owesszen.]

15 Jn Frodde Hiddenson huse jn der visscherstraten achter sunte Johannes kercken sint vi mark lub, vnde ys dat erste gelt. — [Nysz Fysker. — Nu Broder Stensen.]

Jtem Hans Ienson, sunte Kanutes lanste to Harriesslou, te^r viff mark, dar aff to geuede v β; de gaff Jep Finke dar to. — [De hefft nu Hans Iepson da suluest.]

Noch heft sunte Nicolaus altare vnde broderscup eyn gud to Engelsbw jn Adelbw kerspel, vnde rentet yarlikes vp sunte Andreas dach twe schip vnde dorteyen heitscepel hauerer, dar bauen so vele holt vnde kalen, also de brodere behouen jn den dagen, wan se tosamende drinken.

Jtem Kone Grapengereter entfink x m̄ lub, dar heft vorlauet Hinrick Berntson vnde Pawel Fedderson myt samender hant; dyt deden vth Ebbe vnde Ketel. — [Anno xxx wart Hinrich Berndeson husfrow viff m̄ thogheuen.]

40 Anno etc. xv^e am dage sunte Annen dede Hermen Winbarch rekenscup van sunte Nicolaus laghe; don was de houetstol sunte Nicolaus vj hondert m̄ myn iij m̄ sunder dat gud tho Engelsbw vnde de toft norden Peter Eskelson; dit wart ge-

antwardet Junge Sunneken vnde Knut Jenson, dat se des vorstan, also se vor gade willen bekant wesen vnde sunte Nicolaus.

Ame xv^c jare don bleff schuldich Hermen Wynbarch ver 16 mark lubesch, dar alle yar vp Mychelis van to geuende iij β lubesck.

Anno etc. xv^c ij jare ame dage Anne don Knut rekenscup 40 dede, don was sunte Nicolaus lage toveren an houetstol vj^c **xxxi** mark lub jn al sunder de lanste to Engelsbw, vnde jn siner stede quam Nisse Fiuians:

Anno etc. xv^c twe yar ame dage Anne don dede Knut Jenson 16 rekenscup vnde bleff schuldich sunte Nicolaus aller rekenscup vij mark lub, dar alle yar van to geuende van der mark einen β lub, vnde gift he van deme houetstole wes vth, so korte me dat jn deme summen.

Anno etc. xv^c iij jare am daghe sunte Annen don Laurens 40 Tugson rekenscup dede, don was de houetstol ame summen viifhundert vnde xciij mark iij β.

Ame xv^c iij jare don Laurens Tugson rekenscup dede, don bleff 16 he schuldich viij m̄r lub xi β, dar alle iar van to geuende viij β.

Item so bekene jk Nis Fyans myt myn eggen hantschryft, dat jk schuldich blyue sente Nicolaues xiiij mark iij β in aller reggen-schup.

Item m v hundert¹ do wasch sunte Nichclaus gelt vj^c m̄r myn 17 j gulden, do Rachloff rekenscup dede. [Vnde don bleff Ricquart schuldich viij mark lubesch, so he jn natyden to stunt vor Vedder Froddesson vnde Seuern Nyelson.]

Anno etc. xv^c vj jare am dage sunte Annen don Hinrick 40 Holste rekenscup dede, don bleff de houetsumme wisse vnde vnwisse soshundert m̄r vnde veftehalue m̄r.

Anno etc. xv^c vij ame dage sunte Annen dede Boye Paison 17 rekenscup vnde bleff schuldich viij mark.

Don tor tid was de houetstol vj^c mark ij mark iij β sunder dat gud to Engesbw.

Anno xv^c viij don botalde Hinrich Holste den vorgescruen 40 summe in dessen boke steit, vnd is sunte Nyclaues nicht mer 41 schuldich alsse xvij m̄r. [Hir van xij β tho renthe anno xv^c **xxvij**.

¹ Aaret maa være 1504 eller 1505.

Dyt ghelt losede Kirstin Berndes vth vnde ys in der busse anno xxx vppe passchen.]

Anno xv^c viij don dede Fedder Frodssen rekenscop jn sunte Annen daghe, don was de houetstol wisse vnde vnwisse vj^c m̄ vij m̄ x β lub.

17 *Anno xv^c viij don dede Fedder Frodssen rekenscop vnde bleff t̄ ij mark iij β ij β.*

41 *Jtem m^v ix do dede rekenschop Sourenn Nilsson, do wasch sunte Claues gelt vj^c m̄ vnde xvj m̄ myn j β vnde x m̄ vnde ij β, de Souren schuldich bleff. [Betalte x m̄ ij β.]*

17 *Jtem anno m^v x do krech Souren Nilsson lx m̄ ffian sunt Nichklaues, de to fforn weren jn Hermen Schroder hus en del, des jares iij m̄ de rente. [Desse sostich m̄ losede Nisz Hinrichson vth in den passchen anno xv^c xlvj; de lx m̄ hefft nu Katrine Beckers in Ramsherde dar van dre m̄ in den vaste-lauent vth thogheuen negestkamen.]*

18 *Jtem anno m^v x do krech Broderon ffian sunt Claues l m̄, vnde js en del dat gelt jn Hermen Schroders hus, wasch van Anders Smadders haus, dar aff iij m̄ des jars; noch vij m̄ de he schuldech bleff van de rekenschop myn xij β. [Hir is an betalēt l m̄, de nam ick Berteld Hansson vp.]*

41 *Jtem m^v x do dede Broder Broderon rekenschop vp sunte Annen dach, do was sunte Claues gelt vj^c m̄ xix β.*

18 *Anno xv^c x bleff Broder Broderon schuldich xj m̄ iij β. Noch hefft Clawes Frese xx m̄, hadde touoren Peter Ruthbeke; dar van jarlikes tho renthe xxv β.*

Anno xv^c xij dede Peter Matzen in alle rekenschop vnde bleff sunte Nicolaus schuldich xviij m̄ xj wijth.

Jtem so hebbe jek Peter Matssen Namen Jensson sulken gelt vornogēt xx mark ij wytte van sunte Nyclus wegen.

42 *Anno xv^c vnde xij jare do dede Namen Jensson rekenschopp vpp sunte Annen dage, do was sunte Nicolaus houetstole vj^c m̄ vnde xxxij m̄ sunder dat gudt to Engelsbu; do bleff Namen Jensson noch schuldich viij m̄ myn ij β in alle rekenschopp.*

Jtem am̄ jar xv^c xiiij don dede Tomes Jebesson rekenschop an sunte Annen daghe, don was sunte Nyclus altare yn vnszer leuen frouen kerken de houetstol vj^c març vnde xxxviij març vij β.

Jtem don suluest blef Tomes schuldych vyf març.

Jtem jn Boeje Ketelssens huss suden Namen Jenssen synt 19 jn xv m̄rc, vnde ys dat ersste gelt; dat ys dat sulffte gelt, dat Namen Jenssen sunte Nyclaues schuldijch bleff; dyt gelt hefft Boye Ketelssen upbart jnt jar ass men screff xiiij dess sonnawendess na sunte Martenss dage.

Anno dñj xv^e xv mydweken in den vastelaent dede Bertelt 42 Hansen van sunte Nicolawes altar rekenschup, dat sunte Nicolawes was thouoren vj^e lx m̄r; dat antwerde he wedder Hinrich Post, vnde Bertelt bleff schuldich x m̄r vj β. [Noch bliff Bertelt schuldich xxxvij m̄r vj β anno xv^e xvj; dar synt xij m̄r mede in, de Nis Paisen hadde.]

Anno xv^e xvj was de houetsumme vj^e xlvj m̄r, dat ander gelt 43 worden de delen mede kofft vppe dat Rathus, vnd Hinrich Post bleff schuldich v m̄r myn ij β van aller rekenschup. Don suluest worth Peter Arntson gesettet vor eyn vorstender mydt Hinrich Post.

Anno xv^e xvij wasz de houetsumme vj^e xlvj m̄r, dar stan vor Peter Arntson vnde Steffen Nigelson, vnde Hinrich Post dede rekenschup vnde bleff noch schuldich de v m̄r myn ij β, de bauenscrē stan, vnde in der bussen is v m̄r de Richart betalde vnde xiiij β vorouert.

Anno xv^e xix do dede Steffen rekenschop, do wasch sunte Claues gelt vj^e xljx m̄r, dar is xj m̄r v β ret gelt jn de housstol jn de busse ffan ij jar rekont, de ij m̄r sint by Steffen ffan de xj m̄r vnde.¹.

Jtem in deme jare xx vp fastelawent dede Lotke Lotszen reken- 19 schop, do blef he scholdech xxxvij mark ij β.

Jtem jnt jar xv^e xx do rekende Bertelt Hansson alle syn dynck klar myt de broders, do bleff he schuldych ffan al rekenschup vij m̄r^e houetsum.

Jtem jnt jar xv^e xx do krech sunte Nyclaues fforstender xl m̄r^e, 20 also Jens Luikesenn vnde Hans Jebenn, to dem torn ffan Bertelt Hansson, vnde de kerckswar to sunte Nyclaues scholenn alle jar geuen ij m̄r^e den fforstender to sunte Nyclaues lach to rentte.

Anno xv^e xxj myduekens in den vastelaent dede Jurghen Pe- 44 terson rekenschup in jegenwardicheit der broder, dat he bliff sunte

¹ Herefter følge et Par aldeles ulæselige overstregede Linier.

Nicolaus lach schuldich van alle iij m̄ ij β, vnde Boie Peterson wort in Ludich Ludichson stede gesettet. Noch bliift Jurgen Petersson schuldich ij m̄ rethgelt. Don suluest wort geloszet Bertelt Hanson gelt, Ludich Ludichson gelt vnd Hinrich Postes, dat de summe ysz ouer al rethgelt in de bussze eyn vnde vefftichehalue m̄; de bussze ys Boie Peterson ouerantwardet. Desse vefftich m̄ wort ouerantwardet Boie Peterson vnde Len Kakes.

20 Boie Peterszen hefft xx m̄ in syn husz. Len Kakes in Ramshert xxx m̄, ysz dat erste gelt, j gr̄ tho renthe; desse vefftich m̄ weren in der bussze.

44 Anno xv^c xxij dede Boie Peterson rekenschup, dat alle dinck klar ysz, vnde in der busse is xxxj m̄, de xxx m̄ hefft Peter Ruthbeke vthgeloszet vnde Tade ouerantwardt. [De xx m̄ hefft Clawes Frese wo vorscr̄ steit.] *Don suluest bleff Boie Peterson iij m̄ schuldich.*

Anno xxij dede Tade rekenschup, so dat de houetstol wyssze renthe is vj^c xxvij m̄ iij β. Dyt ysz ouerantwardet Broder Peterszen.

45 *In der busse is xj m̄, v densche with tho schillingh, vnde noch xvij β gudt gelt. [Noch iij β mer.]*

Tade bliift schuldich van aller rekenschup twe marck myn xvij β.

Anno xv^c xxiiij szondages judica dede Broder rekenschup, so dat de houetstol ysz vij^c xvij m̄ iij β; dyt gelt wort ouerantwardet Nysz Hanson, vnde dat bauenscr̄ gelt blyfft in der busse.

Don suluest dede Broder rekenschup dat he hefft gheuen deme prester vnde ander vthgift xxiij m̄ v β vnde iij β, vnde em ysz eyn register nha deme boke gedan, dat de summe der rente ysz xxxiiij m̄ vij β. Dar van schal de dat iar thokamen rekenschup don.

46 Anno xv^c xxv mydwekens vastelaut dede Broder Petersen rekenschup, dat de vppeboringhe wysse renthe ysz xxxiiij m̄ v β, anhe Jwer Magenson tofft vnde Nysz Fyskers.

Dar in betalt Broder xxv m̄ ij β, so bliift he schuldich viij m̄. [Dar wort kortet anno xxvj Laurens Tuchson ij β vnde Hans Jepsen tho Harresleue v β.]

Don suluest dede Nysz Hansen vrow rekenschup, dat de summe

der rente ysz *xxxiij* m̄ v β wo bauenscrę. Betalt dem prester *xiiij* m̄ vij β, vnde memorie gelt *xiiij* β *iiij* ʒ; summa betalt *xv* m̄ v β *iiij* ʒ. Noch betalt *vj* gę myn *iiij* β, ysz in der bussze, so blifft se schuldich *ix* m̄ *iiij* β *iiij* ʒ. Noch blifft se schuldich *j* gę van Steffens haluen. Noch blifft se schuldich *iiij* m̄ vor eyn fat osemunt, gaff Steffen tho testamenth. Noch betalt deme prester *vij* m̄ myn *j* β.

Anno *xxv* hefft Matthys Schomaker twysschen Hans Kock ²⁰ vnde Clawes Jort twintich m̄ in syn husz, de Hans Jepsen vthlosede, dar van jarlikes *j* m̄ tho renthe.

Anno *xxvj* mydwekens in den vastelauent dede Jacop Oluffzen ⁴⁷ rekenschup, dat he blifft schuldich *vij* m̄ *j* β. De bussze wort ouerantwardet Mas Krogh. [Hir an betalt wo nasteit v m̄ *iiij* β.]

Don suluest antwarde Broder Petersen Mas Krogh *vij* m̄ v β, ys in der busse.

Don suluest dede Nys Hanson vrow rekenschup, dat se blifft schuldich *x* m̄ *ix* ʒ van alle. Noch is in der busse *xij* m̄, v densche witte tho β; noch *ix* m̄ myn *iiij* β gudt gelt; summa rethgelt *xxvij* m̄ *j* β in der busse, anhe Jacop Olufszen vnde Nis Hanson vrow.

Anno *xxvij* mydwekens in den vastelauent wart Hinrich Bremson vth der bussen ghedan *vij* β *iiij* ʒ, vnde Hinrich hefft ghelauet dat thokamende iar de v m̄ houethsumme vnde v β renthe vth thogheuen van wegghen sines voruaren Nis Hanson. Don suluest was in der bussen *xxvij* m̄ *j* β, wo vorscrę steit anno *xxvj*, van deme gelde wort Hinrich Bremson gedan *vij* β *iiij* ʒ, dat Hinriches v m̄ houetstol fulworden, so blifft dar nha *xxvij* m̄ *xxj* ʒ. [Hir vppe betalt Hinrich Bremson *ij* m̄ *ix* β *iiij* ʒ.]

- Anno wo vorscrę dede Mathijs Krogh rekenschup, dat he blifft ⁴⁸ schuldich *x* m̄ *vij* β van alle, vnde de bussze wort ouerantwardet Erick Jensen.

Anno *xxvij* dingdages nha jubilate bekende Hans Fresz, dat ²¹ sunte Nicolaus lach in der kercken vnser leuen vrouwen hefft in sineme huse vnde hoffte twysschen Jon Petersen vnde Clawes Ruter belegghen vefttich m̄ lub, dar van *xx* β vppe Michaelis tho renthe, dar nha passchen geliker mathe, vnde ys dat erste gelt.

Anno *xxviiij* hefft Marten Smit in kathsunt entfangen van Ni- ²⁰ gels Martenson vnde Erick Jenszen *xxx* m̄ vth sunte Nicolaus

busse, vnd ysz dat erste gelt negest j^e gr^e, de Fedder Froddesson kinder dar ynne hebben, dar van xij β vppe Michaelis vnde gelick vppe passchen, dar vor steit syn husz twisschen Peter Lemkes vnde Jes Mamsen.

- 21 Jtem Mas Petersson entfencck teynn m^r lubesck van Nickels Martensson van des lages gelt anno xv^e vnde xxviiij, dar van alle jar vp pasken viij β .

Jtem Mas Petersson entfencck vj m^r lub van Negels Martenson van des lages gelt anno xv^e xxviiij, dar van alle jar to rente iiij β . [Isz dat negeste nha veftich m^r, de horen de vicarien tho sunte Nicolaus kercke, dar steit sin husz twysschen her Martensz husz vnde Ludich Ludichson (vor). Nu Jens sin s^on. Desse xvj m^r weren in den xxx m^r, de Clawes Frese vthlosede.]

- 48 Anno xxviiij dede Masz Krogh rekensschup, dat he hefft betalt vppe desse vorscr^e summe vij m^r ij β ix \mathcal{A} mydwekens in den vastelauent.

Anno vorscr^e vnde dage wort vnder Thort Jepson besatet viij m^r xj β van wegghen Laurens Tuchson kindere. [Hir schal Peter Nigelson tho antwerden.]

Anno xxviiij dede Erick Jensen rekensschup, dat in der busse ys xxvij m^r ij β , dar ys mede ingetelt de xij m^r densche witten, v densche witten tho schillingh, mydwekens in den vastelauent, vnde wort wedder ouerantwart Nigels Martensen. [xxx m^r sin gedan Marten Smit, wo vorscr^e steit.]

Don suluest bleff Erick schuldich x m^r vij β van alle rekensschup. [Anno xxix betalde Erick de vij β tho Hamborger ber des mydwekens.]

Hinrich Bremson was schuldich v m^r anno xxvij, dar vppe betatt ij m^r ix β ij \mathcal{A} anno xxviiij mydwekens in den fastelauent, vnde syn mede gerekent in den bauenscr^e summe.

Anno xxix betalde Erick v m^r fridages vor oculj. [Anno xliij mydwekens in den vastelauent hefft Erik Jensen den ersamen Nys Vken de v m^r gelauet tho ener t^e Hamborger ber thobetalen.]

- 49 Anno xxix mydwekens in den fastelauent dede Nigels Martensen rekensschup, dat he blijft schuldich ix m^r v β ; Fester Forman wort j m^r wedder gheuen, so he buwet hadde; so blijft Nigels schuldich

viij m̄ v β; de v β betalde Nigels don tho Hamborger ber; [don suluest xiiij β betalt vor j t̄ beres].

Vnde in der busse bliff xiiij m̄ van den xxx m̄, de Clawes Frese vthlosede, de xvj m̄ krech Matthys Peterson wo vorscr̄, vnde vj m̄ iij β densche witten; Nigels betalt iij m̄. De busse wort ouerantwardet Hans Petersen.

Anno xxix jn den achtedaghen passchen deden de ersamen ²² Nigels Martensen vnde Hans Petersen dem ersamen Wyllem Winberch borgermester twintich m̄ vth der busse, dar van j m̄ tho renthe, vnde settet tho vorwarynghe dat husz in der rude strate, dar nu in want Hans Tamsen.

Anno xxx mydwekens in den fastelauent dede Hans Peterson ⁴⁹ rekensschup, dat he bliff schuldich xij m̄ iij β, betalt iij m̄, vnde Dethleff Petersen wort wedder karen, vnde in der busse bleff x m̄ j β.

Anno vorscr̄ betalde Masz Krogh iij m̄, de he schuldich was, vnde ouerantwardet Dethleff Petersen dat husz mede tho buwen.

Noch don suluest betalde Hans Peterson ij m̄ v β tho Hamborger ber vnd firinghe, so dat he bliff schuldich vij m̄ vj β. De vj β gaff Hans deme scholmester, so he dat spijl hadde, vth beuel der broder. [Anno xxvj worden xvij β kortet vor vorseten renthe; restat vj m̄ vij β.]

Anno xxxj mydwekens in den vastelauent dede Dethleff Peter- ⁵⁰ son rekensschup, dat he bliff schuldich vj m̄ iiij witen. [Betalt.]

Don suluest betalde Nigels Martenson v m̄ ij β, de he schuldich was; de worden ghedan in den x m̄, de Dethleff Peterson krech.

Sunte Nicolaus busse wort ouerantwordet Jacop Rutbecke, in der busse ys iij m̄ ij β.

Anno xxxij mydwekens in den fastelauent dede Jacop Ruthbeck rekensschup, so dat he bleff schuldich xiiij m̄ iij β. [Anno xxxvij na der rekensschup bliff he schuldich v m̄ iij β; noch kortet viij β van Toppis weghe.]

Noch ys in der busse rethgelt iij m̄ xv β densk gelt vnde leghergelt don suluest.

Ame daghe vorscr̄ heft Jacop Ruthbeck betalt iij m̄ in den xiiij m̄ ij β.

Anno xxxviij mydwekens in den fastelauent betalde Dethleff j m̄

vor *Hamborger ber* in syn vj m̄r iiij witen, ock don betalt viij β
 51 to *furinghe*; don suluest wort kortet myt *Dethleff iiij β*, so *Hinrich Berndeson* vrow anno xxx de v m̄r worden thogeuē, dat he blyfft schuldich ouer al iiij m̄r iiij β vnde iiij witen. [*Betalt.*]

22 Anno xxxiiij mydwekens in den vastelauent dede *Clawes Fysker*, rekensschup vppe dem rathuse, dat sin vppeboringhe renthe ys xxxv m̄r vij β; dar van her *Nicolaus Ebsen* gheuen xxj m̄r, so dat he blyfft schuldich xiiij m̄r xv β, vnde *Hans Fosz* wort wedder karen.

Don vorth betalde *Clawes Fysker* deme smede *Nysz With* j m̄r vor de *branthrode*, ock gaff he *Bendix Smyt* xij β vor j schuffel. [*Anno 47* betalden sine kinder *Andreas Negelsson* vor j tē *Hamborger bers* vj m̄r iiij β.]

51 Anno xxxiiij mydwekens in den fastelauent dede *Hans Fosz* rekensschup, dat he blyfft schuldich vor alle x m̄r, dat ander betalt vor kannen, *branthroden* vnde *Hamborger ber*. [*Anno xxxvij* mydwekens in den vastelauent betalt vij m̄r v β ij ʒ tho ber vnde *furenghe*.

Anno xxxv dede *Junge Jens* mydwekens in den fastelauent rekensschup, dat he blyfft schuldich xiiij m̄r iiij β; de xx m̄r xij β kreghe de *vicarius sunte Nicolaus altar*; vnde *Hans Jepsen* wort wedder karen.

Don suluest was getelt ij m̄r iiij β *leghergelt*, wort *Hans Jepsen* myt der *bussen ouerantwardet*, vnde xj β, v dēsche witten tho *schillinge*, wo *bauenscrē* anno xxxij.

Anno xxxvj mydwekens in den fastelauent wort *Junge Jens* j gē kortet, so he nicht kan van den *armen krighen*, so blyfft he schuldich xiiij m̄r iiij β. [*Anno xxxvii* betalde *Jens* ij gē vor j tē *Hamborger ber*. Anno xxxix mydwekens in den fastelauent betalde *Jens* v m̄r iiij β vor j tē *Hamborger ber*, vnde dat jar brach em ij β; *restat* ij m̄r xiiij β; betalt anno 48.]

52 Don suluest anno 36 dede *Hans Jepsen* rekensschup, dat he blyfft schuldich van *sunte Nicolaus lach* vj m̄r iiij β, vnde *Peter Hack* wort wedder karen. [*Anno xliij* betalde *Hans dyt* *vorscrē gelt* vnde dar vor *Hamborger ber* betalt.]

Anno xxxvij mydwekens in den fastelauent dede *Peter Hack* rekensschup, dat he blyfft schuldich vj m̄r iiij β, vnde *Clawes Jensen* wort wedder karen. Don betalt ij m̄r, wo heren *Niclaus*

schuldich was den moller. [Hir inne betalt xxvj β . Anno 48 betalde Peter ij m̄r.]

Don suluest dede Dethleff Peterson rekenschup, dat Karstin Toppis wort viij β anno xxxvj thogheuen vnde Syl Barschersche iiij β , so de xx m̄r scholen j m̄r renthen, vnde he betalde xij β don Hamborger ber, so dat he blyfft schuldich ij m̄r iiij β iiij witten. [Dit gelt nemplich 2 m̄r 4 β 4 witten hefft Hinrich Berens entfangen vor Hamborger ber.]

Anno bauenscr̄e bleff in der busse viiff m̄r v β , dat densche gelt vor vulle getelt.

Anno xxxviiij mydwekens in den fastelaent dede Clawes Jensen rekenschup van sunte Nicolaus altar, dat he blyfft schuldich xv m̄r iij β , vnde Mas Kallisson wort wedderkaren. [Anno xl mydwekens in den fastelaent dede Clawes rekenschup, dat he vorbuwet hefft in sunte Nicolaus husz, dat deme vicariese bykumpt, ij m̄r iij β .]

Anno xxxix mydwekens in den vastelaent dede Mas Kal- 53
lisson rekenschup, dat he blyfft schuldich xij m̄r xv β , vnde Marcus Mandixsen wort wedderkaren.

Anno xl dede Marcus Mandixen rekenschup, dat he blyfft schuldich xij m̄r vij β , vnde Hans Kur wort wedderkaren.

Anno etc. xl mydwekens in den vastelaent betalde Juer Peterson vnde Marcus Mandixsen j t̄r Hamborgher ber van Jacop Oluffsens weggen alz v m̄r iiij β .

Anno xliij mydwekens in den vastelaenth dede Clawes Jensen rekenschup, dat he dat jar vorghanghen betalde xxxiiij stoueken Hamborger ber, ys iiij m̄r iiij β , vnde ij slotel to der bussen ij β , schal he quiten in syne schulde.

Don suluest dede Hans Kur rekenschup, dat he blyfft schuldich xij m̄r x β bauen xxij m̄r, wo he den beiden karckheren betalt hefft, vnde Jochim Stenhower wort wedderkaren. [Anno etc. lj bekende Asmus Cristiensen, dat Anne Kurs hefft em betalt viij m̄r, wo dat lach em schuldich was vor theringhe, in den vastelaent.]

Anno xliij betalde Mas Kallisson vppe syn rekenschup iij m̄r 54
iiij β tho Hamborger ber.

Anno xliij mydwekens in den vastelaent betalde Mas Kallisson iij m̄r iiij β , vnde Goskes gulden wort em in syn summe

kortet, dat he blyfft schuldich vj m̄; don suluest wort Nys Vken gadan vj β tho Hamborger ber tho betalen, vnde dem furboter Jasper vj β geuen, dat em syn dum (?) gelauet wort, vnde xxxj β blyfft in der bussen.

Ame daghe vorscr̄ dede Jochim Stenhower rekensschup, dat he blyfft schuldich xv m̄ xv β, vnde Hans Kalleson wort wedderkaren. [Desse vorscr̄ xv m̄ xv β worden den beiden kerckheren geueuen.]

Ame suluen jar vnde daghe betalt Marcus Mandixen xij β vppe syne bauenscr̄ rekensschup tho Hamborger ber.

Anno xliij mydwekens in den vastelaent dede Hans Kalleson rekensschup, dat he hefft den beiden kerckheren betalt, vnde Frederick Senkeler wort wedderkaren.

Anno xliiij in den vastelaent dede Frederick rekensschup vnde betalt den kerckheren alle, vnde Frederick Scroder worth wedderkaren.

- 26 Anno xlv ame mydweken in den vastelaent dede Frederick Scroder rekensschup, dat he hefft beiden kerckheren betalt vnde enem jeder xvij m̄ xij β, vnde Peter Mole wort wedderkaren. [Betalt alle.]

Anno xlvj ame mydweken in den vastelaent dede Peter Mole rekensschup, dat he wyl beiden kerckheren geuen xvij m̄ xij β jeder, vnde Anders Tilinck worth wedderkaren.

Anno xlvj betalde Clawes Jenssen vj m̄ tho Hamborger ber vppe syne schulde, wo he anno xlj schuldich bleff, gaff he Jochim Stenhower.

Don suluest worth myt Clawes Jensen gherekent, dat he blyfft ouer alle schuldich ij m̄ x β.

Anno 47 am midtweken jm vastelauende dede Andreas Tilingk rekensschup, vnde gaff den beiden kerckheren jn erer besoldinge xxxviiij m̄, vnde darmitt is van em clar rekensschop gedan, vnde wort wedder gekaren Hans Ludersen.

- 27 Anno 48 am mitweken jm vastelauende dede Hans Ludersen rekensschup, vnde betalde den beiden kerckheren xxxvj m̄ xj β, vnde bleff schuldich van Jasper Zesteden wegen j m̄, vnde hefft darmit clar rekensschup gedan, vnde wurt wedder gekaren Laurens Oxen.

Anno 49 am mitweken jm vastelauende dede Laurens Oxsen

rekensschup, vnde vornogede den kerckheren eren summen, vnde hefft darmit clar rekensschup gedan, vnde wurt wedder gekaren Hans Nigelson.

Anno 50 am midtwecken jm vastelauende dede Hans Negelsson dem lage rekensschup, vnde betalde den beiden kerckheren xxxix m̄r, vnde bleff schuldich xij β, vnde van Jasper Zesteden wegen j marck, vnde darmit clar rekensschup gedan, vnde wurt weddergekaren Peter Post.

Anno lj ame myddewecken in den vastelauent dede Peter 28 Post rekensschup, dat he hefft den beiden kerckheren xl m̄r betalt, vnde de x β gaff he deme laghe wo auer weren, vnde in der busse ys ver m̄r; betalt de x β deme laghe; de iiij β worden Peter wedder geuen, so Syle Barthschers husz gyfft j m̄r tho renthe; don wort wedderkaren Bernth Schurman.

Don bleff nha vj β wo Peter Post betalde in den x β vorscr̄.

Dar van Hans Vestersen gheuen ij β vor ij slotele tho sunte Nicolaus busse, de iiij β worden Hans Vesterson in syne betalynghe ghedan, wo he gaff vort deme furbother Kersten.

Van den iiij m̄r, in der busse weren, krech de scholmester tho vnseren leuen vrowen dat he rymede j daler, ys xxxj β, so blyfft nha ij m̄r j β in der busse.

Anno etc. lij des mydwekens in den vastelauent dede Bernth Schurman rekensschup, dat he hefft betalt beide kerckheren xl m̄r, de ij β quemen in der bussen; och bleff noch ij m̄r j β, wo Bernth hefft ouerantwardet, dat de summe ys ij m̄r iij β, vnde Valentin Pawel wort wedderkaren.

Anno lij dede Valentin Pawels rekensschup, dat he betalt hefft beyde kerckheren xl m̄r, vnde hefft klar rekensschup ghedan, vnde bleff in der busse ij m̄r iij β, der halue daler den spelers, vnde Hinrich Borchorst wort wedderkaren.

Anno 54 midwekens jm vastelauende dede Hinrich Borchorst 29 rekensschup, vnde hefft den beiden kerckheren vornoget xl m̄r lub, darmede clar rekensschup gedan, vnde bliff jn der bussen j m̄r iiij β, vnde wurt wedder gekaren Laurens Sonnickson.

Anno 55 midtwekens jm vastelauende dede Laurens Sonnickson rekensschup, vnde hefft den beyden kerckheren vornoget xl m̄rck, vnde dar ock jnne quitert, wat he jn dem huse vor-

buwet hadde, darmede clar rekensschup gedan, vnde bliff jn der bussen j m̄r̄ iiiij β, vnde wurt wedder gekaren Jochim Holst.

Anno 56 midtwekens jm vastelauende dede Jochim Holst rekensschup vnde hefft den beiden kerckheren vornoget xl m̄r̄ck, darmede clar rekensschup gedan, vnde bliff jn der bussen j m̄r̄ck iiiij β, so lange jn der bussen gelegen hefft, vnde wurt wedder gekaren Peter Pomereningk.

30 Anno 57 midtwekens jm vastelauende dede Peter Pomereningk clar rekensschup, vnde hefft den kerckheren entrichtet xl mark, vnde bleff jn der bussen wath vorhenne jnne gelegen, vnde wurt wedder gekaren Cort Peterson.

Anno 58 midtwekens im vastelauende dede Kort Peterszen clare rekensschup, vnnnd hefft denn kerckherenn entrichtet xl marck, vnd bleff in der bussen watt dar vorhenne inne gelegen, vnnnd wart wedder gekaren Thomas Swelunth.

Anno 1559 midtwekens im vastelauende dede Thomas Swelunt clare rekensschup, vnd hefft den kerckheren entrichtet xl marck, vnnnd bleff in der bussen watt dar vorhenne inne was, vnnnd was wedder gekarenn Pawel Holste.

Anno 1560 midtwekens jn deme vastelauende dede Pawel Holste rekensschup vnnnd hefft denn beyden kerckheren entrichtet xl m̄r̄ck, vnd bleff jn der busse watt dar vorhenne jnne was, vnnnd wart wedder gekarenn Jurgen Steffens.

[Paabegyndt men ikke fortsat Fortegnelse af Medlemmerne:]

25 Anno domini vefteyten hundert iar don wurden desse brodere vth deme oldenboke jn dit nye geschreuen vnde bynnen rades weren jn den tiden:

Anders Smadder, vxor.
Arnt Kissenbrugge, vxor.
Hans Witwater.
Marten Risenbarch, vxor.
Brun Buchenberch, vxor.
Nis Payson, vxor.

Peter Rudebeke, vxor.
Marquart Holste, vxor.
Ebe Jepson, vxor.
Leue Jngwartson, vxor.
Vedder Brun, vxor.
Hermen Wynbarch, vxor.

130.

Lybek, 19. April 1447.

Overenskomst mellem Hertug Adolf til Slesvig og Ditmarskernes Fuldmægtige om at overdrage Afgjørelsen af alle deres Tvistigheder, i Særdeleshed angaaende Friserne i Eydersted, til Voldgift af Provst Johannes Middelmann i Hamborg og Borgemestere og Raadmænd i Lybek og Hamborg. (Blandt Vidnerne nævnes Borgemesteren i Flensborg Eggerd Bonsson.)

Original-Vidisse, udstædt 8. Maj 1447 af Borgemestere og Raad i Lybek, paa Pergament med vedhængende Segl i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Forhen trykt i Michelsen, Ditmars. Urkundenbuch. p. 32—35.

WII BORGERMESTERE vnde raedmanne der stad Lubeke bekennen vnde betughen openbar in vnde myd desseme breue vor alle den jennen, de ene seen efte horen lesen, dat de voghede, slutere vnde insetene des landes Ditmarschen vns ouergeuen vnde antwordet laten hebben enen openen breff, besegheld myd eres landes anhanghende jngsesegel, den wii in vorwaringe hebben, vnde ludet van worden to worden, alsze nascreuen is:

Witlik sii to ener ewigen dechtenisse alle den jennen, de desse scrift seen edder horen lesen, dat de hochgeborne ffurste vnde here, her Alff to Sleszwiig hertoghe, greue to Holsten etc., vor sijk, sine eruen, sine nakomelinghe, vnde van wegene siner lande vppe de ene, vnde de beschedenen manne mester Johan Stolle, kerckhere to Weslinghburen, her Clawes Pels, kerckhere to Brunszbittel, Clawes Johan, Clawes Stekemaas, Johan Sul, Cruse Johans Hinrick, Clawes Diderkes, Hans Wulff, Johan Wybekensone, Rode Gerre Clawes, Marquardes Ratleues Maas, Boyen Clawes, Breke Velkiff, Bode Johan Danckquardes, Clawes Johan Clawessz, Gebe Junghe, Ywet Kerstens, Clawes Krusen, Clawes Kersten Spretes, Tedes Elseben, Gerre Brune, Johan Wyderick, Kennen Clawes, Otten Reymar, Marquard Stormers Reymar, Grote Clawes Hans, Henneken Clawes, Brodesen Johan, vulmechtige houetlude, procuratore vnde sendeboden des gantzen landes Ditmarschen, vor sijk, ere eruen, nakomelingen vnde van wegene des sulften gantzen landes vppe de andere sijde, vppe alle schelinge, twydracht vnde tosprake, hoch vnde zijd, de twuschen beyden vorscreñ delen an beyden sijden van langhen jaren bethte her to sin gewesen, geschen

vnde vppgestan, wilkere se sin, nictes vthgescheden, vnde sunderliken vppe de tosprake berorende de Vresen in Eyderstede beseten, myd wolbedachteneme gantzen vrygen willen vnde sekerer witlicheit endrachtliken hebben gekoren vnde kesen ieghenwardichliken in craft desser scrift, alsze in vulmechtige willekorde richtere vnde schedesheren den erwerdigen heren magistrum Johannem Middelmanne, proueste to Hamborg, vnde de erbarn vorsichtigen manne heren borgermestere vnde radmanne der stede Lubeke vnde Hamborg, geuende en samptliken gantze vullenkomende macht desse vorgerorden twydracht, schelinghe vnde tosprake to vorhandelende, to horende, to irkennende vnde in frundschupp aller redelicheid efte ime rechte, souerne des behoeff werd, endliken to vorschedende vnde sodane endeliken vorschedinghe, souakene des behoeff werd, in tokomenden tijden to vorklarende, vhtoleggende vnde to dudende. Vortmer hebben de sulften vorgherorden beyden dele malk ander herliken ghewillekoret vnde gelouet, willekoren vnde louen ieghenwardichliken vor sijk, ere eruen, nakomelinghe, vnde van wegene erer lande, stede vnvorbroken vnde sunder jenigerleye jnsage efte wedderede to holdende, allent wes de willekorden richtere vnde schedesheren vppe alle vorgerorden tosprake, twydracht vnde schelinghe an beyden sijden, jn frundschopp, reddelicheit efte rechte vthsprekende werden, vnde dat se an beyden sijden sodanen vthsproke van stund willen beleuen deme in jenigerleye saken wedder tokomende; vnde dat se ock nenerleye appellacien, vthnemynge efte hulperede geystlikes, keyserlikes efte jeniges sundergen rechtes in tokomenden tijden willen brukende wesen, dar mede desset jegenwardige compromissz vnde vthsproke vorgerord gantzliken efte delaftigen moghe werden gehindert, gheseriget edder gekrencket, jd sij van wegen der schedesheren edder erer eghenen personen, efte van wegen der formen desses jeghenwardigen compromissz edder jenighen anderen saken. Vnde vppe dat desse vorgerorden schelinghe, twydracht vnde tosprake deste beqwemeliker vormyddelst eneme endeliken vthdraghe mogen werden ghedodet, so hebben de obgenañ beyden dele dergheleijk ghewillekoret vnde beleuet, willekoren vnde beleuen jeghenwardichliken, dat se ere tosprake, de dat ene del tiogens dat andere menet tohebbende, an beyden sijden gantz-

liken vnde sunder vurder vorbeteringe dar ane to donde scholen vnde willen twuschen dyt vnde sunte Jacobi dage negest komende scriftliken vnde vorsegheld senden an de erbarn den raed to Lubeke, wilker raed denne sunder vortogeringe eneme jeweliken vorgerorden dele, dat ene vmme dat ander, ware auescrift dar aff schal schicken, de rechten principalen tosprake beyder parte bij sijk to beholdende, vnde denne van der tijd betthe to sunte Martensdage vort negest volghende schal vnde wil en itlik der vorberorden dele sine vullekomene antworde wedderumme scriftliken vnde vorsegheld schicken an de sulften erbarn den raed to Lubeke, wilker raed dergheleijk ware auescrifte eneme jeweliken vorgherorden dele, dat ene vmme dat ander, sunder vortogheringe dar aff schal schicken, de rechten principalen antworde beyder dele bij sijk to beholdende, sine wedderrede vnde jnsage, souerne em dat geleuet, van der tijd an betthe to vnsere leuen frowen dage lichtmissen denne vord volghende dar vpp to donde, vnde de an de dickegenañ erbarn den raed to Lubeke in vorscreuener wyse to schickende; vnde myd dessen scriften an beyden sijden so vorscreñ is gedaen vnde ouergegeuen scholen de vorgerorden sake ghesloten wesen, nymer vorder scrifte to brukende an beyden delen, vthgescheden de beseghelden priuilegia, breue vnde bewisz, der en etlik del na vindinghe vnde anrichtinghe der schedesheren vorscreñ in dessen ergerorden saken dencket tobrukende; vnde int lateste scholen de vorgenañ willekorden richtere vnde schedesheren in den bouenscreuenen saken sijk vterliken bekummeren, de in aller vorgerorden wyse to vorschedende bynnen ener tijd, alsze en na legenheyd der sake duncket noet vnde behoeff wesen. Weret ock sake, dat god affkere, dat de obgenañ erwerdige here prouest to Hamborg er der vorschedinghe desser dickegerorden schelinghe vnde tosprake affliuich worde, dar mede en schal desset jeghenwardige compromissz nicht gebroken werden, sunder de macht to vorschedende schal nichte myn bliuen bij den erbarn heren rederen der vakeghescreuen stede Lubeke vnde Hamborg ju aller wyse, alsze is vorgherord. Desse vorderorden stücke alle samptliken vnde delaftigen hebben de dickegherorden beyden dele beleuet vnde in vorscreuener wyse ghewillekoret, beleuen vnde willekoren jeghenwardichliken by

ener penen van teyn dusent gulden Rynesch, wilke pene dat del, dat den vorscreñ ythsproke vnde compromissz nicht werd holdende, wil vnde schal sunder jenigerleye insage efte hulperede hantreken vnde geuen deme anderen dele, welk deel den sulften ythsproke vnde compromissz werd holdende. Weret ok sake, dat in tokomenden tijden jenighe twydracht efte schelinghe vppstande worde twuschen beyden vorscreñ delen eft den eren, welke schelinghe achte van der ene, vnde achte van der anderen sijden, alsze oldinges wontlik is gheweset, nicht konden vorlijken, so hebben de dickegerorden beyde dele derghelek ghewillekoret sulker schelinghe in aller vorgerorden wyse bij den vakegenañ erbarn den rederen to Lubeke vnde Hamborgh, alsze bij ouerlude, to bliuende, jd en were, dat vmme openbarer veyde efte vnwillen jenighe van den sulften twen steden Lubeke vnde Hamborg edder beyde van den vorgerorden beyden delen efte eneme van en myd redde-licheit vnde rechte mochten vorlecht werden. Vnde in craft desses vorgerorden compromissz scholen de sulften obgenañ beyden dele vnde ere vndersaten in eren landen vnde gebeden malk ander mogen wanderen, vorsoken vnde in velicheit vorkeren, alsze van oldinges wontlik is ghewest, ghelijk eft de vthsproke desser vakeberorden schelinghe jegenwardichliken were vthgesproken. Jn en teken der warheyd so is desse dickegerorde beleuynghe vnde willekore geschen vnde vullentoghen bynnen der stad Lubeke vppe deme radhuse darsulues jn den jaren vnser heren na siner ghebord dusent verhundert souen-vndevertigh des negesten mydwekens na quasimodogeniti jn jeghenwardicheit der erwerdigen jn god vadere vnde heren heren Nicolaj vnde Nicolai to Lubeke vnde Sleszwiig bishuppe, des erwerdigen hern Frederici abbatis tome Reyneuelde, des gestrengen hern Detleffes van Bockwolde ritters, Hinrickes van Bockwolden, Breyden Rantzowen, Hansz Poggewischen, Jurgen van Quale, Hartiges Rantzowen, Clawes Rantzowen, Wulff van der Wisch, Jachim Kuren, knapen, magistri Conradi Conradi archidiaakens to Sleszwiig, Hinrik Pruel, Siuerd Harge, Henynghes van der Kameran, borgermestere tome Kijle, vnde Eggardi Bonsson, borgermesters to Flensborg, to den vorscreñ saken in ene tugenisse sunderlinges gebeden vnde gheeschet, vnde to ene bekantenisse desser vorscreñ dinghe hebbe wii vogede, slutere,

raedgeuere vnde gantze gemente des landes Ditmarschen vnser landes jngesegel witliken henghen laten vor desse jeghenwardige scrift, de ghegeuen vnde screuen is na der bord Cristi in deme jare vnde dage vorscreñ.

Vnde dat wii borgermestere vnde raedmanne der stad Lubeke erbeñ aldus bede ghantz vnvorszereget vnde alles wandels anich bevunden hebben, so vorscreñ is, dat compromissz vnde der Ditmarschen besegelden breff, des to tughe vnde witlicheit hebbe wii vnser stad secreten jngesegel witliken henghet heten nedden an dessen breff, de geuen vnde screuen is na der bord Cristi vnser heren dusent verhundert dar na in den souenvnde-uertigsten jaren ame mandage na deme sondage alsze men singhet in der hilgen kerken cantate etc.

131.

Flensborg, 7. August 1447.

Vidne angaaende den afdøde Tymne Tymmessons Gave af 21 Nobler til Vor Frues Alter i Marie Kirken i Flensborg og andet gudeligt Brug.

Ufuldstændigt Udkast til en Notarialakt paa et forrevet Blad Papir i Raadstue-Arkivet i Flensborg.

ANNO DOMINI mccccxlvij^o, jndictione decima, die Lune, septima mensis Augusti, pontificatus sanctissimj in Christo patris Nicolai quinti anno primo, jn mei notarii publici et tocius consulatus Vlensburgensis et ciuium circumstantium presentia constituti discreti Nisse Achtorp et Peter Brun, ciues Vlenseburgenses, testimonialiter deponentes, quod Tymne Tymmesson, felicis recordacionis, dedit Nisse Tymmisson fratri suo ad fideles manus vigintivnum nobiliones justı ponderis jn honorem dei dispensandos, scilicet viginti marcas lub ad altare beate virginis Marie jn ecclesia beate Marie situm, ut sacerdos huius elemosinam . . . secunda feria habeat vnam
 . . . ; residuum vero de illis xxj nobilionibus distribuatur in honorem dei secundum visum consulatus.

132.

Flensborg, 6. Januar 1448.

Inge Peter Oxssons Enke overleverer Raadet i Flensborg en Revers af Gardian og Konvent i Klosteret sammesteds om Afholdelse af en aarlig Vigilie og Sjælemesse i deres Kloster.

Optegnelse i den saakaldte „Stadbok“, fol. 114, i Raadstue-Arkivet i Flensborg.

ANNO DOMINJ millesimoquadringsimoquadragesimo-octauo jn den hilgen twelfften daghen antwordede vnde wisede Jnghe, Peters Oxsson seligen husurowe, vnde syne eruen enen bezegelden breff van deme gardiane vnde deme conuente des klostere to Flensborgh, dat de brodere des klostere scholen jarlikes vilige vnde zelemissen holden des negesten mandages na sunte Andree dage in deme kloster to Flensborgh, vnde besundern ene zelemissen vor der homyssen altare to holdende.

Jussu consulatus.

133.

25. Februar 1448.

Hertug Adolf til Slesvig tilstaar Fru Mette, Enke efter Lucas Maler, Borger i Flensborg, en aarlig Rente af 24 Mark Lybsk af Staden Flensborg.

Afskrift i Christiern Is Registrant, p. 433—434, i det store kongelige Bibliothek i Kjøbenhavn.

Jtem gaff zelige hartog Alff vor Metten nagelaten wedewen Lucas Melers, wandages borger to Flensborch, enen breff vppe xxiiij m̄ lub iarliker rente, de se schal iarlikes boren van deme rade to Flensborch.

VAN GOTSGNADEN wij Alff, hartoge to Sleszwig etc., bekenen apenbar in desseme breue vor alszweme, dat wij vor vns, vor vnse eruen vnde nakomelinge mit andacht vnde wolberademe mode vmme williges truwes denstes willen, den Lucas Maler, borger to Flensborch, zeliger dechnisse, vnser zeligen brodere vnde vns to behöff vnser lande jn krige vnde orloge

vaken gudwilligen dede, der erbaren frouwen Metten wedewen, wandages des vorbeñ Lucas husfrouwe, na Lucas dode hebben geuen vnde vorlenet, geuen vnde vorlenen jegenwardich in krafft desses vnser breues xxiiij lub m̄ penninge iarliker rente liffgedinges, de se schal vnde mach manen vnde boren van den borgermesteren vnde radtmannen vnde menheit vnser stadt Flensborch im jegenwordich vnde tokomende van der ersten jarliker rente vnde plicht des slotes, also vj^o lub m̄ penninge, de de borgermester vnde radtmenne vorbeñ vns, vnser eruen vnde nakomelingen alle jar to wonliken tijden, also to sunte Mertens dage, plegende sint to geuende. Vnde wij hartog Alff vorbeñ wisen de erbeñ frouwen Metten mit desseme vnseme breue na liffgedinges rechte in de besittinge vnde brukinge der erbeñ xxiiij lub m̄ iarliker rente. Also wan de borgermestere vnde radtmanne to Flensborch Metten vorbeñ de nochafftigen na vthwisinge desses breues, also se der vns plegende sin, entrichten vnde entrichtet hebben, so scholen wij vnde willen edder vnse eruen vnde nakomelinge vmme de xxiiij lub m̄ penninge nicht furder manen edder spreken, men wij scholen vnde willen sodane xxiiij m̄ affreken vnde enberen van deme summen der vj^o m̄ vnser iarliken plicht vorbeñ; vns, vnser eruen vnde nakomelingen jo doch beholden, dat van stunt na dode der erbeñ frow Metten desse breff vnde gifte in allen artikelen scholen machtlôs wesen. Des to tuchnisse hebbe wij Alff hertoch to Sleszwig vorbeñ vnse jngesegel gudwilligen henget laten nedden an dessen breff. Geuen vnde gescreu na Christi gebordt xiiij^o dar na in deme xlvij jare ame sondage in der vasten, also men singet jn der hilgen kercken Oculj.

134.

25. Februar 1448.

Hertug Adolf til Slesvig tilstaar sin Tjener Evert Slor kaldet Meyhane en aarlig Rente af 10 Mark Lybsk af Byen Flensborg.

Afskrift i Christiern I.s Registrant, p. 434—435, i det store kongelige Bibliothek i Kjøbenhavn.

Jtem Meyhanen enen breff gegeuen ludende oppe teyn marck lub, de he iarlikes de tijd sines leuendes schal hebben (van deme) rade to Flensborch.

VAN GOTSGNADEN wij Alff, hartog to Sleszwig etc., be-
kennen vnde betugen apenbar in desseme breue vor alsweme,
dat wij vor vns, vnse eruen vnde nakomelinge mit wolbedach-
teme mode vmme denstes willen, den desse jegenwardige vnse
brodige denere Euert Slor anders geheten Meyhane vnser zeligen
broderen vnde vns gudwilligen na sineme vormoge wente an
desse tijd dan hefft vnde noch vortan don mach, hebben geuen
vnde lenet, geuen vnde lenen em jegenwardich in krafft desses
vnser breues to sineme leuende na liffgedinges rechte teyn lub
m̄ jarliker rente, de he alle jare mit orkunde desses vnser breues
schal vnde mach manen vnde boren van den borgermeistren
vnde radtmannen vnser stadt Flensborch vth den ersten wisse-
sten renten des schotes, also vj^o lub m̄ penninge, de de borger-
mestere vnde radtmannē erben vns, vnser eruen vnde nakome-
lingen alle jare to wonliken tijden, also to sunte Martens dage,
plichtich sint to geuende; vnde wen de erben borgermestere
vnde radtmannē vnser stadt Flensborch vnse dener Meyhanen
vorben na vthwisinge desses breues sodane teyn marck lub
penninge geuen vnde bereed hebben, so scholen vnde willen wij
edder vnse eruen vnde nakomelinge vmme de teyn lub m̄ pen-
ninge nicht furder manen edder spreken, men wij, vnse eruen
vnde nakomelinge scholen vnde willen de jarlikes affreken vnde
enberen van deme summen der vj^o m̄; beholden vns, vnser eruen
vnde nakomelinge io doch, dat van stundt na dode des erben
Meyhanen desse vnse breff vnde gifte in allen artikelen scholen
dōt vnde machtlosz wesen. Des to tuge hebbe wij Alff hertoghe
to Sleszwig erben vnse jngesegel mit wolbedachte mode gud-
willigen henget laten nedden an dessen breff, gegeuen vnde ge-
scrē na godes bort xiiij^o jar dar na in deme xlvij^o jare ame
sondage jn der vasten, also men singet jn der hilgen kerken
Oculj mej.

10. Marts 1448.

Hertug Adolf til Slesvig tilstaar, at det af ham inddæmmede Struxdam og det halve af Morbek tilhører Staden Flensborg, og skal paa Forlangende af Raadet overdrages Staden mod Erstatning af Inddæmnings-Arbejdet.

Afskrift i Christiern I.s Registrant, p. 36, i det store kongelige Bibliothek i Kjøbenhavn. I Raadstue-Arkivet i Flensborg findes 2 nyere Afskrifter, der i alt væsentligt stemme hermed. Tidligere trykt i Clæden, Mon. Flensb. I. p. 347—348 og O. H. Møller, Hist. Bericht von der Stadt Flensb. I. p. 10.

WY ALFF, van gots gnaden hertog to Sleszwig etc., be-
kennen apenbar in desseme vnseme breue jegenwardigen, dat
de water stowinge Struxdam vnde de helffte van der Mordbeke
vppe de sudersyden in Wijsherde belegen, de wij oppe vnse
egene kost vnde arbeit stouwet hebben, tohoren vnsen vnder-
saten, deme rade vnde menheit vnszer stadt Flensborch; vnde
wannere de vorbeñ radt vnde ere nakomelinge de vorbeñ dyke
vnde stouwinge suluen eessen vnde wedder hebben willen, so
scholen se na twier vnser rades vnde twier ehren erbaren
frunde kenninge vnde scheidung vns, vnser eruen vnde nakome-
lingen arbeit vnde kost, dat dat dikent vnde damment gekostet
hebben, na redelicheit wedderleggen vnde betalen. Alle desse
vorscre stucke laue wi Alff etc. vorbeñ vor vns, vor vnse eruen
vnde nakomelinge in guden truwen stede vnde vast sunder alle
arch to holdende. To groter tuchnisse alle desser vorscre stucke,
hebbe wi Alff etc.¹ vnse jngesegel witliken henget laten nedden
an dessen breff, de geuen vnde screuen is na der bordt Christi
vnser heren mcccc darna in deme xlvij jare ame sondage in
der vasten, also men singet in der hilgen kerken Judica.

¹ Afskrifterne i Flensb. have: *Alff hertoch tho Sleszwig vorbenomet vor vns, vor vnse eruen vndt nakomelinge.*

12. August 1448.

Jesse Petersen, Borger i Flensborg, pantsætter 4 Mark Guld i Rudie Mark i Sattrup Sogn i Struxtorp Herred til Hans Maghe og Jeppe Nigelsen for 42 Mark Lybsk.

Skaaren Original paa Pergament med 4 hængende Segl i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn.

JK JESSE PETERSSON, bürger to Flensborgh, bekenne vnde betûge openbare vor alle den jennen, de dessen brêff seen edder høren lesen, dat jk vnde myne eruen van rechter witliken schuld schûldich szint den erliken vromen mannen Hans Mâghe vnde Jeppe Nygelsson vnde eren eruen twêvndevertich mark lûbesch, de jk jn vnbewôrnen reden penningen jn guder munte, also to Lûbeke vnde to Hamborgh genge vnde geue is, ane dat hole geld, van en to gantzer nôghe entfangen hebbe vnde vort jn myne vnde in myner eruen nûtlicheyt gekeret vnde gebracht hebbe; dar jk Jesse Petersson vôrbeñ vnde myne eruen den vôrbeñ Hans Mâghe vnde Jeppen Nigelsson vnde eren eruen, myt vryeme wolberadene guden willen, wedder vøre settet hebben, vnde setten to ereme brukliken pande, jn crafft desses brêues, veer mark goldes, also de myt erer vryheyt vnde rechticheyt myt aller tobehøringe jn erer landschêde grûndliken belegen syn, jn Rûdye marke jn deme kerspele to Sâttorpe jn Struxtorpe herede, vnde jk Jesse Petersson vôrbeñ vnde myne eruen schôlen vnde willen Hans Mâghe vnde Jeppen Nigelsson vôrbeñ vnde eren eruen desse vôrscreeñ vôr mark goldes gansliken entfryen vor alle ansprake, de en dar ane schên mochten, gêstlick ofte werlik, van alle denyennen de vor recht komen willen, alle de wyle vnde also lange, also id ere rechte bruklike pand is. Vortmer wan jk Jesse Petersson vôrbeñ vnde myne eruen desse vôrscreeñ vôr mark goldes wedder jnlösen willen, edder dat Hans Mâghe vnde Jeppe Nigelsson vôrbeñ vnde ere eruen ere vôrscreeñ penninge wedder hebben willen, welk ere de êrst van deme anderen schêden wil, de schal deme anderen de lösinge reddeliken to vôrne vorkundigen vppe deme negesten dinge vor sunte Johannis Baptiste dage to myddensomere, vnde so schôlen vnde willen jk Jesse Petersson vôrbeñ vnde myne eruen Hans

Måghe vnde Jeppe Nigelsson vnde ere eruen, bynnen den êrsten achte dagen sunte Mertens dar negest volgende, ere vôrbenômenden vmbewôrnen reden penninge jn êneme summen wedder geuen vnde to gantzer nêge wol betalen jn guder munte also vøre gescren̄ steyt etc̄. Alle desse vôrsc̄ren̄ stücke loue jk Jesse Petersson vôrbeñ vor my vnde vor myne eruen Hans Måghe vnde Jeppen Nigelsson vôrbeñ vnde eren eruen jn guden trûwen, stede vnde vast to holdende, sunder jênigerleye hûlpperede, nyevunde, vnde sunder alle argelist. To grôtere betûchnisse der wârheit so hebbe jk Jesse Petersson vôrbeñ myn jngesegel myt den êrliken vromen lûden Hans Tylssen, Erik Tûkesson, vnde Andreas Hennekesson, radmanne to Flensborgh, de vmme bede willen to êner witlicheit ere jngesegele myt deme mynen hebben myt gudem willen laten hangen an dessen breff, na godes bôrd vnser heren vôrteynhundert jâr, dar na jn deme achtevndevêrtigesteme jare des mândages vor vnser leuen vrowen dage erer hilgen hemmeluârd.

137.

Flensborg, 23. Juli 1450.

Flensborg Bytings Vidne, at afdøde Jesse Grim for halvandet Aar siden havde overladt til Forstanderne for S. Nicolai Alter i Vor Frue Kirke i Flensborg 50 Mark Lybsk, som han havde i en Gaard i Angelbo Gaden, for at de dermed skulde indløse en af ham til Domherrerne i Slesvig pantsat Gaard i Engelsby, hvilken han skjænkede til nævnte Alter.

Gammel Afskrift i Kloster-Arkivet i Flensborg.

ALLEN erwerdighen heren vnde ersamen luden, de deszen vnser breff zeen vnde horen leszen, se sin geistlich edder wertlick, don wy borgermeistere vnde radmanne tho Flenszborch, nach vrundlikeme grute, witlik, opembare betugende jnn vnde mit desseme breue, dat vthe vnser verdinkstocken wyset worden vnser ver vnde twintich medeborghere, erffbesetener, louenwerdighe, bedderue manne, vmme ene witlicheit jn tho bringende van der vorlatinghe vnde giff̄t Jesse Grymes, seliger dechnisze, to sunte Nicolaj altare jn vnser leuen vrowen kerken bynnen

vnszer stad belegghen, vnde alsze de ver vnde twintich wedder binnen de dinkstocke quemen, tugeden se vnde seden wolberadens modes, dat de vorbeñ Jesse Grim, milder dechnisze, by anderhaluene jar vorleden, wasz bynnen vnszen verdinckstocken vnde verlet vry vnd quyd by reddelken wolmechtigen synnen vnd by gaudeme lyue vifflich lub marck pennighe, de he hadde jn Jesse Jepszen husz binnen vnszer stad jn der Angelbur straten belegen, to dem altare sunte Nicolaj vorbeñ jn vnszer leuen frowen kerken, vnde mit den vifflich marken vorbeñ scholden vord de vorstendere des vorbeñ altars mede entfrigen vnde wedderkopen ein gud tho Engelszbul belegen, dat de ersamen dompheren tho Sleszwick van Jeszen vorbeñ hadden vppe enen wedderkop, vnde dat vorbeñ gud geue he vnde scholde vnwedderropliken van synen eruen edder van jemende blyuen tho ewigen tijden tho ener ewigen miszen des vorbeñ altars sunte Nicolaj, vnd wolde dat stede vnde vaste holden hebben vor sinen lesten willen, jn vnd na sinem leuende nimmer to bysrokende van geystlick vnd van wertlick. Tho groter tuchnisze vnd witlicheid, hebbe wy vnsze secrete hengen lathen vor deszen breff, na godes bord verteinhundert jar, dar na in de vifftigste, jn sunte Appollinaris dage des werdigen bischoppes vnde mertelers.

138.

29. Juli 1450.

Husby Herreds Tings Vidne, at afdøde Jesse Grim havde skjødet en Gaard i Engelsby til S. Nicolai Alter i Vor Frue Kirke i Flensborg.

Gammel Afskrift i Kloster-Arkivet i Flensborg.

WY BUNDEN, lansten vnde meynen jnwonere Huszbuj herdes don wittlick openbare jn vnde mit deszeme vnszeme breue allen ersamen lude geistlich vnd wertlich, nach frundtlichen grutt, de ehn sehen edder hören leszen, dath de ersamen manne Detleff Vót radman, Andres Smadder vnd Peter Brun, borgere tho Flenszborch, oldermanne vnd vorstendere tho sunte Nicolaj altare binnen vnszer leuen vrouwen to Flenszborgh vorbeñ, que-

men in vnse ver dinckstocke, vnd escheden vnd begherende van vnsz vnszes dinges witlicheyd vppe ein gud tho Engelszbu, dar nu thor tyt en genant Torkel vppe wonet, in vorbeñ herde belegen, datt Jesze Grim, seliger dechtenisze, mit vulbord siner eruen scholde hebben geuen vnd vppe vnseme dinge schöten tho dem vorbeñ altar sunte Nicolaj tho ener ewigen miszen. Dar wy eendrachtliken vmme vthwiseden dre stockneuen tho dren dinckdagen sick darup tho beradende, vnd de warde wedder jutobringende, alsze bi nomen desze naschreuen vnszes vorbeñ herdes jnwonere, louewerdighe bedderue vnberuchte manne, vnd thom ersten in dem ersten stockneuen Peter Bunde, Peter Jonszen, Ketel to Doldorpe, Nisze Schoninck, Jesse Laszen, Tammys Gheyte, Lasze Gammel, Mattis Jonsen to Grymmedorp Mickel Gheyte, Tymme Sparghe, Knud Truwelszen vnd Truwels Nigelszen. Desse andern nageschreuen vrame lude weren in deme andern stockneuen, by nomen Hans Driff, Nisze Jwerszen, Oleff Tamiszen, Jwer Olaueszen, Lawy Nigelszen, Peter Jonszen, Hinrick Jonszen, Nisze Tameszenn, Tziwen Zwoger, Lasze Ingelszen, Andres Crusze, Tzwen Holdeszen vnd Hans Pawelszen. Desze nageschreuen vramen manne weren ahn deme drudden stockneuen, alze by nomen Andres Jordt, Peter Holdeszen, Merten Nigelszen, Mattis Elerszen, Lawy Laszen, Peter Tammisszen, Jesze Tileszen, Lasze Nigelszen, Mickel Jepszen, Johan Borneszen, Nis Jenszen vnd Nys Bonszen. Desze vorbeñ vrame lude alle vnd een jewelck stockneuen by sick, so sze vorbenømet sin by nomen, een iszlick stockneuen to sinem besundern vnd beschedenen dinge, quemen wedder bynnen vnsze verdinckstocke vnd brachten in eendrachtliken wolberadens modes, efft se alle dre vth einem munde spreken, tugeden vnd seden, dat vorbeñ Jesze Grym, milder dechnisze, by sinen wolmechtigen sinnen vnd gaudeme lyue, mit willen, vulbord vnd tolate siner rechten negesten eruen, alsze de ersame manne her Johan Grymes siner dochter sone vnd Otte Peterszen siner dochterman vnd mer siner eruen, de dar jegenwardich by weren, gaff vnd schotede to ener ewigen erffschotinge binnen vnse verdinckstocken, alze he van rechten scholde, dat vorbeñ gud to Engelszbul fry vnd quid mitt alle sinen rechticheid, tobehoringen vnd endscheden, alsze id gruntliken belegen is, droge vnd nat, sick edder sinen eruen

nichtes egens edder vryes daranne tobeholdende, vmme siner vnd syner voroldern zele salicheid, to loue vnd werdicheid desz alweldigen gades, to ener ewigen miszen to sunte Nicolaj altar bynnen vnser leuen vrouwen kercken tho Flenszborgh vorbeñ, to merende vnd tho sterkende den denst gades alweldich vnd desz hilligen heren sunte Nicolaj, vnd wolde dat stede vnd vaste holden vnd holden hebben tho ewigen tyden, jn vnnd na synem leuende nummermer wedder tho ropende edder bytosprekende van eruen edder van andern gheystlich edder werltlich. Tho groter tuchnisze vnde witlicheid hebbe wy vnszes hardes jngesel wittliken henget vor deszen breff, na gades bordt vertieuhundert jar, darna in deme viffthichstem jar jn sunte Olauj daghe.

139.

Omtrent 1450.

Fortegnelse paa S. Jørgens Ejendomme i og udenfor Flensborg.

Optegnelse i den saakaldte „Stadbok“, fol. 111, i Raadstue-Arkivet i Flensborg.

DYT SYNT sunte Jûryens gûdere. Primo:

Hoff vnde hoffstede vnde dar de kerke vppe steyd vnde dat geraike bynnen deme grauen.

Jtem Mûrholm, dat heffit x mark goldes, dat kœffte Peter Basse van Tûke Bundesson.

Jtem j mark goldes jn Ranebûmark, de oldynges toghehørt hadde Peter Brodersson.

Jtem j mark goldes dar sûlues, de gaff Thore Lasses sunte Jûryen.

Jtem j gud to Tuwete j mark goldes vnde is wôte, j ortē kornes rentedet.

Jtem to Truwelsbul ij m̄rk goldes, vnde is wuste, vnde rentet vj buschepel haueren.

Jtem to Rolschouw j gud, dar Tuke Jensson vppe wonet, vnde rentet x buschepel haueren.

Jtem to Langeballech ij m̄rk goldes, dar wand vppe Lasse Talesson, vnde rentet ij ortich kornes.

Jtem to Lueshouet ij m̄rk goldes, dar wand vppe Hynrik Smyt, vnde rentet ij ortich kornes.

Jtem to Wanddorpe j gud, dar wand vppe Nisse Kêrackere, vnde rentet ij buschepel roggen.

Jtem Nisse Tampsson in sunte Jurgens vriheid mank den vischeren, xij β lub jarlikes.

Jtem Hans Wulff dar negest ghiffit ok xij β lub jarlikes.

Jtem Clawes Wulff wând dar negest, vnde giffit jarlikes xij β lub.

Jtem Oloff Visscher wând dar negest, vnde giffit jarlikes j m̄rk lub.

Jtem Hinrik Tegeller wand dar negest, vnde rentet jarlikes j m̄rk.

Jtem Henneke Hintzen bauen deme haue, vnde ghiffit jarlikes ij m̄rk.

Jtem Jeppe Stich ij m̄rk, vnde hefft j woste tofft bynnen deme haue.

Jtem Tammis jnme garden, twe m̄rk lub jarlikes.

Jtem Lasse Bundesson j hus in der Angelbustraten, dar Hinrik Schutte êr vppe wand hadde, vnde siner husurowen horet de helffte to, vnde syne helffte sunte Jurgen.

Jtem Clawes Boltte hefft x m̄rk in syneme huse in der Angelbustraten by Jeppe Johansson jntosten.

Jtem xvij m̄rk jn der quisten, de Hans Wymanne horet, by Hinrik Scheffote in dat norden, vnde rentet xvij β.

Jtem Jeppe Oluesson hus, dat steyt xx m̄rk, vnde rentet xx β jarlikes, vnde is jnt suden Dyderik Federsson.

Jtem in Truwels Petersson huse vppe deme holme stân xxx m̄rk, vnde rentet xxx β.

Jtem xx m̄rk is Lassen schuldich Calli Petersson vor j gud to Esgruschoubu, dar hefft vore lauet Nisse Mickelsson mit samder hand, wanafftich to Snape.

Flensborg, 25. October 1451.

Fortegnelse paa Hellig Gejstes Huses Ejendomme i og udenfor Flensborg.

Original Optegnelse i den saakaldte „Stadbok“, p. 112—113, i Raadstue-Arkivet i Flensborg. De her overstregede Stykker ere nedenfor betegnede med kursiv Skrift. Forhen trykt i Clæden, Mon. Flensb. I. p. 705—708.

JNME JAR vn̄ses heren m̄cccli^o des mandages vor sunte Symonis vnde Jude daghe do let de ersame rad to Flensborgh mit Lasse Brodersson vorstendere tome hilgen gheiste to Flensborgh alle gudere bynnen vnde buten der stad belegen, de to deme vorbeñ hilgen gheistes haue ligghen, beschriuen:

Tome ersten dat negeste hus by der kerken vppe de norder syde, dar Anders Becker j̄nne wand, hort erffeghene to deme hilgen gheiste.

Jtem Peter Errebós hus, norden Jesse Mickelsson, dat steyt vppe wedderkop druttich m̄rk lub vnde rentet xxx β, de xv vpp Michael, de xv vppe paschen.

Jtem Nisse Luchtinkges hús, norden negest Kersten Baden huse, dar nv Clawes Becker j̄nne wand, dat steyt vppe enen wedderkop vijftich m̄rk lub vnde rentet ij m̄rk, halff to sunte Michele halff to paschen.

Jtem Clawes Cremers hús, norden Peter Smedes huse, by deme norder markede, dat steyt vp enen wedderkop vyftich m̄rk lub vnde rentet jarlikes ij m̄rk, halff to sunte Michele, halff to paschen.

Jtem Tralouw hús, norden Tord Torsson huse, steyt vp enen wedderkop hundred m̄r̄c lub vnde rentet jarlikes vj m̄rk, halff to sunte Michele, halff to paschen.

Jtem Peter Brüns hús, norden Hans Andersson huse, steyt vp enen wedderkop vertich m̄r̄c lub vnde rentet ij m̄r̄c, vp sunte Michele halff vnde to paschen halff.

Jtem Peter Tuwetes hus, norden Jesse Jepsson, vnder deme berge, de tofft horet deme hilgen gheiste to, vnde dat hus vnde buwete gaff Peter vorbeñ vnde sine husurowe na ereme dode

vry vnde quyd vor vns tome hilgen gheiste, vnde de rente van der tofft word em tolaten sin leuend.

Jtem Clawes Krokes hus, suden Broder Jûls huse, dat steit vp enen wedderkop teyn m̄r lub vnde rentet x β.

Jtem Muses hûs by deme strande, dat steyt vp enen wedderkop hundred m̄r lub vnde rentet vj m̄rk jarlikes, half to sunte Michele, half to paschen.

Jtem Mette Tzwentses hus, norden Kornehaghens, de tofft vnde erde hort tome hilgen gheiste vnde rentet jarlikes xxiiij β lub.

Jtem Clawes Klinckers hûs, suden Haye Payesson huse, dat steyt vp enen wedderkop vyfftych m̄rk lub vnde rentet jarlikes iij m̄rk lub, half vppe sunte Michele, half to paschen.

Jtem Heyelke Scheneueldes hus, norden Hinrik Blissen hûs, steyt deme hilgen gheiste xxx m̄r vnde rentet jarlikes xxx β vpp enen wedderkop, de helffte to sunte Michele vnde de helffte to paschen.

Jtem Tzwen Wilderes hus, suden Peter Bruns hus in Rams-herde, steyt vij m̄r vnde rentet vij β.

Jtem dat halue hûs, suden Kornepagen huse, dar nu Olrik jnne vand, dat hort to deme hilgen gheiste vp vnde vp, vry vnde quyd, vnde de helffte van der andern helffte des huses, dat steyt deme hilgen gheiste vp enen wedderkop xx m̄rk lub vnde rentet jarlikes xx β.

Jtem Jesse Petersson hus by Eggherde steyt xxx m̄rk vnde rentet xxx β.

Jtem Hinrik Bullen hûs, suden Jesse Kulesson huse, steyt vp enen wedderkop xxx m̄rk lub vnde rentet xxx β, half to Michele, half to paschen.

Jtem Kristiern Tukesson hus, suden Jesse Petersson huse, steyt vp enen wedderkop hundred m̄rk lub vnde rentet jarlikes vj m̄r, half to sunte Michele, half to paschen.

Jtem Hinrik Scheuotes hus, suden Hans Wymans huse, steyt vp enen wedderkop hundred m̄rk lub, vnde rentet vj m̄r jarlikes, half to sunte Michele, half to paschen.

Jtem Jwer Faderseon hûs, osten Drewes Peltzere, dat steyt vp enen wedderkop xxx m̄r lub vnde rentet xxx β jarlikes, half to sunte Michele, half to paschen.

Jtem de tofft vnde erde, dar Hans Rotgherd vppe wonet,

osten Jeppe Truwelsson, hord deme hilgen gheiste vnde rentet xvij β vpp sunte Micklele dach.

Jtem Ebby Smedes hus, osten Peter Tampsson, dat steit vp enen wedderkop xx m \ddot{r} e vnde rentet xx β .

Jtem Jwer Petersson hús, suden Peter Schroders huse, steit vp enen wedderkop vor xxx m \ddot{r} vnde rentet xxx β jarlikes, half to sunte Michele, half to paschen.

Jtem Marquard Ouerscherers hus, suden Jeppe Jensson huse, steyt vp enen wedderkop vifftedyedehalue m \ddot{r} k vnde rentet xv β , half to sunte Michele, half to paschen.

Jtem Jesse Ryggelsson hus, suden Clawes Beckers huse by der beke, steyt vp enen wedderkop xxx m \ddot{r} e vnde rentet xxx β jarlikes, half vp sunte Michele, half to paschen.

Jtem Truwels Petersson hus vp deme holme steit xij m \ddot{r} e vnde rentet xij β , dar hefft vor lauet Nisse Tymmesson.

Jtem Nisse Klensmyt, norden Hans Brún, ja syneme hus xiiij m \ddot{r} e vnde rentet xiiij β .

Jtem Jesse Kalleson hus, norden Calli Bonsson huse, steyt vp enen wedderkop vertich m \ddot{r} e lub vnde rentet iij m \ddot{r} e, half paschen, half Michele.

Jtem Hinrik Tampsson hus, norden hijr negest by, steyt vp enen wedderkop vifftich m \ddot{r} e vnde rentet jarlikes iij m \ddot{r} e vppe vorscre tijt.

Jtem de v boden suden der kerken.

Dyt sint de erffgudere buten der stad:

Jnterste dat gud to Engelsbu, dar wand vppe Mattis Jensson nv, vnde horede to der stad, vnde steyt deme hilgen gheiste vp enen wedderkop vor twintich m \ddot{r} k vnde hundred, vnde rentet xvj buschepel hauerer.

Jtem to Torkelstofft in Grumptofft kerspele eyn gud, dar wand vppe Jesse Tilesson, vry vnde quyd vnde rentet vj ortich kornes.

Jtem to Hudorppe eyn gud vry vnde quyd, dar wand vppe Lasse Jensson, vnde rentet ij ortich korne.

Jtem to Lutken Soltte eyn gud vry vnde quid, dar wand vppe Sunde Jensses, vnde rentet iij β vnde ij m \ddot{r} k.

Jtem to Lutke Walstorppe eyn gud, Tuke Nigelsson, vnde rentet xxx β .

Jtem dar sulues j gud, dar Jeppe Rauen vppe wand, vnde rentet xxx β .

Jtem to Wandorppe j gud, dar wand Detleff vppe, vnde rentet xij β .

Jtem noch j gud dar sulues, dar negest byl, vnde rentet xxiiij β .

Jtem to Silddorp j gud, dar wand vppe Titke Smit, vnde rentet iiij buschepel roggen.

Jtem dar sulues, Fedder Hayesson wand vp j gude, vnde rentet vj heitschepel roggen.

Jtem noch j gud darsulues, dar wand vppe Boye Nickelsson vnde rentet vj heitschepel roggen.

Jtem to Lutke Wyghe j gud, Peter Tzwensson, vj heitschepel roggen.

Jtem to Haghele j gud, dar wand vppe Peter Mattesson, vnde rentet xij β engels.

Jtem to Holtte in Kerherde, Nisse Petersson, vnde rentet xxx β .

Jtem dar sulues j gud, Peter Nissen, rentet xxx β .

Jtem to Medelbu j gud, Mattis Boke, vnde rentet xxiiij β .

Jtem dar sulues Peter Struck j gud, vnde rentet j m \ddot{r} k.

Jtem to Wesebu in deme kerspele to Medelbu j gud, dar wand vppe Peter Nigelssen, vnde rentet xvij β .

Jtem dar sulues noch j gud, dar hard by, vnde rentet xvij β .

Jtem jnne kerspele to Medelbu to Gherdelund j gud, dar wand vppe Jeppe Jenson, vnde rentet iiij buschepel rogghen.

Jtem dar sulues ene wedewe j gud, vnde rentet vj heitschepel roggen.

Jtem dar sulues j ander, de rentet iiij heitschepel rogghen.

Jtem to Tynnygestede to Brodorppe kerspele in Kerherde j gud, dar wand j heth Jeppe, vnde rentet iij heitschepel ghersten.

Jtem to Achtorppe in Kerherde in kerspele to L \ddot{e} cke j gud, dar wand ene wedewe vppe, vnde rentet xvij β .

Jtem j gud to St \ddot{e} nberge in Nuherde in Anglen xvj puschep hauer, xij β denst, ij gosc, iiij honer.

141.

13. December 1451.

Abele, Borgemester Eggerd Bonssons Enke, overlader Eggerd Heytman ved Arvedelingen sin afdøde Datter Margretes efterladte Gods.

Optegnelse i den saakaldte „Stadbok“, fol. 114, i Raadstue-Arkivet i Flensborg.

ANNO DOMINI mccccli^o ipso die Lucie vorlet Abele nalaten werdynnec Eggherd Bonsson vnser borgermesters milder dechnisse Eggherd Heytman van der erffschichtinge erer dochter Margrete seliger dechnisse nalaten gudern vry vnde quyd, vnde dancke malk andern ere vnde doghet.

142.

Gottorp, 25. Juli 1452.

Hertug Adolf til Slesvig fritager Bønderne i Uggelherred for Kjørsel af Brændeved til Flensborg Slot, mod at de efter Tilsigelse gjøre Kjørslerne til Teglværket ved Flensborg.

Afskrift i Christiern Is Registrant, p. 447, i det store kongelige Bibliothek i Kjøbenhavn.

Jtem dat de bunden vnde lansten ju Vggelherde scholen vry wesen, dat se neyn holt envoren to des slotes to Flensborch behoff, dar se wedder vor voren scholen to deme tegelhues dar sulues, wan se dar to geesschet worden.

WIJ ALFF etc. don witlick etc., dat wij vor vns vnde vnse eruen hebben gegunt, ouergeuen vnde sint ens geworden mit vnser bunden vnde lansten wonafftich ju Vggelherde, dat se entheuen scholen wesen neyn berneholt to vorende to vnser slotes Flensborch behoff; men se scholen vnde willen voren, wes behoff is to vnseme tegelhuse dar sulues, wo vele des is to donde vnde wo vaken en togesecht werdt, sunder alle weddersprake effte jnseggent. Vnde wanner vns desse endracht, so vorscre is, mit den vorbeñ van Vggelherde nicht beleuede, so scholen vnde willen wij en dat j jare touoren opseggen; der-

geliken oft id en ok nichten beleuede, scholen se vnde willen vns ock j jare touoren toseggen vnde vns denne dessen vnser breff wedder antwerden. Des to tuge hebben wij vnse secret drucken laten nedden vppe dessen breff. Datum Gottorppe die Jacobj apostoli anno etc. lij.

143.

24. November 1452.

Hertug Adolf til Slesvig overlader og tilskjæder Kantoren i Slesvig, Johan Wegener, og hans Efterfølgere 35 Mark Lybsk aarlig Rente af Staden Flensborg for en udbetalt Hovedsum af 500 Mark Lybsk.

Afskrift i Christiern I.s Registrant, p. 123—125, i det store kongelige Bibliothek i Kjøbenhavn.

Jtem dorch zeligen hartogen Alue vorpandet vnde vorlaten deme werdigen heren Iohan Wegener, wandages sanckmester der domkerken tho Sleszwick, vnde sinen nakomelingen xxxv lub m̄ penninge iarliker rente vor v^e m̄ lub penninge houetstols, alle iar to borende van deme rade to Flensborch.

WIJ ALFF etc. bekennen vnde betugen etc., dat wij vor vns, vor vnse eruen vnde nakomelinge hertogen to Sleszwig wolberadens modens rechte vnde redeliken hebben vorkofft, vppelaten vnde vorschotet, vorkopen, oplaten vnde vorschoten in desseme vnseme breue deme heren Johanne Wegener, sanckmester der domkerken to Sleszwick, vnde alle sinen nakomelingen sanckmesteren darsulues, to behoff des succenters vnde etlike anderer godesdenere der suluen domkerken, vor viffhundert lub m̄ penninge, de de erbeñ here Johan Wegener vns in gudeme golde vnde graueme suluer gelde, to Lubeke vnde Hamborch genge vnde geue, to vnser noge rede betalt laten hefft, viffvndedruttich lub m̄ penninge jarliker ewiger rente jn vnde vth vnser rechten plicht vnde jarlikes schatte, also soshundert marken, de vnser leuen getruwen borgermestere vnde radtmannē vnser stad Flensborch vns van vnser herschoppe wegen jarlikes to orbor plich-

tich sint to geuende, welke xxxv lub m̄ penninge rente scholen vnde willen van vnser wegen vnse erbeñ borgermestere vnde radtmanne to Flensborch deme vorbeñ heren Iohanne Wegener vnde alle sinen nakomelingen sanckmesteren der domkerken to Sleszwich alle jare in den achte dagen sunte Mertens bynnen Flensborch wol to dancke betalen to ener tijd vnde in eneme summen, sunder wedderstall, vry vnde vnbeworen. Vnde wan de sulue vnse borgermestere vnde radtmanne to Flensborch heren Iohanne Wegener vnde sinen nakomelingen sanckmesteren erbeñ de xxxv lub m̄ penninge rente jarlikes so betalt hebben, denne scholen se van vns, vnser eruen vnde vnser nakomelingen jffte jemande anders van vnser wegen vmme also vele geldes an vnser vorgerorden jarliker plicht vngemanet, qwid, ledich vnde lösz bliuen, so lange wente de, so nascr̄ is, weddergekofft sint. Vnde ift heren Iohanne Wegener edder sinen nakomelingen sanckmesteren erbeñ dar ane jenich gebreck schege, dat scholen vnde willen wij, vnse eruen vnde vnse nakomelinge en in guden truwen helpen keren, gelick vnde also ifte se de rente to vnser behoff vpboren scholden, so vakene en des wert to donde vnde se vns dar to esschen. Wij, vnse eruen vnde vnse nakomelinge scholen vnde willen ock heren Iohanne Wegener vnde sinen nakomelingen sanckmesteren erbeñ der vorscr̄ erer houetsummen vnde rente in deme erbeñ vnseme jarliken schatte vnde plicht to Flensborch rechte waren, beschermen vnde entweren, ende vor aller ansprake vnde bewernisse enes jewelken, de vor recht komen wille. Also setten wij heren Iohanne Wegener vnde sine nakomelinge sanckmestere erbeñ in de were vnde vredesamme besittinge ere vorbeñ houetsummen vnde rente in deme suluen vnseme jarlikes schatte vnde plicht to Flensborch, vrig to hebende vnde to besittende, vnde ock de suluen rente vry vnde vnbekummert jarlikes dar vth to manende, vp to borende, vnde in vnser beschermynge vnde velicheyt to Sleszwich in erc beholt to bringende, ane argh. Jo doch hebben wij hartog Alff de macht beholden, dat wij vnse eruen edder vnse nakomelinge alle jar de vorscr̄ xxxv lub m̄ penninge rente vor v̄ lub m̄ penninge wedderkopen mogen; vnde wan wij de so wedderkopen willen, dat scholen vnde willen wij heren Iohanne Wegener edder sinen nakomelingen sanckmesteren erbeñ in den achte-

dagen to pinxten touoren mit vnseme besegelden breue witliken
 vorkundingen, tome negesten sunte Mertens dage edder in den
 achtedagen sunte Mertens na der vorkundinge erst volgende
 scholen vnde willen wij en ere vorbeñ houetsummen mit allen
 nastanden vnde bedageden renten in eneme summen to ener tijd
 vnde oppe ener stede bynnen Sleszwig edder in ener anderen
 sekeren stede in deme lande to Holsten, dar en beqweme is,
 sodane ere gelt op to borende vnde dar en dat vnentfernet bliue,
 fruntliken vnde wol to dancke ane alle arch in gudeme gelde,
 so vorscr̄ is, betalen. Her Johan Wegener vnde alle sine
 nakomelinge sanckmestere erbeñ scholen ock de erbeñ ere houet-
 summen vnde rente jegen vns, vnse eruen effte vnse nakomelinge
 nicht vorbreken konen, men wij scholen vnde willen en dar ane
 alle ding keren to deme besten ane alle argh. Alle desse vor-
 scr̄ stucke samptliken vnde besunderen lauen wij Alff hartogh
 to Sleszwig erbeñ vor vns, vnse eruen vnde vor vnse nakome-
 linge hertogen to Sleszwig deme erbeñ heren Iohanne Wegener
 vnde sinen nakomelingen sanckmesteren der domkerken to Slesz-
 wigk vnde den witliken hebbereren desses breues mit ereme willen,
 de sin gestlick edder werlick, in guden truwen vnde glouen
 stede vast vnde vnvorbraken sunder alle arch wol to holdende.
 Des to groter tuchnisse vnde vorwaringe hebben wij vnse jn-
 gesegel witliken laten hengen to desseme breue. Vnde wij
 borgermestere vnde radtmanne der stad Flensborch erbeñ be-
 kennen vnde betugen apenbar in desseme suluen breue vor alsz-
 weme, dat wij vor vns vnde vor vnse nakomelinge van hete
 vnde beuele vnser erbeñ gnedigen heren hertogen Alues annamet
 hebben vnde jegenwardich in desseme breue annamen, dat wij
 deme erbeñ heren Iohanne Wegener vnde sinen nakomelingen
 sanckmesteren der domkerken to Sleszwigk de vorscr̄ xxxv m̄
 lub rente alle jar in den achtedagen sunte Merte(n)s in vor-
 screuener wise scholen vnde willen deger vnde al fruntliken
 vnde wol to dancke betalen; vnde ifft en hir ane jenich bewis-
 lick gebreck schege, so dat en desse vorscr̄ xxxv m̄ rente jar-
 likes nicht betalt wurden, dar vnme se jenige bewislike koste
 edder terynge deden, de scholen vnde willen wij en ane jnseg-
 gent deger vnde al wedderleggen, so vakene en des wert to
 donde, vnde se dat van vns esschen. Vnde desset sulue loue

wij ock mit deme erbeñ vnseme gnedigen heren hertoge Alue vnde sinen nakomelingen hertogen to Sleszwig vor vns vnde vnse nakomelinge borgermestere vnde radtmanne to Flensborch deme suluen heren Johanne Wegener vnde sinen nakomelingen erbeñ vnde den witliken hebberen desses breues mit ereme willen, de sin gestlick edder werlick, in guden truwen ane alle arch wol to holdende. Vnde wij hebben des to tuchnisse bij vnser erbeñ gnedigen heren jngesegele vnnszer stad Flensborch jngesegel endrachtigen vnde witliken laten hengen to desseme breue. Datum anno etc. lij ame auende sunte Katherinen.

144.

24. November 1452.

Hertug Adolf til Slesvigs Revers til Borgemestere og Raad i Flensborg, at de 35 Mark Lybsk, som de aarligen skulle betale til Kantoren i Slesvig, skulle kortes i Staden Flensborgs aarlige Pligt, 600 Mark, til Hertugen.

Afskrift i Christiern I.s Registrant, p. 611, i det store kongelige Bibliothek i Kjøbenhavn.

Jtem dorch zeligen hertogen Alue ene quitancien gegeuen deme rade to Flensborch vppe de xxxv lub m̄ penninge, de se jarlikes scholen geuen deme sanckmester to Sleszwig.

WIJ ALFF etc. don witlick etc., als wij vnse leuen getruwen borgermesteren vnde radtmanne vnser stadt Flensborch vorwiset hebben mit xxxv lub m̄ penninge jarliker rente van vnser wegen jarlikes to betalende deme werdigen heren heren Johanne Wegener sanckmestere der domkerken to Sleszwig vnde sinen nakomelingen sanckmesteren dar sulues vte vnde van den vj^e m̄rken, de se vns van vnser herschoppe jarlikes to rechtliker plicht vnde orbor plichtich sint to geuende, na lude enes breues, den wij mit den erbeñ vnser borgermesteren vnde radtmanne to Flensborch heren Johanne Wegener vnde sinen nakomelingen vorbeñ dar vppe besegelt gegeuen hebben, des bekennen wij apenbar in desseme suluen breue, dat wanne de suluen vnse

borgermestere vnde radtmanne to Flensborch jegenwardich vnde tokomen heren Johanne Weghener edder sinen nakomelingen vorbeñ sodane xxxv lub m̄ penninge na lude des vorgerorden vnser breues jarlikes betalt vnde entrichtet hebben, denne scho- len se jarlikes van vns, vnser eruen vnde van vnser nakomelingen hertogen to Sleszwig vmme also vele geldes alsoe xxxv lub m̄ penninge an vnser vorgerorden jarliker plicht vnde orbor vn- gemanet, qwijt, ledich vnde löszt bliuen, so lange went wij, vnse eruen vnde vnse nakomelinge de wedder losen. Des to tuge hebben wij vnse jngesegel witliken laten hengen to desseme breue. Datum anno etc. lij ame auende sunte Katerynen.

145.

Flensborg, 1452.

Skraa for Bagernes Laug i Flensborg.

Original i den saakaldte „Stadbok“, fol. 108—110, i Raadstue- Arkivet i Flensborg.

Der Becker Schrae.

ANNO DOMINI millesimo quadringentesimo quinquagesimo secundo word de schra, vryheid vnde rechticheid tolaten, gund vnde geuen den becker ampte to Flensborgh van deme ersamen rade dar suluest in aller mate, alsoe hijr naschreuen steyt.

Leuen vrundes, enen willekore hebbe wy gevunden van den eldesten vnde wysesten vnser amptes der beckere; den dencke wy to holdende, vnde to beterende vnde nicht tho ergerende.

1. Also, we vnse medebroder wesen wil, de schal dat so holden, alsoe wy id v̄r vunden hebben; he schal bedderuen luden denen to willen in vnseme ampte twe iar; jn deme lesten iare van den twen iaren schal he drygh auer esschen sin ampt, js id, dat he des begerende is, vnde schal dar gude bewisinghe aff hebben, effte zegele vnde breue, dat he echte vnde rechte sij gebaren van vader vnde moder.

2. Vurder mer so schal he dryerleye brod backen, vnde dat schal he nicht vorkopen, ̄r dat id de olderlude beseen hebben, vnde des negesten sundages dar na, so schal he geuen syne wynstunnen, vnde dar negest so schal he eyn licht in de hand

nemen vnde zweren to den hilgen, synen brodern truwe vnde hold to wesende tho der molen, to markede vnde to strande, dat em god helpe.

3. Vord mer to der wynstunnen schal he twe besetene borgere setten buten deme ampte vor syne werkkost in sôs weken to donde; jtem so schal he gheuen eluen schillinge to deme brodhuse, êr he dar steyd.

4. Vord mer schole gi weten, dat vnse rechte lachdranck is des negesten sondages na sunte Wolberges daghe na vnseme willekore, de ander des negesten sondages na sunte Michelis daghe, vnde all na vnseme willekore.

5. Jtem wanner de olderlude dat ampt to hope vorbaden, vnde we nicht en kumpt, de schal breken eyne markwucht wasses, vnde wes nicht en deyd, de schal dat bêr betalen mit der kost.

6. Jtem des andern dages dar na, so schal men de brodere vnde de sustere began laten mit villien vnde mit zelemissen, der dar nicht en kamed to der missen, de schal breken eyn halff markpund wasses, bynnen achte daghen vth to pandende.

7. Jtem wanner eyn broder edder eyn suster sterued in vnseme ampte, vnde to secht werd, vnde ene nicht to graue volged, de brekt dre pennyng, des suluen dages vth to pandende.

8. Jtem wanner eyn broder edder suster dod is in vnseme ampte, so schal eyn yslyk par volkes gheuen dre pennyng, vnde schal vnse jongeste manen van husen to husen, vnde eyn jewelk knecht dre scherff.

9. Jtem wellijk knecht de dar to der iarlijken begengnisse nicht en kumpt tho der missen, de schal breken enen schillingh, des suluen dages vth to pandende.

10. Vord mer schal eyn yslyk broder sin lach soken tho pinxsten vnde to vastelauende, vnde we des nicht en deyt edder nicht en kumpt, de schal vul molschût gelden.

11. Jtem wereth sake, dat de mester edder sin knecht kyffaffich worden, dat en scholen se vurder vorclagen danne vor den oldermans.

12. Jtem so wad knecht, de kyffaffich worde myt syneme mestere vnde van em schedet, utthuet to eneme andren in deme suluen ampte, vnde hold ene jeghen synes medebroders

danck lenger danne ene nacht edder dach, de schal breken ene tunne bers, bynnen achte daghen vth to pandende.

13. Jtem we eneme andern sin knecht affmedeth êr vêr weken vor der tijd, de schal breken ene tunne bers, bynnen achte dagen vth to geuende.

14. Jtem js dar jennich broder edder suster, de den andern vortorned edder an sin ruchte effte au syne ere spreked, dat bedderue lude konen kennen, dat id broke is, de scal breken ene tunne bers vnde dre markpund wasses.

15. Jtem we sijk mer vth gyfft vurder else eyn ander, vnde schûth sijk vor den rad, dat den brodern bôrd to schedende, so js sin broke dubbeld.

16. Jtem so wad korne hijr kumpt to kope, weyte edder rogghe, benedden eyn quartêr, dat mach kopen dre edder ver brodere, also mennich else dar tho to male komen, de mogen dat delen; wes bouen eyn quarter is, dat schal kopen dat gantze ampt, vnde delen dat vnder sijk, dar se weten, dat des nod vnde behoff is.

17. Jtem we dar wedded edder dabeld, wanner dat rechte lach drinckend is, de schal breken eyn markpund wasses, bynnen achte dagen vth to geuende.

18. Jtem is dat sake, dat dar jummend is, de dat geld nicht vth geuen wil, so reddelijk is, else den jennen, de dar vmme ghan, so mach he ene schuldigen to rechte laghedruncken; secht he denne, he hebbe id vte geuen, so do he dar to dat recht is.

19. Jtem we to deme brodhuse steyd effte vppe deme marke vnde ghift mer brodes vor enen schilling wan eyn ander, vnde dat bewynden kan in der warheid, de brekt eyn markpund wasses, bynnen achte dagen vth to pandende.

20. Jtem we den copman ropped van deme andern, de brekt sos penninge, vnde den ersten becker, den se krigen konen, de schal dat vth panden.

21. Jtem wad knecht hijr vth scûd(?) to deme brodhuse, vnde dar dabeld effte boseth, effte auer den schreue schût, de breket sos penninge, wo he dar werd mede begrepen, so schal men ene panden vppe der stede.

22. Jtem we enen lêrjunghen to settet, de schal nemen twe broder vth deme ampte, wo se des eyns werden, denne dar tho

schal he geuen xxiiij β , in sos weken vth to geuende, vnde dat geld schal komen in godes ere, vnde de werd, de den knecht to setted, de schal gud vor dat geld wesen.

23. Jtem dyth is vnse willekore vnde vnse vpmemend, dat wy willen van yslijkeme molder wittes enen pennynk vth geuen to allen sonnauenden to komende in godes ere, dar scholen twe van den brodern vmme gan to allen haluen iaren, vnde sammeln dat alle sonnauende.

24. Weret sake, dat se dyth vorsumeden, de breket ene halue markpund wasses.

25. Jtem wy becker hadden ene vmmegandes kost, de hebbe wy kereth an godes denst, also dat eyn jewel bedderue man vor de koste schal geuen xxiiij schilling, vnde we dat nicht en deyt, de schal dat ber mit der koste betalen, mit so veleme gelde, alse hijr vorscreuen steyd.

26. Jtem welker knecht de vnse ampt begheret, de schal vth geuen iij mark vor sine wynstunnen to godes denste.

27. Jtem enes beckers kint vnde eyn vramed knecht de scholen lijk gud recht hebben, so hefft dat ampt vorwillekoreth, dat enes beckers kint schal vth geuen sos mark vor syne werkkost, jtem dre mark vor de wynstunen, jtem eluen schilling to deme brothuse, er he dar jnne steyt, dijt scholen neten alle beckers kindere na.

28. Jtem weret sake, dat eyn broder storue van vnseme ampte, so mach sin werdynne backen vord eyn iar vnde dach, wil se lenger backen, dat se don mit des amptes willen.

29. Jtem wereth id sake, dat dar jemend backede buten deme ampte ane des amptes willen brod to vorkopende, dar mach dat ampt to gan vnde nemen em dat brod, mit des rades willen vnde kemereren, dar bouen ere broke to beternde; vnde wereth sake, dat dar jummend van buten queme brod to vorkopende, so scholen de olderlude gan to deme vagede vnde kemereren vnde nemen en dat brod, so de schra vth hold.

30. Jtem so gheue wy deme rade alle iar xiiij β engels van deme brothuse, de schole wy vth geuen to twen tijden de helfte to paschen vnde de andern helffte to Michelis.

31. Jtem we to deme brothuse steyt mit syneme brode vppe apostel dage, vnser leuen vrowen daghe, alle godes hilgen

dage, to sunte Mertens dage, des hilgen nyen iars dage, der hilgen drierkoninge daghe, alle hilge dage, de to virende baden werden in der hilgen kerken, vnde alle sondaghe, de dat deyt, de brekt an vnse ampt j tunne bers, jn den suluen achte daghen vth to pandende.

32. Jtem wy borgermestere vnde radmanne der stad Flensborgh bestedigen eyn vullekomen ampt in vnser stad den beckeren nach ereme egenen willekore, also de eldesten vnde de wisesten dar auer weseth hebben vnde auer sethen sin nach vulbord des rades, vnde is eyn vullekomen willekore, also vorscr̄ steyd in vnser schra artikele na artikelen, dat lymplijk vnde reddelijk is to donde in sodanen vorscreuen ampte der beckere.

146.

Omtrent 1452.

Hertug Adolf til Slesvig tilstaar Jesse Bundesson og Arvinger at besidde det Gods, som han har i Bolderslev, som et frit Bondegods mod en Afgift af 1 Tønde Honning til Slottet i Flensborg.

Afskrift i Christiern I.s Registrant, p. 405, i det store kongelige Bibliothek i Kjøbenhavn. Indført mellem Breve af 1452 og 1455.

Jtem Jesse Bundessone vnde sinen eruen gegeuen to ewigen tijden, dat se mogen besitten vj atingh twe stunen ackers vnde ij stunen wissche, dar se iarlikes vor scholen geuen j t̄ gudes honninges.

WIJ ALFF etc. bekennen etc., dat wij hebben ouergeuen, gegunt vnde to laten Jesse Bundessone wonaftich to Boldersleue, dat he vnde sine eruen dat gud, dat he nu hefft to Boldersleue, to ewigen tokomenden tijden to eneme¹ besten vredesame scholen hebben, hesitten vnde bruken vor eyn vrig bunden gud, soes ating twe stunen ackers vnde twe stunen wissche mit eren tobchoringen, sunder jemandes wedderstal effte hindere vnbeworen;

¹ ereme (?)

hijr vor scholen se vns vnde vnse eruen alle jare vppe sunte Michaelē to vnser slotē behoff Flensborch geuen j t̄ honninges vns dar van jarlikes, furder auer nicht to donde ane wes dat mene landt deyt, vnde hebben des to tuchnisse etc.

147.

Flensborg, 22. September 1456.

Hertug Adolf til Slesvig tilstaar Wedege Plate, Borgemester i Flensborg, og hans Hustru 20 Mark Lybsk aarlig for Livstid af Byen Flensborg.

Afskrift i Christiern Is Registrant, p. 439, i det store kongelige Bibliothek i Kjøbenhavn.

Jtem Wedegen Platen vnde syner husfrouwen gegeuen dorch zeligen hertogen Alue twintich lūb m̄ penninge vth deme schote to Flensborch de tijd eres leuendes.

WIJ ALFF etc. bekennen apenbar in desseme vnseme breue vor alszweme, dat wij vor vns, vor vnse eruen vnde nakomelingen mit wolbedachtē mode vmme truwen willigen denst, den vns vnde vnser zeligen broderen de ersame vnse leue getruwe Wedege Plate, borgermester to Flensborch, gudwilligen bewiszet hefft vnde noch don vnde bewisen mach, deme suluen Wedegen Platen vnde der erbaren siner eeliken husfrouwen Kerstinen gegeuen hebben, vnde geuen en jegenwardich mit desseme vnseme breue, en samptliken, de wile det se beide leuen, vnde wan erer en na deme willen godes vorstoruen is, deme anderen in deme leuende bliuende besunderen, xx lūb m̄ penninge iarlikes geldes to hebbende vnde op to borende na liffgedinges rechte vth vnseme schote to Flensborch, dat vns, vnser eruen vnde nakomelingen vnse borgermestere vnde radtmāne darsulues alle jare to wonliken tijden also to sunte Mertensdage plichtich sin to geuende, welke xx lūb m̄ penninge de erbeñ Wedege Plate vnde Karstine samptliken edder besunderen mit orkunde desses breues scholen vnde mogen manen vnde boren. Vnde wan de sulue Wedege edder Karstine sodane xx lūb m̄ tor noge hebben entfangan, so vorlaten wij de suluen borgermestere vnde radt-

manne to Flensborch van aller maninge vmme sodane xx lub mī vor vns, vnser eruen vnde nakomelingen quijd, ledich vnde loesz sunder arch mit dusseme suluen breue. Gegeuen to Flensborch ame dage der hilgen merteler sunte Mauricij vnde siner selschoppe, vnder vnseme anhangenden jngesegele, na godesbordt xiiij^e ame lvj^{ten} jare.

148.

Gottorp, 20. Februar 1461.

Kong Christiern den første stadfæster Staden Flensborgs Privilegier.

Original paa Pergament med vedhængende Segl i Raadstue-Arkivet i Flensborg. Dette Brev nævnes ganske kort i Christiern Is Registrant, p. 74, i det store kongelige Bibliothek i Kjøbenhavn, men er her dateret „Gottorpe in profesto chathedre Petri anno etc. lxx“ d. e. 21. Febr. 1461.

WY CRISTIERN, van godes gnaden to Dennemarken, Sweden, Norweghen, der Wenden vnde Gotten koningh, hertogh to Sleswik, greue to Holsten, Stormarn, Oldemborch vnde Delmenhorst, don witlik alsweme jegenwardich vnde tokomende, dat wy van sunderger gunst vnde gnade vnde ok vmme truwen vlitigen denst, den de ersamen borgermestere, radmanne, borgere vnde jnwanere vnser stad Flensborch vnser seligen voruaren vnde vns bet her to gutwilligen dan vnde bewiset hebben, vnde se, ere eruen vnde nakomelinghe vns, vnser eruen vnde nakomelingen hir namals truwelken don vnde bewisen scholen vnde mogen, hebben bestediget, beleuet vnde vulbordet, besteden, beleuen vnde vulborden alle sodane priuilegia, rechticheide vnde vriheide, also en van vnser seligen voruaren, koningen to Dennemarken, hertoghen to Sleswik vnde greuen to Holsten, gnedichliken gegeuen, gegund, bestediget, beleuet, vnde vulbordet sind, to netende, brukende vnde beholdende, also se der je vrygest bi vnser erbenomeden seligen voruaren tiden genoten vnde bruket hebben, vnde ok alle vnser vakenomeden voruaren vnde oldere breue, en so vorgeschreuen is gegeuen, de van sunderges anualles oft ock olders wegene mochten vorgan sin ofte werden,

gantzerdinghe bi allen eren puncten vnde articlen samptliken vnde besundere, likerwijs se van worden to worden hir jnne benomet vnde vthgedrucket weren, vulmechtich vnuorkrenket in craft vnde macht desses vnser breues toholdende vnde tobliuende. Des to furderer sekerheit vnde tuchnisse hebben wy vnse koninglike secret an dessen vnser breff heten hangen, de gegeuen vnde schreuen is vpp vnseme slote Gotorppe an deme vridaghe negest vor deme sondage, alse men in der hiligen kerken singet Jnuocauit, na vnser heren bord veerteinhundert in deme eenvndesestigsten jare.

149.

Segeberg, 8. December 1462.

Kong Christiern den første meddeler Borgerne i Amsterdam Frihed til at føre deres Varer gennem Hertugdømmet Slesvig fra Husum til Flensborg og fra Flensborg til Husum mod Erlæggelse af en Transit-Told og Forkjøbsret til den ottende Del af Godset, til at handle i disse Byer og i Staden Slesvig, samt ved Skibbrud til selv at bjerge Ladningen.

Afskrift i Christiern I.s Registrant, p. 78—80, i det store kongelige Bibliothek i Kjøbenhavn. Efter Originalen er der i „Hand-Vesten, Privilegien etc. der Stad Amstelredam“ 1663. fol., p. 84-85, trykt en hollandsk Text, u. Tv. Oversættelse; heraf har jeg meddelt et Par Brudstykker, hvor Registranten er ufuldstændig. Den hollandske Udgave, hvor Dateringen er fuldstændig, har Aaret 1461; men 1462 er vistnok rigtigt, da Kongen den anførte Dag i dette Aar var i Segeberg, medens han Aaret tilforn paa denne Dag synes at have opholdt sig paa Gotorp.

Priilegium der van Amstelredame, dat se dor desse lande mogen segelen, varen, kopen vnde vorkopen, wor vnde wenner en dat bequeme is, solange alse myn here en des gunnende is.

WIJ CRISTIERNN etc. don witlick vnde apenbare vor alsweme, dat wij van vnser sunderger gunst vnde gnade wegen so ock furder vmme mennigerleye gunst vnde willen, alse de

koplude, borger vnde jnwonere der stad Amstelredame vns beth here to bewiset hebben vnde her namals van en vormodende sind, den vorgē borgeren, kopluden vnde jnwoneren, nach rade vnser leuen getruwen redere vnser lande, des hertogdoms to Sleszwigk, des landes to Holstein etc., gegunnet vnde georlouet hebben, dat se mid eren schepen vnde guderen segelen mogen beth to Husem, sodane gudere dar suluest to Husem vpschepen vnde de vortan ouer lant to voren laten beth to Flensborch, vnde de suluen gudere se dar suluest to Flensborch wedder inschepen mogen, vnde dar mede segelen, wor en gelustet. Der geliken mogen se ock mit eren schepen vnde guderen segelen vth der Ostersee beth to Flensborch, dar suluest sodane gudere vpschepen vnde de vortan ouer lant voren laten beth to Husem vnde dar suluest sodane gudere to Husem wedder inschepen vnde dar mede segelen, wor en gelustet; doch also dat se vns van allen guderen vnser geborliken tollē nach deme vnser register, dar wij dat eyne aff hebben vnde de genañ stad van Amstelredam dat andere, jnholden vnde vthwisen, vnde also wij des mit en noch ouer eyn werden konen, geuen vnde betalen *vnseme tolnere to Flensborch van vnser wegen, dar denne eyn islick, dede vortollet hefft, en teken aff nemen schal. Ock mogen de gntē borgere, koplude vnde jnwonere mit eren schepen vnde gudere ere vorkeringe hebben in vnser stad Sleszwigk vppe sodane vorgē tollē. Der geliken were ock sake, dat vnser landen vnde jnwonern sodaner korn effte ware, also de alle vorschē effte iemant van en also wurde furende, behoff effte not wurde, so scholen se en de achtēde last vmme mogelick redelick gelt sunder des kopmans schaden vorkopen. Hir vpp hebben wij de ergeschē borgere, koplude vnde jnwonere mit eren personen, haue vnde guderen jn vnser koninglike bescherminge, vrede, velicheyt vnde geleyde angenomen vnde entfangen, also dat se vry, velich vnde vnghindert komen vnde an den vorgē enden

* Hant-Vesten, Privilegien etc. der Stad Amstelredam, p. 84: „te weten tot Flensborgh, van de Goederen die aldaer te Scheepe comen, ende tot Husum, van de Goederen aldaer't skeep komende, aen den Tollenaers, die van onsent wegen op die plaetsen sijn ghestelt, allwaer dan een yeghelijck etc.“

durch vnde wedder durch, so vaken en des behoff werdet, mit eren schepen vnde guderen in vorgre wise vorkeren mogen ane jemandes hindere effte jnseggent, veligen vnde leyden se alle vorgre also in crafft desses vnser breues. Vnde wan vns desse vorgre vart nicht lenger beqweme effte euen en is, so scholen vnde willen wij den gntre borgeren, kopluden vnde jnwoneren sulkes eyn jar touoren mit vnser vorsegelden breuen vorkundingen; doch schal desset vnse geleyde dat sulue jar vmme bij vullermacht bliuen. Ock mogen de vorgre borger, koplude vnde jnwonere to Husem, Flensborch vnde Sleszwigk kopslagen mit anderen vromden kopluden vppe sodane tolln, also vorgre is. Were ock sake, dat nemant¹ van dessen vorsecre vanne Amstredam schipbrokisch wurde in dessen gnten vnser landen vnde gebeden, alsz denne mogen se ere gudere bergen vnde geuen dar aff mogelick bergelt. *Vorbeden hir vmme ernststafftigen *continuando inhibicionem solitam etc.* Datum in castro Segeberge anno lxij.

* Sst. p. 85: „Verbieden hieromme ernstelijck, allen onsen Amptmannen, Vooghten, Burgermeesteren, Tollenaers ende Ondersaten, ende allen den geenen, die om onsent wille yets doen ende laten sullen ende willen, den Eersamen Burghers, Coopluyden ende Inwoonders van Amsterdam te hinderen of laten hinderen, deselve op te houden, of in eenigher manieren onghelijck to doen, op onse Coninghlijke hulde ende ongenade. Ende hebben wy, ten oirconde van alle 'tgunt voorsz. ons Coninghlijk Secretet Zegel doen hangen aen desen Brief, de gegeven is op ons Slot Zeghebergh, op onser Lieve Vrouwen dagh conceptionis, inden Jare na Godts geboorte veertien hondert een en't sestigh“. Derefter tilfojes: „Onder stont: ad mandatum Domini Regis in Consilio, Daniel Cancellarius, hebbende onder en uythangende Zegel aen een dubbele Francijne staert, in Roode Wasse gedrukt.“

¹ Læs: iemant

150.

Svavested, 18. April 1463.

Went Vrese sælger og skjøder Møllestrømmen ved Lutke Holm i Breklun Sogn til Biskop Nikolaus i Slesvig for 100 Mark Lybsk, hvoraf de 80 Mark skulle betales til Pagesons Enke i Flensborg.

Skrøbelig Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn; af Seglet er kun Seglremmen tilbage. Hullerne i Brevet har jeg udfyldt og betegnet dem med kursiv Skrift.

JK WENT VRESE *knape* betughe myt desseme myneme breue, dat ik mit guden vrien willen, wol bedachten mode, myt vulbord der ore vulbord *hyr* to behueff is, vor my vnde myne cruen hebbe vorkoft, vorschotet vnde voreghent, vorkope, vorschote vnde voreghene an kraft desses breues mynen molenstrom tho Luteke Holme an deme kerspel to ¹ dem erwerdighen heren vnde vadere hern Nicolao bischope to Sleszwick vnde sinen nakomelinghen vor hundred lubsch mark; de achtendich mark scholen se vornoghen der erliken vrouwen Pagesons² wedewen tho Vlensborg *vnde* eren eruen; de twintich mark scholen se my gheuen, er se den strom vorschreuen buwen. Dessen molenstrom *hebbe ik* vorkoft, voreghent vnde vorschotet deme erbenomeden hern bischope vnde sinen nakomelingen mit alle *sine thobehoringhe* droghe vnde naet, so verne he stouwen mach, mit allen anschote, alse ik vnde myne olderen den *besittende* haet hebben, myt akkeren, vischerigen, weyden, wischen, nicht myt alle buten bescheden, vnde wil ok vnde schal en den vri vnde eghen waren vor alle de, de vor recht willen komen; vnde hebbe ok dessen erbenomeden strom edder sine thobehoringe anders nummende vorkoft, vorpandet edder vorset, vnde schal ok wil de nicht vorsetten, vorkopen edder vorpanden jemende anders; weret dat ik deme so dede edder daen hadde, dat scholde nene macht hebben, vnde ik scholde dat suluen vrien. Alle dusse vorschreuen stucke samentliken vnde besunderliken laue ik Went vor my vnde myne cruen stede vnde vast to holdende sunder

¹ Her er en aaben Plads i Originalen; Sognet er Breklum. — ² Maaske Paye Jepsen, til hvem Went Vrese stod i Gjældsforhold; jvnf. Nr. 121.

alle arch vnde hulperede, laue ok vordere al den, de dussen breff hebbende werden mit willen der erbenomeden heren tho erer truwen hant. Des to groter witlikheyt hebbe ik Went vorschreuen myn jngheseghel vnde to merer bewisi(n)gghe al dusser vorbenomeden stukke vnde articule witliken heten henghen an dussen breff, de ghegheuen vnde schreuen is na godes bord dusent verhundert in dem dre vnde sustighesten jare tho Swafstede des ersten mandaghes na der paschweken.

151.

5. Juni 1463.

Fru Anne Claus Gortzes Enke pantsætter en Gaard i Krakebul i Hunthorp Sogn i Kjærherred til Nisse Jensen for 70 Mark Lybsk, uindløselig i 15 Aar; derefter kan Pantet opsiges, og Udbetalingen skal da finde Sted i Flensborg. Blandt Vidnerne nævnes Raadmanden i Flensborg Tord Jensen.

Original paa Pergament med 3 vedhængende Segl i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn.

JK vor Anne Clawes Gortzen natalene husurowe to Solliik bekenne vnde betughe openbar jn desseme breue vor als wemen, dat jk myt vulbort vnde willen myner eruen hebbe vorpandet vnde vorsettet, vorpande vnde vorsette in crafft desses breues to eneme brukliken pande myn vnde myner eruen gud in Krakebul in Hunthorp kerspele in Kerherde belegghen, dar nw tor tiid Sonneke Brodersson vppe wonet, deme beschedenen manne Nisse Jenson vnde synen eruen vor souentych mī penninghe, guder begengen lub munte, ane hale penninge, de he my an eneme summen rede ouertellede, vnde jk vort an myne vnde myner eruen nūt vnde beste keret hebbe, myt alle des gudes tobehoringen vnde vrigheiden, alze id belegghen is in ackern, wischen, weyden, in allen sinen gruntliiken endescheden, droghe vnde nat, vrygh vnde quyd, nyctes dar van vth genomen, behaluen denst vnde broke, den jk my vnde mynen eruen an deme vorbeñ gude beholde; vnde jk vor Anne vorbeñ vnde myne eruen scholen vnde willen Nisse Jensson vorbeñ vnde synen eruen

dat vorbeñ gud vrigh waren vnde entvrigend en vor alle de jennen, de vor recht komen willen, se sint geistliik edder werliik; ok schal ik vnde myne eruen dat vorbeñ gud nycht wedder losen, er veffteyn jar vmme komen sin; vnde wanner jk vnde myne eruen, alse de vefftein jar vmme komen sin, denne dat gud wedder losen willen, so scole wy en de losinghe kundigen bynnen den achtedaghen sunte Johannis baptisten to myddensamere, vnde denne in den achtedaghen sunte Mertens dar neghest volgende de souentich mark penninge jn munte, alse vorscr̄ is, bynnen Vlensborch deger vnde all in eneme summen rede sunder hinder vnde allen schaden tor noghe vnde to dancke wol betalen, vnde de hure vnde rente scal deme houetsummen van deme jare volghen. Alle desse vorscr̄ stucke laue jk vor Anne vorbeñ vor my vnde myne eruen deme vorbeñ Nisse Jensson vnde synen eruen jn guden truwen stede vnde vaste to holdende sunder jenigerleye argeliiste, hulperede, jntoch vnde nievunde gheistlikes edder werlikes rechtes. To groter tuchnisse vnde witlicheid hebbe jk vor Anne vorbeñ myn jngezegel henget vor dessen breff, myt den ingezegelen der duchtighen vnde ersamen mannen Clawes van Aneuelde hern Johanssone vnde Tord Jensson radmans to Flensborch, de ere vmme myner vruntliken bede willen to ener witlicheid mede henget hebben vor dessen breff, na godes bord verteinhundert jar dar na in deme drevndestigesten jare des sondages der hilghen drevaldicheit der hilghen tiid.

152.

30. August 1463.

Vidnesbyrd af Peter Parsowe, Kirkeherre til S. Nicolaus i Flensborg, at der, da han var Kapellan hos Biskop Nicolaus i Slesvig, svarede en Afgift af Fisk og Rug af Fiskeriet ved Guldholt til Bispegaarden i Slesvig.

Original paa Pergament med vedhængende Segl i Gehejme-arkivet i Kjøbenhavn.

JK HER Peter Parsowe, karkhere to sunte Nicolaus bynnen Vlensborch, bekenne vnde betughe apenbar myd deszeme breue,

dat an den tiden, alze ik des erwerdigen in god vaders vnde heren, heren Nicolai, biscoppes to Sleszwick, cappellan was, wanner syne gnade quam to Sleszwick, sach ik, dat etlike huslude brachten vische an den hoff vor de were vnde vischerie to Guldholt, dar wandaghes der vorvaren monneke wanet hadden, de nu to Rudekloster wanen, welke were vnde vischerie de suluen lude huret hadden van mynes heren vogheden to der tijd vnde de den hoff tho Sleszwick regereden, vnde zeden, dat se dar bouen ok rogghen gheuen scholden; dyt was an den tiden, alse de erbaren Benedictus van Dorninghe vnde Benedictus van Zegarden weren amptmanne des erbeñ heren biscoppes Nicolai to Sleszwick; vnde by mynen tiden, dat ik by zinen gnaden was, horede ik ny hinder efte sprake vp. Des to groter witticheyt hebbe ik myn jngheseghel henghen heten nedden an dessen breff, de gheuen is na godes bort dusent veerhundert dar na an deme drevndesostighesten iare des dinghesdaghes neghest na sunte Johannis dage decollacionis.

153.

23. Marts 1466.

Henrik Gossen sælger Mølmarkgaard og 4 Gaarde i Landsbyen Mølmark til Hans Petersen, Borger i Flensborg, for 700 Mark Lybsk.

Original paa Pergament med 5 vedhængende Segl i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn.

WYTLIK sy allen den jennen, de dessen breff zeen edder horen lezen, dat yk Hinrik Gossen vnde myne erue myt macht vnde vryen wyllen hebbe vorkoft deme erlyken manne Hans Petersen vnde synen eruen, borger to Vlensborgh, Moelmark garde, dar nu to der tyd yk vorbeñ Hinrik Gossen wonaftigh byn, vnde de garde heft an syner besyttynge xiiij mark goldes, vnde dar to iiij ander guder, de dar belegen synt jn deme sulfte vorbeñ dorpe Molmark, alse dat gud dar uppe wonede Swone Holstensen, vnde dat heft an syner besyttynge x mark goldes, vnde dat gud nu to der tyd Lasse Jepsen uppe wonet,

vnde dat heft an syner besyttinge v mark goldes, vnde dat gud, dar nu to der tyd Mette Marquardis uppe wonet, vnde dat heft an syner besyttinghe v mark goldes, vnde dat gud, dar nu to der tyd uppe wonet Maryne Swonys, vnde dat heft an syner besyttinghe v mark goldes; alle desse vorbeñ gudere myd alle erer tobehorynge, also acker, wyske, holtynge vnde dyke, droge vnde naet, vorkope yk vorbeñ Hinrik Gossen dessem vorbeñ Hans Petersen vnde synen eruen quit vnde vri, alsoe yk de gudere nu to der tyd hebbe an myner besyttinge, vor vij hundred mark penyge lub, dede to Lubeke vnde Hamborgh genge vnde geue synt, dar de eyne deme anderen mach mede vuldoen an deme lande Holsten. Vnde yk Hinrik Gossen vorbeñ vnde myne erue schoten dessen vorbeñ Hans Petersen vnde synen eruen desse vorbeñ gudere quid vnde vri ane yenygerleye ansproke, vordert edder hindernysse to eyner ewygen besyttinge vnde de guder to brukende, to vorpandende vnde to vorkopende bynnen iij dyngestocke to Nuherde. Des to eyner tuchnyse, vulbord vnde wytlikhey hebbe yk vorbeñ Hinrik Gossen myn yngesegel myt dessen naschreuen vromen luden jngesegle, also Reymer Sestede wonaftygh to Berge, Clawes Mode, Frederyk van deme Kroge to Nygyswra wonaftygh vnde Benedictese van Alleuelde wonaftygh to Anebugarde, hengen laten nedden an dessen breff, na godes bort dusent verhundert dar na in deme sos vnde so-stygesteme jare des sondages na sunte Benedictese dage.

154.

Gottorp, 11. Februar 1468.

Wulf van der Wisch overgiver Grev Gerhard af Oldenborg sin Gaard Runtoft i Angel med hvad dertil nu ligger og som tilforn i Hertug Adolfs Tid havde ligget til Bjerget (ved Flensborg) og til Gottorp, og lover, at ligesom Greven havde tilgivet hans Sønner Claus og Henneke, hvad der i Flensborg var angivet imod dem, saaledes vilde hverken han, hans Sønner eller Arvinger søge Hævn over de formentlige Angivere.

Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn; af 9 Segl, som have hængt ved Brevet, mangle nu Nr. 7 og 9.

JK WULEF van der Wisch olden Clawessone, knape, bekenne vnde betuge opembare in desseme breue vore alszweme, dat ik na vnser heren bord vertheinhundert jn deme achtundestogestigen jare ame donnersdage vor Valentini vppe der borch Ghottorppe in jegenwardicheid des erwerdigen in gode vaders vnde heren, heren Nicolawesz bisschuppes, des werdigen heren Curdes archidiakens to Sleszwijgk, der duchtigen knapen Hinrik Rantzowen heren Schackensones, amptmannes vppe Ghottorpe, Otten Seesteden olden heren Siuerdessons, des vorgeschreuen heren bisschuppes amptmannes, vnde mehr ghuder manne myd vryem willen vnde wolberadenem mode vor my vnde myne eruen vrij vnde qwijt ouergegheuen vnde antwerdet hebbe vnde in craft desses breues ouergheue vnde antwerde deme eddelen wolgeboren heren, heren Gherde, greuen to Oldemborch vnde Delmenhorst etc., myneme gnedigen leuen heren, sinen eruen vnde nakomelingen den hoff Runtofft in Angelen belegenn myt alle den ghuderen, de dar suslange tolegen hebben, vnde touoren bij des hochgebornen fursten vnde heren hertogenn Alues tiden (to) deme Berge vnde to Gottorppe plegen to liggende, myd aller herlicheid, rechticheid, vriheid, nutt vnde vpkomen, droge vnde nat, also ik den suluen hoff myd den vorgeschreuen ghuderen van deme jrluchtigesten hochgebornen fursten vnde heren, heren Cristierne, to Denmarken, Sweden, Norwegen etc. koninge, hertoghen to Sleszwijgk, greuen to Holsten etc., siner gnaden brodere, myneme gnedigesten leuen heren, ye vriest gekregen vnde bêth herto in weren had hebbe, so dat ik vnde myne eruen vppe den vorgeschreuen hoff vnde de vorgeschreuen gudere nummer meere saken ofte spreken schollen vnde willen nu ofte in tokomenden tiden. Ok also myn gnedige here vorgeschreuen mynen sonen Clawese vnde Henneken allen vnwillen van des seggendes wegen to Flensborch synen gnaden angebracht togheuen hefft, wil ik ok vnde myne sonen vorge vnde eruen vnde alle de vmme vnser willen don vnde laten willenn vnde schollen van sodaner weruinge wegen nummer meer vppe de jennen, de synen gnaden dat vorebracht edder vorbringen laten hebben, edder de in der sake vordacht syn, wreken edder se argen edder in jenigermate veyden. Alle desse vorschreuen stucke vnde article samptliken vnde besunderen laue ik Wulff vorge vor my

vnde myne sonen vnde eruen vorgeschreuen. Vnde wij Clawes vnde Henneke van der Wisch brodere Wuluessones erbeñ lauen myd vnseme leuenn vadere vorbeñ alle stucke vnde article vorge vor vns vnde vnse eruen deme erbeñ vnsem gnedigen leuen heren, sinen eruen vnde nakomelingen to ewigen tiden stede vaste vnde vnuorbroken wol to holdende sunder alle in-seggend, argelist vnde behelpinge gestlikes oft werlikes rechtes hijr jummer meer jegen tobrukende, vnde hebben des tore tuchenisse vnse jngesegele endrachtigen vnde myd willen witliken hengen lathen an dessen breff. Vnde wij Niclawesz van godesgnaden bishupp vnde Cord Cordes archidiaken to Sleszwijgk, Hinrik Rantzow heren Schackensone, Otte Seestede olden heren Siuerdessone, Luder Stake vnde Detleff van Sigghen knapen hebben to furderer witlicheit vnse secrete vnde jngesegele an dessen breff mede heten henghen, de gheuen is vppe jare, dage vnde stede vorgeschreuen.

155.

Segeberg, Begyndelsen af Oktober 1470.

Voldgiftskjendelse af Biskopperne Nicolaus af Slesvig, Magnus af Odense og Albrecht af Lybek, Ridder Strange Nielsen og Afsendinge fra Raadene i Lybek og Hamborg mellem Kong Christiern den første og hans Forlovere af Adelen i Slesvig og Holsten, hvorved det dem tilkommende Beløb bliver fastsat og Pantet for Summerne bestemt. (Blandt Adelens Fordringer er en Sum af 14,400 Mark, som Hartich Schinkel havde i Slottet Flensborg, hvorfor han nu erholder noget Gods i Angel, og Slottet og Byen Flensborg sættes som Pant til alle Forloverne for det overskydende Beløb, hvorfor der ikke er givet dem specielt Pant.)

Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn; de 8 Segl, som have hængt under Brevet, mangle alle. Efter en anden Original i Arkivet i Lybek, hvorved de 4 sidste Segl ere bevarede, er Brevet udgivet af Arkivar Wehrmann i Jahrb. für die Landesk. der Herzogth. Schlesw., Holst. und Lauenb. 6 B. p. 242—248 (L). Denne Original stemmer i det hele Ord til Ord med nærværende Udgate, men har en noget forskjellig Ret-

skrivning, og Tallene ere næsten overalt angivne med Bogstavtegn (hvorved Wehrmann synes at have overset, at de overstrøgne j og x betyde $\frac{1}{2}$ og $9\frac{1}{2}$). Ogsaa i Christiern I.s Registrant, p. 287—291, i det store kongelige Bibliothek findes en Afskrift.

WITLICK vnde openbar sij allen, de desse scriff^t sehen, horen effte lesen, so alzo denne twistring^e vnde mishelicheyd twisschen deme jrluchtigesten, hochgebornen fursten vnde heren, heren Cristiern to Dennemarcken, Sweden, Norwegen, der Wende vnde Gotten koninge, hertogen to Sleszwick, greue to Holsten, Stormaren, Oldenborch vnde Delmenhorst, vppe de eyne, vnde siner gnaden heteren vnde loueren vnde manschop des hertochrikes Sleszwick vnde greuesschoppe Holsten ¹vnde Stormaren¹ vorberort hir na bescreuen, vppe de anderen siiden, jresen vnde vpgestan was, welker twistring^e vnde tosprake erer en to deme anderen der vorgescr^e sake hetendes vnde louendes haluen mit alleme, dat dar ane cleuet, by vns nagescreueneu schedeshren jn fruntschoppe effte rechte to erkennende, na lude vnde jnnholde enes recesses to Kopenhauen jn den jare negen-vndesostich ame donnredage na sunte Johannes dage decollacionis vorramet vnde vullentogen, gentzlick gesat vnde gestalt was, vmme sodane sake vppe tiid vnde stede na dessuluen recesses jnnholde jn maten vorgescr^e bitoleggende, to irkennende vnde in fruntschoppe effte rechte to schedende, dar to vmme mercklikes anvalles der vorg^e riike desulue here koning^k siick nicht hefft mogen beqwemeliken leddigen vnde bekomen, jo doch alle tiid dorch siner gnaden openen vorsegelden breue beth her tho gutliken was vorlenget, so de breue dat clarliken vormelden; aldus sin nw de² beyden parte vorg^e vor vns schedesheren, alzo Nicolawese to Sleszwick, Magnus to Odensee vnde Albrechte to Lubeke van godesgnaden bisscoppe, heren Strange Nielson rittere, jn stede des erwerdigen jn gode vaders³ heren Johannes to Arhusen bisscops, Hinrick Kasstorp, Hinrick van Stiten, borgermestere vnde radessendeboden der van Lubeke, Hinrick Murmester borgermester vnde Pardam Lutke radman vnde radesendeboden der van Hamborch, noch erschienen, desuluen sake

¹ Udelades i L. — ² desuluen L. — ³ vnde hern tilfajes i L.

jn maten vorge noch by vns vnde an vns vppe dat nyge gewillekort vnde geulbordet; ock hefft Hartich Schinckel de sake van wegene der verteyndusent vnde verhundert marck, he jn deme berge vnde slotte Flenszborch hadde, vnde noch Wulff van der Wisch den schaden, den he den Runthoues haluen hadde geleden, ock by vns schedesheren jn vruntschoppe effte rechte to jrkenende sick begheuen vnde vorwillekoret hebben; welk alle wii gutliken angenomen hebben¹, vnde den vorgescrē parten der bouengescrē schelinge haluen vor ene fruntschop mit eren willen vnde weten affgesecht, vnde samptliken vnde endrechtliken jegenwordigen affseggen, so hir na beschreuen steit. Jtem jn dat erste so alzo denne Clawes Rantzouwe van vnser gnedigen heren des koninges wegene vorgescrē to achteren is souendusent achtehundert twintich marck soes schillinge negen pennynge, hir van schal he hebben, so wii samptliken vnde endrechtliken affgesecht vnde² vthgesproken hebben, verdusent marck³. Jtem so schal de here koningk vmme des meynen besten willen jn vorkortinge desser nabescreuen schulde vormogen Hinricke Rantzouwen, dat he neme de negendusent marck, de he hefft vppe deme Kohoue, jn Apenraa, vppe dat de Kohoff dessen schulden moge to hulpe komen, angesehen dat de betteringe jn Apenraa bouen viffdusent marck der hetere vnde louere warynge was. Jtem so schal de sulue sine gnade vormogen Gotschalke Rantzouwen vnde Schacken van Aleuelde, dat ellick noch do eyn dusent marck jn Hadersleue. Jtem noch schal sine gnade vormogen Clawese van Aleuelde to Segarden broderkindere, dat se nemen twedusent marck vppe Lintoffte⁴ herde to ereme dele dessen schulden to hulpe. Jtem so also denne Detleff van Bockwolde to achter is achtedusent achtehundert vnde veffich marck, dar aff schal he hebben souendehalfdusent marck; des schal he nemen vppe Brunstorpe viffteynhundert marck, vnde jn den Kohoue veerdusent marck, so boret eme noch an gelde eyndusent marck. Jtem alzo denne Gotschalke van Aleuelde to achter is achtedusent eynhundert viffvndeachtentich marck veerteyn schillinge teyndenhaluen penning, dar aff schal he hebben verdusent marck, des

¹ Udclades i L. — ² Udclades i L. — ³ *lubesch an gelde tilføjes i L.* —

⁴ *Luittofte, u. Tv. Læsefejl i L.*

schal he nemen jn betalinge dat gut, dat he koffte van Emeken Wonsflete to des heren koninges behoff vor twedusent marck, so boret eme noch an gelde twedusent marck. Jtem alzo denne Hennyngh Poggewisch to achter is achtedusent marck eynhundert viffvndeachtentich marck xiiij β x penning, dar aff schal he hebben soesdusent marck, so nympt he vppe Tunderen dredusent marck, so boret eme noch an gelde dredusent marck. Jtem alzo denne Benedictus to Dornynge to achter is achtedusent eynhundert viffvndeachtentich marck xiiij β x \mathcal{L} , dar aff schal he hebben verdusent marck, des nympt he vppe de herrede dredusent marck, so behoret eme noch an gelde eyndusent marck. Jtem alzo denne Diderick Blome vnde Hinrick van Aleuelde to achter sin soesteyndusent twehundert vnde achtentich marck, dar aff scholen se hebben xiiij dusent marck, des nemen se dredusent marck vppe Trettowe, so boret en noch an gelde teyndusent marck. Jtem alzo denne Henneke Stake to achter is achtedusent negenhundert negenvndetwintigestehalue marck sunder speck vnde mel, dar aff schal he hebben soesdusent marck, vnde men schal Hadersleue vorhogen mit verdusent marcken, des nympt Henneke to sick twedusent marck, so boret eme noch an gelde verdusent marck. Jtem alzo denne Luder Rumor to achter is achtedusent vnde verhundert marck, dar aff schal he hebben souendusent marck. Jtem Clawes van Aleuelde heren Johansone is to achter souendusent achtehundert eynvndedortich marck xiiij β vi \mathcal{L} , des schal he hebben vi^m marck, des nympt he van den verdusent marcken, de vppe Hadersleue vorhoget worden, twedusent marck van Gotschalke Rantzouwen vnde van Schacken van Aleuelde, dat se to ereme dele noch vppe Hadersleue don scholen, so boret em noch an gelde veerdusent marck. Jtem Hartich Schinckel is to achter, so he secht, van heten vnde louen achtedusent veerhundert drevndeachtentich marck eynen β x \mathcal{L} , vnde van wegene des slottes Flenszborch veerteyndusent verhundert marck, des so schal he nemen van wegen des slottes de gudere, de gekofft sin jn Angelen vor teyndusent marck, so stan eme na van des slottes wegene veerdusent vnde verhundert marck, dar vppe schal eme de here koningk geuen vorsegelede breue vppe termyne to betalende; ock schal he hebben van heten vnde louens wegene verdusent marck, des schal he hebben dredusent marck in Flens-

borch vnde eyndusent marck van den gelde, dat vppe de pande gedan werth¹. Jtem also denne Wulff van der Wisch to achter is van heten vnde louens wegene souendusent achtehundert lxxij marck xiiij β, vnde oock groten schaden des Runtofftes haluen hefft geleden, dar vore schal he hebben in all achtedusent marck, dar vor schal he nw van stunt wedder entfangen Runtoffte gudere mit der rente effte hure, de dor nw ane nicht vtekomen is, vor eyn pant jn sine brukelike besittinge vnde weher, vnde want he sodane gudere wedder ouerantwordet vnseme gnedigen heren vorge, so hefft eme vnse gnedige here noch erlouet vnde gegunt de rente effte hure denne dat jar vorschenen to heuende vnde vptoborende. Jtem so alzo denne Wulff Poggewisch to achter is souendusent souenhundert xxxv m̄rē xiiij β, des schal he hebben soesdusent marck, dar aff so nympt he vppe Haseldorpe twedusent marck, so boret eme noch an gelde verdusent marck. Jtem so alzo denne Hans Rantzouwe to achter is achtedusent twehundert vnde xx marck vi β vnde ix Ɔ, dar aff schal he hebben soesdusent marck, des nympt he in den Kohoff verdusent marck, so boret eme noch an gelde twedusent marck. Jtem so alzo denne Keye Rantzouwe to achter is achtedusent achtehundert xxxiiij m̄rck vij β, des schal he hebben vj^m marck vnde vj^c marck, dar aff so nympt he vppe Lutkenborch vj^c marck, dar to jn den Kohoff verdusent marck, so boret eme noch in gelde twedusent marck. Jtem so alzo denne Clawes van Aleuelde to Segarden to achter achtdusent eynhundert lxxxv marck xiiij β, dar aff schal he hebben vj^m marck, des schal he nemen vppe Lintoffteherrede twedusent marck, eyndusent van siner wegene vnde eyndusent van siner broder kinder wegene, so boret eme noch an gelde veerdusent marck. Jtem Clawes Ratlowe so alzo de denne to achter is, so he secht, negendusent twehundert lxxxviiij marck, des schal he hebben souendehalffdusent marck, des nympt he vppe de Hancrouwe, Osterhoff vnde Jtzeho twedusent marck, so boret eme an gelde vifftehalffdusent marck. Jtem de somme alzo de hetere vnde louere ouergegeuen hebben, dat se vppe vnse gnedigen heren wegene² to achter

¹ warth L. — ² gnade L

sint van heten vnde louendes wegene, vthgenomen Jachim van Bockwolden, summa hondertdusent eynvndevertichdusent ije xciij m̄r̄ vnde xij β. Jtem hir schal aff gan in vorkortinge der vorgescrē summen, summa geuellet to hope xxxxiij dusent soeshundert veervndeachtentick marck vj β. Jtem so bliuet dar noch, dat men den heteren vnde loueren vorwissen vnde betalen schal, souenvndenegentichdusent vnde soeshundert marck. Jtem van desser summen is vppe de slote vnde herrede mit deme Kohoue vnde mit Emeken Wonsfletes vnde anderen guderen, so vorge stait, eynvndevertichdusent vnde hondert marck. Jtem aldus bliuet dar noch, dat men en¹ mit gelde vppe dit vnde dat nakomende jar betalen schal, summa soesvnde viffentichdusent vnde viffhundert marck. Jtem hir van mot men dit jar vppe sunte Merten vppe dat mynneste betalen vppe wise vnde wege, so dat begrepen is twisschen deme heren koninge vnde siner gnaden heteren vnde loueren, soesteyndusent vnde vifhundert marck edder darby. Jtem so bliff dar jegen dat ander jar, dat men nw vorwissen mot, vertichdusent marck edder darby. Jtem hir vor to waringe schal de here koningk sine hetere vnde louere vorwisen an de bede effte hulpe vppe dat andere jar, vnde se dar ane vorsekeren, dat sodane bede nergen anders tokomen schole sunder jn vorkortinge desser vorge schulde vor alle. Jtem bouen desse vorwaringe schal sine koninglike gnade sinen vorge heteren vnde loueren waringe don mit deme berge effte slote Flenszborch vnde stad mit siner tobchoringen, en effte anderen van erer wegene dat jn ere hebbende wehere to schickende. Jtem scholen alle hete breuc, waringes breue offte lofte breue desse vorbeñ schulde vnde sake andrepende to truver hant werden gelecht beyden parten by den heren bisscop van Lubeke, dar se liggen scholen, beth desse vthsproke vullentogen vnde vulgedan is, vnde denne ouerantwordet werden vnseme heren deme koninge. Des so schal de here koningk den heteren vnde loueren samptliken vnde besunderen vorsegelde breue geuen van wegene Flenszborch vnde des geldes, so des wert sinde van noden. Wij schedesheren beholden vns ock de macht alle desse

¹ Udelades i L.

vorgē articule vnde eyn jslick besunderen touorclarende vnde to jnterpreterende, offte jenich twiuel dar villichte jnvallen mochte van den erbeñ parten, beth dat desse vorgē vthsproke allerdinge vullentogen is. Were oock sake, dat jemant van den vorgē heteren vnde loueren andere schulde offte¹ schultbreue mit deme heren koninge hadden, de van desser schult offte betalinge wegene nicht komen, de scholen vnder desseme vtsproke nicht besloten effte begrepen sin. Vnde hir mede schal alle vnwille, mishegeliheit vnde vordechtnisse, de twisschen des heren koninges heteren vnde loueren van heten vnde louendes wegene enstan is, vnde wes vnser heren guade des weddervmme vppe sine gudenmanne to seggende mochte hebben, gentzliken quid, leddich vnde losz wesen. Vnde wante wij Nicolaus, Magnus vnde Albrecht bisschoppe, Strange Nielsen ritter, Hinrick Kastorp, Hinrick van Stuten, Hinrick Murmester vnde Pardam Lutke gewilkorde schedesheren vorbeñ sodanen vthsproke jn aller mate bouenscrē steit gedan vnde vthgesproken hebben, des to meherer orkunde der warheid hebbe wii vnse jngesegele na en ander witliken nedden an dessen breff gehangen, de gegeuen vnde gescreuen is jn den jaren vnser heren dusent veerhundert vnde souentich.

156.

Segoberg, 10. Oktober 1470.

Kong Christiern den første tilstaar, at han efter Forlig med sine Forlovere af Adelen i Slesvig og Holsten har stillet disse til Pant for 56500 Mark Lybsk Slottet, Fogdiet og Staden Flensborg, der indtil Aarsdagen efter Hellig tre Kongers Dag næstkommende skulde gives Lybek og Hamborg i Forvaring paa Forlovernes Vegne; disse Stæder havde samtykket dette, og overdraget Slotsloven til Greve Mauricius af Perimunth; hvis Gjælden til den fastsatte Tid ikke var betalt, skulde Forloverne være berettigede til at forlange Pantet udleveret til dem selv.

Efter P. Lambecii Rerum Hamburgens. lib. II. Hamb. 1661. p. 306—310. I de Vossiske Excerpter i Gehejmearkivet i Kjø-

¹ eder L.

benhavn findes en Afskrift af dette Dokument efter en Afskrift af Ulrich Petersen; denne synes dog at være taget efter Lambecius's Udgave. Jeg har tilføjet Afvigelserne og Rettelserne hos Voss (V).

WI CRISTIERN, van godes gnaden to Dennemarken, Sweden, Norwegen, der Wende und Gotten koningk, hertoge to Slesewik, greue to Holsten, Stormern, Oldenborg unde Delmenhorst, bekennen unde betugen apenbar in desseme breue vors alsweme, dat also wi mit den duchtigen knapen Clawes Rantzouw, Detleve van Bockwolde, Godzik van Anevelde, Henninghe Poggewisch, Benedictus to Doringen¹, Diderik Blomen, Hinrik van Anevelde, Henneken Scaken², Luder Rumoer, Clawesse van Anevelde hern Johansson, Hartich Schinckel, Wulff von der Wisch, Wulff Poggewisch, Hanse Ransouwen, Keye Rantzouwen, Clawese van Anevelde to Zegarden unde Clawese Ratlowen, unsen leuen getruwen, darmede wi um etlike unse witliken penning schulde, dar vore se uns to willen geheten unde ghelouet hadden, in schelinge unde twiste weren, dar auer wi unde de genanten unsere hetere unde louere dorch schedesherrn, in beyden siden eendrachtliken van uns gekoren, in vrundschop vorscheyden sint, unde also wi denne vor etlike summen penninge, benomptliken vor soès un voeftich dusent unde vifhundert lubesche mark penninge, de wi unde unse eruen en unde eren eruen van dem summen dorch de ergemelten schedesherrn besproken schuldich sint, den ersamen van Lubeke unde Hamborg, unsen vorschreuen heteren unde loueren to gude unde truer hand, unse sloth Vlensborg mit der vogedie unde stad darsulues mit al eren tobehöringen beth to achte dagen der hilligen drier konninge dage negestkomende vord auer een jar uppe rechten slotlouen in vorwaringe gedaen unde bevalen hebben in desser wise: Oft sodane vorschreuen summe geldes gans unde al in den suluen achte dagen van der bede edder anders betalet worde, den so scholen uns edder unsen erven de uppenanten van Lubeke und Hamborg unse sloth wedder overandwerden, wan wi id van en eschen. Were auer zake, dat sodane vorschreuen summe binnen

¹ *Doringen* V. — ² „soll ohne Zweifel *Staken* heissen" V.

vorscreuener tyd nicht betalet worde, unde den de vorbenomede unse hetere und louere alle edder veere van en des andern vulmechtich na den vorscreuen achte dagen der hilligen dryer koninge dat vorscreuen unse sloth escheden, den so scholen de genanten van Lubek und Hamborg dat sulve sloth en uppe slothlouen vor ene vorwaringe des vorscreueneden geldes ouerandworden; welk de vilgescreueneden van Lubek und Hamborg um unser und unser hetere und louere begeringe unde bede willen, dem gemenen lande to gude unde uns to wille so beuulbordet und beleued, und dat sloth van uns angenommen hebben, unde van stund mit unsem unde unser heter und louere vulbord unde willen dem eddelen unde wolgeboren hern Mauricio greuen to Perinmuth¹ sodan vorscreuen sloth mit siner tobehoringe uppe slothlouen in unser iegenwardicheit vordan ouergeandwerdet hebben. So seggen unde louen wy Cristiernn koning ergenant jegenwardigen in kraft desses breues den genanten borgermestern, radmann, borgern vnde inwonern deshaluen se schadelos to holdende, so dat se noch jemand van en van des vorberorden sloten mit der vogedeye, stad unde tobehoringe wegen nenen schaden, last edder nadeel scholen hebben ofte liden. Unde efte van quadem eventure des wes beschege, scholen unde willen wy unde unse eruen en gansliken wedderkeren. Weret ok sake, dar god vor sy, dat en edder eren amptman efte houedman, edder dem se dat ingedaen und bevalen hadden, dat sloth edder stad mit siner tobehoringe afgedrungen, afgesleken, afgewonnen oder entweldet worde, des scholen se noch jemand van en nenen schaden noch vorwyth van jemande liden; sundern wy Cristiernn koning, unse eruen unde nakomelinge scholen unde willen en to behalf der vorbenomenden hetere und louere und erer eruen bynnen dem jare up unse egen kost, theringe und euentur in ere edder unser heter unde louer hebbenden wore und roweliken besittinge wedderschicken, dar to unse paterschop² unde manschop mit aller macht helpen scholen. Alle vorscreuen stucke unde articule louen wy Cristiernn koning vorbenant vor uns, unse eruen unde nakomelinge stede, vast unde unverbroken to

¹ *Perinmuth V.* Læs: *Perimunth* (d.e. Pymont). — ² „s. d. ritterschop” V.

holdende sunder argelist, wedderrede unde behelppinge geistlikes unde weldlikes rechtes. Des to tuchnisse unde bekantnisse der warheit hebben wy vilbenant Cristiern koning unse secret witlik doen hangen nedden an dessen breff, de gegeuen is to Segeberge na gades bort dusent verhundert darna im souentichsten jare am midweken na Dionysij des hilligen bischoppes und martelers.

157.

Segeberg, 11. Oktober 1470.

Forlig mellem Kong Christiern den første, Biskopperne Nicolaus og Albert i Slesvig og Lybek, Ridder- og Mandskab, samt Stæder og Flækker i Slesvig, Holsten og Stormarn, og Stæderne Lybek og Hamborg om Enighed og Retssikkerhed mellem dem selv indbyrdes og gjensidigt Forsvar mod ydre Fjender. (Blandt Deltagerne nævnes Borgemestere og Raadmænd i Staden Flensborg.)

Efter Jensen und Hegewisch, Privilegien der Schl.-Holst. Rittersch. Kiel 1797. p. 63—87, hvor Dokumentet er trykt efter Originalen med 37 Segl, der bevares i den saakaldte „Privilegienlade“ i Kiel. I Gehejmearkivet i Kjøbenhavn haves en auskulteret Afskrift (A), hvoraf jeg har noteret enkelte Afgivelser, der synes at være rigtigere Læsemaader. Dokumentet er ogsaa trykt i Lünig, Collect. nova. II. p. 855—862.

WITLIK sy allen de jennen, de dessen breff zeen edder horen lesen, dat wij Cristiern, van godes gnaden to Dennemarken, Sweden, Norwegen, der Wende vnde Gotten koningh, hertoge to Sleszwijk, greue to Holsten, Stormaren, Oldemborg vnde Delmenhorst, vnde wij Nicolaus to Sleszwijk vnde Albert to Lubek bischoppe, vnde wij gemene ritterschop vnde manschop der lande des hertochrikes to Sleszwijk vnde greueschoppe to Holsten vnde Stormaren, vnde wij borgermestere vnde radmanne der stede Lubeke vnde Hamborg, vnde wij gemenen stede, wickbelde vnde stallere der vorscreñ lande Sleszwijk, Holsten vnde Stormarn, vor vns, vnse borgere, jnwonere vnde vndersaten mit wolbedachtem mode vnde ripem rade, der hilligen dreualdicheit to loue, dem hilligen Romischen rijke nicht to voruange, sunder

allewege to eren vnde werdicheit, dorch nod, mith¹ vromen, bestendicheit vnde vredes willen, der erscreñ lande, stede, borgere, jñwonere vnde al vnser vnde vnser jewelikes vndersaten, dem gemenen besten to gude vnde vnrechter wald weddertostande, vns lofliken, lefliken vnde vrundliken voreniget, vorstricket, tohopesatet vnde vorbunden hebben, vorenigen, vorstricken, tohopesaten vnde vorbinden jegenwardigen jñ kraft desses breues, jñ nascreuener wise: jnterste dat wij vorbeñ Nicolaus vnde Albert bischoppe, ritterschop, manschop, stede, wickbelde, stallere vnde vnse vndersaten scholen vnde willen, vnde een jewelik van vns schal vnde wil vnsem rechten heren doen, dat wij edder welk van vns eme van eren vnde rechtes wegen plichtig sint, vnde scholen vnde willen deme ergenanten hochgeboren fursten vnde heren, heren Cristiernn koninge truweliken helpen vnde bystand doen, dat he in den vorscreñ landen Sleszwijk, Holsten vnde Stormaren aller herlicheit vnde rechticheit, de eme van rechte tokomen vnde behoren, bruken moge. Ok scholen wij vorscreñ Cristiernn koning, vnse eruen vnde nakomelingen, bischoppe, gemene ritterschop vnde manschop der stede Lubeke vnde Hamborg priuilegia na ereme jñholde by allem weerde holden vnde holden helpen, ere borgere, jñwonere vnde vndersaten in den genanten landen vnde gebeden in eren rechtuerdigen zaken truweliken beschutten vnde beschermen vnde nicht steden, dat se an liue edder gude beschediget werden, vnde de jenne, de ere stede mit qveke edder anderen guderen besoken, de ere vyende nicht en syn, bouen eren rechten tolln nicht beswaren edder beschedigen, noch steden, dat se beschediget werden, ok nenen nyen tolln tiegen ere priuilegia vpstellen edder mit jennigerleye vmplicht beswaren edder beswaren laten. Des so scholen vnde willen wii vorbeñ van Lubeke vnde Hamborg de jngeseten der erscreñ lande gerne wedderumme beschutten vnde beschermen vnde enen² jeweliken helpen by rechte beholden vnde nicht steden, dat se van jemende vorvrechtet werden, ok der geliken wedderumme vppe se edder ere gudere neenen nyen tolln setten. Vurder so scholen vnde willen wii

¹ nut, A. — ² eneme A.

vorbeñ samptliken vnde besunderen vnse borgere, jnwonere vnde vndersaten vorbidden, beschermen vnde vordegedingen vnde mit vnrechte edder wald nicht oueruallen edder dorch de vnse oueruallen laten, noch se bouen ere wondlike plicht mit wald beswaren, se ok by rechte laten, vnde nicht vorweldigen; vnde welk van vns hiir jegen dede edder gebreklik were, den scholen in affwesende des heren koninges vorscreñ, jssset jn dem hertochrike, de eddele vnde wolgeboren here Mauricius greue to Peremunth, nu tor tiid to Flensborg amptman, vnde de amptman to Gotorpe vnde de genante here Nicolaus bischop to Sleszwiik vnde de gestrenghe here Dethleff Reuentlow rittere vnde de duchtigen knapen Clawes van Aneuelde to Masleue, Henning Poggewisch, Clawes van Aneuelde to Zegard vnde andere redere ame hertochdome beseten, de me dar to wil theen, vnde jssset jn den greueschoppen, de ergenante here Albert, bischop to Lubeke, vnde de duchtigen knapen Clawes Rantzow, Detleff van Boeckwolde, Wulff Poggewisch vnde andere redere jn den greueschoppen Holsten vnde Stormaren wonaftich, de men dar to theen wil, myt den, de en in sulliken zaken vmpartielik dar voghlik to dunken vnde belegghen synt, dar to vormogen, dat de sik an rechte nogen late. Der geliken scholen ok vnse vndersaten, borgere, jnwonere vnde bur samptliken vnde besunderen mit wreuel, ouerdade edder anderer vnredeliken wise¹ jegen vns nicht setten edder jenich verbund iegen vns edder jemande van vns ofte vnse amptlude maken; dede jemand hiir entjegen, den edder de scholen vnde willen wii samptliken dar to holden, dat se doen, wes se plege syn; vnde willen se sik nicht vrundliken vnderwisen vnde richtich vinden laten, so scholen vnde willen wii dar vore syn, dat de vngehorsame gestraffet werde. Vortmeer weret, dat jenige ffursten, heren, rittere, knapen, stede ofte jemand anders de vorscreñ vnse lande, stede, borgere, jnwonere vnde vndersaten samptliken edder besunderen mit geweld wedder recht ofte jegen vnse edder der vnser priuilegia, dar vnser een des anderen to rechte mechtich were, oueruallen, benodegen, krenken, beschedigen ofte vorkorten wolde, oueruille, benodegede,

¹ A. tilføjer: *sych*

krenkede edder vorkortede to water ofte to lande, vnde den beschedigeden darumme dat redelik were nicht bescheen edder wedderuaren mochte, so scholen vnde willen wii samptliken vnde besunderen, so des werd syn van noden, dat benodegedede part to rechte vorbeden vnde vorscriuen vnde vnser een des anderen dage, wan wii edder welk van vns dar to geeschet werden, wii vorbeñ bischoppe, ritterschop vnde manschop vp der vorscreñ lande, vnde wii van Lubeke vnde Hamburg vp vnse egen koste besenden vnde vorsoken vnde helpen sulliken oueruall, geweld vnde vorkortinge in vrundlicheid affkeren, oft me kan; mach vns dat nicht bedygen, vnde men vns edder welken van vns ofte vnser vndersaten samptliken edder besunderen bouen sodane rechtes irbedinge, io ouerualles vnde vngemakes nicht vordregen wolde, so dat wii edder jemand van vns deshaluen mit jemende to vnwillen vnde veyde komen mosten, dat god affkeren wille, denne scholen vnde willen wii edder vnse vulmechtigen darumme na legenheit der zake edder veyde ouereenkomen, wo wii mit ernste vnde allen truwen sodane ouerual vnde wald affkeren vnde weren mogen, vnde bespreken, wo stark wii de were willen schicken, beschedeliken van allen delen na legenheit vnde vormoge enes jeweliken deles van vns vorbenomeden na antale, beyde to water vnde to lande, twe vothgenger mit panzer, schilde, hode vnde armborste vor enen reysener to rekende, vnde ok den vurder ouereenkomen vmme de kost vnde theringe. Weret auerst, dat vns ergenanten koninge jn dessen vorscreñ landen Sleszwiik, Holsten vnde Stormaren edder jenigeme van vns vorberorden deelen oueruall effte bestallinge beschege so hastliken, dat wii edder welk van vns darumme nicht tostouende¹ komen konden, so scholen de anderen van vns vns vnde vnser jewelikeme to entsettinge vnde to hulpe komen mit aller macht, so se erst konen, vnde² sulliken ouerual vnde bestallinge afftokerende, na al ereme besten vormogen; vnde wii alle vorscreñ scholen vnde willen samptliken, oft des van noden worde, vyende werden, vnser een by des anderen hulpe truweliken tobliuende, de wile sodane veyde waret, vnser een den anderen nicht touor-

¹ *tosamende* A. — ² *vmme* A.

latende na vorscreuener wise, vnde sik nemand van vns afftozonende sunder vnser aller vnde jewelkes willen vnde vulbord, vnde dat wii alle samptliken jn der zone mede besorget werden vnde syn. Ok weret, dat vns Cristiernn koninge to behuff vnser vorscreñ lande Sleszwiik, Holsten vnde Stormeren edder jemende van vns allen vorscreñ parten houewerkes vnde weraftiger lude behuff worde, de schal vnser een deme anderen senden vp sine egene kost, beth jn syn behold; vnde weme de also tohulpe gesand werden, de schal en kost, gedrenke, hoy vnde hauerer geuen, so lange se jn siner hulpe syn; men de se vth gesand heft, schal en soldye geuen, huffslach betalen vnde eren schaden staen, vth vnde wedder tohus; vnde oft wii vorbeñ deele jenige stede edder slote van vnser vienden wunnen, de scholen vns samptliken gelden vnde tokomen, edder vnser een deme anderen darvore na redelicheid vnde legenheid willen maken, na antale der weraftigen, de se dar to vthgeuerdiget hadden; vnde nemen wii vorscreñ deele jenigen vromen an geuangenen edder dinghtale, wes des beschege, schal men delen na mantale der weraftigen lude, de den vromen irworuen hebben; vnde worde jn sodaner veyde vns vorgescruen delen samptliken edder besunderen jenige vangene affgegripen, dar god vor sy, den schal men van den jennen, de se geuangenn hebben, edder jn der suluen veyde vangende werden, jegenere geuen, al de wile dat jemend van vns allen vorscreñ delen jenige sodane geuangene heft, so lange dat alle vangene quyth sint; beholden wii ok denne vangene ouer, de schal men schatten, vnde dat geld like delen na antale, also vorgescruen is; weren ok der jegenere so vele nicht, so scholen wij Cristiernn koning van vnser vnde vnser vorscreñ lande, vnde wii van Lubeke vnde Hamborg van vnser stede wegene na antale der weraftigenn, so vorscreñ is, vnse affgegripen geuangene quyten vnde losen. Ok scholen wij vorbeñ Cristiernn koning, bischoppe, ritterschop vnde manschop der lande Sleszwiik, Holsten vnde Stormaren vnde wij van Lubeke vnde Hamborg mit nemende veyde anslaen edder maken, sunder id geschee mit vnser aller dele vorscreñ edder vnser vulmechtigen dar to geschicket willen vnde vulborde, vnde sy voruolget jn aller mate, so vorgescruen steit; mochte ok jenigem deele van vns sodane voruolgh nicht behulpelik wesen edder

werden, so willen vnde scholen wii sullike vorgemelten veyde samptliken annemen, dar ane by eenander bliuen, vnde de tosamende holden, vnde to ende vullenuoren jn aller wise, so vorberoret is. Weret ok zake, dat god affkere, dat jenige schelingen, twidracht ofte vnwille twischen vns vorbeñ parten, alse der heerschop, prelaten, ritterschop, manschop vnde vns steden Lubeke vnde Hamborg entstunde, dar schal desse vrundlike tohopesate vnde verbund nicht mede gebroken werden, men allikewol bestendich vnde kreftich bliuen, vnde wii andern dele, de nicht to vnwillen sint, scholen vnde willen se to nener veyde edder vordreeth steden, sunder mit gantzeme vlite to dage stellen vnde de twistigen zake jn vrundschop vorscheden; wolde sik ouerst de vrundschop nicht vinden, so scholen wii vorbeñ parte, de nicht in twiste syn, edder vnse vulmechtigen dar to vrplichtet synn de twistigen parte in rechte to vorschedende, vnde wes wii vorbeñ vnschelaftige dele denne jn rechte vinden ofte affseggende werden, dar scholen sik de twistigen ane benogen laten, vnde nene andere schedesheren darenbouen kesen; were ouerst een van den twistigen parten, de sik nicht wolde laten benogen recht to nemende vnde to donde, so eme gevunden vnde gedelet were, deme scholen vnde willen wii anderen alle vnder ogen vallen, vnde dat mit ernste dar to holden vnde hebben, recht to nemende vnde to donde, vnde dem parte, dat ouerbodich is recht to donde vnde to nemende, vorderinge, hulpe vnde trost doen. Vnde vp dat desse vrundlike tohopesate vnde eendracht, de dre jaar sunder middel na gifte desses breues negestvolgende duren vnde waren schal, desto vaster vnde getruweliker gehalten werde vnde vnvorbraken blieue, so scholen vnde willen wij vorbeñ alle vnser een deme anderen mit ernste vnde guden truwen bystendich wesen, vnde alle dingh tome besten duden vnde keren, vnde mit des anderen besten vmmegaen, vnde vmme bestendicheit willen desser vorschreñ dinghe scholen vnde willen wij obgeñ parte edder vnse vulmechtigen des jares eens vp den sondach jubilate bynnen deme Kyle tohope komen, des auendes jn der herberge towesende, vnde mit vlite ouerwegen vnde spreken, wes vns jn desser tohopesate nütte vnde vromelik wesen mach, vnde oft dar wes gebrekes oft vnwillen twischen etliken van vns vorbeñ deelen entstaen were, jn vruntschop efte

rechte by toleggende. Vnde wanner desse vorscreñ dre jare vinnemeken sint, eft denne jenigeme dele vorbeñ desse tohopesate nicht geleuede vurder edder lengher toholdende, dat deel schal een gans jâr touoren bynnen deme Kyle vp dem vorscreñ dage de voreninge apembare vnde witliken vpseggen; vnde alle de wile deme so nicht beschûd, schal desse tohopesate vnuorbraken vnde in vuller macht bliuen vnde gehalten werden. Vnde wii vorscreñ deele beholden vns des, oft wii jenige fursten, heren, greuen, rittere, knapen, lande edder stede jn desse vrundliken tohopesate meer jnnemen vnde entfangen wolden, dat sodant schee mit vnser aller vorbeñ parte vulborde vnde eendrachtigeme willen. Vnde desse tohopesate schal vns vorgescrēn parten, alse der heerschop, prelaten, ritterschop, manschop, steden vnde wickbelden jn vnser priuilegien, vryheiden, rechticheiden, besegelden breuen vnde lofliken wonheiden nergenn mede to vruanghe, sunder de scholen hyr mede beuestiget, gestarket vnde confirmeret wesen. Des so scholen vnde willen wii van Lubeke vnde Hamburg nemende van der ridderschop edder manschop der erscreñ lande Sleszwiik, Holsten vnde Stormaren in vnse stede mit geweld halen laten, men me schal de vorlagen, dar sik dat van rechte bored, buten bescheeden kerckenbrekere, mordere, stratenrouere, zeeouere, deue, mordbernere vnde apembare misdedere, alse de vorgescrēn stede dar mede geprivilegieret sint. Alle desse vorscreñ stücke vnde artikele samptliken vnde besunderen louen wij Cristiernn koning vorscreñ vor vns, vnse eruen, nakomelingen vnde vndersaten, vnde wij Nicolaus to Sleszwiik vnde Albert to Lubeke bischoppe vor vns, vnse nakomelinge vnde vndersaten, vnde wij vorbeñ ritterschop vnde manschop vor vns, vnse eruen vnde vndersaten, vnde wij borgermeistere vnde radmanne der stede Lubeke vnde Hamburg, vnde wij stede vnde wickbelde nabescrēn, vnde wij stallere in Eiderstede, Strande vnde Kerreherde vor vns, vnse nakomelingen, borgere, jnwonere vnde vndersaten, stede vast vnde vnuorbraken toholdende im groten louen, guden truwen, ane alle argelist vnde geuerde. Des to merer zekerheid, beuestinge, tuchnisse der warheid hebben wij Christiernn koningh vorbeñ vnse secret, vnde wij Nicolaus to Sleszwiik vnde Albert to Lubeke bischoppe vorscreñ, vnde wij Clawes vnde Detleff Reuentlouw rittere, vnde

wij borgermeistere vnde radmanne tho Lubeke, vnde wij nabeneden Godzik van Aleuelde, Wulff van der Wisch, Detleff van Boekwolde, Siuerd Radlow, Clawes, Keye, Hans vnde Hinrik Rantzouwe, Luder Rumoer, Eggerd Heeste, Clawes van Aleuelde heren Johanssone, Hinrik, Benedictus vnde Dethleff van Aleuelde dessuluen heren Johanssone, Wulff Poggewisch Hansesson, Clawes Ratlow, Henningh Poggewisch, Clawes van Aleuelde to Zeegaarden, Diderik Blome, vnde Reymer Zeestede heren Ottensone, jn dessen vorscreñ landen vnser gnedigesten heren koninges redere, vnde wij borgermeistere vnde radmanne to Hamborg, vnde Mathias Radlow, Henneke vnde Otto Waelstorp, Jwen Meynstorp, Marquard van Siggen, Clawes Reuentlouw, Otto Wiltberg, Joachim, Siuerdt vnde Henningh Brokorp, Detleff Swaue, Schacke, Marquard vnde Clawes Rantzouwe Hennekenssons, Benedictus vnde Dethleff van Aleuelde heren Johanssone, Benedictus, Otto, Schacko vnde Clawes van Aleuelde Wuluesone, Schacko Rantzouw Clawessone, Wulff Poggewisch Wuluesone, Benedictus Poggewisch Breydekenssone, Godtzick Rantzouw Godtzickesson, Emeke Esborn, Jurges Krummediik Borcherdessone, Detleff vame Damme, Peter, Pawel vnde Hinrik Rantzouw Breydensson, Hinrik Blome, Bertram Poggewisch, Henneke Stake, Clawes van der Wisch Clawesson, Hartich Rantzouw heren Schakensson, Hinrik Breyde, Pawel Breyde, Otto Zeestede Benedictussone, Emeke, Otte vnde Benedictus Zeestede heren Ottenssone, Otto, Clawes vnde Reymer Zeestede heren Siuerdessone, Henneke van Boekwolde Hinrikesson, Wulff Breyde, Hinrik van Boekwolde heren Detleuesson, Clawes Rantzouw Hinrikesson, Marquard, Clawes vnde Wolmer Rantzouw Marquardesson, Henneke Swyn, Hartich vnde Otto Rantzouw Wolmersson, Luder Krummediik Hennekensson, Tamme¹ Sture, Clawes Kûle, Detleff van Hadele, Luder Heeste, Laurens Leue ame Strande, Tete Vederssone in Eyderstede vnde Anders Sunnekenssone in Karherde, knapen, stallere vnde voged, vnde wij borgermeistere vnde radmanne desser nabeneden stede vnde wickbelde, Kyl, Rendesborg, Jdzeho, Krempe, Sleszwiik, Vlensborg vnde Hadersleue, hebben so vele wii vnser jngesegele an

¹ *Tammes A.*

dessen breff van spacii vnde rumes wegen henghen konden hijr nedden witliken anghehenget; vnde wo wol vele van vns vorbeii vnse jngesegele hijr an nicht hengen konden, nichtesdemyn scholen vnde willen wij in desser vrundliken tohopesate begrepen wesen, geliik oft vnse jngesegele ghehenget weren mede an dessen breff. Gegeuen vnde geschreii to Zegeberge na godes bord dusent veerhundert dar na jn souentichsten jare ame donredage negest na Dyonisij des hilligen bischoppes vnde martelers.

158.

Gottorp, 16. September 1472.

Kong Christiern den første tillader Jes Marquardsen igjen at bebygge og bruge en Jordejendom i Poppenholte, som Hertug Adolf for Jagtens Skyld havde ladet lægge øde, mod en Afgift af 4 Mark Lybsk aarlig til Slottet Flensborg.

Afskrift i Christiern I.s Registrant, p. 441, i det store kongelige Bibliothek i Kjøbenhavn.

De vorlenynges Jesz Marquardesson de tijd sines leuendes, dat he to Poppolte moge wedderbuwen eyn husz, also dar touoren gestan hadde.

WIJ CRISTIERNN etc. bekennen vnde betugen openbare vor alszweme, dat wij vmme sunderger gunst vnde gnaden vnde ock vmme langes denstes willen, also desse bewisere Jesz Marquardesson vnseme zeligen ohme hertogen Alffe vnde vns gedaen vnde bewiset hefft vnde noch vortan vns truweliken bewisen don schal vnde mach, hebben wij eme gegunnet vnde togelaten jn craft desses vnse breues, dat he vppe deme gude to Poppenholte, dat vnse zelige ohme hertogh Alff vmme des wiltganges willen wuste gelecht hadde, eyn eruen wedder buwen moge, vnde efft he alrede dar gebuwet hadde, js wol mit vnseme willen; sodane erue de erbeii Jesz Marquardesson mit ackeren, wisschen vnde weyden dar to behorende sin leuedage beholden vnde bruken schal ane jemandes hinder; sunder dat he jarlikes veer lub m̄r̄ to vnseme slote to Flensborch dar van to hure geuen schal. Vorbeden hir vmme allen vnse vogeden vnde amptmannen alszwore beseten vnde sunderges to Flensborch den

vorbeñ Jesz Marquardesson hir ane to hinderende edder to lottende, noch jn jeniger mate to vorvnrechtende, vnder vnser koningliken hulden vnde vngnaden. To orkunde vnde witlicheyt wij vnse secret (etc.). Datum Gottorppe quarta feria quatuor temporum ante Michaelis anno etc. lxxij.

159.

8. Januar 1475.

Hans og Henrik van Alefeld skjøde til de 4 Præster, der efter Detlev Mystorps og hans Hustru Elsebes Indstiftelse i Vor Frue Kirke i Flensborg skulle holde Vor Frues Tider (de 4 Marianer), en aarlig Rente af 140 Mark Lybsk af 46 Gaarde i forskjellige Sogne i Gram Herred, hvorfor de have erholdt en Kjøbesum af 2000 Mark Lybsk, dog med Ret til Gjenkjøb.

Efter O. H. Møller, *Nachricht von dem Geschlecht derer von Ahlefeldt*, Flensb. 1774. p. 96—99, hvor Dokumentet er meddelt efter Originalen paa Pergament, der da bevaredes i Marie Kirken i Flensborg; her har jeg ikke forefundet denne Original, men kun en gammel Afskrift, der med Undtagelse af Retskrivningen i det hele stemmer Ord til andet med Møllers Aftryk.

WY HANS vnde Hinrik van Aleuelde Benedictussones to Doringen knapen don wytlick alle den iennen, de dessen bref zeen efte høren lezen, dat wy vryes vnde wolberaden modes vnde myt vulborde vnde wyllen alle der iennen, de dat myt rechte vulborden scholen, vor vns vnde vnser erven rechte vnde redeliken to eghene hebben vorkoft, vorschotet vnde vorlaten, vorkopen, vorschoten vnde vorlaten ieghenwardich in kraft desses breues den veer presteren, de holden scholen vnser leven vrouwen tyden vnde myssen an vnser leven frouwen kerken to Vlenborch, vnde eren nakomelinghen vor twe dusent mark lubscher penninghe, de vns de duchtighen vnde erbaren Detlef Mystorp vnde vrowe Elsebe syne husfrowe, stichter dessuluen gades denstes, van der vorschreuen prester wegghen vnde to erer nutichheit an gudeme grauen pagimente to vnser noghe totellet vnde betalet hebben, vnde wy de vort an vnse vnde vnser erven nutte vnde vramen ghekeret hebben, hundred vnde vertich mark lubisch iarliker ewygher renthe guder penninghe, alze tho der tyd bynnen Lubeck vnde

Hamborch ghenge vndè geue synt, in vnde vth den guderen beleggen in deme stichte to Sleswick in Gramberde in deme kerspel Witze an deme dorpe Vstrop drutteyn gudere, to Wytbul twe gudere, to Hokelunt eyn gud, vort in deme kerspel Maxstorp to Maxstorp ses gudere, to Ryngtwyt veer godere, vort in deme kerspel to Sommerstede to Castwra eyn gud, vort in deme kerspel Yeidorp to Yeydorp veer gudere, to Wodense teyn gudere, vort in deme kerspel Hameleue tor Hutten vif gudere, vnde in allen dessen guderen vorghenomet tobehoringhe, alze zee in eren enden vnde schedinghen begrepen synt, bewechlick vnde vnbewechlick, mit ackeren, wischen, weyden, holtingen, mast, wateren, waterstowynghen, dyken, dykuloten, vnde in aller grunt, droghe vnd nat, myt alleme rechte vnde gerichte, in hals vnde in hant, myt denste, denstghelde, pacht, hure, broke, tynst, vnde in aller nuth vnde vryet, alse wy de nu vriest in besittinghe hebben, nictes buten to beschedende. Desse erbenomede hondert vnde vertich mark ewighe renthe scholen vnde wyllen wy Hans vnde Hinrik van Aleelde vorbenomet vnde vnse eruen vthe deszen vorbenomeden goderen vnder vnser eghene kost, arbeyt vnde euenture Detlef Mystorp vnde vrowe Elzeben siner husfrowen vorbenomet de tyd eres leuendes to dancke gheuen, wente de vorscreuen Detlef vnde vrowe Elsebe sik de macht hebben beholden in desseme suluen breue, sodane ghelt suluen to manende vnde to borende, dewyle see beyde edder eyn islik van en leuet, to nutticheit der vorscreuen veer presteren, den zee dar af scholen gheuen vnde wyllen, de wyle zee leuen, eyneme iewelken twyntich lubische mark; vnde na erer beyder dode den vorscreuen veer presteren vnde eren nakomelinghen denne to dancke vruntlicken wyllen vnde scholen¹ geuen vnde betalen de erbenomet hondert vnde vertich mark ewigher renthe bynnen den achte daghen der hilghen drier konynghe in der stad Vlensborch in eyner zekeren stede na inholde desses breues in eneme summe, vnuortoghert vnde vnbeworen, van den ersten vnde besten renthe vnde hure vth den vorscreuen guderen vnde dorperen iarlikes kamende; weret dat dar togheringhe ane scheghe, so hebben se vrye vnd vulle macht de sulue renthe alze hondert vnde vertich mark lubisch pennynghen iarlikes daruth to pandende vor-

¹ Tilføj: *wy*

myddelst weme zee wyllen, so verne id ene bequeme is, vnde de pande wech to bryngende wente in ere vredesame were, darmede to donde, wad en haghete, sunder hinder, bisprake vnde wedderstalt vnser vnde eynes iewelkens, vnde sunder allen broke vnde naschuldighete ienighes rechttes; vnde to der pandinghe wyll wy vnde vnse eruen en vordelik vnde behulpen syn, wen ze vns eschen, vnde wyllen ze des ghans schadelos holden. Weret ok, dat een dar ghebreck ane scheghe, dat god vorbede, edder eft en nicht bequem were to pandende, so scholen wy vnde vnse eruen, ift jemant van vnserer weghe, vns myt den vorscreuen gudern etwe¹ eren tobehoringhen nene wys bewereren in jenighen dinge to brukende efte to netende, men de vorbenomeden Detlef vnde vrowe Elzeben de tyt eres leuendes, vnde dar na de veer prestere vnde ere nakomelinghe moghen der denne bruken mit aller nutheit² vnde tobehoringhe alse eres eghen vredesam bequemeliken gudes to ereme besten, also langhe wente ze ere vorsetene renthe myt allen kosten, de se daromme don, degher daruth entfanghen vnde wedder namen hebben. Se mogen ok sodane hure vnde renthe nastande utuorden³ mit ghestlikeme rechte, wor een dat bequeme is. Ock schole wy Hans vnde Hinrik vorbenomet vnde vnse eruen, vnde wyllen den vorbenomeden Detlef vnde vrowe Elseben ere lif tit vnde na den veer presteren vnd eren nakomelinghen ere vorspraken renthe myt deme houetsommen vry holden van aller beswaringhe, vnde een den in den erbenomeden gudern rechte waren, beschermen, vnde entweren vor alle ansprake vnde bewernisse eynes iewelken, de vor recht kamen wyl, vppe vnse vnde vnser eruen eghene kost vnde arbeit. Wy wyllen ok nene renthe daranne mer vorkopen, vorsetten, vorgheuen efte vorlaten, men wy wyllen vnde scholen en dar ane alle dynk to deme besten keren. Jodoch were id ok, dat wy efte vnse eruen vorbenomet de vorscreuen gudere wedder kopen wolden, des vns de macht vruntliken is ghelaten, so scholen wy vnde vnse eruen Detlef Mystorpen vnde vrowe Elzeben vorbenomet ere lif tit vnde na erer beyder dode den veer presteren vorscreuen vnde eren nakomelinghen, so vorscreuen is, myt wytschop der leenhern bynnen den achte daghen sunte Johannes baptisten tho myddensommer den wedder-

¹ Afskr. har: *efte* — ² Afskr. har: *vriheit* — ³ Afskr. har: *utuordern*

kop to vorne kundighen, vnde darna bynnen den achte daghen der hilghen drier konnynghe scole wy vnde vnse eruen den vorscreuen houetsommen, also twedusent mark, myt des iaes renthe vnde alle andere nastande renthe in munte, also vorscreuen is, in eyneme sommen bynnen der stad Vlensborch den vorscreuen Detlef Mystorpen vnde vrowe Elzeben de tyt eres leuendes, so vorscreuen is, vnde na den vorscreuen veer presteren vnde eren nakomelinghen bereden vnde wedder to dancke betalen, sunder ienigherleye insaghe. Weret ok, dat wy vnde vnse eruen den wedderkop kundigheden, vnde de betalinghe, so vorscreuen is, nicht en deden, so schole wy vnde vnse eruen Dethleue vnde vrowe Elzeben de tit eres leuendes vnde vort den vorbenomeden veer presteren allen bewischliken scaden, de dar af kamen mach, degher vnde al sunder ienigherleye argheliste edder weddersprake wedderlegghen vnde betalen. Alle desse vorscreuen stucke lauen wy Hans vnde Hinrik van Aleuelde vorscreuen vor vns vnde vnser eruen vnde nakomelinghen myt dessen vnser truwen nascreuen medeloueren, also Gotzik van Aleuelde, Detlef van Bockwolde, Hennigh Pogghewisch, Claues van Aleuelde to Segharden, Balthasar Stake, Hinrik Rantzow hern Schacken sone, Claues, Hinrik vnde Benedictus van Aleuelde heren Johans sones, Claues van Aleuelde Gotzikessone, Peter vnde Pael Rantzow Breiden sons, Claues vnde Henneke van der Wysch Wulues sones, knapen, myt sammender hant, lauen vnde segghen vor vns vnde vnser eruen den erscreuen Detlef Mystorp vnde vrowe Elseben, vnde vort den vorscreuen veer presteren vnde eren nakomelinghen to deme vorscreuen gadesdenste, vnde lauen vort dem erwerdigheme in gade vader vnde heren, heren Helrike, bischoppe to Sleswick, vnde sinen nakomelinghen, vnde vort den leenheren dessen¹ vorscreuen almissen vnde hebbereu desses breues myt ereme wyllen, zee syn ghestlick efte wertlick, to des vorscreuen godes denstes vnde der veer presteren vnde eren nakomelinghen truwen hant, vnde in guden truwen myt gantzem louen, stede vnde vast to holdende in aller wyse, also vorscreuen is, vnde nenerleye insaghe efte argheliste vnde ok nenevthneminghe, were efte behelplinghe darieghen to netende efte to brukende,

¹ Afskr. har: *deszer*

dar mede desse kop vnde waringhe efte desse bref mochte ghekrenket efte braken werden, nha ghestlikes efte wertlikes rechtes eschinghe. Weret, dat god afkere, dat desser vorbenomed borghen welk vorstorue, so schole wy vnde vnse eruen den erbenomeden Detlef vnde vrowe Elseben vnde den vorscreuen veer presteren vnde eren nakomelinghen eynen andern wedder setten in de stede dar na bynnen achte weken, also wy dar to gheeschet werden, dar en ane noghet, vnde dessen bref van worden to worden vornyen sunder eren schaden. Desses to groter betuchnisse vnde vorwaringhe hebben wy Hans vnde Hinrick van Aleulde vorbenomet vnse ingheseghele myt den ingheseghelen vnser vorscreuen truwen medeloueren endrachtliken wytliken vnde myt wyllen henghen heten nedden an dessen bref, de gheuen is na godes bort dusent veerhundert darna in deme vijfundesouentighsten iare an sondaghe na der hilghen drier konninghe daghe.

160.

Haderslev, 1. Maj 1475.

Biskop Helrik i Slesvig stadfæster en Fundats af Detlev Mystorp og Hustru Fru Elisabet, hvorved de skjænke 2000 Mark Lybsk til Lønning af 4 Præster, der ved det ny Alter, som de havde ladet bygge i det ny Kapel paa den nordre Side af Vor Frue Kirke i Flensborg, daglig skulde holde Messe og Vor Frues Tider efter den angivne Orden (de 4 Marianer); Patronatsretten forbeholde Fundatorerne sig, og efter disses Død skal den gaa over til Slægterne Pogwisch og van der Wisch samt Borgemestere og Raad i Flensborg.

Efter O. H. Møller, Nachr. von dem Geschl. derer von Ahlefeldt, p. 99—109, hvor Dokumentet er meddelt efter Originalen paa Pergament, som bevaredes i Marie Kirken i Flensborg; denne Original har jeg ikke forefundet i Kirkens Arkiv, men kun en gammel Afskrift uden Notarialpaategningen; herefter er det forhen trykt i Clæden, Mon. Flensb. I. p. 499—503.

W_Y **HELRIK**, van gades gnaden byschop to Sleszwich, bekennen vnde betugen openbare myt desseme vnseme breue, dat de duchtige knape Dettleff Mystorp vnde de erbare vrouwe

Elyzabet syne husfrouwe wolberadens modes an mylder andacht in vnser jegenwardicheyt to loue vnde werdicheyt der hilgen drevaldicheyt, der werden moder gades Marien vnde allen hilgen, to troste vnde salicheyt erer vnde erer olderen, kyndere, slechtes vnde aller zaligen zelen gheuen, vorschotet vnde offert hebben, gheuen, vorschoten, ewich vorlaten vnde offeren in kraft deszes breues twedusent marck an guder munte, also to Lubeck vnde Hamborgh ghenge vnde geue is, de se hebben in den guderen der duchtigen knapen Hans vnde Hynrikes van Aleuelde brodere Benedictes sone to Dornynge, welke gudere belegen synt in deme stichte Slesswick in Gramharde in deme kerspel Witze, in deme dorpe Vstorp dorteyn gudere, to Wytbul twe gudere, to Hokelunt eyn gud, vort in deme kerspel Maxstorp, to Maxstorp sos gudere, to Ryngtwet veer gudere, vort in deme kerspel to Somerstede, to Kastwra eyn gud, vort in deme kerspel Jeydorp veer gudere, to Wodenzee teyn gudere, vort in deme kerspel Hameloue, benomliken tor Hutten vyff gudere, vnde in alle deszer vorscreuene gudere tobehorynghen, alze se in eren enden vnde schedynghen begrepen synt, bewechlick vnde vnbewechlick, myt ackeren, wysken, weyden, holthynghen, mast, wateren, waterstouwyngen, dyken, dykvloten vnde alle grund, droge vnde nath, myt alleme rechte vnde richte, myt denste, denstgelde, pacht, hure, broke, tynst, vnde myt aller nuth vnde vryheyt, alse se de in erer besyttynge vryest hat hebben vnde noch hebben, nyctes buten tobeschedende, so dat lutteliken vthgedrucket is in deme houetbreue, dede toludende is .veer presteren vnde allen eren nakomelinghen to vodynge vnde nutticheyt, de alle dage scholen synghen vnde holden myszen vnde vnser leue vrouwen tyden, alzo hyr na screuen steyt, in vnser leuen vrouwen kerken to Vlensborch in der nyen capellen an der norder syden nedden by deme torne, myt sodane vnderschede, dat van deme erbenomeden summen pennynghe vnde gudere de erbenomede Dethlef Mystorp vnde vrouwe Elzebe syn husfrouwe de tyt eres leuendes willen vnde scholen alle jar bynnen den achte dagen der hilgen drier konynghen vornogen vnde betalen den veer presteren vorscreuen vnde eren nakomelinghen eyneme jewelken twyntich mark in guder ghengen munte, vnde na erer beyder dode scholen de renthe van den tweendusent marken myt deme houetsummen gantzliken volgen

den veer vorscreuen presteren vnde eren nakomelingen sunder allerley hynder, afftoch efte bewernisse, vnde se scholen denne suluen ere renthe manen vnde vpbaren. Vnde vppe dat sodane gothlike wille der vorbenomeden Dethleues vnde vor Elzeben de almechtige gade vnde syner werdigen moder Marien to loue, vnde erer beyden, ock erer olderen, kynderen vnde slechtes vnde allen saligen zelen zy to ewegheme troste, heyle vnde salicheyt, hebben wy Helrik bischop erghenomet annamet, beleuet vnde beuestiget, annamen, beleuen vnde beuestigen an kraft desses breues, in der stede gades, sodane vorscreuene gyffte vnde offer der vorscreuenen twyer dusent mark vnde renthe dar van komende, vnde nemen de van der macht gades an gestlike beschermynge. Vort mer, na der erbenomeden Dethleues vnde vor Elzeben begherynge vnde bede, bestede wy vnde stichten van den suluen summen pennyng vnde renthe dar aff komende to eneme altare, dat se na vnseme rade vnde willen buwet laten hebben in der nyen capellen in der vorscreuenen kerken myt willen des kerkheren an der norder syden by deme torne veer ewyge almyssen, de veer presteren hebben scholen, eft de bynnen deme jare mogen prester werden; stichten, setten, vnde beden, ock by deme hogesten horsamme vnde banne, dat desze presteren alle dage syngen vnde holden scholen alle vnser leuen vrouwen tyde vnde twee myssen; de eyne schal me syngen alle dage van vnser leuen vrouwen, vnde in der suluen myssen schal men alle dage hebben eyn suffragium vor de dyt gades denst stichtet hebben, vnde dar id vor stichtet is, vnde ock vor de de id beschermen vnde helpen holden an wesende mit der collecten, Omnipotens sempiterna deus qui viuorum dominaris simul et mortuorum etc.; dar to schal me holden alle sundage cyn suffragium van der hilgen dreualdicheit, edder van der tyd, na deme orden des stichtes, des mandages van allen engeln, des dinxdages van deme hilgen geste, des mydwekens van sunte Petro vnde Pawel, des dunnerdages van deme hilgen lychamme, des vridages van deme hilgen crutze, des sonauendes van sunte Annen; de andern myssen schal eyn van dessen veer presteren lesen alle daghe vor edder na der vorscreuenen syngende myssen vor deme suluen altare, vnde schal holden alle hilge dage na deme orden des stichtes, vppe werkeldagen des mandages van allen kristen zelen, des dynxdages van deme hilgen

geste, des mydwekens van sunte Peter vnde Pawel, des dunnerdages van deme hilgen lychamme, des vridages van deme hilgen krutze, des sonnauendes van sunte Annen; ock schal desze sulue prester hebben alle dage ein sunderlyk beth van deme lydende gades; desze vorbenomede prestere scholen ock myt ynnigcheyt syngen, in de ere der hilgen drevaldicheit, to loue der moder gades Marien, de tyde dersuluen junchvrouwen, alze metten, prynten, terciën, sexten, nonen, vesper vnde nachtsangh, na wyse alze men de holth an der domkerken to Hadersleffue, vnde scholen ok nene andere altare leen effte denst hebben, dar se mede dyt gades denst vorsumen. Weret ok, dat an deszeme denste der moder gades vorsumenisse schege, in wat mate dat were, so schal de der vorsumenisse eyn sake is, des sonnauendes dar vor betheren, so na screuen steyt; welk prestere van den veren nicht is in der metten, de schal breken eyenen skillingh, to der primen, terciën, sexten, nonen, vesper, vnde nachtsangk, to jewelker tyd dre pennynghe, de nicht is tor myszen sos pennynghe; men des id syn weke is, vnde nicht jegenwardich is, de breket dubbylt in allen den vorscreuenen tyden; jszet ok, dat erer welker kummet na dem ympnum der nocturnen tor metten, de breket ok eyenen schillingk, vnde kummet we in der myszen na deme ersten kyrieleison, de breket ok sos pennynghe; kummet he ok to den anderen tyden, alzo to der primen, terciën, sexten, nonen, na deme ympnum, so breket he ok to jewelker tyd dre pennynghe, vnde kummet he in der vesper edder nachtsangk na deme ersten salmen, so breket he to jewelker tyd dre pennynghe, vnde in allen tyden so nu vorscreuen is, des id syn weke is, de breket dubbilt; vnde van der vorscreuen pene scholen se holden wyn, oblaten, lichte vnde wes tho deme vorscreuen gades denste behoff is; vnde vppe dat desze pene deste vlitigher werde gherekent, vnde vth ghevordert, so willen wy, dat de kerkhere to vnser leuen vrouwen to der tyd hyr mede ouer sy, wanner se gerekent wert, vnde wanner se nicht ernstliken gherekent worde, vnde vormanet vnderlangk, vns denne schole effte vnsen nakomelinghen en solkent vorwitliken dorch sine breue, dar wy ok syne vnde syner nakomelinghen consciencien mede beswaren. Vort effte se sik vnderlangk in vthlegginge sodaner penen nicht konen vordragen, effte nicht gelden

wolden, wes se deshaluen plichtig weren, so schal dat tome ersten by deszeme erbenomeden kerkheren staen to rechte; vnde weret denne, dat we van en deme kerkheren hyrane vnhorich were, so schal he vns efte vnsen nakomelinghen sodane sake vorscriuen, vmme hoger straffinge willen, oft de sake dat so beeschet. Were id, dat we, des god afkere, de syngende myssen lete vallen, de breke dre schillingk, vnde velle van wes wegen de lese mysze, de breket twe schillinghe. Ok scholen desze veer prestere personliken by deszeme gades denste sytten, vnd wanen in deme steenhusze benorden deme kerkhaue na deme watere, dat de vackebenomede Detleff vnde vor Elzebe dar to kofft hebben, by berowynghe des lenes, vnde dat sulue hws buwen vnde in wesende holden vnde nicht vorargeren laten. Weret, dat we van en wech were sunder redelik orloff vnde sake bouen druttich dage, vnde nemende in syner stede hadde, de van syner wegghen de vorscreuen tyde vnde gadesdenste warde, so schall he vallen van alle syneme rechte, dat he an der almessen hadde, sunder mer vormanynghe edder ordel darup to gheuende, vnde de leenheren mogen denne de almessen eneme andern vorlenen, de denne in des anderen stede vormedelst deme bishop dar werde to bestediget. Ok scholen desse veer prestere delafftich wesen in allen ewygen memorien vnde beghenkniszen in dersuluen kerken ghelik anderen presteren, vnde deme kerkheren in syneme gades denste vnde in deme worde gades nicht hinderen edder towedder wesen. Vppe dat desze veer leen vnde almessen, ok de gudere, renthe vnde summen pennynghe dar to ghelecht des to beth vnde vlitiger achtet vnde beschermet vnde by macht ghehouden moge werden, willen vnde othmodegen bidden de erbenomede Detleff Mystorp vnde vor Elzebe syne husfrouwe, dat se de tyd eres leuendes mogen hebben vnde bruken de leenware deszer vorscreuenen veer almiszen ere lyff tyd, vnde na ereme leuende, so vakene se los werden, vnde me se vorlenen schal, de leenwar hebben tho ewighen tyden dat erbar slechte der Poggewisch vnde van der Wisch, vnde de erlike borgermester vnde rath der stat Vlensborch in sodaner wyse: wen eyn van den veer lenen los wert, so scholen de twe oldesten tor tyd des slechtes Poggewysch vnde van der Wisch denne dat leen vorlenen, vnde wen echter darneget eyn van den veer leen los wert,

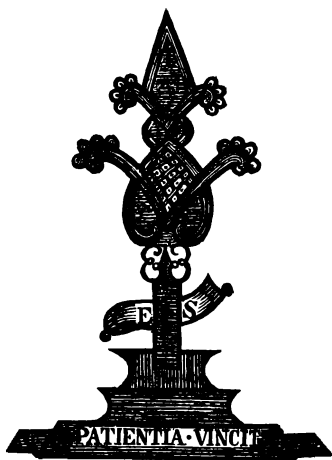
so scholen de erlike borgermester vnde rad der stat Vlensborch denne dat leen vorlenen, vnde so echter dat erbare vorbenomede slechte, vnde denne darna de erliken borgermestere vnde rath der stat Vlensborch, vnde so de eyne schicht vmme de andere to ewygen tiden. Were id ok, dat dat erbare slechte vorbenomed manlike kunne allerdinghe in god vorstorue, so scholen de erliken borgermester vnde rath der stad Vlensborch to ewigen tyden de leenwar hebben, so dat id denne sche mit rade des byschoppes van Sleszwick. Desze leenheren scholen ock desze almisen nemande vorlenen, sunder de eyn erlike prester is, edder ok binnen deme jare moge vnde wille prester werden, vnde lauen vns vnde vnsen nakomelinghen, alle dingh to holdende vnde to hebbende sik na der fundacien, by deme banne. De renthe, dar dyt gadesdenste mede stichtet vnde begiffet is, scholen de erbenomede veer prestere, so vorscreuen is, suluen manen vnde ghe-like delen, vnde dar van lichte vppe dat altare vnde alterlaken vnde wyn vnde oblaten holden. Wath ok van vromen luden dar to ghegeuen werth, des mogen se darto neten vnde bruken. Weret ok, dat in natyden de erscreuene renthe vthe den vorbenomeden gudern wedderkoffte worde, so scholen de veer prestere vnde leenheren den vorscreuen summen wedder anleggen an wysse renthe na vnseme, vnser nakomelinghe rade, willen vnde vulborth, so tydigen dat nene vorsumenisse edder ghebrek werde in den vorscreuen gadesdenste. Hyr vppe van der krafft des almechtigen gades bestedigen wy alle vorschreuene stucke, sampthliken vnde besundergen, bedende vnde don tho wesende in deme banne alle de ghenen, de sodane gudere, ghegeuen to dem vorscreuenen gadesdenste, myt willen vnde wreueliken vorbryngen edder enthouden. Gheuen ok van der barmharticheyt gades vnde der macht der hilgen appostelen sunte Peters vnde Pawels allen, den eren sunden let synt, de bichten vnde beteren willen, de eren vlyt don to bestendicheyt des vorscreuenen gades denstes, so vakene se dat don, ok den presteren vnde isliker tyde vnde myssen, de ze mit ynnycheyt holden, vnde allen cristen mynschen, de sodane vorscreuene tyde vnde miszen horen, veertich daghe afflates. To grotteren tuchnisse hebben wy Helrik byschopp vorscreuen vnse jnghezegel myt den yngezegelen der vorbenomeden Detleff Mystorp vnde vor Elzeben hengen laten nedden an dessen breff myt der vnderschrift

des notariën, de dar to eschet is, so vnderscreuen is nedden an dessen breff. Vnde wy Hennynghe Poggewysch to Verwe, Bertram Poggewisch Hansesson to Doberstorp, Benedictes Poggewisch Wulffuesson to Ghnynynghe, Benedictes Poggewisch Hartigesson to Gronholt, Clawes van der Wisch Clawesson to Reysborch, Clawes van der Wisch Hinrikesson to Wyttenze vnde Clawes ok Henneke van der Wisch Wulffuesson to Roest vnde Egelsbul, lauen vor vns vnde vnse eruen ok vor vnse gantze slechte der erbaren Poggewisch vnde van der Wisch, ok wy borgermestere vnde rath der stad Vlensborch myt den vorbenomeden louen gade vnde der juncvrouen Marien vor vns vnde vnse nakomelinghen, so vele alze vns to kummet, na vnseme vormoge, alle artikle vnde stucke vorschreuen to holdende, so dicke vnde so vaken, wen wy dar to eschet werden, de guder to beschermende, de summen pennynghe an to leggende, so vor vthdrucket is, so wy dat lon hebben willen van deme almechtigeme gade. Vnde des to groter tuchnisse hebben wy vorbenomed des slechtes Poggewisch vnde van der Wisch vnse ingezegele, vnde wy borgermester vnde rath der stat Vlensborch vnser stat jngezegele ok mede hengen laten nedden an dessem breff, de ghegeuen is na der bort vnser heren duser veerhundert in deme vyffvnde souentigesteme jare, des ersten dages des mantes May, in jegenwardicheyt der erwerdegen vnde bescheden mannen vnde heren meysters Jacobi Horstmans, baccalarij in der hilgen scrift, vnde her Gregorij Johannis, domheren der kerken Hadersleff, vnde her Johan Bunnynghes¹ vnde Joachim Vickinckhusen, des vorbenomeden heren bischoppen to Sleszwick cappellans vnde secretarij, de hyr ane vnde ouer weren, vnde tor tuchnisse dar to eschet synt, dat alle dink so ghan vnde varen is.

Et ego Enwaldus Souenbroder, publicus sacra imperiali auctoritate notarius, quia hujusmodi beneficiorum fundationi, erectioni, instaurationi, ordinationi, perpetuationi, sententiarum fulminationi et decreto, omnibusque aliis et singulis premissis, dum sic ut premittitur per reuerendum in Christo patrem et dominum, dominum Helricum episcopum prefatum

¹ Afskr. har: *Bidnynghes*

fierent et agerentur, una cum prenomina-
tis testibus presens interfui, eaque omnia et
singula sic fieri uidi et audiui et in notam
sumpsi, ideoque hoc presens publicum funda-
tionis iustrumentum, manu alterius scriptum,
exinde fieri et confici feci, subscripsi, publicaui
et in hanc publicam instrumenti formam re-
degi. Quam signo, nomine et cognomine
meis solitis et consuetis una cum dicti
episcopi (et) aliorum inibi nominatorum
nobilium uirorum sigillis appensione signari

et sigillari feci, rogatus et requisitus in fidem et testimonium omnium et singulorum premisorum. Et protestor, quod actus hujusmodi foundationis factus et celebratus sit in collegiata ecclesia Hadersleuensi, in capella sancti spiritus, sub anno et die quibus supra, indictione octaua, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri, domini Sixti diuina prouidentia pape quarti anno ejus quarto, mense et testibus prout quibus supra.

161.

Ribe, 2. December 1476.

Kong Christiern den første tillader Mester Henrik Dalem, hvem Hertug Adolf havde overladt et Hus i Flensborg til Apothek, men som nu var vendt tilbage til Hamborg, at han maa sælge dette Hus til Nis Iversen for 160 Mark Lybsk, idet Kongen dog forbeholder sig Ret til Gjenkjøb.

Afskrift i Christiern I.s Registrant, p. 494, i det store kongelige Bibliothek i Kjøbenhavn.

Wille breff vppe dat husz, dat Nisz Jwersson koffte van deme ersamen Hinrick Dalem, apotekere to Hamborch, vor hundert vnde lx m̄ lub.

WIJ CRISTIERNN etc. bekennen vnde betugen apenbar vor alszweme, so also de jrluchtige hochgeboren furste vnse zelige leue ohme hertog Alff deme ersamen mester Hinrich Dalem, apoteker to Hamborch, vppe dat maell sineme vnde so na vnseme dener, eyn husz to Flensborch jn dat sudosten van vnser leuen frouwen kerken belegen gegeuen hadde to hebbende vnde to brukende to eyner apoteken, vnde de sulue mester Hinrick mit vnseme willen nu vth vnseme denste gescheden vnde sick wedder in den denst des ersamen rades to Hamborch gegeuen hefft, vnde he dar vmme sodane vorbeñ husz eyneme ersamen borger bynnen Flensborch, geheten Nisse Jwersson, vorkofft hefft vor hundert vnde lx m̄ lub: wij vor vns, vnse eruen vnde nakomelinge vmme sunderes gunst vnde gnade vnde langes truwen denstes willen, alse he deme obgenanten vnseme seligen leue ohme vnde vns gedan hefft, sodane kôp beuulborden beleuen vnde laten to jn crafft desses breues, by sodaneme vnderscheyde, effte jn tokomende tijden geschege, dat wij edder jemant vnser eruen edder nakomelinge hertogen to Sleszwick sodane husz to vnseme nytte wedder hebben vnde kopen wolden, scholen vnde willen wij, vnse eruen vnde nakomelinge deme vorbeñ Nissz Jwersson edder sinen eruen edder deme, de eyn recht besitter tor tijd des vorbeñ huses is, sodane vorbeñ summen geldes, also hundert vnde lx lub m̄, gudliken to dancke weddergeuen vnde betalen, vnde wesz van bewislikeme dar jnne vorbuwet is, scholen vnde willen wij mit sampt deme houetsummen deme suluen wedder geuen vnde betalen. Sunder alle argelist. To orkunde etc. Datum Ripis die lune post Andree anno etc. lxxvj.

162.

11. Marts 1477.

Christern Jessen pantsætter til Hune Ebbesen, Raadmand i Flensborg, en halv Gaard i Skardebøl i Kjærherred, uindløselig i 10 Aar, for 70 Mark Lybsk.

Meget skrøbelig Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Brevet har havt 4 Segl, som nu alle fattes. Hullerne, som jeg har udfyldt, ere betegnede med kursiv Skrift.

JK CRISTERN JESSON bekenne vnde betughe apembar in desseme myneme breue vor alszwemen, dat ik wolberadens *mode mit* willen vnde vulborde myner eruen vnde alle der jennen, de dat mit rechte to vulbordende hadden, *hebbe* vorsetted, vorlaten vnde vorpandet, vorsette, vorlate vnde vorpande to eneme brulijken pande myn aneruede gud, belegen jntwesten to Schardebul in Kerherde, dat osterdel, de helffte des gudes, dar nu tor tijd vppe wand Harke Eldesson, deme ersamen manne Hune Ebbesson, radman to Flensborgh, vnde synen eruen vor souentich mark penninge guder lub munte ane hale penninge, de he my rede ouertellede, vnde ik vord an myne vnde myner eruen nut vnde beste kereth hebbe, vrigh vnde quyd, also id belegen is in ackern, wisschen, weiden, in allen synen gruntliken endscheden, droge vnde nath, nictes dar van vthgenomen, edder my vnde mynen eruen dar nictes vrighs edder egens ane to beholdende, vnde wil en dat vorbeñ halue gud vrigh waren, nummende anders vorkofft, vorpandet, vorschoted edder vorgeuen, vnde entvrigen id en vor alle de jennen, de vor recht komen willen, alsz *deme* hande eyn recht is, vor gheistlijk vnde vor werlijk; vnde bynnen teyn jaren scholen ik vnde myne eruen dat gud nicht wedder losen; men wanner de teyn iar vmme komen sin, vnde ik vnde myne eruen dat vorbeñ halue gud denne wedder losen willen, so scholen wy vnde willen Hunen ergent vnde synen eruen de losinge kundigen in den achte daghen sunte Johannis to middensumer, vnde *dene* in den achte dagen sunte Mertens dar negest volgende de vorbeñ souentich mīē penninge in munte, so vorschē is, bynnen Flensborgh edder wor id en bequeme is dat geld vptoborende, vnde dar id en vntfereth bliue, deger vnde all, sunder vortogeringe, hinder vnde allen schaden, wol tor noge vnde to dancke in eneme summen rede ouertellen vnde betalen, vnde de hure vnde rente des jars vnde alle nastande hure scholen *deme* houetstole volghen. Alle desse vorschreuen stucke *loue* ik Cristiern Jesson vorbeñ vor my vnde vor myne eruen *deme* vorbeñ Hune Ebbesson, sine

eruen vnde den dessen breff hebben mit synen vnde syner eruen willen, se sin gheistlik edder werlik, in guden truwen stede vnde vaste to holdende, sunder jenigerleye argeliste, jntoch vnde hulperede gheistlijkes edder werlijkes rechtes. To groter tuchnisse der warheid hebbe ik myn jngezegel hinged vor dessen breff, vnde de ersamen manne Junge Leue, Bernd Jesson radmanne to Flensborgh vnde Ludde Andersson hebben ere jngezegele vmme myner vrundlijken bede willen to ener witlicheid mede hinged vor dessen breff na godesbord verteyn hundred jar dar na in deme souen vnde souentigesten jare jn sunte Gregorij auende des werden paweses.

163.

19. November 1479.

Her Johan Tymssen, Vikarius ved Vor Frue Kirke i Flensborg, Lage Elersen i Bordelem og Søstrene Ingeborg og Abele stadfæste, som nærmeste Arvinger, deres Forfader Siverd Krogk, fordm Borgemester i Flensborgs Gavebrev til Hellig Gejst sammesteds paa nogle Boder og Huse ligeledes i Flensborg.

Original paa Pergament i Marie Kirkens Arkiv i Flensborg; de 2 Segl, som have hængt under Brevet, mangle nu. Forhen trykt i Clæden, Mon. Flensb. I. p. 40—41.

WIJ HER JOHAN TYMSSON, vicarius to vnser leuen vrouwen to Vlensborgh, Lage Elersson, wonachtigh to Bordelem in Brekelingh kerspele in Norgosherde, Jngeborgh vnde Abele, myne sustere, bekennen vnde betugen openbare in vnde myd desseme vnseme breue, de en zeen ofte horen lesen, vor als wemen, dat de ersamen Siuert Krogk, zeliger dechnisse, wandages borgermester to Vlensborgh, vnse oldeuader, heft vmme zyner vnde zyner olderen zele salicheit vnde gnade willen gegeuen an der ere godes, vorschotet vnde vorlaten in kraft zynes openenn breues dar vppe gegeuen vnde beuestiget etlike boden vnde huse bynnen Vlensborgh belegen, zo de erbeñ houetbreff vthwiset, to hulpe vnde redynghe der armen luden ame hilgen geste bynnen Vlensborgh belegen, an welkern husen vnde renthe, dar aff iarlikes komende, vorsumenisse is geschen to etliken

tyden, doch sunder vnse wille vnde wetenisse. Vnde nu zodane bewysinghe dar vppe vns de ersainen rad to Vlensborgh entoget heft vnde zeen laten, vnde wij van sodane huse vnde godere, zo vere ze stunden to eruende van des swerdes zyde, wol de negesten weren, doch vnse gantze begere vnde andachtige wille is, dat zodane godere, gifte vnde renthe dar aff komende by den armen luden des hilligen gestes erbeñ mogen bliuen, vnde vppe dat vnser zeligen oldeuaders begere vnde gude andacht moge ewichliken zo an bestunt bliuen to hulpe vnde redinghe der armen luden vorbeñ, alle articule vnde stuccke an zyneme breue, dar vppe den armen luden gegeuen, bestedige vnde beuesten wij her Johan, Lage, Jngeborgh vnde Abele erbeñ, to ewigen tijden stede, vaste vnde vnvorbroken wol toholdende, vor vns vnde vnser eruen sunder jenigerleie ansaghe, intoch ofte hulperede gestlikes vnde werlikes rechten, vnde sunder alle arch. Des to groter tuchnisse der warheyt hebben wij her Johan vnde Lage erbeñ vnse ingesegele witliken vnde myd willen hengen laten to desseme breue, na godesbort dusentvveerhundert jar dar na ame negenvndesouenstigsten iare, ame dage sunte Elizabet der hilgen vrouwen.

164.

Gottorp, 8. Maj 1480.

Kong Christiern den første tillader Borgemestere og Raadmænd i Flensborg at oppebære Pælepenge af alle fremmede Skibe, som komme til Flensborg, samt af deres Ladninger, for dermed at vedligeholde Skibsbroen.

Original paa Pergament med vedhængende Segl i Raadstue-Arkivet i Flensborg. Et Udtog af Dokumentet findes i Christiern Is Registrant, p. 98, i det store kongelige Bibliothek i Kjøbenhavn.

W_Y CHRISTIERN, van gots gnaden to Denmarcken, Sweden, Norwegen, der Wende vnde Goten koningh, hertogh to Sleszwich ock hertogh to Holsten, Stormarn vnde der Dithmerschen, greue to Oldenborgh vnde Delmenhorst, don wytlich vnde apenbar vor alszweme vor vns, vnse eruen vnde nakome-

linge, dat wij den ersamen vnsen leuen getruwen borgermesteren vnde radmannen vnser stad Flensborg nw synde vnde tokomenden van sundergen gunsten vnde gnaden, ock vmme der suluen vnser stad borgere vnde jnwonere vnde ock des gemeenen varenden kopmans nutt vnde beste wyllen, to verbeterende vnde in wesen to holdende, nw vnde in allen tokomenden tyden de bruggen to strandewart vor der suluen vnser stad, vppe dat de kopmanne vnde schippere, als van tyden to tyden dar komende werden, ere gudere vnde wahre desto beth jn vnde vth schepen vnde vorkeren mogen, gnedichlyken toegelaten vnde vergunnet hebben, tolaten vnde vergunnen ene also jegenwardigen jn crafft desses vnnes breues, dat se to palegelde to der suluen bruggen van eyneme islyken vrommeden schepe bauen theyn last, nicht jn vnnsen ryken efft landen to husz horende, so vaken id dar kumpt, twe schillingh lub, vnde van eynem islyken schepe bauen twintich last veer schillingh lub, vnde van allen jnhebbenden kopmans guderen vnde wahre, van der last korns negen pennigh lub, van der last tunnen gude ock negen pennigh lub, vnde van schoffholte, klapholte vnde wagenschotte vor eyne islyke last, als de schipper vor eyne last reKent, vnde ock van pyck vnde there van islyker last der gelyken negen penninge, vnde vort van allerleye anderen komenden wahre vnde gudere, als dar komende werden, vnde jn efft vth schepet werden, jn gelyker wyse, als vorschreuen steyt, vor de last negen penninge nemen mogen vnde scholen, sunder jemandes hynder efft insegment. Vorbeden hirurgge ernsthafftygen allen vnnsen vogeden, amptluden, deneren vnde vndersaten vnde allen den jennen, de vmme vnnsen wyllen doen vnde laten scholen vnde wyllen, de vorbenomeden borgermestere vnde radmanne vnnsen stad Flensborgh nw synde vnde tokomenden hir ane to hynderende, bewere to donde, noch jo vorvnrechtende, vnder vnnsen hulden vnde gnaden. Datum an vnnseme slote Gottorpe ame mandage na vocem jocunditatis na Christi gebort verteynhundert jme achtentygsten jare, vnder vnnseme anhangenden koninglyken secret.

Ad proprium dominj regis mandatum per dominum Enewaldum, prepositum Slesuicensem.

Rendsborg, 20. Juli 1480.

Kong Christiern den førstes Mandat til Embedsmænd, Gejstligheden, Adelen og Stæderne angaaende Retssikkerhed og Landefred, samt Forbud mod ny Told.

Original paa Papir med Segl i Raadstue-Arkivet i Flensborg. Dette Mandat, som er optaget i Revidierte Landgerichtsordn. 4. Th. Tit. XIII., er egentlig en Del af den paa Landdagen i Rendsborg samme Dag udgivne Reces, der er trykt i Falek, Samml. zur Kunde des Vaterl. III. p. 356—367.

WIJ CRISTIERNN, van gotsgnaden to Denmarcken, Sweden, Norwegen, der Wende vnde Gotten koninck, hertogh to Sleszwick, ock hertogh to Holsten, Stormaren vnde der Dithmarsschen, greue to Oldenborch ock Delmenhorst, vppe dat desse vnse lande jn roste vnde frede mogen wesen vnde bestandicheyt hebben vnde blywen, gebeden strengelich allen vnde isliken vnser fogeden, amptluden, vnderfogeden vnde allen anderen, de syn we de sin, geistlich vnde wertlich, prelaten, riddersen vnde gemenen manscoppe, closteren edder wo men de benomen mach, dat nemant van en by lyue vnde gude schall jenigen vnser vndersaten vorweldigen, vorwnrechten, jn slote edder blocke setten, sunder scholen eynen yderman by landrechte laten, vnde dar en bouen nicht engen edder drengen scholen, ock den kopman vnde eynen isliken varenden man forderen vnde ene ere neringhe nicht vorbeden, hindern edder darane erren; wij gebeden ock by lyue vnde gude, dat nen rittermatessch edder gudman desser vnser lande, eyn jegen den anderen, edder jegen vnse stede vnde vndersathen, edder eyn slechte iegen dat andere schal veyden, beschedigen, veyden edder beschedigen laten in jeniger mathe; sunder de siick vorment ansproke iegen jemande to hebbende, schal id vor vns vorlagen vnde ock myt rechte vorfolgen; wij willen dar richtigen, ouerscheyden, vnde anders nemant, sunder weme wij derhaluen sunderges beucl don; furder gebeden wij allen vnde isliken vnser steden desser vnser lande by vorlust erer priuilegien vnde frijheyden en gegeuen, dat se na lude vnde fryheyt erer priuilegien walt vnde auerdats bescermen jegen alszweme, de sij we de sy, de se edder

ere borger edder jnwonere edder den farenden man jn eren steden vnde gebeden mit vnrechter walt wil beschedigen, vnde se myt rechte nicht vorfolgen vnde beclagen. Dergeliken gebeden wij, dat nemant jn vnser landen, watterleye states de syn, geistlich efft wertlich, schal vpstellen vp vnse vndersaten edder frommede, he sij kopman edder we de sy, to vote edder to perde, nygen tollen edder jenige andere nyge beswaringe. Dergeliken schal ock nemant desser vnser lande, prelaten, ritterschoppe, manscoppe vnde steden vnwonlike tollen nemen van den, de tollenfrij vorsegelt syn, vnde in besunderheyt van den van Lubeke vnde Hamborch, vnde de hir entegen deyt, schal sodan gelt weddergeuen; dar to willen wij dar auer sunder gnade richten. Datum an vnseme slote Rendesborch jn jegenwardicheyt vnnser gemenen prelaten, ritterschopp, manscoppe vnde steden desser vnser lande vnde der van Lubeke vnde Hamborch radessende-boden ame dage sancte Margarete anno dominij m^o cccc^o lxxx vnder vnseme secrete.

166.

Segeberg, 17. August 1480.

Brødrene Claus, Henneke, Henrik og Marqvard van Alefeld Gotzickssønner kvittere Kong Christiern den første for alle de Gjældsbreve af hvilketsombelst Navn, som han til denne Dag havde udstædt til dem, med Undtagelse af et nu forsegleet Gjælds-brev paa 2160 Mark, et Pantebrev paa Boldingsted og deres Andel i Flensborg, og det Forløfte de i dette Aar havde gjort for Kongen.

Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn; af 4 Segl, som have hængt under Brevet, er nu kun en lille Levning af det sidste tilbage.

WIJ CLAWES, Henneke, Hinrick vnde Marquart van Aleuelde gebrodere Gottzickessone bekennen vnde betugen apenbare jn desseme vnseme breue vor vns vnde vnse eruen vnde alszweme, de ene sehen effte horen lesen, dat wij na rechter vnde redeliker rekenschop aller schulde haluen, de wij myt deme

durchluchtigesten hochgeborenn fursten vnde heren, heren Cri-
 stiernn, van gots gnaden to Denmarcken, Sweden, Norwegen,
 der Wende vnde Gotten koningh, hertog to Sleszwig, ock hertog
 to Holsten, Stormern vnde der Dithmerschen, to Oldenburg vnde
 Delmenhorst greue, vnseme aldergnedigesten leuen heren, synen
 eruen vnde nakomelingen hadden beth an dessen dach, datum
 desses breues, myt synen koningliken gnaden rechte vnde rede-
 liken myt gudeme vryen willen syn ouereyngelkomen, so dat syne
 koninglike gnade van allen schulden vnde schaden hetendes vnde
 lauendes beth an dessen dach vns nicht schuldich blifft. Hirup
 hebben wij deme gñt vnseme gnedigesten leuen heren alle
 siner gnaden breue, vns vppe alle schulde, schaden jn jeniger
 mathe gegeuen, myt gudeme willen auergeantwordet vnde alle
 gedodet. Dergeliken hebben wij ock gedodet vnde to nichte
 gesecht, doden vnde to nichte seggen jn crafft desses vnse breues
 alle besegelde breue, de syn van schulden, schaden, hetendes
 vnde lauendes, effte wath ludes sodane schultbreue, schadebreue
 effte hetebreue syn mogen, beth her to gegeuen, efft der welke
 gefunden wurden, darmede wij effte vnse eruen vnse gnedigen
 leuen heren, syne eruen effte nakomelinge jn jenigermathe mochten
 manen edder tospreken, lauende vor vns vnde vnse eruen deme
 vorgeschreuen vnseme gnedigesten leuen heren, synen eruen vnde
 nakomelingen jn crafft desses suluen vnse breues to ewygen
 tijden myt sulken breuen nummer mehre to manende edder der
 ock to gebrukende jn jenigermathe, vnde dancken vnseme gne-
 digesten leuen heren, syner gnaden leuen husfrowen vnde ge-
 mahelen vnde eren kinderen also vnnsen naturliken leuen heren
 guder betalinge; vthgenomen eynen breff, den de gñte vnse gue-
 digeste leue here vns nu vorsegelt hefft vppe twedusent hundert
 vnde sostich marck vnde eynen pantbreff ludende vppe Bol-
 dinghstede vnde vnseme anperte jn Flensborch, vnde wor wij
 dith jar vor vnse gnedigen heren heten vnde lauuet hebben
 vnuorfengklich. Dith alles vorgeschreuen reden vnde louen
 wij vor vns vnde vnse eruen jn guden truwen, vnde gelouen
 also stede, vast vnde vnuorbroken to holdende jn macht vnde
 crafft desses vnse breues, den wij to orkunde vnde furderer
 sekerhey myt vnse anhangenden jngeselen wytliken hebben
 laten vorsegelen, de gegeuen is ame slote Segeberge ame donre-

dage jn den achtedagen vnser leuen frowen assumptionis na Christi gebort dusent veerhundert jme achtentigesten jare.

167.

Segeberg, 23. August 1480.

Claus, Henrik, Benedikt og Detlev van Alefeld, Her Johans Sønner, kvittere Kong Christiern den første for hele hans Gjæld til dem, med Undtagelse af et Claus van Alefeld givet Pantebrev paa Gods i Svans og et af denne for Kongen udstædt Forløftesbrev, den Claus og Henrik van Alefeld tilkommende Andel i Flensborg, det til Benedikt van Alefeld givne ny Gjælds-brev paa 2150 Mark, sammes Andel i Trittow og det af ham i dette Aar for Kongen gjorte Forløfte.

Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn; Brevet har været forsynet med 4 Segl, som nu alle fattes.

WY CLAWES, Hinrik, Benedictesz vnde Detleff van Ale-
 uelde, brodere, heren Johanssones, bekennen vnde betugen open-
 bare in desseme vnseme breue vor vns, vnse eruen vnde alswe-
 me, de ene seen, horen iffte lesen, dat wij na rechter vnde redliker
 rekenschup aller schulde haluen, de wij samptliken vnde be-
 sunderen myd deme durchluchtigesten, hochgebornen fursten
 vnde heren, heren Cristierne, to Denmarken, Sweden, Nor-
 wegen, der Wende vnde Gotten koninghe, hertoghen to Sles-
 wijck, ock hertogen to Holsten, Stormaren vnde der Ditmerschen,
 greuen to Oldenborch vnde Delmenhorst, vnseme gnedigesten
 leuen heren, sinen eruen vnde nakomelingen hadden bet an
 dessen dach, datum desses breues, myd sinen koningliken gnaden
 rechte vnde redliken myd ghudeme vryhen willen sind ouereen
 ghekomen, so dat syne koninglike gnade van allen schulden vnde
 schaden hetendes vnde louendes beth an dessen dach vns nicht
 schuldich blyfft. Hirup hebben wij deme genanten vnseme
 gnedigesten leuen heren alle siner gnaden breue, vns vppe alle
 schulde, schaden jn jenigermathe ghegeuen, myd ghudeme willen
 ouergheantwardet vnde alle gedodet. Dergeliken hebben wij
 ock ghedodet vnde to nichte ghesecht, doden vnde to nichte
 seggen in craft desses vnseme breues alle besegelde breue, de

sin van schulden, schaden, hetendes vnde louendes, ofte wat ludes sodane schuldbreue, schadebreue edder hetebreue sin moghen, beth herto ghegeuen, oft der welke befunden wurden, dar mede wij ifft vnse eruen vnser gnedigesten leuen heren, sine eruen iffte nakomelinghe in jenighermathe mochten manen edder tospreken, lauende vor vns vnde vnse eruen deme vorge vnseme gnedigesten leuen heren, synen eruen vnde nakomelinghen in craft desses suluen vnser breues to ewighen tyden myd sulken breuen nummer mehr tomanende edder der ock togebrukende in jenighermathe, vnde dancken vnseme gnedigesten heren, syner gnaden leuen husfrowen vnde ghemahelen vnde eren kynderen, also vnser naturliken leuen heren, guder betalinghe; vthgenomen enen breff my Clawesze vppe de bunden in Swantzen allenen toludende van myneme gnedighen heren ergē vorsegheld, ok mynen hetebreuen van sinen gnaden vthgegeuen, wor ik der bewisliken schaden hebbe, to neneme vorfangk; my vnde Hinrike vorbā an vnser beyder anparten in Flensborch ock vnuorfenklik; my Benedictesze vppe enen nygen breff vppe twevndetwintigesthalffhundert mark ludende, ok an myneme anparte in Trittowe vnde wor ik in desseme jare vor mynen gnedighen heren louet hebbe, to neneme nadele, ifft derhaluen desse vnse qwitancie vns sampt edder besunderen hinderlik edder vorfenklik wesen schal. Dit alle vorgeschre seggen vnde louen wij vor vns, vnse eruen in ghuden truwen vnde ghelouen also stede, vaste vnde vnuorbraken wol toholdende in macht desses vnser breues, den wij to guterer orkunde myd vnser anghehangenden yngeseghelen witliken hebben laten vorseghelen; de schreuen vnde geuen is tho Segeberghe ame auende Bartholomei apostoli anno domini millesimo quadringentesimo octuagesimo.

168.

Segeberg, 29. August 1480.

Overenskomst mellem Kong Christiern den første og en stor Del af Adelen i Slesvig og Holsten, hvorved de mellem dem svævende Gjældssager ordnes. Alle ældre Gjældsbreve, med Undtagelse af enkelte navnlig anførte, udleveres til Kongen, som

derfor tildels udstæder ny. (Blandt de Fordringer, som forblive uforandrede, ere Pantefordringerne, som følgende Adelige havde paa Flensborg i Anledning af deres Forløfte for Kongen, nemlig: Claus, Henrik, Henneke og Marqvard van Alefeld, Gotzikesønner, Schack, Benedikt, Joachim, Ove og Otte Rantzow, Clausønner, Diderik Blome, Hans og Keyge Rantzow, Her Schacksønner, Bertram Pogwisch, Claus van Alefeld til Segarden, Henrik og Claus van Alefeld, Her Johanssønner, og Claus Rantzow. Blandt ældre Breve nævnes et gammelt Brev lydende paa Flensborg, der udleveredes af Otte Walstorp).

Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn; af 11 Segl, som have hængt under Brevet, fattes nu Nr. 6 og 10. En gammel Afskrift haves i Christiern I.s Registrant, p. 305—315, i det store kongelige Bibliothek. Forhen trykt i Knudsen, Diplomater. Christierni primi, p. 364—372.

WITLICK sie alle den jennen, de dessen jegenwordigen recessz effte vorhandel sziehen edder horen lesen, dat als denne ame latesten to Rendesborch de jrluchtigeste, grothmechtigeste furste vnde here, here Cristiernn, to Denmarcken, Sweden, Norwegen, der Wende vnde Gothen koningh, hertoge to Sleszwick, ock hertoge to Holsten, Stormeren vnde der Dithmerschen, greue to Oldemborch vnde Delmenhorst, vppe de eynen, vnde siner koningliken gnaden gemene ritterschoppe vnde manschoppe der lande Sleszwick, Holsten vnde Stormeren, vppe de anderen syden, syn eyndrechtliken auereyngelkomen mangkt anderen mehren puncten vnde artikelen dar suluest jn eneme recessz darvppe gemaket bestymmet, vnde hebben alle beleuet, dat de jennen de syne koninglike gnade dechten jummeher tomanende edder antosprekende vmme jenige schulde, dat de vppe den negesten dach na vnser leuen frowen daghe tor hemmeluardt negestuorschenen komen scholden to Segeberge mit eren richtigen lympliken rekenschoppen vnde bewise, mit sinen koningliken gnaden sodaner schulde haluen alhiir tor stede auereyntokomende; weren vnde syn se ock alle tofreden alle gedodede, jngelosede effte olde breue mit nygen vornoget hiir tor stede tobringende vnde de demegnanten heren koninge auertoantwerdende, so de recessz to Rendesborch der breue haluen gemaket vnde besegelt wol clarliken vthwiset. Syn denne de gnanten beyden parthe jn jegenwar-

dicheynt des erwerdigen jn got uaders heren Albrechtes bischoppes to Lubeke, des werdigen heren Iohannes van Rasfelde domprouestes to Ossenbrugge, der gestrengen heren Niclawesz Ronnowen, Erick Ottissenn, Niclawes Reuentlowen, rittere, der ersamen heren Hinrick Castorpe, Bruhn Bruskow, borgermesteren, Hinrick Bromsen, radmanne der stad Lubeke, heren Hinrick Murmeister jme keyserliken rechte doctoris, Johann Hugen, borgermestere, vnde Hermen Langenbeke, radmannē der stad Hamborch, allenthaluen radessende boden, deme erbenomeden recessz genoch todonde hiir tor stede erschenen; welke gudemans hiir alle nabenomet samptliken vnde eyn isliken besunderen deme gnanten heren koninge personlick jegenwardich hebben auergeantwerdet alle olde breue, betalet, gedodet effte vernyget, jn wat mathen de gewest syn, mit registeren, rekenschoppen vnde etliken vthschriffen erer breue dorch den gnanten heren koningh vorsegelt, dermede se jummeher dechtē tomanende vnde der togebrukende, seggende alle samptlich vnde islick besunderen neyne andere olden breue meher, schulde effte rekenschoppe by sich to hebende, dar dorch se den gnanten heren koningh, syner gnaden eruen effte nakomelinge dengken effte mogen billick mede manen, dar se alle samptlich vnde besunderen synen gnaden nogafftige quitancien jn formen vnde wyse dorch se alle gehoret vnnde beleuet gherne vpgeuen willen, doch vnuorfenglick etliken eren pantbreuen, schultbreuen jn eynes jeweliken quitancien vthgenomen, so lange de vornoget, geloset effte betalet werden, vnneseriget by vullermacht toblyuende, so dat alles desse nageschreuen duchtigen gudenmenne ere breue vnde rekenschoppe jn mathe vnde wyse vorgeschreuen hiir auerthoantwerdende hebben befulbordet vnde beleuet, vnde synt eyndrechtliken mit deme gnanten heren koninge personlick ere rekenschoppe tohorende auereyngekomen aller schulde vnde schaden wente an dessen dagh vnder en malck anderen hergekomen vnde gescheen jn mathen hiir na folget.

Jnterste dat zeligenn Gotzickessz van Aleuelde tome Boszee kyndere, als Clawes, Hinrick, Henneke vnde Marquardt, gedangkē alle samptliken vnde besunderen deme gnanten heren koninge na erkantnisse erer rekenschoppe guder betalinge, vnde de here koningh bliff en allen samptliken schuldich aller schult vnde van schaden, twischen ereme zeligenn vader, en allen vnde deme heren

koninge wente an dussen dach wesende, twedusent vnde sostich marck lubesch, dar en de koninglike maiestat syner gnaden breue nu vppe dat nyge sunder renthe vppegheuen schal, vnuorfenglich wes se sick jn eren quitancien hebben beholden, als nemeliken Clawes van Aleueldes pantbreff vppe Boldingstede vnde erem anparthe jn Flensborch vnde war se jn besunderenheyt dyt jar vor de gnanten koningliken maiestat gelouet hebben.

Jtem Gotzick Rantzow Gotzickesson gedangket deme gnanten heren koninge guder betalinge, vnde de here koningh bliff em schuldich veervndetwintichhundert lubesche marck houetstols van heren Gherdes wegen; dar schal em de here koningh enen breff vp gheuen sunder renthe vppe tijt to betalende, vthgenomen wes he sick jn syner quitancien vnbetalet hefft beholden, als nemeliken synen pantbreff ludende vppe Norborch vnde war he vor de koninglike maiestat dyt jar gelouet hefft.

Jtem Schacke, Benedictus, Jachim, Oue vnde Otte Rantzowen gebrudere zeligen Clawessons dangken alle samptliken vnde besunderen deme gnanten heren koninge guder betalinge aller schulde vnde schaden haluen twischen deme gnanten heren koninge erem zeligen vadere vnde ene wente an dussen dach wesende, vnuorfenglich wes se sick jn erer quitancien hebben beholden, als nemeliken erem anparthe jn Flensborch vnde eneme breue dar jne de gnante here koningh Jachim Rantzowen schuldich bliff vyff dusent lubesche marck.

Jtem Diderick Blome hefft glouet drie breue auertoantwerdende, de dôt vnde jngelose synt, vppe schulde ludende, vnde dangket deme heren koninge guder betalinge aller schulde vnde schaden twischen deme gnanten heren koninge vnde eme wesende wente an dessen dach, vnuorfenglich wes he sick jn syner quitancien beholden hefft als nemeliken syn anparth jn Tritow vnde Flensborg.

Jtem Clawes van der Wisch Claessone dangket deme heren koninge aller schult vnde schaden twischen synen gnaden vnde em beth an dessen dach wesende, vnde syne gnade bliff em schuldich eluenhundert vnde veertich lubesche marck, dar uppe he eynen breff hefft, den schal men eme vornynen sunder renthe, ock vnuorfenglich syneme pantbreue vppe dat kerspele to Kampen na vthwisinge syner quitancien; ock wil he deme heren koninge

antwerden eynen breff ludende vppe druddehalffduzent lubesche marck, de gedodet is, van der borch Tyle wegen, de he in pande hadde, vnde den olden breff ludende vppe de gnanten eluenhundert vnde veertich marck. Der glyken hefft Benedictus van Aleuelde Wuluessone oock enen breff vppe druddehalffduzent marck ludende, dar de Tyle vor stunt, dede oock dôt is.

Jtem Hans Rantzow heren Schackenssone dangket oock deme heren koninge guder betalinge, vnde secht, dat em de here koningh schuldich blyue eluenhundert vnde druttich lubesche marck, des em de here koningh tosteyt, vnde secht oock, dat he noch eynen breff hebbe ludende vppe negendehalffduzent rinsche gulden den Bulowen vorsigelt, dede dot vnde vornoget is, vnde wil den synen gnaden wedder auerantwerden; doch synem anparthe jn Flensborch, Oldenborch vnde Kohaue, vnde war he nu vppe dat nyge vor den gnanten heren koningh im dessem jare gelouet hefft, na lude der quitancien, vnuorfenglick.

Jtem Keyge Rantzow heren Schackenssone dangket deme heren koninge guder betalinge, doch vnuorfenglich wes he an syner quitancien sick beholden hefft, als nemeliken eynen pantbreff vppe Lutkenborch syneme anparthe in Oldenborch effte deme Kohauen vnde in Flensborch vnde twe breue vppe twedusent lubesche marck houetstols ludende, deme gnanten heren koninge dyt jar gelehnet, vnde war he nu vppe dat nyge vor den gnanten heren koningh gelouet hefft to neneme vorfange effte schaden.

Jtem Dethleff van Bockwolde heren Dethleussone dangket deme glyken deme heren koninge guder betalinge vnde syne gnade bliff em nicht meher denne twedusent lubesche marck schuldich, dar he syner gnaden breff sunder renthe vppe hebben schal, vnde oock schal he hebben eynen pantbreff ludende vppe soszduzent lubesche marck vppe den hoff vnde gudere Pronstorpe, so he sick dat jn syner quitancien vnuorfenglich beholden hefft, oock vnuorfenglick syneme anparthe jn Oldenborch effte Kohauen.

Jtem Bertram Poggewisch dangket der glyken deme heren koninge guder betalinge vor sick vnde synen zeligen broder vnde erer beyder husfrowen vnde kyndere, doch vnuorfenglick wes he sick in syner quitancien beholden hefft, als nemeliken

enes pantbreues vppe Haseldorpe em vnde deme gnanten syneme zeligen brodere vorsegelt vnde syneme anparthe jn Flensborch, vnde met der latesten bede der vogedie to Haseldorpe is de gnante here koningh mit der frowen dar suluest to freden.

Jtem Clawes van Aleuelde to Segarden dangket der glyken deme heren koninge guder betalinge vnde de here koningh bliff em nicht meher schuldich als souendusent lubesche marck, des schal he hebben twedusent marck jn Luntoffteherde bouen den summen den he vnde syn zelige broder dar touoren jne hadden; den breff schal men vornygen vnde Clawesze obgnant vnde synen eruen allene toschryuen na jnholde des olden breues mit deme vpslage der gnanten twyerdusent margken, vnde vppe de nastendigen vyffdusent marck schal he hebben eynen penninghbreff sunder renthe, de na termynen jme breue bestymmet tobetalende; hiir enbouen beholt he sick vnuorfenglick, wes he jn syner quitancien beholden hefft, als nemeliken syn anparth jn Flensborch vnde syne pantbreue vnde penninghbreue vorbenomet. Were ock, dat men jn Peters van Aleueldes register meher funde den twelffhundert lubesche marck, dreehundert lubesche marck, de de here koningh em to Copenhauen gegeuen hefft, vnde jn des heren bischoppes to Lubeke register eyndusent marck deme gnanten Clawese van des heren koninges wegen betalet, dar schal Clawes to antwerdenn.

Jtem Wuluessz van der Wisch zeliger dechnisse kyndere dangken deme heren koninge guder betalinge, vnde de gnante here koningh hefft sick beholden vor sick, syne eruen vnde nakomelinge de losinge der gudere vnde hoffes Runthofft jn Angelen belegenn, dar se eynen nygen pantbreff vppe hebben scholen, vnde den olden schal men dodenn. Wanner ock de gnante here koningh den hoff Runthofft mit syner tobehoringe losen wil, so schal he dat losen vor achtedusent marck, vnde de twe nastendigen dusent marck denne vort auer eyn jar tobetalende vorwissen, des se deme heren koninge ere erkantnisse gheuen scholenn vnde dar enbouen quitancien jn mathen vorgeschreuen.

Jtem Otte vnde Henneke Walstorppe gebrudere dangken der glyken deme heren koninge guder betalinge aller schulde beth an desse dagh twischen deme heren koninge vnde en beyden wesende, vnde de gnante here koningh is gnedichliken dorch

flitiger bede an en geschen to freden mit Henneken obgnant der teyndusent marck houetstols, de syne koninglike gnade vor em betalet hefft, vnde de obgnanten teyndusent marck teyn jar langk vorrenthet alle jar hundert marck vor dusent, vnde de here koning bliff Otten edder Henneken nicht schuldich, vnde Henneke obgnant hefft dot gesecht vnde glouet auertoantwerdende vnuortogert twe breue, eynen vppe twedusent marck vnde den anderen vppe sozhundert marck ludende. Ock bliff Otte Wals-torppe deme heren koninge schuldich anderhalffhundert marck van der latesten bede, vnde secht ock deme heren koninge den olden breff ludende vppe Flensborch wedder to antwerdende, vnde willen beyde nogafftige quitancien gheuen jn mathen vorge-schreuen.

Jtem Hartich Schinckel dangket deme heren koninge guder betalinge vnde settet alle dingk syner schulde haluen, oft der noch welke twischen synen gnaden vnde em weren, by synen gnaden, vnde secht alle breue, dar mede he effte syne eruen den heren koningh, syner gnaden eruen effte nakomelinge manen mochten, dõt vnde machtlosz, des he synen gnaden nogafftige quitancien giff, doch vnuorfenglick eneme breue, den de gnante here koningh Hartich Breyden van syner wegen vnde deme zeligen Marquarde van Qwalen synen swegeren vorsegelt hefft, ludende vppe sozhdusent vnde sozhundert marck, dar denne etlike summen als nemeliken Hartich Breyden twintich marck myn als achtehundert vnde den anderen effte syner husfrouwenn achtentich marck lubesch ane betalet synt, id en were, dat men in des heren koninges registeren meher geldes funde, dat den erbenomeden personen betalet were, vnuorfenglick, vnde dat ander wil de koninglike maiestat na stede vnde stunden sunder renthe gherne betalen. So hefft Syuerdt Brocktorppe deme heren koninge togesecht van Hartiges wegen toantwerdende dree breue, twe ludende vppe twelfhdusent marck Hartich Schinckel andrepende, vnde eynen anderen, dat is Hartiges obgñt volgebreff. So hefft de meister tho Morker noch eynen breff vppe Hartich Schinckel ludende van summen drehundert marck, den breff leth de here koningh by macht sunder renthe.

Jtem vor Beke vame Hagen dangket deme heren koninge guder betalinge, vnde syne gnade schal er gheuen eynen breff

vppe drehundert vnde veffteyn lubesche marck ludende sunder renthe tobetalende; dar mede schal de olde breff vppe veerhundert vnde twintich marck ludende betalet vnde gedodet wesen vnde dar van to quiterende, als vorgeschreuen is.

Jtem Hinrick van Aleuelde heren Johanssone hefft van deme heren koninge eynen breff ludende vppe dredusent marck dorch syne gnade em besegelt, den he allerdinge dõt vnde machtlosz secht, dar nummermeher mede to manende, vnde den synen gnaden personlich auertoantwördende, mit eneme anderen schult effte penninghbreue vppe eynen anderen summen ludende, vnde giffit quitancien jn mathen vorgescrēn, doch syneme anparthe jn Flensburg vnuorfenglich.

Jtem Syuerdt Brocktorppe dangket deme heren koninge guder betalinge, vnde syne gnade bliffit em schuldich twelffhundert marck, dar schal he enen penninghbreff vp hebben, vnde den anderen breff ludende vppe eluenhundert marck wedder auertoantwerdende, de doth gesecht is, doch vnuorfenglich wes he sich jn syner quitancien beholden hefft, als nemeliken eynen pantbreff vp Ekerenforde, so lange de geloset wert, vnde war ene de here koningh hefft heten louen jn dusseme jare, ene darane tobenemende, als lantrecht is. So hefft Syuerdt Brocktorppe gelouet deme heren bischoppe to Lubeke auertoantwerdende eynen hetebreff des heren koninges ludende vppe sostehalfdusent lubesche marck, dar ane syne gnade Dethleffe van Bockwolden, Henningh Poggewischen, Otten vnde Benedictus van Aleuelde Wuluessone vor de suluen summen hefft heten louen, vnde wil hiiruppe nogafftige quitancien gheuen jn mathen vorgeschreuen.

Jtem de gnante here koning vnde syner gnaden gemenen redere hebben gehoret Luder Rumors rekenschoppe, de en allen na lude des recesses nicht recht, men szere duncker vnde vnclar dungket wesen, vnde wowol he manet mit sodaner rekenschoppe vnde eyname breue vppe veerdusent vnde achtentich marck ludende, dar he ane entfangen hefft, des he tosteyt, veerhundert vnde twe marck, vnde men vindet jn des heren koninges registeren meher geldes, he entfangen schole hebben, des he nicht tosteyt, sust angeszehen de rekenschoppe so vnclar vnde dungker is, hefft de gnante here koningh sick beropen nummeher vor sich,

syne eruen effte nakomelinge to sulkem breue der veerdusent vnde achtentich marcken dengken toantwerdende Ludere effte synen eruen, beth so lange he rechte vnde redelike rekenschoppe, war aff de schulde her gekomen syn, wert vor den heren koningh, syner gnaden redere, de van Lubeke vnde Hamborch bringende. So hefft Luder obgnant edder ock syne hetere vnde louere noch twe breue, eynen ludende vppe de Steinborgh van summen souendusent vnde veerhundert margken, den anderen ludende vppe dreehundert vnde veffteyn marck, welke twe breue synt geloset vnde dodet, vnde secht de deme gnanten heren koninge weddertoantwerdende, vnde hebbe ock neyne anderen breue, dar mede he den gnanten heren koningh, syne eruen effte nakomelinge gedengke effte moge billick manenn, dat mit nogafftigen quitancien tobesorgende, so vorgeschreuen is.

Jtem Benedictus van Aleuelde heren Johanssone dangket deme heren koninge vor gude betalinge beth an dessen dagh, vnde de here koning bliff em aller schulde vnde van schaden schuldich twevndetwintigestehalfhundert lubesche marck, dar em syne gnade enen nygen breff vp gheuen schal sunder renthe, vnde mit deme nygen breue schal gedodet wesen de olde breff ludende vppe twedusent veerhundert vnde achtevndevertich lubesche marck, den he dõt gesecht hefft vnde en louet deme heren koninge wedder auertoantwerdende mit eneme anderen breue ludende vppe eynvndetwintichhundert marck, de ock doth vnde van neneme werde gesecht is; dar enbouen syne gnade mit nogafftigen quitancien touorsorgende; doch syneme anparthe jn Trittow, vnde war he an dessem iare vor den heren koningh gelouet hefft, vnuorfenglich.

Jtem so hefft de here koning vorluden laten, dat syne gnade van Henneken Staken wegen zeliger dechnisse werde ange- langet dorch den duchtigen Werner Schencken, dede des obgnanten Henneken Staken dochter to ener husfrowen hefft, vmme veerdusent lubesche marck, vnde doch syne gnade daromme dre gudemans, als nemeliken Clawes van Aleuelde to Segarden, Otten vnde Henneken Walstorppe gebruderen, to des obgnanten Henneken Staken husfrowen ock in got uorstoruen, alse se noch jn ereme dotbedde lach, gesant hadde se to vragende, by erer zelen salicheyt, wes er in sulken schulden der veerdusent

marck haluen witlick were, oft se edder ere zelige man synen gnaden jenich rede gelt gelehnet hadden sudder deme vthsproke to Segeberge gescheen; daruppe se do geantwerdet hadde, so de suluen dre gudemans hiir betuget hebben, dat se edder ere zelige man deme heren koninge sodder der tyt des vthsprokes tho Segeberge geschen neyn gelt gelehnet hadden, men wes inn dem gnanten vthsproke Henneken erbeñ were affgesproken, als dat hiir tor stede vppe twedusent negenhundert vnde negenvndetwintich marck berekent is, were in deme breue der veerdusent margken mede jngerekent; dat ander gelt were van specke vnde mele hergekomen synen gnaden vorkoufft, so se des synen gnaden, so verne se leuede, wol wolde richtige rekenschoppe des speckes vnde mels haluen don; storue se ock, so scholde men by eren eruen wol richtige rekenschoppe deshaluen finden. To welkerem registre effte rekenschoppe des speckes vnde mels de here koning vnde nicht anders sick hiir tor stede beropen hefft to antwerdende.

Jtem Peter van Aleuelde Benedictessone dangket deme heren koninge guder betalinge vnde wil alle schulde effte pantbreue vppe ene ludende auerantwerden vnde secht se alle doth vnde machtlosz, doch vnuorfenglick eneme breue ludende vppe vyffdusent twehundert vnde twintich lubesche marck van wegen der borch Gotorppe na hude syner register herkomende eme vorsegelt, des em de koninglike maiestat tosteyt, vnde war he vor den gnanten heren koning dyt jar gelouet hefft, eme sunder schaden, so he sick dat in syner quitancien beholden hefft.

Jtem Hans van Qwalen dangket deme heren koninge guder betalinge aller schulde vnde schaden beyde van syner vnde synes zeligen broders wegen, vnde de here koningh bliff em schuldich eyndusent lubesche marck, dar he eynen breff vppe hebben schal sunder renthe, vnde schal enen breff ludende vppe dusent vnde achtentich marck, de mit desseme nygen dodet werdet, wedderauerantworden, vnde giff des forder nogafftige quitancien, so vorgeschreuen is.

Jtem Clawes van Aleuelde heren Johanssone dangket ock deme heren koninge guder betalinge vnde syne gnade bliff em nicht mit alle schuldich, vnde secht vnde louet synen gnaden weddertoantwerdende eynen breff ludende vppe twedusent achte-

hundert vnde negenvndesouentich marck, welken breff he dõt secht, vnde des zeligen heren Johannes van Aleuelde kindere seggen alle samptliken vnde besunderen dõth alle pantbreue, ludende vppe Sunderborch, Erre, edder ander schultbreue, offt de jn tokamenden tyden by en effte eren eruen gefunden mochten werden, doch vnuorfenglick wes se sick jn eren quitancien beholden hebben, als Clawesz van Aleuelde anparthe jn Flensborch vnde synes pantbreues der bunden in Swantzen em vor achte-hundert marck vorsettet, ock den hetebreuen em dorch den heren koningh gegeuen, war he der bewisliken schaden hefft, to neneme vorfange, de syne gnade wil alle holden vnde der geneten vnde entgelden, so vele syne gnade na lantrechte plichtich is toholdende, netende vnde entgeldende, daruppe to quiterende, als vorgeschreuen is.

Jtem Clawes Ratlouw manede den heren koningh mit eneme breue ludende vppe teyndusent lubesche marck, de by synen heteren vnde loueren licht, daruppe syne rekenschoppe hiir tor stede to dreem tyden jnt flitigeste gehoret vnde de to allen dreem tyden dorch den gnanten heren koningh syner gnaden rederen szere dungker vnde nicht recht offte redelick dungket wesen; vnde wowol de here koningh sodane rekenschoppe, der sick to bedengkende vnde clarer to makende, Clawesze to dreem tyden frist gegeuen hefft, vnde de sulue breff der teyndusent marck jn den registeren des heren koninges is gefunden wedder auerthoantwerdende dorch Clawes Rantzowen heren Schackessone zeliger dechnisse deme heren bischoppe to Lubeke to truer hant der koningliken maiestaten; nictesdemyn js de here koningh dorch flitige bede an sine gnade geschen gnedichliken to freden der rekenschoppe na lude des recessz to Rendesborg gemaket toduldende veer weken negestkomende vnde de mit syner gnaden rederen den van Lubeke vnde Hamborg tohorende, der denne to netende vnde toentgeldende; schege deme so nicht, hefft sick de here koning beropen vor sick vnde syne eruen deme gnanten Clawesze, synen eruen, heteren effte loueren, to ewigen tyden dar nicht vppetoantwerdende edder plichtich syn tobetalende, jd en were de tyt der rekenschoppe syne gnade vorlengede, dat id denne Clawesze vnuorfenglick syn schole. Hefft ock Clawes anders neyne breue, dar mede he dengket to-

manende, vthgenomen synen pantbreue vppe Hanrowe, dat kerspel to Itzeho vnde syn anparth jn Flensborch, so syne quitancien dat vthwiset; ock vnuorfenglich eneme breue Clawesze vppe veervndetwintichhundert margk ludende, de de here koningh vor heren Gherde to betalende vorsegelt hefft.

Jtem Otte van Aleuelde dangket deme heren koninge guder betalinge aller schulde wente an dessen dagh, vnde syne gnade blifft em schuldich veervndetwintichhundert marck jn eneme breue van heren Gherdes wegen vorsegelt, vnde noch eluenhundert vnde veffteyn marck jn eneme anderen breue, to Rypen beyde gegeuen ame jare drevndesouentich, des he synen gnaden gherne alle tyt wil nogafftige rekenschoppe don, vnde wes syne gnade in synen registeren findet em darane betalet, is he to freden hiir ane afftokortende; vnde hiir enbouen secht he alle breue doth beth an dessen dagh gegeuen, so syne quitancie dat vthwiset, doch em vnuorfenglick war he van syner gnade wegen jn dissem jare heten vnde louet hefft.

Jtem Mathies Ratlouw hefft eynen breff ludende vppe etlike summen geldes, de doch dorch den heren koning schiir betalet is, den Syuert Brocktorppe synen gnaden togesecht hefft wedder toantwerdende, vnde wes darane vnbetalet is, wil syne gnade betalen na tyden vnde stunden; darmede quiteret he glyck den anderen.

Jtem Syuerdt Sestede to Ekerenforde hefft eynen breff ludende vppe sozhundert marck edder darby, den ok Syuert Brocktorppe jn mathen vorgeschreuen hefft togesecht synen gnaden weddertoschickende, touornogende, wes dar ane nicht vornoget is, vnde Syuert is to freden daruppe nogafftige quitancien to gheuende.

Vnde offt denne de gnante here koningh jenige mishegelicheyt desser gnanten schulde vnde rekenschoppe haluen mit den erbenomeden syner gnaden gudemennen wente an dessen dagh gehat hedde, scholen alle bygelecht vnde togegeuen wesen, der to ewigen tyden nummeher to gedengkende, vnde de gnante here koningh is to freden, dat desse vorhandel Hanse van Aleuelde amptmanne to Gottorppe jn syner richtigen rekenschoppe vnde Hinrick Rantzowe to Apenraa nicht to uorfange sy, den syne gnade sunderlichen vororlouet hefft vppe dithmal to husz

toblyuende, vnde beholt sick de macht de rekenschoppe mit en toholdende, wanner synen gnaden dat beqweme is. Dat dit alles jn mathen vorgeschreuen de erbenomeden beyden parthe, ane alleyne Luder Rumor, beleuet hebben, so stede vast vnde vnuorbroke jn guden truwen vnde glouen vnder malckander to ewigenn tyden holden willen, des hebben se vnns alle samptliken vnde eynen jeweliken besunderen vorbenomeden, dar vor de erbenomede rekenschoppe geschen is, gebeden, wij vnns secrete vnde jngesegele tor witlicheyt vor dessen recessz effte vorhandell wolden, so wij gedan hebben, witliken heten hangen, der vyffsynt eynes ludes, twe by deme gnanten heren koninge, vnde twe by de gnanten stede Lubeke vnde Hamborch, vnde de veffte by der gnanten ritterschoppe vnde manschoppe gelecht. Datum to Segeberge na Cristi gebort dusent veerhundert jme achtentigesten jare ame daghe decollationis sancti Johannis baptiste.

169.

Gottorp, 16. September 1480.

Kong Christiern den første, Dronning Dorothea og deres Søn Hertug Hans tilstaa, at de ere komne overens med de Adelige i Slesvig og Holsten, til hvem Slottet og Staden Flensborg var pantsat for 40500 Mark Lybsk, at nævnte Slot og Stad strax overgives til Kongen, mod at Summen udbetales i 8 fastsatte Terminer, dog saaledes at Kreditorerne ved Mangel i Betalingen atter indtræde i den fratraadte Pantebesiddelse.

Afskrift i Christiern I.s Registrant, p. 236—241, i det store kongelige Bibliothek i Kjøbenhavn.

Pantbreff oppe Flensborch vppe xlm vnde v^c mīrē lub, de de gudemenne dar jnne hebben.

WIJ CRISTIERNN vnde Dorothea etc., vnde wij Johannes, van der suluen gnaden der gntē heren Cristierns vnde frouwen Dorotheen eldeste sone, to den vorscrē riken etc., don witlick, bekennen vnde betugen mit desseme vnseme breue vor vns, vnse eruen vnde nakomelinge vnde alszweme, dat wij den duchtigen knapen vnse leuen getruwen Keyen vnde Hans Rantzouwe

seligen heren Schackenssone eneme jewelken eyndusent m̄r̄ lub, Clawes van Aleuelde to Segarden iij^m lub m̄r̄ van siner egen wegen vnde noch deme suluen xv^o lub m̄r̄ van Hartich Schinkels wegen, summa to hope Clawese van Aleuelde to Segarden to komende x^m m̄r̄ lub, Clawes van Aleuelde heren Iohansson iij^m m̄r̄ lub van siner egen wegen, noch deme suluen Clawessz heren Iohansson iij^m m̄r̄ lub van Luder Rumors wegen, de he vor eme betalt hefft, noch deme suluen Clawese heren Iohansson ij^o xvij m̄r̄ lub xij β, de he betalt hefft van Clawes Ratlouwen wegen, noch deme suluen Clawese heren Iohansson viij^o lxxv lub m̄r̄, de he ock betalet hefft van Clawes Ratlouwen wegen, summa to hope deme ḡnt̄r̄ Clawese van Aleuelde heren Iohansson tokomende vij^m xcij lub m̄r̄ xij β, der erbaren frouwen Katherynen Poggewisschen vnde eren kinderen viij^o lxxv lub m̄r̄ van Clawes Ratlouwen wegen, Detleff van Aleuelde heren Iohansson ock viij^o lxxv m̄r̄ lub, de he ock vor Clawes Ratlouwen betalt hefft, noch deme suluen Detleue ij^o xvij m̄r̄ lub xij β, de he van Luder Rummors wegen betalt hefft, vnde Clawes Ratlouwen de Luder Rummor schuldich was, Henning Poggewisschen ij^m m̄r̄ lub, Hinrik van Aleuelde heren Iohansson iij^m lub m̄r̄ van siner egen wegen, noch deme suluen Hinrik van Aleuelde heren Iohansson iij^m m̄r̄ lub van seligen Henneken Staken wegen, summa to hope Hinrike van Aleuelde heren Iohansson tokomende vij^m m̄r̄, Diderick Blomen iij^m m̄r̄, Otten Walstorppen ij^o xvij m̄r̄ xij β lub, de he betalt hefft vor Luder Rumor van Clawes Ratlouwen wegen, noch deme suluen Otten Walstorppe iij^m lub m̄r̄, de he betalt hefft vor Luder Rumor, Bertram Poggewisschen iij^m m̄r̄ lub van sines zeligen broders Wulff Poggewisschen wegen, Clawes, Hinrik, Henneke vnde Marquart van Aleuelde zeligen Gotzickessone en to hope xv^o lub m̄r̄ van Hartich Schinkels wegen, noch den suluen broderen to hope alle veren ij^o xvij m̄r̄ xij β lub, de se vor Luder Rumor betalt hebben van Clawes Ratlouwen wegen, noch j^m lub m̄r̄ deme ḡnt̄r̄ Clawese van Aleuelde zeligen Gotzickesson van des ḡnt̄r̄ syns zeligen vaders wegen allenen tokomen, vnde Benedictus vnde Jachim Rantzouwen zeligen Clawesson iij^m lub m̄r̄ van des suluen eres zeligen vaders wegen, welke summen jn alle to hope gerekent sick vorlopen vnde maken xl^m v^o lub m̄r̄,

de wij ene alle samtlich vnde besunderen jn maten vorscr̄e vnde eren eruen rechter witliker schult schuldich synt, wilkere xl^m lub m̄r̄e v^c m̄r̄e lub (se) vor vns in vnse witliken penning-schulde vthgegeuen hebben, vnde en de sulue summe togesproken vnde togesecht wart durch de schedesheren to Segeberge, do wij mit en aller betalinge (wegen), de se vor vns hetendes vnde lauendes haluen wente an den dach gedan hadden, jn vruntschopp vorsleten wurden, vnde vor de suluen xl^m vnde v^c m̄r̄e de vorscr̄e vnse leuen getruwen redere vnde gudemenne vnse slot vnde stad Flensborch mit alle siner tobehoringen beth here to jn eren pantliken weren gehat vnde gebuket hebben; jn welkeren summen den ḡnt̄e xl^m vnde v^c m̄r̄e houetstols wij willen de ij^m m̄r̄e houetstols mit eren renten Henningh Poggewisschen vnde sinen eruen tokomende vth vnser egen beweginge vns, vnser eruen vnde nakomelinge vnvorplichtet beholden jn desseme vnseme breue, so lange de van vns, vnser eruen effte nakomelingen mit rechte dorch Henning effte sine kindere entfriet werden. So sin wij nu der langen vruntliken degedingen vnde handel der haluen geschen entliken vorliken vnde ouer eyn gekomen jn maten vnde wise, alsz hir na volget: Jnterste dat de vorbeñ vnse leuen getruwen redere vnde gudenmanne, dede vnse erbeñ slot vnde stad Flensborch mit aller tobehoringen jn pantliken weren hebben, scholen vns dat sulue vnse slot vnde stad mit allen tobehoringen, als dat na lude vnser breue vorpandet is, strax vnvortogert wedder ouerantworten jn vnse hebbende were, vnde wij scholen vnde wijllen en den houetsummen mit der rente, so vorscr̄e is, jn viij termynen jn maten, als hir nabescr̄e steyt, danglich weddergeuen, vornogen vnde betalen: als jnterste scholen vnde willen wij, vnse eruen effte nakomelinge den vorscr̄e vnser redere vnde gudemannen, dede ere anpart jn deme erbeñ vnseme slote Flensborch hebben, jn den erstkomenden achtedagen der hilgen drier koninge vj^m lub m̄r̄e jn betalinge des houetsummen, dar de borch vor steyt, vnde so vort jn den achtedagen der hilgen drier koninge ouer eyn jare dar na negest komende, als men scriff t m cccc lxxxij jare, v^m lub m̄r̄e houetstols, vnde jme jare, als men scriff t m cccc lxxxij, oppe de suluen tijd ock v^m m̄r̄e houetstols, vnde, als men scriff t duser cccc lxxxij, ock oppe de suluen tijd v^m m̄r̄e houet-

stols, vnde, als men scriff t m cccc lxxxv, ock oppe de suluen tijd v^m mīr houetstols, vnde, als men scriff t m cccc lxxxvj, ock oppe de suluen tijd v^m mīr houetstols, vnde, als men scriff t m cccc lxxxvij, ock oppe de suluen tijd v^m mīr houetstols, vnde als men scriff t m cccc lxxxviii, noch v^m mīr houetstols, dar ane wij willen beholden de twedusent mīr Henning Poggewisschen tostande jn maten vorscr̄ vnvorplichtet, danglich to erer noge vul vnde all wol entrichten vnde betalen jn vnser stad tome Kile, jn vnseme hartochrike to Holsten belegen, edder jn ener anderen sekeren stede jn vnseme lande to Holsten belegen, dar id en vnde eren eruen beqweme is to borende vnde en vnentfernet bliue, jn gudeme golde effte graueme gelde, als bynnen Lubeke vnde Hamborch genge vnde geue is; vnde wij scholen vnde willen ock jn densuluen vijj dagen der hilgen drier koninge erstkomende to deme gñt̄ summen der vj^m mīr de rente desses jars oppe den gantzen houetsummen, dar de borch vor steyt, mede entrichten vnde betalen, als opp jewelick dusent mīr houetstols xl mīr rente, vnde so vort alle jare jn den achtedagen der hilligen drier koninge oppe jewelke dusent mīr houetstols vn- betalt xl mīr rente, so lange de houetstol mit sodaner rente vul vnde al betalt is; doch de twedusent mīr Henning Pogwisschen so vorscr̄ is belangende willen wij nicht vorrenten; welke termyne alle samtlich vnde eynen isliken besunderen scholen vnde willen wij, alle tosamende edder eyn islich van vns besunderen, de wile wij alle edder eyn van vns leuen, den vorscr̄ vnser rederen vnde gudenmennen also stede vast, vnvorbroken, van jaren to jaren, alsz vorscr̄ steyt, by vnser koningliken werden jn guden truwen vnde gelouen wol holden sunder arch. Doch willen wij, vnser eruen effte nakomelinge nicht vorplichtet wesen en allen vorscr̄¹ de summen enes jewelken termyns mit eren renten vngedelet willen vthgeuen twen van en, de se dar to schickende werden, vnde de scholen vns, vnser eruen effte nakomelinge denne wedder mit nochafftigen quitencien vorfogen, so des to donde is. Weret ock, dat god affkere, wij allen jn god vorstoruen, ere desse termyne vorscr̄, als de vorbestempt

¹ Her synes noget at mangle, omtrent: *eynem isliken besunderen to betalende, sunder*

sint, gantz vnde al gehalten vnde vullentogen werden, so scholen vnse eruen vnde nakomelinge vorplichtet sint¹ dit alles vorberort to holdende vnde to vullenbringende; vnde wert sake, vnse eruen effte nakomelinge denne dar ane jn jenigermate jo vorsumich weren, dat sodane termyne nicht clarliken gehalten vnde betalet worden, so scholen vnde mogen de gñt̃ vnse redere ende gudemane effte ere eruen de gñte borch Flensborch mit alle erer tobehoringe vor dat anpart des nastandigen vnbetaleden summen vor eyn brucklich pant wedder antasten, so lange sulke nastandigen summen mit eren renten in maten vorscr̃c̃ betalt sint; vnde ock schal de kore vnde de macht by den suluen vnser rederen vnde gudemane wesen, efft se de borch mit erer tobehoringe gantz vnde all, so verne de bestempt termyne nicht gehalten vnde betalt wurden, vor den nastandigen summen na ereme anparte antasten willen, vnde efft se denne so deden, so scholen se van allen opkomen der borch, jn wath maten de sin, vnser eruen effte nakomelingen clare rekenschop dōn, vnde en denne na amparte erer betaleden summen dar aff geuen, wes en mit rechte behort na vthwisinge der rekenschopp der opboringe vnde vtgiff; vnde de amptman, den wij, vnse eruen effte nakomelinge oppe de gñt̃ vnse borch settende werden, schal loffwerdich wesen ene truwe hant to holdende so wol vns als fursten des landes vnde heren der borch, alse den gudemenne, dede ere anpart vnde nastandige gelt dar ane vnbetalet hebben. Vnde wij scholen bewillen vnde vorplichtet wesen eme togebedende, so verne sodane termyne dorch vns, vnse eruen effte nakomelinge jn vorschreuer wise nicht gehalten werden, dat god affkere, sodane truwe hant den gñt̃ gudemen darane to beholdende, to vorsegelende, vnde so des denne behoff is, eme² de gñt̃ borch ock wedder ouer to antwoordende, jn aller mathe als vns nu de gñt̃ gudemanne de wedder ouer qwitert hebben; dar ane ock nicht to vorargende, vorkopende, vorsettende effte to vorpandende, so lange de vorbeñ termyn gantz vnde all wol in maten vorscr̃c̃ gehalten sin; vnde efft de amptman tor tijd jn vnseme affwesende jn god vorstorue, vnde de husfoget der borch der truwen hant nicht belouet were, so mach

¹ Læs: sin — ² Læs: ene

vnde schal de jenne, deme wij dat vorwesent vnser hertogdoms to Sleszwigk beuolen hebben, edder de ock tor tijd vnser amptman to Gottorpe is, so verne also vnser hertogdome alsdenne nemande sunderges beuolen werdeth, den wij dat ock in crafft desses vnser breues gebeden vnde beuelen, macht to hebbende cynen nochafftigen amptman dar opp to settende, so lange wij, vnser eruen effte nakomelinge jn de lande komende, edder dat anders na vnser willen schickende werden, de en denne ene truwe hant, so lange de summe betalt is, holden vnde in vorschreuer wise vorantworten schal; so doch dat wij, vnser eruen effte nakomelinge mogen den amptman aff vnde opsetten, so vaken vns gelustet, der gñtē truwen handt jn maten vorschre to holdende vnde ouer to antwoordende nicht to vorfange. Alle desse vorschre stücke vnde articlen samptlich vnde eyndlich besunderen lauen wij Cristiernn koning, wij Dorothea koningynne vnde wij Johannes erer beyder eldeste sone vorse vor vns, vnde vnser jungesten sone vnde brodere Frederich, de noch to sinen muntliken jaren nicht gekomen is, vnde vnser aller eruen vnde nakomelinge den bouengescre vnser leuen getruwen a b c vnde eren eruen jn guden truwen stede vast vnde vnvorbroken wol to holdende sunder alle arch, argelist, hulperede edder behelplinge gestlikes effte wertlikes rechten jegen dessen vnser breff to netende effte to brukende, darmede desse vnser breff nu effte jn tokomenden tijden mochte gebroken, gekrencket effte vormynret werden. Des to groter orkunde vnde vaster vorwaringe hebben wij Cristiernn koning, wij Dorothea koningynne vnde wij Johannes etc. vnser k. secrete witliken laden hengen nedden vor dessen breff. Datum Gottorpe sabbato post exaltacionis sancte crucis anno etc. lxxx.

170.

Kjøbenhavn, 1. December 1480.

Kong Christiern den første pantsætter Hertugdømmet Slesvig med Slottene Gottorp, Flensborg og Lille Tønder til Dronning Dorothea for 100000 Mark Lybsk, som tildels ere anvendte til Indløsningen af Flensborg.

Skaaren Original paa Pergament med vedhængende Segl i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Forhen trykt i Knudsen, Diplomatarium Christierni primi, p. 375—377.

WII CRISTIERNN, van gots gnaden to Denmarcken, Sweden, Norwegen, der Wende vnnd Gotthen koning, hertog to Sleszwick, ock hertog to Holsten, Stormeren vnde der Dithmerschen, greue to Oldemborg vnde Delmenhorst, bekennen vnde betugen apembar vor vnns, vnse eruen, nakomelinge vnde alszweme, so als wij denne vormals der hochgeboren furstynnen frowen Dorotheen to Denmarcken, Sweden, Norwegen, der Wende vnde Gotthen koningynnen, hertogynnen to Sleszwick, ock hertogynnen to Holsten, Stormeren vnde der Dithmerschen, greuynnen to Oldemborg vnde Delmenhorst, vnnser leuen husfrowen vnde gemahlen, vnne slote Hadersleue, Sunderborch, Norborch vnde Tylen vor etliken summen geldes, na lude der breue erer leuen daruppe gegeuen, vorkoufft hebben, voregent vnde vorpandet, hebben wij nu der suluen vnser leuen husfrowen vnde gemahlen vnne gantze lant vnde hertichdom to Sleszwick mit den sloten Gottorppe, Flensborch, Lutken Tunderen vnde anderen sloten jn deme gnanten lande vnde hertogdom to Sleszwick belegen, mit allen steden, dorperen, hauen, guderen, bewechlich vnde vnbeuechlich, holten, wateren, dyken, vischeryen, grunden, wischen, weyden, ackeren, gerichtten, hogest, middelst vnde sydest, jageden, renthen, tinszen, broken, plichten, vpkomen, densten, tolleren, gerechticheyden vnde allen tobehoringen to water vnde lande nictes buthen tobeshlutende, so wij vnde vnse zelige leue ohme hertoge Alleph dat lant jewerlde alderfrygest jnnegehat vnde gebruket hebben, vor hundred dusent lubesche marck, als to Lubeke vnde Hamborg ghenge vnde gheue synt, de se vns nu vppe id nyge gelehnet hefft, vnde ock jn losinge Flensborch vnde anderer vnser slote vthgeuen vnde van vnser wegene gutwillig betalen schal, vorkoufft, vorsettet, to ereme leuende voregent vnde vorpandet, vorkopen, vorsetten, voregen, vorpanden vnde auerantwerdenn erer leuen dat gantze landt also jegenwardigenn jn vnde mit crafft vnde macht desses vnnes breues, so dat ere leue sodane lant vnde hertogdom mit allen sloten, steden, dorperen vnde guderen dar jnne belegenn nu strax vn-

uortogert, wanner ere gelustet mit allen eren tobehoringen vnde gerechticheyden annemen, entfangenn vnde des vor ere rechte gebrukelige pant na erem willen de tyt eres leuendes roweliken gebruken, fullenkomliken geneten, gewontlike panthuldinge van den gemenen jnwoneren des landes esschen vnde nemen mach vnde schal, van vns, vnser eruen, kinderen, vnder saten vnde eyneme edermanne vngehindert. Vnde wij, vnse eruen vnde kindere scholen der suluen vnser leuen husfrowen vnde gemahlen des vorgnanten landes vnde hertogdomes Sleszwick mit allen sloten, steden, dorperen vnde guderen rechte wahrende syn, ehre dat beschutten, vordegedingen helpen vnde beschermen. Vnde efft erer leue, dat god vorbede, jn vnsem, vnser eruenn effte nakomelinge kryge edder orlage sodane landt edder hertogdom alle effte eyn deyl affgewunnen edder affhendich gemaket wurde, so scholen wij, vnse eruen effte nakomelinge erer leuenn sodane land bynnen eyneme jare vppe vnse egenen kost vnde theringe qwyth vnde fryh wedder jnschickenn, edder erer leuen sodane hundert dusent lubesche marck auer eynen summen effte na anthale der slote, stede effte gudere, de erer leuen also affgewunnen mochten werden, bynnen Lubeke effte Hamborch edder vppe eyner anderen stede, dar id erer leuenn beqweme is ere gelt toborende, gutliken wol to dangke vornogen vnde betalenn. Ock beuelen wij vnde gheuen erer leuen fullenkomlike macht gegenwardichliken alle slote, stede, dorpere vnde gudere, de in deme vorgnanten lande vnde hertogdom Sleszwick vorsettet vnde vorpandet syn, wedder intolozende, jn ere hebbende wehre antonemende vnde geborlike huldinge van den jnwoneren vnde vnder saten to entfangende. Jo doch schal dat vorgnante lant, alle slote vnde stede darjnne belegen vnns, vnser eruen vnde kinderen apenen stan, so dat wij des jn vnnsen noden mogen gebruken, der velegnanten vnser leuen husfrowenn vnde gemahlen to eyneme nadele, vorfange effte schaden. Vnde efft ere leue na der schickinge des almechtigen godes vnns auerleuende wurde, so schal dat vorbeñ lant vnde hertogdom to Sleszwick mit allen sloten, steden, dorperen, guderen darjnne belegen vormiddelst vnser kinderen, eruen edder jemande van erer leue nicht wedder geesschet edder geloset werden, sunderen se schal des gantzen landes fullenkomliken geneten vnde ane alle jnsage vngehindert

roweliken de tyt eres leuendes all vth vor ere rechte voregende vnde gebrukelige pant besitten vnde gebreken. Ock schal ere leue fullenkomen macht hebbenn alle gudere, de se alrede jngelosest hefft edder hiirnamals noch jnlosende werdet vor sulken summen geldes, alse se de geloset hefft, wedder touorsettende vnde na erem willen touorpendende. Vnnde wann ouerst de gnante vnse leue husfrowe vnde gemahle, na deme wij alle sterffliken syn, na deme willen godes van desser werlt vorscheydenn js, so schal dat vorgnante lant vnde hertogdom Sleszwick mit allen sloten, steden, dorperen vnde guderenn an vnser twyger kindere vnde eruenn wedder komen qwyth, losz vnde fryh voruallen syn. Vnde efft ere leue darjnne wat wedder vorsettet hedde, scholen se denne fullenkomlike macht hebbenn wedder tolozende, jntonemende vnde toentfangende. Alle desse vorge-schreuen stucke, puncte vnde artikele reden vnde glouen wij Cristienn koningh vorbenomet vor vnns, vnse eruen, kindere vnde nakomelinge der vorgnanten vnser leuen husfrowen vnde gemahlen stede, vast vnde vnuorbroken wol toholdende ane alle vorhinderinge, jnsage, argelist vnde geuerde. Des to orkunde vnde mehrere vorwaringe hebben wij vnse koninglike secrett vor vns, vnse eruen vnde nakomelinge witliken an dessen breff laten hengenn, de gegeuen is an vnsem slote Copenhauenn, na Cristi gebort dusent veerhundert jme achtentigestem jare, ame fridage na sunte Andreas dage des hilligenn apostels.

Cristiernus rex.

171.

6—13. Januar 1481.

Keyge og Hans Rantzow, Claus van Alefeld m. fl. tilstaa at have modtaget af Kong Christiern den første og Dronning Dorothea 5500 Mark Hovedstol og 1540 Mark Renter som første Afdrag af den Sum, hvorfor Flensborg Slot var pantsat.

Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjobenhavn; af 16 Segl, som have hængt under Brevet, mangle nu Nr. 6, 7, 8, 9, 10, 15 og 16. Skriften er paa flere Steder aldeles udslettet; disse Huller har jeg udfyldt og betegnet med kursiv Skrift.

WY KEYGE vnde Hans Rantzouwe heren Schackenssone, Clawes van Aneuelde to Segarde, Clawes, Hinrik, Detleff van Aneuelde heren Johanssone, Otto Walstorppe, Dyderick Blome, Bertram Poggewisch, Clawes, Hinrik, Henneke *vnde Marquardt* van Aneuelde Gotzickessone, Benedictus, Jachim Rantzouwe Clawessone knapen, vor Katrine Poggewisschen nalaten weddewe seliger dechnisse Wulff Poggewisschen, bekennen vnde betugen jn vnde myd dussem vnser breue vor alsweme, de een seen ofte horen lesen, dat wy to vullenkomener noghe entfangen hebben jme namen vnde van wegghen der durchluchtigesten vnde grothmechtigen fursten vnde heren, heren Cristierne, vnde syner koningliken gnaden leuen husfrouwen vnde gemal vrouwen Dorotheen, tho Dennemarken, Sweden vnde Norwegen etc. koningk vnde koninghinnen, hertogen vnde hertogynnen to Sleszwich, ock hertogen vnde hertogynnen to Holsten, Stormeren vnde Dytmerschen, to Oldenborch vnde Delmenhorst *greuen* vnde *greuinnen*, vnser aldergnedigesten leuen heren vnde vrouwen, dorch den werdigen heren Eynwald Souenbroder domprawest to *Sleszwich* seestehalffdusent marck houetstols vnde veeffteynhundert vnde veertich marck renthe in gudem golde vnde grauen pagemente, also to *Lubecke* vnde *Hamborch* ghynghe vnde gheue yssz, welkere seestehalffdusent marck houetstols vnde veeffteynhundert vnde veertich marck *renthe vns* allen samtliken vnde besunderghen de ergeñ vnse gnedigeste leue here vnde vrouwe gheuen vnde vernogen laten hebben tome ersten termine, jn affkortinghe der summe geldes, de wy jn der borch vnde *vogedie* Flenszborch dorch erer gnade beyder breue lude, de se vns dar vppe vorsegeld vnde geuen, hebben, vnde dancken erenn gnaden allen vor *gude* betalinge sodans ersten termyns vorbenomet houetstols vnde renthe; vorumme *lauen* vnde seggen wy allen samytliken vnde besundergen vor vns vnde vnse eruen vnser gnedigesten heren vnde vrouwen vnde ere eruen vnde nakomelinghe qwydt, leddich vnse loes, qwiteren, leddeghen vnde losen iegenwardigen de vorscreuen seestehalffdusent marck houetstols vnde veeffteynhundert vnde veertich marck renthe tome ersten termyn betalt jn krafft desses breues; jo doch vnuorfenlick deme summen geldes Henningk Poggewisschen tokomende, dar vor wy vns nicht mogen noch willen jn ienigher mathe

vorseggen offte vorsegelen. Dyt alle so stede vast vnde vnuorbraken to holdende sunder argelist, hulperede offte geferde, so hebben wy allen to merer sekerheyt vnde tuchnisse vnse jngesegel wytliken hengen heten laten an desseme breff, de ghegeuen vnde screuen is jnt jaer dusent veerhundert in deme eynvnde-achtigesten jare in den achtedagen der hilligen dryer koninghe.

172.

Kiel, 6—13. Januar 1482.

Keye og Hans Rantzow, Claus van Alefeld m. fl. tilstaa at have modtaget af Dronning Dorothea og hendes Søn 5000 Mark Hovedstol og 1320 Mark Renter som andet Afdrag af den Sum, hvorfor Flensborg var pantsat.

Original paa Pergament med 15 Segl i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn.

W_Y **K**_E**Y****E** vnde Hans Rantzouw heren Schackenssones, Clawes von Aleuelde to Segarden, Clawes, Hinrich, Deetloff von Aleuelde heren Johannssones, Otto Walstorpe, Diderich Blome, Bartram Pogwisch, Clawes, Hinrich, Henneke, Marquart von Aleuelde Godtzckessones, Benedictes, Joachim Rantzouwen Clawessones, knapen, vor Katerine Pogwisschen, nagelatene weduwe zeliger gedechtenisse Wulffes Pogwisschen, bekennen vnde betugen jn vnde myt desseme vnnseme breue vor alleszwe, de ene sehen effte horen lesenn, dat wij to fullenkomener noge entfangenn hebben jme namen vnde von wegene der durgluchtigesten hoehgebornenn furstinnen vnde frouwen, frouwen Dorotheen, to Denmarcken, Sweden, Norwegenn etc. koninginnenn, hartoginnen to Sleeswijgk, ock hertoginnen to Holsten, Stormern vnde Dithmersschenn, to Oldemborg vnde Delmenhorst greuinnen, vnde erer gnaden sohenes, vnnser gnedigsten leuen vrouwen vnde herenn, durg den werdigen herenn Enwald Souenbroder, doempaueste to Sleszwijgk, viffdusent març houetstoles vnde drutteynhundert vnde twyntich març renthe jn gudeme golde vnde groueme pagimente, also to Lubeke vnde Hamborg genge vnde geue is, welkere viffdusent marck houetstoles vnde

drutteynhundert vnde twyntich marck renthe vns allen samptlich vnde besunderen de ergeñt vnnsze gnedigste leue frouwe geuen vnde vernogen laten hefft tome anderen termyne in affkortinge der summen geldes, de wij jn der borgh vnde vogedie Flenszborg, na lude vnde jnholde erer gnaden breue, vnns darupp versegelt, hebben, tor noge woll entfangen vnde dangken eren gnaden alle vor gude betalinge sodannes anderen termynes des vorbeñ houetstoles vnde renthe; wurumme lauen vnde seggen wij alle samptlich vnnde bisunderenn vor vnns vnde vnnse eruen vnnse gnedigsten leuen frouwenn, ere eruen vnde nakomelinge qwijt, leddich vnde loesz; quiteren, leddigen vnde losen se jegenwerdigen der vorscreñ viffdusent marck houetstoles vnde drutteynhundert vnde twyntich marck renthe tome anderen termyne betalet jn krafft desses breues, jodoch vnuerfenglich dem summen geldes Henningk Pogwisschenn tokamende, darane wij vnns nicht mogen noch willenn jn ienigermathe vorseggen effte vorsegelen. Dijth alle so stede vast vnde vnuerbroken toholdende sunder argelist, hulperede effte gheuerde, so hebben wij alle to mehrer sekericheyt vnde tuchenisse vnnse jngeseghele witlichen hengen heten laten an dessen vnnszen brief, dede gegheuen vnde gescreuenn is tome Kile, na der gebordt Cristi vnnses herenn dusent veerhundert jme tweevndeachtentigesteme iare jn den achtedagen der hilligen dryer koninge.

173.

Kiel, 27. Marts 1482.

Abbederne Peter til Rudekloster og Claus til Løgumkloster, Magnus Olavi, Domherre i Haderslev, Hans Sehested, Wichman Koler, Borgemester i Kiel, og Claus Frende, Raadmand i Flensborg, tilstaa, at Luder Rumohr havde bevidnet, at da han solgte sit Gods Elleberg i Svans Sogn til Hertug Adolf, havde han ingen Ret til Sildegjærdet i Slien mellem Kappel og Elleberg, ikke heller havde hans Forfædre haft nogen, men det tilhørte alene Kirkeherren i Kappel.

Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Af 7 Segl, som have hængt under Brevet, er nu kun det 5te bevaret.

WY PETER tho Rudeclostere vnde Claves tho Ludem-
 clostere abbathe, Magnes Olai, domhere to Hadersleue, Hans
 Seestede Hennekensone knape, Wichman Kolere, borgermester
 tome Kyle, vnde Claves Frende, radman to Flenszborch, be-
 kennen vnde betughen openbare in desseme vnseme breue vore
 alsweme gestlik vnde werlik jegenwardich vnde tokomende, dar
 he vorekomende werd, dat dallinghe vppe datum desses breues
 in vnser vnde mehr framer lude jegenwardicheyd jme reuenter
 des closters tome Kyle was personliken gheschicket de duchtighe
 knape Luder Rumôr, vormydelst den werdighen heren Andream
 Junghen, domheren vnde buwmester der domkerken tho Sles-
 wijk, geuraghet vnde vlitighen gheeschet, allene vmme godes,
 syner sege salicheyd, der warheyd vnde rechtuerdicheyd willen,
 openbare bekande, sede vnde tostund, dat in vortyden, do he
 deme hochgebornen fursten heren Alue, wandages hertoghen tho
 Sleswijk etc., seligher dechnisse, syn vederlike erue Ellemberghe
 jme kerspele tho Swantze by deme Slye beleggen myd siner
 tobehoringhe, droghe vnde natt, vorkoffte, vorschotede vnde
 vorleth, hadde de vorbē Luder ock syne vorelderen touoren
 nene rechticheyd edder ansprake to edder vp des kerkheren to
 Kappelle hamen, ostwerd by deme strome twisschen Kappel vnde
 Ellemberghe mydden jme Slyghe beleggen, ock nywerle anders
 ghedacht edder hord hadde, men de sulue hame deme kerkheren
 tor tijd tho Kappelle vorbeñ vnde weme he des ghunde to-
 brukende sunder jemandes inseggend, bewernisse vnde hinder
 myd aller rechticheyd qwijth vnde vrij plach totohorende. Des
 tho furderer tuchnisse hebben wij alle vorgeschrē vnse jnghe-
 seghel vor dessen breff endrachtighen witliken heten henghen.
 Vnde jek Luder Rumôr vorbē bekenne jn desseme suluen breue
 vor alsweme alle stucke vnde article vorgeschrē so waraftich
 tho wesende, vnde to furderer bekantnisse der warheyd hebbe
 jek myn jngeseghel hir mede myd vryeme willen voregehenghet;
 de gheuen is tome Kyle, na vnser heren bord verteynhundred
 in deme twevndeachtentigesten jare ame mydweken name son-
 daghe judica.

Flensborg, 17. December 1482.

Kong Hans bekræfter Staden Flensborgs Privilegier.

Original paa Pergament i Raadstue-Arkivet i Flensborg.
Seglet mangler.

WIJ JOHANN, von gotsgnadenn to Dennemargkenn, Sweden gekorenn konyngk, erftgenome to Norwegenn, hertoge to Sleszwygk, ock hertoge to Holstenn, Stormarenn vnde der Dithmersschyn, greue to Oldenborgh vnde Delmenhorst, bekennen vnde betugen apembare vor vns, vnnsen leuen brodere hertogen Frydrichen, vnnszer beyder eruen, nakomelynge vnde alleszweme, dat wij von sunderger gunst vnde gnade vnde ock vmme truwen flitugen denst, den de ersamen burgirmeystere, raitmenne, borgere vnde jnwohnere vnnszer stadt Flensborg vnzen zeligen vorefaren vnde vns bethereto gudwillig gedaenn vnde bewiset hebben, vnde sie, ere eruen vnde nakomelynghe vns, deme gnanten vnseme leuen brodere, vnser beyder eruen vnde nakomelingen hijr namahels truwelich doen vnde bewysen schollen vnde mogen, hebbenn bestediget, beleuet vnde befulbordet, bestedenn, beleuen vnde befulborden jegenwerdig alsodane priuilegia, rechticheyte vnde vrigheyte, als en von vnnsen zeligen vorefaren konyngen to Dennemargken, hertogen to Sleswygk vnde Holsten, gnediglich gegeuen, gegunnet, bestediget, beleuet vnde befulbordet zynt, to netende, brukende vnde beholdende, als sie ye der vryhest by vnser erbenē zeliger vorefaren tyden genaten vnde gebuket hebben, vnde ock alle vnser obgnanter vorfarenn vnde olderen breue en, so voregescren is, gegeuen, de von sunderges anfalles effte ock olders wegen mochten vorgaen syn effte werden, gantzerdynghe by allen eren puncten vnde artikelen samtlich vnde bisunderenn, likerwijs sie von worden to worden hijr jnne benomet vnde vthgedrucket weren, fulmechtig, vnuerkrenget jn krafft vnde macht desses vnnses breues toholdende vnde toblyuende. Des to furder sekericheyt vnde tuchenisse hebben wy vor vnns, vnnsen gnanten leuen brodere, vnser beyder eruen vnde nakomelyngen, vnnsse secrett witlich heten hengen an dessen vnnsen bryeff, de gegeuen vnde gescreuen is an vnnssem slote Flensborg na Cristi vnnses herenn gebordt dusent veerhundert

jn deme tweevndeachtigsteme jare ame dinxtdaghe na sunte
Lucien daghe, der hilligen jungkfrouwenn.

175.

Kiel, 16. Januar 1483.

Keye og Hans Rantzow, Claus van Alefeld m. fl. tilstaa at have modtaget af Peter van Alefeld, Amtmand i Flensborg, 5000 Mark Hovedstol og 1120 Mark Renter som Afdrag paa den Sum, hvorfor efter det af den afdøde Konge, Dronningen og Kong Hans forseglede Brev Flensborg Slot var dem pantsat.

Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Af 16 Segl, som have hængt under Brevet, mangle Nr. 11, 14 og 16.

WII KEYE vnde Hans Rantzouw gebrodere, Clawes van Aleuelde to Seegharden, Clawes, Hinrick vnde Detleff van Aleuelde gebrodere herenn Johanssone, Otto Walstorppe, Bartram Poggewisch, frouwe Katherina Poggewisch, Dyderick Blome, Benedictes vnde Jachim Rantzouw gebrodere, Clawes, Henneke, Hinrick vnde Marquardt van Aleuelde gebrodere, bekennen apembare jn desseme vnnszeme breue, dat wij entfangen hebben vppe tyt vnde stede hir nabeschreuen van deme duchtigen Peter van Aleuelde, amptmann to Flenszborgh, sodane houetstól vnde renthe, nanliken vyffdusent marck houetstóls, eluenhundert vnde twintich marck renthe, so wij vppe dessen termyn entfangen scholden van der vorbenoñ borch Flenszborch vnnes vnderpandes, na vthwysinge vnnes houetbreues, durch vnser zeligen gnedigen herenn, vnse gnedigesten frouwen vnde erer gnade sone vnser gnedigen herenn koningh Johann vorsegelt; vor welkes vorbenoñ summen houetstols vnde renthe entrichtinge vnde vulle betalinge wij alle sampt vnde besonderenn vor vnser, vnser eruen vnde alle de jennen, de desser vorschreuen betalinge haluen to donde hebben, quyd, leddich vnde lós laten van aller namaninge edder tosprake, vnser gnedigesten herschop, erer gnaden eruen vnde nakomelinge, den vorbenoñ Peter van Aleuelde vnde sine eruen. Desses to orkunde hebben wij alle samtlich hirbauen genomet vnner ingesegel wytliken hengen heten vor dessen breff, de gegeuen vnde geschreuen js thome Kyle na der gebort Christi

vnses herenn dusent veerhundert jme drevndeachtigesten jare
ame auende Anthonij confessoris.

176.

17. April 1483.

Gotschalck Vlaminck, Præst i Hodorp (Hørup) paa Als, stifter
for sig og sin Tjenerinde Dorothea Westfales 2 Memorier i
S. Nicolai Kirke i Flensborg.

Udtag og Brudstykke i O. H. Møller, Geneal. Tabell. und
Nachr. von der Prehnschen Familie. Flensb. 1774. p. 16.

... Ganz deutlich aber erhellet dieses¹ aus den letzten Worten
der Memorie Gotschalck Vlaminck, Kerckherrn tho Hodorp
in Altzen, Fünssches Stichtes, welcher 5 Mark jährlicher Rente
kaufte, dasz für ihn und seine Dienerin Dorothea Westfales,
nach ihrem Tode, 2 Memorien in der Kirche S. Nicolai jährlich
gehalten werden sollten, die also lauten: Tho groter tuchnisse
unde ewighe bevestinghe aller vorscreven stücke unde artikel,
hebbe wy Hans Wulff und Mattes Jensson, kercksworen der
kerken vorbenomet, unse jnghesegele mit den jngeseghelen der
ersamen vromen mannen, her Peter Partzowen, kerckherrn desser
erbenomeden kerken sünthe Nicolai, Anders Smadder, borger-
mester to Flensborch (und zwar in S. Nicolai Kirchspiel),
Haynck Paytzen vnde Clawes Frendt, ratmannen darsulves,
henghen laten vor dessen breff, na godes bort verteinhundert
jar unde dreundeachtigesten jare des donredaghes vor Jubilate.

177.

Flensborg, 26. August 1483.

Overenskomst mellem Præsten Johan Tymessens Arvinger, hvorefter
Præsentations-Retten til det af denne stiftede Vikarie ved S. Ni-
colai Kirke i Flensborg skulde alternere mellem hans Faders og

¹ Næmlig at Haynck Paysen i Aaret 1483 ikke har været Borgemester,
men kun Raadmand i Flensborg.

hans Moders Familier; tillige samtykke de i Salget af en hertil lagt Gaard i Bondorp (Borup) i Wernisse (Varnæs) Sogn til Raadmanden i Flensborg Hayngk Paysen mod en Kjøbesum og Gave af 100 Mark Lybsk.

Efter O. H. Møller, Geneal. Tabell. und Nachr. von der Prehnischen Familie. Flensb. 1774. p. 15—16.

ANNO DOMINI millesimo quadringentesimo octuagesimo tercio, indictione prima, die vero Martis mensis Augusti vicesima sexta, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Sixti diuina prouidentia pape quarti anno eiusdem duodecimo, in mei notarii publici testiumque infra scriptorum ad hoc specialiter vocatorum et rogatorum presentia personaliter constituti vrowe Eline to Fouersche in Fuonia, Hinrick Criustiensen maritus filie dicte Eline, Gerth Schake to Gruderbul upp Hadersleuensee, Magnus Jeppsen to Blansse in terra Sundwith, Magnus Lauwssen tho Vphusen in parochia Borlem Sleswicensis diocesis, Ingeborch Laurensen moram in Brestede habente¹, veri heredes honorabilis domini Johannis Tymessen in Christo defuncti, nec non patroni et ius habentes presentandi ydoneam personam ad vicariam nouiter in ecclesia sancti Nicolai in Flensborch per eundem dictum dominum Johannem fundatam ac instauratam, qui de iure presentandi huiusmodi vicariæ eis concesso mutuo concordarunt, sic quod, postquam Kerstianus Levonis, clericus Slesswicensis diocesis, cui dicta vicaria actu collata existit, cesserit aut decesserit, tunc senior virorum de parentela prelibati domini Johannis fundatoris, qui processit de linea patris eius, habebit ius presentandi ad huiusmodi vicariam aliquem ydoneum secundum tenorem foundationis eiusdem; et cum iterum eandem vacare contingerit², tunc senior virorum de parentela, qui de linea matris dicti domini Johannis egressus est, ius presentandi habeat, et sic consequenter alternatis vicibus in perpetuum. Immo si dominus noster generosus episcopus Slesswicensis premissa inter partes sicut premittitur facta in aliquo voluerit emendare, in hoc partes predictæ consenserunt, prout eciam consensuerunt³ per presentes. Item memoratus dominus Johannes fundator assignauit ad vicariam prescriptam

¹ Læs: habens — ² Læs: contigerit — Læs: consentiunt

unum bonum sive colonum cum suis redditibus annualibus situatum in parochia Wernisse et villa Bondorppe, sicuti patet in fundatione ipsius, quem colonum Haynck Paytzen postea redemit a tali vicaria. Ideo loco illius boni assignavit et donavit donatione eciam inter vivos in sua vita centum marcas lub vacariam ad eandem, quas in suis redditibus annualibus gratia reemptionis habuit cum consulatu Flensburgensi et habet de presenti, quam assignationem et donationem heredes predicti in presentia mei notarii infra scripti eciam gratam, ratam et firmam habuerunt et in perpetuum firmam et irreuocabilem habere promiserunt. Acta sunt hec in Flensborch in domo honeste vidue Leve Leves, hora vesperorum VI. quasi, anno, mense, die ac pontificatu, quibus supra, presentibus ibidem honorabilibus viris et dominis Jaspas Krogk ad beatam virginem in prefato oppido divinorum rectore, Hinrico Brun ibidem vicario perpetuo, nec non valido Laurentio Leven, testamentariis dicti defuncti fundatoris, et Paye Boyssen testibus ad premissa vocatis pariter et rogatis. Quod ego Henricus Bodeker de Lemego clericus Padeburnensis diocesis publicus sacra imperiali auctoritateque notarius protestor hac propria manu mea.

178.

Kiel, 6—13. Januar 1484.

Keyge og Hans Rantzow, Claus van Alefeld m. fl. tilstaa at have modtaget af Kong Hans og Hertug Frederik 5000 Mark Hovedstol og 920 Mark Rente som fjerde Afdrag af den Sum, hvorfor Flensborg Slot var dem pantsat.

Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Af 16 Segl, som have hængt under Brevet, mangle nu Nr. 8 og 15.

WY KEYGE vnde Hans Rantzouw brodere heren Schackenssones, Clawesz van Aleuelde to Segarden, Clawesz, Hinrik vnde Detleff van Aleuelde brodere heren Johanssones, Otte Walstorppe, Diderick Blome, Bartram Pogghewysck, Clawesz, Hinrick, Henneke vnde Marquardt van Aleuelde Gotzikessones, Benedictus, Jachim Rantzouw Clawessones knapen, ffrouwe Katherina zelighe Wulff Pogghewischen naghelathen wedewenn,

bekennenn vnde betughen apembare vor alszweme, de dessen *vnszen* breff seen, horenn effte lesen, dat wy to fullenkomener noghe entfangen hebben van den durchluchtigesten vnde hochghebaren furste vnde heren, herenn Johanne, to Dennemarcken, Norweghen, der Wende vnde Gotten koninghe, ghekorenn koninge to Sweden, vnde Fredericke, ghebroderen, hartoghen to Sleszwick, ock to Holsten, Stormaren vnde der Dytmerschen hartoghen, to Oeldemborgh vnde Delmenhorst greuen, vnsen gnedigesten leuen herenn, durch den werdigen *erer* gnaden ghetruwen secretariesz, heren Eynwaldt Souembrodere, doempraueste to Sleszwich, vyffdusent lubesche marck houetstoles vnde neghenhunderdt vnde twyntich lubesche marck renthe jn gudeme golde vnde graueme pagemente, also to Lubecke vnde Hamborgh ghenge vnde gheue is, welckere vyffdusent marck houetstoles vnde neghenhunderdt vnde twyntich marck renthe vnnsz allen samptlich vnde besunderen de ergenañ vnnsze gnedigestenn leuenn herenn geuen vnde vornoghenn lathen hebben to deme verden termyne jn affkortinghe vnde betalinge der summen geldes, de wy jn erer gnaden slot vnde voghedye Flensborgh na lude vnde jnholde erer gnadenn zelighen leuen heren vaders koningk Cristierns etc. breue vnnsz daruppe vorsegheldt¹, vnde dancken eren gnaden vor gude betalinge sodanes veerdenn termynes des vorbenoñ houetstoles vnde renthe. Worumme lauen vnde segghen wy alle samptlich vnde besunderenn vor vnnsz vnde vnnsze eruen de genañ vnse gnedigesten leuen heren, erer gnadenn eruen vnde nakomelinghe qwydt, leddich vnde loesz, quiteren, leddighen vnde losen se jeghenwardighen der vorschreueñ vyffdusent marck houetstoles, neghenhunderdt vnde twyntich mark renthe, to deme veerden termyne vnnsz wol vornoghent vnde betalet, jn krafft desses breues. Dyt alle so stede vast vnde vnvorbroken to holdende sunder argelist, hulperede effte gheuerde, so hebben wy alle to merer sekericheyt vnde tuchenisse vnnsze jngheseghel wytliken heten henghen an dessen breff, de ghegeuenn ys an der stadt Kyl jn den achtedaghen der hillighen dryer koninghe nach Cristi vnnes herenn gheborcht dusent veerhundert jn deme veervndeachtigsten jare.

¹ Tilfej: hebben

Begyndt 30. September 1484.

Vedtægter af Vikarierne og Kirkeherren til Marie-Kirken i Flensborg angaaende de til denne Kirke skjænkede Memorie-, Konsolatie- og Statie-Penge, Tiden og Formen for den herved indstiftede Gudstjeneste, Fortegnelse paa de skjænkede Pengesummer, disses Anbringelse og Fordelingen af Renterne. Fortsat til efter 1511.

Originalen er et Hæfte af 18 Pergamentsblade i stort 8°, hvoraf 3die til 7de og 17de og 18de Blad ere ubeskrevne; den bevares i Marie-Kirkens Arkiv i Flensborg. Enkelte Stykker, der ere overstregede, har jeg betegnet med kursiv Skrift, og senere Tilføjelser med Klammere.

JN NOMINE domini amen. Anno natiuitatis eiusdem millesimoquatringsesimooctuagesimoquarto feria quinta inmediate post festum sancti Michaelis archangeli nos perpetui vicarij et altariste vna cum curato ecclesie presentis scilicet beate Marie virginis in Vlensborgh, diocesis Sleszwicensis, propter diuini cultus laudabile incrementum, mutuam inter nos et nostris in diuinis ordinanciam seruandam et caritatem, animo bene et mature deliberato, vouimus et ordinauimus pro nobis et nostris successoribus stabili fide et mente sincera, nostris benefactoribus, qui pie et fide bona apud nos in ista ecclesia memorias perpetuas et anuales fundauerunt ac fundare volunt infuturum, jn perpetuum seruare modum infrascriptum.

Primo quod duo vicarij secundum tempus eis deputatum talibus memorijs preeesse tenentur et eorum redditus anuales eciam, si opus fuerit, in iure extorquere secundum modum infrascriptum, qui tamen ad huiusmodi vltra duos annos, nisi voluerint, non debent obligari; sed alij eorum loco eligantur.

Jtem die annuali alicuius memorie omnes tenentur interesse vigilijs et eciam in ecclesia et non alibi eodem die celebrare, quia hoc neccessarium est propter fundatores, quorum ad hoc fuit desiderium magnum et perpetua voluntas; rector eciam ecclesie pro se et suis successoribus promisit non velle ordinare aliquam diem pro talibus memorijs peragendis in aliquod preiudicium dominorum ecclesie fide sincera nisi de communi con-

sensu dominorum, quando eis magis liquide videbitur expedire, sine tamen grauanine et preiudicio rectoris speciali.

Qui vero fuerit in vigilijs et non celebrauerit, debet habere nouem denarios et non vltra; qui vero in toto defuerit, totaliter carebit; si vero fuerit infirmitati preuentus aut eciam ecclesie aut dominorum ecclesie negocijs constitutus, gaudebit de toto ut presentes.

Jtem memoria aliqua peracta, residuum memorie illius equaliter debet diuidi inter presentes.

Jtem quando aliqua summa corporalis alicuius memorie reemittitur et non infra tempus debitum alij redditus valeant reemitti, jlllo non obstante, omnia membra ecclesie obligantur ad istam memoriam seruandam tempore sue fundacionis annuali[s], licet pro tempore tali nichil premij eis cedit, pena solidi lub mediante.

Sequuntur memorie hyemales.

Sequuntur memorie hyemales et in quibus locis redditus eorum continentur anno domini etc. xcv tempore paschali.

Jtem prima memoria perpetua obseruatur in ebdomada sancti Michaelis archangeli pro domino Johanne Tysen et parentibus ipsius, et habet in corpore triginta marcas lub; ex quibus redditibus vigintiquatuor solidi veniunt pro distributione chori, 3° pro memoria eius de ambone, et reliqui 3° solidi pro panibus pauperum scolarium, qui esse debent in missa, vt patet in libro missali, vbi corpora et distributiones memoriarum continentur, cuius corpus habetur in vna patenti litera pro anno presenti, que iacet in cista vicariorum.

Jtem 2^a memoria perpetua post supradictam fit pro domino Nicolao Petri, fratre Bernardi Petersens consulis, et suis parentibus, et habet vigintiocto marcas in corpore, que iam sunt in domo Jes Petersens circa domum Tyme Nigelsens consulis in aquilonari parte et platea occidentali circa ecclesiam beate virginis Marie, et litera desuper confecta iacet in cista vicariorum, et seruatur, ut in missali libro summi altaris continetur; et Michaelis extorquentur.

Jtem 3^a memoria est domini Esberni, ad quam sunt 28 marce lubicenses, que iam in domo Hans Palmes habentur, et tenentur ut missali cum suis requisitis; et Michaelis exsoluuntur.

Jtem memoria domini Conradi Proyt, quondam curati istius ecclesie, erit immediate post memorias memoratas, et habet 30 marcas lub in corpore, que iam sunt in domo Hans Berndes in parrochia sancti Nicolai circa Las Storm, ut eciam obseruatum est in libro consulatus istius ciuitatis, et seruatur ut in missali, et Michaelis est tempus solucionis.

Jtem memoria domini Michaelis Woltoreke seruatur post presentem, ad quam est vna marca lub pro sola distribucione chori, quam perpetue vicarius altaris beate virginis Marie de suis redditibus soluere tenetur tempore congruo post festum sancti Michaelis.

Jtem memoria Tord Tordis, quondam proconsulis istius ciuitatis, et Mette contoralis ipsius ac suorum heredum, que in ebdomada post festum beati Martini peragitur, ad quam sunt 24 solidi lub pro distribucione chori, quos vicarius altaris beati Erasmi de suis redditibus promptioribus soluere tenetur tempore eodem.

Jtem ad memoriam Jesse Tamsens et vxoris ipsius sunt viginti solidi lub, et sunt iam in domo Hans Vreses fabri, in qua iam habitat, et habet viginti marcas in corpore; et solucio talis memorie est annuatim in profesto sancti Nicolai, et postea feria sexta ante letare peragitur et obseruatur.

Jtem memoria Peter Knappes et Mechtelt vxoris ipsius, qui morantur in Openraa, et eorum parentum erit omni anno in plena ebdomada ante festum natiuitatis domini; ad quam memoriam sunt triginta marce lub, que iam anno domini mccccxcv^o sunt in domo angulari circa ecclesiam beate virginis in parte aquilonari et oriente, que fuit domus Jes Matsens, et est prima pecunia, ex quibus redditibus rector pro tempore debet habere tres solidos lub et tres pro elemosinis, residuum erit pro distribucione chori, ut est moris.

Jtem memoria domini Ericj Brun et parentum ipsius erit omni anno tempore congruo in octauis Stephanj et habet in corpore xxx marcas lub, ex quibus rector pro tempore debet habere iij β lub pro memoria ipsius et parentum eius de ambone et iij β pro panibus distribuendis scolaribus, qui intersunt summe misse, et alij vigintiquatuor cedere debent pro distribucione

chori; quos redditus senator regularium in Vlenszborch in octauis Michaelis annuatim procurabit et soluet.

Memoria domini Hermannii Sorenhagen debet esse annuatim in omni octaua die beati Steffani immediate post festum natiuitatis domini, et habet in corpore viginti sex m^{re} lub; viginti m^{re} sunt in domo Michael Pawelssens sutoris apud molendinum, et iste sex marce sunt in domo Hinrick Berndtssens apud Arndt Kissenbrugges, ex quibus rector pro tempore iij β debet habere pro memoria ipsius et suorum parentum de ambone, et duo β pro panibus ad manus pauperum scolarium cedere debent, residuum erit pro chori distributione.

Hic sequitur memoria Arnoldi Kissenbrugges, que notata est inter memorias ex tempore estiuales¹.

Sequuntur memorie estiuales.

Sequentes memorie habentur anno domini millesimoquingentesimoprmo in domibus et fundis inferius hic subscriptis.

Jtem prima memoria post festum pasce est memoria Hinrici Blesses et Katherine vxoris ipsius pro ipsis et eorum parentibus, et tenetur feria sexta in ebdomada pascali, et habet vigintiquinque marcas lub in corpore, que iam sunt in domo Sunneke Bonsens circa Hans Hermensens, cuius solucio erit semper in ebdomada pasce, anno domini etc. 96.

Jtem memorias duas habet dominus Petrus Trugilli, prima in ebdomada post dominicam quasi modo geniti, 2^a in ebdomada 3^{cia} post Michaelis, et habet in corpore quinquaginta marcas lub, que iam anno domini etc. xciiij sunt in domo Ebbe Jepsens consulis, ex quibus rector debet habere 3^a solidos lubicenses pro memoria eius de ambone².

Jtem memoria domini Nicolai Klekampes erit immediate post memoriam prescriptam, ad quam sunt viginti marce lub *jn domo Sunneke Bonsens*, et pasce exsoluuntur. [Et sunt modo in domo Clawes Goltsmyt circa domum Janne Bonssen, cuius est vicinus.]

Jtem memoria domini Johannis Cremers erit post pasca, cuius capitalis summa sunt viginti 4^{or} marce lub, que iam sunt

¹ Jvnf. S. 652. — ² I Margen er tilføjet: Jtem memoria Mette Frendis. (Jvnf. S. 649.)

in domo* *Hans Palmes*, et obseruatur, ut in libro missali summi altaris, et tempus solucionis occurrit tempore festiuitatis pascalis. [*quam Michael Risenbergh emebat a Hans Palme. Et presente tempore domus possessor est Peter Brun.]

Jtem memoria domini Michaelis Coppers habet in corpore 26 marcas lub, et obseruatur, ut in misali, pro quibus iam anno domini etc. xciiij respondet... [Rasur]... , cuius solucionis tempus est in pasca. Et sunt iam in domo, quam [Marquart Bodeker] inhabitat in aquilonari parte domus et est vicinus Tord Kleynsmyt.

Jtem memoria domini Symonis habet viginti marcas in corpore, que iam in domo Pawel Feddersens habentur, qui redditus in pascali ebdomada exsoluuntur.

Jtem memoria domini Andree Crokes, vicarij ecclesie Sleszwicensis, et suorum benefactorum habetur annuatim altera die ascensionis domini siue feria sexta immediate post ascensionem domini, que habet triginta marcas lub in corpore, et sunt iam de anno domini etc. cxv¹ super festo pasce in domo Sunneke Bonsze(ns), quam per se inhabit(at), ex quibus rector pro tempore debet habere tres solidos lub pro memoria eorum de ambone et tres pro panibus pauperibus scolaribus, qui intersint misse et diuinis, alij redditus distribui debent inter dominos celebrantes, vt est moris.

Jtem memoria Jeppe Tegelgardes et Botelt vxoris ipsius ac suorum heredum et parentum fit octaua die ascensionis domini et peragitur, ut in missali, et habet triginta marcas lub pro summa capitali, que summa habetur in domo Clawes Hartiges sartoris, ut eciam habetur in libro consulatus, cuius solucionis tempus in ebdomada pasce occurrit.

Jtem memoria domini Johannis Torkelsens erit infra octauas penthecostes, et habet vnam marcam pro distribucione, quam soluere tenentur annuatim perpetue prouisoires fraternitatis suorum.

Jtem memoria domini Hinrici Brunnes erit annuatim feria sexta post diem corporis Christi, et habet pro summa capitali quadraginta marcas lub, quam summam *dominus Johannes Andree* habet in fundo et terra ipsius in Frisonia, ut continetur in

¹ Læs: xcv

sua litera patenti, et peragitur, ut in missali, et terminus solucionis est in ebdomada pascali, ex quibus quadraginta marcis triginta solidi lub pertinent ad memoriam memoratam, superfluum spectat ad memoriam domini Johann Tymesens, et que fieri solet in festo sancti Dominici confessoris.

Jtem memoria Brun Buckenberges et vxoris ipsius scilicet Lucie et eorum parentum tenetur octaua die corporis Christi, et peragitur, ut in libro missali; jbi eciam habetur de summa capitali et suis correquisitis condicionibus et modis, cuius eciam terminus solucionis erit in ebdomada pascali.

Jtem memoria domini Jaspar Crokes et Berthe matris ipsius erit omni anno feria vj in octaua visitacionis beate virginis Marie, et habet in corpore triginta marcas lub, que iam de anno domini scilicet m cccc xciiij sunt in media domo et fundo cum suis attenencijs Hinrici Blesses et filij ipsius, cuius redditus in octaua pasche exsoluuntur, sicut habetur in libro consulatus, et est prima pecunia in ista domo.

Jtem memoria, que habetur die Dominici confessoris, quomodo peragitur, habetur in missali, et habet sexaginta marcas pro summa capitali, que iam habentur in patenti litera, *de quibus redditibus Suen Knakenhouwer habet interesse ad soluendum, et terminus solucionis occurrit die beati Andree apostoli, et habetur in eadem litera cum summa domini Johannis Tymmonis.* [Que summa jam de anno domini 1496 sunt in alia patenti litera, que habetur in cista vicariorum, quarum redditus triginta solidi pasce solui debent, reliqui Michaelis soluantur; et vir, qui tales sexaginta marcas iam habet, moratur in parrochia Brekelingh in villa Strukim et vocatur Magnus Harresen.]

Jtem memoria domini Petri Juari et parentum suorum habet vigintiquatuor marcas in corpore, et sunt iam in domo [Peter Nigelssen sutoris], et eciam obseruatum est in libro consulatus de eadem memoria, et est prima pecunia post pecuniam domini Nicolai Brunnes, que sunt xv marce lub, que pecunia est prima, et solucio talis memorie in ebdomada pasce erit, que memoria peragitur et tenetur in ebdomada inmediate ante festum natiuitatis beate virginis Marie.

Jtem memoria Hinrick Bekemans et Mette vxoris ipsius erit in ebdomada natiuitatis beate Marie virginis, et habet vigin-

titres marcas in corpore, que iam anno domini cxv¹ sunt in domo Jan Bonsens in aquilonari parte circa domum Nisse Smedes, ex quibus rector debet habere tres solidos pro memoria eorum de ambone.

Item memorie Merten Risenberges consulis istius ciuitatis et Ture vxoris ipsius et eorum parentum habent sexaginta marcas lub in corpore, que iam de anno domini 1496 sunt in domo Tordis xxx marce lub, qui moratur circa Godeck Goltsmyt in aquilonari parte, et solucio eorum reddituum pasce exsoluentur, alie xxx marce sunt in bono alicuius villici in Kerharde, de quibus redditibus Sonneke Bonsen et Mette Broders fidem dederunt, quorum reddituum solucio similiter erit in octaua pasce [domini 1505 sunt in domo Tunnies Goltsmit xxx mrcę videlicet, alie xxx mřę sunt in domo Mette Broders,]² de quibus redditibus debent annuatim teneri due memorie, vna in estate in ebdomada inmediate post ebdomadam corporis Christi, et alia debet obseruari in aduentu domini in ebdomada proxima ante festum natiuitatis domini, et quelibet memoria debet habere pro distributione chori 24 solidos lub, et rector pro tempore debet habere in memoria estiali tres solidos lub pro memoria eorum de ambone, reliquum vero ambobus temporibus talium memoriarum debet equaliter distribui pro pauperibus et scholaribus.

Item omni anno inmediate post memoriam Merten Risenberges in estate debet esse memoria vnus mulieris et suorum parentum, cuius nomen notum est apud deum, que memoria habet in corpore vigintiquatuor marcas lubicenses, ex quibus rector pro tempore debet habere tres solidos lubicenses pro memoria ipsius de ambone, que pecunia iam de anno domini 1496 super festo pasce est in domo Hans Morkens circa Anders Smadder proconsulis, cuius redditus soluantur in octauis pasce. [vbi iam personaliter habitat retro ecclesiam beate virginis in occidentali parte anno domini millesimoquingentesimo primo super festo pasce, et mulier ipsius Anneke Morkens omni anno exsoluat.

Item memoria Frenði Boysens et Mette conthoralis ipsius

¹ Læs: cxv — ² I Margen er tilføjet: modo est apud nos summa; Katerina Broders dedit nobis.

erit omni anno in ebdomada post festum dedicacionis ecclesie beati Nicolai, et habet in corpore vigintiquinque marcas lubicenses, que sunt de anno domini millesimoquingentesimo primo super festo pasce in domo Hans Boysens. [Modo procurat Hinrich Kock ibidem.]

Jtem memoria domini Nicolai Brunnes et parentum ipsius seruatur omni anno jnfra octauam assumptionis beate virginis Marie, et habet in corpore xxx marcas lubicenses, ex quibus rector pro tempore debet habere tres solidos lubicenses pro memoria eorum de ambone et tres solidos pro panibus, ut est moris, et reliquum pro distribucione celebrancium dominorum; qui redditus iam pro anno domini 1497 sunt in domo Marquard Holste, quam inhabitat pro presenti.

Jtem memoria domini Johannis Cornpage et parentum ipsius erit omni anno in octaua sancti Laurencij, et habet in corpore triginta marcas lubicenses, de quibus rector pro tempore debet habere tres solidos lubicenses pro memoria ipsius et suorum parentum de ambone et tres solidos lubicenses pro panibus, alij xxiiij solidi habentur pro distribucione chori atque dominorum; de quibus triginta marcis habetur vna litera sigillata, que continetur in cista vicariorum anno domini 1499.

Jtem memoria domini Bertoldi Postes et parentum ipsius erit omni anno tempore congruo post festum beate Margarete virginis, et habet in corpore triginta duas marcas lubicenses; ex quibus rector pro tempore debet habere tres solidos lubicenses pro memoria eius et parentum ipsius de ambone et quatuor solidos pro panibus distribuendis scolaribus, qui intersint summe misse, et alij vigintiquinque cedere debent pro distribucione chori; de quibus triginta duabus marcis habentur due litere sigillate, que habentur in cista vicariorum; quos redditus Mette Broders annuatim debet procurare et soluere Michaelis anno domini millesimoquingentesimo primo.

Jtem memoria domini Nicolai Broderi et suorum parentum erit omni anno in ebdomada post festum beati Jacobi apostoli, et habet in corpore triginta marcas lubicenses, ex quibus rector pro tempore debet habere tres solidos lubicensis pro se¹ et

¹ Tilføj: pro memoria ipsius

suorum parentum de ambone et tres dentur pauperibus scolari-
bus, qui intersint summe misse, pro quibus tribus solidis ementur
panes, ut est moris, residuum cedere debet pro distribucione;
qui triginta marce iam de anno domini millesimo quingentesimo
primo sunt in domo Boye Ausszen circa domum Kaye An-
derssz vidue, et desuper hebetur vna litera sigillata jn cista vi-
cariorum, et solutio pasce octavis.

Jtem memorie domini Nicolaj Jernhat et eius parentum
habent quinquagintaquatuor marcas lub in corpore, que iam de
anno domini 1505 sunt in domo Jenssz Bertelssens, quam
personaliter inhabitat retro ecclesiam jn aquilonari parte; quarum
prima est de xxx marcis in corpore, et obseruatur in octauis
visitacionis, ex qua iij β rector pro tempore habere debet pro
memoria ipsius et ipsius parentum de ambone, et iij β pro pa-
nibus pauperibus scolariibus distribuendis; 2^a erit in ebdomeda
proxima post Michaelis et est de xxiiij marcis lub; et desuper
est litera sigillata in cista vicariorum istas duas memorias con-
cernens.

Jtem memoria domini Peter Smadder erit omni anno ipso
die Viti martiris, et habet in corpore triginta marcas lub, ex
quibus rector pro tempore debet habere tres β pro se¹ et suo-
rum parentum de ambone, et tres β pro panibus dentur pau-
peribus scolariibus, qui intersint summe misse, residuum cedere
debet pro distribucione chori; que triginta marce modo sunt in
domo Hinrick Smidt siue Kerstine Berges.

Jtem memoria domini Johannis Owsszen erit omni anno
ipso die Mathei apostoli, et habet in corpore triginta marcas lub,
ex quibus rector pro tempore debet habere tres β lub de am-
bone, et tres β pro panibus dentur pauperibus scolariibus, qui
intersint summe misse, residuum cedere debet pro chori distri-
bucione; que triginta marce modo sunt, videlicet anno domini
millesimoquingentesimoquartodecimo, jn domo et fundo Jessz
Owssen in Ramszherde perpetue sine redemptione quacumque,
ut etiam cautum est in libro missali summi altaris ecclesie beate
Marie virginis opidi Vlenszborgensis.

¹ Tilføj: pro memoria ipsius

Memoria domini Nicolai Wilkinj erit annuatim quarta feria inter octauas visitacionis beate Marie virginis, et habet in corpore triginta marcas lub; ex quibus rector pro tempore debet habere tres β lub pro memoria ipsius et parentum de ambone, et iij β pro panibus ad manus scolarium, qui summe misse interfuerint, residuum erit pro chori distribucione; et talis summa est in domo et fundo Willem Winberges, vti cautum etiam est in libro consulatus.

Memoria domini Nicolaj de Haxstede erit annuatim ipso die Mauricij et sociorum eius, et habet in corpore quinquagintadas marcas lub; ex quibus rector ecclesie debet habere quatuor β lub pro memoria ipsius et suorum parentum de ambone, quilibet vicariorum duos β , custos ecclesie tres β , rector scolarium duos β , jtem locatus eius vnum β , jtem organista vnum β , calcantes vi λ ; residuum pro panibus ad manus scolarium, qui intersint summe misse; de quarum pecuniarum numero triginta marcas sub se habent tutores capelle sancti Nicolai in Brestede secundum vnam literam sigillatam vicarijs desuper traditam, et alie viginti marce sunt in domo Gotke Goltsmedes.

Hec subscripta memoria debet stare inter memorias hyemales: Memoria Arnoldi Kissenbrugges proconsulis Vlenszborgensis et Margarite conthoralis sue erit annuatim ipso die Appollonie virginis, et habet in corpore triginta marcas lub, ex quibus rector tres β lub debet habere pro memoria eorum de ambone, et tres β pro panibus ad manus scolarium, residuum pro chori distribucione et talis summa est sub Egerdo Leuen.

Consolatio presentationis beate Marie virginis celebrabitur eodem die in ecclesia beate Marie virginis cum omnibus presbyteris dicte ecclesie in hunc qui sequitur modum: Jtem in primis vespers erit statio in medio ecclesie post Magnificat cum omnibus presbyteris canentibus responsorium Recolamus, et duo de junioribus presbyteris debent esse regentes, canentes versum cum Gloria indutis mappis, concludentes cum versu et collecta de eodem per rectorem. Jtem presentes in primis et secundis vespers et etiam celebrantes in presenti ecclesia gaudebunt de toto; absentes autem in primis et secundis vespers et in statione carebunt dimiditate; similiter et non celebrantes in presenti

ecclesia etiam carebunt dimid(it)ate; et si aliqui fuerint in primis vesperis et non in secundis vel e contra, sic etiam carebunt dimiditate. Jtem rector diuinorum pro tempore habebit quatuor solidos. Jtem rector scolarium vnum solidum. Jtem vnus locatorum vnum solidum. Jtem custodi¹ duos solidos. Jtem organista vnum solidum. Jtem calcantes sex denarios.

Jtem suprascripta consolatio habet in corpore quinquaginta marcas lub et tres marcas annualis redditus, quas ego Egardus Leue habeo pro nunc, anno xv^o septimo, apud me, quod protestor hac manu mea propria.

Summa pretacta actu est in ecclesia Oxebul jn Alzen ab heredibus predictj Eggardj subleuata.

Jta est, quod ego Nicolaus Johannis notarius ad premissa requisitus protestor manu propria.

Anno domini millesimoquinque(n)tesimo octauo super festum pasce ad laudem et gloriam gloriosissime Anne matris Marie ac filie immolate eiusdem, Jhesu filijque intemerate virginis Marie, et augmentum diuinj cultus atque populi deuotionem obque refrigerium et consolacionem parentum benefactorumque meorum, ego Thomas Jacobi presbiter, licet indignus, disposui et locaui quendam charitatiuam consolacionem seu memoriam in ecclesia beate virginis Marie in Vlensburgh, semel in anno celebrandam, scilicet tercia feria proxima post festum sancti Jacobi apostoli, quam eciam ordinaui et statui per articulos sequentes perpetue duraturam. Primo volo, ut omnes sacerdotes eiusdem ecclesie et capelle sancti spiritus atque rector scolarium cum suis subditis sint in primis vesperis solenniter et deuote vespervas de patrona supradicta cantando, fiatque stacio in medio ecclesie cum responsorio Plebs sitit etc., et duo iuniores sacerdotes cantent versum cum Gloria patri, ac inde prosequatur cum completorio solito more. Jtem altera die cantentur vigilie nouem lectionum cum jnuitatorio Oremus pro invicem, Venite et alijs consuetis etc.; postea tempore debito jnchoatur summa missa solenniter cum antiphona Alma redemptoris, qua omnes supradicti intersint, et finita antiphona stacio fiat in medio ecclesie cum predicto

¹ Læs: custos

responsorio ut supra; ac missa de sancta Anna cum omnibus glorificationibus prosequatur officium misse Gaudiamus omnes in domino, et ut quilibet presbiter extra chorum illud idem officium legat cum collecta pro benefactoribus Deus cuius misericordie, et de sancta trinitate; atque finiatur missa cum illa antiphona Aue sanctissima virgo Maria. Jtem pro tali seruicio fideli quilibet mercenarius dignus est sua mercede; jdcirco primo assigno honorabili pastori ecclesie vj β lub, ut eo melius disponat, ne in premissis aliqua negligencia fiat; jtem cuilibet sacerdoti pro vesperis nouem \mathfrak{A} , et pro vigilijs nouem \mathfrak{A} , et pro missa j β ; jtem rectori scholarium ij β ; jtem locato j β ; jtem organiste si presbiter ij β et cum hoc sit particeps in choro et celebret, si non est in sacris ij β cum suis calcantibus; jtem custodi ij β , ut eciam solemniset cum campanis; jtem cuilibet scholari vnum cuneum; jtem ad cereos j β . Jtem si aliquis presbiterum absens fuerit in vesperis vel vigilijs aut non celebret tempore quo supra, pro qualibet vice carebit presencia¹ sua, atque stricte volo, quod omnis absens nichil quicquam chori participet. Jtem si aliqua pecunia in residuo superfuerit, in toto ad manus pauperum distribuatur.

Sequuntur redditus stacionis corporis Christi ecclesie beate Marie virginis in Flensborgh anno domini millesimoquadringentesimononagesimoquarto super festo pasce.

Jtem primo jn domo Sunneke Bonsens hundred m̄r̄, quos dedit dominus Petrus Trugilli, tres super festo pasce et tres super festo Michaelis. [Nu Hans Richers (?). Dit gelt hebben de vorstender der armen tome hilgen geste vpgeborth.]

Jtem hundred m̄r̄ dedit Marten Risenberch, pro quibus respondebunt fideiussorio nomine Vedder Froddissen et Boye Paysen juxta tenorem vnus litere vicariis reddite; solutio Martini.

Jtem hundred marck dedit Sonneke Bosen, que modo sunt jn domo Fyndt Oleffsen, et dabit tres super festo pasce et tres super festo Michaelis. [Nu Peter Brun lxxx m̄r̄.]

Jtem vertich m̄r̄ dedit dominus Nicolaus de Rapstede et sunt jn domo Peter Scrodens jn Angelbostrate, et ex quibus dat xx β pasce et xx super festo Michaelis.

¹ Læs: pecunia

Item x m̄rē dedit Nissz Smyt, et sunt in domo Knut Jenssens in Ramsharde, et dabit super festo Michaelis.

Item stacio presentis ecclesie beate virginis fuit incepta super festo beate Barbare et super anno elapso procurator stacionis debet facere rationem de expositis et receptis.

Item x m̄rē dedit Hans Brun jn Rhamszherde, et sunt in domo Simen Schroders circa domum Peter Barthelszen, et dabit super festo Michaelis x β lub.

Item xiiij m̄rē lub habet *Sonneke Bonsszen* [Laurens Kannegeter] jn domo sua ex parte stacionis, ex quibus annuatim dabit xiiij β lub super festo pasce, quam domum olim inhabitabat Jessz Juhanssen in Kadtsundt jn parrochia sanctj Nicolaj; solutio pasce.

Item triginta m̄rē lub etiam dedit Marthenn Risenberch ad predictam stacionem, et sunt modo in domo Vedder Jensszen x florē rē retro ecclesiam beate Marie virginis, alij decem florē rē sunt in domo Namen Vresze, quam olim Symen Schroder inhabitabat; solutio trium regum.

Item viginti marce sunt in domo Jens Thetenssen in parrochia sancti Johannis, quam olim Peter Schroder inhabitabat; solutio Martinj.

Item viginti m̄rē lub ex parte navis, quas Laurens Detlefszen dedit, et sunt in domo Junge Sonnickses.

Item dominus Petrus Glob habet vnam m̄rē lub sub se, quam procurat jn confessione anno salutis etc. xv^o septimo.

Item viginti m̄rē lub dedit Laurens Detlesszen nauta, quas quidem viginti m̄rē Gotfridus Wilkinj presbiter presentis ecclesie a Junge Soneke ciue Vlenszburgensi jn maiore ebdomeda anno salutis etc. quingentesimovndecimo subleuavit, et recepit eodem tempore, quo procurator stacionis corporis extiterat; et predictas viginti m̄rē lub, ut premittitur, memoratus dominus Gotfredus actu temporis sub se habet, occasione quarum venerabilibus dominis et perpetuis vicarijs presentis ecclesie tam in summa capitali quam in redditibus jnde prouenientibus annuatim satisfacere debet, donec eandem summam redimerit in toto, saluo tamen iudicio dictorum dominorum meliori.

[Modo habet Grip, annuatim dabit xx β.]

Gotfridus Wilkinj qui supra propria manu sst.

Jtem vigintj mrcę lub habet Vedder Renlichson in domo sua, e quibus annuatim dabit ad stationem super festo pasche j m̄.

180.

Kjøbenhavn, 19. Maj 1485.

Kong Hans's almindelige Befaling til dem, som have Skove, at lade hugge Bygningstømmer og føre det til Flensborg, for at de mange derværende brandlidte Borgere mod redelig Betaling kunne forsyne sig dermed.

Gammel Afskrift i Pergamentsbogen mærket XXXI, fol. 16—17, i Raadstue-Arkivet i Flensborg. Forhen trykt i Clæden, Mon. Flensb. I. p. 148.

WIJ JOHANN, vann gots gnadenn tho Denmargken, Norwegenn etc. koningk, gekoren to Sweden, hertog to Sleswig, ock tho Holstenn, Stormerenn vnnde der Dithmerschen hertog, to Oldenborch vnnde Delmenhorst greue, entbeden allen vnnde jslicken vnse leuen getruwen prelaten, ritterschopp, manschopp vnnde vnndersaten vnne gunste vnnde gnade touoren. Als denne, gode erbarmet, eyn groth deyl vnner borghere tho Flenszborgh vures haluen jn groten merglichen schaden gekomen vnnde gans jn. de grundt vordoruen syn, begeren wi vnnde willenn, eyn jslich van juw, de bwholt jn sinen holtenn heft, he eyn sodant houwenn vnnde jn de gnañ stadt Flenszborch, vnnde anders nergende, so langhe de wedderumme ghebuwet is, vor eynen redelichin penningh to kope voren latenn. Darane don gy vnns vnnde vnnsese leuen brodere sunderlich tho dangke, vmme juw allen vnnde eynen besunderen altiidt gnedelich gerne toerkennende. Datum an vnseme slothe Copenhauen ame achte-tendaghe asscensionis domini anno etc. lxxxquinto vnder vnnsese signet.

181.

Flensborg, 12. December 1485.

Jasper Krock, Kirkeherre i Vor Frue Kirke i Flensborg, kjøber 30 Skilling Lybsk aarlig Rente i Hans Berndes Hus for 30 Mark Lybsk til en evig Begjængelse for sin Formand Hr. Cort Proyt.

Original Optegnelse paa Papir i Raadstue-Arkivet i Flensborg. (Jvnf. Nr. 179. p. 645.)

JTEM anno dominj dusent verhundert viffvndeachtentich jn profesto Lucie virginis kofte de ersame her Jasper Krock, kerckhere to vnser leuen vrowen kerken, druttich schillinge lub to ener ewigen begenckenisse des ersame her Cord Proytes synes zeligen vorfares, vthtogeuende jn den achtedagen jarliken sunte Michaelis, jn Hans Berndes huse vnde erde, dar Scheffôd plach jnne to wannede, by sunte Nicolai kerken, vor druttich mark lub, de beteringe bauen hundert m̄r, de sunte Annen altare dar jnne heft jn sunte Nicolai kerken, den wedderkop eyn halff jar to voren to kundigende.

Jussu consulatus.

182.

Kiel, 6—13. Januar 1486.

Claus van Alefeld til Seegard, Claus, Henrik og Ditlev van Alefeld Her Johanssønner m. fl., tilstaa at have modtaget af Kong Hans og Hertug Frederik 5000 Mark Hovedstol og 520 Mark Renter som sjette Afbetaling i den Sum, hvorfor Slottet Flensborg var dem pantsat.

Forreven Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn; af de 17 Segl, der have hængt under Brevet, mangle nu Nr. 1, 2, 9, 10 og 16 aldeles og de øvrige ere tildels meget beskadigede. Hullerne i Brevet har jeg søgt at udfylde og betegnet dem ved kursiv Skrift.

WIJ CLAWES van Aleuelde to Seegarden, Clawes, Hinrik vnde Detleff van Aleuelde here Johannessone brodere, Diderik Blome, Bartram Poggewisch, Clawes, Hinrik, Henneke vnde Mar-

quard van Aleuelde Godsckessone, Jachim Rantzowe Clawesesone, Schacke vnde *Delleff Rantzow Keyensone* vnde Hans Poggewische Wuluessone, knapen, vrow Katherine seligen Hans Rantzowen, vrowe Margarete *seligen Otten Walstorpen*, vrowe Margarete zeligen Benedictus Rantzowen Clawesesone naghelatene wedewen, bekennen vnde betughen *apenbar vor alszweme*, de dessen vnszen breff zeen edder horen lesen, dat wij to vullenkomenen noghe entfangen hebben van den *grothmechtigesten hochghebaren fursten vnde heren*, heren Johanne, to Denmarken, Norwegen, der Weende vnde Gotten koninghe, *gekornen koningh to Sweden*, vnde Frederiche, ghebroderen, hertoghen to Sleszwigh, ok to Holsten, Stormeren vnde der Dithmerschen *hertoghen*, to *Oldenborch* vnde Deelmanhorst greuen, vnszen gnedigen leuen heren, durch den werdigen heren, erer gnaden getruwen *secretaries*, heren *Enwald Souenbroder*, domproueste to Sleszwigh, viffdusend lubesche mark houedstoles vnd viffhundert vnde twintich *lubesche mark* renthe an gudeme golde vnde grouen pagemente, also to Lubeke vnde Hamborch genge vnde gheue is, wilkere viffdusend *mark houedstoles* vnde viffhundert vnde twintich mark renthe vns allen samptliken vnde bisunderen de erghenanten vnse gnedigesten leuen heren *geuen vnde* vornoghet laten hebben to deme sosten termine jn affkortinghe vnde betalinghe der summen geldes, de wij jn erer gnade slote *vnde voghedie* Vlenborch *na lude* vnde jnholde erer gnaden zeligen leuen heren vaders, koningh Cristierns etc. breue, vns dar vp vorsegeld, *hebben*, vnde danken eren gnaden vor gude betalinghe sodanes sosten termines des vorbenom̄ houedstoles vnde renthe. *Worvmme* lauen vnde seggen wij alle samptliken vnde bisunderen vor vns vnde vnsze eruen vnse gnedigesten leuen heren, erer gnaden eruen vnde nakomelingen *qwijt*, leddich vnde loes, *qwiten*, leddigen vnde losen se jeghenwardigen der vorschreuen *vyffdusend mark houedstoles* vnde viffhundert vnde twintich mark renthe, tome sosten termine vns wol vornoget vnde betalet, jn kraft desses breues. Dit alle so stede vast vnde vnvorbroken to holdende sunder argelist, hulperede vnde gheuerde, so hebben wij alle to merer sekericheid vnde tuchnisse vnse jngesegele witliken heten henghen an dessen breff, *geuen* jn der stad Kijl jn den achtedagen der hilgen drier koninge

nach Cristj vnser heren ghebord dusend veerhundert jar dar na
jn deme soes vnde achtentigesten jare.

183.

Nyherreds Ting, 27. Juli 1486.

Nyherreds Tings Vidne angaaende Morker Klosters Andel i Stedorps Mark. (Blandt Vitterligheds Vidnerne nævnes en Borger i Flensborg Hans Petersson.)

Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn; af 4 Segl, som have hængt under Brevet, mangler det 1ste. Tidligere trykt i Westphalen, Mon. ined. IV. p. 3394—3395.

JCK ERICK PETERSSON vaget ouer Nuherde bekenne vnde betughe apenbare vor alle den ghenen vramen luden gestlyken ofte werlyken, de dessen apenen breff zeen ofte horen lesen, dat vor deme ghemenen vorgenomet herde is gheweszet de erwerdighe mester Pawel Wynter, beder des hillighen huszes sancte Anthonii to Morker, hefft gheclaghet vnde vor deme herde gheapenbart, wodane wyse alszo was in der warde, dat he scholde nadel vnde schaden hebben an deme felde in acker, wysk vnde weyde des dorpes Stedorp in Nuherde gheleghen, de eghere des dorpes vnde mester Pawel des tweydrachtigh weren; vppe desse sake hebbe ick Erick Petersson vaghet vorbenomth togeesschet eyne stockneuninghe myd xij vramen, beschedene, bedderue lude, alszo Nysse Petersson, Mattis Hennekesson, Jesze Lasson, Peter Rode, Diderich Knutsson, Kally Petersson, Nisze Mertensson, Lasze Bisschup, Peter Murck, Haken Jenson, Sweno Ericksson vnde Nisze Truwelsson; desse vorschreñ sint vpgestan vnde vthgeghan, hebben syck bespraken vnde gheffraget na der leghelichey vnde warde, binnen iiii dinghstocke synt inghekamen vnde hebben toghefunden deme erwerdighen obghenanten mester Pawel in rouweliker besittinghe de fferde parte acker, wysk vnde weyde, droghe vnde nath, ouer dat ffelth Stedorp, myt sodaner sake vnde meninghe, dat mester Pawel dar van schal aff vthmaken twe markgoldes deme ghude, dar nu tor tiid vppe wanet Peter Johannsson to Aneboy; bauen des synth thogeesket vpgheomet viij beschedene vrame bedderue

lude, de dar dinges wynde vppe de stokneueninghe geweszet synt, nomelick Anders Petersson to Wynderath, Hans Lasson to Stubdorppe, Tuky Clawesson, Jeppe Brodersson, Jeppe Mat-tisson tho Qwerne, Kally Smyth to Ginttofft, Nisze Petersson to Lostrup vnde Jesze Wrede, hebben wedder inghekamen vor deme ghemeynen herde, tughet vnde tostan ffast vnde ffry sunder alle hulperede jn beyden parten stede to holdende, alszo vorschreñ is. Des tho merer tughnisse vnde warheyty, dat desse vorschreñ sake so ghegan, varen vnde scheen synt vppe deme dinghe tho Nuherde, hebbe jck Erick Petersson myn jnghesegelle wytlyken henghen laten nedden dessen breff myd den jnghesegelen Woldemars van der Herberghe, Otte Petersson, knapenn, vnde Hans Petersson, borgher der stad Flenszburgh; ghegheuen vppe deme dinghe tho Nuherde vnde schreñ na derre borth Cristi vnser leuen herenn dusent verteynhundert jare, dar na in deme soszvndeachtinttigesten des donnerredaghes na Marghareten derre hillighen jnnckffruwenn.

184.

Kiel, 17. Januar 1487.

Schack og Detlev Rantzou, Fru Katharine Rantzou, Claus van Alefeld m. fl. give Dronning Dorothea, Kong Hans og Hertug Frederik Kvittring for Betalingen af den hele Sum, hvorfor Flensborg Slot var givet dem i Pant.

Skrøbelig Original paa Pergement i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn; af 17 Segl, hvormed Brevet har været forsynet, mangle nu Nr. 1, 2, 4, 6, 10, 14 og 17. Nogle smaa Huller har jeg udfyldt og betegnet ved kursiv Skrift.

WIJ SCHACKE vnde Detleff Rantzou zeligenn Keyensones, ffrou Katharine Rantzou zeligenn Hanszes nagelatenn wedewe, Clawes vann Aleuelde tho Segarden, Benedictus van Aleuelde zeligen heren Johanssøn van zeligen Clawes myns broders wegene, Hans Pogwiske zeligen Wulfessøn, Henrick vnde Detleff van Aleuelde ock zeligenn heren Johanssones van vnszer egenen wegene, Diderick Blome, ffrouwe Margrete Waelstorppen zeligen Otten Waelstorppen nagelatenn wedewe, Bertrâm Pogwissche,

Clawes, Hinrick, Henneke vnde Marquard vann Aleuelde zeligenn Gotzickessonnes, ffrou Margrete Rantzouwenn zeligenn Benedictus nagelaten wedewe vnde Jochim Rantzouwenn zeligenn Clawessôn, bekennen vnde betugen apenbar jn krafft dusses breues vor alszweme, de ene sehen effte horen leszen, vor vns vnde vnsze eruen, dat wij to vullenkamener noge entfangen hebben gans vnde al sodane summen geldes, alsze vns jme slotte vnde der gantzen vogedye to Flenszborch dorch zeligen koningh Cristiernne vnszenn gnedigesten leuen heren, deme god gnedich sij, vnde vnszer gnedigesten frouwen, frouwen Dorotheen, to Dennemarcken etc. koninginnen, vorschreunn vnde vorsegelt was, na lude vnde jnholde erer gnaden breff vns allen dar vpp vorsegelt; vnde dancken erenn gnaden vnde ock den jrluchtigesten vnde grothmechtigesten fursten vnde heren, heren Johan, to Dennemarcken vnde Norwegen etc. koningh, ghekornen koningh to Sweden, vnde heren Friderich, gebroderenn, hartogen to Sleszewijck, ock hartogen to Holsten, Stormerenn vnde Dijtmerschen, to Oldenborch vnde Delmenhorst greuen, vnszenn aldergnedigesten leuen heren, erer gnaden eruen vnde nakomeliggenn guder vnde noghafftiger betalinge, quithen, vorlathen vnde entlosen ere gnade, erer gnaden eruen vnde nakomelinge vor vns vnde vnsze eruen allerley namanynge meher derhaluen vann Flenszborch wegen to ewigen tiden to beschende. Des to meher sekeringe alle dusse vorschreuen stucke, de so stede, vast vnde vnvorbraken jn guden truwen wol toholdende, so hebben wij dussen breff myt aller vnszer anhangenden jngesegelen witliken heten vorsegelen. Datum tome Kile, ame dage Anthonij confessoris des jares na Cristi vnszes heren geborth dusent veerhundert souenvndeachtentich.

185.

9. Maj 1487.

Claus Ekleff og Hustru Kathrine (af Flensborg) sælge noget Gods i Osterholm i Stedorp Sogn til Morker Kloster. (Jvnf. Nr. 186 og 188).

Af dette Kjøebrev har jeg kun truffet paa nedenstaaende Udtog i Westphalen, Mon. ined. IV. p. 3396.

EODEM anno (o: 1487) die ☿ nach des heil. Creutzes Tage verkaufft Claus Eikleff und seine Frau Cathrine wie auch deren Sohr Hans drey Lansten im Kirchspiel Stedorff zu Osterholm an Meister Paul zu Morkirchen. Testes citantur Hans Berends, Hans Palme, cives Flensburgenses.

186.

25. Juli 1487.

Kathrine Clekampes og hendes Søn Hans give Claus Ekleff, Borger i Flensborg, hendes Husbonde, Fuldmagt til at bortskjøde hendes Faders Hans Clekamps Gods i Osterholm i Stedorp Sogn.

Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn; af 4 Segl, som have hængt under Brevet, mangler det 3die.

WYTLICH vnde apenbår sy alle den ghenen, de dessen breff seen edder horen lesen, sze syn ghestlick edder werlik, dat ik Kathrine Clekampes vnde myne sone Hans, wy hebben samptliken vulmechtich maket den bescheden vrame manne Claus Ekleff mynen leuen werd, borgher to Vlensborch, mynes vaders gud, dat dar belegghen is to Osterholme in Stedorppe kerspel to vorschotende quith vnde vrye, alzo vrie alze myn vader Hans Clekamp vnde syne vorfaren ghy vriest beseten hebben, vor xx mark lub myn v^c. Desse tho grother tuchnisse vnde wytlicheyt hebbe wy Hans Kok, Las Storm, Hans Berndes vnde Laurens Esbernsson henghen heten vnse inghesegel nedden an dessen breue, ghescre in sunte Jacobes daghe des hilghen apposteles jnt jar m cccc lxxxvij.

187.

26. Juli 1487.

Hune Ebbesson, Raadmand i Flensborg, tilskjæder Ditlev van der Wisch noget Gods i Bargum Sogn i Nordergosherred for 30 Mark.

Skrøbelig Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn; de 3 Segl, som Brevet har været forsynet med, mangle. Hullerne har jeg udfyldt og betegnet ved kursiv Skrift.

JK HUNE EBBESSON, radmann to Flensborgh, bekenne vnde betuge in desseme myneme breue vor alszwemen, dat ik wolberadens modes, mit willen, vulborde vnde tolate myner eruen, hebbe vorkofft, vorschoted vnde vorlaten, vorkope, verschote vnde verlate, in craft desses breues, to eneme ewigen vnruklijken erffkope, dat druddendel gudes, so ik id koffte van Anne Harnes, in deme bole to Bergen kerspele in Nordergosherde belegen, dat se eruede na Nisse Payesson, herdesuagede, seliger dechnisse, ereme vrunde, ok de viff mark lub, de ik in Paye Tigesson ackere hebbe, deme duchtigen erbaren knapen Detleue van der Wysch vnde synen eruen vor druttich m̄rk pennyngē, de he my rede in guder lub munte auerbetalde sunder hale pennyngē, vnde ik vord keredē an myne vnde myner eruen nut vnde beste, mit allen des drudden deles des vorbeñ boles vnde viff m̄rk in deme vorbeñ ackere, vrigheyden, rechticheiden vnde tobehoringhen, so se belegen sin, in allen eren gruntlijken endescheden, nictes dar van vthgenomen, also ik, Anne, Nisse Payesson, vnde vnse voruaren ghe touoren vrigest bruket vnde beseten hebben, my vnde mynen eruen dar nictes vriges edder egens ane tobeholdende; vnde jk Hune erbeñ vnde myne eruen scholen vnde willen Detleue ergenamēt vnde synen eruen dat vorbeñ drudden del des boles vnde de viff m̄rk vrig waren, vnde willen se en entfrigen, also jnme lande een recht is, vor alle den jennen de vor recht komen willen gheistlijk edder werlijk; vnde wered, dat Detleff vorbeñ vnde syne eruen des to donde kregen vnde esscheden, so wil ik Hune erbeñ edder myne eruen, edder vnse vulmechtigen to dinge komen vnde don en lijffafftighe *entsettinghe* des drudden dels boles vnde viff m̄rk vorbeñ nach landes wijse vnde rechte. Alle desse *vorschreuen* stucke vnde artikele laue ik Hune Ebbesson vorbeñ vor my vnde vor myne eruen *deme* vorbeñ Detlefue van der Wijsch, synen eruen vnde hebbēn desses breues mit synen vnde syner eruen willen in guden truwen stede vnde vaste toholdende, sunder jenigerleye argelijste, jntoch, hulpperede vnde alle nyevunde gheistlijkes edder werlijkes rehtes. To groter tuchnisse der warheid hebbe ik myn jngezegel vnde de ersamen manne Anders Smadder vnde Nisse Pawelsson hebben ere jngezegele, vmme myner vrundlijken bede willen, to ener tuchnisse vnde

wijtlicheid ok mede hengeset vor dessen breff, na godesbord ver-
teinhundert iar dar na in deme souenvndeachtentigsten jare des
negesten dages na sunte Jacobi dage des werden apostels.

188.

17. August 1487.

Claus Ekleff, kaldet Goltsmit, Borger i Flensborg, og hans Hustru
Kathrine, Hans Clekampes Datter, sælge og skjøde til S. Antonii
Kloster i Morker deres Gods i Osterholm i Stedorp Sogn for
480 Mark Lybsk, at indløse fra afdøde Hans Petersens Arvinger.

Original paa Pergament med 8 vedhængende Segl i Gehejme-
arkivet i Kjøbenhavn. Forhen trykt i Westphalen, Mon. ined. IV.
p. 3395—3396.

JK CLAUD EKLEFF ander ghenomet Goltsmit, borgher to
Vlensborch, vnde Katrine, Hans Clekampes doother, myner êk-
liche husfrow, don witlich alle den jennen, de dessen breff szeen
effte horen lesen, se synt gheystlich edder werdlich, dat wy vnde
vnser rechten eruen myt wolberaden mode vnde vrien willen
vnde wolbedachten synnen hebben vrie vorkofft vnde vrie waren
vnde vorschotet tho eneme ewyghen arffkope vnde vorkopen
vnde vorschoten in crafft desses breues den erwerdighen heren
vnde broderen alsze broder Pawel Wynther, meyster vnde be-
degheer des huses sunte Anthonies to Mordker, vnde synen mede-
heren vnde broderen vnde nakomelinghen des suluen huses to
Mordker vnser guder vnde lansten to Osterholm, dar nu tor tyt
vppe wanet Nis Tygsson, Jes Seuerinsson vnde Johan Bunde,
an deme karsbul to Stedorppe belegghen, myt alle vnser rech-
ticheyt vnde eghendom, de wy an den suluen guderen hebben
vnde selegher Hans Clekamp vnde synen eruen vnde vorfaren
gy vriest beseten hebben van oldinghes hêr, vor lxxx mark lub
vnde iiij^c, to losende van seligher Hans Petersson eruen, myt
ackeren, wyschen, weyden, holt, mast, ende vnde enschede, in-
weghe vnde vtweghe, stouwynghe, dickstede, bewechlich vnde
vnbewechlich, drogh vnde nat, vortmer myt aller vriheyt, rech-
ticheyt vnde nutticheyt, alze de suluen guder vorscreuen in eren
enden vnde endescheden belegghen synt, alze vorbeneñ Hans

Clekamp vnde syne erwen gy vriest beseten hebben. Vortmer wyllē wij Claus vnde Katrine vnde vnser rechten erwen den vorscreuen heren vnde broderen vnde nakomelinghen den vorbenomeden guderen vnde lansten vrie waren vnde vrie entfryen, alze vnser eruen gy vriest beseten hebben, vor alle insprake ghestlikes vnde werlikes, alze in deme lande en recht is, sunder alle arghelist vnde insprake, de vnse vnde vnser eruen mochte to vrome komen; vnde den vorscrē heren vnde broderen vnde nakomelinghe mochte to schaden komen; ofte ock sake were, dat van vnser entfryendes wegghen jennich vpkome edder schade queme edder hinder, schole wy vnde vnser rechten eruen deger vnde gantz wedderlegghen den vorbeneñ heren vnde broderen vnde nakomelinghen. Alle desse vorscrē stuccke vnde article loue ik Claus Ekleff vnde Katrine vorghenamet vnde vnse rechten eruen den vorscrē meyster Pawel, medeheren vnde broderen vnde nakomelinghen stede vnde vast to holdende, alze vorscrē is. Desses to merer tuchnisse vnde wytlicheyte hebbe jk Claus Ekleff vorscrē vor my vnde myner husfrowen rechten eruen myn jnghesegel myt willen vnde wytschop henghen heten nedden an dessen breffue, vnde Bernd ratman, Hans Kok, Hans Lunt, Hans Berndes, Las Storm, Marquard Holste vnde Peter Rutbeke ock tho merer tuchnisse vnde wytlicheyte alle desser vorscrē stuccke vnde article hebbe wij vnse jngsesegel myt deme jngsesegel des vorscreuen Claus Ekleues myt wyllen vnde witschop nedden heten henghen an dessen breff, ghescreuen na godes bort xiiijē jar, dar na in deme lxxxvij jar, an den achte daghen des hilghen merthelers sunte Laurenses.

189.

Flensborg, 7. Oktober 1488.

Forlig mæglet af Hertug Johan af Sachsen, Hertug Magnus af Meklenborg og flere gejstlige og adelige Herrer som Voldgiftsmænd mellem Kong Hans og Hertug Frederik paa den ene Side, og Wulf, Henning, Hans og Claus Pogwisch paa den anden Side, i de forskjellige mellem dem herskende Stridigheder. (Blandt andet bestemmes at Pogwischerne skulle udlevere alle ældre Gjælds-

breve, deriblandt de som angaa Flensborgs Pantsættelse, til Kongen og Hertugen, naar disse have udbetalt Pantessummen for Lille Tønder.)

Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Af 21 Segl, som have hængt under Brevet, mangle Nr. 8, 11, 13 og 14.

WIJ JOHANN, van gotsgnaden hertoge to Sassen, Engern vnnde Westualen, des hilgen Romischin richs ertzmarschalk etc., vnnde Magnus, van den suluen gnaden hertog to Mekelenborg, furste to Wenden, greue to Swerin, Rostog vnnde Stargarde der lande here, Albrecht to Lubeke, Karll to Odensze, Nicolawes to Wyborg, Hartwich to Rypen byschoppe, Erich Otten-son, Erich Agenson, Niels Hoke, Hans van Aleuelde, rittere, Niels Ericheson, Hans Keltze, Hinrich van Aleuelde heren Johannesson, Hinrich Rantzow, Siuerdt Brogtorpp vnnde Clawes van der Wisch, der rykes to Denmargken, Sleswig, Holsten vnnde Stormaren der lande redere, scheydesheren vnnde gekoren richtere der parte hiirna beschreuen: Jn saken vnnde twedracht, de twischen zeligen koning Cristiernn jnterste vnnde darna den durchluchtigisten hochgeboren heren Johann, to Denmargken, Norwegen, der Wende vnnde Gotten koninge, gekoren to Sweden, vnnde heren Fryderiche, gebroderen, hertogen to Sleswig, ok to Holsten, Stormaren vnnde der Dithmerschen hertogen, to Oldemborg vnnde Delmenhorst greuen, vnnsen leuen ohemen vnnde gnedigisten heren, vpp de eyne, vnnde den duchtigen knapen Wulue, Henninge, Hanse vnnde Clawesze Pogwischen gebroderen zeligen Henningessons, vpp de anderen syden, van wegen mennigerleye sake vnnde tosprake der gnañ heren koninges vnnde hertogen Fryderiches vnnde clage erer koninglichin vnnde furstlichin gnaden vnndersaten jn der vogedye to Lutkentunderen wohnende jegen de gnañ Pogwischen jrreszen vnnde entstån is, darumme denne de gnañ here koning Cristiernn zeliger jnterste vnnde darna de erbeñ here koning Johann vnnde hertog Fryderich dat sloth to Lutkentunderen, den gnañ Pogwischen vorpandet, mit der gantzen vogedye darsuluest, mit eren erfflichin guderen jn deme lande to Holsten gelegen jngenhomen hebben; js denne sulke twedracht durch mennigerleye rechtovorhandelingē, derhaluen jn gerichte vor vnns geschēn,

durch vnser aller richteren vnnde scheydesheren vorbeñ, mehrer heren ritteren, gudemennen andechtige vnnde flitige bede vnnde der suluen Pogwischen gebroderen othmodige voetfall vnnde bede, der vorschreuen sake haluen jntflitigiste an de gnañ heren koning Johann vnnde hertogen Fryderiche geschen, gantz vnnde all, vnde wes daraff wente an dessen dach jn jenigermathe entstån is, entlichin vorscheyden, bygelecht vnnde vorsleten jn frundtschopp wysze vnnde mathe hiirna bescreuen: Jnterste scholen vnnde willen de gnañ Pogwischen den erbeñ heren koninge vnnde hertogen Fryderiche edder erer koniglichin vnnde furstlichin gnaden sendebodeschopp, wannere desse nagescreuen summen gantz vor-noget vnnde betalet sint, vnnde nicht ehre, ouerantwerden alle pantbreue, de sie hebben vpp dat gnañ sloth Lutkentunderen, beyde van zeligen hertoge Alue vnnde koning Cristiern en vorsegelt, mit allen anderen schultbreuen, de sie hebben, de sin jn deme Flensborgere gelde edder jn jenigerleyen anderen schulden durch de herschopp to Holsten vnnde Sleswig jn jennigermathe vthgegeuen sint, mit twen recessen, der suluen saken vnnde twedracht haluen durch de gnañ heren koning Johann vnnde hertoge Fryderiche gegeuen vnnde besegelt, mit nochafftigen quitantien vor sich vnnde ere eruen dar by vorwaret; vnnde de gnañ here koning vnnde hertog Fryderich willen gnedichlichin vnnde gunstlichin durch demodige bede vnnde voetfall, also vorschreuen is, an ere koniglichin vnde furstliche gnaden geschen, den gnañ Pogwischen vnnde eren eruen geuen vnnde hantreyken vyffvndetwyntichdusent vnnde achtehundert margk Lubesch jn mathen vnde wysze erer koniglichin vnnde furstlichen gnaden breue, den gnañ Pogwischen vpp sulke summen geldes gegeuen vnnde vorsegelt; vnnde de gnañ Pogwischen scholen vnde willen der gnañ koniglichin vnnde furstlichin gnaden vndersaten jn der vogedye to Lutkentunderen wonhafftig, also en de borch vnnde vogedye to Lutkentunderen vorpandet vnnde vorsettet was, toechte staen jn allen saken, dar sie de vmme anlangen vnnde na lantrechts erkantnisse vmme toschuldigende hebben, de alle mit en jn frundtschopp effte lantrechte touorslytende vnnde ganslich toendigende, sunder jennigerleye furdermehre jnsage, bewehre, ansproke effte brokes eschinge der gnañ koniglichin maiestadt vnnde sines broders hertogen Fryderiches,

erer eruen vnnde nakomelinge; vnnde de suluen vndersaten scholen ock den Pogwischen wedderumme jn lykermathe to-rechte staen, wor sie de weten vnnde werden vmme beschuldigende; vnnde eynem borger to Odensze wonhafftig Pabe benomet scholen de Pogwischen weddergeuen, wes sie eme genohmen hebben also vygende der gnañ koniglichin maiestadt; vnnde allen fangen, de de Pogwischen jn der veyde twyschen der gnañ koniglichin maiestadt vnnde siner gnaden broder entstaen gefangen hadden, scholen sie na rechts erkantnisse wedder geuen, wes en genohmen, affgeschattet vnnde jn bewislichin schaden gekomen is, ane wes sie derhaluen mit orfeydesbreuen affwysen mogen, dar scholen sie nicht plichtig sin toantwerdende. Hiir-mede scholen alle twedracht, schelinge vnnde miszhegelicheyde, de twyschen den gnañ parten also vorscreuen entstaen vnnde jrreszen is, gantz vnnde all mit allent deme, dat darvth herkomen vnnde entstan is, to eyner entlicher endracht vnnde gantzeme ende vor alle de jennen, de des jn allenthaluen todohende hebben, edder darjnne vordacht mochten sin, geystlich vnnde wertlich, vorsleten, entlich vnnde vnwedderropplich vordragen vnnde bygelecht sin, vnde de Pogwischen mogen aller erer erfflichin gudere jn deme lande to Holsten belegen, de sie nhu hebben effte jn tokomenden tiiden villichte jn der gnañ heren koninges vnnde hertogen Fryderichs ryken vnnde landen krygen mochten, fryh vnnde fredesam, glygh anderen gudemennen der lande, erfflich gebruken vnnde besitten, vnnde scholen der gnañ koniglichin maiestadt vnnde siner gnaden leuen broders hertoge Fryderichs hiirupp truwe vnde huldigede menne sin, en todohende, also eren erffgeboren naturlichin landesfursten behort todohende. Dat alle desse vorschreuen stugke, puncte vnde artikele so twischen den gnañ parten jn allenthaluen gehandelt, beleuet vnnde vndergaen synt, hebben wij vppgnañ gekoren scheydesheren vnnde richtere alle samptlich vnnde besunderen vnne jngesegele witlich heten hengen an dessen breff; vnnde wij koning Johann vnnde hertog Fryderich erbeñ, vpp de eynen, vnnde wij Henning, Hans vnnde Clawes Pogwisch gebrodere, vpp de anderen syden, hebben jn allenthaluen vor vnns, vnne eruen vnnde nakomelinge alle desse vorgescreuen puncte vnnde artikele so beleuet vnnde angenohmen, de stede vast vnnde vn-

uorbroken jn guden truwen wol toholdende, vnnde hebben des to mehrere sekeringe vnnser alle secret vnnde jngesegele wittlichin mit den gnañ richteren vnnde scheydesheren vor dessen breff heten hengen. Datum Flensborg ame dingesdage na Franciscj anno domini mcccclxxxviii.

190.

Aarhus, 29. Oktober 1489.

Kong Hans tillader Borgemestere og Raad i Flensborg selv at lade indkræve den kongelige og fyrstelige Skat af de til Staden hørende gejstlige og verdslige Bønder.

Original paa Papir med bagpaa paatrykt Segl i Raadstue-Arkivet i Flensborg. Forhen trykt i Clæden, Monum. Flensb. I. p. 255—256.

WIJ JOHANN, van gotsgnaden to Danmargken, Norwegen, der Wende vnnde Gotten koningk, gekaren to Sweden, hertog to Sleszwig, ock hertog to Holsten, Stormerenn vnnde der Dithmerschin, greue to Oldemborg vnde Delmenhorst, don wittlich, apembare bekennde vor alszweme, dat wij van sunderger gunst vnnde gnade wegen den ersamen vnnsen leuen getruwenn borgermesteren, rathmannen vnde borgeren to Flensborg gnedichliken gegunnet vnde vororleuet hebben, desse bede, also vns vnde vnsem leuen brodere getweden vnde togelaten is, van eren, sunte Jurgens, des hilligen geystes vnde allen anderenn lansten, geistlichen vnnde wertlichen, to Flensborch togehorende, tovorforderende, toentfangende, vns na jnholde des registers, also vnse scriuere darupp gemaket hefft, rekenschopp dar van todonde vnde gutlichin to entrichtende vpp Martini negestkamende; gunnen vnde vororleuenn en dat also jegenwardich jn vnde mit crafft vnde macht desses vnnses breues; vorbeden darumme allen vnnsen amptluden, vogeden, deneren, vndersaten vnde allen den jennen, de vmme vnnsentwillen don vnde laten scholen vnde willen, de obgenanten borgermestere, rathmanne vnde borgere to Flensborch hiirenbouen to hinderende, hinderen tolatende, edder jn jenighermathe worane touorvnrechtende; den suluen vnnsen ampt-

luden vnde vogeden ock ernstlichen gebedende, efft sie jeniger-
leye pande effte gelt van den suluen eren lansten gefordert vnde
entfangen hedden, en de wedderumme ouertoantwerdende vnde
gutlich volgen tolatende, vngehindert, vnder vnser hulden vnde
gnaden. Datum to Arhusen ame donredage na Simonis et Jude
apostolorum anno etc. lxxxnono, vnder vnnsem signete.

191.

Gottorp, 20. November 1489.

Kong Hans's og Hertug Frederiks Dom, hvorved i en Sag mellem Amtmanden i Flensborg, Hr. Otte Rantzou, og Raadet sammesteds Jurisdiktionen over Byens Mark udenfor dens Mure og Porte tilkjendes det sidstnævnte.

Original Notarial-Akt paa Pergament i Raadstue-Arkivet i Flensborg. Udkastet paa Papir vedligger; dette stemmer vel i det hele med Original-Akten, men er hverken ord- eller bogstavret og har flere Udeladelser og Forandringer, hvoraf jeg har noteret de væsentligste. Forhen trykt i Clæden, Mon. Flensb. I. p. 37—39.

JN GADES namen amen. Int iar na dessuluen vnser heren ghehort dusent ver hundredt ame negenvndeachtigesten jare, ame fridage vor sancte Katerinen dage der hilligen junkfrowen, vnde was de twintigeste dach des mantes Nouembris, vmme vespertydt dages edder dar by, jme pawesdome des hilligesten in godt vaders vnde heren, heren Jnnocencij des achten, ame vefsten jare synes regementes, jn der portboden to Gottorpp, jn iegenwardicheit der alderdurchluchtigesten, hochghebaren fursten vnde heren, heren Johanne, to Denmarken vnde Norwegen etc. koninges, vnde heren Frederikes, broderen, hartigen to Sleswick vnde Holsten etc., vnde erer beiden gnaden redere vnde gudenmanne, nammeliken her Hans van Aleuelde ritter, Siuert Brockdorp, Clawes van des Wisk to Rendesborch, Hinrick van Aleuelde heren Johanssone, Hans Rantzow, Hennigk Pockwisk Henningesone, Hartig Schinkel, Laurens Leue, Boye Tetenszen vnde Ludde Broderssen, ock an myner notarien vnde der vndercren tugen jegenwardicheit, jrachenen in gerichte de ghestrenghe here

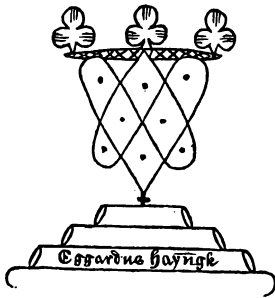
Otte Rantzow, ritter vnde amptman to Flensborch vppe de eynen, vnde anlangede den ersamen gansen rath mydt den vndetwintigen dar suluest vppe de anderen syden, vmme en swarth perth, dar Hans Vulffes knecht ame malenstrome¹ buthen vor Flensborch aff vordrenket was, vnde sick vorhapede, nach deme dat idt buthen der stadt muren vnde porthen gheschen were, eme de sake also eneme amptmanne der borch vnde nicht deme erbeñ rade queme to richtende, ¹vnde dat he der haluen dat sant vt Wysherde to esket hadde²; dar denne de erbeñ rath lethen wedder vppe antwarden, dat se auer mennighen jaren dat gherichte vnde dat recht buthen der stadt Flensborch muren auer alle dat ganse stadt velt beth an de endeschedinge ghebruket vnde fry ghehadt hebben sunder jemandes ansprake, vnde derhaluen noch so rowliken bruken, ¹so dat vppe er veltmarke beth her tho nen santmanne ghescheden hebben³, vnde dat vort so war thomakende vnde tobewisende togeden se veler szeliger heren koningen vnde fursten breue vnde priuilegien, vnde ok mede tho ere stadt bock, ¹dat eme dorch den durchluchtigesten heren vnde fursten konigk Wolmer milder dechtenisse ghegunnet vnde ghegeuen ys⁴; wilkere dar apenbare in gherichte ghelesen wordt; vnde dar na nach velen reden vnde wedderreden bevolen vnde lethen de erbeñ fursten vnde heren beyde parte affwisen, ¹sick dar vmme to besprekende⁵, vnde dar na nach rypeme rade vnde wolbedachtem mode heten se beyde parte erbeñ wedder inesken, vnd en ene ordel dorch den ghestrengen vnde wolduchtigen heren Hanse van Aleuelde ritter lethen afseggen jn desser formen: Dat de durchluchtigesten heren vnde fursten erbeñ sodane breue vor en ghetoget vnde apenbar ghelesen mydt deme stadboke by macht fynden vnde holden willen, vnde dat swarte pert, dar de knecht aff vordrenket is, ok in dat stadrecht fynden vnde mydt rechte tho delen. Forder leth ere gnade afseggen, dat se de van Flensborch an der suluen fryheit, als se de nw hebben gheerueth vnde entfangen, vnghekrenket dar by holden willen. Vppe wilkere tosprake vnde antwoordt

¹ Udkastet har: *molenstrome* — ² Udeladt i Udk. — ³ Udeladt i Udk. —

⁴ Udk. har: *Dat na vrumer lude erkantenisse jn hondert jaren vnde meher nicht gescreuen ys.* — ⁵ Udeladt i Udk.

vnde ordels affsprekinge, so vorscreñ ys, de erbeñ rath my vnder-screuen notaries vnde apenbar scriuer dar tho eskeden, jck en hir vppe ene apenbar jnstrumentum vorramen vnde dar vppe maken wolde. Dossent syn so geschen ame jare, 'daghe, stunden¹, pawesdóm vnde stede bauenscreñ jn jegenwardicheit der ersamen prestere heren Nicolao Wilkyni vnde Hermanno Sarnhagen viccarien vnde prester an vnser leuen frowen karken to Flensborch, tughen hir to ghebeden vnde esket.

Vnde ick Eggardus Hayngk, en clerick des stichtes to Sleswick vnde van hilliger pawestliker macht en apenbar scriuer vnde notarius, wente ick sodane tosprake vnde antwortd mydt des ordels afsprekynghe anhorde, vnde personliken dar by was, vnde dat so noterde vnde der haluen dyt apenbar jnstrumentum mydt myner egenen hant ghescreuen vnde vnderscreñ, mydt myneme signet, namen vnde thonamen wanlik vnde stetlick hebbe idt consigneret jn tugenisse aller vnde ener ysliken artikelen bauenscreñ, dar to ghebeden vnde esket.

192.

Begyndt 5. Februar 1490.

Optegnelser angaaende den S. Gertruds Kapel i Flensborg tilhørende Formue, fortsat til 1555.

Originalen er et Hæfte af 8 Papirs-Blade i 8°, der er vedhæftet en Fortegnelse paa de Jndtægter, som tilfalde Alterne i Marie-Kirken i Flensborg, og bevares i denne Kirkes Arkiv. Hvad der i Texten er overstreget, er i nærværende Aftryk betegnet ved kursiv Skrift og senere Tilføjninger ved Klammere.²

¹ Udk. har: *jndictien*

² Ved en Uagtsomhed har jeg forglemt ved Nr. 30 at lade aftrykke en Fortegnelse paa de gejstlige Medlemmer af S. Gertruds Gilde, der findes i den

Dyt bock horet to sunte Gerdruden cappelle bynnen Flensborch.

ANNO DOMINI dusernt veerhundert vnde negentich jaer in sunte Ageten daghe der hillighen juncvrouwen, don dede Nysse Jwersen rekenschap deme rade to Flensborch van sunte Gerdruden weggen; don was sunte Gerdruden ghelt houetstoles veerhundert marck vnde tvevndevertich m̄ck lūb, welk siut belecht in standen eruen vnde huszenn bynnen Flensborch; dar en bauen was noch xxxviiiij m̄ck myn v β, welk jk Nysse Jwersen vorstender to sunte Gerdruden deme erliken rade to Flensborch totellede vnde auerantwordede in gudeme ghelde, vnde dar to eyne suluere bretsze, vnde eyn suluer lepel, vnde dar to ander inschult, so dit bōck wol mede bringhet vnde inholt etc.

Jtem desse naschreuen sint de jennen, de dar sunte Gerdruden ghelt hebben vppe rente bynnen Flensborch etc.

Jtem Strangy Werckmester de hefft xv m̄ck in syn hues, dar nu in wanet syn swagher Nysse Scroder, vnde is beleggen in der

der meddelte Gildebog S. 53. Jeg har troet at kunne give den en Plads paa dette Sted:

Sacerdotes coniuuii sancte Gertrudis.

Dñs Johannes episcopus Scleswicensis.	Jtem dñs Lydichinus.
Dñs Johannes Jone.	Jtem dñs Broderus Asseri.
<i>Dñs Petrus prepositus in Haderslef.</i>	Jtem dñs Johannes Tilleson.
Dñs Nicolaus Laurencii.	Jtem dñs Wernerus.
Dñs Sweno in Søderup.	Dñs Nicolaus Trugilli.
Dñs Johannes in Alze.	Dñs Petrus Rigghelson.
Dominus Nicholaus cappellanus ecclesie beati Nicolaij.	Dñs Bernardus Hennekini.
Pater gardianus dñs Johannes Petri.	Jtem frater Mattias.
Dñs Dydericus.	Dñs Johannes Kellyngh.
Dñs Occo.	Dñs Hinricus Gamma.
Dñs Bertoldus.	Dñs Hartwicus Boostede rector in Houetoft.
Dñs Martinus.	Dñs Hinricus Romer.
Jtem dñs Hynricus Symonis.	Frater Marquardus.
	Frater Paulus.

oster syde tusken Jeppe Bendesen vnde Bertelt Buristeden hus, dar schal he van gheuen alle pasken vij β vnde alle sunte Michel viij β to rente.

Jtem Jesse Lubbisen de hefft iiij m̄ck in syn hues vnde erde, dat dar licht recht ostwert auer van sunte Gerdruden kerckhaue, dar schal he van gheuen alle sunte Michelsdaghe iiij β rente. [Nu Lutke Claus Schomaker jn Ramsharde wanafftich by der nyen portenn.]

Jtem Jesse Schroder de hefft viij m̄ck lub in syn hues vnde erden, vnde licht suden negest der kerckhern husze, vp eynen wedderkoep, dar schal he van gheuen alle sunte Michel viij β to rente, vnde ist dat erste ghelt.

Jtem Knuth Forman hefft x m̄ck in syn hús, dar van ghift he x β to rente. [Nu dar Diderich Wenth want.]

Jtem Anders Knutsen de hefft xij m̄ck jn syn hues vnde erde, vnde licht in Ramsherde norden negest Clawes Kake, dar schal he van gheuen alle paschen xij β to rente. [Nu Nys Riggelsen vnde Fedder Michelsen edder Wylsen. — Nu Schipper Symen.]

Jtem Lutke Anders, de dar wanet norden negest by sunte Gerdruden kerckhaue, de heft xvj m̄ck vppe syn hues vnde erde, vnde is dat erste ghelt, dar schal he van gheuen alle pasken j m̄ck lub to rente. [Langhe Clawes. — Anno etc. xlvij ame mandaghe nha Dionisij hefft Hans Kur my desse xvj m̄ in jegenwardicheit Hans Wintherberghes van weghen Langhe Claweses betalt. — De Jurgen Hansen by der molen hefft, so syn breff vormeldet.]

Jtem Jesse Andersen, de dar wanet negest norden Anders Tymmerman, de hefft in syn hús vnde erde viij m̄ck lub, dar schal he alle jar af gheuen vppe sunte Michel viij β to rente. [Cristiern van Gellon.]

Jtem Nysse Bodeker hefft viij m̄ck in syn hues vnde erde, vnde is belegen tusken Jes Andersen vnde Merten Meysen, vnde schal geuen alle jar vppe sunte Mychel viij β to rente, [noch ij m̄ up syn hus, ij β to rente.]

Jtem Jurien Kremer suden negest Matze Eskelsen hefft x m̄ck in syn hús vnde erde, vnde is dat erste gelt, dar van jarlikes x β vppe Michels. [Nu Mas Hinrichszen.]

Jtem Matze Eskelsen, de dar wanet negest der beke suden

by Michel Kremer, de hefft in syn hues vnde erde iij m̄ck, dar schal he jarlikes van gheuen iij β vppe Michaelis. [Nu syn dochter Lene Mollers.]

Jtem dat hues suden negest sunte Gerdruden kerckhaue, dar nu tor tijt inne wanet Peter Tostisen, dar is in hues vnde erde iij m̄ck lub, dar schal he jarlikes van gheuen iij β lub vppe sunte Michels. [Nys Kopman. — Nu Seuerin Norbw.]

Jtem Jakop Hōst de hefft in syn hues vnde erde van sunte Gerdruden xx m̄ck lub, vnde is dat erste ghelt, welk hus licht besuden negest deme borgheweghe, vnde schal jarlikes gheuen vppe sunte Michel xx β to rente. [Nu Cristiern Gelon, tho twen tiden giffit he mij de renthe, alsz j m̄.]

Jtem Peter Jepsen hefft in syn hues vnde erde xx m̄ck, dar schal he jarlikes van gheuen vppe alle paschen xx β to rente. [Hans Jannichsen.]

Jtem ock hefft desse sulue vorsc̄ Peter Jepsen ij m̄ck van sunte Gerdruden, dar ock vorsteyt syn hūs, dar ock jarlikes vppe paschen vor schal to rente ij β lub, so he suluest bewillet hefft.

Jtem Peter Lassen in Ramsherde is schuldich sunte Gerdruden xij m̄ck, de selighe Merten Risenberch dar to gaf, so em Peter vorsc̄ witliken schuldich blef, vnde dar to tenetur de rente van viij jar lanck, alle jar xij β. [Hir na 4 m̄. — Nu Hinrich Kock.]

Jtem Jesse Wylsen de hefft xiiij m̄ck lub in syn hues vnde erde, welk licht tusken Sissel Tukes vnde Peter Mertensen husze, dar schal he jarlikes van gheuen xiiij β vppe paschen. [Desse vorsc̄ xiiij m̄ nam Fedder Wylsen an anno lv vppe passchen vnde gaff mij xij β tho renthe.]

Jtem Hinrick Riggelsen de hefft xj m̄ck in syn hues vnde erde, dar he jarlikes schal van gheuen vppe alle sunte Michels xj β lub to rente, vnde is dat erste ghelt. [*Anno xxxvj mydwekens na Reminiscere hefft Clawes Iegher de xj m̄ vthgeloset sunder rente, vnde sin by Marquart Hesz. — Desse xj m̄ hefft Marquart des anderen Dages Jacobj apostolj den tymmerluden, de de suder schipbrugge buweden, vth beuel des rades betalt, de palgelt vppebort schal iarlikes vppe Jacobj viij β vorrenthen, anno xxxvi na Jacobj.*]

Jtem Marquarth Smyt hefft x m̄ck lub in syn hues vnde erde, dar schal he jarlikes van gheuen alle sunte Michel x β to rente, vnde is dat erste ghelt. [Nu Jacop Forman.]

Jtem Neghels Forman heft in syn hūs vnde erde veftich m̄ck, vnde is dat erste ghelt, dar he van gheuen schal jarlikes vppe sunte Michel xxiiij β, vnde vppe paschen ock xxiiij β, so nu bedaget is; vnde dit ghelt vorsecē gaf Merten Risenberch seliger dechtenisse to sunte Gerdruden, vnde is ock so ghesecē in der stāth boke etc. [Nu Marten Snyddeker.]

Jtem Nysse Jwersen de schomaker in Ramsherde de hefft sostich m̄ck lub in syn hues vnde erde, vnde schal gheuen van desseme vorsecē ghelde alle jar vppe paschen xxx β, vnde vppe sunte Michel ock xxx β, men de xx m̄ck van dessen vorsecē vorrentet he nicht, de wyle he leuet etc. Jtem noch gaff Nysse vorsecē myt vulbort syner husvrowen vertich m̄ck, so dat de summe is hondert m̄ck, vnde de sostich scholen nicht vorrentet werden, de wyle dat syn naghelaten husvrowe leuet; hir an vnde auer her Johan Vresze, her Johan Owesen, Marquart Hesse, Peter Nyelsen Schomaker, Anders Schomaker etc. noch Boye Ouerscherer, Jon Sampson. [Dat hort nu Jurgen Rantzow vnde Sten Petersen giffit mij v m̄ rente tho twen tiden.]

Jtem Simon Murmester negest bynnen der nyen porten vppe der oster side hefft xl m̄ck in syn hues vnde erde, dar schal he van gheuen alle jar vppe paschen xx β, vnde vppe sunte Michel ock xx β to rente. [Nu Oluff Frese.]

Jtem Michel Risenberch hefft van sunte Gerdruden lxxx m̄ck lub, vnde dar steyt vor syn hues, dar he inne wanet, dar to alle syne huszen, vnde is dat ander ghelt, dar schal he van gheuen jarlikes vppe sunte Michels v m̄ck lub to rente. [Desse vorsecē lxxx m̄ nam Pawel Petersen an anno xlj vppe Michaelis, tho twen tiden mij de rente to geuen.]

Jtem Erick Langhe, Hans Distelowes svager, hefft hondert m̄ck lub in syn hues vnde erde, vnde is dat ander ghelt, dar weren men hondert m̄ck to vorne in, welk hondert m̄ck van sunte Gerdruden wegghen dede em Marquart Holste vnde Nysse Jwersen, vnde was dat sulueste gelt, dat dar stunt in Hans Oldelandes hues, dar van schal he jarlikes gheuen vppe paschen

ij mřck, vnde vppe sunte Michel ock ij mřck to rente. [Nu Jasper Szestede tho Runtofft suden Hans Vesterscen.]

Item Knuth Schomaker in der Angelbuerstraten hefft xx mřck in syn hūs, vnde is van den hundert mřck, de Arnt Kyssenbrugge in syneme husze hadde, vnde is dat erste gelt, dar schal he van gheuen alle jār vppe sunte Michel xx β lub. [Nu Nys Knutzen syn sōn.]

Item Jachim Holste de hefft in deme husze auer de straten xx mřck, dar to vorne in wanede Seuern Mangnesen in sunte Nicolai Kerspel etc.; dar schal he jarlikes van gheuen vppe pasken x β, vnde vppe sunte Michel ok x β.

Item Kerstine Oldelandes is schuldich to sunte Gerdruden viij mřck nastande rente.

Item Albert Visker hefft ghekofft dat grote hues van sunte Gerdruden, dar nedden by deme water belegghen, vor sijck vnde syner husvrowen to erer beyde leuent, myt sodane beschede, dat he dat sulueste hus suluen buwen vnde verdich holden schal vnstrafliken in syneme weszen, vnde dar van to gheuen sunte Gerdruden alle jār xxiiij β lub; also he dyt vorscē nichten helde, so scholde he dar van vorwiset weszen, vnde de kōp myt ene ghedodet etc. [Nu Jurghen Albrechtsen.]

Item noch eyn olthman ghenomet Pawel, de hefft ock vor sijck vnde syner husvrowen ghekofft dat hūs, desse syde negest Albert Visker belegghen, ok myt sodane beschede, dat he dat sulueste schal buwen vnde verdich holden de tijd erer beyder leuent, vnde schal ock alle jār gheuen vppe sunte Michel xij β, vnde na erer beyde doeth schal wedder to horen sunte Gerdruden vnde nemant anders.

Item Katrine Ebbens is schuldich to sunte Gerdruden x mřck wytliker schult, welk Ebby vorhen vpghenamen hadde in redeme ghelde van sunte Gerdruden wegghen etc.

Item yn Bernde Peter syn hus vnde erde ys xvj mř; dar schal he fan ghefen alle yar up pasken xvj β. [Dar nu Jurgen Albrechtsen want; he wande osten Jurgen Albrechtsen nedden by den water.]

Item Ellyn Beckkers j mř lub, dar schal se al yar up sunte Mychghel fan ghefen to rente j β lub. [Dar hebbe ick nycht van gekregenn.]

Item ok hefft sunte Ghardrud xx m̄ yn Yachup Ghlasemakers hus, dar schal he alle yar fan ghefen up sunte Mychghel j m̄ to rente, vnde synt de sulfen xx m̄, de dar quemen vor sunte Ghardrut er holt, dat vorkoft vort.

Item sunte Ghardrut heft xx m̄ yn Clauves Bossen hus yn Ramsharde, dar schal he alle sunte Mychghel fan ghefen ein m̄ to rente, vnde ys fan den feptych marken, dat vor sunte Ghardrudten holte quemen. [Nu Las Albersen.]

Item Jesse Terkelsen to Nyehues hefft eyn ko van sunte Gerdruth, vnde ghyfft alle jar vppe sunte Michel ij β to hure. [Dar hebbe ick nych van gekregenn.]

Item noch hefft sunte Gertrud ij par ossen so gud also x m̄ck, de ij hefft Nysse Krack to Junniway in Grumptofft kerspel. [Ick hebbe dar nycht van gekregen.] Item noch de andere ij ossen hefft Tomas Funnebo to Nyehues.

Item ok sint dar ij acker vppe Harisle velt, welk to horen sunte Gerdruden.

Item ock dar suluest to Harisle eyn hustede, welk licht vor Terkel Gundisen suder dore, vnde horet ock sunte Gerdruden tho.

Item ock sint dar ij byndeken, de horen ock sunte Gerdruden to van suluer vorguldet, vnde gan beyde tho hure. [De krech her Johan Frese tho syne kelke, do he de makenn ledt.]

Item Nisse Ywersen tenetur, xviij β to sunte Gerdruden. [De wurden er tho gegeuen vmme er armodt.]

Item ock hefft sunte Gerdruden eyne sulueren krans, vnde j struchte, welk ock gaen to hure. [Vnde dôcht nycht lenger tho vorhuerenn.]

Item Peter Yheessen to Kalunt hefft en ko, dar schal he fan ghefen alle yar up sunte Mychghel ij β, vnde de ko schal nummer starfen. [Vnde hebbe dar nummer nycht van gekregen.]

Item noch ij ossen to Klyple, de heft Lawrens Alsyngk. [Vnde konde se nummer uthffragenn.]

Item Peter Hanssen to Tymmersyk j ossen.

Item sunte Ghardrut heft yn Yhens Langhen hus by der norder schypbrugge x m̄, dar schal he al yar up sunte Mychghel fan ghefen viij β to rente, vnde ys ok fan deme ghelde, dar dat holt vor vorkoft vort. [Schacke Plesz hefft de x m̄ vthgeloset, vnde Peter Hack norden Hans Klipleue hefft dat

wedder van Thomas Swelunt entfanghen anno etc. liij na Michaelis.]

Jtem Peter Lassen yn Ramsharde iiij m̄r, de ghaf Peter Eskelssen.

Jtem Erk Langhe xij m̄r, de ghaf Nys Yferssen de schoemaker, betaltt iiij m̄r.

Jtem Knuth Peterssen yn Ramsharde by deme holen veghe j m̄r lub, de ghaf en knecht, de dende up der borgh, dar alle yar up sunte Mychghel fan to ghefen en β.

Jtem Hans Ruthbeke iij m̄r vor tymmer vnde v β vor en hundred sten.

Anno etc. xliij hefft Namen Jansen mij des anderen daghes nha Bartholomej x m̄r entrichtet vann dem palegelde, wo ick tho ethlichen iaren dar van de renthe ghebort, so restet mij noch j m̄r, dat de summe ys eluen m̄r, de Clawes Jegher vth synem huse in Ramsherde vthgheloset hefft anno xxxvj, wo vorghescreit steit.

Desse xj m̄r hebbe ick den ersamen Clawes Tamsen in der Angelbwstraten vth beuele des burghermeisters Frans Holsten ame sonnauende na Gallj em ghedan, dar van jarlikes xj β in den achtedaghen Michaelis my edder myne nakamelynghe, den dat lēn vorgunt wert, entrichten schal. [Nu Marcus Faruer.]

Jtem Peter Smyt to Gammelbuy myt syn ij dochter ghaf j schepel hafer.

193.

24. Marts 1490.

Magnus Paysen, Vikarius ved Vor Frue Kirke i Flensborg, giver Arveskjøde til Detlev van der Wisch paa den ham tilhørende Halvpart af 5 Demat Eng ved Søholm Bro i Bargum Sogn.

Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn; de 3 Segl, som have hængt under Brevet, mangle nu.

JK MAGNUS PAYSSEN, vicarius bynnen der kerken vnser leuen vrouwen tho Flensborch, nalathene Hans Payssens sone seliger dechnisse borgers bynnen Flensborch, bekenne vnde betuge apenbare in desseme myneme breue vor alsweme, de ene

sên, horen edder lesen, dat ik wolberadens mode myd willen vnde vulborde vnde tholate myner eruen ock al der jennen, de dat mydt rechte tho vulbordende hadden, hebbe vorkofft, vorschotet vnde vorlaten, vorkope vnde vorlate tho eneme bruckliken ewighen erffkope, nummer wedder tho ropende, van my edder mynen eruen em ewich tho holdende vnde synen eruen, in krafft desses breues de helffte mynes partes in dren (?) deympt wyskes westen Soholm brugghe, mydt der helffte osten Soholm brugge in twen deympt wyskes, mydt der helffte erer thobehoringe van ackeren, belegen in Bergem kerspele, also ick vnde myne voroldere vryest ghehat vnde ghebruket hebben, nictes in myneme parte vthghenomen, deme duchtigen Detleue van der Wysk vor xx rinshe guldene, vnde ick vnde myne eruen scholen vnde willen em vnde synen eruen de helffte entfrigen, also in deme lande eyn recht is, vor al den jennen, de vor rechte kamen willen. Des tho grotter tuchnisse vnde wytlicheit hebbe ick myn jnghesegel vnde der vramen lude, de ick dar vmme bat, also Anders Smadder borghermester vnde Hans Wytwater radtman tho Flensborch, jnghesegele hengen laten vor dessen breff, na gades bordt dusent verhundert negentich des mydwekens vor sunte Gerdruth in der vasten.

194.

Gottorp, 10. August 1490.

Delingsakt mellem Kong Hans og Hertug Frederik over Hertugdømmerne Slesvig og Holsten. (Heri bestemmes, at Staden og Slottet Flensborg skal høre til den Segebergske Del, samt at Udløsningen af 4350 Mark, hvorfor den fyrstelige Afgift af Flensborg var stillet Kapitlet i Slesvig til Sikkerhed, skulde falde samme Del til Last.)

Samtidig Afskrift i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Der findes desuden i samme Arkiv idetmindste 5 andre Afskrifter med senere Hænder, som i det hele ere overensstemmende, men med Hensyn til Retskrivningen fjærne sig endog i betydelig Grad fra den af mig benyttede. De trykte Udgaver følge de nyere Afskrifter. Originalen, der efter en Paaskrift paa den

her benyttede Afskrift har været i Gottorp „im gewelbe“, og som endnu 1601 har været brugt, synes nu ikke at være til. Tidligere trykt i: Des hochfürstl. Hauses Schl.-Holstein Gottorp gerechtsame. 1683. Beil. 1. Londorp, Act. publ. T. XII. (Contin. 8. Th.) p. 335—338. Anm. über die Nachr. wegen der zw. K. M. z. Denm. u. Hertz. Fridr. erwachsenen Irrungen. 1696. fol. Ej—Eiij. Wiederholter Abdruck einiger 1683 u. 1700 publicirter Schriften. 1717. p. 24—31. Lünig, Teutsch. Reichsarch. Vol. X. Pars spec. VI. 2. Contin. 2. Forts. p. 25—29. Hansen, Staatsbeschr. Schlewigs. p. 577—587. Falck, Saml. der wichtigsten staatsrechtl. Urkunden der Herzogth. Schl. u. Holst. p. 30—36.

Copie der houetbreue van wegene der delinge desser lande Sleszwijg, Holstenn vnde Stormarenn.

VAN GOTZSGNADEN wij Johan to Dennemargken, Norweghenn, der Wenden vnnde Gotten koning, ghekaren to Sweden, vnnde Frederich, erffghenome tho Norweghen, gebrodere, hertoghen to Sleszwijg, ock hertoghen to Holsten, Stormarenn vnde der Ditmersschen, greuen to Oldenborg vnnde Delmenhorst, bekennen vnde betughen apenbaer vor vnns, vnsze eruen, nahkomelinge vnde alszeweme, dat wij myt vrijgheme willen, ripeme rade vnde wol bedachteme mode endrechtlig dessze vnsze hertogdome vnde lande Sleszwijg, Holsten vnde Stormaren alsze hertoghen vnde arffbarenn herenn der sulue lande van andere gesettet vnde in twen parthen gedelet, vnde in jslicheme parthe eyn houetsloth, alsze in eyneme Gottorppe, vnde in deme anderenn parthe Szegeberge benhomet vthgekarenn, vnde islicheme houetslothe de anderenn slote vnde borghe jn den genanten vnszen landen belegghen, dar so erfflijck to ewigen tijden bij tobliuende, togetekent vnde tohope gesettet hebben in nhabeschreuer wiisze. Jnterste to Gottorpes parthe hebben wij gelecht vnde togetekent dessze nageschreñ slote vnde godere, nemeliken Gottorppe myt Eijderstede, deme kerspele to Campen, Ekerennforde, Runthofft lehen, slot vnde stadt Lutkenn Tunderenn myt Lundtwijd harde vnde allen eren tobehoringe, slot vnde stadt Hadersleue myt allen synen gewonlichen tobehoringe, slot vnde stadt Kijl, de slothe Trittowe vnde Stenborg myt deme kerspele vnde stadt

to Itzeho vnde deme Osterhaue vnde myt deme Hogenfelde, dat sloth Tijlen, sloth vnde stadt Plone myt deme karspele to Nigemunster vnde der stadt Lutkenborg, den Kohoff myt der stadt Oldenburg vnde der stadt Nigenstadt, eyn jsliche borg, stadt, karspele vnde harde vorbenhomet myt allen vnde jslichen eren furstliken herlicheiden, gerechticheyden, vrygheiden, myt allen eren tollen, molen, waterenn, hauen, vyscherijen, vyschdyken, wyschen, weyden, nath vnde droge, holtinge, jarichliken renthen, tynsszen, pachten, vppekmeden, jachten vnde allen anderenn eren gewontlichen tobehoringe, nictes dar van buthen tobeshcyden, in aller mathe alsz de nu belegen szyn, erflich to ewighen tijden bij deme parthe Gottorpe vnwederropelich tobliuende. Jn dat ander parthe nemeliken to Szegeberge hebben wij sampliken vnde endrechtlichenn togetekent, szo hijr nhageschreuen steyt. Jnsterste Szegeberge myt deme gantzen nigen tollen to Oldeslo vnd deme haue to Caden vnde allen eren gewonlichen tobehoringhen, vryg vnde vnvryg, ane de stadt Nigestadt, vnde desseze nageschreuen slote, borghe, stede, karspele vnde herde, nemlichen dat sloth vnde stadt Flensborg myt deme Nortstrande, sloth vnde stadt Rendesborg, ane dat karspel tho Nigemunster, Sunderborge myt lande Arre, ane der Rixstorppen goderenn, sloth vnde stadt Apenraa, dat lant Vemerer myt deme slothe Glembeke, dat sloth Norborg, dat slot Hannerrowe vnde dat sloth Haseldorpe, myt allen vnde islichen eren furstliken herlicheyden, gerechticheyden, vrygheyden, myt allen eren tollen, molen, waterenn, hauen, vijscheryen, vyschdijken, wysken, weyden, nath vnde droghe, holtinghen, jarlichen renthenn, tynsszen, pachten, vppekmeden vnde jachtenn vnde allen anderenn eren gewontlichen tobehoringen nictes dar van buthen bescheyden, in aller mathe als de nhu belegghen szyn, to den vorgeschreuen twen houetsloten, alsz Gottorpe vor eyn vnde Szegeberghe dat ander parth, jn allermathe, so de hijr vorgeschreuen staen, eyn islich sloth, borgh, stadt, landt, kerspel vnde herde by deme parthe, dar yd togetekent ys worden, vorenyghet vnde gelecht is, erflich to ewighen tyden thosammende vnde by eynander alszo to bliuende, nummermer hijr nhamals dar jeghen todonde weddersaghe effte jennigherleye behelpinghe dar to tobrukenn, sunder alle arghelijst vnde gheuerde. Vnde

szo denne wij hertoghe Frederich myt wyllen vnde vulborth vnszes leuenn herenn broders vorbenhomet den koer hadden van den vorschreuen twen parten eyn thokeszende, hebben wij myt wolbedachtene mode vor vns vnde vnszen eruen Gottorppes myt allen synen togetenden¹ sloten, steden vnde goderenn vthgekoren vnde anghenomen. Vnde wij koning Johan hebben darnha, alsze vnsze leue broder sodane parth Gottorppe vthgekoren hadde, dat ander parth Szegeberghe myt allen vnde jslichen sloten, landen, kerspelen, herden vnde steden in allermathe, als de myt allen tobehoringhen vnde gherechticheyden dar togetekent szyn worden, ok anghenomen; vnnde annemen de alszo ieghenwordyg van beyden parthen in crafft vnde macht desszes breues, eyn islich bij synen parth erflick to ewighen tyden tobliuende. Jodoch hebben wij koning Johan vmme sunderlike broderlike leue vnde vruntschop wyllen vnszen leuen broder hertighen Frederiche, vppe dat syne leue in sodaner delinghe nergende wormhede schal vorsnellet effte vorhalet bliuen, gwdtwillig togelathen vnde geghunnet, effte he edder syne eruen in deme veerden jare nha datum desszes breues noch lust effte wijllen hedden to Szegeberghes parthe, so scholen vnde moghen sze in deme neghestkomende veerden jare dat gantze jar all vth noch eyns eren vrijghen kore hebben dat parth Szegeberg thokeszende vnde vns edder vnszen eruen Gottorppes parth weddervmme thovorlatende. Vnde so se denne noch to Szegebergea parthe keszende worden, so schal ersten eyn parth deme anderenn vorplichtet szyn allem wes eyn jewelich in syneme parthe in den veer iaren jngeloszet, vorbethert edder vorbuwet hefft, wedder toleggende vnde gudtlick tobetalende. Weret ouers sake, dat wij hertig Frederig effte vnsze eruen in deme neghestkomenden veerden iare vordermher nenen anderenn koer doen, sunder by Gottorpes parthe blyuen willen, szo schal dessze vorschreuen delinghe in allermathe, als de nhu beleuet vnde ghescheen ys, erflich tho ewighen tijden vnwederropelich alszo bliuen vnde gehalten werden. Vordermer hebben wy ock de closter in vnszen landen Sleszwijg, Holstenn vnde Stormaren der gesterye vnde iacht halue van eynander geszettet, so dat

¹ Læs med andre Afskrifter: *togetekenden*

Reynefelde, Arndesboke, Pretze vnde Rugekloster by Szegeberges parthe, vnde Borndesholm, Cismer, Réynebeke, Vthersteyn vnde Luum closter by Gottorppes parthe bliuen scholen. Jtem wij hebben ock samptliken de vorpandynge desser beyder parthe vorsloghen¹ vnde auergereket, so dat vns koning Johan vnde vnszen eruen van Szegeberges parthe wegghen dessze nhageschreuen summen toentfrijende vnde tobetalende togetekent szyn worden: Interste achteynduszent marck houetstoles vor dat landt Vemerem myt deme slotte Glambeke. Item achtehundert marck houetstoles deme cappitell to Hamborg jme gheleyde gelde to Oldeslo vorschreuen. Item eynduszent marck houetstoles ime suluen gheleyde deme² Boltzen tho Lubeke vorscreñ. Jtem vijffhundert marck houetstoles Lutken Nigenstadt ime dorppe Meysinghe ime kerspele to Szegeberghe vorschreuen. Jtem achtehundert vnde veffich marck houetstoles vth den houen buthen Oldenslo deme rade tho Oldeslo vorschreuen. Jtem dreeduszent marck houetstoles den cirkelherenn to Lubeke ime gelyde ghelde tho Oldeslo vorschreuen. Jtem eynduszent marck houetstoles den iuncfrowen to sunte Johanssze to Lubeke in der stadt plicht to Oldeslo vorschreuen. Jtem wes de houetsumme is by den neghenhundert marck renthe, de in Szegeberge etliken geistliken vorschreñ szyn, de synt vorslaghen vppe eluen duszent marck houetstoles. Jtem veerhundert marck houetstoles, dar de sulte to Oldeslo vorpandet ys. Jtem soeszhundert marck houetstoles den Bulowen ime olden tollen to Oldeslo vorpandet. Jtem verteynhundert marck houetstoles in Caden deme Capittel to Lubeke vorpandet. Jtem twelffduszent marck, dar Haszeldorppe vor vorpandet is. Jtem vijfffduszent marck, dar Hannerrowe vore vorpandet is. Jtem veerduszent veerdehalffhundert marck houetstoles in der stadt plicht to Flensborg deme cappittel to Sleszwijg vorscreuen. Jtem veervndetwyntichduszent marck, dar Apenraa vor vorpandet is. Js in all summa summarum in Szegeberges parthe vorpandet veervndeachtentigistehalffduszent vnde veerhundert marck lubesk. Jtem vns hertoghen Frederiche vnde vnszen eruen szyn van Gottorpes parthe wegghen togetekent dessze nhageschreuen summen toentfrijende vnde tobetalende:

¹ Andre Afskr.: *vorschlagen* — ² Andre Afskr.: *den*

interste neghenduszent marck, dar Ploen vor vorpandet is. Jtem soeszvndetwyntichhundert marck houetstoles, dar Lutkenborg vor vorschreuen is. Jtem twelffduszent marck, dar Oldenburg vor vorpandet is, dar hort Crempstorppe tho, dat is beszunderghen vor soeszhundert marck¹ vorpandet. Jtem souenvndetwyntichduszent soeszhundert vnde vijffvndedruttich marck, dar de Kyl vor vorpandet is. Jtem vefftehalffduszent marck, dar de Tijlen vor vorpandet is. Jtem dreeduszent marck houetstoles in Hastedemarsch deme capittel to Sleszwijg vorschreuen. Jtem veerduszent marck, dar dat kerspel to Campen vor vorpandet is. Jtem eynduszent vijffhundert vnde teyn marck houetstoles deme capittel to Sleszwijg vorschreñ in Eyderstede vth der erthure. Jtem achtehundert marck, dar de bunden vth Swansszen vor vorpandet ståen. Jtem teynduszent marck, dar Runthofft lehen vor vorpandet is. Jtem in Ekerennforde vorpandet Siuerdt Brocktorppen dreeduszent marck, vnde deme capittel to Sleszwijg dreehundert marck houetstoles. Jtem veerhundert marck houetstoles in der stadt plicht to Sleszwijg vorpandet. Jtem eynduszent marck houetstoles in der vogedye Lutkenn Tunderen vorpandet. Jtem drutteynduszent vnde soesztich marck houetstoles, dar Lyntofftharde vor vorpandet is. In der Steenborg vorpandet, interste anderhalffduszent marck Hinrick Rantzowen; jtem anderhalffduszent marck Otten vame Campe; jtem veerhundert marck houetstoles deme calande tho Munsterstorppe vorpandet; jtem vefftich marck houetstoles herenn Johan Brande vorpandet; jtem veerduszent soesztehalffhundert marck houetstoles to Lubeke den geystliken darinne vorpandet. Jtem soeszduszent marck, dar Itzeho vnde Osterhoff vor vorpandet synt. Jtem veerteynhundert marck in der stadt plicht to Itzeho vorpandet. Jtem twehundert marck, dar dat Kolde-moer vorpandet is. Jtem soeszhundert marck houetstoles, dar dat Hoghefelt vor vorpandet is. Js in all summa summarum in Gottorppes parthe hundertduszent neghenduszent vnde vijff marck lubesk, so dat Gottorppes parth vijffvndetwyntichduszent eynhundert vnde vijff marck lubesk meher wen Szegeberges

¹ Disse 600 Mark maa være indbefattede i forannævnte 12000 Mark, da Hovedsummen kun saaledes kommer ud.

parth hogher vorpandet vnde schuldich is; de schal men in twe parthe delen, de vorpandinghe to uorlikende, so kumpt iewelkeme parthe tho drutteyndehalffduzent dreevndevefftigestehalffe marck tobetalende; vnde dar van so scholen wij koning Johan effte vnsze eruen van Szegeberges parthe wegghen plichtich syn vnszeme leuen brodere edder synen eruen, wanner de slothe Rendesborg, Sunderborg vnde Norborg loesz vallen vnde an vns kamende werden, sodane drutteyndehalffduzent vnde dreevndevefftigestehalff marck in den achtedaghen der hillighen drijer koninghe to hant nha sodaner slote loeszwerdinghe ersten volgende gudtlig to enrichtende vnde to betalende; edder so de betalinghe also nicht scheen konde, so scholen wij koning Johan edder vnszen eruen dat myt vnszes leuen broders effte synen eruen willen hebben. Vnde wij hertoge Frederich vnde vnsze eruen scholen weddervmme plichtich szyn vth vnszeme parthe vnszeme leuen herenn brodere effte synen eruen jarlikes souenteynhundert marck renthe thobetalende, beth so langhe de vorgeschreuen slothe Rendesborg, Sunderborg vnde Norborg loeszgeworden syndt; vnde wanner de loeszgeworden syndt, so scholen wij effte vnsze eruen nicht meher plichtich weszen sodane souenteynhundert marck iarliker renthe vordermher tobetalende. Jtem biscoppen, redere, ritterscoppe vnde gudemenne desszer vnsze lande scholen vns van beyden parthen rades vnde denstes haluen ghelike hoch vorplicht szyn; vnde efft iemant van vnsze ritterschuppe, so lehgudes recht vnde ghewonheyt is, syne lehne entfanghen scholden, vnde wij effte vnsze eruen van beyden parthen hijr bynnen landes nicht weren thorstede, so moghen se sodane ere lehne vann deme fursten, de hijr tor stede is, entfanghen, ouerst eren eeth scholen se dôn beyden parthen gelike szere truwe vnde holt tosynde, vnde wanner des anderenn partes fursten dar nha bynnen landes kamen, scholen se ock vorplichtet syn von den suluen fursten gelijk deme anderenn sodann ere lehn toentfangende vnde wonliche ede todonde. Jtem alle gheistlike lehne, de den furstendomen desser vnszer lande togehoren touorlenende, de scholen vnde wijllen wij van beydenn parthenn vorlehnen gelijk eyn jâr vmme dat ander, alle jaer vppe den dach datum deszes breues, de vppe de delinghe desser lande nhu gemaket is, nemlijken den dach Laurencij mede intore-

kende, antoheuende, vthgenhomen de beyden prouestijen to Hamborg vnde to Sleszwig, de wij, wanner vnde wo vakenn de dodes haluen loeszuallende werden, de eyne reysze vmme de anderenn vns beholden hebben touorlenende. Vnde so denne vns koninge Johann vnde vnsze eruen togefällen is dijt erste iaer alle gheistliche lehn touorlenende, so schal vns ock togehoren de erste prouestije, in wat iarenn de loeszuallende werdet, touorlenende, vnde den alszo vortan scholen vnde wijllen wij van beyden parthen de beyden prouestijen furdermeher vorlehen, so alsze de loeszuallende werden, stedes eyne reysze vmme de anderen. Jtem wanner iemant sodann gheijstlijke lehne, als van vns alsze herenn desszer lande tolehne ghan, vorlathen wijl effte vorbuten, dat schal men doen myt vnszer beyder parthe bewijslichenn vulborth vnde wijllen, anders schall id machtoesv vnde nenen werden szyn. Jtem wanner wij ghemeynne lantbede willen bydden, dat schall gescheen myt beyder parthe wethen vnde willen, vnde de schall vns to gelijker delinghe thome besten komen vnde to gode, so dat men de ouer alle dessze vnsze lande sammelen vnde bringhen schall tosamende, de denne fortan gelijck in twe parthe to delende. Jtem vnsze stadt Hamborg vnde wes dar vmme langhes here vorpandet is mydt allen eren furstlichenn herlicheyden, tobehoringhen, densten vnde plichten wijllen wij vns van beyden parthen degher vnde alle gelijck beholden, furdermeher nictes dar inne touorplichtende edder touorpandende, sunder myt beyder parthe bewijsliken vulborde vnde wijllen. Jtem de vorschriuinge, vorenynghe, erfliche tosprake vnde brukinghe vnszeme zelighen herenn vader vppe vnsze landt Dijtmerschen gedån, schall vns in beyden parthen to gude kamen. Jtem de loszynghe der borg Troijborg, efft de myt rechte in dat hertogdoem to Sleszwijg gehoret, wijllen wij vnns ock in beyden parthen beholden hebben. Jtem efft welke summen in beyden parthen der vorpandinghen myn effte meher hijr nhamals gefunden worde, wan in desszeme houetbreuen der delinghen vorteykent szyn worden, de scholen vnns in beyden parthen gelijck to bathen vnde schaden kamen, vnde efft ichtes wes in desser delinghe vorgeten vnde nicht hijr inne mede benomet were worden, dat schall ock beyden parthen komen tome besten. Jtem als denne Vemeren dat landt in der vorpandinghe

in Szegebergher parthe angeslaghen is vor achteynduszent marck toloszende, vnde alle hûr, pacht, plicht vnde iarlike vppekomenen in der delinghe vppe achteynhundert vnde vijffvndeveffich marck gerekent szynt, wes dat landt Vemerem myt deme slote Glambeke in der vorpandinghe by den van Lubeke hogher wen achteynduszent marck gefunden werdet vorpandet, vnde ock wes dat sulue landt myt der stadt plicht tor Borg vnde Lemmeken hauen myn effte meher wan achteynhundert vnde vyffvndeveffich marck iarliker renthe ghijfft, schall ock alles vns van beyden parthen toframen vnde schaden komen. Jtem efft iemant in des eynes parthe boeszheyt effte vndaet deden edder ock myt landt-rechte vorwunnen worden, de schall in des anderenn parthe nicht gehuszet, geheget effte enthouden werden deme parthe, dar he ieghen gebraken hefft, entieghen edder towedder, alles ane argelist, ienigerleye hulperede vnde geferde. Alle dessze vorgeschreuen stucke, puncte vnde articulen reden vnde lauen wij koning Johann vnde hertige Frederiche gebroder obgenant vor vnns, vnsze eruen vnde nhakomelinghen stede, vast, vnuor-braken vnde vnwedderropelich to ewighen tijden alszo to holdende, vnde hebben des to grother vorwaringhe vnde tuchnissez vnszer beyder ingesegel wijtliken an desszen breff lathen henghen; vnde wij Dorethea, van gotzsgnadenn to Dennemargken, Sweden, Norweghenn, der Wenden vnde Gotten eyn koningynne, hertoginne to Sleszwijg, ock hertoginne to Holsten, Stormarenn vnde der Ditmerschen, greuinne to Oldenborg vnde Delmenhorst, Hans van Aleuelde ritter, Hinrick Rantzow Breydekesson, Hinrick van Aleuelde herenn Johansson, Hans Rantzowe Hinrickesson, Siuert Brocktorppe, Clawes van der Wijsch, Marquwart van Aleuelde Gotzickessone, Benedictus Poggewijsch to Gneningen, Hans Poggewijsch Wuluesson, Oue Rantzowe vnde Borchart Krummedijke hebben negest der obgnanten vnszer leuenn sone vnde gnedigsten herenn ingeszegel vnsze ingeszegele thor wijtlicheyt mhede an desszen breff lathen henghen, de gegeuen vnde geschreuen is nha Cristj gebort duszent veerhundert in deme negentigesten jare ame dage Laurencij des hilligen martelers vnde vppe deme slote Gottorppe.

195.

Aabenraa, 8. September 1490.

Kong Hans's Revers, at det Lejde til frit at komme til Flensborg, som Borgemestere, Raadmænd og Menighed dersteds paa Kongens Forbøn havde tilstaaet Hans Block, som tilforn der i Staden havde begaaet et Drab, ikke skulde komme deres Privilegier til Skade.

Original paa Papir med bagpaa paatrykt Segl i Raadstue-Arkivet i Flensborg.

WIJ JOHANN, van gotsgnaden to Denmargken, Norwegen, der Wende vnnde Gotthen koningk, gekorn to Sweden, hertog to Sleswig, ock to Holsten, Stormerenn vnnde der Dithmerschin hertog, to Oldenburg vnde Delmenhorst greue, bekennen vnnde betugen apembare vore alsweme, so denne de ersamen vnse leuen getruwenn borgermestere, rathmanne vnnde gemeinheit vnnsere stadt Flensborg, dat Hanns Block, de ermals in der stadt eynen man dôtgeslagen hefft, fryh vnnde feylich darsuluest in de stadt komen vnde aff vnnde an wangken moge vngehindert, vnnsere bede willen gegunnet vnnde togelaten hebben, so reden vnnde louen wij, dat eyne sodant der genanten borgermestere, rathmanne, gemeinheit vnde stadt priuilegien vnschedelich vnnde vngeuerlich wesen schall; alles ane argelist vnde geuerde. Datum to Apenraa ame dage natiuitatis Marie anno etc. nonagesimo, vnder vnnsere signet.

196.

26. November 1490.

Claus Smyter, Kustos i Kustodiet Ribe og Gardian i Flensborg, lover med sine Brødre indtil videre at holde Messer og Vigilier to Gange om Aaret i Klosteret i Flensborg for de afdøde Brødre og Søstre af det Broderskab, som Malernes, Guldsmedenes, Snedkernes og Glarmesternes Laug i Flensborg have stiftet.

Original paa Pergament i Marie-Kirkens Arkiv i Flensborg. De tre Segl, som have hængt under Brevet, fattes.

JK BRODER Clawes Smyter, custos der custodien van Ripen vnde gardian bynnen Flensborch, bekenne vnde betughe apenbar

vor allesweme, dat ik myt vrigen willen vnde wolberadens modes vnde ok myt willen vnde vulbord alle myner brodere bynnen Flensborch thoghelathen hebben vnde ieghenwardighen tolathen vnde endrechtliken auerene gheworden syn myt deme ampte der meelere vnde goltsmeden vnde der snytteker vnde glasemakere bynnen Flensborch, dat se samptliken endrachtlikenn hebben ghestightiget ene vullekamen brodersschuppe an vnseme kloster Flensborch, vnde dar denne tobiddende vor sustere vnde brodere, de dar uth uorstoruen syn vnde noch namals uth steruen, dar de suluen alle myt erer brodersschuppe ene schone taffele ghemaket hebben an vnseme kloster vor der kôr dôre harth by deme sacramente; vnde ik broder Claus vorbeñ vnde myne brodere scholen alle iar suster vnde brodere beghan ame denste gades an vnseme kloster myt vigilien vnde myssen to twen tijden; de ene beghenkenysse schal wesen des anderen daghes na sunte Lucas daghe, so de broder vnde suster tosamente ethen, vnde de andere beghenkenysse amme daghe sunte Loyen na myddensummer; vnde vor islike beghenkenysse my vnde mynen broder nicht mer to gheuende, men to isliker beghenkenysse scholen brodere vnde sustere denne tor tijd offeren, by der brodersschuppe broke. Vortmer weret auer sake, dat dar wol steruet van den broderen vnde susteren der vorbeñ broderschupp an god den heren, so schole wy se began an vnseme kloster myt vigilien vnde myssen, vnde dar ok nicht mer vor to hebbende also van eneme isliken broder vnde suster dat offer. Weret auer sake, dat myne nakomelinghe gardian efte brodere sodane beghenkenisse nicht wolden holden vmme sodane offer, so vorscreuen steyt, so hebbe ik broder Claus vorbeñ vnde myne brodere der brodersschupp vorbeñ ghegund, dat se sodane taffelen vth vnseme kloster Flensborch mogen wedder uth nemen vnde setten se in der stede gades, wor id eme alderbeqwemest is, dat de denst gades van der broderschupp nicht na onbliue. Disses to groter witlicheit, bekantenysse vnde beleuynghe hebbe ik broder Clawes Smyter myn jnghesegel witliken hengen heten nedden an dessen breff, vnde ik vnde myne brodere bynnen Flensborch bekennen vnde betughen, dat alle artikele vnde stucke an vnsere jeghenwardicheit so schen syn vnde toghelathenn vnde beleueth in aller mathe vnde wise, so vorscreuen steit. Desse to

groter witlicheit vnde tuchnisse hebbe wy vnser gardianus vnde conventes jnghesegele ok myt wyllen henghen heten nedden an dessen breff, de ghegeuen vnde ghescreuen is na der bort Cristi vnser heren veerteynhundert iar dar na jn deme neghentigsten iare amme vrigedaghe na sunte Katherinen der hilligen juncfruwen.

197.

Flensborg, 28. Juli 1491.

Kong Hans forunder Borgerne i Flensborg udelukkende Ret til at drive Handel med Bønder og Indvaanere i Flensborg Len, indtil Kongen derom bestemmer anderledes.

Original paa Papir med bagpaa paastrykt Segl i Raadstue-Arkivet i Flensborg. Forhen trykt i Clæden, Mon. Flensb. II. p. 71—72.

WIJ JOHANN, van gotsgnadenn to Dennemarckenn, Norwegenn, der Wende vnnnd Gottenn konning, gekornn tho Swedenn, hertoge tho Sleswig, ock tho Holstein, Stormarnn vnnnd der Dithmarschenn, graue tho Oldenburg vnnnd Delmenhorst, don witlich apenbar bekennende vor alszweme, dat wij van sunderger gunst vnnnd gnade wegenn vnser stat Flensborch den borgernn vnnnd gemeynen inwonern darsuluest tho verbetheringe nutte vnnnd bestande gnedichlikenn gegunnet vnnnd verorlouet hebbenn, dat de borgere vnnnd jnwonere to Flensborch in vnsem lehne Flensborch mit den buhren vnnnd ludenn vp deme lande, vnnnd anders neynerley fromde koplude, kopslagenn, kopen vnnnd verkopen môgen vnnnd scholenn; vnnnd wes de fremde kopmann dar vmbelanges vth deme lehne kopen vnnnd wechfuhrenn willen, dat schall de frômde kopmann weddervmbe kôpen van vnnsen borgernn to Flensborch vnnnd nichts van den luden vp deme lande besetten, ane argelist vnnnd geuerde. Je doch stedes beholden wij vnns vnnsenn eruen vnnnd nakomelingen fulkomenen macht dyt priuilegium touernygende, afttoleggende edder touerandernde, als vnns dat nuttest vnnnd bequemest syn duncket. Vorbedenn dar vmme allen vnnsen amptluden, vogedenn, tôlnernn, denern, vnnndersatten vnnnd allen den jehnnen, de vmme vnnsentwillen

don vnnd laten scholenn vnnd willen, de obgenanten vnne bôrgere vnnd jnwonere to Flensborch hyr ane tohinderende, hindern tolatende edder in jenigermathe touervnrechtende, vnnder vnnsen huldenn vnnd gnadenn. Gegeuen vp vnnsen borch Flensborch am donredage nha sente Iacobs dage anno etc. jm eyn-vnndnegentigestenn jare, vnnder vnnsen signet.

Ad mandatum domini
regis proprium.

198.

Flensborg, 9. November 1491.

Kong Hans befaler Indvaanerne paa Als og i Sundeved efter gammel Sædvane at føre deres Korn og andre Varer tiltorvs til Flensborg, og ikke ud af Landet.

Original paa Papir med bagpaa paatrykt Segl i Raadstue-Arkivet i Flensborg. Forhen trykt i Clæden, Mon. Flensb. II. p. 72, med urigtigt Aarstal 1501.

WIJ JOHANN, van gotsgnaden to Denmargken, Norwegen, der Wende vnde Gotthen koning, gekoren to Sweden, hertog to Sleszwig, ock hertog to Holsten, Stormerenn vnde der Dithmerschenn, greue tho Oldemborg vnde Delmenhorst, entbeden allen vnnsen leuen getruwenn vndersaten vnde gemeynenn jnwoneren samptlich vnde besunderenn jn Alssen vnde Sundewith vnse gunste vnde gnade touorenn, vnde don juw towetende, dat vor vns bericht is wordenn, dat juw forboden syn schole, juwe korne vnde wahre jn vnse stadt Flensborch, also gij van older gewontheit bethereto plegen todonde, to margkede thobringende; dat vns nicht enweynich vorwundert. Wo dem all is, gebeden wij juw ernstlich vnde willen, dat gij juwe korne to Flensborch fuhrenn vnde darbringen to margkede, also jewerlde van older gewontheit wontlich gewest is, gij ock bethereto stedes gedan hebbenn, vnde jn neynerleyemathe buthen landes fuhren tokope; vnde vorbedenn dy Jwen Reuentlouwenn, vnsem leuen getruwenn amptmanne to Sundersborch, allen anderen vnnsen amptluden, vogeden, deneren vnde vndersatenn de vth Alssen vnde Sunde-

with hiirjnne tohinderende edder hinderen tolatende jn jeniger-
mate, vnder vnnsenn hulden vnde gnaden. Datum to Flens-
borch ame midweken vor Martinj episcopi anno etc. xprimo,
vnder vnsem signete.

199.

Flensburg, 26. Juli 1492.

Kong Hans indskjærper Borgerne i Flensburg at være Borge-
mestere og Raad sammesteds lydige.

Original paa Papir med bagpaa paatrykt Segl i Raadstue-
Arkivet i Flensburg.

WY JOHANN, van gotsgnadenn to Dennemarcken, Nor-
wegenn, der Wende vnnd Gottenn konning, gekornn tho Swe-
denn, hertoge to Sleswig, ock to Holstein, Stormarnn vnnd der
Dithmarschenn, greue tho Oldemborch vnnd Delmenhorst, ent-
beden juw vnnsenn leuenn getruwenn borgernn, vnndersatenn
vnnd gemeynen inwonernn to Flensborch vnse gunste vnnd
gnade touorenn; vnnd gebeden juw allenn samptlich vnnd eyner
jstlikenn besundernn ernstlikenn, dat gy hijrnamalls den ersamen
vnnsen leuen getruwen borgermeisternn vnnd rathmanne tho Flens-
borch vann vnser wegenn horich, gehorsam vnnd vnnderdenich
syn scholenn, juw recht vnnd vnrecht vor sy toerforderende,
vnnd juw in allermate nha sie torichtende vnnd nemandt van
juw sich hyrnamalls vordriste, in jenigermathe twydracht, vpplob
effte vnwillenn twuschen deme rade, borgernn vnnd gemeynheidt
to makende, vnnder vnnsen huldenn, gnaden vnnd bröke. Weret
auerst, jemandt sich verdristede hijr entjegenn to donde, den
gedenckenn wy nha geböre ernstlich an lyue vnnd gude dar-
vmme tostraffende. Datum to Flensborch am donredage nha
Jacobi apostoli anno m. cccc. lxxxij, vnnder vnsem signete.

Ad mandatum dominj regis proprium.

15. August 1492.

Skraa for Vor Frues Gilde, knyttet til Vor Frues Alter i S. Nicolai Kirke i Flensborg, med Optegnelser angaaende Gildets Formue fra 1524—1558.

Originalen, der findes i Marie Kirkens Arkiv i Flensborg, er et noget beskadiget Pergamentslæg af 10 Blade i lille 8vo. De smaa Huller har jeg tildels udfyldt (med kursiv Skrift). Hvad der i Optegnelserne er overstreget, er ligeledes trykt med kursiv Skrift.

- 1 **J**N NOMINE dominj amen. Na der bort Christi vnszes heren duszent veerhundert jn deme twevndeneghentighesten jare to handes na vnszer leuen frouwen daghe der hemmelfart, to laue vnde tho erwerdicheit deme almechtighen gode, doch to eneme sundirlike laue Marien der hemmelschen keyserinne, vmme trost vnde salicheit susters vnde broders der broderschopp vnde laghes vnser leuen frouwen altares bynnen Flensborgh jn sunte Nicolai kerken, sint beleuet vnde bestedighet dusse na ghescreuen articule vnde stucke, jn auerweszent vnde jeghenwordicheit erlike vrame lude, alszo benomeliken, her Nicolaus Berntszen, to der
- 2 tijd eyn vicarius des altares, Bernt Peterszen, ratmanne vnde bisitter des laghes, Mas Jenszen, Jeppe Peterszen, olderlude des lages, Nissze Alsinck, Jwer Scroder, Luteke Ludickszen, Jeppe Moltszen, Junghe Ketel, desse vorscreuen erlike vrame lude weren vulbordende articule vnde stucke hijr na volgende:

- Jtem jnterste schal de vicarius des altares myd deme scholmester vnde den scholeren singhen gode vnde Marien sin benedieden moder alle friedaghe eyn vesper vnde des sonauendes eyn singhende fromysse vor sustere vnde brodere des laghes vnser leuen frouwen, vnde des scholen de olderlude deme pre-
- 3 stere dar for gheuen xij β lub to wyn vnde tho abbelaten alle jar; vnde ock scholen de olderlude deme scholmester gheuen to lone viij β lub jarlikes vor sin vnghemack, also vor de vesper vnde singhende vromisse.

Jtem noch schal de scholmester myd alle den scholeren alle daghe singhen Salue regina jn de ere Marien vor brodere vnde sustere des laghes; des szo scholen de olderlude des laghes deme

*scholmester jarlikes to lon gheuen eyn lub marck tho twen tiden des jares vpp thoborende, also tho sunte Michaels dach vnde to paschen; ock scholen de olderlude ij tortiszen dar tho holden alle daghe, dar de scholer dat versikel mede singhen scholen vor deme *altare* vnszer leuen frouwen; *ock* schal de vicarius des vorscrī altares *an* deme Salue rigina vorscrī alle dage wesen *vm* de collecten to warende efte eyn ander . . . k to hebbende.

Jtem we ghekoren werdt tho eynn olderman des laghes, de ⁴ schal dar twe jar olderman bliuen; keszet he den aff, so mach men en af setten vnde kesen eyn ander in sin stede, vnde bynnen twen jaren mach men en wedderkesen, efte me en hebben wil.

Jtem we ghekoren werdt to eynn olderman des laghes, vnde weigert he olderman thoweszen, de schal breken eyn tunne bers vnde entberen des laghes.

Jtem weme de olderlude baden senden, wen me dat beer smecket, vnde nicht enkumpt, de schal breken j tē bers vnde j punt wasszes.

Jtem we dar gheszte biddet, de schal tosegghen deme older- ⁵ man ofte deme scriuer, vnde schal vor em betalen, vnde gudt weszen vor vnsture.

Jtem wan de olderlude weme vthe deme laghe vnszer leuen frouwen behouen tho des laghes beste vnde vnszer leuen vrouwen, vnde he dat nicht don wil, de schal breken ij marckpunt wasszes.

Jtem de des laghes bade is, de schal reyneghen vnde wasken de bekere des auendes tovorne by broke also tovorne.

Jtem ofte dar we sete des auendes bauen tijd sunder der olderlude willen, de schal breken j tē bers vnde j punt wasszes.

Jtem ofte dar wol were, de den anderen stotte edder sloghe ⁶ ofte ander ouerlast dede, de breket j tē bers vnde j punt wassz.

Jtem ofte dar wol were, de den anderen spreke an rucht ofte an ere, de schal deme laghe beteren j lispunt wasszes.

Jtem we dem anderen stele szo vele also ij engelsche an der broderschopp, de schal vorbraken hebben de broderschoppe.

Jtem so schal dar nemant kopen ofte vorkopen, ock schal dar nemant wedden edder dabelen in der broderschopp, ock schal dar nemant deme anderen todrinken grothe schalen ofte bekere edder mer, also em wol haget, edder myd ber begheten,

we desse stücke deit, de schal braken hebben j t̄ bers vnde j punt wasszes.

7 Jtem we dar mer drincket, also vnbequem is, vnde gift id wedder an dem husze efte haue des laghes, de schal breken j t̄ bers vnde j punt wasszes.

Jtem ofte dar wol kyuende worde myd enem, de schal den olderluden tospreken; we den olderluden nicht wil horen, den schal me vorwyszen, sunder dat de broder willen en begnaden.

Jtem so schal dar nemant sin wapen dreghen in de broderschop, sunder he schal idt van sick don dem olderman efte deme schencker edder bliuen buten der doren, by j t̄ bers broke vnde j punt wasszes.

Jtem so schal dar nemant sitten in der broderschopp, sunder he betale.

8 Jtem ofte dar we schelaflich worde midt deme anderen, vnde ghinge tho hus vnde halde wapen, vnde wolde en slan, worde idt beseen, de betere j lispunt wasszes, wente id is recht vorsath.

Jtem ofte dar wol were, de den anderen blot wundede, dat god afkere, de hefft ghebraken j lispunt wasszes.

Jtem wen dat beer berekent is, we den syn beer nicht be-
talt efte des anderen daghes, de schal breken iiij punt wasszes.

Jtem des anderen daghes na vnszer leuen frouwen daghe to kruthwiginghe so schal me hebben beghenkenisse vor sustere vnde brodere, so schal eyn jewelck suster vnde broder jeghen-
9 wordich weszen an deme denste godes, vnde don syn offer, by j punt wasszes broke, vnde dar scholen vpp waren de olderlude, we dat nicht endeith.

Jtem ock des anderen daghes na vnszer leuen vrouwen daghe so schal me hebben morghensprake, dar schal enjewelck broder komen, wan de klokke xij slaghen heft, by j t̄ bers vnde j punt wasszes broke, so verne also he is sunder vorfal.

Jtem js dar jemant, de dar nicht beteren wil, vnde den wilkore ouergyfft, vnde secht, he wil vnghedwunghen weszen, den schal me vthe deme boke scriuen der broderschoppe, wente he heft sick suluen vorwiset; he kan dar numment ouer schult vor-
gheuen.

Jtem ofte dar wol were, dede braken hadde, vnde idt were 10
em leet, vnde wolde gherne beteren, dem scholen de olderlude
vnde brodere gnedich wesen.

Jtem nen olderman schal hebben in synem huse van den
ghuderen, de dar horen to vnszer leuen vrouwen altar in sunte
Nicolai kerken, sunder se scholen bliuen in der hillighen kerken
vmme anvallende schade willen.

Jtem de bussze schal de ene olderman hebben an syner
bewinghe, vnde de ander olderman schal hebben den slotel to
der busszen.

Jtem we desse wilkore nicht holden wil, de mach nen seg-
ghen myd vriem willen, wente hijr is nemanth ghedwunghen.

Jtem weme dessze wilkore vnde broderschoppe behaghet, de 11
stã vppe, vnde laue vnszer leuen vrouwen truwe broderschopp.

Jtem so boghe eyynn jewelck syne kne vnde spreke gode
vnde syn benedieden moder Marien j Pater noster vnde j Aue
Maria.

Jtem enjewelch spreke j Pater noster vnde Aue Maria vor
sustere vnde brodere, de vorstoruen synt vthe der boderschopp
vnszer leuen frouwen, dat en god alweldich althomale gnedich
sy; vnde des gheliken j Pater noster vor vader vnde moder.

Jtem ofte dar wol qweme in de broderschoppe barbenet,
de schal breken j punt wasszes.

Jtem alle desse vorscreuen stucke vnde articule dar scholen 12
vor raden viij broder vth der broderschopp, de dar tho koren
werden, midt den olderluden.

Jtem desse wilkore vnde broderschopp beuele wy olderluden
na olderluden, dat se deme enen don also dem anderen; weret
ouer, dat se idt nicht en deden, so scholen se dar suluest vor
beteren.

Jtem dyt is de wilkore vnde broderschopp, de dar maket
is vmme der missen willen vnszer leuen vrouwen jn der kercken
sanctj Nicolai bynnen Flensborgh vnde vmme vnszer sele salicheit
willen.

Jtem weret, dat en broder deme anderen blod wundede 13
edder ander grote schaden dede, dat god afkere, de der stãt
edder herschoppe antrede, dar schal sick dat lach nicht mede
beweren mer, also de broke, dar er af ghescreuen steit, men

idt schal treden an den vaghet edder kemeneren edder an anderen heren, de des tho richtende hebben.

Jtem so schal ock nen vicarius des alteres vnser leuen vrouwen bynnen sunte Nicolai kerken suluen vppmanen noch rente edder houetstol, sunder de olderlude des laghes scholen idt vppmanen, vnde gheuen dem prestere syne xxiiij mark lub vnbeworen, de helfte vppe Michaelis, de ander vp pascen.

[Senere tilføjet]:

- 16 Jtem so hebbenn de broder alle samptlick beleuett, datt alle de, so jnn dissem lage synn, vnnnd wenn se vorbodescopt synn, nicht erschinenn, so verne se nicht kranck, edder auer velt gereisett, schollen se dennoch eehr beher, so woll also de tor stede gewesenn, to betalende schuldich synn.

[Optegnelser om Gildets Formue]:

- 19 *Anno domini m v^c xiiiiij dede Laurens Becker rekenschop des anderen dages assumpcionis Marie, alszo dat de summe des geldes in der bussen bleft v g^r vnde viij β.*
- 18 *Anno dominj m v^c xxv des midwekens na assumpcionis Marie jn jegenwardicheit des gemenen lages vnser leuen vrouwen dede Peter Vestersson rekenschop, alszo dat de summa des geldes in der bussen blift xj m^rck ix β vj ḡ.*
- 20 *Jtem bekene yk Peter Fessterson myt myn egene hant, dat yk hebbe vpbort vnde entffangen ffan Cybbe ffan Anffelt to Segart x march lub, de jn er husz verenn, ffan vegen vnsser leuen ffrwen anno xv^e vnde xxv am donderdaege na Mari assumpcionis.*
- 18 *Anno dominj m v^c xxvj des mandaghes na Marien hemmeluarth dede Jacob Riggelsson rekenschop vor deme gemcinen lage vnser leuen vrouwen broderschop, alszo dat de summa des geldes in der bussen blift xv m^rē vij β.*
- Anno dominj m v^c xxvij^{ten} des mandages na assumptionis Marie jn Hans Runthouedes huus dede Jacob Rutbeck rekenschop vor deme gemenen lage vnser leuen vrouwen, do hadde de busse in redeme gelde ix m^rē redes geldes, vnde v m^rē, dar Hans Runthoueth vnde Jacob Rutbeke vor stan, dar eyn hantscriff vp is.*
- 19 *Anno xv^e xxvij mandages nha assumptionis Marie, don gaff Hans Runthouet vnde Jacop Ruthbeck de v m^r, dar se vor ghelauet hadden,*

Don suluest hebben de brodere beleuet, dat Symen Schoemaker schal Michaelis erstkamen vriheit hebben, szo dat he schal desz iars geuen xij β , sodan vriheit schal he hebben twe iar, dar nha alle iar j $g\epsilon$ alze de vulle renthe.

Don suluest dede Hans Runthouet rekensschup van Marien wegghen, dat de pan vnde de foth ysz vrigh deme laghe tho-uoren, dar tho ysz in der bussze x $m\bar{r}$ j β , vnde Hinrich Kock dat rekensschup thokamen.

Anno xv^o xxix mandages na assumptionis Marie dede Hin-²⁰rick Kock rekensschup, dat in der bussze ysz rethgelt xij $m\bar{r}$ iij β x \mathcal{A} , dar tho schal noch in der bussze xxvij schillingh van den renthen na deme register, wen de vicarius hefft de xx $m\bar{r}$ entfangen, dar tho ys eyn vrigh panne vnde j foth; dyt ysz in jegenwardicheit der brodere gheschen.

Anno xxx sondages vor assumptionis dede Claves Ruter rekensschup, dat in der busse is xij $m\bar{r}$ iij β x \mathcal{A} wo vorscre, vnde Claves schal manen van Hinrick Kock de xxvij β , dar bauen syn de v $m\bar{r}$ in der busse, Michel Pauelson vnde Claves blijft schuldich iij $m\bar{r}$ vj \mathcal{A} .

Anno lj. Jek Bernt Goltsmyt bekenne myt myner eghen hand-¹⁴schryff vor my vnde mynen eruen, dat yck hebbe entfanghen van den ersamen broderen vnser leuen frauwen ghelaghe ij punt suluers vnde xij lot vnde j quintyn, des vorplycht ych my Bernt sodane kronen tho makende thuhghen dyt vnde paschen, vnde dar yk sodans nycht holde, so vorsette yck myn hues vnde hoffte tho eyn pande den suluesten ghelaghe negest de viij marryck, de yn dem huse synt, als so wente yck nycht sodane holde, so schal yck van dem vorgeschreuen suluer gheuen tho renthe iij marryck; dyt vorgeschreuen wyl yck Bernt holden, sunder arghelychst; gheschreuen anno 1551; dyt schach in Nys Tysen hues.

Jtem dusze houetsomme dusz siluerens nemlick ij punt xij¹⁵ loth j quintyns heft Jurgen van der Beeck scholmester der broderscap vornoget vptem mandage na onser lieuen frowen assumptionis, mit de jar rente darby, ju bywesen der gansze broderscap, jn Peter Kulmans husz, so he dat mal in sinem husze dem lage rekenscap dede. Ich Hermann Buttius betuge sulx mit myner eghen hantscrifte, also capellan to sent Nicolai dat-suluije mal.

17 Jtem so bekenne ick Nis Timsenn vor my vnnd mine eruen, datt ich schuldich biinn jnn vnser leuen frowen lach teyn m̄r̄ lub, welker ick vann Peter Vesterszenn enfangenn, vnnd jarlich to vorrenthenn gelauet hebbe mytt achte β.

Jtem bekenne jck Follart Schroder, dat ick entfangen hebbe van wegen Peter Stenssen syns husz haluen vertich m̄r̄ lub, dar van ick onser leuer frouwen broderschap aller jar vorrenten schall ij m̄r̄, thor tijt jck de houetsumme legge. Anno 1558.

201.

8. September 1492.

Gardian og Konvent i Klosteret i Flensborg oplade til Dronning Dorothea Gaarden Stougaard i Sundeved, som Fru Beke Hesten fordem havde givet til Klosteret, mod en aarlig Afgift af en Tønde Smør, samt give hende Forkjøbsret, hvis de i Eftertiden ville sælge Gaarden.

Original paa Pergament med 2 hængende Segl i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn.

WIJ BRODER Nicolaus Smyter, custos der prouincien van Rijpen, der grawen broder gwardian, vnnde gantze conuent des klostere to Flensborg sunte Francisci ordens, bekennen vnde betugen apembare mit desseme vnnszeme apembreue vor vnns, vnnsze nakomelinge vnde alszweme, dat wij samptlijken vnde endrachtlijken hebben gegunnet, togesecht vnde vpgelaten, ghunnen, toszeggen vnde vplaten ock szo jegenwardigen in kraft desses vnnses apembreues der durchluchtigesten, hochgeborenn furstynnen, fruuen Dorotheen, to Denmargken, Sweden, Norwegen, der Wende vnde Gothen koninghinne, hertoghinnen to Sleszwig, Holsten, Stormaren vnde der Dithmerschen, to Oldemborg vnde Delmenhorst greuinne, dat gudt Stowegarde genompt in Sundwith belegen, also vns vnde vnnszeme kloster vngenompt in ehertijden durch de erbare fruue Beken Hēsten, zeliger gedechtnisse, wandages des gestrengen zeligen herenn Diderick Hēsten nagelaten huszfruuen, gegeuen is worden, mit alle synen tobehoringen, ackerenn, wischen, weyden dar to belegen, so dat

de érgenante vnnse gnedigeste fruwe koninghinne dat gud mit aller gerechticheyt in eren werenn vnde vorbiddingen hebben vnde holden schole, dat na erer gnaden willen gebruken laten, vnde vns edder vnnszeme kloster vórgerorth dar alle jare van geuen vnde tokenen eyne tunne botterenn jarlijker renthe. Weret ock szake, dat wij edder vnnse nakomelinge in nâtijden to szynne worden vnde gedechten sodane bouenbenompte 'gudt to vorszettende, to vorpandende edder to vorkopende, vorplichten wij broder Nicolaus vnnde gantze conuent bouengescreuen vnns vnnde vnse nakomelinge nu ock iegenwardigen in kraft desses vnnses apembreues sulchen gudt nemande anders to vorszettende, to vorpandende edder to vorkopende szunder der gemelten vnnses gnedigesten fruwen koninghinnen edder den durchluchtigsten hochgeborenn fursten erer gnaden kinderenn vnd eren eruen. Desses to groter tuchnisse hebben wij broder Nicolaus vnde gantze conuent bouenbenompt vnnse ingesegel laten hengen nedden an dessen breff, de gegeuen vnde gescreuen is na Cristi gebordt v́rteynhundert ime twevndenegentigesten iare ame dage vnnses leuen fruwen erer gebordt.

202.

5. Marts 1493.

Junge Ketel, Borger i Flensborg, tilskjoder St. Antonii Kloster i Morker 4 Mark Guld i Rudje i Satrup Sogn for 72 Mark Lybsk og en evig Begjængelse.

Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Af 5 Segl, som have hængt under Brevet, er kun det 3die bevaret. Forhen trykt i Westphalen, Mon. ined. IV. p. 3398—3399.

JK JUNGHE KETEL, borger to Vlensborch, do witlik alle den yennen, de dessen breff seen efte horen lesen, se synt geistlyck efte werlyk, dat yk vnde mynen eruen myt wolberadene mode vnde vryen willen vnde wolbedachten synnen hebben vorkoft vnde vorschotet tho eneme ewygen erkope, vnde vorkope vnde vorschote yn craft desses breues den erwerdigen heren vnde broderen, also broder Paulus Wynter, mester vnde bediger

des huses sunte Antonyes to Mordker, vnde syne medeheren vnde broderen vnde nakomelyngen des suluen huses to Mordker veer mark goldes to Rudye yn deme kerspele to Sattropp myt alle syner rechticheit, also mynen eruen ye vryest beseten hebben, myt buwestede, ackere, wysck, weyde, holt, mast, ende vnde enschede, ynwege vnde vthwege, stowynghe, dyckstede vnde vissceryge, bewegelik vnde vnbewegelyk, droge vnde nath, vortmer myt aller vrygheit, rechticheit vnde nutticheyt, also de suluen veer mark goldes vorscreñ yn eren enden vnde entscede belegen synt, also my mynen eruen vryge nalaten hebben, vnde ik ye vryest beseten hebbe, vor ij vnde souentick mark penynge lubesckes, also bynnen Lubeke vnde Hamborch genghe vnde geue synt, vnde noch dar to eyne ewyge begenckenysse alle yar to ewygen tyden. Ok wil ik Ketel vorscreuen vnde mynen eruen den vorscreñ heren mester, broderen vnde nakomelyngen de vorbeñ veer mark goldes vryg waren vnde entfryen, also my mynen eruen entfryet hebben, vor alle ynsprake geystlik vnde werlik, also yn deme lande eyn recht ys, vnde tho deme dynghe, dar se synt yn belegen, vorschoten, wan yk Ketel vorscreñ dar to esschet werde, vnde vorlaten, vnde sunder alle argelist vnde jnsprake, de my vnde mynen eruen mochte tho vramen kamen vnde den vorscreñ heren mester, broderen vnde nakomelyngen tho scaden mochten kamen. Alle desse vorscreñ stucke vnde artikele loue yk Ketel vorscreuen vnde myne eruen deme vorscreñ mester Pawel vnde heren broderen vnde nakomelynge stede vnde vast tho holdende, also vorscreñ ys. Des tho merer tuchnisse der warheyt hebbe yk Ketel vorscreñ myn jngesegel myt willen vnde wytscop hengen heten nedden an dessen breff. Noch to merer tuchnisse vnde witlicheit vnde vmme myner bede wyllen so hebben desse nascrñ heren vnde ersamen lude also Anders Smadder vnde Arnt Kesenbrugge, borgermesters to Vlensborch, vnde Magnus Loweson vnde Ebby Yepsen, ratmanne der suluen vorberorden stat, ere jngesegel hengen heten benedden an dessen breff; dede geuen vnde screuen ys na der bort Christi dusent verhandert drevndenegentich yar des dynxtedages na reminiscere.

1493.

Viesherreds (?) Tings Vidne, at Emeke Woensflet havde for Flensborg Slots Bjerg tilskjødet Gotzick van Alefeld til Kong Christierns tro Haand Haxsted Gaard og Gods, og at Kongen derpaa ved Henneke Walstorp havde givet samme Gotzick van Alefeld Arveskjøde paa dette Gods til Afdrag paa sin Gjæld til ham.

Fragment af Originalen paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn.

.....
Christi *verteihundert* dar na *jn deme dreevnnedenegentigesteme* jare.....
ighe heren Andreas Junge, domhere to Sleszwiigk, vulmechtich geschicket van deme cappittel, bynnen vnnszes herdes.....es vnnde vorsammeldes herdes, vnnde gaff vore deme ghemeynen, herdesluden, ifft em ock wittlick were, dat de durchluch.....*koningk* Cristiern, dusser lande here, vnnses aldergnedigeste leue here, hadde vpghenendt vnnde vtvorbadet de jnwonere alze.....des vor deme berch des slotes Vlenszborch, dar de duchtige zelige Emeke Woenszvledt vorschotede vnnde vorlet.....sin gudt vnnde hoff Haxstede garden myt syner tobehoringe, den guderen dar to belegen jn Wiiszherde, Vggelherde.....deme duchtighenn Gotzick vann Aleuelden to truwer handt des vpgnant^{er} vnnses gnedighen heren, syner gna.....gen, welkere hoff vnnde gudt de erbeñ vnnses gnedigeste here vort durch den duchtigen Henneken Walstorppe ampt.....wedder vorschoten deme ergnant^{er} Gotzick van Aleuelden to erffkope jn vorkortinge siner schulde, de he myt sijner gnaden.....heren Andreas hefft gebeden des herdes bewiisz; dar em denne worden vpgenomet twelf herdesbunden alze.....Hans Iepsson, Hans Nisson, Fyndt Olusson, Mattis Lasson, Peter Ericksson, Peter Paysson, Pawel Ebbison, Sonneke Feddersson, Peter Lasszenn,.....de dar ut ginghen vnnde wolbelert wedder jn qwemen bynnen ver dingkstocken vnnde bekenden endrechtigen.....hadde ut vorbadet Wiiszherde bunden vnnde lansten vor dem bergh des

sloten Vlenszborch, so vorschreuen js, dar den.....aten hadde, szo vorschreuen js, dat were alle in der waerde szo gescheen; des darnach de ergnāntē heren Andreas.....de wiitlicheit twelff herdesbunden alze Jesse Berndtsson, Haken Jensson, Peter Nisson, Mattias Scroder, Tomas Feddersson,son, Hinrick Ketelson, Jeppe Hansson, Anders Jonsson, Bo Ebbisson, Tort Hansson vnnde Tomas Petersson, de dar ut ginghen vnde.....qwemen bynnen verdingkstocken, bekenden ock endrechtighen, alze de vorschreuen twelue, dat Emeke haddemyt siner tobehoringe, so vorschreuen js, deme duchtighen Gotzick van Aleuelden jn aller wiisze, alse de vor

204.

17. November 1494.

Iver Hunsen pantsætter til St. Katherine Vikarie i Vor Frue Kirke i Flensborg 4 Demat Land i Bargum i Gosherred for 80 Mark Lybsk.

Original paa Pergament med vedhængende Segl i Stiftelsernes Arkiv i Marie Kirken i Flensborg.

JK JUER HUNSEN bekenne vnde betughe vor alszweme, de id zeen effte horen leszen, dat ik sette to eyn vorwaringhe vnde to pante juncvrouwe sunte Katherine to Flensborch jn vnser leuen vrouwen kercken des vickerie beleggen, szos demete to Berghum beleggen jn Gossze herde, beydde wysck vnde weyde, beydde droghe vnde nath, vor lxxx lub mark, alze to Lubeck vnde Hamborch genghe vnde geue syn, ane hale munte, vnde de renthe vth togeuen jn den achten daghen sunte Michalis; vnde weret sake, dat he sodanne gelt wolde wedder vth geuen, effte se ock dackten vp tomanende, so schal de ene deme anderen toseggen vnde warnen eyn halff jar to vorne (vnde) wytlick dōn; vnde dat sulueste lant dat ik Juer Hunsen hebbe gheeruet myt like vnde myt eren na Paeye Feddersen. Des to groter tuchnyse vnde der warheyt so henghe ick Juer Hunszen

myn jngesegel nedden an dessem breff, dat ghegeuen vnde gr is na gades borth dusent veerhundert veervndenehgentich des mandages vor sunte Elsbye dage.

205.

28. Juli 1495.

Jesse Petersen, Borger i Flensborg, tilskjæder Kirkeherren og Vikarerne i Vor Frue Kirke i Flensborg, 28 Skilling Lybsk aarlig Rente i sit Hus til en evig Begjængelse for Her Nicolaus Petri for 28 Mark Lybsk, med Forbehold af Gjenkjøb. (Jvnf. Nr. 179. p. 644.)

Original paa Pergament i Marie Kirkens Arkiv i Flensborg; Seglet mangler.

JK **JESSE PETERSON**, borgher vnde wonaftich tho Flensborgh, bekenne vnde bethuge apenbar jn vnde myt desseme myneme breue vor alszweme, dat ik vnde myne rechten eruen, vryes vnde wolberadens modes, myt willen vnde vulbord alle der jennen, de dat van rechte vulborden scholen, hebben rechtliken vnde reddelken vorkoft, vorlaten vnde vorschoted, vorkopen, vorlaten vnde vorschoten to eneme ewigen erffkope in kraft desses breues den ersamen vramen heren, kerkheren vnde vicariis vnser leuen frouwen kerkken to Flensborgh, vnde oren nakomelinghen vnde hebbenen desses breues myt eren willen, gheystlyk vnde werlyk, achtevndetwyntich lub schillink penninghe ewyger jarliker renthe an myneme huse to Flensborgh, dar ik nu suluen jne wone, belegghen amme norden neghest by Tymme Nighelson, vor achtevndetwyntich mark lub penninghe, also to Lubeke vnde Hamborgh begenge vnde gheue synt, an gudeme grauen gelde hebben vornoged; wellyke vorschreñ jarlike renthe ewich scholen weszen to ener ewigen begengnisse vor her Nicolao Petri vnde syner oldren zeliger dechnisse, na vtwinghe also dar schreñ steit ame missale des hoghen altars jn vnser leuen vrouwen kerken. Vortmer schal jk Jesse vorbeñ vnde myne erwen allewegghen bynnen deme achtedagen sunte Michaelis de erbeñ achtevndetwintich lub schillink pen-

nynge jarlike rente betalen vnde to dancke vornoghen den erbeñ heren kerkheren vnde vicariesen in der stadt Flensborgh vppe myne vnde myner erwen egen kost, teringe vnde euenture. Were dat ik Jesse vorbeñ vnde myne eruen de vorbeñ achtevndetwyntich schillinghe lub pennynghen ewygher jarliker rente vth deme vorbeñ huse wedder uth kopen wolden, so schal jk Jesse vorbeñ vnde myne erwen den erbeñ heren vnde eren nakomelinghen eyn half jar tovoren den wedderkop kundigen muntliken edder myt waraftighen schriffthen, vnde jk Jesse vnde myne eruen scholen vnde willen denne, alse dat halue jar is vmme kamen na der vorkundinghe, de vorscreñ achtevndetwintich lub mark pennynghen myt dessuluen jars renthe vnde alle andere nastande rente in munte, alse vorscreñ is, den erbeñ heren vnde eren nakomelinghen in eneme summen vnde vp ene tydh bynnen der stad Flensborgh betalen vnde vornoghen vnbeworen van gheystlijk vnde werlijk. Alle desse vorschreñ stucke vnde artikele laue jk Jesse Peterson vorbeñ vor my vnde vor myne eruen den erbeñ heren kerkheren vnde vicariessen vnde eren nakomelinghen vnde alle den jennen, de dessen breff hebben myt eren willen, in guden truwen stede vnde vaste to holdende vnwedderpropyken, sunder jenniger argeliste, jntoch hulperede edder nye vunde gheyslikes edder werlijkes rechtes. To groter tuchnisse der warheyt hebbe jk Jesse Peterson vorbeñ myn jngezegel myt guden willen henghet vor dessen breff na godes bord verteynhundert jar dar (na) jn deme vyuevndegentigesten jare des dinxdages na sunte Jacobs dagh apostoli.

206.

Flensborg, 17. August 1495.

Antonius Raeffelt, Gardian i Nimwegen og General-Vikaren Oliverii Ancullardi Kommissarius, gjør S. Lucas og Loys Broderskab (o: de 4 forenede Laug, jvnf. Nr. 196) delagtigt i Minoriternes aandelige Goder.

Beskadiget Original paa Pergament i Marie-Kirkens Arkiv i Flensborg; Seglet mangler. Brevet er tidligere trykt i O. H. Moller, Nachr. und Urkunden Lud. Naamani betr. p. 12—13;

herefter har jeg udfyldt et Par ved Brevets Sammenbøjning afslidte Steder, som paa Mollers Tid synes at have været læselige; de ere betegnede ved kursiv Skrift.

DILECTIS sibi in Christo fratribus et sororibus confraternitatis sanctorum Luce et Loy frater Anthonius Raeffelt, guardianus Nouimagensis ac reuerendi patris, fratris Oliuerij Anculardi, fratrum omnium minorum partium cismontanarum de obseruancia nuncupatorum generalis vicarij, quoad infra scripta super totam familiam commissarius, salutem et bonis profrui sempiternis. Licet familia fratrum minorum de obseruancia nuncupatorum vniuersis christicolis meritis et exemplis debeat suffragari, illis tamen potius obligatur, qui dilectione precipua vel elemosinarum largicione aut subsidio eam amplectuntur. Proinde quia, sicut michi relatum est, dictis fratribus nostris singulariter afficimini, ad confraternitatem nostram vos recipio, in vita pariter et in morte specialem ac singularem participacionem omnium bonorum spiritualium, videlicet missarum, diuinorum officiorum, oracionum, ieiuniorum, abstinenciarum, disciplinarum, predicacionum ceterorumque operum virtuosorum ac deo acceptorum, que per fratres in prefata familia, sorores sancte Clare, fratres et sorores de presencia sub obediencia prefati patris generalis vicarij degentes, operari dignabitur bonitas saluatoris, quantum michi conceditur et quantum diuine clemencie placuerit acceptare, prout quoque vestra pia desideria *seu opera promanant*¹, *vobis graciose conferendo et peculiariter elargiendo, vt multiplici suffragiorum adiuti presidio et hic augmentum gracie et in futurum beatitudinem eterne glorie valeatis adipisci; vicem quoque caritati vestre et largitati, tametsi non temporaliter, saltem spiritualiter momorati fratres et sorores possunt recompensare, sicque super caritate et beneficijs eisdem impensis in eternum possitis letari. In huius etiam fraternalis participacionis concessionis testimonium sigillum mei officij presentibus duxi appendendum. Datum in conuentu nostro Flensburgensi anno domini 1495 in octava sancti Laurentij.*

¹ Maaske: *promereant*

11. Januar 1496.

Detlev van der Wisch tilskjøder Løgum Kloster 35 Gaarde og 1 Mølle i Slogsherred, Risherrød og Sønder Rangstrup Herred for 4900 Mark Lybsk, et Klenodie til hans Hustru Lene og en evig aarlig Begjængelse. (Som Vidner anføres Anders Smadder, Borgemester, og Marquard Holste, Raadmand i Flensborg.)

Afskrift i Papirshaandskriftet Nr. 881. fol., p. 364—369, i Ny kongl. Saml. i det store kongelige Bibliothek i Kjøbenhavn. Forhen trykt i Script. rer. Dan. VIII. p. 157—159.

Dethleff van der Wysch schōde breff paa dy godtz, han solde Lyom Closter.

JCK DETHLEFF van der Wijsch Wulffuesōne knape bekenne vnd betuge apenbar in dussem minem apenenn breue vōr alsweme, de ōne seen, hōrenn edder leszen, dat ich vnd mine huszfrouwe Lene, vries vnd wolberadens modes, vnd mydt vulborde vnd willen alle derjennen, de dat mith rechte vulborden schoellen, vnd 'der ere¹ vulbordt hijr to nodt vnd behoff is, vōr vns vnd vnsze eruenn recht vnd redelichen to arffegene hebben vorkofft, vōrschotet vnde vorlatenn iegenwardigen in vnd myt crafft desses vnses apenenn breues dem werdigen heren Johannes Arstsonne abbathe vnde dem gantzen conuenthe to Løgum Closter, Riper Stichtes, vnsze vnd vnszer eruenn nhageschreuen landtgudere jn Sluxherde, Rijszherde vnd Sunder Ranxstrop herde belegen, mith alle erenn thobehōringen vnd renthen vnd vpkominghen, szo nhageschreuen isz, alsze nōmliken: sōesz gudere tho Rabstede, Ebbe Ericksson iij m̄r, ij hōner, ein goesz, Peter Smidt iij m̄r ij hōner j goesz, Michel Nisson iij m̄r ij hōner ein goesz, Jon Jenson iij m̄r ij hōner j goesz, Matz Powelsson iij m̄r ij hōner j goesz, Jep Tugesson xvij β; Knyffsiigh iiij gudere, Jep Frelloson iij m̄r ij hōner j goesz, Peter Nielsson iij m̄r ij hōner j goesz, Pawel Madtsson iij m̄r ij hōner j goesz, Jep Jenson iij m̄r ij hōner j goesz; Korup iiij gudere, Mattz Lassen ij m̄r j ortig roggen ij hōnner j gōesz, Peter Adtzersson, iij m̄r ij hōner j gōesz, Lagi Adtzersson j rinschen gr̄ ij hōner

¹ Læs: *derer*

j goesz, Nis Schreder xxvij β j ortig roggen ij honer j goesz; Fowerdrop iiij gudere, Jens Jepsson iij m̄ ij hōner ein goesz, Hans Nielsson xvij β j ortig roggen ij hōner j goesz, Thomes Kalisson iij m̄ ij hōner ein goesz, Peter Nielsson xxiiij β j ortig roggen ij hōner j goesz; Haxstede v gudere, Peter Nielsson iij m̄ ij hōner j goesz, Las Ericksson iij m̄ ij hōner j goesz, Peter Pawelsson iij m̄ ij hōner j goesz, Peter Kalijson iij m̄ ij honer j goesz, Nis Knudtsson iij m̄ ij hōner j goesz; Huxholte j gudt, Kally Jensson iij m̄ ij honer ein goesz; Stormesgarde ein gudt, Mattis j t ϵ botteren; Wullerup ij gudere, Tucke Terkelsson j t ϵ botteren j rinschen g ϵ , Ellen Knudtsz j t ϵ botteren, j ortig roggen; Rebbel j gudt, Jep Marthenson xvij β ; Tossbul j gudt, Thomes Kalijsson iiij m̄; Juldrup j gudt, Andres Regersson xvij β ; Obening j gudt, Nis Schreder xvij β ; Wraagard j gudt, Jbi Tuckisson iiij m̄; Brewadt ij gudere, Grote Peter Christensson iij m̄ ij honer j goesz, Lutke Peter Christensson iij m̄ ij honer j goesz, Lutke Peter Christensson iij m̄ ij honer j goesz; Sollingwra j gudt, Peter Jensson vj m̄; Solingwra mōlen xvij ōrtig roggen, vōr viiff dussent min hundred lubsche march penninge, vnd vrouwe Lenen myne hussfrouwen ein klenodie van xx rinsche g ϵ , vnd ein ewige begenckenisse alle iaren binnen dem erghenanten closter vppe S. Georgens daghe vor my, mine huszvrouwen vnde kindere vor vnd nha vnszen dodhe vnd ock vor alle vnsze frunde in godt vōrstoruenn sele ewichlichen vnde stedeliken to holdende; van welkeren vōrschreuen summen penninghe de genanthe her Johannes abbet schal Claues Binnighe tho Rendesborg druddehalff dusendt lūb m̄ gudes geldes hōwidtstols, dar denne de genanten gudere ōmhe vorpandet vnd vorsettet weren, van myner wegen vullenkamen vōrnōghen vnd betalen vnd my des furder qwitteren vnd vrigh holden vore alle tosproke, dede der druddehalffdusent m̄ haluen erbenomet in nhatiden mochte inrisenn edder vpstann. So bekenne ick dorch dessem mynem apenenn breue, dat ich sodane 5000 min hundred lūb m̄ vnd klenodie szo vorberōrt van dem werdigen heren Johannes abbet vnd gantzem conuente to Lugum Closter, Ryper Stichtes, vorb(e)nōmt to vullenkamener nōghe, im gudem grauen pagmente, so to Lubeke vnd Hamborg genge vnde geue is, vpgebōrt vnd

enttfangen hebbe, vnd de furdere in mine vnd myner eruen nutticheit ghekeret vnd vthgegeuen hebbe. Worumme ick Dettleff van der Wijsck vnd myne hussvrouwe Lene vorbenômdt vor vns vnd vnsse eruen dem werdigen her Johannes abbet, sine nhakomelingenn vnd gantzen conuente tho Lyom closter, Riper stichtes, erbenômpt vorkopen, vorscheten¹ vnd vorlathenn vullenkamenn, szo vörgeschreuen is, alle dusse vorschreuenen gudere, thobehôringe, vrijheit vnde rechtickheit, alsze sze in erenn enden vnd endescheden begrepen synt, bewechlick vnd wnbewechlick, midt ackerenn, holtingenn, wijschenn, weiden, mast, watherenn, waterstowinghe, dickenn, dickvlotenn, vnd in aller grunde, drôghe vnd nath, mytt allem gerichte vnd rechte, jn halss vnd in hande, myth denste, denstgelde, pacht, hure, brôcke, tuist², vnd in aller nutthe vnd vrijheit, nictes dar van vthgenhamen, vns vnd vnssen eruenn dar nictes vrijges edder egenes ane thobeholdende; vnd ich Dettleff van der Wijsck Wulueszône vnd mine hussvrouwe Lene vorbeñ vnde vnsze eruenn schöllenn vnd willenn dem werdigen heren Johannes abbathe, synenn nhakomelingenn vnd gantzem conuente tho Lyom Closter Riper stichtes vorbeñ de ergenanthe gudere, mith allenn vorschreuen thobehoringenn, vrijheidenn, richticheidenn, szo wij sze jearle vrigest gehath, gebuket vnd beseten hebbenn, qwijt vnd vrijghe waren, neimande anders vorkôfft, vorschotet vnd vorlatenn, vnd willen sze entfrijen, alsze im lande to Holsten ein recht is, vor geistlick vnd wertlick, dede vor recht kamenn willenn, ansprôke; vnd ick Dethleff van der Wijsck vnd mine hussvrouwe Lene vörbenômedt vnd vnsse eruenn vörenn dem werdigen heren Johannes abbathe, synenn nhakomelingenn vnd gantzenn conuenthe tho Lyom Closter Riper stichtes vorbeñ in crafft dusses breues an de ewighen bruckelicken arffkops besittinge aller vorschreuen gudere mytt alle erenn tobehoringenn vryheiden vnd rechticheyden vnde vorbeñ, vnd in thokamenden tijden dar nicht wedder tosprekende, edder dar wes entiegen to seggende edder to dôndhe. Alle dusse vorschreuenen stucke vnd artickele laue ick Dethleff van der Wijsck vnd myne hussvrouwe Lene vorbeñ vor vns vnd vnsze eruenn dem ergemelte her Johannes abbathe, sinenn

¹ Læs: vorschoten — ² Læs: tinsz

nhakomelingenn vnd gantzenn conuente tho Lugum closter, Riper stichtes, truwen handt vnd in guden truwenn myth gantzen louenn stede, fast vnd vnuorbracken tho holdende in aller wijsze, alsze vorschreuen is, vnd neynerleie inszaghe effte argelijste, vnd ock nene vthneminge effte behelpinge dar iegen to netende edder tho donde, dar mede dusse breff, kope vnd waringe mochte gekrenket effte gebraken werden nha geistlikes effthe werltlikes rechtes eschinge, dat godt affkere. Des to groter tuchenisse vnd vorwaringe hebe ick Dettleff van der Wijsck vnd myne hussvrouwe Lene erben̄ withlikenn vnd myt willen vnser beyder ingeszegele, mytt denn ingeszegeleenn der wolduchtigenn vnd erszamen Peter Rantzou, amptman to Tunderen, vnd Otto Rantzou to Karlsswhra, Anders Smader vnde Marquordt Holste, borgemeister vnd radtman der Stadt Flenssborg, dede szodan vórscreuen kopp vnd dussen vórscreuen breff dorch vnse vrundtliche bede tho der warheyte mede besegeleenn, hengenn latenn nedden an dussem breff, dede gegeuen vnd geschreuen is na Christi vnser heren gebordt m ed lxxxxvj iare des mondages negest nha der hilligen drier kónningen daghe.

208.

Flensborg, 27. Februar 1497.

Skraa for Malernes, Guldsmedenes, Glarmestrenes og Snedkernes forenede Laug eller S. Lucas og S. Loys Gilde i Flensborg.

Efter den i den saakaldte „Stadbok“, fol. 105—108, indførte Original, i Raadstue-Arkivet i Flensborg. Denne Skraa er ganske nylig meddelt af Dr. Handelsmann i Jahrb. für die Landeskunde der Herzogth. Schl., Holst. und Lauenb. 7. B. S. 327—334, efter et Pergamentshaandskrift, om hvis Oprindelse det paa 1ste Blad hedder: „Na Christi gebort verteynhundert in dem xcviij jar am mandage na oculi wart belevet desse scra, und yk Hynrich Berndts was eyn scryver deszes bokes.“ Det er sikkert skrevet for og har været bevaret hos Gildet, men er uden Tvivl yngre end den af mig benyttede Text, da Artiklerne 29—40 synes at være skrevne med samme Haand som de foregaaende. Begge Texter stemme iøvrigt overens i alt væsentligt; Retskrivningen er

noget forandret i Dr. Handelsmanns Udgave, og Ord-Varianterne ere ikke mange; disse sidste har jeg tilføjet (H.), og ligeledes nogle senere Tillæg, der findes i dette Haandskrift.

Der melre, goltsmede, glasmakere vnde snydkers schrae.

DER UNGEDELLEN werden hilgen dreualdicheit, Ihesu Christi gekrusede mynscheit, der saligen yuncfrowen vnde moder Marien, vnde eren hilgen cappellane vnde ewangeliste sunte Lucas, vnde deme hilgen bisscoppe sunte Loyen, vnde yn de ere aller gades hilgen, den sy loff vnde ere van allen creaturen nv vnde to ewygen tyden, amen.

Na der bort Christi dusernt ver hundred jn deme souenvndene-gentigesten jare, myt willen, vulbord vnde beleuyng des erwerdigen rades der stat Flensborch don tor tith jn deme rade weren by namen Anders Smadder, Arnd Kyssenbrugge, borgermestere, Hans Kock, Hans Wytwater, Merten Rysenberch, Brun Buckenberch, Nis Payesson, Peter Rudebeke, Tymme Nyelson, Marquart Holste, Ebby Jepson vnde Leue Jngwartson, ratmanne dar suluest;

Myd des rades wille vnde vulbord so hebbe wy, melre, goltsmede, glasmakere vnde snyddekers der ampte to Flensborch, gade to laue vnde to eren vnde syner leuen moder Marien vnde deme hilgen heren sunte Lucas, ok yn de ere des hilgen bysscopes sunte Loyen, eyndrachtlyken angehauen eyne broderscop vnde ampte:

1. Dar van wy deme rade vnser stat alle yar scholen vnde willen geuen eynen rynschen gulden, dat se vnse ampt scholen bescermen vnde vns bystendich wesen, wor vns des noth ys, vnde vns ok enen bysytter setten vth deme rade, gelyck also men yn anderen ampten heft.

2. Vortmer ys dar eyn gezelle, dede vnse ampte begheret tobesyttende, de schal to voren eyn vul yar myt eneme manne denen bynnen vnser stat, er he dat ampt esschet, dat he eme dancke; so mach me eme tolaten, ys he des amptes werdich, so dat he echte vnde rechte ghebaren sy; so schal he deme rade geuen eynen rynschen gulden, deme ampte twe gulden, gades denste mede to sterkende vnde de broderscopp to holdende.

3. Ok schal he den broderen vnde susteren ene kost dōn, also wonlick ys yn der broderscop vnde ampte.

4. Jtem krycht he ouerst enes meysters dochter to der ee, so schal he deme rade geuen enēn rynschen gulden vnde deme ampte ok enen gulden vnde dar to ene tunne bers, wen he esschet.¹

5. Jtem kricht he ouerst ene wedewe, so geue he deme rade enen gulden, vnde dar to do he deme ampte ene kost, so vorberoret ys.²

6. Jtem kricht ouerst enes meysters sone eynes meisters dochter to der ee, so schal he dat ampte vryg hebben vnde geuen deme rade enen gulden.

7. Men vryet he buten deme ampte, so schal he deme ampte ene kost don, vnde geuen deme rade enen gulden.

8. Jtem were dar ok wol van dessen ver ampten, de syn egen werckstede yn vortyden eyn ander wegen geholden hadde, vnde queme vnde wolde syn ampte hyr vortan bruken, des schal eme nycht gegunnet werden, sunder he kan des amptes rechticheyt afflangen mydt gelde.

9. Jtem welk meyster van dessen ampten eynen jungen to seth, de se tho, efte he des amptes werdich sy, also echte vnde rechte gebaren; de junge schal geuen deme ampte ene tunne bers vnde sunte Lucas vnde Loyen eyn punt wassz.

10. Jtem weret sake, ene junge vth dessen ampten synem mestere entlepe, de sulue junge schal deme ampte vppe dat nye alle ere rechticheit don, vnde ok dat punt wassz vthgeuen, vnde numment van deme ampte schal den jungen wedder to setten sunder synes ersten meysters willen, by broke ver punt wasszes.

¹ Senere Tilføjelse i H.: *dartho eynes dages, effte eyne halffe kost.* —

² Senere Tilføjelse i H.: *de lesen artickell van den wedewen hort tho dessen, ock dar by tho lesen.* Denne Artikel findes i H. strax efter Skraaen og lyder saaledes: *Stervet eyn meyster van dessen upperorden iij ampten, so mach de nagelatene wedewe hynder erhes selygen mannes doede gebuken dat ampt twe yar lanck, aber sete se noch up erhe vorbeterynge, so mach se noch dat ampt eyn yar lanck gebuken dennoch myt vorloeve und wyllen des gantzen amptes; weret aber sake, dat se syck ynwendych der dren yaren buten amptes wedder befryede, darmyt ysz se aller vorgescrevener fryheyt vorffallen; fryget se aber wedder ynt ampt, so genete se dat, wo thovoren und baven van den wedewen gescreven yss etc.*

11. Jtem js eyn junge des meisters sone vnde wynt dat ampte, so geue he vth eyn punt wasses vnde nene tunne bers.

12. Jtem js dar eyn meyster, dede enem anderen synen gezellen edder jungen entspanet, de geue deme rade enen rynschen gulden, sunte Lucas vnde Loyen ver punt wassz vnde deme ampte twe tunne bers; dar bauen schal de gezelle deme meister bidden vmme gades willen, dat he yd eme vorgeuen wille, efte he schal darvme synes amptes entberen.

13. Jtem js dar ouerst eyn goltsmyth, de synes sulues ys, de schal arbeiden gud betekent werck, suluer vnde kopmannes gud, also yn den stederen ene wyse ys.

14. Weret dat dar wol arbeidede euenture, vnde dat nycht betekent ys, dat schal me straffen myt des rades hulpe.

15. Jtem nen mester schal nenen gezellen to setten to haluen to arbeiden by broke an den råd eynen gulden, deme ampte twe tunne bers vnde dar to veer punt wasszes.

16. Jtem efte van dessen ampten wol were, deme wor tosecht were arbeit, vnd dat eme eyn ander dar myt behendicheit vorfanck dede efte vthsteke, vnde dat he dat bewysen konde, so schal he breken an den rath enen gulden, deme ampte twe tunne bers, vnde dar to ver punt wassz, vnde noch dar en bauen schal he nycht werdych wesen dat ampte tobrukende jn eneme helen jare.

17. Jtem were ok jennich gezelle van deme snyddeker ampte, vnde wolde enen meler denen, vnde wolde¹ holtwerck arbeiden ane der snyddeker wille, de sulueste gezelle schal nycht werdych wesen der snyddeker ampte to brukende efte to besyttende bynnen der stat Flensborch.

18. Jtem so schal men kesen twe olderlude van dessen ver ampten, de scholen blyuen so lange, also yd den gemeynen 'amptluden vnde broderen² nutte duncket syn.

19. Ok schal men kesen twe schaffers to sunte Lucas vnde Loyen broderscop to der bussen, vnde eyn van den gezellen schal ok eyn slotel mede to der bussen hebben; desse dre scholen malk enen slotel to der bussen hebben, vnde de schaffers scolen de koste vorstaen, ok dat titgelt sammelen.

¹ Udelades i H. — ² *amptbroderen* H.

20. Jtem to twen tyden scholen de schaffers titgelt sammeln, also to passchen vnde sunte Michaelis daghe, vnde de meysters scholen vthgeuen soes pennynghe, vnde de gesellen malk dre pennynghe.

21. Jtem eyn jslick schaffer schal twe yar blyuen schaffer, vnde alle yar dar eyn tho kesen.

22. Jtem wol to schaffer gekaren werdt vnde dar myt wrefele entegen ys, de schal breken twe tunne bers vnde ver punt wassz.

23. Jtem so scolen desse vorscr̄n schaffers des yares kost vnde ber bereyden, de ene schaffer des sondages na sunte Johannes Baptisten dage to myddensamere, de ander des sondages na sunte Lucas ewangelisten, vnde vort des anderen dages na sunte Lucas scholen brodere vnde sustere to deme klosterengan, so verne se yn der stat syn, dar schal men brodere vnde susterc begân myt vylyen vnde zelemysen, vnde dar offeren, by broke eyn punt wassz.

24. Jtem wen dar wol vorsteruet vth dessen ampten, dat sy junck edder olt, weret¹ werd edder werdynne, knecht edder maget, deme scholen sustere vnde brodere vnde gezellen volgen to deme graue by broke eyn punt wassz, sunder gnadenn.

25. Jtem de jungeste jn den ampten schal toseggen vnde schencken, vnde wes dar to donde ys, also yn anderen ampten eyne wyse vnde wanheit ys.

26. Jtem weret sake, dat jemant vplôp makede, edder enen anderen vorachtete, edder deme werde vnde werdynne to vordrete were, eder vorgote ber myt willen edder ander spyse, de schal breken eyn tunne bers vnde twe punt wassz.

27. Jtem weret sake, dat dar jemant deme anderen houwe edder stecke jn der tit, wen wy ver ampte to hope esschet syn, edder blot wundede, de broke schal stan by vaget vnde kemmener, so andere broke don.

28. Jtem weret² sake, dat wol vth dessen ver ampten, wan se tosamende esschet syn, vnderlanges³ twedrachtich werden, vnde de sake so gelegen were, dat me de bynnen amptes wol vorscheden mochte, vnde schoten sick denne vor den rat,

¹ Udelades i H. — ² H. tilf.: *overst* — ³ *underlauges* H.

de denne vnrecht hadde vnde dat recht vorlore, de schal breken an den rath twe rynsche gulden vnde an den ampten ok twe rynsche gulden.

Wnde wy borgermestere vnde ratmanne der stat Flensborch bestedygen desse vullenkamenn ampte yn vnser stat, also der melre, goltsmede, glasmakere vnde snyddekere, nach ereme egenen wylkore, also de eldesten vnde wisesten dar auer weset hebben vnde auer seten syn, nach vulbort des rades, vnde ys eyn vullenkamen wilkore, also vorscrñ steyt jn erer¹ scra, artikele na artikelen, dat lymplick vnde reddelick ys to donde jn sodanen vorscrñ ampten, beslaten an ene broderscopp.

[Det følgende er tilføjet med en anden Haand:]

29. Jtem de broke in dessen ver ampten, wat dar vor broke kumpt, jd sy vinster gelt, was gelt, renthe gelt, ock alle schult de deme ampte tokumpt, jd sy wat schult id sy, dat scholen de olderlude mydt den schafferen manhenn.

30. Jtem wol sodan gelt vorbenompt mydt willen nicht vthgeuen wyl, vnde leth id darhenne kamen, dat me eme panden schal, so scholenn de olderlude vnde schaffere den jungestenn beyden amptbroderenn to hulpe nemen vnde vth senden, vnde halen van em eyn pant vor den broke, dar² anhe noget.

31. Jtem isz he denne dar mydt wreuele enthegen, vnde wyl nēn panth mydt wyllen vth don deme jennen, de dat esschet, szo schal he gheuen den ampten ene tē bers, sunte Lucas twe punt wassz, vnde beteren den vnhorsam dem rath.

32. Jtem jssset sake, dat hir eyn wyl eyn meister werden van dessen ver ampten, de schal thouoren ein stucke werkes makenn.

33. Jtem de goltsmede scholen makenn eynen gulden rinck mydt ener hāgen³ kasten vnde twe byworpe ammiliert vnde ene breszen ammiliert edder blackmalet.

34. Jtem de melre vnde glasmakere scholen er stucke werkes makenn, wat en de olderlude segghenn vnde heten makenn, alzo id in anderen steden eyn wyse ys.

35. Jtem de snyddekere de scholen makenn ene schencke schiue van viff stuckenn vnde eyn pannelle mydt enen troch

¹ desser H. — ² H. tilf: en — ³ hogen H.

welffte.¹ Jtem de desse vorscr̄e stucke werkes maken schal, de schal se maken in des oldermannes husze.

36. Jtem wan dat stucke werkes rede isz, vnde id de olderlude beszên,² de jenne, de dat ghemaket hefft, de schal gheuen den jennen, de dat beszên, eyn tunne bers, ene schincken, ene grapenbrade vnde botteren vnde kesze.

37. Jtem jffte dar wol were, dede ieghen dessze ver ampten hir bynnen Flensborch arbeidede, vnde wurde dar mede beslagen, de jenne schal vorbrakenn hebbenn alle syn wercktuch sodan vort an tho tasten van den ampten, dar bauen schal he deme rade eyn punt gheuen vnde schal des amptes nicht werdich syn.

38. Jtem were id sake, dat van dessen ver ampten eyn vth der stat Flensborch vore edder were, vnde in jare vnde daghe nêen rechticheit en dede, de jenne schal des amptes quid weszen.

39. Jtem vnse vinster gelt schole wy alle iare vthgeuen twelff schellinge to sunte Wolbrechten dage vnde xij ß tho sunte Lucas daghe des hilligen ewangelisten.

40. Jtem jegen dat men de koste don schal, so scholen de schaffers id achtedage thouorne vorkundigen vnde thosegghen; jtem wol denne to husz ysz vnde deme sze thoszegghenn, de schal vul vnde all geldenn vnde betalenn; des geliken schal de jenne ock don, de in den achtedaghen to husz kummeth, jd sy vrouwe effte man, sunder id beneme bewyslike kranckheit, dar de jenne yd vmme laten moed etc.³

¹ trochwelste H. — ² H. tilf.: scholen

³ H. tilf. *God de wese vnser armen zele gud. — I Slutningen af H. er endnu tilføiet efterfølgende Laugsed, der dog ikke er ældre end fra 17de Aarhundrede: Datt edt, datt den jungen amptsbrødern werit vorgeholden, ludet also: Jch N. N. lave undt schwere, das ich unserm ampte will in allen billiken saken treuer befunden werden, alsz auch unsere schrage in munde hefft, ock kene sacke, de binnen ampts können verdragen werden, nicht vor de avericheit tho bringen; woferne averst solches geschege und ich de sake verloer, will ich my straffen laten vor der avericheit so woll alsz vor dem ampte, so wahr mihr gott helfen schall undt sin hilliges ewangelium.*

24. August 1497.

Æggerd Gorsson i Solvig tilskjæder Hans Rantzou 4 Gaarde i Løgum Sogn og 1 Gaard i Brarup Sogn i Kjærherred for 1640 Mark Lybsk. (Blandt Vidnerne nævnes to Raadmænd og en Borger i Flensborg.)

Original paa Pergament med 5 hængende Segl i Gehejme-arkivet i Kjøbenhavn.

JCK EGGERT GORSSON knape wonhaftich to Sollick jn Sluxherde jme kerspell to Hoiste, Sleszwikessches stichtes, bekenne vnnde betuge apenbar jn vnnde myd desseme myneme apen breue vor alszweme, de ene sehn ofte horen lesen, dat ick myd wolberadem mode, vrighen willen, myd vulbordt vnnde willen myner rechten eruen, hebbe vorkoft vnnde vorschotet, vorschote vnnde vorlathe also jegenwardich in kraft vnnde macht desses mynen breues to eynem steden, vasten, ewighen vnnde vnwedderropliken eruekope deme duchtigen Hans Rantzouwen Hinrickssone vnnde sinen eruen veere myner ghudere belegen jme kerspell to Lughum jn Kerherde, also by namen twe jme dorpe to Lughum, vp deme eynen wonth Jes Matzen vnnde ghift jarliker thinsze souen marck, vp deme anderen woneth Jbbj Pauwelsson vnnde ghift jarlikes viff marck lub; twe jme dorpe Bolinghe, vp deme eynen woneth Jens Torsson vnnde ghift jarlikes thein marck lub, vp deme anderen woneth Anders Lawesson vnnde ghift jarlikes thein marck, vnnde eyne myner ghudere ock belegen in Kerherde jme kerspell to Bradorpe to Holm, dar nu thor tijd vppe woneth Nis Jesson, vnnde ghift jarlikes neghen marck lub, vore sostheinhunderth vnnde vertigh marck lubesche penninghe, de my de gnt̃ Hans Rantzouwe in ghuder grauer munthe, also to Lubeke vnnde Hamborch genge vnnde geue is, in eyne helen summen woll to dancke heft vornoget vnnde betalet, vnnde ick de vorth an myne vnnde myner eruen vromen vnnde nutticheidt hebbe bewanth vnnde gekereth. Desse vorschreuen ghudere vorlathe jck Eggerdt Gorsson vorschreñ vor my vnnde myne eruen deme gemelten Hans Rantzouwe vnnde sinen eruen to eynem gantzeme erffliken eghendomme in kraft vnnde macht desses mynen breues, gelick ick de vore myne

gnedigesten herenn edder ock vp deme dinge de hadde lachboden vnde vorschotet na landtrechte, myd aller herlicheidt, vriheidt vnde rechticheidt, droge vnde nath, jn acker, wische, heide, weide, holtinge, watheringe, denst, hure, pacht, recht vnde rechticheidenn, dat hogeste, myddelste vnde dat sideste, nitchesnicht buthen to beschedende, so ick de nach meyneme vader vnde vorelderen gheerueth rousam vnde vrigh besethen hebbe. Ock will vnde schal ick Eggerdt vorschreñ vnde myne eruen deme gñt̃r Hanse edder sinen eruen desse vorschreñ ghudere vrigh vnde qwith waren vnde beweren vor alle ansprake geistlikes edder werdtlikes eynes jeweliken, de vor recht komen will. Alle desse vorschreñ stucke, puncte vnde artikule laue ick Eggerdt Gorsson vorschreñ vor my vnde myne eruen deme gemelten Hans Rantzouwen vnde sinen eruen stede vnde vaste, vnuorbraken, woll to holdende; vnde qweme de gñt̃r Hans Rantzouw edder sine eruen in dessen vorschreñ artikulenn in jenighen bewisliken schaden, den schall vnde will ick Eggerdt vorschrenñ vnde myne eruen one deger vnde alle wedder beleggenn sunder alle argelist, hulperede ofte jeniges recht behelppinge, jd sij geistlick edder werdtlick. Desses allen in orkunde der warheidt hebbe ick Eggerdt Gorsson vorschreuen vor my vnde myne eruen myn jngesegell an dessenn breff witliken heten hanghen, vnde hebbe furder de erszamenn Merthen Risembergh, Marquardt Holste radtmene, Jens Lorup borghere to Flensborgh, vnde Clawes Anckersson radtman to Hadersleue fruntliken vnde demodighen gebeden, dat se ere jngesegelle an dessen breff in eyne witlicheidt dere tuchnisse mede hebben heten hengen; de gegeuen vnde geschreuen is na Christi vses herenn gebordt veertheinhunderth ame souenvdenegentigesteme jare, ame dage Bartholomei desz hilligen apostels.

210.

Flensborg, 12. December 1498.

Henrik Mynden, Domherre i Slesvig og Haderslev og Official i Stiftet Slesvig, stadfæster Oprettelsen af et Vikarie til det ny Alter i Vor Frue Kirke i Flensborg, som Guldsmedenes, Maler-

nes, Snedkernes og Glarmesternes forenede Laug havde opført, til hvilket Vikarie Jakob Taem havde givet 100 Mark Lybsk, Haje Gutsson 100 Mark og Laugene selv 100 Mark, samt tager disse Gaver under geistlig Beskjærmelse; Patronatsretten til dette Vikarie tilstaaes Laugene.

Original paa Pergament i Marie Kirkens Arkiv i Flensborg. Det har havt 7 Segl, som nu alle mangle.

WIJ HINRICK MYNDEN, tho Sleszwijck vnde Hadersleue doemhere, des stichtes Sleszwijck ghemene official, bekennen vnde betughen apenbare vnde myt desseme vnseme breue vor alszweme, de en seen edder horen lesen, ieghenwordich vnde tokamende, dat vor vns personliken sint gewesen Clawes Ekeleff vnde Hans Blauwe, olderlude der ampte goltsmede, melers, snyddekers vnde glasewedders, bynnen Flenszborch wonaftich, myt todaet der oldesten veer ut den vorghescreuen ampten, vorgeheuen vnde begherende, dat wij wolden in de ere der hillighen dreualdicheit vnde aller hemmelschen schare in vnser leuen frouwen kerken bynnen Flenszborch to eneme nyen altare, gebuwet norden in de ere vnser leuen frouwen, bestedighen ene ewighe vicarie, dar se in vnser ieghenwordicheit myldelich to geuen dreehundert lub marck, namelick her Jacob Taem hundert marck, dar he segele vnde breue vppe gegeuen hefft, de by den patronen vnde ampten gelecht, vnde de vicarius de schal alle donnerdaghe ene myssen vorholden pro benefactoribus, vnde hundert marck lub gaff Haje Gûtsson vor sick vnde sinen eruen, de ock sinen breff dar up luden by den ergenanten olderluden vnde ampten ghelecht hefft, vnde de vicarius schal alle dinxstedayhe ock ene missen holden vnde bydden vor alle woldeders, vnde de ergenante olderluden vnde ampthe hebben ock hundert marck ghegeuen, de se sick by enholden, vnde willen alle jare deme vicario van den dreehundert marken vorgheschreñ de renthe geuen vnde wol to danke betalen. Vortmer de ergenante olderlude vnde ampthe weren vns othmodighen byddende, dat wij in de ere der moder gades Marien sodane gyffte, gaue vnde offer annamen in der hillighen kerken geystlike beschermynghen, dar mede eyn ewich sunderich leen vnde vicarie to vnser leuen frouwen altar in de vorschreñ kerken besteden, vnde den vor-

genanten olderluden vnde veere den oldesten ut den ampten vnde eren nakomelinghen de leenware gunnen vnde gheuen, so vaken de vicarie loes werd, dat se denne moghen enen erliken prester edder de in eneme jare mach prester werden, touorlenende, vnde den erwerdighen in god vaderen vnde heren bisschuppen to Sleszwijck to der tyd is to antwordende vnde presenterende deme prestere in tostedende, so wonlick is, gunnen wolden. Nach deme dat sodane bede gotlick vnde erlick is, myt willen vnde vulbord des erliken heren Jaspas Krock, kerckheren der kerken vorgenōm, to laue vnde erwerdicheyt der hillighen dreeualdicheyt vnde reyne iunckfrouwen Marien vnde aller godeshillighen, entfanghen vnde annamen wij sodane gyffte vnde gaue vnde offer der suluen ergenanten summen penninghe myt eren renthen vnde nytticheyden dar aff kamende, vnde de dar sunderghen moghen mede verbeteret werden an tokomenden tyden, vnde nemen de an der hillighen kerken geystlike beschermynghen, vnde beden by deme hillighen horszame ock by deme banne, dat nemant sodane gudere vnde renthe vorbringhe ofte vorarghere in jenigermathe; besteden ock to deme erbenan̄ altare vnses leuen frouwen eyne ewyghē vicarie vnde leen; gheuen ock den ergenanten olderluden vnde den veeren oldesten ut den ampten vnde eren nakomelinghen tho ewighen tyden desse vorgeante vicarie touorlenende eneme erlikeme prestere ofte eneme clericke, de in eneme iare mach prester werden, vnde schal myssen holden, wannere eme god de gnade gyfft, vnde besunderen des donnerdages vnde dinxstedaghes, also vorghemelt is, vnde schal vorplichtet wesen to deme godesdenste in der ergenanten kerken gelick den anderen vicarien vnde ock deelafftich memorien, consolacyen vnder ander accidentalyn ut deme chore; weré id sake, dat desse prester wreueliken sodane myssen vnde gadesdenste nicht helde effte holden lethe, vnde dat dar claghe ouer qwemen, vnde he der nicht gheachtete, so moghen de ergenante olderlude vnde de veer ut den ampten tor tyd des beclaghen; wyl denne de vicarius sick nicht betheren, so moghen se eneme anderen erliken prestere de vicarie, also vorgeschreñ is, vorleenen, dede gades denste holdet, so borlick ist. Ouerst alle den jennen, de dessen vorschreuen houetstoel edder rente wreueliken vorbringhen ofte vndersteken, don wij van der

macht godes in den banne vnde beswaringhe. Des to orkunde vnde vaster bewaringhe hebbe wij vnse jngesegel myt den erbenan̄ olderluden vnde veer oldesten ut den ampten jngesegelen henghen hethen benedden an dessen breff, gegeuen tho Flenszborch ame jare vnser heren Cristi bord dusent veerhundert in deme achtevndenegenthichten jare an sunte Lucyen auende, jn iegenwordicheyt der erliken presteren heren Johan Tordes vnde Nicolai Johannis vicarien in der ergenanten kerken.

211.

1498.

Hans Andersson pantsætter sit Gods Spragebøl (Læk Sogn) til Detlev van der Wisch for 50 Rhinske Gylden; Indløsningen skal skee efter Opsigelse til S. Hans Dag og ved Udbetaling af Pantessummen paa næstkommende Hellig tre Kongers Dag i Marqvard Holstes Hus i Flensborg.

Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. De 2 Segl, som have hængt under Brevet, mangle nu.

JK HANS ANDERSSON do witlick apenbare vor alsweme, de dessen breff zēn, horen effte leszen, dat jck hebbe vorsettet vnde vorpandet deme duchtighen Detleff van der Wisch myn gūd Sprakebūl, dar nu thor tid vppe wanth Gude Esbōrns, vnde renthet alle jare iij mīꝛ, dar vor my Detleff hefft vornoget vefftich rē gē rynsche gulden jn ghoden grauen ghelde, de ick in mynen nutte vnde myner eruen beste hebbe ghekeret; dar he so langhe moghe vor bruken sodane vorghescreuen gūd, dat eme syne feftich rynsche gulden deger vnde gans vnde. al to ener noghe syndt betalt, vnde nicht athokortighe, wes he des ghudes nuth, myt alle des ghudes vrigheiden, achtere¹, wisken vnde weyden, droghe vnde nath, nictes buthen bescheden, al so id beleggen is, vnde wil eme dat entfrighen vor alle de jennen de vor recht komen willen, ghestlick effte werlichk. Wen ick Hans erghescreꝛ sodane gud wil wedder loszen, so scal ick de losinghe

¹ Læs: *achere*

kundyghen jn den achte dagen sunte Johannis Baptisten, dar negest jn den achten dagen der hilgen dren konigen volgeden sodane vorbenomede feytich gulden wedder betalen jn ener segeren stede bynnen Flensborch jn Marquard Holsten husze, dar em syn gelt vnvntvert blyue, sunder jennygerleye jntoch effte hulperede edder ergelist. Dess tho merer witlicheit vnde sekerheit hebbe ick Hans erghesc̃er myn jngheszegel¹ mid deme jngheszegel des vramen mannes Jesse Brodersson vmme myner vruntliken bede willen. Datum anno dominij m^o.² Ghescreuen na gades bort dussent verhundert jn deme octo vnde netichsten jare etc.

212.

Flensborg, 6—13. Januar 1499.

Peter Hansen, Borger i Flensborg, tilskjoder S. Anthonii Kloster i Morker 6 Gaarde i Mølmark i Sörup Sogn for 1200 Mark Lybsk.

Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Af 8 Segl, som have hængt under Brevet, mangler nu det 8de. Forhen trykt i Westphalen, Mon. ined. IV. p. 3399—3401.

JCK PETER HANSZEN, borghere tho Flensborch, do witlick apenbare allen den jennen, de dussen breff zeen, horen edder leszen, sze synt geistlick efte werlick, dat ick vnde myne eruen, myd wolberademe mode, myt vrien willen vnde wolbedachten synne hebbe vorkoft, vorschötet vnde vorlaten, vorkope, vorschöte vnde vorlathe jegenwardigenn, jn craft vnde macht desszes breues, tho eneme ewigen, steden, vasten vnde vnwedderopliken erkope den werdighenn heren vnde broderenn, alsze broder Nicolaus Veltorpp, mester vnde bedegere des gadeshuses sunte Antonies tho Morekere, vnde syne medeheren vnde broderen vnde nakamelyngen des ergnant̃er gadeshuses Morkere myne gudere tho Moggelmark an deme karspele tho Sodorppe myd aller vrigheyt vnde rechticheit, jek vnde myne eruen dar nicht vppe tosakende, dar nv thor tit vppe waneth Jens Swenson,

¹ Tilføj: *laten hengen nedden an dessen breff* — ² (sic).

Peter Seuerinson, Oleff Marquartson, Jes Lasson, Seuerin Magnesson vnde Peter Lasson, also yck vnde myne vorfaren se ye vryest gehad vnde beseten hebben, myd ackeren, wysschen, weyden, holtynge, mast, ende vnde endeschede, jnweghe vnde vthwege, stowynge, dyke, damme vnde dyckstede, bewechlick vnde vnbewechlick, droge vnde nath, vordermere myd aller vrigheit, rechticheit vnde nutticheit, alsze de sulue godere vorbescreuen yn ereme ende vnde endeschede belegen synd, vnde also ick vnde myne eruen de suluen godere ye vryest beseten hebben, vor twelfhundert marck pennynge lub. Ock wil yck Peter Hanson vorbenomet vnde myne eruen deme vorscrñ mester Nicolaus vnde medeheren vnde broderen vnde erenn nakamelyngen de vorbeñ gūdere vryg waren vnde entfrien vor alle ansprake geistlik vnde werlick, also yn deme lande eyn recht is, ock sunder alle argeliste vnde jnsprake, de my vnde mynen eruen mochten to frame kamen, vnde den vorscrñ herenn vnde broderenn vnde eren nakamelyngen to schaden mochten kamen. Alle dusse vorscrñ stucke vnde artikele laue yck Peter Hanson vorbeñ vor my, mynen eruen vnde nakomelingen deme vorscrñ mestere Nicolaus vnde sync medeheren vnde broderen vnde eren nakamelyngen en stede vnde vaste wol thoholdende, also vorscrñ is. Desszes to merer tuchnisse der warheit hebbe ik Peter Hanson vorscrñ myn jngesegele myt den jngesegelen myner leuen medeeruen, alsze Gertrud Hansz myner leuen modere, Bartelt Hanson mynen leuen broder vnde Hans Boyesson mynen leuen swagere, vor vns vnde vnse eruen laten hangen nedden an dessen breff; vnde hebben gebeden de erszamen Anders Smadder borgermestere bynnen Flensborch, Peter Rudebeke, Marquart Holste vnde Ebe Jeppson raetmanne dar suluest, de dorch myne fruntlike bede willen ere jngesegele to ener witlicheit hebben laten hangen nedden an dessen breff, dede geuen vnde screuen is to Flensborch na Chrysti vnser heren gebord verteyenhundert jn deme negenvdenegentigesten jare jn den achtedaghen der hilghen dryer konynghe.

213.

Flensborg, 19. November 1499.

Kong Hans's Fæstebrev til 5 Indvaanere i Joldelund og deres Arvinger paa Kolkerhede i Joldelund Sogn mod en aarlig Afgift til Flensborg Slot af 2 Tønder Honning og sædvanlig Tjeneste.

Gammel Afskrift i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn.

WY JOHANN, van gots gnaden tho Dennemarcken, Schweden, Norwegen, der Wenden vnd Gothen koningk, hertug tho Schleswigk, tho Holsten, Stormarn vnd der Ditmerschen here, tho Oldenborg vnd Delmenhorst graue, dohen witlig apenbar bekennde vor vnsz, vnse eruen, nakomelingen, vnd sust alszweme, datt wy van sunderger gunst vnd gnade wegen vnser vndersaten tho Joldelundt wanhaftig, also Marten Nommeszen, Peter Redleffsen, Logy Jensen, Hans Knudtsen, Mattis Jappensen, eren eruen vnd nakomelingen de Kolkerheide, vnd wesz dar mit rechte thogehoret, zu vnsem lehne Flensborgk jnn Norgoezherde jim vorbenomeden karspel Joldelundt belegen, geuestet hebben, so datt sie vns daruan jarliche wisze plicht vnd schulde tho vnser borg Flensborg twe tunne honing tho geuende, vnd denst, also suslange hebben gedan vnd wontlig sin gewesen, thodonde scholen vorpflichtet sin; vnd en, eren eruen vnd nakomelingen ock furder mehr gnediglich gegunnett vnd thogelaten, sie van sodan vorbenomeden Kolkerheide nicht schollen affgesettet vnd andern luden geuestet werden, so lange se, ere eruen vnnd nakomelingen sodann jarliche schulde, also twe tunne honing, wo vorberoret, tho rechten tiden tho vnser vorbemelten borg entrichten vnd betalen, vnd sodan mit vndadt nicht vorbreken werden; vesten enen sodanes ock also jegenwerdigen jn krafft vnd macht duszes vnser breues; vorbeden darumme allen vnser amtbluden vnd fogeden, nu tho Flensborg sinde vnd hiranamals thokamende, de vorbenomeden Marten Nommeszen, Peter Redleffsen, Logy Jensen, Hans Knudtsenn, Mattes Jappensen, eren eruen vnd nakomelingen bauen sodan vnse festinge nicht thohinderende, men sie so vngehindert vnd roweligen dar by bliuen tho latende, vnd rowsam sonder alle hinder vnd bewhor, sodann wo vorberurdt, tho genetende vnd thogebukende, vnder vnser koniglichen hulden vnd gnadenn. Datum vp vnsem slate

Flensborg, am dage sancte Elizabet, anno etc. xcix, vnder vnsem signet ruggelinges angedrucket.

214.

Gottorp, 2. Januar 1500.

Kong Hans tillader at det udkrevne Udbud af 200 Mand af Staden Flensborg maa nedsættes til 150 fuldt væbnede Mand.

Original paa Papir med bagpaa paatrykt Segl i Raadstue-Arkivet i Flensborg. Forhen trykt i Clæden, Mon. Flensb. I. p. 256, med det urigtige Datum Torsdag efter Misericordia domini.

WIJ JOHANN, van gotsgnadenn to Denmargkenn, Swedenn, Norwegenn, der Wende vnde Gotten koningk, hertogh to Sleszwygk, ock to Holstenn, Stormarnn vnde Dithmerschin, greue to Oldemborch vnnde Delmenhorst, dohen witlich apenbare bekennde jn vnde mit desseme vnnseme breue vore alleszweme: Alsze denne wy vnlanges vnsem leuen getruwen vndersaten, burgermeistern, raetmennen vnde gemeynen jnwonerenn vnser stadt Flenszburgh, geschreuen hadden, se vnns vppe dithmahel to vnnseme vthbode twehundert man vthmaken scholden, szo hebben wy nu durch sunderiger gunst vnde gnade wegen den vpgnanten vnsem vndersatenn, dat se vnns anderthalffhunderth man mit harnisch vnde wehre jn maten, wo ehre geschreuen, vthferdigen schollen, vnde darbyneuen en ock alle ere lansten, de se vnder syck hebben, frigh gegeuen, dat sze de to sodaner ere vthferdinge mit wagen vnde perden edder wo en dat geleuet sulues gebuoken mogen, gnedichlichen gegunnet vnde togelaten hebben, gegunnen vnde tolaten en einsodannt also jegenwardigen in crafft vnnde macht desses vnnses breues. Des in orkunde hebben wy vnns koningliche signet ruggelangs witlichen heten drugken vppe dessen breff, de gegeuen is to Gottorpe nach Christi vnnses herenn geburdt dusent viffhunderth ame donresdage na circumscriptionis dominij.

Ad relationem domini Nicolai
Krummediken militis.

6—13. Januar 1500.

Henneke van der Wisch tilskjæder de 4 Præster, der i Vor Frue Kirke i Flensborg holde Vor Frues Tider, (de 4 Marianer), en aarlig Rente af 30 Mark i Landsbyen Stendevid i Astorp Sogn for 500 Mark Lybsk, dog med Ret til Gjenkjøb.

Efter O. H. Møller, Nachr. von dem Geschlecht derer von Ahlefeldt, p. 109—111, hvor Brevet er meddelt efter en Original paa Pergament, som dengang fandtes i Marie Kirken i Flensborg. Her har jeg ikke truffet paa den, men kun forefundet en gammel Afskrift, der er ordret, men med en meget forandret Retskrivning.

JK HENNEKE van der Wisch Wuluesson bekenne vnde betuge openbare yn desseme mynem breue vor allen jennen, de dessen breff zeen effte horen lesen, dat ick vryes wolbedachten modes recht vnde redeliken hebbe vorkofft vnde vpgelaten, vorkope vnde vplate vnde vorschote jegenwardigen in krafft desses breues den ver heren vnde presteren vp vnser leuen vrouwen tyden to Flensborch vor vyffhundert lubesch mark, de se my in gudem golde vnde grauen pagimente to myner noghe wol vnde vul ghetellet vnde betalet hebben, de ick vort in myne vnde myner eruen nuth gekerth vnde vthgeuen hebbe, druttich mark lubesch ewyger jarliker renthe guder penninge, also to Lubeke vnde Hamborch genge vnde gheue synt, in und vth mynem dorpe Stendewith belegen im kerspel to Astorp vnde Gammelhadrsleue Sleswykes stichtes, mit aller tobehoringe bewechlick vnde vnbewechlick, mit allem acker, holten, wyschen, weyden, lansten, wateren, vischeryen, myt allem grundt vnde upkaminge, droge vnde nath, myt allem rechte vnde richte, hogesten, myddelsten vnde sydesten, in hals vnde in hant, myt gansem eghendom, myt aller vrygheyt vnde nuth, also myne vorfaren vnde ick dat sùlue dorp myt aller tobehoringe ye vrygest ghehat hebben, nitches darynne buten to beschedende; vnde dusse vorschreueene rente druttich mark scholen vnde willen ik Hencke vorgeenamet vnde myne eruen vp vnse egne kost, arbeyt vnde euenture den vorschreuenen heren vnde presteren vp vnser leuen vrouwen tiden fruntliken betalen vnde entrichten, sunder jengerleye vormynnerunge alle jare yn den achte dagen der hilgen drier

koninge vnvortogert vnde vnbeworen, van der ersten vnde besten hure, pacht vnde nuth vth dem vorscreuenen dorpe kamende. Weret dat hir ghebreck edder jenigerleye vortogeringe ane scheghe, dat god afkere, so scholen vnde willen ik vnde myne eruen offte jemant van vnser wegen vns myt dem vorscreuenen dorpe vnde der tobehoringhe nenerleyewys beweren to brukende offte to netende, men de vorscreuenen heren vnde prestere mogen denne dat antasten vnde bruken dat dorp myt allem rechte, myt aller nuth vnde vrygheyden, vredesam vnde vnbeworen, solange dat se ere vorsetene rente gensliken dar uth entfangen, vnde alle koste, de se daromme don, wedder namen hebben, so vaken also eme des behoff werd. Se mogen ok de suluen rente vnde alle vpkamende koste daruth panden offte uthpanden laten, vormyddelst weme se willen, offte yd en bequeme ys, vnde der pande vnvoruolget bruken, alse erem wyllen behaget, sunder allen broke vnde hinder offte nascheldent enes jewelken. Unde des scholen ik Henneke vorbenomet vnde myne eruen vnde myne nascreuene medelouers se deger vnde al schadelos holden. Se mogen ok desuluen renthe vthmanen offte uthmanen laten mit gestlikem offte werlikem rechte, wo yd enen bequemest ys. Wy louen vnde seggen ok, dat dyt vorscreuen dorp Stendewith myt syner tobehoringe vppe desse jegenwardigen tydt gans vrygh vnde vnvorpandet synt, vnde willen vnde scholen se ok vrygh holden van anderen renten, vnde de vorbenomede rente vnde houetstols rechte darane waren, beschermen vnde entweren vor aller ansprake vnde bewernisse enes jewelken gestlick offte werlick. Unde ik hebbe se in de were vnde vrede-same brukelken besittinghe ghewysset, wyse vnde sette darin de vpgenamte heren vnde prestere, in kraft vnde macht desses breues, unde wil myt mynen eruen ene dar ane alle dinck tom besten keren ane alle arch vnde schaden. Doch hebbet se my vnde mynen eruen ghegünt de frúntscop, dat wy desse vorscreuene druttich marck rente alle jare jn den achte dagen der hilgen drier koninge vor vyffhundert marck wedderkopen mogen van densuluen heren vnde presteren vp unser leuen vrouwen tyden to Flensborch, vnde den houetsummen myt der plichtigen renthe vnde myt allen schulden bynnen dem Kile tosamende betalen in gudem golde vnde schillingern, also denne tor tydt

bynnen Lubeke vnde Hamborch genge vnde geue ys. Wy synt eme ok plichtig den wedderkop in den achte daghen to pynxsten vormyddelst unsen breuen vnde jnsegel to vorkundigende, vnde denne yn den achte dagen der hilgen dryer koninge negestvolgende nochafftighe betalinge to donde in renten vnde houetsummen. Alle desse vorscreuene stucke samptlich vnde eyn islick besunder loue ick Henneke vorscreuen vor my vnde myne eruen myt myner truwen nascreuenen medeloueren, also hern Hans van Aleuelde ritter, heren Otte Rantzouw ritter vnde Hinrick van Alevelde Benedictesson, louen vor uns vnde vnse eruen myt deme vorscreuenem Hencken vnde synen eruen vnghescheden myt samender hant vnde eyn islick besundergen vor vns allen in guden truwen stede vnde vast, unvorbraken wol thoholdende sunder jenigerleye argelyst, dar men dessen kopp vnde waringhe offte desse breff mede ghekrenket mochte werden na gestlikes offte werlikes rechtes esschinghe, ock na mede in de hant to louende den vorscreuenen heren vnde presteren, wen se dat van vns vorscreuenen medeloueren esschende synt, vnde louen vort to ener hant alle den jennen, de dessen breff hebben myd willen vnde vullborde der vorscreuenen heren vnde presteren, se synt gestlick offte werlick. Des to groter tuchenisse hebbe ik Henneke van der Wisch ergenamet vor my vnde myne eruen myn jngesegel myt den jngesegelen myner truwen vorscreuenen medeloueren witliken heten hengen nedden an dessen breff. Screuen na der bord Cristi vnser heren voffteyn hundert jare yn den achte daghen der hilgen dryer koninge.

216.

Flensborg, 12. April 1500.

Kong Hans's Revers til Borgemestere og Raadmænd i Flensborg, at det fri Lejde, som de paa Kongens Forbøn havde tilstaaet Bancke Petersen, Borger i Middelfart, der skulde have været delagtig i Lage Kejges Drab i Flensborg, ikke skulde komme Stadens Privilegier til Skade.

Original paa Papir med Levning af det bagpaa paatrykte Segl i Raadstue-Arkivet i Flensborg.

WII JOHANN, van gotsgnaden to Denmargken, Sweden, Norwegen, der Wende vnd Gotten koningk, hertog to Sleszwig, to Holsten, Stormarenn vnde der Dithmerschin, graue to Oldenburg vnnde Delmenhorst, dhon wittig, apembare bekennende vor alszweme, dat de erszamen vnnsze leue getruwen burgermeisterenn vnde radtmannenn vnnszer stadt Flennszborg, vmme vnnszer flitiger bede willenn, szo wij vor vnnszen getruwen vndersaten vnde borger to Middelfardt Bancke Petersson an sze gedân hebben, sakehaluen dat he mede schole gewest szin, do zelige Lagi Keigi jn der Angelbostraten durch Anthonius Moller van deme leuende tome dode gebracht worth, darumme, szo sze seggen, he tor bane geesschet wasz vnde dar zo vthgebleuen ist, en nw wedder jn de stadt gestadet, sine hantteringhe, kopenschup vnde vorkeringhe darjnne to handelende vnde todonde, ock szeker, feylich, aff vnd to, jn vnd durch de genante vnnsze stadt, stadt recht vnnde gebede, tho water vnnde to lande, wanner vnde wo vaken em des euen komelig wardt szinde, reijszen vnde wangken schole vnde moge, eren priuilegien hiir nhamahels nach allem erem jnneholde vnuorbroke vnde derhaluen jn allermathen vnuorfenglich to szinde, szunderenn de sulsten priuilegien stede vnde fast, vnuorkrencket, jn erer fullermacht to bliuende willenn gehalten hebben. Ock weret szake den vppgenantē vnnszen leuen getruwen burgermeisterenn vnde radtmannenn jn nhatiden deme gelijken eynsulhent, wo vorberurt, ouermahels bejegende vnde vorgehouden worde, alzedenne scholen sze des denne jntorumenende nicht vorplichtet weszen, szunderen eren priuilegien nha alze vorhenne vrig vnde vnuorbroke derhaluen bruken vnde tho genetende; alles ane argelist vnde geuerde. Des tor tuchnisse vnde furder vorwaringhe hebben wij vnnsze signete ruggelinges an dusszen vnnszen breff wittlichen heten drugken. Datum vppe vnnszem slote Flenszborg ame palme szondage anno domini etc. xv^o, vnder vnnszem signete.

Omtrent 1500.

Testament af Petrus Matthiæ, Præst i Riber Stift. (Blandt de forskjellige Legater er ogsaa et til Klosterbrødrene i Flensborg.)

Efter P. Terpager, Rip. Cimbr. p. 64—65.

JN NOMINE domini amen. Ego Petrus Mathie, Ripensis dioecesis sacerdos, ordino testamentum meum in hoc modo de bonis mihi a deo collatis. Primo do et lego ecclesie Mariæ Ripensis, vbi meam eligo sepulturam, vnum par boum, quos pro nunc habet quedam mulier in Hwydingh Ollar dicta. Jtem domino meo Grofo vnum florenum. Jtem ad altare sancte Katherine ecclesie cathedralis vnam tunnam siliginis. Jtem ad ecclesiam sancti Johannis evangeliste vnum bouem, quem habet Per Jensen in Fardrup. Jtem pro anniuersario meo annuatim tenendo per chorales chori Ripensis do et lego curiam meam, in qua nunc resideo, sed seruata conditione, quod mater mea dilecta habeat pro mansione sua mediam partem huius curie ad dies vite sue, de altera media parte dabit annuam pensionem, aut instituet alios sibi cohabitatores, qui talem pensionem persoluant; post eius mortem totalis curia prefatis cedat coralibus. Jtem lego prefate matri mee domum meam in fine curie mee situatam versus plateam, in hac tamen conditione, quod post eius mortem cedat conuiuio sancti Petri. Jtem ad fratres observatos in Flensborg vnum bouem; jtem ad fratres observatos in Hadersløff¹, quos Petrus Petri in Riisbi habet. Jtem ad monasterium monialium et ad sacrum earundem ibidem vnam tunnam siliginis cum perna lardi. Jtem domino Nicolao Ebbonis vnam vaccam, quam habet Cristiernus Petri in Riisbi. Jtem ad utrumque claustrum mendicantium in Ripis duas tunnassiliginis. Jtem ad usum omnium pauperum mendicantium lego quatuor boues, quos habet Petrus Shollenghi, quorum pretium distribuatur inter prefatos pauperes secundum dictamen magistri Nicolai Marquardi ac Thome Olai consulis. Jtem ad vsum pauperum tunicam meam meliorem tribuo. Jtem do magistro

¹ Her synes at mangle: *vnum bouem*

Nicolao Marquardi pelvim meam sculptam. Jtem domino Olauo do vnum scrinium ad modum pulpiti dispositi¹. Jtem ad cappellam sancte. . . Ripensis do breviarium meum 'eller Rigandum². Jtem alium breviarium meum ordinabit magister Nicolaus cum matre mea ad manus alicuius sacerdotis pauperis pro salute anime mee. Jtem domino Jacobo Skade vnam blaveam tunicam. Jtem lego domino Gunnero vnam paruam peluim. Jtem alios libros meos ordinabit prefatus magister Nicolaus ad vsus pauperum. Jtem librum Dormi secure do ad commune bonum in ecclesia cathedrali ligandum. Jtem genero meo Jeb Andherssen do vnam tunicam nigri coloris cum caligis meis, et cum hoc omnia debita dicta sibi ipsi demitto cum vna mensa, quam actu habet. Jtem vxori eiusdem Mette lego togam meam nigri coloris. Jtem lego domino Seuerino Thome caputium meum liri-pipiatum. Jtem pauperibus scolaribus do vnam tunnam cereuisie cum perna lardi vna cum panibus; jtem dimidia tunna siliginis. Ad executionem predictorum ex vltima mea voluntate ordinatorum constituo magistrum Nicolaum Marquardi et Thomam Olai consulem Ripensem. Jgitur faciant suam diligentiam, prout coram deo vellent respondere, et presentes cum sigillis suis una cum proprio faciant communiri.

¹ Maaske: *dispositum* — ² (sic); maaske: *alligandum*.

Tillæg.*

218 (102. b.).

27. Juli 1432.

Jesse Peterssons Orfejdebrev til Hertugerne Adolf og Gerhard af Slesvig; Borgemestere og Raadmænd i Flensborg have i et af dem beseglet Brev bevidnet, at 12 af hans Venner have indgaaet Borgen for ham.

Original paa Pergament med vedhængende Segl i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn.

WITLIK sij alle den ghennen, de dessen breff seen edder horen lezen, dat ik Jesse Peterssone bekenne vnde betuge openbar vor alsweme, dat ik mynen gnedigen heren, hertogh Alue vnde hertogh Gherde, hertogen to Sleswijck, greuen to Holsten, to Stor(me)ren vnde to Schowenborgh, hebbe gelouet, gesworen vnde vororveydet, dat ik en vnde eren rechten eruen wil truwe vnde holt wesen alle de tijd vth mynes leuendes, vnde wil den erbeñ mynen gnedighen heren, eren rechten eruen, eren landen vnde luden vnde al de ghennen, de se mid rechte mogen vorbidden, nummer vnder ogen denen ofte wesen ofte beschedigen mid rade edder mid dâth. Ok so hebbe ik Jesse vorbeñ sodane orueyde vorscreñ mynen gnedighen heren erbeñ vnde eren rechten eruen vorborghet mid tweluen myner vrunde, alze dar de ersamen borghermestere vnde ratmanne der stad Flensborgh ere witlicheit an ereme besegelden breue vp hebben gegheuen. Vnde dat ik desse vorbeñ orueyde aldus hebbe gedân, dar hebben an vnde ouer gewesen de strenge ritter her Hinrik Rixstorp

* Efterfølgende Breve har jeg forefundet for sildig, til at de kunde indordnes paa deres kronologiske Plads.

vnde de ersamen lude Peter Jonsone, Minrik Menkel borghermestere, Clawes Smiter, Peter Lasse vnde Hinrik Vegeborde ratmanne to Sleswijck vnde meer louenwerdige lude. Des to tuge so hebbe ik Jesse Peterssone erbeñ myn jngesegel witliken gehenget to dessem breue, na godesbort verteinhundert iar dar na in deme twevndedrittigsten iare des negesten sondages na sunte Jacobi dage des hilgen apostels.

219 (123. b.).

26. Juli 1442.

Landskabet Everschops Orfejdebrev til Hertug Adolf af Slesvig og særdeles til Epe Wunneken, i Anledning af Ødelæggelsen af Borgen Epenborg. (I Nærværelse bl. a. af Hartvig Kule, Amtmand til Gottorp og Flensborg, og Eggerd Bonsson, Borgemester i Flensborg.)

Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Seglet er affaldet.

WIJ RATLUDE vnde gantze menheit des landes Euerkschip bekennen vnde betugen opembare in deszme breue vor alszweme, dat wij, in iegenwardicheit des duchtegen knapen Hartig Kule, amptmanne to Gottorpppe vnde Vlenszborg, der ersamen mannen Mynrick Menkel, borgermestere to Sleszwiig, Eggerd Bonssone, borgermester to Vlenszborg, vnde Junghe Leue, stalre in deme Strande, loueden vnde sworn, louen vnde sworn iegenwardich mid crafft desses breues ene orueyde to holdende deme hochgeboren fursten vnde heren, heren Alue, hertogen to Sleszwiig, greue to Holsten, Stormaren vnde Schowemborg, vnsseme gnedigen leuen heren, bisundergen Epe Wunneken vnde zynen frunden ene vaste stede zone vnuorbroken to holdende sunder argh, ene nicht to veydende edder hatende in tokomenden tiden edder nement van vnsser wegene van des brokes wegene, den wij dan hadden an de herschop van Epenborg wegene, de wij breken. Weret sake, dat dessz iement breke van den vnssen edder vnsser wegene, dat wolde wij richten an zyn liff vnde guth; were ock, dat he entqweme, zo scholde he dat land entberen, vnde dar nummer wedder intokomende. Des to tuge

hebbe wij vnsses landes Euerkschip jngeszegel hengen heten to desseme breue, na godesz bort verteinhundert jar dar na in deme tweundeuertigesten jare am donresdage na sunte Jacobes dage des hilgen apostels.

220 (136. b.).

28. Januar 1450.

Borgemestere og Raadmænd i Lybek tilstaa, at tvende af deres Medborgere have indgaaet Borgen for Hans Witte, ligeledes deres Stads Indvaaner, der har lovet Orfejde til Otte Split, Foged i Flensborg, og Benedikt van Alefeld, i Anledning af sit Fangenskab paa Flensborg Slot.

Original paa Pergament med Spor af det bagpaa paatrykte Segl i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn.

DEME hochgeboren fursten vnde heren, heren Alue, heretogen to Sleswijk, to Holsten, Stormaren vnde to Schomborch greuen, vnseme gunstigen leuen heren, don wij borgermestere vnde radmanne der stad Lubeke witlik, opembare betugende, jn vnde myt desseme breue, dat vor vns sint gewesen de beschedene manne Hermen Kam vnde Hennyngk Vincke vnse medeborgere, louenwerdige bedderue lude, vnde hebben gelouet samentliken jn vnse jegenwardicheit vor Hans Witten vnser stad jnwoner, dat he vnde syne eruen scholen vnde willen ghantz, all vnde vnuorbrekelik holden sodanne orveyde, also he den duchtigen knapen Otten Splitte, vogede to Flensborch, vnde Benedictus van Aleelde gelouet vnde gesworen hefft, van der wegene dat desulue erben Hans Witte vppe deme slote to Flensborgh jn den sloten geseten hefft. Des to merer tuchnisse vnde witlicheid ys vnser stad secret ruggelinges gedruckt vppe dessen breff, de gheuen vnde screuen is na der bord Cristi veerteinhundert jn deme vefftigesten jaren ame mydwcken na sunte Pauli daghe conuersionis.

221 (158 b.).

Flensborg, 29. August 1473.

Haye Payssens, forhen Borgemester i Flensborgs Orfejdebrev og Forpligtelse til Kong Christiern den første, i Anledning af hans Benaadelse for Deltagelse i Claus Rixstorps oprørske Foretagender mod Kongen.

Original paa Pergament i Gehejmearkivet i Kjøbenhavn. Af 13 Segl, som have hængt under Brevet, mangle Nr. 7 og 10.

JN GODES nomen amen. Vor alle den jennen, dar desse breff vorkomende werd, jegenwardighen vnde tokomenden, bekenne vnde betughe jk Haye Paygesson, wandages borgermester to Flensborgh, vor my vnde myne eruen, vrunde vnde maghen, gheboren vnde vngeboren, vnde alle den jennen, de vmme mynen willen don vnde laten scholen vnde willen, jegenwardighen vnde tokomenden, dat nach deme de jrluchtigeste hochgeboren furste vnde here, heren Cristiern, to Dennemarken, Sweden, Norweghen, der Wende vnde Gotten konyngk, herthoge to Sleswick, greue to Holsten, Stormeren, Oldenborgh vnde Delmenhorst, myn aldergnedigeste here, vmme etlijker sake vnde schuld willen, sunderges dat ik Clawes Rixstorpe, de vnvorwareth vnde vntsecht vyentlijker wise in syner gnade land gekomen was, bynnen Flensborgh leydede, vnde dat jk syner gnade gudemenne, de densuluen synen gnaden in synen engestlijken noden syne lande vnde lude to beschermende to denste wolden ryden, buten Flensborgh besluten, vnde dar nicht in noch dår ryden leth, vnde andere mår sake, de syne gnade to my hefft, dar jnne jk in vnhulde vnde schuld tegen syne gnade ghekomen was, my hadde gripen vnde in syne slote setten vnde vorwaren laten, vnde syne gnade vmme der jrluchtigesten, hochgeboren fustynnen vnde frouwen, frouwen Dorotheen, to Dennemarken, Sweden, Norwegenn etc. konyngynnen, myner aldergnedigesten frouwen, vnde der erwerdigen in god vedere heren Nicolawesze to Sleswic vnde heren Alberthes to Lubeke bisschoppe, vnde des gestrenghen heren Clawes Ronnouwen rytters vnde andere mer frouwen vnde manne mennychuoldighen flitigen bede willen my begnadiged vnde wedder losz ghegeuen hefft, so syne konichlijke gnade ok genomen hefft to gnaden etlijke andere, de ok ieghen syne

gnade gedân hadden vnde an syne gnade vnhulde geuallen weren. Allend desset, dat myn gnedigeste here vorbeñ jn mathe, so vorgeroreth is, an my vnde myne gudere beth vppe datum desser myner orfeyde ghedan hefft vnde don laten, laue vnde vororfeide ik jegenwardigen by eren vnde truwen vor alle de mynen vorbeñ jn crafft desses breues, nummer to ewigen tijden vppe den vorgonantē mynen aldergnedigesten heren den konyngk, vppe syne eruen, noch vppe syne lande, lude vnde vndersaten gheistlijk offte werlijk, de he nu hefft effte krigende werdet, edder jummende, de in jenigermathe in sodaniger myner gefenkenisse vordacht offte bewonet mochte sin, nicht to wrekende effte wreken laten, noch se to argerende effte argeren laten, edder veyden effte veyden laten, mit rade offte dade, hemelijk effte apenbare; hefft syne gnade my ok gegunneth in syner gnade landen vnde gebeden to wesende, vth genomen to Flensborgh, vnde dar nicht negher tokomende alse Adelbu kerken vnde de Klûsz, dar vnse leue vrowe gnedich is, by Flensborgh vorbeñ belegen, vnde ok bynnen edder neger Flensborgh men vorberoreth is nynerleye vorkeringhe effte dryff to hebbende in jenigher mathe, sunder dat ik in tokomen tijden mit myneme vordenste dat van synen konichlijken gnaden konde vnde mochte vorweruen vnde gnade beholden offte syner eruen edder nakomelinghe, vnde alle myner gudere bewechlijk vnde vnbewechlijk de wise, dat ik dat nicht furder vorbreke, to brukende, doch nynerleye wijs to donde mit worden effte werken, dat wesen konde effte mochte tegen mynen erbeñ gnedigesten heren edder myne gnedigesten vrowen, ere kindere, lande offte vndersaten samptlijken edder besundern. Alle desse vorschreueñ worde, puncte vnde artikele, so de in desser myner orfeyde mit alle eren synne benomed vnde begrepen sin, vororfeide, segghe, laue vnde zwere jk Haye Paygesson mit guden frien willen, vnbediged vnde vnbedwungen, mit vthgestreckeden armen, vpperichteder lijfflijken fleszlijken vingern, stauedes eedes to den hilgen, by eren vnde truwen vnde vorlust mynes lyues vnde gudes, myneme aldergnedigesten heren vnde alle den synen in aller mathe, so vorberoreth is, stede, vast vnde vnvorbroke wol toholdende, sunder jenigerleye behelppinghe gheistlijkes effte werlijkes vnde protestacionibus jniuriarum vnde reuocacionibus ad

annum vor apembaren schriuern effte jemende anders bescheen offte noch bescheen mochten, der settinghe diui Adrianj vnde mer andere vnde der settinghe, de dar jnne hold, dat de slichte vnde entfoldige vorsakinge nyne macht hebben noch van werden wesen schole etc., vnde ok nynerleye absolucien, se sint gheistlijk effte werlijk, de my effte den mynen hijr entegen denen mochte, se schee van eghener beweginge, offte se schee in wat wise se scheen mochte, to netende effte tegen desse myne orfeide to brukende. Vnde wy nabeschreuen des genanten Hayen Paygesson angeborn frunde, mage vnde zwegere, Paye Boyesson, Paye Hunesson, Jeppe Jonsson, Broder Paygesson, Jane Paygesson, Hans Petersson to Almedorppe, Nonne Lutkesson, Jons Addensson vnde Nisse Payesson tho Berghen, desse vppegeñt vnses aldergnedigesten heren vndersaten, medelauen vnde seghen samtlijken vnde eyn yslijk besundern vor vns vnde vnse eruen by eren vnde truwen vor den erben Hayen Paygesson vnser frunt, dat he vnde syne eruen, geboren vnde vngeboren, alle bauenschreuen artikele gantz in alle eren stucken vnde punten stede, vast vnde vnvorbraken wol holden schal, sunder alle argelijst vnde geferde; vnde hebben des to vaster vorwaringhe vnde orkunde vnse jngezegele mit des genanten Hayen jngezegelle vor dessen breff mit weten, willen, vulborde vnde wolbedachten mode, vngeodiget vnde vnge dwungen, vor vns vnde vnse eruen laten hengen, vnde hebben gebeden de erwerdigen in gode vedere heren Nicolawesze to Sleswick vnde heren Albreth to Lubeke bisschoppe ergent vnde heren Curde archidiaken to Sleswick, de ere jngezegele tor witlicheid hijr mede vor to hengende. Ghegeuen to Flensborgh amme dage decollacionis sunte Johans Baptisten amme jare des heren dusend verhundert jnme drendesouentigesten.

222 (203. b.).

21. September, 1494.

Hans Andersen, Væbner, i Klixbøl, pantsætter en Gaard i Skardebøl i Enge Sogn til Jane Bojesen, uindløselig i 10 Aar, for 100

Mark Lybsk. (Som Vidne nævnes Raadmand Marquard Holste i Flensborg.)

Efter v. Stemanns Meddelelse i Slesv. Provindsialefterr. Ny Række. 3. B. S. 266—267. Han har erholdt Brevet fra Flensborgs Amts-Arkiv.

JICK HANS ANDERSEN knape, wanafftig tho Klyxbull in Kerherde belegen, bekenne unde betuge apenbar in unde myt dusseme breve vor allsweme, de ene seen, horen edder lesen, dat ick wolberades modes, myt wyllen, vulborth unde tholate myner erven oock alle der jennen, de dat myt rechte tho vulbordende hadden, hebben vorsettet, vorpandet vnde vorlaten in crafft dusses breves myn gudt unde erve, dar nu tor tydt up wanet Nysz Jensen, tho Schardebull im kerspel Enge liggende is, hebbe vorsettet, vorpandet up teyn jar lanck dem ersamen manne Jane Boieszen vor hundred march lub in guder munte, de he my wel aver betalet an eynen summen, unde ick so vort kerde an myner nutte unde beste, myt alle des vorbeñ havens unde gudt tobeshoringe, fryheyden unde rechticheyden, alsz belegen syn yn alle eren gruntlyken endescheden, droge unde nath, in ackeren, holten wyschen, weyden, wateren, nychtes darvan buten bescheyden, my edder mynen erven dar nitches fryes edder egens ane tho beholdende; unde ick Hans Andersen vorbeñ unde myne erven scholen unde wyllen Jane erbeñ unde synen erven dyt vorscreven gudt fry waren, numende anders vorkoft, vorschotet, vorpandet effte vorgeven, unde wil em dat entfrien, alse ym lande eyn recht ys, vor alle de vor recht kamen willen, sc syn geistlick ofte wertlick; unde wanner desse teyn jar umme kamen synt, so hebbe ick Hans Andersen unde myne erven de macht, de losynge tho kundygende yn de achte dagen sunte Johannes tho mydtsamer, unde denne vort darna negestvolgende in den achte dagen sunte Martens desse vorschreven hundred march lub, so vorscreven steit, an eynen summen tho vuller noge betalen unde wedder geven Jane Boiesen effte synen erven sunder weddersprake. Alle desse vorscreven stucke unde articule lave ick Hans Andersen vor my unde myne erven deme vorbeñ Jane Boieszen unde synen erven stede unde vaste an guden geloven tho holdende sunder argelist, hulprede, intog, nyefunde, geyst-

lick ofte wertlich richtes. Des to groter tuchnyse hebbe ick Hans Andersen knape myn ingesegel vor my unde vor mync erven wytlyken hengen heten nedden an dussen breff, unde hebbe gebeden Marquart Holsten, ratmann to Flensborch umme syn ingesegel, dat umme myner bede wyllen tor wytlicheit is mede gehanget an dussem breff, de gegeben unde screven is na gades bort dusendt verhundert darna an deme verundencengtygesten jare an deme dage Matey apostoli Cristi.

